

# АКТЫ

ИЗДАВАЕМЫЕ

ВІЛЕНСКОЮ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОМИССІЕЮ.

Томъ IV.

АКТЫ БРЕСТСКАГО ГРОДСКАГО СУДА.

В И Л Ъ Н А.

Въ типографіи Губернскаго Правленія

1870.



# АКТЫ

ИЗДАВАЕМЫЕ

ВИЛЕНСКОЮ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССИЕЮ.

---

Томъ IV.

АКТЫ БРЕСТСКАГО ГРОДСКАГО СУДА.

---

В И Л Ъ Н А.

Въ типографіи Губернскаго Правленія

—  
1870.



АКТЫ

**ЛИЧНЫЙ СОСТАВЪ КОММИССИИ:**

**Предсѣдатель:** *Яковъ Ѳеодоровичъ Головацкій.*

**Члены:** { *Никита Ивановичъ Горбачевскій.*  
*Семенъ Вукловичъ Шолковичъ и*  
*Иванъ Яковлевичъ Спрогисъ.*



НН

68577

✓



## ПРЕДИСЛОВІЕ.

Въ прежнемъ томѣ III и настоящемъ IV всѣхъ актовъ, относящихся къ администраціи Сѣверо-западнаго края, напечатано 262. По заглавіямъ они распадаются на слѣдующія группы:

1) *Инструкцій посламъ, отправляемымъ на сеймы*—38. Онѣ находятся подъ №№ 201, 212, 243, 244, 249, 256, 271, 277, 278, 280, 286, 290, 310, 313, 323, 330, 345, 351, 368, 372, 378, 379, 387, 388, 393, 394, 395, 398, 400, 402, 405, 406, 407, 408, 409, 412, 413, 414.

2) *Постановленій дворянъ Брестскаго воеводства на частныхъ сеймикахъ*—56. Они находятся подъ №№ 180, 195, 205, 241, 248, 258, 261, 272, 274, 275, 279, 285, 291, 294, 302, 311, 312, 316, 322, 329, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 341, 342, 343, 344, 346, 347, 348, 350, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 362, 363, 364, 365, 367, 369, 371, 380, 382, 386, 390, 391, 392, 396 и 417.

3) *Постановленій дворянъ в. кн. Литовскаго на сѣздахъ бывшихъ въ предѣлахъ его же территоріи*—5. Они находятся подъ № 155, 165, 219, 321 и 340.

4) *Протестацій и заявленій, какъ всего дворянства брестскаго такъ и лицъ частныхъ*—10. Они находятся подъ №№ 166, 182, 207, 287, 339, 349, 361, 366, 377 и 399.

5) *Универсаловъ и ординансовъ гетмановъ в. кн. Литовскаго и другихъ правительственныхъ лицъ*—55. Они находятся подъ №№ 171, 177, 178, 179, 193, 196, 203, 204, 215, 216, 222, 223, 224, 225, 228, 229, 230, 232, 233, 235, 238, 239, 240, 245, 246, 247, 250, 251, 255, 259, 262, 263, 273, 276, 281, 282, 288, 298, 304, 305, 307, 308, 309, 328, 370, 375, 376, 381, 383, 384, 389, 397, 411, 415, 416,

6) *Королевскихъ универсаловъ и разныхъ листовъ*—45. Они находятся подъ №№ 157, 158, 159, 160, 168, 169, 172, 175, 176, 183, 184, 192, 194, 197, 198, 199, 206, 208, 209, 211, 214, 226, 227, 231, 236, 237, 253, 265, 266, 268, 270, 283, 284, 287, 292, 296, 297, 300, 301, 303, 314, 326, 327, 373, 414.

7) *Королевскихъ рескриптовъ и инструкцій Брестскому воеводству*—6. Они находятся подъ №№ 220, 221, 299, 306, 325, 359.

8) *Королевскихъ привилегій и грамотъ разнымъ мѣстностямъ и лицамъ*—17. Онѣ находятся подъ №№ 181, 189, 200, 234, 242, 252, 254, 260, 264, 267, 289, 315, 332, 360, 374, 401 и 404.

9) *Актовъ разнаго наименованія, какъ-то: комиссарскихъ опредѣленій по спорнымъ дѣламъ о границахъ, записей, завѣщаній, контрактовъ, реестровъ убыткамъ, причиненнымъ жолнерами и другими лицами, и жалобъ по былымъ*—



27. Они находятся под № 156, 161, 162, 163, 164, 167, 173, 174, 185, 186, 187, 188, 190, 91, 202, 210, 217, 218, 269, 295, 317, 318, 319, 320, 324, 403, 410.

10) Указъ Его Императорскаго Величества Петра I Ржевускому на счетъ сбора провіанта для русскихъ войскъ, подъ № 331; универсалъ генераль-аншефа русскихъ войскъ Ласси бр. воеводству о доставленіи провіанта — подъ № 385 и таковой же универсалъ Ливена — подъ № 398.

По характеру своему и языку большинство изъ этихъ актовъ — *польскіе*. Древнѣйшіе изъ нихъ не восходятъ ранѣе 1577 года, т. е. времени послѣ люблинской уніи, когда польскія начала имѣли уже свободный доступъ въ Западно-русскую жизнь; позднѣйшіе простираются до 1799 года. Цѣльные акты на языкѣ русскомъ встрѣчаются только при Стефанѣ Баторіѣ и Сигизмундѣ III-мъ; но при нихъ встрѣчаются уже и польскіе съ русскими сусцептами. Первый таковой актъ на языкѣ польскомъ находится подъ 1580 г.: это контрактъ Евстафія Воловича и Николая Сапѣги съ королемъ Стефаномъ Баторіемъ на провозъ румовой соли изъ Кракова въ м. Кодень и письменное обязательство между Воловичемъ и Сапѣгою. Съ 1667 года по 1697-й г. встрѣчаются уже и польскіе сусцепты, но гораздо рѣже русскихъ, а съ 1698 года всѣ акты сполна написаны на языкѣ польскомъ, не исключая и древнѣйшихъ привилегій, утратившихъ свой подлинный русскій языкъ при подтвержденіи ихъ королями во времена позднѣйшія; на русскомъ языкѣ встрѣчаются одни только декреты. Первое официальное заявленіе со стороны брестскихъ дворянъ о введеніи въ актовы городскія книги польскихъ сусцептовъ выражено ими въ инструкціи 1699 года <sup>(1)</sup>.

Не смотря на то, что русскій языкъ и православная вѣра почитались *зеницею воленостей* Западнаго и Юго-западнаго русскаго народа, въ актовыхъ книгахъ Брестскаго городского суда не встрѣчается никакихъ документовъ, которые бы могли подтверждать истинность этого общеизвѣстнаго историческаго факта. Брестскіе дворяне выступаютъ въ нихъ въ качествѣ католиковъ поляковъ, ревностно преданныхъ интересамъ Польши и римско-католической вѣры; о русскихъ началахъ нѣтъ и помину, какъ будто ихъ и не существовало здѣсь вовсе. Такое странное явленіе, идущее въ разрѣзъ съ Западно-русской исторіей, хотя и объясняетъ причины исчезновенія изъ актовыхъ книгъ древнѣйшихъ историческихъ документовъ на языкѣ русскомъ, но въ то же время лишаетъ ее возможности прослѣдить любопытный процессъ перерожденія брестскаго дворянства въ поляковъ въ его непосредственной такъ сказать осязательности и полнотѣ.

О православной вѣрѣ и православномъ духовенствѣ есть нѣсколько отрывочныхъ извѣстій; краткость ихъ и назидательность заставляютъ насъ привести ихъ въ переводѣ цѣликомъ.

Подъ № 183-мъ (г. 1658-й) находится универсалъ Яна-Казимира брестскимъ диссидентамъ. Въ немъ говорится:

«Если что въ нашемъ государствѣ и производитъ наибольшія замѣшатель-

(1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 62.



ства и всеобщіе раздоры, такъ это внутренняя ненависть между подданными,— та самая, которая сильнѣйшія государства приводитъ на край гибели, повергая ихъ въ нескончаемыя и неугасимыя войны. Съ цѣлію предупрежденія такихъ золъ и успокоенія между диссидентами несогласій, мы подтвердили имъ ихъ права и вольности въ день счастливой коронаціи нашей рескриптомъ въ Бидгощахъ. Но желая еще лучше уврачевать это зло, мы, по просьбѣ диссидентовъ брестскихъ, несшихъ тяжести послѣдней войны наравнѣ съ прочими нашими подданными, обѣщали, что и они ничего не потеряютъ изъ нашихъ милостей. По этой причинѣ мы и запретили нашимъ подданнымъ дѣлать имъ разныя несправедливости и обиды, исключать ихъ изъ сеймиковъ и публичныхъ сѣздовъ, на что диссиденты имѣютъ такія же права, какъ и прочіе дворяне брестскаго воеводства.

Но такъ какъ находятся лица, не обращающія должнаго вниманія на нашъ рескриптъ и угнетающія диссидентовъ по-прежнему, лишая ихъ голосовъ безъ всякой вины и изгоняя изъ сеймиковъ,— какъ это явствуется изъ прошенія каменецкихъ диссидентовъ, поданнаго намъ и рѣчи-посполитой и засвидѣтельствовааннаго въ истинности своей какъ показаніями людей достойныхъ вѣры, такъ и слѣдственной коммиссіей,— какъ это извѣстно намъ и относительно брестскихъ диссидентовъ, которыхъ ожидала такая же участь единственно вслѣдствіе ненависти къ нимъ недоброжелателей; то мы, желая сохранить въ нашемъ государствѣ полное спокойствіе и безопасность, желая ненарушимо сохранить всеѣмъ нашимъ подданнымъ ихъ права и вольности, какъ прежнимъ, такъ и настоящимъ нашимъ рескриптомъ, выданнымъ *ex senatus-consulto* въ присутствіи 30 сенаторовъ, подтверждаемъ брестскимъ диссидентамъ полную безопасность и пользованіе дарованными имъ правами на публичныхъ и частныхъ сѣздахъ; нарушителей же этой нашей воли мы позволяемъ имъ преслѣдовать судомъ. Если же кто изъ обывателей будетъ имѣть къ нимъ какія либо претензіи, то долженъ вѣдаться съ ними путемъ закона (¹).

Универсалъ этотъ изданъ былъ королемъ Яномъ-Казиміромъ въ 1658 году, т. е. при началѣ второй польской войны царя Алексея Михайловича.

Подъ № 201, (г. 1661) въ инструкціи дворянъ брестскаго воеводства говорится:

«Въ видахъ безопасности уніи, позаботиться совмѣстно съ государственными чинами рѣчи-посполитой о недопущеніи дизунита на вакантное мѣсто Влади-мірско-брестскаго епископа (²)».

Подъ № 257 (г. 1670) находится протестація дворянъ Брестскаго воеводства противъ Василя Красинскаго— *„чужезѣмца, недавно перешедшаго въ подданство рѣчи-посполитой“*, и получившаго отъ короля Яна Казиміра нѣсколько имѣній въ кобринской экономіи. Дворяне протестуютъ собственно противъ желанія Красинскаго увеличить свои имѣнія присоединеніемъ къ нимъ имѣній новыхъ; но при

(1) Т. III. стр. 346.

(2) Т. III. стр. 382.



этомъ они высказываютъ причины, руководящія ихъ оппозиціей и направленныя не только противъ его личности, но и противъ всего русскаго и православнаго.

«Мы, протестуютъ дворяне, видя въ этомъ желаніи Красинскаго ущербъ столовымъ королевскимъ имѣніямъ и желая предостеречь ихъ отъ онаго, не позволяемъ вписывать его въ инструкцію,— тѣмъ болѣе, что Красинскій не оказалъ никакихъ услугъ ни королю, ни рѣчи-посполитой: ибо, обѣщая нашимъ посламъ, трактовавшимъ съ Московскимъ царемъ о мирѣ, не прежде вступать въ подданство рѣчи-посполитой, какъ сдавши намъ Смоленскую крѣпость (по Андрусовскому договору Смоленскъ остался за Россіей), обѣщанія своего не исполнилъ. Къ тому же онъ не только не учинилъ присяги нашему королю и не принялъ нашей святой католической вѣры; но, оставаясь въ своей вѣрѣ *схизматической*, безъ согласія короля строить и починаетъ схизматическія церкви изъ лѣса королевскихъ пущъ и поддерживаетъ тѣхъ, благодаря измѣнамъ которыхъ наша отчизна потерпѣла великія разоренія. Вслѣдствіе этого мы не можемъ довѣрять и ему самому.....» (1).

Недовѣріе, высказанное въ этомъ документѣ къ русскимъ православнымъ, было въ то время общей чертой политическихъ убѣжденій дворянства польскаго, которое начинало уже смотрѣть на католическую вѣру, какъ на знамя польской національности. Въ памятникахъ, изданныхъ Кіевскою комиссіей, встрѣчается нѣсколько подобныхъ заявленій. Такъ въ письмѣ Львовскаго синдика говорится: „мы опасаемся тайныхъ замысловъ отъ людей православной вѣры: несомнѣнно что лица православной вѣры съ радостію ожидаютъ непріятеля“ (2); а въ перепискѣ короннаго подчашія съ короннымъ канцлеромъ говорится: „трудно найти шпіона между русскими, потому что всѣ они измѣнники“ (3). Такое недовѣріе поляковъ очевидно ставило православныхъ русскихъ въ самое безвыходное положеніе: они принуждены были или молчать, или же принимать католичество и отрекаться отъ своей національности.

Подъ № 290 (г. 1676) въ инструкціи посламъ на сеймъ говорится:

«Возобновленіе дизунитской церкви въ Лепесахъ и фундація чернецамъ находящимся при ней, — которые не только служатъ великой заразой (*wielka zaga*;) для простыхъ людей, находящихся въ уніи, но притѣсняютъ еще и nobилей (*nobilitaten*), какъ на примѣръ недавно они избили палками знатнаго шляхтича Табенскаго, — какъ факты совершившіеся вопреки древнѣйшимъ законамъ, требуютъ отъ пословъ домогательства, чтобы фундація *pro zelo fidei Romanae* была уничтожена» (4).

Подъ № 244 (г. 1699) въ инструкціи же посламъ говорится:

«Такъ какъ бѣлорусская епископія, начиная отъ временъ блаженнаго мученика Іосафата (Кунцевича) и при преемникахъ его епископахъ полоцкихъ, не-

(1) Акт. Вил. Ар. Ком. Т. IV. стр. 106.

(2) Пам. Отд. II, стр. 57.

(3) *ibid.* стр. 438.

(4) Ак. Вил. Ар. Ком. Т. IV, стр. 188.



исключая и настоящего епископа Бѣлзора, всегда принадлежала уніатамъ, о чемъ свидѣлствуютъ привилегіи королей польскихъ, какъ древнѣйшія, такъ и позднѣйшія, выданныя Колендѣ, Жоховскому и самому Бѣлозо у, а въ день счастливой коронаціи (Михаила Вишневецкаго) *ad male narrata* и хищнически получилъ на нее привилегію дизунить Пелеховскій; то послы съ сердечною ревностію предложить государственнымъ сословіямъ рѣчи-посполитой объ уничтоженіи этой послѣдней <sup>1)</sup>».

Подъ № 330 (г. 1701) въ инструкціи же посламъ на сеймъ говорится:

«Въ особенности же послы должны наблюсти надъ дизунитами, чтобы они не могли внести въ конституцію ничего вреднаго для правъ, вольностей и прерогативъ святой уніи..... Чтобы духовныя мѣста греческой религіи не были роздаваемы лицамъ неспособнымъ (*incapacibus* (?)), чтобы имъ воспрещены были посессіи и чтобы отторгнутыя и незавоеванныя имѣнія были возвращены ими митрополіи Кіевской» <sup>2)</sup>.

Подъ № 366 (1719 г.) находится протестація дворянъ Новгородскаго повѣта противъ диссидентовъ этого же повѣта по поводу открытія ими сеймика; въ ней дворяне протестуютъ противъ тѣхъ правъ, которыя подтверждены были имъ королемъ Яномъ Казиміромъ въ универсалѣ, данномъ въ Бидгощѣ <sup>3)</sup>.

Подъ № 387 (1733 г.), есть требованіе дворянъ въ инструкціи о подтвержденіи диссидентамъ конституціи 1696 года; но оно вмѣстѣ съ другими требованіями воеводствъ и повѣтовъ в. кн. Лит. было огложено Августомъ III-мъ до слѣдующаго сейма <sup>4)</sup>.

Подъ № 402 (г. 1754) въ инструкцію посламъ говорится: «Точно также послы обязываются настаивать, чтобы всѣ церкви, какъ добровольно перешедшія въ унію, такъ и отнятыя у дизунитовъ и присоединенныя къ уніатамъ *zelo fidei*,—оставались на вѣчныя времена во владѣніи послѣднихъ» <sup>5)</sup>.

Эти не многія свѣденія, разбросанныя на длинномъ разстояніи времени, проникнутыя, за исключеніемъ универсала Яна Казиміра диссидентамъ, однимъ и тѣмъ же духомъ нетерпимости и вражды, не только указываютъ на безотрадное состояніе православныхъ, но объясняютъ еще и причины постоянной уклончивости сеймовъ отъ окончательнаго разрѣшенія спорныхъ дѣлъ между уніатами и православными. Знали сеймы въ чемъ заключались эти дѣла, но при содѣйствіи такихъ и подобныхъ заявленій дворянъ, не считали нужнымъ разрѣшать ихъ: ибо въ нихъ заключались грѣхи рѣчи-посполитой. Мы дополнимъ эти свѣденія выписками изъ *Volumina Legum*—о греческой *вѣрѣ* въ теченіи 13 лѣтъ, съ 1618 по 1631 г. включительно, чтобы яснѣе можно было видѣть, какъ дружно дѣйствовали въ этомъ дѣлѣ и власти мѣстныя и высшія центральныя, преслѣдуя однѣ и тѣ же цѣли.

(1) Ibid. T. IV. стр. 66.

(2) Ibid. T. IV. стр. 311—312.

(3) Ibid. T. VI. стр.

(4) Vol. Leg. T. VI. стр. 320.

(5) Ак. Вил. Арх. Ком. T. IV. стр. 549.



Въ сеймовомъ постановленіи 1618-го года подъ титуломъ: *religia Graeca* говорится:

«Такъ какъ вслѣдствіе *большаго накопленія дѣлъ рѣчи-посполитой*, нельзя было успокоить «разрозненныхъ религій греческой»; то дѣло ихъ мы откладываемъ до слѣдующаго ближайшаго сейма. До того же времени мы сохраняемъ имъ покой и обыкновенное ихъ богослуженіе,— съ тѣмъ однако же, чтобы никто изъ нихъ не былъ понуждаемъ или привлекаемъ къ нему по закону» (1).

На слѣдующемъ сеймѣ 1619 г. о религій греческой *не было рѣчи*; въ 1620 г. было постановлено слѣдующее:

«Для успокоенія разрозненныхъ религій греческой мы подтверждаемъ имъ конституцію 1607 г. и повелѣваемъ руководствоваться ею при раздачѣ бенефицій и на будущее время» (2).

На слѣдующихъ сеймахъ о религій греческой не было рѣчи; въ 1623 г. было постановлено слѣдующее:

«Успокоеніе разрозненныхъ религій греческой, *по причинѣ большаго накопленія дѣлъ рѣчи-посполитой*, мы откладываемъ до слѣдующаго сейма; теперь же обеспечиваемъ спокойствіе и тѣмъ и другимъ какъ свѣтскаго званія, такъ и духовнаго; но при этомъ уничтожаемъ всѣ тяжёбныя дѣла,— процессы, надворные и комиссарскіе декреты, баниціи, секвестры и подозрѣнія относительно отпаденія отъ вѣры, если бы таковыя обнаружались у тѣхъ или у другихъ» (3).

На слѣдующихъ сеймахъ 1624, 25-го и 26-го гг. о религій греческой *не было рѣчи*; въ 1627 г. постановлено было слѣдующее:

«Такъ какъ по причинѣ краткости времени на настоящемъ сеймѣ ничего не могло быть постановлено относительно религій греческой, то откладываемъ ее до слѣдующаго сейма; а interim обеспечиваемъ спокойствіе и тѣмъ и другимъ» (4).

На слѣдующихъ сеймахъ 1628, 29 и 30 гг. о религій греческой *не было рѣчи*; но въ 1631 году постановлено было слѣдующее:

«Хотя мы всегда желаемъ, чтобы разрозненные религій греческой жили между собою въ согласіи; но такъ какъ на настоящемъ сеймѣ, *по причинѣ большаго накопленія дѣлъ рѣчи-посполитой*, мы не могли имъ этого устроить, то откладываемъ ихъ дѣло на сеймъ будущій. Теперь же, подтверждая ихъ прежнія конституціи, обеспечиваемъ имъ общее спокойствіе какъ въ Польшѣ, такъ и въ Литвѣ и конституціей настоящей.»

Мы указали на сеймовыя постановленія временъ Сигизмунда III-го, какъ на ближайшія по времени къ началу уніи, когда рѣчь-посполитая, по силѣ вещей, не могла еще пренебрегать спокойствіемъ своихъ подданныхъ русскихъ въ та-

(1) Vol. Leg. T. III. p. 158.

(2) Vol. Leg. T. III. p. 184. Въ конституціи 1607 г., въ духовномъ званіи позволяется быть только лицамъ *шляхетнымъ* и воспрещается владѣть двумя бенефиціями подъ штрафомъ 1,000 гривенъ; богослуженіе пользуется свободой. Vol. Leg. T. 2, p. 438—439.

(3) Vol. Leg. T. III p. 217.

(4) Vol. Leg. T. III, p. 263.



кой мѣрѣ, въ какой считала для себя возможнымъ пренебрегать ими во времена позднѣйшія; но и въ этихъ постановленіяхъ она высказывается уже о религіи греческой, хотя и осторожно, какъ о чемъ-то для нея постороннемъ и второстепенномъ. Позднѣйшія постановленія явно уже склоняются въ пользу уніи.

Если читатель сопоставитъ эти свѣденія съ тѣми, которыя уже напечатаны въ III томѣ, въ числѣ актовъ, относящихся къ исторіи православной церкви, то и получить все то, что только можно было извлечь изъ актовыхъ книгъ Брестскаго городского суда относительно судебъ православія и русской жизни въ тѣсномъ смыслѣ этихъ словъ; всѣ же остальные свѣденія относятся или къ общей исторіи рѣчи-посполитой, или же въ частности къ исторіи в. кн. Литовскаго и Брестскаго воеводства подъ владычествомъ Польши.

Чтобы сдѣлать ихъ вполне доступными для русскихъ читателей, незнакомыхъ съ языкомъ польскимъ, коммиссія почла необходимымъ изложить въ началѣ cadaго почти болѣе или менѣе значительнаго документа довольно подробное его содержаніе на языкѣ русскомъ. Изложеніе содержанія коммиссія предпочла дословному переводу, какъ въ видахъ лучшаго разъясненія самихъ актовъ, такъ и съ цѣлію избавленія читателей отъ опасности—потонуть въ волнахъ многошумящаго польскаго краснорѣчія, отличающагося крайней витіеватостію и нерѣдко темнотой. Бѣглое обозрѣніе актовъ этого *второго* отдѣла по рубрикамъ, представленнымъ нами въ началѣ предисловія, познакомитъ читателей въ общихъ чертахъ съ сущностію заключающагося въ нихъ историческаго матеріала; частности же мы оставляемъ на ихъ личный произволъ. Такой, а не другой способъ обозрѣнія изданныхъ коммиссіею актовъ предпринять нами потому, что при чрезвычайной разнородности ихъ содержанія, они въ общей сложности все таки мало даютъ историческихъ данныхъ для составленія болѣе или менѣе подробнаго очерка одной какой либо стороны исторической жизни Брестскаго воеводства.

## Б.

### Инструкціи посламъ, отправляемымъ на сеймы.

Документы этого рода заключаютъ въ себѣ рядъ постановленій дворянъ Брестскаго воеводства по поводу предстоящихъ сеймовъ. Въ нихъ дворяне, какъ полноправные (*de jure*) распорядители и общихъ судебъ рѣчи-посполитой и своего роднаго края, всегда касаются двоякихъ вопросовъ: общегосударственныхъ и своихъ частныхъ. Тѣ и другіе вытекали или изъ событій внѣшнихъ или внутреннихъ,—новыхъ, или не осуществившихся старыхъ—все равно. Потому содержаніе этихъ документовъ представляетъ собою длинный перечень просьбъ, заявленій, требованій и желаній воеводства. Для непосредственнаго ознакомленія съ характеромъ, формой, и сущностію послѣднихъ, мы приведемъ содержаніе одной изъ многихъ инструкцій, находящихся въ настоящемъ изданіи, цѣликомъ.



Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ (1), отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву, въ 1672 году.

«Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ городъ Брестъ, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По засвидѣтельствованіи королю о вѣрноподданическихъ чувствахъ воеводства, говорится въ этой инструкціи, послы обязываются благодарить его за тѣ заботы о мирѣ внутреннемъ и вѣшнемъ, которыя онъ не перестаетъ оказывать рѣчи-посполитой со дня вступленія своего на польскій престолъ, и которыя дѣйствительно приносятъ ей несомнѣнную пользу: окончаніе сейма, дважды срываемаго, движеніе войскъ на Украину подъ личнымъ его предводительствомъ, и открытіе предстоящаго сейма—служать яснымъ тому доказательствомъ.

2) Въ виду постоянныхъ несогласій и раздоровъ между государственными сословіями, порождающихъ опасности и вѣшнія и внутреннія, послы обязываются совмѣстно съ чинами рѣчи-посполитой горячо просить короля—употребить все свое благоразуміе къ примиренію враждующихъ сторонъ, чтобы сеймовыя прѣнія и постановленія совершались въ должномъ порядкѣ, такъ какъ отъ успѣха оныхъ зависитъ и благоденствіе государства.

3) Должны настаивать, чтобы *acta conventa* были читаны и повѣряемы—все ли относящееся къ нимъ выполняется? а равно, чтобы оныя были внесены въ *volumina legum*.

4) Чтобы хотадатайства объ отмѣнѣ законовъ, отложенныя на сеймъ настоящий, были непременно на немъ же исполнены, какъ для успокоенія напряженнаго состоянія дѣлъ, такъ и для защиты униженной свободы.

5) Въ виду угрожающихъ войнъ—и со стороны Оттоманской порты и со стороны Москвы, сколько тяжелыхъ, столько же и гибельныхъ для рѣчи-посполитой при настоящемъ положеніи дѣлъ, послы обязываются просить короля—употребить всѣ средства (*in rem movere lapidem*) къ устраненію сихъ опасностей не оружіемъ, а переговорами. Если же настанетъ война и король приобрѣтетъ себѣ союзниковъ, то послы не должны соглашаться на введеніе ихъ во внутрь государства ни подъ какимъ видомъ. Жалованье войскамъ наемнымъ можно выдать изъ собранной уже третьей раты (третьяго срока сборовъ) для войскъ рѣчи-посполитой,—съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы эта рата, уже заслуженная, была возвращена имъ впослѣдствіи; на новыя же подати не соглашаться ни подъ какимъ видомъ; рату вторую—выдать по принадлежности. Это первый способъ—оказать отечеству помощь; другой—составить ополченіе изъ всѣхъ имѣній, а равно и изъ жидовъ, прописавши: съ сколькихъ дымовъ слѣдуетъ поставить въ поле гусарскую и козацкую лошадь. Составленное такимъ образомъ войско избавило бы государство отъ тѣхъ угнетеній, которыя оно испытываетъ отъ войскъ наемныхъ.

(1) Ак. Вил. Ар. Ком. Т. IV, стр. 133—136.



6) Что касается до пѣхоты, то просить короля о возобновленіи по сему предмету старыхъ конституцій временъ Баторія, по которымъ требовалось съ каждыхъ 20 дымовъ королевскихъ имѣній и экономическихъ, давать по одному вооруженному пахолку. Дымы можно привести въ извѣстность чрезъ люстраторовъ; ротмистровъ для такого войска можно назначить изъ шляхты съ производствомъ имъ жалованья изъ скарба рѣчи-посполитой. Во всякомъ случаѣ, хотя бы рѣчь-посполитая и не согласилась на такую пѣхоту, послы все таки должны настаивать, чтобы помянутый законъ Баторія былъ возобновленъ въ полной его силѣ.

7) Не меньшему вниманію подлежать и татары. Прежде они выставляли въ поле не менѣе 5,000 коней, а теперь на силу 1,000, и то разной сволочи. Посему послы потребуютъ, чтобы для приведенія въ порядокъ дѣлъ татарскихъ, были назначены особые комиссары, а также чтобы татарамъ воспрещено было имѣть собственные хоругви, тѣмъ болѣе служить въ войскахъ наемныхъ.

8) Для увеличенія доходовъ скарба просить рѣчь-посполитую подвергнуть строгому разслѣдованію подати жидовскія. И въ самомъ дѣлѣ: не смотря на кажущееся презрѣніе къ этому народу въ польскомъ государствѣ, онъ несетъ едва ли одну десятую долю тѣхъ тяжестей, подъ которыми стонутъ христіане, внося въ скарбъ около 15,000 поголовнаго и около одной тысячи подымнаго—при постоянномъ возрастаніи его въ численности и при развитіи его торговли съ явнымъ ущербомъ для тѣхъ мѣстъ, среди которыхъ она распространяется! Послы обязываются не только предложить, но и потребовать исполненія, чтобы съ жидовъ были увеличены поборы—какъ поголовные, такъ и подымные, посредствомъ приведенія въ извѣстность численности какъ самихъ жидовъ, такъ и ихъ дымовъ.

9) При этомъ, чтобы не только были возобновлены прежнія конституціи о неукрывательствѣ челяди, оставленные безъ всякаго вниманія городскими судами, но чтобы также позволено было каждому—позывать и самые суды въ трибуналы и штрафовать ихъ за нерадѣніе по 1,000 флориновъ.

10) Требовать чтобы подскарбій представилъ надлежащіе отчеты доходовъ и расходовъ, при чемъ должны находиться и присяжные.

11) Относительно таможенныхъ пошлинъ, послы должны предложить,—чтобы подскарбій вносилъ въ казну тѣ же серебряныя деньги, которыя самъ получаетъ, а не другія; чтобы шляхтѣ позволенъ былъ безошлинный провозъ товаровъ изъ-за границы для собственныхъ надобностей, въ особенности сельдей, и чтобы таможенныхъ писарей за обиды можно было позывать въ суды.

12) Ходатайствовать, чтобы, по примѣру воеводствъ коронныхъ, чоповое было оставлено при воеводствахъ.

13) По причинѣ угрожающей войны со стороны Московскаго государства, просить короля, чтобы согласно съ его собственными желаніями, были какъ наилучше вооружены пограничныя крѣпости.

14) Требовать, чтобы виленская коммиссія обнародовала свои реляціи, изъ



которыхъ можно будетъ усмотрѣть: исполнили ли комиссары всѣ постановленія предшествовавшаго сейма? удовлетворены ли солдаты жалованьемъ, обиженные— правосудіемъ? и много-ли останется долгу, долженствующаго быть уплаченнымъ въ другое, болѣе счастливое время?

15) Спросить у гетмана обстоятельнаго отвѣта: почему литовское войско, простоявшее въ обозѣ нѣсколько недѣль и вступившее въ службу, было потомъ распущено и несвоевременно и неумѣстно, съ явнымъ безславіемъ для княжества?

16) Требовать, чтобы по примѣру короны экзекуціи декретовъ и судебныхъ были отдаваемы въ руки старостъ, чтобы шляхта не гонялась за дворомъ во время окончательныхъ сроковъ дѣлъ, а могла бы получать должное удовлетвореніе на мѣстѣ, безъ потери времени и матерьяльныхъ издержекъ.

17) Чтобы подтверждена была конституція 1635 года о неподсудности свѣтскихъ лицъ духовнымъ судамъ.

18) Чтобы назначены были соотвѣтственныя наказанія для срывателей сеймовъ.

19) Чтобы оправданъ былъ посолъ ковенскій—Прозоръ и наказаны ковенскія городскія власти, лишившія его чести и посольскаго достоинства за то, что онъ свободно пользовался голосомъ.

20) Чтобы послы не давали своего согласія на вѣти о посполитомъ рушеніи, совмѣстно съ податями.

21) Чтобы посполитое рушеніе совершалось соотвѣтственно древнѣйшимъ узаконеніямъ, какъ относительно конницы, такъ и пѣхоты, и чтобы обыватели болѣе состоятельные являлись въ ополченіе лично, такъ какъ отъ несоблюденія сего правила происходитъ крайній безпорядокъ, когда драгуны или земяне при шляхтичахъ заступаютъ лучшія панскія маетности.

22) Чтобы вакантныя мѣста раздавались лицамъ заслуженнымъ и имѣющимъ недвижимыя имущества (*bene possessionatis*).

23) Чтобы должности воеводъ и каштеляновъ были надѣлены имѣніями, такъ какъ отсутствіе таковыхъ въ нѣкоторыхъ мѣстахъ лишаетъ этихъ сановниковъ средствъ всегда находиться при королевскомъ дворѣ; въ особенности, чтобы это было исполнено относительно брестскаго воеводства и староства.

24) Послы должны разслѣдовать: внесены ли въ скарбъ суммы, слѣдуемыя съ ленныхъ владѣльцевъ, или нѣтъ? Если нѣтъ, то потребовать немедленнаго ихъ взноса. Равнымъ образомъ должны помогаться, чтобы для пресѣченія непомѣрно возросшихъ смертоубійствъ были поставлены тюрьмы и одна изъ таковыхъ въ Брестѣ.

25) Чтобы судебныя опредѣленія по дѣламъ уголовнымъ составлялись въ градскихъ судахъ, по примѣру короны, и чтобы декреты уничтожались не присягою пословъ, а гривнами <sup>1)</sup>.

26) Чтобы реестры публичныхъ податей подавались сборщиками въ суды градскіе, а изъ судовъ воеводскимъ посламъ для контролированія скарба, кото-

1) т. е. денежнымъ взносомъ.



рый часто взыскивает недоимки съ такихъ имѣній, которыя подлежатъ имъ никакъ не могутъ.

27) Чтобы скарбъ не расплачивался съ войсками податными недоимками, а деньгами уже собранными; недоимки же чтобы взыскивалъ самъ чрезъ своихъ же скарбовыхъ дворянъ.

28) Чтобы установлена была надлежащая цѣнность монеты, отсутствіе которой непомѣрно увеличиваетъ цѣны на вещи, и чтобы новая чеканилась соотвѣтственно таковой же въ государствахъ сосѣднихъ; предложеніе же короля—понизить курсъ шеляговъ, тынфовыхъ ортовъ—отвергнуть по той простой причинѣ, что не имѣя другой монеты, нельзя понижать той, которая есть, хотя бы она была и плоха.

29) Чтобы былъ возобновленъ законъ, запрещающій роскошь среднему и низшему классамъ и извѣстный подъ названіемъ: «lex sumptuaria», и чтобы городскія власти строго слѣдили за его исполненіемъ.

30) Равнымъ образомъ, чтобы не только было воспрещено купцамъ поднимать произвольно цѣны на товары, но чтобы чрезъ особыхъ комиссаровъ составлены были для оныхъ соотвѣтственныя таксы.

31) Въ видахъ пресѣченія увеличивающагося зла отъ непомѣрнаго возрастанія разныхъ бродягъ (vagabundi) изъ подданныхъ, послы должны предложить королю—частію образовать изъ нихъ пѣхоту, которая бы стоила государству дешевле, чѣмъ войско вербованное (котораго поставлять воеводство не можетъ); частію же—и мужчинъ и женщинъ—обложить ежегодными поголовными податями.

32) Предложить также, чтобы шляхтѣ брестскаго воеводства, по примѣру другихъ воеводствъ, разрѣшена была безошлинная торговля солью съ Гданскомъ для домашняго потребленія, или же, чтобы она доставлялась изъ Подляси и продавалась по той цѣнѣ, по которой продается въ этой провинціи.

33) Чтобы дворъ маршалка в. кн Литовскаго, находящійся въ Брестѣ, былъ отданъ старостству для отбыванія въ немъ судебныхъ, сеймиковыхъ и др. засѣданій, а для маршалка чтобы выстроенъ былъ новый на счетъ королевскихъ экономическихъ имѣній.

34) Чтобы всѣ дѣла курляндскія и инфлянтскія выдавались, по древнему закону, подъ двойными печатями.

35) Въ случаѣ сорванія сейма, чтобы немедленно были обнародованы вѣсти—первыя за двои, а потомъ сейчасъ же и третьи.

36) Спросить: что было причиною замедленія отправленія комиссаровъ въ Москву? такъ какъ проволочка эта со стороны рѣчи-посполитой оказывается вредоносною.

37) Чтобы трибунальскіе декреты, постановленные послѣ слѣдственнаго процесса, не подлежали новому разслѣдованію.

38) Чтобы к сендзъ писарь—администраторъ столовыхъ королевскихъ имѣній не вмѣшивался въ дѣла подскарбія и не оспаривалъ у него старшинства—honoris causa.



39) Чтобы привилегированнымъ еще до уніи имѣніямъ, согласно съ конституціями, не дѣлалось препятствій въ торговлѣ.

40) Чтобы исполнены были заявленія литовскаго войска, отложенныя по причинѣ чрезмѣрнаго накопленія дѣлъ до сейма настоящаго.

41) Чтобы короннымъ войскамъ воспрещено было переходить литовскія границы и отягощать жителей вымогательствами и поборами.

#### ПРОШЕНІЯ ВОЕВОДСТВА:

42) О дарованіи льготъ имѣніямъ луцкаго епископства.

43) О воспрещеніи краковскому воеводѣ Любомирскому открывать соляную копальню.

44) Объ исполненіи заявленій гетмановъ.

45) О вознагражденіи разныхъ лицъ: трокскаго каштеляна—за заслуги и убытки; брестскаго каштеляна—уплатой 7,000 злотыхъ и дарованіемъ ему въ наслѣдство деревни Бобровниковъ; подчашія в. кн. Литовскаго уплатой ему давно уже назначенной суммы; генерала подольской земли—уплатой ему суммы, затраченной на укрѣпленіе Каменца.

46) Объ увольненіи отъ контрибуцій крѣпости Глу́ска, принадлежащей маршалку в. кн. Литовскаго, по причинѣ всегда находящихся въ ней войскъ.

47) Объ уплатѣ ему же трабской суммы.

48) Объ укрѣпленіи Ляховичъ, находящихся въ новгородскомъ воеводствѣ.

49) О разрѣшеніи венденскому подкоморію внести 8,000 зл. на право владѣнія зеловскимъ войтовствомъ.

50) О дарованіи индигената оберштеръ-лейтенанту Штанцелю.

51) Объ оставленіи на брестскомъ рынкѣ костела и монастыря ксендзовъ августіановъ.

52) О внесеніи суммы 30,000 злот. на трабское старостство и о передачѣ онаго женѣ бывшаго литовскаго крайчаго Сапѣги, въ вознагражденіе за траты ея мужа по выкупу плѣнныхъ.

53) О внесеніи суммы 20,000 злотыхъ на имѣніе Долку, и о передачѣ оной наслѣдникамъ Сапѣги—польнаго писаря в. кн. Литовскаго.

54) Объ освобожденіи отъ баниціи брестскаго подкоморія, по дѣлу съ брестскимъ хоружимъ.

55) О вознагражденіи брестскаго стражника за его продолжительную службу рѣчи-посполитой.

56) О вознагражденіи сына покойнаго судьи брестскаго за заслуги отца и его собственныя.

57) Объ окончаніи судебного процесса между литовскимъ стражникомъ и Шуйскими—мужемъ и женой.

58) О вознагражденіи Шуйскихъ и Лыщинскихъ за убытки, причиненные имъ войсками.



59) О дарованіи льготъ греко-уніятскому духовенству и о возвращеніи архимандріи обратно кіевскому митрополиту и епископамъ.

60) Объ исходатайствованіи у короля десятины экономической земли для вистицкаго костела.

61) Объ уничтоженіи донативы Купеческому Мѣсту, по случаю отсутствія въ немъ купцовъ изъ христіанъ, и о подтвержденіи ему прежнихъ привилегій.

62) Объ освобожденіи отъ мѣстныхъ повинностей двора трокскаго каштеляна и уволокъ Коханскаго.

63) Также объ освобожденіи отъ повинностей и двора Шуйскихъ въ городѣ Грестѣ.

64) О внесеніи 10,000 на имѣніе Грабе—смоленскому подчашію.

65) О выдачѣ квитанціи коронному референдарію, по учиненіи имъ отчетовъ.

66) О дарованіи льготъ разореннымъ имѣніямъ Лыщинскаго.

67) Объ удовлетвореніи королемъ просьбъ Хоментовскаго.

68) О дарованіи льготъ разореннымъ имѣніямъ брестскихъ францишканъ.

69) О возвращеніи церковныхъ утварей брестско-владимірскому епископу, забранныхъ Околовичемъ у гершоновицкой церкви.

70) О продолженіи права виленской воеводинѣ и ея сыновьямъ на имѣнія шавельскія.

71) О подчиненіи Старой Воли земскому праву, согласно съ желаніемъ владѣльца оной Жардецкаго».

Пункты, выраженные въ этой инструкціи, за исключеніемъ внѣшнихъ политическихъ событій и ходатайствъ по частнымъ дѣламъ, въ большинствѣ случаевъ повторяются и въ другихъ инструкціяхъ, такъ что если присоединить къ нимъ еще и другіе, собственно относящіеся къ внутренней государственной жизни рѣчи-посполитой, то о документахъ этого рода получится довольно ясное понятіе. Таковы главнѣйшіе пункты: о соблюденіи королемъ закона относительно очередной его резиденціи на Литвѣ; о соблюденіи имъ же очереднаго сейма на Литвѣ; о невмѣшательствѣ коронныхъ властей въ дѣла в. кн. Литовскаго; объ уравниеніи въ правахъ одинаковыхъ должностей литовскихъ съ таковыми же коронными; о сохраненіи очереди то за Княжествомъ, то за Короной въ назначеніи луцкаго епископа; о сохраненіи очереди въ пользованіи канцлерской печатью в. княжества Литовскаго то за лицомъ духовнымъ, то свѣтскимъ—по примѣру Короны; о разграниченіи земель коронныхъ отъ литовскихъ; о предоставленіи дворянамъ в. кн. Литовскаго права пользоваться службой въ Коронѣ, наравнѣ съ лицами коронными, пользующимися ею на Литвѣ; о невключеніи короннымъ подскарбіемъ въ свои диспозиціи имѣній, находящихся въ предѣлахъ в. кн. Литовскаго; о воспрещеніи лицамъ короннымъ переходить границы в. кн. Литовскаго; о сохраненіи для княжества его собственныхъ мѣръ и вѣсовъ, вмѣсто навязываемыхъ коронныхъ; о воспрещеніи чужестранцамъ пріобрѣтать въ княжествѣ индигенаты; объ открытіи монетнаго двора на Литвѣ; объ исправленіи курса монетъ, о правильности мѣръ и вѣсовъ; объ исправленіи законовъ; о



недопущеніи жидовъ и влоховъ къ отправленію экономическихъ должностей и о воспрещеніи первымъ защищаться отъ долговъ желѣзными листами; объ уничтоженіи привилегій и листовъ, выдаваемыхъ изъ королевской канцеляріи *ad male narrata*; о прекращеніи жолнерскихъ разбоевъ и грабежей, происходящихъ вслѣдствіе отсутствія дисциплины и о разрѣшеніи судить жолнеровъ гражданскимъ и уголовнымъ судомъ; о воспрещеніи брестскимъ крестьянамъ уходить на Волынь, а волынскимъ дворянамъ укрывать ихъ у себя; о храненіи актовъ книгъ, разбросанныхъ по разнымъ рукамъ, въ скарбѣ; объ освобожденіи шляхетскихъ имѣній отъ повинностей и податей; о расширеніи шляхетскихъ правъ и свободъ, объ устраненіи причинъ къ разрыву сеймовъ; объ изысканіи мѣръ къ устраненію постоянной вражды между государственными сословіями; о трубецкой суммѣ и неаполитанскихъ капиталахъ; о дарованіи льготъ римско-католическимъ ксендзамъ и монахинямъ разныхъ орденовъ и ксендзамъ уніятамъ; о разрѣшеніи шляхтѣ свободной торговли и входовъ въ королевскія пуши. Въ позднѣйшихъ инструкціяхъ встрѣчаются уже требованія о недопущеніи въ военную службу *не католиковъ и не поляковъ* <sup>1)</sup> и о поддержаніи шляхетскихъ правъ и свободъ и римской вѣры, какъ главнѣйшихъ основъ государственной жизни *рѣчи-посполитой* <sup>2)</sup>.

Такимъ образомъ въ инструкціяхъ дворянъ брестскаго воеводства отражается съ отрицательной стороны политическая и государственная жизнь *рѣчи-посполитой*, конечно на столько, на сколько она соприкасалась съ интересами этого же дворянства. Постоянныя жалобы его на нарушеніе Короной международныхъ правъ Литвы и Польши ясно указываютъ какъ на насильственное порабощеніе Польшей в. кн. Литовскаго, такъ и на безконечные, хотя и напрасные протесты противъ него со стороны брестскаго дворянства, при всемъ желаніи его видѣть въ *рѣчи-посполитой* свое общее отечество. Постоянныя жалобы его на безпорядки въ администраціи, государственной экономіи, законодательствѣ и судопроизводствѣ ясно указываютъ какъ на отсутствіе въ *рѣчи-посполитой* правильнаго теченія государственныхъ дѣлъ, такъ и на то зло, которому подвергались ея подданные. Возрастающія требованія относительно безконечнаго расширенія кардинальныхъ шляхетскихъ правъ и свободъ, чрезмѣрное покровительство римско-католическому и уніятскому духовенству и такое же преслѣдованіе духовенства православнаго ясно указываютъ какъ на послѣдовательный ходъ развитія польскаго вліянія въ воеводствахъ, такъ и на степень проникновенія имъ началъ русскихъ въ интеллигентныхъ ихъ представителяхъ, которые постепенно отпадали отъ вѣры и преданій своихъ отцевъ и входили во вкусъ жизни новой.

Но съ другой стороны, по этимъ же документамъ нельзя не замѣтить, что, проникаясь польскими началами, брестскіе дворяне никогда не теряли сознанія, что они *не поляки*, а только обыватели *рѣчи-посполитой*, состоящіе въ уніи съ

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 468.

2) Ibid Т. IV, стр. 494.



Польшей: потому-то въ нихъ никогда не ослабѣвала энергія отстаивать отъ посягательствъ Короны свои политическія и международныя права. Дворяне брестскіе всегда сознавали, что настоящее ихъ отечество есть в. кн. Литовское: потому-то и въ инструкціяхъ своихъ, относительно сомнительныхъ или спорныхъ общегосударственныхъ вопросовъ, они приказывали своимъ посламъ прислушиваться и принаравливаться къ заявленіямъ пословъ не коронныхъ, а в. кн. Литовскаго и всегда стоять за цѣлость его территоріальныхъ границъ. Такая упорная самозащита, препятствовавшая окончательному подчиненію Литвы Польшѣ, сильно не нравилась полякамъ и они не стѣснялись уличать представителей в. кн. Литовскаго въ сепаратизмъ; дворяне въ свою очередь горячо принимали къ сердцу эти упреки и приказывали своимъ посламъ представлять сеймамъ самыя вѣскія доказательства какъ неосновательности такихъ подозрѣній, такъ и всегдашнихъ желаній в. кн. Литовскаго жить въ дружбѣ и уніи съ Польшей; но въ это же время они не забывали требовать, чтобы короннымъ войскамъ воспрещено было переходить во всякое время литовскія границы, чтобы княжество Литовское, при заключеніи мира съ Москвою не потерѣло никакихъ ущербовъ въ цѣлости своихъ границъ <sup>1)</sup>.

Чѣмъ ближе къ нашему времени, тѣмъ рѣзче и опредѣленнѣе высказываютъ брестскіе дворяне свои опасенія о неизбежной гибели Польши. Постоянныя срыванія сеймовъ, отъ успѣшнаго веденія которыхъ зависѣла внѣшняя и внутренняя безопасность рѣчи-посполитой, пріостанавливали правильное теченіе въ ней государственныхъ дѣлъ и повергали ее въ неисчислимыя бѣдствія. Духъ партій и вражды и повсемѣстное пренебреженіе законовъ, проникая все глубже и глубже во всѣ сферы правительственной и общественной жизни, не могли не отразиться и на брестскомъ воеводствѣ, дворяне котораго часто жалуются на эти анархическія начала, воцарившіяся и между ними, и не позволявшія имъ хладнокровно обсуждать своихъ дѣлъ, и непредвидѣть возможности скорого и вѣрнаго отъ нихъ избавленія. Въ каждой почти позднѣйшей инструкціи они просятъ королей употребить всѣ зависящія отъ нихъ средства къ устраненію поводовъ къ сорванію сеймовъ и къ умиротворенію враждующихъ сторонъ; но просьбы ихъ могли быть только голосомъ вопіющихъ въ пустынѣ, уже потому самому, что поддаваясь все больше и больше польскому вліянію, дворяне въ своихъ просьбахъ не забывали требовать расширенія и тѣхъ шляхетско-польскихъ правъ и свободъ, которыя приводили рѣчь-посполитую на край гибели и отъ которыхъ страдали и они сами.

Инструкціи обыкновенно составлялись въ особой комисіи знатоками этого дѣла: потому языкъ ихъ отличается особеннымъ щегольствомъ польскаго канцелярскаго краснорѣчія. Послы, при полученіи ихъ, произносили установленную присягу; форма ея встрѣчается въ инструкціи подъ № 244 и др.

1) Ibid. Т. III. стр. 378.



## III.

### Постановленія дворянъ Брестскаго воеводства на частныхъ сеймикахъ.

Документы этого рода заключаютъ въ себѣ разные административныя распоряженія по тѣмъ предметамъ, которые входили въ предѣлы власти сеймиковъ воеводскихъ. Таковы были: внутренняя безопасность въ воеводствѣ; роскладка назначаемыхъ на сеймахъ податей, сроки и способы ихъ взиманія; выборы фискальныхъ судей, податныхъ сборщиковъ, комиссаровъ, сеймовыхъ пословъ, сеймиковыхъ маршалковъ и др. лицъ; распределение податныхъ суммъ, какъ на нужды общегосударственныя, такъ и свои частныя и контроль за правильностію ихъ расходованія; составленіе податныхъ тарифовъ и люстрацій; удовлетвореніе служащихъ лицъ вознагражденіемъ, частныхъ — исполненіемъ ихъ дѣлъ, или же — ходатайства о нихъ предъ королемъ и сеймомъ; наблюденіе за правильностію монеты, мѣръ и вѣсовъ, назначеніе сроковъ для сеймиковъ предстоящихъ и созваніе посполитаго-рушенія; исправное содержаніе путей сообщенія и др. предметы.

Кромѣ этихъ предметовъ, такъ сказать обыкновенныхъ и постоянныхъ, встрѣчаются и чрезвычайныя, по поводу разныхъ событій — внѣшнихъ и внутреннихъ. Такъ подъ 1632 г. встрѣчается постановленіе о поголовномъ участіи въ избраніи новаго короля (Владислава IV) <sup>1)</sup>; подъ 1703 г. постановленіе противъ обывателей, неявившихся на посполитое рушеніе съ цѣлію изгнанія непріятеля изъ предѣловъ рѣчи-посполитой силою кварціального войска; нѣсколько постановленій временъ Августа II о продовольствіи московскихъ и саксонскихъ войскъ и Августа III о продовольствіи войскъ русскіихъ. Въ постановленіяхъ относящихся къ продовольствію войскъ саксонскихъ дворяне безпрестанно жалуются на свою бѣдность и самоуправство саксонцевъ, позволявшихъ себѣ не только грабительство, но и вмѣшательства во внутреннія дѣла жителей. Въ постановленіи напр. 1714 года говорится:

«Такъ какъ вслѣдствіе покровительства, оказываемаго саксонцами жидамъ, обиженные послѣдними не могутъ найти себѣ удовлетворенія ни въ судѣ городскомъ, ни въ судѣ старостинскомъ; то маршалокъ обязанъ будетъ включить объ этомъ особый пунктъ въ инструкцію посламъ, отправляемымъ къ королю» <sup>2)</sup>. Въ инструкціи же посламъ 1732 г. дворяне просятъ короля сдѣлать зависящее отъ него распоряженіе объ удовлетвореніи саксонцами жителей Матовой Горы за убійство крестьянина <sup>3)</sup>.

Воеводскіе сеймики носили разные названія: *реляційныхъ* (на которыхъ выслушивались посольскія реляціи), *фискальныхъ* (на которыхъ избирались фискаль-

1) Ак. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 338.

2) Ibid. Т. IV, стр. 405.

3) Ibid. Т. IV, стр. 463.



ные судьи и производился контроль податных сборов), *пописовых* (на которых составлялось посполитое-рушенье), *громничных* (срѣтенскихъ), *погромничныхъ*, *лимитацийныхъ*, *предсеймовыхъ*, *господарскихъ*, *предкоммиссіальныхъ*, *каптуровыхъ*, т. е. междуцарственныхъ, смотря по роду предметовъ сеймиковыхъ засѣданій и обстоятельствъ, бывшихъ причиною ихъ открытія. Но вообще строгаго и опредѣленнаго разграниченія предметовъ для сеймиковыхъ засѣданій не было; на сеймикахъ фискальныхъ напр. назначались подати, на реляційныхъ тоже и избирались полковники и трактовые ротмистры и наоборотъ.

За неимѣніемъ особаго помѣщенія сеймиковыя засѣданія отбывались въ костелахъ или ксендзовъ бернардиновъ, или августіанъ, или доминиканъ; нѣкоторыя отбывались въ замкѣ, но весьма рѣдко. Частыя ссылки на ломку костельныхъ скамей указываютъ, что эти засѣданія бывали бурны и воинственны, не смотря на святость мѣста, въ которомъ они совершались. Подъ № 361 помѣщена одна изъ протестацій брестскаго дворянства противъ акта срѣтенскаго сеймика, могущая познакомить читателя какъ съ порядкомъ сеймикованья, такъ отчасти и причинами порождавшими несогласіе между дворянами. Въ ней разсказывается слѣдующее:

«По открытіи сеймика Рейнальдомъ Садовскимъ — брестскимъ каштеляномъ (г. 1716), когда приступлено было къ избранію сеймиковаго маршалка и розданы голоса, вдругъ начался споръ между Грабовскимъ — съ одной стороны и Садовскимъ и другими панами — съ другой, вслѣдствіе безчестій и поношеній, наносимыхъ этими послѣдними предсѣдателю сеймика, съ явною цѣлью прекратить засѣданіе и учинить *фарсалию*. Скромность и спокойствіе другой стороны ни къ чему не повели: сепаратисты, вооруженные саблями, вышли изъ костела августіанъ и открыли свое засѣданіе въ замкѣ; здѣсь они поставили вооруженную стражу и стали дѣлать все, что имъ было угодно. Прежде всего они избрали себѣ въ маршалки Тышковскаго, извѣстнаго *банита*, человѣка не имѣющаго никакихъ правъ на изданіе рескриптовъ; потомъ приступили къ разрѣшенію текущихъ дѣлъ. И это все терпѣла другая сторона въ надеждѣ на всеобщее соглашеніе. Но когда сепаратисты записали лимитацію своего *quasi*—сеймика и однихъ стали принуждать къ подписи, а за другихъ отсутствующихъ сами росписываться, то дальнѣйшее терпѣніе сдѣлалось невозможнымъ. Посему другая сторона для очищенія своей совѣсти предъ рѣчью-посполитой и потомствомъ за всѣ послѣдствія, могущія возникнуть изъ такого положенія дѣлъ, для защиты своей чести и своихъ поруганныхъ правъ, во имя Божіе и во имя правды протестуетъ: во 1) противъ сорванія сеймика и насилій, при которыхъ оное совершилось; во 2) противъ запрещенія подачи вольныхъ голосовъ; въ 3) противъ гвалтовнаго наступленія съ оружіемъ въ рукахъ на здоровье обывателей; въ 4) противъ неучтиваго поношенія достоинства сенаторскаго, земскихъ и городскихъ властей; въ 5) противъ попранія всѣхъ правъ и свободъ равноправности; въ 6) противъ всего акта срѣтенскаго сеймика и его постановленій, свидѣтельствуясь при этомъ,



что не она—сторона, а панъ Тышковскій со своими сторонниками были причиною сихъ печальныхъ событій <sup>1)</sup>».

Протестація эта осталась впрочемъ безъ послѣдствій и постановленія, совершившіяся подъ предсѣдательствомъ Тышковскаго, имѣли законную силу. По достоинству своему и серьезности они не только не уступаютъ другимъ постановленіямъ, но въ нѣкоторыхъ отношеніяхъ даже и превосходятъ ихъ. Такъ въ одномъ изъ нихъ выражена попытка привлечь къ отбыванію государственныхъ повинностей какъ магнатовъ такъ и тѣхъ лицъ, которыя, пользуясь своими *либертаціями* и *экспенціями* уклонялись отъ нихъ, не безъ отягощенія для другихъ сословій <sup>2)</sup>; въ другихъ постановленіяхъ подобнаго распоряженія не встрѣчается.

Податные налоги, о которыхъ дворяне трактуютъ чуть ли не въ каждомъ своемъ постановленіи, имѣли характеръ прямыхъ и косвенныхъ, постоянныхъ и экстраординарныхъ, денежныхъ и натуральныхъ. Одни изъ нихъ зависѣли отъ воеводствъ, а другіе отъ королей—въ имѣніяхъ экономическихъ. Налоги прямые или косвенные утверждались сеймомъ; въ случаѣ сорванія сейма—королемъ и сенаторами. Первые собирались сборщиками воеводства; вторые—особыми администраторами, бравшими ихъ по контрактамъ со скарбомъ. Кромѣ этихъ налоговъ, были еще и частныя назначавшіяся воеводствомъ на его частныя нужды и не входившія въ общую государственную роспись. Противъ этихъ послѣднихъ часто возставали евреи и жаловались королю, какъ это читатель увидитъ изъ актовъ, относящихся къ судьбамъ еврейства. Тѣ и другіе носили разныя названія. Мы приведемъ здѣсь только встрѣчающіяся въ двухъ послѣднихъ томахъ Виленской комиссіи. Подати были: *подымныя*, *поголовныя жидовскія* и *татарскія*, *гиберны*, *чоповое*, и *шеляжное*; мыта: *мыто старое*, *мыто нововозвышенное*, *табачная монополія*, *мыто шляхетское*, или иначе—*auctio subsidiorum*, *пневщизна*, *капищизна* и *купеческое donativum*; цда: *замковыя*, *воеводскія*, *скопныя*, *мостовыя*, *дорожныя*, *фурманскія обвѣстки* и *роговищизна*. На практикѣ же, кромѣ поименованныхъ, существовали еще и многія другія.

Размѣры податныхъ налоговъ зависѣли частію отъ предстоящихъ нуждъ, частію же отъ воли сеймиковъ, сеймовъ и королей. Чѣмъ ближе къ нашему времени, тѣмъ они значительнѣе. Такъ въ 1698 г. были собраны; *подымное* въ размѣрѣ 14 злотыхъ съ дыма; *гиберна* въ размѣрѣ 28 злотыхъ съ дыма; *чоповое-шеляжное* въ размѣрѣ 25,000 злотыхъ и подати *поголовныя*; въ 1699 году, кромѣ обыкновенныхъ податей, были собраны еще и экстраординарныя: *чоповое-шеляжное*, *гиберны*, *поголовныя жидовскія* и *татарскія* и разныя монополіи; въ 1711 году подать *талерная* — по 1 талеру съ дыма и *подымная* по 20 злотыхъ и 15 грошей съ дыма; въ 1713 году — *экстраординарная* подать на содержаніе саксонскаго войска по 18 тынфовъ съ дыма, а всего 300,000 тынфовъ и т. д.,— въ то время, когда въ 1669-хъ годахъ подать *подымныя* взымались въ размѣрѣ только 3-хъ грошей съ дыма.

1) Акты Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 415.

2) Ibid. Т. IV, стр. 415.



Способы взиманія податей отличались крайнею запутанностію. Случилось одну и ту же подать собирать разнымъ сборщикамъ и отъ воеводства, и отъ скарба, и отъ гетмана и отъ города. Сборщики эти иногда путешествовали по краю и собирали съ жителей назначенныя суммы; а другой разъ къ нимъ приносили подати сами плательщики въ назначенныя сеймиками мѣста. Эта послѣдняя мѣра предпринималось воеводствомъ въ видахъ огражденія жителей отъ насилій и грабительствъ самихъ сборщиковъ. Въ полученіи они должны были выдавать квитанціи, которыя при вторичномъ востребованіи предъявлялись плательщиками и принимались *pro persoluto*. Сборщики отъ воеводства за свои труды получали установленные сеймомъ %; но за то они обязывались не только доставлять собранныя суммы въ указанные мѣста, но и отвѣчать за исправность сборовъ. Не смотря на постоянныя подтвержденія сеймиковъ—не отягощать жителей вымогательствами, сборщики, какъ это значится во многихъ постановленіяхъ, позволяли себѣ брать лишнее; въ свою очередь и имъ приходилось иной разъ расплачиваться собственными деньгами за подати собранныя вмѣсто ихъ другими. Въ постановленіи подъ № 285 говорится:

«Въ возмѣщеніе убытковъ, понесенныхъ сборщиками трехподымнаго Теофиломъ Костей по той причинѣ, что эту подать, равно какъ и другія, вмѣсто его собиралъ съ чрезмѣрными жестокостями и вымогательствами скарбовый дворянинъ Брокъ при содѣйствіи войсковыхъ депутатовъ, взыскивая съ недоимочниковъ въ-двойнѣ и болѣе, — суммы, недоплаченные Костей, простить и предоставить ему право доискиваться своихъ обидъ на помянутомъ дворянинѣ и войсковыхъ депутатахъ путемъ закона <sup>1)</sup>».

Собранныя суммы обыкновенно передвались или въ скарбъ, или особымъ комиссаромъ, или же отдѣльнымъ лицамъ, получавшимъ право на вознагражденіе по постановленіямъ воеводства. Недоимки взыскивались при помощи военной экзекуціи; но случалось, что ими расплачивалось и воеводство, предоставляя взысканіе оныхъ на произволъ получателей. Отчетность въ собранныхъ и израсходованныхъ суммахъ производилась большею частію въ фискальныхъ судахъ, но иногда и въ особыхъ комиссіяхъ. Вообще податные сборы шли очень туго и неисправно.

При раскладкѣ податей дворяне обыкновенно старались наблюдать слѣдующее правило: давать изъ своихъ имѣній и имѣній римско-католическаго и уніятскаго духовенства какъ можно меньше, а получать и раздавать своимъ же какъ можно больше. Вслѣдствіе этого на подати подымныя и поземельныя они соглашались весьма неохотно, и согласившись требовали скорѣйшаго ихъ прекращенія. Въ инструкціи напр. 1676 года—они заявляютъ:

«Послы обязываются снестись съ прочими воеводствами и совмѣстно просить короля (Михаила Вишневецкаго) объ усовершенствованіи податной системы т. е. о замѣнѣ поземельныхъ податей такими, которыя бы равномерно распадались

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 160.



на всѣхъ вообще жителей: тогда общее бремя ляжетъ и на избранныхъ. Такими податями *могутъ быть: шеляжное, акцизы, мыта, цла съ людей лозныхъ (бездомныхъ скитальцевъ — гольтаевъ)* и поголовное жидовское; не малую услугу въ этомъ дѣлѣ могло бы оказать и открытіе монетнаго двора съ монетою лигатурной <sup>1)</sup>».

Въ инструкціи 1733 года говорится слѣдующее:

«Такъ какъ подымная подать, назначенная на содержаніе войска в. кн. Литовскаго, была позволена только до слѣдующаго сейма, въ видахъ облегченія староствъ, уже поправившихся, и крайне обременительна для нобилей (*statui nobilitati*), то послы обязываются употребить все свое стараніе, чтобы эта подать на будущее время была уничтожена законодательнымъ порядкомъ (*ut abrogetur et annihiletur*), даже съ сорваніемъ конвокаційнаго сейма и совмѣстно съ прочими чинами рѣчи-посполитой подумать объ изысканіи другихъ средствъ, потому что воеводство этой подати нести не можетъ. А такъ какъ гораздо больше выходитъ на содержаніе офицеровъ, нежели на самые полки, то требовать сокращенія штатовъ и оставить на службѣ только истинныхъ поляковъ-католиковъ, исключивъ иностранцевъ и иновѣрцевъ <sup>2)</sup>».

Въ другой инструкціи того же 1733 г. дворяне требуютъ, чтобы подымная подать была *totaliter* уничтожена, а прочія чтобы взымались даже въ тройнѣ, если только будетъ предстоить надобность <sup>3)</sup>.

Очевидно, что при такихъ условіяхъ раскладки податей, наибольшая ихъ тягость должна была падать на имѣнія экономическія, староства, королевщизны. Въ видахъ облегченія и этихъ послѣднихъ, дворяне очень часто привлекали къ налогамъ людей *лозныхъ*, находившихся большею частію въ услуженіи у жидовъ; при этомъ они требовали, чтобы жида не смѣли удерживать денегъ слѣдующихъ имъ въ видѣ жалованья, въ случаѣ если приходилось имъ расплачиваться за свою прислугу. Подать эти сначала не превышала одного злота, потомъ возвысилась до 1 тынфа, а въ позднѣйшее время въ 1714 году до 2-хъ злотыхъ.

Собранныя суммы предназначались частію на нужды общегосударственныя, частію же на спеціальныя воеводства. При расходованіи ихъ наблюдались больше интересы частныя, нежели общественныя, не смотря на то, что сами же дворяне въ инструкціяхъ своихъ послаамъ на сеймы часто возставали противъ такихъ способовъ расходованія. Въ инструкціи напр. 1676 они требовали:

«Для устраненія бѣдности скарба, поражающей въ свою очередь и общественныя затрудненія, слѣдовало бы ординарныя подати (*podatki ordynaryjne*) расходовать на нужды государственныя, а не лицъ частныхъ, а главное — не позволять скарбу арендовать за безцѣнокъ такихъ статей, которыя бы могли принести государству доходовъ гораздо больше. И когда дѣло дойдетъ до этого, то по-

1) Акты Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 168—169.

2) Ibid. Т. IV, стр. 468.

3) Ibid. Т. IV, стр. 494. Въ позднѣйшихъ инструкціяхъ эти требованія повторяются безпрестанно.



слы обязываются потребовать отчета: какія, куда и на какой предмет были израсходованы имъ суммы и что случилось съ миллиономъ неуплаченного имъ жалованья? Во всякомъ случаѣ, при назначеніи текущихъ контрибуцій, пусть тамъ же по сеймѣ будутъ заключены на нихъ и контракты, исключая подымнаго; тогда по крайней мѣрѣ можно будетъ ориентироваться приблизительной цифрой доходовъ, соотвѣтственно которымъ можетъ быть назначена и плата войску» <sup>1)</sup>).

На практикѣ же дворяне распредѣляли подлежащія имъ суммы ничѣмъ не лучше самого скарба. За исключеніемъ части суммъ, предназначавшихся на содержаніе войска, уплачивавшихся между прочимъ неисправно, другая распредѣлялась дворянами больше на ихъ цѣли частныя, нежели государственныя и общественныя. Въ то время, когда въ воеводствѣ не было ни хорошихъ дорогъ, ни тюрьмы для преступниковъ, ни помѣщенія для сеймиковыхъ и другихъ заведеній, когда портовые рѣки заносились пескомъ и мѣшали водяной торговлѣ, дворяне щедрою рукою разсыпали деньги *bene meritis* и разнымъ ксендзамъ, подъ разными благовидными предлогами: то подъ предлогомъ починки изломанныхъ во время сеймикованья костельныхъ скамей, то на постановку часовъ, то за уничтоженіе ксендзовскихъ торговыхъ лавокъ, то на поправленіе ихъ разоренныхъ имѣній. Мы не говоримъ уже о другихъ благахъ, которыми пользовались эти лица къ явному ущербу и вреду цѣлой рѣчи-посполитой. Рѣдкое постановленіе не заключаетъ въ себѣ такихъ затратъ; рѣдкая инструкция ходатайствъ объ утвержденіи за ними фундушей и бенефицій. Особенными милостями взысканы были монахини бригидки и августіане; много перепало также бернардинамъ, доминиканамъ и базилианамъ (уніатамъ), гораздо меньше — езуитамъ; духовенству же православному одни только ограниченія и преслѣдованія, какъ это изложено нами въ началѣ.

Нельзя при этомъ не указать и на другіе необыкновенные расходы. Въ 1661 году во время покоренія Брестя русскими войсками, противъ нихъ выступилъ въ походъ съ горстью людей каштелянъ Савицкій. Отрядъ его не имѣлъ *ни пороху, ни оружія, ни олова* и самъ признавалъ, что ничего не сдѣлаетъ. Тѣмъ не менѣе вслѣдствіе одной и единственной его стычки съ русскими, дворяне, по истеченіи двухъ лѣтъ, назначили каштеляну Савицкому за его подвигъ двойное подымное. Протестація по сему дѣлу Жардецкого ни къ чему не повела и подать была собрана <sup>2)</sup>).

Въ 1707 году вмѣсто разрѣшенія жалобъ по разнымъ дѣламъ ксендза Городецкого, брестскихъ мѣщанъ и жидовъ, дворяне присудили имъ по гарницу муки съ дыма, а дѣла отложили до слѣдующаго сеймика <sup>3)</sup>).

Въ 1711 году назначено было вознагражденіе войсковому депутату Тышѣ

(1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 169.

(2) Ibid. Т. III. стр. 207.

(3) Ibid. Т. IV. стр. 371.



за отправленіе имъ своей обязанности. Но прежде чѣмъ получилъ это вознагражденіе, Тыша умеръ. Вслѣдствіе этого дворяне постановили:

«Такъ какъ святой памяти Тыша, получивши наше обѣщаніе умеръ; то половину слѣдуемой ему суммы отдать ксендзамъ августіанамъ, какъ на поминъ грѣшной души покойнаго, такъ и на поправленіе ихъ разстроенныхъ имѣній и на починку костельныхъ скамей, такъ какъ въ костелѣ ихъ часто отбываются наши сеймики сопровождаемые обыкновенною ломкой помянутыхъ скамей и другими безпокойствами <sup>1)</sup>).

Что касается до частныхъ свѣдѣній относительно количества платы войску, цѣнности предметовъ, денежнаго курса, то такихъ встрѣчается и въ постановленіяхъ и въ другихъ актахъ весьма немного, не смотря на то, что предметы эти входили въ кругъ сеймиковыхъ занятій и составляли источникъ безпрестанныхъ жалобъ дворянъ въ инструкціяхъ. Мы укажемъ здѣсь по нѣкоторыя изъ нихъ.

Въ 1632 году въ универсалѣ Льва Сапѣги (№ 178) количество жалованья пѣшему отряду исчислено въ слѣдующихъ размѣрахъ: ротмистру по 20 венгерскихъ талеровъ въ мѣсяць; поручику—10 талеровъ; хоружему, барабанщику, десятникамъ—по 5 талеровъ; рядовому—по 4 тал. Кромѣ этого ротмистру сукна фалендышоваго—58 локтей по 2½ зл. за локоть; поручику—7 локтей тоже по 2½ зл. за локоть; солдатамъ на троихъ два постава каразен.

Въ 1676 году въ универсалѣ Яна III продовольствіе козака оцѣнено въ недѣлю на 36 грошей, а полковнику, кромѣ продовольствія, назначено еще 200 злотыхъ.

Въ 1702 году было постановлено на сеймикѣ лимитаціиномъ выдать на хоругви—по 20,000 злотыхъ; на cadaго ротмистра—по 5,000 злотыхъ; всего на 4 хоругви—100,000 злотыхъ <sup>2)</sup>).

Въ 1711 году было постановлено на сеймикѣ фискальномъ вмѣсто провіанта вносить деньги въ слѣдующемъ размѣрѣ: за мѣрку ржи—2 зл.; за мѣрку овса—1 зл. и 15 грошей; за мѣрку ячменя—50 грошей <sup>3)</sup>).

Въ 1713 году на содержаніе саксонскаго войска было постановлено собрать 300,000 тынфовъ; въ этомъ же году саксонскимъ офицерамъ назначено было жалованье: полковнику—100 червоныхъ злотыхъ; оберъштеръ-лейтенанту—50 черв. злот.; квартирмистру—50 битыхъ талеровъ <sup>4)</sup>).

Въ 1714 году было постановлено выдать вознагражденіе: двумъ диспозиторамъ тынфовой подати по 6,000 тынфовъ; гетману в. кн. Литовскаго 5,198 тынфовъ; брестскимъ маршалкамъ—прежнему и настоящему по 3,000 тынфовъ; ксендзамъ августіанамъ за то, что въ ихъ костелѣ *magna incommoda et damna fiunt*—

1) Ак. Вил. Ар. Ком. Т. IV, стр. 360.

2) Ibid. Т. IV. стр. 327.

3) Ibid. Т. IV. стр. 370.

4) Ibid. Т. IV. стр. 383—386.



1,000 тынфвъ; на костель св. Станислава и Казимира in sede apostolica по *бѣтому шестаку* съ дыма при сборахъ будущихъ <sup>1)</sup>.

Въ 1718 было постановлено выдать слѣдующее вознагражденіе литовскому войску: изъ суммъ перваго сбора: пѣшему королевскому полку—17,560 зл.; пѣшему полку в. гетмана литовскаго—21,848 зл.; хоругви витебскаго воеводы—983 зл. и грошей 10; хоругви янычарской гетмана—11,350 зл.; изъ суммъ втораго сбора: пѣшему королевскому полку 45,204 зл. и 10 гр., хоругви витебскаго воеводы—983 зл. и 10 гр.; а всего—103,500 зл. и 20 гр. При этомъ и ксендзамъ августіаномъ за *incommoda et damna* по одному грошу съ дыма <sup>2)</sup>.

Въ 1712 году относительно денежнаго курса встрѣчается слѣдующее постановленіе: червонецъ считать въ 18 зл.; тынфъ—1 зл. и 8 гр.; талеръ битый—8 зл.; копѣйку—8 шеляговъ.

Вообще о монетномъ дѣлѣ можно извлечь слѣдующія данныя. Въ брестскомъ воеводствѣ, какъ и во всей рѣчи-посполитой, были въ обращеніи деньги какъ свои литовскія и польскія, такъ и иностранныя. Въ настоящемъ изданіи встрѣчаются слѣдующія ихъ названія: червоный злотый, талеръ венгерскій, талеръ битый, злотый, шестакъ битый, грошъ и копа грошей, тынфъ, пѣнязь, шелягъ, гривна и копѣйки. Деньги эти не имѣли установленнаго курса, какъ объ этомъ свидѣтельствуется король Янъ III въ своей инструкціи дворянамъ брестскаго воеводства, а принимались въ такой цѣнѣ, въ какой угодно было принимать ихъ и плательщикамъ и купцамъ. Вслѣдствіе этого на рынкахъ происходили постоянныя недоразумѣнія и драки. Къ тому же въ обращеніи весьма часто попадались и деньги фальшивыя, производившія еще большія замѣшательства и дороговизну товаровъ; особеннымъ недовѣріемъ народа пользовались шеляги. Мѣръ противъ этого рѣчь-посполитая не предприняла никакихъ, не смотря на безконечныя заявленія по сему дѣлу воеводствъ. Подъ 1685 г. есть по сему дѣлу универсалъ короля Яна III-го, въ которомъ говорится слѣдующее:

«Со всѣхъ сторонъ доходятъ до насъ извѣстія и жалобы на браковку шеляжной монеты, которая затрудняетъ и покупателей и продавцевъ,—до такой степени, что они часто обливаются своею собственною кровью; и все это происходитъ отъ накопленія шеляговъ, которые осмѣлилась чеканить и распространять чья-то бѣшенная злость (*wsciekła złość*) вопреки ясному и суровому закону»... По этому король предписываетъ властямъ ловить дѣлателей фальшивыхъ шеляговъ и казнить ихъ на горло; относительно же шеляговъ дѣлаетъ такое распоряженіе: «чтобы каждый шелягъ, на которомъ находится *образъ* или *написаніе* (*twarz, albo sęcha*), былъ принимаемъ всѣми и безъ всякаго прекословія, подъ опасеніемъ наказаній, которыя не замедлятъ учинить гродскія и мѣстныя власти» <sup>3)</sup>.

Этотъ же самый король въ 1694 году писалъ дворянамъ:

«Такъ какъ при настоящемъ положеніи вещей курсъ монеты сдѣлался раз-

1) Ак. Вил. Ар. Ком. Т. IV, стр. 395—398.

2) *ibid.* Т. IV стр. 427—438.

3) *Ibid.* Т. IV. с тр. 201.



нообразенъ и нѣтъ для него никакихъ постановленій, напротивъ того каждый назначаетъ его по собственному усмотрѣнію (*pro libitu suo*), а равно и цѣнность вещей не имѣетъ надлежащей таксы и исключительно зависитъ отъ произвола купцовъ; то король полагаетъ, что объ этомъ должна подумать законодательнымъ порядкамъ рѣчь-посполитая, какъ полновластная *domina*, и сдѣлать зависящія отъ нея распоряженія» <sup>1)</sup>.

Спустя 22 года послѣ этой инструкціи въ постановленіи дворянъ по сему же предмету говорится:

«Не маловажной причиной чрезвычайныхъ замѣшательствъ, раздоровъ и за-бойствъ по городамъ и мѣстечкамъ служить браковка шеляговъ: посему, для отклоненія этого зла, постановляемъ, чтобы помянутые шеляги всеми принима-лись «*безъ всякаго браку и цензуры*», а ослушники подвергались установленнымъ наказаніямъ» <sup>2)</sup>.

Курсъ монеты установленъ былъ рѣчью-посполитой только въ 1766 году при Станиславѣ Августѣ <sup>3)</sup>.

Подъ № 380 помѣщено постановленіе, въ которомъ многіе изъ дворянъ по неграмотности подписались *крестами* <sup>4)</sup>. Всѣхъ депутатовъ исчислено въ немъ до 450 человекъ.

### III.

#### Постановленія дворянъ в. кн. Литовскаго на сѣздахъ, бывшихъ въ предѣлахъ его же территоріи.

Постановленія эти, какъ и самые сѣзды, были вызваны разными чрезвычайными политическими событіями, угрожавшими или внѣшней, или внутренней безопасности в. кн. Литовскаго. Потому въ нихъ заключается рядъ правительственныхъ мѣропріятій, временно предпринятыхъ княжествомъ съ цѣлію самозащиты или отъ враговъ внѣшнихъ или внутреннихъ. Первые два подъ №№ 155 и 165 написаны на языкѣ русскомъ; остальные—на польскомъ. Кромѣ свѣденій о причинахъ этихъ постановленій и о мѣрахъ къ устроению первыхъ, въ нихъ заключаются еще и факты уясняющіе отчасти отношенія в. кн. Литовскаго къ коронѣ польской въ данное время.

*Первое* изъ этихъ постановленій (№ 155) состоялось въ Волковыскѣ, въ 1577 году, вслѣдствіе универсала короля Стефана Баторія о наложеніи новой подати по случаю угрожающей войны со стороны царя Ивана Васильевича Грознаго. Въ немъ депутаты сначала протестуютъ противъ королевскаго универсала—о созваніи *сеймиковъ повѣтовыхъ и головного въ Волковыскѣ*, какъ несогласныхъ съ законами рѣчи-посполитой, по которымъ такіе сеймики должны были состав-

1) Ак. Вил. Арх. Ком. Т. IV. стр. 220.

2) Ibid. Т. IV, стр. 424.

3) Vol. Leg. Т. VII, стр. 199.

4) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV. стр. 477—490.



латься только предъ сеймами вальными<sup>1)</sup>; но принимая во вниманіе, что «тое панство великое князство Литовское съ тое стороны не есть убезпечено: такъ зъ земли Ифляндское частые новины и вѣдомость насъ доходитъ, ижъ великій князь Московскій, такъ черезъ князя Магнуса, яко и черезъ разные люди и войска свои о посягненъе тое всея земли Ифлянское пилнье усилюетъ и теперъ немалые войска войной земли Ифлянской забраные маютъ; съ другое стороны отъ Татаръ такъже великіе а уставичные небезпечности при границахъ того панства великого князства Литовского се оказываютъ, чому всему ижъ для небезпечныхъ припадковъ збираньемъ войска отпоръ чинити есть потреба», депутаты, не придавая настоящему своему съѣзду законнаго значенія, соглашаются на назначеніе податей въ слѣдующихъ размѣрахъ:

«Ижъ подданные короля его милости и всехъ обывателей великого княжства Литовского, никого съ того не выимуючи, которые кольвекъ кды и земли подъ собою держать, зъ волокъ такъ давно, яко новоселыхъ, также войты, бояре панцырные, путные и тежъ кухары и дворные машталеры, стрѣльцы, осочники, псарцы, мысливцы, бортники, сокольники и иные всякіе слуги и подданные, никого зъгола съ того не выимуючи, податку теперъ черезъ насъ постановленого, добровольне будутъ повинни давати, съ каждое волоки и зъ службы по грошей двадцати литовскихъ; а шляхтичи убозшіе, которые подданныхъ не мають, отъ дому — по грошей двадцать чотыри платити повинни; также татарове, которые домами только мѣшкають, а земли подъ собою не мають, отъ дому — по грошей двадцать чотыри литовскихъ, а огородники, которые только на огородѣ сѣдятъ, — по грошу одному, пѣнезей пяти; а тые огородники, которые ку огородамъ земли мають, по грошей три литовскихъ; а гдѣ волокъ и служобъ нѣтъ, тамъ мають давати зъ дыму по грошей шести литовскихъ; перекупни и перекупники сельскіе, которые только такимъ товаромъ, што живности належитъ, торгуютъ, повинни дати по грошей три литовскихъ; ремесленники сельскіе отъ ремесла своего по грошу одному литовскому; рыболове, которые ся при мѣстѣ и мѣстечкахъ и въ селахъ въ рѣки и озера уступуютъ, а только тымъ ремесствомъ обыходятся, мають дати по грошей чотыри; а которые земли подъ собою мають, тые заровно зъ земель зъ другими платити повинни; къ тому съ корчомъ дорочныхъ въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ, также и въ селѣхъ, которыхъ шинки пивные и медовые бывають, отъ корчмы по грошей десяти; а отъ паленья горѣлки въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ по грошей осьми; зъ млыновъ, которые млинаре дѣдичные держать, або иные арендаре арендуютъ, также и отъ фолюша, отъ кола одного — по грошей дванадцати; къ тому особливе въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ на тотъ податокъ прикладатися мають, то есть, у мѣстѣхъ упривилеванныхъ: зъ домовъ рыноковыхъ, съ каждого дому — по грошей осьми, отъ уличныхъ дымовъ — по грошей чотыри, а на иредмѣстью отъ

1) Въ Vol. Leg. Т. II. р. 151, въ универсалѣ Стефана Баторія подъ заглавіемъ: *Litterae confirmationis articulorum Henrico regi antea oblatorum* постановлено было, чтобы предъ вальнымъ сеймомъ, который долженъ продолжаться отъ 2-хъ до 6 недѣль, дворяне в. кн. Литовскаго собирались на главный съѣздъ въ Волковыскѣ, послѣ предварительныхъ сеймиковъ повѣтовыхъ.



дымовъ—по грошей два; а у мѣстѣхъ и въ мѣстечкахъ малыхъ не упривилеванныхъ: зъ домовъ рыночныхъ по грошей три, съ уличныхъ—по грошей два, а зъ нендзныхъ халупъ по грошу одному; вѣдь же хто при домѣхъ огородъ мѣти будетъ, тотъ особно зъ огорода дати маеть; жидове вси въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ и по селахъ зъ головы по грошей дванадцати; шотове, которые речи свои ку продаванью на себѣ носятъ, а въ мѣстѣхъ и въ мѣстечкахъ перемѣшкиваютъ, платити мають по грошей дванадцати; а которы товары свои коньми возятъ, тые мають дати отъ каждого коня по грошей двадцать чотыри; ремесники всякіе, въ мѣстахъ головныхъ упривилеванныхъ мѣшкающіе, мають дати сами отъ себе по грошей пяти, а товариши ихъ по грошу одному, а въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ неупривилеванныхъ сами ремесники по грошей два, а товариши ихъ по пѣнезей пяти; вѣдь же только тые ремесники платити мають, которые только ремесствомъ, а не чимъ инымъ обыходятъ; также люди люзные, то есть гольтаи, мужчины и невѣсты, и цыгане, которые на службу дорочную не наймуются, мають дати каждый зъ особы своее по грошей осьми; которыхъ людей люзныхъ, ижъ бы ся отъ того податку не укрывали, въ каждомъ мѣстѣ и мѣстечку врадъ мѣсткій подъ присегою досмотрѣти маеть. Якожъ отъ тыхъ всихъ податковъ, верху меновите описанныхъ, ниhto боронитися не маеть жадными вольностями, которые ку теперешней потребѣ речи посполитое никого въ томъ вспомогати не мають, выимуючи только тые, которые бы на воли чотырехъ годъ не высѣдѣли, або погорѣли, а не вышло бы вольностямъ ихъ лѣтъ чотырохъ, также и тымъ, которымъ збожья градъ выбилъ, фолкга въ томъ податку чинена быти маеть; але которымъ вольности лѣтъ чотыри вышли и иные вси, безъ кождыхъ выимовъ платити мають».

Подати эти должны быть собраны повѣтовыми сборщиками ко дню св. Михайла и представлены сборщикамъ главнымъ, «которые на мѣстцу певномъ у *Вилни* мѣшкати и тые податки отъ пановъ поборцовъ повѣтовыхъ отбирати и личбы ихъ слухати мають, почавши отъ светого Михайла ажъ до светого Шимона Іюды, въ року нинѣшнемъ семьдесятъ семомъ». Расходовать ихъ нужно только на содержаніе и продовольствіе войска.

При этомъ депутаты просятъ короля, чтобы, согласно настоящему ихъ постановленію, онъ распространилъ эту подать и на имѣнія королевскія—столовые и экономическія <sup>1)</sup>.

*Второе* постановленіе состоялось въ Вильнѣ въ 1587 году во время междуцарствія «для спольныхъ намовъ и застановенья межи нами порядку и покою внутренного». Юридическую силу оно имѣло только до коронаціи новаго короля <sup>2)</sup>. Постановленіе это иначе называется *каптуровымъ*, т. е. междуцарственнымъ.

*Третье* постановленіе состоялось въ 1665 г. на гродненской конвокаціи, которая была открыта королемъ Яномъ Казиміромъ вслѣдствіе двукратнаго сорванія предшествовавшихъ вальныхъ сеймовъ. Главнѣйшею цѣлю этой конво-

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 271—277.

2) Ibid. Т. III, стр. 310—319.



каціи было изысканіе средствъ къ продолженію войны съ царемъ Алексѣемъ Михайловичемъ <sup>1)</sup>. На ней назначено было: 22 подымныхъ; 20—на содержаніе наемнаго войска и 2—коммиссарамъ, трактовавшимъ съ московскимъ царемъ о мирѣ, и подати экстраординарныя; назначено было вознагражденіе разнымъ военнымъ лицамъ и постановлены другія мѣры—экономическія.

Четвертое постановленіе состоялось въ 1698 году въ лагерьъ подъ Городномъ, между Пузовичами и Лавномъ, вслѣдствіе постановленій виленскаго сейма «о защитѣ вольностей, правъ, равноправности, репартицій, локацій и раціоновъ в. кн. Литовскаго». Главною цѣлью этого съѣзда было: съ одной стороны—изысканіе средствъ къ удовлетворенію войска жалованьемъ и его роспусченію; съ другой—защита правъ и свободъ в. кн. Литовскаго отъ посягательствъ разныхъ высшихъ правительственныхъ лицъ. Въ постановленіи говорится:

«Исполняя главнѣйшую цѣль настоящаго нашего посполитаго рушенья, выраженную въ постановленіяхъ виленскаго сейма, т. е. распусченіе войска, которое заставило насъ показать нашимъ потомкамъ, какъ они должны защищать свои вольности и права, мы, не безъ труда перенося снѣгъ и морозы ноябрьскіе и декабрьскіе, предпочитая учтивую смерть насилію и поруганію нашихъ правъ, передаемъ на память будущимъ вѣкамъ слѣдующее: когда въ день элекціи счастливо царствующаго короля Августа II намъ нужно было исправить нѣкоторые законы, внесенные уже въ Volumina Legum подъ заглавіемъ: *равноправность великаго княжества Литовскаго съ Короной*, и когда приступлено было къ ограниченію своеволія войска и преобладанія высшихъ правительственныхъ лицъ надъ шляхтой, а именно: власти булавы, достоинства печати, злоупотребленія ключей, маршалковскихъ жезловъ и др. предметовъ; то, магнаты хотя и ничего не могли сдѣлать вслѣдствіе протеста нѣсколькихъ тысячъ шляхтичей, изъ короны, воеводствъ, повѣтовъ и земель, тѣмъ не менѣе мы должны были искать для себя другихъ способовъ къ самозащитѣ, пользуясь которыми уже два съ половиной года, мы считаемъ лучше покрыть ихъ болѣзненнымъ молчаніемъ, чѣмъ предавать гласности. Наибольшія насилія мы испытали отъ военачальниковъ, которыхъ поддерживало и войско, желавшее лучше оставаться при прежнихъ злоупотребленіяхъ, чѣмъ подчиняться новому закону» <sup>2)</sup>.

Далѣе депутаты сообщаютъ, что при разрѣшеніи этихъ вопросовъ, они чуть было не дошли до междоусобной войны, которую удалось однакоже отклонить виленскому епископу. Затѣмъ, уговоривши войско разойтись, они назначили ему вознагражденіе и простили всѣ тѣ преступленія, которыя сдѣланы были имъ до начала съѣзда. А для защиты своей равноправности съ магнатами и съ короной постановили слѣдующее: избрать генеральнаго полковника съ правомъ созвать посполитое рушенье; избрать генерала для в. кн. Литовскаго, котораго спеціальною обязанностію должна быть защита шляхты, угнетенной или угнетаемой магнатами; убійство пословъ в. кн. Литовскаго къ королю—Леона Огин-

1) Ак. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 13—21.

2) Ibid. Т. IV, стр. 175—176.



скаго и Людвиг Поцѣя, какъ непозволительное нарушеніе международнаго права, считать обидой для всего великаго княжества и доискиваться удовлетворенія по ней на предстоящемъ сеймѣ; точно также настаивать на исполненіи приговора, послѣдовавшаго на сеймѣ объ обійствѣ Кароля Бѣлозора, Богуфала Бокеця и Творовскаго; предложить для сеймоваго подтвержденія правило, чтобы послѣ трехъ сеймовъ коронныхъ, каждый четвертый сеймъ былъ посвящаемъ для текущихъ дѣлъ в. кн. Литовскаго <sup>1)</sup>.

Пятое постановленіе есть актъ конфедераціи войскъ и в. кн. Литовскаго и польскихъ, бывшихъ подъ начальствомъ гетмана в. кн. Литовскаго князя Вишневецкаго, въ обозѣ подѣ Бѣльскомъ въ 1705 г. Цѣлію этой конфедераціи было: стоять за римскую вѣру, главенство апостольской столицы и короля Августа II; держаться сандомірской конфедераціи, какъ одобренной рѣчью-посполитой, и въ случаѣ произвольнаго захвата кѣмъ-нибудь податей противиться всему тому, что несогласно съ правами равноправности, что вредно достоинству булавы и получаемому конфедератами жалованью <sup>2)</sup>.

#### IV.

#### Протестаціи и заявленія Брестскаго дворянства и частныхъ лицъ.

Документы этого рода заключаютъ въ себѣ разныя частныя свѣденія о тѣхъ предметахъ (по преимуществу сеймовыхъ засѣданій), по поводу которыхъ они возникали. Какъ выраженія мнѣній и заявленій противной стороны, онѣ имѣютъ одностороннее значеніе; но взятые вмѣстѣ съ причинами ихъ порождавшими и съ заявленіями другой стороны, они могутъ пролить болѣе яркій свѣтъ на ходъ упоминаемыхъ въ нихъ событій.

Первое такое заявленіе встрѣчается подѣ 1587 годомъ, во время междуцарствія, по смерти Стефана Баторія. Оно принадлежитъ трокскому воеводѣ Яну Глѣбовичу. Посланный вмѣстѣ съ другими сенаторами в. кн. Литовскаго на варшавскую конвокацію въ качествѣ спеціальнаго посла для напомниманія рѣчи-посполитой о необходимости снарядить посольство для заключенія съ Москвой вѣчнаго мира и видя, *«нижли дей ихъ милость (коронный сенатъ и посольское коло) забавившись своими справами, не уважаючи рихлого выйстья примира, не только послы слать, але жадного откazu слушного ихъ милость не вчинили»*, трокскій воевода счелъ нужнымъ заявить объ этомъ дѣлѣ варшавскому городскому суду такъ какъ оно, по его мнѣнію, не только служить *ущербкомъ звязку унеи*, но можетъ причинить вредъ и рѣчи-посполитой <sup>3)</sup>. Потомъ онъ внесъ его и въ книги брестскаго суда.

Дѣйствительно на варшавской конвокаціи коронные чины отнеслись къ этому дѣлу небрежно: о снаряженіи посольства они ничего не постановили, а для

1) Акты Вил. Арх. Ком. Т. IV, № 321.

2) Ibid Т. IV, стр. 345—346.

3) Ibid. Т. III, стр. 319—320.



безопасности русских (южно-русских) границ назначили только 2.000 конных жолнеров<sup>1)</sup>.

*Второе* заявление принадлежит двум канцлерам: коронному-луцкому епископу Пажмовскому и литовскому-Христофору Пацу, и смоленскому воеводѣ Михаилу Пацу, по поводу обвиненій взведенныхъ на нихъ послами минскаго воеводства - Володковичемъ и Лукомскимъ, будто они дѣйствовали къ разрыву сейма. Въ немъ канцлеръ в. кн. Литовскаго отъ имени своихъ товарищей фактически доказываетъ несостоятельность протеста минскихъ пословъ, какъ учиненнаго несвоевременно, подробно излагаетъ весь ходъ дѣла и въ свою очередь уличаетъ своихъ же противниковъ и въ искаженіи истины и дѣйствіяхъ, бывшихъ истинною причиною указываемаго ими факта.

«Посланные на сеймъ, говоритъ канцлеръ, они ничего не заявляли ни на сеймѣ, ни въ посольской избѣ, ни въ сенатѣ, чтобы клонилось къ общественной пользѣ, къ облегченію настоящихъ затрудненій, согласно инструкціи в. кн. Литовскаго; напротивъ того, секретно сносясь съ лицами завѣдомо пріѣхавшими для сорванія сейма, не сдѣлавши должнаго заявления ни при закрытіи сейма въ сенатѣ, ни въ двухъ засѣданіяхъ в. кн. Литовскаго, ни въ другомъ присутственномъ мѣстѣ, какъ этого требуютъ обычаи, они стали потомъ бродить по шляхетскимъ домамъ и разносить нужные извѣстія о сеймѣ. Наконецъ по истеченіи довольно долгаго времени, они учинили манифестацію въ слонимскомъ городѣ противъ канцлера в. кн. Литовскаго, будто онъ, созвавши частнымъ образомъ пословъ в. кн. Литовскаго, но не всѣхъ, сталъ завлекать ихъ къ разрыву уніи и открытію особой конвокаціи, на которойбы не только были назначены подати, но и избраны комиссары для заключенія съ Москвой трактатовъ»<sup>2)</sup>. Далѣе канцлеръ объясняетъ, что дѣйствительно было частное собраніе всѣхъ сенаторовъ и пословъ, но не безъ вѣдома короля. На этомъ собраніи были толки относительно слѣдующихъ трехъ вопросовъ: 1) что предпринять великому княжеству Литовскому для защиты своей отъ ожидаемой на веснѣ войны съ Москвою—въ то время, когда срывается второй уже сеймъ? 2) какъ собрать противъ такого непріятеля войско, которое вслѣдствіе неполученія за свои труды жалованья совершенно разстроилось? 3) что дѣлать съ шеляжной монетой, подвергающейся въ вел. княжествѣ сильному преслѣдованію? Всѣ послы и сенаторы предлагали по этимъ вопросамъ разные мнѣнія. Относительно перваго вопроса было постановлено просить короля о подтвержденіи конституціи 1663 г. и совмѣстно съ чинами коронными отправить пословъ на Москву, что и было сдѣлано раньше конвокаціи. Относительно втораго вопроса было также много толковъ; но болѣе цѣлесообразнымъ показалось предложеніе объ открытіи конвокаціи, какъ на основаніи древняго обычая, совершенно терпимаго рѣчью-посполитой, особенно въ тѣхъ случаяхъ, когда оно предоставляет в. кн. Литовскому самому заботиться о своей защитѣ, такъ и потому что подати назначать гораз-

1) Vol. Leg. Т. II, р. 231.

2) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 343.



до удобнѣе чрезъ сеймовыхъ пословъ, нежели чрезъ королевскіе универсалы. Правда, противъ этого были возраженія трехъ пословъ, въ томъ числѣ и двухъ минскихъ, что о конвокаціи у нихъ ничего не говорится въ инструкціяхъ; но и они вмѣстѣ съ прочими подтвердили, что въ случаѣ согласія на нее короля, они не будутъ протестовать и дѣйствительно не протестовали. Этого мало. Самъ Володковичъ лично передавалъ писарю в. кн. Литовскаго Котовичу, что онъ будетъ на сеймикахъ поддерживать конвокацію; потому заявленіе его въ слонимскомъ гродѣ еще болѣе неосновательно. Что же касается до требованій гетмана оставить войска при себѣ, а равно и до ходатайствъ о его вознагражденіи, то они весьма понятны. Одинаково опасно оставлять войска какъ при тѣхъ, которые срывають сеймы, такъ и въ виду непріятеля безъ уплаты ему вознагражденія: мало ли на какія предпріятія отважится оно съ отчанія? Гораздо безопаснѣе ввести его въ владѣнія коронныя, нежели отдавать непріятелю, какъ это дважды сдѣлали протестующіе, разъ отдавшись Москвѣ, а другой—Шведамъ, не считая такого поступка нарушеніемъ уніи съ Короной.—Отвѣтивши такимъ образомъ на всѣ нападки минскихъ пословъ, канцлеръ присовокупляетъ, что причиною этихъ неудовольствій были еще и частныя ихъ неудачи: Володковичъ билъ на минское земское писарство, но вмѣсто его получилъ это мѣсто другой его родственникъ; а Лукомскій, какъ вѣчный банитъ, вѣроятно хотѣлъ поднять свою упавшую честь (*chcial honor swoy heretowac*) <sup>1)</sup>).

Мы привели здѣсь подробности этого документа съ цѣлію пополнить очень краткое изложеніе его содержанія въ текстѣ.

Подъ №№ 257 и 366 находятся двѣ протестаціи, о которыхъ мы уже упоминали въ началѣ предисловія. Одна изъ нихъ принадлежитъ брестскому дворянству и направлена противъ Красинскаго; другая—Новгородскому дворянству и направлена противъ тамошнихъ диссидентовъ.

Подъ № 339 (г. 1705) находится манифестъ депутатовъ сандомірской конфедераціи изъ брестскаго воеводства, исполненный самага торжественнаго краснорѣчія. Въ немъ депутаты протестуютъ противъ разныхъ чудовищъ, т. е. Гнѣзненскаго архіепископа Радзѣвскаго и Петра Якуба Брониша съ ихъ сторонниками за то, что они возстали противъ законнаго короля Августа II-го и завязали сношенія со Швеціей съ цѣлію посадить на польскій престолъ его противника Лещинскаго; сами же протестующіе остаются при Августѣ II-мъ и сандомірской конфедераціи, обѣщаютъ преслѣдовать своихъ противниковъ какъ враговъ отечества и не признавать юридическаго значенія ни за ихъ съѣздами, ни постановленіями <sup>2)</sup>).

Подъ № 349 (г. 1713) находится протестація пословъ брестскаго воеводства, бывшихъ на вальномъ варшавскомъ сеймѣ, противъ акта самага сейма съ поясненіемъ, что не они были причиною его сорванія, а самовластіе, произволь

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 344—345. Документъ этотъ по ошибкѣ помѣщенъ подъ 1655 годомъ; его слѣдуетъ читать подъ 1665 г. Ошибка произошла отъ сусцепта, въ которомъ означенъ годъ *первый*.

2) Ibid. Т. IV, стр. 341—344.



и насиліе высшихъ правительственныхъ лицъ. Документъ этотъ заключаетъ въ себѣ разныя подробности относительно хода сеймовыхъ занятій. Такъ въ немъ указывается: какъ у депутатовъ отнята была свобода слова; какъ они въ посольской избѣ принуждены были въ теченіи двухъ дней и двухъ ночей выслушивать всякую вздорную болтовню и отложить свои инструкціи и проекты, составленные прежде; какъ уничтожались ихъ попытки къ возобновленію серьезныхъ занятій и т. д. <sup>1)</sup>

Подъ №№ 361, 377 и 399 находятся три протестаціи дворянъ брестскаго воеводства противъ разныхъ злоупотребленій, совершавшихся на ихъ частныхъ сеймикахъ. О первой мы уже упоминали раньше; во второй—дворяне высказываютъ негодованіе противъ брестскаго воеводы Сопѣги за то, что онъ, по открытіи сеймика, не позволилъ имъ ни избирать сеймиковаго маршалка, ни подавать голосовъ, а собственною своею властію отложилъ засѣданіе до слѣдующаго дня <sup>2)</sup>; въ третьей протестуютъ противъ акта антекомиціального сеймика 1740 года, на которомъ противная протестующимъ сторона, привлеки на свою сторону множество шляхты непосессионатой и диссидентовъ, избрала своихъ кандидатовъ въ послы на вальный сеймъ, составила для нихъ свою инструкцію и рѣшила такимъ образомъ всѣ сеймиковыя дѣла не *per verbum placet*, а чрезъ незаконное большинство голосовъ.

Небольшое количество подписей подъ этой протестаціей позволяетъ думать, что она учинена противной воеводѣ партіей.

Нельзя здѣсь не замѣтить, что такихъ документовъ встрѣчается въ актовыхъ книгахъ весьма мало, не смотря на то, что факты изложенные въ нихъ повторялись очень часто, хотъ бы на примѣръ срыванія сеймовъ. Чему приписать въ данныхъ случаяхъ молчаніе дворянъ, рѣшить трудно. Быть можетъ такія и подобныя явленія были для нихъ уже слишкомъ обыкновенными и не возбуждали въ нихъ особыхъ негодованій; быть можетъ боялись возвышать свой голосъ, чтобы не породить *фарсалій* и не подвергаться преслѣдованіямъ своихъ противниковъ.

Еще болѣе трудно объяснить себѣ причины отсутствія въ актовыхъ книгахъ протестацій русскаго дворянства противъ попранія ихъ вѣры и народности, особенно въ то время, когда есть косвенныя указанія въ королевскихъ универсалахъ на жалобы ихъ по этому дѣлу и упорство (*zawziętość*), съ которыми они его отстаивали <sup>3)</sup>.

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 376—379.

2) Ibid. Т. IV, стр. 458.

3) Ibid. Т. III, стр. 85—универсалъ Яна III о созваніи православныхъ и униатовъ въ Люблинъ для соглашенія по дѣламъ вѣры; *ibid.* Т. III, стр. 188 постановленіе Августа III-го о назначеніи комиссіи для разбора жалобъ между православными и униатами; *ibid.* Т. III, стр. 346 универсалъ Яна Казимира въ обезпеченіе правъ диссидентовъ и другіе.



V.

Универсалы, ординансы и разные листы королей, гетмановъ, маршалковъ, подскарбіевъ и другихъ правительственныхъ лицъ.

Документы этого рода заключаютъ въ себѣ рядъ временныхъ правительственныхъ распоряженій по поводу текущихъ событій. Одни изъ нихъ относятся къ исторіи великаго княжства; другіе — къ исторіи брестскаго воеводства и въ частности, къ судьбѣ извѣстныхъ городовъ и лицъ. Такъ какъ о нѣкоторыхъ изъ нихъ было уже упомянуто нами выше, а о другихъ упомянемъ въ связи съ извѣстіями о городахъ и крестьянахъ, то здѣсь мы ограничимся указаніемъ только на главнѣйшіе изъ нихъ и именно тѣ, которые не войдутъ въ эти рамки.

Подъ №№ 172, 184, 214, 273, 301 и 327 находятся универсалы королей Сигизмунда III-го (г. 1621), Яна Казимира (г. 1660 и 1664), Яна III-го (г. 1689) и Августа II (гг. 1700 и 1729) по поводу предстоящихъ войнъ. Въ нѣкоторыхъ изъ нихъ находятся еще и оповѣщенія объ усиленномъ взиманіи податей и пошлинъ по случаю военного времени. Подъ № 328 (г. 1700) находится листъ рѣчи-посполитой брестскому воеводству по поводу предстоящей шведской войны, исполненный укоризнъ воеводству за равнодушіе, съ которымъ оно относится къ интересамъ общаго отечества. «Не разъ уже мы утѣшались надеждой, пишетъ рѣчь-посполитая, что и вы (т. е. воеводство) примете участіе въ защитѣ достоинства короля и общихъ свободъ по-братски; но такъ какъ надежды наши были уже неоднократно обманываемы, то мы съ сердечною болью не можемъ не удивляться такой холодности вашихъ душъ (*oziębłość animogum*). Поэтому рѣчь-посполитая, напоминая воеводству, что здѣсь дѣло идетъ о защитѣ правъ и свободъ о поддержаніи равноправности и ойчистыхъ вольностей, покорно проситъ его не отставать отъ общаго движенія и подписываться на листъ *униженными слугами* (*unizem służby*)<sup>1)</sup>

Подъ № 183 находится приведенный уже нами универсалъ короля Яна Казимира брестскимъ диссидентамъ; подъ №№ 296 и 298 (г.г. 1685 и 1687) два универсала относительно обязанностей военной службы для шляхты позднѣйшаго происхожденія. Первый принадлежитъ королю Яну III-му; второй — Коронному маршалку Любомірскому. Въ королевскомъ универсалѣ между прочимъ говорится, что король Янъ III-й соглашаясь съ общимъ убѣжденіемъ Польши, что шляхетское достоинство по уваженію къ нему цѣлаго свѣта есть такое достоинство, котораго можно достигнуть только рыцарскими подвигами, кровію и жизнью, а не гнусностію, не подлой индустріей или какою либо случайностію; принимая также во вниманіе, что въ послѣднее время развелось очень много шляхты этой второй категоріи, не несущей военной службы, о чемъ были уже

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 299—300.



неоднократныя заявленія на сеймахъ и конституціи до сихъ поръ впрочемъ неисполнявшіяся, онъ предписываетъ: 1) каждому шляхтичу этой второй категоріи поставить на три кампаніи по три гусарскихъ коня въ полномъ вооруженіи и самому явиться лично безъ всякихъ отговорокъ, подъ опасеніемъ потери шляхетскаго достоинства; 2) лицамъ неявившимся заплатить надворному коронному маршалку Любомирскому повинность въ 5,100 зл.; 3) чтобы никто не уклонялся отъ исполненія этой обязанности, разослать по всей рѣчи-посполитой повѣстки, а маршалку передать точные списки такой шляхты; 4) въ случаѣ смерти отцовъ обязательство это перенести на дѣтей.

Исполненіе этой повинности было въ такой мѣрѣ обязательно, что ее должны были нести и лица, которыя находились въ военной службѣ <sup>1)</sup>.

Въ универсалѣ же короннаго маршалка заключается подтвержденіе объ исполненіи этой мѣры, по поводу сопротивленія ей нѣкоторыхъ ослушниковъ изъ брестской шляхты, и угроза, что имѣнія ихъ будутъ конфискованы и переданы лицамъ, могущимъ ее исполнить <sup>2)</sup>.

Подъ именемъ такой шляхты разумѣлись всѣ тѣ, которые имѣли индигенаты, нобилитаціи и деклараціи, утвержденныя закономъ, начиная отъ сейма 1653 года. Служба эта предназначалась исключительно для короны. По этой причинѣ вѣроятно она и казалась тягостной для шляхты брестскаго воеводства. Въ *Volumina Legum* оно озаглавлено: «*Subsidium usarskiey milicyi z powey szlachty*» <sup>3)</sup>.

Подъ № 314 находится универсалъ короля Августа II-го татарамъ брестской, гродненской, могилевской и другихъ экономій, воспреещающій имъ подъ страхомъ смерти и конфискаціи имуществъ поступать на службу къ разнымъ лицамъ, образуящимъ для себя полки и купы съ цѣлію ниспроверженія существующаго порядка. Татары, какъ извѣстно, были обязаны военной службой за право пользованія экономическими землями исключительно рѣчи-посполитой и королю. По древнимъ конституціямъ они должны были нести ее безъ всякаго вознагражденія; но въ послѣдствіи времени и они получали оное наравнѣ съ другими жолнерами, о чемъ протестовали дворяне всего в. кн. Литовскаго на сѣздѣ, бывшемъ въ Гроднѣ въ 1698 г. и вслѣдствіе чего отказали имъ въ *четырехъ четвертяхъ* заслуженнаго жалованья <sup>4)</sup>. Изъ инструкцій и сеймиковыхъ постановленій видно, что татары не чужды были общихъ, жолнерскихъ наклонностей, позволяли себѣ разбойничать и грабить жителей и злоупотреблять своими обязанностями. Такъ въ инструкціи 1672 года, еще гораздо ранѣе вышеприведенныхъ документовъ говорится: «не меньшему вниманію подлежать и Татары. Прежде они выставляли въ поле не менѣе 5,000 лошадей, а теперь на силу 1,000 и разной сволочи. Посему послы потребуютъ, чтобы для приведенія въ порядокъ татарскихъ дѣлъ были назначены особые комиссары, а такъ-

1) Ак. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 199—200.

2) Ibid. Т. IV, стр. 202.

3) Vol. Leg. Т. V, стр. 348.

4) Ак. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 283.



же чтобы воспрещено было имъ имѣть собственные хоругви, тѣмъ болѣе служить въ войскахъ наемныхъ» <sup>1)</sup>.

Какія самоуправства и грабительства позволяли себѣ дѣлать татары даже въ королевскихъ имѣніяхъ, съ этимъ можетъ познакомить отчасти документъ подъ № 218, въ которомъ исчислены убытки, причиненные крестьянамъ двумя татарскими хоругвями подъ командой ротмистровъ его королевской милости Абрамовича и Асановича <sup>2)</sup>.

Подъ №№ 227, 282 и 307 находятся универсалы,—первый и послѣдній гетмановъ, второй—короля Яна Казимира ксендзамъ уніатамъ объ освобожденіи ихъ имѣній отъ войсковыхъ повинностей. Подъ № 268—упоминальный листъ короля Михаила унитскому митрополиту Колендѣ, чтобы подвѣдомственное ему духовенство не дѣлало обидъ брестскимъ жидамъ, не позывало ихъ въ свои суды, а руководствовалось въ своихъ спорахъ съ ними общими узаконеніями—гражданскими.

Подъ № 247—универсалъ митрополита Коленды брестскимъ гражданскимъ властямъ, чтобы они помогли священнику Гавріилу Купяльскому снять съ неприличнаго мѣста св. Крестъ и перенести его въ брестскій уніатскій монастырь. Крестъ этотъ былъ поставленъ тайкомъ уніатскимъ священникомъ Лазаровичемъ, который, желая оттягать у жидовъ козьмо-демьянскій плацъ, которымъ владѣли они на основаніи привилегій, данныхъ имъ владимірско-брестскими епископами, доказывалъ, что на этомъ плацѣ была когда-то церковь; онъ предъявлялъ даже и разные документы, которые были признаны подложными, за что и былъ лишенъ имущества и священническаго сана, какъ объ этомъ читатель узнаетъ изъ документовъ юридическихъ.

Подъ № 228, 229 и 250 находятся универсалы—первые два гетмановъ, а третій—короля Михаила въ огражденіе брестскаго воеводства и брестской и кобринской экономій отъ своеволія жолнеровъ во время прохожденія ихъ чрезъ воеводство.

Подъ №№ 170 и 276 находятся два универсала гетмановъ, первый—Карла Ходкевича 1621 г. войску, расположенному на Украинѣ, чтобы оно преслѣдовало разныхъ *купы* (козацкія), которые онъ кое-гдѣ же сокрушилъ <sup>3)</sup>; а другой—Казимира Паца (1671 г.) брестскому воеводству, чтобы оно приняло мѣры къ защитѣ своей безопасности по случаю распущенія 10 хоругвей жолнеровъ, находившихся подъ его начальствомъ и чтобы оно не позволяло имъ собираться въ купы и производить жителямъ насилія <sup>4)</sup>.

Подъ №№ 171, 224 и 288 находятся универсалы гетмановъ подвѣдомственному имъ войску о скорѣйшемъ выступленіи его въ походъ противъ непріятеля. Они указываютъ какъ на полное равнодушіе войска къ защитѣ своего

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 139.

2) Ibid. Т. III, стр. 8—12.

3) Ibid. Т. III, стр. 324.

4) Ibid. Т. IV, стр. 132.



отечества, такъ и на отсутствіе въ немъ военной дисциплины. Въ универсалѣ напр. Ходкевича (№ 171) говорится: «уже не разъ и не два я посылалъ вамъ (предводителямъ) свои универсалы, чтобы вы скорѣе спѣшили на Украину; но мои универсалы остаются безъ всякаго исполненія и отвѣта, а слѣдовательно и мои распоряженія, въ то время, когда непріятель съ большими силами находится уже на границѣ и наступаетъ на наши шеи. Кажется, что уже настало время одуматься, понять свои рыцарскія обязанности и отказаться отъ насилій и вымогательствъ: ибо не для того рѣчь-посполатая собираетъ войска, чтобы они, шатаясь съ одного конца государства въ другой, устраивали для себя стоянки (кормежки) и грабительства». Поэтому гетманъ предписываетъ имъ спѣшить денно и ночно на Украину, подъ опасеніемъ подвергнуться за промедленіе *безчестію* и установленному наказанію<sup>1)</sup>

Подъ №№ 157, 158, 159, 160, 175, 193, 196, 197, 222, 262, 263, 273, 303, и 375 находятся листы и универсалы относительно таможенъ и пошлинъ, по преимуществу соляныхъ. Изъ документовъ этихъ можно извлечь слѣдующія данныя.

Соль въ брестское воеводство привозилась изъ Велички, Бохни и Кракова. Въ городѣ Брестѣ былъ соляной складъ, и въ Коднѣ, имѣніи Сапѣговъ, солонварня. Соль доставлялась сюда и сухимъ путемъ и водянымъ. Изъ Кракова напр. въ Кодень она шла водой (Вислой) до Стежицы, и изъ Стежицы—сухимъ путемъ<sup>2)</sup>. Доставлялась она въ бочкахъ и носила разные названія: *румовой, ледоватой, толмлястой, сухедневой*. Первая приходила изъ Кракова и перерабатывалась въ Коднѣ; остальные—изъ Велички и Бохни. На основаніи контракта Евстафія Воловича и Николая Сапѣги съ королемъ Стефаномъ Баторіемъ, по которому они приобрѣли исключительное право на продажу соли для всего брестскаго воеводства въ теченіи 4-хъ лѣтъ, видно, что количество потребляемой воеводствомъ соли въ теченіи одного года простиралось до 2,250 бочекъ.

Соляныя пошлины составляли главнѣйшій доходъ *mensae regiae* и находились въ вѣденіи королей. Короли сдавали ихъ по контракту разнымъ лицамъ, не исключая и жидовъ—или сами лично, или чрезъ подскарбіевъ. Если снимали ихъ не жида, то все равно передавали имъ же въ завѣдываніе, такъ что пошлины не только соляныя, но и другія очень часто находились въ ихъ рукахъ. Такъ при Стефанѣ Баторіѣ арендаторами брестскаго солянаго склада были: Лазарь Абрамовичъ и Липманъ Шмерлевичъ. Они же вступили въ товарищество въ третью долю и съ Воловичемъ и Сапѣгой, принявши на себя и завѣдываніе ихъ и своими общими солонваренными дѣлами. Нельзя здѣсь не замѣтить, что обязавшись по контракту нести третью часть расходовъ, нужныхъ для предпріятія, они при самомъ началѣ оного не преминули выговорить себѣ уплаты изъ панскаго кармана 2,000 зл., слѣдовавшихъ съ нихъ по контракту<sup>3)</sup>.

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 325—326.

2) Ibid. Т. III, стр. 299.

3) Ibid. Т. III, стр. 293—305—308.



При королѣ Янѣ Казимірѣ сборщикомъ пошлинъ, называвшихся *auctio subsidiorum*, во всемъ в. кн. Литовскомъ былъ королевскій факторъ Израиль Абрамовичъ <sup>1)</sup>. При королѣ Янѣ III генеральными суперъинтендентами таможенъ были: Ицка Зельмановичъ Становицкій и Шмерль Зельмановичъ Шерешевскій, а арендаторами—таможенъ Пинской, Яновской, Каменецкой и Брестской—Айзикъ Наумовичъ и Шая Якубовичъ <sup>2)</sup>.

Размѣры соляныхъ пошлинъ въ разное время были различны. При Стефанѣ Баторіѣ съ соли толпястой (сбитой въ форму усѣченной пирамиды) платили: съ 1000 толпъ великихъ по 2 гроша, а малыхъ—по 1 грошу; съ бочки румовой соли—1 злотъ, а за каждый ластъ вываренной въ Коднѣ—20 злотыхъ <sup>3)</sup>. При королѣ Янѣ Казимірѣ: съ соли чужеземной и сельдей, привозимыхъ рѣками Нѣманомъ, *Виліей*, Двиною, также сухими путями въ в. кн. Литовское и в *Бѣлую Русь*; также съ коронной соли величской и бохнинской; съ сельдей, привозимыхъ изъ Гданска рѣками Бугомъ и Наревомъ и сухопутными дорогами,—съ каждой бочки соли—по 2 зл., а съ бочки сельдей—по 4 зл.; съ соли, привозимой чрезъ Волынь, Самборъ въ Рокотичи и Калишъ,—съ бочки—по ползлоту, съ тысячи большихъ толпъ—по 1 зл. и семи съ половиной грошей, съ тысячи малыхъ толпъ—по пяти грошей; а равно и съ привозимой изъ Украины по рѣкамъ: *Стырь*, Днѣпру, Припяти, Березинѣ, *Лѣснѣ*, *Случи* и по другимъ рѣкамъ и дорогамъ сухопутнымъ <sup>4)</sup>.

Въ документѣ этомъ западно-русскія области во второй разъ называются *Бѣлою Русью* <sup>5)</sup>, тогда какъ въ конституціи 1661 утвердившей эти пошлины, на основаніи которой изданъ былъ и приведенный нами универсалъ, названія *Бѣлой Руси* не встрѣчается, а встрѣчаются названія *Русского и Полтесского краевъ*, (см. Vol. Leg. Т. IV, стр. 382). Указываются также торговые водяные пути, въ настоящее время существующіе только отчасти: Вилія, Стырь, Лѣсна и Случъ давно уже перестали быть рѣками судоходными.

На городненской конвокаціи 1665 г. были назначены пошлины съ соли и сельдей въ размѣрѣ 2-хъ злотыхъ отъ бочки <sup>6)</sup>.

При королѣ Михаилѣ въ 1670 году назначены были пошлины съ соли и сельдей въ его пользу въ размѣрахъ, поставленныхъ при Янѣ Казимірѣ. Общее количество ихъ со всего в. кн. Литовскаго должно было равняться 150,000 зл. Онѣ внесены въ Vol. Leg. подъ титуломъ: «*gratitudo i. k. m. od w. x. Litewskiego*».

Пошлины взымались на таможенныхъ, носившихъ названіе *цельныхъ и мытныхъ коморъ и прикоморожъ*. Таможни были: въ Вильнѣ, Юрборгѣ, Верболовѣ, Динабургѣ, Полоцкѣ, Витебскѣ, Могилевѣ, Рѣчицѣ, Брестѣ, Пинскѣ, Яновѣ и Каменцѣ (Литовскомъ); прикоморки—въ Столинѣ, Погостѣ, Невелѣ, Мелейчицахъ,

1) Акт. Вил. Арх. Ком. стр. 369.

2) Ibid. Т. IV, стр. 210—211.

3) Ibid. Т. III, стр. 293, 298—299.

4) Ibid. Т. III, стр. 365—366.

5) Первый разъ—въ рескриптѣ Яна Казиміра дворянству в. кн. Литовскаго. Т. IV, стр. 23.

6) Ibid. Т. IV, стр. 25.



Песчаткѣ, Дивинѣ и Уневчицахъ (?) <sup>1)</sup>. Сборами завѣдывали или одни лица скарбовыя, если пошлины находились въ непосредственномъ завѣдываніи казны, или же частныя вмѣстѣ съ скарбовыми, если пошлины находились на арендѣ у лицъ частныхъ. Въ послѣднемъ случаѣ скарбовые наблюдали только за исправностію уплаты, причитавшейся съ арендаторовъ казнѣ. Подъ № 303 въ универсалѣ короля Яна III-го значится, что одинъ изъ арендаторовъ—Илья Исаковичъ Кричевскій умеръ, не заплативши въ казну довольно значительныхъ суммъ <sup>2)</sup>.

Взиманіе пошлинъ сопровождалось частыми недоразумѣніями и неудовольствіями съ обѣихъ сторонъ,—и со стороны сборщиковъ и плательщиковъ. Сборщики, особенно жида, позволяли себѣ дѣлать разныя вымогательства. Этому способствовала и сама администрація, не рѣдко издававшая въ одно и тоже время по два совершенно противоположныхъ распоряженія. Такъ въ 1669 г. королемъ Михаиломъ подтверждена была привилегія городу Быхову, по которой быховскіе купцы освобождались отъ уплаты всякихъ пошлинъ на 20 лѣтъ; привилегію эту подтвердилъ въ свою очередь и сеймъ 1670 года; но въ 1671 году, т. е. чрезъ годъ, администраторы таможенъ издали универсалъ, которымъ привлекаютъ и ихъ къ уплатѣ пошлинъ. Въ универсалѣ ихъ говорится: «такъ какъ вольности, дарованныя конституціей 1670 года (которая внесена въ Vol. Legum безъ общаго согласія государственныхъ сословій) городамъ Несвижу, Быхову, Гомелю, Ляховичамъ и Кричеву, выражены крайне неопредѣленно и не показываютъ—отъ какихъ именно пошлинъ они освобождаютъ жителей поименованныхъ городовъ: освобождаютъ ли ихъ сполна теперь, или на будущее время? и такъ какъ противъ нихъ учинена уже манифестація; то скарбовые дворяне писаря и ихъ помощники не должны обращать вниманія на эти вольности и взыскивать пошлины со всякихъ товаровъ по тарифу» <sup>3)</sup>. По поводу такихъ и подобныхъ злоупотребленій дворяне брестскаго воеводства часто жаловались въ своихъ инструкціяхъ рѣчи-посполитой; особенно оскорбительны были для нихъ злоупотребленія жидовъ, которые ставили шляхтѣ какъ бы въ зависящія отъ нихъ отношенія. Въ свою очередь жаловались на плательщиковъ и сборщики пошлинъ. Изъ универсала короля Сигизмунда III-го (1632 г.) по поводу жалобъ таможенныхъ чиновниковъ видно, что шляхтичи и купцы очень часто обѣзжали таможи окольными путями, провозили товары для продажи подъ видомъ товаровъ шляхетскихъ для домашняго потребленія и вообще не соблюдали таможенныхъ правилъ; въ случаѣ же настоянія таможенныхъ чиновъ, они обращались за содѣйствіемъ къ земскимъ управамъ и тѣ давали имъ помощь противъ таможенныхъ къ явному ущербу королевскихъ доходовъ <sup>4)</sup>.

1) Ак. Вил. Ар. Ком. Т. IV, стр. 210—211.

2) Ibid. Т. IV, стр. 211.

3) Ibid. Т. IV, стр. 129.

4) Ibid. Т. III, стр. 333—334.



О другихъ пошлинахъ въ актахъ брестскаго городского суда свѣдѣній встрѣчается очень мало.

Нельзя здѣсь не указать еще на универсалъ короля Яна III о назначеніи имъ дня для своей коронаціи. Въ этомъ универсалѣ король до того превозноситъ свои военные подвиги на Украинѣ, въ Крыму и Турціи: столько онъ настрѣлялъ въ этой войнѣ султановъ, башей, беевъ и мурзъ, что читая его похвальбу, нельзя не удивляться: какъ это до сихъ поръ удѣляли и Украина и Крымъ и Турція, а не рѣчь-посполитая?

Подъ № 216-мъ находится окружное письмо короннаго маршалка Яна Брагницкаго по поводу толковъ о его измѣнѣ королю Яну Казимиру.

## VI.

### Королевскіе рескрипты и инструкція Яна III Брестскому дворянству.

Королевскіе рескрипты брестскому дворянству заключаютъ въ себѣ отвѣты на вѣрноподданныческія чувства и прошенія по поводу разныхъ дѣлъ.

Въ первомъ рескриптѣ (№ 221, г. 1665) король Янъ Казиміръ благодаритъ дворянъ за поздравленія; соболюзнуетъ о понесенныхъ обывателями разореніяхъ отъ войскъ, проходившихъ чрезъ воеводство въ корону, заявляетъ, что причиною неудовлетворенія обиженныхъ было ихъ собственное молчаніе, но что они могутъ получить оное у гетмана, если только пожелаютъ и наконецъ обѣщаетъ охранить его на будущее время, особенно имѣнія земскія, отъ жолнерскихъ насилій и когда будутъ возвращаться войска домой, то направить ихъ по другой дорогѣ, минуя воеводство <sup>1)</sup>.

Во второмъ рескриптѣ, озаглавленномъ «*отвѣтомъ*», (№ 299, г. 1688) король Янъ III точно также благодаритъ за вѣрноподданныческія чувства, поставляетъ на видъ знаменитость своихъ дѣлъ и заслугъ, обѣщаетъ открытъ сеймъ въ Городнѣ, соболюзнуетъ о сорванномъ сеймикѣ въ Брестѣ, но отвѣтъ по сему дѣлу пришлетъ послѣ, посовѣтовавшись съ канцлерами в. кн. Литовскаго, находящимися въ отсутствіи.

Въ третьемъ рескриптѣ (№ 325, г. 1699) король Августъ II-й, отвѣчая на инструкцію пословъ брестскаго воеводства (№ 323), обѣщаетъ оградить шляхетскія имѣнія отъ жолнерскихъ своеволій, сохранить за донаторіями имѣнія экономическія, а столовыя—за Виленскимъ каштеляномъ; что же касается до другихъ просьбъ воеводства, въ томъ числѣ и просьбы о воспрешеніи офицерамъ вербовать дѣдичныхъ крестьянъ въ чужеземные полки, или забирать ихъ насильно, а потомъ требовать съ нихъ большихъ окуповъ, то король откладываетъ ихъ до предстоящаго сейма.

Въ четвертомъ рескриптѣ (№ 359, г. 1715), выданномъ изъ комиссаріата ко-

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 23—24.



ролевской канцеляріи, королевская камера требуетъ отъ воеводства немедленнаго взноса 128,092 тынфовъ на содержаніе саксонскаго войска.

Гораздо важнѣе по полнотѣ своего содержанія и фактамъ рескриптъ короля Яна Казимира дворянству в. кн. Литовскаго (№ 220) и инструкція короля Яна III брестскому воеводству на предстоящій вальный сеймъ (№ 306). Первый относится къ 1665 году; вторая—къ 1694 году.

Такъ въ рескриптѣ король Янъ - Казиміръ благодаритъ дворянъ в. кн. Литовскаго за назначеніе податей для уплаты войску жалованья, соглашается на уничтоженіе рижскихъ и прусскихъ шеляговъ, на открытіе монетнаго двора въ в. кн. Литовскомъ, на возвращеніе литовскому скарбу суммъ за нобилитацію Брянскаго, захваченныхъ короннымъ скарбомъ, на уплату жалованья лицамъ служащимъ, вознагражденія—потерпѣвшимъ отъ жолнерскихъ своеволій, но на сокращеніе податей не соглашается впредь до будущаго сейма.

Въ инструкціи 1694 г. король Янъ III-й, въ виду предстоящаго сейма, старается познакомить брестское дворянство съ тогдашнимъ положеніемъ государственныхъ дѣлъ рѣчи-посполитой и представляетъ довольно полную картину, какъ своихъ отношеній къ ней, такъ и обуревавшихъ ее въ то время внѣшнихъ и внутреннихъ золъ. Свидѣтельство это тѣмъ болѣе важно, что оно высказано было самимъ королемъ, т. е. человѣкомъ, старавшимся пробудить въ своихъ подданныхъ сознаніе опасности и вызвать ихъ къ дѣятельной самозащитѣ посредствомъ изысканія цѣлесообразныхъ мѣропріятій. Считаемо не лишнимъ привести ее здѣсь цѣликомъ, какъ она изложена въ русскомъ текстѣ содержанія акта:

1) «Король не желаетъ дѣлать сословіемъ рѣчи-посполитой никакихъ обязательствъ, такъ какъ сорваніе предшествовавшаго сейма было приписано его вліянію, хотя время однакоже и показало—кому именно не нуженъ былъ этотъ сеймъ и съ какою цѣлью были пущены въ ходъ эти оскорбительныя для короля толки. Въ самомъ дѣлѣ, что за расчетъ былъ бы королю срывать тотъ сеймъ, который могъ онъ и не открывать вовсе? Напротивъ того, какъ прежде, такъ и теперь, онъ желаетъ и совѣтуетъ государственнымъ сословіямъ—строго обсуждать общественныя и государственныя дѣла и слѣдовать древнему правилу, заключающемуся въ слѣдующихъ трехъ словахъ: „*consulite, prospicite patriae!*“ Такъ точно и теперь, прибывши въ эти края на свадьбу своей дочери, въ виду оканчивающейся войны, онъ намѣревается открыть сеймъ, на которомъ желаетъ предложить обсужденію и вниманію государственныхъ чиновъ—какъ общее положеніе дѣлъ въ государствѣ, такъ и сущность прежнихъ своихъ инструкцій, свои желанія и отеческія заботы.

2) Рѣчь-посполитая теперь находится въ войнѣ—страшной и тяжелой, хотя и не въ такой мѣрѣ, чтобы ее можно было назвать, по примѣру предковъ, днемъ суднымъ. Продолжительность ея происходитъ главнымъ образомъ оттого, что союзникъ Польши—австрійскій императоръ, находясь въ войнѣ съ Турками, вовлеченъ еще и въ другую войну—христіанскую. Эта послѣдняя пока не окончится, всегда дастъ поводъ турецкому султану—быть надменнымъ и укло-



няться отъ заключенія мира съ Польшей. Впрочемъ въ умиротворенію враждующихъ христіанъ подаетъ надежду св. отецъ Римскій, который и издалъ уже по сему предмету свое breve. Что же касается до короля, то съ своей стороны онъ постарается, какъ и до сихъ поръ старался, не упустить изъ виду ничего такого, что бы могло служить къ пользѣ и успокоенію рѣчи-посполитой; но такъ какъ завязавшіеся съ Турціей переговоры относительно мира, при содѣйствіи Англійскаго, Голландскаго и Австрійскаго дворовъ, до сихъ поръ еще не имѣли никакихъ положительныхъ результатовъ, то дать въ настоящее время какой-нибудь вѣрный и положительный отвѣтъ по этому дѣлу онъ затрудняется: миръ еще сомнителенъ.

3) Между тѣмъ война постоянно продолжается и вовсе не съ такими успѣхами, какихъ бы въ правѣ ожидать отъ нея строгіе цѣнители ея и судьи. Главнѣйшій источникъ ея неудачъ заключается въ отсутствіи правильной и своевременной выдачи войскамъ жалованья и продовольствій. Но и при такихъ условіяхъ, благодаря особенной заботливости короля, она не лишена и нѣкоторыхъ дѣлъ удачныхъ; доказательствомъ этому могутъ служить, какъ забранныя у Волоховъ крѣпости, такъ и недавнее разбитіе Татаръ близъ Каменца. Таково положеніе дѣлъ рѣчи-посполитой политическихъ — виѣшнихъ. Что же касается до дѣлъ внутреннихъ, то король, не желая утруждать общественнаго вниманія перечисленіемъ ихъ по главамъ и пунктамъ, предлагаетъ напомнить государственнымъ сословіямъ сущность прежнихъ своихъ инструкцій и указовъ, а именно:

4) Уплата войску жалованья идетъ крайне неаккуратно, такъ что новые сборы и подати успѣваютъ только погашать долги за прежнее время.

5) Содержаніе пяти крѣпостей Волошскихъ—Сочавы, Сороки, Нямца, Драгомирны и Кампелонги, также двухъ шанцовъ—св. Троицы и св. Маріи, а равно и продовольствіе жалованьемъ казаковъ—подлежатъ внимательному обсужденію рѣчи-посполитой,—тѣмъ болѣе, что апостольская столица, выдававшая пособіе на содержаніе вышеупомянутыхъ крѣпостей при Иннокентіѣ XI, теперь выдала только 100,000 злотыхъ, и совершенно отказалась отъ него по причинѣ собственной бѣдности, не смотря на всю любовь къ Польшѣ и обязательныя обѣщанія нынѣшняго папы Иннокентія XII.

6) Таковому же точно обсужденію подлежитъ и продовольствіе артилеріи, производящееся не своевременно и не въ полныхъ размѣрахъ.

7) Долги, сдѣланные королемъ, какъ на снаряженіе войска въ поле, такъ и на продовольствіе расположеннаго на границахъ, до сихъ поръ еще не покрыты по причинѣ невзноса слѣдуемыхъ на покрытіе ихъ суммъ: по сему король надѣется, что эти долги, во вниманіе къ той пользѣ, которую принесли ему и государству, будутъ уплачены раньше всякихъ другихъ долговъ рѣчи-посполитой.

8) Совершенное разстройство лановаго войска, сколько необходимаго и полезнаго для государства, столько же и дешеваго, требуетъ заботливаго возстановленія и сохраненія его въ прежнемъ видѣ.

9) Слѣдуетъ обязать радомскій скарбовый трибуналъ, до сихъ поръ еще не



учинившій законныхъ реляцій, чтобы онъ представилъ по сему дѣлу точныя объясненія, по которымъ бы рѣчь-посполитая могла освѣдомиться, какъ о количествѣ войска и неслыханныхъ узурпацій сборщиковъ податей, такъ и о томъ, сколько и въ какомъ воеводствѣ накопилось податныхъ недоимокъ, вслѣдствіе срыванія сеймовъ?

10) Такъ какъ право патронатства, не смотря на многолѣтнія хлопоты короля и благодушныя обѣщанія св. отца Римскаго до сихъ поръ остается еще только на точкѣ надежды, то король, чтобы дѣло не казалось конченнымъ посредствомъ молчанія *ne videatur silentio finitum negotium*, совѣтуетъ сословіямъ рѣчи-посполитой трактовать о немъ такъ, какъ оно есть.

11) Въ виду безконечнаго разнообразія цѣнности монеты, король совѣтуетъ рѣчи-посполитой назначить для нея курсъ опредѣленный, тѣмъ болѣе, что законы, ограничивающіе въ этомъ дѣлѣ произволъ частныхъ лицъ, не имѣютъ на практикѣ никакой силы и значенія; къ монетному дѣлу соприкосновенны также и наслѣдники Баратынія, доискивающіеся долга на в. кн. Литовскомъ.

12) Въ виду постоянного срыванія сеймовъ, отъ успѣшнаго веденія которыхъ зависитъ между прочимъ спокойствіе, цѣлость и благоденствіе государства, король желаетъ и проситъ государственныя сословія окончить предстоящій сеймъ какъ слѣдуетъ—мирно и благополучно.

Переходя къ в. кн. Литовскому, король считаетъ нужнымъ указать на слѣдующіе предметы:

13) Рѣчь-посполитая должна озаботиться изысканіемъ мѣръ къ устраненію и удовлетворенію жалобъ обывателей княжества, которые подвергаются притѣсненіямъ и разореніямъ всякаго рода—сколько отъ частыхъ передвиженій войскъ и солдатскихъ постоевъ, столько же и отъ ихъ своеволія и буйства, происходящихъ вслѣдствіе совершеннаго упадка военной дисциплины.

14) Въ свою очередь и в. кн. Литовское должно позаботиться объ исправной выдачѣ заслуженнаго жалованья и войску наемному и артилеріи, такъ какъ неудовлетвореніе служащихъ Беллонѣ жалованьемъ отнимаетъ у нихъ охоту къ дальнѣйшему продолженію военной службы.

15) Относительно разнообразія въ курсѣ монеты, который назначается чуть ли не всякимъ по собственному усмотрѣнію, и происходящей вслѣдствіе этого дороговизны товаровъ, король полагаетъ, что объ устраненіи такихъ неудобствъ должна позаботиться рѣчь-посполитая, какъ полновластная въ этомъ дѣлѣ *domina*.

16) Въ такой же точно мѣрѣ подлежитъ обсужденію и неудобство путей сообщенія съ Варшавой, въ особенности для пословъ, прибывающихъ сюда на сеймы весною: сначала они подвергаются опасной переправѣ чрезъ Вислу—на лодкахъ или на паромѣ, по причинѣ отсутствія моста, а потомъ въ Варшавѣ, по частямъ должны распродавать все свое наличное имущество и вещи, по причинѣ недостатка въ продовольствіи; король думаетъ, что устранить это зло можно посредствомъ постройки моста на Вислѣ совокупными заботами и издержками обоихъ народовъ.



17) Жалобы обывателей в. кн. Литовскаго на незаконные постои войскъ въ дѣдичныхъ имѣніяхъ и происходящее отъ оныхъ разореніе,—король считаетъ правильнымъ удовлетворить посредствомъ взысканія убытковъ съ лицъ, назначившихъ такія неправильныя диспозиціи; объ этомъ уже поднято дѣло канцлеромъ в. кн. Литовскаго, а разрѣшить его рѣчь-посполитая.

18) При этомъ онъ не желаетъ упускать изъ виду и тѣхъ недоразумѣній, которыя возникаютъ между Литвой и Короной вслѣдствіе покровительства, оказываемаго короннымъ трибуналомъ разнымъ перебѣщикамъ изъ войскъ в. кн. Литовскаго; король считаетъ необходимымъ, чтобы какъ таковыя побѣги, такъ равно и происходящіе, вслѣдствіе вмѣшательства въ эти дѣла лицъ постороннихъ, пріостановки сеймовъ,—на будущее время были предупреждены, такъ какъ дѣла таковыя подлежатъ юрисдикціи войсковыхъ комиссій и должны разрѣшаться согласно съ международными законами, опредѣляющими политическія права Литвы и Польши.

19) Такъ какъ комиссія, назначенная для переговоровъ съ Московскими царями относительно опредѣленія спорныхъ границъ в. кн. Литовскаго, не смотря на свои двухлѣтніе переговоры, до сихъ поръ еще не добилаcь никакихъ положительныхъ результатовъ и добиться не можетъ, по причинѣ смерти одного изъ комиссаровъ; то король, на мѣсто умершаго комиссара готовъ назначить новаго, но при этомъ желаетъ знать: должна ли быть эта комиссія партикулярной,—какъ этого желаетъ онъ король, или же генеральной—какъ этого требуетъ сторона противная? желаетъ также, чтобы комиссарамъ выдано было назначенное и до сихъ поръ не полученное ими жалованье.

20) Относительно жалобъ духовенства смоленской діецезіи на то, что имѣнія ихъ епископства вмѣстѣ съ г. Смоленскомъ отошли къ Москвѣ, въ то время, когда дизуниты пользуются имѣніемъ Печерскомъ около г. Могилева, подвѣдомственнымъ Кіевской митрополіи и находящимся въ предѣлахъ польской территоріи,—король считаетъ необходимымъ завязать переписку съ Московскими царями, чтобы оному духовенству былъ уступленъ Печерскъ, или обмѣненъ на другія имѣнія, а затѣмъ, чтобы возвращены были ему и всѣ костельные аппараты.

21) Желаетъ также, чтобы рѣчь-посполитая изыскала средства для вознагражденія Доминика Довмонта, бывшаго московскаго посла, какъ во вниманіе къ его дѣйствительнымъ заслугамъ на этомъ поприщѣ, такъ и къ тѣмъ лишеніямъ и испытаніямъ, которымъ подвергался онъ при отправленіи своихъ обязанностей, чего скорбь литовскій, за отсутствіемъ на сей предметъ суммъ, исполнить не можетъ; равно также напоминаетъ о необходимости обезпеченія содержаніемъ и другаго посла, въ случаѣ если въ таковомъ будетъ настоять надобность.

22) Признаетъ также необходимымъ вознаградить и Казимира Рожицкаго—польскаго переводчика при московской резиденціи за его усердные труды по изготовленію экспедиціи.



23) Затѣмъ, не желая утруждать вниманія общественнаго подробнымъ перечнемъ предметовъ, подлежащихъ обсужденію предстоящаго сейма, и поручая досказать все остальное своему послу, король шлетъ свои благопожеланія будущему сейму и своимъ подданнымъ».

## VI.

### Королевскія привилегіи и грамоты нѣкоторымъ городамъ, мѣстечкамъ и лицамъ.

Документовъ этого рода въ актовыхъ книгахъ брестскаго гродскаго суда встрѣчается очень мало; потому и комиссія могла напечатать ихъ всего—16. Изъ нихъ *три* относится къ городамъ, *пять* къ мѣстечкамъ; *два* къ уніятскому духовенству,—привилегія брестскимъ базилианамъ на учрежденіе *братства чулочниковъ и шапочниковъ* и Корнелію Лебецкому на Владимірско-брестское епископство; *два* къ королевскимъ крестьянамъ и *четыре* къ разнымъ лицамъ на право взиманія пошлинъ. Подъ № 189 находится еще жалованная грамота кн. Александра Кириловича Шаховскаго шляхтичамъ Дембинскимъ на разныя имѣнія.

Такъ какъ въ документахъ этихъ заключаются нѣкоторыя свѣдѣнія о городахъ, мѣстечкахъ и крестьянахъ, то говорить о нихъ мы считаемъ болѣе удобнымъ въ связи съ другими извѣстіями разбросанными въ разныхъ мѣстахъ прежняго и настоящаго изданія.

Въ прежнемъ III и настоящемъ IV т. заключаются краткія, отрывочныя свѣдѣнія о слѣдующихъ городахъ и мѣстечкахъ: о гг. *Брестъ, Старомъ Быховъ, Кобринъ, Каменецъ Литовскомъ* и мѣстечкахъ: *Высокомъ, Вишницяхъ, Коднъ, Ломазяхъ, Мальчъ и Песчати*.

А) Городъ *Брестъ* или Берестье былъ главнымъ городомъ воеводства; имѣлъ таможенную, соляной складъ и до 1666 г. монетный дворъ, закрытый королемъ Яномъ Казиміромъ вслѣдствіе постановленія рѣчи-посполитой подъ Ленговичами <sup>1)</sup>; имѣлъ также крѣпость, разоренную русскими войсками въ 1660 г. и возобновленную въ 1667 г. по распоряженію гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казиміра Паца <sup>2)</sup>. При нашествіи русскихъ были сожжены почти всѣ бумаги брестскаго магистрата, т. е. древнѣйшія привилегіи князей литовскихъ и королей польскихъ данныя городу, цеховыя постановленія, магистратскія книги и податныя квитанціи; самый городъ подвергся страшному опустошенію, такъ что цѣлыя улицы приходилось застраивать вновь <sup>3)</sup>. Вслѣдствіе этого же жители обращались къ королю Яну Казиміру съ просьбой о дарованіи имъ льготъ и о подтвержденіи уничтоженныхъ привилегій; то и другое было имъ даровано: привилегіи были подтверждены (какія? въ актовыхъ книгахъ нѣтъ) и всѣ жители были

1) Ак. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 33.

2) Ibid. Т. IV, стр. 36.

3) Ibid. Т. III, стр. 362—363.



освобождены отъ податей, исключая пошлинъ, на *четыре* года, какъ объ этомъ значится въ Vol. Leg. (Т. III, стр. 385) и въ универсалѣ маршалка коронныхъ войскъ Жеромскаго подвѣдомственному ему войску <sup>1)</sup>. Подъ №№ 225, 230, 232, 245, 281 и 287 находятся 5 универсаловъ гетмановъ в. кн. Литовскаго съ 1666 по 1676 гг. и охранный листъ короля Яна III-го тоже 1676 г., выданные г. Брестю въ огражденіе его отъ своеволія и вымогательствъ жолнеровъ. Во времена Августа II-го и III-го г. Брестъ и брестское воеводство часто страдали и въ нравственномъ и матерьяльномъ отношеніи отъ союзныхъ саксонскихъ и русскихъ войскъ, какъ объ этомъ свидѣлствуютъ инструкціи и сеймиковыя постановленія воеводства. Къ этому же времени относятся и распоряженія императора Петра Великаго (подъ № 331, г. 1701) генераль-аншефа російскихъ войскъ Ласси (подъ № 385, г. 1733) о взносѣ воеводствомъ провіанта и кн. Ливена.

Мы привели здѣсь эти извѣстія о г. Брестѣ, не смотря на довольно подробный очеркъ его исторіи въ предисловіи къ III т. актовъ брестскаго градскаго суда, частію потому что о нихъ не упоминается даже въ такихъ спеціальныхъ польскихъ изданіяхъ, какъ напр. *Starożytna Polska Balińskiego*, частію потому что они составляютъ продолженіе его исторіи подъ владычествомъ Польши, на основаніи актовъ, напечатанныхъ въ настоящемъ томѣ IV-мъ. Не лишнимъ считаемъ дополнить ихъ еще нѣкоторыми свѣдѣніями, извлеченными изъ названнаго нами сочиненія Балинскаго.

Магдебургскія права дарованы были г. Брестю впервые Ягайломъ въ 1390 г., въ Краковѣ. Ихъ подтвердилъ в. кн. Литовскій Витовтъ привилегіей отъ 1408 г. данной въ Вильнѣ. Въ 1441 году Казиміръ Ягеллончикъ присоединилъ г. Брестъ къ главнѣйшимъ городамъ литовскимъ. Въ 1511 году Сигизмундъ I-й опять подтвердилъ его привилегіи, а Сигизмундъ Августъ даровалъ еще новыя: одну въ 1551 году, разрѣшавшую недоумѣніе—кому обязаны мѣщане платить чиншъ за 60 лановъ—ратушѣ или замку? и другую въ 1554 году, надававшую городу гербовую печать съ изображеніемъ замка на берегу двухъ рѣкъ, на красномъ полѣ. Недоумѣніе разрѣшено было въ пользу города; на деньги получаемыя отъ плательщиковъ жители обязаны устроить городскіе часы и содержать при нихъ трубача. Въ 1580 году Стефанъ Баторій подтвердилъ его привилегіи прежнія и даровалъ новую на взиманіе мостоваго мыта. Въ 1558 г. Сигизмундъ III-й издалъ листъ, по которому отдѣлилъ часть городскихъ доходовъ на мощеніе улицъ, а въ 1607 г.—новую привилегію, по которой городу разрѣшалось каждую изъ трехъ его ярмарокъ продолжать въ теченіе мѣсяца, а купцамъ торговать безпошлинно въ теченіи двухъ недѣль. Пожаръ, бывшій въ Брестѣ въ 1613 г., и разныя контрибуціи взбунтовавшимся жолнерамъ сильно подорвали его благоденствіе; вслѣдствіе этого король Сигизмундъ III-й даровалъ ему новую привилегію въ 1614 году на право взиманія мыта по 1 гр. отъ бочки солоду, привозимаго на торгъ, и по 1 полѣну съ воза дровъ. Послѣ шведскаго нашествія, бывшаго

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 382.



въ 1657-хъ годахъ, городъ сталъ сильно упадать, вслѣдствіе чего Янъ Казиміръ не только даровалъ ему новую привилегію въ 1661 году, подтверждавшую его прежнія свободы и права <sup>1)</sup>, но предпринялъ еще мѣры къ погашенію старыхъ, неоплаченныхъ его долговъ, и къ возобновленію погорѣвшихъ мостовъ. Мѣры эти главнымъ образомъ заключались въ привлеченіи къ отбыванію повинностей всѣхъ городскихъ классовъ <sup>2)</sup>. Политическія событія позднѣйшаго времени, для которыхъ г. Брестъ бывалъ нерѣдко ареной, какъ напр. конфедерація войскъ литовскихъ подъ предводительствомъ кн. Огинскаго во время безкоролья 1676-хъ годовъ и слѣдовавшій за тѣмъ шведскій погромъ Карла XI въ этомъ же году; конфедерація 1764 года и занятіе г. Брестя Казиміромъ и Францишкомъ Пулавскими въ 1769 году; пребываніе Тарговицкой конфедераціи въ 1792 году и пораженія, потерпѣнныя подъ его стѣнами Каролемъ Сѣраковскимъ отъ Суворова въ 1794 году, разрушили его богатство и низвели на степень обыкновенныхъ убогихъ западно-русскихъ городовъ.

Изъ политическихъ событій литовско-польскаго владычества, совершившихся въ его стѣнахъ, укажемъ еще на слѣдующія: Въ 1446 г. при Казимірѣ Ягеллончикѣ здѣсь былъ съѣздъ сенаторовъ коронныхъ по поводу желанія литовско-русскихъ дворянъ присоединить къ Литвѣ, Волынѣ и Подолію. Въ 1454 году—съѣздъ литовскихъ дворянъ по поводу предстоящей войны съ крестоносцами; на съѣздѣ этомъ Казиміръ Ягеллончикъ требовалъ, чтобы дворяне литовскіе, въ случаѣ желанія инфлянцевъ оказать помощь крестоносцамъ, не пропускали ихъ къ Пруссамъ и дѣйствовали противъ нихъ вооруженною силой за одно съ поляками. Въ 1505 году былъ сеймъ на которомъ по совѣту Михаила Глинскаго король Александръ согласился было на казнь Станислава Кишки, Жорновскаго, Глѣбовича и Забрезинскаго и принималъ шаха Ахмета. Въ 1511 и 1515 гг. были сеймы, открытые Сигизмундомъ I-мъ собственно для Литвы, съ цѣлію изысканія средствъ къ защитѣ отъ Татаръ. Въ 1605 и 1612 гг. были двѣ войсковыхъ конфедераціи; а въ 1653 г. сеймъ всей рѣчи-посполитой <sup>3)</sup>. О послѣднихъ событіяхъ нами уже было упомянуто выше.

Римско-католическое духовенство, какъ думаетъ Балинскій, открыло для себя доступъ въ г. Брестъ при Ягайлѣ <sup>4)</sup>; но съ большею достовѣрностію полагаетъ, что при Витовтѣ. Первый костелъ здѣсь былъ выстроенъ по его миѣнію въ 1412-хъ годахъ во имя св. Креста; за тѣмъ приглашены были августіане.

Не оспаривая втораго предположенія Балинскаго объ августіанахъ по неимѣнію данныхъ, нельзя здѣсь не указать, что церковь св. Креста, которую выдаетъ онъ за костелъ, была напротивъ того церковь православная. Вотъ, между прочимъ, что говоритъ о ней Балинскій и что говорятъ акты. Балинскій говоритъ: *«Кажется, что Ягайло впервые построилъ здѣсь приходскій римско-*

1) *Starożytna Polska Balińskiego*. Т. III, стр. 723—734.

2) *Vol. Leg.* Т. IV, стр. 385.

3) *Baliński Polska Starożytna*. Т. III, стр. 727—735.

4) *Ibid.* Т. III, стр. 725.



католическій костелъ. Однако же возобновленіе его фундаціи принадлежитъ Витовту, какъ объ этомъ свидѣтельствуется привилегія его, данная въ 1412 г. въ Трокахъ, въ пятницу предъ взятіемъ св. Маріи на небо, *капеллану* его и мѣстному приходскому ксендзу Андрею, котораго онъ вновь фундууетъ и надѣляетъ костелъ подъ именемъ св. Креста. Кромѣ плаца подъ костелъ и усадьбы подъ ксендза надѣляетъ еще *деревней подъ Мухавцомъ*. Въ этой же привилегіи упоминается еще о *церкви русской (sic) св. Микулы*, объ улицѣ Мочусской и рѣкѣ Рылѣ<sup>1)</sup>.

Въ актахъ же, подъ № 63-мъ, стр. 97, говорится: «Кромѣ этого, пишетъ король Янъ III-й въ подтвердительномъ листѣ брестской каѳедральной церкви св. Спаса на разныя угодыя и грунты косьмо-демьянскіе, начиная отъ двора вельможнаго Курча — брестскаго воеводы до двора жида Файбиша, а также церковныя плацы (*smuntarzy*) св. Спаса, св. Креста за *Муховцамъ* и св. Параскевы на Пѣскахъ, которые со времени московской войны находятся впустѣ и только нѣкоторые ихъ участки, принадлежащіе церкви св. Спаса, находятся на чиншу у жидовъ, чтобы они давностію или какимъ нибудь образомъ не отпали отъ церкви, сохраняемъ ихъ за нею на вѣчныя времена»....

Подъ № 121-мъ (стр. 185) говорится:

«Мы желаемъ, пишетъ прототроній Теофілъ Гodeбскій архидіакону брестской каѳедры Никодиму Анашкевичу и другимъ, чтобы вы, *составивши инвентарь грунтамъ, огородамъ, сѣнокосамъ и другимъ принадлежностямъ, когда либо нанданнымъ брестскому номинату церкви св. Креста и бенефиціи*, согласно съ древними фундуціями, визитами и ревизіями, отдали во владѣніе настоящему владѣтелю оной церкви и бенефиціи св. Креста—Николаю Кищенятѣ. И если окажется, что нѣкоторыя изъ земель отчуждены отъ нея и находятся въ незаконномъ пользованіи другихъ лицъ, то ихъ отнять и передать ему же по принадлежности»<sup>2)</sup>.

Изъ сопоставленія этихъ извѣстій ясно видно, что и Балинскій и акты указываютъ на одну и ту же церковь св. Креста, расположенную близъ *Мухавца*; что церковь эта имѣла *фундуишъ*, состоящій изъ заселенной земли—грунтовъ, огородовъ и сѣнокосовъ: въ этомъ заключается ихъ сходство; но въ остальномъ они совершенно расходятся. Балинскій прямо говоритъ, что это церковь была *римскою*, а акты говорятъ, что она принадлежала *греко-унитамъ*. Последнее свидѣтельство отличается большею достовѣрностію противъ перваго по слѣдующимъ причинамъ: въ актовыхъ книгахъ нѣтъ извѣстій, чтобы *надъ рѣкою Мухавцомъ* когда либо существовали и *костелъ и церковь св. Креста*, а упоминается только *объ одной церкви*; допустить же, что она возникла изъ костела весьма трудно уже потому самому, что такихъ случаевъ во время литовско-польскаго владычества не существовало и существовать не могло. Церковь эта по всей

1) Baliński T. III, стр. 725—726.

2) Въ предисловіи къ III т. въ ссылкѣ на эти два акта помѣчены вмѣсто страницъ №№ актовъ, вслѣдствіе чего вкралась погрѣшность; слѣдуетъ читать: стр. 97 и 185, а №№ 63 и 121.



вѣроятности сгорѣла въ 1656 году, вмѣстѣ съ другими двумя церквами, находившимися вблизи предмѣстія, какъ объ этомъ свидѣтельствуется письмо Яна Потѣя къ Брестскому протопопу Трацевичу, въ которомъ онъ приказываетъ ему и другимъ священникамъ учинить по сему дѣлу протестацію и постараться о возобновленіи ихъ на томъ плацѣ, на которомъ существовала когда-то церковь св. Космы и Даміана <sup>1)</sup>. Были ли возобновлены упоминаемые здѣсь церкви, прямыхъ извѣстій объ этомъ въ актовыхъ книгахъ нѣтъ; напротивъ того есть указанія, что желанія брестскаго духовенства по этому предмету встрѣтили сильное противудѣйствіе, какъ со стороны жидовъ, такъ и представителей уніятскаго духовенства. Нѣкто священникъ Лазаревичъ поставилъ было тайкомъ на мѣстѣ бывшей церкви крестъ съ цѣлью оттягать у жидовъ землю и возобновить на ней церковь; но крестъ этотъ былъ снятъ по повелѣнію митрополита Коленды (см. № 247), какъ находящійся на неприличномъ мѣстѣ, а самъ Лазаревичъ подвергнутъ суду за то, что будто бы онъ поддѣлалъ документы; судъ этотъ призналъ между прочимъ подложнымъ и приведенное нами письмо Яна Потѣя, не смотря на то, что вѣрность его засвидѣтельствована была въ послѣдствіи, какъ комиссарами, такъ и королемъ Яномъ III-мъ и распоряженіями Теофила Гудебскаго. Но что касается фундушей, то они были сохранены за духовенствомъ. Подъ 1681 годомъ король Янъ III-й въ своемъ подтвердительномъ листѣ брестской кафедральной церкви св. Спаса упоминаетъ и о дворахъ погорѣвшихъ церквей, въ томъ числѣ и *церкви св. Креста за Мухавцемъ*. Подъ 1743 г. упомянутый прототроній Теофилъ Гудебскій, увѣдомляя брестскую капитулу о назначеніи новаго номината Николая Кищеняты, требуетъ, чтобы всѣ земли—грунты, огороды и сѣнокосы, съ древнѣйшихъ временъ принадлежавшіе *церкви св. Креста*, были приведены въ порядокъ для передачи ихъ по принадлежности новому владѣтелю.

Гораздо вѣрнѣе допустить, что наплывъ римско-католическаго духовенства въ г. Брестъ совершился во времена Сигизмунда III-го и позднѣйшія. При этомъ король были приглашены сюда: бернардины, іезуиты, тринитары и базиліане, а въ другое время—еще доминикане, бернардинки, бригидки и францисканки.

При Стефанѣ Баторіѣ въ Брестѣ открыта была первая аптека. Аптекаремъ былъ нѣкто Генрихъ Петерсонъ—брестскій «цирульникъ».

Въ Брестскомъ воеводствѣ была еще экономія. Доходы съ нея въ 1780-хъ годахъ простирались до 397, 935 зл., кромѣ податей и костельныхъ аннуатъ. Было также и староство, но безъ содержанія.

Послѣ мятежа 1831 года г. Брестъ получилъ новое устройство, во время котораго многіе изъ уніятскихъ и римско-католическихъ монастырей и церквей были или уничтожены, или же обращены на другіе предметы. Такъ изъ монастыря бернардиновъ и бернардинокъ былъ сдѣланъ кадетскій корпусъ; изъ монастыря августіанъ—комитетъ для крѣпостныхъ инженеровъ; изъ монастыря

1) Ак. Вил. Ар. Ком. Т. III, стр. 55.

2) Baliński. Т. III, стр. 731.



тринитаровъ — помѣщеніе для военно-рабочей роты; изъ монастыря бригидокъ-арестанская рота; изъ іезуитскаго коллегіума — домъ для коменданта; изъ монастыря базилианъ — артиллерійскія казармы съ церковью; приходскій костелъ а равно и униатскія церкви св. Троицы, св. Михаила и св. Спаса вмѣстѣ съ православнымъ монастыремъ — были сломаны подъ крѣпость. Изъ католическихъ костеловъ остался только доминиканскій <sup>1)</sup>.

Б) Къ г. *Старому Быхову* относятся три документа: двѣ подтвердительныхъ привилегіи и одинъ универсалъ администраторовъ таможенъ рѣчи-посполитой. Первыя двѣ были выданы ему по ходательству дѣдичныхъ его владѣтелей Сапѣговъ за мужественное стояніе противъ московско-козацкихъ войскъ; третій — по поводу неопредѣленности выраженій конституціи 1670 г. относительно уплаты слѣдуемыхъ съ города и его жителей пошлинъ.

Первая привилегія подъ № 242 принадлежитъ королю Михаилу; она была выдана въ 1669 г. Въ привилегіи этой находится текстъ сеймоваго постановленія 1655 года и генеральной конфедераціи 1668, которыми назначалось жалованье изъ скарба в. кн. Литовскаго на содержаніе 300 человекъ нѣмецкой пѣхоты для крѣпости и увольнялись жители *ab omnibus operibus* на 20 лѣтъ. Въ подтвержденіи этихъ льготъ королемъ Михаиломъ *omnia opera* опредѣлены имъ въ слѣдующихъ размѣрахъ: «мы освобождаемъ городъ и мѣщанъ на 20 лѣтъ отъ уплаты *целъ и всякихъ мытъ*, т. е. *отъ цла обыкновеннаго и стараго, отъ мытъ мостовыхъ, гребельныхъ и торговыхъ*, какъ въ нашихъ имѣніяхъ, такъ и духовныхъ и шляхетскихъ во всей рѣчи-посполитой и *отъ всякихъ налоговъ, какіе ни будутъ назначены на сеймахъ вѣковыхъ или частныхъ създахъ, а также и отъ всякихъ войсковыхъ повинностей — настоящихъ и будущихъ, на 20 лѣтъ сполна безъ всякихъ остатковъ*» <sup>2)</sup>.

Въ слѣдующемъ 1670 г. Быховъ получилъ новое подтвержденіе своихъ льготъ на сеймѣ, вызвавшее впрочемъ противодѣйствіе какъ со стороны нѣкоторыхъ членовъ этого же сейма, такъ и таможенныхъ чиновниковъ, привлечшихъ его къ уплатѣ пошлинъ, не смотря на то, что и это подтвержденіе какъ и прежнія были внесены въ Vol. Legum (см. Т. V подъ 1670 г.).

Обстоятельство это по всей вѣроятности и было причиной, что Быховцы предприняли въ 1676 г. путешествіе въ Краковъ къ королю Яну III и тамъ просили его подтвердить имъ ихъ прежнія привилегіи и въ особенности подлинную привилегію короля Яна Казимира. Изъ сличенія этой послѣдней съ текстомъ Vol. Leg. и привилегіей короля Михаила оказывается, что въ Vol. Legum было внесено и подтверждено королемъ Михаиломъ не все то, что было даровано городу королемъ Яномъ Казиміромъ. Въ привилегіи короля Яна Казимира говорится: «принимая во вниманіе непоколебимую вѣрность, мужество и отвагу какъ мѣщанъ г. Быхова, такъ и другихъ его обывателей, которые вмѣстѣ съ людьми дѣдичнаго его владѣтеля Сапѣги и шляхтой, во время продолжительной войны

1) Baliński. Т. III, стр. 736.

2) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 74—48.



съ вѣроломнымъ Москвитинѣмъ и казаками, не только выдерживали продолжительную и трудную осаду, но отбивались отъ нея удачными вылазками, въ особенности же въ настоящемъ (1661 г.), когда дѣдичный непріятель рѣчи-посполитой Москвитинъ послѣ двадцати-лѣтняго приготовленія двинулся на нее съ громадными силами въ союзѣ съ запорожцами и покорилъ многіе изъ ея городовъ: Полоцкъ, Мстиславль, Смоленскъ, Дубно, Витебскъ, Шкловъ, Могилевъ, Кіевъ и др. города на Украинѣ..... мы признаемъ ихъ вполне достойными нашей благодарности и нашего благоволенія. И чтобы вознаградить ихъ за ихъ труды и потери, а равно чтобы посредствомъ ихъ заохотить и другихъ обывателей къ такому же вѣрноподданническому служенію рѣчи-посполитой и сопротивленію непріятелю, мы, по ходатайству дѣдичнаго владѣтеля этого города подканцлера в. кн. Литовскаго Казимира Сапѣги и съ согласія сеймовыхъ чиновъ, всѣмъ мѣщанамъ и обывателямъ этого города, какой-бы они ни были религіи или сословія, подтверждаемъ всѣ ихъ привилегіи и свободы, дарованныя имъ Сигизмундомъ Августомъ, Сигизмундомъ III и Владиславомъ IV. При этомъ, для засвидѣтельствованія нашего особеннаго благоволенія, всѣхъ мѣщанъ и предмѣщанъ, купцовъ и обывателей Быховскихъ, а равно и жидовъ, привозящихъ свои товары въ Корону или в. кн. Литовское, или назадъ, сухимъ ли путемъ, или водой: Днѣпромъ, Березиной, Сожью, Припятью, Двиной, Вислой, Виліей, Нѣманомъ, Наревомъ, Бугомъ, Вислой и др., какъ-то: хлѣбъ, соль, пеньку и всякіе лѣсные товары, воскъ, сало, шкуры, хмѣль, коней, воловъ, скотъ, шубы, сукно, ткани, вина, дорогіе камни, золото, серебро, цинкъ, мѣдь, олово и др.... освобождаемъ ихъ: *на вѣчныя времена*—отъ уплаты мыта стараго, также отъ мыта другихъ и пиевщизны и отъ цель—замковыхъ, воеводскихъ, скопныхъ, мостовыхъ, уличныхъ, отъ обвѣстокъ фурмановъ, отъ роговщизны—со скота рогатаго, и поголовщизны отъ ихъ самихъ, ихъ слугъ и стырниковъ (рулевыхъ), а равно и лицъ духовныхъ и свѣтскихъ, пріѣзжающихъ въ городъ, *на двадцать лѣтъ*—отъ уплаты подымнаго, мыта новозвышеннаго, чоповаго, шоссоваго, и мыта шляхетскаго, а жидовъ—отъ уплаты поголовнаго и другихъ податей рѣчи-посполитой, которыя теперь постановлены, или будутъ постановлены послѣ...<sup>1)</sup>

Очевидно, что въ Volumina Legum, а равно и въ подтвердительную привилегію короля Михаила вошли только льготы дарованныя на 20 лѣтъ; а другія, дарованныя на вѣчныя времена, были уничтожены.

Не смотря на такое очевидное противорѣчіе между привилегіями короля Казимира и короля Михаила, король Янъ III-й подтвердилъ Быховцамъ и ту и другую (№ 289). Невольно рождается вопросъ: которою же изъ этихъ двухъ привилегій могли пользоваться Буховцы?

Фактъ этотъ ясно показываетъ, что Быховцамъ гораздо легче было отстоять свою политическую независимость отъ непріятелей внѣшнихъ, нежели гражданскія права отъ административнаго произвола рѣчи-посполитой, которая даже въ самыя

1) Ibid. Т. IV, стр. 179.



трудныя для нея времена цѣнила русскую преданность на столько, что находила возможнымъ отнимать у нея одной рукой то, что давала другою. Привилегіи быховскія были подтверждаема и вносимы въ Vol. Leg. шесть разъ: въ 1649 г. 55, 68 (т. IV), 70, 76 и 77 гг. (т. V). Г. Быховъ былъ вотчиннымъ имѣніемъ Ходкевичей. Одинъ изъ Ходкевичей Янъ Карлъ устроилъ здѣсь въ 1610-хъ годахъ крѣпость. Потомъ онъ перешелъ къ Сапѣгамъ. Въ административномъ отношеніи принадлежалъ къ Мстиславскому воеводству.

В) Къ г. *Кобрину* относится одинъ только документъ подъ 1665 годомъ: это универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Павла Сапѣги войскамъ, находившимся подъ его начальствомъ, чтобы они, во исполненіе королевской воли (Яна Казимира), не дѣлали никакихъ вымогательствъ и насилій городу, по причинѣ крайняго его убожества, какъ отъ непріятельскихъ, такъ и жолнерскихъ разореній. Это послѣднее совершилось въ 1662 году, когда литовскія войска составили здѣсь конфедерацію подъ командой маршалка Жеромскаго вслѣдствіе неуплаты имъ рѣчью-посполитой жалованья; они гостили здѣсь до тѣхъ поръ, пока не получили всего своего жалованья сполна; но городъ былъ разоренъ до такой степени и въ матерьяльномъ и нравственномъ отношеніи, что между мѣщанами, не находилось достаточнаго количества лицъ для занятія должностныхъ магистратскихъ мѣстъ. Шведская контрибуція въ 1706 году, моровое повѣтріе и пожаръ 1711 года разрушили его окончательно, такъ что въ 1768 г. онъ былъ причисленъ къ экономіи брестской <sup>1)</sup>.

Г. Кобринъ былъ однимъ изъ древнѣйшихъ западно-русскихъ городовъ; принадлежалъ Владимірско-Волынскимъ князьямъ. Въ XV столѣтіи онъ имѣлъ своихъ князей—Кобринскихъ, какъ это видно изъ дарственныхъ записей Кобринскихъ княгинь «Феодоры Ивановое Семеновича» (изъ рода Рогатинскихъ) и «Уліаны Семеновое съ сыномъ Иваномъ» Свято-Спасскому монастырю и Петро-Павловской церкви <sup>2)</sup>. Въ XVI ст. Сигизмундъ I-й присоединилъ княжество Кобринское къ Подляшскому воеводству, а въ 1569 г. оно было присоединено къ брестскому воеводству. Съ 1549 по 1556 г. доходами съ него пользовалась королева Бона; а съ 1589 королева Анна—вдовая жена Стефана Баторія. Она даровала Кобрину магдебургскія права. Послѣ ея смерти кобринская экономія перешла въ вѣдѣніе жены Сигизмунда III-го Констанціи. Въ 1626 г. здѣсь былъ синодъ греко-унитскихъ епископовъ подъ предсѣдательствомъ митрополита Вельямина Рутскаго, на которомъ постановлено было открыть духовную семинарію для уніатовъ въ Кіевской митрополіи <sup>3)</sup>.

Въ 1795 г. кобринская экономія, считавшая въ себѣ 6,922 душъ, была пожалована Императрицей Екатериной II фельдмаршалу Суворову.

Г) Къ г. *Каменцу-Литовскому* относится четыре документа и всѣ 1661 года: подъ № 190 донесеніе вознаго о разореніи города русскими войсками; подъ № 192

1) Baliński. Т. III, стр. 759.

2) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 1—3.

3) Baliński Т. III, стр. 756—758.



предостерегательный листъ короля Яна Казимира оршанскому старостѣ Галинскому о недѣланіи обидъ пострадавшимъ жителямъ; подъ № 199 листъ того же короля объ увольненіи мѣщанъ каменецкихъ отъ всѣхъ податей и пошлинъ на 4 года и подъ № 200 привилегія того же короля городу (собственно жидамъ) о назначеніи новаго торговаго дня. Мы остановимся на нихъ въ связи съ другими извѣстіями объ этомъ городѣ.

Каменецъ-Литовскій прежде назывался *русскимъ*, потому что основателемъ его былъ Владиміро-Волынскій кн. Владиміръ философъ. Построенъ онъ былъ для защиты отъ татарскихъ набѣговъ во время возобновленія Брестя. Во время литовскаго владычества часто подвергался набѣгамъ крестоносцевъ (1375, 78 и 79-хъ) и былъ неоднократнымъ свидѣтелемъ междоусобныхъ княжескихъ войнъ (Ягайлы съ Кейстутомъ въ 1382—83-хъ годахъ и съ Витовтомъ въ 1389-хъ годахъ. Въ княженіе Витовта въ немъ неоднократно происходили свиданія его съ Ягайломъ, пріѣзжавшимъ сюда для совѣщаній и для охоты. Въ 1409 году здѣсь они принимали посла папы Александра V съ буллой о не признаніи папами его противниковъ Григорія XII и Климента VI. Въ 1569 г. онъ былъ присоединенъ повѣтовымъ городомъ къ брестскому воеводству<sup>1)</sup>. Нашествіе русскихъ подъ предводительствомъ кн. Хованскаго произвело въ немъ страшныя опустошенія. «Я видѣлъ это опустошеніе вмѣстѣ со стороною шляхтой, говорить возный брестскаго воеводства Янъ Лясота, во всемъ городѣ: замокъ его королевской милости, церковь Рождества Пресвятой Богородицы и костелъ св. Духа сожжены дотла; колокола и утварь всѣхъ церквей и костеловъ похищены; ратушное зданіе вмѣстѣ съ книгами—тоже сожжено; также сожжены почти всѣ дома, фольварки и гумна; разный скотъ и домашнія птицы увезены; знатнѣйшіе граждане убиты, или отведены въ неволю; городская казна съ податными квитанціями, привилегіями, декретами и другими бумагами частію сожжена частію пограблена; между оставшимися въ живыхъ, я видѣлъ многихъ обожженныхъ и израненыхъ, шатающихся въ простыняхъ, сермягахъ и рубищахъ<sup>2)</sup>». Вслѣдствіе такихъ бѣдствій король Янъ Казиміръ, частію по просьбѣ жителей, частію по ходатайству сановниковъ, издалъ три документа въ обезпеченіе города отъ конечной гибели. Въ предостерегательномъ листѣ старостѣ Галинскому онъ требуетъ возврата назадъ отнятыхъ имъ у города земель и угодій; требуетъ даже удовлетворенія обиженныхъ. Въ листѣ каменецкимъ мѣщанамъ освобождаетъ ихъ отъ всѣхъ податей и повинностей на 4 года. Наконецъ въ привилегіи, для поднятія торговли и промысловъ, прибавляетъ къ одному торговому дню—въ субботу еще другой—во вторникъ. Эта послѣдняя льгота относилась впрочемъ не столько къ христіанамъ, сколько къ жидамъ, которые при этомъ получили еще право на покупку земель и плацовъ, на построеніе синагоги (которая бы красотою и великолѣпіемъ не превосходила церквей христіанскихъ), бани и на открытіе особаго кладбища. Привилегія эта впрочемъ

1) Baliński. Т. III, стр. 763—764.

2) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 361.



не та, которая была утверждена сеймовою конституціей 1661 года и на основаніи которой король освободилъ мѣщанъ отъ податей на 4 года. Въ этой послѣдней, внесенной въ Vol. Legum подъ заглавіемъ: *Miasto Brześć, Szereszow y Kamieniec-Litewski*, г. Каменецъ-Литовскій освобождается отъ податей, назначенныхъ на настоящемъ сеймѣ на 4 года, исключая мытъ, пошлинъ и чоповаго <sup>1)</sup>.

Еще въ XIII ст. здѣсь былъ построенъ замокъ; при короляхъ польскихъ—образовано староство. Доходы этого послѣдняго въ 1765 г. простирались до 34,9843 зл. <sup>2)</sup>, а въ 1779 г. до 7,719 зл. кварталы и 6,600 зл. гиберны <sup>3)</sup>.

Д) Къ м. *Высокому* относится привилегія короля Михаила на вѣчную ярмарку. Выдана она была въ 1671 г. по просьбѣ дѣдичнаго владѣтеля этого мѣстечка Венедикта Сапѣги.

Ярмарка должна была открываться въ день св. Михаила и продолжаться 4 недѣли. Сапѣгѣ представлялось право пользоваться торговыми пошлинами; но за это онъ долженъ былъ слѣдить за порядкомъ на торгахъ и защищать безопасность прѣзжающихъ сюда съ товарами лицъ <sup>4)</sup>.

Торговали здѣсь по преимуществу лошадьми и украинскимъ скотомъ.

Высокое находилось въ 5 миляхъ отъ г. Брестя. Въ 1785 г. Александръ Сапѣга, тогдашній канцлеръ в. кн. Литовскаго, открылъ здѣсь госпиталь на 20 человѣкъ, а для присмотра за нимъ пригласилъ ксендзовъ Бонифратровъ <sup>5)</sup>.

Е) Къ м. *Вишницамъ* относится привилегія короля Августа, выданная въ 1715 г. тоже по просьбѣ дѣдичнаго ихъ владѣтеля брестскаго воеводы—Владислава Сапѣги.

Привилегіей этой разрѣшалось жителямъ, кромѣ древнѣйшихъ двухъ ярмарокъ, отбывавшихся въ праздники св. Юрія и Успенія Пресвятой Богородицы, пользоваться еще новыми двумя—въ день св. Ивана по русскому календарю и св. Мартина—по римскому календарю. На ярмаркахъ позволялось заниматься всякими торговыми сдѣлками, невоспрещенными закономъ <sup>6)</sup>.

Ж) Къ м. *Кодню* относится пять документовъ 1580 г., заключающихъ въ себѣ свѣденія о существовавшей въ немъ соловарнѣ, открытой Евстафіемъ Воловичемъ и Николаемъ Сапѣгой—дѣдичнымъ владѣтелемъ этого мѣстечка, по контракту съ королемъ Стефаномъ Баторіемъ. О соловарнѣ этой мы упоминали уже прежде.

Мѣстечко Кодень возникло въ началѣ XVI столѣтія. Основателемъ его былъ Иванъ Сапѣга—родоначальникъ Сапѣговъ Коденскихъ. Въ 1511 году онъ хлопоталъ у короля Сигизмунда I-го привилегію на построение здѣсь замка и на магдебургскія права жителямъ. Королевскою привилегіей здѣсь разрѣшены были еженедѣльные торги и 3 ярмарки. Въ 1513 г. самъ Сапѣга надѣлилъ мѣ-

1) Vol. Leg. T. IV, стр. 385.

2) Акт. Вил. Арх. Ком. T. IV, стр. 756.

3) Baliński. T. III, стр. 765.

4) Акт. Вил. Арх. Ком. T. IV, стр. 121.

5) Baliński. T. III, стр. 761.

6) Акт. Вил. Арх. Ком. T. IV, стр. 414—415.



стечко особою привилегіей, по которой даровалъ ему гербъ—ангела стоящаго съ мечемъ, освободилъ на 12 лѣтъ отъ податей, опредѣлилъ порядокъ выбора бурмистра и 3-хъ райцевъ и назначилъ повинности на будущее время. Повинности эти были слѣдующія: съ каждой уволокѣ по 16 грош. польскихъ и по корцу овса мѣры берестейской; съ cadaго дома расположеннаго въ центрѣ по 12 грошей, въ предмѣстьи по 6 грошей. Мѣщане пользовались рыбною ловлею (только не тригубицей и не неводомъ) и лѣсомъ (только не для продажи <sup>1)</sup>).

3) Къ м. *Ломазамъ* относится подтвердительная привилегія короля Августа II-го 1697 г., на магдебургское право и другія льготы. Подлинная была выдана Сигизмундомъ Августомъ въ 1568 году и подтверждена его преемниками Сигизмундомъ III, Яномъ Казиміромъ, Михаиломъ, Яномъ III и наконецъ Августомъ II. Изъ нея видно, что основателемъ этого мѣстечка былъ канцлеръ в. кн. Литовскаго и берестейскій староста Николай Радивилъ. Въ бытность свою берестейскимъ старостою, онъ заложилъ здѣсь поселеніе около королевскаго ломазскаго замка и ходатайствовалъ для поселенцевъ разныя льготы, какъ то: увольненіе отъ всѣхъ податей и повинностей до 1570 года; взиманіе мостоваго мыта въ размѣрѣ 4-хъ пѣнязей съ купцовъ проѣзжающихъ возомъ, и 1-го пѣнязя съ купцовъ *верховныхъ*, исключая шляхты и людей служилыхъ; мѣру и вѣсы; двѣ ярмарки, одну—въ день св. Петра, а другую—въ день Всѣхъ Святыхъ и торгъ каждую недѣлю въ четвергъ.

Въ 1568 году, т. е. за два года до истеченія льготнаго срока, мѣщане ломазскіе обратились къ королю съ просьбою о дарованіи имъ права нѣмецкаго. По ходатайству старосты берестейскаго Евстафія Воловича, а равно и по собственному своему желанію «размножити, расширити и осадити свое мѣсто» король Сигизмундъ Августъ, по примѣру другихъ мѣстечекъ *Бѣльска и Мельника*, и даровалъ имъ привилегію какъ на нѣмецкое право, такъ и на другія льготы. Въ силу этой привилегіи мѣщане пріобрѣтали слѣдующія права: 1) мѣстное самоуправленіе, независимое отъ берестейскаго уряда, съ правомъ приговаривать виновныхъ къ смерти, въ случаѣ обиды кому либо изъ подсудимыхъ, обращаться съ жалобой къ ломазскому двору и наконецъ къ самому королю; 2) гербовую печать съ изображеніемъ волчьей головы и орлиной ноги; 3) право—брать мостовое, строить воскобойни и лавки, доходы съ которыхъ должны поступать въ мѣстную казну, подвѣдомственную замковому старостѣ; 4) увольненіе отъ разныхъ работъ, толокъ, гвалтовъ, стражи и взноса дякла, исключая времени пріѣзда сюда самого короля; 5) право—строить солодовни и винокурни съ тѣмъ, чтобы съ 4-хъ бочекъ мѣры берестейской вносило было въ королевскую казну по 7 грошей; 6) входить въ королевскія пуши и пользоваться лѣсомъ, а равно и заниматься рыбной ловлей, въ р. Зелявѣ съѣтми малыми, но только пониже пруда и не *сзами*; 7) торговать каждую недѣлю въ субботу и отбывать двѣ ярмарки въ году, одну—въ день св. Петра, а другую—въ день Всѣхъ Святыхъ съ пра-

1) Baliński. Т. III, стр. 747.



вомъ взиманія *торговаго* на мѣстный урядъ; и 8) строить при дорогахъ корчмы; «а корчмы покутные по селамъ быти не мають для злодѣйства и иныхъ сбытковъ».

По истеченіи льготнаго срока, мѣщане обязывались вносить въ королевскую казну ежегодно слѣдующія подати: 1) *капцизну*, съ корчмы медовое — 60 грошей, горѣлчаное — 30; 2) съ мѣстечковой уволоки — 42 гр.; съ прутовъ гуменныхъ — по 1 пѣнязю; съ морговъ пахатныхъ, селидебныхъ, уличныхъ и закоулочныхъ по ревизорскому листу; 3) кромѣ взносовъ они обязывались еще на свой счетъ чинить мосты и гребли и мостить у себя улицы.

Къ мѣстечку присоединены были еще два застѣнка для рубки дровъ и нѣсколько выгоновъ. Въ видѣ особой льготы и по всей вѣроятности для развитія лѣснаго промысла король постановилъ, чтобы всѣ лица, желающія вывозить изъ ломазской волости какой бы то ни было лѣсной матерьялъ, за границу ли, въ корону ли, или въ другія имѣнія королевскія, княжескія и панскія, — чтобы продавали его и покупали только на мѣстѣ — въ Ломазахъ.

При подтвержденіи этой привилегіи королемъ Сигизмундомъ III была сдѣлана особая приписка относительно невмѣшательства *урядниковъ дворныхъ тамочныхъ неприяглыхъ* во внутреннія дѣла мѣстечковаго самоуправленія, которое видѣло «въ томъ некую противность и уближеніе праву майдебургскому» <sup>1)</sup>.

Въ XV ст. м. Ломазы было незначительной деревней. Въ 1447 г. король Казиміръ Ягеллончикъ присоединилъ его къ брестской экономіи отъ парчевскаго староства. Обстоятельство это дало поводъ польскимъ панамъ упрекать короля Казиміра въ предпочтеніи Литвы Польшѣ. Въ 1451 году, когда вслѣдствіе стараній Гастольда уничтожить унію съ Польшей, несостоялся сеймъ, назначенный въ Парчевѣ, король приѣзжалъ сюда для убѣжденія литовскихъ пословъ въ принятій ими участія въ сеймѣ брестскомъ. Чрезъ тринадцать лѣтъ Ломазы снова были свидѣтелями такихъ же недоразумѣній между Литвой и Короной. Въ это время Поляки не хотѣли ѣхать на сеймъ въ Брестъ, а Литовцы въ Парчевѣ, король собралъ ихъ въ Ломазахъ, но совѣщанія кончились ничѣмъ и отложены были до слѣдующаго случая. Ломазы избраны были мѣстомъ для помянутаго сейма по причинѣ пограничнаго ихъ положенія съ Подлясіей <sup>2)</sup>. Ломазское войтовство приносило доходу въ 1765 году съ арендъ корчемъ и др. статей — 80 зл.; гиберны — 20 злотыхъ.

И) Къ м. *Малычу* относится подтвердительная привилегія короля Яна Казиміра, заключающая въ себѣ и подлинную — короля Владислава IV на магдебургскія права. Подлинная выдана была въ 1645 г. «въ огражденіе королевскихъ крестьянъ отъ угнетеній сосѣдней шляхты, позывавшей ихъ въ свои суды, и дѣлавшей имъ разныя обиды, отъ чего происходилъ ущербъ казнѣ рѣчи-посполитой и королевской.» На основаніи этой привилегіи мѣщане освобождались отъ подсудности гродскимъ и земскимъ судамъ и приобрѣтали слѣдующія права:

1) Акт. Вил. Арх. Ком. стр. 245—252.

2) Baliński Т. III, стр. 744—745..

3) Акт. Вил. Ар. Ком. Т. IV, стр. 579.



1) избирать изъ среды себя ежегодно въ первый понедѣльникъ новаго года 4-хъ кандидатовъ, одного въ бурмистры и 3-хъ въ райцы, и представлять ихъ на утвержденіе блуденскому старостѣ, или подстаростѣ; 2) въ судѣ своемъ войтовскомъ и бурмистрскомъ рѣшать всякія гражданскія и уголовныя дѣла и постановлять по нимъ приговоры, а также изыскивать мѣры къ улучшенію своего быта; 3) въ случаѣ обиды кому-либо отъ мѣстнаго уряда, обиженная сторона могла жаловаться войту, а въ отсутствіе его ландвойту, который вмѣстѣ съ лавниками долженствовалъ быть присяжный, и наконецъ—самому королю; 4) всѣ свои дѣла печатать своею же печатью (изображеніе св. Петра съ ключами) на зеленомъ воскѣ; 5) свободно и безпрепятственно курить вино, варить пиво и меды и шинковать ими по обычаю сосѣдняго м. Пружанъ съ платою однакоже чоноваго и др. податей, установленныхъ люстраціей, а равно и поземельнаго чинша за мѣстныя уволоки.

Для скорѣйшаго заселенія мѣстечка назначаются на вѣчныя времена еженедѣльные торги по четвергамъ и три ярмарки въ году: первая на *Петра и Павла*, вторая въ недѣлю *середопостную*; третья—на *Русскую* (въ подлинникѣ пропускъ); продолжительность послѣднихъ предоставляется усмотрѣнію мѣстнаго уряда. На торги могутъ пріѣзжать всякіе купцы, ремесленники и другіе люди (исключая находящихся подъ запрещеніемъ закона), «привозить сюда коней, воловъ, воскъ, сало и другіе товары» и заключать всякія коммерческія сдѣлки. Безопасность пріѣзжающихъ на торги и возвращающихся домой король беретъ на себя.

Лица постороннія могутъ судиться съ мѣщанами не иначе, какъ въ ихъ судѣ, но съ правомъ апелляціи къ войту и королю <sup>1)</sup>.

1) Къ м. *Песчаткѣ* относится подтвердительная привилегія короля Михаила на магдебургскія права. Первоначальная была дарована Сигизмундомъ Старымъ и подтверждена потомъ его преемникомъ—Сигизмундомъ Августомъ и Сигизмундомъ III-мъ.

Въ первоначальной привилегіи говорится: «отецъ нашъ приказавши садить мѣсто ку пожитку своему на р. Песчаткѣ», благоволилъ даровать поселенцамъ нѣкоторыя льготы, какъ то: полное увольненіе отъ всѣхъ податей и повинностей, на 12 л.; а по выходѣ ихъ обязалъ вносить въ королевскую казну: съ каждой уволоки по 16 грошей и по полчетверти овса мѣры берестейской, по куряти и по 10 яицъ; не имѣющимъ уволокъ—съ дыма по 6 грошей; а во время пріѣзда короля—тѣмъ и другимъ отбывать *стацию*: по полчетверти овса, по 20 гусей и куръ и по 2 камени лою. При этомъ король обѣщалъ даровать мѣстечку и магдебургскія права, по примѣру другихъ городовъ подляшскихъ и выдать особую привилегію, какъ только увеличится его народонаселеніе. Такъ какъ мѣщане песчатскіе давно уже высидѣли свою вольность и до сихъ поръ исполняли и теперь исполняютъ всѣ повинности, обозначенныя въ ревизорскихъ уставахъ, то мы господарь, для лѣпшого вспоможенія ему размножиться и разшириться и для причины старосты берестейскаго Евстафія Воловича и даемъ имъ право нѣ-



мецкое магдебургское. Въ силу этой привилегіи въ мѣстечкѣ учреждено было войтовство; первый войтъ назначенъ былъ королемъ. Войту, бурмистрамъ, райцамъ и лавникамъ предоставлено право судить всякія уголовныя дѣла и карать преступниковъ на горло; въ постановленія ихъ не должны вмѣшиваться, ни ломаскій, ни кіевскій дворы. Мѣстному уряду предоставлено было право взимать судныя пошлины и обращать ихъ въ свою пользу. Въ случаѣ обиды кому либо изъ подсудимыхъ, ему предоставлялось право апеллировать къ брестскому двору. Всѣ мѣстныя дѣла должны печататься гербовою печатью, носившею на себѣ изображеніе человѣка съ крогутьцемъ (ястребомъ).

Мѣстечку разрѣшено было имѣть свои воскобойни, ятки, солодовни, винокуренные заводы; дарованы были также вѣсы и мѣры; доходы съ нихъ, какъ и съ ремесленниковъ и перекупней должны были поступать въ пользу мѣстной казны, подчиненной контролю мѣстнаго старосты. Торговый день назначенъ былъ во вторникъ каждой недѣли.

Кромѣ этого мѣщанамъ даровано было право входить въ королевскія пущи и бесплатно пользоваться строевымъ деревомъ на хозяйственныя постройки; не платить мостоваго мыта въ Ломожахъ и Кіевцѣ, а въ Брестѣ—по полгроша съ дыма и ѣздить въ какія угодно мельницы. Для выгоновъ и для дровъ къ мѣстечку присоединены два застѣнка,—одинъ дарованный королемъ подѣ *Голочию*, а другой купленный мѣщанами у бояръ Горбовскихъ—подѣ *Горбовымъ* и еще позволено рубить дрова въ застѣнкахъ *Ясеницѣ* и *Костентиновой Воли*. Мѣщане увольнялись также отъ всѣхъ работъ, толокъ, гвалтовъ, стражи, стацій, данинъ и дякла.

Повинности съ мѣщанъ и подати назначены были слѣдующія: чинить мосты, мостить свои улицы; съ пивоваренъ вносить въ королевскую казну, съ 4-хъ бочекъ мѣры берестейской—по 7 грошей; съ корчемъ кашцизу, съ горѣлчаной—30 гр. съ медовой—60; покутныя корчмы должны были находиться подѣ вѣдѣніемъ уряда; чиншу, съ уволоки—42 гр., съ прутовъ гуменныхъ по пѣнязю одному; съ морговъ пашныхъ, селидебныхъ, уличныхъ и закоулочныхъ по ревизорскому уставу; при чиншѣ съ уволоки бирчаго—1 грошъ, писчаго—2 пѣнязя съ дымовъ и морговъ—тоже по 1 пѣнязю. Съ коморниковъ, проживающихъ въ мѣстечкѣ, по 2 гроша.

Всѣ лица, которыя пожелали бы пріобрѣтать въ этомъ мѣстѣ лѣсные товары, должны закупать ихъ и продавать здѣсь же.

Жидамъ имѣть свои дома и уволоки въ Песчаткѣ было воспрещено; но если бы кто изъ нихъ пожелалъ имѣть ихъ, то таковыя «долженствовали во всемъ держати зѣ мѣстомъ и мѣщаны, будучи послушны ихъ права майдебурского» <sup>1)</sup>.

Песчатское войтовство въ 1765 г. приносило доходу съ арендъ, корчемъ, пивоваренъ 120 зл.; кварталы 130 злотыхъ <sup>2)</sup>.

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 92—96.

2) Ibid. Т. IV, стр. 579.



К) Къ м. *Шерешеву* относится листъ короля Яна Казимира № 194 (1661 г.), которымъ онъ освобождаетъ мѣщанъ на 4 года отъ всѣхъ податей: отъ мытъ, донативъ, чоповаго, шоссоваго, шеляжнаго, и др.; отъ подводъ гонцамъ на Москву и обратно и отъ войсковыхъ повинностей. Льготы эти дарованы были мѣстечку вслѣдствіе крайняго его разоренія во время русско-польскихъ войнъ. Въ м. Шерешевѣ было староство. Въ 1765 г. оно приносило доходу: съ арендъ, корчемъ и др. статей 32,0693; кварталы 7,719 зл. <sup>1)</sup>; а въ 1776—7602 зл. кварталы и 4,000 гиберны <sup>2)</sup>.

Кромѣ вышеупомянутыхъ городовъ и мѣстечекъ, считаемъ нелишнимъ привести здѣсь еще и другіе, перечень которыхъ встрѣчается въ актовой книгѣ брестскаго гродскаго суда за 1673—1676 гг. съ показаніемъ количества корчемъ и полученныхъ съ нихъ сборовъ шеляжнаго въ теченіи 4-хъ мѣсяцовъ. Актъ этотъ не напечатанъ; онъ находится на стр. 2073—2080.

1) Съ города Брестя за пиво, вина, меды и водку внесено	335 зл.
2) Съ г. Кобрина . . . . .	100 "
3) Съ м. Вишницъ . . . . .	80 "
4) Съ м. Янова . . . . .	70 "
5) Съ м. Войни . . . . .	40 "
6) Съ г. Каменца . . . . .	80 "
7) Съ м. Песчати . . . . .	24 "
8) Съ м. Ломазъ . . . . .	40 "
9) Съ м. Чернавчицъ . . . . .	25 "
10) Съ м. Володавы . . . . .	30 "
11) Съ м. Словатицъ . . . . .	36 "
12) Съ м. Городца . . . . .	25 "
13) Съ м. Бѣлой . . . . .	33 "
14) Съ м. Мелейчицъ . . . . .	32 "
15) Съ м. Пружанъ . . . . .	35 зл. 27 гр.
16) Съ м. Шерешева . . . . .	29 зл. 20 гр.
17) Съ м. Сельца . . . . .	18 зл. 6 гр.
18) Съ м. Березы . . . . .	20 зл. 7 гр.
19) Съ м. Мальча . . . . .	5 зл. 25 гр.
20) Съ корчмы Комаровки . . . . .	14 "
21) Съ корчмы Гонной . . . . .	9 "
22) Съ Рожанки . . . . .	4 "
23) Съ волости Опольской . . . . .	16 зл. 20 гр.
24) Съ села Хворостичей и покутныхъ ея корчемъ . . . . .	6 зл.
25) Съ Рамонова . . . . .	6 "
26) Съ Очковъ . . . . .	3 "

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 579.

2) Baliński. Т. III, стр. 765.



27) Съ Косичъ . . . . .	3 зл.
28) Съ Волчина . . . . .	15 "
29) Съ м. Кодня . . . . .	25 "
30) Съ Кривой Вербы (жидъ арендаторъ) . . . . .	6 "
31) Съ Рожанки и Дубковъ . . . . .	2 зл. 15 гр.
32) Съ Бѣльска (жидъ арендаторъ) . . . . .	2 зл. 15 гр.
33) Съ м. Высокаго . . . . .	не показано.
34) Съ Расны . . . . .	тоже.
35) Съ Булкова . . . . .	тоже.
36) Съ Ваганова, Долбнева и Звадова и Ярбычъ . . . . .	тоже.

Изъ перечня этого видно, что въ брестскомъ воеводствѣ, кромѣ вышеприведенныхъ нами и сохранившихъ свои привилегіи городовъ и мѣстечекъ, было еще 11 магдебургскихъ мѣстъ, которыхъ привилегій не оказалось.

Видно также и то, что съ 36 мѣстъ, имѣвшихъ корчмы, въ  $\frac{1}{3}$  года поступало питейныхъ сборовъ—1,107 зл. и 10 гр., а въ теченіи цѣлаго года приблизительно могло поступить около 3,322 злотыхъ; что въ 36 корчемныхъ мѣстахъ жидовъ-арендаторовъ показано только 2.

Интересно было бы сличить: сколько въ настоящее время числится корчемъ въ районѣ бывшаго брестскаго воеводства? сколько получается съ нихъ питейныхъ сборовъ? и есть ли хоть одинъ арендаторъ—шинкаръ *не еврей*?

Изъ другихъ привилегій вниманія заслуживаетъ привилегія короля Михаила брестскимъ базилианамъ (подъ № 250) на учрежденіе при церкви св. апостоловъ Петра и Павла братства *чулочниковъ* и *шапочниковъ*, выданная съ цѣлію распространенія уніи. Въ ней между прочимъ говорится, что братство это открывается по примѣру другихъ церковныхъ братствъ религіи греческой; что ему разрѣшается варить меды, но съ тѣмъ, чтобы весь воскъ шелъ на церковь.

## VII.

**Акты разнаго наименованія, какъ то: комиссарскія опредѣленія по поводу спорныхъ поземельныхъ крестьянскихъ границъ, жалобы разныхъ лицъ на жолнеровъ и другихъ наѣздниковъ по поводу ихъ разбоевъ и грабительствъ и др.**

Большинство напечатанныхъ подъ этими наименованіями актовъ, судя по заглавіямъ ихъ, слѣдовало бы отнести къ актамъ юридическимъ, которые должны составлять особый III-й отдѣлъ по программѣ для изданія актовъ Виленской Комиссіи; но такъ какъ они, съ одной стороны, заключаютъ въ себѣ свѣдѣнія болѣе экономическія, нежели чисто юридическія, а съ другой—количество ихъ очень ограничено, чтобы изъ нихъ можно было составить особый отдѣлъ; то Комиссія и нашла болѣе удобнымъ напечатать ихъ вмѣстѣ съ актами административными, тѣмъ болѣе, что свѣдѣнія въ нихъ заключающіяся могутъ до известной степени служить дополненіемъ къ актамъ этого II-го отдѣла.



О нѣкоторыхъ изъ документовъ этого рода, какъ напр. о контрактѣ Воловича и Сапѣги съ королемъ Стефаномъ Баторіемъ, мы уже упоминали прежде; о другихъ, какъ напр. о реестрахъ разныхъ убытковъ, причиненныхъ жолнерами королевскимъ крестьянамъ, о комиссарскихъ опредѣленіяхъ относительно крестьянскихъ повинностей и поземельныхъ надѣловъ, мы упомянемъ теперь въ связи съ другими извѣстіями, извлеченными изъ настоящаго же тома актовъ о крестьянахъ.

Королевскіе крестьяне въ административномъ отношеніи составляли волости и ключи, непосредственно подвѣдомственные разнымъ державцамъ. Эти послѣдніе назначались или королями, или администраторами ихъ имѣній, смотря потому въ чѣмъ непосредственномъ завѣдываніи находились земли.

Поземельные надѣлы и повинности съ крестьянъ назначались королевскими комиссарами; тѣ и другіе вносились въ уставы и утверждались королями.

Размѣры тѣхъ и другихъ въ разныхъ мѣстностяхъ были различны, но по большей части велики. Нѣкоторыя села имѣли даже привилегіи.

Въ охранномъ напр. листѣ короля Михаила сѣнникскимъ крестьянамъ (№ 253, г. 1670) повинности ихъ исчислены въ слѣдующихъ размѣрахъ:

Крестьяне обязываются: съ каждой уволоки давать ежегодно по 8 рабочихъ, — двухъ пѣшихъ и шесть тяглыхъ; чиншу — по 8 зл. и 9 грошей, по польскому счету; овса по одному шанку или корцу мѣры краковской, и съ cadaго дыма по одной курицѣ; съ морговъ и застѣнковъ — платить по ревизорскимъ уставамъ; починять мосты и гребли (гати) на своихъ участкахъ, косить и расчищать луга; уплачивать также и всѣ подати, назначаемыя на сеймахъ.

При этомъ крестьянамъ разрѣшается вывозить для себя изъ королевскихъ лѣсовъ каждую недѣлю по два воза сухихъ дровъ (валежнику?) и имѣть на своихъ дворахъ сколько угодно пчелиныхъ ульевъ безъ всякаго препятствія со стороны чахецкаго двора <sup>1)</sup>

Въ грамотѣ же того же самого короля (№ 264, г. 1671), подтверждающей комиссарское постановленіе относительно поземельныхъ надѣловъ и повинностей крестьянъ воинскаго ключа, эти послѣднія исчислены въ гораздо большихъ размѣрахъ:

Въ селѣ *Рудня* тяглые крестьяне обязаны были платить: съ каждой уволоки — по 3 зл. 9 гр. и 6 пѣнязей; по бочкѣ ржи и по 2 овса (мѣры не показано); по 1 гусю, по 1 курицѣ, по 1 каплуну и по 10 яицъ.

Привилегированные крестьяне — Степановичи, вмѣсто всѣхъ повинностей, должны были платить съ каждой уволоки — по 7 зл. 15 гр.; съ чиншевыхъ уволокъ — по 8 зл. 6 гр. и 4 пѣнязя, и рожь, овесъ, куръ, гусей на равнѣ съ крестьянами тяглыми.

Въ этомъ же селѣ числилось при уволокахъ 300 морговъ. Изъ нихъ 44 находилось въ пользованіи у Степановичей, а остальные частію впускъ, а частію у крестьянъ. Степановичи обязаны были платить: съ морга пахатнаго по 2 гр. и 4 пѣнязя; съ сѣнокоснаго по 3 гр. и 6 пѣнязей; 10 морговъ у нихъ

1) Ак. Вил. Ар. Ком. Т. IV, 90—91.



было бесплатныхъ. Остальные морги прежде находились у крестьянъ и приносили огульного дохода 109 зл., а во время ревизіи каждый крестьянинъ платилъ только за свой участокъ, а всё вмѣстѣ—45 зл.

Кромѣ этихъ повинностей чиншевыхъ, должны были отбывать еще и слѣдующія повинности натуральныя: съ каждой уволоки ежегодно поставлять по 12 рабочихъ; отбывать три толоки и возить въ Брестъ рожь; давать отдѣльно одну подводу на 20 миль и годичнаго сторожа въ тулупѣ, сопогахъ, съ топоромъ и мѣшкомъ; убирать съ дворовыхъ сѣнокосовъ сѣно и во время пребыванія эконома доставлять во дворъ же по одному возу дровъ въ недѣлю.

Въ другомъ селѣ тогоже ключа *Березовъ* съ нѣкоторыми измѣненіями. Съ тяглою напр. уволоки не по 3 зл. 9 гр. и 6 п., какъ въ Руднѣ, а 4 зл. 11 гр. и 2 п.; вмѣсто куръ, гусей, каплуновъ и яицъ вносить деньги—по 1 зл. и 10 гр.; съ чиншевой уволоки по 8 зл. 6 гр. и 2 пѣняза, а не 4 <sup>1)</sup>).

Не смотря на довольно высокій уровень изложенныхъ въ этихъ документахъ крестьянскихъ повинностей, все таки положеніе королевскихъ крестьянъ, если не въ экономическомъ, та въ юридическомъ отношеніи было гораздо лучше, нежели съ имѣніяхъ помѣщичьихъ. Коммиссарскіе и ревизорскіе уставы ставили крестьянъ на почву законности и ограждали ихъ какъ отъ административнаго произвола державцевъ, такъ и посягательствъ на ихъ земли лицъ частныхъ. Подъ №№ 108, 208, 236, 238, 253, 265 и 266 находятся документы, свидѣтельствующіе о защитѣ ихъ королями отъ тѣхъ и другихъ насилій. Въ упоминальномъ напр. листѣ короля Яна Казимира (№ 236) каменецкому подстаростѣ Стефану Зембоцкому говорится: «при содѣйствіи сановниковъ, находящихся при особѣ нашей, дошла до насъ жалоба нашихъ же каменецкихъ крестьянъ, что твоя вѣрность взимаешь съ нихъ чинши сверхъ установленныхъ по уставамъ, гоняешь на работу къ своему тестю и роднымъ въ ихъ собственные фольварки, заставляешь ихъ возить на пристани хлѣбъ, купленный для себя, чего они не обязаны дѣлать по своимъ уставамъ; но что еще преступнѣе—приказываешь ихъ бить и сажать въ колодки (*gasioy*). Если это вѣрно, то такіе поступки твоей вѣрности не могутъ не возбуждать въ насъ негодованія и огорченій». <sup>2)</sup> Посему король предписываетъ ему воздержаться отъ такого *безправья* и на будущее время строго руководствоваться ревизорскими уставами. Въ такомъ же листѣ тогоже короля полковнику Тетерѣ говорится: «дошло до нашего свѣдѣнія, что въ кіевецкомъ ключѣ, находящемся въ администраціи твоей вѣрности, дѣлаются разныя обиды и насилія нашимъ крестьянамъ: ибо одни (шляхтичи?) завладѣваютъ осѣдлыми уволками подъ видомъ пустыхъ и угнетаютъ крестьянъ, другіе же дѣлаютъ имъ насилія, грабятъ ихъ и оскорбляютъ; твоя же вѣрность не только не защищаешь ихъ, но ведешь себя такъ, какъ будто и

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 117—118.

2) Ibid. Т. IV, стр. 39.



знать ихъ не желаешь» <sup>1)</sup>. Посему король предписываетъ Тетерѣ не только защищать крестьянъ отъ такихъ и подобныхъ обидъ на будущее время, но подвергнуть еще суду угнетателей и удовлетворить обиженныхъ.

Вполнѣ справедливое и естественное право — въ случаѣ обиды обращаться съ жалобой въ суды, котораго однакоже лишены были крестьяне помѣщичьи и которымъ пользовались крестьяне королевскіе, давало имъ то важное преимущество передъ первыми, что оставляло за ними до извѣстной степени правоспособность юридическихъ лицъ, опиравшихся на почву законности, и такимъ образомъ поддерживало въ нихъ сознаніе своего человѣческаго достоинства.

Обстоятельства эти и были по всей вѣроятности причиной того, что помѣщичьи крестьяне чаще переходили въ имѣнія экономическія, нежели на оборотъ. По крайней мѣрѣ другихъ причинъ мы не видимъ, особенно, если примемъ въ соображеніе, что въ экономическомъ отношеніи положеніе королевскихъ крестьянъ было гораздо хуже. При назначеніи податей, при переходахъ и стоянкахъ войскъ, помѣщики, ссылаясь на свои *terrestria jura*, не только старались оградить свои имѣнія отъ излишнихъ тяжестей и возложить ихъ на имѣнія королевскія, но привлекали еще послѣднія къ уплатѣ такихъ контрибуцій, которыя назначались на сеймикахъ частныхъ и вовсе къ нимъ не относились. О существованіи такихъ контрибуцій есть указанія въ королевскомъ листѣ администратору кобринской экономіи Котовичу (№ 266, листъ короля Михаила 1671 г.) и въ сеймиковыхъ постановленіяхъ. Въ особенности тяжелы были для королевскихъ крестьянъ жолнерскіе постои, всегда сопровождавшіеся неслыханными грабительствами и разореніями. Эти послѣднія заставляли въ свою очередь крестьянъ укрываться на время и въ имѣніяхъ помѣщичьихъ. Въ инструкціи 1670 г. (№ 249) указывается на такой фактъ укрывательства съ слѣдующими поясненіями: «послы потребуютъ, чтобы королевскіе крестьяне, перешедшіе въ имѣнія шляхетскія или по причинѣ нашествія непріятелей или по причинѣ войсковыхъ отягощеній, прожившіе въ нихъ 10 лѣтъ и назадъ возвратившіеся въ имѣнія королевскія же, немедленно были выданы обратно помѣщикамъ по той причинѣ, что они платили за нихъ подати *de proprio*» <sup>2)</sup>.

Подъ №№ 173, 185, 218, 317, 318, 319 и др. находятся реестры убытковъ, причиненныхъ жолнерами крестьянамъ во время ихъ стоянокъ и наѣздовъ. Въ послѣднихъ трехъ реестрахъ исчислено убытковъ до 72,882 зл. При наѣздахъ жолнеры не только производили грабительства, но нерѣдко цѣлыя деревни превращали въ развалины.

Въ реестрѣ подъ № 319 деревня Сычи выражаетъ свои убытки въ такихъ словахъ:

«Разрушивши деревню Яковичи, они (жолнеры подканцлера в. кн. Литовскаго) пришли въ деревню Сычи и, остановившись въ самое рабочее время Іюня, поголовно поразгоняли всѣхъ людей и разграбили все, что только могли и чего

1) Ibid. Т. III, стр. 372.

2) Ак. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 80.



даже *сосчитать нельзя*: въ полѣ потравили жатву, позабирали въ снопахъ, разорили огороды, захватили телятъ, поросятъ, откормленныхъ вепрей, куръ, гусей и остальные хозяйскія достатки, по меньшей мѣрѣ на 1,000 зл..." <sup>1)</sup>.

Изъ этихъ реестровъ можно извлечь еще и свѣденія о цѣнахъ, существовавшихъ тогда въ 1698 годахъ на хлѣбъ и другіе предметы. Цѣны эти, не смотря на близкое сосѣдство деревень, показаны въ одномъ и томъ же ключѣ нѣсколько отличныя. Бочка *ржи* на нашу мѣру—(полторы четверти, или 12 четвериковъ съ  $\frac{1}{3}$ ), оцѣнена отъ 30 до 32 зл.; бочка *пшеницы* тоже до 32 зл.; бочка *гречихи* до 20 зл.; *шанокъ ржи*—(48 гарнцевъ) отъ 8 до  $8\frac{1}{2}$  зл.; шанокъ ржаной муки или ржанныхъ крупъ до 9—10 зл.; шанокъ *ячменю* до 3 зл. и 10 грошей, а *бочка*—до 16—17 злотыхъ; шанокъ *гороху* до 10 зл.; *гарнецъ* (=одному русскому *гарницу* и  $\frac{9}{10}$ ) *ржаной муки* до 10 грошей; *гарнецъ соли* до 16 грош., сыръ *господарскій*, т. е. *хозяйскій* до 6 гр., курица молодая и старая—тоже; *поросенокъ* 18 гр.; *рубаха* 2 зл.; *платокъ шейный*—15 гр.; *телѣга* со всѣми принадлежностями—8 зл.

Вообще и королевскимъ и помѣщичьимъ крестьянамъ жилось очень плохо. Вслѣдствіе этого они нерѣдко бросали свои деревни и уходили куда глаза глядятъ. Такъ одни изъ нихъ частію поступали въ наймиты къ евреямъ, частію бродяжничали подъ общимъ названіемъ *людей лозныхъ*; другіе же уходили на Волынь, Подолію и вѣроятно далѣе въ Запорожье. Въ томъ и другомъ случаѣ они составляли сколько безпкойную, столько же и опасную силу. Въ запискахъ современника Августа II-го (Отвиновскаго) говорится: «было между прочимъ въ обычаяхъ литовскаго войска и то чрезвычайное злоупотребленіе, что товарищъ гусарскій, петигорскій или панцырный, укрывалъ у себя по нѣсколько чело-вѣкъ *людей лозныхъ*, которымъ не паны платили, а они сами платили панамъ по талеру и болѣе на недѣлю; такимъ *лознымъ людямъ* позволялось грабить кого угодно, выходя на *чаты* (т. е. на сторожевые пункты)» <sup>2)</sup>.

Противъ тѣхъ и другихъ дворяне предпринимали разныя мѣры. Людей *лозныхъ* привлекали къ уплатѣ поголовныхъ податей, рекомендовали даже образовывать изъ нихъ пѣхоту и воспрещали имъ поступать на годичную службу къ евреямъ, а евреямъ укрывать ихъ у себя, подъ штрафомъ во 100 копъ литов. грошей <sup>3)</sup>; бѣглыхъ—вытребывали назадъ у волынскихъ помѣщиковъ, подъ штрафомъ въ 1,000 злотыхъ съ лицъ не выдавшихъ <sup>4)</sup>. По поводу тѣхъ и другихъ составлялись комиссіи, писались и издавались конституціи; но результатовъ отъ этого не выходило никакихъ, доказательствомъ чему могутъ служить

1) Ibid. T. IV, стр. 271.

2) Pamiętniki do panowania Augusta II-go niewiadomego autora, podobno Otwinowskiego. Poznań, 1838 г., стр. 25. Въ запискахъ этихъ приводятся весьма любопытные факты изъ времени пребыванія въ рѣчи-посполитой Саксонцевъ.

3) Акт. Вил. Арх. Ком. T. IV, стр. 56.

4) Ibid. T. IV, стр. 534; ibid. T. IV, № 402. Подъ этимъ № находится инструкция, въ которой брестское воеводство предлагаетъ рѣчи-посполитой слѣдующія мѣры:

Для пресѣченія зла, испытываемаго брестскимъ воеводствомъ отъ воеводства Волынскаго вслѣдствіе многочисленныхъ крестьянскихъ побѣговъ на Волынь, куда влечетъ крестьянъ сколько природное легкомысліе (*płochosć*), столько же и увѣренность, что ихъ не выдадутъ, послы должны до-



постоянныя жалобы дворянъ по этимъ дѣламъ въ ихъ инструкціяхъ и требова-  
нія, чтобы возобновляемы были тѣ или другіе законы и конституціи вслѣдствіе  
ихъ неисполненія.

Сгруппированныя нами свѣдѣнія о крестьянахъ тѣмъ болѣе важны, что кромѣ  
ихъ, другихъ въ актахъ брестскаго гродскаго суда не имѣется; не имѣется потому  
что крестьяне въ это время были уже обезличены, слѣдовательно и писать объ нихъ  
было нечего. Чтобы пополнить этотъ весьма важный пробѣлъ въ историческихъ  
свѣдѣніяхъ о западно-русскомъ краѣ, Виленская Коммиссія почла необходимымъ  
извлечь изъ земскихъ книгъ Гродненскаго воеводства документы, относящіеся къ  
этому вопросу и издать ихъ въ видѣ дополненія къ напечатаннымъ уже ею  
актамъ этого же суда. Документъ этотъ важенъ въ юридическомъ и бытовомъ от-  
ношеніи; по времени—они древнѣе другихъ такихъ же, встрѣчающихся въ акто-  
выхъ книгахъ другихъ воеводствъ.

Подъ № 156. находится жалоба Аполлоніи Контевой на Каспра Дембинска-  
го о разграбленіи ея имѣнія. Документъ этотъ важенъ въ экономическомъ отно-  
шеніи. Въ немъ очень подробно изложенъ инвентарь имѣнія помѣщика зажи-  
точного, располагавшаго чрезвычайными богатствами въ золотѣ, серебрѣ, драго-  
цѣнныхъ камняхъ, платьяхъ и убранствахъ, оружіи и хозяйственныхъ запасахъ.  
Такъ какъ документъ этотъ на языкѣ русскомъ, то приводить здѣсь эти под-  
робности изъ него мы считаемъ излишнимъ.

Объ указѣ Петра Великаго Ржеускому на счетъ доставки провіанта россій-  
скому войску слѣдуетъ замѣтить, что онъ весьма рѣзко отличается отъ поль-  
скихъ дѣловыхъ бумагъ, изобилующихъ непомѣрнымъ краснорѣчіемъ,—своею  
краткостію и опредѣленностію языка и содержанія.

Подъ № 410 находится перечень *староствъ, войтовствъ и державъ*, бывшихъ  
въ предѣлахъ брестскаго воеводства, съ показаніемъ количества получаемыхъ съ  
нихъ доходовъ; документъ этотъ относится къ 1765 году.

---

могаться у названнаго воеводства законнаго и братскаго удовлетворенія. А чтобы скорѣе и поде-  
шевле устроить это дѣло, брестское воеводство совѣтуетъ, между прочимъ, прибѣгнуть къ слѣдую-  
щимъ мѣрамъ:

а) Выбрать изъ среды депутатовъ на текущій сеймъ 6 человекъ, но только принадлежащихъ  
къ воеводствамъ незаинтересованнымъ въ этомъ дѣлѣ, и образовать изъ нихъ особую комиссію съ  
правами ассесорскихъ судовъ.

б) Время и мѣсто для дѣйствій ея опредѣлить на сеймѣ, а порядокъ назначить—тотъ, кото-  
рый опредѣленъ на сей предметъ въ конституціи 1667 года, одобренной и самимъ воеводствомъ Во-  
лынскимъ.

в) Въ случаѣ непринятія реляціи въ одномъ судѣ, она должна быть подана въ другой; но если  
бы и этотъ не принялъ ея, то должна быть подана въ судъ Брестскій.

г) Позывъ долженъ быть—четыrehнедѣльный; крайній срокъ—безъ всякихъ отговорокъ, а де-  
креты—по смыслу конституціи: или штрафъ въ 1,000 польскихъ злотыхъ, или выдача бѣглаго въ те-  
ченіи 4-хъ недѣль, или же присяга, что такового передъ позволомъ не было и гдѣ оный, не извѣстно.

д) Коммиссія пользуется содѣйствіемъ гродскихъ властей и противъ непокорныхъ назначаетъ  
наказанія, предусмотрѣнныя въ законѣ.

е) Во избѣжаніе уклончивости отъ суда со стороны лицъ обвиненныхъ, истцамъ предоставленъ  
свободный выборъ *forum* а.



Акты, относящіеся къ быту евреевъ, не могли войти въ настоящій томъ и будутъ напечатаны вмѣстѣ съ актами юридическими брестскаго воеводства въ слѣдующемъ томѣ *пятомъ*. Они уже изготовлены къ печати. Вмѣстѣ съ ними будутъ помѣщены и еврейскіе акты Гродненскаго городского суда, частью потому что ихъ очень немного, а частью въ видахъ полноты свѣдѣній по этому предмету.

*Ординація королевскихъ лѣсныхъ делъ* печатается и выйдетъ въ свѣтъ въ непродолжительномъ времени.

Къ печати готовятся: акты Гродненскаго городского суда и вновь извлеченные о крестьянахъ—акты земскаго Гродненскаго суда.

Готовится также къ печати и писцовая книга Пинскаго староства, составленная въ половинѣ XVI ст. Лавриномъ Войною. Она будетъ переведена на языкъ русскій.

Что касается до алфавитнаго указателя къ настоящему тому, то таково будетъ напечатано вмѣстѣ съ *пятымъ* томомъ актовъ брестскаго городского суда—въ одной книгѣ ко всѣмъ вообще актамъ брестскимъ.

**С. Шоловичъ.**



## **АКТЫ ОТНОСЯЩЕСЯ КЪ АДМИНИСТРАЦІИ ЗАПАДНАГО**

**КРАЯ.**

**( ПРОДОЛЖЕНІЕ )**



— 4 —

1665 г.

Изъ книги за 1665—1669 годы, стр. 103—105.

215. Универсалъ в. гетмана Павла Сапѣги, данный городу Кобриню.

Въ этомъ универсалѣ излагаются: бѣдствен-  
ное состояніе г. Кобриня, доведеннаго до послѣд-  
ней степени убожества—какъ военными постоя-  
ми, такъ и непріятельскими разореніями; жела-  
ніе короля спасти этотъ городъ отъ конечнаго  
разоренія; освобожденіе его отъ войсковыхъ по-

винностей и предостереженіе, чтобы никто не  
смѣлъ наносить ему вреда и обиды, подѣ опа-  
сеніемъ подвергнуться самому строгому военно-  
му суду, изложенному на сей предметъ въ воен-  
ныхъ артикулахъ, къ какому бы роду войскъ ни  
принадлежалъ виновный.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого  
тысеча шестьсотъ шестьдесятъ пятого,  
мѣсеца Февраля деветнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ,  
передо мною Геронимомъ Казимеромъ  
Еленскимъ—хоружимъ и подстаростимъ  
Берестейскимъ, постановившисе оче-  
висто его милость панъ Миколай Они-  
химовскій, универсалъ ясневельмож-  
ного его милости пана воеводы Вилен-  
ского, гетмана великого князства Ли-  
товского, о рѣчь въ немъ нижей ме-  
нованую, на охрану мѣста его коро-  
левское милости Кобриня и всей еко-  
номіи тамочной служацій, ку активо-  
ванью до книгъ кгородскихъ Берестей-  
скихъ подалъ, который въ словѣ до  
слова такъ се въ собѣ маеть:

Paweł Jan Sapieha—wojewoda Wilen-  
ski, hetman wielki w. x. L. ichmościom  
panom pułkownikom, oberszterom, ober-  
szterleytenantom, maiorom, rotmistrzom,  
kapitanom, porucznikom y wszystkiemu  
in genere woysku iego królew. mści w.  
x. L., tak ieznemu rycerstwu polskiego

y cudzoziemskiego, starego y nowego za-  
ciagu, po zaleceniu moich towarzyskich  
chęci. Jako to nie ieno sama considera-  
tia ledwo nie funditus zniszczonego mia-  
sta iego królewskiej mości Kobylnia y  
wszystkieu oekonomieu do niego należą-  
cey, która tak przez nieprzyiaciela, ia-  
ko nie mniej przez związek woyska w.  
x. L. y częste stanowiska y ustawiczne  
żołnierskie inkursye do ostatniey przy-  
wiedziona zostae desolatieu; w czym że  
wyrazna wola y rozkazanie iego królew-  
skiej mości mieć to chce po mnie,  
abym od dalszey oną zaszczycił zguby:  
tedy z władzy urzędu mego hetmanskie-  
go, wydaiąc teraz uniwersał, mieć chęć  
y serio zakazuie, aby w pomienionym  
mieście Kobryniu y w całej oekonomieu  
żaden z woyskowych, ile się kto mieni  
być w zaciagu y służbie rzeczy-pospoli-  
tey, a pogotowiu różne, mimo Kobryn y  
oekonomią tameczną przechodzące cho-  
ragwie nie ważyli się stanowisk, pokar-  
mów, noclegów odprawować; chlebów,  
ugod pieneznych, prowiantów wyma-



gać, zabiegów czynić; podwód, grabieżów przeysciem przez trakt tameczny zabierać; ani innych iakichże kolwiek exactiy, pod srogą animadversią (abo na każdego nie minie) y karaniem w artykułach woyskowych opisanym,—które supra excessivos y temu uniwersałowi contravenientes, za doysciem skargi naymnieyszey, bez żadnego respectu na wszelakie excusatie, w sądzie moim extendowane będą. A ieżeli by należytego respectu ten mój uniwersał u każdego woyskowego nie miał; takowego,

iako nieposłusznego y buntownika, pozwalam—brać, łapać, znosić y do sądu mego odsyłać.—Dan w Wysokim, dnia trzydziestego Januarii, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątego.

У того универсалу при печати притисненой, подпись руки теми словы: Paweł Sapieha—woiewoda Wilenski, hetman wielki w. x. L. Который же тотъ универсалъ, ку актикованью поданыи, есть до книгъ кгородскихъ принять и уписанъ.

## 1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 369—372.

### 216. Окружное письмо надворнаго короннаго маршалка Яна Браницкаго.

Этотъ актъ относится къ извѣстному эпизоду въ исторіи Польши, до сихъ поръ еще вполнѣ неразъясненному историками, именно, къ мятежу, въ которомъ главное участіе принималъ великій коронный маршалокъ и польный гетманъ Юрій Любомирскій. Неудержимый въ своемъ высокомеріи вельможа, озлобленный на королеву, поднялъ знамя мятежа (рокошу) противъ короля, и ставъ во главѣ враждебной королевскому двору шляхты и неудовлетвореннаго платою войска, подъ благовиднымъ предлогомъ защиты вольностей и свободы шляхетской противъ замысловъ короля, будто бы посягающаго на привилегіи шляхты, вступилъ въ жестокую битву съ королемъ и его партіей и подъ Монтвами вынудилъ силою оружія королевскій декретъ, удовлетворяющій его честолюбивымъ намѣреніямъ.—Юрій Любомирскій, сынъ Краковскаго воеводы Станислава и Софіи—княжны Острожской, родился въ 1616 году; вступилъ въ молодые лѣта въ государственную службу; участвовалъ въ сраженіяхъ съ Хмѣльницкимъ подъ Пилявцами, Зборовомъ, Берестечкомъ,—съ Шведами, Ракоціемъ и въ другихъ войнахъ. Въ 1650 году онъ былъ возведенъ въ достоинство великаго короннаго маршалка и польнаго гетмана. Когда Польшею овладѣлъ Шведскій король Карлъ Густавъ, Любомирскій непоколебимо стоялъ за короля Яна Казимира; однакоже и тогда

еще не оставлялъ своихъ честолюбивыхъ видовъ, стараясь склонить короля къ избранію для себя въ сообщники правленія и наслѣдники Седмиградскаго князя Ракоція, сродника Любомирскаго. Но послѣ поссорившись съ королевой, протившей въ кандидаты французскаго принца, Любомирскій разорвалъ пріязнь съ королевскимъ дворомъ, и, имѣя въ виду свои личные расчеты, заявилъ себя защитникомъ шляхетской вольности и свободныхъ выборовъ короля и сталъ на сторонѣ оппозиціи. Королева Марія Гонзага, мстя Любомирскому, направила всѣ пружины женской интриги на погубленіе измѣнившаго ея планамъ приверженца. Любомирскій былъ позванъ предъ сеймъ на судъ, и, вслѣдствіе разныхъ козней и подкупленныхъ королевой свидѣтелей, онъ былъ лишенъ всѣхъ своихъ достоинствъ и осужденъ на смерть. Всѣ старостинскія имѣнія, которыми онъ владѣлъ, розданы (въ 1664 и 1665 г.) другимъ лицамъ; Любомирскій, какъ изгнанникъ, бѣжалъ въ Силезію. Но поддерживая свои сношенія съ Нѣмецкимъ императоромъ и Прусскимъ курфирстомъ, и маскируя свои намѣренія, онъ нашелъ поддержку и сочувствіе у шляхты, которая на сеймъ громко протестовала противъ рѣшенія сейма и требовала оправданія Любомирскаго. Самъ же онъ, не унывая, заявилъ письменно, оправдываясь предъ обществомъ, желаніе помириться



съ королемъ. Между тѣмъ онъ вступилъ во главѣ сконфедерованной шляхты и наемныхъ войскъ въ предѣлы Польши, разбилъ королевскую партію подъ Частоховой, и затѣмъ, во второй разъ нанесши королю рѣшительное поражение подъ Монтвами, въ которомъ пало королевскаго войска около 4000 \*), Любомирскій принудилъ его объявить себѣ амнистію и отказаться отъ поддержки французскаго электа. Король простилъ Любомирскаго, который между тѣмъ, въ ожиданіи формальнаго возстановленія своихъ потерянныхъ правъ, умеръ въ Вратславѣ въ 1667 году. Настоящій актъ относится къ тому времени, когда послѣ осужденія Любомирскаго, ему угрожала конфискація имѣній, но онъ еще надѣялся предотвратить грозу и помириться съ королемъ. Содержаніе акта слѣдующее: надворный коронный маршалокъ Янъ Браницкій, состоя въ сродствѣ съ Любомирскимъ, извиняется предъ чинами и дворянствомъ короннымъ и в. кн. Литовскаго, что онъ не имѣлъ никакого участія въ мятежѣ, поднятомъ противъ короля Любомирскимъ и его партіей и что онъ всегда былъ преданъ королю и рѣчи-посполитой. Любомирскій, собравъ въ Венгріи нѣсколько сотъ войска, съ намѣреніемъ вступить въ предѣлы Польши, выдалъ въ Любонѣ въ Спизѣ (Любляу въ графствѣ Ципсѣ) универсалъ ко всѣмъ господамъ обывателямъ, въ которомъ, извиняя свое вступленіе въ предѣлы Польши и называя Браницкаго своимъ братомъ, утверждаетъ, будто бы Браницкій, состоя въ согласіи съ нимъ, посылалъ нѣкоего Сладковскаго, съ приглашеніемъ Любомирскаго вступить въ Польшу, представляя, что будто бы король вовсе не будетъ тому противворѣчить. Браницкій въ своемъ циркулярномъ письмѣ утверждаетъ,

\*) Съ какимъ остервененіемъ дрались партіи, видно изъ словъ участвовавшаго въ этомъ сраженіи на сторонѣ короля Яна Собѣскаго, сражавшагося съ конфедератами, который пишетъ въ письмѣ къ своей супругѣ: «Больше всего погнѣло въ этомъ сраженіи отъ того, что конфедераты бѣжавшихъ въ бѣдѣ королевскихъ солдатъ приглашали къ себѣ, давая имъ пардонъ и пароль, а затѣмъ, заведши за гору, рубили ихъ въ куски. Не только татары и козаки никогда не позволяли себѣ такого тиранства, но ни въ одной исторіи о самыхъ дикихъ народахъ не упоминается о такой жестокости. Послѣ сраженія не было ни одного человѣка, который бы не имѣлъ на себѣ до сорока ранъ; потому что конфедераты свирѣпствовали и надъ тѣлами мертвыхъ».

что объ этомъ онъ никогда и не думалъ. Сладковскій былъ во время сейма у Браницкаго, сообщилъ ему кое-что о Любомирскомъ и его намѣреніяхъ, что Любомирскій препоручилъ Сладковскому на вербовать для него въ Польшѣ нѣсколько сотъ человѣкъ. Затѣмъ, когда Любомирскій приблизился къ границѣ съ войскомъ, онъ требовалъ, чтобы Браницкій пріѣхалъ къ нему въ Венгрію съ прежнею довѣренностью, чтобы увѣриться въ его силахъ,—онъ и послалъ его, чтобы Браницкій вступился за него предъ королемъ, увѣряя, что онъ все дѣлаетъ съ егоже согласія. Не подозрѣвая въ то время ничего худаго и вѣря клятвѣ Сладковскаго, Браницкій хотѣлъ было ходатайствовать у короля за Любомирскаго, надѣясь предотвратить угрожающую конфискацію его имѣній. Послѣ того Сладковскій, опять встрѣтившись съ Любомирскимъ въ лѣсу (въ Карпатахъ), послалъ письмо изъ Частоховой съ извѣщеніемъ, что у Любомирскаго 4000 войска, что онъ желаетъ просить прощенія у короля, и что онъ ведетъ солдатъ своихъ не на войну съ королемъ, а только для безопасности своей особы. Вотъ содержаніе письма Любомирскаго (говоритъ Браницкій), которое хранится у меня. Браницкій сознается, что Любомирскій просилъ у него совѣта, который давали ему нѣкоторые изъ его пріятелей, чтобы онъ повелъ свое войско на Украину, и, соединившись съ королевской арміей и воюя съ непріателемъ отечества, искалъ милости и прощенія у короля; но что онъ совѣтовалъ Любомирскому отнестись въ этомъ дѣлѣ прямо къ королю и свѣдать у него—приметъ ли король его услугу? ибо въ противномъ случаѣ, вступая самовольно съ военными силами въ предѣлы государства, онъ будетъ поступать какъ бунтовщикъ, осужденный декретомъ рѣчи-посполитой. Не имѣя никакихъ порученій отъ короля, Браницкій не занимался болѣе этимъ дѣломъ и вовсе не знаетъ, какъ поступилъ Сладковскій, и опасаясь подпасть подозрѣнію въ связи съ врагами отечества, не имѣлъ болѣе никакихъ сношеній съ Любомирскимъ. Въ заключеніи своего окружнаго письма, Браницкій проситъ господъ согражданъ, чтобы они не вѣрили носящимся слухамъ, такъ какъ оныя не больше, какъ хитро разставленные сѣти людьми, посягающими на его честь и наводящими подозрѣніе на всегдашнюю его вѣрность королю.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого  
тысеча шестьсотъ шестьдесятъ пятого,  
мѣсеца Мая двадцать шестого дня.

На врадѣградскомъ Берестейскомъ,  
передо мною Геронимомъ Казимеромъ  
Еленскимъ—хоружимъ и подстаростимъ



Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Андрей Кролимонть, дворянинъ и покоевый вельможного его милости пана Яна Бралицкого, маршалка надворного коронного, листъ вельможного его жъ милости пана маршалка, въ рѣчи нижей менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmość panom senatorom y urzędnikom y wszystkim stanu rycerskiego, tak koronnym, iako y w. x. Lit. obywatelom, moim miłościwym panom y braci przybraterskim usług moich zaleceniu. Non praesumo nigdy tantum authoritatis in republica, aby mi się prywatnemu człekowi, w wiernym poddanstwie króla pana mego żyjącemu, zeisć miało otwartemi listami, albo uniwersałami compellere cives tey oyczyzny, y dla tegoż w pierwszych słowach moich s tym się declaruję, że nie za żaden uniwersał kartę te puszczam do oczu wielmożnych moich miłościwych panów y braci, ale za iedną, wcale mnie y na mnie włożoney, którą niżej wyrażę, obronę. Doszedł dnia dzisieyszego rąk moich uniwersał iego mości pana Lubomirskiego, przeszłego marszałka koronnego z Lubowni, pod datą ósmego Maia, do wszystkich ichmościow moich miłościwych panów obywatelów oyczyzny, w którym przy iustificacyi weyścia swego w granicę iego królewskiej mości, y raczey mnie też acz bratem, bo tak iest, wspomina, nie braterską iednak na mnie imposturę kładzie, aby mię u maiestatu iego królewskiej mości y całej rzeczy-pospolitey, przez tak gęste rozesłane uniwersały reum complicitatis exquisitae uczynił, kiedy to twierdzi, że iego mości pana Sładkowskiego słał do iego mości, zapraszając do oyczyzny y opowiadając iego królewskiej mości na to zezwole-

nie y dalszey łaski skuteczney nadzieię; co że w myśli moiey nie powstało, przychodzi miłościwym moim panom y braci rzecz samą donieść: Pan Sładkowski, bywając u mnie w seym y z wielą rzeczy otworzywszy mi się poufanych sobie od pana Lubomirskiego, mianowicie, że tego po nim potrzebował, aby był kilkaset człeka na niego w Polszcze zaciągnął; po rozerwanym iuż ostatnim seymie, kiedy owe nowiny gęsto latały, że się pan Lubomirski zbliża z woyskiem ku granicy, ofiarował mi się z tym, iechać do niego, y, sub specie veteris confidentiae, tak intentie iego dalsze wyrozumieć, iako y w siłach przeyrzeć się, prosząc mię tylko, abym go chciał protegere u iego królewskiej mości, iezeli by sobie kto chciał po nim ratione complicitatis kaduk uprosić. Wiem że na ten czas każdemu należało wiedzieć o podeyrzanych, z tey przyczyny, że z woyskami wnieść chciano, zamysłach, ponieważ to, iako powiadał, ea intentione uczynił, aby był o wszystkim króla iego mości przeze mnie ostrzegł. Nie rozrządzałem mu tey drogi y fidei iego, bo mi się zdał na ten czas, iako y przysięgał, optime wszystko agere, podjąłem się iego u królewskiej mości pana promote-re y zatrzymać, kto kolwiek by chciał z tey okazyey na substantią iego nastąpić. Jakoż iezdził tam, y w lesie dogoniwszy pana marszałka przeszłego, powracając pisał do mnie z Częstochowey to tylko, że ma ludzi cztery tysiące, iako mu się w ten czas zdało, y że na Lubownią prosto idzie, y żeby rad króla iego mości przeprosił, gdyby wiedział sposób iaki, gdyż y tych ludzi nie na wojnę, ale pro securitate osoby swoiey prowadzi. Te są formalia listu iego, który dotąd chowam. Prawda, że się mnie pytał, co mi się zda consilium iego mości pana sędziego Krakowskiego, iego mości pana Xięskiego, burgrabiego



Krakovskiego, iego mości pana Pęko-  
sławskiego y inszych przyjaciół pana  
marszałka przeszłego, żeby z woyskami  
temi, które zaciągnął, szedł prosto na  
Ukrainę do woyska koronnego, y tam,  
z nim pracował, dosługując się łaskiego  
królewskiej mości y rzeczy-pospolitey  
respectu, alem ia mu na to tak odpo-  
wiedział—niech pisze do króla iego mości,  
żebrząc pańskiego miłosierdzia, y spyta  
się: ieżeli hac via benemerendi z ludźmi  
temi pozwoli mu iego królewska mość  
o łaskę swoją starać się? bo ieżeli bez  
pozwolenia wnidzie, będzie miał iego kró-  
lewska mość ius aggredi go, iako com-  
demnatum decretum rzeczy-pospolitey swy-  
wolnie wdzierającego się w państwo ie-  
go królewskiej mości, y executią z nie-  
go pewnie uczynić rozkaże. Jako się tam  
sprawił pan Sładkowski, ia tego nie  
wiem, atoli o sobie tę genuinam daię  
sprawę, to y twierdzę, żem nad to nic  
więcej z panem Sładkowskim nie mó-  
wił: bo co mi było potym wdawać się  
w prywatne, iakie od króla iego mości  
declaratie, kiedym żadney nie miał?  
wszak iego królewska mość publice ca-  
łej rzeczy-pospolitey, przez usta wiel-  
kiego pieczętarza swego declarować ra-  
czył. Wielkie dosić beneficium y otu-  
chę dalszey łaski swey, za przyczyną  
ich mości panów senatorów y wojewodztw  
niektórych, by to było wdzięcznie przy-

ięto, żadnegom tedy zlecenia w tym od  
iego królewskiej mości pana m. m. nie  
miał; tylkom to iego królewskiej mości  
opowiedział, że tam na szpiegi iechał  
pan Sładkowski. Y panu Sładkowskiemu  
też nic do odpowiedzenia, tam gdzie ie-  
chał nie zleciłem, bo to; cokolwiek  
mówił, mówiłem per discursum z nim  
nie na to, abym miał przez niego w czym  
z panem Lubomirskim conferre, pamięta-  
jąc na ostrość praw y paenarum na ta-  
kowych ściągające się, którzy sobie z ludź-  
mi sub onere podobnych secretów leżą-  
cemi, correspondecyi pozwalają. Przeto,  
abyście ichmość panowie wiary temu da-  
wać nie chcieli, pokornie proszę,—bo to  
są tylko chytro zastawione sidła na cno-  
tę y wierność moję, z którey mam na-  
dzieję w panu Bogu, torem antenatorum  
meorum idąc, ku panu y oyczyźnie nigdy  
się nie pośliznę. Łasce się za tym bra-  
terskiej ichmościów panów z powolno-  
ścią usług moich oddaie. Dan w zam-  
ku Nowosondeckim, dnia iedynastego Ma-  
ia, tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątego  
roku.

У того рескрипту подпись руки  
тыми словы: Ichmość panów brat y  
sługa powolny Jan Branicki, marszałek.  
Который жъ то рескриптъ, черезъ осо-  
бу верху мененую ку актикованью по-  
данный, есть до книгъ кгородскихъ Бе-  
рестейскихъ принять и уписанъ.

1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 402.

217. Присяга королевскихъ крестьянъ въ дѣйствительности причиненныхъ имъ  
разореній и убытковъ татарскою ротою, подъ командою Абрамовича и  
Ассановича.

Лѣта отъ Нароженя Сына Божого  
тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пято-  
го, мѣсеца Іюня пятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ,

передо мною Геронимомъ Казимеромъ  
Еленскимъ — хоружимъ и подстаро-  
стимъ Берестейскимъ, постановившимъ  
очевисто поданный его королевской



милости лѣсництва Бѣловѣзского, на-  
име Богданъ Мелешевичъ, съ села  
Бабей Горы, Касперъ Миколаевичъ, съ  
села Тихое Воли, Якубъ Томилена,  
съ села Ровбецка, юраментъ выполнали,  
въ тые слова писанный:

Ja Bohdan Mieleszewicz, ze wsi Ba-  
biey Góry, leśnictwa Białowieżskiego,  
woytowstwa Fałóżskiego y ławnicy tych  
wsi, przysięgamy Panu Bogu wszech-  
mogącemu w Trócy świętey iedynemu  
na tem: iż chorągwie Tatarskie, to iest

pana Abramowicza y imści pana Assa-  
nowicza, rotmistrza j. k. mści, szkody  
w tych wsiach wyż mianowanych, na  
regestrze pomienionych, nie małe poczy-  
nili różnemi czasy; naczem iako spra-  
wiedliwie przysięgamy, tak nam Panie  
Boże dopomoż; a ieśli nie sprawiedliwie,  
Boże nas ubiy.

Который же тотъ юраментъ выко-  
нанный есть до книгъ кгородскихъ Бе-  
рестейскихъ вписанъ.

1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 395—402.

**218. Реестръ разнымъ убыткамъ, причиненнымъ польскими войсками въ селахъ  
лѣсництва Бѣловѣзскаго.**

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого  
тысеча шестьсотъ шестьдесятъ пя-  
того, мѣсеца Іюня пятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ,  
передо мною Геронимомъ Казимеромъ  
Еленскимъ—хоружимъ и подстаростимъ  
Берестейскимъ, постановившисе оче-  
висто его милость панъ Никодимъ Су-  
зинъ—подстаростій Сухопольскій, ре-  
естръ починеныхъ шкодъ отъ пановъ  
жовнеровъ въ лѣсництвѣ Бѣловѣзскимъ,  
у селахъ нижей выражоныхъ, ку акты-  
кованью до книгъ кгородскихъ Берестей-  
скихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Regestr poczynionych szkod  
w leśnictwie Białowieżskim od  
chorągwie iego mości pana Abramowi-  
cza, rotmistrza jego królewskiej mości,  
która stała stanowiskiem u Szcroycach,  
w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt pią-  
tym, spod którey chorągwie tatarskiej  
różnego towarzystwa czeladź, a osobli-  
wie y samego pana Starynskiego, ko-  
mendanta teyże chorągwie, pokiłkakroć

naiazdy czyniła, czeladź y poddanych  
po wsiach rabowała.

Naprzód we wsi Niemerzy: Gwał-  
townie naiachawszy, swirnie, komory  
poodbiawszy, nie tylko zboża, ale y fan-  
ty brali: u Parfiena Czeberaki wzięto:  
gryki szanków siedm, po trzy złote sza-  
nek, uczyni—złotych dwadzieścia y ie-  
den; żyta iarego beczek dwie, także mia-  
ry Szereszewskiej, po pułczwarta zło-  
tego, czyni—złotych dwadzieścia y ośm;  
ciele spod krowy—złotych cztery; fan-  
tow, co było pobrano—na złotych pię-  
tnaście. Hawry Kijczkało—wzięto: żyta  
szanków trzy, miary Szereszewskiej—  
złotych półdwunasta; gryki dwa szanki—  
złotych sześć; owsa pułbeczki—три złote  
y groszy dziesięć; grochu, bobu y szo-  
cewice pułtora szanka—złotych sześć;  
saddo wielkie wieprzowe s podrobami  
od wieprza—złotych cztery; siekir wiel-  
kich dwie—złotych dwa. Iwan Naumo-  
wicz, wzięła czeladź u niego: z obory  
woła—złotych dwadzieścia; świnia pro-



śna—złotych sześć; ciele odkupił, dał pół talara; pszenice siemienia y różnego zboża pół beczki—złotych sześć; chusty białe, przede pobrano—na złotych dziesiątek; dzieże s ciastem po szanku maki—złotych pułczwarta. Kasper Mikołajewicz—wzięto: różnego zboża z swirna y gumna beczek trzy—na złotych trzydzieści y półtora; fantów pobrano—chust różnych y płótna—na złotych cztery. U Matwieia Sienowca: różnego zboża z swirna kilka szanków—na złotych dwanaście. U Bohdana Kowalczuka wzięto: żyta trzy szanki—złotych dziesięć y groszy piętnaście; owsa pół beczki—złotych trzy, groszy dziesięć; chusty, siekiry, świdry pobrano. Sawka Meleszewicz: wieprzów karmnych dwóch—złotych trzydzieści; różnego zboża, jako żyta, krup, gryki, grochu etc. szanków pięć—złotych piętnaście; różne fanty pobrano z komory odzieży białogłowskiej, bóty, kożuchy, także soli lodowatey kilka garcy, wszystkiego—na złotych dwanaście pobrano. Sawka Tymoszewicz: wieprzów trzech zabito w pół karmnych—złotych dwadzieścia y cztery; owsa dwanaście szanków Szereszewskiej miary, po piędziesiąt groszy, czyni—złotych dwadzieścia; żyta szanków dwanaście po pułczwarta złotego—czterdzieści złotych y dwa; szocewicy szanków dwa—złotych ośm; ięczmienia, gryki, grochu kilka szanków—na złotych dwanaście; koszul y fantów białogłowskich, odbiwszy zamek u bodni, wzięto—na złotych dziesiątek; czapek dwie lisich—złotych sześć; naczynia żelaznego różnego wzięto—za złotych trzy. U Stephana Bryczyka wzięto: żyta szanków trzy, pszenice ćwierci trzy—złotych trzynaście y groszy piętnaście; gryki szanek—złotych trzy; siermięgę nową—złotych pięć. U Jakowa Łysnewicza wzięto: żyta, gryki y różnego zboża kilka szanków z świrna, odbiwszy zamek, bó-

ty nowe, siekir dwie, świdrów dwa, motykę, sierzpów pięć, soli kilka garcy lodowatey y chusty białego płótna pobrano, kładzie szkody—na złotych dwadzieścia; u tegoż iałowice—za złotych piętnaście. U Bogdana Mieleszewia: odbito komorę, pobrano zboże z odzieżą białogłowską y mezką, naczynie różne żelazne pobrano, wszystkiey szkody ma—na złotych dwanaście. U Panasa Skibczyka różnego zboża wzięto: ośm szanków—złotych dwadzieścia y cztery; chusty białogłowskie, siekiery, świdry pobrano.

Taż chorągiew Tatarska pana Abramowicza zrabowała dwie wsi: Halany y Klene, naiachawszy kilkadziesiąt czeladzi, komory, ściernie odbiwszy, zboża co było, fantów, chust, siekir, świdrów, sierzpów, co było u chłopów, gwałtem pobrali, samego siana wzięli do trzechset wozów; przez co u chłopów było pozdychało z głodu, ani respectowali nato, że ubodzy ludzie z lennictwa Białowieżskiego dwa kroć zimowy chleb musieli wydawać na półk iego mości pana starosty ieneralnego xięstwa Żmuidzkiego. Taż chorągiew zrabowała wieś Borki; u Szymona Zdanowicza: żyta y pszenice wzięli półsiódma szanka—za złotych siedmnaście. U Tarasowicza wzięli różnego zboża piętnaście szanków—złotych czterdzieście y pięć y owcę kotną—złotych trzy. U Jarosza wzięto: dwa szanki zboża—złotych sześć. Wieś Radeckie zrabowała ta chorągiew, różnego zboża wzięli szanków dwadzieścia—złotych sześćdziesiąt; wieprzy karmnych czterech, oprócz świniey dwornych y prosiąt co byli—złotych trzydzieści.

При которомъ реестру и другій реестръ починенныхъ шкодъ черезъ хоруговъ Татарскую pana Асановича, ротмистра его королевское милости, въ тые слова писаный:



Reiestr szkod, poczynionych od chorągwie Tatarskiej pana Asanowicza, rotmistrza króla iego-  
mości, który s chorągwią stanowisko w Nowym Dworze mając, przeszedł przez Podlasie, powróciwszy aż ku Pinskiu y nazad obróciwszy się z chorągwią ku Kobryniu, do włości Kamienieckiej przyszedł, a potem do lesnictwa Białowieskiego nawróciwszy, w kilku wsiach noclegi odprawił z wielką szkodą y zniszczeniem ludzi ubogich.

Pierwszy nocleg w Czornakach z wielkim uciążeniem ubogich ludzi odprawił. U Hołubkowicza towarzysz stał, iałowicę kazał zabić, która stała—złotych dwadzieścia; piwa kupił garcy trzydzieści y pięć, czyni—półczwarta złotego; świni dwie zabito—złotych ośm; syrów dziewięć do woza—złoty y groszy sześć; masła pół garnca—groszy ośmnaście; oprócz tego mu dawał iść y pić y co potrzeba u Maruszki, oprócz co na obrok, dawał owsa dla koni; na wyiecznym, odbiwszy czeladź świren, wzięli do woza owsa szanków trzy—złotych pięć; na mięso dał pół talara; piwa kupił za pół talara; gotowych pieniędzy dał trzy złote. U Demiana Cekalika, odbiwszy świren, czeladź wzięli: mąki beczkę—złotych czternaście; siermięgę nową—złotych sześć; na piwo dał—groszy osiemnaście; na mięso—groszy dwadzieścia; wziął krup garcy pięć—złoty ieden; gryki ćwierć, chleba bochenów do woza cztery—złoty ieden. U Parchocia sam pan rotmistrz stał, któremu wydał: na piwo—złotych trzy; za mięso dał—złotych dwa; kopia dał y słoniny dostatek do kuchni; dla czeladzi także masła, syra, krup, iarzyń—co potrzeba, prosiat troje, owsa dla koni—co potrzeba, a zosobna do woza wzięto szanków dwa—złotych trzy y groszy dziesięć; ieczmienia szanek—złotych trzy; syrów do woza dał kilka, a pieniądze

półtalara gotowych. Iwaszkowicz dał: pół szanka owsu do woza; piwa kupił garncy ośm—dwadzieścia groszy y cztery złoty pieniądze, dał do woza bochenów chleba wielkich, po szanku pieczywa—złotych trzy; znowu dał—groszy sześć. Misko Haiewicz iść dawał co potrzeba; wzięli do woza: owsu szanków dwa—złotych trzy y groszy dziesięć; gotowych pieniędzy dał—złotych trzy. U wdowy Hanny wzięto: iałowicę, y zabiła czeladź, za którą dała dwadzieścia złotych gotowych pieniędzy; dała—groszy piętnaście. U Łukasza Byłowczyka: iść y pić dawał co potrzeba; wzięli do woza: mąki szanków trzy—złotych dziesięć y groszy piętnaście; gotowych pieniędzy dał—złotych trzy. Maciewicz, ubogi człowiek, dał gotowych pieniędzy—groszy dwadzieścia pięć. Wdowa mieszcanka iść, pić dawała, co potrzeba, y owsa dla koni; zosobna gotowych pieniędzy dać musiała—złotych dwa, y płótna sztukę wzięła czeladź—złoty ieden; z osobna owsu do woza musiała kupić szanek—za groszy piędziesiąt. Taż chorągiew, ruszywszy się z Czornaków y wzięwszy na podwody z dziesiątek par wołów, za mil dwanaście musieli prowadzić, aż do stanowiska—do Nowego Dworu, te zboża, mąki, leguminę, co u nich pobrali, które woły wniwecz zmorzyły, na stanowisku nie mieli robili, aż we dwie niedzieli do domu powrócili nazad, odprawując za puszcą drugi nocleg w Robycku. Olexiewicz iść, pić piwo, gorzałkę dawał—na złotych sześć kosztuie; a do woza wzięli: półtora szanka zboża—złotych półpiąta. Pilip Buszko,—co potrzeba było do iedzenia: mięsa, słoniny, masła, syra, piwa y gorzałki kupował—za złotych pięć; do woza wzięli: żyta y krup szanek—złotych cztery. U Michała Dobuszynca kazał towarzysz zabić iałowicę—złotych ośmnaście; piwa, gorzałki kupił—



za złotych dwa; żyta do wozu szanek—złotych półczwarta; masła, syra, krup nie rachuje. Jakub Brytwa gotowemi pieniędzami dał—złotych półtrzecia; owsu, żyta, gryki do wozu wzięli—szanków trzy—złotych półosma; oprócz tego iść, pić dla samych dawał y dla koni obrok, co go kosztuje—na złotych sześć. Mikołaj Mancewicz—iść, co potrzeba, dawał; owsa dla koni, piwa y gorzałki kupił—za złotych dwa; a gotowych pieniędzy dał towarzyszowi—półtrzecia złotego. Bogdan Przystuła—iść, co potrzeba, dawał, y dla koni obrok, piwa y gorzałki—za pół talara kupił; zosobna do wozu wzięli, a za podwodę dał towarzyszowi—półtrzecia złotego. Semen Łukszyc — piwo y gorzałkę kupował; iść, y koniom obrok dawał; iałowicę zarzneli—za złotych piętnaście. Andrzej Łukszyc—iść dawał; piwa y gorzałki kupił—za parę złotych; za podwodę musiał dać—złotych trzy; do wozu wzięli owsa szanek—groszy piędziesiąt. Andrzej Żedyk—piwa, gorzałki kupił—za pół talara, y iść dawał; a pieniędzy gotowych za podwodę—półtrzecia złotego; do woza wziął ten towarzysz żyta szanek, gryki pół szanka, uczyni—złotych pięć. Andrzej Kucewicz—iść y pić dawał; koniom—obrok; za podwodę dał pieniędzy—złotych ieden, y ćwierć do wozu grochu. Panas Kowal—na piwo, gorzałkę y iedzenie wydał—złotych trzy; za podwodę gotowych pieniędzy dał—półtrzecia złotego. Semen Honczar, oprócz tego co karmił, dał gotowych pieniędzy—dwa złote. Waśko—Korzeniowiec, iść, pić, co potrzeba, dawał y obrok dla koni; zosobna gotowych pieniędzy—półtrzecia złotego; płótna pięć łokci wzięli, czyni—złoty; ięczmienia do woza pół szanka—pół talara. Ihnat Tereszko—piwa, gorzałki kupił—za złotych dwa masła, syra, słoniny, kiełbas, kaszę y, co potrzeba do iedzenia, dostatek

dawał y owsu dla koni; zosobna musiał dać pieniędzy gotowych—złotych trzy samemu towarzyszowi; owsa do wozu szanków sześć, uczyni—złotych dziesięć; iałowicę dobrą zarzneli—za złotych ośmnaście. Filip Puzik—iść, co potrzeba, dawał; piwa y gorzałki kupował; a z osobna musiał dać gotowych pieniędzy towarzyszowi—złotych pięć za podwodę. Semen Rokalczuk—iść dawał, y owsa na obrok, co potrzeba; piwo kupował; za podwodę musiał dać—złotych trzy. Roman Markiewicz wydał: na strażę, na piwo, gorzałkę y obrok—złotych sześć. Daniło Kowal—traktował samych y konie; a gotowizny dał towarzyszowi—półczwarta złotego. Hrehor Kniżka—piwa, gorzałki kupił—za złotych dwa; masła, syra, słoniny, kaszę, co potrzeba, do iedzenia dawał; owsa pułtora szanka, kładzie—na złotych sześć; u tegoż—woła we trzech leciech kazał zarznać towarzysza, za którego dawano—złotych ośmnaście. Olexiey Bobaczenicz—do iedzenia mięsa, masła, syra, kaszę, iaryzyn, co potrzeba, dawał; piwa, gorzałki za pół talara kupił; a do woza zosobna wzięli gwałtem z komory pułtora szanka żyta—złotych pięć; owsa pułtora szanka do wozu—złotych półtrzecia; a płótna łokci pięć—złoty ieden; gotowych pieniędzy za podwodę—groszy piętnaście. Oleksiey Kuszniierz—iść, pić dawał; gotowych pieniędzy musiał dać—złotych sześć, y pół szanka owsa—dwadzieścia y pięć groszy. Parchwin Ławryszewicz — do iedzenia dawał, co dom miał; obrok dla koni; piwa, gorzałki kupował; zarzneli mu owcę kotną y dwoie iagniat wyrzucili—złotyche cztery. Hawryło Dobuszenicz—kosztuje iego złotych pięć, co wydał. Ostap Nucewicz—dawał gotowych pieniędzy—złotych trzy; piwa y gorzałki kupił za pół talara; masła, syra, kaszę, co potrzeba, dał; obrok dla koni dawał; za-



рзніето овце котна u niego—за złotych чтеры; do woza wzięto owsa szanek y gryki szanek—złotych чтеры, groszy dwadzieścia. Mikołaj Mordaszewicz—ieść y pić dawał—co potrzeba; a zosobna musiał dać za podwodę—pół talara y owsa do woza szanek—groszy piędziesiąt. Matfiej Piekaczewicz—do iedzenia dawał mięsa, masła, syra, krup, iarzyn, co potrzeba, owsa na obrok; piwa, gorzałki kupował—na złotych sześć; rachue z osobna: samemu towarzyszowi musiał dać pieniędzy gotowych—złotych pięć; płótна łokci dziesięć—złotych два; żyta szanek do woza ieden—złotych półczwarta; a zosobna czeladnikowi za podwodę—złoty ieden. Iwan Baranowicz dał gotowych pieniędzy towarzy-

szowi—złotych pięć y płótна cieniого łokci dziewięć—złotych два; a przy tym ieść dawał, co miał w domu. Iwan Orzeszkow—piwa, gorzałki kupił—za złotych два; iałowicę zarzneli—za złotych piętnaście; owsa wzięli do woza półtora szanka—złotych półtrzecia; czeladnikowi za podwodę dał groszy dziesięć; ten że rotmistrz wzioł z przyległej wioski z Przykolesia—złotych trzydzieście.

У того реестру подписъ руки тыми словы: Nikodym Suzin, ręką swą. Который же тотъ реестръ, за поданьемъ черезъ особу верху менованую, ку актикованую поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ тогожъ дня.

## 1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 543—556.

### 219. Постановление дворянъ всѣхъ воеводствъ в. кн. Литовскаго на Гродненской конвокаціи.

Послѣ прерванныхъ двухъ сеймовъ король Янъ Казиміръ назначаетъ конвокацію депутатовъ изъ всѣхъ воеводствъ и повѣтовъ великаго княжества Литовскаго въ г. Гроднѣ. Цѣль этой конвокаціи—чтобы дворянство само обдумало средства къ поправленію своего быта послѣ разоренія страны неприятелями. На конвокаціи постановлено: 1) Назначить на уплату наемнымъ войскамъ подать—двадцать подымныхъ, также экстрординарныхъ подати, таможенныхъ пошлины и подвышенное мыто, пошлины на соль и проч. 2) Стараться прежде всего объ уплатѣ долга короля и выкупѣ Шавельской экономіи. 3) Вознаградить заслуги Виленскаго воеводы и польнаго гетмана Смоленскаго, уплативъ ему нѣсколько сотъ тысячъ, частію изъ податей, частію изъ казны. 4) Назначить десять тысячъ złotych на раненыхъ. 5) Утвердить условія соляной пошлины, заключенныя съ подскарбіемъ.

6) Мелкая монета, которая, вопреки универсаламъ короля, не вездѣ равно принимается, должна быть уравнена, чтобы одинаково могла ходить какъ въ Литвѣ, такъ и въ Коронѣ. 7) Подтвердить контрактъ на арендное содержаніе монетнаго двора, который передается отъ Боратыни Горну. 8) Учредить судъ въ Вильнѣ, по образцу скарбовога трибунала, въ который, подъ предсѣдательствомъ подскарбія, члены должны быть назначены королемъ изъ сената, а депутаты должны быть избраны изъ воеводствъ и повѣтовъ на реляційныхъ сеймахъ. Судъ этотъ долженъ рѣшать всѣ дѣла о сборѣ податей и недоимокъ; ему же поставляется въ обязанность собрать два подымныхъ для комиссаровъ. Далѣе слѣдуютъ заявленія отъ воеводствъ и повѣтовъ на счетъ взноса двадцати двухъ подымныхъ, именно, воеводства Виленскаго, Троцкаго, Брестскаго, Новогородскаго, княжества, Жмуд-



скаго. Земля Инфляндская изъявила свое согласіе на внесеніе 22-хъ подымныхъ; но воеводства—Смоленское, Полоцкое, Мстиславское, Ви-

тебское, и повѣты—Мозырскій, Рѣчицкій—отказались отъ взноса этихъ податей, по причинѣ военного положенія и крайняго ихъ разоренія.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсяца Августа сегого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Іеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ — хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно ихъ милости: его милость панъ Казимеръ Подгайскій—писаръ декретовый великого князства Литовского и его милость панъ Александеръ зъ Райска Райскій,—послове воеводства Берестейского, экстрактъ съ книгъ кгородскихъ Городенскихъ вписанья въ немъ инструкціи, въ рѣчи нижеименованой, перъ облятамъ ку актыкованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писанный:

Выписъ съ книгъ справъ кгородскихъ повѣту Городенского.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсяца Іюля двадцать первого дня.

На врадѣ кгородскомъ Городенскомъ, передо мною Андреемъ Котовичемъ—писаромъ великого князства Литовского, старостою Городенскимъ, городничимъ и деревничимъ Виленскимъ, ясновельможный его милость панъ Криштофъ на Баштахъ Завиша—маршалокъ великого князства Литовского, вельможный его милость панъ Янъ Антоній Храповицкій—подкоморій Смоленскій, маршалокъ кола посольского, по сконченью конвокаціи, черезъ ясновельможныхъ ихъ милостей пановъ сенаторовъ и вельможныхъ ихъ милостей пановъ пословъ зъ воеводствъ, земель и повѣтовъ великого князства Литовского, за волею его королевское милости пана нашего милостивого до Городна згромажонныхъ, одправованое, тое постановеніе конвокаціи и съ подписами сво-

ими и съ подписами ясновельможныхъ ихъ милости пановъ пословъ, ку актыкованью до книгъ кгородскихъ Городенскихъ справъ подали, которую, я староста—принявши, велѣлъ еси до книгъ уписать; а уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

*Convocatio Grodzienska w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątym, dnia trzeciego Iulii odprawowana.*

*My rady duchowne, świeckie, dygnitarze, posłowie, rycerstwo z wojewodstw, ziem y powiatów w. x-twa L-go.—Lubośmy życzyli, aby iego królewska mość, pan nasz miłościwy, consuetis seymom remediis chciał tantis od nieprzyiaciela Moskiewskiego inflictis w. x. Litewskiego vulneribus paterne mederi; że iednak ieden po drugim immediate seym inaudito exemplo iest rozerwany,—bono magis exemplo przez tych convocacji, quam concessio iuri inhaerendo, złożyć nam iego królewska mość, pan nasz miłościwy, convocacją raczył w Grodzie, abyśmy, zostając in faucibus nieprzyiaciela, sami o sobie radzili y te przedsięwzięli media, które sama extorquet necessitas. Podziękowawszy tedy iego królewskiej mości, panu naszemu miłosciwemu, że nas z oycowskiego nie wypuszczaiać starania, ab extremis (lubo extraordinariis usitatis iednak w w. x. Lit. mediis) wyrwać pragnie naufragiis y požądanej zgóry restituere tranquillitati, tak wiele razy z ostatniej toni periclitantem wydzwignowszy patriam, tyle oycowskiej opatrności zostawiając dokumenta, ile victricibus nobilitata trofeis liczymy loca,—my tedy senatorowie y rycerstwo wojewodstw y powiatów w. x. Litewskiego, non praeiudicando seymowi, o starego prędkie złożenie, prae-*



missis iednak solenitatibus iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, pokornie prosimy, takowe czynim postanowienie, in praesentia iaśnie wielmożnego imci pana Alexandra Sielskiego, kasztelana Gnieznińskiego, zesłanego na tę convocatią od iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, posłów, nie sacrosanctis w. x. Lit. z Koroną polską uniy vinculis non praeiudicando.

Naprzód, mając w borgowey służbie niepłatne woyska, a nie mogąc onych in hosticum ruszyć s consistencyi, pozwalamy podymnych dwadzieścia, według ostatnich abiurat, a dwie na ich mość panów kommisarzów do Moskwy; inne wszystkie extraordinariyne podatki, iako: cło, myto nowopodwyższone, także cło nowe solne—auctio subsidiorum, czo-powe in duplo generalne, po wojewodztwach y powiatach w. x. Litewskiego na lat dwie, immeditate po sobie idących, pozwalamy y w administratią skarbowi oddaiemy,—który, iako w naylepszej te wszystkie podatki mając dispositii y aredując plac offerentibus, na samą szczególnie zapłatę woysku, za assignatiami iaśnie wielmożnego imci pana wojewody Wilenskiego, hetmana w. x. L-go obracać będzie y z onych, na przyszłym da Bóg seymie, liczbę uczyni.

Te zaś pozwolone podymne dwiema ratami do skarbu wydać mamy: pierwsza rata—na święty Michał; druga—na święty Marcin; pierwszą ratą—dwanaście podymnych, drugą—dziesięć, poborcowie do skarbu wniesć powinni. Czo-powe ieneralne w wielkim x. Litewskim a prima Augusti ma się zaczynać; także y wszystkie inne cła y myta od tegoż terminu zaczynać się mają. A podatki uchwalone, tak z dóbr iego królewskiej mości ekonomicznych, dożywotnych y szlacheckich mają być wydawane, także y z duchownych.

Znamy się dobrze, iż vitas et fortu-

nas nostras debemus iego królewskiej mości, panu naszemu miłościwemu, który wzajem utramque to dla conservacii w. x. Litewskiego nieraz na szanc lubricae fortunae odważył; zaczym vigore constitutiei anni millesimi sexcentesimali saxagesimi primi, ratione census od oekonomiei Szawelskiej, życzymy, aby prima cura z skarbu była exsolvendi winny dług iego królewskiej mości, panu naszemu miłościwemu (nim na zupełniejsze siły zbierze się xięstwo Litewskie) okupienia oekonomiei Szawelskiej podatków; tedy extraordinarynych—czterdzieście tysięcy, z minnice Hornowey w. x. Litewskiego—sześćdziesiąt tysięcy wypłacić skarbowi.

Wysokie merita iaśnie wielmożnego imści pana wojewody Wilenskiego, hetmana wielkiego w. x. Litewskiego, głęboko w sercach y pamięciach naszych są radicata: pamiętamy bowiem, iako cadentem xięstwa Litewskiego orbem od ostatniej podzwignął ruiny, prodigus zdrowia y wszystkich fortun swoich, które ochoczo nie szczupłą effudit ręką; zaczym, aby to pozostałym długu y już seymem assecurowanym był certus iego mość pan wojewoda Wilenski, powszechną naszą upewniamy zgodę, nie wątpiąc, że iego królewska mość, pan nasz miłościwy, iako supremus meritorum censor w panskim swoim będzie miał iego król. mość respekcie. A że świeżo odważonych y liquidowanych na komissiei Wilenskiej kosztów iego mości per angustas res x-twa Litewskiego protunc ex integro wypłacić nie możemy; tedy sto tysięcy z skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego in delate odda iego królewska mość.

Jaśnie wielmożnego iego mości pana wojewody Smolenskiego, hetmana polnego w. x. L., in campo Martio świeże y dawniejsze horowania urgent gratam recordationem pectorum civium, restitutam xięstwa Litewskiego rem y ab extrema zatrzymaną pernitie martia for-



titudine y pierwszym szczęśliwie obięciem buławy tribuimus auspiciis, który nie tylko domowe szczęśliwie extinxit incendium, ale y tak wielką nieprzyiaciela z małą ludzi garścią obiectu pectoris sui memorabili et posteritati exemplo zatamował inundatią: za co lubo nie wątpimy, że baczny iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, gwoli respectu; iednak ad rationem skazanych kosztów (których liquidatią do przyszłego odkładamy seymu) trzydzieście tysięcy skarbowi w. x. Litewskiego in primordiis urzędu swego exhaustum publicis expensis zastawszy aerarium, żadnego przez całe dwie lecie, ex quo publiczne podatki przed tym przez wielebnego w Bogu xiędza Jerzego Białozora, biskupa Wileńskiego, iako skarbu vacante na onczas subselio administratora, zaareadowane, które prętko potym, ledwo fructificowawszy, cunei recesserunt—nie mało na potrzebę rzeczy-pospolitey y wojenne—tak de propio, iako też credituiac y dłużąc się, spendować musiał; recen-ter także teraz woysku w służbie nowey czwierci wkraczaiącemu, maiąc sobie per decretum commissionale iniunctum, sto tysięcy porożnie pożyczyszy ad rationem służby pomienioney y woysku insuper y fantami—za złotych dwadzieścia półczwarta tysiąca wydał; tedy tę summę sta tysięcy dwadzieścia y półczwarta tysiąca s podymnego pierwszej raty na wypłacenie zaciągnionego creditu ma sobie wybrać. Expensa zaś iane z mennicy wybić onemu pozwalamy, których iednak liquidacyą na seymie, da Bóg przyszłym, uczynić będzie powinien.

Ten z dusze dobrze sporządzoney rzeczy-pospolitey bywał respekt, aby na woynach skaleczeni y dla ciężkich szwanków do dalszey wojny inhabiles swoje odnosiły ukatentowanie; eodem y my ducti respectu do wydanej od iego królewskiey mości, pana naszego miłości-

wego, na siedm tysięcy assignacyi—trzy tysiąca przyłączamy, aby zupełne dziesięć tysięcy złotych skarb wielkiego x. L-go pokaleczonym wypłacił.

Cło nowosolne w. x. L-go tym że ichmościom, którzy w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątym nowy zawarli kontrakt, trzymali na dwie lecie, aredować pozwoliliśmy—za dwa kroć sto tysięcy złotych, które czterma ratami do skarbu wnosić mają, według contractu z iego mość panem podskarbis w. x. L-go zawartego, na który we wszystkich punctach cale się referuiemy. Jeśli by iednak woyna na morzu dłużey trwać miała, albo iakowe znaczne domowe impedimenta nastąpiły; tedy słuszną defalkacią ichmościom uczynić submituiemy się.

Widząc wielkie, mimo wydane iego królewskiey mości uniwersały, zbrakowania starych y Ryskich szelągów, in populo zamieszanie, przez co żadna lubo namówiona zgodnym wojewodztw y powiatów consensum nie może woysku stanąć zapłata: ponieważ iego król. mości, pana naszego miłościwego, ani skarbowe uniwersały iure monetaria non observantur powszechną tey konwocacyi declaruiemy zgodą, że tak stare, iako y Ryskie, Pruskie szelągi (oprócz samych Wołoskich) bez wszelkiego braku wszędzie y od wszystkich mają być brane y te podatki uchwalone też monetą do skarbu w. x. L-go od poborców y aredarów ceł wniesione y skarbu mają być wydane y od żołnierzów brane sub poenis w uniwersale i. k. m. expressis, prosząc i. k. m., pana naszego miłościwego, aby y w Koronie uniformiter ex vi unionis też moneta była brana.

Ponieważ z niektórych wojewodztw iest to nam delatum, że ex cineribus uchwalonych domów nowe eriguntur colonie, które podatki w. x. L-go mogą augere; za czym, nobis inquisitio, którzy anni quinquagesimi primi abiurat nie



mieli, pozwalamy one w grodach czy-  
nić na pierwszych roczkach sepiembrowych, które mają być po wojewodztwach y powiatach sądzone.

Chorągiew husarska i. k. mości, pana naszego miłościwego, iako exemplum dała fidei ku panu w tym, gdy ad nexum militare nie interesowała się currentium in nexu czwierci wypłacenia; upewniamy tym bardziey, gdy osobliwa iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, chorągwi husarskiej zaszła assecurata; do tegoż należą chorągwie wszystkie in praesidio będące, które ex aevo in opere belli zostawały, przez wszystkie czas innixi ductiey ich mość woyskowej, aby w tych że zasługach swych upewnieni byli, assecuruemy \*).

Zaczyn nil aequius, iedno żeby substantia imci y wszystkich kreditorów iego dla przysługi rzeczy-pospolitey w tych ścisłych czasach ochotnie łożona, iako najlepiej była obwarowana, którego contract do żadney nie podlega wątpliwości, aby iednak securius imć pan Baratyniy zostawał satisfaccyi swojej, przez wybicie sam sobie należących, uprasza iego król. mość, aby nowym reskryptem contract iego assecurare raczył; który na przyszłym seymie, żeby per constitutionem był aprobowany, wszelkiego przy powadze iego królewskiej mości przykładać będziemy starania. A że ten że i. w. pan Baratyniy contractu dalszego mennicznego benevole ustąpił i. w. panu Hornowi, s którym ichmość panowie komisarze nowy zawarli contract, który po większey części do zapłaty woyska y wypłacenia innych długów rzeczy-pospolitey należy; tey że iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, submittimus, y żeby eadem securitate, iako iego mość pana Baratyniego, per scriptum króla iego mości był obwaro-

wany. Y upraszamy kupcy w wielkim księstwie Litewskim od summ, według constitucyi tysiąc sześćset sześćdziesiąt, którą mają dawne do skarbu summy naznaczone wyiawszy miast tych Wilna y Grodna, które libertacyą constitucyą anni millesimi sexentesimi sexagesimi primi sobie służącą, do pewnych lat miały, in usu iednakich być nie mogły \*).

Żydzi w. x. Litewskiego, wydawszy podymne na tenczas uchwalone—insuper pogłównego, ośm tysięcy zapłacić mają y zupełną summę do skarbu wnieść; po wydaniu tego pogłównego do żadnych exacciy innych nie będą należec. A te pogłowne za assecuracją od skarbu dane według podanego rejestru od starszych żydów Brzeskich, Grodzienskich, Pinskiich mają być wydawane.

Podymne zaś według ostatnich abiurat. Pogłowne na Tatarów w. x. L-go wkładamy trzy tysiące złotych, który dwiema ratami do skarbu wnieść będą powinni. Tych że Tatarów lustracją do wojewodztw y powiatów odsyłamy, pozwalając na seymikach relacyinych obrać sobie lustratorów ratione podymnego, excepto podszlachtą będących. Ciż Tatarowie od summ mają quinque per centum do skarbu wnosic; plebei od summ na aredach y zastawach dóbr ziemskich quinque per centum mają do skarbu oddawać.

Libertaciami, którym już według konstitucyey wyszedł termin, więcej zaszczycac się miasta nie mają, chyba te, które in usu tych libertacyi swoich nie były (iest to miasto Wilno y Grodna, które in usu tych libertacyi nie były); miasto Dżisna ze wszystkiemi obywatelami, którzy tam zostają y ciężary wszystkie ponoszą, postradawszy dóbr swoich,—ponieważ odważnie przeciwko nieprzyjacielowi stawało y teraz iest in hostico; od wszystkich—tak podymnego, cła solnego, czopo-

\*) Пропускъ въ подлинникѣ.

\*) Пропускъ въ подлинникѣ.



wego y od summ kupieckich ma być wolne, także od myta nowo-podwyszonego wolnemi mają zostawać.

Wielmożny imć pan Władysław Miłkołay Judicki, kasztelan Nowogrodzki, kawaler maltanski, ienerał artyleryi w. x. L-go za dziesięć tysięcy złotych amunicją woienną sporządził, na to tylko cztery tysiące z skarbu wzioł; aby to residuum sześć tysięcy skarb w. x. L-go wypłacił, zlecamy.

Aby te wszystkie in genere uchwalone podatki na terminach wcześniej do skarbu wniesiono z dawniejszemi podatkami y od retentorów wyciągnięte były, postanawiamy na to sądy adinstar trybunałów skarbowych, na które według dawnego zwyczaju przy iasnie wielmożnym imci panu Heronimie Kryszpinie Kierszenszteynie, podskarbi w. x. L-go, iego królewska mość, pan nasz miłościwy, z senatu ich mościów panów senatorów naznaczyć będzie raczył; a deputatów z wojewodztwa y powiatów na seymikach relacyinyh po iednemu, którym skarb ex senatorio, iako y ex equestri ordini, naznaczonym y obranym, żadnego solaryum, sub refusione de suo, dawać nie będzie. Zaś sądów miejsce—miasto iego królewskiej mości Wilno, y czas dzień dziewiąty Decembris, w roku terazniejszym tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątym naznaczamy. Który trybunał więcej nad niedziel trzy trwać nie ma. Na którym to trybunale wszyscy retentorowie podymnych, pogłównych, ceł, czopowych, osobliwie czopowego, sine consensu rei-publicae, anni millesimi sexcentisimi sexagesimi tertii arędowanego, kwartsimplici, nomine donativi y donaty w kupieckich, pogłównych żydowskich y tatarskich y innych wszystkich retentorów, przy kim by się iakie kolwiek podatki do skarbu należące zatrzymane być pokazały, nemine excepto, samych lubo sukcesorów ich; także grody poborców, dworzan—

sądzić y od nich zatrzymane y nie wydane podatki y wszelkie contrybucie wyciągać y onych vigore constitucyi, o trybunałach skarbowych postanowionych, sądzić mają. Tamże iego mość pan Wincenty Orda, casztelan Żmudzki, z minnice Oliwskiej przez pana Horna, za dozorem ichmościów wybieraney\*) successorami w Bogu zeszłego iego mości xiędza biskupa Wilenskiego sprawić się ma, osobliwie z dawnych retent pięciu kroć sta tysięcy złotych y z innych dawniejszych, y wyciągniętych—pan sam y z dworzanami swemi stanąć y skutecznie usprawiedliwić sub poenis, in volumine legum sancitis, powinien będzie. W czym wszystkie constytucye o trybunałach skarbowych, osobliwie anni millesimi sexcentisimi sexagesimi primi na seymie postanowione, reassumuiemy y tym sądom terazniejszym, aby służyły, postanawiamy.

Tamże do sprawy wielmożnego imci pana kasztelana Żmudzkiego deputaci woyskowi, którzy przy dworzanach na executią militarem wieźdźali, adesse y deducere, wiele gdzie wyciągneli, mają; którzy iednak tak z poborców grodów y retentorów quity główne mają, ci do tego sądu pociągani być nie powinni; a żeby tym wcześniej wszyscy retentorowie y poborcowie wiedzieli, delata w każdym wojewodztwie y powiecie po parafiach publikowana być ma.

Podymnych dwoie na ich mościach panach comisarzach, na terazniejszey convocatiey uchwalonych, iego mość pan podskarbi w. x. L-go niema ni na co ynszego wydawać, ani obracać za żadnemi assignatiami, ieno na ichmość panów commisarzów, od rzeczy-pospolitey naznaczonych, którzy będą in opere tractatów z Moskwą; equaliter wszystką summę między ichmość podzieliwszy, wypłacić, uważając, iakoby omieszkania do ziachania pro termino na tę functią nie było; a retenta, in

\*) Summy.



quantum by iakie były, s tego dwóyga podymnego tymże ichmość panom com-misarzom należeć będą. Co wszystko in rati habitionem przyszłego seymu communi consensu postanowiwszy, do approbacyi odsyłamy, pokornie prosząc, aby to pro-tunc, lubo od prawa pospolitego devium sancitum nostrum regio assensu utwier-dziwszy, takowym in futurum ziazdom y consultationem lege publica obviare raczył. Po której zgodzie naszej wojewodztwa y powiaty takie declaracie podali:

Declaracie wojewodztw y po-wiatow:

Wojewodztwo Wilenskie, lu-bo iest bardzo zdezolowane, iednak upatrując nagłą potrzebę rzeczy-pospo-litey, declaruie dwadzieścia dwoie po-dymnych prowentis, extraordinaryne wszystkie w ieneralnym postanowieniu convocationis wyrażone pozwala, praeca-vendo sobie salvam coaequationem na przyszłym seymie ratione czopowego, post expirationem termini wybieranego. Ta iednak coaequatio nie do tych, które teraz na convocacyi są uchwalone, ale do przyszłych, które będą na seymie pó-stanowione, ma extendi podatków; sey-mik relacyiny w Wilnie dnia iedynaste-go Augusti. Powiat Oszmianski zga-dza się z wojewodstwem Wilenskim, sal-va eadem strony czopowego coaequatio-ne; seymik dnia cztyrnastego Augusti w Oszmianie. Powiat Lidzki zgadza się z wojewodstwem Wilenskim, salva coaequatione czopowego; seymik dnia czwartego Augusti w Lidzie. Powiat Wiłkomierski, praecavendo sobie wprzód względem szesnastu podymnych, ieszcze za urzędu sławney pamięci imć pana Gonsiewskiego, podskarbiego, wiel-kiego hetmana polnego w. x. Lit., coae-quatione na seymie przyszłym; teraz na też podatki, iako y wojewodztwo Wilenskie, pozwala, salva coaequatio-ne czopowego; seymik w Wiłkomirzu.

dnia szóstego Augusti. Powiat Bra-sławski, iako pograniczny, zruinowany y wszystkim excursiom nieprzyacielskim podległy, mediatem dwudziestu dwóyga podymnych, salvis abiuratis wydać de-claruie, na extraordinaryne proventa wszystkie pozwala; seymik w Bracław-wlu dnia trzynastego Augusti.

Wojewodztwo Trockie we wszystkim zgadza się z wojewodstwem Wilenskim; seymik w Trokach dnia trzynastego Augusti. Powiat Grodzien-ski zgadza się z górnieszymi woie-wodztwy ratione podatków; a że miasto Grodno y inne miasteczka w powiecie Grodzienskim czopowe do niektórych osób prywatnych wydało, a to do skar-bu nie weszło: zaczym salvam actionem tym, którzy wydali,—do tych, przy któ-rych to czopowe zostało, w trybunale skarbowym zachowuie; iakoby dwa razy iednego nie płacili podatku. Seymik w Grodnie dnia ( . . . . . ) Augusti. Powiat Kowieski na też wszystkie podatki pozwala, iako wojewodztwo Troc-kie; seymik dnia siódmego Augusti. Po-wiat Upitski także z wojewodstwem Trockim y z powiatami iego zgadza się salva coaequatione szesnastu podymnych; seymik w Poniewieżu, dnia trzynastego Augusti.

Xięstwo Żmuydzkie podymnych dwadzieścia dwoie y wszystkie extraor-dinaryne proventus declaruie salva coaequatione szesnastu podymnych y sey-mik w Rossienach, dnia trzynastego Augusti.

Wojewodztwo Smolenskie żad-nych ob hostilitatem nie może declaro-wać podatków; proventy iednak extraor-dinaryne declaruie; seymik w Grodnie dnia dziesiątego Augusti. Powiat Sta-rodubowski,—tak, iako wojewodztwo Smolenskie declaruie się; seymik w Wil-nie dnia dziesiątego Augusti.



Woiewodztwo Połockie na żadne podatki ob hostilitatem nie pozwala; seymik dnia dwudziestego Augusti w Miedziole.

Woiewodztwo Nowogródzkie declaruje dwadzieścia dwoie podymnych y proventy extraordinaryne wszystkie; seymik w Nowogrodzku dnia trzeciego Augusti. Powiat Słonimski zgadza się z woiewodztwem Nowogrodzkim, salva coaequatione czopowego; seymik w Słoniwie dnia Augusti. Powiat Wołkowyski także in toto, iako powiat Słonimski, exclusa iednak hostilitate; seymik w Wołkowysku ultima Iulii.

Woiewodztwo Witepskie, funditus przez nieprzyiaciela zniszczone y teraz in hostico zostające, żadnych podatków wydać nie może; seymik w Borysowie, dnia trzynastego Augusti. Tamże y insze seymiki, durante hostilitate, odprawować ma. Powiat Orszański, także, iako woiewodztwo Witepskie; seymik tamże w Borysowie, dnia dwunastego Augusti.

Woiewodztwo Brzeskie, lubo przez różnych nieprzyaciół y rozmaite domowe incommoda bardzo zdesolowane y teraz w ustawicznych, iako pograniczne, zostaje od Polesia y od Kozaków niebezpieczeństwach, iednak wygadzaiąc tak nagłej rzeczy-pospolitey potrzebie, non discrepando a communi wyzszych woiewodztw sensu, zgadza się ratione extraordinarynych podatków z woiewodztwy górnieszemi, exclusa iednak omni hostilitate; seymik relacyjny w Brześciu, dnia siódmego Augusti. Powiat Pinski na też wszystkie podatki pozwala, salva coaequatione czopowego et exclusa hostilitate; seymik w Pinsku, dnia trzynastego Augusti.

Woiewodztwo Mścisławskie ob hostilitatem nie deklaruje żadnych podatków; seymik w Krzyczewie, dnia ośmnastego Augusti.

Woiewodztwo Minskie, podymnych dwadzieścia dwoie, proventus extraordinaryne wszystkie declaruje, exclusa hostilitate et salva coaequatione czopowego; seymik w Minsku, dnia siódmego Augusti. Powiat Mozyrski nie deklaruje żadnych podatków ob hostilitatem; seymik w Lachowiczach, dnia trzeciego Augusta. Powiat Rzeczycki także nie deklaruje żadnych ob hostilitatem podatków.

Ziemia Inflaska—do powszechney zgody.

У тоє конвокації подпись руць тыми словы: Alexander Sapieha, biskup Żmuydzki salvis iuribus unionis; Kazimierz Pac, biskup Smolenski, salvis iuribus unionis korony z w. x. Lit.; Paweł Sapieha, woiewoda Wilenski, hetman wielki w. x. Lit.; Krzysztoff Zawisza, marszałek wielki w. x. Lit., oraz y director koła Senatorskiego convocathey Grodzienskiej; Mikołay Stephan Pac, woiewoda Trocki, salvis iuribus unionis korony z w. x. Lit.; Jerzy Hlebowicz, ieneralny xięstwa Żmudzkiego starosta, salvis iuribus unionis korony z w. x. Lit.; Michał Pac, woiewoda Smolenski, hetman polny w. x. Lit. salvis iuribus unionis z w. x. Lit.; Alexander Naruszewicz, podkanclerzy w. x. Lit., salvis iuribus unionis korony z w. x. Lit.; Ian Karol Kopeć, woiewoda Połocki, salvis iuribus unionis korony z w. x. Lit.; Alexander Sielski, kasztelan Gnieznienski, poseł iego królewskiej mości na konwokacyę, salvis iuribus unionis; Hieronim Kryszpin Kierszenszteyn, podskarbi wielki w. x. Lit.; Mikołay Władysław Judycki, kawaler maltanski, kasztelan Nowogrodzki, artilleryi w. x. Lit. ienerał; Malcher Stanisław Sawicki, kasztelan Brzeski; Jan Antoni Chrapowicki, podkomorzy woiewodztwa Smolenskiego, marszałek posłów ziemskich na convocathey; Michał Leo Drucki So-



kolinski, marszałek Orszański, poseł województwa Wileńskiego; Jerzy-Łukasz Ihnatowicz, poseł województwa Wileńskiego; Treian Strawinski, podsędek y poseł powiatu Oszmianskiego; Andrzej Odlamski Poczubut, pisarz ziemski, poseł powiatu Oszmianskiego; Kazimierz Sapieha, podskarbi nadworny w. x. Lit., poseł powiatu Lidzkiego; Kazimierz-Teophil Kuncewicz, woyski y poseł powiatu Lidzkiego, sekretarz i. k. mości; Stanisław z Braskoszyna Zienowicz, podkomorzy y poseł powiatu Wilkomirskiego, leśniczy Wilkiski; Jerzy Kimbar, czesznik y poseł powiatu Bracławskiego; Stanisław Kazimierz Chmielnicki, poseł powiatu Bracławskiego; Marcjan z Kosielska Oginski, stolnik w. x. Lit., poseł województwa Trockiego; Mikołaj Franciszek Rosochacki, sędzia ziemski y poseł województwa Trockiego, deputat do pisania tego postanowienia; Jan Kazimierz Kierdey, chorąży y poseł powiatu Grodzińskiego, Przewalski, starosta; Kostanty Alexandrowicz, sędzia ziemski y poseł powiatu Grodzińskiego; Jan Alexander Ihnatowicz, stolnik y poseł powiatu Kowińskiego; Samyel Turłay, sędzia grodzki y poseł powiatu Kowińskiego; Hrehory Podbereski, rachmistrz w. x. Lit., poseł powiatu Upitskiego; Wołminski Michał Kazimierz Żegrza, podsędek Upitski; Michał Eustachi Stankewicz, ciwun Eyragolski, poseł xięstwa Żmudzkiego; Cyprian Paweł Brzostowski, referendarz y pisarz w. x. Lit., poseł z województwa Smolenskigo; Hieronim Władysław Sołtan, podkomorzy y poseł powiatu Starodubowskiego; Malcher Gabryel Mielvid, pisarz ziemski Starodubowski; Albrycht z Ciechanowca Ciechanowiecki, obozny w. x. Lit., starosta Opeski, poseł województwa Połockiego; Michał Obuchowicz, podkomorzy Nowogrodzki, poseł tegoż województwa; Jan Kiersnowski, sędzia ziemski Nowo-

grodzki, starosta Diwinski, poseł tegoż województwa; Benedykt Sapieha, podstoli w. x. Lit., poseł powiatu Słonimskiego; Władysław Jerzy Chałedzki, strażnik w. x. Lit., poseł powiatu Słonimskiego; Stanisław Władysław Tryzna, sędzia ziemski y poseł powiatu Wołkowyskiego; Alexander Woyna, woyski Witepski, poseł województwa Witepskiego; Samuel Woyna, stolnik Witepski, poseł województwa Witepskiego; Hieronim Komar, podsędek y poseł powiatu Orszańskiego; Kazimierz Puchalski, pisarz dekretowy w. x. Lit., poseł województwa Brzeskiego; Alexander z Rayska Ray-ski, poseł województwa Brzeskiego; Stanisław Ciechanowicz, łowczy Smolenski, poseł powiatu Pńskiego; Władysław Ioachim Orda, podczaszy Orszański, poseł powiatu Pńskiego; Włodzimierz Dadzibog Kaminski, chorąży y poseł województwa Mścislawskiego. Samuel Izydor Suchodolski, stolnik y poseł województwa Mścislawskiego; Stephan Cedrowski, województwa Minskiego poseł; Krzysztoph Haraburda, poseł województwa Minskiego; Kazimierz Kru-niewicz, woyski y poseł Mozyrski; Samuel Przybora, podstarości sądowy y poseł Mozyrski; Zygmunt Służka, chorąży w. x. Lit., starosta y poseł powiatu Rzeczyckiego.

Которая тая конвокація, за поданъ-емъ оное до актъ черезъ ясневель-можныхъ ихъ милости пановъ сенато-ровъ и ихъ милостей пановъ пословъ великого князства Литовского, есть до книгъ кгородскихъ Городенскихъ упи-сана, съ которыхъ и сесь выпись подъ вradoвою печатью ихъ милостямъ паномъ посломъ воеводства Берестей-ского есть выданъ. Писанъ у Город-ни. У того екстракту перъ облятамъ по-даного при печати притисненой под-пись руки тыми словы: Александеръ Сопотро—писарь.



Который же то экстрактъ, перъ обля- | до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ  
тамъ ку актикованью поданный, есть | уписанъ.

1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 719—722.

220. Рескриптъ короля Яна Казимира дворянству в. кн. Литовскаго.

Король 1) одобряетъ ревность Литовскаго дворянства къ общему благу, особенно-относительно изысканія имъ средствъ къ уплатѣ войску жалованья; 2) вполне соглашается на уравниеніе мелкой монеты, за исключеніемъ шеляговъ Волошскихъ; 3) не видя никакого вреда для короннаго монетнаго двора, равно какъ и прускаго, даетъ распоряженіе подскарбію, чтобы онъ осмотрѣлъ мѣсто для постройки монетнаго двора въ Литвѣ; 4) такъ какъ предстоитъ уплата жалованья войску, то король не видитъ надобности уменьшать податей; 5) жалованье нѣкоторымъ правительственнымъ лицамъ обѣщаетъ выдать по рѣшенію

сейма; 6) подати съ купцовъ и городовъ не иначе могутъ быть облегчены, какъ по окончаніи будущаго сейма; тоже и относительно татаръ; 7) король признаетъ за обиду для великаго княжества Литовскаго, что сумма за набилитацію Брянскаго внесена въ казну короны, а не Литвы; а потому обѣщаетъ сообщить объ этомъ коронному подскарбію; 8) лицамъ, потерпѣвшимъ разореніе отъ войска, обѣщаетъ вознагражденіе на будущемъ сеймѣ; 9) одобряетъ постановленіе конвокаціи скарбоваго трибунала; 10) передачу монетнаго двора отъ Боратынія Горну обѣщаетъ подтвердить на сеймѣ.

Лѣта отъ Нарожена Сына Божого тысяча шестьсотъ пятого, мѣсяца Октября, девятого дня.

На врадѣ вгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ — хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Михаилъ Юрбургскій, рескриптъ Его королевской милости, въ речи ниже въ немъ менованой, ку актикованью до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Reskript jego k. mości za instrukcją w Bogu wielebnych, wielmożnych, urodzonych Senatorów y Posłów Ziemskich, z wojewodstw y Powiatow w. x. Lit., na convocatią do Grodna pro die tertio Julii anni currentis zgromadzonych, przez wielebного w Bogu Alexandra Sapiehy—biskupa Zmuidzkiego, wielmożного Jana Karola Kopcia—woiewodę Połockiego y urodzonych: Marcina Ogińskiego—stolnika w.

x. L., Michała Obuchowicza—podkomorzego Nowogródzkiego, posłów z teyże convocatii do jego k. m. wyprawionych. Dan w obozie pod Pilicą, dnia dziesiątego Septembra, roku pańskiego millesimo sexcentesimo sexagesimo quinto.

Jak j. k. m. nic miłszego u siebie nie ma y mieć niemoże nadto samo, co salutem publicam państw iemu od Pana Boga powierzonych concernit, tak, gdy stany w. x. L. na termin convocatii w Grodnie, przez uniwerszały j. k. m. złożoney, zgromadzone, stosując się do intencij i. k. mości, sposób ratunku w. x. Lit. wynalazły, obmyśliwszy zapłatę woysku, niemoże j. k. m. ieno pochwalić eum zelum stanow w. x. L., którym oycowskie j. k. m. koło conserwatii w. x. L. pieczolowania secundarunt. Approbat tedy ex senatus consilio postanowienie pomienioney convocatii, ponieważ z nim, ani prawu pospolitemu, ani dawnym zwyczajom y seymom et, quod maius,



związkom unii w. x. L. z koroną nie przeciwnego nie znajduję.

Brakowanie szelągów Ryzkich y Pruskich, uważając j. k. m. że wielkie czyniło in populo zamieszanie, wydać raczył ex senatus consilio postcomitali universały swoje, żeby wszędzie brane były, krom samych Wołoskich. Aże y convocatia Grodzieńska inharendo j. k. m. uniwersałam, toż postanowiła, approbat j. k. m. y temiż uniwersałami, na aprobacii convocatii wydanemi brania tych szelągów, iniungit y oraz pisze do wielmożnego podskarbiego koronnego, aby także w państwach koronnych branie tych szelągów ogłosił uniwersałami swoimi, aż do seymu, który decidet cursum monetę.

Założenie minnicy w Malborku, prez urodzonego Horna nie wątpił j. k. m. że musi displicere wielmożnemu podskarbiemu koronnemu y pruskiemu, którzy przez to rozumieją derogari iuribus regni; iednak j. k. m., nie widząc aby ztąd damnum miało koronie promanare, daie listy swoje do wielmożnego podskarbiego koronnego y do Malborka, aby tam mieysca na minnicę w. x. L. nie broniono; interea skarb w. x. L. urgeat kontrahenta, żeby w koronie iako nayprędzey erigował minnicę, listy za przyjazdem j. k. m. będzie miał.

Urodzony Horn chwali po j. k. m. stanom w. x. L. (aby) reinstancją j. k. m. y samą słusność mając w consyderacyi obmyślili, acz non in toto refusionem kosztów wielmożnym Hetmanom w. x. L.; zatym zleca skarbowi w. x. L., żeby według uchwały convocatii satisfaciat, iako nayprędzey; co do munificencyi j. k. m., to bez pochyby w podawających się okazyjach uznawać będą. Jurgeltow czas wypłacenie differt j. k. m. acz do seymu, na którym exsolutionem ich zaleci j. k. m. stanom w. x. L. poniewaz podatków, na convocatii uchwalonych na za-

płacie woysku, uszczuplać exsolutione iurgieltow teraz j. k. m. non visum.

Meryta wielmożnego wojewody Trockiego, jako nie są j. k. mci tajne, tak osobliwym chce one j. k. m. nagrodzić respektem. Dezolacyey zaś dobr iego y przez nieprzyjaciela y przez woyska nasze także j. k. m., powracając z Ukrainy, był oculatus spetator; wczym condolet sorti iego y dopomoc rzeczy-pospoitey obiecuie, aby na seymie propositum, — a mając respekt na zruynowanie starostwa Krzyczowskiego, przez obozy woysk naszych, nadgrode obmyśliła.

Niemniejszego respektu godnego być uznawa j. k. m. wielmożnego wojewodę Połockiego, którego maiętność Wierzchowicka przez nasze y nieprzyjacielskie obozy nader zruynowana; y temu do otrzymania nagrody od rzeczy-pospolitey ze chce j. k. m. na seymie suffragari. Zasługi wielmożnego marszałka wielkiego w. x. L., iako samemu j. k. m., tak antecessoróm iego oddawane, haerentae w sercu y pamięci j. k. m., które omnimodo łaskę swą pańską nagradzać obiecuie. Jurgieltu zaś exsolucii odkłada j. k. m. do seymowey decyzyi.

Poniewasz convocatia postanowiła, aby kupcy, według constytucyi anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtórego, od summ płacili; za czym j. k. m. deklaruie, że nikomu żadne libertacye currere nie mogą, ani miastom Wilnowi i Grodnowi, poniewasz y stan szlachecki wszystkie wydaie podatki, odłożywszy w senacie na dalszy czas; w inszych podatkach z przyszłego seymu będzie być mogła folga pomienionym miastom, a teraz wielmożny podskarbi ma y od nich exigere według constytucyi.

Tatarowie aby pogłównie od summ płacili, którzy według constytucyi powinni, — nie broni j. k. m.; ktorych zaś constytucya uwalnia, — onerare j. k. m. nie chce.



Uznawa w tym j. k. m. krzywdę w. x. L., że od nobilitacyi urodzonego Brańskiego summy nie są oddane do skarbu w. x. L.; pisze w tej materji do wielmożnego podskarbiego koronnego; ale y same w. x. L. na seymie należytości swoiey domówić się nie zaniecha.

Uważając j. k. m. wielmożnych y urodzonych obywateli Białoruskich cnotę y skuteczną w powinney ku panu y rzeczy-poslitey wierze perseverantją, mieć obiecuie respekt osobliwy meritum ich.

Nietylko cnota y wiara urodzonego podkomorzego Smoleńskiego żadnemi nie-naruszone adversitatibus, ale też prace iego na seymach commissyi Moskiewskiej y na tej samey convocatii Grodzieńskiej podjęte, zostają w pamięci j. k. m., któremu wdzięczność swoją samym skutkiem oświadczać deklaruie.

Zruinowanie dobr urodzonych Bruchańskich przez obozy woysk naszych merentur osobliwą compassją j. k. m.; z ktorey to pochodzi, że na seymie da Bóg przysłym powagą swoją wesprzeć

y z senatu pewnych deputatów na tenże Trybunał przez listy swoje naznaczy.

Minnica urodzonego Boratyniego, lubo iusz ex senatus consilio post-committiali approbowana; jednak aby y na seymie iey ratihabitio było, dopomoc j. k. m. deklaruie; także kontrakt o minnicę, z urodzonym Hornem, przez skarb zawarty, gdy się w nim j. k. m. przyczyni, approbować zechce.

A że trybunał skarbowy optimo consilio convocatią na dzień dziewiąty miesiąca Decembra postanowił y deputatów z każdego województwa y powiatów nazaczył; jako to j. k. m. approbat, tak ich interes deklaruie, gdy go urodzeni posłowie ziemscy promować będą.

У того рескрипту Его королевской милости печать большая великаго княжства Литовского притиснена, а подпись рукъ тими словы: Krzysztoph Pac-Kancierz w. x, L.; A. Kazimierz Giełgut—secretarz j. k. m. Который то рескрипт Его королевской милости, ку активанью черезъ особу выше менованую поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

1665 г.

Изъ книги за 166—1666 годы, стр. 817—819.

## 221. Рескриптъ короля Августа III Брестскому воеводству.

Король, принимая съ благодарностію поздравленіе Брестскаго воеводства, изъявляетъ сожалѣніе о понесенныхъ имъ невзгодахъ отъ войскъ; но такъ какъ обиженные не являлись, то и не могли получить удовлетворенія. Одна-

кожъ они могутъ жаловаться гетманамъ, которые могутъ удовлетворить ихъ претензіямъ. Но, если войско будетъ возвращаться назадъ, то король обѣщаетъ, что оно не пойдетъ чрезъ Брестское воеводство.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Декабра двадцать второго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ—хоружимъ и подстаростимъ

Берестейскимъ, постановившіе очевидно его милость панъ Янъ Зеленевскій, рескриптъ его королевское милости, въ рѣчи ниже въ немъ менованой, ку активанью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слооы писанный:



Reskript jego królewskiej mości na instrukcyą wojewodstwa Brzeskiego przez wielbnego Andrzeia Kazimierza Ostrowskiego, canonika Kruszwickiego, w obozie pod Kromolowem, dnia piętnastego miesiąca Septembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątego dany.

Powinszowanie wielmożnych y urodzonych obywatelów wojewodstwa Brzeskiego, iako wiernych poddanych swoich, przez wielbnego Andrzeia Kazimierza Ostrowskiego, canonika Kruszwickiego, uczynione, wdzięcznie iego królewska mość przyjmować raczy. Condolet i. k. m. niewczasowanie wojewodztwa Brzeskiego, które od przechodzących woyska w. x. Lit., do boku iego królewskiej mości ordinowanych, chorągwi poniosło. Co się zaś tknie poczynionych szkod, gdyby iniuriati comparerent y dochodzili krzywd swoich, y tu skuteczną odnieśli by satisfactią; ale że nikt na żadną chorągiew nie dowodził, nie mogło tu institui iudicium; iednak nie wątpi i. k. m. że każdy iniuriatus skuteczną przez sąd wielmożnych hetmanow odniesie sprawiedliwość.

Urodzony krzysztoph Carol Połubiński, że zaciągnawszy się pod chorągiew powiatową y żołd zupełny wzięwszy, nie dośłużył czwierci, iako był powinien—agat z nim o to urodzony rotmistrz in foro fori; aże niebędąc w zaciągu z okazji przeyscia chorągwi do boku naszego ordinowanych, żołnierskim sposobem różne

exactie w dobrach szlacheckich poczynił,—oto z nim iniuriati in foro, iako się constitutiae seymowe opysały, agere y krzywd swoich dochodzić iure powinni.

Iako wszystkich wojewodstw y powiatów omni meliore modo consulere zwykł iego królewska mość indemnity, tak osobliwie powracającym od boku swego chorągwiom iniungere to zechce, żeby wojewodztwo Brzeskie we wszystkiej miały ochronie,—mianowicie dobr ziemskich, prawem pospolitym ab omni onere militari wolnych, żeby ullo modo weyrzeć y insertować nie ważyły się; y kiedy nazad od boku iego królewskiej mości powracać to woysko będzie, in szym traktem ordinować ie i. k. m. zechce.

Ratione wyprawy wojenney za przeszły rok wojewodztwo Brzeskie do pospolitego ruszenia stringi nie może, ieżeli ma attestacyą wielmożnego hetmana, że wysłużyli.

У того рескрипту его королевской милости печать большая великого княства Литовского притиснена, а подпись руки теми словы: Krzysztoph Paskancierz wielki w. x. Lit.; Kazimierz Giedgud—sekretarz i. k. m. Который же то рескрипт его королевское милости, ку актикованью черезъ особу вышеменованую поданный, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.



1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 747—748.

222. Универсалъ канцлера в. кн. Литовскаго Христофа Паца, которымъ онъ даетъ знать городамъ и мѣстечкамъ о наложеніи постановленной на Гродненской конвокаціи пошлыны на соль и сельди.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Октября двадцать третьяго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто слуга его милости пана Казимера Пухальскаго, писара декретового в. к. Л., панъ Казимеръ Колонтай, листъ универсалъ ясневельможного его милости пана Христофа Паца, канцлера великого великого князства Литовскаго, на цло сольное выданный, ку актыкованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jaśnie wielmożnym, wielmożnym ich mć. p. p. senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlachcie, obywatelom wojewodztwa Brzeskiego y powiatu Pińskiego w. m. panom y braci, Chrystoph Pac, kanclerz wielki w. x. Lit., Wiłkowiski, Kozieniecki, Ostryński, Kleszczelski starosta, leśniczy Niemonoytski, w ekonomiey Olitskiej administrator, po zaleceniu braterskich powolności moich; także woytom, burmistrzom, raycom, ławnikom, magistratu y pospolstwu miast y miasteczek, donoszę do wiadomości. Ponieważ stany w. x. Lit. na convocatii teraznieyszey za uniwersałami i. k. m., w Grodnie odprawionej, postanowiły spólnie y uchwa-

liły cło solne w w. x. Lit. y one pewnym kontraktem mnie y imć. panu podkanclerzemu w. x. Lit. koledze memu, puścić; tedy ia z mey strony zleciłem komorę ceł solnych Brzeską ze wszystkimi iej przykomorkami w zawiadywanie imci. panu Kazimierzowi Julianowi Puchalskiemu — pisarzowi dekretowemu w. x. Lit. Zatym proszę wmc. panów, żebyście według postanowienia convocatii Grodzieńskiej, wygadzaiąc potrzebie rzeczy-pospolitey, pomienione cło solne, według constitutii anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtorego, od beczki soli y od beczki śledzi—po złotych dwa wybierać nie bronili, będąc tego pewni, że żadne nadto exactie dziać się nie będą, które ieśliby pisarze celni popełnić ważyli, serio animadvertere y skuteczną iniuriatis sprawiedliwość uczynić rozkażę. Toż uczyni y imci pan podkanclerzy w. x. Lit. kollega mój z strony swoiey. Dan w obozie pod Kromłowem, dnia piętnastego miesiąca Septembra, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątego.

У того листу при печати притесненной подпись руки тыми словы: Ww. mm. panów życzliwy brat y sługa Chrystoph Pac — kanclerz wielki w. x. Lit. Который то листъ универсалъ, ку актыкованью поданный, до книги вписанъ.



1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 769—771.

**223. Универсалъ подскарбія в. кн. Литовскаго Іеронима Криспина Киршенштейна о сборѣ подымнаго.**

Подскарбій в. кн. Литов. Іеронимъ Криспинъ Киршенштейнъ, отдавая свои заслуги на благосклонный судъ господъ и обывателей Брестскаго воеводства, напоминаетъ имъ, что внося податей, назначенныхъ на конвокаційномъ сеймѣ, идетъ очень туго, не смотря на то, что первая половина срока ихъ уже оканчивается и Литовское княжество внесло уже до 30,000 злотыхъ. Причины такого неудачнаго сбора заключаются въ томъ, что одни изъ сборщиковъ еще не явились, а другіе, внося мало, жалуются на обывателей, что эти послѣдніе больше занимаются промѣномъ одной монеты на другую и сборщикамъ или ничего не отдаютъ, или же, если и отдаютъ, то монету старую и подозрительную; отсюда происходитъ и другое зло, именно—поводъ престопающею къ замѣнѣ монеты. Указывая на возвращеніе пословъ

изъ конвокаційнаго сейма и универсалъ короля, разрѣшающій всякія недоумѣнія относительно этой подати, подскарбій проситъ обывателей—лучше вносить въ казну деньги, нежели бумажныя донесенія о недоимкахъ и откладываетъ срокъ до 27 октября съ тѣмъ, чтобы въ этотъ промежутокъ времени внесены были всѣ недоимки безъ всякаго замедленія. Въ случаѣ же неповиновенія, приказываетъ сборщикамъ сдѣлать внушенія по сему дѣлу по приходамъ, деньги собранныя и счета представить въ казну, къ св. Мартину, а недочеты—въ трибуналъ для экзекуціи. Въ заключеніе подтверждаетъ, чтобы сборы втораго срока совершались безъ всякихъ проволочекъ, такъ какъ долженствующій наступить послѣ сего скарбовый трибуналъ исключаетъ уже всякое промедленіе.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсяца Ноября шестнадцатаго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казиміромъ Еленскимъ — хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто Аронъ, школьникъ, жидъ Берестейскій, листъ универсалъ вельможного его милости пана Іеронима Кришпина Киршенштейна, подскарбего великого князства Литовскаго, въ справѣ и речи въ немъ ниже выраженой, къ актыкованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный.

Jaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmościom panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim y wszystkim obywatelom wojewodztwa Brzeskiego, po zaleceniu usług moich w łaskę waszmościow panów y braci. Życząc należnym staraniem adaequare

funkcją moją y iako naywygodniey służyć rzeczy-pospolitey na termin raty pierwszej wniesienia podatków, na konwokacyi powszechną zgodą całej rzeczy-pospolitey y wielkiego xięstwa Litewskiego uchwalonych, pośpieszyłem się ad locum aerarii publici. Gdzie omni spe inferiorum stanowszy, gdy z całego wielkiego xięstwa Litewskiego już nie dopięro po terminie mało co nad trzydzieście tysięcy złotych wniesionych znajduje się, eam tego odbieram rationem, — że iedni ichmość panowie poborcowie non comparent, drudzy szczupłym do skarbu wniesieniem odezwaawszy się, na ichmościow panow obywatelów wojewodztw y powiatow, conqueruntur, — że albo tarde w wydaniu tych podatków poczynają, albo wybrawszy, w brew artykułowi konvokacyinemu, między monetą opisaną (aby wszelka zarówno brana y wydawana była), niektorzy ichmość dystinctią czyniąc, nowe teraznieysze z mennicy szelągi miedzia-



ne od poddanych wybrane, z kupcami y z żydami handle czyniąc, zamieniaią, a do ich mśc panów poborców monetam suspectam et vetustate consumptam oddawiają,—et exinde, czyniąc brak między nową a starą monetą, podają occasionem plebi do terazniejszey w monecie wiele szkodliwej oyczynie waryaty. Ponieważ tedy ich mość panowie posłowie e gremio convokationis do iego k. mości, pana naszego miłościwego, wysłani cum approbatione całego aktu convokacyjnego powrócili, — co już y osobliwie uniwersały j. k. m. po wojewodztwach y powiatach ogłosiły y przyczyny, ieże liby iakie tenerent kogo wątpliwości w wydaniu tych podatków, znieśli (lubo już termin raty pierwszej sterilitate pominoł); życząc barziej na accomodowanie woyska wielkiego xięstwa Litewskiego pieniędzy gotowych do skarbu, niżeli delat papierowych ad condemnandos retentores na przysłym trybunale skarbowym, pociągnowszy terminu raty pierwszej do dnia dwudziestego siódmego miesiąca Octobra, upraszam w. m. panów abyście intra hoc spatium ratę pierwszą bez remory żadney et sine ulla w monecie disquisi-

tione wydać do tychże ich mość panów poborców raczyli. Których to monere serio, aby cum contumacibus, po expirowaniu prorogowanego terminu, iure na roczkach Nowembrowych, blisko nadchodzących, praevia po parafiach ad citationem rozprawiwszy się, condemnaty na trybunał przysły skarbowy executioni przyniesli; a wprzód—calculum y pieniądze bez odmiany żadney, iakie wybrane będą do skarbu na święty Marcin blisko przysły oddali. W tym też w. w. moich mości panów zawczasu ostrzegam, aby rata wtóra na terminie bez żadney przewłóki wydana była, za którą blisko następujący trybunał skarbowy omnem spem prolongationis excludit. Oddawam mię zatym łasce ww. m. m. panów y braci. Dan w Wilnie, dnia siódmego Octobra, roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego piątego.

У того листу универсалу при печати притисненой подпись руки теми словы: W. w. moish panów życzliwy brat y sługa powolny Heronim Kryspin Kierszensteym — podskarbi wielki w. x. Lit. Который же тотъ листъ, ку актыкованью поданный, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

## 1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 723—724.

224. Ординансъ в. гетмана в. в. Литовскаго Павла Яна Сапѣги о томъ, чтобы войско шло немедленно къ обозу и не занималось грабежами.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого, тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Октября двадцатого дня.

На врадѣ вгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Іеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ—хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто Лейбъ, школьникъ, жидъ Бере-

стейскій, листъ ясневельможного его милости пана воеводы Виленского, гетмана великого князства Литовского, до ихъ милости пановъ жолнеровъ выданный, на речъ въ немъ ниже помененую, ку актикованью до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:



Paweł Jan Sapieha, wojewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit. iego mści panu porucznikowi, albo comendatowi chorągwie iego mość pana wojewody Mściśławskiego. Nie ieno o to, że mimo tak wiele ordinansow moich, którem wydał, żebyście wmść . . . . . ze wszystkim półkiem mężnie, szli iako naprędzey do obozu, tak odległem ciągnieniem, y łupieżstwem, nigdy dobremu żołnierzowi nieprzystoynym, bawicie się wmść, ale y o to, że nad uniwersał mój, Brześciowi na ochronę dany, stawiliście tam y też co y wszędy czynicie exactie, iako na sąd mój y artykułow woyskowych

rigor zasłużyliście, wmość, tak ten pewnie minąć wmść nie może. A teraz y serio rozkazuie, abyście ex nunc z tamtąd ustąpili y pozew o to samo wydać po w. mściow rozkazałem. Dan w Rasney, dnia dwunastego Octobra, tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątego.

У того листу при печати притисненной подпись руки тыми словы: Jan Sapieha, Woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit. Который же тотъ листъ, за подаьемъ черезъ верху мененую особу ку актикованью, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ актикованъ и вписанъ.

1666 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 905—906.

225. Универсалъ гетмана в. к. Лит. Михайла Казимира Паца объ освобожденіи города Брестя отъ военныхъ постоевъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ шестого, мѣсеца Февраля третяго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Александромъ Палневскимъ, намѣсникомъ кгородскимъ Берестейскимъ, отъ вельможного пана его милости, пана Казимера Яна Сапѣги, подскарбего надворного великого князства Литовского, Бѣльского и Солпенскаго старосты, зостаючимъ, постановившисе очевисто Левко Ицковичъ, жидъ и школьникъ мѣста Берестейского, универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, воеводы Смоленского, гетмана польного великого князства Литовского, въ речи нижей въ немъ выраженой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał Kazimierz Pac, wojewoda Smolenski, hetman polny w. x. Lit., Feydanski, Tryski starosta, ekonomii Mohilewskiejey administrator, ichmć panom pułkownikom, oberszterom, oberszterleytnantom, rotmistrzom, maiorom, kapitanom, porucznikom y wszystkimu in genere rycerstwu woysk i. k. mści w. x. Lit., chęci me towarzyskę zaleciwszy. Conformuiąc się do wyrazney woli y uniwersałow i. k. mści, pana mego miłościwego, któremi miasto Brześć od wszelakich exakciey żołnierskich uwalniać raczył, z władzy mey hetmanskiey mieć chęć y serio upominam, aby żaden z wmć. w pomienionym mieście i. k. mści Brzesckim tak u mieszczan, iako y u żydow, noclegów y pokarmów nie odprawował, ugod, stacy y podwód brać nie ważył się y żadnym sposobem nie agramował pod penami w artykułach



woyskowych opisanemi, które in contravenientes niechibnie extendowane będą. Dan w Wilnie, dnia dwudziestego piątego Ianuarii, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt szóstego.

У того универсалу при печати под-

писъ руки тыми словы: Michał Pac, wojewoda Smolenski, hetman polny w. x. Lit. Который же то универсалъ ку актикованю поданый, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

## 1666 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 1045—1046.

226. Упоминальный листъ короля Яна Казимира, суперъ-интенденту Брестскаго монетнаго двора Киру Бандинели, чтобы работники монетнаго двора не дѣлали оскорбленій Брестскимъ жидамъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ шестого, мѣсеца Марца двадцать второго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Левко Ицковичъ, школьникъ, жидъ Берестейскій, листъ его королевской милости упоминальный до его милости пана Цируса Бандинелего, суперитендента минницы Брестской, въ справѣ нижей менованной выданный, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jan Kazimierz, z Bożej łaski król Polski etc. Szlachetnemu Cyrusowi Bandynelemu, superintendentowi minnice Brzesckiey, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Szlachetny, wiernie nam miły! Suplikowali nam przez niektórych panów rad y urzędników naszych, przy boku na ten czas będących, wszystkie kahału Brzesckiego żydzi, że rzemieśnicy y czeladź w minnicy Brzesckiey, na ten czas będące, pomienionych żydów bez żadney przyczyny w domach

y na ulicach nie tylko słowy nieuczciwemi znieważaia, ale też lżą, krzywdy y szkody, różne pochwałki na zdrowie y dobra ich czynią. My tedy, dalszym zabiegaiąc inconvenientiom chcemy po wierności waszey mieć y serio rozkazujemy, aby wierność twoia rzemieśnikom y czeladzi w minnicy Brzesckiey, pod swoją władzą będącym, żeby oni żydom Brzesckim żadney krzywdy y szkody, zniewag y pochwałek na zdrowie, ani na dobra ich nie czynili, surowo przykazał y występnych za doniesieniem tobie skargi sprawiedliwość nieodwłoczną czynił, inaczej nie czyniąc z powinności swey dla łaski naszej. Dan w Warszawie, dnia szesnastego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt szóstego, panowania naszego polskiego—siedmnastego, a szwedzkiego—ośmnastego roku.

У того листу его королевской милости при печати подпись рукъ тыми словы: Jan Kazimierz król; Andrzej Kotowicz, pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его корол. милости, ку актикованью поданый, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.



1666 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 1207—1209.

**227. Универсалъ короля Яна Казимира депутатамъ, отправленнымъ въ Брестскую экономію, чтобы они не требовали военныхъ повинностей отъ сказанной экономіи и духовенства латинскаго и греческаго исповѣданій.**

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ шестого, мѣсеца Мая двадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившися очевисто его милость панъ Казимеръ Чапскій съ велебнымъ отцемъ священникомъ Львовскимъ, листъ его корол. милости универсалъ, въ справѣ и на речъ въ немъ ниже менованую данный и служащій, къ актированью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писанный:

Jan Kazimierz, z Bożej łaski, król Polski etc. Urodzonym deputatom z assignaciey wielmożnego wojewody Smolenskiego, hetmana polnego w. x. Lit. do dobr duchownych utriusque ritus y donatariuszow, w ekonomii naszej Brzeskiej będących, zasłanym, łaskę naszą królewską. Urodzeni wiernie nam mili! Mamy tę informatią, iż wierność wasza, otrzymawszy snadź ad malam et sinistram informationem assignacją od wielmożnego hetmana polnego w. x. Lit., do ekonomii naszej Brzeskiej, od duchowienstwa tak Rzymskiego, iako y Greckiego nabożeństwa, tudzież y donatariuszow tamiecznych, od których nam do skarbu naszego czynsz goły pieniężny idzie, chlebow y stacy nieznosnych upominacie się, wymagacie, y onych angarizujecie; co, iż przeciwko wyraznemu

jest prawu, które dobra nasze stołowe ekonomiczne ab omnibus militaribus uwalnia contributionibus y exactiis, y hetmani na wydawanie assignaty prawa żadnego nie mają; tudzież że przez te wierność wasza exactie y wyciąganie chlebow znacznie musielibyśmy w szczupłych dość naszych prowentach y intratach stołowych mieć y ponosić diminutią: przeto powagą naszą królewską chcemy mieć y surowie przykazujemy wierności waszey, abyście zarazem, za doysciem tego listu—uniwersału naszego, z ekonomii naszej ustąpili, plebanów y popów Ruskich, także y donatariuszów naszych, którzy się w tej ekonomii Brzeskiej znajduia, zaniechali y nie inquietowali y chlebow się nie upominali; a ieśliby się iuż co od kogo wzięli, żebyście koniecznie powracali, albo nagradzali, nie czekaiąc, póki byśmy was ztamtąd rugować kazali,—inaczej dla łaski naszej y dla surowego sądu, który byś my nad wiernością waszą extendere kazali, nie czyniąc. Na co, dla lepszey wiary, ręką naszą przy pieczęci w. x. Lit. podpisujemy. Dan w Warszawie, dnia szóstego miesiąca Kwietnia, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt szóstego, panowania królewstw naszych polskiego y szwedzkiego—ośmnastego roku.

У того листу его королевской милости универсалу, при печати притиснутой, подпись рукъ тыми словы: Jan Kazimierz król; Walerian Stanisław



Judycki—archidiakon Wilenski, pisarz | ку актикованью поданный, до книгъ  
w. x. Lit. Который же тотъ листъ, | кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1666 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 1339—1341.

**228. Универсалъ короннаго гетмана Станислава Потоцкаго о томъ, чтобы войска не смѣли проходить чрезъ Врестское воеводство.**

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого  
тысеча шестьсотъ шестьдесятъ шесто-  
го, мѣсеца Юня десятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ,  
передо мною Еримъ Станиславомъ Умя-  
стовскимъ—стольникомъ Венденскимъ,  
подстаростимъ Берестейскимъ, поста-  
новившице очевисто его милость панъ  
Казимеръ Дунинъ Корвицкій, мечникъ  
Смоленскій, посель воеводства Бере-  
стейского, универсалъ ясневельмож-  
ного его милости пана Станислава съ  
Потока Потоцкаго—воеводы Краков-  
ского, гетмана великого коронного, въ  
речи ниже въ немъ менованной, ку  
актикованью до книгъ кгородскихъ Бе-  
рестейскихъ подалъ, въ тые слова пи-  
санный:

Stanisław z Potoka na Podhoycach  
Potocki, woiewoda Krakowski, hetman  
wielki koronny, Barski, Dolinski, Gro-  
decki, Mosciski, Drahimski, Rodnuski  
starosta, ichmć panom pułkownikom,  
oberszterom, oberszter-leytnantom, rot-  
mistrzom, maiorom, kapitanom, porucz-  
nikom, ich namiestnikom y wszystkiemu  
ichmć rycerstwu,—iezdnemu, pieszemu,  
polskiego y cudzoziemskiego zaciągu.  
Czynię wiadomo, iż nie tylko do prawa  
pospolitego stosuiąc się, które dobrom  
dziedzicznym wszelką od żołnierza wa-  
rowało ochronę, a że mając osobliwy  
respekt na wielkie spustoszenie włości

w woiewodztwie Brzesckim Litewskim,—  
tak przez nieprzyiaciela koronnego, ia-  
ko też częste woysk przechody; aby te-  
dy wszystkie dobra w pomienionym wo-  
iewodztwie przychodzić do siebie mogły,  
tym uniwersałem od wszelakich in gene-  
re ciężarów żołnierskich zasłanionymi  
chcąc mieć we wszelakiey ochronie, gdzie  
aby żadna chorągiew z woysk i. k. mści  
nie tylko przechodzić, ciągnieniem się  
bawić, stacyi, chlebów pobocznych wy-  
ciągać, ale y nogą postać nie ważyła  
się,—z władze moiey upominam y przy-  
kazuie, deklaruiąc, iż za pierwszą skar-  
gą, który nie poszanował tego uniwer-  
sału, iako też o najmnieyszą krzywdę  
uiąc się gotowem y każdego woli moiey  
sprzeciwnego bez wszelakiey folgi, zwło-  
ki y respektu na osoby, sądzić surowie  
y na gardło karać każę, upewniam. Któ-  
ry uniwersał, dla lepszey wagi ręką mo-  
ią podpisawszy y pieczęcią stwierdziw-  
szy, na zaszczyt woiewodztwu pomie-  
nienemu daię. Dat. w obozie Podkołu,  
dnia dwadziestego dziewiątego Iunii, ty-  
siąc sześćset sześćdziesiąt szóstego roku.

У того универсалу при печати при-  
тисченной подписъ руки тыми словы:  
Stanisław Potocki—woiewoda Krakow-  
ski, mpria. Который же то универсалъ,  
ку актикованью поданный, есть до книгъ  
кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.



1666 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 1343—345.

229. Универсалъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца о томъ, чтобы войска не обременяли обывателей военными повинностями во время перехода чрезъ Брестское воеводство.

Лѣта отъ Нароженъя Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ шестого, мѣсяца Іюля десятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившимъ очевидно его милость панъ Казимеръ Дунинъ Корицкій—мечникъ Смоленскій, посолъ воеводства Берестейскаго, тотъ универсалъ ясневельможного его милости пана Паца, воеводы Смоленскаго, гетмана польного великаго князства Литовскаго, на сеймику реляційномъ въ рѣчи ниже менованоу ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał Kazimierz Pac—wojewoda Smolenski, hetman w. x. Lit., Feydanski, Triski starosta, ekonomii Mohilewskiej administrator, wszytkiemu in genere rycerstwu woysk i. k. mści w. x. Lit. polskiego y cudzoziemskiego, konnego y pieszego zaciagu, po zaleceniu chęci mych

towarzyskich. Doszła mię skarga od ichmć panów obywatelów woiewodztwa Brzeskiego, iż przez częste różnych chorągwi przeyscie przez woiewodztwo Brzeskie, wielkie ponoszą ichmć pp. obywatele praeiudicia y uciążenia niesłuszne; z władze przeto mey hetmanskiej mieć chęć y surowie przykazuję, abyście wmość, takowe zaniechawszy ausus, noclegami, pokarmami, ugod wymaganiem et omni in genere et specie modo nie byli pomienione na woiewodztwo iniuriosy, pod surowemi wartykułach woyskowych opisanemi poenami, które za doysciem skargi nie chibnie in contravenientes musiały by extendi. Datum w obozie z pod Woli, dwudziestego dziewiątego Іunii, anno tysiąc sześćset sześćdziesiątego szóstego.

У того листу универсалу подписъ руки тыми словы: Michał Pac—wojewoda Smolenski, hetman polny w. x. Lit. Который тотъ универсалъ, до актъ подаанный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1666 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 1423—1434.

230. Униварсалъ гетмана польнаго в. кн. Литовскаго Михала Казимира Паца о доставкѣ изъ г. Брестя провіанта для проходящаго войска.

Лѣта отъ Нароженъя Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ шестого, мѣсяца Августа семнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ,



подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Ерій Яцевичъ, листъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, воеводы Смоленского, гетмана польного великого князства Литовского, въ справѣ и рѣчи ниже въ немъ менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac, woiewoda Smolenski, hetman polny w. x. Lit., ichmościom panom namiestnikom, uczciwym woytom ekonomii i. k. mści Brzeskiey, po zaleceniu chęci moich. Obviando, aby ekonomia ta nie była aggrawowana zabiegami z woyska od boku i. k. mści powracającego na żywności, bez którey żołnierz obeysć się nie może, życzę y ten wmc. podaie sposób, abyście wmc. zawczasu proviant chlebem, krupami,

mięsem gotować kazali dla woyska, gdy się tam zbliży, od którego wszelki ekonomia cum attinentis będzie miała pokoy, gdy mu pożywienia sposób subministrabitur; w czym zniosą się z wmściami ustnie zesłani ode mnie towarzystwo, imść pan Stabrowski, starosta Surażski y imść pan Tyszkiewicz. Datum w obozie pod Rykami, dnia iedynastego Augusta, tysiąc sześćset sześćdziesiąt szóstego anno. Miasto Brzeskie aby się do tego prowiantu przyłożyło, pilno żądam tak y do żywotniey.

У того листу универсалу, при печати притисненой, подпись руки тыми слова: Michał Pac—woiewoda Smolenski, hetman polny w. x. Lit. Который же тотъ листъ, ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1666 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 53—54.

**231. Листъ короля Яна Казимира на опечатаніе монетнаго двора въ Брестѣ.**

Король Янъ Казиміръ, вслѣдствіе трактата подъ Ленговичами и вслѣдствіе усиленной просьбы становъ рѣчи-посполитой, даетъ согласіе на закрытіе всѣхъ монетныхъ дворовъ въ рѣчи-посполитой. По этой причинѣ онъ приказываетъ и Жмудскому каштеляну Ордъ, чтобы, съ полученіемъ сего ординавса, немедленно былъ опечатанъ монетный дворъ и въ г. Брестѣ. Но такъ

какъ урожденный Боратыни, Осецкій староста, содержатель этого монетнаго двора, заключивши контрактъ съ рѣчью-посполитою на чеканъ монеты, по отношенію къ рѣчи-посполитой выполнилъ его въ точности, а для себя, согласно этому же контракту, не успѣлъ отчеканить до полтора милліона злотыхъ; то король допускаетъ эту мѣру только до будущаго, ближайшаго сейма.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ сего, мѣсеца Генваря двадцать девятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Ерімъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Александеръ Бейнаръ, листъ его королевское милости, въ речи въ немъ

ниже менованой, ку актикованью до квитъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Wielmożnemu Stanisławowi Wincentemu Ordzie, casztelanowi Żmudzkiemu, —samemu, lubo, in absentia, substitutowi, przy miennicy Brzeskiey zostającemu, tudzież urodzonemu Aleksandrowi Beynarowi, dworzaninowi skarbo-



wemu y pisarzowi, od wielmożnego podskarbiego w. x. Lit. przy tey że miennicy attendentia mającemu, wiernie nam miłym łaską naszą krolewską. Wielmożni, urodzeni, wielce nam mili! Lubo urodzony Boratyni, starosta Osiecki, wszystkie summy, ex vi contractus, na rzecz pospolitą należące wypłaciwszy, sobie y kredytorom swoim na półtora circiter miliona nie dobił, a według kontraktu z rzeczą-pospolitą zawartego et publica fide upewnionego nie pierwey miała być zamkniona miennica, aż by in toto był satisfactus od rzeczy-pospolitey urodzony Boratyni w swoich interessach. Wygadziac iednak traktatowi pod Lengowiczami zawartemu y gorącej proźbie stanów rzeczy-pospolitey, ochotnie zezwoliłiśmy na to, aby wszystkie miennice w państwach naszych tak srebrne, iako y miedziane instantanee były zawarte. Co wielmożnemu podskarbiemu wielkiemu w. x. Lit., przy boku naszym na ten czas residuiącemu, pilno zaleciwszy, chcemy mieć po wierności waszey, y surowo rozkazujemy, abyś się wierność wasza tegoż momentu, którego ten ordynans nasz wierności waszey oddanym będzie, żadney około niego nie czyniac dyspozytiey, insumul z factorami urodzonego Tytusa Liviusa Boratyniego, wszystkie instrumenta mienniczne porządnie zinwentowawszy, one do iednego sklepu sprowadzili y sklep ten pieczęciami swemi, a factorowie urodzonego Baratyniego także swemi pieczęciami zapieczętowali. Po-

pieczętuiecie oraz wierność wasza wszystkie beczki z opłatkami, co kolwiek ich ten ordynans nasz w miennicy zastanie y one do tego sklepu, gdzie instrumenta mienniczne sprowadzone będą, złożycie do dalszey woli naszej y całej rzeczypospolitey, która na drugim da Bóg seymie, od nas złożonym, decisionem uczyni koło ukątentowania urodzonego Boratyniego w słusznych pretensyach iego. Interea nikomu wierność wasza żadnego przystępu tak do instrumentow miennicznych, iako y do opłatkow, nie pozwolić sub poenis fisci in contraventores erogatis, które nie tylko na faktorach y sługach urodzonego Boratyniego, ale y na wierności waszey, gdybyście tego, co wierności waszey iniugimus, do exekucyi przywieść nie mieli, extendowane będą; ynaczey tedy wierność wasza nie uczynicie s powinności swey, dla łaski naszej. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego ósmego miesiąca Decembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt szóstego, panowania naszego polskiego y szwedzkiego—dziewiętnastego roku.

У того листу его королевское милости печать большая вел. кн. Литовского притисненая, а подпись рукъ тыми словы: Jan Kazimierz król; Andrzej Kotowicz—pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его королевское милости, ку актигованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.



1667 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 215—218.

**232. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Паца, оберштеръ-лейтенанту Станцелю.**

Гетманъ в. кн. Литовскаго Михаилъ Паць даетъ распоряженіе оберштеръ - лейтенанту Станцелю, чтобы онъ, въ случаѣ опасности городу Берестю, шелъ къ нему на помощь съ полкомъ

польнаго писаря в. кн. Литовскаго и съ другимъ полкомъ Кришпина оберштера и, по прошествіи зимы, оберегалъ бы его всяческими средствами.

Лѣта отъ Нароженъя Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ сего, мѣсеца Марта одинадцатого дня.

Stancelowi, obersztleytenantowi iego królewskiey mości, chęci me zaleciwszy, da iemy ten mój ordynans, aby in casu ingruentis periculi z regimentem iego mość pana pisarza polnego w. x. Litewskiego y z drugim iego mości pana Krypzipina, obersztera i. k. mści, na Brześć pro praesidio wchodził, y za iak czasu, skoro zima zeydzie, securitatem, mieysca tego omni possibili modo opatrywał, condexteritati waszmości poruczam. Datum dnia iedynastego Februaryi, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, w Minsku.

На врадѣ кгородскоиъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Станиславъ Домановскій, слуга его милости пана Станцеля оберстерлейтенанта его королевское милости, ординансъ ясневельможного его милости пана Михала Паца, каштеляна Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, въ справѣ и речи нижей въ немъ менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

У того ординансу при печати притисненой подписъ руки тыми словами: Michał Pac—kasztelan Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ ординансъ ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

Michał Kazimierz Pac, kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit., i. w. i panu



1667 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 173.

233. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца объ укрѣпленіи города Врестя.

Миханлъ Казиміръ Паць, кашт. Виленскій, гетманъ в. кн. Лит., излагая бѣдственное состояніе Брестской крѣпости, подверженной постояннымъ нападеніямъ отъ казаковъ и татаръ, а равно выражая боязнь, чтобы она не досталась въ

руки непріятелей, убѣждаетъ дворянство—озаботиться ея укрѣпленіемъ и оказать помощь Литовскимъ войскамъ, расположеннымъ въ этой мѣстности.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ сего, мѣсеца Марта третего дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившимся очевисто панъ Марекъ Романовскій, листъ универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца—каштеляна Виленскаго, гетмана великаго великаго князства Литовскаго, въ справѣ и речи ниже въ немъ менованой выданный, ку активованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jaśnie wielmożnym ichmć. panom senatorom, dignitarzom, rycerstwu, szlachcie, obywatelom wojewodztwa Brzeskiego, moim wielce miłościwym panom y braci, Michał Lazimierz Pac, kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit. po zaleceniu usług mych życzliwych. Upatrując, iż fortocom, confinibus w. x. Lit. od Polesia będącym metuendum od kozackiey rebelliey z Tatarami zligowa-

ney, życzę z powinności urzędu mego y proszę was miłościw. panów, abyście, propriae consulendo securitati, fortificatią Brześcia przedsięwzięli y wszelkiemi do opatrzenia mieysca tego sposobami dopomogli ludziom z woyska w. x. Lit. zesłanym,—praevidendo, by w ręce nieprzyiacielskie nie dostały się; co, iakie przyniosło by (strzeż Boże) nie tylko wielm. mm. panom y wojewodztwu, ale y całemu w. x. Lit. incommodum, snadnie waszmość pańowie penetrare możecie. Ażeby to do wiadomości wszystkich przyszło, proszę, aby ten uniwersał, po przyięciu do akt, po mieyscach zwyczajnych był publikowany. Datum dnia iedynastego Februaryi, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, w Minsku.

У того универсалу при печати приписаной подписъ руки тыми словы: Wielm. mości panów braci sługa powolny Michał Pac—casztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit. Который же тотъ универсалъ, ку активованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.



1667 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр 193—194.

**234. Привилегія короля Яна Казимира Теодору Савицкому на взиманіе мостоваго мыта.**

Привилегія короля Яна Казимира, данная, по представленію судьи К. Умятовскаго и подеудка Мар. Буховецкаго—Теодору Савицкому въ томъ, что онъ—Савицкій—имѣетъ право взимать пошлыны съ торговыхъ и простыхъ людей, за исключеніемъ духовенства и шляхты, во время проѣзда ихъ чрезъ построенный имъ мостъ на рр. По-

гони и Лехновкѣ въ имѣніи Кивовертахъ,—съ людей торговыхъ за подводу—2 гр. польск., съ простыхъ, за скотину, отправляемую на торгъ—шелягъ; если же евреи стануть обѣзжать этотъ мостъ рѣкою Мухавцемъ, то взимать съ челна—тоже по 2 гроша; по дорогѣ позволяется ему—ставить шинки и корчмы и заниматься торговлею.

Roku Pańskiego tysiąc sześćset dwiędziesiąt ósmego, miesiąca Iunii dwudziestego dziewiątego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Woyciech Grodzicki, przywiley i. k. mści osobom y na rzecz w nim wyrażoną służyacy, ku aktykowaniu do xiaąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Iż gdy urodzeni—Jan Kazimierz Umiastowski—sędzia, y Marcin Buchowiecki—podsędek, urzędnicy ziemscy Brzescy, kommissarze nasi, od nas osobliwym listem naszym naznaczeni, do maiętności dziedzicznej urodzonego Theodora Sawickiego, nazwaney Kiwowert, w wojewodztwie Brzeskim leżącey, ziechali, a tam na dwu mieyscach, to iest, na rzece Pohoni y drugiej—Lehnowce alias Diohtiarze, na gościncu wielkim Breskim, do Kobrynia y innych miast y miasteczek idącym, zły y niebezpieczny ludziom podróżnym przeiazd oglądali y za podięty w pobudowaniu przez urodzonego Sawickiego mostu koszt, myto mostowe na ludzie, żydy y furmany postanowili y do nas pro confirmatione odesłali. My tedy, zabie-

gaiąc temu, aby, za zageśzczeniem mytu y wielkim braniem onych, poddani nasi, ludzie kupieccy, uciążeni nie byli, ordynacją kommissarską moderuiąc, tak postanawiamy y urodzonemu Theodorowi Sawickiemu w maiętności iego dziedzicznej, Kiwowertach rzeczoney, myto mostowe na ludziach kupieckich, żydach, furmanach, od wozu towarem nałożonego, po dwa groszy polskie, a od koni, bydła rogatego, na sprzedaż prowadzaiącego—po szelągu nadaiemy. A iż insi kupcy żydzi, chcąc uniknąć tego myta, rzeką Muchawcem czołnami towary prowadzą; tedy od czołna ładowanego—także po dwa groszy polskie nadaiemy, y karczmę na tym że gościncu dla ludzi podróżnych pobudować, szynki y handle wszelakie w niey mieć pozwalamy. Stan iednak duchowny y szlachecki, także y podwody ich y ci, co pieszo idą, od płacenia tego myta wolni być maią. Waruiemy też y to, aby mosty zawsze na tamtych rzekach dobre y bezpieczne byli. Co do wiadomości wszem wobec, a mianowicie żydom, furmanom y innym kondycii kupieckey ludziom, przywodząc, chcemi mieć y rozkazuiemy, aby przez pomienione mosty ieżdżąc, także y czołny prowadząc, myto mostowe, krom wszelkiey trudności urodzonemu Theodorowi Sawickiemu—iemu samemu y sukcesso-



rom, po nim następującym, płacili y od dawali corocznemi czasy. Na co, dla lepszej mocy, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, miesiąca Kwietnia dnia czwartego, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, panowania naszego polskiego y szwedzkiego—dziewiętnastego roku.

U tego przywileju przy pieczęci podpis ręki i. k. mści temi słowy: Jan Ka-

zimierz król. Myto mostowe urodzone-mu Theodorowi Sawickiemu w dobrach dziedzicznych, nazwanych Kiwowerty, w wojewodztwie Brzeskim, na rzekach Pohoni y Lehnowce. Andzey Kotowicz, pisarz w. x. Lit., mpria. Który to przywilej i. k. mści, przez osobę wyż mianowaną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

### 1667 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 491.

**235. Ординансъ гетмана в. вн. Литовскаго Михаила Казимира Паца объ увольненіи отъ службы 3-хъ ротъ и изъ каждой роты—опредѣленнаго количества солдатъ.**

Гетманъ великій великаго княжества Литовскаго Михаилъ Казиміръ Пацъ посылаетъ ординансъ на имя оберштеръ-лейтенанта, въ которомъ излагаетъ слѣдующее: хотя на настоящемъ сеймѣ и постановлена уплата войску и для этого назначена особая коммиссія; но такъ какъ въ ожиданіи исполненія ея дѣйствій солдаты должны были бы тер-

пѣть большія невыгоды, а бѣдные люди крайнее разореніе; потому, по волѣ короля и цѣлой рѣчи-посполитой, онъ приказываетъ, чтобы изъ полка полнаго писаря, съ полученіемъ этого ординанса, удалены были три роты (chorągwi), и чтобы тѣ, которые по удаленіи соберутся въ толпы были разгоняемы силою.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ сего, мѣсяца Іюня третего дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Станиславъ Мрочекъ, универсалъ ясневельможного его милости пана Паца—гетмана великаго великаго княжества Литовскаго, въ справѣ и на речъ нижей въ немъ менованую, ку активованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał Kazimierz Pac—kasztelan Wileński, hetman wielki, w. x. Lit. Imć panu obersterleytnantowi i. k. mści, a

w niebytności, któremu kolwiek z panów oficerów, comędę nad regimentem wielmożnego imć pana pisarza polnego w. x. Lit. mającemu, chęci mojej. Ponieważ na terazniejszym seymie iest umówiona woysku zapłata y commissia na to złożona, na którą czekając y żołnierzowi na szczupłym stanowisku y z niewygoda y ubogim ludziom z ostatnią zgubą było by; tedy, gdy z tych przyczyn iest wola i. k. mści y consensus całej rz-ptej, aby część woyska przed commissyją uwiniona była: stosując się ad intentionem i. k. mści y do iednostajney umowy rz-ptej, a przytym bacząc, że wwmm., na tym stanowisku dla tey zostając ze wszystkiemi chorągwiemi, y sami niedostatek wyżywienia cierpielibyście y tameczni poddani przez długą consisten-



tią wmsćiów do zniszczenia przysli by, — z władze mey hetmańskiej daię ordinans, abyś waszmość, w regimencie imść pana pisarza polnego, zaraz za doysciem tego ordinansu, chorągwi trzy zwinął, ludzie wszystkie rozprawił, a stanowiska onym ustąpić rozkazał, y z tych zwinionych chorągwi, ludzi do regimentu nie przyjmował, — owszem, pod chorągwiami temi, które nie zwinione zostaią, nie więcej, ieno po sześciu dziesiąt ludzi, w tęż liczbę kładąc oficerów, zatrzymał; tych zaś, którzy by się po zwinieniu chorągwi gromadą trzymali, abyś waszmość gromił,

znosił y rozplaszal — pilno zlecam y z władzy mey żadam; a na doyscie należących z skarbu rz-ptey chorągwiom tym, które się zwinąć maia, zasług, assekuracją posyłam. Dat. w Warszawie, dzień wiatęgo dnia Maia, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego.

У того универсалу подпись руки тими словы: Michał Pac — kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit. Который то универсалъ, ку актикованью поданы, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1438—1440.

**236. Упоминальный листъ короля Яна Казимира Стефану Зембоцкому.**

Король напоминаетъ Стефану Зембоцкому, что, вопреки ревизорскимъ уставамъ, онъ позволяетъ себѣ дѣлать разныя насилия корол.

крестьянамъ — отнимаетъ у нихъ земли, грабитъ и заставляетъ ихъ дѣлать разныя для себя работы, и совѣтуетъ ему впредь этого не дѣлать.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсеца Апрѣля четвертого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ и подстаростимъ, постановившисе очевидно Павелъ Яковицкій, подданный волости Каменецкое, листъ его королевское милости упоминальный, въ справѣ и речи ниже въ немъ менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Urodzonemu Stephanowi Zembockiemu — podstarościeму Kamienieckiemu, wiernie nam miłemu, łaską naszą królewską. Urodzony, nam wiernie mi-

ły! Doniesiona nam iest przez panów rad y urzędników dwornych, przy boku naszym na ten czas będących, imieniem poddanych naszych starostwa Kamienieckiego suplika s kwerimonia, iż wierność twoia nad ustawę rewizorską u nich czynsze wybierasz, na robotę do swoich y teścia swego folwarków pędzić każesz, zboża, na swoją potrzebę skupione, podwodami ich prowadzić do spustu roskażujesz, czego oni, podług ustawy opisaneu, czynić nie powinni, — a nadto co większa, z roskazania wierności twoiey, onych bią y do gąsiorów wsadzaia — co ieśli tak iest, musiał by nas wierności twoiey postępек obchodzić y urażać. A tak chcemy mieć po wierności twoiey y roskazujemy, abyś czynszów u nich, nad ustawę rewizarską, wybierać nie ważył



się, na robotę do folwarków swoich, które oni odprawować niepowinni, pędzić ich nie kazał, do wożenia podwodami ich zboża swego do spustu przymuszać necessitować, a pogotowiu bić, violentii y bezprawia im czynić zaniechał, ale we wszystkim, do ustawy rewizorskiej stosując się, ku nim zachował się—inaczej, wierność twoja, nie uczynisz dla łaski naszej, s powinności swej. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego pierwszego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego, panowania kró-

lestw naszych polskiego a szwedzkiego—dwudziestego roku.

У того листу его королевское милости упоминального печать большая великого князства Литовского а подпись рукъ теми словы: Jan Kazimierz król; Cyprian Paweł Brzostowski—referendarz y pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его королевское милости упоминальный, ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

## 1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1312—1315.

### 237. Листъ короля Яна Казимира къ Ходкевичевой, старостинѣ Мозырской, по дѣлу мѣщанъ м. Мальча.

Король Янъ Казимиръ, въ письмѣ къ Ходкевичевой—старостинѣ Мозырской, напоминаетъ ей объ обязанностяхъ вѣрноподданной, поставляетъ на видъ насилія, сдѣланныя ею мѣщанамъ м. Мальча, отправлявшимся въ Варшаву въ королевскій

ассесорскій судъ для засвидѣтельствованія своихъ правъ и привилегій, и совѣтуетъ ей не поспирать правъ, дарованныхъ имъ королями, и освободить заключенныхъ изъ тюрьмы, во избѣжаніе неудовольствій со стороны его величества.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсеца Марца второго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто славетные Петръ Тарановичъ и Кондратъ Гавриловичъ—мѣщане мѣста его королевское милости Малча, листъ его королевское милости упоминальный до ея милости пани Ходкевичовой, старостиное Мозырское, въ справѣ тыхъ же мѣщанъ Малецкихъ, на речъ нижей въ немъ выражоную выданный, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писанный:

Jan Kazimierz, z Bożej łaski król Pol-

ski etc. Urodzoney Izabelli Ładzkiej Chotkiewiczowej — starościney Mozyrskiej, wiernie nam miłej, łaską naszą królewską. Urodzona, wiernie nam miła! Supplikowali nam poddani nasi z miasteczka Malcza, w dzierżeniu wierności twojej, iż gdy oni, będąc od urodzonego Wiktoryana Wypokinskiego—wóytya tamecznego do sądu naszego assesorskiego zapozwani dla pokazania spraw swoich od nayiaśniejzych antecessorów naszych, a od nas samych im confirmowanych, niektórych s posrzedku siebie mieszczan obrawszy, do Wazszawy wyprawili; wierność twoja, iakobyś w pogoń za nimi czeladź swoją posławszy, onych bić y wiązać kazała,—iakoż snać, z rozkazania wierności twojej, czeladź onych zbiwszy, prawa im służące u nich pozabierawszy



y samych wziowszy do więzienia wzruci, którzy iakoby y dotąd ieszcze w więzieniu u wierności twoiey zostaia; co, ieśli by tak być miało, musiało by to nas nie pomału obchodzić y urażać. A tak chcemy mieć po wierności twoiey y rozkazuiemy, abys od tego bezprawia y uciemiężenia supersedować kazała, y onych więcej oggrawować y krzywdzić, pogotowiu bić y mordować poddanych naszych, zaniechała. A nadto, abys wierność twoia prawa im służącego łamać nie kazała, z więzienia onych wypuścić y sprawu im powracać rozkazała,—inaczey wierność twoia nie uczynisz dla łaski naszej y z powinno-

ści swey. Dan w Warszawie dnia dwudziestego pierwszego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego, panowania królestw naszych polskiego y szwedzkiego—dwudziestego roku.

У того листу при печати подписъ руки его королевское милости тыми словы: Jan Kazimierz król; Cyprian Paweł Brzostowski—referendarz y pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его королевское милости уминальный, ку актикованью поданный, есть до книгъ владовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписать.

### 1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1610—1612.

#### 238. Приватный листъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца.

Вслѣдствіе писменнаго сообщенія короля, гетманъ в. кн. Литовскаго Михаилъ Казимиръ Паць предписываетъ оберштер-лейтенантамъ, майорамъ и вѣмъ офицерамъ полнаго писаря в. кн. Литов-

скаго и полковнику Кришпину, чтобы они перестали дѣлать разныя обиды и притѣсненія подданнымъ ключа Кіевецкаго и Мѣлейчицкаго и удовлетворили обиженныхъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсеца Мая семнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто панъ Войтехъ Соволинскій, листъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, гетмана великаго князства Литовскаго, приватный, въ речи нижей мененой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał Kazimierz Pac, casztelan Wi-leński, hetman wielki w. x. Lit., ichmśc

panom oberszter-leytnantom, a w niebytności—maiorom, albo comendantom y wszystkim oficerom regimentow imć pana pisarza polnego w. x. Lit. y imśc. pana Kryszpina—pułkownika ikmci, chęci me zaleciwszy. Zachodzi mię skarga na waszmościów o niesłuszne exactie od poddanych kluczow Kiowieckiego y Mieleczyckiego przez w. m. stałe, co szczyrey wyrażono iest w suplice do i. k. m. podaney, tak też w regestrze szkod y liście i. k. m. do mnie pisanym, których wszystkich rzeczy kopie, autentiki przy sobie zostawiwszy, posyłam do w. m., mieć chcąc y seryo upominając, ieśli się w tym cale poczuwacie, abyście uspokobili ukrzywdzonych, iako bym żadney nie



миели на w. m. skargi, gdyż alias, wyda-  
łem pozwy moie po waszmościach, aby-  
ście się przedemną sprawili,—gdzie za  
takowe exactie surowego sądu, kiedy  
w tym conwinkowani będziecie, nie u-  
dziecie. Datum w Wilnie, dnia pierwsze-  
go Maia, tysiąc sześćset sześćdziesiąt  
ósmego. Dalszemi zaś exactiami, abyście  
się w. m. nieprzykszyli poddanym ta-  
mecznym, ostrzegam. У того листу

приватного подписъ рукъ тыми сло-  
вы: Michał Pac, casztelan Wileński,  
hetman wielki w. x. Lit. Который же  
тотъ листъ ясневельможного его ми-  
лости пана Паца, гетмана великого  
великого князства Литовского, приват-  
ный, ку актикованью поданный, есть  
до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ  
уписанъ.

1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1814—1815.

**239. Универсалъ короннаго гетмана Яна Собѣскаго на свободный проѣздъ  
изъ Константинополя въ Москву царскому посланнику Мануилу Ивановичу  
съ освобожденными плѣнниками.**

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого  
тысеча шестьсотъ шестьдесятъ осьмо-  
го, мѣсеца Іюня десятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ,  
передо мною Еримъ Станиславомъ Умя-  
стовскимъ—стольникомъ Венденскимъ,  
подстаростимъ Берестейскимъ, поста-  
новившисе очевисто панъ Реміанъ Чер-  
нявскій, универсалъ ясневельможного  
его милости пана маршалка и гетмана  
великого коронного Яворовского, Стрый-  
ского, Калуского, Кнѣвского и пр.  
старосты, въ справѣ и речи нижей въ  
немъ менованой, ку актикованью до  
книгъ кгородскихъ Берестейскихъ по-  
далъ, въ тые слова писанный:

Jan na Złoczowie y Żółkwi Sobieski,  
marszałek y hetman wielki koronny Jawo-  
rowski Stryski, Kałuski, Gniewski etc.  
etc. starosta, wszem wobec y każdemu zo-  
sobna, komu by o tym wiedzieć potrzeba  
była, mianowicie, iednak ichmść panom  
dygnitarzom urzędnikom, starostom, pod-  
starościm y wszelkim w miastach, zam-

kach y miasteczkach państw i. k. m.  
koronnych y w. x. Lit. przełożonym,  
przy zaleceniu służb moich ninieyszym  
listem moim oznaymuiemy. Iż pan Ma-  
nuyło Iwanowicz—posłannik posła wiel-  
kiego Cara imści Moskiewskiego z Kon-  
stantynopola z wyswobodzonemi więz-  
niami y inszemi sobie zleconemi spra-  
wami idzie do Cara imści Moskiewskie-  
go, pana swego; który, aby wszędy za  
pokazaniem tego przeiezdze listu me-  
go bez wszelkich w państwach ikmści  
koronnych y w. x. Lit. ni od kogo tru-  
dności, wczesnieysze z należytą, podług  
zwyczaju, wygodą miał przeyscie, pilnie  
tego z władze urzędu mego potrzebuie,  
mieć chęć y usilnie żądam; gwoli cze-  
mu y towarzysza z pod chorągwie mo-  
iey nadworney przydawszy, ręką włas-  
ną przy pieczęci moiey podpisuię się.  
Datum w Żółkwi, dnia wtórego Іуніу, anno  
tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego.

У того универсалу, при печати при-  
тисненой, подписъ руки тыми словами:



Jan Sobieski. Который же тотъ универсалъ, ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 2097—2099.

240. Универсалъ Михаила Казимира Паца, вел. гетмана в. кн. Литовскаго, о порядкѣ въ войскѣ, оставляемомъ въ Брестской экономіи на время междуцарствія.

Михаилъ Казиміръ Пацъ, каштелянъ Виленскій и гетманъ в. кн. Литовскаго, предписываетъ полному писарю в. кн. Лит.—принять начальство надъ двумя конными полками, въ 120 чел. каждый, и двумя пѣшими—въ 100 человекъ, а Кришпину, оберштеру его королев.

мил.,—надъ двумя пѣшими полками—во 100 человекъ, продовольствовать ихъ на счетъ Брестской экономіи, исключая имѣнія духовенства и шляхты, и производить надъ ними судъ и расправу, въ случаѣ могущихъ произойти безпорядковъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсяца Октебра тринадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Андрей Шимановскій, универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца—каштеляна Виленскаго, гетмана великаго великаго князства Литовскаго, въ справѣ и речи нижей въ немъ менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał Kazimierz Pac, kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit., oznajmuje. Iż dla wszelkiego rzeczy-pospolitey bezpieczeństwa, którey zewsząd, po abdicathey i. k. m., za nastąpieniem interregni, minantur pericula, conservując resztę wóyska z kommissiey Wileńskiej niezwinionego pozostałą do dalszey z convocacyi obrady rz-ptey, naznaczam consistentią w ekonomiey Brzeskiej, excepto dóbr duchownych utriusque ritus y wszystkich dożywotników, ponieważ ab

hybernis wolnymi nie byli, chorągwiom im. pana pisarza w. x. Lit., konnym dwóm—kozackiey y tatarskiey, pod któremi ma być po stu dwudziestu koni, y dwóm pieszym, pod któremi ma być po stu ludzi, także dwum pieszym imć pana Kryszpina, obersztera i. k. m., pod któremi ma być po stu ludzi, którym pomienionym chorągwiom im. pan pisarz polny, iako oekonom tey oekonomiey, mieysce consistentii, habito respektu wygody ieździć, y piechocie ukazać y statią hac proportionie wydać każe: kozackiey—pięć tysięcy, tatarskiey—trzy tysiące pięćset, pieszey kaźdey—po półtrzecia tysiąca złotych—leguminami. Które odebrawszy, niczym więcej dobra pomienione uciążać, ani do robot y powinności dworney, a osobliwie do wydania czynszów poddanym, przeszkadzać nie będą; ciagnieniem zaś te chorągwie aby sie nie bawiły, w dobrach duchownych y szlacheckich nie stawały, ugod żadnych nie wymagały, podwod nie brały, na przystawstwa cudze nie następowały y za trzy dni z obozu na kwaterach stanowszy, iak naayspokojniey się zachowały,—serio z władze mey upominam y animadwer-



syey przełożonych zlecam. Commędę nad tymi wszystkimi chorągwiemi zlecam i. p. pisarzowi polnemu w. x. Lit., dawszy moc zupełną występnych sądzić y karać pro qualitate excessus y ukrzywdzonym skuteczną czynić sprawiedliwość, dla której sędziego ieneralnego naznaczy im. pan pisarz. A ten uniwersał aktykowawszy w grodzie Brzeskim, każda chorągiew mieć u siebie będzie,

a sam oryginał przy im. panu commendancie zostawać ma. Datum w Grodzie dnia pierwszego Octobris, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego.

У того универсалу подпись руки теми словы: Michał Pac—kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit. Который же тотъ универсаль, ку активованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1669 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 7—10.

#### 241. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймику.

Сперва избраны сборщики податей. Поставлена подать по три гроша съ дыма. Изъ этого податнаго сбора постановлено уплатить: депутатамъ, возвратившимся съ конвокаціи—по 500 злотыхъ; послу Бобровницкому, который посланъ былъ въ Варшаву къ королю—300 злотыхъ; Брестскимъ Бернардинамъ—100 злотыхъ, а Доминиканамъ—200 злотыхъ. Такъ какъ передъ избраніемъ короля кептуровые суды, по закону, закрываются за три недѣли; то въ

предотвращеніе могущихъ послѣдовать безпорядковъ, назначаются ротмистры по всемъ трактамъ, на которыхъ возлагается обязанность собирать по распоряженію войскаго и чиновъ городскихъ Брестскихъ—оставшуюся дома шляхту, въ видѣ ополченія, для преслѣдованія нарушителей порядка. Чинамъ этимъ дано право уголовного суда, по которому они могутъ казнить смертію виновныхъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсеца Генваря деветнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Самуель Бѣльскій и Павелъ Янковскій, лядумъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейского, въ речи нижей менованой, ку активованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy y grodzcy, y wszystko rycerstwo wojewodztwa Brzeskiego, na

seymik relacyjny convocationis, a oraz y przedelekcyiny, pro die piętnastego Januaryi, w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątym do Brześcia zgromadzeni, takowe między sobą postanowienie uczyniliśmy unaniami consensu wszyscy, nemine excepto:

Naprzód obraliśmy ichm. panow poborców do wybierania na convocatii uchwalonego podatku—podymnych sześciorga obywatelów wojewodztwa naszego dwóch: imię pana Michała Przyszyckiego y imię pana Krzysztopha Bukrabę, którzy naziutrz, zaraz po seymiku skończonym, mają podług prawa pospolitego wykonać przed sądem kapturowym wojewodztwa naszego iuramentum; solarium po groszu od złotego iednego na obudwu. Którzy ichmć. pano-



wie poborcowie mają się we wszystkim sprawić podług prawa w confederathey teraznieyszey opisanego, na żadną inną potrzebę nie wydawać tych podymnych pieniędzy, tylko na samą zapłatę woyska, za assygnatiami imć pana hetmana wielkiego w. x. Lit.

Na tym że naszym zieżdzie postanowiliśmy y pozwoliliśmy po trzy grosze z dymu, z dobr tak ziewskich, iako królewskich przy zwysz pomienionym podatku, z których to wybranych groszów mają ichmć panowie poborcowie nasi dać ichmć panom posłom, z convocatii powróconym, to iest: imć panu Krzysztophowi Cziżowi, podczaszemu Mściśławskiemu, y imć panu Theodorowi Tokarzewskiemu, podczaszemu Słonimskiemu, za ich koszty, gratitudinis erga—po pięciuset złotych; imć. panu Jakubowi Bobrownickiemu, sędziowi ziemskiemu Brzeskiemu, ratione poselskiey functii do Warszawy, do króla imć. przeszłego—trzysta złotych, residuum zaś tak disponuiemy: oycom Bernardynom Brzeskim—złotych sto; oycom Dominikanom Brzeskim—złotych dwieście; tym że oycom Bernardynom, aby długi reszta winnego od wojewodztwa, przez pana Reszkę darowanego, była zapłacona y reszta, przez panów poborców, na delacie ieszcze zostająca u wielu, wybrana była y im oddana; imć panu Rewelskiemu, skarbnikowi Brzeskiemu, assecurowany dług od wojewodztwa naszego aby z teyże reszty był wypłacony,—naznaczamy.

A że przed electią na niedziel trzy sądy kapturowe ustawać powinni y nie sądzić aż znowu po electii we trzy niedziele, zabiegając, aby się iaka swowolażką nie wszczęła y ad legum prospiciendo securitati wojewodztwa, zdało się nam, adinstar pospolitego ruszenia, namówić gotowość w wojewodztwie y, stosując się do laudum na seymiku przed convocacynym, postanowić to, abyśmy

wszyscy, którzy w domach swych pozostające, a na electią nie poiada, za pierwszymi uniwersałami im. pana woyskiego y ichm. panów urzędników grodzkich Brzeskich, którzy rze - ptey securitatem y dla sądzenia excessow w wojewodztwie zostawać mają, do rotmistrzów swych, którycheśmy na tem że seymiku obrali, to iest: traktu Zabuskiego—im. pan Stanisław Szuyski; traktu Kobryńskiego—im. pan Karol Januszkiewicz; traktu Prużańskiego—im. pan Waleryan Żardecki; traktu Wysokiego y Kamienieckiego—im. pan Piotr Łyszczyński, zieżdzali się we wszystkim porządku woennym, swowolnych gromili y łapali, y zaraz do Brześcia prowadzili; ciż ichmć panowie urzędnicy zostali będą mieli potestatem in criminalibus takowych sądzić y na gardle karać,—co sobie fide et conscientia obowiązujemy dotrzymać. Pisan w Brześciu.

У того людумъ подпись пукъ тыми словы: Benedykt Sapieha, stolnik w. x. Lit. director seymiku relacyynego wojewodztwa Brzeskiego; Stefan Kurcz, kasztelan y marszałek sądów kapturowych wojewodztwa Brzeskiego; Dominik Mikołay xiążę Radziwił, wojewodzie Połocki; Andrzej Kazimierz Ossowski, kanonik Kruszwicki, i. k. m. sekretarz; Jan Kazimierz Żardecki, sędzia ziemski Brzeski; Heronim Kazimierz Łyszczyński, podsedek wojewodztwa Brzeskiego; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendencki, podstarości Brzeski, mp.; Konstanty Przezdziecki, sędzia grodzki y kapturowy wojewodztwa Brzeskiego; Krzysztof Turowski; Jerzy Władysław Grabinski, podkomorzy Wendencki; Mikołay Kazimierz Naruszewicz, podstoli Połocki; Kazimierz Mikołay Gintowt Dziewiatowski, podczaszy Oszmianski; Mikołay Piotr Łoknicki; Piotr Stanisław Grek, maior i. k. m., sędzia kapturowy woie-



wodztwa Brzeskiego; Krzysztoph Czyż z Woronney, podczaszy Mściśławski; Wereszczaka; Bazyli Theophil Kościa; Franciszek Zahorski; Wacław Korowicki; Bolesław z Woronney Czyż mp.; Adam Tabenski—ręką; Kazimierz Umiasowski; Kazimierz Dunin Korwicki, miecznik Smolenski; Andrzej Zahorski—ręką swą; Paweł Jankowski; Maciej Radzikowski; Andrzej Laskowski; Jan Zorakowski; Samuel Zorakowski; Nikodem Suzin; Teodor Karasiewicz; Tokarzewski, podczaszy Słonimski; Stephan Jurkowski. Которое жъ то людумъ, ку актикованью поданое, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписано.

1669 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 1057—1060.

**242. Привилегія короля Михаила, данная городу Старому Быхову.**

Король Михаилъ, принимая во вниманіе усердное служеніе Старого Быхова рѣчи-посполитой и крайнее разореніе жителей и крѣпости, при защитѣ государства отъ совокупныхъ казацкихъ и московскихъ нападеній, даруетъ ему полную свободу отъ всякихъ повинностей и пошлинъ—на 20 лѣтъ, какъ съ цѣлю заохоченія жителей къ дальнѣйшему вѣрноподданническому служенію рѣчи-посполитой, такъ и дѣйствительнаго осуществленія той же самой привилегіи, которая была дарована ему его предшественникомъ, но не могла осуществиться вслѣдствіе угрожавшей отечеству всеобщей опасности, трудности и потери, которымъ онъ подвергался.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Августа тринадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимся очевисто Абрамъ Вольфовичъ, жидъ Быховскій, экстрактъ съ книгъ кгородскихъ Оршанскихъ вписанья въ немъ листу его королевское милости либертаційного, въ справѣ и речи ниже въ немъ менованой, перъ облятамъ ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Видимусъ съ книгъ кгородскихъ староства Оршанского. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсеца Ноября двадцать пятого дня.

На врадѣ господарскомъ кгородскомъ Оршанскомъ, передо мною Геронимомъ

Романомъ Бучацкимъ Творовскимъ—подстолимъ и подстаростимъ Оршанскимъ, отъ вельможного его милости пана Ольбрахта Константого съ Тихановца Тихановецкого—обозного великого князства Литовского, Оршанского и Опеского старосты, установленнымъ, постановившимся очевисто слуга вельможного его милости пана Казимера Яна Сапѣги—подстаростего надворного великого князства Литовского панъ Михалъ Котлубай, либертацію, отъ наяснѣйшого короля его милости Михала мѣсту Быховскому даную и надлежащую, до актъ подалъ, просечи, абы была до книгъ кгородскихъ Оршанскихъ записана, которую огледавши и читаную передъ собою выслухавши, велѣли есьмо до книгъ кгородскихъ Оршанскихъ уписать, а вписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Michał, z Bożey łaski król Polski etc. Oznajmujemy tym listem naszym, komu



by o tym wiedzieć należało. Iż my, mając zaleconą od panów rad y urzędników naszych cnotę y wiarę mieszczan Starego Bychowa, nam y rzeczy-pospolitey statecznie dotrzymaną, nie tylko za dzierżenia wielmożnego niegdy Kazimierza Leona Sapiehi, podkanclerzego w. x. Lit., ale też y za posesyi terażniejszey urodzonego Kazimierza Jana na Bychowie Sapiehi, podskarbiego nadwornego w. x. Lit., zostając na pograniczu, przez różne kozackie y Moskiewskie incursie extenuati, nie mały przecie koszt w restauracji fortecy Bychowskiej y wałów około miasta wazą; którą onych życzliwość niaśniejszy król iego mość Kazimierz, antecessor nasz, osobliwym chcąc nagrodzić swym respectem, od wszelakich ciężarów, od rzeczy-pospolitey uchwalonych, na lat dwadzieście uwolnił y constitutią anni millesimi sexcentesimali quinquagesimi quinti warował, która de verbo ad verbum in volumine legum, taka iest: securitas Bychowa, dla zatrzymania fortecy Bychowskiej przy Dnieprze, która przez czas kozackiej wojny praesidio y kosztem wielmożnego Kazimierza Leona Sapiehi, podkanclerzego w. x. Lit., zostaje dotąd przy rzeczy-pospolitey, in possessione tegoż wielmożnego podkanclerzego w. x. Lit. Warując securilatam tegoż mieysca, żeby in casum, strzeż Boże, potęgi y nawalności nieprzyjacielskiej, tak od kozaków, iako y od Moskwy, przy ludziach in praesidio tam będących pewniejsza byż mogła, ordinuiemy, aby na trzysta piachoty niemieckiej zwyczajney z skarbu naszego w. x. Lit. póki tych ludzi conservatia fortecy pomienionej potrzebować będzie, za assygnatą hetmanską, stipendium do rąk commendanta na Bychowie będącego oddawane było. Ażeby się y obywatele tegoż miasta w życzliwości swej, którą przez czas ciężkiego po dwakroć oblężenia swego wyświad-

czali stratą dostatków swoich y z odwagą zdrowia, utwierdzić tym lepiej mogli, w nagrodę onej y przychęcając na dalszy czas, uwalniamy ich ab omnibus oneribus do lat dwudziestu y przywilej miastu temu z kancelarii naszej wydany in toto aprobuujemy, także y na ieneralney confederathey, niedawno przeszłej, po abdicathey króla iego mości, antecessora naszego, in anno milesimo sexcentesimo sexagesimo octavo teyże libertacyi stanęła confirmatia hoc textu: miasto Bychow imć pana Kazimierza Jana Sapiehi—podskarbiego nadwornego w. x. Lit., iest libertowane constitutią anni millesimi sexcentesimali quinquagesimi quinti do lat dwudziestu; którą constitutią reassumuiąc, przy tey libertathey do czasu tam wyraźnego ante praesentes conventus zachowuiemy. Inhaerendo tedy tak constituthey quinquagesimi quinti, iako y generalney confederathey sexagesimi octavi, chcąc tedy mieszczan Bychowskich wierność ku rzeczy-pospolitey tym fundamentalniey ugruntować, a niemniey, aby forteca Bychowska w osobliwej opatrności y munithey, iako na pograniczu będąca, zostawała, ponieważ propter calamitatem reipublicae constitutia pomieniona y przywilej in suo robore nie był zachowany y miasto Bychow tey wolności swej, w ustawicznych będąc od nieprzyjaciół obrotach y zruynowaniu, nie zażyło,—tedy adpraesens stosuiąc się do tych constitucyi y do proźby urodzonego podskarbiego nadwornego w. x. Lit., iako dziedzicznego pana miasta Buchowa, łaskawie skłoniwszy się, miasto y mieszczan do lat dwudziestu liberuiemy y czyniemy wolnemi od płacenia ceł, myt wszelakich, to iest: od cła zwyczajnego y starego, od mostowych, grobelnych, targowych, tak w naszych, iako y duchownych y szlacheckich całego państwa naszego korony polskiej y w. x. Lit. dobrach, zgoła



od wszystkich in genere et specie ciężarów, na seymach walnych, albo iakich ziazdach uchwalonych, y od contuberni-ey wszelakich, iakimkolwiek imieniem nazwanych, teraz y napotym będących, wyzwalamy do pomieniouych lat dwudziestu spełna, bez wszelkiej innterrupti-ey. Co do wiadomości wielmożnego podskarbiego w. x. Lit. pisarzów y przełożonych na cłach y mytach, na komorach y przykomorkach będącym przywodząc, mieć chcemy y przykazujemy, aby od tego czasu przez lat dwadzieścia non interruptim od mieszczan Bychowskich, którzy by list swój od urzędu, albo przełożonego y gubernatora tego miasta, albo pana swego pokazali y in-violatum swego w tym mieście Bychowie testimonia w tym mieście Bychowie urzędu należnego dowiedli, aby żadnego myta y cła teraznieyszego y napotym uchwalonego, iakim kolwiek imieniem nazwanego, nie brali, ani żadney trudności mieszczanom Bychowskim y żadnym ich towarom, handlom nie zadawali y nie czynili,—pod łaską naszą, y srogim karaniem y winami na sprzeciw-nych woli naszej opisanemi, inaczey nie czyniąc. Ażeby to do wiadomości każdego przyszło, chcemy mieć, aby ten list przywiley nasz po urzędach panstwa naszego do act był przyięty y publikowany, do której libertathey naszej na większą powagę y wiare ręką się naszą podpi-

sawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Krakowie, na seymie walnym szczęśliwey coronathey naszej, dnia dwudziestego mca Octobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, panowania naszego—pierwszego roku.

У того либертаційного его королевское милости листу, при печати великого князства Литовского его королевское милости, подписъ теми словы: Michał król. А потомъ ниже подписъ руки писара великого князства Литовского теми словы: Waleryan Stanisław Judycki—archidiakon Wileński, pisarz w. x. Lit.

Который жъ тотъ либертаційный листъ, за поданьемъ звышреченое особы до книгъ кгородскихъ Оршанскихъ, есть уписанъ. Съ которыхъ книгъ и сесь видимусь подъ печатью вradoвою, въ семъ року тысяча шестьсотъ семдесятomъ, мца Апрѣля третьяго дня, Изашу и Авраму Вольфовичомъ, брати рожоной, жидомъ и мѣщанамъ мѣста Старого Быхова, есть выданъ. Писанъ у Ворши.

У того екстракту, при печати притисненной, подписъ руки теми словы: кориговаль съ книгами Прибытокъ. Который тотъ экстрактъ, ку актикованью перъ облятамъ поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.



1669 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 11—30.

243. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на избирательный сеймъ.

Дворянство Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ предъизбирательный, и назначивши депутатовъ на главный сеймъ, для избранія короля, даетъ имъ слѣдующую инструкцію: 1) чтобы они избирали короля—католика; 2) чтобы постановлено было закономъ, чтобы король самовольно не слагалъ съ себя короны; 3) чтобы бывшему королю, въ знакъ благодарности, отдаваемы были доходы изъ экономическихъ имѣній, а не изъ казны; 4) чтобы во время междоусобицы доходовъ столовыхъ не захватывали частныя лица, но чтобы собиралъ ихъ подскарбій и отдавалъ въ нихъ отчетъ рѣчи-посполитой, и чтобы назначенъ былъ по примѣру короны писарь скарбовый; 5) послы должны домогаться установленія таксы; 6) подкоморіи коронныя и великаго княжества Литовскаго должны совершить присягу, наблюдать за иноземными послами и доносить объ нихъ сейму; особенно же референдаріи не должны выдавать такихъ бумагъ изъ своихъ канцелярій, которыя могли бы повредить рѣчи-посполитой; 7) чиновники коронныя не должны вмѣшиваться въ дѣла Литовскаго княжества, и уничтоженіе банцій, сдѣланное по приговору судовъ коронныхъ, не можетъ и не должно имѣть законнаго значенія въ Литвѣ; два сейма должны быть въ коронѣ, а третій долженъ происходить въ Литвѣ, — и именно въ городѣ Брестѣ; 8) резиденція королей чрезъ каждые три года должна быть въ Литвѣ; 9) требовать, чтобы всѣ привилегіи, данныя князю Литовскому, особенно привилегіи Владислава Ягайлы, внесены были въ *volumina legum* и исполнены; 10) чтобы всеобщее ополченіе оставалось въ воеводствѣ, и чтобы число пожизненныхъ должностей не было ни увеличиваемо, ни уменьшаемо; 11) постановить закономъ, чтобы двѣ должности не были совмѣщаемы въ одномъ лицѣ; 12) чтобы должность канцлера отдавалась по опредѣленію сейма; 13) чтобы было опредѣлено—въ какихъ случаяхъ подвергаются сеймовому суду лица, обвиняемыя въ государственной измѣнѣ или оскорбленіи царскаго величества; 14) чтобы всѣ вообще присутственныя мѣста оставались безъ перемѣны; чтобы женщины не вмѣшивались

въ дѣла о повышеніяхъ должностей, и чтобы будущій король не медлилъ подписаніемъ бумагъ; 15) увеличеніе податей, подъ названіемъ пособій, въ Брестѣ чтобы было прекращено по примѣру короны; 16) такъ какъ Брестское воеводство не имѣетъ ни юрисдикціи, ни содержанія для войскъ, то просить о присоединеніи къ нему староства Шерешевского, а равно и къ Брестскимъ старостамъ, которыя поносятъ издержки, не имѣя никакихъ доходовъ—о присоединеніи какого—нибудь староства съ юрисдикціою; 17) чтобы постановленія дворянства во время междоусобицы были утверждаемы,—и чтобы коронныя не переходили Литовскихъ границъ; 18) чтобы постановлено было закономъ, дабы крестьяне не смѣли переходить изъ помѣщичьихъ имѣній въ экономическія и временно-свободныя; 19) чтобы правительственныя должности Литовскія сравнены были съ такими же должностями коронными; 20) домогаться, чтобы соблюдаема была очередь въ назначеніи Луцкаго римско-католическаго епископа, который, по прежнему обычаю, разъ назначаемъ былъ отъ короны, а другой разъ отъ Литвы; 21) чтобы назначенъ былъ въ духовный трибуналъ депутатъ изъ Луцкой епархіи, изъ Брестскаго воеводства, или Пинскаго повѣта; 22) ходатайствовать о выдачѣ 30 тысячъ злотыхъ крайчому Христофору Сапѣгѣ,—за бытность его въ Татарскомъ плѣну; 23) чтобы постановленіе сейма 1659 года о имѣніяхъ и наданіяхъ было утверждено и чтобы эти имѣнія преобразованы были въ имѣнія земскія; 24) постановить закономъ, подъ страхомъ штрафа, чтобы вносили недоимки на пополненіе издержекъ подскарбія; 25) вновь подтвердить, чтобы пѣхота въ Брестскомъ воеводствѣ состояла изъ 200 человекъ; 26) такъ какъ въ коронѣ канцлерская печать вручается поочередно — сперва духовному, а потомъ свѣтскому лицу, то просить, чтобы этотъ порядокъ былъ соблюдаемъ и въ Литвѣ на основаніи уравнианія правъ; 27) такъ какъ нѣкоторые помѣщики имѣютъ свои имѣнія въ разныхъ воеводствахъ, и когда бываетъ ополченіе, ни въ одномъ не ставятъ отъ себя ратника; по просить, чтобы постановлено было закономъ, чтобы каждый являлся въ своемъ воевод-



ствѣ или ставилъ вмѣсто себя ратниковъ; 28) такъ какъ по причинѣ отдаленности гетмановъ нельзя укрощать буйства солдатъ; то просить, чтобы дозволено было по военнымъ дѣламъ позывать ихъ въ трибуналъ; 29) такъ какъ съ подачи кварталы мало поступаетъ дохода, то ходатайствовать, чтобы постановлено было назначить люстраторовъ и надъ королевскими имѣніями, которыя по закону подлежатъ вносу кварталы; 30) просить, чтобы дано было мѣсто Греко-унтскому митрополиту въ сенатѣ, и чтобы его юрисдикція въ Вильнѣ ничего не терпѣла отъ тамошняго магистрата; 31) домогаться постановленія, чтобы жида не имѣли у себя христіанъ — слугъ, подѣ штрафомъ ста копъ; 32) такъ какъ дворянство много терпитъ отъ произвола города Гданска (Danzig), то просить, чтобы установленъ былъ законъ, ограждающій дворянъ отъ этого произвола безъ всякихъ противной сторонѣ уступокъ; 33) хлопотать объ уплатѣ долга рѣчи-посполитой великому гетману Павлу Сапѣгѣ въ 200 тысячъ злотыхъ; 34) хлопотать, чтобы запрещены были частныя сходбища во время сеймовъ; 35) такъ какъ нѣкоторые частныя долги въ тоже время долги и рѣчи-посполитой, то просить, чтобы постановлено было закономъ, чтобы ихъ и уплачивали частныя лица; 36)

чтобы подати вносимы были не по новымъ абьюратамъ, но по существующимъ; 37) чтобы неявившіеся для присяги, для показанія числа дымовъ, и назначившіе на свое мѣсто другихъ которымъ это число не извѣстно, подвергались преслѣдованію закона; 38) нѣкоторые изъ шляхты коронной насильно присоединены къ Брестскому воеводству и несутъ всѣ его повинности и тяжести, — слѣдуетъ озаботиться, чтобы они освобождены были отъ гибельныхъ и другихъ тяжестей; 39) стараться возобновить законъ о запрещеніи вывоза соли изъ Гданска, и о привозѣ изъ копальни Величкі; 40) ходатайствовать объ удовлетвореніи нѣкоторыхъ обиженныхъ лицъ; 41) стараться, чтобы купцы, прїѣзжающіе на ярмарку въ Брестъ, освобождаемы были отъ пошлинъ; 42) послы должны озаботиться чтобы нѣкоторые имущества королевскія, перешедшія, вопреки закону, въ наслѣдство, вновь восстановлены были въ своихъ правахъ; 43) исходатайствовать, чтобы всеобщее ополченіе могло избирать въ полѣ маршала изъ дворянъ великаго княжества Литовскаго; 44) нѣкоторые имущества дворянъ, пожалованныя имъ прежними королями, присоединены опять къ королевскимъ имѣніямъ; послы должны хлопотать, чтобы эти имѣнія были возвращены ихъ владѣльцамъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсяца Генваря девятнадцатаго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидство его милость панъ Самуель Бѣльскій и его милость панъ Павелъ Янковскій, инструкцію яснелельможныхъ ихъ милости пановъ сенаторовъ и ихъ милости пановъ обывателей воеводства Берестейскаго, въ речи въ ней ниже менованой, къ актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаную:

Instructia na seymiku relationis z convocatiey blisko przeszłej przed electią, dnia piętnastego Januaryi, tysiąc sześćset sześć-

dziesiąt dziewiątego, dana im. panom posłom, obranym na electią przypadającą w Warszawie, dnia wtórego Maia, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, to iest: wielmożnemu im. panu Benedictowi na Czerczi Sapiezie — stolnikowi w. x. Lit., Słonimskiemu, Rosławskiemu staroście, oswieconemu xiażęciu imci na Ołyce y Nieświeżu, hrabi na Szydłowcu, Mierzeykowcach, Dominikowi Radziwiłowi — wojewodzie w. Połockiemu, im. panu staroście Trabskiemu, im. panu kasztelanowi Brzeskiemu, im. panu Władysławowi Sapiezie, im. panu chorążemu Brzeskiemu, im. panu Grawinskiemu — podkomorzemu Wędeckiemu, im. panu sędziemu ziemskiemu Brzeskiemu, im. panu Szuyskiemu — pisarzowi ziemskiemu Brzeskiemu, im. panu Constantemu Przezdzieckiemu — sędziemu grodzkiemu Brzeskiemu, im. panu Leonowi Połubinskiemu — marszałkowi Sło-



nimskiemu, im. panu Ostaphianowi Ty-  
szkiewiczowi—podkomorzycowi Brzesc-  
kiemu, im. panu Kazimierzowi Łyszczyń-  
skiemu—podstolemu Mielnickiemu, im.  
panu podstolemu Połockiemu, im. panu  
Woyskiemu Mozyrskiemu, im. panu Ka-  
zimierzowi Gintowtowi Dziewiałtowskie-  
mu—podczaszemu Oszmianskiemu, im.  
panu Theodorowi Tokarzewskiemu—pod-  
czaszemu Słonimskiemu, im. panu Krzy-  
sztophowi Czyżowi—podczaszemu, Msci-  
sławskiemu, im. panu Korwickiemu—  
miecznikowi Smolenskiemu, im. panu  
Łoknickiemu, im. panu Grekowi, im.  
panu Jerzemu Szuyskiemu im. panu  
Łukaszowi Łyszczyńskiemu, im. panu  
Mikołaiowi Sadowskiemu, im. panu Ma-  
ciejowi Dembinskiemu, im. panu Leonar-  
dowi Pocieiowi, im. panu Wacławowi  
Karowickiemu.

In hac orbitate oyczyzny naszej, ni-  
gdy a condita gente w tey rzeczy-pospo-  
litey naszej niesłychaney po abdicatii co-  
rony ikmcia stupendo et formidabili exem-  
plo, expositi będąc omnibus periculis, iako  
pupilli absque patre et capite, nie opuszcza-  
my iednak rękę, ale insistendo onych przod-  
kow naszych vestigiis do spółney obro-  
ny y obrady z całą rz-ptą unitis animis  
accedimus. Stosując się do generalney  
confederathey na blisko przeszłey convo-  
cathey, magnis votis uchwaloney, uwaza-  
my: naprzod, sąsiad nam nieprzyjaznych  
zawziętości szkodliwe y kolligatie na  
zruinowanie wolney electhey spectant  
naufragium nostrum, życząc malis et in  
fortunis nostris zawisne napaść oczy;  
non sumus absque meto, gdy widzimy  
zagęszczone w oyczyźnie naszej diffi-  
dentie między stanami rz-ptey, które  
uno ictu zabić mogą tak piękną formam  
rz-ptey, gdy nietylko iakośmy się spo-  
dziewali naszej convocathey są ugaszo-  
ne, ale ieszcze tym bardziey osobliwie  
w naszym xięstwie Litewskim inter pri-  
marios cives in maiores inimitias ex-

usserunt: żeby tedy do iakowych wiel-  
kich inconvenientey rz-ptą nie przy-  
szła, ante omnia ich miłość panowie po-  
słowie nasi dalszą obronę tey rze-ptey  
naszey wziowszy przed się y uspokoi-  
nie, oto się usilnie starać będą, aby  
y przez interpositią ichm. panow sena-  
torow, iako starszych braci naszych,  
tak wielkich in republika ludzi, pomiar-  
kować mogli, aby też kiedyż kolwiek  
zakwitnąć mogła ona niewinnego wieku  
w sercach civium animorum unum y  
pospolitego dobra miłości y życzliwości:

Futurum też da Bóg reguantem ichm.  
panowie posłowie nasi nie innego obie-  
rać będą, tylo, według praw y zwycza-  
iów tey rzeczy-ptey naszey, katolickiey  
religii Rzymskiey—rex catholicus esto.

Jeżeli też kiedy sposobniejszy czas  
znaleść się może w oyczyźnie naszey,  
iako teraz podczas interregnum,—errata  
corrigendi, a osobliwie materiis exorbi-  
tantiarum, z których się nigdy rz-ptą na  
electiach wypłatać nie mogła,—day Boże,  
aby teraz tandem aliquando onych desi-  
derabilem mogła imponere finem, iakoż  
promovebunt ichm. panowie posłowie  
nasi serio pectore naybardziey agrawo-  
waną rz-ptą, osobliwie że inpracticabili  
exemplo a tot seculis abdicatia ikmci nie-  
spodziewana, tak dalece mentes civium  
przestraszyła, że ledwie imminentibus  
malis mederi sie może,—bo zgoła oną na-  
zwać możemy fontem et originem omni-  
um malorum; uważając ligi postronnych  
monarchow, prawie in destructionem wol-  
ności naszey nasadzone,—s tey okaziey,  
zabiegając tedy y na potym tanto malo  
na przyszłey, da Bóg, elektii, formując  
prawo, zniosszy się z inszymi woiewodz-  
stwami, aby żaden pan, ani monarcha nasz,  
przez wolną electią włożoney sobie na  
głowę corony składać nie mógł y dese-  
rere sponsam suam. Iakoż futuro, da Bóg,  
regnanti, iako naywarowniey w iurament  
inserować będą, aby państwa sobie raz



powierzonego nie odbiegał, o co trzeba invigilare autori abdicationis. A żeśmy są moderno edocti mało, iako nas cudzoziemskich posłów, przy boku panskim residuiących \*), zamieszał practiki, iako straszne innocentum civium persecutiones et sedes zruinowanie tak wielu wojewodztw nastąpiły, y wszystkie prawie w oyczyźnie z practiki ich ruperant mała, iako tedy długo residować mają, y nie wszyscy z nimi conversowali, gdyż factiami przewrótnemi y corruptiami implicant subiecta et rempublicam.

Stosując się też do raz postanowionej, za zgodą wszech stanów, prowizyi naznaczonej ikm. za rzecz szluską być się rozumiemy, aby in vim wyświadczonej wdzięczności naszej panu przeszłemu naszemu, była oddawana z oeconomicznych prowentów, a nie z skarbu rze-ptey, w czym się iednak ichm. panowie posłowie nasi do zgody górniejszych wojewodztw stosować się będą.

Należy też to do rządu dobrego rz-ptey naszej, aby pod czas interregnum proventa stołowe ikm. in privatorum usus obracane nie były, ale, aby more solito, według praw dawnych, im. pan podskarbi wielki w. x. Lit. one do siebie odbierał, a potem z nich rationem rze-ptey uczynił,—instabunt ichm. panowie posłowie nasi, aby w prawo dawne reasumowane było. Pisarz też skarbowy najwyższy przykładem corony insti-tuatur do prowentów oeconomicznych y innych w. x. Lit.; stanowniczo wie marszałkowscy, a nie pokoiowi, żeby gospody rozdawali, także aby do sądów marszałkowskich należeli.

I to też nie mniej należy do conservatii rze-ptey, aby pretia rerum tandem kiedyż kolwiek w rezę szluską y sprawiedliwą wprowadzone być mogły,—instabunt ichm. panowie posłowie.

Ichmśc panowie podkomorzowie coron-

ni y w. x. Lit. aby na swe urzędy przysięgali, y między seymem a seymem osobliwie posłów cudzoziemskich, w pokoiu będących, na seymie rze-ptey revelować powinni będą,—gdyż przez te prywatne rady abdycatia corony urosła.

Osobliwie iednak ichm. panowie pieczętarze aby na żadną rzecz expedytii z kancelarii swych nie wydawali, coby kolwiek szkodzić mogło rze-ptey, y zaraz to na seymie rewellowali secundum nexum iuramenti sui.

Ichm. panowie urzędnicy coronni aby się in jura w. x. Lit. nie wdawali, iako się dotąd działo, osobliwie kiedy neutralitatem bez pieczęci w. x. Lit. xięciu iegomci Kurlandskiemu coronna cancellarya wydała; także sublevatia na banicie litewską. Siła na tym należy w. x. Lit. żeby seym trzeci odprawował się w w. x. Lit.; kiedy alternata na xięstwo Litewskie przypadać będzie, miejsce naysposobniejszy rozumiejąc do odprawowania seymów—miasto Brześć, do którego ichm. panowie koronni niedaleko iezdzić będą mieli.

Residentia królów ichm. aby trzeciego roku w w. x. Lit. bywała,—instabunt o to ichm. panowie posłowie.

Uważamy nadto przywileow od nayiasniejszyx xiążąt ichm. Litewskich, królów polskich, osobliwie od nayiasniejszego Władysława pierwszego Jagiełła, króla Polskiego y w. xięcia Lit. pana naszego w. xięstwu Lit-u nadanych notitiam y executionem onych nam wielce potrzebno; zaczym ichm. panowie posłowie nasi instabunt, aby te przywileia, osobliwie króla Władysława Jagiełła pierwszego, in volumen legum wpisane y do executii przyprowadzone były, z którymiśmy poprzysiężonemi ad corpus rze-czy-pospolitey przystąpili.

Zabiegając wszelkim niebezpieczeństwom, nad rzeczą pospolitą wiszącym od różnych nieprzyjaciół, aby pospolite

\*) Въ подлинникѣ пропускъ.



ruszenie w wojewodztwach, a nie gdzie indziej zostawało,—instabunt ichm. panowie posłowie.

To się też in ruinam oyczyzny zageściło malum, gdy przysięgi prywatne cum conditionibus y scripta reversalia, przywilejom contraria, wymagają; aby to zniesiono było et sine conditione przywilegia wydane nie benemeritis były,—instabunt ichm. panowie posłowie.

Derogaty w tym multum dawnym prawom et antiquae praxi, które wszystkie urzędy dożywotne mieć chcą, na co królowie panowie nasi przysięgają nec augere ne minuere, że iednak w niektórych urzędach poczęli się naydować szkrupuły inpracticabili exemplo za przyszłego pana, że ad rivalitates impugnantii, żeby lege temu zabieżano,—instabunt ichm. panowie posłowie.

De incompatilibus, lubo się leges formatae, przeciwko którym, że wbrew dzieie, tak w koronie iako y w w. x. Lit. statuatur lex novella, iako naywarownieysza de incompatibilitate dwóch urzędów in persona unius, iako to: laski z buławą, także pieczęci z buławą.

Pieczęci w. x. Lit. według zwyczaju praw coronnych y w. x. Lit. aby nie na convocatiach, ani prywatnie, ale na seymach publice oddawane były.

Sądy seymowe, osobliwie in causa perduellionis, albo criminis lesae maiestatis ex levi occasione zwykły bywać intentowane ex privato odio privatorum, którzy dworowi niepoehlebią, y tym którzy bronią in republica exorbitates; zabieżeć temu in futurum y opisać—w iakich sprawach mają być pociągane, aby ex odio dworu ludzie wielcy in republica vexowani nie byli.

Urzędy wszystkie generice aby in suo esse zostawali, osobliwie pieczętarskie; aby ludzie letcy, osobliwie białogłowy, w promotie nie wdawały się. Siła natym należy wolnościom naszym y do-

bru całej rze-ptey, żeby król imść przyszły nie był trudny do podpisów spraw y ludzie na residentii Warszawskiej do kosztu nie przychodzili, et cavebunt to imć. panowie posłowie. Confederatia in punctis iudiciorum kapturowych sądów aby meliorowana była.

Dekreta trybunalskie et in aliis quibusve subseliis posłancami żeby nie były znoszone y przesądzane,—cavebunt lege novella ichm. panowie posłowie.

Auctio subsidiorum w Brześciu aby zniesiona była adinstar panów koronnych,—instabunt ichm. panowie posłowie.

Wojewodztwo Brzeskie ponieważ ani iuridiki, ani prowisii nie ma, interim ichm. panowie wojewodowie de propriis fortunis na publiczne potrzeby spezy wielkie ważyć muszą; aby starostwo Szereszowskie, w tymże wojewodztwie będące, było przyłączone,—instabunt ichm. panowie posłowie salvis nihilominus modernis possessoribus.

Toż infortunium premit starostwo sądowe Brzeskie, gdzie ichm. panowie starostowie, zieżdżając na jurizdiki y sądy, nie małe koszty ważyć muszą, nie mając na to żadney intraty; zaczym, serio instabunt ichm. panowie posłowie, aby iakie starostwo, nie iurizdyczne przyłączone było salvis modernis possessoribus.

Laudum et iudicia interregni aby approbowane były; przechodzenie woysk koronnych do w. x. Lit. aby zabronione było, aby lege novella to było cautum cum poenis,—instabunt ichm. panowie posłowie.

A że częstokroć wypłacając długi w. x. Lit. podatki dawać musimy wielkie, osobliwie podymne, według abiurat ostatnich, a poddani z dobr szlacheckich swowolnie częścią do oekonomiey królewskiej, częścią na słobody roscho-  
dzą, przez co w podatkach wielka by być musiała uyma rze-ptey; instabunt ichm. panowie posłowie serio, aby do



dawnych constytuciey nowe ieszcze prawo napisane było, aby tak z oekonomicznych dóbr ikm., iako y innych wszelakich, wszystkim ukrzywdzonym nieodwłocznie, bez żadnego zatrudnienia, poddani wydawani byli,—a ieżeliby niechcieli czynić, tedy y dworzanow y urzędników sprzeciwiających się wolno będzie do trybunału, lub w koronie lub w w. x. Lit., zapozwać inter causas militares.

Warowało to prawo per constitutionem tak unionis, iako y coronationis króla imei Władysława czwartego, aby urzędy wszystkie w koronie y w w. x. Lit. porównane były, to jest: aby te urzędy, które w koronie były ex antiquo,—erigowano y w wielkim xięstwie Lit. et viceversa: które byli w Litwie,—aby erigowane y w koronie, iakoż iuż w niektórych urzędach na obie strony satisfactum est, iako to: w koronie—w chorągwie nadwornym coronnym y w Litwie; podkomorstwie w. x. Lit. W koronie iest nieposledni urząd secretarii maioris regni; w w. x. Lit. luboś my ich przedtym miewali, to officium ustało: tedy, że adaequalitare należy xięstwu Litewskiemu z koroną, aby porównane były w dygnitarstwach y urzędach, zlecamy to ichm. panom posłom naszym, aby zniosszy się z ichmość pany pieczętarzami w. x. Lit. promowowali erectionem secretarii maioris w. x. Lit. porównawszy go in omnibus z wielkim koronnym sekretarzem.

Urzędy wszystkie nadworne, poczowszy od większych, iako to: laski, pieczęci y klucza, tudzież referendarze, pisarze w. x. Lit. aby koždy in exercitio sui ofitii zostawał,—promowebunt ichm. panowie posłowie,—ile go się domawiać mają,—aby wszystkie promotie przez imść. panów pieczętarzów, a expeditie—przez kancelarye rp-tey expediowane były; gwoli czemu obwarować będzie potrzeba in pactis conventis, aby podpisy

publiczne, a nie prywatne bywały, przezco snadnie zabezpieczyć się może zagęszczeniu kilku przywileiów na iedną rzecz; z teyże okazyi przypomnieć mają ichm. panowie posłowie, iż pacta conventa inserere iurgielta dawne hetmanom, marszałkom, pieczętarzom y pisarzom w. x. Lit.

Zaniechana y opuszczona od kilkadziesiąt lat alternata biskupstwa Łuckiego—iniuria iest w. x. Lit., gdyż przedtym raz koronny, drugi raz Litewskie nasi biskupi Łuccy bywały; instabunt tedy ichmość panowie posłowie nasi, aby ta alternata wskrzeszona została, ponieważ w naszym wojewodztwie pars bonorum mensae im. xiędza biskupa Łuckiego zostaje,—niechay post sera fata, albo post assensum teraznieyszego im. xiędza biskupa naczey w. x. Lit. obywatelów conferowane było biskupstwo Łuckie: ponieważ in paucitate beneficiorum spiritualium nie mogą mieć prałaci za swoje meryta condigna od królów panów premia, zwłaszcza kiedy teraz biskupstwo Smolenskie cum suą dioecesi w nieprzyjacielskim zostaje ręku, insze też beneficia, post ruinam, ieszcze do siebie nie przyszły. Ażeby tym skuteczniey koło tego ichm. panowie posłowie nasi zładzić mogły, ichm. xięży biskupów, Wilenskiego y Żmudzkiego, także ichm. panów senatorów swieckich y urzędników większych w. x. Lit. ichm. panów posłów wojewodztw y pawiatów w. x. Lit. upraszać będą, aby pro ornamento w. x. Lit. unanimi assensu tey naszej poprzec dopomogli propositii.

Większe duchowieństwo wojewodztwa Brzeskiego y powiatu Piskiego z dioecesi Łuckiey w trybunale Wilenskim swoje in iudicio composito miewaią sprawy, a deputata swego w trybunale tamiecznym nie mają, przez co nie małe odnoszą praeiudicia; instabunt ichm. panowie posłowie nasi, aby deputat ex



clero dioecesis Łuccensis, z województwa Brzeskiego, albo powiatu Pńskiego, przydany był ad compositum iudicium.

Ponieważ dotąd godney pamięci wielmożnemu im. panu Krzysztofowi Sapiezie, krayczemu w. x. Lit., benemerito in patria civi, summa trzydziestu tysięcy zł. od rz-ptej za więzy imci tatarskie assekurowana nie iest wypłacona; tedy, aby na terazniejszym seymie electionis summa na starostwo Trabskie wniesiona była,—serio instabunt ichmci panowie posłowie nasi.

Więc iż nihil aequius nad to reperiri może, iako aby sancita publica in suo valore zostawały; tedy promovebunt ichm. panowie posłowie nasi serio, aby constitutia anni tysiąc sześćset piędziesiąt dziewiątego—o dobrach y daninach, transformowanych, in bona terrestria haereditaria approbowana na terazniejszym seymie była.

Na expensa tak wielkie w. xięstwa Litewskiego, które posuit im. pan podskarbi wielki w. x. Lit. ex currentibus proventibus mogłyby provideri, gdyby retentores proventów czopowych, ceł y myt, według kontraktów wypłacali; czemu że dość nie czynią, niedbając ani na constitutie, ani na dekreta komisarskie do skarbu dość nie czynią, . . . . \*) imć. pan podskarbi,—inibunt modos panowie posłowie z inszymi województwy, iakoby retentores do skarbu dość uczynili et super extravenientes formabunt legem cum poenis.

Piechota w oeconomii Brześkiej, na potrzebę województwa Brzeskiego prawem ustawiona, której de lege dwieście być powinno, ponieważ per abusum denegatis y województwa in necessitatibus ingruentibus swoiey wygody nie ma; gorąco im. panowie posłowie instabunt, ażeby reasumatur lex, iakoby piechota województwu była przywrócona. Jako

nie bez osobliwego respectu w koronie iest ten zwyczaj y prawo, iż pieczęć koronna iedna swieckiemu, druga duchownemu alternato na seymach conferowana być powinna; więc żeśmy się z koroną in vinculo unionis we wszystkich zwyczajach y prawach porównali: promovebunt ichm. panowie posłowie, aby y w w. x. Lit. o takoweyże alternacie napisane było pawo, aby iedna pieczęć przy duchownym, a druga przy swieckim zostawała, saluis modernis possessoribus.

Wiele na tym do obrony rze-ptej należy, ażeby rycerstwo w województwach y powiatach iako w naywiększey gromadzie na pospolitym ruszeniu w następujących niebezpieczeństwach stawać mogło; aże większych ichmościów znayduie się takowych, którzy, w różnych województwach y powiatach mając swoje dobra y majątności, pod czas y w żadnym nie stawiaią województwie, albo powiecie pocztow według prawa y kwitów opisanych; co iż się dzieie contra aequalitatem, przeto intabunt ichm. panowie posłowie nasi, aby prawo napisane o tym było, żeby każdy w tymże powiecie albo województwie, w którym majątność, która znayduie, stawiał, sub poenis de bellica expeditione sancitis, poczty.

Dla odległości residencii ichm. panów hetmanów iniuriati od ichm. panów wojskowych w krzywdach swoich sprawiedliwości doysć nie mogą; aby more ichm. panów koronnych wolno było każde tatowego żołnierza excessum—lubo z dobr, lub ex persona, na trybunał pozwać inter causas militares.

Iż prowenta w. x. Lit. bardzo są szczupłe, osobliwie z kwarty, z której penitus mało co do skarbu wschodzi; zaczym mowebunt ichm. panowie posłowie, aby ex hoc actu panowie lustratorowie naznaczeni byli do dóbr królewskich, które subiacent quarcie.

\*) Въ подлинникѣ пропускъ.



Do pomnożenia chwały Bożej y rozszerzenia religii Greckiej, w uniey z kościołem Rzymskim ziednoczoney, nie mniejszym rozumiemy być incitamentem—pozwolenie mieysca in senatu im. xiędzu metropolicie teraznieyszemy y successorom igmść: gdyż iako nas za religią romano-catholicą per assistentiam w senacie ichm. xięży biskupów bierze swoje pomnożenie y ornamentum, tak gdy igm. xdża mitropolitę do senatu przyimiemy, wielkim to powabem ludziom religii greckiej po ziednoczeniu się z kościołem katolickim będzie; instabunt tedy im. panowie posłowie nasi y upraszać będą ordines reipublicae, osobliwie ichm. xięży biskupów y proceres regni, aby im. xiędzu metropolicie in senatu mieysce pozwolili y naznaczyli. Przy tey że okazji ichm. panowie posłowie nasi instabunt, aby tenże im. xiądz metropolita w iurisdice swoiey, którą ma w Wilnie, na placach cerkwie soborney, żadnego od magistratu Wilenskiego nie odnosił praejudicium.

Lubo iuż kilka constitucyi iest napisanych, aby Żydzi nie chowali tak męskiej iako y białogłowskiej płci ludzi chrześcianskich na służbie, ani w domach swoich, gdyż przez to się wielkie skandala dzieią z obrazą Bożą, y ludzie roboczy, lekki chleb ulubiwszy, do nich się garną, skąd wielka po wsiach robotnika penuria; promotebunt tedy im. panowie posłowie, przy dawnych constitutiach zasadzając się, żeby novellam legem napisali, aby każdy takowy Żyd, deprehensus, chowaiący czeladnika chrześcianskiego, któremi in oprobrium religionis nostrae abutuntur—tak w dobrach królewskich, iako y w szlacheckich, ad instantiam cuiusvis—winą stem kop irremissibiliter in foro competenti był karany; tóż się ma rozumieć y o Tatarach.

Splaw Gdanski, ponieważ stan szlachecki aggravatur zbytnią wolnością mia-

sta Gdanska tak dalece, że niemal wszystkimi intratami naszymi, iako chcą disponują, kontrakty y targi raz zawarte zrzucają, zboża brakują in testimoniis iakie chcą stanowią pretie rerum y inne nieznosne w sądach swych in convulsionem iurium y wolności naszych szlacheckich nieznosne czynią gravamina; inibunt tedy consilium ichm. panowie posłowie nasi z ichm. pany koronnemi posłami, aby constitutą prawo iako nayostrzeysze za nas napisane było; nadto starać się o to będą ichm. panowie posłowie, aby na żadne desideria ich nie pozwalali, aż w tym ukontentowani zostaniem.

Promovebunt też ichm. panowie posłowie desiderium im. pana Hayka, sędziego Mściśławskiego, aby przy dawnych przywilejach na majątność Oziato, w Woiewodstwie Brzeskim leżącą, domowi swemu conferowaną y przy collacji teyże majątności swieszcznika, integre zostawał.

Lubo iuż in volumine legum niegodne casus prawo y konstitucia napisana o długu winnym od rzeczy-pospolitey iasnie wielmożnego im. pana Pawła Sapiehi, woiewody Wilenskiego, hetmana w. x. Lit. y successorom należącym; instabunt iednak ichm. panowie posłowie y teraz, aby ta refusio tak długa dwóch kroć sto tysięcy sukcesorom wysz pomienionego iasnie wielmożnego im. pana woiewody Wilenskiego in hoc actu electionis obmyślona byż mogła.

Iż libertatibus nostris multum derogatur w tym, że pod czas seymowy convocatie prywatne conventicula bywają, na których przez factie malevolorum zatrudniają się sprawy rzeczy-pospolitey; żeby tedy po tym tego in posterum nie bywało, cavebunt lege ichm. panowie posłowie przy innych exorbitancyi traktowania.

Nie próżny iest metus w sercach ci-



vium, iż iakieś prywatne długi bez wiadomości całej rzeczy-pospolitey pokazują się na Szawlach zostające, iako y osobliwie długu \*); zaczym, iż się to działo z prywaty pewnych ludzi, instabunt ichm. panowie posłowie serio, aby novella lege cautum to było, żeby nie z rzeczy-pospolitey, ale prywatne persony ten takowy dług ex bonis suis wypłacali.

A kćże nie widzi, iako są szkodliwe w oyczyźnie nowiny wszystkie, które znaszą mutationem status, iako y to, że osoby szlacheckie same inpracticabili exemplo w oyczyźnie dymy zaprzysięgać musieli; żeby tedy in posterum takowe inconveniencye nie były, cavebunt lege, aby moribus antiquis, ieżeli by iakie miały być podatki, za zgodą wszech stanów w. x. Lit. wydawane były nie według abiurat ostatnich, ale salvis abiuratis.

Na tak wielu seymach im. pana Wołodkiewicza, wojewody Nowogródzkiego, dług, konstytucjami seymowemi approbowany, za Wabecką sumę, do skarbu koronnego należące, aby tandem aliquando mógł mieć satisfactiā,—promovebuntichm. panowie posłowie.

Zastawnik, który by z owych podymnych piętnaściorga w. x. Lit. będących seymem postanowionych, cum iuramento personarum cuiuscunque status, praeeminentiae et conditionis, nie przysięgał w grodzie należnym, ubi bona consistunt, iedno ordynował osobę, od kćrey sua ob ignorata eadem bona, przysiędz w dymach poddanskich, a siebie od iuramentu uchił y utaił, ieśli nie sądzony o to, na komissyey w Wilnie, tenue instigante, takowy naydujący się zastawnik succumbat fisco et poenae infamiae; tedy petant konstytucyi o to ichm panowie posłowie.

Constant to wojewodztwu naszemu, iż szlachta z Kutney, nie mniej z Hoszcza, per opressionem podbici są do ekonomii

Brzesckiey, y oni pospolite ruszenie y onera wszelkie szlacheckie równo z nami ponoszą; zaczym, aby od tey oppressyi, tudzież y od hiberny żołnierskiey, osobliwie ci, którzy są właśnie szlachtą z koronnych wojewodztw y powiatow tam przeniesieni, wolni byli,—promovebunt ichm. panowie posłowie.

Lubo iuż konstytucją warowano iest, iż wojewodztwu Brzeskiemu w nagrodę te, że się soli ze Gdanska kupować nie godzi, pozwoliła rzecz-pospolita z Zakrocymca sol z Wieliczki po beczce na konia odbierać; oddawszy kopę za każdą beczkę; zaczym, aby to prawo reassumowano było,—promovebunt ichm. panowie posłowie.

Desiderium im. pana Bazylego Krasinskiego, względem leśnictwa Czachowskiego, które, ponieważ wprzód przywileiem i. k. mści conferowane, a potym konstytucją seymową approbowane iest; a że im. pan pisarz w. x. Lit. im. pan Kotowicz, nulla habita ratione ani przywileiu, przez kćrego ręce iest otrzyman y imci ręką podpisany, ani na konstytucją, za dyrectiā imci otrzymaną w spokojnym dzierżeniu y w prowentach należących iemu czyni praepeditiā: promovebunt ichm. panowie posłowie, aby private, raz mu konferowane przywileiami, konstitutiami approbowane, in suo zostawuiąc valore, tak w spokojnym dzierżeniu żadney praepeditii, iako y w prowentach impediciey żadney czynić nie chciał, a szkody, ieśli które poniosł przez zwyż pomienionego imci pana Kotowicza—pisarza w. xięstwa Litewskiego, aby mu były nagrodzone,—instabunt ichm. panowie posłowie.

Wioska, alias włość Borodicka, dobra i. k. mści in centro wojewodztwa Brzesckiego, niemal w mieście, a podatki do Wołkowyska wypłacające, aby iako w wojewodztwie Brzesckim leżące, in posterum do Wołkowyska nie należały

\*) Здѣсь въ подлинникѣ пропущено слово.



y podatków nie wypłacały, iako y summa im. panu Trabinskiemu — podkomorze-  
mu Wendenskiemu, na też dobra wniesiona była, — promotebunt ichm. panowie posłowie.

Iarmarki w Brześciu, że do efektu nie mogą przyjść za extorsią żydowską y celnicką, aby do lat kilku wolni od ceł byli, kupcy na iarmarkach przybyli, — promotebunt ichm. panowie posłowie. Alienatiae bonorum regalium, mianowicie Tykocin y Bratanów, że przeciwko prawom cessionowane in haereditatem, przeciwko czemu y protestacie zaszły; urgebunt ichm. panowie posłowie, aby iure suo restituantur.

Lubo statut w. x. Lit. tak ordynował, aby pospolite ruszenie, gdy w pole wynidzie, pod władzą ichm. panów hetmanów w. x. Lit. za ordynansem królów panów naszych zostawało; atoli aby to prawo poprawione było, ommimo do swobody y wolności naszej należy: zaczym exemplo ichm. panów koronnych za ciągnięciem się wszystkich wojewodztw, powiatów, aby marszałek ex civibus xięstwa Litewskiego do rządzenia y nim władania był obierany, starać się o to będą, żeby rzetelne o tym stało prawo.

Pewne dobra w wojewodztwie naszym, od Zygmonta pierwszego przywilejami iure haereditario bene meritis nadane, że do dóbr i. k. mści, przeciwko prawom y

wolnościom szlacheckim przyłączone; instabunt ichm. panowie posłowie, aby restituantur in persona ichm. panów Kociów.

Cetera fidei et dexteritati ichm. committimus.

У тоє инструкції поднись рукъ тыми словы: Benedykt Sapieha, stolnik w. x. Lit., dyrektor seymiku wojewodztwa Brzeskiego; Stefan Kurcz, kasztelan y marszałek wojewodztwa Brzeskiego; Andrzej na Osowie Osowski, kanonik Kruszwicki, i. k. mści sekretarz; Heronim Kazimierz Łyszczyński, podsedek wojewodztwa Brzeskiego; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendenski, podstarości Brzeski; Karol Januszkiewicz; Krzysztof Turowski; Jerzy Kazimierz Brzostowski; Bolesław z Woronney Czyż; Michał Kazimierz Przyszychocki; Teofil Koscia Wereszczaka; Bazyli Samuel Bielski; Hrehory Karasiewicz Tokarzewski, pisarz grodzki Brzeski; Maciej Radzikowski; Paweł Jankowski; Dawid Florian Tupalski; Jerzy Sawicki; Stephan Żatowski; Stefan Czerniewski; Krzysztof Bukraba; Andrzej Laskowski; Jakub Władysław Wierzbicki; Alexander Eysmont; Paweł Jan Wierzbicki; Tokarzewski Kazimierz; Stanisław Teodor Jan Abram Tokarzewscy. Котораяжъ то инструкція, ку актикованью поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.



1699 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 1376—1387.

244. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная избраннымъ ими депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ.

Инструкція депутатамъ или посламъ, избраннымъ на сеймъ, состоявшейся въ 1699 году, заключалась въ слѣдующихъ пунктахъ:

1) Просить короля о выведеніи одного отдѣленія войска и объ удовлетвореніи обиженныхъ.

2) Послы не должны приступать къ обсужденію дѣлъ, пока не будутъ предъявлены въ подлинникъ *pacta conventa*.

3) По случаю отнятія крѣпости Ельбинга, король желаетъ успокоить волненія; а потому послы должны соображаться съ мнѣніями пословъ другихъ воеводствъ, пока другія державы не войдутъ въ посредничество; а въ случаѣ войны, условиться на счетъ сбора войска.

4) Послы должны помогать, чтобы часть денежной суммы изъ тѣхъ милліоновъ, которые король обѣщалъ предъ своимъ избраніемъ, была обращена на содержаніе польскихъ войскъ.

5) Послы должны хлопотать объ уравниванні цѣнности монеты съ сосѣдними державами.

6) Чтобы войско содержалось въ такомъ количествѣ, въ какомъ позволятъ экстраординарные сборы податей.

7) Послы не должны соглашаться на индигенатъ иностранцевъ.

8) Домогаться уравниванія правъ съ воеводствами коронными.

9) Чтобы въ городскихъ судахъ заведены были сусецнты—тѣже, какіе въ коронѣ.

10) Должно домогаться объ округленіи границъ между воеводствами Брестскимъ, Подляскимъ и Люблинскимъ.

11) Должно домогаться о возвращеніи 80-и пушекъ, перевезенныхъ изъ Брестскаго замка въ Глускъ.

12) Чтобы Бѣловѣжское лѣсничество платило губерну Брестскому воеводству.

13) Чтобы отечественныя заслуги были вознаграждены.

14) Чтобы обиженные войсками могли судиться въ трибуналъ.

15) Чтобы не были въ употребленіи мѣры и вѣсы польскіе, но литовскіе.

16) Требовать возвращенія крестьянъ, перешедшихъ на Волынь.

17) Повторяется тоже самое, что въ 13-мъ пунктѣ.

18) Михаилъ Радивилъ, будучи въ посольствѣ въ Римъ, издержалъ нѣсколько милліоновъ собственныхъ денегъ для рѣчи-посполитой; въ вознагражденіе этихъ издержекъ, Гродненскій сеймъ назначилъ ему только 80 тысячъ,—послы должны помогать, чтобы на староствѣ Кричевскомъ, три преемника его были освобождена отъ постоя и гиберны.

19) Ходатайствовать объ освобожденіи имѣнія Тороканей, принадлежащаго къ Жидичинской архимандріи, отъ всѣхъ военныхъ повинностей.

20) Просить короля не выдавать желѣзныхъ листовъ на записи жидовскія и самимъ жидамъ запретить испрашивать выдачи такихъ листовъ.

21) Дворянству, имѣвшему прежде право на входы въ пуци Бѣловѣжскую и Кобринскую, воспрещены эти входы; а потому депутаты должны просить короля о назначеніи комиссіи по этому дѣлу.

22) Понесшему по этому же поводу значительныя потери стольнику Брестскому Николаю Махвицу, чтобы сдѣлано было приличное удовлетвореніе.

23) Тоже самое и земскому судѣ Жардецкому.

24) Чтобы десятина, слѣдуемая фарному (приходскому) Брестскому костелу, вѣрно доходила.

25) Домъ, состоящій въ Брестѣ при костелѣ Августіановъ, занятъ нынѣ Саксонскими солдатами, которые тамъ безчинствуютъ и мѣшаютъ богослуженію; потому послы должны помогать, чтобы онъ принадлежалъ съ плацомъ къ монастырю и навсегда былъ освобожденъ отъ постоя.

26) Домогаться освобожденія двухъ деревень, принадлежащихъ Доминиканскому монастырю, отъ военныхъ и другихъ повинностей, по причинѣ разоренія ихъ отъ пожара.



27) Чтобы Буховецкому подтверждена была привилегія на войтовство Дивинское.

28) Ассигновка для войска, выданная Витебскимъ каштеляномъ, пришла въ забвеніе; а потому послы должны хлопотать, чтобы каштелянъ обдумалъ средства къ удовлетворенію.

29) Хлопотать объ исполненіи записи Доминиканскому костелу, данной Казиміромъ Пухальскимъ.

30) Хлопотать, чтобы захваченные участки земли отъ Кіевской митрополіи, были ей возвращены.

31) Хлопотать, объ освобожденіи уніятскаго духовенства отъ военныхъ постоевъ и всякихъ военныхъ повинностей.

32) Чтобы привилегія, данная православному епископу Пелеховскому на Бѣлорусскую епархію, была отмѣнена.

33) Такъ какъ по поводу Турецкой войны, имущества духовныхъ подпали временнымъ военнымъ повинностямъ, то по заключеніи міра съ Турціею, просить объ освобожденіи ихъ отъ этихъ повинностей.

34) Также и объ освобожденіи села Пощинъ, принадлежащаго Луцкому капитулу, отъ военныхъ повинностей.

35) Также и объ освобожденіи имѣній монахинь Бернардинокъ отъ военныхъ повинностей.

36) О назначеніи комиссіи для опредѣленія границъ между имѣніемъ Яновщиною и ключемъ Черевачицкимъ.

37) Послѣ перваго Гродненскаго сейма домогаться выдачи крестьянъ, ушедшихъ на Волинь.

38) Просить объ отмѣнѣ постановленія 1669 года о наслѣдственныхъ имѣніяхъ.

39) Просить, чтобы нѣкоторые дворы и плацы заслуженныхъ лицъ были освобождены отъ всякихъ повинностей.

40) Просить равнымъ образомъ объ освобожденіи отъ всѣхъ повинностей и дома Брестскаго хоружаго въ Люблинѣ.

41) Послы должны настаивать на уплату стараго милліона, слѣдуемаго на удовлетвореніе войску.

42) Чтобы подлинныя судебныя опредѣленія, послѣдовавшія по дѣлу такихъ отвѣтчиковъ, кои не имѣютъ осѣдлости въ воеводствѣ и не подлежатъ подсудности этихъ судовъ, не имѣли законной силы.

43) Чтобы управители королевскихъ имѣній были туземцы-шляхта, а не иностранцы.

44) Пустыя уволоки, пожалованныя королями, чтобы не подлежали никакимъ податямъ, кромѣ чиншевыхъ.

45) Хлопотать объ освобожденіи двухъ домовъ, принадлежащихъ Брестскимъ Августіанамъ, отъ всякихъ повинностей.

46) Тоже объ освобожденіи отъ всѣхъ повинностей и домовъ пана Бжосли и пана Блоцкаго.

47) Хлопотать, чтобы войтовство Каменецкое было отдано шляхтичу, и чтобы привилегіи, данныя людямъ недворянскаго происхожденія, были отмѣнены.

48) Также, чтобы войтовство Малейчицкое, данное судѣ городскому Сигизмунду Хржановскому, поступило въ дѣйствительное его владѣніе.

49) Чтобы форма присяги, которую совершили послы, была внесена въ эту же инструкцію.

Roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiątego, mca Iunii piątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzesckim, przedemną Janem Bęklewskim—podstaroscim Brzesckim, stanowszy oczewiście imię Piotr Galimski—stolnik Orszanski, marszałek seymiku antekomicialnego województwa Brzesckiego, instrukcją seymikową, ichm. panom posłom na seym daną, do grodu Brzesckiego podał, w te słowa pisana, którą wpisując do xiąg słowo do słowa tak się w sobie ma:

Instrukcia od nas senatorow, dygnitarzów, urzędników, inżynierów rycerstwa, szlachty, obywatelów województwa Brzesckiego, na seymik antekomicialny za uniwersałem ichmści zgromadzonych, w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiątym, piątego dnia Maia, dana panom posłom naszym na seym, zgodnie od nas obranym: wielmożnemu imię panu Ludwikowi Pocięciowi—podkomorzemu Brzesckiemu, y imię panu Renaldowi Sadowskiemu.



Tak pilna i. k. mśc p. n. m. około dobra pospolitego sollicitudo, tak czule około oyczyzny naszej obrad, velut e Nilo wynikające z dobroci serca pańskiego circumstancye manifeste to pokazują, że nam addit fidum obsequium non terrea vincula ducum, sed regit unus amor. Któż tego nie wie, iako in tractandis consiliis i. k. mśc p. n. m. indefessum agit studium, kiedy nam seym propter primum et unicum necessarium dla otrzymania praw, swobod y wolności naszych, złożyć raczyli, mając sobie za codzienną maxime y domową praxim nullum magno principi impendi merito genus dignum, quod erogatur in cives? kto nie uznaje, że regem patremque gerit et consulit cunctis, kiedy przy wdzięcznym poranku panowania ad solam gloriam imienia i. k. mśc p. n. m. tobie, miła oyczyzna nasza, laeta columba refert oleam, post nubila et imbres floridam? Sic bello pax tibi parta redit, kiedy Othomanskę burzę nadentość, która tylo nam turbulentissimas tempestates wrożyła niezwyciężona i. k. mści p. n. m. przezorność tak wypo-godziła, że pokoy auspicatissimo omine nam ogłosiwszy, pożądaney zgody zawitał empir. Zaprawdę, hic est Augustus, quo non praestantior alter princeps belli potens; caetera fama canit. Mogą nam tego słuszenie vicini zayrzeć principes, mogą się wszystkie stany reipublicae bezpiecznie z tego cieszyć, kiedy Augusti pietas regnum firmavit et auxit y już każdy z nas sobie tak tuszyć może. Aurea nunc vere sunt saecula, plurimus inde venit oyczyźnie honos, kiedy Kamieniec antemurale christianitatis, avulsam a corpore reipublicae z Podolem Ukrainą redit ad sua. Za co słuszniej j. k. mści p. n. m. to convenit, co kiedyś pochlebne Rzymskiemu monarsze przypisało pióro: Romam laterinam accepit, marmoream reddidit; ponieważ tedy niezbrodzonych tak i. k. mści p. n. m. lene

fluit Nilus, sed cunctis omnibus, extat utilior, dopióróż ex statione nas wiernych poddanych i. k. mśc p. n. m. ichm. panowie posłowie nasi, przy naywyższym maiestadowi pańskiemu podziękowaniu cum hoc staną pleni affectus voto—semper honos nomenque tuum, laudesque manebunt.

1) W wyprowadzeniu zastempów Saxon-skich singulare contentum i. k. mśc clementiae kiedy w. x. Lit. przynosi, bierze woiewodztwo nasze pro praetio et sponsione felicitatis, że y ten regiment wrychle sublevare raczy; o co iako instantissime urgebunt ichm. panowie posłowie nasi, tak y o acquietatią iniuriatorum całego woiewodztwa naszego per commissarios u maiestatu i. k. mści p. n. m. ante omnia starać się będą.

2) Stosując się ad mentem całej rzeczy-pospolitey et obloquentiam konstitucyi coronationis, ante omnia ichm. panowie posłowie nasi—pod karą Bożą, do żadney nieprzystąpią meteryi, póki originale pactorum conventorum non produceretur.

3) Kiedy niespodziane za niesłusznym odebraniem manu forti Elbiąga alia ex alia cura fatigat, vexatque animos nova tempestas, na której uśmierzenie i. k. m. p. n. m. wszystkich nas allicit; więc do górnieszych woiewództw assensu ichm. panowie posłowie aplikować się będą, in quantumby monarchow poblížszych przywróceniem Elbiąga tantam iniuriam patriae nie uspokoi mediacya, dederitque, strzeż Boże, do wojny, viam casusve Deusve, namówią z stanami rzeczy-pospolitey porządek milicyi, by też mota nobilitate.

4) Kiedy już wszystkie woiewództwa y powiaty w. x. Lit. podług umówionych traktatów tak zwinionemu, iako y konserwowanemu woysku, cztery cwierci wypłacają; uproszać będą i. k. mśc p. n. m. ichm. panowie posłowie nasi, aby tak y woysko koronne aequaliter z przyobieca-



ných ante electionem od ichm. millionów pro sorte sua woysko w. x. Lit. gaudere mogło.

5) Cum maiora incommoda bono publico przynieść może iaka monety appretiatio; aby tedy huic mało zabezpieczyć się mogło, ichm. panowie posłowie nasi z stanami rzeczy-pospolitey coaequatą monety z pogranicznymi państwami namówić mają.

6) Ordynacya woyska, po uczynionym, da Bog, pokoiu, iaka ma być, że ieszcze non constat; tedy in quantum by militia iakowa ex validissimis conserwowana być miała rationibus, aby in eo zostawała numero, ile extraordinaryne na zapłatę sufficere mogą podatki, interponować się o to serio ichm. panowie posłowie nasi mają.

7) Naypierwsza y naywiększa każdego narodu in causa honoris concurencyja, a osobliwie w oyczyźnie naszej, gdzie non formidine poenae, sed solo amore reguntur cives, o co vita sanguine et fortunis patriotae nasi wszyscy zwykli desudare; aby in praeeminentis suis zostawała omnino, zlecamy ichm. panom posłom, aby na żadne cudzoziemcom nie pozwolali indigenaty.

8) Ponieważ per expressum punkt sonat in pactis conventis o to—atoli że województwo nasze ma coaequari z województwami y powiaty koronnymi; quam urgentissime instabunt ichm. panowie posłowie nasi, aby prawo przez i. k. msc zaprzysiężone, suum robor wzięło y ten punkt do effectu adducatur.

9) Imść panowie regenci grodowi, aby mieli susceptę z przyznaniem w ręku ad normam korony Polskiej, y rota aby była dla nich opisana, tudzież aby iura omnia cancellariae były otaxowane et circumscriptae,—ichm. panowie posłowie nasi o to sedulo starać się mają.

10) Dla zachodzących różnych dyfferencii reassumptą granic województwa naszego z województwem Lubelskim, tu-

dzież z ziemiemi Drogicką, Chełmską, Łukomską y Mielnicką, aby stanęła,—ichm. panowie posłowie nasi w tym allaborabunt, to iest, według konstitucji seymu Lubelskiego, na którym stanęła unio w. x. Lit. z koroną, iako też inszych następujących konstitucji, aż do roku Panskiego 1661—de dislimitatione województwa Brzeskiego, Podlaskiego y Lubelskiego ferowanych, kędy kommissye nie od króla imści, ale z seymu de consensu ordinum mają być naznaczone. Wielm. im. pan Szczuka—referendarz koronny ważył się otrzymać kommissyą contra praescriptum iuris, naprzód od iaśnie wielmożnego im. pana podskarbiego w. x. Lit., stante interregno, vigore której kommissyey imć. pan referendarz od graniczył wieś Wołkę od klucza Wojskiego, dóbr ekonomicznych i. k. m. Brzeskich; tandem in subsequens, niekātentując się, od teraz nam szczęśliwie panującego króla imści Augusta wtórego, otrzymawszy kommissyą, przeciwko wyżey wyrażonym prawom drugą wieś Woń—naygłównieyszą y naypierwszą, do ekonomii Brzeskiej należącą, z uszczerbkiem podatków tak w. x. Lit., iak y dobr i. k. msci, przez kopcow wysypanie, którymi od w. x. Lit. do dóbr swoich dziedzicznych Radzynia oderwał na mil dwie wzdłuż, a na trzy ćwierci wszcz: tedy to sub fide, honore et constientia commitimus ichm. panom posłom, aby ichm. kommissyi iuxta praescripta legum ad dignoscendum de limitibus między województwem Brzeskim, Podlaskim y Lubelskim przez konstitucją ius vetandi y poenas, aby similia non patrentur, toż konstitucją warować domawiali się.

11) Działa, które były na zamku Brzeskim odebrane od Moskwy—numero ośmdziesiąt, y z innymi różnymi amunicyami, co regestrami fusius deducetur, ponieważ do Hłuska są wyprowadzone, ichm. panowie posłowie, ut restituantur



de integro ad fundum suum, serio domówić się mają.

12) Lesnictwo Białowieskie, według taryfy na seymie grodzienskim, postanowionej anno . . . . .\*), że płacić hiberne na wojsko w. x. Lit. powinno było, a teraz, male narrato, dekretem ś. pamięci króla imsc Jana III zniesiona; tedy o cassatą dekretu, iako też, aby in posterum, iuxta repartitionem, województwu naszemu hiberne płaciło pomienione wyżej lesnictwo,—ichm. panowie posłowie nasi i. k. m. upraszać będą.

13) Kiedy tak i. k. m. p. n. m. wszystkich nas oyczysty ut erigat vireta rivus irrigat dopiero, tym bezpieczney ichm. panowie posłowie nasi będą upraszali i. k. m., aby panis bene meritorum nie ginał: boć pospolicie mówią: inanis labor,—nulla praemia sequatur.

14) Nieposlednia in causis iniuriatorum od żołnierza y ta była per abusum sprawiedliwości protractio z okazji niedoszłych, albo nieskonczonych kommissyi; zaczym aby każdy ukrzywdzony dla snadniejszego y prętszego doyscia sprawiedliwości ś. forum competens w trybunale w. x. Lit. mógł mieć z imc. pany żołnierzami,—ichm. panowie posłowie nasi providebunt.

15) Jawną y w tym krzywdę ponosi województwo nasze, ile pograniczne, iż chociay w. x. Lit. muneribus et oneribus subiacemus, miara iednak łokciowa y waga różnych towarów polska, a nie litewska w używaniu u kupców servatur: zaczym, aby in posterum to inconveniens nie było,—inferent ichm. panowie posłowie.

16) Zbiegłych poddanych od panów na Wołyń cum summo praeiudicio y uszczerbkiem persoluty podatków znacznym, na zapłatę wojsku należących, imc. panowie posłowie nasi u im. panów obywatelów

województwa Wołyńskiego, ut omni modo restituantur, rekwirować będą.

17) Odkryta heroicznych dzieł iasnie wielmożnych ichm. panów hetmanów y całego rycerstwa dignitas, nim póydzie w wieków wzmiankę ad seram posteritatem, lubo dość o sobie obloquitur palam, aby tak wielkie merita ichm. iak nayprędzey ukontentowane były,—iniungimus ichm. panom posłom naszym.

18) Jak wielkie y dosyć znakomite in republica obóyga narodów merita ś. pamięci iasnie oświeconego imsc xięcia Michała Radziwiłła—podkanclerza w. w. x. Lit., który w tak wielu okazyach rzeczy-pospolitey, a osobliwie w legacyi Rzymskiej tak wielkim sumptem, kilka millionów przenoszącym, gloriosissime odprawionej, praestitit, et inserviendo oyczyźnie sibimet consumptam vitam obsequio publico impendit, derivatur successive na osobę magni nominis syna iasnie oświeconego im. xięcia Karola Radziwiłła, podkanclerzego w. x. Lit., który iako non degener ab aquila pullus, plenus znacznych wteyże oyczyźnie naszej zasług, meretur praemia digna y wielkich respektów i. k. mści y całej rzeczy-pospolitey; a że non ingrata respublica, lubo non ad proportionem erogowanych straty kosztów, summę tylo ośmdziesiąt tysięcy, publico wszystkich ordinum assensu na seymie Grodzieńskim, in vim ukontentowania naznaczyła, która iż dotąd niewypłacona,—instat gorąco województwo nasze, aby na starostwie xięcia im. Krzyczewskim od hyberny et omni onere militari wolnym per constitutionem na successorów xięcia im. troie dożywocia wniesione były, którym sposobem pomieniony dług insensibiliter, bez żadnego ciężaru rzeczy-pospolitey, extenuabitur,—o co urgentissime instabunt ichm. panowie posłowie nasi.

19) Dobra ab antiquo ziemskie Torokanie, z których służba woienna currit

\*) Годъ не обозначенъ.



rzeczy-pospolitey, ex vi foundationis, do Żydyczynskiey archimandryi należące, cum praeiudicio prawa y wszelkiey słuszności wniwecz consistencyami, stativis, hybernis y różnemi oneribus militaribus zdezelowane, aby in posterum żadnym nie podlegały żołnierskim depactatiom y aby ta archimandrya Żydyczynska, iako in fundo terrestri sita, spokojnie utatur iure suo,—obwarowanie rzeczy-pospolitey ordinum urgebunt ichm. panowie posłowie.

20) Przeciwno zapisom żydowskim, że kancellaria i. k. mści p. n. m. żelazne zwykła wydawać listy pod pieczęcią po-koiową, czym derogatur iuribus et constitutionibus, aby i. k. mśc. napotym takich wydawać nie kazał listów, żeby tedy żydzi, ad sinistram delationem przeciwko zapisom swoim, nie wazyli się upraszać takowych listów, y jeżeli się pokażą takowe listy, aby były nullitatis—o to upraszać będą i. k. mśc. p. n. m. ichm. panowie posłowie nasi.

21) Aggravat iniuriosissime tak wielka opressya y krzywda bracią szlachtę woiewództwa naszego, która mając swoje ab antiquo dziedziczne przy fortunach swoich ziemskich dziedzicznych uchody w puszczy i. k. mści Białowieskiey y Kobryńskiey, już nie dopióro niesłusznie y nienależycie, per violentiam, avulsionem et appropriationem od dzierżących do leśnictwa Białowieskiego y ekonomii Kobryńskiey uchodów pomienionych żadnego militante sibi iure terrestri, dotąd nie odnoszą usumfructuum, ale ten census, czy ad mensam regiam, czyli in privatum dzierżących commodum obraca się—dośćciż trudno; zaczym iż iniuriatis braci naszej subvenire sama słuszność każe, instant gorąco woiewództwo nasze do i. k. mści p. n. m., aby generalną kommisję z kancellarii swojey wydać rozkazał, zleciwszy plenariam potestatem decidendi, satisfaciendi et unicuique iuris sui,

iuxta probabilitates, de pleno retribuendi—o co urgentissime instabunt ichm. panowie posłowie nasi.

22) Recurrit nie mniej per instantiam woiewództwa naszego do respektu y łaski i. k. mści p. n. m. im. pan Mikołay Machwic—stolnik Brzescki, meritissimus z przodków y własnych zasług in republica civis, który in simili teyże krzywdy y oppressyi zostaiąc gradu, od tak dawnego czasu przez gwałtowną od dóbr własnych dziedzicznych, Horodyszczu y Holonczyc nazwanych, avulsią uchodów dziedzicznych, a do tegoż leśnictwa przywłaszczenia do tych czas ab usu fructus ma usolowany, nie tylko że mu należące w barciach y sianożęciach uchody nullo iure odebrano, ale y własny młyn dziedziczny Czeczotkę na rzece Białey, do maiętności dziedzicznej Horodyszczu y Holonczyc należący y ab antiquo z tąż wespół maiętnością prawem wieczystym kupiony (co videntibus documentis probabitur) violenter odieto y do leśnictwa iniuriosissime incorporowano, o co jeszcze dotąd zaczęta manet litispendentia; ażeby tedy i. k. mśc p. n. m. w teyże generalney kommissyi do rozsądzania uchodów szlacheckich naznaczoney, o którą instabunt ichm. panowie posłowie nasi singulariter determinować raczył, iakoby y w tey tak wielkiey krzywdzie im. pana stolnika Brzeskiego należyta stała się onemu, praevia demonstratione documentorum, w przywróceniu tegoż młynu y uchodów satisfakcją; także y wioska Suchopole, od leśnictwa Białowieskiego na dwódziestu włokach osiadła, która ab antiquo, ex respectu meritorum o godney pamięci dziadów y rodzica imc. pana Machwica—stolnika Brzeskiego w dzierżeniu była, na którą y konfirmacją dawnych przywileiów od i. k. mści p. n. m., szczęśliwie nam panującego, otrzymał im. pan Stolnik Brzescki, ażeby in virtute collati privilegii tąż wioska



iure colonorum ad vitae tempora cedere mu mogła, merentur eum respectum wielkie zasługi onego y województwo nasze pokornie instat do i. k. mści p. n. miłościwego.

23) I to nie mniey afficit et aggravat stan szlachecki et immunitates onego, że dobra ziemskie dziedziczne in contiguitate bonorum mensae regiae będące, przez zabranie od dzierżących y gwałtowne przywłaszczenie granic szlacheckich do ekonomicznych dóbr i. k. mści, wielkie ponoszą praeiudicium, które iż super vicinitatem dóbr ichm. panow Żardeckich, sędziów ziemskich Brzeskich, Bayki nazwanych, naybardziej extendowane, że do klucza Pruzańskiego ekonomii Kobryńskiej y do starostwa Błudenskiego granice własne ichm. są violenter, cum praeiudicio prawa ziemskiego zabrane y przywłaszczone;—instat gorąco województwo nasze, aby i. k. mśc p. n. m. generalną kommissyą z kancellarii swej wydać rozkazał, dawszy plenariam potestatem ograniczenia, rozsądzenia y każdemu prawa y swej własności przywrócenia.

24) Dziesięcina kościołowi farnemu Brzeskiemu należąca, aby solito more et usu, podług fundacyi, na proźby tegoż kościoła currere mogła,—zlecamy ihm. panom posłom naszym.

25) Wielebni oycowie Augustinianie conventu Brzeskiego, mający dom in fundo ecclesiae, tuż przy kościele stojący, a teraz ob hanc solam rationem, że tam mieszka ex annuo censu pan lantwoyt Brzeski consistencia żołnierza i. k. m. Saxonskiego tak dalece aggravat, że nie tylo ichm. panowie oficerowie rezidencją tam położyli, warty in portico ecclesiae z przeszkodą wielką nabożeństwa, różne exercitia militaria odprawuia, ale też, in opprobrium romanae catholicae fidei, zbor sobie z psalmami y kazaniem uczynili, iuste tedy zelo ducti, aby na potym dom ten pod bokiem kościoła zostający nie

był domus Beliala, commitimus ichmć panom posłom naszym, aby się starali o to, iakoby ten dom do kościoła z placem był incorporowany et gaudeat immunitate ecclesiastica; tudzierz patrimonium Christi od trzechset lat ośmdziesiąt nadane kościołowi przy starym kościele, wielą konstitucyami et iure diurno immune, aby nie podlegało impedicyi.

26) Maiąc także osobliwy wzgląd na ciężką desolacyą dość szczupłych dwóch wiosek dziedzicznych wielebnych oycow Dominikanow Brzeskich, tak przez ustawiczne przechody żołnierskie, iako y przez niedawny ogień, z dopuszczenia Bozkiego, piorunowy zruinowanych, zlecamy ichm panom posłom naszym, aby przez konstitucyą seymową folwarczek, Łuski nazwany, pod Brzesciem, na gruncie mieyskim będący, z gruntami, tak a prima fundatione do niego należącemi, iako y potym nabytemi ab oneribus militaribus et civitatis był libertowany.

27) Imć pan Benedykt Buchowiecki, podczaszy Brześcianski, singularem meruit zawsze w województwie naszym respectum, qua ex occasione ichm. panowie posłowie nasi, ut approbetur privilegium i. k. mci na woytowstwo Dywinskie—instabunt, tudzierz y wszystkie przywileie magdeburgiey miasta i. k. mości Diwyna służące, aby approbowane były.

28) Assygnacya, która oschła na chorągiew dobrze zasłużoną godney pamięci wielmożnego im. pana Chotkiewicza, oboznego w. x. Lit., wydana przez jaśnie wielmożnego im. pana Witepskiego, ichm. panowie posłowie nasi expostulować o to będą, aby im. pan kasztelan Witepski medium satisfactionis obmyślił.

29) Deklaracya fundacji klasztoru y kościoła Buchowieckiego wielebnych o. o. Dominikanow prowincyi Ruskiey, od wielmożnego godney pamięci im. pana Kazimierza Puchalskiego, pisarza w. x. Lit., ponieważ per errorem in partem provin-



cii Litewskiej eiusdem ordinis, post introductionem wielebnych o. o. Dominikanów prowincii Ruskiej authenticam foundationem tegoż zeszłego im. pana Puchalskiego, pisarza w. x. Lit., et approbationem eiusdem foundationis na seymie anno 1673 et anno 1676 w w. x. Lit., a w województwie naszym Brzeskim, sub titulo ś. Dominika stanęła; tedy na prośbę pozostałej wielmożney ieym. pani Puchalskiej, pisarzowej w. x. Lit., iako fundatorki tegoż kościoła y klasztoru Buchowieckiego, ponieważ promotor rożanca ś. z prowincii Litewskiej, po stałej deklaracji seymowej, introductus, a iuż post fata zeszłego fundatora przy kościele we wsi—Puchały nazwaney, ziemie Łomżeńskiej należący, od wielmożney pozostałej fundatorki ufundowany, zlecamy ichm. panom posłom naszym, aby prae-properae declarationis, w konstytucyi ingressowaney relaxacyi, serio domówili się.

30) Ponieważ różne osoby avulsa bona od metropolii Kijowskiej nienależycie trzymają et vigore pactorum conventorum i. k. mość takowe dobra do metropolii znowu przywrócić deklarował; dla tego ichm. pp. posłowie urgebunt ten punkt do skutku per constitutionem przyprowadzić, aby terazniejszy metropolita unitus yiego successores compententem suo muneri mieli provisionem y na rozkrzewienie wiary ś. subsidium.

31) Clerus unitus, w swoich plebaniach, cerkwiach y samych kapłanskich osobach, że iest bez respectu przechodami, noclegami, grabieżami, y nienależytymi w w. x. Litewskim assignacjami chlebowemi, zimowemi ad summam egestatem przywiedziony; dla tego dawniejsze konstytucye eo nomine nie reassumuiąc, specialiter iaśnie wielmożnym ichm. panom hetmanom obóyga narodow i. k. mśc. y cała rzecz-pospolita zaleci, aby takowe assygnacye nie wychodziły z kancelarij hetmanskich y proszący żołnierz

o takowe dobro ziemskich fundacyi, ile żadnego poddanego nie mających, aby poenis, de disciplina militari sancitis irremissibiliter był karany, ichm. panowie posłowie nasi instabunt.

32) Episkopia Białoruska, iako zawsze ieszcze za błogosławionego Iozaphata męczenika y iego successorów Połockich archiepiskopów unitów inclusive aż do terazniejszego imć xiędza Białozora przy unitach zostawała, o czym extant dawne przywileia nayiaśniejszych królów polskich y świeższe p. m. Kolen-dzie, Żochowskiemu ac tandem y same-mu im. xiędzu Białozorowi dane, tak y teraz wielebnemu Pelchowskiemu disunitowi, ad male narrata et subreptitie, przywilej podczas szczęśliwey koronacyi i. k. m. mści. wydany, aby był skasowany,—zeloso pectore ichm. pp. posłowie promotebunt.

33. Ponieważ laudum universalne całej rzecz-pospolitey w Grodnie in anno 1698, 30 Octobris stanęło in virtute konstytucyi seymowej anni 1668, w Grodnie ferowaney, aby dobra duchowne, solo tylo durante bello Turcico oneribus belli podlegały, a zaś za utwierdzeniem pożądanego z porthą Othomańską pokoiu, ab hybernis et stativis y od wszelkich ciężarów żołnierskich wolne były; tedy y wojewodztwo nasze, stosuiąc się tak do konstytucyi wyż mianowaney seymu Grodzińskiego, iako y do generalnego laudum rzeczy-pospolitey w Grodnie postanowionego, instat do maiestatu i. k. mści y wszech stanów rzeczy-pospolitey, aby wszystkie dobra duchowne y plebanie, które subsunt oneribus militaribus, iuż stabilita cum Turcis firma pace y za uspokojeniem oyczyzny, wolne od wszelkich ciężarów zostało,—o co instabunt ichm. panowie posłowie.

34) Wieś Pozczyn, do kapituły Łuckiej należąca, iako in fundo terrestri sita, ponieważ dotąd nie należycie, prze-



ciwko prawu, oneribus militaribus podlegała, aby abhinc hybernami, konsistencjami y żadnemi zgoła nie była depaktowana żołnierskimi extorsjami,—lege caveri curabunt ichm. panowie posłowie.

35) I też podaie dexteram woiewodztwo nasze dobrom wielebnych ichm. panien zakonnych Bernardynek konwentu Brzeskiego, funditus zruynowanym et onere militari nienależicie zdepaktowanym, które dobra ex natura sua, iako ziemskie, nie podlegają żadnym ciężarom,—bo ta fundo terrestri sita, a iednak dotąd oneribus militaribus et tot incommodis belli wniwecz są zruynowane; ażeby tedy in posterum tak hybernami, konsistencjami, iako y innemi cuiuscunque nominis et tituli exactiami nie były aggrawowane,—instabunt ichm. pp. posłowie do stanów rzeczy-pospolitey, aby novella lege wszelka immunitas pomienionych dóbr caveatur.

36) O granice między dobrami Janowszczyzna, dziedzicznymi im. pana Nestarowicza—podstolego Brzeskiego, a kluczem Czerewaczyckim od ekonomii Kobrynskiej y o młyn per avulsionem et appropriationem granic na rzece Troscienice nowo postawiony, iako dawniej praecesserunt do antecessorów i. k. mści o wydanie kommisji woiewodztwa naszego instancje, tak y teraz o też samą do maiestatu i. k. mści p. n. m. instat woiewodztwo nasze.

37) Konstytucja seymu pierwszego Grodzińskiego ratione wydania zbiegłych poddanych na Wołyń y gdzie by siękolwiek pokazali, aby reasumatur,—instabunt ichm. panowie posłowie.

38) Także reassumptionem constitutionis anni 1669 sub titulo,—dobra dziedziczne, tak się w sobie mającey, dóbr dziedzicznych na nową fundacyą sine consensu reipublicae contra constitutiones oddanie, iako prawa przeciwne et vim

ordinationis w sobie mające, aby nullitas była tak w koronie, iako y w. x. Lit.,—ichm. panowie posłowie promovebunt.

39) Lubo same dosyć godne y znakomite tak wielu ichm. panów urzędników y różnych ichm. braci szlachty, obywatelów woiewodztwa naszego, niżey specificie wyrażonych, merita y rezolutne dzieła do należytey reipublicae pociągają wdzięczności y zasług każdego recompensyi; iednak y woiewodztwo nasze, nim dalsze occurrent praemia, instat przez imć. panów posłów swoich do stanów rzeczy-pospolitey, aby dwory y place ichm. ab omnibus cuiuscunque nominis aut tituli oneribus libertowane były, a naprzód in specie: dwór na rogu przy moście Bernardyńskim wielmożnego im. Patia Krzysztofa Dunina Raieckiego, pisarza w. x. Lit.; dwory dwa im. pana sędziego ziemskiego Brzeskiego; im. pana Krzysztofa z Koponice Grabowskiego, ieden nad Bugiem na piaskach, ex opposito panien zakonnych Bernardynek, w mieście i. k. mści. w Brześciu; dwór im. pana Kazimierza Wyganowskiego, woyskiego Brzeskiego, z placem na piaskach nad Bugiem; dwór im. pana Renalda Sadowskiego, pisarza ziemskiego Brzeskiego, z placami przyległymi; także dwór im. pana Alexandra Kampowskiego, łowczego Sehowskiego, na Piaskach w Brześciu; dwór z placem im. pana Jana Bęklewskiego, podstarościego Brzeskiego, za służą; dwór meritissimi civis im. pana Alexandra Kościuszka, na ulicy Kowalskiej, ex opposito collegium Iezuickiego, na placu Hlebanowskim, a między żyda Zaiąca; także dworki dwa im. panów Rayskich w mieście i. k. mści w Brześciu; dworek im. pana Andrzeja Bronikowskiego, wedle im. pana Greka, w rynku w gruncie mieyskim; dworek na placu ś. Ducha im. pana Woyciecha Niepokoyczyckiego; także dworek im. pana Stanisława Sierputowskiego, podczaszego Mozyrskiego,



przeciwku collegium Jezuickiego na placu mieyskim; dworek im. pana Stanisława Towiańskiego, woyta Prużanskiego, z budynkami y placami do niego przynależącemi, aby był libertowany; iako też y wszystkie wyżey specyfikowane dwory y place, ażeby ab omnibus cuiuscunque nominis aut tituli oneribus, libertowane były,—urgebunt ichm. panowie posłowie nasi.

40) Merita in principali respectu wielkich y dość znakomitych in republica zasług swoich y resolutnych dzieł wielmożny pan Dominik Szuyski, chorąży wojewodztwa Brzeskiego naszego, przeto nim dalsze sequentur praemia digna meritorum i. k. mści., teraz urgentissime instat do i. k. mści y wszech stanów rzeczy-pospolitey wojewodztwo nasze, aby kamienica im. pana chorążego w mieście i. k. mści Lublinie, na rogu sita, ex opposito ichm. oo. Dominikanów, conwentu Lubelskiego, na ulicy Dominikanskiej, olim ichm. panów Kozminskich, a teraz in possessione im. iure haereditario będącą, ab omnibus in genere et specie oneribus consensu omnium reipublicae ordinum libertowana była,—co instantissime promovebunt ichm. panowie posłowie nasi.

41) Stary million, aby za krwawą zasługę rycerstwa w. x. Lit. był wypłacony,—instabunt gorąco im. panowie posłowie nasi.

42) Ponieważ moc invaluit, że extra forum otrzymawszy dekrety, mianowicie na tych, którzy nie mają w iakim wojewodztwie osiadłości, iako też y do trybunału nie należnie pociągają y condemnują; zaczym aby takie condemnacyi extra forum otrzymane, były annihilowane y żadne iudicium a żeby tego nie acceptowało, owszem reassumuiąc konstitucyi dawniejszey in instanti poenis sancitis, aby był taki karany,—ichm. panowie posłowie nasi promovebunt.

43) Ekonomowie dobr stołowych i. k. mści ażeby byli osiadła szlachta, a nie cudzoziemcy,—ichm. panowie posłowie nasi domówić się mają.

44) Włoki puste od ekonomii, które za przywilejami królów ichm. y listami kommisarskiemi obywatele trzymają,—z tych, ażeby do żadnych exakcji nie byli pociągani, oprócz szczegulnych czynszów w prawach opisanych, serio ichm. panowie posłowie doyrzeć mają.

45) Dworek Kmiczykowski, adpraesens na fundacyą y obligi wieczne oycom Augustianom Brzeskim dany, za służą, item dworek Kanigowski nad Muchawcem, odpraesens tychże wielebnych oo. Augustianow Brzeskich, aby ab omnibus oneribus był libertowany,—ichm. panowie posłowie nasi starać się mają.

46) Plac w mieście Kobryniu y dom na nim będący, kupiony w rynku ex opposito domu im. pana Brzoski, także y grunta w mieście i. k. mści Prużanach kupne im. pana Łukasza Błockiego, komornika Brzeskiego, aby ab omnibus cuiuscunque nominis et tituli oneribus byli libertowane,—instabunt ichm. panowie posłowie nasi.

47) Ponieważ ius publicum edocet, aby panis bene meritis zasłużonemu szlachcicowi, non plebeae conditionis człowiekowi, ex distributiva iustitia i. k. mści był rozdawany; insistendo konstytucjom różnych, osobliwie anni 1647, urgebunt ichm. panowie posłowie, aby woytowstwo Kamienieckie w wojewodztwie Brzeskim było oddane bene merito nobili, cassando in plebeas personas wydane przywileia.

48) Woytowstwo Maleczyce osobliwego respektu i. k. mści p. n. m., tam toga, quam sago meritissimo w wojewodztwie naszym civi, im. panu Zygmuntowi Chrzanowskiemu, czesznikowi y sędziemu grodzkiemu naszemu, konferowane



szczególney clemencji pańskiej konsens, na pomienione woytowstwo dany, suum aby mógł sortiri effectum; tudzież mieszczanie tameczni, aby circa iura et privilegia, tak przez antecessorów i. k. mści, iako y samego i. k. mści confirmata, zachowani byli,—quam urgentissime instabunt ichm. panowie posłowie.

49) Jurament, na który ichm. panowie posłowie przysięgli inseruie się do tey że instrukcii: My Ludwik Pociey, podkomorzy Brześcianski, y ia Renald Sadowski, pisarz ziemski, urzędnicy y posłowie na seym obrani, przysięgamy Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trócy świętey iedyndemu, na tym: iż my żadnymi prywatnymi interesami seymu trudnić nie mamy, nie wiążąc się do żadnych fakcii rzeczy-pospolitey szkodzących cokolwiek do zatrzymania wolności szlacheckich, praw dawniejszych y świeżą postanowionę coaequatii należeć będzie. Także też punkta w instrukcyi sobie od wojewodztwa zlecone, które się do powszechnego siągają dobra y zgody całej rzeczy-pospolitey, do tego zgadzać się będziemy, od nich nie odstępuiąc, szczerze promowować y popierać mamy, osobliwie punkt, względem wyprowadzenia woyska cudzoziemskiego, nieprzystępując do żadney materii, popierać będziemy; na indigenaty żadne cudzoziemcom pozwalać nie mamy; na czym, iako prawdziwie przysięgamy, tak nam Panie Boże dopomóż. U tey instrukcii podpisy rąk temi słowy: Piotr Galemski, marszałek seymiku antecomitalnego wojewodztwa Brzesckiego; Krzysztof Grabowski, sędzia ziemski wojewodztwa Brzeskiego; Jan Buchowiecki, podstoli Grodzieski; Ludwik Gieszter, czesnik Nowogródzki; Dominik Jan Szuyski, chorąży w. B.; Mikołay Kazimierz Machwic, stolnik Brzeski; Kazimierz Wyganowski, woyski w. B.; Jan Hryczyna, woyt dziedziczny Woinski; Franciszek

Szuyski, podstoli y pisarz grodzki Brzeskiego wojewodztwa; Jan Beklewski, podstarości w. B.; Alexander Kampowski, łowczy Wschowskiej ziemi; Michał Gabriel Gintowt, woyski Wiłkomirski; Karol Januszkiewicz, skarbnik Brzeski; Piotr Piekarski, z Piekar, miecznik wojewodztwa Brzeskiego; Benedykt Buchowiecki, podczaszy y rotmistrz w. B., woyt Dywinski; Stanisław Tyszkowski, podstoli w. B.; Stanisław Krupicki, czesnik Braclawski; Jan Nesterowicz, podstoli Brzeski; Kazimierz Niepokoyczycki, strażnik w. B.; Michał Guzelf; Władysław Żardecki, czesnik Starodubowski; Stanisław Wincenty Żardecki, podkomożyc Wendeński; Alexander Jan Kosiuszko; Stanisław Rusiecki, kasztelan Minski, mp.; Zygmunt Benedykt Chrzanowski, czesnik y sędzia grodzki Brzeski; Karol Żardecki; Żardecki Kazimierz, stolnik Smolenski mp.; Łukasz Gabryel Sawicki, czesnik Czernihowski; Alexander Rayski; Rafał Wodeysza; Albricht Borkowski, podczaszy Braclawski, sędzia fiskalny w. B.; Stanisław Bielski, czesnik Brzeski.; Maximilian Bieykowski; Jan Karol Hohol mp.; Michał Kosiuszko Siechnowski; Karol Alexander Roszczyc; Heronim Niepokoyczycki; Stephan Ratołt Zadarnowski; Michał Dominik Niepokoyczycki; Stephan Kazimierz Iwaniewicz; Ludwik Urbaniski; Franciszek Baierski; Antoni Niepokoyczycki mp.; Michał Bohusławski; Michał Koscia, podstoli Wiłkomirski; Jan Michał Olaszewski; Łukasz Kazimierz Trembicki; Jan Jodziewicz Szukłda c. w.; Adam Gronszewski; Michał Butkiewicz; Dominik, Rzeszotarski, łowczy w. B.; Woyciech Kochański mp.; Adam Rżaczynski; Tomasz Gawin Duninski, czesnik mp.; Samuel Buchowiecki; Heronim Buchowiecki; Jan Hornowski; Władysław Grodziecki; Ludwik Grodziecki; Franciszek z Chrzanowa Chrzanowski,



łowczy w. B.; Paweł Jan Wierzbicki, komornik w. B.; Michał Tchorznicki, skarbnik Drogicki; Michał Chrzanowski; Jan Michalkiewicz, s. Minski; Franciszek Fiedziuszko; Jan z górnych Trembicz Trembicki, lustrator w. B.; Jerzy Lewalt Iezierski; Jakób Okołowicz; Abram Tokarzewski mp.; Michał Krzymowski; Jerzy Michał Osekowski, czesznik Nur-

ski; Wincenty Hornowski, obozny w. B.; Władysław Siestrzewitowski, w. M.; Jan Mirciewski; Kazimierz Kolczyra, m. B.; Mikołaj Kościa, podstoli Wiłkomirski; Antoni Hornowski, podstoli S.—Która to instrukcyja, przez osobę wyż pisana do akt podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana \*).

## 1669 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 289—291.

245. Универсалъ гетмана в. вн. Литовскаго Михаила Казимира Паца оберштеръ-лейтнанту Станцелю, чтобы онъ не вымогалъ отъ жителей города Брестя ка-кихъ-то ежемѣсячныхъ денежныхъ взносовъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсеца Сентября второго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Stanisławомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто Левко—школьникъ Берестейскій, универсалъ ясневель-можного его милости пана Паца—Каштеляна Виленскаго, гетмана великого великого князства Литовскаго, въ речи ниже менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał Kazimierz Pac—kasztelan Wi- leński, hetman wielki w. x. Lit., imści panu Stancelowi, oberszterleytnantowi regimentu imci pana pisarza polnego w. x. Lit., na praesidium w mieście Brześciu zostaiącemu, po zaleceniu chęci moich. Po kilka razy dochodziły mnie wiadomości,

że w. m. extraordinarynie z miasta wybierasz prowianty y honorarium na się, to iest, miesięczne iakieś pieniądze z tam- tąd wyciągasz. Przeto serio w. m. upo- minam, abys za doysciem tego listu me- go, exnunc od takowych supersedował exactyi y exorbitancyi, ponieważ to mia- sto, na wybranie prowiantu generalnego na chorągwie iest assygnowane. Datum w Grodnie, dnia siódmego Augusta, anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego.

У того универсалу при печати при- тесненной подпись руки тыми словы: Michał Pac—kasztelan Wilenski, hetman wielki, wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же то тотъ универсалъ, ку актикованью поданный, естъ до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

\*) Актъ этотъ помѣщенъ здѣсь несогласно съ хронологическою последовательностію годовъ—по ошибкѣ.



1669 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 155—156.

246. Универсалъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца, которымъ онъ предостерегаетъ драгунскую роту, чтобы она не смѣла выматывать у крестьянъ по сорока злотыхъ съ уволокѣ, вопреки его ординасамъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсеца Іюня четвертого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимся очевисто его милость панъ Янъ Служевскій, универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, каштеляна Виленскаго, гетмана великаго великаго князства Литовскаго, въ речи въ немъ ниже менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подамъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac—kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit., im. panu kapitanowi, podporucznikowi, albo komendantowi chorągwi dragunskiej im. pana Kryszpina Kierszensteyna, pułkownika i. k. mści. Doszła mię skarga od poddanych assistentii w. mści pазnаczoney, iż w. mśc. po czterdziestu złotych z wło-

ki wydawać sobie z konsystencji rozkaзуіecie, co iż iest przeciwko ordynansowi memu y z uciążeniem ostatnim poddanych tamecznych być musiałoby, upominam z władze mey, abyście się w. mśc tego nie wаżyli, y ieślibyście już w. mści z tym pretextem wzіeli, powracali y żadnemі exakciami poddanych tamecznych nie агrawowali, tym się sustentując со w. m. według ordynansu mego wydano,—gdyż przyszłoby w. mści krzywdy mimo słuszność y ordynans, także exакcie poczynione ściśle nagradzać cum poenis o sprzeciwienstwo. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego ośmego Maia, tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego.

У того универсалу при печати притисненной подписъ руки тыми словы: Michał Pac—kasztelan Wilenski, hetman wielki w. x. Lit. Который же то универсалъ, ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1669 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 227—229.

247. Универсалъ митрополита Кіевскаго Гавріила Коленды ко всѣмъ чиновникамъ воеводства Брестскаго о томъ, чтобы они помогли комиссару его Гавріилу Куняльскому снять крестъ, поставленный на неприличномъ мѣстѣ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсеца Августа шестого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ,



подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно панъ Янъ Ивашкевичъ, листъ ясневельможного въ Богу превелебного его милости ксендза Кгабріеля Коленды, архієпископа метрополиты всей Руси, особомъ и наречь въ немъ ниже менованую даный и служачій, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Gabryel Kolęda, z Bożej y stolice Apostolskiej łaski arcybiskup, metropolita Kijowski, Halicki y wszystkiej Rusi, archiepiskop Połocki, Witepski, Mścisławski episkop, dobr religiey Greckiey wakuiących w koronie y wielkiem xięstwie Litewskiem na zawsze administrator, zakonowi wielkiego Bazylego świętego protoarchimandryta Berezwecki, Supraslski archymandryta, iasnie wielmożnym, wielmożnym ich mościom panom dignitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim y kapturowym wojewodztwa Brzeskiego, moim wielce miłościwym panom y braci. Po zaleceniu usług moich, oznajmuie. Izem od sądu kapturowego waszmościom m. m. panom był requirowany, ażebym iegomość xiędzu episkopowi Włodzimierskiemu kazał supersedować od wszelakich tumultow, wzglę-

dem postanowienia świętego krzyża na niezwycaynym y sprosnym mieyscu stających; ażem wydał był na to inhibitia pasterską y żadnego posłuszeństwa nie widzę, proszę y zażywam w tym assistentii i potęgi waszmościów m. m. p. p., ażebyście dla zachowania pokoju w mieście dopomogli wielebnemu oycu Gabryelowi Kupialskiemu, odemnie commisarzowi zesłanemu, krzyż postawiony z tak sprosnego y niezwycaynego zdiąć mieysca y do klasztoru moiego Brzeskiego oycow Bazyliianow zaprowadzić. Uczynicie to waszmościowie m. m. panowie y dla pokoju pospolitego y dla samey chwały Bożej, żeby ona na zwycaynym y przystoynym mieyscu oddawała się maiestadowi Boskiemu. Y na to przy pieczęci moiey podpisuie się. Dan w Supraslu, dnia dwudziestego dziewiątego Julii, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego.

У того листу универсалу, при пачати притисненой, подпись рукъ тыми словы: Gabriel Kolęda—archiepiskop, metropolita wszystkiej Rusi; Cyprian Żochowski, auditor metropolitanski, archimandryta Leszczynski. Который же тстъ универсалъ, ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.



1669 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр 273—276.

248. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства.

Пришло извѣстіе, что татарская орда соединилась съ козацкими войсками и угрожаетъ не только воеводству, но и цѣлой рѣчи-посполитой; вслѣдствіе сего дворянство назначаетъ ополченіе, которое должно собраться около Брестя, и не прежде выступать изъ предѣловъ воеводства,

пока не подоспѣтъ войско в. княжества Литовскаго; но въ случаѣ, если бы коронныя войска двинулись въ Краковъ на коронацію, тогда и Литовское ополченіе, имѣя въ виду единство и безопасность рѣчи-посполитой, должно отправляться туда же.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсяца Августа двадцать второго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Миколай Петръ Локницкій — хоружій земли Бѣльское, лядумъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейского, въ речи нижей менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy y grodzcy, rycerstwo, obywatele wojewodztwa Brzeskiego, na seymik przedkoronacyjny pro die dwudziestego Augusta zgromadzeni, upatrując nie tylko publiczną rzeczy-pospolitey, ale y prywatną wojewodztwa naszego securitatem, mając przy tym tak z przestrog i. k. mści (z którego obrania przez powszechną zgodę providentia Bozka salutem populorum mieć chciała), iako y od ichm. panów hetmanów w. x. Lit. de imminetibus za złączeniem się woysk tatarskich z kozackimi periculis, pewną wiadomość, aby na nas praevisa nie mogły iacula, iako zawsze ochotne na zaszczyt oyczyzny y wojewodztwa naszego opposuimus

pektora, tak y moderno obowiazuujemy się laudo.

Iż inhaerendo bezpieczeństwu krajów naszych ustanawiamy pospolite ruszenie w województwie naszym, według dawnych zwyczajów, praw, w statucie opisanych, y starych kwitów, determinowawszy termin y miejsce popisu—pro die dziesiątego Septembra pod Brześciem, na który czas wszyscy, sub poenis ordinatis legibus, de expeditione bellica sancitis y dawnego prawa, stawać, według dawnych zwyczajów y opisanja, z pocztami usarskimi y kozackimi, sine ulla exceptione mamy y na tenczas porządek między sobą ustanowimy, przy obraniu ichm. panów rotmistrzów powiatowych, sprawiwszy się na ten czas pro exigentia necessitatis et rationis belli, nie wprzód iednak ruszymy się, gdzie woienna nas pociągać będzie pora, aż woysko w. x. Lit. subsidium nam feret do wspólney oyczyzny y krajów naszych obrony.

A że ex veteri usu constat, iż z dóbr i. k. mśc. ekonomicznych Brzeskich dwieście piechoty stawiano; tedy uprosiliśmy xięcia imśc pana directora naszego seymiku, że imieniem naszym i. k. mśc o skutek tego upraszać będzie, o toż samo y do im. pana starosty Żmudzkiego y do im. pana Kotowicza, pisarza w. x. Lit., napisawszy, ponieważ



communi niebezpieczeństw następujących incendio et securitati nie tylko nasze szlacheckie, ale y samego i. k. mśc subsunt dobra; że zaś inter arma zwykły silere iura y z pospolitym ruszeniem sądy kapturowe zmieścić by się nie mogły, tedy postanowiamy limitationem kapturu za tydzień, to iest, dnia dwudziestego ósmego praesentis, iako byśmy się tym skuteczniey na czas naznaczony wybrać y stawić mogli.

Jeśli by też ichm. panowie koronne pospolitym ruszeniem do Krakowa na koronacją stawać mieli, tedy że iedna nas fovet wolności et unionis ratio, gotowiśmy y my toż samo praestare, na zaszczyt całości rzeczy-pospolitey y maiestatu i. k. mści; pomienione zaś pospolite ruszenie pod senatorami naszymi tegoż województwa zostawać, według prawa, a in absentia—pod starszymi urzędnikami, na ten czas przy pospolitym ruszeniu będącemi, mają, a za bytnością ichmściów panów hetmanów, według prawa y dawnego zwyczaju sprawi się pospolite ruszenie, które iednak nad granice województwa swego daley przechodzić nie ma. Co że skutecznie wszyscy to exequemur,

obliguiemy się fide, honore et conscientia. Dan w Brześciu, na seymiku przedkoronacyinym, dnia dwudziestego pierwszego Augusta, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego.

У того лядумъ подписъ рукъ тыми словы: Michał Kazimierz xiąże Radziwił, podkanclerzy y hetman polny w. x. Lit., dyrektor województwa Brzeskiego; Chrystoph z Piekar Piekarski, wojewoda Brzeski; Stephan Kurcz, kasztelan województwa Brzeskiego; Paweł na Ryszkach Ryszkowski, kasztellan Mścisławski; Władysław Alexander Szuyski, chorąży województwa Brzeskiego; Jan Kazimierz Żardecki, sędzia ziemski Brzeski; Konstanty Jan Szuyski, pisarz ziemski województwa Brzeskiego; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendencki, podstarości Brzeski; Konstanty Przedziecki, sędzia grodzki Brzeski; Kazimierz Łyszczynski, podstoli Mielnicki; Jerzy Władysław Grabinski, podkomorzy Wendencki; Krzysztoph Turowski. Которое то лядумъ, ку актикованью поданное, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

## 1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 513—532.

### 249. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на предсеймовый сеймъ Варшавскій.

Настоящая инструкция заключаетъ въ себѣ слѣдующіе пункты:

1) Хлопотать, чтобы сеймъ изъ частныхъ видовъ не былъ разрываемъ. 2) Такъ какъ рѣчи-посполитой угрожаетъ война со стороны Оттоманской порты, то должно посовѣтоваться о мѣрахъ отклонить ее, а въ случаѣ ея неизбежности—посовѣтоваться о средствахъ для ея веденія и о союзникахъ. 3) Чтобы вновь по-

становленные рача conventa ни въ чемъ не были нарушаемы и чтобы положено было читать ихъ на каждомъ сеймѣ въ присутствіи короля. 4) Чтобы общее подтвержденіе правъ и вольностей было изложено въ самой обширной и опредѣленной формѣ. 5) Дабы своеволіямъ, получившимъ свое начало на предшествовавшемъ сеймѣ, вслѣдствіе его разрыва, безотлагательно былъ положенъ конецъ на настоящемъ сеймѣ.



6) Чтобы вознагражденія раздавались по представленію канцлеровъ и гетмановъ. 7) Чтобы войско расположено было въ Литвѣ сообразно съ ея силами и средствами по образцу распределенія его въ коронѣ. 8) Просить объ обеспеченіи крѣпостей и особенно крѣпости Брестской. 9) Относительно Андрусовскаго договора входить въ соглашеніе съ послами другихъ воеводствъ. 10) Озаботиться объ исправленіи законовъ, и и особенно о томъ, чтобы сеймы не были разрываемы. 11) Указать на необходимость поправки Литовскаго статута и улучшенія дѣятельности главнаго Литовскаго трибунала. 12) Чтобы все повышенія выходили отъ надлежащихъ вѣдомствъ и чтобы подписи на привилегіяхъ не были частныя; такъ же напомнить о жалованьи гетманамъ, маршалкамъ, референдаріямъ и писарямъ. 13) Чтобы не строить больше шляхетнаго монетнаго двора и чтобы серебряная монета въ цѣнности была уравнена съ сосѣдними державами и не допускать уничтоженія ходячихъ шляхетовъ и счета ихъ по 6-и на одинъ грошъ; не допускать ввоза иностранныхъ шляхетовъ подъ Литовскимъ штемпелемъ—подъ строжайшимъ наказаніемъ. 14) Чтобы по прежнему обычаю соблюдалась очередь на полученіе римско-католической Лудкой епископіи, и чтобы по смерти настоящаго епископа избираемъ былъ епископъ изъ Литвы. 15) Просить о назначеніи комиссаровъ для разграниченія имѣній коронныхъ отъ Литовскихъ, чтобы не было захватовъ, нерѣшенныхъ дѣлъ и убійствъ подданныхъ. 16) Хлопотать объ уничтоженіи привилегіи, данной нѣкоторымъ особамъ—по случаю того, что они отошли къ Ливоніи. 17) Озаботиться о законѣ относительно издержекъ, чтобы запрещено было купцамъ и мѣщанамъ носить шелковыя матеріи и дорогіе мѣха. 18) Чтобы люди праздношатающіеся были обложены податями въ родѣ поголовнаго. 19) Чтобы существованіе пѣхоты въ Брестской экономіи, прекращенное по случаю непріятельскихъ дѣйствій, опять было возобновлено. 20) Домогаться для каждаго члена сейма свободнаго голоса, или—*liberum veto*. 21) Чтобы послѣ каждаго двухъ сеймовъ третій отправлялся въ Литвѣ, и чтобы сеймовые и фискальные суды производились два дня въ недѣлю. 22) Королевскихъ крестьянъ, по какимъ бы ни было причинамъ перешедшихъ къ помѣщикамъ и прожившихъ у нихъ 10 лѣтъ, а потомъ возвратившихся на прежнее мѣсто жительства, отдавать обратно помѣщикамъ

по востребованію. 23) Чтобы экономіи раздавались лицамъ, имѣющимъ свои имѣнія въ томъ же воеводствѣ. 24) Чтобы суммы, обеспеченныя на державахъ и староствахъ, были возвращаемы тому, кому онѣ слѣдуютъ—такъ, чтобы не внесшіе этихъ суммъ не могъ занимать ни староствъ, ни державъ. 25) Чтобы былъ уплаченъ долгъ великому гетману Литовскому и жалованье пѣхотѣ и конницѣ. 26) Такъ какъ подскарбіи своими кредитами помогаютъ въ нуждѣ республикѣ, то домогаться о подкрѣпленіи къ нимъ довѣрія. 27) Чтобы войска коронныя не останавливались въ земскихъ имѣніяхъ, минуя королевскія. 28) Хлопотать, чтобы поѣхать подъ названіемъ «кварта», назначенная на артиллерию, лучше была устроена люстраторами. 29) Князь Курляндскій—по праву вассальства, долженъ вносить въ казну известную сумму, которую слѣдуетъ затребовать у него и за прошедшее время. 30) Чтобы дозволено было Брестскому воеводству вывозить соль изъ Закрочимской таможи, наравнѣ съ другими коронными воеводствами. 31) Позаботиться о скорѣйшемъ окончаніи дѣла между княземъ Курляндскимъ и Пишлинскою шляхтою. 32) Обратитъ также вниманіе на дѣло объ ординаціи Замоиской. 33) Обдумать средство уплатить долгъ князю Павлу Сапѣгѣ. 34) Тоже имѣть въ виду и о референдаріи и писарѣ в. кн. Лит., также и Володковичѣ—воеводѣ Новогородскомъ. 35) Озаботиться о возстановленіи должности верховнаго секретаря. 36) Хлопотать объ уплатѣ наслѣдникамъ крайчаго в. кн. Лит. Криштофа Сапѣги 30 тысячъ злотыхъ, назначенныхъ конституціею. 37) Также объ обращеніи леннаго имѣнія Старой Воли Марцелина Зарудкаго, за его заслуги, въ земское. 38) Также о рѣшеніи на сеймѣ дѣла Станислава Шуйскаго съ Пацомъ объ убійствѣ, о нанесенныхъ ранахъ женѣ и о грабежѣ на нѣсколько десятковъ тысячъ. Далѣе слѣдуетъ изложеніе домогательствъ о вознагражденіи нѣкоторыхъ частныхъ лицъ. 39) Должно просить, чтобы обдумано было средство къ защитѣ шляхты, отправляющей свои товары въ Гданскъ (Данцигъ), гдѣ они терпятъ притѣсненія. 40) Должно хлопотать, чтобы архивы, находящіеся въ неудобныхъ мѣстахъ, отданы были въ скарбъ в. кн. Лит. 41) Также, чтобы дозволено было монахинямъ Бригидкамъ замѣнять свои плацы на плацы церковныя и жидовскіе. За сими пунктами слѣдуютъ подписи маршала и дворянъ.



Лѣта отъ Нароженъя Сына Божого тысяча шестьсотъ семдесятого, мѣсеца Генваря двадцать третьего дня.

На врадѣ кѣродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно на врадѣ его милость панъ Андрей Пакославскій и его милость панъ Казимеръ Ханикчовскій, инструкцію на сеймъ предсеймовый Варшавскій ихъ милости пановъ сенаторовъ, дигнитаровъ, урядниковъ земскихъ, кѣродскихъ, рыцерства и обывателей воеводства Берестейского, ихъ милости паномъ посломъ тогожъ воеводства Берестейского, за добровольною згодою ихъ милостей обранымъ, даную въ речи нижей менованой, къ актикованью до книгъ кѣродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаную:

Instrukcia od nas senatorów dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, obywatelów województwa Brzeskiego na seym walny sześćniedzielny w Warszawie, pro quinta Martii, w roku teraznieyszym tysią sześćset siedmdziesiątym od i. k. mści, pana naszego miłościwego, złożony, dana ichm. panom posłom naszym, to iest: imci panu Konstantemu Janowi Szuyskiemu—pisarzowi ziemskiemu Brzeskiemu y im. panu Jerzemu Grabinskiemu—podkomorzemu Wendeńskiemu, od województwa Brzeskiego zgodnie obranym.

Dawne wszelkiego szczęścia zdadzą się in rem et securitatem oyczyzny tot fatis et procellis ustawicznych niepokoiów uciśnionej redire tempora, kiedy zgodnemi głosy ziemię y iedyną wolą nieba coronatum caput na stolicy państwa takowe zasiadło, które omni vigilantia incumbit securitati tam internae, quam externae rzeczy-pospolitey, submituiąc się nie tyl-

ko rada, ale y zdrowiem providere integritati nachiloney do upadku, per ingruentem Ottomanicam potentiam, rzeczy-pospolitey y chcąc ją reprimere et confundere, a granice, nieprzyiacielską protekcją okryte, do teyże iako antiquitas niosła przywrucić oyczyzny, y iakoby tantam aggredi molem belli wcześniej querendo modos drugi seym sześćniedzielny po rozerwanym cum intimatione stanom rz-ptej składa; zaco i. k. mści pro paterna około dobra pospolitego vigilantia podziękuią ichm. panowie posłowie.

Seym, lubo król imci, stosuiąc się do prawa pospolitego, sześćniedzielny złożył, ku temu ichm. panowie posłowie wszystkie swoje inclinabunt starania, aby w tych niedzielach propter rationes, w instrukcii i. k. mści intimatas, mógł sortir i optatissimum et comodissimum finem; tamze in praesentia całej rz-ptej dabunt operam, aby seymów z letkich y priwatnych interessów nie rwano, bo ztąd privatum commodum osobom dobra pospolitego nie postrzegaiącym, tylko do rz-ptej summa przychodzi pernicies.

Securitas tam interna, quam externa—iest to fundamentum pacis, którą iednym województwem ugruntować, zda się rzecz albo zradna albo niepodobna, ile contra potentiam Ottomanicam incursio ab oriente następuiąca, wspieraiąc się na rebelliey kozackiey; zlecamy tedy ichm. panom posłom naszym, aby cum toto reipublicae statu ineant modos tak stabilendae pacis, iako y reprimendae potentiae, od wschodu następuiącey, quam pacatissimis mediis, które ieżeli by rz-ptej prodesse nie mogły y ta potentia, albo przez kommissie, albo przez posły sedari nie miała, communicatis cum ordinibus consiliis, iakoby molem bellicam aggredi zwałonemi siłami naszemi znaleźć się mogła possibilitas,—omnem movebunt lapidem.



Ieżeli by bez tey wojny, na którą się zanosi, obeyść się nie mogło, ichm. panowie posłowie cum tota republica consulent de subsidiis et coniunctionibus armorum cum externis, tak iednak, aby to sine damno et gravamine rz-ptey być mogło.

Pacta conventa, recenter postanowione, aby nie tylko in suo robore, nie z nich nie wyimuiąc, zostawały, ale żeby we wszystkim swóy brały effect, starać się będą ichm. panowie posłowie, aby to prawem dostatecznie obwarowano było y żeby co seym, post vota senatoria, i. k. mści czytane były.

Confirmatio generalis praw, swobod y wszystkich iurium, exemplo inszych predecessorum i. k. mści pana naszego miłościwego, aby in amplissima et sufficienti forma dana była rz-ptey, upomniąć się tego ichm. panowie posłowie ante omnia.

Exorbitancye ponieważ dla rozerwanego seymu coronationis nie są skączone, staną ichm. panowie posłowie przy tym, aby ante omnia, finitis solennitatibus seymu, traktowane y konkludowane były, nie puszczając ich w dalszy reces; gdyż gdyby nie miały być na tym seymie skączone, musiała by rz-ptą wielką confusią pati przez zepsowanie z swey kluby wypadłego od niemałego czasu prawa.

Ponieważ rzeczy-pospolitey praemio et poena conservantur, tedy ichm. panowie starać się o to omnibus modis będą, aby iustitia distributiva, dotąd z swey rezy wypadała, iuxta praescripta legum administrata była, przez i. k. mści pana naszego miłościwego, za promocją ichm. panów pieczętarzów, a nie czyią inszą, ludzi bene de republica merentium, także za instantią ichm. panów hetmanów za ludźmi rycerskimi, którzy są spectatores et arbitri ich krwawych zasług, dzieł y odwag, co aby dostatecznie y

prawem obwarowano było,—efficient ichmościowie.

Zapłata woysku w. x. Lit., dobrze zasłużonemu, że dotąd protracta dzieie się, ta remota częścią per interregnum, z okazyi abdicationis króla imści przeszłego, częścią przez rozerwanie seymu coronationis, a naybardziej ex inopia extenuatae reipublicae; teraz ichm. panowie posłowie, stosując się do inszych woiewodztw, in parte ukontentowania woysku w. x. Lit., dotąd zasług swoich czekającemu; które to podatki, ieżeliby stanąć miały, przy woiewodztwie zostawać będą y za assygnacyami im. pana hetmana wydawane, ieżeliby exigentia necessitatis była przyczynienia woyska, a to insuper praevia ex vi unionis ichm. panom koronnym,—inibunt modos ichm. panowie posłowie, iakoby quantitas woyska tego proportionata zdebilitowanym siłom naszym, non gravaminosa być mogła, y to woysko adinstar ichm. panów koronnych na woiewodztwa y powiaty rozdzielone było; a to dla tego, żeby bez borgu zapłata zawsze woysku dochodzić mogła. Do ugruntowania wewnętrznego pokoju nie potrzebnieyszego być nie może, iako ammunicia fortet, przy których cała pignora nostra ubespiezać się mogły by, osobliwie forteca Brzescka aby opatrzona była; ale przytarte siły nasze że temu sufficere nie mogą szczęśliwшему to czasowi zostawiwszy, intimacia i. k. mści confirmationis pactorum Andrusowskich, iako iest potrzebna, tak ichm. panowie posłowie do zgody całej rz-ptey w tym punkcie conformować się będą.

Correctura iurium universalis, że iest niebezpotrzebna in republica, każdy to ex civibus widzieć może; proponować tedy ordinibus rz-ptey będą ichm. panowie posłowie, aby chciała respublica inire modos, przez które by poprawa praw stanąć gruntownie et sine omni difficul-



tate mogła, osobliwie zabiegając temu, aby seymy, które mają sanare rz-ptej vulnera, ex levi occasione rozrywane nie były, przez co winnym periculis obnoxia bywa rz-pta, iako przeszłych czasów extant tego exempla, także de modo concludendorum consiliorum aby gruntowna obrada stanąć mogła,—proponent et instabunt ichm. panowie posłowie.

Poprawa statutu w. x. Lit., przez którą by prędszy doyscia sprawiedliwości mógł być wynaydziony sposób, bardzo iest potrzebna; zaczym urgebunt ichm. panowie posłowie, aby lege cauta y do swego skutku przywiedziona tak była, żeby y trubunał w. x. Lit. w iako w naylepszą rezę mógł być wprawiony, ponieważ in multis często w nim exorbitatur, a mianowicie, żeby adinstar koronnego miał w ręku swoich banicyi y ich exekucją, aby przez starostów y urząd grodzki, iako per brachium regale administrata była; przyczym serio staną ichm. panowie posłowie et sine quo non, aby to na tym seymie dostatecznie warowano było.

Urzędy wszystkie nadworne, począwszy od większych, iako to: laski, pieczęci y klucze, tadzież referendarze, pisarze w. x. Lit., aby każdy in exertitio sui officii zostawał, promotebunt ichm. panowie posłowie, y tego się domawiać mają, aby wszystkie promocyje—przez ichm. panów pieczętarzów, a expedyecie—przez kancelarie rz-ptej expediowane były; gwoli czemu obwarować będzie potrzeba in pactis conventis, aby podpisy publiczne a nie prywatne bywały, przez co snadnie zabezpieczyć się może zagęszczeniu kilku przywilejów na iedną rzecz. Z teyże okazji przypomnieć mają ichm. panowie posłowie in pactis conventis iurgielta dawne hetmanom, marszałkom, pieczętarzom y pisarzom w. xięstwa Lit.

Minnica szeleżna, aby więcey erigowana nie była, necessario to ma być le-

ge cautum, ażeby moneta srebrna conformis innych sąsiedzkich państw monecie wprowadzona była, proponent ichm. panowie posłowie y serio urgebunt. Na abrogacją zaś teraznieyszych szelągów y na liczenie ich w grosz po sześciu pozwalać żadnym sposobem nie mają y nie będą ichm. panowie posłowie, bo by to ingens damnum każdemu civi in republica nostra przyniosło. A iż defraudatur rz-pta przez wprowadzenie z obcych państw szelągów, iakoby pod naszym szteplem wybitych, tedy ma być to severissima lege cautum, aby na to pilne oko ichm. panowie podskarbiowie mieli, y żeby na takich, którzy by ie wazyli się wprowadzać, quam severissimae penae postanowione były,—serio instabunt.

Zaniechana y opuszczona od niemałego czasu alternata biskupstwa Luckiego cum iniuria iest w. xięstwa Lit., gdyż przed tym raz koronnemu, drugi raz Litewskiemu pomienione biskupstwo conferowane bywało; instabunt tedy ichm. panowie posłowie, aby ta alternata wskrzeszona została, ponieważ w naszym wojewodztwie potior pars bonorum mensae im. xiędza biskupa Łuckiego zostaje: niechay post sera fata, abo post ascensum tereznieyszego im. xiędza biskupa naciey w. xięstwa Lit. obywatelowi conferowane będzie z łaski i. k. mści biskupstwo Łuckie; ponieważ in paucitate beneficorum spiritualium nie mogą mieć prałaci Lit. za swoje merita condigna od królów panów praemia,—zwłaszcza, kiedy teraz biskupstwo Smolenskie cum sua diaecesi w nieprzyacielskim zosiaie ręku, insze też beneficia post ruinam ieszcze do siebie nie przyszły.

Lubo nierozzerwana unio pod równym prawem narodów koronnych y w. x. Lit. obywatelów fovet libertatem, że iednak insza iest animorum nobilitatis, insza ich do br terestrium ratio; agent w tym serio ichm. panowie posłowie, aby kommissarze do



rozgraniczenia dóbr koronnych z dobrami x. Lit., in confinio z sobą będących, *authoritate moderni conventus* naznaczeni byli, y to iako nayprędzey uprzątnęli *negotium*. Więc że od ekonomii i. k. mści poddanych niektórzy panowie obywatelowie nasi, tak u zabraniu gruntów, iako y na gruntach swych własnych *opprimuntur et damnificantur*, a częstokroć in *criminalibus* o zabiciu poddanych swych sprawiedliwości doysć nie mogą; serio instabunt ichm. panowie posłowie, żeby in *causis fundi* kommissarze naznaczeni, *ratione* zaś prędszey sprawiedliwości *causalium* tak sami ichm. panowie ekonomowie, iako ich namieśnicy y słudzy, zwierzchność w ekonomiach mając, aby w temże wojewodztwie, albo powiecie, gdzie te ekonomie będą, dobrze osiedli byli.

Żadne nie iest *validius fundamentum regnorum et regnatum*, iako prawa dobrze formowane; zaczym cokolwiek w przeszłych konstitucyach *extra mentem* powszechney zgody *ingrossatum*, aby kassowano było; a mianowicie przywilej kilkom tylko osobom *ratione avulsionum* ich *cum Livonia bonorum* dany, aby był kassowany; ponieważ to się dzieie *cum iniuria* inszych, których też dobra także z Inflantami odeszły; in *posterum* zaś iako naywarowniejszy sposób namówiony być ma, żeby prawa y uchwały seymowe *quam fidelissime et exactissime* z kancelariey do druku wydawane były.

*Lex sumptuaria*, iako zawsze w rzeczy-pospolitey iest potrzebna, tak daleko bardziey teraz, gdy in *immensum excrevit precium* wszystkich rzeczy, y kiedy stan mieyski, kupiecki y inszych ludzi bardzo exorbituie, zażywaiąc sukien drogich, materyi iedwabnych, futer różnych, a mianowicie rysy y soboli; zaczym aby y dawne o tym prawa reassumowane były y świeże dostatecznie napisane były, żeby taki *luxus*, ile stanu mieyskie-

go y kupieckiego mógł być pohamowany, czego aby *execucia* według praw dawnych starostom, *tanquam brachio regio* y grodom poruczona była, — starać się będą ichm. panowie posłowie. *Precia rerum* aby niższe y w porządek słuszny wprowadzone być mogły — starać się o to ichm. panowie posłowie, aby na to słuszny *modus* był wynaleziony y do skutku przywiedziony zaraz na tymże seymie.

Nayduie się wiele ludzi *vagabundos ex utraque sexu* po miastach y wsiach, którzy unikają przez to samo podatkow rzeczy-pospolitey, że od miasta do miasta przenoszą się; tedy aby y ci in *ordinem* byli *redacti* y podatki rzeczy-pospolitey z swych osób *per modum* głównego dawali, — warować to przy deklaracjach podatków mają ichm. panowie posłowie.

Piechota wybraniecka z ekonomiey Brzeskiey dawnych czasów *lege* iest *ordinowana*; która, że *per hostilitatem* cessavit, tedy teraz, aby de nowo *zordinowana* była, któraby *tempore periculi* mogła być *usui* tegoż wojewodztwa, — prosić będą ichm. panowie posłowie i. k. mści, pana naszego miłościwego.

*Auctio subsidiorum* lubo iest zniesiona na przeszłym seymie, atoli y teraz na nią nie będą pozwalać ichm. panowie posłowie.

Miedzy *exorbitanciam* y to *non postremum*, że *libera vox* czasem na seymie *acclamatione* *opprimitur*, y choć czasem przez posła, iaka się dzieie *contradictia*, albo zanosi się *protestacia*, *confusione* to *zacieraiąc*, przez co *convellitur* owa *generalna* y naypotrzebniejsza wolności naszej *regula*, że *nemine contradicente* wszystko stawać powinno, — żeby przez to *sensim non introducatur pluralitas votorum cum summo praeiudicio* praw y swobod oyczystych, ustanowić, aby podobnych *concitatores* na *aggrawa-*



cią wolnych głosów, ad instantiam iniuriatorum, in voce oppressa sàdzono, iako też wzaiem, aby nie wolno było wychodzić cum protestatione z izby ante terminum prefixum conclusionis seymu, ale na mieyscu zostaiąc w izbie poselskiej, popierać rationibus swej contradikciey, nie przywodząc ad interitum na publiczne obrady determinowanego czasu et stante absentia, żeby permissive tylko wolno było publica tractare negotia.

Sumarius processus, iako iest aggravans stan szlachecki, kiedy innocenti praecluditur droga ad expurgationem, aby lege publica był zniesiony,—solidam ichm. panowie posłowie dabunt operam.

Prawo o seymach, aby w xięstwie Lit. z procedentią trzecie po roku odprawowały się y sądy seymowe y fiskalne Lit., aby dwa dni w tygodniu miały,—ichm. panowie posłowie fortissime promovebunt.

Poddani z ekonomiy y dzierżaw i. k. mści, którzy albo per hostilitatem, albo per gravamen militare in bona accesserunt terrestria y zasiedziawszy lat dzie sięć y więcej, za których tak onera reipublicae sami panowie de proprio wypłacali, teraz od panów swoich poodchodzili do dóbr ekonomicznych i. k. mści; instabunt ichm. panowie posłowie fortissime, aby tacy od ichm. panów ekonomów requirentibus wydani byli.

Wielkie ztąd grawamen ponosi nobilitas, osobliwie in confinio z ekonomiami i. k. mści będąca, kiedy inpossessionatis ekonomie conferuntur, u których sprawiedliwość exulat y doysć iey, iako ab inpossessionato nie mogą; upraszać będą ichm. panowie posłowie i. k. mści, aby ekonomie benepossessionatis w woiewodztwie tymże, gdzie ekonomia consistit, arędowane były, które to contractus nie przez prywatne osoby, ale przez im. papana podskarbiego w. x. Lit. stanowione być mają.

Wielka y w tym dzieie się krzywda et praeiudicium prawu, że starostwa, albo dzierżawy i. k. mści donotarii, zaieżdżają sine exolutione summ ante unionem wniesionych; instabunt tedy ichm. panowie posłowie, aby takowe dzierżawy, summy na sobie mające, należącym powracane były y więcej takich zaiazdów aby nie bywało,—obostrzą iako naywarownieyszym prawem.

Dług im. pana hetmana wielkiego w. x. Lit., iuż liquidowany y prawem pospolitym approbowany, aby ex proventibus z skarbu w. x. Lit. sine dilationibus był wypłacony; także stipendia piechocie y konnicy, prawem pospolitym pozwolone, żeby dochodziły, ut provideat skarb, ichm. panowie posłowie promovebunt, instando quam fortissime, aby skarb rationem z prowentów, do skarbu wniesionych, z których by necessitates rz-ptey provideri mogły y ta assignacya na buławy quotannis exolvi długom na rzeczy-pospolitey będącym, tak i. k. mści, iako y xięciu imści Brandeburskiemu winnym; ponieważ ob defectum uciśnionych czasów non sufficit respublica ad exolvendum; upraszać będą ichm. panowie posłowie, aby i. k. mść, widząc rempublicam dosyc afflictam, zażył compassiey y dobrotliwey ad feliciora tempora patientii.

In defectu skarbu rzeczy-pospolitey ten iest usus, że ichm. panowie podskarbiowie swoiemi kreditami necessitati rz-ptey prospiciunt, iako y teraz im. pan podskarbi w. x. Lit., in rem rz-ptey contestatus est, aby fides im. pana podskarbiego eliberowana była,—inibunt omnes cum ordinibus ichm. pp. posłowie modos.

Wiele derogatur nie tylko immunitati dobr szlacheckich, ale y prawu pospolitemu wielka dzieie się violentia, kiedy woyska koronne granice xięstwa Lit., contra leges toties reassumptas, wchodząc, w dobrach szlacheckich stawiają,



y choćby dobra i. k. mści naybliżej były, pominowszy, bona terrestria, sub oneribus rz-ptey stękaiaće, agravant, daiać się z tym słyszeć, że pod garłem noclegów w dobrach i. k. mści y zabiegów zakazano, tylko w szlacheckich dobrach, aby stawali, commissum maia; tak wielki ciężar y nieznośną krzywdę, iedno tylko ponosi wojewodztwo Brzeskie: zaczym instabunt ichm. panowie posłowie, aby woysko koronne in eam nie odważało się licentiam, ani im. pan hetman koronny tantam woysku nie pozwalał, żeby immunitas dobr szlacheckich y prawo pospolite violari miały, przy reasumptii dawnych praw paenam na takowych domawiać się będą ad instantiam cuiusvis; któraby się chorągiew wchodzić w granice xięstwa Litewskiego y noclegi odprawować ważyła, od wszystkich ipso facto odpadała zasług.

Pisarze skarbowi aby przysięgli byli y szlachta dobrze osiadła, prawem to ichm. panowie posłowie obwaruią.

Quarta z dobr i. k. mści, na artylerią od rz-ptey ordinowana, iż ob devastationem ich bardzo małą dotąd skarbowi przynosiła quote; tedy aby, według dawnego prawa, w nową rezę per lustratores iuratos wprowadzona była, żeby słuszny provent tey kwarty mógł być na też artylerią użyty,—starać się będą ichm. pp. posłowie.

Xiąże im. Kurlandskie ex vi vassalatus, pewny kanon do skarbu rz-ptey annuatim powinien oddawać, któregoż od wielu lat iuż nie oddaie; słuszną aby y pro praeterito, to co winien, oddał y in futurum zawsze wypłacał; zaczym to deferent rz-ptey ichm. panowie posłowie.

Wielką w tym krzywdę ponosi wojewodztwo Brzeskie, że maiać zboż swoich do Gdańska defluitacją, soli na potrzeby swoją ztamtąd prowadzić nie może, dla tego, iż to iest prohibitum prawem; zaczym aby z komory Zakroczym-

skiey sól na te wojewodztwo dawana była takim sposobem, iako innym koronnym wojewodztwom teraz daia,—starać się będą o to ichm. panowie posłowie.

Gleyt im. panu Klenskiemu y im. panu Tabeńskiemu ad iure agendum aby był wydany,—promovebunt ichm. pp. posłowie.

Miedzy xiążęciem imśc. Kurlandskim a szlachtą Pitlinską, że zachodzą pewne difference, do których rz-ptą maiori ex parte należy; tedy, iako rz-ptą naznaczyła kommisarzów na uznanie zachodzących ab utrinque praetensiy, tak aby in fundum ziachawszy realiter ten interres upacifikowali,—instabunt ichm. pp. posłowie.

Instancya iaśnie oświeconey xiężny ieymści pani wojewodziny Ruskiej meretur u nas considerationem względem sprawy ordinacji Zamoyskiej, w którą aby rz-ptą weyrzawszy iudiciariam illam xiężney ieymści według słuszności suffragari chciała,—ichm. pp. posłowie invigilabunt.

Lubo iuż in volumine legum nie iedno iest prawo y constitucya napisana o długi winnym od rz-ptey świętey pamięci iaśniewielmożnemu im. panu Pawłowi Sapiezie—wojewodzie Wileńskiemu, hetmanowi wielkiemu w. x. Lit., y sukcesorom należącym; instabunt iednak ichm. panowie posłowie y teraz, aby ta refusio tak długi, na Szawlach zostaiącego, iako y osobliwego długi dwuch kroć sta tysięcy, sukcesorom wyż pomienionego iaśniewielmożnego im. pana wojewody Wilenskiego in hoc actu obmyślona być mogła.

Imśc panu referendarzowi y pisarzowi w. x. Lit., tot meritorum civi y teraz bene de rempublica merenti et in obsequio oney na traktatach z Moskwą będącemu nie możemy deesse, któremu żeby summa w skarbie w. x. Lit. winna



y konstitucyą anni tysiąc sześćset siedmdziesiątego siódmego assekurowaną, z tego seymu wypłacona, albo na której z dzierżaw i. k. mści assekurowana była, urgebunt ichm. panowie posłowie et instabunt do króla im., za im. panem, aby meritorum imści condigna w podających się okazjach habeatur ratio.

Na tak wielu seymach im. pana Wołodkowicza, wojewody Nowogrodzkiego, dług konstitucyami seymowemi approbowany za Trubecką summę z skarbu koronnego należący, aby tandem aliquando mógł mieć satisfactią,—promovebunt panowie posłowie.

A że retroactis temporibus bywali przed tym supremi w w. xięstwie Lit. sekretarii; upraszać króla i. mści maia, aby vigore pactorum conventorum, które chce mieć, aby urzędy wszystkie w koronie y w w. x. Lit., teraz y przed tym będące, zostawały sine diminutione, ten urząd sekretarii supremi w. x. Lit. bene merito et capaci i. k. mść conferre raczył.

Znaczne godney pamięci im. pana Krzysztofa Sapiehi, krayczego w. x. Lit., w oyczyźnie zasługi, tudzież wielkie straty y więzy Tatarskie, po kilka kroć pro bono publico na usłudze rz-ptej poniesione, wyciągaia po nas eam gratitudinem, abyśmy pozostałych sukcesorów naszą nie pomiiali instancją; przetoż summa z trzydziestu tysięcy złotych od rzeczy-pospolitey im. panu krayczemu, per constitutionem anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtórego assecurowana, aby z terazniejszego seymu zaplacona, albo też vigore teyże konstitucyi na starostwo Trabskie, w powiecie Oszmianskim leżące, wniesiona była,—serio instabunt ichm. panowie posłowie nasi.

Dobra im. pana Marcelina Wacława Żardeckiego lenne, wieczysto na służbie ziemskiej wojenney conferowane, Stara Wola nazwane, funditus przez Chowan-

skiego zruynowane, a prawie in cinerem obrócone, ponieważ dotąd na służbie wojenney, gdzie iako bene meritis y za stratę syna zostającego, czas nie mały pod chorągwią pana Dobrownickiego, sędziego ziemskiego Brzeskiego, w różnych okazjach zostawał,—instabunt ichm. panowie posłowie, aby in terrestria bona obrócone były.

Instabunt ichm. panowie posłowie nasi, aby translatis funduszu z za okopiska żydowskiego, w rynek do placów sobie legowanych wolną była ichm. xięży Augustianom Brzeskim.

Sprawa im. pana Stanisława Szuyskiego z im. panem Pacem, strażnikiem w. x. Lit., o zastęp drogi, o zamordowanie syna, o posieczenie samey ieymci, także do zabranie na kilkadziesiąt tysięcy terazniejszey ieym. pani Szuyskiej, a przeszłej Wysockiej,—sędziny grodzkiej Wilenskiej, instabunt ichm. panowie posłowie, aby na przyszłym seymie sądzona była.

Sprawa ichm. panów Newelskich, ratione odeyscia Newla, oyczyzny ich, aby według obietnicy dawney królów ichm. z całej rz-ptej gratitudinem odniosła.

Wniosą instancją za im. panem Bazylim Krasinskim, aby według przywileiu, od i. k. mści danego, konstitucją utwierdzonego był konserwowany.

Zasłużonego dobrze żołnierza pana Mikołaja Parzymińskiego recomendabunt ichm. panowie posłowie, aby wioska Dychowicze, w powiecie Słonimskim leżąca, w dobra dziedziczne, albo lenne obrócona była.

Szlachta w Hoszczy y Tuczney mieszkająca, aby gaudeant privilegis suis, promovebunt ichm. panowie posłowie, co wszystko fidei et dextecitati ichm. panów posłów committimus, przy zniesieniu się we wszystkich publicznych interesach z innemi tak koronnemi y w. x. Lit. wojewodztwy.



Ponieważ stany szlacheckie od Gdanzczan w defluitatiach zboż y różnych towarów, nie tylko defraudantur znacznie, ale też opprimuntur różnemi sposobami przez niesłuszne sądy y inne od nich wymyślne sposoby; tedy aby temu zabezpieczyć się mogło, proponent ichm. panowie posłowie stanom rz-ptey.

Wiadome są dobrze wszystkim im. pana podczaszego w. x. Lit. zasługi tam in toga, quam in sago w rz-ptey przez lat kilkadziesiąt continuo oddawane, za które aż dotąd żadnego nie ma proemium; zlecamy ichm. panom posłom, aby gorące chcieli instare za im. do i. k. mści, pana naszego miłościwego, stanom rzeczy-pospolitey, żeby condignam za nie odebrał mercedem, nie mniej y o to, aby sprawa im. z im. panem Kleckim, od lat kilkunastu zaczęta, sądzona była.

Desiderium iaśniewielmożney ieym. pani Naruszewiczowey, podkanclerzyney w. x. Lit. ratione dzierżawy Połongowskiej, która za odeszłe przy Smolensku dobra godney pamięci im. pana podkanclerzego Litewskiego, małżonką ieymci, jest dana.—pilnie promowować będą ichm. posłowie.

Zasługi im. pana Chryzostoma Jundziła, rotmistrza i. k. mści, od wielu lat w rz-ptey continuoovane, aby debitam odniosły gratitudinem a republica,—promovebunt ichm. panowie posłowie.

Archiwa w. x. Lit., iż zostają dotąd na mieyscu nienależnym sobie, więc aby oddane były wszystkie do skarbu w. x. Lit.,—proponent ichm. pp. posłowie.

Im. pana Chaleckiego, łowczego Podlaskiego, desiderium względem odeyscia Białego-Stoku, dóbr dziedzicznych imci, aby za niesłuszną mógł mieć recompensę od rz-ptey,—promovebunt ichm. panowie posłowie.

Merita im. pana Kmiecica, chorążego Orszanskiego, same loquuntur, które chcąc debita coronare gratitudine wno-

siemy instancją, aby desiderium im. u i. k. mści respectum miało,—ichm. panowie posłowie promovebunt.

Im. pana Grabinskiego, podkomorzego Wendenskiego, desiderium w pierwszej instrukcii położone, aby ad effectum przywiedzione było,—instabunt ichm. panowie posłowie; także im. pana Jurgielewskiego.

Instabunt ichm. panowie posłowie za im. panem Stefanem Szumskim, iako tym, który bonis meritis zasłużonego toties reipublicae, za krwawe tak same iego zasługi, iako y zeszłego z tego świata rodzica im. y braci rodzoney onego, którzy odważnie na placu marsowym polegli od rąk nieprzyjacielskich, tak pod Beresteyskiem, iako y pod Wierzychowiczami, aby, z miłościwey łaski i. k. mśc. y wszystkiej rzeczy-pospolitey, zasługi y straty wszystkie w nagrodę włok sześć s kolei puste, które zostają in medio ziemskich dóbr, między szlachtą w wojewodztwie naszym, a ekonomii Brzeskiej, kluczu Rzeczyckim, lennością otrzymać mógł, które y teraz in manus onego są dożywotnym prawem,—o co ichm. panowie posłowie tak i. k. mści, iako y wszystkiej rz-ptey upraszać mają za iegoomością.

Ichm. pannom zakonnym konwentu Brzeskiego świętej Brigidy, aby zamieniać place swoje na place tak cerkiewne, iako y żydowskie, na Piaskach będące, a to dla lepszej wygody dla fundacji tak klasztoru, iako y kościoła, aby wolno było,—ichm. panowie posłowie prawem obwarują.

Instant też za im. panem Janem Mayczakiem, mostowniczym Minskim, i. k. mści y rz-ptey dobrze zasłużonym, aby i. k. mśc cum consensu całej rz-ptey raczył conferować prawem lennym wieczystym dobra—nazwane Horany, w wojewodztwie Witebskim a w starostwie Jewierzyskim leżące, które on teraz



z małżonką swoją prawem dożywotnym trzyma.

Horodnictwo Brzeskie, iako iest imię panu Janowi Heronimowi Gryniowskiemu od naitasnieyszego króla imię, antecessora teraznieyszego, naitasnieyszego króla imię, pana naszego miłościwego, conferowane y od i. k. mści confirmowane, aby według tych przywilejów y dawnych konstitucyi był zachowany y teraz ninieyszą konstitutią obwarowany, — ichm. panom posłom zlecamy.

Co wszystko fidei et dexteritati ichm. panom posłom naszym zlecamy, obligando fide, honore et conscientia. — Pisan w Brześciu, dnia dwudziestego trzeciego Januarii, anno tysiąc sześćset siedmdziesiątego.

У тоей инструкции ихъ милости пановъ обывателей подписи рукъ теми словы: Stefan Kurcz, kasztelan wojewodztwa Brzeskiego, dyrektor seymiku Brzeskiego; Władysław Alexander Szuyski, chorąży wojewodztwa Brzeskiego; Jan Kazimierz Żardecki, sędzia ziemski Brzeski; Heronim Kazimierz Zyszczyński, podsędek wojewodztwa Brzeskiego; Mikołaj Kazimierz Naruszewicz, podstoli Połocki; Krzysztof Czyż z Woroney, podczaszy Mściśławski, mp.; Kazimierz Dunin Kornicki, miecznik Smolenski; Wacław Karnicki; Maciej Dembinski; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendencki, podstarości Brzeski; Konstanty Przedziecki, sędzia grodzki Brzeski; Stanisław Szuyski; Piotr Stanisław Grek, maior i. k. mści; Andrzej Gałęski; Andrzej Koscia; Benedykt Kuwnicki; Jan Szostowski; Kazimierz Skalski; Jan Ka-

zimierz Witeż; Jan Dembinski; Jan Kazimierz Horain; Adam Turski—mp.; Michał Przyszychocki; Konstanty Alexander Wieloiewski; Stanisław Sierputowski; Marcin Kazimierz Przyszychocki; Karol Januszkiewicz; Stanisław Kazimierz Tabenski; Krzysztof Sadowski; Augustyn Milkowski; Alexander Bobr; Franciszek Baiewski; Mikołaj Kazimierz Machwic; Jan Zdzitowicki; Kazimierz Antonowicz; Stanisław Zarzecki; Daniel Jerzy Lesiecki; Gabryel Narkuski; Jan Jodzewicz Bugoda; Benedykt Adamowicz; Heronim Skulmowski; Symon z Wyszot Zaleski; Teodor Tokarzewski; Stefan Szuyski; Alexander Kazimierz Niepokoyczycki; Jerzy Palniewski; Antoni Jerzy Zienowicz; Krzysztof Bukraba; Jerzy Brzostowski; Lew Michał Bukraba; Jan Przyszychocki; Jan Stefan Niepokoyczycki; Wacław Bohusz Halkiewicz; Andrzej Worotynicki; Jan Mikołaj Brzozowski; miecznik Kijowski; Jan Kreczonowski; Bazyli Guzeli; Krzysztof Jundził; Jerzy Konstanty Szuyski; Daniel Jelec; Kasper Kochanski; Mikołaj Koscia; Marcin Szaniowski; Bazyli Sawicki—mp.; Piotr Zubowski; Kazimierz Witeż; Samuel Narkuski; Kasper Jan Chrzastowski; Mikołaj Krzyczewski; Stanisław Jakub Jarzyna; Andrzej Laskowski; Marcin Albrycht Oziembłowski; Symon Witeż; Tomasz Niepokoyczycki; Stefan Alexandrowicz; Marian Dubina Kniażycki—mp.; Kaminski Andrzej; Jan Pełczycki. — Которая жъ то инструкция, черезъ особу верху мененую ку актикованью подавая, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ уписана.



1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 499—500.

250. Универсалъ короля Михаила объ увольненіи Брестской экономіи отъ военнаго постоя и о назначеніи вмѣсто него денежнаго взноса.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семдесятого, мѣсеца Января шестнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившице очевисто его милость панъ Михалъ Щепановскій, коморникъ его королевское милости, универсалъ его королевское милости, въ справѣ и речи въ немъ нижей менованной, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał, z Bożej łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, mianowicie sławetnym y ucciwym mieszczanom, woytom y wszystkim wobec poddanym naszym, w ekomnomii Brzeskiej y innych ogółem wsiach y włościach mieszkaiącym, także dożywotnikom, oznaymujemy: iżeśmy od stanowiska zimowego żołnierskiego y assygnacyi wielmożnych hetmanów tę ekonomią y wszystkie

insze wsi y włości oswobodziwszy, pieniężną stacją, dla snadnieyszego ubogich ludzi wydania, postanowili, zleciwszy wielmożnemu Połubińskiemu, marszałkowi wielkiemu w. x. Lit., a w niebytności—namiesnikóm y substytutóm iego, aby on, według ordinansu naszego, tę stacyą przez sług swoich co prędzey wybrał, nie dając okazji, aby sami żołnierze po nie przyjeżdżając y ludzie uciążać mieli. Chcemy tedy po wszystkich mieć, aby się te pieniądze, iako naypřędzey wydali, uwalniając się od samych żołnierzów, na te pieniądze wygladających uciążenia. Na co, dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, secunda Januarii, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowania naszego roku pierwszego.

У того универсалу, при печати притисненой, подпись руки тыми словы: Michał król. Который же то универсалъ, ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.



1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 601—602.

251. Довѣренность Брестскаго дворянства депутатамъ, избаннымъ въ трибуналъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на громничный (срѣтенскій) сеймикъ и избравши депутатовъ въ скарбовый трибуналъ, даютъ онымъ довѣренность на право отправленія ихъ должностей съ подтвержденіемъ, чтобы означен-

ные депутаты, во время суднаго срока, назначеннаго для воеводства, не допускали къ слушанію и рѣшенію дѣлъ другихъ воеводствъ и чтобы защищали цѣлость декретовъ судовъ коптуровыхъ (междупарственныхъ).

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятого, мѣсяца Февраля шестого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившимся очевисто его милость панъ Александръ Палневскій, креденсъ ихъ милости пановъ обывателей воеводства Берестейскаго, обранья ихъ милости пановъ депутатовъ на рокъ теперешній, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo y wszyscy obywatele wojewodztwa Brzeskiego, w roku teraznieyszym tysiąc sześćset siedmdziesiątym, pro die wtórego Februarii, na seymik gromniczny zgromadzeni do Brześcia. Na którym zgromadzeniu, czyniąc dosyć prawu pospolitemu, za deputatów na przyszły trybunał do w. x. Lit., w Wilnie w tym roku sądzić przypadającym, obraliśmy zgodnie: imci pana Ostaphiana z Łohoyska Tyszkiewicza—

podkomorzya y woitya dziedzicznego wojewodztwa Brzeskiego, im. pana Stanisława Szuyskiego—chorążycy wojewodztwa Brzeskiego; którym ichm. dając ten nasz kredens, upraszamy ichm., aby prawa pospolitego y całości województwa naszego postrzegać raczyli, iakoby y dekreta sądów kapturowych, z oczewistey controversii ferowane, w całości zostawały y w termin spraw wojewodztwa naszego żadnych inszego wojewodztwa y powiatów nieprzypuszczali. O co upraszając, ten nasz credens im. panu dyrektorowi koła naszego zleciliśmy imieniem naszym do podpisu. Diało się w Brześciu, wtorego Februarii, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego.

Т того креденсу подпись руки тыми словы: Władysław Alexander Szuyski, chorąży Brzeski—dyrektor koła rycerskiego. Который же тотъ креденсъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейскаго, черезъ особу верхуменованую ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.



1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1075—1084.

252. Подтвердительная привилегія короля Михаила королевскимъ крестьянамъ села Хорощанки на грунты и повинности.

Король Михаилъ въ огражденіи своихъ крестьянъ, съ одной стороны—отъ вымогательствъ Кіевецкой экономіи, съ другой—отъ захватовъ у нихъ грунтовъ крестьянами Сапѣговъ, сею привилегією подтверждаетъ прежнюю привилегію

Яна Казимира, заключающую въ себѣ два комиссарскихъ листа, изъ коихъ въ первомъ подробно обозначаются границы села Хорощанки, а во второмъ — подтверждаются льготы самихъ крестьянъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятого, мѣсеца Мая второго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидство Иванъ Сенчукъ и Павелъ Бабко—поданные его королевское милости съ села Хорощанки, листъ его королевское милости, конфирмаційный привилей, въ речи нижеменованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писанный:

Michał, z Bożej łaski król Polski, wielki książę Litewski, etc. Oznajmujemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Pokładany był przed nami list, ręką najjaśniejszego króla imści pana Kazimierza, antecessora naszego, podpisany, pieczęcią zawieszistą wielką w. x. Lit. zapieczętowany, pewne ustawy podanym ekonomii Brzeskiej, klucza Kiowieckiego, wsi Choroszczynkom służący, w sobie zawierający. Supplikowali nam przez niektórych panów rad y urzędników, przy boku naszym będących, pomienionej wsi, poddani nasi, prosząc nas, abyśmy przerzeczony list mocą y powagą naszą królewską stwierdzili, zmocnili y approbowali, który od

słowa do słowa tak się w sobie ma: Jan Kazimierz, z Bożej łaski król Polski, wielki książę Litewski, etc. Oznajmujemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Pokładane byli przed nami listy, ustawy siołu—Choroszczynka rzezonemu, w ekonomii naszej Brzeskiej leżącemu, w sobie zawierające,— jeden z podpisem ręki naszej de datą w Janowie, dnia trzeciego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiąt wtórego; drugi—z podpisem urodzonego Andrzeja Kotowicza, na on czas kuchmistrza, terazniejszego pisarza w. x. Lit., y pod pieczęcią, iego z approbatą urodzonego Alexandra Hilarego Połubinskiego—pisarza polnego w. x. Lit., ekonoma Brzeskiego, które od słowa do słowa tak się w sobie mają:

Jan Kazimierz, z Bożej łaski król Polski, wielki książę Litewski, etc. Oznajmujemy etc. Pokładany był przed nami list ustawy sioła Choroszczynków, pospołu z ograniczeniem tego sioła, extractem z rewiziei pośledniejszey, w roku tysiąc sześćset czterdziestym dziewiątym odprawowaney wyięty, cały, zupełny y ni w czym nieporuszony, y proszeni iesteśmy imieniem pomienionych poddanych sioła Choroszczynków, abyśmy ten list, albo ustawę, powagą naszą królewską stwierdzili, który tak się w sobie ma:



Ustawa siołu Choroszczynkom, pospołu z ograniczeniem tego sioła, extractem z rewizii pośledniejszey, w roku tysiąc sześćset czterdziestym dziewiątym odprawowaney wyięta.

Ta wieś wszystka na gołym czynszu, z włoki płacąc po złotych szesnastu, iako y Dubrowica Mała, siedzi; morgów pięćset dwadzieścia y siedm; z tychże im odięto do Kodnia, maiętności Sapierzynskiey, teraz nie płacą, tylko z morgów dwuchset ośmdziesiąt siedmiu, z każdego, — czynszu — po groszy półośma polskiego. Ta wieś pospołu z inszemi wsiami, to iest: Dubrowicą Małą, y Dubrynką od granic maiętności Kodenskiey wielką krzywdę mieć mieni y uymę w gruntach, w których za świętey pamięci im. pana Sapiehi — woiewody Wileńskiego, hetmana wielkiego w. x. Lit., pomiarkowane y uspokojenie przez kopce y przesieki, do którego się grunty królewskie ciągnęły y zostawały; teraz, iako zapewne powiadaia, ieszcze ta im. pana ekonoma y kopce rozrzucone y przesiek bardzo zarosły (znaczny, iednak zostaię dotąd); lecz dziedzice Kodenscy, na przesiek nic niedbając, daley się w grunty królewskie włamuią y na własnych że gruntach ekonomii praetenduiąc one sobie, poddanym królewskim dobytki zajmować każą, na opał dla drew wieźdzać niedopuszczaią, zabieraiąc wozy sprzężale, siekiery, y różne krzywdy poddani królewscy ponoszą. A ten przesiek, przez pomienionego im. pana woiewodę uczyniony, między lasem króla imści, a lasem maiętności Kodenskiey, ciągnie się od wiosek: wsi klucza Łomazkiego — do Bohuszych y kopca nazwanego; od Bohuszycha — do nawozow Zdanowskich; od Nawozow — do Sowiego Błota, do Bliznic, do Sadego Krza, do Zakicia; od Zakicia — do Choroszczynki rzeczki ku Połoskom; od Choroszczynki rzeczki — do Kluczow; od Klu-

czow do Kopcow ku Liebiedzieiow, — który roskopane y kamień, który był z literami znaczny — zatracono, — mil trzy rachuiąc: a termino, a quo od wiosek, ad terminum, ad quem za Liebiedziow, na górze pod lipami. Które kopce y granice zeznawali poddani, że są przez podanych z Kobylan po przysiężone. Takowe tedy ograniczenie y powinność tey wsi, wyżey mianowane, opisawszy, nad którą do inszych żadnych należeć nie będą, powinni extractem z rewiziey wypisanym, potrzebuiącym Choroszczanom wydać rozkazałem. Na co, dla lepszey wiary, przy pieczęci, ia niżey, na podpisie mianowanym, podpisałem się. Dan w Brześciu, dnia dwudziestego siódmego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset piędziesiąt trzeciego. Jan Dowgiąło Zawisza — referendarz, pisarz w. x. Lit. (locus sigilli).

Wniesiona przytym do nas imieniem mianowanych poddanych sioła Choroszczynkow, abyśmy ten list we wszystkim stwierdzili y approbowali. My tedy, do proźby ich łaskawie skłoniwszy, list ten we wszystkich onego punktach, clausulach, mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy, approbuiemy; na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąc rozkazaliśmy. Dan w Janowie, dnia trzeciego Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset piędziesiąt trzeciego, panowania naszego Polskiego y Szwedzkiego — piątego. Jan Kazimierz król.

Drugi zaś list urodzonego Andrzeia Kotowicza, na on czas kuchmistrza, a teraz pisarza w. x. Lit.

Prawo sioła Choroszczynki, przywileiem króla imści pana miłościwego confirmowane we wszystkim całe y nienaruszenie zostawuię, zachowuiąc ich przy tych wolnościach, które maią sobie nadane; y tym listem moim commissarskim waruię: iż terazniejszy im. pan admini-



strator ekonomii i. k. mści Brzeskiej y ponim następujący, pogotowiu substitutowie ichm. nie będą ich powinni do żadnych robot, ani zaciągów, by też w nagwałtowniejszey potrzebie, przymuszać, stosując się w tym do wyrazney woli i. k. mści y prawa, siołu temu nadanego, czynsz z włok ich dosić dostatecznie w inwentarzu u confirmaciey i. k. mści opisaney. Zaczym, niewidzę tego potrzeby, abym go tu miał przypominać; dosić na tym, że nad tamten czynsz żadney inszey powinności do dworu i. k. mści Kiiowieckiego odprawować nie powinni, y na to daie im ten list moy kommissarski, przy pieczęci, ręką moją podpisany. Działo się w Połoskach, dnia ośmnastego Oktobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset piędziesiąt siódmego. Andrzej Kotowicz—kuchmistrz w. x. Lit., kommisarz i. k. mści.

Które listy, za podaniem nam suppli ki od poddanych sioła Choroszczynkow, we wszystkim stwierdzamy, zmacniamy y według onych cale zachowuiemy. Na co, dla lepszey wiary, ręką naszą podpisa wszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazali śmy. Dan w Warszawie, dnia dwunastego miesiąca Augusta, roku Pań skiego tysiąc sześćset piędziesiąt ósmego, panowania królewstw naszych, Polskie go—dziesiątego, Szwedzkiego—iedynaste go roku. U tego przywileiu confirmacyi nego podpis rąk temi słowy: Jan Kazi mierz król; Andrzej Kotowicz — pisarz w. x. Lit.

My tedy Michał król, do intercessyi panów rad y urzędniow, za poddanemi naszemi wniesionej, tudzież do ich sup pli ki łaskawie się skłoniwszy, wyżej in-

serowany list we wszystkich punktach, paragrafach y clausulach y condyciach, mocą y powagą naszą królewską stwier dzamy, zmacniamy, approbuiemy y pod danych naszych w przerzeczonej wsi Choroszczynkach, teraz y na potym będących, przy włokach y morgach, onym zdawna należących, cale y nienarusznie zachowuiemy. A zatym po wielmożnych urodzonych ekonomiey Brzeskiej y ad ministratorach, osobliwie po terazniey szym Kiiowieckiego klucza dzierżawcy y ich substitutach, mieć chcemy y przyka zujemy, aby poddanych wsi Choroszczyn kow do płacenia większych czynszów, do odprawowania podwód, robot, straży y do żadnych pełnienia powinności, nad ustawy im służące, nie pociągali y nie przymuszali; ale we wszystkim, według ustaw, w tey confirmacyi naszej wyra żonych, przeciwko poddanym naszym zachowali się. Na co dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisa wszy, pieczęć w. x. Lit., przycisnąć rozkazali śmy. Dan w Warszawie, dnia dziewiętnastego mca Apryla, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowania naszego pier wszego roku.

У того листу—его королевской мило сти привилею при печати великого князства Литовскаго завѣшеной под писъ рукъ теми словы: Michał król; Andrzej Kotowicz—pisarz w. x. Lit. le wą ręką.

Который жъ то его королевское ми лости привилей конфирмаційный, че резъ особъ верху менованныхъ ку ак тикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.



1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1105—1107.

**253. Охранный листъ короля Михаила экономическимъ крестьянамъ села Сѣнна относительно натуральныхъ повинностей.**

Король Михаилъ снмъ охраннымъ листомъ подтверждаетъ привилегіи своихъ предшественниковъ крестьянамъ села Сѣнна съ обязательствомъ, чтобы они съ своей стороны, исполняли Чахецкому двору слѣдующія повинности: 1) давали ежегодно восемь рабочихъ—двухъ пѣшихъ и шесть конныхъ; 2) вносили съ уволокъ 8 злотыхъ польскихъ

и 9 грошей—чиншу; 3) давали съ уволокъ овса по шанку; 4) починали на свой счетъ мосты и плотины; 5) косили сѣно и расчищали луга, и 6) давали по одной курицы съ каждаго дыма. За это крестьяне будутъ пользоваться правомъ—рубить дрова и ставить пчелиные ульи въ королевскихъ лѣсахъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятого, мѣсяца Мая пятнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто панъ Базылій Савицкій, листъ его королевской милости консервационный, въ справѣ и речи ниже въ немъ менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał, z Bożej łaski, król Polski, etc. Oznajmujemy niniejszym listem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, iż my, stosując się do dyspozycji najasniejszych antecessorow naszych—Władysława czwartego y Jana Kazimierza, tudzież y lustracyi, za panowania tychże antecessorow naszych czasy różnemi uczynionych w ekonomii naszej Kobrynskiej, włosci Czacheckiej odprawionych, nam autentice produkowanych, umysliwszy poddanych wsi, Siennie nazwanej, w teyże włosci Czacheckiej zostających, przy wszystkich prawach, przywilejach, zwyczajach y wolnościach, od dawnych czasów onym służących, zachować y zostawić także na pokorną ich supplikę za-

chowujemy y zostawujemy wszystkie prawa y rewizyi dawniejsze y świezsze approbujemy y stwierdzamy tym listem naszym, mocą których praw, przywilejów, rewizyi y terazniejszego zachowania naszego, ciż poddani pomienionej wsi Siennie powinni będą do dworu naszego Czacheckiego onera niżej wyrażone ponosić y отправовувати. Naprzód, będą powinni ośm dni, a nie więcej, to iest: два dni z dymu pieszą, z włoki, zaś sześć dni konmi, albo wołami na każdy rok odrabiać. Czyszu także z każdej włoki powinni będą na czas zwyczajny corocznie oddawać po złotych ósmiu y groszy dziewięciu liczby polskiej rachując, including w tey nowalne prokuratorskie—wożenie drew do dwora, fury albo podróżczyzne, stróża y inne ciężary wszystkie, od których, za oddaniem czynszu zwysz specyfikowanego, wolni cale być mają; owsa z włoki lasowego po szanku iednym, albo korcu miary Krakowskiej; z dymu przy tym każdego po kurze iedney na każdy rok oddawać będą. Onym też wolno będzie, według pomienionych rewizyi y zwyczajowi dawnego, na każde lato, w każdy tydzień, po dwa wozy drew suchich, leżących na opał swoj z puszcze wywieźć; z zaścianków zaś y morgów, według opisanja w inwen-



tarzu przy czynszu do tegoż dworu Cza-  
checkiego płacić mają; groble przy tym  
upusty y mosty na swych dzielnicach na-  
prawować, łąki też te y na tych miey-  
scach kosić y siano z nich sprzątać ma-  
ją, z których od dawnych czasów sprzą-  
tać zwykli byli, więc y sianozęci trze-  
bić; pobor też, lub iaki inszy podatek, sey-  
mem uchwalony, płacić będą powinni;  
nad które powinności do żadnych inszych  
przymuszeni być nie mają. Pozwalamy  
też przerzeczonym poddanym pieki y  
pszczoły każdemu na podworzu swoim,  
według możliwości swoiey, mieć y chować,  
bez żadnego dworskiej zwierzchności u-  
ciążenia y przeszkody. Co do wiadomo-  
ści wszystkich, osobliwie iednak urodzo-  
nego Bazylego Krasińskiego, włosci tey  
dzierzawcy teraznieyszego, y innych na-  
potym będących donosząc, mieć chcemy  
y surowo rozkazujemy, aby poddanych  
tey wsi Siennie przy ustawie y ordinacji

wzwyż wyrażoney y innych wszystkich  
wolnościach zwyczajach y prawach, onym  
z dawnych czasów służących, tak y nie-  
narusznie zachowali, do żadnych powin-  
ności y ciężarów niezwyuczaynych onych  
niepociągając, dla łaski naszej y z po-  
winności swoiey. Na co, dla lepszey wia-  
ry, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć  
w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan  
w Warszawie, dnia iedynastego miesiąca  
Kwietnia, roku tysiąc sześćset siedmdzie-  
siątego, panowania naszego roku pierw-  
szego.

У того листу его королевское мило-  
сти консервацийного, при печати при-  
тисненной, подпись руки его королев-  
ское милости теми словы: Michał król.  
Который же тотъ листъ его королев-  
ское милости консервацийный, ку ак-  
тикованью поданный, есть до книгъ  
кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1670 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 2593—2602.

254. Подтвердительная привилегія короля Михаила, данная мѣстечку  
Песчатѣ.

Король Михаилъ симъ листомъ подтверждаетъ  
Песчатскимъ мѣщанамъ древнюю ихъ привиле-  
гію, дарованную имъ нѣкогда Сигизмундомъ ста-  
рымъ и подтвержденную потомъ его преемника-  
ми—Сигимундомъ Августомъ и Сигизмундомъ  
III-мъ.

Въ первоначальной привилегіи Сигизмунда Ав-  
густа говорится: Отецъ нашъ, приказавши «са-  
дить мѣсто на р. Песчаткѣ», благоволилъ даро-  
вать поселенцамъ нѣкоторыя льготы, какъ то:  
на 12 лѣтъ полное увольнение отъ всѣхъ пода-  
тей, а по истеченіи оныхъ небольшія подати,—  
съ уволокъ—по 16 грошей, по полчетверти ов-  
са, мѣры Берестейской, по курати и по 10 яицъ;  
неимѣющимъ же земли—по 6-ти грошей съ ды-  
ма,—съ обѣщаніемъ даровать этому поселенію и

право нѣмецкое—магдебургское. Такъ какъ мѣ-  
сто это достаточно уже заселилось, то мы, ко-  
роль, и даемъ ему обѣщанное право.

И будутъ пользоваться мѣщане Песчатскіе и  
ихъ потомки на вѣчныя времена слѣдующими  
льготами:

1) Въ мѣстечкѣ Песчаткѣ учреждается войтов-  
ство, мѣстное самоуправленіе и мѣстный само-  
судъ, ни въ чемъ независимые—ни отъ Брест-  
ского замка, ни отъ Ломазскаго двора, развѣ  
только въ случаѣ обиды кому либо изъ гражданъ  
отъ войта, или бургомистровъ; въ такомъ  
случаѣ обиженный имѣетъ право жаловаться на  
нихъ въ вышесказанныхъ мѣстахъ и, если бы  
и оныя не учинили ему удовлетворенія, то—са-  
мому королю.



2) Мѣщанамъ дается право на рубку строеваго лѣса въ сосѣднихъ королевскихъ имѣніяхъ—на вѣчныя времена.

3) Жиды если поселятся среди ихъ, то должны будутъ подчиняться мѣстной юрисдикціи.

4) Для развитія торговли и промышленности, въ Песчаткѣ назначается какъ, мѣсто для заключенія торговыхъ сдѣлокъ, такъ и торговый день—вторникъ каждой недѣли, когда могутъ прїѣзжать сюда всякіе люди и, заплативъ извѣстные пошлины, продавать свои товары.

5) Для хозяйственныхъ потребностей жителей присоединяются къ мѣстечку два застѣнка: одинъ подъ Голочью отъ короля, а другой подъ Горбовымъ, пріобрѣтенный мѣщанами на ихъ собственные средства.

6) Всѣ доходы, получаемые въ мѣстечкѣ, должны идти на его спеціальныя нужды, какъ то: на постройку ратушнаго зданія, на мощеніе пло-

тинъ, улицъ, на постройку мостовъ и другихъ предметовъ. Въ израсходованіи собранныхъ суммъ мѣстное самоуправленіе должно отдавать отчетъ Брестскому старостѣ въ назначенное для сего время.

7) Мѣстечку дается гербъ, изображающій человека съ крогульцемъ (т. е. ястребомъ).

8) Мѣщане освобождаются отъ всѣхъ податей и повинностей, кромѣ слѣдующихъ; они обязаны платить: а) съ пивоварень, съ 4-хъ бочекъ пива, мѣры Берестейской—7 грошей литовскихъ; б) капщизны съ корчемъ,—медовой—60 грошей, горелчаной—30; в) чиншу съ уволоки—42 гроша, съ грунтовъ гуменныхъ—1 пѣнязь; бирчого—1 грошъ, писчого—2 пѣнязя; г) съ дымовъ и морговъ—по пѣнязю; д) коморники (кутники)—по 2 гроша, и е) должны чинить свои мосты и плотины въ предѣлахъ своей мѣстности.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсеца Августа осьмнадцатаго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно славетный панъ Лукашъ Карповичъ—бурмистръ и панъ Симонъ Грегоровичъ Артецкій—писарь, мѣщане мѣста его королевское милости Песчацы, привилей конфирмацыйный светое памети одъ небощика его королевское милости Михала, съ канцеляріи великое великого князства Литовского цѣлому мѣсту Печацкому, на речъ въ немъ выражоную, выданный и служащій, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писанный:

Michał, z Bożej łaski król Polski, etc. Oznajmujemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Iż pokładany był przed nami przywilej confirmacyjny świętey pamięci najjaśniejszego Zygmunta trzeciego, króla imści, antecessora naszego, na pergaminie po rusku pisany z podpisem ręki tegoż króla imści, y

z pieczęcią, miejscami podziurawiony, sławetnym mieszczanom naszym miasta Pesczacca na wolności dany; a na dowód tego pokładali przed nami extract tegoż przywileju, wypisem s ksiąg metrik naszych wielkich w. x. Lit. Wnosili do nas ciż mieszczanie miasta naszego Pesczacca, przez panów rad y urzędników naszych, przy boku naszym residuujących,—na imię: Simon Hrehorowicz—pisarz, Iwan Kucewicz—rayca mieyski, sami od siebie y imieniem wszystkiego miasta, proźbę, abyśmy ten extract przywileju, z metryk naszych wyięty, powagą naszą królewską we wszystkich punktach stwierdzili y zmocnili, który tu wpisując, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Michał, z Bożej łaski, król Polski etc. Oznajmujemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Iż byliśmy proszeni o wydanie ekstraktem s ksiąg metрики naszej kancelariey wielkiej w. x. Lit. przywileju confirmacyjnego, miastu Pesczackiemu służącego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, który od słowa do słowa tak się w sobie ma:

Жикгимонтъ третій, Божою милостью,



король Польскій, великій князь Литовскій. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ всимъ вобецъ и каждому зъ особна, кому того потреба вѣдати, нынѣшнимъ и напотомъ будучимъ. Покладалъ передъ нами войтъ мѣстечка нашего Пешацко-го Янъ Яцевскій, зъ бурмистры и со всими мѣщаны мѣстечка Пешацкого листъ продка нашего, славное намети короля его милости Жиггимунта Августа, на паркгаминѣ писанный, съ подписомъ руки его королевское милости и съ печатью привѣсистою, которымъ листомъ король его милость Жиггимонтъ Августъ надалъ вольность мѣстечку Пищацкому и тымъ же стверждаетъ наданье тому мѣстечку отъ короля его милости Жиггимунта першого; при которыхъ вольностяхъ и гербъ тому мѣсту чоловѣка съ кренгульцомъ надаеть, яко ширей на томъ листѣ продка нашего описано есть; и били намъ чоломъ, абысьмо имъ тое наданье вольности листомъ нашимъ утвердили. Которого листу мы, огледавши а припустивши то ку вѣдомости нашей, казалисьмо его въ сей листъ вписать, который въ слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Жиггимонтъ Августъ, Божою милостью, король Польскій, и проч. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ, хто на него посмотритъ, або чтучи его услышитъ, нынѣшнимъ и напотомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати. Били намъ чоломъ войтъ Пешацкій Янъ Скирмонтъ, зъ бурмистры и со всими мѣщаны мѣстечка нашего Пешацкого, и покладали предъ нами листъ короля его милости Жиггимонта, славное намети отца нашего, въ которомъ пишетъ: ижъ, розказавши садити мѣсто ку пожитку своему на Пешацѣ, рачилъ дати вольность мѣщанамъ, которые бы въ томъ мѣстѣ поселилисе, отъ всехъ платовъ и по-

датковъ и повинности ихъ по двадцать годъ; по выстью тыхъ дванадцати лѣтъ постановилъ давать имъ на его королевскую милость въ каждый годъ съ каждое волоки—по шеснадцати грошей и по пульчверти овса—мѣры Берестейское, а по курати и по десяти яецъ; а которые бы зъ нихъ волокъ не мѣли, тымъ зъ дому давали по шести грошей. А стація на приѣздъ нашъ господарскій, кгда въ томъ мѣстечку Пешацѣ будетъ, давати и каждому зъ нихъ по пуль чвертницы овса, а гусей двадцестеро, курей двадцатеро, два камени лою, дозволивши мѣщаномъ тамочнимъ справовати и судитися правомъ майдебургскимъ по тому, яко въ иныхъ мѣстахъ Подляскихъ справуются и судятся. На которое право ихъ майдебургское король его милость Жиггимонтъ, отецъ нашъ, обѣцалъ имъ дати привилей свой въ тотъ часъ, кгда тое мѣсто Пешацкое осадятъ и подданные спомогутъ. Ино, ижъ вжо они давно оную вольность, его королевское милостью даную, высѣдили и податокъ до скарбу нашего и иные повинности, воде постановенья ревизорского, даютъ и полнятъ, мы господаръ хотечи, абы тымъ способней оное мѣсто Пешатка, будучи усвободахъ, лѣпшее запоможенье розмножитися и разшигитися могло, зъ ласки наше господарское и на причину пана Троцкого, подканцлерого великого князтва Литовского, старосты Берестейского и Кобринского, пана Остафія Воловича, и на чолобитье войта и мѣщанъ Пешацкихъ, то чинечи оному мѣсту, подданнымъ нашимъ въ томъ мѣстѣ мѣшкающимъ, даемъ право нѣмецкое—майдебургское, которого права мають мѣщане Пищацкіе уживать нынѣ и на вѣчные часы, имъ ся радити и справовати во всехъ члонкахъ и артикулахъ, моцъ оного права заховываючи—по тому, яко и въ иныхъ мѣстахъ



Подлѣскихъ справують. Якожъ тому мѣсту надаемъ гербъ—человѣка съ крогульцемъ, которыйжъ гербъ и на семъ листѣ нашомъ вымалевати есѣмо казали, и тымъ гербомъ вжо они справы свое мѣстцкіе печатовати мають вѣчными часы. И подлугъ того права нѣмецкого въ томъ мѣстѣ нашомъ Пещацкомъ войтовство уставляемъ, который отъ насъ господара вжо есть наданъ. И маеть войтъ, зъ бурмистры, зъ райцами и зъ лавники присяжными, которые въ ономъ мѣстѣ прикладомъ и звычайемъ правъ майдебурскихъ обираемые будутъ, и всякіе речи о квалты, бой, пожоги и злодѣйство судити и на горло сказывати, и пересуды одъ того брати, водле права майдебурского, што войту, а што бурмистромъ будетъ належати. У которые суды и во всякіе иные справы ихъ мѣстскіе врадъ замку Берестейского и некоторого двора нашего Ломазкого и Кіевецкого ничимъ уступоватисе не мають; одно, если бы кому у судѣ войта, бургомистровъ кривда се дѣлала, тогды маеть таковой до владу замку нашего Берестойского апелювати. А гдыбы одъ владу собѣ кривду видѣлъ, ино вольно будетъ апелювати и до насъ господара, а врадъ нашъ того ему боронити не маеть. Къ тому надаемъ тому мѣсту помѣрное, важное, воскобойню, ятки, бровары, солодовни, млиникъ, вешнякъ у мѣстѣ и зъ ремесла отъ ремесниковъ и отъ прекупневъ и со вшелякого шинку, съ того всего до скринки мѣское беручи на поправу мѣскую оборочати и за то збудовати ратушъ и инный порадокъ у мѣстѣ чинити повинни будутъ; и съ тыхъ пожитковъ мѣстскихъ маеть урадъ мѣстскій передъ старостою нашимъ замковымъ людемъ посполитымъ, кды того потребовати будутъ, личбу вчинити; также и мосты у мѣстѣ и по улицахъ мости-

ти повинни будутъ; нижли роботъ, толокъ, и пѣнезми за толоки, а ни квалтовъ и сторожи, подводы, и ни которыхъ инныхъ повинностей полнити, стацій некоторыхъ, дани и дякла давати не мають, заховываючи се по тому, яко есть у листѣ короля его милости, отца нашего, имъ написано; а зъ бровару пива отъ чотырохъ бочокъ—мѣры Берестейское мають платити по семи грошей литовскихъ. А што се дотычетъ дерева бортного на волокахъ мѣйскихъ, и въ застѣнкахъ, въ томъ мають быти захованы водле уставы тамочное ревизорское. А торгъ постановляемъ и даемъ имъ мѣти въ день вторковый на каждый тыждень. И вольно будетъ подданнымъ нашимъ князскимъ, панскимъ и землянскимъ дня того торгового, почавши одъ святого Бартомея, ажъ до запусъ, мясо всякого быдла привозити и торговое на врадъ мѣйскій, и за лопатки надворное пѣнезми давати повинны будутъ; а корчмы покутные по селамъ быти мають за вѣдомостью владовою. И будутъ они повинни платити до скарбу нашего въ годъ, водле постановенья ревизорского, капщизну съ корчмы медовое—грошей шестьдесятъ, а зъ горѣлчаное корчмы—грошей тридцать. А коморники \*) въ томъ мѣстѣ мѣшкаючіе по два гроши платити повинны будутъ, чиншу зъ волокъ мѣскимъ—по грошей сорокъ два; съ прутовъ гуменныхъ—по пѣнезю одному; зъ моркговъ пашныхъ и съ прутовъ также съ селидебныхъ прутовъ мѣйскихъ и уличныхъ и зъ заулковыхъ мають давати, яко на реестрѣ ревизорскомъ описано; а при чиншу зъ волоки—бирчого гроша, а пищого—по пѣнезей два; а зъ дому и зъ моркговъ—по пѣнезю. А къ тому застѣнокъ до того мѣста одъ ре-

\*) Коморники—кутникъ или бобыль.



визора приданый на выпускъ, на будо-  
ванье и на дрова вольный, то есть, со-  
врочишь, подъ Голочью, — зъ одное  
стороны—одъ застѣнка Яна Скирмон-  
та, зъ другое—одъ волокъ села Дубро-  
вицы Меншое, съ третее—одъ наддат-  
ковъ мѣйскихъ подполосецкихъ, у кли-  
нѣ, волокъ чотыри приподлыхъ лѣс-  
ныхъ. И надто, дозволили есьмо имъ  
въ застѣнкахъ нашихъ у Ясенницы и  
за Волею Костеневскою, подъ село Го-  
щу и Тучную Волю, Бокиную—дерево  
на будованье брати вѣчными часы. А  
складъ начинья всякого деревного, хтобъ  
зъ волостей нашихъ тамошнихъ, до  
иныхъ мѣстъ нашихъ и тожъ княз-  
кихъ и панскихъ возити хотѣлъ; тог-  
ды въ мѣстѣ Пищацкомъ, на торгу,  
яко продавано, такъ и скуповано бы-  
ти маеть. Жидове домовъ и волокъ  
у мѣстѣ мѣти не мають, а которые бы  
домы и волоки мѣти хотѣли; теды  
во всемъ зъ мѣстомъ и зъ мѣщаны  
держати мають, будучи послушны ихъ  
права майдебурского. Мыта на мос-  
техъ, яко въ Ломазахъ, такъ въ Кіев-  
цу мѣщане Пецацкіе платити не ма-  
ють,—бо они мосты немалые въ Пе-  
щацу мостятъ, а мыта не будутъ,  
але у Берестью мостового на Бузѣ по-  
винни будутъ давати, водле своего дав-  
ного звычаю, зъ кожного дому въ годъ—  
по пульгроша. До млыновъ вольно  
тежъ тымъ мѣщаномъ Пецацкимъ, гдѣ  
буде найближе до млива ѣхати, кгыжъ  
нашихъ млыновъ по близу нигдѣ нѣтъ.  
И во всемъ томъ, яко вышей помене-  
но, войтъ бурмистръ, райцы и вси мѣ-  
щане того мѣста Пецацкаго захованы  
быти мають вѣчными часы. И на то  
есьмо имъ дали сесъ нашъ листъ, ру-  
кою нашою господарскою подписанный,  
до которого на твердость того и пе-  
чатъ нашу привѣсити казали. Писанъ  
у Люблинѣ, лѣта Божого Нароженья  
тысеча пятьсотъ шестьдесятъ девято-

го, мѣсеца Августа четвертого дня.  
У того листу печать привѣсистая и  
подписъ руки короля его милости под-  
писанъ есть тыми словы: Sigismundus  
rex; Лавринъ Война—подскарбій двор-  
ный и писарь.

А ку тому повѣдили передъ нами  
войтъ и мѣщане Пецацкіе, ижъ дей  
застѣнокъ подъ Горбовомъ они своимъ  
властнымъ накладомъ достали одъ бо-  
яръ Горбовскихъ, который застѣнокъ  
мы имъ симъ листомъ нашимъ утверж-  
даемъ на вѣчность. Надто, кды збу-  
дуютъ ратушъ въ томъ мѣстечку Пе-  
щацкимъ, мають въ немъ мѣти шинкъ  
вшелякій, а намъ господару и до скар-  
бу нашего, яко съ того застѣнку подъ  
Горбовомъ, такъ изъ шинку ратушно-  
го, ничего давати не мають и не бу-  
дутъ повинны.

И били намъ чоломъ войтъ и мѣ-  
щане Пецацкіе, абыхмо имъ то все  
листомъ нашимъ утвердили. Мы госпо-  
даръ, видечи быть прозьбу ихъ слуш-  
ную, то есьмо на чолобитье ихъ учи-  
нили,—тотъ привилей продка нашего  
во всемъ при моцы зоставуемъ и симъ  
листомъ нашимъ утверждаемъ; такъ  
ижъ будучи въ томъ мѣстечку нашемъ,  
мають во всемъ вольностей своихъ ужи-  
вати они сами, дѣти и потомки ихъ,  
на вѣчные часы. И на то дали есьмо  
имъ сесъ нашъ листъ, подписавши его  
рукою нашою, до которого на твер-  
дость, и печать нашу великого княз-  
тва Литовского привѣсити есьмо велѣ-  
ли. Писанъ у Краковѣ, лѣта Божого  
Нароженья тысеча пятьсотъ осьмде-  
сятъ осьмого, мѣсеца Сентября двадца-  
того дня. Подписъ руки: Sigismundus  
rex; Матей Война—секретарь.

My tedy król, do pomienionej proźby  
łaskawie się skłoniwszy, ten ekstrakt  
z xiąg metрики kancelaryey wielkiey, pod  
pieczęcią wielką wielkiego xięstwa Li-  
tewskiego stronie potrzebuiącey wydać



rozkazaliśmy. Pisan w Warszawie, dnia iedynastego miesiąca Maia, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowania naszego—pierwszego roku. U tego ekstraktu, przy pieczęci przyciśnionej wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego, podpis rąk temi słowy: Chrystoph Pac—kanclerz wielki wielkiego księstwa Litewskiego; correxit Huszcza.

My tedy Michał król, do pomienionej proźby przez panów rad y urzędników naszych dwornych, imieniem mieszczan miasta Piszczackiego do nas wniesionej, łaskawie się skłoniwszy, pomienionemu ekstrakt przywileju z metryk kancelaryej naszej wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego, tu inserowany tą naszą ingrossowawszy confirmacją — we wszystkich punktach, condyciach, contentach, clausulach, paragrafach, powagą naszą królewską (in quantum iure communi non repugnant) stwierdzamy y zmacniamy.

Na co, dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego księstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dziesiątego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowania królestw naszych pierwszego roku.

У того конфирмаційного привилею, при печали завѣсистой великой великого князства Литовского, подпись руки его королевское милости теми словами: Waleryian Stanisław Judycki—archidiacon Wilenski—pisarz w. x. Lit., a коректа теми словами: correxit Huszcza. Который же тотъ привилей его королевское милости конфирмаційный, съ канцелярии великое великого князства Литовского выданный, за подавѣемъ оно-го черезъ особы верху мененные до актъ, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

## 1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1479—1481.

### 255. Универсалъ Яна Собѣскаго, маршалка и великаго короннаго гетмана, на свободный провозъ его собственной соли въ г. Брестъ.

Янъ Собѣскій симъ универсаломъ извѣщаетъ, что онъ послалъ изъ своихъ жупъ 1,000 бочекъ соли для продажи въ г. Брестъ. Посему онъ проситъ всѣхъ и каждаго не дѣлать никакихъ

препятствій его двумъ слугамъ, посланнымъ вмѣстѣ съ этою солью въ Брестъ, какъ во время провоза ея, такъ и продажи на мѣстѣ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семдесятого, мѣсеца Юля четырнадцатого дня.

Передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, вставши очевисто на врадѣ панъ Янъ Опацкій, универсалъ ясневельможного его милости пана маршалка, гетмана великого коронного, на речъ въ немъ

выраженную служацій, до актъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jan na Złoczewie y ŻoŃkwi Sobieski, marszałek y hetman wielki koronny Jaworowski, Stryżski, Kałuzki, Gniewski, Barski etc. etc. starosta, wszystkim wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, a osobliwie iaśnie wielmożnym, wielmożnym ichm. panom dygnitarzom, urzędnikom y wszelkiej prae-



eminentii ludziom, tudzież administratorom ceł, myt y ich succollecterom, na komorach y przykomorach siedzącym, tak też w koronie, iako y w wielkim xięstwie Litewskim, przy zaleceniu chęci moich do wiadomości donoszę. Iż soli beczek plus minus tysiąc z żup starostwa mego Kałuskiego, dla sprzedania, na własną potrzebę moją, do Brześcia Litewskiego posyłam, przy której y sługa moy pan Jan Opacki—dla sprowadzenia, a dla sprzedania—pan Brok idą; wielce tedy za onemi uproszam, aby im w tym zupełna wiara dana była y ni od kogo tak w koronnie iako y w wielkim xięstwie Litewskim, podług praw y prerogatyw naszych szlacheckich, na cłach y mytach żadnemi extorsiami nie byli aggrawowa-

ni, wyświadczoną uczynność każdemu w podanych okazach wzajemną moją propensją zawdzięczać obliguję się. A teraz, dla niewątpliwej wiary y wagi, ręką się własną przy zwykłej podpisuję pieczęci. Dat w Jaworowie, dwunastego Maia, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego.

У того универсалу ясневельможного егомость пана маршалка и гетмана коронного, при печати притисненной, подписъ руки его милости тыми словы: Jan Sobieski mр. Который же то универсалъ, ясневельможного его милости пана маршалка и гетмана великого коронного, за подањемъ оногo до актъ, есть до книгъ владовыхъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

## 1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1547—1573.

### 256. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на вальный шестинедѣльный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, отправляя своихъ пословъ на вальный шести-недѣльный сеймъ въ Варшаву, дали имъ инструкцію слѣдующаго содержания:

1) По принесеніи вѣрноподданическихъ чувствъ и благодарности королю за его заботы о сохраненіи цѣлости и славы рѣчи-посполитой, послы—совмѣстно съ послами прочихъ воеводствъ—обязываются изыскать средства къ установленію болѣе дружескихъ отношеній между королемъ и рѣчью-посполитой, такъ какъ непрочность оныхъ наноситъ большой вредъ государству.

2) Ходатайствовать, чтобы всѣ неоконченныя по преступленіямъ дѣла, вслѣдствіе срыванія сеймовъ, были окончены на сеймѣ настоящемъ, такъ какъ неисполненіе ихъ указываетъ и на слабость законовъ и на разстройство рѣчи-посполитой.

3) Должны позаботиться объ устраненіи всякихъ поводовъ къ сорванію сейма; въ случаѣ же опасности—просить короля о выдачѣ третьихъ

оповѣщеній, за полученіемъ которыхъ и воеводство не преминетъ принять участіе, наравнѣ съ остальною рѣчью-посполитой, въ обузданіи и преслѣдованіи нарушителей общественнаго блага и спокойствія.

4) Ходатайствовать объ удовлетвореніи Литовскаго войска уже давно заслуженнымъ и до сихъ поръ неполученнымъ жалованьемъ, послѣ чего оное должно быть распушено.

5) Ходатайствовать о продленіи сейма на двѣ недѣли для окончанія дѣлъ фискальных, такъ какъ таковыя дѣла въ теченіи сейма окончены быть не могутъ.

6) При изысканіи средствъ къ удовлетворенію войска напомнить также рѣчи-посполитой, чтобы она позаботилась и о содержаніи посольствамъ.

7) Ходатайствовать объ исправленіи законовъ и объ изданіи такихъ, которые бы могли обезопасить сеймы отъ постоянныхъ срываній и сообщить сеймовымъ дѣйствіямъ основательность и твердость.



8) Принять участіе въ составленіи посольства къ Московскому царю, для заключенія съ нимъ вѣчнаго мира, на основаніи статей Андрусовскаго договора.

9) Настаивать, чтобы шеляжнаго монетнаго двора больше не строили; чтобы курсъ серебряныхъ монетъ былъ уравненъ съ таковымъ же въ государствахъ сосѣднихъ; чтобы шеляги не считались по шести на грошъ, и чтобы подскарбін строго преслѣдовали лицъ, ввозящихъ въ рѣчь-посполитую изъ чужихъ государствъ шеляги фальшивые.

10) Ходатайствовать о назначеніи комиссіи для разграниченія смежныхъ земель коронныхъ и в. кн. Литовскаго.

11) О назначеніи таковой же комиссіи для разбирательства жалобъ обывателей Брестскаго воеводства по поводу обидъ, наносимыхъ имъ крестьянами королевскихъ имѣній, которые то отнимаютъ у нихъ земли, то убиваютъ крестьянъ; воеводство проситъ, чтобы на будущее время, для устраненія такого зла, и экононы и ихъ намѣстники были осѣлые, т. е. имѣли постоянное жительство или въ воеводствѣ, или въ повѣтѣ, гдѣ находятся королевскія имѣнія.

12) Домогаться, чтобы привилегіи и архивы в. кн. Литовскаго—эти единственные его украшенія, расходящіяся по рукамъ и до сихъ поръ невозвращенные скарбу, были возвращены ему для ихъ помѣщенія и сохраненія.

13) Такъ какъ съ реформой королевы согласны всѣ государственныя сословія; то послы должны наблюдать, чтобы, при обсужденіи ея, не вносилось ничего вреднаго для республики.

14) Ходатайствовать: о вспомошествованіи несостоятельнымъ сенаторамъ.

15) О пониженіи цѣнностей на вещи.

16) О взысканіи поголовныхъ податей съ лицъ обоого пола, ведущихъ скитальческую жизнь.

17) Объ ограниченіи власти духовныхъ судовъ.

18) Въ видахъ успокоенія рѣчи-посполитой, относительно затраты чоноваго и таможенныхъ пошлинъ, а также и правильности дѣйствій продовольственной комиссіи, послы должны настаивать, чтобы скарбъ представилъ узаконенные отчеты.

19) Постараться о возобновленіи конституціи, извѣстной подъ названіемъ: «сокращенія процессовъ» и узаконяющей выдачу бѣглыхъ подданныхъ ихъ законнымъ владѣльцамъ.

20) Просить объ огражденіи шляхетскихъ имѣній отъ солдатскихъ постоевъ и грабежей по-

средствомъ воспрещенія короннымъ солдатамъ переходить Литовскія границы, подъ страхомъ лишенія слѣдуемаго имъ жалованья.

21) Ходатайствовать объ изданіи закона, по которому бы въ скарбовые писаря выбирались люди присяжные и имѣющіе осѣдность.

22) Объ удовлетвореніи артилеріи уплатой, слѣдуемой ей съ королевскихъ имѣній,—квартиры.

23) Объ удовлетвореніи наслѣдниковъ Павла Сапѣги уплатой имъ долга, какъ числящагося на Шавельскихъ имѣніяхъ, такъ и особаго въ 200,000 зл. затраченнаго на нужды рѣчи-посполитой.

24) О пополненіи податныхъ недоимокъ, безъ раскладки оныхъ на шляхту.

25) О вмѣненіи коронному скарбу въ обязанность представлять въ свое время отчетность въ израсходованіи имъ подвѣдомственныхъ ему суммъ.

26) О запрещеніи новой шляхты вступать въ дворянское сословіе, такъ какъ съ чрезвычайнымъ возрастаніемъ его можетъ упасть его значеніе и достоинство.

27) О свободномъ пользованіи сословными и мѣстными привилегіями, приобрѣтенными современниками въ наслѣдіе отъ своихъ предковъ.

28) Объ утвержденіи конституціей артикуловъ, предложенныхъ государственными сословіями въ отмѣну Замоиской ординаціи, составленной съ цѣлю подавленія посполитаго права и справедливости.

29) Объ утвержденіи заявленій гетмановъ в. кн. Литовскаго, относящихся какъ ко благу общественному, такъ и къ ихъ личной пользѣ.

30) Объ удовлетвореніи законнаго наслѣдника покойнаго Полубинскаго уплатой ему части Трабецкой суммы,—тѣмъ болѣе, что сумма эта продана была царю Московскому, по желанію коронныхъ сановниковъ, и собрана не безъ отягченій для княжества.

31) Объ удовлетвореніи этого же Полубинскаго какимъ нибудь имѣніемъ, какъ за его матеріальныя пожертвованія, такъ равно и за службу.

32) Во уваженіе къ заслугамъ Криштофа Сапѣги, не разъ подвергавшагося тягостямъ татарскаго плѣна, просить рѣчь-посполитую, чтобы она или уплатила его наслѣдникамъ обѣщанную на сеймѣ 1662 г. сумму въ 30,000 злотыхъ, или же вмѣсто оной отдала имъ въ замѣнъ Трабское старостянство, находящееся въ Опшмянскомъ уѣздѣ.

33) О воспрещеніи чужестранцамъ (какимъ именно — не говорится) приобрѣтать и владѣть церковными—костельными фундами.



34) О подтвержденіи привилегій, данныхъ г. Несвижу, относительно его укрѣпленія.

35) Во вниманіе къ потребностямъ и расходамъ, вытекающимъ изъ обязанностей старосты, просить короля, чтобы онъ Брестскому старостѣ, кромѣ ежегоднаго жалованья въ 3,000 злот., пожаловалъ еще и Шерешевское старостинство.

36) Въ силу обѣщаній короля—сохранить за Литовско-русскимъ дворянствомъ право на службу и въ коронѣ и въ княжествѣ, просить его, чтобы вакантное мѣсто великаго секретаря в. кн. Литовскаго было оставлено въ распоряженіи княжества Литовскаго.

37) О вознагражденіи владѣтелей Невеля за потерю этого ихъ имѣнія.

38) О вознагражденіи писаря и государственнаго докладчика в. кн. Литовскаго или уплатой ему обѣщанной суммы изъ скарба, или же пожалованіемъ какого нибудь имѣнія.

39) О возобновленіи іезуитскаго коллегіума, одобренномъ на предшествовавшемъ сеймѣ.

40) О беспошлинной торговлѣ солью—скарбовою и привозимою изъ Данцига.

41) О возвращеніи Костямъ ихъ имѣнія, не-

правильно присоединеннаго къ имѣніямъ столовымъ, а также и другого—Эйсымонтамъ.

42) О вознагражденіи потомковъ Бобровницкаго—земскаго писаря за пожертвованія, труды и страданія въ плѣну московскомъ ихъ отца.

43) Объ удовлетвореніи просьбъ Кмецица, котораго заслуги сами за себя говорятъ.

44) Такъ какъ имѣнія Жардецкаго, заслуженныя имъ и въ службѣ земской и военной, въ пепелъ почти превращены Хованскимъ, то просить о замѣнѣ оныхъ другими.

45) Для заохоченія къ военной службѣ просить о вознагражденіи Монтыгоморія.

46) О разрѣшеніи Заранкѣ пользоваться Тыкоцинскимъ фундушомъ.

47) О выдачѣ іезуитамъ Еленскаго, нарушившаго своими безчинствами дарованный ему охранный листъ до послѣдняго пункта.

48) О дозволеніи ордену св. Бригиды замѣнять свои фундуши на фундуши церковные и жидовскіе въ г. Брестѣ—на Пескахъ, въ видахъ улучшенія и костела и монастыря.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семдесятото, мѣсеца Юля тридцать первого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившимся очевисто ихъ милость панове Александеръ Непокройчицкій и панъ Томашъ Петровскій, инструкцію, на сеймъ предсеймовый отъ ихъ милости пановъ обывателей воеводства Берестейскаго ихъ милостямъ паномъ посломъ даную, къ актыкованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ, въ речи ниже менованой подали, въ тые слова писаную:

Instrukcia od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, obywatelów województwa Brzeskiego na seym walny sześć—niedzielnny w Warszawie, pro die 9 Septembris, w roku terazniey-

szym tysiąc sześćset siedmdziesiątym, od i. k. mści, pana naszego miłościwego, złożony, dana ichmć panom posłom naszym, to iest: wielmożnemu imśc. panu Franciszkowi Stefanowi Sapiezie—koniuszemu w. x. Lit. y imśc panu Jerzemu Grabinskiemu—podkomorzemu Wendenskiemu.

Kto kolwiek na dawne iako y teraznieyszych panstw y wielkich monarchii spórzy rewolucie, przyznać musi, że ich odmiany y całe ruiny z nieuważnych propositi y, z nieporządych publicorum consiliorum pochodzą konkluzii; tym przedzey im okazałey wystawiona walić się musi fabryka, gdy, ani bezpiecznego gruntu porywczy niedobierze archiselit, ani porządnego nieobmysli nakrycia od nagle następujących burzliwych niepod. Widziemy w dozornym panowaniu dzieł waszey królewskiej mości, pana naszego miłościwego, vigilantem boni publici curam, widziemy iakie tylko z przedwiecznego wyroku y ordynacji



Boskiey, tudzież y za wolnemi wszechstanow obóyga tych narodów głosy zasiadł tron y maiestat onego tego królestwa nie insze panowania swojego, tylko te założyć raczyłeś fundamenta: całość y sławę rz-ptej naszej, miłość ku wier-nym poddanym nie tak łaskawego pana, iako raczey dobrotliwego oyca affectem ku wszystkim stwierdzona. Którą my communibus boni vigilantiam waszey królewskiej mości ziednoczonemi affectibus tantoimpensius exosculamur, quanto proprius życzymy, aby Bóg wszechmogący szczęśliwe waszey królewskiej mości przy długim panowaniu zdzowia faustis zmacniał successibus.

Naypierwsze y naygruntownieysze antidotum iest do szczęśliwości rz-ptej poufałość między oyczyzną a królem imścią, panem naszym miłościwym, do której wszystkie ichmć. panowie posłowie applicabunt media, iakoby ugruntowana być mogła et consequenter diffidencie penitus wykorzenione.

Exorbitancye ponieważ dla rozerwanych seymow nie są ckonczone; stana ichm. panowie posłowie przy tym, aby ante omnia finitis solennitatibus seymu, traktowane y concludowane były, nie puszczając ich w dalszy reces; gdy gdyby nie miały być na tym seymie skonczone, musiałaby rz-ptą wielką confusją pati przez zepsowane y z swey kluby wypadłe od niemałego czasu prawa.

Naypewnieysze y naybezpiecznieysze na wszystkie rz-ptej potrzeby y ustanowienia praw, swobod y wolności naszych iest pharmacum—obrada seymowa; która że per malevolos animos et turbulenta subiecta subsistere nie może y coraz rwąc seymy, oyczyźnie in necessitatibus żadnego uspokojenia dać y uczynić nie chcą: invigilabunt ichm. panowie posłowie, aby tandem zabezpieć się mogła tym rozrywania seymow inconvenientiom. A ieżeliby y na tym przyszłym seymie impium doro-

zerwania seymu miało się znaleźć subiectum, przy samey tylko zasadzając się malevolentii ichm. panowie posłowie upraszać będą i. k. mści o wydanie trzecich wici, za którymi stanowszy in loco loci cum tota republica investigabimus in autores dissensionum y rozrywania seymow.

Zapłata woysku w. x. Lit., dobrze zasłużonemu, że dotąd protracta dzieie się ta remora,—szczęścią przez rozerwanie seymow, a naybardziej—ex inopia extenuatae reipublicae; teraz ichm. panowie posłowie, stosując się do inszych wojewodztw in parte ukontentowania woysku w. x. Lit., dotąd zasług swoich czekającemu, które to podatki ieżeliby stanać miały, przy wojewodztwie zostawać będą, y za assygnacyami imść. pana hetmana wydawane, y to woysko, po odebraniu zasług swoich, aby zwinione było.

Causae fisci ponieważ in tempore seymu zmieścić się nie mogą; tedy za zgodą wszystkich stanow prorogabunt ichm. panowie posłowie czasu po seymie dwie niedziele sadzenia, zkad nie małe accedere może rz-ptej commodum.

Na expensa legationum y innych potrzeb rz-ptej przy podatkach na zapłatę woysku ichm. panowie posłowie, stosując się do innych wojewodztw y powiatow, adinvenient modos — zkadby obmyślone być mogły?

Correctura iurium universalis że iest wielce potrzebna in republica, każdy to ex civibus widzieć może; proponować tedy ordinibus rz-ptej będą ichm. panowie posłowie, aby chciała respublica eos inire modos, przez któreby poprawa praw stanać gruntownie et sine omni difficultate mogła,—osobliwie zabiegając temu, aby seymy, które mają sanare rz-ptej vulnera, ex levi occasione rozrywane nie były, przez co różnym periculis obnoxia bywa rz-ptą iako przeszłych czasow ex-



tant tego exempla; także de modo concludendorum consiliorum, aby gruntowna obrada stanąć mogła,—proponent et instabunt ichm. panowie posłowie.

W tym czasie doczesnego pokoiu z Moskwą, według pact Andrusowskich et consequenter potwierdzonych, ma byź traktament o wieczny pokoy z Carem imść. Moskiewskim, do którego electionem mediatorow ichmć. panowie posłowie inibunt ze wszystką rz-ptą.

Minnica szelężna aby więcej erigowana nie była. Necessitatio to ma być lege cautum, ażeby moneta srebrna conformis innych sąsiedzkich państw monecie, wprowadzona była—proponent ichm. panowie posłowie y serio urgebunt. Na abrogacyą zaś teraznieyszych szelągów y na liczenie ich w grosz po sześciu,—pozwalac żadnym sposobem nie mają y nie będą ichm. panowie posłowie: bo by to ingens damnum każdemu civi in republica nostra przyniosło. A iż defraudatur rz-ptą przez wprowadzenie z różnych państw szelągów, iakoby pod naszym szteplem wybitych; tedy ma być to severissima lege cautum, aby na to pilne oko ichm. panowie podskarbiowie mieli y żeby na takich, którzy by ie wazili się wprowadzac, quam severissimae penae postanowione były,—serio instabunt.

Lubo nierozzerwana unio pod równym prawem narodów koronnych y w. x. Lit. obywatelów fovet libertatem; że iednak insza iest animorum nobilitatis, insza ich dobr terrestrium ratio,—agent w tym serio ichm. panowie posłowie, aby kommissarze do rozgraniczenia dóbr koronnych z dobrami w. x. Lit., in confinio z sobą będących, autoritate moderni conventus naznaczeni byli y to iako nayprędzey uprzątneli negotium.

Więc że od ekónomii i. k. mści poddanych niektórzy panowie obywatelowie nasi, tak w zabraniu gruntow, iako y na gruntach swych własnych opprimun-

tur et damnificantur, a częstokroć in criminalibus o zabicia poddanych swych sprawiedliwości doysć nie mogą; serio instabunt ichm. panowie posłowie, żeby in causis fundi kommissarze naznaczeni byli. Ratione zaś prędszey sprawiedliwości causa aliorum tak sami ichm. pp. ekonomowie, iako y ich namiesnicy y słu-dzy zwierzchności w ekonomicach mający, aby w tymże wojewodztwie, albo powiecie, gdzie te ekonomie będą, dobrze osiedli byli.

Przywileia y archiwa xieźstwa Litewskiego, iedne te są ornamenta w. x. Lit., które, iniquitate czasow sparsim chodząc, do skarbu nie są wrócone; upomnią się ichm. pp. posłowie, aby gdziekolwiek by się naydowały, do skarbu xieźstwa Lit. wrócone y tam locowane były.

Reformacye królowey ieymści do zgody wszech stanow iako conceditur; tak commititur ichmć panom posłom, aby o tym quam sufficientissime sine excessu et damno reipublicae traktowano było.

Rezydencya ichm. pp. senatorow nie tylko pro seu usitata, ale et lege civium scripta, aby poparta była; a że niektórych egestas fortun od tego excipit,—upraszac króla imści, żeby pańskim respektem defektus zasłużonych suppeditował, którzy przy boku i. k. mści zostając, consilia swoje podpisować et ad archivum podawszy, według prawa pospolitego, equestri ordini na seymie praesentować będą, w czym reassumemus dawne prawa y constitucye.

Precia rerum aby zniżone y w porządek słuszny wprowadzone być mogły; starać się o to będą ichm. pp. posłowie,—aby na to słuszny modus był wynaleziony y do skutku przywiedziony zaraz, natymże seymie.

Nayduie się wiele ludzi vagabundos ex utroque sexu po miastach y wsiach, którzy unikają przez to samo podatków rz-ptey, że od miasta do miasta przeno-



szą się; tedy aby y ci in ordinem byli redacti y podatki rz-ptey z swych osob, per modum pogłownego, dawali,—warować to przy deklaracyach podatków mają ichm. pp. posłowie

Subselia sądow duchownych więcej pozwalając sobie, aniżeli by należało, aggravant nobilitatem et iura sądow ziemskich convellunt; która gravamina żeby się więcej nie działy, reassument constitutia anno 1635; a jeżeli by dekreta iakie wyszły in praeiudicium iurium, aby skasowane były.

Rachunki skarbowe, według zwyczaju, quam exquisitissime aby były uczynione od skarbu,—instabunt ichm. pp. posłowie, ponieważ czopowy prowent y celny nie widzimy żeby miał fructificować in rem rz-ptey, y negotia commissionum do uspokojenia rz-ptey, kiedy z skarbu prowizie denegantur, tym samym tamują się.

Constitutia, pod tytułem: „Skrócenia processow“, o wydaniu poddanych, żeby reassumowana była, — dabunt operam ichm. pp. posłowie.

Wiele derogatur nie tylko immunitati dobr szlacheckich, ale y prawu pospolitemu wielka dzieie się violentia, kiedy woyska koronne granice xięstwa Lit. contra leges toties reassumptas wchodząc, w dobrach szlacheckich stawiają y, choćby dobra i. k. mści naybliżey były, pominowszy, bona terrestria sub oneribus rz-ptey stekające, aggravant,—dając się z tym słyszeć, że, pod gardłem, noclegow w dobrach i. k. mści y zabiegow zakazano, tylko w szlacheckich dobrach aby stawali, commissum mają; tak wielki ciężar y nieznosną krzywdę iedno tylko ponosi wojewodztwo Brzeskie: zaczym instabunt ichm. pp. posłowie, aby woysko koronne in eam nie odważało się licentiam, ani imć. pan hetman korrony tantam woysku nie pozwalając, żeby immunitas dobr szlacheckich

y prawa pospolite violari miały; przy reassupcyi dawnych praw poenam na takowych domawiać się będą, aby ad instanciam cuiusvis, która by się chorągiew wchodzić w granice xięstwa Lit. y noclegi odprawować ważyła, od wszystkich ipso facto odpadała zasług.

Pisarze skarbowi aby przysięgli byli y szlachta dobrze osiadła,—prawem to ichm. pp. posłowie obwarują.

Kwarta z dobr i. k. mści na artilerię od rz-ptey ordinowane, iż ob devastationem ich bardzo mało dotąd skarbowi przynosiła quotę; tedy aby według dawnego prawa w nową rezę per lustratores iuratos wprowadzona była, żeby słuszny prowent tej quarty mógł być na też artilerię,—starać się będą ichm. pp. posłowie.

Lubo iuż in volumine legum nie iedno iest prawo y constitutia napisana o dęgu winnym od rz-ptey świętej pamięci iasnie wielmożnemu im. panu Pawłowi Sapiezie, wojewodzie Wilenskiemu, hetmanowi wielkiemu w. x. Lit., y sukcesorom należącym, — instabunt iednak ichm. panowie posłowie y teraz, aby ta refusio tak dęgu na Szawlach zostającego, iako y osobliwego dęgu dwukroć sto tysięcy sukcesorom wyż pomienionego iasnie wielmożnego im. pana wojewody Wilenskiego in hoc actu obmyślona być mogła.

Jako ten sposob zaprzysiężonych anno 1667 dymow solennitarius wszystkim obiasnił skarbu w. x. Lit. auctiā, tak nie mnieyszą w różnych wojewodztwach y powiatach przyniosł trudność per decessum dymow, kiedy lubo temporum iniquitate zniszczały, lubo poddani z prawa pospolitego (iż unicuique quod suum est przywrócić potrzeba) do własnych powrócili panow; przeto na przyszłym seymie disquiratur modus, iakoby circumspecta, bez złożenia na stan szlachecki ciężarow, takowym mogło zabieżeć się obstaculis.



I to iest rzecz non levioris momenti—in examinandis skarbu koronnego rationibus mieć baczne oko, zwłaszcza kiedy xieżstwo Litewskie per incorporationem zarówno do ustanowienia wszelkich w rzeczy-pospolitey należy porządków; iż tedy całej rz-ptej wielka musiałaby być damnificatia, gdyby się we wszystkich do skarbu wchodzących perceptach—sat superque nie miała przeżyć congrui aequitatis czynienia liczby, abo devolutii na successorów, która (liczba) aby rzetelnie y doskonale na seymie czyniona była; po wykonaniu której nie wprzódki kwit dany być ma, aż po relacyinych seymikach przez ichm. pp. posłów wszystkie wojewodztwa y powiaty informabuntur.

Aby stan szlachecki nie spowszedniał, którego ignobiles na wielu seymach dopinać się zwykli, a ten kleynot przy odważnych przodków naszych męstwie, krwią zafarbowany, a multo partus sudore zostaje; ne obruantur dawniejsze propiazie nową crescente szlachcią na żadne nie pozwalamy indigenaty.

Nie inne każdego tey oyczyzny syna iest intentum, ieno te—frui hac libertate, his legibus et consuetudinibus oycow antecessorow swoich y w długim wżywaniu swoim successorom zostawić naszym; zaczym serio instabunt ichm. panowie posłowie, aby wojewodztwa, powiaty, ziemie mogli gaudere tempore unionis et incorporationis privilegiis et immunitatibus suis.

Uznawała to oyczyzna nasza, która synom swoim prawa ad regulas iuris naturalis ex aequo opisała, iako repugnat primere iustitiae y pospolitemu rz-ptej naszej prawu ordinacya Zamoyska; dla tego, ponieważ namówione już zgodnie ob ordinibus regni są ad abrogationem teyże ordinacii artykuły, żeby re-assumowane constitutia przyszłą były,—pilne swoje ichm. pp. posłowie nasi interponent temu staranie.

Desideria ichm. pp. hetmanow naszych w. x. Lit. tak te, które pro bono publico militant, iako te, co samych ichm. respiciunt, ius od rz-ptej onym dla tegoż dobra pospolitego collatum,—promovebunt ichm. pp. posłowie.

Jako gravat w. x. Lit. studio ichm. pp. urzędnikow koronnych (summa) Trabecka ad possessionem Cara im. Moskiewskiego prostitutio, tak tym barzief afficit ta krzywda że summa Trabecka, magno motu exagitata, należnym dotąd nie iest oddana, reliquum której, że iest per successionem et fata legitimatum, possessorem \*) im. pan Hilary Alexander Połubinski, marszałek wielki w. x. Lit.; gorącą ichm. pp. posłowie wniosą instancją aby żadnego prawa nowego y konstitucii na żadną rzecz nie pisano, aż staremu o sumę Trubecką do realney y skuteczney im. panu Połubinskiemu—marszałkowi wielkiemu w. x. Lit. satisfactief dosić się stanie, y skarb koronny będzie miał determinatum lege indissolubilem z pewnych podatków summy y prowizii samey solutia.

Tudzież merita, odwagi, koszty im. pana Połubinskiego—marszałka wielkiego w. v. Lit., które przez wszystkie czasy z uszczerbkiem dobr oyczystych ważył, aby korrespondująca dzierżawami była gratitudo,—instabunt ichm. pp. posłowie.

Znaczne godney pamięci im. pana Krzysztopha Sapiehi—krayczego w. x. Lit. w oyczyźnie zasługi, tudzież wielkie straty y więzy Tatarskie pokilkakroć pro bone publico na usłudze rz-ptej poniesione, wyciągaia po nas eam gratitudinem, abyśmy pozostałych successorow naszą nie pomiali instancją; przetoż summa trzydziestu tysięcy złotych, od rz-ptej im. panu krayczemu per constitutionem anno 1662 assecurowana, aby z terazniejszego seymu zapłacona, abo też, vigore teyże constitucyi, na starostwo

\*) Пропускъ въ подлинникѣ.



Trabskie, w powiecie Oszmianskim leżące, wniesiona była, — serio instabunt ichm. pp. posłowie nasi.

Wielka się krzywda y narodowi naszemu y kościołowi Bożemu dzieie, kiedy cudzoziemcy duchowne beneficie otrzymują, — bo się nie tylko nie wygada duszom ludzkim, ale kościelne ochędostwa giną y dobra pustoszeją: zaczym zlecamy ichm pp. posłom, aby takowe beneficie spiritualia pro vacantibus u i. k. mści upomnieli się et in futurum, lege perpetua caveant, aby externis nie dawane były.

Dla niedoyscia seymów przez niezgodne obrady ex summa oyczyzny naszej infelicitate, iż do tych czas miasto iaśnie oświeconego xięcia im. pana podkancle-rzego y hetmana polnego w. x. Lit. Nieśwież approbatione dawnych przywileiów od niaśniejszych antecessorów i. k. mści, pana naszego miłościwego, na pewne libertacye nadanych, nie otrzymał; aby tedy, per singularem respectum, że po kilkakroć wielkie nieprzyjacielskie w szturmach wytrzymawszy insultus, z nie małą ichm. panow obywatelów tamiecznego wojewodztwa y innych zdrowia y substancyi ochroną, y teraz z wielkim kosztem fortifikuie się, — autoritate futuri conventus per constitutionem wszystkie prawa nadane wolności miastu temu reassumowane były, — instabunt ichm. pp. posłowie nasi.

Nie trzeba tego dowodzić żadnemi racyami, co iest per se evidentissime, że każdy grod, iako brachium regale, a precipue starosta, niemoże być in pleno et legitimo urzędu y powinności swej exercicio, kiedy nie ma vim iustitiae executricem; y dla tego dawno lege definitum, żeby każde starostwo sądowe na takowe expensa miało zkad swoje percepta, iakoż y Brzeskie nasze starostwo nie było penitus przed tym eo presidio choć dosić temu privatum, bo z ekonomiey Brzesc-

kiey dawano kiedyś starostom quotannis po trzy tysiące; teraz, że y to nie dochodzi per diminutionem intraty i. k. mści ekonomiczney: przeto żeby post sera fatalicuius iakie poblizsze starostwo nie iurydyczne, abo dzierżawa, a mianowicie — Szereszewskie, była starostwu Brzeskiemu aplikowana, y owszem propter adunationem autoritatis sądow grodowych niepotrzebnie y szkodliwie u nas in duo subiecta divisae, aby starostwo Brzeskie salvo moderno possessore abhinc przy wojewodztwie zawsze zostawało, — intercedant ichm. pp. posłowie; interim, żeby taż quota doroczna trzy tysiące, iako y przed tym, z ekonomiey Brzeskiej dochodziła.

Ponieważ pactis conventis assekurował król i. mśc zachować nas przy urządach wszelkich w koronie y w wielkim xięstwie Litewskim, które zastał, albo które in usu zdawna były bez umniejszenia; tedy circa vacanti pp. posłowie domówić się mają, aby urząd sekretarii wielki w. x. Lit. był od króla i. mści przywrócony, którego naród nasz był przed pułtoraset lat in usu, iako originalibus deprobabitur, a ten interes publiczny całego xięstwa Lit. pp. posłowie promovebunt. Sprawa ichm. pp. Newelskich ratione odeyscia Neula — oyczyzny ich, aby, według obietnicy dawney królów ichm. y całej rz-ptey, gratitudinem odniosła.

Pretensyą do skarbu w. x. Lit constitutią tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego warowaną im. pana referendarza y pisarza w. x. Lit. pilney ichm. pp. posłów promocyi rekomenduiemy, któremu summa winna, żeby, abo z skarbu wypłacona, albo na którą z dzierżaw im. wniesiona była, — instabunt, a osobliwie merita im., które przez tak wiele lat in obsequio publico zostaiąc, około uspokojenia z Moskwą trawił, respektowi pańskiemu zalecić mają.



Collegium ichm. oycow Iezuitow Warszawskich, aby erigowano było y swoe ex auspici tego seymu accipiat incrementa przez otworzenie szkół y nauk w nim inchoatą, — instabunt ichm. pp. posłowie.

Sol w wielkim x. Lit. ad normam ichm. pp. koronnych—skarbową, aboli też zamorska—od Gdańska, ad usum aby wolna była,—serio promovebunt ichm. pp. posłowie.

Braci naszej wojewodztwa Brzeskiego obywatelom ichm. pp. Kosciom pewne dobra, nazwane Lihatow Starosielski, nadane na wieczność przywileiem od najsławniejszego króla imię Polskiego Zygmunta pierwszego, aliquo casu przyłączone do dóbr stolowych i. k. mści ekonomii Brzeskiej, aby przywrócone były y seymem post factam commissione approbowano; adinstar praeiudicatum w sprawie ichm. pp. Eysmontow obywatelom powiatu Grodzieskiego.

Disideria imię pana Krasieskiego w nagrodę opuszczonych dóbr jego w panstwie Moskiewskim, na co od przeszłego króla i. mści dane przywileiem, aby przytym spokojnie zostawał, a bez odmiany nie od niego nie odbierano.

Instabunt ichm. pp. posłowie do izby poselskiej y do i. k. mści, aby dwadzieścieletnie odwagi, straty, więzienie Moskiewskie godnej pamięci im. pana Bobrownickiego, sędziego ziemskiego Brzeskiego, pułkownika i. k. mści, w osobie jego pozostałemu potomstwu, tandem za szczęśliwej i. k. mści koronacji capitis panowania, mogły być prędszym y snadniejszym ukątentowane skutkiem.

Merita im. pana Kmiecica—chorążego Orszanskiego same loquuntur; które chcąc debita coronare gratitudine, wnosimy instancją, aby desiderium im. u i. k. mści respectum miało,—ichm. panowie posłowie promovebunt.

Dobra im. pana Marcelina Żardeckiego

ienne, wieczysto, na służbie ziemskiej wojennej conferowane, Stara Wola nazwane, funditus przez Chowanskiego zruynowane, a prawie in cinerem obrocone; ponieważ dotąd służba wojenna idzie iako benemeriti y za straty syna, zostającego czas niemały pod chorągwią pana Bobrownickiego — sędziego ziemskiego Brzeskiego w różnych okazjach,—instabunt ichm. pp. posłowie, aby in terrestria bona obrócone były.

Ponieważ siła rz-płey należy na zachęceniu wojennych ludzi; przeto im. pana Montygomorego, iako dobrze u rz-płey zasłużonego zasługi recommendabunt ichm. pp. posłowie y upraszać będą i. k. m., aby panskim pespektem ukontentowane były. Im. pana Zaranka, aby, według funduszu Tykocieskiego, nie tylko miejsca alumnatu, ale też y prowizii, funduszem postanowionej, mógł gaudere,—promovebunt ichm. pp. posłowie.

Z ichmściami oycami Iezuitami Brzeskimi przez dekreta in contumacyam aż do ostatniego punktu banicyi przywieziony im. pan Ielenski — podkomorzy Derpski, aby gleyt ad iureagendum był wydany,—instabunt ichm. pp. posłowie.

Ichm. pp. zakonnym konwentu Brzeskiego świętej Brygidy, aby zamieniać place swoje na place tak cerkiewne, iako y żydowskie, na Piaskach będące, a to dla lepszej wygody dla fundacyi tak klasztoru, iako y kościoła, aby wolno było,—ichm. pp. posłowie prawem obwarują.

Co wszystko fidei a dexteritati ichm. pp. posłom naszym zlecamy, obligando fide honore et consciencia. Pisan w Brześciu, dnia trzydziestego pierwszego miesiąca Iulii, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego.

У тоє инструкціи подписъ пукъ тыми словы: Stefan Kurcz — kasztelan y dyrektor seymiku wojewodztwa Brzeskiego; Krzysztof Piekarski—wo-



iewoda Brzescki; Jan Kazimierz z Żardek Żardecki—zędzia ziemski województwa Brzeskiego; Ostaphian Tyszkiewicz; Konstanty Przedziecki, stolnik Brzeski; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendenski, podstarości Brzeski; Kazimierz Łyszczyński, podstoli Mielnicki; Sebastian Przyborowski, podczaszy Czernihowski; Piotr Łyszczyński, podczaszy Mielnicki; Krzysztof z Komornice Grabowski, horodniczy Brzeski, struęczasz i. k. mści; Marcelin Władysław Żar-

decki; Tomasz Niepokoyczycki; Zygmunt Hornowski; Jan Szostowski; Jakub Bobrownicki; Jan Ryło; Teofil Koscia; Jerzy Konstanty Szuyski; Bazyli Sawicki; Marcelin Stanisław Parsklinski; Jan Zdzitowiecki; Bazyli Heronim Sawicki; Symon Witeź; Heronim Bohusławski; Stanisław Kazimierz Bielski. Которая же то инстукція, черезъ особу верху мемованую ку актикованью поданая, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписана.

### 1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1535—1537.

#### 257. Протестація дворянъ Брестскаго воеводства противъ Василя Красинскаго и постановление о неутвержденіи за нимъ захваченной части королевскаго имѣнія.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на предсеймовый сеймъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, учинили противъ Василя Красинскаго протестацію слѣдующаго содержания:

Помянутый Красинскій, вступивши въ подданство польскаго короля, получилъ привилегію на экономическія имѣнія въ Кобринской экономіи; но такъ какъ онъ обнаружилъ желаніе увеличить эти приобрѣтенія посредствомъ захвата другихъ имѣній—смежныхъ, и дѣйствительно успѣлъ завладѣть ими; то дворяне Брестскаго воеводства

постановляютъ—не включать въ инстукцію своего ходатайства объ утвержденіи за нимъ вышесказанныхъ имѣній въ Кобринской экономіи, тѣмъ болѣе, что помянутый Красинскій не только не учинилъ присяги на подданство и не принялъ римской вѣры, не только не исполнилъ своего обѣщанія—содѣйствовать къ завладѣнію Смоленскою крѣпостію, но напротивъ—строить еще изъ скарбоваго лѣса схизматическія церкви и монастыри и самъ остается въ схизмѣ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семдесятого, мѣсяца Юля тридцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто панъ Константъ Стефановскій, протестацію ихъ милости пановъ обывателей воеводства Берестейскаго, въ справѣ и речи ниже менованой, до актъ подалъ, въ тые слова писанную:

Мы, рыцерство, обыватеи войеводства

Brzeskiego, na seymik przedseymowy w roku teraznieyszym tysiąc sześćset siedmdziesiątym, dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca Julii, zgromadzeni do Brześcia, protestujemy się przeciwko contradictorom głosów naszych, a przeciwko imś Bazylemu Krasińskiemu, nowo do państw i. k. mści korony polskiej y w. x. Lit. przybyłemu cudzoziemcowi, o to:

Iż mianowany pan Krasiński, otrzymawszy z łaski przeszłego króla i. mści Jana Kazimierza pewne dobra z dóbr i. k. mści stołowych w ekonomii za przy-



wilem, potym, po abdicatii i. k. mści Jana Kazimierza, mimo przywilej, dany na dobra, nazwane Czachec, Siła, sobie nie należnych dobr y prowentów, śmiały y ważył się oderwać od ekonomii y przywłaszczyć (iako mamy wiadomość od substitutow wielmożnego im. pana Andrzeia Kotowicza — pisarza w. x. Lit., starosty Grodzieńskiego, ekonomii Kobryńskiej administratora) y per vim odebrał; co, aby y na seymie przysłym approbowano, starał się o to wyż mianowany pan Krasinśki, y aby w tym iego desiderium w instrukcii woiewodztwa naszego inserowano było, prosił. W czym my, widząc szkodę i. k. mści, szczęśliwie nam teraz panującego, y postrzegając uymy dobr stołowych, nie pozwalamy na to, ile kiedy pomieniony pan Krasinśki na żaden respect i. k. mości y rz-ptey nie zasłużył, — ponieważ deklarowawszy ichm. panom z Carem i. mśc Moskiewskim o pokoy docześny traktuiącym, że miał nie wprzód do państwa i. k. mści udać się, ażby Smoleńską poddał fortece, a tego nie uczynił; a do tego że według prawa (iako mamy od ichm. panów posłów naszych na seymy obieranych wiadomość) królowi i. mśc y rz-ptey nie przysiągł y wiary naszej s-tey katolickiej nie przyjął, ale sismatyckiej będąc, sine consensu i. k. mści, cerkwie y monasteru chysmatyckie z puszczy i. k. mści buduje y restawruie, y onych też nam krzewi tych, przez których zdrady wielką oycyzna nasza poniosła ruinę. A za tym y po nim samym nie możemy się

niebezpiecznego spodziewać; w czym iasnie wielmożnego i. mśc pana kasztellana y direktora na ten czas woiewodztwa naszego, aby do instrukcii nie kazał wpisywać, prosimy; co gdyby inaczej było, tę protestacją rękoma naszemi podpisawszy, do xiąg grodzkich Brześkich ku zapisaniu dajemy.

У тоє протестації подписъ рукъ тыми словы: Chryzostom Kościuszko Siechnowicki, Samuel Bielski—ręką, Heronim Zaięcznicki, Woyciech Telatycki, Alexander Jan Kościuszko Siechnowicki mp., Marcin Horbowski, Alexander Kazimierz Żardecki, Jan Heronim Kirsza, Stanisław Jacewicz, Jan Pełczycki, Thomasz Piotrowski, Stanisław Woyciech Kochański, Samuel Piekarski, Alexander Czechowski—dworzanin i. k. mści, Adam Tabeński—sędzic ziemski Brzeski—ręką swą, Jerzy Kiełbsz, Adam Sokołowski, Heronim Kościuszko Siechnowiecki, Bazyli Jan Wasilina, Marcin Zaięcznicki, Jarocz Kościuszko Siechnowicki, Jan Władysław Telatycki, Mikołay Telatycki, Theofil Kazimierz Worotynicki, Maciey Odynieć, Krzysztof Malinowski, Jan Kazimierz Erwinek, Konstanty Jan Ruszczyć, Adam Turski — mp., Bogusław Olszewski, Piotr Bielski, Konstanty Stephanowski, Stanisław Zawdziński, Kazimierz Sokołowski, Dominik Przeuski. Которая жъ то протестація, ку артикованью поданая, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ уписана.



1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1797—1800.

258. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства на пописовомъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на пописовой сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) Такъ какъ всеобщее ополченіе совершится еще очень не скоро, а время для сформированія его назначено очень непродолжительное, то срокъ этотъ отложить вмѣсто 10 Сентября къ 10 Октября съ тою цѣлю, чтобы могли явиться къ нему и лица, находящіеся въ отдаленнѣйшихъ мѣстностяхъ.

2) Въ виду неизбежныхъ расходовъ на это ополченіе, сопряженныхъ съ достоинствомъ воеводства, назначить на покрытіе оныхъ одно подымное, одну половину котораго отдать въ распоряженіе сеймовому директору, а другую об-

ратить — частію на издержки Брестскаго хоружаго, частію же на вознагражденіе земскому писарю за его двукратное отправленіе посольскихъ обязанностей; за тѣмъ остатокъ, если таковой окажется, сохранить въ распоряженіи воеводства, собственно для уплаты обѣщанныхъ суммъ — ксендзамъ Доминикамъ и ксендзамъ Бернардинамъ Брестскимъ.

3) Подать эта должна быть собрана ко времени будущаго пописоваго сеймика; въ уплатѣ ея должны принимать участіе имѣнія какъ шляхетскія, такъ экономическія и духовныя.

4) А чтобы настоящее постановление имѣло надлежащую силу, препроводить его къ посламъ для сеймоваго подтвержденія.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятого, мѣсяца Октября первого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимся очевисто панъ Томашъ Догличинскій, ляддумъ въ справѣ и речи въ немъ нижей менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

Мы, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzy, rycerstwo, szlachta, obywatele wojewodztwa Brzeskiego, trzydziestego dnia Septembra, na seymik popisowy, do Brześcia zebrani, za naszą zgodliwą tegoż seymiku uchwałą donosim do wiadomości: iż za zgodą nas wszystkich, uważając, że termin pospolitego ruszenia, uniwersałem — wiciami i. k. mści naznaczony, ieszcze daleki, a bracia opodal mieszkający za ścisłością czasu innotestencji wydanych na termin trzydziestego Septembris popisowy naznaczo-

ny ziechać się nie mogli; tedy, autoritate zgromadzenia naszego, powszechną zgodą czasu do popisu pozwoliwszy, termin dziesiątego Octobris popisu postanowiliśmy.

A że na to pospolite ruszenie pro gloria wojewodztwa naszego iasnie wielmożny im. pan kasztelan Brzescki przy pracach y dawnych kosztach swoich osobliwy koszt pro expeditione bellica ważyć musi; tedy uchwałą naszą pozwoliliśmy y pozwalamy — iedno podymne, według ostatnich iuramentów, w ten sposób, że medietas, to iest, puł podymnego ma cedere in personam im. pana kasztelana Brzeskiego, iako dyrektora y wodza naszego, a drugą zaś — na różne tegoż wojewodztwa naszego expensa, to iest: im. panu chorążemu Brzeskiemu złotych tyśiąć, — a to na chorągiew powiatową; im. panu pisarzowi ziemskiemu — dwa tyśiąć złotych — za dwie funkcje seymowe. z wielkim kosztem y pracą odprawione; residuum zaś co zostanie, do dyspozycji wojewodztwa zostawać będzie in exolu-



tionem obiectanę kwoty, tak ichm. oycom Dominikanom, iako y ichm. oycom Bernardynom Brzeskim.

Do której contribucyi odbierania uprosiliśmy ichm. pana Wacława Korowickiego, który ten podatek wybrawszy ichm. pomienionym, według tej uchwały naszej odda; a residuum do naszej dalшей disposiciei zostawać będzie.

Ten pomieniony podatek na przyszłym terminie popisowym każdy z dymów swoich oddać powinien będzie, do czego добра економичне, duchowne należecь повинне będą.

A żeby to laudum наше rzetelnieysze y gruntownieysze było, do ichm. panów posłów naszych posłane być ma, aby seymem approbowane było. Pisan w Brześciu, trzydziestego Septembra, anno tysiącsześćset siedmdziesiątego.

У тоє лядумъ подписъ рукъ тими словы: Stephan Kurcz — kasztelan y dyrektor seymiku wojewodztwa Brzeskiego, Ostaphian Tyszkiewicz — podkomorzy Brzescki, Władysław Alexander Szuyski — chorąży wojewodztwa Brzeskiego, Jan Kazimierz Zardecki — sędzia ziemski

Brzeński, Heronim Kazimierz Łyszczyński — podsędek wdz-twa Brzeskiego, Konstanty Przedziecki — stolnik Brzescki, Jerzy Stanisław Umiastowski — stolnik Wendenski, podstarości Brzescki, Jan Bęklewski — sędzia grodzki Brzescki; Kazimierz Łyszczyński — podstoli Midnicki, Jarosz Kazimierz Masalski, Jerzy Grecz, Tomasz Zgliczyński, Wacław Kurowicki mp., Walenty Kołakowski, Stanisław Bielski, Jan Michałowski — podczaszy Oszmiański, Andrzej Pakosławski z Sokiszyna, Kazimierz Piotr Grodzianowski Wereszczaka, Bazyli Stanisław, Jan Eysymont, Mikołaj Karsnicki z Granowa, Maciej Jan Gieszkowski — podczaszy Mozyrski, Paweł Władysław Jankowski — mieczny Kiiowski, Paweł Jan Wierzbicki, Benedykt Karsnicki, Dobrogost Kazimierz Skolimowki, Franciszek Gorecki, Karol Januszkiewicz, Heronim Piekarski, Jan Hylary Hayko, Abram Kursadcki, Piotr Dąbrowski — dworzanin i. k. mści, Kazimierz Stocki — ręką swą. Которое жъ то лядумъ, ку актикованью поданое, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписано.

## 1670 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 601—602.

### 259. Универсалъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца о поголовной подати.

Михаилъ Казимиръ Паць, гетманъ вел. кн. Литовскаго, извѣщаетъ военно-служащихъ и предписываетъ имъ, чтобы сборщикамъ поголовныхъ еврейскихъ податей, предназначенныхъ для уплаты жалованья войску, дѣлаемъ былъ свободный

проѣздъ по еврейскимъ обществамъ и оказываемо было всякое содѣйствіе; въ противномъ же случаѣ, ослушникамъ онъ угрожаетъ наказаніями, означенными въ войсковыхъ артикулахъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Апрѣля шестого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ,



подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Левко Ицковичъ, школьникъ Берестейскій, универсалъ одъ ясневельможного его милости пана Михаила Казимера Паца, воеводы Виленского, гетмана вел. великого князства Литовского, жидамъ старшимъ на выберање поголовного даный, ку активованью до книгъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac—woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit., ichm. panom woyskowym, którym to wiedzieć będzie należało, po zaleceniu chęci moich, oznaumuie. Iż wysyłaia starszy żydowscy dla wybierania pogłównego seymem przeszłym na zapłatę woysku uchwalonego, obranych s pośrodka siebie: przeto gdziekolwiek przybędą, abyście wmści nie tylko im żadney nie czynili przeszkody, ale owszem dopomagali do wybierania pogłównego od żydów, pod iakąkolwiek iurisdiką znajdować się będą,

gdyż samym wmciom należy na tym, aby pogłowne żydowskie, według uchwały seymowej, do skarbu wniesione było, in subsidium zapłaty woysku; więc y w drodze, gdziekolwiek się obróca ci poborcy żydowscy, aby od wmciów we wszelkim zostawali bezpieczeństwie y wolny mieli bez żadnego zatrudnienia przejazd, upominam y mieć chęć z władze mey, pod poenami, w artykułach woyskowych in contravenientes ordynansom hetmanskim opisanemi. Datum w obozie pod Sereszowem, dnia czwartego Decembris, anno tysiąc sześćset siedmdziesiątego.

У того универсалу подпись руки тими словы: Michał Pac — woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ универсалъ, ку активованью поданъ, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1933—1935.

260. Привилегія короля Михаила Брестскимъ Базилианамъ (униатамъ) на учреждение при церкви св. апостоловъ Петра и Павла братства чулочниковъ и шапочниковъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятого, мѣсеца Декабря одиннадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Янъ Будиловичъ, листъ привилей его королевское милости особомъ, на речъ въ чемъ нижей менованую, даный и служащий, ку активованью до книгъ кгородскихъ

Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał, z Bożej łaski król Polski, etc. Oznauumiemy tym listem naszym, komu by o tem wiedzieć należało. Za naupierwszy cel y sposób dobrego sprawowania państw, sobie od Pana Boga powierzonych, zakładając pomnożenie y rozszerzenie chwały Bożej y ozdobę kościołów y cerkwi iemu poświęconych, chętnie my do proźby y instantiey panów rad naszych, przy boku naszym będących, przy-



padli y skłonili się, którą do nas za wielbnemi oycami Bazylianami monastynu Brzeskiego, przy cerkwi świętych apostołów Piotra y Pawła, wiedzności z świętym kościołem Rzymskim katolickim zostaiącemi, wnieśli, aby oni przy pomienieney cerkwi przykładem inszych miast większych, w wielkim xięstwie Litewskim będących, dla szczególnego pomnożenia chwały Bożey, ozdoby y wygody cerkwie świętey erigować, założyć y promowować mogli, Bractwo Ponczoszników y Szapeczników, iakiey kolwiek conditiei y natiei ludzi, wełnianną bawiących się robotą, którym eximene—do ich od obligatiei inszych cechów, wszelakie wolności praerogatiwy, których bractwa religiei Greckiei, przy cerkwiach Bożych, w wielkim xięstwie Litewskim będących, zażywaią, tak iakoby tu wyrażone y specificowane były, nadaiemy y zażywać onych dopuszczamy, a mianowicie: aby im wolno było *de more et consuetudine* wszystkich bractw, miody brackie sycić y szynkować, *ea conditione et obligatione*, aby od tych miodów *wosk cale* do cerkwie świętych apostołów Piotra y Pawła oddawane były, pozwalamy y wolność daiemy. Co do wiadomości wszem wobec, komu by wiedzieć należało, a osobliwie magistratowi et communitati miasta naszego Brześcia y innym wszelkim cechom

Brzeskim przywodząc, chcemy mieć y surowie przykazuiemy, aby pomienionemu bractwu, przy cerkwi świętych apostołów Piotra y Pawła od nas nadanemu y erigowanemu, żadney y najmnieyszey nie czynili przeszkody y sprzecznemi nie byli, y owszem one promowowali y pomnażali, wolności, praw, swobod y praerogatiw, które takowym bractwom służą, zażywać y onemi się szczycić dopuszczali, *sub vadio* na każdego sprzeciw nego tysiąca kop Litewskich, temuż bractwu *applicando*, y dla łaski naszej inaczej nie czyniąc. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia ósmego miesiąca Octobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowania królestwa naszego polskiego wtórego roku.

У того листу его королевское милости привилею печать великого князства Литовского меньшая притисненная, а подпись рукъ теми словы: Michał król; Waleryan Stanisław Judycki—archidia kon Wilenski, pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ листъ его королевское милости привилей, ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.



1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1937—1940.

**261. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймике.**

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по выслушаніи посольскихъ реляцій, постановили:

1) Для уплаты жалованья Литовскому войску назначить 27 подымныхъ и для взиманія избрать сборщиковъ.

2) При этой же подати сборщики обязываются собрать и 1 подымное для нуждъ воеводства.

3) Подать эта должна быть собрана въ три срока. Изъ перваго выдать 12 подымныхъ Ли-

товскому войску и требовать его распушенія; въ случаѣ же несогласія на это, комиссаръ воеводства уполномочивается учинить протестацію.

4) Одно подымное израсходовать на уплату разнымъ лицамъ жалованья и вознагражденій.

5) Сборы втораго и третьяго сбора оставить въ распоряженіи воеводства.

6) Сборщикамъ за труды позволяется взять 1 грошъ со златаго.

7) Постановленіе долженъ подписать сеймовый директоръ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятого, мѣсяца Декабря тринадцатаго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто панъ Павелъ Янковскій, лядумъ, въ справѣ и речи въ немъ ниже менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

Мы—senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, na seymik relationis po skączonym szczęśliwie seymie, pro die dwunastego Decembris, anni praesentis, do Brześcia zgromadzeni. Po wysłuchaniu ichmość panów posłów naszych relacyi y przeczytaniu porządnym constitucii z skarbu na seymik nasz przysłaney, zgodnie iednostaynie na podatek dwadzieścia siedmioro podymnego na zapłatę woysku w. x. Lit., dobrze zasłużonemu, pozwalamy—na trzy raty, według constitutiei seymu blisko przeszłego podzielonych; do których wybierania porządek między sobą takowy-

śmy uchwaili: naprzód, stosuiąc się do laudum naszego przed seymem coronationis i. k. mości, pana naszego miłościwego, postanowionego, za directiei iaśnie oświeconego xięcia imc. pana podkancle-rzego y hetmana w. x. Lit., obranych poborców do pierwszej raty dwanaścior-ga podymnego y teraz mianuiemy: imc. pana Łukasza Łyszczyńskiego, imc. pana Piotra Stanisława Greka, imc. pana Piotra Łyszczyńskiego, imc. pana Jana Niepokoyczyckiego; iakoż ci ichmość zaraz y iurament przed nami wykonali.

Przy której pierwszej racie publiczney dwanaścior-ga podymnego, także iedne podymne na potrzebę województwa naszego uchwailiśmy y zgodnie pozwolili-śmy y pozwalamy, pilnie to zlecając et iniungendo autoritate seymu przeszłego approbowaną zgodę naszą, aby ich mość panowie poborcy nasi do pierwszej raty obrani, te iedne podymne, nemine excepto, tak z dobr i. k. mości wszelkich, duchownych y naszych szlacheckich wybierali, iako seymem utwierdzone te zezwolenie uchwala y zgodą naszą, nikomu niefolgując sub paena solutionis de proprio.



Reassumując zaś in omnibus też laudum, za directey xięcia iego mości pana podkanclerzego y hetmana w. x. Lit. uformowane, na commissyą następującą zgodnie pozwoliliśmy na obranego od nas commissarza imć pana Jerzego Władysława Grabińskiego—podkomorzego Wendeńskiego, którego imci obligujemy, aby, wcześniej da Bóg na mieysce commissiey przybywszy, we wszystkim prawa pospolitego postrzegając, osobliwie w tym, aby, po wypłaceniu pierwszej raty woysku w. x. Lit., podziękowawszy za wyświadczone oyczyźnie naszej merita, cale rozporządzone y zwinione było, czemu quam maxime ma imć pan commissarz nasz attendere ex vi legis; a inaczey żeby się stać miało, in suis nobis solenną powinien będzie zanieść protestacyą.

Iż sancita publica vim patiuntur, we wszystkim zaś conferując się do pomienionego laudum distribute y podział wybranego podymnego iednego na potrzebę wojewodztwa naszego, według tegoż przeszłego laudum, prawem aprobowanego, ichmość panowie poborcy takowy za zgodą naszą czynić będą powinni: iasnie wielmożnemu panu Stephanowi Kurczowi kasztelanowi wojewodztwa Brzeskiego za unkoszta pospolitego ruszenia y na innych publicznych aktach erogowanych, naznaczamy połowę podymnego—złotych pięć tysięcy y pięćset; imć panu commissarzowi do zapłaty woysku w. x. Lit.—złotych tysiąc; na chorągiew imć panu Władysławowi Alexandrowi Szuyskiemu—chorążemu Brzeskiemu—złotych tysiąc; imć panu Konstantemu Janowi Szuyskiemu—pisarzowi ziemskiemu Brzeskiemu, za pokilkakrotne na seymach od nas odprawionych legacyi—dwa tysiąca złotych; ichmość oycom dominikanom gratitudinis ergo, ratione odprawowania seymików—złotych trzysta; iegomość panu Tomaszowi Meżykowi—chorążemu roty husarskiej wielmożnego imć pana kuch-

mistrza w. x. Lit. humanitatis, iako posłowi od woyska w. x. Lit. do nas przybyłego—złotych sześćset; imć panu Kazimierzowi Łyszczyńskiemu—złotych czterysta; imć panu Newelskiemu—skarbnikowi Brzeskiemu—złotych trzysta, salva coaequatione między ichmość;—które y woli naszej y dispoziey ichmość panowie poborcy sub fide, honore et conscientia satisfacere powinni będą.

Drugie zaś piętnaścioro podymne, na dwie raty podzielone, według czasów determinowanych w constitutiey seymu przeszłego, obrani od nas poborcowie do każdej raty, osobliwie tych ichmców mianowaliśmy, mianowicie, do podymnych sześciorga wtorey raty w roku przyszłym tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego dnia... miesiąca Septembra do wybierania:—imć pana Alexandra Niepokoyczkiego y imć pana Alexandra Kościuszka—poborcami obraliśmy; którzy ichmość, zacząwszy na terminie wybierania, według uchwały seymowej, we wszystkim do konstitutiey teraznieyszey stosować się mają.

Trzecia zaś rata dziewięciorga podymnego w roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórym, miesiąca Marca trzydziestego pierwszego dnia przypadająca, ma być wybierana przez imć pana Krzysztofa Bukrabę, imć pana Jana Szostawickiego y imć pana Jerzego Brzostowskiego, pilnując terminów y czasu constitutiey tegorocznie stwierdzonych y naznaczonych tak, iakoby się przez ichmość panów poborców naszych Brzeskich we wszystkim prawu pospolitemu dość działo; solarium zaś ichmość panom poborcom naszym, do wszystkich rat obranym, na odwiezienie do skarbu w. x. Lit. pieniędzy, po groszu od złotego pozwalamy, nad to zaś nic sobie więcej wymagać nie będą powinni.

Na tymże seymiku, za prośbą imć pana Marcelina Żardeckiego, imć pana Ja-



kuba Bobrownickiego—sędzica Brzeskiego y imé pana Theofila Kościa, pozwoliliśmy, z respektu strat ich, dla wojewodztwa stałych, po groszy trzy z dymu; które te datki przy drugiey racie podymnego przez tychże imé panów poborców, do drugiey raty naznaczonych, wybierane być mają; do rąk iednak pomienionych osób oddawać nie będą powinni, aż za wolą wojewodztwa, albo komu wojewodztwo zleci między ichmość uczynić distribute.

Do którego laudum naszego nomine

całego wojewodztwa naszego iego mość pan director podpisać się ma.— Pisan w Brześciu, dnia trzynastego Decembris, tysiąc sześćset siedmdziesiątego.

У того лавдумъ подписъ руки тыми словы: Stephan Kurcz—kasztelan y director seymiku relacyinego wojewodztwa Brzeskiego. Которое жъ то лавдумъ, ку актикованью поданое, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписано.

## 1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1965—1968.

### 262. Универсалъ подкоморія Оршанскаго Іеронима Котла о порядѣ взыма- нія назначенныхъ для короля пошлинъ съ соли и сельдей.

Оршанскій подкоморій Іеронимъ Котелъ симъ универсаломъ извѣщаетъ кого слѣдуетъ, что велѣдствіе назначенія на сеймъ новыхъ пошлинъ съ соли и сельдей въ пользу короля и отдачи оныхъ ему—Котлу—въ администрацію, онъ послалъ своихъ повѣренныхъ на таможи съ надлежащими инструкціями для взымаія оныхъ. Повѣренные

обязываются требовать у лицъ, провозящихъ товары, удостовѣреній: у кого куплены эти товары и по какой цѣнѣ, и, по удостовѣреніи въ семъ, выдавать имъ въ полученіи пошлинъ свои квитанціи. Лица же, позволившія себѣ уклонить- ся отъ уплаты ихъ, будутъ подвергасмы конфискаціи ихъ имуществъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семдесятаго, мѣсеца Декабря двадцать сегого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ; подстаростимъ Берестейскимъ, постановившіе очевисто его милость панъ Казимеръ Кучинскій, универсалъ вельможного его милости пана Самуеля Іеронима Котла—подкоморого Ошмянского, старосты Скирстимонского, въ справѣ и речи въ немъ нижей менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jaśnie wielmożnym, wielmożnym mnie

wielce miłościwym panom, po zaleceniu moich powolności, Samuel Heronim Kociel—podkomorzy Oszmiański, starosta Skirstymoński, tudzież ichmość panom burmistrzom, raycom, mieszczanom y kupcom w miastach, miasteczkach y we wsiach, tak i. k. mości pana mego miłościwego, duchownych, iako y świeckich, oznaymię. Iż rzecz-pospolita na seymie blisko przeszłym, w Warszawie, diebus Nowembris, in anno tysiąc sześćset siedmdziesiątym skonczonym, cło solne na lat dwie, które się naczynaia dnia pierwszego Januaryi, anno sześćset siedmdziesiąt trzeciego, uchwaliwszy i. k. mości, panu memu miłościwemu, in vim gratitudinis conferowała. A i. k. mość, pan



móy miłościwy, mnie y colledge memu do administratyei podać raczył, obligando fidei et conscienciam nostram, abysmy quam exactissime te cło od wszystkich, nemine excepto, tak iako constitutie anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego y teraznieyszego seymu chcą mieć, sami przez się, lubo przez substitutów naszych—odbierali. Zaczynam, czyniąc dosyć w tym woli y rozkazaniu i. k. mści, pana mego miłościwego, zsyłam imć pana Kazimierza Kuczyńskiego—dworzanina i. k. mści do miast, miasteczek y mieysc tych, gdzie się sól y śledzie złożone, zwyczajnie w beczkach będące, nayduią, zleciwszy imci nayprzód, aby doskonało wszędzie wespół z urzędem tym, pod czyią iurisdikcją będzie się to odprawowało, uczynić rewizyę; sól wszytka y śledzie, ile się naydzie, do rejestru intrologowanego opisał, a iako podpis rąk tych ludzi, z urzędu zesłanych w tymże rejestrze miał, tak y przeciwny od siebie onym podpisał, y cło, należące i. k. mści, panu memu miłościwemu, według constitutyei anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego y teraznieyszego seymu, odebrał; a potym, zostając na komorach y przykomorkach, sobie do attencyei poleconych, te cło od soli y śledzi, ładem y wodą kto kolwiek y pod czyim kolwiek tytułem noviter do w. x. Lit. wprowadzać będzie, quam fidellissime wybierał; kwity każdemu, wyrażając liczbę towaru tego y pieniędzy wziętych, dawał; do rejestru wyżej wspomnianego każdego de nomine mianując, zaraz ordine, dzień po dniu wpisował, y podpis ręki tego, kto się odprawi, pod tymże wpisem towaru tego otrzymał; a jeśli by który pisać sam nie umiał, tedy aby tenże sam urzędu o podpis uprosił. Insuper życzę, aby o każdym, kto cło zapłaci, urząd wiedział y u siebie registra miał drugie, (a to dla uyscia suspicyi u pana y dla dosko-

nalszey o tym prowencie wiadomości czyniąc); aby tedy żaden prawu postanowionemu y woli i. k. mści, pana mego miłościwego, contravenire et diffugia na szkodę skarbu i. k. mści quaerere nie wazył się, poenamque confiscationis na sól y śledzie swoją zaciągać nie chciał, a według wyrażonego w tym uniwersale porządku sprawił się, ia wielce proszę y z woli i. k. mści, pana mego miłościwego; ostrzegam, to declarando, że taki każdy, tak ode mnie, iako y od collegi moiego, z woli i. k. mści, pana mego miłościwego, dla dozoru tegoż prowentu przydanego, folgi et compassionis (in quantum by szkodzić panu chciał) nie uzna. A że na różnych mieyscach, gościńcach y drogach prywatnych straż zasadziwszy inquirować zleciłem, z każdego, kto kolwiek sol y śledzie powiezie, aby dał sprawę—u kogo kupił y kartę per modum attestacyey od tego, kto one mu sprzedać miał; dla tego ten iest fermowany sposób: nayprzód, od soli y śledzi odmyconych, aby drugi raz cła nie brano; drugi—aby te attestacye z rejestrami, pod czas rewizyey spisaniem confrontowano, ieżeli więcey nie sprzeda kto, a niżeli czasu rewizyey znaydowało się; co gdyby się pokazało na kogo, sequeretur confiscatio soli y śledzi za taki szkodliwy postępek przeciwko panu na każdego. Zaczynam, wiedząc wszyscy, że wszelakie sposoby niesłuszne uysć nagany nie będą mogli, wcześniej ostrzegam y proszę, aby onych żaden zażywać y takiego człowieka protegere y bronić nie chciał, bo iako w krzywdzie y szkodzie i. k. mści, pana mego miłościwego, musiał bym samemu to donosić panu, a zatym nieomylna sequeretur na każdego w prawie pospolitym opisana wina. Dan w Bienicy, dnia dwudziestego Decembris, anni tysiąc sześćset siedm-dziesiątego.

У того универсалу, при печати при-



тисненой, подпись руки тыми словы: WW. mm. panów życzliwy przyiacielu powolny sługa: Samuel Hieronim Kosciół—podkomorzy Oszmiański. Который же тотъ универсалъ, чрезъ особу верху менованую ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

1670 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр 451—454.

263. Универсалъ короля Михаила о назначеніи пошлины съ соли.

Король Михаилъ, извѣщая всѣ станы рѣчи-посполитой, а равно и завѣдующихъ сборами пошлинъ, что рѣчь-посполитая, для поддержанія чести и цѣлости государства присудила ему пользованіе соляными пошлинами, въ томъ числѣ и двухлѣтними пошлинами съ в. кн. Лит., предписываетъ: завѣдывать сборами оныхъ—подскарбію в. кн. Лит., а всѣмъ остальнымъ—въ точности исполнять свои обязанности, т. е. согласно съ конституціей 1661 г. уплачивать эти пошлыны писарямъ безъ всякихъ отговорокъ, по обычаю.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Генваря двадцать шестого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно козакъ скарбовый Николай Каплевскій, листъ его королевское милости—универсалъ, въ справѣ и речи въ немъ ниже менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał, z Bożej łaski król Polski, etc. Wszem - wobec y każdemu zosobna, wszelkiey praeeminentiey, kondycyey stanu duchownego, szlacheckiego y kupieckiego ludziom, także urodzonym administratorom ceł y myt w. x. Lit., tudzież pisarzom celnym skarbowym y ich substitutom na cłach, komorach y przykomorkach, do wszystkich granic w. x. Lit. będącym, oznajmujemy. Jż iako cała rzecz-pospolita, vigore constitutiei na przeszłym seymie sub titulo—gratitudo, respektem znacznych sump-  
tów naszych, które zatrzymując honor y całość narodu impendere musimy, postanowiła podatek cła solnego, według constitutiei tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego, we wszystkim tę constitucją circa modum exactionis tego podatku reasumując y ten prowent do naszej dyspozyciei powagą seymu tego iest dany, tak, aby prowent nam do lat dwóch, od stanów w. x. Lit. pozwolony, porządnie był wybierany; pilnemu dozorowi wielmożnego podskarbiego w. x. Lit. iest zlecony; przeto y my, inhaerendo constitutioni, pilnemu tegoż wielmożnego podskarbiego wielkiego w. x. Lit. dozorowi pomieniony prowent cła solnego poruczamy, y aby był porządnie wybierany a die prima Januarii anni tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, do takiegoż dnia anni tysiąc sześćset siedmdziesiąt trzeciego, tym universałem naszym zlecamy. A oraz po wszystkich in genere iakichkolwiek kondycyi y stanu ludziach chcemy mieć y rozkazujemy, abyście, o tey wyraźney wszystkich stanów rzeczy-pospolitey woli wiedząc, przerzeczony prowent cła solnego bez żadney con-



tradikcyi, solito usitatoque more, stosu-  
iać się do constitucyei tysiąc sześćset  
sześćdziesiąt pierwszego, oddawali y bez  
żadney praepedycyei pisarzom celnym, od  
skarbu w. x. Lit. postanowionym, żadne-  
mi się nie zasłaniając libertacyami, wypła-  
cać kazali y wypłacali, inaczej nie czyniąc  
dla łaski naszej y s powinności swej. Dan  
w Warszawie, dnia dwudziestego trze-  
ciego miesiąca Decembra, roku Pańskiego  
tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowa-  
nia naszego Polskiego—wtórego roku.

У того листу его королевское мило-  
сти—универсалу печать великая вели-  
кого князства Литовского притиснена,  
а подпись руки теми словы: Michał  
król; Cyprian Paweł Brzostowski—refe-  
rendarz y pisarz w. x. Lit. Который  
же тотъ листъ его королевское мило-  
сти, универсалъ, черезъ особу верху  
менованую ку актикованью поданный,  
есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ  
принять и уписанъ.

### 1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 551—554.

264. Грамота короля Михаила, подтверждающая комиссарское постановление относительно крестьянъ Воинскаго ключа, съ показаніемъ количества владѣ-  
мой ими земли и податей.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого  
тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого,  
мѣсеца Марца семнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ,  
передо мною Еримъ Станиславомъ Умя-  
стовскимъ—стольникомъ Венденскимъ,  
подстаростимъ Берестейскимъ, постано-  
вившисе очевисто панъ Якубъ Желя-  
зовскій, листъ его королевское милости  
конфирмацыйный, подданнымъ его ко-  
релевское милости ключа Воинскаго  
данный и служацій, на речъ нижей въ  
немъ менованую, ку актикованью до  
книгъ кгородскихъ Берестейскихъ по-  
далъ, въ тые слова писанный:

Michał, z Bożej łaski król Polski, etc.  
Oznaymuiemy tym listem naszym, komu  
to wiedzieć należy, iż pokładany był  
przed nami ekstrakt z xiąg commisarskich,  
poddanym naszym do oekonomiey Brze-  
skiej—klucza Wońskiego służący, y su-  
plikowano nam iest przez panów rad y  
urzędników dworů naszego imieniem po-

mienionych poddanych naszych, abyśmy  
przerzeczony ekstrakt powagą naszą kró-  
lewską zmocnili y stwierdzili, który od  
słowa do słowa tak się w sobie ma:

My commissarze, od i. k. mści zesłani  
do oekonomiey Brzeskiej: Mikołaj Gin-  
wił z Piotrowa Piotrowski—kuchmistrz  
w. xięstwa Lit-go, Jan Władysław Ne-  
welski—skarbnik Brzeski, dworzanie y  
commissarze i. k. mści, zostając na ve-  
rificacyi w kluczu Woynskim woytow-  
stwa Rudzieńskiego. Ustawa sioła Rud-  
no: włok siedmdziesiąt y iedna, to iest,  
włoka na woyta wolna—iedna; na cer-  
kiew—włok trzy; pustych włok—trzydzie-  
ście ośm y czwieri trzy; hayduckich  
włok—trzy; pogorzałych z chałupami,  
gumnami—włok cztery y czwieri trzy;  
pogorzałych bez gumien—włok dwie;  
ciągłych—włok iedynaście y czwieri  
trzy. Z tych powinni płacić: z kaźdey  
włoki—po złotych trzy y groszy dzie-  
więciu, pieniędzy sześciu; żyta po bec-



ce, owsa po dwie z włoki; gęś iedna, kura iedna, kapłun ieden, iaiec dwadzieścia, albo za to złoty ieden, groszy dziesięć z włoki; zosobna włok uprzywiliowanych Theodora y Hrehorego Stephanowiczów—włok trzy. Za wszystkie powinności powinni płacić — z włoki po złotych siedmiu, groszy pietnastu, a czynszowych wieś—włok trzy y czwieri trzy, powinni płacić—z włoki po złotych ośmiu, groszy sześciu, pieniędzy cztery, to iest, żyto y owies, kury, gęsi, tak iak ciągle. Morgów wszystkie sioło trzyma trzysta. Z tych Stephanowiczowie trzymaia morgów czterdzieście cztery; płacić powinni z morga—po groszy dwa, pieniędzy cztery; a morgów dziesięciu wolne bez płaty zostaią. Też z morgów dziewięciu sianożetnych powinni płacić—po groszy trzy, pieniędzy sześciu. Zostaię morgów całej wsi do płacenia dwieście czterdzieście sześć; ogułem płacili przy włocznym czynszu—złotych sto dziewięć; teraz z tych morgów inaczej płacą, dla spustoszenia, iak wiele włok trzymaia. Arędy z całej wsi—złotych czterdzieście pięć, powinność według dawnych rewizyi—dni dwanaście do roku y tłok trzy z włoki; także przez cały rok więcey nie nadto, żyto do portu odwozić do Brześcia. A z włoki zosobna podwoda raz w rok, za mil dwadzieścia cztery, stróż rokowy ieden, według dawnego zwyczaiu, któremu powinni kożuch, buty y siekierę y wór, y zarobić pola czwierz iedne; siano na łąkach dwornych, według dawnego zwyczaiu, powinni sprzątywać, a według możności tych czasów. A drew, pod bytność imci pana oekonoma—po wozie z włoki kaźdey w tydzień ieden. Sioło Brzozów—kont włok dwadzieścia ośm; z tych na leśniczego Krolebrodzkiego—włoka iedna; pustych—włok siedm, czwieri trzy y sześcina; włoka pogorzała iedna y czwierz; hayduckich—włok trzy, — dają dziakło;

ciągłych—włok iedynaście, płacą po złotych cztery, groszy iedynaście, pieniędzy dwa, trzecin dwie; za gęsi, kury, kapłuny, iayca—po złotemu iednemu y groszy dziesięciu; żyta—po beczce iedney; owsa—po beczek dwie. Czynszowych—włok trzy, czwieri trzy, morg ieden y pół, z włoki płacić powinni—po złotych ośmiu, groszy sześciu, pieniędzy dwa y trzecinie iedney; dziakło iako y s ciągłych włok; kury, gęsi, kapłuny także powinni dać z morgów przywłocznych y zaścianków; tak płacą ogułem przywłocznym czynszu—złotych trzydzieście siedm, groszy dwa. Arędy karczemne—złotych dwadzieścia, groszy ośmnaście; powinność, roboty y stróż, zarówno ze wsią Rudnym. Sioło Wiski—włok ośmnaście; pustych włok cztery, czwierz iedna; ciągłych—włok iedynaście, czwieri trzy; czynszu po złotych cztery, groszy dwadzieścia dwa; kury, kapłuny, iayca, gęsi y dziakło, zarówno z wyszmianowanemi wsiami, z morgów ogułem przywłocznym, czynszu płacą—po złotych dwadzieścia siedm, groszy dwa. Arędy karczemney — złotych dwadzieście; powinność z wyszspecificowanemi wsiami. Na co my commissarze, będąc zesłani od i. k. mści, pana naszego miłościwego, benificatią uczyniwszy, przy dawnych ustawach zostawiliśmy, y na tośmy dali stwierdziwszy im ustawy, s podpisem rąk naszych. Działo się anno tysiąc sześćset piędziesiąt szóstego, dnia dwudziestego wtórego miesiąca Augusta. U tego ekstraktu, przy pieczęciach, takowe podpisy: Mikołay Ginwił Piotrowski—kuchmistrz w. xięstwa Lit-go y commissarz; Jan Władysław Newelski—skarbnik Brzeski, dworzanin y commissarz i. k. mści do oekonomiey Brzeskiej, ręką własną.

My tedy król, do pomienioney zwyż łaskawie się skłoniwszy supliki, przerzeczony ekstrakt z xiąg commissarskich poddanym naszym klucza Woin-



skiego wydany, we wszystkich punctach, klawzulach y paragrafach stwierdzamy et in toto mocą y powagą naszą królewską zmacniamy, approbuujemy, y przy dawnych cale y nienaruszenie zostawiamy ustawach. Na co dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Białoleśce, dnia dwudziestego pierwszego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdzie-

siąt pierwszego, panowania naszego—wtórego roku.

У того листу его королевское милости конфирмацыйного, при печати великого князства Литовского притисненой, подпись руки теми словы: Michał król. Который же тотъ листъ его королевское милости конфирмацыйный, черезъ особу верху менованую ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

### 1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 431—433.

265. Листъ короля Михаила къ администратору Кобринской экономіи объ оставленіи крестьянъ этой экономіи при правахъ, предоставленныхъ имъ ревизорами.

Лѣта отъ Нароженъя Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсеца Генваря осемнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Мартинъ Панасовичъ, Прокопъ Гавриловичъ, Корнило Сацевичъ, подданные экономіи его королевское милости Кобринское, ключа Черевачицкаго съ села Тевелевъ, листъ его королевское милости въ справѣ и речи нижей въ немъ менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писанный.

Michał, z Bożej łaski król Polski, etc. Urodzonemu Andrzejowi Kotowiczowi, pisarzowi wielkiego xięstwa Litewskiego, staroście Grodzieńskiemu, oekonomiey naszej Kobryńskiej administratorowi, wiernie nam miłemu, łaska наша królewska. Urodzony, wiernie nam miły!

Suplikowali nam poddani nasi oekonomiey Kobryńskiej, ключа Czerewaczyckiego, abyśmy ich przy dawnych y poślednieyszych ustawach rewizorskich zachowali y one im utwierdziwszy, wierność waszą intimowali, zatrzymanie onych, iakoby w nich od substytutów wierności waszey żadnego nie ponosili praeiudicium, osobliwie aby w zbieraniu dani miodowej, którey połowica tylko z drzewa bortnego do wydawania należy, a do ulów y pniów, w domach tych poddanych będących, zciągać się nie ma, według tych że ustaw nie byli pociągnięni. My tedy król, w supliki ich łaskawie wyrzawszy y do słuszności samey przychylając się, pomienionych poddanych naszych przy dawnych y poślednieyszych ustawach rewizorskich nienaruszenie zostawiamy y po wierności waszey mieć chcemy, abyś substytutom swoim, według pomienionych ustaw, zachować się rozkazał y połowicę miodów tylko z drzewa bortnego, a nie z domowych ulów



exigere dopuszczał. Uczynisz to, wierność wasza, z powinności swojej y dla łaski naszej. Dan w Warszawie, roku millesimo sexcentesimo septuagesimo primo, miesiąca Stycznia dnia ósmego, panowania naszego wtórego roku.

У того листу его королевское милости при печати великой великого княз-

ства Литовского подпись руки его королевское милости теми словы: Michał król. Который жъ тотъ листъ его королевское милости, чрезъ подданныхъ вышъ менованныхъ ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

### 1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 455—457.

266. Листъ короля Михаила администратору Кобринской экономіи Котовичу, чтобы онъ, кромѣ установленныхъ для крестьянъ податей, никакихъ другихъ не взималъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Стычня двадцать седмого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Ольшевскій, листъ его королевское милости упоминальный до вельможного его милости пана Андрея Котовича, писаря великого князства Литовского, старосты Городенского, экономіи его королевское милости Кобринское администратора, на речъ въ немъ ниже менованую, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał, z Bożej łaski król Polski, etc. Urodzonemu Andrzejowi Kotowiczowi, pisarzowi w. x. Lit., staroście Grodzieńskiemu, oekonomiey naszej Kobińskiej administratorowi, wiernie nam miłemu, łaska nasza królewska. Urodzony, wiernie nam miły! Doniesiono nam iest przez panów rad y urzędników naszych, iż pod pretextem appendicis przy declara-

cii wojewodztwa Brzeskiego przyłączoney niemałe praeiudicium dobrom naszym stołowym y rzeczy-pospolitey, względem aprobowanego laudum infertur; tedy, ponieważ wszystkie appendices rzecz-pospolita prawem pospolitym zniosła y teraznieysze laudum, które się sadzi na declaratiey aggravare nie może, z tych przyczyn chcemy mieć po wierności twoiej, abyś takowym uchwałem, które cum praeiudicio iuris publici et privatorum na seymiku postanowione są, nie podlegał y dobr naszych uciążać prywatnemi contributiami y laudami nie kazał, ale tylko podatki rzeczy-pospolitey na zapłatę woysku postanowione wybierać y skarbowi rzeczy-pospolitey, według rat w constitutiey opisanych, dość czynić wskazał, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej. Dan w Warszawie, dnia dziesiątego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, panowania państw naszych—wtórego roku.

У того листу его королевское милости упоминального печать великая в. к. Лит. притисченная и подпись рукъ теми словы: Michał król; Cyprian Pa-



weł Brzostowski, referendarz y pisarz w. księstwa Lit-go. Который тотъ листъ его королевское милости упоминальный, чрезъ особу верху менованую ку активованью поданъ, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 559—561.

267. Привилегія на ярмарку мѣстечку Высокому.

Король Михаилъ, по просьбѣ Литовскаго надворнаго подскарбія Венедикта Сапѣги, даетъ привилегію на ярмарку принадлежащему ему мѣстечку Высокому—въ Брестскомъ воеводствѣ. Ярмарка ежегодно должна открываться со дня св. Михаила и продолжаться четыре недѣли. Сапѣга чрезъ своихъ урядниковъ долженъ будетъ наблюдать за порядкомъ, тишиною и правильною мѣрою во все время продолженія ярмарки.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Марца двадцать первого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившимся очевисто панъ Стефанъ Янушевичъ, листъ его королевское милости—привилей, на речъ въ немъ ниже менованую даный и служацій вельможному его милости пану Бенедиктови Сапѣзѣ, подскарбему надворному великого князства Литовского, ку активованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał, z Bożej łaski król Polski, etc. Oznajmujemy tym listem naszym, iako naszej królewskiej zwierzchności w państwach nam od Pana Boga spowierzonych, wiernych poddanych naszych y ich dobra wszelakimi należy provideować porządkami, tak słuszną chcąc potrzebie ludu pospolitego uczynić wygodę w dobrach dziedzicznych ziemskich, za prośbą do nas wniesioną urodzonego Benedykta Sapiehi, podskarbiego nadwornego w. x. Lit., w mieście iego, nazwanym

Wysokie, w w. x. Lit., w wojewodztwie Brzeskim leżącym, iarmark na dzień pewny, to iest, na dzień Michała świętego, święta rzymskiego ustanowić y uprzywileiować umysłiliśmy, iakoż y niniejszym listem naszym pomienionym dobrom urodzonego Benedykta Sapiehi, podskarbiego nadwornego w. x. Lit., ten iarmark nadaemy y conferuiemy. Ma tedy y wolen będzie urodzony Benedykt Sapieha, podskarbi w. x. Lit., powagą niniejszego przywileiu naszego ten iarmark w pomienionych dobrach swoich obwołać kazać y owy wyrażony dzień każdego roku zgromadzony y przez niedziel cztery trwający mieć; za tym iako we wszelkich krzywdach, czasu iarmarku gościom zgromadzonym stałych, podług prawa, sprawiedliwość świętą sam przez się y przez urzędników swoich czynić, zwyczajnę zaś y należyte, przykładem innych, miarę targową y inne przychody od ludzi kupieckich odbierać kazać y zażywać każdego iarmarku wiecznemi czasy. Na co, dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisaliśmy y pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Datum w Warszawie, dnia piętnastego miesiąca Stycz-



nia, roku tysiąc sześćset siemdziesiąt pierwszego, panowania naszego polskiego wtórego roku.

У того листу его королевское милости привилею печать великая великого князства Литовского, а подпись рукъ тыми словы: Michał król; Wale-

ryan Stanisław Judycki, referendarz у pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его королевское милости привилей, чрезъ особу верху менованую ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

## 1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 423—426.

**268. Упоминальный листъ короля Михаила Гавріилу Колендѣ, архіепископу митрополитанскому всея Руси, чтобы пресвитеры греко-унитской церкви не дѣлали обидъ жидамъ.**

Король Михаилъ поставляетъ на видъ архіепископу Колендѣ жалобы евреевъ на притѣсненія и самоуправство подвѣдомственнаго ему греко-унитского духовенства, которое дѣлаетъ имъ разныя обиды, судить ихъ своимъ духовнымъ судомъ, издаетъ свои декреты и, на основаніи ихъ, производитъ надъ ними экзекуціи; вмѣстѣ

съ симъ вмѣняетъ ему въ обязанность произвести по сему дѣлу строгое разслѣдованіе и удовлетворить обиженныхъ; на будущее же время руководствоваться общими узаконеніями, о претензіяхъ своихъ заявлять подлежащимъ мѣстамъ и судиться съ евреями по законамъ гражданскимъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Генваря шестнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившимся очевисто Левко Ицковичъ, школьникъ Берестейскій, листъ его королевское милости упоминальный, до вельможного въ Богу его милости ксендза Кгабриеля Коленды, архіепископа митрополитанского цалой Руси, въ справѣ и речи ниже въ немъ менованой выданный, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał, z Bożey łaski król Polski, etc. Wielebnemu w Bogu xiędzu Gabryelowi Kolendzie, archiepiskopowi metropolitańskiemu całej Rusi, uprzejmie nam mi-

łemu łaska nasza królewska. Wielebny, uprzejmie nam miły! Podana nam iest przez niektórych urzędników dwornych przy boku naszym na tenczas będących, imieniem żydów Brzeskich suplika, iż oni wielkie a nieznosne praeiudicia, krzywdy y szkody od oyców praesbiterów Brzeskich—ritus graeci unitorum, pod władzą uprzejmości waszey będących, ponoszą, którzy gwałtownym na nich następowaniem pomienionych żydów infestując, onych nienależnie przed sąd duchowny, do którego, podług prawa sobie służącego, nie należą pociągają et exinde za dekretami, incontumaciam otrzymanymi, executią pro libitu suo czynią y do szkod y nakładów żydów przywodzą; co wszystko, lubo kilka kroć uprzejmości waszey żydzi donieśli y takowe angariae sobie stałe sprawiedliwości z winnych prosili, iednakże iej otrzymać nie mogli.



Zaczynam żądać pilnie po uprzejmości waszej, abyś nie tylko praesbiterom swoim, pod władzą swoją będącym, żydów Brzeskich ciemnić onych, do contrybutii nienależnych, do szkód y nakładów przywodzić, tumultów y innych ciężarów czynić nie pozwalał, ale owszem za poczynione szkody nagrodzić iniuriatis rozkazawszy, in futurum pomienionych praesbiterów od takowej violentie y bezprawia powściągnąć y substitutom swoim tamecznym dekrétom na żydów indebite, cum convulsione prawa im służącego, sub nullitate iudicatorum et executionum, ferować zakazał; wszakże iednak ieśli, albo sam uprzejmość wasza, albo substitutowie uprzejmości waszej, pogotowiu oycowie praesbiterowie Brzescy ritus graeci, mają iakie od żydów tamecznych

praetensie, abyście onych raczej prawie, a nie violenter, in foro fori dochodzili,—uczynisz, uprzejmość wasza, dla samey słuszności y dla łaski naszej. Dan w Warszawie, dnia piątego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, panowania państw naszych wtórego roku.

У того листу его королевское милости упоминального печать великого князства Литовского притиснена, а подписъ рукъ тыми словы: Michał król; Cyprian Paweł Brzostowski—referendarz y pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его королевское милости упоминальный, ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

## 1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 413—414.

269. Присяга тивуна Филимона Грицевича и лавника Грица Гружовича о томъ, что рота, подъ командою крайчаго в. к. Лит. Дольскаго, слѣдуя въ обозъ изъ Шерешева, причинила убытку въ имѣнии Ельной на 330 злотыхъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Генваря пятнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Stanisławомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Хилимонъ Грицевичъ—тивунъ и Гриць Гружовичъ—лавникъ подлавенства вельможное ее милости паней Бутлеровой, подкомориной коронной, юраментъ выконанный ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писанный:

Ja Chilimon Hrysewicz—ciwón y ia

Hryc Hrużowicz — ławnik majątności wielmożney ieymość paniey Butlerowey, podkomorzyney koronney, nazwaney Jelney, przysięgamy Panu Bogu wszechmogącemu w Trócy świętey iedynemu na tym: iż chorągiew wielmożnego imć pana Dolskiego, krayczego w. x. Lit., idąc ciągnieniem w województwie Brzeskim do obozu y z obozu od Szereszewa po dwakroć,—raz ugode wzięli, a potem, z chorągwią na nocleg stawwszy,—wielkie krzywdy y szkody, grabieże różne według processu y reiestru, w majątności y wsiach nazwaney Jelney, wszystkiego na złotych trzysta trzydzieście, lekko kładąc, uczynili y zabrali. Na czym iako spra-



wiedliwie przysięgamy, tak nam Panie Boże pomóż, у мѣка іего święta. osoby верху менованые выконаны и ку активованью поданы, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 547—549.

270. Листъ короля Михаила подстаростѣ Одаховскому, чтобы онъ по случаю пожара въ селѣ Руднѣ не взималъ съ королевскихъ крестьянъ дьякла въ теченіи одного года.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Марца семнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившиее очевисто панъ Янъ Желязовскій, листъ его королевское милости упоминальный до его милости пана Одаховскаго—подстаростего Воинского, въ справѣ и речи ниже въ немъ менованой даный, ку активованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał, z Bożey łaski król Polski, etc. Urodzonemu Stanisławowi Odachowskiemu podstarościemu naszemu Woĩńskiemu wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony, wiernie nam miły! Doszła nas suplika przez panów rad y urzędników dworu naszego imieniem poddanych naszych ze wsi Rudna, kłucza Woĩńskiego, iż świeżo będąc, z dopuszczenia Bożego, ogniem nawiedzeni, nie mogą powinniemu względem oddawania działka, na rok teraźniejszy należytego, dosyć uczynić postanowieniu; przeto my, bacząc rzecz słuszną, z повинного над ubogimi ludźmi politowania, chcemy mieć po wierności twoiej y

serio rozkazuiemy, abyś wierność twoia przerzeczonych pogorzelców ze wsi Rudna do oddawania na rok teraźniejszy działka nie turbował, stosując się w tym do wyraźney woli naszej. A że z teyże wsi Rudna drudzy poddani nasi suplikowali do nas, że wierność twoia, mimo postanowione ustawy, dworną narzucasz gorzałką, którey szynkować nie powinni, płacąc podług dawnych commissyi aręde do skarbu naszego; przeto y w tym wierność twoią napominamy, abyś całemu woytowstwu żadney w tym nie ważył się czynić przeszkody dla łaski naszej, co y powtóre wierność twoię intimowawszy, chcemy mieć po wierności twoiej, abyś wierność twoia Stephana Ostrzeszeckiego, poddanego na ten czas naszego, we wsi Rudnie mieszkającego, od lat kilkunastu zasiedziałego, iako nam iest delatum za requisitią urodzonego Białobrzеского, nie wydawał. Inaczey tedy wierność twoia nie uczynisz z повинności urzędu swego, dla łaski naszej. Dan w Białolece, dnia dwudziestego wtórego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, panowania naszego wtórego roku.

У того листу его королевское милости упоминального, при печати приписаной, подпись руки тыми словами:



Michał król. Который же тотъ листъ его | актикованью поданный, есть до книгъ королевское милости упоминальный ку | кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 509—512.

271. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на конвокацію въ Вильну.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на конвокацію въ Вильну, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Заявить чтобы подобныя конвокаціи на будущее время не составлялись въ в. кн. Литовскомъ, такъ какъ они отзываются нѣкоторымъ сепаратизмомъ и предметами своими имѣютъ не столько благо общественное, сколько пользу нѣкоторыхъ лицъ частныхъ; въ данномъ же случаѣ дать свое согласіе во вниманіе къ той опасности, которая угрожаетъ рѣчи-поспо-

литой со стороны Оттоманской Порты, но съ тѣмъ условіемъ, чтобы кромѣ изысканія средствъ къ защитѣ государства, о другихъ предметахъ ни какихъ разсужденій не было.

2) На увеличеніе войска не соглашаться ни подъ какимъ видомъ, а соглашаться только на всеобщее ополченіе и то съ согласія другихъ воеводствъ и въ случаѣ серьезной опасности.

3) Чтобы вооруженное ополченіе, въ ожиданіи могущихъ возникнуть опасностей, расположено было по границахъ в. княжества Литовскаго.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Февраля двадцатаго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто его милость панъ Павелъ Янковскій—мечникъ Кіевскій, инструкцію ихъ милости пановъ обывателей воеводства Берестейскаго, въ справѣ и речи нижей въ ней менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную:

Instructia woiewodztwa Brzeskiego, dana wielmożnym: imci panu Franciszkowi Sapiezie—koniuszemu w. x. Lit., staroście Brasławskiemu, Olkinickiemu, imci panu Ostaphianowi Tyszkiewiczowi—podkomorzemu Brzeskiemu, posłom naszym na convocatią do Wilna, die piątego Martii zaczy-  
naiącą się, obranym.

Lubo to exemplis tot comprobatur, że podobne acta convocationis w w. x. Lit. odprawuiące się nullo fructu reipublicae tractowane, bardziey studiis privatorum accomodowane były, ex quo in capite est, że contra sacra iura unionis z koroną aperte pugnant y iakowas sonant dismembratją; iednak że novella legis dispensavit et stringente necessitate wojny. Othomanskiey znaczne instat periculum, z instruktiey i. k. m. na seymiki proponowane, przeto ichmość panowie posłowie nasi, uczyniwszy praecautią braterską, z ichmościami pany collegami swemi zniosą się, aby similes actus więcey nie były agitowane, ad actum przystąpią convocationis.

Gdy tedy ichmość panowie posłowie in praefixo termino staną, ante omnia ostrzedz powinni et quam diligentissime promotebunt, iako od nas fide, honore, conscientia obowiązani, aby żadne insze materiae status, tak publiczne, iako y prywatne, do..... ichmościów nie wchodziły.



Maiac zatym in consideratione praesentem statum rzeczy-pospolitey y enervationem iey civium per tot bella et calamitates, któremi byliśmy oppressi y ieszcze non respiravimus od nich, na żadną auctią woyska, ani na przypowiedanie służby temu, który teraz iest, pozwalac nie będą ichmość panowie posłowie, ale tylko, ieśli consensus na to wszystkich województw będzie, na pospolite ruszenie pozwolą, daiac ie, że in casu ingruenti periculorum i. k. m., panu naszemu miłościwemu, w ręce cum hac appendice, aby gdy in arena pospolite ruszenia staną, libera była wyprawa żołnierza, którym się succurować braci koronney może; nad to na żadne insze media succurrendi koronie pozwalac mocy mieć nie będą ichmość panowie posłowie, wczym fidem et conscientiam obligamus ichmościów, aby, nad to braterskie nasze praescriptum, nie ichmościowie nie pozwalali.

To też cavebunt ichmość, panowie posłowie, iako insze wojewodztwa pograniczne, tak y to nasze, aby circa fines

proprias zostawało, ieśliby za nastapieniem iakich niebezpieczeństw przyszło w pole wychodzić. Datum w Brześciu, dnia dziewiętnastego Februarii, anno tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego.

У тоє инструкції подписъ руки тыми словы: Władysław Alexander Szuyski, chorąży y dyrektor seymiku województwa Brzeskiego; Constanty Jan Szuyski, pisarz województwa Brzeskiego; Krzysztoph Czysz z Woronney, podczaszy Mścisławski, mpr.; Piotr Stanisław Grek, maior i. k. m. m. s. c.; Alexander. .... Karol Januszkiewicz Wereszczaka, Bazyli Jerzy Brzostowski, Michał Głębcki, Jakób Władysław Wierzbicki—mpr.; Alexander Eysymont, Adam Niepokoyczycki Jerzy Grecz, Paweł Władysław Jankowski—mieczny Kijowski, Stephan Zatowski, Paweł Jan Wierzbicki, Tomasz Piotrowski, mpr. Stanisław Bielski mpr. Которая жъ то инструкція, ку актикованью поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 855—858.

**272. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на сеймику, собранномъ по волѣ короля.**

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ Брестъ по третьему оповѣщенію короля, для соучастія въ предупрежденіи опасности, угрожающей со стороны Оттоманской Порты, постановили:

1) Принять участіе въ защитѣ общаго отечества и срокомъ набора (porisu) назначить четвертый день Іюля.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Іюня двадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ,

2) Въѣннить также и имѣніямъ, принадлежащимъ королю, чтобы и они приняли должное участіе во всеобщемъ ополченіи.

3) За неожиданною смертію прежнего хорунжаго и кратковременностію срока, не позволяющаго избрать хорунжаго новаго, права и обязанности, присвоенныя этой должности, возложить на Брестскаго подкоморія—Евстафія Тышкевича.

передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ



Самуель Бѣльскій лядумъ ихъ милости пановъ обывателей воеводства Берестейскаго, въ речи въ немъ ниже менованой, ку антикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

My dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, obywatele Brzeskiego województwa, na seymik dwunastego Junii, od i. k. mci, pana naszego miłościwego, złożony, przez trzecie wici wydane, iako naszemu, tak y inszym województwom w. x. Lit. publikowanym, zebrani y zgromadzeni.

Stosuiąc się do wyraźney woli i. k. mci, a oraz tak niespodziane pericula rzeczy-pospolitey maiąc in consideratione, a zatym insistendo prawom fundamentalnym, które wszystkich cives stringunt do tego, aby ochotnie pectora swoje na zaszczyt oyczyzny wynosili, a zatym bardziey, gdy i. k. mość, pan nasz miłościwy, supremum tey rzeczy-pospolitey caput, osobą swą pańską chcąc avertere wszystkie następujące od porty Othomańskiej niebezpieczeństwa w pole wychodzić raczył, zgodnie wszyscy na tę usługę i. k. mości, pana naszego miłościwego y całej rzeczy-pospolitey pectora et manus ofiaruiemy y termin popisu quarta Julii, pod Brześciem, determinuemy, na który ze wszelaką do wojny gotowością na dalszą usługę oyczyzny stawić się mamy, sub poenis de expeditione bellica sancitis; także miasta, miasteczka iego królewskiej mości, w województwie naszym zostaiące, aby powinności swojej w służbie pospolitego ruszenia dosyć czynili praecavemus, według prawa y wici i. k. mci, novissime wydanych.

A ponieważ recenter decessit godney pamięci imć pan Szuyski, chorąży województwa naszego, et in ea angustia temporis nie przyszło nam do obrania innego; tedy, aby vices, chorążemu nale-

żące, adimpleret et suppleret na ten czas i. mci pana Ostaphiana Tyszkiewicza, podkomorzego Brzeskiego, uprosiliśmy zgodnie wszyscy imci y obtemperare muneri imci, iako chorążemu na terażniejszey expeditiey obiecuiemy y declaruiemy; do której zgodney uchwały naszej podpisuiemy się. Dat. w Brześciu, dwunastego Junii, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego.

У того лядумъ подписъ рукъ тими словы: Franciszek Sapieha, koniuszy w. x. Lit., y director seymiku Brzeskiego województwa; Ostaphian Tyszkiewicz, Podkomorzy województwa Brzeskiego; Jerzy Władysław Grabiński, podkomorzy Wendeński; Jan Kazimierz Zardecki, sędzia ziemski Brzeski; Konstanty Jan Szuyski, pisarz ziemski województwa Brzeskiego; Krzysztoph Sawicki, wojewódzic Brzeski; Jerzy Stanisław Umiaśkowski, stolnik Wendenski, podstarości Brzeski; Jezephian z Jelney Jeleński, podkomorzy Derbski; Daniel Zembocki, podstoli Brzeski; Łukasz Łyszczyński; Korzysztoph Czyż z Woronney, podczasz Mścislawski; Piotr na Dobronizu Dobronizki, łowczy województwa Brzeskiego; Kazimierz Alexander Buchowiecki; Alexander z Rayska Rayski, stolnik Starodubowski; Adam Pociey; Mikołay Sadowski; Mikołay Karsnicki z Granowa, sekretarz i. k. mci; Piotr Łyszczyński m. pr.; Kazimierz Dunin Karwicki, miecznik Smoleński; Bazyli Sawicki m. pr.; Andrzej Kościa; Kamiński Andrzej, czesznik Brzeski; Jan Kazimierz Witeź; Jan Pociey; Tomasz na Kanigowie Kanigowski, podstoli Parnawski; Antoni Zienowicz; Jan Kazimierz Tur; Kazimierz Wygonowski, podstarości Brzeski; Konstanty Alexander Niełoiewski; Andrzej Stanisław Chomętowski, mieczny Mozyrski; Stanisław Michał Niepokoyczycki; Krzysztoph Kazimierz Jundził; Michał



Kazimierz Ruciata. Которое жъ то лав-до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ думъ, ку актиковаванью поданое, есть уписано.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 1005—1008.

**273. Универсалъ администраторовъ таможенъ речи-посполитой о назначеніи чиновника въ Брестскую таможеню, по поводу повышенія пошлинъ.**

Таможенные администраторы речи-посполитой симъ универсаломъ извѣщаютъ:

1) Что, при посредничествѣ подскарбія в. кн. Литовскаго, они заключили контрактъ на вновь увеличенныя пошлины и, въ силу его, отправили въ Брестъ писаремъ своего кандидата, который и обязывается взимать ихъ, согласно съ пошлиннымъ уставомъ.

2) Такъ какъ освобожденіе отъ пошлинъ нѣкоторыхъ мѣстъ, какъ то: Несвижа, Быхова, Гомля, Ляховичъ и Кричева, ясно не обозначено

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Іюля тридцать первого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Симонъ Шмаль—писарь коморы Берестейское целный, листъ его милости пана Давида Станислава Амброжевича, писаря великаго княжества Литовскаго казначейскаго, и его милости пана Бартомея Цынакого, секретаря его королевское милости—цель речи-посполитое администраторовъ, собѣ на писарство целное коморы Берестейское данный, ку актиковаванью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанъ:

Jaśnie wielmożnym, wielmożnym ich mościom panom, senatorom dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu y szlachcie, naszym wielce miłościwym panom, Dawid Stanisław Ambrożewicz—pisarz w. x. Lit. skarbowy, Bartłomiey Cynaki—sekretarze iego królew-

въ тарифъ, а напротивъ того—сдѣлано уже противъ онаго манифестація; то дворяне, писаря и другія таможенные лица должны безъ различія брать пошлины съ товаровъ, принадлежащихъ и этимъ мѣстностямъ.

3) Всѣ товары, провозимые безъ вѣдома таможенныхъ, будутъ считаться контрабандой.

4) Всѣ таможенные обязываются—и не принимать и не выдавать квитанцій на языкѣ еврейскомъ.

skiey mości y ceł rzeczy-pospolitey administratorowie, po zaleceniu usług naszych, tudzież szlachetnym y sławetnym ich mościom panom burmistrzom, woytom, raycom y ławnikom miast y miasteczek y wszystkim in genere obywatelom w. x. Lit., różne handle tak w państwach i. k. mei, iako y extra prowadzącymi, po opowiedzeniu y ofiarowaniu przyjaźni naszej, donosimy do wiadomości.

Ześmy interwentu supremacie w skarbie rzeczy-pospolitey autoritatis iasnie wielmożnego imci pana Hieronima Krispina Kirszenszteyna, podskarbiego wielkiego y pisarza ziemskiego w. x. Lit., zawarli kontrakt o cło nowopodwyższone, na seymie świeżo przeszłym, anno tysiąc sześćset siedmdziesiątym w Warszawie odprawionym, uchwalone; mocą tedy y powagą tego kontraktu naszego, chcąc na komorach wszelkich celnych porządną tey intraty rzeczy-pospolitey postanowić exactie, aby szkody skarb pro virili starania naszego namnieyszey nie ponosił,—ludzi, iako naysposobnieyszych do tey functiey. adoptuiąc, — zsyłamy szlachet-



nego pana Symona Szmala na cło nowopodwyszone za pisarza do komory Brzeskiej y przykomorków, do niej przynależących; który, gdy stanowszy na komorze, według instruktarza to cło nowopodwyszone ma exigere, aby mu, iako officiali skarbowemu, per assistentiam tego uniwersału naszego, nie tylko dana była wiara, ale y na contravenientes iuri publico, swawolnie y bezmytnie przechodzących kupców pomoc dodawana była, upraszamy, obiecując za to wszelkie zawdzięczenie y zasłużenie od nas praestare. A ze libertacye Nieswiżowi, Bychowski, Homłowi, Lachowiczom y Kriczewowi, per constitutionem anni tysiąc sześćset siedmdziesiątym dane, (która constitutia bez powszechney wszystkich stanów rzeczy-pospolitey zgody in volumen legum irrepsit), wyraźney o cłach nie ukazują decyzyi, ieżeli tych miast, taliter libertowanych obywatele od płacenia ceł są, albo mają być wolni, insuper, że y manifestacya przeciwko tym libertatiom iest zaniesiona; tedy, nie oglądając się na nie, panowie dworzanie, pisarze y succollektorowieich na cłach od nas zostające, od wszelakich towarów, wodą y lądem idących, to co skarbowi rzeczy-pospolitey należeć będzie, podług

instruktarza, odbierać powinni będą. Kupców zaś tych, którzy by do gospod, albo domów swoich bez woli y wiadomości attendantów skarbowych ieszcze przed rewizyą wieżdzać, y ten ordynans za nie u siebie mieć ważyli się; tedy takowych ludzi towary — za przemyczone, bez wszelkiego respektu, deklarujemy. To też mieć chcemy, aby pomieniony pan pisarz kwitów tak z komor, iako y przykomorków po żydowsku pisanych nie przymował y pisarzom przy komorkach, pod władzą onego będącym, wydawać takowych nie dopuszczał, sprawując się we wszystkim według ordinathey naszej, aby skarb rzeczy-pospolitey uszczerbku nie ponosił, pilno intymujemy. Dan w Wilnie, dnia dwudziestego czwartego Julii, anno tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego.

У того листу при печати притисченной подпись рукъ теми словы: Dawid Stanisław Ambrożewicz—pisarz w. x. L. skarbowy, i. k. mci sekretarz y ceł rzeczy-pospolitey administrator; Bartłomiej Cynaki—sekretarz i. k. mci, administrator ceł w. x. Lit. Который же тотъ листъ, ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.



1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 1051—1054.

274. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись по реляційный сеймъ для выслушанія посольскихъ реляцій, постановили:

1) Требованіе короля — собрать полтора подымнаго, для спеціальныхъ нуждъ короны, за неявкой на сеймъ многихъ обывателей, отложить до слѣдующаго сейма.

2) Такъ какъ сборщики подымнаго перваго

срока, предназначеннаго для нуждъ воеводства, не смотря на то, что выбрали оное сполна, но до сихъ поръ еще никому не производили уплаты, даже не представили счетовъ; то обязать ихъ представить таковыя Брестскому каштеляну на слѣдующемъ же сеймѣ.

3) Въ случаѣ же ихъ сопротивленія вѣдаться съ ними путемъ закона.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Августа одиннадцатаго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Криштофъ Садовскій, ляддумъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейскаго, въ речи нижей менованной, ку активованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, rycerstwo, obywatele wojewodstwa Brzeskiego, za powrotem ich mość panów posłów naszych od iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, na wysłuchanie relacji pro undecima Augusti, anni praesentis, do Brześcia zgromadzeni.

Za odebraniem reskryptu iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, którym, rationem succursu дана ichmość паномъ брати короннымъ, opposuit iego królewska mość, abyśmy półtora podymnego złożyli; lecz propter absentiam wielu ichmość panów брати нашихъ, obywatelów wojewódstwa naszego nie przyszło

do żadney conclusii; przeto dla większego zgromadzenia braci naszej defferimus to negotium ad diem vigesimam tertiam praesentis, na który termin za iasnie wielmożnego imć pana kasztelana naszego Brzeskiego unwersałem, do Brześcia, według statutu w. x. Lit., wszyscy stawać ze wszelaką gotowością, do woyny należącą, deklaruiemy się y submittuiemy y tam dalszą obradę in desideriiis iego królewskiej mości uczynić gotowi będziemy.

A że pro privata necessitate wojewodstwa naszego na pewne expensa pozwoliliśmy iedne podymne, które ichmość панowie poborcowie nasi, do pierwszej raty podymnego naznaczeni, wybrawszy, należącym osobom non exolverunt, — przez co et fidei nostram in dubium vocarunt; tedy na tym terminie autoritate praesentis conventus nostri mieć chcemy, aby ichmość панowie poborcowie, do pierwszej raty dwonaściorга podymnego obrani, uczynili calculacyą doskonałą przed iasnie wielmożnym imci panem kasztelanem Brzeskim y urzędem ziemskim. In quantumby ichmościowie contumaciter stawali y czynić calculacyi nie chcieli, tedy via iuris ordinaria satisfactionem od ichmościów repetere pozwalamy. Do



którego laudum rękoma naszymi podpisujemy się. Dat w Brześciu, dnia iedynastego Augusti, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego pierwszego.

У того лавдумъ подпись руки тыми словы: Benedykt Sapieha, podskarbi nadworny w. x. Lit., dyrektor seymiku Brzeskiego, manu propria; Ostafian Tyzkiewicz, podkomorzy Brzescki; Stephan Kurcz, kasztelan wojewódstwa Brzeskiego; Franciszek Sapieha, koniuszy w. x. Lit.; Konstanty Jan Szuyski, pisarz ziemski wojewódstwa Brzeskiego; Jerzy

Stanisław Umiastowski, stolnik Wendeński, podstarości Brzescki; Alexander z Rayska Rayski, stolnik Starodubowski; Benedykt Korowicki mp.; Wacław Korowicki mp.; Mikołaj Karsnicki z Graniewa, sekretarz iego królewskiey mości, mp.; Jerzy Brzostowski; Jan Pociey mp.; Filon Olszewski; Jakób Przyszychocki; Krzysztof Sadowski mp.; Bronisław Olszewski; Tomasz Piotrowski; Bazyli Sawicki; Adam Wodeysza. Которое жъ то лавдумъ, ку актикованью поданое, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписано.

## 1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 1069—1072.

### 275. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства на реляціиномъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ, по выслушаніи посольскихъ реляцій, постановили слѣдующее:

1) Не смотря на все ихъ желаніе—принять участие въ посполитомъ рушеніи (во всеобщемъ шляхетскомъ ополченіи), а равно исполнить и другія королевскія желанія, вслѣдствіе отсутствія многихъ обывателей, не имѣющихъ возможности явиться на сеймъ—или по причинѣ лагерной стоянки войскъ, или по причинѣ

ихъ перехода,—дѣло это отложить до слѣдующаго сейма;

2) такъ какъ нѣкоторые лица еще не получили назначеннаго имъ на прежнемъ сеймѣ вознагражденія, то, по истребованіи отчетности у сборщиковъ 12-го подымнаго, уплатить имъ слѣнуемое изъ подымнаго 13-го,—съ тѣмъ, что если они не будутъ удовлетворены сборщиками и на этотъ разъ, то имѣютъ право доискиваться своего путемъ закона.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Августа двадцать третяго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умистовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Михалъ Хилко, за згодою братерскою ухваленое лавдумъ воеводства Берестейского, на речъ въ немъ ниже менованую, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, szlachta, obywatele wojewódstwa Brzeskiego, mając specialem rationem uchwały naszej, dnia 11 Augusta, na seymiku relationis imci panów posłów naszych od iego królewskiey mości powróconych, postanowionej, przybyliśmy ex vi laudi in termino vigesima tertia Augusti.

Chcąc ad executionem przywieść woli y postanowienie nasze względem pospolitego ruszenia, in eo termino postanowionego, y dalszey obrady naszej in desiderii iego królewskiey mości, a że ex



ratione woyska w woiewódstwie naszym, — iednego w obozie stanowiącego się, drugiego — przychodzącego, bracia na termin ten zebrać się nie mogli; z tych przyczyn y tę uchwałę naszą przyszło nam hoc negotium differre do zgromadzenia naszego pro occasione naypierwey przypadaiącego, — a to dla większego braci naszej zgromadzenia.

W drugim zaś punkcie tegoż laudum naszego, względem non exolutionis należącym osobom pewney od nas naznaczoney quoty, ex quo fide nostra non est eliberata z prywatnego podatku naszego, laudo postanowionego, — ponieważ imć pan Grek sam od siebie y kolegi swego do dwunastu podymnego od nas uproszeni, tak perceptię, iako y delaty registr podać submitował się, — przeto tą uchwałą conventus nostri tak deponimus: aby tak expensae, iako y delaty tego podymnego iednego, pro necessitate woiewódstwa pochwalonego, przez ich mość panów poborców wybieranego, registr był ieden do groda, drugi do imci pana kasztelana woiewódstwa naszego podany y sufficiens calculacya przed tym że przy ichmość panach sędziach ziemskich czyniona była; po którym podaniu, nastę-

puiący ichmość panowie poborcowie, do drugiey raty naznaczeni, przy odebraniu podatku publicznego od ichmość panów retentorów tego podymnego trzynastego repeterent uchwalonego pro necessitate woiewództwa exsolutionem; w czym ieżeli by contumaciter mieli ichmość panowie poborcowie stawać, każdemu z ich mościów ordinaria iuris via repetere od nas naznaczoną designamus quantitatem. Pisan w Brześciu, dnia dwudziestego trzeciego Augusta, anno tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego.

У того лавдумъ подписъ рукъ тыми словы: Stefan Kurcz, kasztelan y dyrektor seymiku woiewódstwa Brzeskiego; Jerzy Władysław Grabinski, podkomorzy Wendeński; Konstanty Jan Szuyski, pisarz ziemski woiewódstwa Brzeskiego; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendeński, podstarości Brzeski; Krzysztof z Woronney Czyż, podczaszy Mściśławski; Wacław Korowicki; Benedykt Korowicki; Kazimierz Skokowski; Benedykt Brylinski z Dobrey — ręką swą; Marcyan Dubina Kniażycki mpr. Котороежъ лавдумъ, ку актикованью поданое, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписано.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 1193—1195.

**276. Охранный универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Казимира Паца Брестскому воеводству.**

Гетманъ в. кн. Литовскаго — Казимиръ Пацъ симъ универсаломъ даетъ знать обывателямъ Брестскаго воеводства, что подъ Яновымъ распущено до 10 полковъ жолнеровъ, а потому просить ихъ не позволять имъ собираться въ шайки, свое-

вольничать и самоуправничать, и поступать съ ослушниками по закону. Универсалъ этотъ не долженъ относиться къ лицамъ, проезжающимъ по своимъ надобностямъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Сентября двадцать седмого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Stanisлавомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ,



подстаростимъ Берестейскимъ, ставши очевисто его милость панъ Янъ Зарецкій, листъ универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, на охрану цѣлого воеводства Берестейского отъ своевольныхъ громадъ жолнерскихъ, которыхъ десять хорукговъ подъ Яновомъ звинулосе, далъ и ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał Kazimierz Pac—woiewoda Wi-leński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, oznaymie. Ponieważ chorągwi z dziesiątek pod Janowem zwinęło, przeto ieżeliby jakie gromady swawolne z zwinionych zgromadziwszy

się, krzywdy czynili, pro munere meo ostrzegam, żebyście w. m., moi miłościwi panowie, nie dopuszczali, owszem z swawolnemi, tak iako prawo mieć chce, postąpili; do iadących zaś statecznie, iako należy o swoim koszcie, nie ma się ściagać ten mój uniwersał. Dan w obozie pod Janowem, dnia dwudziestego trzeciego Septembra, anno tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego.

У того листу универсалу охронного подпись руки тыми словы: Michał Pac—woiewoda Wilenski, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Которыйжъ тотъ листъ—универсалъ охронный, черезъ особу въ верху менованую ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ уписанъ.

## 1672 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 1587—1612.

### 277. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ городъ Брестъ, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) При засвидѣтельствованіи королю о вѣрно-подданныческихъ чувствахъ воеводства, послы обязываются благодарить его за тѣ заботы о мирѣ внутреннемъ и внѣшнемъ, которыя онъ не перестаетъ оказывать рѣчи-посполитой со дня вступленія своего на польскій престолъ, и которыя дѣйствительно приносятъ ей несомнѣнную пользу: окончаніе сейма, дважды срываемаго, движеніе войскъ на Украину, подъ личнымъ его предводительствомъ, и открытіе предстоящаго сейма—служать яснымъ тому доказательствомъ.

2) Въ виду постоянныхъ несогласій и раздоровъ между государственными сословіями, порождающихъ опасности и внѣшнія и внутреннія, послы обязываются совмѣстно съ чинами рѣчи-

посполитой горячо просить короля—употребить все свое благоразуміе къ примиренію враждующихъ сторонъ, чтобы сеймовыя пренія и постановленія совершались въ должномъ порядкѣ, такъ какъ отъ успѣха оныхъ зависитъ и благоденствіе государства.

3) Должны настаивать, чтобы *pacta conventa* были читаны и повѣряемы—все ли относящееся къ нимъ выполняется? а равно, чтобы оныя были внесены въ *volumina legum*.

4) Чтобы ходатайства объ отмѣнѣ законовъ, отложенныя на сеймъ настоящій, были непременно на немъ же исполнены, какъ для успокоенія напряженнаго состоянія дѣлъ, такъ и для защиты униженной свободы.

5) Въ виду угрожающихъ войнъ—и со стороны Оттоманской порты и со стороны Москвы,—сколько тяжелыхъ, столько же и гибельныхъ для рѣчи-посполитой при настоящемъ положеніи дѣлъ, послы обязываются просить ко-



роля—употребить все средства (omnem movere lapidem) къ устраненію сихъ опасностей не оружіемъ, а переговорами. Если же настанетъ война и король приобрѣтетъ себѣ союзниковъ, то послы не должны соглашаться на введеніе ихъ во внутрь государства ни подъ какимъ видомъ. Жалованье войскамъ наемнымъ можно выдать изъ собранной уже третьей раты (третьяго срока сборовъ) для войскъ рѣчи-посполитой,—съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы эта рата, уже заслуженная, была возвращена имъ впоследствии; на новыя же подати не соглашаться ни подъ какимъ видомъ; рату вторую—выдать по принадлежности,—это первый способъ—оказать отечеству помощь; другой—составить ополченіе изъ всѣхъ имѣній, а равно и изъ жидовъ, прописавши: съ сколькихъ дымовъ слѣдуетъ поставить въ поле гусарскую и козацкую лошадь. Составленное такимъ образомъ войско избавило бы государство отъ тѣхъ угнетеній, которыя оно испытываетъ отъ войскъ наемныхъ.

6) Что касается до пѣхоты, то просить короля о возобновленіи по сему предмету старыхъ конституцій временъ Баторія, по которымъ требовалось съ каждыхъ 20 дымовъ королевскихъ—имѣній даже экономическихъ, давать по одному вооруженному пахолку. Дымы можно привести въ извѣстность чрезъ люстраторовъ; ротмистровъ для такого войска можно назначить изъ шляхты съ производствомъ имъ жалованья изъ скарба рѣчи-посполитой. Во всякомъ случаѣ, хотя бы рѣчь-посполитая и не согласилась на такую пѣхоту, послы все таки должны настаивать, чтобы упомянутый законъ Баторія былъ возобновленъ въ полной его силѣ.

7) Не меньшему вниманію подлежатъ и Татары. Прежде они выставляли въ поле не менѣе 5,000, а теперь на силу 1,000, и то разной сволочи. Посему послы потребуютъ, чтобы для приведенія въ порядокъ дѣлъ татарскихъ, были назначены особые комиссары, а также чтобы татарамъ воспрещено было имѣть собственные хоругви, тѣмъ болѣе, служить въ войскахъ наемныхъ.

8) Для увеличенія доходовъ скарба просить рѣчь-посполитую подвергнуть строгому разслѣдованію подати жидовскія. И въ самомъ дѣлѣ: не смотря на кажущееся презрѣніе къ этому народу въ польскомъ государствѣ, онъ несетъ едва ли одну десятую долю тѣхъ тяжестей, подъ которыми стонутъ христіане, внося въ скарбъ около 15,000 поголовнаго и около одной тысячи подымнаго—при постоянномъ возрастаніи его въ численности и при развитіи его торговли съ

явнымъ ущербомъ для тѣхъ мѣстъ, среди которыхъ она распространяется! Послы обязываются не только предложить, но и потребовать исполненія, чтобы съ жидовъ были увеличены поборы—какъ поголовные, такъ и подымные, посредствомъ приведенія въ извѣстность численности какъ самихъ евреевъ, такъ и ихъ дымовъ.

9) При этомъ, чтобы не только были возобновлены прежнія конституціи о неукрывательствѣ челяди, оставленные безъ всякаго вниманія городскими судами, но чтобы также позволено было каждому—позывать и самые суды въ трибуналы и штрафовать ихъ за нерадѣіе по 1,000 флориновъ.

10) Требовать чтобы подскарбій представилъ надлежащіе отчеты доходовъ и расходовъ, при чемъ должны находиться и присяжные.

11) Относительно таможенныхъ пошлинъ, послы должны предложить,—чтобы подскарбій вносилъ въ казну тѣ же серебряныя деньги, которыя самъ получаетъ, а не другія; чтобы шляхтѣ позволенъ былъ безошлинный провозъ товаровъ изъ за границы для собственныхъ надобностей, въ особенности сельдей, и чтобы таможенныхъ писарей за обиды можно было позывать въ суды.

12) Ходатайствовать, чтобы, по примѣру воеводствъ коронныхъ, чоповое было оставлено при воеводствахъ.

13) По причинѣ угрожающей войны со стороны Московскаго государства, просить короля, чтобы, согласно съ его собственными желаніями, были какъ наилучше вооружены пограничныя крѣпости.

14) Требовать, чтобы Виленская коммиссія обнародовала свои реляціи, изъ которыхъ можно будетъ усмотрѣть: исполнили ли комиссары все постановленія предшествовавшаго сейма? удовлетворены ли солдаты жалованьемъ? обиженные—правосудіемъ? и много ли останется долгу, долженствующаго быть уплаченнымъ въ другое, болѣе счастливое время?

15) Спросить у гетмана обстоятельнаго отвѣта: почему Литовское войско, простоявшее въ обозѣ нѣсколько недѣль и вступившее въ службу, было потомъ распушено и несвоевременно и неумѣстно, съ явнымъ безславіемъ для княжества?

16) Требовать, чтобы по примѣру короны экзекуціи декретовъ и судебныхъ были отдаваемы въ руки старостъ, чтобы шляхта не гонялась за дворомъ во время окончательныхъ сроковъ дѣлъ, а могла бы получить должное удовлетвореніе на мѣстѣ, безъ потери времени и матеріальныхъ издержекъ.



17) Чтобы подтверждена была конституція 1635 года о неподсудности свѣтскихъ лицъ духовнымъ судамъ.

18) Чтобы назначены были соотвѣтственные наказанія для срывателей сеймовъ.

19) Чтобы оправданъ былъ посолъ Ковенскій—Прозоръ и наказаны Ковенскія городскія власти, лишившія его чести и посольскаго достоинства за то, что онъ свободно пользовался голосомъ.

20) Чтобы послы не давали своего согласія на вѣсти о посполитомъ рушеніи, совместно съ податями.

21) Чтобы посполитое рушеніе совершалось соотвѣтственно древнѣйшимъ узаконеніямъ, какъ относительно конницы, такъ и пѣхоты, и чтобы обыватели болѣе состоятельные являлись въ ополченіе лично, такъ какъ отъ несоблюденія сего правила происходитъ крайній безпорядокъ, когда драгуны или земяне при шляхтичахъ заступаютъ лучшія панскія маентности.

22) Чтобы вакантныя мѣста раздавались лицамъ заслуженнымъ и имѣющимъ недвижимыя имущества (*bene possessionatis*).

23) Чтобы должности воеводъ и каштеляновъ были надѣлены имѣніями, такъ какъ отсутствіе таковыхъ въ нѣкоторыхъ мѣстахъ лишаетъ этихъ сановниковъ средствъ всегда находиться при королевскомъ дворѣ; въ особенности, чтобы это было исполнено относительно Брестскаго воеводства и старостинства.

24) Послы должны расслѣдовать: внесены ли въ скарбъ суммы, слѣдуемая съ ленныхъ владѣльцевъ, или нѣтъ? Если нѣтъ, то потребовать немедленнаго ихъ взноса. Равнымъ образомъ должны помогать, чтобы для пресѣченія непомерно возросшихъ смертоубійствъ были поставлены тюрьмы и одна изъ таковыхъ въ Брестѣ.

25) Чтобы судебныя опредѣленія по дѣламъ уголовнымъ составлялись въ городскихъ судахъ, по примѣру короны, и чтобы декреты уничтожались не присягою пословъ, а гривнами \*).

26) Чтобы реестры публичныхъ податей подавались сборщиками въ суды городскіе, а изъ судовъ воеводскимъ посламъ, для контролированія скарба, который часто взыскиваетъ недоимки съ такихъ имѣній, которыя подлежатъ имъ никакъ не могутъ.

27) Чтобы скарбъ не расплачивался съ войсками податными недоимками, а деньгами уже

собранными; недоимки же чтобы взыскивалъ самъ чрезъ своихъже скарбовыхъ дворянъ.

28) Чтобы установлена была надлежащая цѣнность монеты, отсутствіе которой непомерно увеличиваетъ цѣны на вещи, и чтобы новая чеканилась соотвѣтственно таковой же въ государствахъ сосѣднихъ; предложеніе же короля—понижить курсъ шеляговъ, тынфовыхъ ортовъ—отвернуть по той простой причинѣ, что не имѣя другой монеты, нельзя понижать той, которая есть, хотя бы она была и плоха.

29) Чтобы былъ возобновленъ законъ, запрещающій роскошь среднему и низшему классамъ и извѣстный подъ названіемъ: *«lex sumptuaria»*, и чтобы городскія власти строго слѣдили за его исполненіемъ.

30) Равнымъ образомъ, чтобы не только было воспрещено купцамъ поднимать произвольно цѣны на товары, но чтобы чрезъ особыхъ комиссаровъ составлены были для оныхъ соотвѣтственные таксы.

31) Въ видахъ пресѣченія увеличивающагося зла отъ непомернаго возрастанія разныхъ бродягъ (*vagabundus*) изъ подданныхъ, послы должны предложить королю—частію образовать изъ нихъ пѣхоту, которая бы стоила государству дешевле, чѣмъ войско вербованное (котораго поставлять воеводство не можетъ); частію же—и мужчинъ и женщинъ—обложить ежегодными поголовными податями.

32) Предложить также, чтобы шляхтъ Брестскаго воеводства, по примѣру другихъ воеводствъ, разрѣшена была безпошлинная торговля солью съ Гданскомъ для домашняго потребленія, или же, чтобы она доставлялась изъ Подлясіи и продавалась по той цѣнѣ, по которой продается въ этой провинціи.

33) Чтобы дворъ маршалка в. кн. Литовскаго, находящійся въ Брестѣ, былъ отданъ старостинству для отбыванія въ немъ судебныхъ, сеймовыхъ и др. засѣданій, а для маршалка чтобы выстроенъ былъ новый на счетъ королевскихъ экономическихъ имѣній.

34) Чтобы всѣ дѣла Курляндскія и Инфлянтскія выдавались, по древнему закону, подъ двойными печатями.

35) Въ случаѣ сорванія сейма, чтобы немедленно были обнародованы вѣсти—первыя за двои, а потомъ сейчасъ же и третьи.

36) Спросить: что было причиною замедленія отправленія комиссаровъ въ Москву? такъ какъ проволочка эта со стороны рѣчи-посполитой оказывается вредоносною.

\* ) т. е. денежнымъ взносомъ.



37) Чтобы трибунальскіе декреты, постановленные послѣ слѣдственнаго процесса, не подлежали новому разслѣдованію.

38) Чтобы ксендзъ писарь—администраторъ столовыхъ королевскихъ имѣній не вмѣшивался въ дѣла подскарбія и не оспаривалъ у него старшенства—*honoris causa*.

39) Чтобы привилегированнымъ еще до уніи имѣніямъ, согласно съ конституціями, не дѣлалось препятствій въ торговлѣ.

40) Чтобы исполнены были заявленія Литовскаго войска, отложенныя по причинѣ чрезмѣрнаго накопленія дѣлъ до сейма настоящаго.

41) Чтобы короннымъ войскамъ воспрещено было переходить Литовскія границы и отягощать жителей вымогательствами и поборами.

Прошенія воеводства:

42) О дарованіи льготъ имѣніямъ Лудскаго епископства.

43) О воспрещеніи Краковскому воеводѣ Любомирскому соленой копальни.

44) Объ исполненіи заявленій гетмановъ.

45) О вознагражденіи разныхъ лицъ: Трокскаго каштеляна—за заслуги и убытки; Брестскаго каштеляна—уплатой 7,000 злотыхъ и дарованіемъ ему въ наслѣдство деревни Бобровниковъ; подчашія в. кн. Литовскаго—уплатой ему давно уже назначенной суммы; генерала Подольской земли—уплатой ему суммы, затраченной на укрѣпленіе Каменца.

46) Объ увольненіи отъ контрибуцій крѣпости Глуска, принадлежащей маршалку в. кн. Литовскаго, по причинѣ всегда находящихся въ ней войскъ.

47) Объ уплатѣ ему же Трабской суммы.

48) Объ укрѣпленіи Ляховичъ, находящихся въ Новогрудскомъ воеводствѣ.

49) О разрѣшеніи Венденскому подкоморію внести 8,000 зл. на право владѣнія Зеловскимъ войтовствомъ.

50) О дарованіи индигената оберштеръ-лейтенанту Штанцелю.

51) Объ оставленіи на Брестскомъ рынкѣ костела и монастыря ксендзовъ Августіановъ.

52) О внесеніи суммы 30,000 злот. на Трабское старостинство и о передачѣ онаго женѣ бывшаго Литовскаго крайчаго Сапѣгъ, въ вознагражденіе за траты ея мужа по выкупу плѣнныхъ.

53) О внесеніи суммы 20,000 злотыхъ на имѣніе Долбу, и о передачѣ оной наслѣдникамъ Сапѣгъ—польнаго писаря в. кн. Литовскаго.

54) Объ освобожденіи отъ баниціи Брестскаго подкоморія, по дѣлу съ Брестскимъ хоружимъ.

55) О вознагражденіи Брестскаго стражника за его продолжительную службу рѣчи-посполитой.

56) О вознагражденіи сына покойнаго судьи Брестскаго за заслуги отца и его собственныя.

57) Объ окончаніи судебного процесса между Литовскимъ стражникомъ и Шуйскими—мужемъ и женой.

58) О вознагражденіи Шуйскихъ и Лыщинскихъ за убытки, причиненные имъ войсками.

59) О дарованіи льготъ греко-унитскому духовенству и о возвращеніи архимандрій обратно Кіевскому митрополиту и епископамъ.

60) Объ исходатайствованіи у короля десятины экономической земли для Витицкаго костела.

61) Объ уничтоженіи донативы Купеческому Мѣсту, по случаю отсутствія въ немъ купцовъ изъ христіанъ, и о подтвержденіи ему прежнихъ привилегій.

62) Объ освобожденіи отъ мѣстныхъ повинностей двора Трокскаго каштеляна и уволокъ Коханскаго.

63) Также объ освобожденіи отъ повинностей и двора Шуйскихъ въ городѣ Брестѣ.

64) О внесеніи 10,000 на имѣніе Грабе—Смоленскому подчашію.

65) О выдачѣ квитанціи коронному референдарію, по учиненіи имъ отчетовъ.

66) О дарованіи льготъ разореннымъ имѣніямъ Лыщинскаго.

67) Объ удовлетвореніи королемъ просьбъ Хоментовскаго.

68) О дарованіи льготъ разореннымъ имѣніямъ Брестскихъ Францишканъ.

69) О возвращеніи церковныхъ утварей Брестскому и Владимірскому епископу, забранныхъ Околовичемъ у Гершоновицкой церкви.

70) О продолженіи права Виленской воеводиной и ея сыновьямъ на имѣнія Шавельскія.

71) О подчиненіи Старой Воли земскому праву, согласно съ желаніемъ владѣльца оной Жардецкого.



Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсеца Генваря двадцатого дня.

На врадѣ кгородскоиъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Каролемъ Коптемъ, каштеляномъ Троцкимъ, старостою Берестейскимъ, постановившице очевисто его милость панъ Казимеръ Шокальскій, мѣрничій Берестейскій инструкцію ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейского, въ речи въ ней ниже мененой, къ активованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную:

Instrukcyja od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, szlachty y wszystkiego rycerstwa województwa Brzeskiego, na seym walny od i. k. m., pana naszego miłościwego, pro die dwudziestego szóstego Januarii, w Warszawie, anni praesentis złożony, wielmożnemu iego mości panu Franciszkowi Sapiezie, koniuszemu w. x. Lit., y oświeconemu xiążęciu iego mości Dominikowi Radziwiłowi a staroście Lidzkiemu, dana w Brześciu, dnia dwudziestego Januarii, tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórego.

Widzi to wszytek świat polski, iako i. k. mśc, pan nasz miłościwy, zaraz za włożeniem per libera tot populorum suffragia na głowę swoją regii diadematis, na to wszystkie swoje obrócił curas, aby ab intus tranquillam, ab extra zaś tutam mógł mieć rempublicam. Dowodem tego są przeszłe reipublicae przez zerwanie dwóch seymów naufragia, gdy consiliorum rzeczy-pospolitey fractam navem, zebrawszy iey dissipatas tabulas, własnymi rękoma swemi spoił, i in portu požadaney stawił szczęśliwości za szczęśli-

wym przeszłego seymu skończeniem documenta. Y to bydź musi curarum i. k. mści y ustawicznego pieczołowowania, gdy też ab extra chcąc securam rzecz-pospolitą, a oraz rebelles, recalcitrantes przywodząc do posłuszeństwa, nie tyło woysko rzeczy-pospolitey w Ukrainę obrócił, ale się y sam osobą swą ruszyć raczył, czym tak perterruit rebelles, że iedni fortece poddawać, drudzy odbiegać ich musieli, same zaś capita rebellium ustępować extra fines regni adegit. Na ostatek, gdy seym następujący na uleczenie tot vulnerum rzeczy-pospolitey na ugruntowanie wewnętrzne.....\*) y na postanowienie obrony y zaszczyt przeciwko wszystkim praesentibus periculis złączyć raczył. Za co wszystko i. k. mści, panu naszemu miłościwemu, ichmśc panowie posłowie, przy powinszowaniu dobrego zdrowia, szczęśliwego y długiego panowania, a oraz požadanego nad wszystkimi nieprzyjacióły tej rzeczy-pospolitey zwycięztwa, ex qua parte et animi submissione podziękują przez imię pana marszałka poselskiego.

Patet nam dobrze y z instructey i. k. mści y z inszych consideratis circumstantis, iako iest anceps terażniejszy rzeczy-pospolitey status, y iakiemi iest circumdata ab intus et ab extra rzecz-pospolita periculis; czego gdy przychodzi indagare causas, nie co inszego naydziemy bydź przyczyną, ieno tot et tantas civium qua publice, qua privatim contentionis ex scissione animorum, a zatym ex maxima diffidentia inter se ordinum promanatas; te póki nie będą sopitae, trudno obiecować sobie mamy, aby y naterażniejszym seymie rzeczy-pospolitey consilia sortiri mogły optatum finem: proponent tedy ante omnia to ichmśc panowie posłowie ordinibus rzeczy-pospolitey, aby i. k. mość, pana naszego miłościwego,

\*) Вырвано въ подлинникѣ нѣсколько словъ.



gorąco upraszali, żeby to prudentią swoją pańską uspokoić, a do pożądaney zgody animos civium przywieść raczył, iakoby te rzeczy-pospolitey consilia w pożądaney confidentiey y zgodzie traktowane były, za którą wszystkie res crescunt.

Wiele na tym należy rzeczy-pospolitey zawsze, tak osobliwie hoc tempore, kiedy ab intus et ab extra nie iest tutaj, aby ratione.... consultorum, według prawa y zwyczaju, quam..... \*) exciperet et exanimaret; upomnią się tedy ichmość panowie posłowie, aby zaraz, post vota senatoria, produkowane były.

Pacta conventa aby były czytane y examinowane,—ieśli się im per omnia dosię dzieie? instabunt ichmość panowie posłowie nie mniej o to, aby były in volumen legum introducta.

Exorbitancye, które z przeszłego seymu do terażniejszego są odłożone, aby były traktowane et tandem w swą rezę wprawione, iakoby przez to samo enervati status et liberatis extenuatae stać się mogła corroboratio.

Proponit i. k. mość nie tylko od Porty Othomańskiej pewne imminetia pericula,—a to z okazyey Ukraiyny, do której cesarz Turecki impatronować się chce,—ale też ostrzegać raczey, że y z carem Moskiewskim dubia est pax. Considerando zatym, iż to utrumque bellum, ieśli by do tego przychodzić miało,—czego niech Pan Bóg broni,—i nie tylko może grave et intolerabile, ale też eventu anceps esset; doniosą ichmość panowie posłowie nasi i. k. mści, panu naszemu miłościwemu, (który servato omni maiestatis decore naywięcey o nas y naszej obronie myśleć iest obowiązany), cum ordinibus rzeczy-pospolitey gorącą prośbę, aby i. k. mość omnem raczył movere lapidem, aby te pericula od oboięy

ściany consiliis raczey, a nie armis odwrócone byż mogły. A ieśli by się fatis visum było, żebyśmy uysć nie mogli Tureckiey y Moskiewskiey wojny, więc tempestiva auxilia szukać u panów chrześcianskich per aversionem armorum, non recusabunt ichmć panowie posłowie,—naco y na przeszłym seymie zaszła zgoda, ale wprowadzać woysk cudzoziemskich, praetextu suppetitiarum, in viscera rzeczy-pospolitey pozwalać nie będą. A iż wspomnione pericula necessitią nas do iakieykolwiek gotowości ad reprimendum ich; więc uważaiąc to, że nowym podatkom, dla zniszczenia fortun naszych y wielkiey mizeryey poddanych naszych, niepodobna, abyśmy sufficere y wydać ie tak prędko, iako periculorum et succurrendi oyczyźnie exigit ratio, mogli, a zgoła żadney possibilitatem contributionum novarum nie widząc, consulti ius byż rozumiemy, aby trzecia rata teraz currentium contributionum na succurs, tali iednak conditione, ieśli by tedy inevitabilis rzeczy-pospolitey necessitas posceret, względem tak gwałtowney potrzeby, obrócona była, ażeby przez to żołnierz nie był frustratus, któremu trzecia rata in exsolutionem ostatka zasług winnych cedere miała, aby per constitutionem ad feliciora tempora był assecurowany;—proponent to ichmość panowie posłowie ordinibus rzeczy-pospolitey, a na nowe pozwalać podatki nullatenus nie będą. Ta iednak wtóra rata, teraz currens, ma distribui sine ulla difficultate na żołnierza, podług assignacii przeszley commissii Wileńskiej.

Drugi sposob succurrendi oyczyźnie, ratione wspomnionych pericula, proponent ichmość panowie posłowie stanom rzeczy-pospolitey wyprawę żołnierza in genere tak z dobr i. k. mci, sine exceptione oekonomicznych, iako duchownych y szlacheckich, includuiąc w to miasto y żydów, z dymów wszystkichuczyniwszy

\*) Въ подлинникѣ вырвано мѣсто.



circumscriptiā: z iako wielu koń usarski y kozacki dymów miał być wyprawiony? Gdyby na to wszystkich zaszła zgoda, byłby non contemnendus excertitus, przez co uszlibyśmy tych incommoda, któremi dies noctesque premimur przez zaciągowe woyska; uszłyby y włości i. k. mci wydawania z ostatnią swoją evisceratiā żołnierzowi chleba,—którego to medium consultus trzymać się et sine quo non bydź rozumiemy y zalecamy ichmościom.

Ratione zaś piechoty, bez której sufficiens exercitus bydź nie może, trzeba reassumować anni millesimi quingentesimi septuagesimi octavi ordinatiā króla imci Stephana y millesimi quingentesimi y nonagesimi y nonagesimi octavi annorum constitutiones, co bywało in praxi, aby ze dwudziestu dymów iednego pochołka cum omnibus requisitis do wojny wyprawowano ze wszystkich dobr i. k. mci etiam oekonomicznych; na co potrzebaby surową legem napisać, aby tenutuarii dobr i. k. mci impedimento w tym nie byli rzeczy-pospolitey commissariis, który, na relacynych seymikach trzebaby obrać, aby byli iurati; którzyby, data sibi per constitutionem potestate od rzeczypospolitey, aby w każdym województwie w dzierżawach i. k. mci lustratiā odprawili y tego doyrzeli, aby według tej ich lustratyei ta wyprawa piechoty primo vere stanęła. Rotmistrzow zaś do tej piechoty aby i. k. mć. ludzi stanu szlacheckiego y dobrze osiadłych, do wojny zgodnych, podać raczył, których by płaca pro persona każdego z skarbu rzeczy-pospolitey według zwyczaju co czwierć roku dochodziła. A choćby ex nunc in ordinem redacta bydź nie mogła ob aliqua impedimenta piechota; tedy iednak przełożywszy do rzeczy-pospolitey, ichmć panowie posłowie instabunt, aby pomieniona ordinatia króla imci Stephana in toto reas-

sumowana, iako w naypręższym czasie do skutku przywiedziona była.

Augendo numerum sił xieztwa Litewskiego pospolite ruszenie Tatarskie według dawnych praw y constitutii renovare y w swą rezę wprawić necessario potrzeba. Gdyż przed tym był numerus pospolitego ruszenia circiter pięć tysięcy koni, a teraz ledwo podobno tysiący to motłochu bywa; zaczym, naprzód, per lustrationem tych dobr Tatarskich w każdym województwie przez commissarzów obranych iuratos, którym by potestas od seymu dana była, te rzeczy in ordinem redigere trzeba; druga—dawne obostrzyć prawa, aby Tatarowie chorągwi nie miewali y pod chorągwiami zaciągowemi nie służyli, ale osobami swemi także y wszyscy possessores dobr tatarskich y sami Tatarowie to servitium bellicum odprawowali,—co wszystko przełożą ichmć panowie posłowie y, aby skutek wzięło, starać się będą.

In succursum skarbowi w. x. Lit. nie mała by accederat summa z tąd, gdy pogłowne y podymne żydowskie in meliorem ordinem, aniżeli teraz iest, wprawione było. Y zaprawdę: ta gens, abiecta y niby contempta w naszych państwach, ledwo decimam partem tych contributii, pod któremi chrześciance gemunt, daie do skarbu, kiedy tylko piętnaście tysięcy pogłownego, a podymnego ledwo daia tysiące; a interim ich wielką po różnych miastach widziemy coluviem et quod maius,—handle znaczne cum ruina miast wielu prowadzącą. Co proponent ichmć panowie posłowie na seymie y seryo przy tym staną, aby—abo auctia znaczna pogłownego y podymnego na nich włożona była, albo przez odprawienie lustracyey tego oboiego przez commissarzów przysięgłych mógł augeri ten od nich census.

A przytym, aby o niechowanie czeladzi, per neglectum grodów zaległe, tot



constitutiones in executionem przywiezione były, abo per designatam certam, mianowicie,—mille florenorum na grody niedbałe poenam, o którąby wolno każdemu do trybunału było pozwać.

Rachunki skarbowe ieśli kiedy, tedy hoc tempore, kiedy summa egestate laboramus pieniędzy, nie mają być postępowane; zaczym, aby sufficientem calculum wszystkich tych contributionum y ordinarynych prowentów, które kolwiek weszły do skarbu, imci pan podskarbi uczynił; do czego aby iurati byli deputati—urgebunt ichmość panowie posłowie, a osobliwie na cła y myta słuszną mieć będą animadwersią, iako ztąd jest auctia rzeczy-pospolitey, które telonea ile na Dzwinie, iż imci pan podskarbi odbiera srebną monetę, więc aby się z teyże rachował pilno,—tego doyrzą ichmościowie. A iż pisarze celni aggravant bardzo stan szlachecki w tym naszym województwie, ratione śledzi, gdy ze Gdanska powracają szkuty, na których po kilka, abo dziesiątku, beczek dla wygody swey domowey obywatele tego województwa prowadzą; więc, aby te exactiones cessare abhinc mogły,—efficient ichmość panowie posłowie; niemniej y to, aby celni pisarze ob illatas komużkolwiek iniurias w grodzie się sprawowali.

Czopowe, ex multis rationibus, aby przy województwie być mogło, exemplo województw koronnych,—starać się będą o to ichmość panowie posłowie.

Wiele na tym należy securitati w. x. Lit. kiedy nam iest pax suspecta z carem Moskiewskim y innemi, aby fortece pograniczne iako naylepiey mogły być opatrzone, co y i. k. mość w swoiey instructiey przypominać raczy; zaczym tym barzief to promovebunt ichmość panowie posłowie, im większa tego iest necessitas.

Relacya commissiey Wilenskiey y

pierwszey y tey powtórney, ieśli doszła, upomnią się ichmość panowie posłowie serio, aby pateret rzeczy-pospolitey: ieśli się ichmość panowie commissarze iuxta praescriptum constitutii, na przeszłym seymie napisaney, sprawili? Jeśli miles bene meritus ukontentowany? Jeśli iniuriatis, (których iest ingens multitudo), satisfactum? Y wiele ieszcze zostaje winnego długi woysku—aby ad feliciora tempora per constitutionem był odłożony y warowany—proponent ichmościowie.

Pytać się y o tym będą ichmość panowie posłowie: czemu woysko Litewskie non suo loco et tempore, ale ze szkoda nas wielu, a ile naszego województwa, kędy obozową consistencyą przez niedziel kilka miało, y gdy iuż wkroczyło w służbę, cum ignominia w. x. Lit. zwinione? lubo nam imci pan hetman wielki w. x. Lit. doskonałą dał informatią.

Gdy circa publicum bonum desudamus, przepomnieć nam nie godzi y tego, że multa patitur stan szlachecki przez to, gdy ani ultimariam in causis civilibus w tribunalach sententiam, ani executionem iudicatorum mieć nie możemy, ale musimy za dworem post magnam temporis et sumptus iacturam biegać, kędy wszystkie koniec swój biorą sprawy; w czym quaerendo remedium y to prawie ciężkie iugum życząc kiedy kolwiek zważyć z karków naszych, bratersko obtestamur et per communem libertatem prosimy ichmość panów posłów, aby proponowali ordinibus rzeczy-pospolitey correctionem trybunału naszego, za którąby mogła być introducta banicya, a za nią aby dana była w ręce executio decretorum et iudicatorum starostom sądowym, eo exemplo, iako się dzieie w Koronie.

Reassumptionem constitutii anni millesimi sexcentesimali trigesimi quinti ratione evocationis extra forum z ichmość pany



duchownemi, — *promovebunt ichmościo-  
wie.*

*Securitas seymików aby poenis obo-  
strzona była, y modus iudiciorum super  
excessivos, tamże na seymikach, aby  
był formowany,—efficient ichmość pa-  
nowie posłowie.*

Jest to unicum asylum libertatis, et  
praesidium—głos wolny, który ieżeli w so-  
bie imść pana Prozora, posła Kowienskie-  
go, na convocatią Wileńską wysłanego per  
indicium inaudito exemplo et contra in-  
stitutum tej rzeczy-pospolitey iest od urzę-  
du Kowienskiego oppressus; staną przytym  
ichmość panowie posłowie, aby ten do-  
bry syn oyczyzny in libertatem był vin-  
dicatus, a ci, którzy tantum sibi praesu-  
mebant, usurpando iure maiestatis, że go  
czci odsadzili y incapacem functey po-  
selskiej, honorum et dignitatum uczyni-  
li, aby iustas poenas odnieśli.

Wici na pospolite ruszenie ambiguae  
et cum opposita optione podatków aby  
wydawane nie były,—lege cavebunt ich-  
mość panowie posłowie.

Pospolite ruszenia według statutu aby  
odprawowane były y aby ie do dawnego  
porządku reducowano, tak w wyprawo-  
waniu koni usarskich, iako y kozackich,  
także y pieszych ludzi; y aby ci, któ-  
rych są ampliores fortunae, nie pocztami,  
ani dragonią odprawowali, ale sami rów-  
no z bracią osobami stawali: bo w tym  
summa inaequalitas, kiedy dragun, abo  
ziemianin przy szlachcicu główne pan-  
skie zastępuje maiętności; do tegoż aby  
należały dobra królewskie, duchowne,  
miasta y żydzi: bo szlecheckie piersi za  
nich zastawiać się nie powinni,—to  
wszystko iako naylepiey prawem obwa-  
rują ichmościowie.

O wacantiach prawa reassumować,  
żeby bene possessionatis et bene meritis  
dawane były,—nie przepomnią ichmo-  
ściowie.

Ichmość panowie senatorowie residen-

cye swoje przy boku i. k. mości aby od-  
prawowali,—lubo to iest cautum prawem  
et poenis,—iednakże nie są in executione  
te poenae; tedy y to nowa cavebunt lege,  
iako by się tej powinności przez ich-  
mość dosyć działo. A iż wiele iest ta-  
kich województw, które więcey kasztel-  
lanie, że nie mają żadnych intrat, z kąd-  
by mogły fulcire et tueri senatoriam di-  
gnitatem, a tym łacniey residentią przy  
boku pańskim odprawować; aby temu  
ręcz-pospolita, przyłączeniem pewnych  
dzierżaw ex primis vacantibus do takich  
województw y kasztelaney, prospiciat,—  
instabunt ichmość; a osobliwie promo-  
vebunt, aby województwo nasze y sta-  
rostwo Brzeskie, które żadney nie ma-  
ią intraty, opatrzone przyłączeniem ia-  
kich kolwiek dzierżaw były.

Principes feudatarii ieśli summy te,  
które debent inferre, quotannis skarbo-  
wi oddawali dotąd, inquirent w tym  
ichmość; a ieśli pokażą się zaległe iakie  
summy, urgebunt, aby in moderna ne-  
cessitate rzeczy-pospolitey quam primum  
odyskane były. Iż się homicidia et pro-  
fusiones sanguinis, iako wszędy, tak  
w naszym wojewodztwie bardzo zamno-  
żyły, a to że żadney nie mają publicam  
poenam; więc ad cuiusvis instantiam  
aby statuatur publica poena y wieża na  
główniki aby w Brześciu była erigowa-  
na, efficient ichmościowie.

Scrutinią in causis criminalibus aby  
się w grodzie odprawowały, exemplo Ko-  
rony, reassument ichmość tysiąc pięćset  
ośmdziesiąt osmego roku constitutią.  
Otrzymane in contumaciam dekreta nie  
przysięgą posłańców, ale aby grzywna-  
mi znoszone były,—promovebunt ichmość  
in omni foro.

Regestra contributionum publicarum  
od poborców do grodu, a z grodu posłom  
naszym, aby dawane były dla rachun-  
ków z skarbem, ponieważ często skarb  
producit retenta na dobrach takich, któ-



re in rerum natura nie były,—cavebunt to ichmość panowie posłowie.

Skarb aby nie retentami zasługi wypłacał żołnierzowi, ale parata raczey pecunia; retenta zaś aby sam odyskował przez dworzan skarbowych, — starać się ichmość o to będą.

Moneta aby do słusznego valoru reducowana była,—iest to aequissimum, dla której na ten czas wszystkie rzeczy in immensum excreverunt precium; w czym aby modos et rationes iniret respublica,—stana przytym ichmość panowie posłowie. Nie mnief y to proponent, aby ta moneta nowa taka bita była, która by była conformis monecie panstw sąsiedzkich. A interim, uważając rzeczypospolitey trudne czasy, na niżenie szelągów y ortów tymfowych, iako to i. k. mość proponit w instructiey, pozwalac nie będą: bo byśmy ztąd mieli ingens detrimentum, gdyby inszey nie mając monety, te zniszczyli.

Legem samptuariam plebeorum promovebunt ichmość, aby reasumowana była, przez któreby wszystkie luxus, które się w stanach mieyskich, kupieckich, rzemieślniezych y innych ludziach bardzo zawzięły, odciąć mogły, żeby ta zbytńia drogość nieco extenuari mogła, żeby executia tego serio grodzkim urzędem commissa była.

Precia rerum słuszne aby tandem w swą reze były wprawione, kiedy kupcy intuitu monety wysoko idącey, iaką chcą sami stanowić y podnoszą cenę tym wszystkim mercibus, które wchodzą do panstw naszych; zaczym nie na iednym mieyscu, ale y w Koronie y w Litwie, podług constitutiey tysiąc sześćset trzydziestego wtórego, y tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego, na mieyscach pewnych, per commissarios iuratos, aby odprawić się mogły y do skutku swego przysły, —elaborabunt w tym ichmość panowie posłowie.

Nayduią się multi vagabundi, których in dies augetur numerus z poddanych naszych, tak w miasteczkach, iako y we wsiach; item i. k. mość tych potrzeba omnino in ordinem redigere takim sposobem, aby tych, którzy valent viribus, brano, z których by piechota mogła być na usługę rzeczypospolitey in moderna summa tey necessitate, a mogłoby tego być barzo wiele, nie wając kosztów wielkich na werbunki na regimenty, którym sufficere nie możemy iuż; zaś debilioris aetatis y sexus muliebris aby pogłowne quotannis płacili,—cavebunt lege ichmość panowie posłowie.

Wielką iniuriam to województwo patitur, kiedy całe xięstwo Litewskie, mając dwa porty, ma też eam libertatem, że sól prowadzą sobie nie tylko in proprium usum każdy szlachcie, ale też in usum poddanych swoich; nasze zaś województwo, iż ma deflugitacją swoję przez Koronę do Gdanska, nie ma tey libertatis, aby choć iedną beczkę ze Gdanska soli szlachcicowi przyprowadzić wolno było; proponent tedy to summum gravamen nostrum ichmość panowie posłowie. A zatym ulterutrum staraniem swoim efficient, aby—abo ze Gdanska wolno nam było sól prowadzić, albo—żebyśmy ad instar wojewódstwa Podlaskiego od i. k. mości solą opatrzeni byli, za którą byśmy nie drożey, ale eodem precio, iako y Podlaskie województwo, płacili beczkę, gdyż ta sól, którą do nas prowadzą warzoną sufficere nam nie może, a to y teraz beczółkę tak małą po złotych kilkunastu płacimy.

Dwór imci pana marszałka w. x. Lit., w mieście Brzeskim będący, do starostwa na odprawowanie sądów grodzkich, także y ziemskich y seymików aby był przyłączony, a imci panu marszałkowi łożone na zabudowanie go koszty aby i. k. mość ex proventibus oekonomiey



refundere rozkazać raczył,—pilno starać się o to będą ichmościowie.

Jest o tym dawne prawo, aby sprawy Kurlandskie, Inflantskie pod dwiema pieczęciami wydawane były, co zawsze też in usu było; zaczym y teraz aby to ad effectum deducatur,—inferent ichmościowie.

In casum rozerwania seymu następującego, czego broń Boże, aby wici zaraz po seymie pierwsze za dwoie, a y trzecie incunctanter wydane były,—domówią się tego ichmościowie.

Pytać się: kto iest przyczyną nie pretkiego wyiachania ichmość panów commissarzów do Moskwy? bo ta retardatia rzeczy-pospolitey zda się bydz nociva.

Dekreta trybunalskie, ex seriis partium controversiis ferothane, aby nie przychodziły in disquisitionem.

Imci xiądz pisarz administrator dobr i. k. mości stołowych aby contra consuetudinem tey rzeczy-pospolitey, praetextu tey administrationis, którą vi, sobie od i. k. mości zleconą, żadney w urzędzie imci pana podskarbiego w. x. Lit. praepeditiey nie czynił y starszenstwa ani mieysca, honoris causa, nie praetendował sobie,—praecavebuntichmościowie.

Ante unionem privilegiata bona aby podług praw y constitutii zachowane były,—ichmość panowie posłowie invigilabunt; y którą iniuriata są,—constitutione cavebunt, iako Jasionowka w Branskim powiecie, aby w targach impedimentu nie ponosiła, in simili et alia bona.

Desideria woyska w. x. Lit. przeszłego seymu ob molem spraw rzeczy-pospolitey w reces do terażniejszego puszczone, aby były ad effectum teraz deducta,—prosić będą i. k. mość.

Ratione przechodzenia woysk koronnych, którzy transgressis finibus xięstwa Litewskiego osobliwie w naszym

województwie barzo noclegami, przechodami, exactiami dobrom naszym są ciężci; aby dawne prawo, to iest, tysiąc sześćset pięćdziesiąt piątego roku reassumowane było, cum addita poena na tych, którzy-by śmieli hanc legem transgredi in ipso facto infamiae.

#### DESIDERIA.

Dobra biskupstwa Łuckiego w województwie naszym ponieważ consistentia obozową przez niedziel kilka pod Janowem do wielkiej przyszły desolatiey; instabunt ichmość panowie posłowie, iakoby abo w przyszłych podatkach levamen mieć mogły, albo uwolnieniem przez constitutia od hyberny mogły się levare. A że z tychże dobr duchownych skarb w. x. Lit. przed kilkunastą lat zaległych sobie dziewięć tysięcy praetendit, nie mając na to słusnych dowodów, aby ab hac impetitione te dobra per constitutionem uwolnione były,—agent to ichmość panowie posłowie.

Desiderium ichmość panów Lubomirskich, a mianowicie imci pana wojewody Krakowskiego, względem szybu solnego, który nie tylko res est decisa, ale pactis conventis et iuramento regio firmata, aby ichmość panowie posłowie na żadne commissye nie pozwolali: bo by simili modo wszystkie takie iudicata et finaliter decisa ruere mogły,—praecavebunt ichmość panowie posłowie.

Desideria ichmość panów hetmanów promovebunt ichmość panowie posłowie.

Patet to dobrze wszystkim, iako dobra imci pana kasztelana Trockiego, Wierchowicze nazwane, przez obóz Moskiewski funditus zruynowane są y dobra Opolskie trzydniową consistentia recen-ter Litewskiego obozu nadwężone, więc y samego imci mając in consideratione koszty y spezy, tempore hostilitatis w tem województwie z odwagą zdrowia łózone; commitimus tedy ichmość panom posłom,



aby gorącą do i. k. mości wniesli instancją, aby w tym wszytkiem imci ex primis vacantibus był ukontentowany.

Desideria imci pana kasztelana Brzeskiego, ratione strat iego circa obsequia rzeczy-pospolitey, aby a republica wniesieniem ośmiu tysięcy na leśnictwo Kowniańskie y Dubiańskie ukontentowane było,—promovebunt ichmości posłowie; temuż imci panu kasztelanowi wieś Bobrowniki, włók sześć w sobie mającą, aby in haereditatem imci była dana—instabunt.

Instabunt też ichmość panowie posłowie za imci panem podczaszym w. x. Lit., aby summa dekretem commissiey anni millesimi sexcentesimo sexagesimo secundi, ratione stipendiorum imci winnych przysądzona, po tak długim zatrzymaniu, tandem z skarbu wypłacona była, y żeby ratio habeatur zasług imści.

Desiderium imci pana ienerała ziem Podolskich, ratione expens de proprio złożonych na różne necessaria Kamienieckiey fortecy, które iusto calculo chce pokazać, aby mu a republica wypłacone były; a przy tym aby ratio habeatur z codziennych kosztów imci in futurum,—instabunt ichmość panowie posłowie, żeby ex primis vacantibus był ukontentowany.

Kwit ratione administrationis skarbu w. x. Lit., przez nieboszczyka imci pana wojewodę Smoleńskiego, aby był confirmowany y to wydane ad exigentiam boni publici za kilkanaście tysięcy zboża; także ruinę starostwa Dubińskiego przez teraznieyszą consistentią obozową,—promovebunt ichmć panowie posłowie, aby w tem imć był ukontentowany.

Pograniczna forteca imci pana marszałka w. w. x. Lit-go Hłusk, ponieważ zawsze iest sub onere ob resistentiam bliskich niebezpieczeństw, praesidii, aby od contribucii publicznych wolna była,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Summy Trubeckiey, ponieważ na imci pana marszałka w. x. Lit. iure successive należy, aby exsolutionem mogła sortiri, recomendabunt ichmość nie mniej y merita samego imci, iako wielkiego w oyczyźnie człowieka.

Lachowicze, forteca wojewodztwa Nowogrodzkiego, ponieważ wtęć na sobie sił nieprzyacielskich zatrzymała, y teraz sine praesidio zostaje, aby libertatią mieć mogła similiter iako insze, y żeby constitutia o tey fortecy anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątego reassumowana była,—starać się będą ichmość panowie posłowie.

Ponieważ było concessum na przeszłym seymie imci panu Grabińskiemu, podkomorzemu Wendeńskiemu, wniesienie summy na dzierżawę Borodycką, alias woytowstwo Ziołowskie, ośm tysięcy złotych; zaczym y teraz ichmość panowie posłowie promovebunt, aby za horowite zasługi od zaczęcia rebelii z iednym zostając półkownikiem, aż do zwinięcia woyska w. x. Lit., w swey prośbie odniósł effect.

Za imci panem Stanclem, oberszterleytnantem i. k. mści, wniosą instancją, aby indigenatum, względem zasług swoich, rzeczy-pospolitey wyświadczonych, mógł otrzymać.

Kościół y klasztor oyców Augustyanów, w Brześciu Litewskim, w rynku wystawiony, iako antiqua fundatio, mieć chce, aby zostawał,—efficient ichmościowie.

Desiderium ieymci paniey krayczyney Litewskiey, względem trzydziestu tysięcy, summy godney pamięci imci panu Krzysztophowi Sapiezie, krayczemu Litewskiemu, względem okupu w niewoli Tatarskiey, constitutią pozwoloney a republica, a dotąd nie zapłaconey, wniosą instancją, aby ta summa na starostwo Trabskie wniesiona była.

Godne są tego dosyć clara merita god-



ney pamięci imci pana Sapiehi, pisarza polnego, aby za nie remuneratę pozostałym onego non denegaret rzecz-pospolita successorum, osobliwie wniesieniem summy złotych dwudziestu tysięcy, zasług nieboszczykowi od rzeczy-pospolitey winnych na dzierżawę Dolkę, w ziemi Przemyskiej leżącą,—o co instabunt ichmć do i. k. mci y stanów rzeczy-pospolitey.

Instabunt ichmć za imci panem podkomorzym Brzeskim, aby był libertowany od baniciei, przez imci pana chorążego Mielnickiego wyniesionej, do czego concurrunt y inszych województw instantii.

Za iegomość panem Turowskim, strażnikiem województwa Brzeskiego, aby za swoje merita, przez wszystek wiek swój rzeczy-pospolitey w dziełach wojennych wyświadczone, tandem aliquando mógł być ukontentowany,—wniosą prośbę.

Jegomć pana Bobrownickiego iustissimum desiderium, godney pamięci imci pana sędziego Brzeskiego, pułkownika i. k. mci, optime de republica meriti successora, który też y swoje młode lata na usłudze, inhaerendo vestigiis rodzica swego, trawił,—promovebunt ichmć, aby za tak clara merita rodzica swego y swoje tandem byli ukontentowani.

Iudicium z imci panem strażnikiem Litewskim w sprawie imci pana Stanisława Szuyskiego y małżonki imci, aby formatum było, starać się będą ichm. Ratione desolatiey Terebunia y Łyszczyca przez różne woysko, obozem stawiające, instabunt ichmć, aby possessores tych dóbr ukontentowani byli, mianowicie ichmć panowie Szuyscy y ichmć panowie Łyszczyńscy.

Novitates in republica nocivae, przeto eruatur administratio perpetua przez imć xiedza metropolita Kiiowskiego, in unione zostającego, wyiednana iako rzecz nigdy nie bywała et antiquis legibus no-

civa et derogans była abrogowana, coadiutoria metropolitańska tollatur, iako rzecz niepotrzebna et suspecta, ponieważ constitutia iest, że expectatiwy zniesiono. Duchowieństwo in ritu graeco unito aby libertowane zostało, iuxta novel-lam constitutionem, od poborów y podymnych, pensia przytym nigdy niebywała, teraz ex nulla ratione włożona na episcopią Włodzimierską, która, y tak in hostico zostawiając et sub oneribus variis, aby zniesiona była, także archimandrie uprzywileiowane, niesłusznie wzięte od imci xiedza metropolity, powracane były episcopis,—o co serio instabunt imć panowie posłowie.

Kościół Wisticki uprasza, aby dziesięcina ze wsi Kwasówki, w Grodzieńskiej oekonomiei będącej, była oddawana,—promovebunt to ichmościowie u i. k. mci, pana naszego miłościwego.

Donativum Miasta Kupieckiego żeby było zniesione; ponieważ żadnego w nim kupca chrześcianina niemasz, ale wszystko sami tylko żydzi; iarmarki dawnymi constitutiis naznaczone z uwolnieniem od ceł y myta, względem wielkiej desolatiey tego miasta, aby były potwierdzone; gdyż kupcy koronni y litewscy dla ciężarów tych ceł nie mogą się zieżdzać z towarami; prawa y przywileie miasta tego aby były utwierdzone; od soli, ratione składu—po pułtoraku od beczki, miastu przywileiem pozwolone, znowu aby przywrócono było, o to wszystko wniosą prośbę do i. k. mci ichmć panowie posłowie.

Jaśnie wielmożnego imci pana kasztelana Trockiego dwor w Mielniku aby był ab onere miasta uwolniony y libertate nobilitari utwierdzony,—instabunt ichmć panowie posłowie; także też y włoki imci pana Kochańskiego.

Także imci pana Konstantego Jana Szuyskiego, pisarza ziemskiego Brzeskiego, dwor y sklepy murowane w ryn-



ku Brzeskim stojące, aby similiter libertowane były,—committimus diligentissime ichmść panom posłom.

Za imci panem Zygmuntom Hornowskim, podczaszym Smoleńskim, instabunt ichmść, aby wniesiona była summa na Hrabie—maiętność, ratione zasług wojskowych, dziesięć tysięcy.

Imci panu refferendarzowi koronnemu, po uczynioney calculatocy, aby non denegaretur kwit a republica.

Imci pana Mikołaja Brzozowskiego, miecznika Kijowskiego, dobra Brzozowiec, przeysciem woyska zniszczone y cale zdesolowane, respectowi i. k. mści zalecić, y aby abiurata pozwolona była w przyszłych podatkach.

Za imci panem Mateuszem Łyszczyńskim instabunt ichmść panowie posłowie, ratione więzienia y postrzałów, aby consolatio iaka z clementey i. k. mci pokazana była.

Za iegomość panem Jędrzeiem Chomętowskim instabunt ichmość panowie posłowie, aby w swoiey prośbie u króla iegomością był ukontentowany.

Za wielebnemi ichmość panny zakon-nemi conventu Franciszka świętego, Brzeskiego, instabunt ichmość panowie posłowie ratione zruynowania y porabowania dworu Sobiborskiego y wsi należącey przez zwinionych ichmość panów żołnierzów, aby z clementey i. k. mci dobrodzieystwo iakie pokazane było.

Desiderium iegomości xieżda biskupa Włodzimierskiego y Brzeskiego, ratione apparat cerkwie Gierszonowickiey, woekonomiey i. k. mci Brzeskiey będących, przez imci pana Okołowicza zabranych,—instabunt ichmość panowie posłowie aby wrócone były.

Prawo tak wielo constitutii utwierdzone ieymość paniey wojewodziney Wileń-

skiey y synów ieymci ratione Szawel, aby nieporuszone usque ad exsolutionem summy zostawało,—praecavebunt ichmościowie.

Desiderium iegomości pana Marcelina Żardeckiego, aby Stara Wola w ziemskie prawo obrócone było.

У тоє инструкциі подписъ рукъ тими словы: Jan Karol Kopeć, kasztelan Trocki, starosta Brzeski, iako director; Ostaphian Tyszkiewicz, podkomorzy Brzeski; Piotr na Ryszkach Ryszkowski, kasztelan Mścisławski; Constanty Jan Szuyski, pisarz ziemski wojewodztwa Brzeskiego; Adam Skaszewski, stolnik Zakroczymski; Krzysztoph Czyż z Woronney, podczaszy Mścisławski; Jerzy Władysław Grabiński, podkomorzy Wendeński; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendeński, podstarości Brzeski; Ludwik Jeziorkowski, podstoli Piński; Jan Manczak, mostowniczy Miński, pisarz grodzki Brzeski; Piotr Stanisław Grek, maior i. k. mci; Adam Poeicy, rotmistrz i. k. mci; Tomasz Skaszewski; Jakub Władysław Wierzbicki; Krzysztoph Turowski; Jan Stanisław Kuza; Jakub Franciszek Bobrownicki; Jerzy Brzostowski; Jerzy Grecz mp.; Krzysztoph Grabowski, horodniczy Brzeski i. k. mci; Mateusz Łyszczyński; Teophil Załowski mp.; Wincenty Łyszczyński; Krzysztoph Bukraba; Mikołay Rywocki; Kazimierz Szokalski, mierniczy i. k. mci; Bazyli Sawicki; Adam Wodeysza; Jan Kazimierz Hornowski; Alexander Żardecki; Chryzostom Hornowski; Thomas Piotrowski; Konstanty Rakowicki; Kazimierz Lasota Słotwiński; Floryan Nowicki. Котораяжъ то инструкція, черезъ особу верху мемованую ку актикованью поданая, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ уписана.



1672 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 2486—2490.

278. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная на пописовомъ сеймѣ послу, отправляемому къ королю.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на пописовой сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своему послу, отправляемому къ королю, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Благодарить короля за его старанія объ успокоеніи и безопасности рѣчи-посполитой.

2) Засвидѣтельствовать предъ нимъ о желаніи обывателей и ихъ рѣшимости — стать, за третьими витями, въ открытое поле и вооруженною силою защищать какъ его достоинство, такъ и свои права и вольности.

3) Въ виду не успокоившихся еще внутреннихъ волненій, просить его — принять кроткія и миролюбивыя мѣры къ ихъ окончательному замиренію; но въ случаѣ безуспѣшности этихъ мѣръ, они, обыватели, обязуются не щадить для защиты его достоинства, ни своихъ головъ, ни своего здоровья.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсеца Августа осьмнадцатаго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившимся очевисто ихъ милость панъ Криштофъ Букраба и его милость панъ Бенедиктъ Беклевскій, инструкцію ихъ милости пановъ обывателей воеводства Берестейскаго, въ речи въ ней менованой, къ актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаную:

Instrukcyja od nas obywatelów woiewódstwa Brzeskiego na seymik popisowy, dnia szesnastego Augusta, do Brześcia zgromadzonych, imię panu Mikołajowi Sadowskiemu — strukczasemu i. k. m., dana.

4) Просить его же, чтобы 200 человекъ пѣхоты, назначаемыхъ по закону для безопасности воеводства изъ имѣній экономическихъ, были оставлены въ воеводствѣ же, подъ начальствомъ Брестскаго воеводы.

5) По случаю приготовленій къ предполагаемой экспедиціи, просить его же о продленіи срока собиранія податей.

6) Для покрытія текущихъ издержекъ назначить одно подымное; но такъ какъ въ прежнихъ податяхъ не принимали участія ни имѣнія духовныя, ни экономическія; то просить его же — объ изданіи универсала, по которому бы назначенное на этомъ сеймѣ одно подымное было собрано въ одинаковой мѣрѣ со всѣхъ имѣній, какъ шляхетскихъ, такъ и духовныхъ и экономическихъ.

Jest s powszechnego pokoju całej rzeczy-pospolitey commune bonum et solatium, tak z niebezpieczeństwa następującego communis et summa calamitas et afflictio, którey że iego król. mość pro paterna solitudine obstare raczy, y całą rzecz-pospolitą ad reprimenda swoją pańską concitat czułością, — imci pan poseł nasz i. k. mci, panu naszemu miłościwemu, podziękuję.

Doniesie przytym i. k. mci, panu naszemu miłościwemu, ochotę naszą, s którą stosując się do wici y woli iego k. m., aby tylko inne woiewódstwa pro termino et loco pospieszyły, y my pro integritate maiestatu pańskiego pro conservatione kościołów y chwały Bożej, praw, swobod y wolności naszych, równo z innemi, stawać nie omieszkamy.

A że internarum diffidentiarum san-cita ieszcze nie są totaliter ugaszone, s których szkodliwy, strzeż Boże, płomień



wybuchnąć by musiał, y nie spore spólnych rad i sił auxilia być by musiały, — upraszać będzie imć pan poseł nasz i. k. m., pana naszego miłościwego, aby civilibus et pacatis mediis ugasić y uspokoić się mogły. A ieżeli by malcontenti ad media adakcyi nata przystąpić y onych aprehendere nie chcieli; owszem, żeby w swoich zawziętościach perseverando, quid ultra moliri, przeciwko panu mieli, głowy nasze y zdrowia z ostatnią kroplą krwi za dostojenstwo maiestatu i. k. m., pana naszego miłościwego, zastawiać obowiazuemy się przeciw każdemu nieprzyjacielowi oyczyzny.

A że zwyczaj y prawo pospolite pro necessitate województwa z oekonomiey i. k. m. dwieście piechoty na potrzebę województwa instituit; upraszać będzie imć pan poseł i. k. m., aby ta piechota na teraznieyszą expedie y potrzebę województwa stawiona była, która by pod władzą wojewody naszego zostawać mogła.

Upraszać też quam diligentissime i. k. m., pana naszego miłościwego, zlecamy imć panu posłowi naszemu, iż vocati trzeciemi wiciami i. k. m. et necessitate publica impulsu na publiczną zabieramy się usługę; przeto uchwalonych podatków z obu rat poślednieyszych, pro fixo termino, wydać nie możemy, — o prolon-gatją tedy czasu upraszamy i. k. m., że gdy da Bóg szczęśliwa expeditia skonc-zona będzie, powróciwszy non gravatim contribuimus.

Potrzeby województwa privatae, wiele expens, kiedy wojewoda żadney ekono-miey y obwencyi niema, potrzebują, aby uchwaliliśmy na różne potrzeby woiewództwa naszego podymne iedno w roku tysiąc sześćset siedmdziesiątym, uczyniwszy osobliwą uchwałą naszą dispositionem onego, którego seymowa przydeklaracyach stanęła approbata; do czego, że się dobra ekonomiczne y duchow-

ne przyłożyć nie chciały, a interim nobilitas tak za królewskie, iako y za duchowne dobra, piersi swoje zastawiać musi, — upraszać będzie imć pan poseł nasz i. k. m., pana naszego miłościwego, aby universal wydać raczył, iakoby równo cum nobilitate to pomienione podymne na potrzeby województwa wydane było. Co wszystko dexteritati imć pana posła naszego committimus.

У тоей инструкции подпись рукъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейского тими словы: Stefan Kurcz — wojewoda y dyrektor seymiku popisowego województwa Brzeskiego, Ostafian Tyszkiewicz — podkomorzy Brzescki, Jerzy Władysław Grabiński — podkomorzy Wendeński, Daniel Felicyan Zembocki — podstoli Brzescki, Jan Władysław Brzostowski — pisarz w. x. Lit., Adam Skażewski — stolnik Zakroczyński, Constanty Jan Szuyski — pisarz ziemski województwa Brzeskiego, Mikołay Sadowski — strukczaszy i. k. m., Jerzy Stanisław Umiastowski — stolnik Wendeński, podstarości Brzescki, Jan Manczak — mostowniczzy Miński, grodzki Brzescki pisarz, Waleryan Ciołek z Żardek Żardecki manu propria, Władysław Żardecki manu propria, Szuyski Jerzy, Constanty Kazimierz Witeź, Benedykt z Bęklewa Beklewski, Alexander Wodeysza manu propria, Jarosz Kulen Chodyncki, Kazimierz Hornowski, Stanisław Kazimierz Tabęński, Stanisław Jan Witeź, Stanisław Lewalt Jezierski, Samuel Bielski, Michał (Leon\*) Lewalt Jezierski, Wereszczak Bazyli, Władysław Ancuta, Jan Władysław Mrokowski, Paweł Władysław Jankowski — mieczny Kiiowski, Krzysztoph Bukraba, Michał Lewalt Jezierski, Alexander Osowski, Mikołay Kazimierz Sienkiewicz; Jan Krzywobłocki, Karol Alexander Ruszcza, Bazyli Guzelph, Kazimierz Buchowiecki, Ancuta

(\*) Сверху надписано.



Adam, Jakub Władysław Wierzbicki, Tomasz Piotrowski, Jan Stanisław Kuza. | бу вышъ менованую поданая, есть до  
Которая жъ то инструкция, черезъ осо- | книгъ кгородскихъ Берестейскихъ упи-  
сана.

1672 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 2482—2485.

279. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства о всеобщемъ ополченіи.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на пописовый сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, въ видахъ пресѣченія разныхъ уклоненій отъ личнаго участія многихъ лицъ во всеобщемъ ополченіи, постановили: обязать всѣхъ безъ исключенія лицъ, долженствующихъ принимать участие въ ополченіи, явиться лично, въ полномъ вооруженіи, по первому зову Брестскаго воеводы или подкоморія, подъ страхомъ наказаній, изложенныхъ по сему предмету въ конституціяхъ; срокомъ для выступленія въ поле назначить 30 Августа, т. е. то время, когда вооружатся и воеводства другія.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсеца Августа семнадцатаго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Криштофъ Букраба и его милость панъ Бенедиктъ Беклевскій, лядумъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейскаго, на сеймику посполитого рушенья, за вицями его королевское милости выданными, згромажонныхъ, постановленого, въ речи въ немъ ниже выраженой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, obywatele województwa Brzeskiego, na seymik popisowy, za wiciami iego król. mci, na dzień szesnasty Augusta zachawszy się do Brześcia, a chcąc porządek pospolitego ruszenia y wyprawy wojenney w dawną rezę wprawić, powszechną zgodą naszą y tą uchwałą terazniejszą postanawiamy:

Widząc, że potentia województwa naszego coraz diminuitur, kiedy tak wiele nayduie się, którzy pospolite ruszenia y wyprawę wojenną przez poczty ziemianskie odprawiają y sami do pospolitego osobami swemi ruszenia nie stawiając, — przez co wiele derogatur potentii województwa naszego, postanawiamy tedy zgodnie wszyscy, aby, stosując się do constitutiei tysiąc sześćset dwudziestego pierwszego, każdy swą osobą z pocztami we wszytkim porządku żołnierskim, do boiu należącym, według dawnego zwyczaju y starych kwitów, na pospolite stawali ruszenia, osobliwie według teyże constitutiei pomienionej ichmość panowie zastawnicy, arendarze od summ, aby porządnie stawili poczty, sub poenis de expeditione bellica sancitis, które my sami wszyscy wspólnie promovebimus y wszelkim urgebimus sposobem, na każdego tey uchwale naszej sprzeciwne. Miasta zaś y miasteczka, aby według teyże constitutiei ex facultatibus y od summ swoich piechotę na też terazniejszą expeditią, bez której milicia porządnie być nie może, także wozy, prochy swe, zgoda



ze wszystkim porządkiem wojennym stawili y wyprawili; czego wszystkiego imci pan wojewoda Brzescki, albo imci pan podkomorzy przy popisie według powinności urzędu swego animadvertere повинен będzie.

A że na dzisieyszym terminie dla nie-namówionego porządku do popisu nie przyszło y dla nieprzybycia ieszcze wojewodstw górnieyszych z tych przyczyn do dalszego czasu, to iest praefixe do dnia trzydziestego Augusti, odkładamy. Na którym terminie, za obwieszczeniem przez uniwersały imci pana wojewody, albo imci pana podkomorzego naszego, do Brześcia ziachawszy się, popis, według dawnych kwitów, starych regestrów, odprawić y w pole zaraz ruszyć się submituiemy się,—hoc praecauto, gdy nas wyszsze wszystkie poprzedzą województwa.

Które to laudum nasze, aby tym większą wagę y powagę miało, wszyscy spólnie powszechną approbuiemy zgodą y naszymi podpisuiemy rękoma. Dan w Brześciu dnia szesnastego Augusti, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórego.

У того лядумъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейского подписы рукъ теми словы: Stephan Kurcz—woiewoda y director ziazdu popi-

sowego województwa Brzeskiego, Ostaphian Tyszkiewicz—podkomorzy Brzescki, Jerzy Władysław Grabiński—podkomorzy Wendeński, Jan Władysław Brzostowski pisarsz w. x. Lit, Konstanty Jan Szuyski—pisarz ziemski województwa Brzeskiego, Daniel Stanisław Zembocki—podstoli Brzeski, Jerzy Stanisław Umiastowski—stolnik Wendeński, podstarości Brzescki, Adam Skaszewski—stolnik Zakroczymski, Mikołay Sadowski—struęczasz y i. k. m., Hieronim Okołowicz, Wincenty Łyszczyński, Jan Manczak—mostowniczy województwa Mińskiego, pisarz grodzki Brzeski, Jozeph Korzeniewski, Thomasz z Nosiłowa Ostrowski—czesznik Nowogrodka Siewierskiego, Teophil Kościa, Jan Franciszek Buchole, Kazimierz Lasota Słotwiński, Maciey Gogolewski, Leon Michał Lewalt Jezierski, Mikołay Cześławski, Kazimierz Buchowiecki, Władysław Ancuta, Alexander Ostrowski, Tomasz Piotrowski, Jan Stanisław Kuza, Jakub Kazimierz Sadowski, Kazimierz Grodzonowski, Bazyli Guzelf Ancuta, Adam Samuel Pietraszewicz. Которое жъ лядумъ, черезъ особу вверху менованую ку актикованью поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

## 1672 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 2642—2649.

### 280. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на генеральный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на предсеймовый сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на генеральный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Просить короля—содѣйствовать къ объединенію разрозненныхъ желаній и дѣйствій под-

данныхъ рѣчи-посполитой, какъ къ главнѣйшей основѣ ея политическаго самосохраненія—особенно въ это опасное время; въ случаѣ же обнаруженія кѣмъ либо изъ ея зложелателей неприязненныхъ дѣйствій на сеймъ, таковыхъ судить тутъ же во исполненіе божеской справедливости.



2) Соглашаться на всеобщую конфедерацию не иначе, какъ только подъ условіемъ—чтобы трибуналы в. кн. Литовскаго были уравниены въ правахъ съ коронными и чтобы подати на войска были равномерно распределены на все воеводства.

3) Требовать у рѣчи-посполитой уплаты жалованья уже распущенному по домамъ Литовскому войску—съ тѣмъ однако же условіемъ, чтобы были вознаграждены и лица обиженныхъ.

4) Въ виду возникающей турецкой войны—ходатайствовать о наймѣ чужестраннаго войска—приблизительно въ 4,000 человекъ—съ тѣмъ условіемъ, чтобы Брестское воеводство было уволено отъ взноса по крайней мѣрѣ первой четверти податей на его содержаніе за издержки, понесенныя имъ на посполитое ружье.

5) Потребовать, чтобы сборщики податей подавали на сеймахъ счетные листы платежей и недоимокъ для лучшаго контроля надъ скарбомъ.

6) Во вниманіе къ затратамъ королемъ 100,000 зл. на содержаніе войска—просить рѣчь-посполитую, чтобы она уплатила ему эту сумму изъ податей, предназначаемыхъ на содержаніе войска, а также чтобы уплатила ему и 40,000 злотыхъ, числящихся на имѣніяхъ Шавельскихъ, посредствомъ зачисленія въ столовыя имѣнія первыхъ вакантныхъ имѣній.

7) Просить также объ удовлетвореніи гетмановъ в. кн. Литовскаго изъ первыхъ экстраординарныхъ сборовъ.

8) Чтобы былъ вознагражденъ за военные заслуги—Ганенко, а равно и Запорожское войско.

9) Чтобы были заключены оборонительные союзы съ сосѣдними государями, въ особенности съ царемъ Московскимъ.

10) Не соглашаться на заключеніе мира съ Турціей съ уступкой значительнаго числа польскихъ провинцій.

11) Требовать подтвержденія по прежнему ходатайству, о воспрещеніи короннымъ войскамъ переходить Литовскія границы.

12) Ходатайствовать, чтобы Брестскому старостинству назначена была рѣчью-посполитой какая либо субсидія.

13) Чтобы для пресѣченія поблажекъ злодѣяніямъ, былъ возстановленъ законъ, извѣстный подъ названіемъ: «Tutiusa lex», какъ въ коронѣ, такъ и в. кн. Литовскомъ.

14) Чтобы Трубецкая сумма было уплачена изъ короннаго скарба.

15) Чтобы удовлетворенъ былъ рѣчью-посполитой референдаръ в. к. Литовскаго уплатой ему кредитовъ.

16) Чтобы также были удовлетворены въ своихъ просьбахъ и Краковскіе езуиты за убытки, понесенные ими отъ солдатскихъ постоевъ.

17) Ходатайствовать, чтобы бѣлое духовенство греко-уніятскаго исповѣданія было уволено какъ отъ солдатскихъ контрибуцій, такъ и отъ другихъ податей рѣчи-посполитой.

18) Чтобы вознагражденъ былъ за заслуги, оказанныя Брестскому воеводству Туровскій.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсеца Декабря четырнадцатаго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Каролемъ Коптемъ—каштеляномъ Троцкимъ, Берестейскимъ, Юрборскимъ, Вержболовскимъ, etc. старостою Ковенскимъ и... державцою, постановивши се очевисто его милость панъ Марціянъ Островскій инструкцію ясневельможныхъ ихъ милости пановъ сенаторовъ, дикгнитаровъ, урядниковъ земскихъ и кгородскихъ, обывателей воеводства Берестейскаго, за универсаломъ его королевское милости дня тринадцатаго Декаб-

ра, року тысяча шестьсотъ семьдесятъ второго, до Берестя згромажонныхъ на сеймику, зѣздѣ енеральный у Варшавѣ упережающій, въ справѣ и дезидеріяхъ въ немъ ниже описанныхъ, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную:

Instrukcja od nas senatorów, urzędników ziemskich, grodzkich, u wszystkich obywatelów województwa Brzeskiego, zgromadzonych za uniwersalem jego kr. mci, pro die decima tertia Decembris tysiąc sześćset siedm-dziesiąt wtórego, na seymik, ziażd



ieneryalny w Warszawie uprzedzający, dana ichmć panom posłom naszym: imci panu Ostaphianowi Tyszkiewiczowi—podkomorzemu Brzeskiemu, imci panu Stanisławowi Sapieże—staroście Prażskiemu, imci panu Alexandrowi Rayskiemu — stolnikowi Starodubowskiemu, imci panu Kazimierzowi Łyszczyńskiemu—podstolemu Mielnickiemu, imci panu Adamowi Pocielowi, imci panu Kazimierzowi Duninowi Korwickiemu — miecznikowi Smoleńskiemu, imci panu Michałowi Przyszychockiemu, imci panu Benedyktowi Korowickiemu.

Sama ab iutra et ab extra utrapiona oycyzna pokazuje nam nieznosne rany swoje, od własnych synów oycyzny zadane, woła do nas, abyśmy tandem zmiłowali się nad nią y upadłej, a ledwo nie konającej dextram podali; pobudza nas do tego oycowskie i. k. m. około dobra pospolitego staranie, kiedy nam składa na ratunek oney w Warszawie ziazd ieneryalny: za co naypierwiey ichmć panowie nasi przez imci pana Czarnieckiego, pisarza polnego koronnego, marszałka ziazdu ieneryalnego, podziękują. A że między xięstwem Litewskim a koroną nierozzerwana zachodzi braterska unia, in omni casu oney odbiegać nie chcemy y protestamur przed Bogiem, że iako raz zgodnemi głosami obraliśmy króla imci Michała, szczęśliwie nam teraz panującego, tak do wylania ostatniey krwi naszej wolney electii y panowania iego bronić gotowiśmy, żadnemi fakcyami postronnych, żadnemi domowemi moliminibus nie uwodząc się, owszem contra machinationes pectora nasze opponere gotowiśmy; co i. k. m., stosując się oraz do związku całego woiewództwa naszego uczynionego, sacrosancte spondemus.

Wielą punctów instructiā naszą nie chcemy onerare; dosić nam, gdy ichmć panowie posłowie nasi i. k. m. integram

honoris, maiestatis y panowania, oraz praw, swobod, wolności nienaruszoną zachowają observantiam, — co wszystko in unitate animorum zależy; która gdy będzie, facile nieprzyiaciel inhians na oycyznę naszą, (w której honor Bozki et integritas omnium comprehenditur,) pogrożony będzie. Dla tego omnimodam ichmć panom posłom naszym dajemy potestatem, aby tak obronę oycyzny, praw, swobod naszych integritatem, iako conservationem i. k. m. panowania przed oczyma mając, spolnie s Koroną y z wielkim xięstwem Litewskim znosząc się, unitis animis et viribus we wszystkim postępowali, ut salvetur utrapiona oycyzna y król pan, in solium liberis votibus obrany y posadzony, długoletnie nam panował y całość praw y swobod naszych była wcale zachowana; a kto się conturbationum et motuum oycyzny reus, niech per iudicium na tym zieżdzie formandum, praevia citatione, będzie osądzony, aby sprawiedliwość Bozka ukontentowana została.

A że do zgody confoederationis wszystkiey rzeczy-pospolitey accedere non retractamus, czyniemy etiam intuitu ukontentowania in nostris publicis desideriis, wszystkiemu xięstwu Litewskiemu służących, mianowicie—żeby trybunały w. x. Lit. autoritate y w banicyach s koroną porównane byli; tudzież woyska, gdy będą, aby po woiewództwach podzielone zostały proporcjonaliter do podatku. Co serio injungimus ichmość panom posłom naszym y bez tego nullo modo compareant przed nami, etiam accedant do zgody confoederationis.

Meruit w. x. Lit. woyska zwinione etiam omnem gratitudinem, nie tylko mercedem; aby tedy odbierali swoją zapłatę nihilominus tak iednak, żeby iniuriatis ante omnia, według constitutiei tysiąc sześćset siedmdziesiątego, satisfactum było. A że imminet bellum turcicum; tak



walnego totius christianitatis nieprzyiaciela, nie podobno aby woyska nowego zaciagu nie było; zaczym numerum one-go, (a zdałoby się cztery tysiące) et modum zapłaty do zgody y uwagi wszystkich województw w. x. Lit. odkładamy,— hoc praecauto, aby respectus był przynajmniej iedney czwierci pierwszej wytrącenia naszemu województwu, ponieważ exacte pospolitego ruszenia służyliśmy. Więc, że niektórzy panowie poborcowie podaia incognita nomina, ad avertenda haec inconvenientia, expedit, żeby na seymikach przedseymowych podawali registra perceptorum et retentorum dla snadniejszey rachunku w skarbie od panów posłów adtendentey.

Wyświadczył i. k. mśc łaskę swą pańską, gdy podczas terazniejszey inundationis pogaństwa sto tysięcy na woysko nowego zaciagu dać raczył; nihil aequius, aby i. k. mśc przy należytey od nas wdzięczności z uchwalonych od rzeczypospolitey przyszłych podatków na woysko odebrać mógł,—osobliwie, aby w nieoddanych czterdziestu tysiącach in recompensam Szawel, iustissimum est, aby i. k. mśc ukontentowany został. A żeby rzecz-pospolita ab isto onere liberior była, póki non refundetur summa zostaiąca na Szawlach, ex primis vacantibus proportionalne intracie czterdzieście tysięcy dzierżawy do stołu i. k. mci applicentur.

Merentur omnem affectum merita ichmśc panów hetmanów w. x. Lit., którzy że przy swoich odważnych pracach na potrzebę rzeczypospolitey nie małe summy łożyli; nihil congruentius, aby rzeczpospolita z extraordinarnych podatków ichmościom dosyć uczyniła.

Wiarą, odwagą, życzliwością przeciwko królowi imci y rzeczypospolitey imci pan Hanenko z woyskiem i. k. mści Zaporozkim zasłużył omnem gratitudinem; serio tedy rzeczypospolitey respectowi merita imci y całego woyska intimabunt

ichmśc panowie posłowie nasi, oraz y desideria, które na osobliwey są wyrażone instruktiey od imci pana hetmana Zaporozkiego do województwa przesłane, aby sortiantur suum effectum,— starać się maia ichmśc panowie posłowie nasi.

Do obrony oyczyzny należy conjunctio armorum cum principibus externis, osobliwie iednak s Carem imścią Moskiewskim cum tota republica (cum omni iednak cautela) invigilandum; a że do conferenciey z Carem imścią potrzebna iest poczta, mieć ią należy.

Pakta z cesarzem Tureckim cum avulsione tantarum provinciarum żadną miarą ichmśc panowie posłowie nie maia pozwalać.

Tot constitutionibus warowano, aby woyska koronne granic w. x. Lit. nie przechodzili, co teraz violatur; zaczym serio invigilent ichmśc panowie posłowie, aby prawo iuż nie ponosiło tak wielkiego praejudicium, ale żeby in executione zostawało.

Starostwa sądowe prawo chce mieć, aby miały swoje provisie, ut coerceatur swawola, w czem starostwo Brzeskie wielką ma krzywdę,—bo żadney niema wsi y intraty, nawet provisia nie dochodzi; instabunt ichmśc panowie posłowie, żeby satisfiat wygodzie całego województwa et iustitiae.

A że impunita zostaią scelera; dla zatrzymania swawoli curabunt ichmśc panowie posłowie, aby turrica lex, sposobem coronnym, y w w. x. Lit. służyć mogła.

Summa Trubecka aby exoluta była z skarbu koronnego,—promovebunt iustum desiderium imśc pana marszałka w w. x. Lit.

Meruit imśc pan referendarz w. x. Lit. omnium nostrorum affectum, aby swoje odebrać mógł, y każdemu aby w kreditach rzeczpospolita dosyć uczyniła.



Desiderium iustissimum reverendorum patrum societatis Jesu collegium krakowskiego świętego Piotra słuszny ma mieć respekt od rzeczy-pospolitey, ponieważ tota prawie fundatio zgubiona przez zniszczenie dobr od consistenciey obozów wszystkich województw koronnych.

Ritus graecus, in unione sancta zostający, ut nihil detrimenti patiatur; owszem onych antiqua sanctae unionis privilegia ut conserventur,—zelose instabunt, y żeby świeccy kapłani, iako ubodzy, niemający żadnych poddanych,—ab exactionibus et impetitionibus żołnierza y podatków rzeczy-pospolitey wolni zostawali, żeby tym liberius Panu Bogu y duszom ludzkim służyli.

Zasłużył dobrze imci pan Turowski respectum rzeczy-pospolitey; słuszną rzecz, aby, iako osobiwie bene meritis naszemu województwu, był promowowany y zalecony do respectu rzeczy-pospolitey.

Co wszystko ichmść panów posłów naszych fidei et dexteritati committimus, w tey zostając nadziei, że samo tylko dobro pospolite y uspokojenie oyczyzny ab intra et ab extra przed oczyma mając, starać się będą, aby commissa od województwa naszego exequi mogli.

У тоє інструкції подписи рукъ ты-

ми словы: Jan Karol Kopeć—kasztelan Trocki, starosta Brzescki, iako director seymiku, Jerzy Władysław Grabiński—podkomorzy Wendeński, Leonard Pociey—podśedek Brzescki, Jerzy Stanisław Umiaszowski—stolnik Wendeński, podstarości Brzescki, Mikołay Sadowski—strukczasz y i. k. mci., Adam Skaszewski—stolnik Zakroczymski, Daniel Felician Zembocki—podstoli Brzescki, Piotr Łyszczyński—podczaszy ziemie Mielnickiey, Wacław Kurowicki, Krzysztoph Kurowski, Mikołay z Granowa Karśnicki, Szuyski Jerzy Constanty, Jerzy Grecz, Jan Leonard Zardecki—łowczy Pinski, Abram Karśnicki, Krzystoph Bukraba, Teofil Kościa, Jerzy Jan Borecki, Constanty Kosmowski, Michał Umiaszowski, Adam Parski, Jakób Kazimierz Sadowski, Stefan Kazimierz Iwancewicz, Marcin Jan Ostrowski, Jan Alexander Hornowski, Jakób Władysław Wierzbicki, Franciszek Zahorski, Alexander Wodeysza, Władysław Terlecki, Chryzostom Kościuszko, Adam Niepokoyczycki, Jerzy Gieźkowski, Jan Stanisław Kuza, Jan Kazimierz Buchowiecki, Adam Wodeysza. Которая жъ то инструкция, черезъ особу вверху менованую ку актикованью поданая, есть до книгъ вгродскихъ Берестейскихъ уписана.



1673 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 635—636.

**281. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца объ охраненіи города Бреста отъ вымогательствъ проходящихъ войскъ рѣчи-посполитой.**

Михаилъ Казиміръ Паць, великій гетманъ в. кн. Литовскаго, симъ универсаломъ предписы-  
ваетъ войску рѣчи-посполитой не дѣлать во  
время прохода городу Брестю никакихъ обидъ,  
такъ какъ городъ этотъ послѣдними событіями,  
т. е. набѣгами и грабежами, разоренъ до послѣд-

ней степени. А для болѣе успѣшнаго осущест-  
вленія своей воли, онъ приказываетъ оберштер-  
лейтенанту Штенцелю поставить въ городъ свой  
полкъ и преслѣдованіемъ всѣхъ непокорныхъ его  
распоряженіямъ оберегать оный и жителей его  
отъ могущихъ встрѣтиться насилій.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого  
тысеча шестьсотъ семьдесятъ третего,  
мѣсеца Іюня двадцать осьмого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ,  
передо мною Еримъ Станиславомъ Умяс-  
товскимъ—стольникомъ Венденскимъ,  
подстаростимъ Берестейскимъ, поста-  
новившисе очевисто его милость панъ  
поручникъ регименту ясневельможного  
его милости пана маршалка велико-  
го кн. Литовскаго, универсалъ ясневель-  
можного его милости пана Михала  
Казимера Паца, воеводы Виленскаго,  
гетмана великаго в. кн. Литовскаго, въ  
справѣ и речи въ немъ нижей мено-  
ванной, ку актикованью до книгъ кгород-  
скихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые  
слова писанный:

Michał Kazimierz Pac, wojewoda Wi-  
leński, hetman wielki w. x. Lit., wszyst-  
kiemu in genere rycerstwu konnemu y  
pieszemu polskiego y cudzoziemskiego  
zaciągu woysk i. k. mci y rzeczy-  
pospolitey w. x. Lit-go, po zaleceniu che-  
ci moich towarzyskich. Kożdemu iest  
wiadoma przez różne incommoda y za-  
biegi wielka desolacya miasta i. k. mci  
Brześcia, które, ażeby przy tarazniey-  
szym ruszeniu się woyska, do ostatniego

pedzone nie było zniszczenia, wydaie  
ten mój ochronny y surowy uniwersał,  
upominaiąc serio, abyście wmsć przecho-  
dami, pokarmami, noclegami, ugod, sta-  
cii, podwod braniem y żadnemi, iakim-  
kolwiek tytułem nazwanemi, exactiami,  
pod ścisłym sądem, agramować nie wa-  
żyli się. Ażeby też skutecznieysza te-  
mu miastu Brzeskiemu ochrona była,  
imci pan Stencel, obeszter-leytnant i. k.  
mci, z iedną chorągwią, pod władzą swo-  
ią zostaiącą, tak długo w Brześciu za-  
bawi się, aż wszystkie chorągwie przey-  
dą y od nich miasto zaszczycać będzie,  
nie dopuszczaiąc ciężarów żadnych; sam  
też s pomienioną chorągwią, iako nay-  
skromniey się w mieście Brześciu zacho-  
wa, y desygnowanym postanowieniem  
kontentować się będzie. Datum w Wil-  
nie, dnia dwudziestego ósmego Maia, an-  
no tysiąc sześćset siedmdziesiąt trzeciego.

У того универсалу при печати при-  
писаной подписъ рукъ тыми словы:  
Michał Pac, wojewoda Wilenski, hetman  
wielki w. x. Lit-go. Который же тотъ  
универсалъ, черезъ особу вверху ме-  
нованую, ку актикованью поданный, есть  
до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ  
уписанъ.



1673 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 809—812.

282. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца, данный для охраненія греко-унитскаго духовенства отъ военныхъ повинностей.

Михаилъ Казиміръ Пацъ, великій гетманъ в. кн. Литовскаго симъ универсаломъ подтверждаетъ свои прежніе и королевскіе универсалы—объ освобожденіи греко-унитскаго духовенства отъ всякихъ военныхъ постоевъ и повинностей, которыя, не смотря на эти охранительные универсалы, все—таки взимаются съ духовенства

подъ разными видами и съ разными жестокостями, какъ объ этомъ поступали къ нему уже неоднократно жалобы. Гетманъ строго запрещаетъ всѣмъ безъ различія войскамъ дѣлать оному духовенству обиды, подъ угрозой наказаній, изложенныхъ на сей предметъ въ войсковыхъ артикулахъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ третего, мѣсеца Августа шеснадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно велебный отецъ Михайло Кондратовичъ, презбитеръ Высоцкій, универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, воеводы Виленскаго, гетмана великаго великаго князства Литовскаго, въ речи въ немъ нижей менованой, къ артикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał Kazimierz Pac—wojewoda Wiłeński, hetman wielki w. x. Lit-go, wszystkiemu in genere rycerstwu konnemu y pieszemu, tak polskiego iako y cudzoziemskiego zaciągu woysk i. k. mci y rzeczypospolitey w. x. Lit-go. Doniesiona mi jest suplika, płaczliwie uskarżając się o znieszczenie y wielkie ukrzywdzenie kapłanów graeci ritus w diecesyi Brzeskiej przez żołnierzów z różnych znaków, nieuważając, ani respektując tak na i. k. mci uniwersały, iako też y moje hetmańskie, które wydałem, aby byli ab

omnibus oneribus militaribus ochronieni y uwolnieni (ponieważ rzecz niesłuszną, aby kapłani y osoby, na służbę Bożą poświęcone, zarówno z włóściami podlegali ciężarom). Które to uniwersały y teraz ponawiam, chęci moie zaleciwszy towarzyskie, mieć chęć y surowie z władzy mey hetmańskiej upominam, aby się żaden z wmści nie ważył w dobrach duchownych ritus graeci, w episkopiey Brzeskiej, tak po miasteczkach, wsiach królewskich, duchownych, iako też y ziemskich u kapłanów świeckich mieszkających, żadnym sposobem statii, chlebów, podwod, ugod, grabieży nie ważył brać y wymagać; także pokarmów, noclegów y od pacholków pobocznym sposobem zabiegów y stanowisk, statii w domach kapłańskich żadnych czynić y innych quocunque nomine aut titulo exactiy, tak od przechodzących chorągwi, iako też y ciągnieniem idących, pilno po wmściach żądam y serio upominam, abyście się nie ważyli uciskać, pod surowym y srogim karaniem, według artykułów woyskowych, które niechybnie y bez żadney odwłoki, według ścisłego sądu mego, bez miłosierdzia na nieposłusznych extendowane będą. Dan w Wilnie, roku tysiąc sześć—



set siedmdziesiąt trzeciego, Julii trzydziestego dnia.

У того универсалу при печати яснелельможного его милости пана Михала Казимера Паца, воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, притисненой, подпись руки

тыми слова: Michał Pac—woiewoda Wilenski, hetman wielki wielkiego księstwa Litewskiego. Который же тотъ универсалъ, за поданьемъ черезъ особу вверху помененую ку актикованью, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

## 1675 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 1744—1747.

### 283. Универсалъ короля Яна III о назначеніи дня коронаціи.

Король Янъ III-й, совершивши много—сколько тяжелыхъ, столько же и блистательныхъ военныхъ подвиговъ, усмиривши непокорную Украинну, завладѣвши многими Крымскими и Турецкими крѣпостями, «престрашилъ и разгромилъ султановъ, пашей, беевъ и мурзъ», возвращается назадъ въ свое отечество и назначаетъ сроки, какъ для своего коронованья, такъ и для сеймовъ. Сроки эти слѣдующіе: для предварительныхъ сеймовъ—31 Де-

кабря 1675 года; для коронованья—2-й день февраля 1676 года; для сейма 4-й день того же февраля.

При этомъ король высказываетъ надежду, что заботливые о своемъ благѣ его подданные, не только съѣдутся къ означеннымъ срокамъ въ Краковъ, но не откажутъ ему также и въ помощи и средствахъ противъ враговъ христіанства, если въ этомъ будетъ только настоять надобность.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ пятого, мѣсеца Декабря тринадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Костя, слуга его милости пана Константина Шуйского—писара земского воеводства Берестейского, листъ его королевское милости—универсалъ на розные акты, то есть: коронацыйный, сеймиковый, парентаціонный наяснѣйшихъ антецессоровъ его королевское милости сеймики передъ сеймовые, съѣзду до Кракова его королевское милости и на речъ ширей въ немъ ниже выражоную выданный, ку актикованью

до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jan trzeci, z Bożej łaski obrany król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tem wiedzieć należy, osobliwie iednak naywielebnieyszemu, przewielebnemu y wielebnym w Bogu, iasnie wielmożnym, wielmożnym y urodzonym senatorom, dygnitarzom, urzędnikom y wszystkiemu rycerstwu, także miastom y wszelkiey condiciey ludziom, w koronie Polskiey, w. x. Lit. y prowincyach do nich przyległych, ius et interesse habentibus, uprzejmie nam miłym do wiadomości donosimy:

Iż wracamy się in sinum rzeczypospolitey, miłuiący ociec ad pupillam, syn do matki, ex studio, nie z miętkich y delikackich sub patronis przechadzek,



ale z głodnych y millionami z dziedzicznej substantii naszej osypanych obozów, zimowisk chłodnych, lgnistych, albo ostrych przepraw, pustyni, ledwo wiarą pojętych, studio zaszczytu rzeczy-pospolitey mężnie wytrzymanych, — wracamy po złamaney rebelliey y przymuszoney do posłuszeństwa Ukrainie, przyłączonych ad compagem y succurowanych fortach, wyrzuconych meczetach, wykożenionych nowego Krymu gniazdach, — wracamy po przepłoszonych y nastrzelanych sołtanach, baszach, beiach y murzach, bez liczby bitych, albo powiązanych, spędzonych huwcach z Mesieru, Anatoliey, nie tylko z Rumeliey, albo Graeciey zebranych, że się przy wezyrze, albo samym cesarzu mało liczniejszych spodziewać. Po wydartym nieprzyjacielowi moście y przyiętey od Dunaju communicatiey, oczyszczonym Dniestrze, obnażonym ze wszelkiey usługi y wygody Kamieńcu, zgoła cursum consumavimus, rempublicam conservavimus y czekamy coronam iustitiae. Wszystkie wprowadzenia antecessorów naszych przykłady, owszem cursus naturae sollicitae prowadziły nas dawno do coronatiey, która solii et gloriae twierdzą, iussit nadto lex, vigesimam Julii, potym primam Januarii aktowi temu świętemu naznaczywszy; ale ussit miłość synowska, że siebie samego zapomniawszy, mereri, quam coronari woleliśmy — vigesimam Julii. Zbliżone na Cecorę y ku Lwowu zmierzające potęgi wschodnie, żeby się były in mutuas z wiarołomnemi caedes w Ukrainie wykierowały curarum vi extraxerunt primam Januarii; wzięło zordinowanie Ukrainy, przezimowanie extra viscera et in hostico żołnierza munimentum zbliża do iedności sił Moskiewskich, zasłona na ostatek rzeczy-pospolitey od hańa ieszcze primis Ianuarii w polach bliskich ziawionego, który się ku Wiśle ze wszystkimi sołtanami

zabierał. Teraz iednak, gdy Bóg zastępów za staraniem naszym, męstwem wodzów, radą przytomnego senatu, odwagą rycerstwa, wszystkich pułtoroletnią pracą bez odpoczynku y trwałością zdioł te aerumnas z karków naszych y rzecz-pospolitą in securo zostawił, curas obozów in curas stałe przemieniamy y bierzemy się do seymu, któremu ex senatus consilio — dzień czwarty miesiąca Lutego; seymikom zaś — dzień trzydziesty pierwszy miesiąca Grudnia na mieyscach zwyczajnych w roku przyszłym naysposobniejszy rozumiemy. Który to seym, iż bez coronatiey bydź nie może, aby integra republica, zupełny był consiliorum vigor, magistratum powaga, subselliorum activitas, legum authoritas; tedy post parentationem najasniejszym antecessorom naszym, którey dzień trzydziestego miesiąca Stycznia, obieramy, coronatiey dzień wtórego miesiąca Lutego, także w roku przyszłym naysposobniejszy rozumiemy y naznaczamy y do ujęciwości aktów pomienionych uprzejmości y wierności waszych oycowskie invitamus, — przydając, że do Krakowa, stołecznego miasta naszego, dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca Stycznia wiażdzieć chcemy. Pełni nadziei, że których zdrowie zdrowiem własnym, wczasy domowe niewczasami królewskimi, głową na ostatek własną całość głowy każdego zastąpiliśmy y uwolnili ku ozdobie naszej y całego narodu drogi y niewczasu żałować nie zechcecie, uprzejmości y wierności wasze, y tak rady swoje miarkować będziecie, iakobyśmy y czasu złotego do przygotowania się na odpór zaiuszonemu na wygubienie chrześcijaństwa nieprzyjacielowi nie zgubili y ad excubias za rzecz-pospolitą do tey samey powracać wcześniej wystawienia woysk z postronnemi chrześcianskimi pany o posiłki, ieśli się tak rzeczy-pospolitey będzie zdało, conferre mogli.



Ктóry универсалъ, aby do wiadomości wszystkich przyszedł, onego publikować po grodach y per extractum po powiatach rozsyłać urzędом zlecamy; a dla większey iego wagi ręką własną podpisujemy y pieczęć przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w obozie nad Zbruczą rzeką, pod Czarnokozincami, dnia siódmego miesiąca Listopada, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt piątego, panowania naszego wtórego roku.

У того листу его королевское милости универсалу при печати его королевское милости притиснутой подписъ тыми словы: Ян крól. Который же тотъ листъ его королевское милости — универсалъ, черезъ особу вверху менованую ку актикованью поданыи, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 1921—1923.

284. Универсалъ короля Яна III-го администраторамъ Кобринской экономіи на счетъ продовольствія козаковъ.

Король Янъ III-й предписываетъ универсаломъ администратору Кобринской экономіи и его помощникамъ—озаботиться о продовольствіи посылаемыхъ въ экономію 700 козаковъ, подъ командой Лончинскаго; продовольствіе ихъ должно производиться натурой, — каждому человѣ-

ку не болѣе какъ на 36 грошей; Лончинскому сверхъ этого выдать еще 200 злотыхъ. При этомъ онъ обѣщаетъ администратору, что издержки, понесенныя имъ на этотъ полкъ, будутъ включены въ счетъ уплаты, слѣдуемой съ него донативы.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсеца Февраля осемнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Станиславъ Сохацкій универсалъ его королевское милости въ справѣ и речи нижей выраженой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jan trzeci, z Bożej łaski król Polski etc. Wielmożnemu Andrzejowi Kotowiczowi — kasztelanowi Wileńskiemu, oeconomiey naszej Kobryńskiej administratorowi, uprzejmie nam miłemu, iako też urodzonym iego wice-oekonomom,

pisarzom, urzędnikom, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielmożni, uprzejmie nam mili. Tak wiele na tym saluti et integritati całej rzeczypospolitey zawisło, aby woyska, w służbie rzeczypospolitey zostaiące, conserwowane być mogły,—ile gdy tak straszna nad miłą oyczyzną woyny tureckiey pendet procella; tak o to sollicita serce nasze exercet cura, abyśmy wyprobowanym w służbie woienney y dobrze zasłużonym ludziom, słuszną providere mogli consistęcyę. Więc że kozacy, którzy przed tym pod comendą urodzonego niegdy Hulanickiego—półkownika naszego zostawali, a po iego zeyściu, w directię urodz. Stanisława Łozińskiego—skarbnika Halickiego, półkownika także naszego cesserunt, w compucie



woyska nie byli y dla tego consistentey zarówno z inszemi nie wziali; ani inszego miejsca y sposobu conservathey ich mieć możemy, tylko żebyśmy ich w której oeconomiey naszej locowali. Przyszło nam do Kobryńskiej ordynować ich oeconomii. Jest ich numero siedmset, a za pułkownika na ten czas mają urodzonego Krzysztopha Łączynskiego. Pilnie tedy uprzejmości waszey żądamy, chciey taką uczynić ordynatię, aby każdego z nich na tydzień w leguminach y zbożu in natura na chleb tak wiele wydawano, co by cenę trzydziestu sześciu groszy monetą currenti wynosiło; samemu zaś zosobna urodzonemu Łączynskiemu — złotych dwieście, uprzejmość wasza naznaczyć y wydać każesz. Któremu to incumbet, aby w surowey ludzi tamtych, pod comendę swoją od-

danych trzymał karności, nie im nadto niepozwalając, tylko co się im naznacza. Cokolwiek zaś na nich w teyże wydano będzie oeconomiey sposobem wyżej naniesionym, to z uprzejmości waszey w donatywie zwyczajney na szczęśliwey coronatii najśnieyszych antecessorów naszych, z tey że oeconomiey przychodzoney, przyiąć każemy, upewniamy. Co dla większey wiary ręką się naszą przy pieczęci podpisuję. Dan w Jaworowie dnia IX miesiąca Stycznia, anno Domini MDCLXVI. У того универсалу, при печати подпись руки его королевское милости теми словы: Jan król; X. Adam Sarnowski — i. k. mci sekretarz. Который же тотъ универсалъ его королевское милости есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 2143—2146.

285. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, послѣ коронаціи, по избраніи сеймового маршалка, постановили:

- 1) назначить сборщиковъ для собиранія двухъ поголовныхъ обонхъ сроковъ;
- 2) назначить также сборщика и для девяти-подымныхъ, за смертію прежняго;
- 3) срокъ присяги за неявкой пословъ отложить на одну недѣлю;
- 4) изъ первого сбора выдать вознагражденіе по одному грошу: Брестскому земскому писарю Кон. Шуйскому — за посольство и Ал. Непо-

койчицкому — за издержки въ послѣдней компаніи;

5) въ возмѣщеніе убытковъ, понесенныхъ сборщикомъ трехъ-подымныхъ Теофиломъ Костей, по той причинѣ, что эту подать, равно какъ и другія, вмѣсто него собиралъ съ чрезмѣрными жестокостями и вымогательствами скарбовый дворянинъ Брокъ, при содѣйствіи войсковыхъ депутатовъ, взыскивая съ недоимочниковъ въ двойнѣ и болѣе, — суммы, недоплаченные Костей, — простить и предоставить ему право доискиваться своихъ обидъ на помянутомъ дворянинѣ и войсковыхъ депутатахъ судебнымъ порядкомъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсеца Мая десятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ,

передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ



Криштофъ Юндзиль тое лядумъ до актъ книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, который уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Мы senatorowie, urzędnicy ziemscy, grodzcy y wszyscy obywatele województwa Brzeskiego, na seymik relacyjny po seymie coronatney Jana trzeciego, króla iegomci pana naszego miłościwego, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego zgromadzeni, wysłuchawszy relacyey ichmciów panów posłów naszych y constitutney z tegoż seymu nam przeczytaney y ogłoszoney, stosując się do niey, obraliśmy naprzód do wybierania uchwalonego dwoyga pogłównego, na dwie racie rozdzielonego, ichmciów panów poborców; do pierwszej raty: ichmć pana Konstantego Przezdzieckiego—podsędka Brzeskiego, y imć pana Constantego Niełoiewskiego; do drugiej raty: imć pana Piotra Tura y imć pana Adama Niepokoyczyckiego. Przytym, ponieważ poborca do dziewięciorga podymnego obrany śmiercią s tego świata zszedł; tedy, conformując się do constitutney terazniejszey coronationis, na miejsce zeszłego teraz, iterato imć pana Alexandra Czechowskiego—komornika województwa Brzeskiego zgodnie obraliśmy.

A że nie przyszła do nas constitutia na seymik relacyjny, ex lege przypadający, dla czego też y ten seymik do tygodnia musiał być odłożony; przeto angustiae temporis, nie mniej indemnitati contribuentium exactorum consulendo, musieliśmy consequenter czasu do wykonania iuramentów y wybierania tey a personis contributney pomknąć do tygodnia także iednego.

Przy teyże exactey raty pierwszej uchwaliliśmy zgodnie y postanowili: od każdej osoby, która ieno do tego podatku tenetur, dać po groszu imć panu Konstantemu Szuyskiemu — pisarzowi

ziemskiemu Brzeskiemu, iako posłowi naszemu, ratione poselszczyzny; przytym drugi także grosz iegomci panu Alexandrowi Niepokoyczyckiemu, mając braterską compassię nad stratą iego w woysku na terazniejszey rzeczy-pospolitey kompaniey.

Uznawszy przytym znaczną krzywdę y stratę imć pana Teofila Kości, który poborcą będąc tróyga podymnego dla niewydanego dotąd od ichmć panów obywatelów niektórych, na delacie będących, podatku, y nie wybrawszy od wielu ichmć obszerniejszych fortun należytego solarium, na przeszłych commissiach niemałe poniosł szkody y daley następujących cum dispendio fortun ponosić by musiał; tedy, aliquo modo reservire te damna tego brata naszego, ponieważ słyszeliśmy na tym że seymiku słuszną querimonie od wielu braci województwa naszego, którym pan Alexander Bobr, dworzanin skarbowy z ichmościami panami deputatami od różnych chorągwi do rat wszystkich piętnasciorga y siedmiorga podymnych, za assignatiami zesłanemi z delatą po retentach w niemałej frequentey ieżdżący, wielkie gravamina ubogim ludziom czynić ważyli się, retenta in duplo y więcej, także solaria, panom poborcom należąca, y inne honorarie sobie dawać rozkazowali y inne różne exakcyę cum summo onere czynili przeciwko prawu y dekretem commissionis, które nie tylko exorbitanti, ale y poen żadnych, y co w pośledniejszych ratach na retentorach extendować niepozwalało: przeto, aby się takie y tym podobne stanowi szlacheckiemu y ubogim ludziom napotym nie działy się violencye, te wszystkie szkody sowite, wybierania honoraria y inne wszystkie quocunque modo nazwać się mogą gravamina, które ichmościowie extorserunt, imć panu Teofilowi Kości, in vim sufragii, dajemy y wiecznie daruiemy, y żeby



eo modo swoje nagrodził szkody y straty tak na trybunale skarbowym, iako też na commissyach y we wszelkich sądach, gdzie by sobie prędszą mógł otrzymać sprawiedliwość, tak na panu dworzaniu skarbowym, iako y na ichmościach panach deputatach woyskowych, prawie dochodzić, mocą tego laudum naszego zgodnie pozwalamy y moc do prawa dajemy. Działo się w Brześciu dnia

dziewiątego Maia, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego.

У того лядумъ поднисъ рукъ тыми словы: Jan Karol Kopeć—kasztelan Trocki, starosta Brzeski, director seymiku. Которое жъ то лядумъ, ку актикованью поданое, есть до книгъ крродскихъ Берестейскихъ принято и уписано.

1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 1799—1825.

286. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на предкоронаціонный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на предкоронаціонный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на коронацію въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Послѣ счастливейшихъ и знаменитѣйшихъ подвиговъ короля, не безызвѣстныхъ небу и землѣ, въ трудной борьбѣ съ сильнѣйшимъ и жесточайшимъ непріателемъ въ мірѣ, которому безсильная и безденежная рѣчь-посполитая чуть было не заплатила дани, и котораго онъ—король не только съ урономъ прогналъ со своихъ границъ, но и поразилъ его съ совокупными полчищами, составленными изъ народовъ Азии, Африки, Европы, Крыма, Нагайской Орды и Бѣлгорода,—сохранивши на свои милліоны армию, и приведши ее въ отечество здоровой и невредимой; послѣ усмиренія козацкихъ своеволій, 30 лѣтъ уже не находившихъ отпора, и превратившихъ въ груды развалинъ не одну польскую провинцію; послѣ трудовъ и заботъ чуть ли не рядоваго солдата,—воеводство не можетъ не выразить королю и своего безпредѣльнаго уваженія и своихъ вѣрноподданическихъ къ нему чувствъ, исполненныхъ благодарности и благожелательствъ. Засвидѣтельствовавши обо всемъ этомъ всенародно, послы обязываются прежде всего похлопотать у рѣчи-посполитой объ уплатѣ королю долговъ, какъ лично имъ самимъ сдѣланныхъ на государственныя нужды, такъ и

тѣхъ, которые до сихъ поръ еще не уплачены скарбу его предшественниками, ибо безъ денегъ нельзя ни вести войны, ни содержать войскъ и крѣпостей, ни снаряжать посольствъ.

2) Присягу король долженъ учинить на раста conventa безъ всякихъ прибавленій къ нимъ и сокращеній.

3) Генеральная конфирмація должна совершиться также по древнему обычаю и по формѣ установленной для его предшественниковъ.

4) Гетманамъ короннымъ и в. к. Литовскаго, за ихъ труды и отвагу въ недавней кампаніи, выразить глубокую благодарность въ виду цѣлой рѣчи-посполитой.

5) Для вѣчнаго укрѣпленія государства ходатайствовать о водвореніи между королемъ и рѣчью-посполитой взаимнаго согласія и дружбы.

6) Въ виду угрожающей опасности со стороны Турціи, послы обязываются просить короля и рѣчь-посполитую объ изысканіи средствъ къ защитѣ государства. Воеводство полагаетъ, что лучше всего было бы заключить съ превосходнымъ въ силахъ непріателемъ миръ; но такъ какъ оный весьма сомнителенъ, а помощи иностранной ожидать нельзя, по причинѣ обуревающихъ христіанство войнъ, то издать заблаговременно манифесты по всей рѣчи-посполитой съ подтвержденіемъ, чтобы, послѣ витей королевскихъ, всѣ кому слѣдуетъ были готовы къ выступленію на войну всеобщимъ ополченіемъ.



Въ это же время все таки не мѣшало бы завязать и переговоры съ иностранными государями, въ особенности съ тѣми, которые находятся въ мирѣ, и просить у нихъ или войскъ, или денегъ; не мѣшало бы даже обратиться за помощью и къ царю Московскому, хотя онъ и ищетъ больше погибели Польши; и въ случаѣ, еслибы онъ обѣщалъ таковую, то принимать ее не иначе, какъ въ видѣ вспомогательныхъ войскъ надъ Днѣпромъ, или Днѣстромъ, но отнюдь не соглашаться на введеніе арміи его во внутрь Польши. Было бы полезно также сократить настоящий сеймъ, ограничивши предметы его дѣйствій только изысканіемъ средствъ къ оборонѣ государства, а всѣ частныя дѣла отложивши до дальнѣйшаго времени.

7) Въ этомъ смыслѣ послы должны наставлять, чтобы прежде всего изысканы были средства для удовлетворенія войска,—сражавшагося ли въ непріятельской землѣ, или на границахъ своей собственной—все равно.

8) Потомъ, чтобы изысканы были мѣры къ уврачеванію войсковыхъ неурядицъ, особенно въ такое опасное для государства время: ибо не смотря на то, что рѣчь-посполитая изнуряетъ свои силы многочисленными податными сборами, постоянными переходами и стоянками войскъ, часто случается, что воины, получивши свою плату за годъ, не отслуживаютъ и  $\frac{1}{4}$  года, а другіе дезертируютъ изъ своихъ полковъ, покинувши лагерь на произволъ непріятелю. Понятно, что при такомъ положеніи дѣлъ, въ успѣхъ войны не могутъ быть увѣрены ни гетманы, ни полковники, ни ротмистры,—самая война не можетъ вестись какъ слѣдуетъ, особенно, когда и войсковые артикулы потеряли всякое значеніе, и что, слѣдовательно,—и рѣчь-посполитая не можетъ быть увѣрена въ своей цѣлости и безопасности.

9) Чтобы спасти королевщизны отъ окончательнаго ихъ упадка, нужно перемѣнить способъ взиманія съ нихъ гиберновыхъ повинностей, т. е. требовать взносовъ съ общаго количества податныхъ дымовъ, какъ это дѣлается въ коронѣ, а не съ каждаго въ отдѣльности; тогда и войска будутъ получать равномерную уплату и имѣнія перестанутъ нести несвоевременныя и неравномерныя тяжести—въ томъ и другомъ случаѣ для нихъ разорительныя.

10) Снестись съ прочими воеводствами и совмѣстно просить короля объ усовершенствованіи податной системы, т. е. о замѣнѣ подымныхъ и поземельныхъ податей такими, которыя бы равномерно распадались на всѣхъ вообще жителей;

ибо общее бремя ложится и на избранныхъ; такими податями могутъ быть: шеляжное, акцизы, пошлины, мыта съ людей праздныхъ и поголовное съ жидовъ; не малую услугу въ этомъ дѣлѣ могло бы оказать и открытіе монетнаго двора съ монетой пробной (z liga).

11) Для устраненія бѣдности скарба, порождающей въ свою очередь и общественныя затрудненія, слѣдовало бы прямыя подати расходовать на нужды государственныя, а не на частныхъ лицъ, а главное — не позволять скарбу арендовать за безцѣнокъ тѣхъ статей, которыя могли бы принести государству доходовъ гораздо больше. И когда дѣло дойдетъ до него, то послы обязываются потребовать отчета: какія, куда и на какой предметъ были израсходованы имъ суммы и что случилось съ миллиономъ неуплаченного имъ жалованья? Во всякомъ случаѣ, при назначеніи текущихъ контрибуцій, пусть тамъ же на сеймѣ будутъ заключены на нихъ и контракты, исключая подымнаго; тогда по крайней мѣрѣ можно будетъ ориентироваться приблизительно цифрою доходовъ, соотвѣтственно которымъ можетъ быть назначена и плата войску.

12) Для третьяго сейма въ Гроднѣ просить соглашенія и обезпеченія квартиръ для депутатовъ; въ случаѣ же желаній перевести его въ Вильну или Брестъ, гдѣ пребываніе его можетъ быть устроено съ большими удобствами—дать свое согласіе.

13) Споры возникшіе между знаменитыми мужами въ республикѣ, т. е. между Бѣльскимъ воеводой—съ одной стороны и князьями Острожскими—съ другой, относительно ординаціи имѣній Острожскихъ, вполне законныя и основанныя на постановленіяхъ рѣчи-посполитой, а также и ходатайство князя Любомпрскаго о наследствѣ въ этихъ же имѣніяхъ не въ 4-й степени, какъ значится въ ординаціи, а въ 3-й, — все это предложить на зависящее разрѣшеніе рѣчи-посполитой.

14) Точно также рѣшить на этомъ же сеймѣ и тижду между Конецпольскимъ и Замойскими, относительно претензій, перваго на ординацію Замойскаго старостинства, во избѣжаніе лишняго бремени на будущемъ сеймѣ.

15) Ходатайствовать о сохраненіи выбранской (wybrańskiey) пѣхоты, согласно съ древнею ординаціей рѣчи-посполитой и въ количествѣ 200 чел. для Брестскаго замка, съ тѣмъ однакоже, чтобы эта пѣхота служила не частнымъ лицамъ, а рѣчи-посполитой.

16) Ходатайствовать объ уплатѣ долговъ гетмана в. кн. Литовскаго, сдѣланныхъ имъ на



пользу государственную во время продовольствованія войска жалованьемъ изъ собственного кармана.

17) Ходатайствовать объ огражденіи шляхты отъ разныхъ отягощеній, причиняемыхъ ей во время частныхъ переходовъ войскъ, посредствомъ восстановления военной дисциплины и охраненія шляхетскихъ имѣній отъ постоевъ и поборовъ.

18) Предложить вниманію рѣчи-посполитой то обстоятельство, что плебеи, а равно и молодая шляхта, втискиваются въ презименцію, и оттягиваютъ для себя должности, такъ что старой шляхтѣ и посессионатамъ просто некуда дѣться, и ходатайствовать объ устраненіи такого зла. Спросить также генерала в. кн. Литовскаго: почему онъ, взявши у короля пушки, самъ не явился къ своему посту не безъ величайшаго вреда для рѣчи-посполитой?

19) Ходатайствовать о назначеніи комиссіи для открытія давно обѣщаннаго и до сихъ поръ не открытаго монетнаго двора въ в. кн. Литовскомъ, который бы чеканилъ серебряную монету одинаковаго достоинства съ таковою же въ государствахъ сосѣднихъ.

20) Просить короля о воспрещеніи Лембурскому судѣ срубать для своей пользы тѣ бортовые деревья въ Бѣловѣжской пушчѣ, которыя принадлежатъ сосѣдней шляхтѣ, получившей право на входы въ королевскую пушу.

21) Для прекращенія безчинствъ жолнеровъ, доходящихъ до огня и меча, требовать не только восстановленія дисциплины, но и разрѣшенія всѣмъ обиженнымъ позывать въ трибунальные суды войсковую старшину, съ правомъ возмѣщать свои убытки на ея имѣніяхъ.

22) Вслѣдствіе запрещенія воеводству имѣть свободныя торговыя сношенія съ Кролевцемъ и Ригой, чѣмъ пользуются воеводства другія, и прекращенія торговыхъ сношеній съ Подоліей и Покутьемъ, по причинѣ военныхъ событій, — просить короля о доставленіи соли воеводству изъ копей коронныхъ.

23) Для уменьшенія преступленій, возрастающихъ безпрестанно вслѣдствіе ихъ безнаказанности, просить о постройкѣ тюрьмы на общественныя издержки.

24) Въ видахъ справедливости домогаться, чтобы товары провозимые чрезъ г. Брестъ въ Корону, оплачивались здѣсь пошлиной, такъ точно какъ оплачиваются оныя въ коронѣ, когда провозятся въ воеводство изъ Волыни и другихъ мѣстъ, чего впрочемъ до сихъ поръ не дѣлалось.

25) Просить маршалка в. кн. Литовскаго объ уступкѣ имъ дома, находящагося въ Брестѣ, для судной избы, съ уплатой ему издержекъ на постройку онаго изъ суммъ экономическихъ.

26) Позаботиться о неприкосновенности декретовъ судовъ каптуровыхъ съ тѣмъ, чтобы лица, позывающіе отвѣтчиковъ *extra forum*, подвергались наказаніямъ.

27) Равнымъ образомъ и о починкѣ къмъ слѣдуетъ мостовъ и дорогъ; о введеніи одинаковыхъ мѣръ по всему княжеству Литовскому и о восстановленіи на сеймѣ права и порядка.

28) При содѣйствіи канцлера в. кн. Литовскаго стараться объ исполненіи слѣдующихъ желаній воеводства:

29) Объ удовлетвореніи наслѣдниковъ покойнаго подканцлера и полнаго гетмана в. кн. Литовскаго Гонсевскаго уплатой обѣщанныхъ конституціей суммъ изъ скарба рѣчи-посполитой.

30) О сохраненіи съ Московскимъ царемъ мира, согласно съ заключенными съ нимъ трактатами; объ учиненіи прошлогодней комиссіей реляціи по сему дѣлу и объ удовлетвореніи пословъ жалованьемъ.

31) Объ утвержденіи за референдаріемъ в. кн. Литовскаго леннаго имѣнія Деревинскаго, на правахъ наслѣдственныхъ за его ревностную службу тремъ королямъ польскимъ.

32) О предоставленіи права ксендзу Осовскому—регенту в. кн. Литовскаго, за его продолжительную и многостороннюю безвозмездную службу — воспользоваться однимъ изъ тѣхъ первѣйшихъ вакантныхъ мѣстъ въ духовенствѣ, которыя получаютъ и другія духовныя лица.

33) Объ утвержденіи за Каролемъ Дольскимъ—крайчимъ в. кн. Литовскаго и полковникомъ королевскимъ—Венденскаго воеводства на правахъ наслѣдственныхъ.

34) О предоставленіи духовенству права пользоваться одною писарскою должностію въ в. кн. Литовскомъ.

35) О присоединеніи къ Брестскому старостинству нѣсколькихъ близлежащихъ экономическихъ деревень, для поддержанія его юрисдикціи.

36) Объ уплатѣ Кмицицу—Ошмянскому хоружему 10,000—старого долга изъ скарба рѣчи-посполитой, или же о передачѣ ему въ пожизненное владѣніе имѣнія—Краснаго Села.

37) Объ утвержденіи за Брестскими Августіанами фундаша, находящагося за жидовскимъ кладбищемъ (*okopiskiem*).

38) Объ утвержденіи королемъ избраннаго воеводствомъ хоружаго.



39) Объ утвержденіи за майоромъ Зельскимъ, на правахъ наслѣдства небольшой мельницы принадлежащей Брянскому старостинству.

40) Объ удовлетвореніи владѣтелей Рожанца, изъ скарба в. кн. Литовскаго за убытки, причиненные имъ военными постоями.

41) Объ уплатѣ Коренецкими долга раненому Скольскому, или же о предоставленіи ему въ пользованіе ихъ фольварка, такъ какъ помянутый Скольскій, будучи раненъ пикой (dzida) въ Хотинскомъ сраженіи, болѣлъ, болѣетъ и будетъ болѣть (szwankował, szwankuie i będzie szwankować).

42) Объ уплатѣ маршалкомъ в. кн. Литовскаго суммъ, числящихся на его старостинствѣ наслѣдникамъ Тризны.

43) О передачѣ Жардецкому въ потомственное владѣніе Старой Воли, такъ какъ единственный сынъ его, убитый подъ Хотинымъ, оставилъ послѣ себя дочь.

44) Объ утвержденіи за настоящимъ старостою Сейванскимъ владѣемаго имъ старостинства на правахъ наслѣдства или эфитевтическихъ за смертельныя раны, полученные имъ въ Хотинскомъ сраженіи, а равно и объ устраненіи изъ-подъ реформациі королевскаго имѣнія жены его—Сѣмна и Метель.

45) О дарованіи уніатскому духовенству свободы отъ общественныхъ повинностей.

46) Объ удовлетвореніи Любельской столы-

ничкой, за убытки понесенные ею отъ военныхъ постоевъ.

47) Объ утвержденіи фундушей за монахинями Бригидками, перенесшими свой костелъ и монастырь съ Песковъ на другое мѣсто.

48) Объ увольненіи отъ податей Бржозовскаго, по случаю солдатскихъ опустошеній.

49) О подтвержденіи законовъ противъ Аріанъ и ихъ защитниковъ.

50) Объ освобожденіи на будущее время Бернардиновъ и имъ подобныхъ, отъ войсковыхъ повинностей.

51) Напомнить королю о наслѣдникахъ покойнаго судьи Брестскаго, не безызвѣстнаго рѣчипосполитой своею 20-лѣтнею службой и Московскимъ плѣненіемъ.

52) Объ уплатѣ короннымъ скарбомъ Трабской суммы ея законнымъ наслѣдникамъ.

53) Объ освобожденіи изъ турецкаго плѣна Рошица—полковника его королевской милости.

54) О сдачѣ дѣлъ въ архивъ и о храненіи ключа отъ него лицами, поставленными закономъ.

55) О возвращеніи дворянину Костъ его законнаго имѣнія, несправедливо приуроченнаго къ Брестской экономіи.

56) О дарованіи нѣсколькихъ уволокъ земли Юрію Шуйскому за заслуги рѣчипосполитой.

Прочее поручается благоусмотрѣнію пословъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсеца Генваря третего дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившимъ очевидно его милость панъ Кристианъ Кграбовскій—городничій Берестейскій, инструкцію яснесвѣдѣцкихъ и ясневѣдѣмыхъ ихъ милости пановъ сенаторовъ, дикгнитаровъ и вельможныхъ ихъ милости пановъ обывателей воеводства Берестейскаго, на сеймику передъ коронаціоннымъ, при згромаженіи написаную и подписаную, въ справахъ и речахъ въ ней ниже выраженныхъ, ку актикованую до

книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную:

Instrukcyя seymiku woiewództwa Brzeskiego, odprawiaiącego się w Brześciu, dnia trzydziestego pierwszego Grudnia, roku tysiąc sześćset siedm dziesiąt piętego, ichmć panom wielmożnemu imci panu Benedyktowi Sapieze—podskarbiemu nadwornemu w. x. L., imci panu Konstantemu Janowi Szuyskiemu—pisarzowi woiewództwa Brzeskiego y posłom, od nas obranym dana.

Napatrzył się świat y niebo dzielności, odwadze y szczęściu, rzadko kiedy widzianemu i. k. m., pana naszego miłościwego, qua dexteritate cura et divini-



tus danemi darami, longa experientia oyczyznę consilio destitutam, bez potencji y pieniędzy, przez te wszystkie trudne y nieszczęśliwe czasy piastować raczył, y gdyśmy już nieszczęśliwi praemium et unica praeda zaiuszonemu, okrutnemu y naysiębniejszemu in orbe nieprzyjacielowi naszemu et totius christianitatis zostawać mieli, opatrność Bożka ruenti patriae pro fulcro dała, którą nie tylko zwątloną y osłabiającą dośię ciężkimi y ustawicznymi wojnami et difficultatibus mężnie bronił, ale y z granic iey Tureckie z Asii, Afryki, Europy zebrane na zgubę naszą woyska s tak wielką potentją, która cladibus Christianitatis urosła, sromotnie z wielką tego nieprzyjaciela hardego confusją wypędził; niezliczone Krymskie, Nahajskie, Białogrodzkie y inne ordy sławne pogromił, sławę narodu naszego humantam znowu renatam et redivivam tot victricibus signis przywrócił; gdy czego przez tak wiele lat z wielkimi y płatnemi woyskami dokazać nie można, czem Ukrainą y swawolą Kozacką tak wiele razy, przez lat niemal trzydzieści, z wielką państw naszych ruiną wybuchającą osadziwszy w Ukrainie, co celnieysze fortece niesłychaną odwagą, nie szanując zdrowia swego królewskiego, całą zimową pracą z woyskiem niezwykłym pracami, przy dostoiestwie i. k. m. zostającym, mocno ukiełznał, — prawdziwie princeps ad bella natus koronę naysiębniejszą y naysiębniejszą na świecie szczęśliwości, dla dobra pospolitego przez czas niemały et omnia lucra privata despexit et contempsit; woysko tak koronne, iako y w. x. Lit. pracami zruynowane y osłabiające z własney swej oyczystey substantiey millionami swemi nie tylko ratował, ale nazad zdrowym reduxit et deduxit in via mirabili s podziwieniem świata wszystkiego; owo zgoła fata państwa naszego fortunie zatrzymał, oyczy-

znę proprio fato nostro dla obrad terazniejszych in securo zostawiwszy. Stanowisz tedy ichmć panowie nasi ad initia seymu coronationis zdrowia dobrego et inter victricia nieprzyjaciół trophea gloriae immortalis coronam regi et victori debitam powinszowawszy, uniżenie podziękują za tak wielkie okado dobra pospolitego starania, trudy, prace, ledwie nie gregario militi przyzwoite, oddając takie wdzięczności naszej vota, gdy nowey cnocie nowego imienia potrzeba, aby zaczynając y kończąc złote lata na tym tronie rządu y sprawiedliwości i. k. m. pan nasz miłościwy devotas sibi habeat manubias et aras triumphales. A. oraz, aby debitam gratitudinem, w wydatkach zaś swoich plenam satisfactionem a republica i. k. m. pan nasz miłościwy, iako naysiębnieyszy otrzymał, na wszelakie dotąd rzeczy-pospolitey erogowane necessitates, bez których ani by się woyna prowadzić mogła, ani woyska y fortece utrzymywać, więc ani expensa na różnych posłów, posłaników, gońców; dla tego expedit, aby z przyszłego da Bóg seymu był i. k. m. modus exolutionis wynajdziony, iakoby y dalszym rzeczy-pospolitey mógłby i. k. m. skutecznie suffragari potrzebom; także y pensia czterdziestu tysięcy zatrzymana ratione oekonomiey Szawelskiej, przy tym y długi antecessorów i. k. m. winne skarbu rzeczy-pospolitey, aby wypłacone byli, — instabunt ichmć panowie posłowie.

Jurament, aby i. k. m. secundum votum in pactis conventis expressum wykonał, nihil imminuendo nec addendo, coby było cum praeiuditio rzeczy-pospolitey, doyrzą tego ichmć panowie posłowie.

Generalis confirmatią iurium more usitato, aby in ea forma, którą mamy a praedecessoribus i. k. m. in volumine legum expressam, dana była, — instabunt ichmć panowie posłowie.

Jaśnie oświeconym, iaśnie wielmożnym



ichmć panom hetmanom za tak wielkie pracy, odwagi, koszty ichmć panom senatorom koronnym y w. x. Lit., pułkownikom y wszytkiemu cnemu rycerstwu—tak korony polskiej, iako y w. x. Lit., naszym wielce młśc. panom y braci, którzy w tey campaniey statecznie, odważnie przy i. k. m. zdrowia non parcendo, gloriose et large krew swoje wylewali, głowy y piersi swoje za imię Boskie, wiarę świętą katolicką, za całość oyczyzny, dostoięństwo i. k. m. et pro gloria narodu naszego z wielką ochotą y dzielnością opposuerunt; ichmć panowie posłowie nasi imieniem woiewództwa naszego in facie reipublicae podziękuia.

Non minoris momenti ad conservatiōnem reipublicae est, aby prima w oyczyźnie naszej lumina unita virtutae et studio succurent oyczyźnie, któraż albowiem reipublicae maior felicitas, iako unio animorum civium (et ubi concordiae ibi crescit imperium) y uspokoienia; tedy diffidentiarum, które tangunt maiestatem et afficiunt rempublicam,—bo to iest fundamentem niepośledniey obrony,—starać się będą pilno ichmć panowie posłowie nasi salvo cuiusvis honore; do czego interpositii samego i. k. m. pana naszego miłościwego prosić będą.

Od Porty Ottomańskiej wschodniey burze nadchodzące straszne pericula, o których nas i. k. m. pan nasz miłościwy obwieszcza, iż nam iest moles gravis eventu anceps y gdy rzecz-popolita eneruata propriis viribus defensy swoiey sufficere nie może; od postronnych zaś monarchów, aby tak prędko, iako periculorum poscit ratio, suppensa bydz mogła, żadney nie masz nadziei, ponieważ cała Europa zamieszana et concutitur mutuis armis; tedy consultius iest, brać przed się honesta pacis media. Lecz że pax nie może sine armis stawać y owszem suo clypeo armorum pacis negotium prędzey succedere zwykło; tedy y szable

z rąk wypuszczać nie potrzeba. Ale gdy nieprzyiaciel wszystkie swoje conatus y siły na to obraca, aby nas ze dwuch stron mógł aggredi, iako mamy w instrukcyi i. k. m. informacyę; zaczym, tempestive aby i. k. m. s stanami rzeczy-popolitey prospicere temu raczył,—prosić będą ichm. panowie posłowie nasi. Expedit tedy na przyszłym seymie coronationis przez obmyślenie sił domowych tak woysk zaciągowych, iako y pospolitego ruszenia, exemplo przodków naszych, którzy własnymi zaszczyt czynili dobru popolitemi piersiami: miło albowiem dla wiary świętey, ołtarzów, świątnic Pańskich, oyczyzny miłej y dla tego pana dostoięństwa umierać, który nie sobie żyje. W czym i. k. m. incumbet cura, aby, oko mając ex speculo salutis populorum na te extrema imminetia pericula, wcześniej zaraz po seymie woiewództwa wszystkie recustodiat, aby, za wydaniem od i. k. m. wiciami, gotowi wszyscy sine divisione belli ad reprimendos hostiles impetus byli. Interea cum externis principibus tractować in omnem casum osobliwie z tymi, którzy non sunt impediti bellis, z iednemi — coniunctionis armorum, z drugimi — diversionem belli et subsidia pecuniarum, żeby nas praevisa mnief mogły ferire iacula. I z Carem imć Moskiewskim lubo zaprzysiężona stała unio armorum y lubo aeque państwa Cara imci, iako y nasze teyże subiacent ferocii pogańskiej; ale gdy to czas pokazał, że Car imć, nulla habita ratione toties ab utrinque wykonanych iuramentów, żadnych posiłków, ad manum nad Dnieprem woyska mając, dać nie chciał, y owszem inhiat ku zagubie naszej, gdyby, strzeż Boże, quid adversi nam w tey woynie Tureckiey przyniosły fata; tedy nie mając nadziei, aby ztamtąd iakie miały bydz posiłki, które lubo by y byli, nam debilioribus non expedit potężniejsze arma wprowadzać, ile tu wgląb oyczyz-



ny; chyba ieśliby dał Car imć przy brzegach Dniestrowych, Dnieprowych, złączwszy z naszymi siłami, trzymać, — ieśli kiedy teraz, gdy moles wojny Turckiey primo na nas paratur vere, iak nayprędszą expedit rzeczy - pospolitey maturare obronę, od której salus dependet universus. Więc, ponderando czasu krótkość do wiosny, a zatym prędko następująca kampania, naywiększe w tym ichmć panom posłom commitimus studium, żeby seym terażniejszy mógł bydz skrócony y onego solennitates y sama tylko szczególna, żeby się w nim mieściła obrona.

Gdy temu primario będzie prospectum, zawsze desideria privata pomieścić będą mogli. — Nie słusznieszego, iako żeby woysko w. x. Lit., w krwawie zahorowanych zasługach skutecznie odebrali ukontentowanie: gdyż to iest sanguineus partus, iako ci którzy y zdrowiem y fortuną zasczycają całość rzeczy - pospolitey; za zniesieniem się tedy z innemi woiewództwy modum ukontentowania skuteczny adinvenient; nie mniej mając osobliwy respekt na tych, którzy incessanter nie idąc, iż to przez dwie kampanie in viscera w. x. Lit., na granicy od nieprzyjaciela Ukrainy w ustawicznych zostając od nieprzyjaciela experimentach, nie tylko podziękowanie, ale y osobliwamerentibus wdzięczność y ukontentowanie.

Uważając, iż nie bardziey nie może perimere rzeczy - pospolitey, iako gdy sama się exviscerando tak częstemi podatkami, niemniej przechodami woyskowemi; nihilominus, gdy przychodzi do woiennych czynów, wiele się takich znajdzie, którzy hiberne zupełną na rok cały wziowwszy, a ledwie czterć iedną wysłużywszy, a drudzy y mniej — nie tylko chorągwie swe y rotmistrzów, ale castra in hostico y pod nieprzyjacielem deserunt; żeby tedy y temu na seymie była suffi-

ciens adinventum medela, osobliwey się to zaleca circumspectiey; gdyż za takimi postępkami, ani rzecz - pospolita swey całości, ani hetmani woyska y consuetum woiovania cursum, ani pułkownicy y rotmistrze swych chorągwi thowarzystwa pewni bydz nie mogą, y to samo, strzeż Boże, sufficeret kiedy ad interitum oyczynny naszej, gdyby się wcześniej takim nie zabiegło inconvenienciom, a mianowicie, gdy y artykuły woyskowe żadney prawie nie mają observacyi, a za tym y dobra szlacheckie indebite petuntur, — czemu ante omnia zabiedz expedit.

Niemalą ztąd ponoszą iacturam wszelkie królewsczyzny, gdy przez hyberny inordinatae od chorągwie wybierane nie tylko same niszczeją, a raczey iuż y zniszczałe, ale y żołnierz in aequalitate hyberny, gdy iedni więcej, drudzy mniej, albo mało co ex pane benemeritorum fructificant, niszczyć się przez to muszą; modus tedy w tym adinveniendus, żeby wszystkie bona hybernorum podległe exacte scomputowane były y, iako się w koronie dzieie, secundum quantitatem et qualitatem dymów wszystkie aequaliter wydawały, a tak y królewsczyzny conservować się będą y żołnierz zostanie ukontentowany, gdy każdy aequalem odbierze należytości swey portionem.

Osobliwy to i. k. mci sprawuie in patriam zelus, in cives amor et benevolentia, gdy to, co naybarzies perimere dotąd rz-ptą zwykło, przez tak ciężkie y częste onera podatkowania per agrariam contributionem; życząc, aby mogła być w tym allevitatio y lżeysze podatkowania wynalazły się, sine pauperum gemitu, sposoby; exactam tedy tego circumspectionem ichmość p. p. posłom naszym zalecamy, aby zniosszy się ze wszystkimi woiewództwy y fumales et agrarias contributiones uchiliwszy, według proporcji woyska, ex vinculo unionis uchwalonego, modum contribuendi wynaleźli



taki, który by każdego aequaliter tangat, bo communia (onera) meritos laedere zwykły, iako to: szeleżne, akcyze, cła, myta od lózných ludzi, pogłówné żydowskie, otwarcie miennicy dobrej monety z ligą zgadzając się z postronnemi prowinciami.

Ztąd in sufficiencia aerarii, a za tym różne publica incommoda pochodzą, gdy podatki rzeczy-pospolitej ordynaryjne nie tylko maiori ex parte in usum privatorum convertuntur, ale też iawna się w tym dzieie damnificatia, gdy to, co by mogło więcey in rem rzeczy-pospolitej fructificować, za małą summę zwykły skarb arędować; że tedy ob hanc insufficienciam walić się zwykły in cives onera podatkowe: tedy iako in rationes skarbu i. k. mści panowie posłowie exacte weyrzą y pieniądze dawniey y teraz złożone, gdzie y na co się obróciły, iako y milion dawnych zasług, co po województwach y powiatach małe chyba iuż znaleźć się mogą reszty, tak iakie staną ex consensu ordinum contribueye salva specificata exceptione podymnego, żeby na nie kontrakty na seymie ad plus offerentium chodziły, a tak zaraz constabit rzeczy-pospolitej quantitas summy, według której y wojskowa regulować się może zapłata. Insuper do dalszego desiderabitur obmyślenia—z iaką najmnieyszym rzeczy-pospolitej na seymie stanowić się może ciężarem.

Trzeci seym w. x. Lit. postanowiony w Grodnie, aby miał tak do seymowania loci pacitatem, iako y dla seymuiących w stancjach commoditatem, spólną temu subvenire należy obradą, pro habita iednak consideratione z szczupłości stancyi et omnium comoditatum, którym tanto vix sufficiet mieysce, ieśliby się zdało, większa wygoda do seymowania w Wilnie, lub w Brześciu, tedy w tym ad communem stosować się będą consensum.

In negotio ordinaciej Ostrowskiej, któ-

ra stabilitamentum swoje zakłada ex statuto rzeczy-pospolitej, concurence in fundamento legis zachodzą magnorum in republica virorum, iako xiążęcia imci pana wojewody Bełzkiego, hetmana koronnego, którego wielkie in republica dzieła y zasługi osobliwą merentur considerationem, suadente oraz iustitia, iakoby domu xiążąt ichmśc Ostroskich, będąc od xiążąt ichmśc ordynatów w zawiedzeniu dobr dziedziecznych Zasławskich, iniuriata concernentem samej słuszności otrzymało in emundatione bonorum declarationem y ukontentowanie. Accedant w tymże ordinationis interessie instancye xiążęcia imci pana podkanclerzego y hetmana polnego w. x. Lit. y imci pana Lubomirskiego—kawalera Maltańskiego, ratione concurrentii domu imści pana podkanclerzego w. x. Lit. ad successionem do ordynaciej Ostroskiej ex gradu tertio specificato, in ordinatione zaś dopiero ex gradu quarto et ultimo na ichmśc panów kawalerów Maltańskich wzięto negotium, integram rzeczy-pospolitej potrzebią applicationem; tedy injungimus ichmśc panom posłom, aby salva per omnia ordinatione, ta sprawa s terażniejszego seymu, ieśli czas y potrzebna obronie pozwoli obrada, conclusivam ex iusta odebrała decisionem.

Instancya imci pana Koniecpolskiego, starosty Dolińskiego, względem zachodzących pewnych dyfferencyi o ordynacyą Zamoyską z imci panem Zamoyskim starostą Skirońskim (sic), że iuż decisionem rzeczy-pospolitej, tedy, aby co ieszcze requiritur do gruntownego między ichmściami uspokojenia, ichmśc panowie posłowie w tym informati na seymie, inibunt rationes, iako by te negotium skończyć się mogło y dalszemi rz-pta nie zatrudniała disquisitiis.

Wybrańska piechota, non postremum militiae robur, osobliwie piechoty dwieście tu do zamku Brzeskiego ordynowa-



nych, według ordynacyi rzeczy-ptej zostawać ma et non cedat abhinc privato usui, ale usłudze rzeczy-pospolitey,—attendent ichmość panowie posłowie.

Ichmć panów hetmanów expensa y długi na potrzeby rzeczy-pospolitey erogowane, praevia liquidatione, aby były wypłacone, instabunt ichmć panowie posłowie, osobliwie iaśnie oświeconego xiążenia imci pana podkanclerzego y hetmana polnego w. x. Lit., który przez tak wiele lat z własnych swych substancyi commoditatibus reipublicae unice studet ad augendam et ornandam rempublicam z wielką narodu naszego sławą, fortuną, krwi y życia swego nie żałując, w winnym od rzeczy-pospolitey długu na terażniejszych kampaniach w wydatkach zastępując skarb de proprio, aby iako najprędszą mógł mieć satisfakcyę et debitum pro suis meritis eximiis gratitudinem,—promowować pilnie będą ichmć panowie posłowie nasi. Ciągnięciem tak częstym woysk, przez co stan szlachecki cierpi agravatie w przechodach, tam y sam inibunt modos omnes ichmć panowie nasi na seymie, aby temu zabieżyć upadkowi widocznemu rzeczy-pospolitey naszej, przez to cum reasumptione disciplinae militaris et tuitione stanu szlacheckiego ab omni onere od exactii stanowisk woyskowych.

Spytaią się też ichmć panowie posłowie nasi: czemu imć pan ienerał w. x. Lit. absentował się, od i. k. m. armatę sobie wziwszy, z nienagrodzoną rzeczy-pospolitey szkoda? Plebei, którzy indigenatu nobilitatis nie mając, a do praeeminentcyi się cisną, że starożytney szlachcie ciasno być musi przed niemi; niemniej recenter do tego kleynotu przypuszczeni, że tym bardziey zabierają przed się różne in republica w arędach y skarbie officia; tedy, aby w tych była animadversio, a dawni y bene possessionati żeby fruantur officio y prawo dawne de carta belli na-

pisane, aby in executione było,—serio investigent.

Minnica, z której nie małe rzeczy-pospolitey bywało subsidium, iż dotąd nie fructificowała z niemają rzeczy-pospolitey szkoda; zgodzą się ichmć panowie posłowie na otworzenie minnice srebrney w w. x. Lit., ażeby waloru proportionii monety ad ligam vicinorum principum zachowała; comisya, aby postanowiona na to była.

W puszczy Białowiezkiej mają różni ichmć panowie obywatele nasi uchody, w której z wielką ich krzywdą powycinaniem barci imci pan sędzia Lemburski drzewa wycina y towary robi; żeby to było annihilatum auctoritate i. k. m.,—starać się będą ichmć panowie posłowie.

Jako stan szlachecki w tym województwie woysk w. x. Lit. y koronnych, osobliwie corocznemi obozami y zimowemi consistencyami w tychże dobrach szlacheckich uciążony wypisać trudno,—ponieważ taka iest desolatio w żołnierzu, że zaledwie ab igne et fero abstinet; aby tedy taka licencya comprimi mogła,—starać się będą ichmć panowie posłowie, aby nova severissima lege cautum było, żeby żołnierz więcey takim sposobem nie grasował w dobrach szlacheckich, consistencyi zimowey w nich nie miewał y obozami nie stawał; więc, aby się nie ważył contemnere takiego prawa, vadium aby położone było: któryby to violaret prawo, o które vadium y o damna illata, aby cuivis iniuriato wolno było samego półkownika, rotmistrza y towarzysza de bonis eorum do tribunauu citare y tam violatam legem y szkod swych vindicare,—o co gorąco instabunt ichmć panowie posłowie.

Wielką przez to niewygodę patitur to nasze województwo, gdy całe w. x. Lit. ma swoje defluctationes do Królewca y Rygi, skąd mają abundantiam soli in usum proprium y swoich poddanych, wo-



iewództwo zaś nasze do Gdanska przez koronę port ma,—nie ma tey libertatem, aby prowadzić mogło na swą potrzebę y tylko solą dotąd z Podola y Pokucia żyło; która, że per hostilitatem ustała,—prosić będą ichmć panowie posłowie i. k. m., aby, exemplo województwa Podlaskiego y innych, sol z żup koronnych na to województwo dawana była.

Zagęścili się w tym województwie różne kryminały, osobliwie homicidia, ob solam impunitatem, bo wieże żadne na główniki y na inszych facinorosos ludzi niemamy; ta aby mogła być publico erigowana sumptu, za staraniem imci pana Trockiego, iako starosty naszego, obtinebunt to ichmć panowie posłowie.

Statki Wołyńskie y inne ze zbożem przechodzące przez Brześć, iż nam w w. x. Lit. non fructificant, a te zaś, które przez koronę z naszego województwa idą, subsunt oneribus y płacą cło w koronie; wzaiem żeby simili modo y korone płaciły cło w Brześciu, starać się o to będą ichmć panowie posłowie. Ponieważ województwo nasze ma iusz constitucię na plac sądowy; instabunt ichmć panowie posłowie, aby dwor, zbudowany od iaśnie wielmożnego imci pana marszałka w. x. Lit. na zamkowym placu, był na sądy ziemskie oddany; imci panu marszałkowi w. x. Lit. refusia wydanych kosztów, aby intraty economiczney potrącona była, salvo consensu imci naszego miłościwego pana.

Inhaerebunt ichmć panowie posłowie antiquo usui et beneplacito reipublicae tot firmis exemplis, y przy tym stawac będą, aby dekreta kapturowe, iuxta legem, w całości zachowane były sine praeiudicio legis et privatorum; a kto kogo pozwie extra forum, subeat poenis evocationis.

Do rządu rzeczy-pospolitey dobrej należy, aby mosty, przeprawy, według zwyczaju dawnego, miasto y żydzi y econo-

mia naprawowali; tudziesz żeby według prawa iedna miara była w. x. Lit., według dawnych constitucyi, — starać się będą ichmć panowie posłowie o restauracyę prawa y porządku na seymie.

Jaśnie wielmożnego imci pana kancлера w. x. Lit., iako zawsze magna in republica consilia, tak y u nas primae sunt considerationis propositie na seymiku naszym, którym do zgody całego w. x. Lit. aplikować się będą ichmć panowie posłowie.

Świętey pamięci imci pana Gosiewskiego—podskarbiego y hetmana polnego w. x. Lit. optima merita in republica in recenti zostaią memoria; a że expens hetmańskich liquidacia, successoribus, per constitutionem approbata, non est exoluta; przeto ichmć panowie posłowie instabunt, iakoby skarb rzeczy-pospolitey exolvere mogli.

A iako życzymy tego, aby pacta doczesne s Carem imci zawarte, do terminu w tychże paktach opisanego inviolabiliter dotrzymane y relacya kommissiey przeszley przed rzeczą-pospolitą do panów komisarzów uczyniona była; tak interest, aby tamże panom komisarzom provizia z skarbu za tę funkcyę naznaczona, która ich ledwo in medietate doszła, zupełnie wypłacona była. Jeśli któremu z ichmć dawnego zostaię niewypłaconego z skarbu długu, aby inhaerendo tot constitutionibus, exolutum było,—instabunt ichmć panowie posłowie.

Merita imci pana referendarza w. x. Lit., które od lat kilkudziesiąt trzem królom ichmm. panom naszym y rzeczy-pospolitey wiernie we wszystkich publicznych difficillimis reipublicae temporibus oddawał, ponieważ dotąd żadney nie odebrały nagrody, instabunt ichmć panowie posłowie do i. k. m., aby iustus imci meritorum był respectus,—osobliwie, aby postulatam i. mści, względem lenności maiętności Derewińskiej, na którą się



znayduie przed unią przywilej, że wiecznym prawem chodzi ta, do teyże wieczności *reducatur, praevia deductione iurium*.

Lubo iuż nieraz ichmć panom posłom naszym pilno w instrukcyach naszych zalecał i merita imci xiedza Andrzeia Kazimierza Osowskiego, regenta w. x. Lit., cantora-prałata Wileńskiego, który od lat dwudziestu y kilku, trzem królom ichmć intaminate służąc, z własnych fortun swoich różne functie poselstwa do związków, w trudne y niebezpieczne czasy do obozów, na seymiki, na commissie potrzebnie y chwalebnie odprawował, y teraz nieustawiając służy oyczyźnie w różnych okazjach, za co żadney nie odniósł nagrody; instabunt ichmć panowie posłowie nasi na terażnieyszym seymie coronationis, aby per legem, co inni ichmć panowie duchowni mieli, *ex primis vacantibus in republica* w duchowieństwie, z łaski i. k. m., pana naszego miłościwego, mieć mógł et tandem condignum odebrał meritorum suorum premium.

Wiadome i. k. m. panu naszemu miłosciwemu, y całej rzeczy-pospolitey w woysku w. x. Lit., wielmożnego imci pana Jana Karola na Dolsku Dolskiego, krayczego w. x. Lit., pułkownika i. k. m., zasługi y onego przy odwagach et dispędy zdrowia na usłudze rzeczy-pospolitey sine intermissione od lat dwudziestu, własnych fortun spezy, lubo same loquuntur; wniosą iednak y imieniem wszystkiego woyska pokorną do i. k. m. y całej rzeczy-pospolitey ichmć panowie delegati instancję, aby przy osobliwym in futurum w okazjach respekcie na terażnieyszym akcie *ius advitalitium* woytowstwa Wendeńskiego (kilku wiosek za własne imci pieniądze kupionych, lubo to non in paritate zasług ukontentuie) in haereditarium vi legis cedat; acuet to y naszą do usług i. k. m. y rzeczy-pospolitey ochotę, gdy bene meritus w zasłu-

gach rzeczy-pospolitey odniesie gralitudinem.

Inter cetera najaśnieyszych królów panów naszych decora niepośledni ichmć panów duchownych assistencyi ozdoba, tak w senacie iako y przy boku i. k. m.; więc że pisarstwo iedne w. x. Lit. przez lat sto ex continua praxi dla informacyi królów ichmć ludzi duchownych, którzy są ad beneficia w kolacji i. k. m. będących habiliores y dla innych wielu spraw w ręku duchownych będące, aby było przywrócone, y duchownemu inter vacantia było oddane,—serio instabunt ichmć panowie posłowie.

Starostwo Brzeskie, ponieważ za odeysciem oekonomiey Brzesckiey, żadney intraty niema, do swey iurisdyki; instabunt ichmć pp. posłowie, aby wsi kilka blisko Brześcia [od oekonomiey przyłączone były in recompensam.

Instabunt ichmć panowie posłowie za i. mści panem Kmiciem—chorążym Orszańskim, ratione zasług starych zaciągów nie wypłacenia z skarbu rzeczy-pospolitey, to iest, dziesięciu tysięcy, które iuż weszły w liquidacją pod czas placy starego zaciągu y dekretem commissarskim approbowane y kazano wypłacić, a imci pan podskarbi do tych czas niewypłacił; tedy instabunt ichmć panowie posłowie, ne fiat exolatio secundum, aby mógł gaudere równie z ichmściami, którzy summy pownaszali na dobra advitalitia, ponieważ z łaski i. k. m. cieszą się ichmć, aby mógł summę na Krasne Sieło wniesć,—instabunt ichmć panowie posłowie.

Oyców Augustyanów Brzesckich kościół Tróycy świętey y klasztor w rynku in anno millesimo septuagesimo erigowany servatis servandis privilegiis, tak terażnieyszego, iako y dawnego funduszu za okopiskiem żydowskim zostają, y w tymże Brześciu, aby był confirmowany,—instabunt.

A żeśmy podczas tey inundacyi zabie-



gów Tatarskich obrali zgodnie imść pana Jerzego Grabińskiego — podkomorzego Wendeńskiego za chorążego województwa Brzeskiego, naszego obywatela; tedy mając respectum bene meritorum zasług imści, instantią naszą braterską ore publico ichmść panowie posłowie doniosą, upraszając i. k. mść, aby prawa libera electione nie komu innemu, ale temuż imść conferre raczył.

Za tak znaczne ku rzeczy-pospolitey merita imci pan Jan Zelski, maior i. k. m., ponieważ nie mógł za lat dwadzieścia proportionatam doczekać się mercedem; żeby przynajmniej młynek od starostwa Brańskiego w Kiersnowie, którego ius possessorem iest haereditario iure, był mu conferowany, — instabunt ichmć panowie posłowie.

Ratio desolationis bonorum terrestrium ante omnia habenda: a że w dobrach Rożance oboz w. x. Lit. czas nie mały subsistebat, przez co znaczną ruinę odnieśli possesores bene meriti de republica; tedy vigore constitutionis ichmć panowie posłowie, przy assecuratii ichmć panom hetmanom daney, aby satisfactia była z skarbu w. x. Lit. naznaczona.

Merita imci pana Kazimierza Skalskiego — łowczego Słonimskiego, towarzysza roty Petihorskiej, wielmożnego imci pana krayczego w. x. Lit., który iako przed tym w wielu okazjach, iak teraz pod czas okazji Chocimskiej, że iest właśnie przez nieprzyjaciela skaleczony — dzidą przebity, przez co więcej roku na zdrowiu y substancyi szwankował y szwankuie y musi szwankować, w nagrodę czego uprasza imść pan Skalski, iako thowarzysz skaleczony na pożycie y substancję, pod czas tej okazji Chocimskiej zdezallowaną za tę pracę y zkaleczenia mógł mieć, iako dawny żołnierz zasłużony, na dzierżawie imść Korzenieckiego y imści paniey małżonki imści, nazwanych Christibołotach, w Pińskim leżącey powiecie,

folwarku do nich wszystkich należnościach, aby summa coroczna wniesiona imści panu Skalskiemu według proporcji y zasług imści pana Skalskiego oddawana była, y summy cztery tysiące złotych polskich na nią włożono było, abo wieś Suchawczyce od ekonomiey Kobryńskiej conferowana była.

Summa ante unionem na starostwo Wołkowyskie wniesiona, ponieważ successorom godney pamięci nieboszczyka imści pana Jana Tryzny — starosty Wołkowyskiego nie oddana; instabunt ichmć panowie posłowie, aby była ex nunc pozostającym successorom od terażniejszego iasnie wielmożnego imci p. marszałka w. x. Lit., iako starosty Wołkowyskiego, wypłaconą.

Ponieważ imść pan Marcelin Żardecki na usłudze rzeczy-pospolitey w okazji Chocimskiej stracił syna, iednego tylko mając, zostającego pod znakiem imści pana wojewody Połockiego; instabunt ichmć panowie posłowie, aby lenne w wieczyste dobra na służbie wojenney zostających, które post fata nieboszczykowi cedere miały, in terrestria bona constitutą cedant — Stara Wola, Przedzielsk, ponieważ zeszyły s tego świata córkę, nie syna.

A że nam dobrze innotuit emerita virtus imci pana starosty Seywańskiego, który nie tylko na fortunach utratę, lecz na zdrowiu nieżnośne w expedycjach poniosł szwanki, kiedy w terażniejszey Chocimskiej occasii letale odniósł vulnus; instabunt tedy ichmć panowie posłowie, aby, recompensando merita, starostwo imści proprio aere zapłacone, Seyweńskie, cum attinentiis, mogło cedere in ius haereditarium, albo emphiteuticum, oraz dobra żony imści Siemno y Metele reformationi podległe królowey imci Leonory, które summa ante unionem onerowane są; co że contra ius publicum



dzieie się, aby reformatia zniesiona była,—instabunt ichmć panowie posłowie.

Sprawa z imść panem wojewodą Kiowskiem tegoż imść pana starosty Seywańskiego, który enormam od imści odniósł oppressionem, aby w exorbitancye włożona y sądzona była,—instabunt.

Justis desideriis ichmć xieży episkopów Włodzimierskiej y Przemyślskiej dyecezyey, aby ritus graeci in unione zostając, et immunitates zachowane były,—ichmć p. p. posłowie invigilabunt.

Lubo prawo pospolite dość surowie obostrzyło, aby dobra dziedziczne od ichmć panów wojskowych agrawowane nie były; a że novissime ieym. pani stolnikowa Lubelska w dobrach swoich dziedzicznych wielkie przez consistencye wojska ponosi uciemiężenie; przeto ichmć panowie posłowie, iako wiolencyi prawa pospolitego s taką krzywdą ieymci upominać się będą na seymie.

Ihmć panien zakonnych reguły świętej Brygidy, na Piaskach w Brześciu będących, y na insze miejsce klasztor y kościół przeniesiony, aby salvis iuribus antiquo et presenti fundo był confirmowany,—instabunt ichmć panowie posłowie.

Imci pan Jan Mikołay Brzozowski—miecznik Kiowski deduxit przed nami, uskarżając się, że dobra imci funditus deleta przez przeyscia wojska w. x. Lit., że żadną miarą rzeczy-pospolitey wypłacić nie może; tedy, aby był respectus w podatkach rzeczy-pospolitey, — instabunt.

Prawo o Arianach reassumować et fautores eorum subeant executionem latam.

Ihmć panny zakonne świętego Bernardyna konwentu Brzeskiego iustam wnoszą instantiam, gdy będąc fundatia z dobr szlacheckich y pospolitego ruszenia ustawicznie premuntur agrawacjami hetmańskimi, hibernami, do których kapituła indebite necesitat; żeby tedy

w tym nie było tym y inszym in simili agrawacyi,—ichmć panowie posłowie instabunt.

Nie tayne in facie rzeczy-pospolitey dwadzieścieletnie zasługi, straty, więzienia moskiewskie godney pamięci imci pana sędziego Brzeskiego; superstitem imci ichmć panowie posłowie recomendabunt i. k. m. osobliwemu respektowi.

Summa Trubecka, że nie iest ieszcze integro exoluta z skarbu koronnego successoribus; tedy o to ichmć panowie posłowie wniosą instantią.

O eliberatją imci pana Jerzego Roszczyca—pułkownika i. k. m. od Turków wziętego,—instabunt ichmć panowie posłowie.

Sprawy ad archivum żeby były oddane y klucz do nich aby u tych zostawał, którym to expresse w przywileiach onych iest collatum,—instabunt ichmć panowie posłowie.

Za imci panem Kością, ratione odeszłej wsi do ekonomii Brzeskiej, prawem dziedzicznym należącey, w której sprawie iuż y kommissarze naznaczeni byli, aby ad executionem przychodziło,—prosić.

Cetera fidei et dexteritati ichmć panów posłów naszych zlecamy.

Za imci panem Jerzym Szuyskim, iako dobrze rzeczy-pospolitey zasłużonym, instabunt ichmć panowie posłowie, aby in ius haereditarium kilka włok cedere mogli.

Instantia za imci panem Grabińskim, podkomorzym Wendeńskim na wsi Brodickie ad rempublicam, których odniósł iuż był obietnice, aby mu summa wniesiona była.

У тоє инструкції подписи рукъ тими словы: Michał Kazimierz xiaże Radziwił, podkanclerzy y hetman polny w. x. Lit., dyrektor seymiku województwa Brzeskiego; Jozeph Bogusław Służka n. w. x. L.; Andrzej Kazimierz Opoński, regent w.



x. Lit., kanonik Wileński, proboszcz Białski; Ostaphian Tyszkiewicz, podkomorzy Brzescki; Leonard Pociey, sędzia ziemski województwa Brzesckiego; Jerzy Grabiński, podkomorzy Wendeński; Konstanty Przędziecki, podsędek województwa Brzesckiego; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendeński, podstarości Brzeski; Adam Pociey, stolnik Brzescki; Krzysztoph Czyż z Woronny, podczaszy Mściśławski; Adam Skaszewski, stolnik Zakroczymski; Zygmunt Hornowski, podczaszy Smoleński; Jerzy Szuyski, podstoli Bracławski; Piotr Łyszczyński, podczaszy Mielnicki; Alexander Rayski, stolnik Starodubowski; Kazimierz Wyganowski, podczaszy Trocki; Marcelin Władysław Zardecki; Piotr Stanisław Grek, maior i. k. m.; Kristian Grabowski, horod-

niczy województwa Brzesckiego; Jan Kazimierz Bykowski Łopot; Jan Mikołaj na Brzozowcu Brzozowski, mieczny Kiiowski; Jakub Franciszek Bobrownicki; Paweł Władysław Jankowski, miecznik Kiiowski; Jakub Władysław Wierzbicki, komornik województwa Brzesckiego; Jan Michałowski; Karol Alexander Roszczyc; Jerzy Karol Popławski; Kazimierz Umiastowski; Adam Chryzostom Niepokoyczycki; Jan Przyszychocki; Franciszek Karol z Baiera Baierski; Bolesław z Woronney Czyż; Marcin Kazimierz Przyszychocki; Samuel Bielski. Которая жъ то инструкция, черезъ особу въ верху мененую, ку актикованью подана, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписана.

## 1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 1933—1935.

287. Универсалъ короля Яна III-го, выданный г. Брестю для защиты его отъ грабительствъ и вымогательствъ жолнеровъ и Запорожскихъ козаковъ, долженствующихъ проходить чрезъ него въ непродолжительномъ времени.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ шостого, мѣсяца Марца тридцать первого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто Левко Ицковичъ, жидъ—школьникъ кагалу Берестейского универсалъ его королевское милости, въ справѣ и речи нижней въ немъ менованой, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный.

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosob-

na, osobliwie woysk naszych wielkiego xięstwa Litewskiego regimentarzom, pułkownikom, oberszterom, oberszterleytnantom, maiorom, rotmistrzom, kapitanom, porucznikom, kapitan-leytnantom, chorążym y ich namiestnikom, komendantom y wszytkiemu in genere rycerstwu, tak polskiego iako y cudzoziemskiego zaciągu, konnym y pieszym, tudzież kozakom Zaporozskim, do ekonomiey Kobryńskiej na wytchnienie idącym, donosiemy do wiadomości. Niemożąc cierpieć supplik, płaczem napełnionych, mieszczan y żydów, w mieście naszym Brzesciu-Litewskim mieszkających, na niezmierne żołnierza przechodzącego



aggravatie y zdzierstwa rzewliwie uci-  
skujących, umyśliliśmy pomienione mia-  
sto y przedmieścia iego tym naszym kró-  
lewskim ochronić uniwersałem, mieć  
chcąc y surowo rozkazując, aby żaden  
z ludzi pomienionych y kozaków Zapo-  
rozkich nie ważył się przechodami, nocle-  
gami, popasami, staciami, ugodami y  
wszelkiemi exactiami pomienionych mie-  
szczan y żydów uciążać, pod surowo-  
ścią artykułów woyskowych y niezwło-  
cznym wielmożnych hetmanów naszych  
na sprzeciwnych temu rozkazowi nasze-  
mu sądem y executią. Na co, dla więk-  
szej wagi, ręką sie naszą podpisawszy,

pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego  
przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Kra-  
kowie, dnia szóstego mca Marca, roku  
Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt  
szóstego, panowania naszego—roku wtó-  
rego.

У того универсалу его королевское  
милости, при печати притиснуеной, под-  
пись руки теми словы: Jan król.

Который же тотъ универсалъ его  
королевское милости, черезъ помене-  
ного школьника ку актикованью пода-  
ный, есть до книгъ кгородскихъ Бере-  
стейскихъ уписанъ.

### 1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 2603—2605.

288. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца, которымъ  
онъ предписываетъ войскамъ, расположеннымъ у Каменца Подольскаго, какъ  
можно скорѣ спѣшить къ Днѣстру.

Лѣта отъ Нароженъя Сына Божого  
тысеча шестьсотъ семьдесятъ шестого,  
мѣсеца Августа деветнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ,  
передо мною Еримъ Станиславомъ Умя-  
стовскимъ—стольникомъ Венденскимъ,  
подстаростимъ Берестейскимъ, поста-  
новившисе очевисто его милость панъ  
Геронимъ Михалъ Ивановскій—войскій  
Минскій, листъ универсалъ ясневель-  
можного его милости пана Михала  
Казимера Паца — воеводы Виленско-  
го, гетмана великого великого княз-  
ства Литовскаго, въ справѣ и на речъ  
въ немъ ниже менованую выданный,  
ку актикованю до книгъ кгородскихъ  
Берестейскихъ подалъ, въ тые слова  
писанный:

Michał Kazimierz Pac—woiewoda Wi-  
leński, hetman wielki w. x. Lit., ichmć

panom półkownikom, oberszterom, ober-  
szter-leytnantom, maiorom, rotmistrzom,  
kapitanom, comendantom towarzystwa  
y wszystkiemu rycerstwu woyska w. x.  
Lit. po zaleceniu chęci moich towarzy-  
skich. Ordynowałem część woyska w. x.  
Lit., według wyraźney (woli) i. k. mci,  
dzisiaj mi przysłaney, ku Kamieńcowi  
Podolskiemu na spędzenie ordy y Wo-  
łochów, mosta na Dniestrze pilnujących;  
sam bieję, iako nauprzedzey vocatus od  
i. k. mci do Lwowa. Chorągwiom nie-  
daleko ztąd lokowanym dałem surowy  
ordynans, żeby się dniem y nocą spie-  
szyli. Proszę tedy przez miłość Boga,  
pana y oycyzny, oraz upominam, żeby  
iako nauprętszy był wm. pospiech, do  
czego sumnienie y generositas sa-  
ma powinna być wm. powodem. Datum  
we Włodawie, dnia ośmnastego Augu-



sta, tysiąc sześć set siedmdziesiąt szostego.

У того универсалу при печати приписаной, подишеь руки тыми словы: Michał Pac—woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit. По которомъ подишеь и приписокъ въ тые слова: Tenże uniwersał ściaga się y do wszystkich supplementów z surową na nieprętko spieszącym się animadversią. Datum ut supra. У того приписку подишеь руки тыми словы: Michał Pac.

По которомъ титулъ и другій аддитаментъ приписанный: Ten uniwersał do akt podać y przejeżdżającym żołnierzom ukazywać grod powinien, albo y na załodze zostający, także miasto, z akt wyiwszy, ma tymże przejeżdżającym praesentować. У того аддитаменту приписаного подишеь руки тыми словы: Michał Pac. Который же тотъ универсалъ, черезъ особу въверху менованую ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

### 1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 2827—2838.

#### 289. Подтвердительная привилегія Яна III-го на права и вольности городу Старому-Быхову, дарованныя ему его предшественниками.

Король Янъ III-й, по ходатайству дѣдича Стараго-Быхова Яна Казимира Сапѣги, подтверждаетъ обывателямъ его двѣ привилегіи, дарованныя имъ его предшественниками, одну—подлинную привилегію, полученную отъ короля Яна Казимира, а другую—въ видѣ экстракта изъ суррогаторскихъ книгъ, подтвержденную его предшественникомъ королемъ Михаиломъ. Въ подлинной привилегіи всѣ обыватели Стараго-Быхова христіане, безъ различія ихъ вѣръ и сословій, увольняются отъ всѣхъ податей и повинностей и получаютъ право свободной торговли

на вѣчныя времена, а жидаы—только на 20 лѣтъ; въ подтвердительной же короля Михаила (см. въ этомъ же томѣ № 242, годъ 1669) только на 20 лѣтъ и тѣ и другіе. Король Янъ III-й подтверждаетъ и ту и другую. Первоначальная привилегія, а равно и подтвердительная были выданы жителямъ Стараго-Быхова, какъ съ цѣлью вознагражденія ихъ за мужественное стояніе противъ дѣдичнаго непріятеля Польши Москвитина, такъ и съ цѣлю заохоченія ихъ и другихъ жителей порубежныхъ къ дальнѣйшему вѣрноподданническому служенію рѣчи-посполитой.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсяца Ноября сего дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившисе очевисто Ицко Левковичъ, жидъ Берестейскій, экстрактъ съ книгъ суррогаторскихъ повѣсту Оршанскаго, вписанья въ немъ привилею конфирмаційного либертаційного, отъ найяснейшого короля его милости Яна третего,

пана нашего милостивого, мѣщаномъ Стараго-Быхова наданого и служачого, перъ-облятамъ ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Выписъ съ книгъ суррогаторскихъ повѣсту Оршанскаго. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ шостого, мѣсяца Мая двадцатого дня. На врадѣ господарскомъ суррогаторскомъ Оршанскомъ, передо мною Миколоемъ Богушевичомъ Минковскимъ, суррогаторомъ Оршанскимъ,



отъ ясневельможного его милости на-  
на Иеронима Криппина Кершенштей-  
на—подскарбего великого великого княз-  
ства Литовского, по зомломъ зъ сего  
свѣта вельможномъ его милости пану  
Альбрехтѣ Константымъ Техановец-  
комъ—обозномъ великого князства Ли-  
товского—Оршанскимъ, Опескимъ ста-  
ростѣ, и по устанью судовъ каптуро-  
выхъ, на администрацію суррогатор-  
ства установленныхъ, постановившисе  
очевисто славетные панъ Янъ Луцко-  
вичъ и панъ Андрей Барейко—посло-  
ве отъ мѣста Старого-Быхова, приви-  
лей конфирмаційный либертации отъ  
найяснейшого короля его милости Яна  
третьего, пана нашего милостивого, на  
счастливой коронаціи въ Краковѣ мѣ-  
щанамъ Старого-Быхова наданыи и слу-  
жачій, покладали и ку вписанью до  
книгъ суррогаторскихъ Оршанскихъ  
подали, просечи, абы былъ до книгъ  
уписанъ, который привилей уписуючи  
слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan trzeci, z Bożey łaski król Pol-  
ski etc. Oznaymujemy tym listem y  
przywileiem naszym konfirmacyinym, ko-  
mu to wiedzieć należy. Pokładane by-  
li przed nami dwa przywileia, na iedną  
rzecz służące, iednego—ekstrakt przywile-  
iu naiśnieyszego antecessora naszego,  
ś. pamięci króla im. Jana Kazimierza,  
z xiąg kancelaryey wielkiey w. x. L.  
wyięty, drugi—konfirmaciey świętey pa-  
mięci króla imci Michała, de data w Kra-  
kowie, dnia dwudziestego miesiąca Sep-  
tembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset  
sześćdziesiąt dziewiątego, którym liber-  
tatią Staremu Bychowu służącą, podług  
konstytuciey roku tysiąc sześćset piędzie-  
siąt piątego y tysiąc sześćset sześćdzie-  
siąt ósmego roku, aprobuie mieszczanom  
Starobychowskim, na wszelkie publicz-  
ne wolności służące. I wniesiona iest  
do nas przez niektórych panów rad y  
urzędników naszych dwornych suplika

imieniem sławetnych Iwana Łuckowicza  
y Piotra Jurkowicza—obywatelów y po-  
słów od miasta Starobychowskiego, dla  
confirmaciey powtórney tych wolności, do  
Krakowa wysłanych, abyśmy te przy-  
wileie, zwłaszcza króla im. Jana Kazi-  
mierza ekstrakt przywileiu stwierdzili y  
zmocnili y approbowali, y w ten nasz  
list confirmacyiny słowo do słowa spi-  
sać roskazali, który wpisuiąc, po tytule  
króla ięgomci Jana Kazimierza, tak się  
w sobie ma:

Oznaymujemy tym listem naszym, ko-  
mu to wiedzieć należy. Iż byliśmy pro-  
szeni, abyśmy ekstrakt z xiąg kancellar-  
ryey naszej wielkiey w. x. Lit., na  
rzecz w niem niżej wyrażoną, wydać  
rozkazali, który po tytule naszym od  
słowa do słowa tak się w sobie ma:  
Oznaymujemy tym listem naszym, komu  
wiedzieć należy. Na miłościwym bache-  
niu naszym mając stateczną wiarę, mę-  
stwo, dzielność y odwagi mieszczan y  
wszystkich obywatelów w mieście wiel-  
możnego Kazimierza Jana Sapiehi—pod-  
kanclerzego w. x. Lit., dziedzice, y  
w Starym Bychowie mieszkających, któ-  
remi podczas teraznieyszy z rebellią ko-  
zacką, oraz y z wiarołomnym Moskwic-  
inem woyny, przy ludziach służebnych  
własnym podkanclerzego w. x. Lit. kosz-  
tem zaciągnionych y przy szlachcie do  
tey fortece zgromadzoney, po kilkakroć  
ciężkim przez czas niemały od nieprzy-  
iaciela oblężeniem ściśnieni będąc, nie  
tylko w przeszłych leciech, ale osobli-  
wie w teraznieyszym roku, gdy dzie-  
dziczny rzeczy-pospolitey naszej nieprzy-  
iaciel Moskwicin siły y potęgę swoje,  
przez lat dwadzieścia przygotowane, z re-  
belizantami kozakami Zaporozskimi złą-  
czywszy, ex improviso na państwa na-  
sze koronne y w. x. Lit., wielkim przy-  
mierzem obespieczony, nastąpił zamki  
y miasta różne: Połock, Mścisław, Smo-  
lensk, Dombownę, Witepsk, Skłow, Mo-



hilow, Kijow y inne na Ukrainie obie-  
żenie zd rady przez szturmy niezbożne  
swe fôrtele, za dopuszczeniem Bożym  
posiadł y opanował, nieustraszonym za-  
wsze męstwem potężne szturmy nieprzy-  
iacielskie odbiiając, y wycieczkami gro-  
madne pólki onego znosząc, nam y rze-  
czy-pospolitey oświadczyli y w przyszły  
czas, iako nam od posłów ziemskich y  
od wielu rycerstwa, szlachty, obywatel-  
ów różnych woiewództw y powiatów,  
którzy się tam byli dla zachowania zdro-  
wia swego zgromadzili, objawiona, prze-  
ciw wielkim nawałnościom nieprzyiaciel-  
skim mężni y odważni, za pomocą Bożą,  
opponując się oświadczać gotowi,—tychże  
mieszczan, kupców y wszystkich obywa-  
telów Bychowskich, a przy nich y ży-  
dów tamecznych, którzy toż wiarą y  
życzliwością w obronie tey fortece, iako  
nam przez atestację szlachty tam będą-  
cey ad actum stawali, w mieście y na  
przedmieściu mieszkających, łaski y wdzię-  
czności godnych być uznawamy. Którą  
onym w nagrodę znacznych strat y od-  
wag, tak aby na potym nieustającego  
w obronie przeciw nieprzyiacielowi usi-  
łowania przychęceni byli y insi poddani  
nasi, duchowni y szlacheccy, do takowey-  
że cnoty y wiary y przeciw nieprzyia-  
cielowi resistentey ochotę y przykład  
z nich brali, ex nunc deklarując za proś-  
bą y przyczyną wielm. Kazimierza Le-  
ona na Bychowie Sapiehi—podkanclerze-  
go w. x. Lit., Orszanskiego, Wołpin-  
skiego, Luboszyńskiego, starosty Brzesc-  
kiego—administratora naszego, a za zgo-  
dą y instancją wszystkich rzeczy—pospo-  
litey seymowych stanów, wzwyż miano-  
wanym mieszczanom y wszystkiey wszel-  
kiej kondyciey y reliey obywatelom mia-  
sta Bychowa, prawa, przywileia, wolno-  
ści y wszelkie prerogatywy, od najaś-  
nieyszych świętey pamięci antecessorów  
naszych królów, imé Zygmunta Augusta,  
Zygmunta trzeciego y Władysława czwar-

tego, pana oycy y pana brata naszych  
nadane, powagą seymu teraznieyszego,  
we wszystkim approbuujemy, stwierdzamy  
y zmacniamy. A przytym, vigore daw-  
nych praw y przywileiów, z osobliwey do-  
broczynności naszej królewskiej, tych że  
mieszczan y przedmieszczan, kupców y  
wszystkich obywatelów Bychowskich, a  
przy nich y żydów, w tymże mieście  
y na przedmieściu mieszkających, lon-  
dem y wodą, a mianowicie rzekami:  
Dnieprem, Berezina, Sożem, Przypecią,  
Dzwina, Wizną, Wilią, Niemnem, Nar-  
wią, Bugiem, Wisłą y innemi rzekami  
portowemi, ze zbożem, solą, z pieką y  
wszelakimi leśnemi towarami, z woska-  
mi, łoiami, skurami, chmielami y s koń-  
mi, wołami y bydłem, futrami, z sukna-  
mi, bławatami, iedwabiami, napoiami,  
z drogimi kamieniami, ze złotem, ze sry-  
brem, z cyną, miedzią y mosiądzem, oło-  
wem y inszemi iakokolwiek nazwanemi  
towarami y kupcami na wicinach, stru-  
gach, baydakach, komygach, promach,  
szkutach y na wszelakich statkach, na  
doł y w górę do miast koronnych y w.  
x. Lit., także Pruskich, Inflantskich,  
gdziekolwiek idących, lubo wozami ia-  
dących y powracających, od płacenia  
myta starego, także od myt y pniewczy-  
zny, ceł zamkowych, woiewodzkich, skop-  
nych, mostowych, brukowych od furman-  
ki—obwiestek, korolowszczyzny, od po-  
dróżnych statków rogowych y pogłow-  
szczyzny od samych, od czeladzi ich y  
od styryników, skarbowi naszemu koron-  
nemu y w. x. Lit., tak też osobom sta-  
nu duchownego y świeckiego przycho-  
dzających,—wiecznemi czasy, przy tem od  
podymnego y poborów od myta nowopod-  
wyszonego, spławu wodnego, od czopo-  
wego, szossowego, od myta szlacheckie-  
go, a żydów Bychowskich—od pogłówn-  
ego ich y od innych wszelakich publicz-  
nych rzeczy-pospolitey podatków, które  
teraz uchwalone są, y na potym uchwa-



lone będą—do lat dwudziestu uwolniliśmy. Jakoż tym listem przywileiem naszym, który konstytucją seymu terazniejszego iest, aprobowany, uwalniamy y winy contra convulsos w iakim kolwiek punkcie tego przywileiu naszego tysiąc talarów twardych, którey połowicę skarbowi naszemu, a drugą—stronie ukrzywdzoney cum refusione damnorum należeć będzie—zakładamy. Co dla wiadomości wszem wobec, a mianowicie wielmożnym wiel. podskarbin wielkim—koronnemu y w. x. Lit., także pisarzom y inszym sprawcom skarbowym y celnikom y ich exactorom, iakożkolwiek mianowanym substytutom teraz y napotym będącym, k temu dygnitarzom y wszelakiej praeeminencii ludziom, duchownym y świeckim, obywatelom państw naszych, tudzież woytom, burmistrzom, maiestratowi mieyskiemi y wszelkim iurisdikciom przywodzić, chcemy mieć y rozkazujemy, aby zwysz mianowani mieszczanie, kupcy, rzemieśnicy y wszyscy obywatele, tudzież żydzi miasta Bychowskiego, przy wszystkich niżej specyfikowanych wolnościach, to iest: przy niepłaceniu y niedawaniu od wszelakich towarów y handlów swych myta starego y inszych myt pniewszczyzny y ceł zamkowych wojewodzkich, skopnych, mostowych, brukowych, obwiestek furmańskich, korolowszczyzny od statków rogowych y pogłowszczyzny od samych, od czeladzi ich na wszystkie przyszłe wieczne czasy, tak też przy niedawaniu y niepłaceniu podymnego y poborów myta nowopodwyszonego, spławu wodnego, czopowego, szossowego, myta szlacheckiego, a żydzi—przy niepłaceniu pogłównego y innych wszelakich publicznych rzeczy-pospolitey podatków, do wyścia lat dwudziestu cale y nienaruszenie zachowani były, pod zaręczeniem winy zwysz mianowanej, tysiąca talarów twardych, tudzież pod nadgrodzieniem szkod podjętych, y dla łaski naszej. Na

co, dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, na seymie walnym dwuniedzielnym, dnia trzydziestego pierwszego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego, panowania królestw naszych polskiego—siódmego, a szwedzkiego—ósmego roku. U tego listu przywileiu podpisy rąk w te słowa: Jan Kazimierz król; a potym niżej: Jan Dowgiało Zawisza—referendarz y pisarz w. x. Lit.

My tedy król, do pomienionej prośby łaskawie się skłoniwszy, ten ekstrakt z xiąg kancelaryey naszej wielkiej w. x. Lit., przy pieczęci wielkiej, stronie potrzebującej wydać rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia czternastego miesiąca Juniy, roku Pańskiego millesimo sexcentesimo sexagesimo primo, panowania królestw naszych polskiego—dwunastego, a szwedzkiego—trzynastego roku. Chrystoph Pac—kanclerz w. x. Lit.; Jerzy Michał Bieniecki, pan Wileński—regent cancellaryey wielkiej w. x. Lit., sekretarz i. k. mści.

My tedy król, do pomienionej suppliki, na instancja wielmożnego Kazimierza Jana Sapiehi—woiewody Połockiego, Borysowskiego, Wolpńskiego etc. etc. starosty, imieniem miasta swojego Bychowa wniesionej, iako słusznej, łaskawie się skłoniwszy, a bardziey respektując na stateczne a wierne od niemałego czasu koszty, straty y prace mieszczan obywatelów Bychowskich w oddawaniu y czynieniu nie pojednokrotnego wstretu różnym impetitiom nieprzyjacielskim, w dotrzymaniu wiary y cnoty przeciwko panu y oyczyźnie, chcąc naszą, w nagrodę tego, osobliwą królewską promovere łaską, do tego respektując, że ob calamitatem czasu Bychow przez tamte lata tey nie zażywał wolności, pomienioną libertację we wszystkich onej punktach, paragrafach, kondycjach stwierdzamy



zmacniamy y approbuujemy. Jak wiel-  
możnym podskarbin wielkim koronnym  
y w. x. Lit., także pisarzom y innym  
sprawcom skarbowym, celnikom y ich  
exactorom substytutom, teraz y napotym  
będącym, ku temu dygnitarzom wszelkiey  
praeeminencyey ludziom, duchownym y  
świeckim, obywatelom państw naszych,  
tudzież woytom, burmistrom, magistrato-  
wi mieyskiemu y wszelakim iurisdictionom  
przywodząc, chcemy mieć y rozkazuie-  
my, aby wzwyż mianowani mieszczanie,  
kupcy, rzemieśnicy y wszyscy obywa-  
le, tudzież żydzi miasta Bychowskiego,  
przy wszystkich specyfikowanych wolno-  
ściach, od niaśnieyszych antecesorów  
naszych nadanych, a przez nas świeżo  
konfirmowanych, to iest: przy nieplące-  
niu y niedawaniu od wszelakich towa-  
rów y handlów swych myta starego y  
inszych myt, pniewszczyzny y ceł zam-  
kowych, woiewodzkich, skopnych, mo-  
stowych, brukowych, obwiestek furmań-  
skich, korolewszczyzny od statków rogo-  
wych y pogłowszczyzny od samych y  
od czeladzi ich na wszystkie czasy, tak  
też przy niedawaniu y nieplaceniu po-  
dymnego y poborów myta nowopodwy-  
szonego, spławu wodnego, czopowego,  
szossowego, myta szlacheckiego, londem,  
lub wodą towar wszelaki prowadzących,  
a żydzi—przy nieplaceniu pogłównego y  
inszych wszelakich publicznych, rzeczy-  
pospolitey konstytucią uchwalonych po-  
datków, do wyścia lat dziesięciu cale y  
nienaruszenie chowani byli, pod zapła-

ceniem winy wyż mianowaney, tysiąca  
talerów bitych twardych, tudzież pod  
nagrodzeniem szkod podiętych, y dla ła-  
ski naszej. Na co, dla lepszey wiary,  
ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w.  
x. Lit-go zawiesić rozkazaliśmy. Dan  
w Krakowie na szczęśliwey koronacyey  
naszey, dnia dwudziestego miesiąca Mar-  
ca, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedm-  
dziesiąt szóstego, panowania naszego  
wtórego roku.

У того листу, привилею конфирма-  
ційного его королевское милости, пана  
нашого милостивого, при печати завѣ-  
систой великой великого князства Ли-  
товского, подписъ рукъ теми словы:  
Jan król; а потомъ нижей: Andrzej  
Kazimierz Zawisza—pisarz wielkiego хіе-  
stwa Litewskiego. Который листъ, при-  
вилей его королевское милости, за оче-  
вистымъ черезъ вышъ речоныхъ особъ  
поданьемъ, до книгъ суррогаторскихъ  
Оршанскихъ есть уписанъ, съ кото-  
рыхъ и сесь выписъ подъ моею вра-  
довою печатью славетному пану Ва-  
силью Максимовичу—мѣщанину Быхов-  
скому есть выданъ. Писанъ у Орши.  
У того екстракту, при печати прити-  
сненой, подписъ рукъ теми словы: Jan  
Alexander Paprocki—vice-surrogator ро-  
wiatu Orszańskiego. Скорриговалъ съ  
книги Амброжевичъ. Который же тотъ  
екстрактъ, черезъ особу вверху поме-  
неную ку актикованью поданъ, есть до  
книгъ вгородскихъ Берестейскихъ за-  
писанъ.



1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 2929—2938.

**290. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву.**

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Благодарить короля за его труды на пользу государства, за защиту христіанской вѣры противъ угнетенія невѣрныхъ и за заключеніе съ ними мира.

2) Благодарить также и Виленскаго воеводу и подканцлера в. кн. Литовскаго за ихъ мужественное содѣйствіе къ укрощенію непріятеля и къ заключенію съ нимъ помянутаго мира, и просить объ уплатѣ имъ долговъ—какъ прежнихъ, такъ и новѣйшихъ.

3) Ходатайствовать объ уплатѣ войску жалованья, съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы лица, неявившіяся на войну, были лишены онаго и подвержены соотвѣтственнымъ наказаніямъ.

4) Просить, чтобы предстоящій сеймъ продолжался шесть недѣль.

5) Потребовать отвѣта у посольскаго маршалка предшествовавшаго сейма и у депутатовъ: на какомъ основаніи они, безъ вѣдома короля, канцлера, подканцлера и печатарей, внесли въ сеймовыя постановленія много разныхъ предметовъ, не трактовавшихся на сеймѣ и вредныхъ для рѣчи-посполитой? И настаивать, чтобы такіе незаконныя дѣйствія не повторялись на будущее время, чтобы депутаты не были командированы въ частныя коммиссіи, и чтобы прибавки, сдѣланныя къ поставленіямъ прежняго сейма, были уничтожены.

6) На подати съ Брестскаго воеводства не соглашаться ни подъ какимъ видомъ.

7) Просить короля объ упроченіи мира, заключеннаго съ Портой, и объ отправленіи въ Турцію великаго посла.

8) Съ царемъ Московскимъ не начинать войны, а сохранять перемиріе въ теченіи пяти лѣтъ,—до тѣхъ поръ, пока рѣчь-посполитая не соберется съ силами; въ отношеніяхъ съ нимъ руководствоваться на это время статьями Ан-

друсовскаго договора и послать нарочитое посольство; а для устраненія всякихъ подозрѣній, что рѣчь-посполитая готовится къ войнѣ, не перемѣнять резиденцій.

9) Помощи отъ Турокъ и Крымцевъ противъ христіанъ не принимать ни подъ какимъ видомъ.

10) На заключеніе договоровъ съ государями сосѣдними дать согласіе, но съ тѣмъ однакоже, чтобы король не давалъ имъ никакихъ субсидій.

11) Просить о возобновленіи договоровъ съ государствами чужестранными.

12) Въ случаѣ сорванія предстоящаго сейма, утвержденіе заключаемаго съ Портой мира передать въ руки самому королю.

13) Сильно настаивать, чтобы слѣдующій сеймъ, согласно съ посполитымъ правомъ, былъ отправляемъ въ Литвѣ и чтобы мѣстомъ для него были назначены—не Гродно, а Брестъ или Вильна.

14) Не забывать также и о резиденціи короля на Литвѣ по истеченіи трехъ лѣтъ, согласно съ утвержденными присягою договорами.

15) Просить объ уплатѣ старому войску подымнаго 1670 года, такъ какъ новыя войска не несли и не несутъ еще службы.

16) Домогаться, чтобы въ одномъ лицѣ не совмѣщалось двухъ должностей.

17) Потребовать у прежняго подскарбія в. кн. Литовскаго отчета, по дѣлу о «villicationibus» завладѣніяхъ помѣстьями.

18) Въ случаѣ неисполненія дѣлъ по преступленіямъ въ періодъ времени текущаго сейма, просить короля о назначеніи по сему предмету сейма особеннаго, такъ какъ означенныя преступленія постоянно возрастаютъ и остаются безнаказанными со временъ короля Стефана.

19) Точно также просить его и объ удовлетвореніи обывателей Брестскаго воеводства за тѣ обиды и разоренія, которымъ они подвергались во время частыхъ передвиженій войскъ чрезъ ихъ воеводство, всегда сопровождавшихся насиліями и вымогательствами своевольныхъ сол-



дать; при этомъ представить на его благоусмотрѣніе и списокъ потерпѣвшихъ лицъ.

20) Наставлять на возобновленіи закона противъ роскоши, извѣстнаго подъ названіемъ: «lex sumptuaria».

21) Ходатайствовать объ укрѣпленіи Брестской крѣпости, о снабженіи ея боевыми орудіями и гарнизономъ изъ Брестской и Кобринской экономій.

22) О присоединеніи къ Брестскому старостинству какой либо державы для удовлетворенія нуждъ, вытекающихъ изъ обязанностей старосты.

23) О назначеніи комиссіи для разбирательствъ по дѣламъ войсковыхъ обидъ — не въ Варшавѣ, а въ Вильнѣ.

24) О подтвержденіи древняго закона относительно конституцій, присылаемыхъ на сеймики реляційные, чтобы оныя были печатныя, пересмотрѣнныя печатниками и скрѣпленныя, а не писанныя.

25) О воспрещеніи духовенству нарушать право патронатства, всегда принадлежавшее королю.

26) О дозволеніи воеводамъ обуздывать своеволие и наѣзды разныхъ лицъ, посредствомъ вооруженнаго движенія на нихъ цѣлаго воеводства.

27) О вознагражденіи Сапѣговъ—Яна и Николая, какъ за ихъ военную службу, такъ и за разоренія ихъ имѣній на Украинѣ и Покутьѣ, назначеніемъ имъ первыхъ вакантныхъ имѣній, на правахъ *de rane bene meritorum* (содержанія людей заслуженныхъ).

28) О назначеніи Грабинскаго — Венденскаго подкоморія, Брестскимъ хоружимъ за услуги, оказанныя имъ рѣчи-посполитой и воеводству.

29) О вознагражденіи ксендза Осовскаго—ре-

гента малой канцеляріи в. кн. Литовскаго и Брестскихъ бернардинокъ, перваго за заслуги, вторыхъ за разоренія ихъ имѣній во время солдатскихъ движеній.

31) Объ удовлетвореніи разныхъ лицъ и по разнымъ дѣламъ.

32) О сужденіи Оверновича за самовольную выдачу ассигновокъ на продовольствіе войскамъ въ имѣніяхъ шляхетскихъ.

33) Объ уравниеніи должности Брестскаго городничаго съ таковою же въ воеводствахъ Новогородскомъ и Витебскомъ.

34) О дарованіи Решотарскому половины деревни Велемовичъ, на правахъ наслѣдства, за военные заслуги.

35) О вознагражденіи владѣтелей Рожанки за разоренія, понесенныя ими отъ солдатскихъ переходовъ.

36) О вознагражденіи Скальскаго за раны, полученные имъ въ Хотимскомъ сраженіи.

37) О воспрещеніи православнымъ возобновить свою кerkвь въ Лепесахъ и объ отнятіи у нея фундаша, такъ какъ таковыя явленія не только служатъ «великой заразой» для людей простыхъ, пребывающихъ въ уніи, но угнетаютъ и благородныхъ — доказательствомъ чему можетъ служить недавнее избитіе кіями шляхтича—пана Табенскаго.

38) Объ освобожденіи жителей города Брестя отъ всякихъ повинностей, во вниманіе къ ихъ разоренному и бѣдственному состоянію.

39) Объ освобожденіи Кобрина и Городка отъ взиманія купецкой донативы и почтарскихъ денегъ, такъ какъ мѣстности эти совершенно разорены и не имѣютъ ни одного купца.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсеца Декабря тринадцатаго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Вендейскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, поставившимъ очевидно его милость панъ Доминикъ Решетарскій и его милость панъ Стефанъ Шуйскій инструкцію воеводства Берестейскаго, на речъ въ ней ниже помененую, ку актикованью подали, въ тые словы писаную:

Instrukcia od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów wojewódstwa Brzeskiego, w roku terażniejszym tysiąc sześćset siedmiesiąt szóstym, miesiąca Decembra dziesiątego dnia, na seym blisko przypadaiaący, dana: wielmożnemu imć panu Franciszkowi Sapieżie—koniuszemu w. x. Lit. y imć panu Konstantemu Janowi Szuy-skemu — pisarzowi ziemskiemu



Brzeskiemu, posłom naszym, zgodnie od nas obranym.

Świat pokazać nie może monarchi, któryby tak wiele miłości y życzliwości dowodów państwu wyświadczył swojemu, et pro bono publico, zapomniawszy ozdob królewskich, miał tak zelare, przyiowski na się vigiliis, prace, trudy, niewczasy, niebezpieczeństwa iako iednego żołdata, albo iako się nazywa gregarii militis, miał nieść dla miłości państw swoich regium pectus suum na tak wielką potęgę nieprzyjaciela krzyża świętego w niebezpieczeństwo; amor boni publici, zelus, in fide pietas et conservatio kościołów Bożych, zaszczyt wiary świętej chrześcijańskiej elucet na pobożnym panu y monarsie, że tak wielkie sustinuit et passus incommoda; za co i. k. mość et pro re do pokoiu bene gesta condigne z należytą wdzięcznością podziękuią ichmość panowie posłowie.

Praca, odwaga heroici animi z życzliwością przeciwko panu y oyczyźnie iasnie wielmożnego imci pana wojewody Wileńskiego, hetmana w. x. Lit., także iasnie oświeconego xięcia imci pana podkanclerzego, hetmana polnego w. x. Lit., z ręką mężną y odwagą rycerską woysk xięstwa Litewskiego, przy królu imci zostających, złączone, magnum do confuzji nieprzyjacielskiej, a do zdrowia pokoiu przydała momentum; meritis tedy tak wielkich y rzeczy-pospolitey sprzyiających życzliwości ludzi condigne respondendo wszelką wdzięcznością y należytą za tak wielkie odwagi, za czułe przyboku pańskim vigilantiae, z należytym kosztów erigowanych ukontentowaniem, podziękuią ichmość panowie posłowie et promovebunt, aby tak dawniejsze, iako y terazniejsze długi ichmość panom hetmanom wypłacone były.

Woysko tak wielkimi pracami y odwagami dobrze rzeczy-pospolitey zasłużone, krwawe żeby odebrać mogło za-

sługi,—inibunt modos ichmość panowie posłowie cum ea distinctione, a żeby ci, którzy przy wodzach y przy boku pańskim zostawali, należytą odebrali nagrodę y podziękowanie; ci zaś, którzy per licentiam do obozu nie przybyli, aby od zasług oddaleni byli y dalsze poenas ponieśli.

Seym, ponieaż multorum est rzeczy-pospolitey negotiorum, aby sześć niedzielny był,—upraszać i. k. mość.

Wielka confusia y szkoda rzeczy-pospolitey przez gromadne y nadzwyczaj seymów inszych do pisania constitutii naznaczenia ichmościów panów deputatów, przez które na przeszłym seymie coronationis iuż po seymie, bez ichmość panów pieczętarzów, na prywatnych sessjach, wiele w izbie poselskiej y przed królem imć nietraktowanych weszło rzeczy y summy in damnum rzeczy-pospolitey, contra mentem teyże, wielm. ichmości pozwolone; procurabunt tedy ichmość panowie posłowie, aby, ad solitam normam seymowania, więcej ichmość panów deputatów nie naznaczano, tylko po dwóch ex genti, y ci do żadnych okazyi commissionum, ani trybunałów skarbowych non admittantur;—bo przeszłego seymu ichmość panowie deputaci wszystkie occasiones commissariales et iudiciales na siebie zabrali. Imć pan marszałek poselski z ichmość pany deputatami przeszłego coronationis seymu reddat rationem: dla czego insciis officialibus reipublicae tak imci pana kanclerza, iako y imci pana podkomorzego, pieczętarzów, tak wiele nietraktowanych na seymie, weszło constitutiy, y indigenati, mimo wiadomości wodzów, wpisane? co wszystko zsummowawszy y zebrawszy aby eliminowano y annihilowano,—instabunt fortissime ichmość panowie posłowie.

Na terazniejszym zaś seymie tak imci pan marszałek rycerskiego koła, iako y



ichmość panowie deputaci, do constitucii naznaczeni super non recipiendas corruptiones, — promovebunt et instabunt ichmość panowie posłowie.

Na podatki z województwa Brzeskiego, obozami y przechodami wcysk zniszczonego, penitus na żadne ichmość panowie posłowie aby nie pozwolali,—injungimus.

Pokóy przez króla imci, przez rady, przy boku króla imci będące postanowiony z cesarzem imci Tureckim aby był fundamentaliter utwierdzony,—upraszać i. k. mości y do Porty posła wielkiego aby wyprawiono,—instabunt; prosić przytym króla imci, aby rzecz-pospolita, ieżeli rzecz można, przy Podolu zostawać mogła (sic),—committimus.

Z carem imci Moskiewskim, ponieważ eviscerata respublica modum et causam bellandi nie nayduie, y tych czwierci głowy opłaciwszy swoje, zasłużonych woysku zapłacić non sufficit,—prosić i. k. mość, aby żadney nie zaczynać wojny; owszem indutias do lat pięciu pociągnąć, żeby w tym czasie rzecz-pospolita zsłabiałe siły reassumere mogła; a w tym czasie według pakt Andrusowskich traktować de oblati y posłów do Cara imci wyprawić, którzy, że dawniey nie iachali, stąd subsecutum, że Car imć nam diffidens posiłków nie dał, dla czego się tak stało cum summo reipub. damno,—inquirant ichmość panowie posłowie.

Ob respectum suspicionis od Cara imci Moskiewskiego, żeby rzecz-pospolita na wojnę iaką zabierać się miała, residenta tak Moskiewskiego od nas, iako y naszego od Moskwy—nie sprowadzać.

Posiłków tatarskich y tureckich woysk przeciwko chrześcijańskim panom aby i. k. mość nie zaciągał,—upraszać będą ichmość panowie posłowie i. k. m.

Mediatio między postronnemi pany, któraby cum commodo rzeczy-pospolitey była, pro autoritate i. k. mości, iako wiel-

kiego monarchi, non recusatur,—tak jednak, żeby żadnych posiłków od nas nie potrzebowano y nie dawano,—prosić i. k. m.

Renovatio pactorum sum externis, iako iest wiele rzeczy-pospolitey potrzebna,—upraszać i. k. mość, aby ad effectum przywiedziona była.

Jeżeli by się, czego niech Pan Bóg zachowa, aliquo casu seym rozrywać się miał, confirmacyę pokoju z Portą namówionego dać w ręce królowi imci.

Seymu cadentia, tanto sudore do xięstwa Litewskiego prawem pospolitym naznaczona, aby na przypadającym terminie swój skutek otrzymała, wszystkie conatus ichmść panowie posłowie ku temu applicabunt; a że miasto Grodno nie zdaie się być capax sufficiens seymowi locus, prosić i. k. mości, żeby albo do Brześcia, albo do Wilna miejsce designowano było.

Residentii, secundum pacta od i. k. mości iurata na trzecim roku w. x. Lit., upomną się ichmość panowie posłowie.

Podymne ex anno 1670, 9 Novembra przy województwach y powiatach constitutią 73 pro iniuriatis zostawione, a na zapłatę starego zaciągu należące, nulla habita ratione napisanego prawa, zniosszy primariam legem, constitutią coronationis świeżą do skarbu wnosić kazano; co się contra legem et iustitiam, prosić będą ichmość panowie posłowie i. k. mości, aby starszym woysk zasługom w tym derogatum nie było, bo terazniejsze woyska na zasługi starego zaciągu nie służyli y nie służą.

Kiedy którekolwiek tak in senatorio, iako in equestri ordine pro sua dignitate aby conserwowane były, upraszać będą i. k. mości ut quisque pro munere urzędu swego, prawem pospolitym opisanego, zażywał, a dwoich urzędów przysięgłych żeby nie trzymał.

Imci pan podskarbi przeszły w. x.



Lit. ponieważ integram villicationis suae rzeczy-pospolitey nie uczynił rationem, aby na teraznieyszym seymie rachunek uczynił,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Exorbitantiae y correctum iurium iezeliby na tym seymie zmieścić się nie mogły, upraszać będą ichmość panowie posłowie i. k. mość, aby seym exorbitantiarum osobny był złożony, ponieważ od króla imci, świętey pamięci Stephana aż dotąd, to immensum crescit opus, a do należytego nie przychodzi skutku.

Lubo zawsze województwo nasze ciąganiem woysk y tak częstym obozowaniem, przechodani, cum licentia militari patitur tak dalece, że impar byź musi do podatkovania, y cale przez woysko do ostatniey przyszło ruiny, osobliwie iednak teraz przez chorągwie przechodzące, przybrawszy do siebie ludzie zwinionych chorągwi, multa damna et oppressiones dworów y maiętności, skaleczenia, zabóystwa patrarunt; aby tedy tak wielka licentia impune nie poszła y poczynione damna żeby refecta były, ichmość panowie posłowie prosić będą i. k. mości, żeby sądzić y licencyatów trąbić kazano; dla dowodu lepszego, ichmość panom posłom, aby się upomnieli, całego województwa szkody y krzywdy podaliśmy.

Lex sumptuaria aby reasumowana y do skutku przywiedziona była,—ichmość panowie posłowie (instabunt).

Forteca Brzescka, ponieważ niemal na pograniczu, periculis exposita, prosić i. k. mości, aby iako naylepiey publico sumptu ufortifikowana była y amunitią porządną opatrzona; na którey piechota dawnemi constitutiis przyzwolona z ekonomiey Brzesckiey y Kobrynskiey, aby województwu Brzeskiemu in defensionem miejsca tego przywrócona była,—instabunt do i. k. mości panowie posłowie.

Starostwo y województwo Brzesckie, nie mając żadney consolatii, ani intraty, nie mogąc sufficere oneribus pro dignitate et munere, staroście y wojewodzie należącym, a ieszcze subsidium charitativum, zarówno z intratnemi wojewodami opłacać kazano; aby i. k. mość in summam weyrzawszy ruinam, y dla samego porządku w tym województwie, złączysz starostwa z województwem, salvis modernis possessoribus, przydać raczył dzierżawę iaką, aby tym snadniey porządek y bezpieczeństwo w tym województwie vigere mogło,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Commissya starszych zasług woysku ex quo iniuriatis do Warszawy dla odległości miejsca iechać trudno, prosić i. k. mość, aby in solito loco w Wilnie odprawowana była, a ichmość panowie kommissarze na seymikach relacyinyh z województw y powiatów żeby obierani bili.

Constitucye na seymiki relacyine aby nie pisane, ale, według dawnych praw y zwyczajów drukowane, były ichmość panom posłom y województwom przynoszono, które ichmość panowie pieczętarze przeyrzeć y zapieczętować mają.

Dostoieństwo maiestatu i. k. mości, pana naszego miłościwego, w takiey u rzeczy-pospolitey affirmacyey, że vita et sanguine nostro firmatur, ponieważ petitur w tymże niektóre conventa duchowne involant iniuria maiestatis et patronatus; przeto serio invigilabunt ichmość panowie posłowie, aby regalia te iura wcale intacta zostawały.

Naiazdy gwałtowne, violencye różne że się zageściły, aby tedy arceri mogły, upraszać będą ichmość panowie posłowie króla imci et formabunt legem, żeby in occasionibus naiazdów gwałtownych, bezprawnych, wolno było na takie swowoleństwo ichmość panom wojewodom



ruszyć województwo y takich swowolnych refrenare licentiam.

Merita godney pamięci imci pana Jana Sapiehi—pisarza polnego koronnego, iako są w świeżey rzeczy-pospolitey recordacyey, tak niemniej y świeżo w terazniey-czych expeditiach imci pana Mikołaja Sapiehi—starosty Owruckiego y złożone i. k. mości odważne cum dispendio fortun y zdrowia zasługi merentur u rzeczy-pospolitey gratitudinem; którym że obszerne majątności y dobra w Ukrainie y w Pokuciu penitus przez woyska zruinowane, wniosą instantiam do i. k. mości, aby primis vacantibus de pane benemerentium poniesione szkody nagrodzone bydz mogły, z łaski i. k. mości y całej rzeczy-pospolitey.

Zasługi imci pana Grabińskiego—podkomorzego Wendeńskiego nie tylko w województwie naszym Brzeskim, ale y w całej rzeczy-pospolitey same loquuntur, y aby łaską i. k. m. ukontentowane były, merentur; że tedy protunc urząd chorążtwa Brzeskiego vacat, aby i. k. mość onemu conferre raczył y łaską swą pańską w tym go upewnił urzędzie,—wniosą instancję ichmość panowie posłowie.

Za imci xieżdem Osowskim—regentem cancellaryey małej w. x. Lit. iako ztym, którego nam pro publica meritum constat dokumenta od wielu lat na różnych okazach publicznych; aby tedy za takowe in rempublicam merita altiori gaudeat dignitate, — wniosą instancję ichmość panowie posłowie.

Ichmość panny zakonne conventu Brzeskiego bernardyńskiego wielkie ponoszą w majątności swojej dziedzicney, Sobibor nazwaney, w ziemi Chełmskiej leżącey, gravamina; kiedy nie tylko ustawicznymi przechodami, ale też chlebami żołnierskimi patiuntur tak dalece, że sobie, te tylko jedną mając folwarczynę, victum procurare nie mogą; instabunt

tedy ichmość panowie posłowie, aby pomienione dobra żołnierskim nie podlegały ciężarom.

Uchody w puszczy Białowiezkiej że przez teraznieysze woyny w zamieszanie poszły, iż ieden drugiemu pozabierał; tedy prosić króla imci, aby przez ichmość panów kommissarzów swoich weyrzeć raczył, żeby każdy antiquitus przy swoim zostawał.

Merita imci pana Jerzego Szuyskiego—czesznika Brzeskiego aby swą wdzięczność obebrały od nas, iniungimus ichmość panom posłom, aby desiderium imci promowowane było o wioskę Kozłowicką cum attinentiis oney, która wprzód w retentach cessit skarbowi w. x. Lit. y dekretami onerowana od lat dwudziestu y daley iest różnemi, a imci w summie skarbowi winney za refuzią summy podana, żeby lege publica ex clementia i. k. mości iure haereditario cedat,—upraszamy.

A że imci pan Marcellin Władysław Żardecki — podkomorzy województwa Czernihowskiego stracił, z okazyey Chocimskiej, syna, iednego tylko mając, zostającego pod znakiem imci pana wojewody Połockiego; aby dobra pewne wieczyste, ante unionem dane na służbie wojenney, a za pieniądze nabyte za konsensem króla imci świętey pamięci Kazimierza, transgredi mogły in terrestria bona,—instabunt ichmość panowie posłowie iako nypilniey o tę Starą Wolę, Peredołki nazwaną.

Justum dolore wniosła ad azylum compassii na seymik nasz ieymość pani Wołowiczowa—pisarzowa ziemska Słomska, iako dziedziczka majątności Przyłuk y Nalesia, także imci pan Chryzostom Kościuszko, swoim y małżonki swey imieniem, iako zastawnik, że ichmość panowie Samuel y Benedykt Buchowiecy, zebrawszy wielu innych do tego pomocników, gwałtem na pomienione na-



iachawszy, majątności odebrali bezprawnie, samą ieymność panią pisarzową, także ieymność panią Kościuszkową zelżyli, zbili y, wszystką ruchomość zabrawszy, z córkami ichmość wygnali y zabóystwo zacnego człowieka tamże na tymże miejscu z wielu innych skaleczenia popełnili; żeby tedy takowe młodych y nieuważnych ludzi ausus arceri mogli,—instabunt ichmość panowie posłowie, ut luant poenas za takowe złoczyńia.

Imci pan Owerkowicz, mimo wiadomość imci pana hetmana że się ważył dawać assignatae chorągwiom na chleby do dobr szlacheckich, aby był na commissiey sądzony,—upomnią się ichmość panowie posłowie.

Urzędy województwa Brzeskiego, osobliwie horodnictwo, które dotąd miejsca nie miało, aby było coaequowane z województwem Nowogródzkim y Witepskim, adinstar constitutii na seymie coronationis postanowionej,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Zasługi krwawe na dawnych y terazniejszych expeditiach wojennych z utratą zdrowia y substantii swoiey imci pana Dominika Rzeszotarskiego, obywatela województwa Brzeskiego, iusz to po kilkakrotnie recurrunt do pańskiej i. k. mości dobroczynności y rzeczy-pospolitey respektu; upraszać tedy ichmość panowie posłowie będą, żeby przynamniej puławoski, nazwaney Wielemowicze y Worobieiów, którey druga połowica imci panu Grochowskiemu anno tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego iest conferowana, imci panu Rzeszotarskiemu in haereditario cedere mogła.

Vigore constitutionis latae urgent ichmość panowie posłowie o nagrodę szkod, przez obozowania woysk possessoribus Rożanki poczynionych.

Znaczne odwagi w różnych potrzebach wojennych imci pana Skalskiego, a mia-

nowicie praelio pod Chocimem, gdzie miserandum in modum skaleczony, dzidami pokłóty, merentur osobliwy u i. k. mości respect,—instabunt tedy ichmość panowie posłowie.

Nowa erectia cerkwi disunickiey w Lepiosach y fundacia czernców disunitów przy niey, którzy nie tylko że są zarażą wielką ludzom prostym in fide unionis, ale etiam nobilitatem opprimunt,—bo y teraz znacznego szlacheica, pana Tabeńskiego, tyrańsko kiymi zabili; że tedy ta fundacia iest contra antiquas leges, aby zniesiona była pro zelo fidei Romanae,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Miasto Brześć, tak mieszczenie, iako y żydzi Brzescy, przez licentiae y codzienne niepohamowane żołnierskie impeticey, które tu wszystkie całych woysk tak Litewskich, iako y koronnych confluent zgromadzenia, do ostatniey przyszło zguby; żeby tedy tym tak ciężkim ich zniszczeniom rzecz-pta levamen uczyniła, iakoby ab omnibus oneribus y podatków rzecz-ptey libertowane być mogło, dabunt solidam ichmość panowie posłowie operam.

Miasteczka i. k. m. Kobryń y Horodec z dawnych czasów zostaią zniszczone, co iest nam dobrze wiadomo, y żadnego u nich kupca niemasz, na które, że donativum kupieckie y pieniądze pocztarskie włożono,—instabunt ichmość panowie posłowie, aby od tego byli cale uwolnieni.

Caetera fidei et dexteritati ichmość panów posłów zalecamy.

У тоє инструкції подпись руки тими словы: Stephan Kurcz—woiewoda Brzescki, iako director seymiku Brzeskiego. Которая жъ то инструкция есть черезъ особы въверху менованные до актъ кгороду Берестейского подана и вписана.



1679 г.

Изъ книги за 1677—1679 годы, стр. 2309.

291. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства о назначеніи поголовной подати.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ, постановили:

1) Избрать комиссара для присутствія въ комиссіи, назначенной въ Гроднѣ, по поводу разбирательства разныхъ тяжбныхъ дѣлъ.

2) Избрать судей для присутствія при городскомъ судѣ во время разслѣдованія жалобъ по дѣламъ податнымъ.

3) Назначить полшеста подымнаго на содер-

жаніе войска, изъ котораго одну часть израсходовать на войско, а другую — оставить впредь до усмотрѣнія; для собранія онаго назначить также и сборщиковъ.

4) Сборщикамъ позволить взять для себя по грошу отъ злотаго, и обязать ихъ — оказать свое содѣйствіе Букрабѣ при взысканіи имъ назначенной воеводствомъ суммы — въ размѣръ одного гроша съ дыма.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ девятого, мѣсяца Мая двадцать сегого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Зикгмунтомъ Казимеромъ Горновскимъ — подчасимъ Смоленскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто его милость панъ Павелъ Онихимовскій, ляддумъ воеводства Берестейскаго подалъ, въ тые слова писаное:

Мы dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, na seymik relacyjny z seymu Grodzieńskiego, zgodnie iednostaynie zebrani y za innotescentiami ichmość panów posłów naszych zgromadzeni, uchwaliliśmy takowe między sobą laudum:

Iż za odebraniem relacyi od ichmość panów posłów naszych, oraz y przyniesieniem konstituciei od skarbu w. x. Lit., na dniu dzisieyszym obraliśmy na przyszłą następuiąca kommissię za kommisarza naszego do Grodna naznaczoną, imci pana Leonarda Pocieia — sędziego, ziemskiego Brzeskiego, starostę Rohaczewskiego, który imci pan ma na czas ziechać et iniuriatorum causas, osobliwie

województwa naszego, promowować y sądzić.

A że taż constytucia seymu blisko przeszłego naznacza sądy powiatowe do rozsądzienia poborców, dworzan, rentorów wszystkich in genere podatków rzeczy-pospolitey zatrzymanych; tedy y my przyurzędzie grodzkim sędziami imci pana Krzysztopha z Konopnia Grabowskiego — horodniczego Brzeskiego, imci pana Łukasza Łyszczyńskiego, imci pana Wacława Korowickiego, imci pana Stanisława Sierzputowskiego obraliśmy.

Ponieważ taż rzecz-pospolita cała publico assensu, nie mając securitatem od Podola, woyska pewną liczbę erigowała et in casu necessitatis zordinowała na zaszczyt państw koronnych; pewny na to podatek uchwaliliśmy, to iest, iedno pogłównne, — o co ichmość panowie posłowie nasi w deklaracyi swoiey optionem nam contribuendi, byle tylko summa aequivalens iednemu pogłównnemu wyniosła, przynieśli; tedy my sami zgodnie pozwalamy na podymnego półszosta, według ostatniey abjuraty, które razem constitutiei noviter postanowionej wydać declaruiemy, iakoby takoważ summa aequivalens pogłównnemu iednemu wyda-



na y według constitutii na zapłatę woysku złożona była. Do którego podymnego wybierania uprosiliśmy poborcami: imci pana Konstantego Przezdzieckiego—pod-sędka Brzeskiego, y imci pana Krzysztopha Bukrabę—poborców naszych, a ichmść mają się ad novellam legem conformować. Reszta zaś summy, która z tego podymnego znaleźć może do dispoziciei dalszey woiewództwa całego ma należeć y przy ichmościach panach poborcach zostawać.

Ci zaś ichmść panowie poborcowie obadwa nad grosz ieden od złotego wymagać nie mają y mocy mieć nie mogą; osobliwie zaś z dymu iednego po groszu pozwalamy imci panu Leonowi Bukrabie,

bratu naszemu, który sobie, przy ichmościach panach poborcach wybrać ma y wolen będzie, — w czym imci osobliwie ichmść panowie poborcowie dopomódz powinni będą. Pisan w Brześciu, dnia dwudziestego piątego Maia, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątego.

У того лядумъ при печати притисненой подписъ рукъ тыми словы: Konstanty Szuyski—chorąży Brzeski, starosta Jałowski, director seymiku relacyinego. Которое жъ то лядумъ, черезъ особу вверху менованую ку актикованью поданое, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписано.

### 1681 г.

Изъ книги за 1680—1681 годы, стр. 1109—1111.

#### 292. Листъ королевы Маріи Казиміры, супруги Яна Собѣскаго, на свободную продажу русской (галицкой) соли въ г. Брестѣ.

Королева Марія Казимира Собѣская симъ универсаломъ извѣщаетъ дворянъ Брестскаго воеводства, что зная о преимуществахъ шляхты на свободную торговлю солью, она и теперь, пославши въ Брестское воеводство соль Калужскую

(изъ Галиціи), приказала своимъ суперъ-интендантамъ не дѣлать шляхтѣ никакихъ препятствій и затрудненій въ продажѣ и покупкѣ соли русской-галицкой, какъ это дѣлается ими, подъ предлогомъ распоряженій королевскихъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Апрѣля пятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Кголевскій, поручникъ роты Петигорское вельможного его милости пана Потоцкого—подкоморого Галицкого, листъ наяснѣйшее королевое ее милости, на речъ въ немъ ниже менованую даный

и служащій, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Marya Kazimira, z Bożej łaski królowa Polska etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu to należy wiedzieć, osobliwie dozorcóm y przystawóm do soli na skład Brzescki Litewski ordinowaney posłanym, donosiemy do wiadomości. Jakośmy (wiedząc o składzie y przedaniu wolnym soli w Brześciu Litewskim, prawem publicznym obwarowanym sta-



нови szlacheckiemu) nie zlecali czynić żadnych w tej mierze Kałuską \*) solą naszą przeszkód y zatrudnienia, tak y terazniejszym listem naszym przykazujemy, aby przerzeczeni super-intendenci soli posłaney, nikomu składow y prze- daży soli ruskiej w Brześciu-Litewskim nie bronili, ani zatrudnienia iakiego, pod pretextem królewskiej powagi naszej, czynić nie ważyli się, pod łaską naszą. Na co, dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć przycisnąć rozka-

zaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dzie- siątego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt pierwszego.

У того листу наяснѣйшее королевое ее милости при печати притисненой подписъ рукъ тыми словы: Marya Ka- zimira królowa. Который же то листъ королевое ее милости, черезъ особу верху менованую ку актикованью по- данъ, есть до книгъ кгородскихъ Бере- стейскихъ уписанъ.

1681 г.

Изъ книги за 1680—1681 годы, стр. 1423—1425.

293. Универсалъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Бенедикта Сапѣги Ярмоловичу.

Бенедиктъ Сапѣга—в. гетманъ в. кн. Литов- ского симъ универсаломъ приказываетъ Ярмо- личу возвратить назадъ Троцкой каштеляншѣ Коптевой Юрбургское старостинство, незаконно взятое у нея скарбомъ, такъ какъ покойный

мужъ ея, еще при жизни своей, выхлопоталъ для нея право пожизненного онымъ владѣнія. При этомъ гетманъ подтверждаетъ ему—впредь не дѣлать вышепомянутой Коптевой никакихъ притѣсненій.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Іюня четвертого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—под- старостимъ Берестейскимъ, постано- вившице очевисто его милость панъ Франтишокъ Янъ Ейсымонтъ, подчашій Минскій, слуга ясневельможное ее ми- лости пани Коптевое, каштеляновое Троцкое, универсалъ ясневельможного его милости пана Бенедикта Сапѣги— подскарбего великого и писара земско- го в. к. Лит., въ справѣ и рѣчи нижей выраженной выданный, ку актикованью

до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Benedykt Paweł na Czerei Sapieha, podskarbi wielki, pisarz ziemski wielkie- go xięstwa Litewskiego, Rosławski, Re- towski, Olkinicki starosta, iegomość panu Jarmołowiczowi, po zaleceniu chęci mo- ich, donaszam do wiadomości. Wiadomo iest wmość panu, iako prawo pospolite wszystkie dzierżawy starostwa, possessore suo carentia, do dyspositiey skarbowey poruczyło, nim kto ex civibus bene me- ritus one in possessionem odbierze; więc, że y Jurborskie starostwo, post fata iaś- nie wielmożnego iegomości pana kaszte- lana Trockiego do dispościey skarbowey było przypadło. Biorę wiadomość, że wmość pan in possessionem skarbu te

\*) Калужь—городъ въ Галиціи въ такъ назы- вавшемся русскомъ воеводствѣ, пьющій въ себѣ соловарню.



starostwo zaiachał; ale kiedy ieszcze za żywota swego xiąże iegomość pan, marszałek wielki w. x. Lit., in personam małżąki swey, teraznieyszey ieymości pani kasztelanowey Trockiey, spólnym prawem, do żywota ieymości pani Trockiey otrzymał: pilno zlecam wmości panu, abyś z tego starostwa ziachał y żadnych szkod nie czynił, któreby potym requiratur na wmość panu. Dat. z Warszawy, dnia pierwszego Junii tysiąc sześćset ośmdziesiąt pierwszego.

У того универсалу, при печати притисненой, подпись руки его милости пана подскарбего великого в. к. Лит. тыми словы: Benedykt Sapieha — pod-

skarbi wielki w. x. Lit. — При которомъ универсалѣ и приписокъ самого его милости пана подскарбего, рукою власною его милости приписанный, въ тые слова: Ustap wmość stamtąd, ponieważ bez woli moiey tam zostawałeś. Который же то универсалъ отъ его милости пана подскарбего в. к. Лит., до его милости пана Ярмоловича выданный, черезъ его милость пана Ейсымонта, подчашого Минского, слугу ясневельможное ей милости пани каштеляное Троцкое ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

## 1682 г.

Изъ книги за 1682—1683 годы, стр. 61—63.

### 294. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства на срътенскомъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на громничны (срътенскій) сеймикъ по поводу предложенія имъ Гродненской комиссиі — о взысканіи недоимокъ съ ихъ воеводства ихъ же собственными заботами, постановили:

1) Назначить на сей предметъ люстраторовъ, которые, съѣхавшись въ Брестъ къ 1-му Іюня 1682 года, въ присутствіи земскаго судьи, должны открыть свои засѣданія.

2) Разбирательству этихъ люстраторовъ передать всѣ неоконченныя податныя дѣла, начиная съ 1670 года, съ правомъ окончательнаго ихъ рѣшенія.

3) Земскому судѣ и ксендзамъ доминиканамъ обѣщать вознагражденіе, — первому за труды, вторымъ за то, что въ ихъ костелѣ отбываются сеймики.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ восемьдесятъ второго, мѣсеца Февраля второго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ — подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Янъ Ольшевскій, ляддумъ воеводства Берестейскаго сеймику громничного, на речъ въ немъ ниже выражоную, згодне постановленое, ку актикованью

до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, y wszystkie rycerstwo, obywatele województwa Brzeskiego, na seymik gromniczny zgromadzeni, czyniemy wiadomo, yżeśmy unaniami consensu zgodzili się na to laudum:

Ponieważ kommissya ostatnia Grodzieńska, iako nam w tym dostateczną relacją uczynił iegomość pan Leonard Pociey,



sędzia ziemski Brzeski, starosta Rohaczewski, komisarz województwa Brzeskiego, nasz miłościwy pan y brat, odeśłała wszystkie retenta, na województwie naszym zaległe, do nas samych braci obywatelów województwa Brzeskiego na lustratę; tedy my, widząc *efficax medium* do doyscia pewnych na województwie waszym retent, obraliśmy na terazniejszym seymiku gromnicznym *ex medio nostri* ichmościów panów lustratorów, to iest ichmościów panów urzędników sądowych, ziemskich y grodzkich; którzy to ichmość panowie lustratorowie, zwysz pomienieni, ziechawszy się do Brześcia, pro prima Junii, w roku terazniejszym tysiąc sześćset ósmysiesiąt wtorym, za wydaniem *innotescencię* od wielmożnego imci pana Kazimierza na Kodniu Sapiehi, starosty Brzeskiego, dwiema niedzielami przed tym terminem y rozsłaniem tak *innotescencię*, iako y *regestrów delatowych* po parafiach, mają na lustratę przy *praesencię*, imci pana sędziego ziemskiego komisarza naszego, województwa Brzeskiego, zasieść.

Na tym terminie lustratę powinni *comparere* wszyscy obywatele województwa Brzeskiego, na delatach podani, kwitami ab anno millesimo *sexcentesimo septuagesimo*, aż do terazniejszego roku, także panowie poborcowie y panowie dworzanie. Ciż ichmość panowie lustratorowie, mają lustrować y *trutinować* wszystkie kwity przeciwne delatom y same delaty, ieżeli słuszne albo niesłuszne, *executie dworzańskie*, wybranie *intraty* z odebranych *dobr per executionem*, tak-

że y u panów poborców summy różnym ludziom rozpożyczane, także weyrzeć y w *perceptę poenarum*, — przez co województwo Brzeskie mogło by mieć zaległych podatków pewną informacyą.

A że też *zelus et indefessa cura* imci pana sędziego ziemskiego, komisarza y brata naszego, *gratitudinem* u nas *mereatur*, zgodnie wszyscy *affektem* braterskim *assekurujemy* imści, iż tak podjęte prace, iako y koszty mamy imści przy *naypierwszey* *okazyey* *regratificari*.

Tenże respekt mając na ichmość oyców dominikanów konwentu tuteyszego Brzeskiego, względem częstych seymików naszych w kościele ichmościów, *assecurujemy* y *obiecujemy* wszyscy zgodnie ichmościom — przy wybieraniu *naypierwszych* podatków, na restauratę kościoła po groszu z każdego dymu, ile się ich *nayduie* w województwie naszym.

Które to *laudum* nasze całym zebraniem seymikowym zgodnie postanowione, aby tym ważniejsze było, rękami naszymi podpisawszy, do akt grodu Brzeskiego podaliśmy. Działo się w Brześciu, die *secunda* *Februarij*, anno *millesimo sexcentesimo octuagesimo secundo*.

У того лядумъ, при печати притисненой подписъ рукъ тыми словы: Kazimierz Sapieha—starosta Brzescki, *direktor seymiku gromnicznego województwa Brzeskiego*, imieniem braci wszystkich. Которое жъ то лядумъ, черезъ особу *вверху мененую* *ку актикованью* *поданое*, есть до книгъ *вгородскихъ Берестейскихъ* *уписано*.



1683 г.

Изъ книги за 1684—1686 годы, стр. 1941—1948.

295. Духовное завѣщаніе конющаго в. кн. Литовскаго Франциска Сапѣги.

Францискъ Сапѣга — конюшій в. кн. Литовскаго, отправляясь на войну, дѣлаетъ своей жень Аннѣ Любомірской слѣдующее завѣщаніе:

1) Тѣло его, если оно разыщется на войнѣ, похоронить въ костелѣ ксендзовъ Картузовъ при самомъ многочисленномъ стеченіи слугъ Божіихъ (ksenдзовъ) и нищихъ, но безъ церемоній свѣтскихъ. Ксендзамъ за обѣдни и молитвы выдать соотвѣтственное денежное вознагражденіе, а нищихъ накормить обѣдомъ.

2) Костелу, въ которомъ онъ будетъ похороненъ, выдать 10,000 шеляжной монетой изъ откупной суммы на Опольѣ, или же изъ двухлѣтнихъ доходовъ.

3) Въмѣсто обѣщаннаго костела въ имѣніи его Боцькахъ, выстроеннаго уже средствами ксендза, отдать на госпиталь домъ его, находящійся въ близи этого костела, и перевести туда бѣдныхъ, находящихся въ госпиталѣ старомъ. На содержаніе онаго госпиталя давать ежегодно по 100 злотыхъ изъ увеличенной аренды на Боцькахъ ко дню св. Іоанна Крестителя съ тѣмъ, чтобы ксендзъ не расходовалъ ихъ на свои частныя нужды.

4) Самому же костелу, на устройство олтара, выдать 500 злотыхъ изъ нововозвышенныхъ корчемныхъ и мельничныхъ арендъ въ имѣніи Боцькахъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осьмьдесятъ шестого, мѣсеца Іюля третяго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно на врадѣ его милость панъ Станиславъ Яновскій тестаментъ остатней воли зошлого съ сего свѣта, святой памяти ясновельможного его милости пана Францишка на Ляховичахъ Сапѣги, конюшого великого княз-

5) Госпиталю въ Ляховичахъ выдавать на вѣчныя времена по 100 злотыхъ въ годъ изъ торговаго этого же мѣстечка; въ случаѣ же не собранія онаго изъ нововозвышенныхъ арендъ.

6) Частоховской Божіей Матери, согласно давнишнему его обѣту, выдать 3,000 злотыхъ шеляжной монетой со всѣхъ его чиншовъ; а также и три старыхъ пушки и другую бронзу отлить на колокола и передать Частоховскому же костелу съ тѣмъ, что если бы кто изъ его родственниковъ воспользовался этими вещами для себя, то чтобы отдалъ костелу соотвѣтственныхъ размѣровъ и стоимости колокола.

7) Всѣмъ заимодавцамъ возвратитъ взятые у нихъ суммы безъ всякаго прекословія и въ условленные сроки.

8) Женѣ владѣть всѣми его имуществами—движимыми и недвижимыми, и послѣ смерти передать ихъ дѣтямъ.

9) Дѣтей воспитать согласно ихъ общественному положенію.

10) Въ заключеніе Сапѣга прощается со всѣми своими родственниками, друзьями и слугами, проситъ ихъ простить ему его грѣхи и назначаетъ опекуновъ: Станислава Любомірскаго, Геронима Любомірскаго, Павла Бржостовскаго и Сигизмунда Горновскаго.

ства Литовскаго, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, которого уписуючи въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маеть:

W imie Tróycy Przenayświętszey, Boga Oycy, Syna y Ducha świętego, ku wieczney pamięci. Lubo w domu żyjącemu śmierć zawsze przed oczyma każdemu pamiętna być ma, pogotowiu w drodze niespodziewanemu, a ile z chaty y prócz innych zostającemu, śmierć zawsze jest naybliższa, na którą wojnę za chwałę



Bożką, wiarę świętą katolicką, za dostojęstwa iego królewskiej mości, całość rzeczy-pospolitey, krwie y zdrowia mego nie żałując, z ludem swoim, tam kędy cnota każe, ia Franciszek Sapieha, koniuszy w. x. Lit-go, idę, y z wrodzoney miłości tam, gdzie cnota każe, na placu marsowym stanąć, wziąłem przed się nieodmienną intencję,—gdzie, ponieważ tylko w samym najwyższym konsystorze niebieskim iest pewność głowę impresse założyć, czyli w żywocie dalszym zostać przydzie niewiem; upatrując tedy, aby po śmierci moiej najmilszey po Panu Bogu, przyiaciel ieymość pani Anna Lubomierska, marszałkówna wielka koronna Sapieżyna, koniuszyna w. x. Lit-go, małżanka moja, przy swoiej własności według praw ode mnie danych zostawała, za łaską Bożą na umyśle y ciele będąc zdrowy, w drogę do obozu ciągnąc, takową wszystkich darów Bożych mnie do czasu powierzonych sprawuję dyspozycję:

Za wszelkie szczodroblive oświadczone od stworzenia aż do zachowania pod ten czas niewyliczone dobrodzieystwa panu Bogu oddawszy dzięki, duszą moją nieśmiertelną, mnie z niebios wlaną, w ręce iego święte poruczam, nieskończoney dobroci pokornie żebrzeć miłosierdzia, aby, wszelkie od rozumu mego wzięcia z obrazą maiestatu Jego popełnione występki łaskawie przebaczywszy, do wiekuistego w niebie raczył przyjąć odpoczynku, za przeważną przyczyną Panny Przenayświętszey Bogarodziey Mariey, anioła stróża, patrona, patronek moich y wszystkich świętych. Ciało moje grzeszne, ieżeli z poboiowiska do oyczystych domowych progów odyskane być może, aby było w kościele oyców Kartuzów w Berezie, w kaplicy moiej, którem sobie obrał, sumptem ieymości pani małżonki moiej miłej złożone, przy iak największym zgromadzeniu sług Bożych,

kapłanów, ofiar świętych y ubóstwa, bez żadnych pomp światowych y ceremoniy ludzkich niepotrzebnych, a po odprawieniu ofiar świętych zadusznych, tylko samych kapłanów y ubogich żebraków obiadem posilić, y za ostatnią posługę kapłanów przyjeżdżających za msze święte y podjęte fatygi, porządną, według uwagi, a ubogich—iałmużną ukontentować proszę.

Ażeby Pan Bóg za grechi moie był błagany, do teyże kaplicy, gdzie ciało moje grzeszne leżeć będzie, dziesięć tysięcy monetą szeleżną z summy na maiętności zastawney Opolcu będącey, po okupie oney, aby ieymość pani małżonka moja oddała,—proszę; a ieżeli by na terminie nie okupioną, tedy prowenta dwuletnie na to odłożyć y wydzielić, iakoby tę summę dziesięć tysięcy uczyniła.

Kościół, w maiętności moiej w Boćkach będący, ex tota a fundamentis miał być przeze mnie wystawiony, a iż dla różnych przeszkód y expens na to kosztułożyć nie przyszło, a iego mość xiądz pleban przeszły o tameczny de suo na to kosztłożył; zaczym w nagrodę tey pobożney intentiey moiej, dom ten, którym zaczął budować, nie daleko od kościoła będący, ieymość pani małżonka moja, kazawszy skończyć, ma z niego szpital uczynić y ubogich w starym szpitalu mieszkających do niego zgromadzić.

Na których to ubogich, w nowym szpitalu mieszkających, do dawney fundaciey, aby Pana Boga za duszę moją prosili, złotych sto leguię. Które to złotych sto z podwyższoney arendy Boćkowskiey w każdym roku na święty Jan Chrzciel mają być oddawane do szpitalu, za wiadomością iego mość xiędza plebana Boćkowskiego; którey to legacyey moiej, ieżeli co rok dosyć nie czynioną, wolne upomnienie prawem zachowuję. Których złotych sta, szpitalowi zapisa-



ných y legowanych, aby iego mość xiądz pleban terazniejszy y po nim następujący na swój pożytek nie obracali, ale całe ubogim oddawali,—o to proszę.

Do tegoż kościoła mego Boćkowskiego na wystawienie ołtarza wielkiego—złotych pięćset leguie y naznaczam. Która to summa z podwyszonych arend karczemnych, młynowych Boćkowskich wybrana, przez ieymość panią małżankę moią do rąk iego mość xiędza plebana Boćkowskiego ma być oddana, lub sama ten ołtarz wystawić ma.

Do szpitala w Lachowiczach będącego—złotych sto wiecznemi czasy leguie. Które to złotych sto, z targowego Lachowickiego wybrane, w każdym roku na święty Jan Chrzciel, za wiadomością iego mości xiędza plebana Lachowickiego, oddane być mają. A jeżeli by się w targowym krzywdą poddanym moim dziać miała y te złotych sto wybrane być nie mogły; tedy z podwyszonych arend Lachowickich szpitalowi dosyć czynić naznaczam.

Do Częstochowey, dawnemu votum mojemu dosyć czyniąc, summe trzy tysiące złotych monetą szeleżną ze wszystkich czynszów y prowentów leguie, na wystawienie lampy przed obraz Panny Przenajświętszey; tak do Żyrowicz na ulanie dzwonu ku ogłoszeniu chwały Bożej—dział trzy w Lachowiczach będące, iedne—pelikan nazwane, a dwie mniejszych szwedzkich, nadwerezonych y do zażywania mniey iuż zgodnych; przytym z rozerwanych dział spiże, aby ten dzwon być mógł słuszney ogromności, wielkości y resonanciey, naznaczam, dając y pozwalając,—ieżeliby który z ichmościów panów rodzonych moich, te działa ku swemu używaniu upodobał, powinien będzie takową wagą massy spiżowey y takiej że dobroci w zamianę za działa dać; a na rzemieśników około ulania tego dzwonu pracujących, aby z prowen-

tów Lachowickich pewną kwotę pieniędzy według uwagi dano, naznaczam.

W tym też niepośledniejszą być rozumiem przy łasce y miłosierdziu Boskim ochłodę y letkość duszy moiey, kiedy długi różnym osobom winne wypłacone będą. Tedy te, według osobliwego rejestru moiego y zapisów, gdy się słuszne pokażą, ie y mość pani małżonka moia z summ moich, gdziekolwiek na majątnościach będących, ma wypłacać; a przytym aby wszelkie moje zapisy, kontrakty, u kogo pokażą się, te aby do terminu każdemu dotrzymała y żadnego bezprawia nie czyniła y czynić nie kazała do dosyć uczynienia, — oto ie y mości wielce upraszam y miłością moią małżeńską obowiązuję.

Ażeby taż ieymość pani małżanka moia od iasnie wielmożnych ichmościów panów braci moich rodzonych żadney krzywdy, przeszkody, w majątnościach leżących y w ruchomościach nie miała y ni o co turbowana nie była, wszystkie zapisy moje, którem ia ieymości na dobra moje leżące, wieczyste, zastawne, ruchome dał, iako y te, które wzajemnie mnie są od ieymość pani małżanki moiey dane, przy zupełney mocy zachowawszy, na wszystkich majątnościach moich w wielkim xięstwie Litewskim y koronie polskiey będących, leżących ruchomych, summach pieniężnych, te yże ieymości pani małżonki moiey z miłości moiey małżeskiej w dożywotne mieszkanie, szafowanie tym testamentem moim leguie; srebra, złota, w zastawach będące, okupować, y tym, iako swoją własnością, szafować pozwalam. Laska marszałkowska zastawna, o których zastawach pan Chlewiński wie, w zastawie będąca, po okupie przy ieymości pani małżonki moiey do używania ma zostawać.

Proszę też o to, aby ieymość pani małżanka moia po długim, da Pan Bóg,



życiu swoim od tych summ, które ma sobie ode mnie zapisane y od rzeczy ruchomych, potomstwa ze mną spłodzonego nie oddała. Nie wątpiąc o miłości y dobrym affekcie, że iako dziątek ze mną spłodzonych od tego wszystkiego, com wyżej namienił, nie będzie oddała, tak y po śmierci moiej na duszę moją pamiętała. Więc że w spólnym przystoynym pożyciu, z ieymościa panią małżonką moją mieszkając, Pan naywyższy z łaski swej świętey dał nam szczęśliwie spłodzone oglądać potomstwo: na te błogosławieństwo moje rodzicielskie wlawszy, Panu Bogu, a ieymości pani małżące moiej, iako matce, a nie komu innemu w opiekę onych odać, y przy mey zostawię, prosząc, aby w przystoynym ćwiczeniu dążone, iako na stan ich należy, chowane były.

Słudzy moi, którzy mi do tego czasu wiernie służyli, każdy za swoje usługi, iuż iest ukontentowan. A że się panu Zaleskiemu, słudze memu, w iego należytości dosyć nie stało, dwa tysiąca złotych onemu leguję, — ieymości paniey małżaki moiej miłej o to proszę, aby bez żadnego zatrudnienia kazała oddać. Inney drobney czeladzi, według ich zasług, każdemu popłacić, — w czym iasnie wielmożnego iego mości pana wojewody Wileńskiego — hetmana wielkiego w. x. Lit-go, mego mości pana brata, iako pryncypalnego małżące moiej y dziątek moich, ieżeli się chować będą, dobrodzieia, z pokorną appelluie prozbą, proponuiąc to uwadze iegomości y każdego, iż to przyjaciel prawy, który po śmierci dobrze czyni przyjacielowi, iuż od wszelkiey konwersaciey ludzkiey opuszczone-mu; braterską tedy, przy nizkiey prozbie obowiazuie iegomość miłością, aby pozostałe ieymości, paniey małżaki moiej, y dziątek moich nikomu nie dał krzywdzić y temu wszystkiemu, com

w tym testamencie moim pomienił, aby za zniesieniem się z ieymościa, panią małżaką moją, dosyć stało, — o to iegomości proszę.

A gdy iuż w takową wybrałem się drogę, gdzie albo żyć, albo umrzeć przydzie, żegnam iasnie wielmożną ieymość panią Annę Kopciownę Sapieżyną, wojewodzina Wileńską, hetmanową wielką w. x. Lit-go, matkę y dobrodziką moją naymilszą, za wszelkie oświadczone macierzynskie dobrodzieystwa dziękuiąc. Żegnam iasnie wielmożną ieymość panią marszałkową wielką koronną y hetmanową polną koronną, matkę y dobrodzikę moją, którey za wszelkie hoyne wyświadczone dobrodzieystwa uniżenie podziękowawszy naymilszego po panu Bogu przyjaciela naymilszą ieymość panią małżonkę moją z potomstwem moim miłym żegnam, w macierzyńskie ręce y opiekę dziatki oney samey poruczam. Żegnam iasnie wielmożnych ichmość panów bracią moją rodzoną, którym za wyświadczenie wszelkich braterskich miłości y dokumentów, wdzięcznie podziękowawszy, w kwitnących kwitnącego zdrowia y w niezwiędłych życzeń obfitować fortunach, a ieżeli mi nie przydzie żyjącemu ponowić dłużey braterskiey konwersaciey y miłości, abym w pobożnym affekcie był u ichmościów chowany, o to wielce proszę. A że samemu nie zdarzyło mnie obligu mego u iegomość pana wojewody Wileńskiego na ośm tysięcy będącego, a u iegomość pana podskarbiego na dwanaście tysięcy odyskać y onych pokasować; trzymam to po łasce y miłości ichmościów, że iako raz słowem swoim braterskim skasowali, tak też obligi y po śmierci moiej pokasować kaza, nie czyniąc żadney turbaciey małżące y dziatkom moim za temi summami. W ostatku żegnam wszystkich dobrych przyjaciół moich, sług, czeladź moją, których, ieżelim w czym ura-



ził, proszę o wybaczenie, ażeby Pana Boga za duszę moją błagali— przypominam.

Ażeby się tym prędzej skuteczniey temu testamentowi memu dosyć stało, za exekutorów tegoż testamentu mego, proszę y za opiekuny ieymość pani małżące moiey miłey zostawuję: iaśnie wielmożnego iegomość pana Stanisława Lubomirskiego, marszałka wielkiego koronnego, starostę miast Spiżskich; wielmożnego iegomość pana Hieronima, hrabi na Wiszniczu Lubomirskiego, marszałka, kawalera Maltańskiego; iaśnie wielmożnego iegomość pana Cypriana Pawła Brzostowskiego, kasztelana Trockiego y iegomość pana Zygmunta Hornowskiego, pisarza ziemskiego Brzeskiego, których ichmć, aby do iako nayprędszey satisfactey tey dyspozyciey moiey łaskawą swoją pomocą aplikować się raczyli, pewni będąc, iż cokolwiek pobożnego ku zmarłemu miłości, ku żyjącym oświadczą afektu sierotom, szczodroblivy wszech dóbr Dawca y tu na ziemi, y po długim życiu w niebie wiekuistą zapłaci nagrodą.

A ia już, zawieraiąc ostateczną chwilę moiey dyspozycie, do tego testamentu mego w drodze sprawionego, przy pieczęci ręką moją podpisałem, y ichmościów panów pieczętarzów ustną moją użyłem prozbą. Pisan w Trostenicy, roku ty-

siąc sześćset ośmdziesiąt trzeciego, miesiąca Septembra ósmego dnia.

У того тестаменту остатней воли подписа рукъ тыми словы: У tego testamentu ostatniey woli podpisuję się: Franciszek Sapieha, koniuszy wielkiego xięstwa Litewskiego. За ustną y oczewistą prozbą od wielmożnego iego mość pana koniuszego wielkiego xięstwa Litewskiego do tego testamentu за pieczętarза подписuję się: Wilhelm Klot, podstoli Rzeczycki; według prawa proszony pieczętarз do tego testamentu: Alexander Eysmont, komornik Brzescki; proszony według prawa do tego testamentu pieczętarз: Mikołay Franciszek Tokarzewski mpr. При которомъ тестаментѣ стверженъе того тестаменту и послѣднего, въ тые слова писано: Ten testament ostatniey woli moiey, w roku tysiąc sześćset ośmdziesiątym trzecim, dnia ósmego Septembra napisany. W tym roku tysiąc sześćset ośmdziesiątym czwartym, miesiąca Julii dnia dwudziestego siódmego, we wszystkich punktach y paragrafach, przy zupełney mocy ni w czym nie naruszoney zachowawszy, do niego się ręką moją podpisuję. Pisan w Opolcu, ut supra: Franciszek Sapieha, koniuszy wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ тестаментъ есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ приять и уписанъ.



1685 г.

Изъ книги за 1684—1686 годы, стр. 1603—1606.

296. Универсалъ короля Яна III-го объ обязанностяхъ военной службы для шляхты позднѣйшаго происхожденія.

Король Янъ III-й, соглашаясь съ общимъ убѣжденіемъ Польши, что шляхетское достоинство, по уваженію къ нему цѣлаго свѣта, есть такое достоинство, котораго можно достигнуть только рыцарскими подвигами, кровью и жизнью, а не «гнузностію, не подлой индустріей, или какою-либо случайностію»; принимая также во вниманіе, что въ послѣднее время развелось очень много шляхты второй категоріи, не несущей военной службы—о чемъ были уже неоднократныя заявленія на сеймахъ и конституціи, до сихъ поръ впрочемъ не исполненныя,—предписываетъ: 1) каждому шляхтичу этой категоріи—поставить на три кампаніи три гусарскихъ коня въ полномъ вооруженіи и самому

явиться лично, безъ всякихъ отговорокъ, подъ опасеніемъ потери шляхетскаго достоинства; 2) лицамъ не явившимся заплатить надворному коронному маршалку Любомірскому 5,100 польскихъ злотыхъ; 3) а чтобы никто не могъ уклониться отъ исполненія этого обязательства—разослать по всей рѣчи-посполитой повѣстки, а маршалку—передать точные реестры таковой шляхты; 4) въ случаѣ смерти отцовъ—обязательству этому подчиняются ихъ дѣти.

При этомъ король подтверждаетъ, что отъ прямаго подчиненія этому закону не освобождаются даже и тѣ лица, которыя или служили, или теперь находятся на службѣ въ какихъ-либо полкахъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсеца Февраля четырнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившице очевисто Янъ Бортновскій слуга княжати его милости Радивиля, подканцлера в. к. Лит. универсалъ его королевское милости рационе субсидіи милитарисъ одъ новое шляхты, особомъ на речъ въ немъ нижей менеую, ку активованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, a zwłaszcza wiel. senatorom, dignitarzom, urzędnikom koronnym, ziemskim, powiatowym, starostom sądowym, urzędowi ziemskiem, grodzkiem, po województwach y ziemiach państw naszych będącym, uprzejmie y wiernie nam miłym, do wiadomości tym

uniwersałem naszym podaiemy. Kleynot szlachectwa, iedyna cnoty recompensa, tak iest wysoko na całym świecie oszacowany, że go nie gnusnością y podłą iaką industrią, ani trafunkiem, ale rycerskiemi dziełami, krwią, a nawet y życiem nabywać potrzeba. Powabna bowiem iest dulcedo inertiae y niewiele by się ich na kawalerską odważało cnotę, która tylko circa ardua versatur, gdyby iedenże honor iednakie decora virtutis et ignaviae były, y ta się w oyczyźnie naszej serio dawnieyszych wieków obserwowała maxima. Aż kiedy się ulżyło de severitate morum et disciplinae, wiele ich przyszło do praerogatiwy szlachectwa nie przez odwagi y zasługi, ale za snadnemi recomendatiami y sposobami, którym fortuna pro virtutibus; dla tego rzecz-pospolita, poprawuiąc hoc arcanum vulgatum, postanowiła na przeszłym seymie subsidium militiae z nowey szlachty, aby to przynamniey odsługowali, czego z przodków swoich y samo z siebie nie



zasłużyli, co że do tych czas ad executionem nie przysło. My tedy nie chcąc, aby sancita publica bez realnego skutku zostawały, ale pod ten czas, kiedy sił rzeczy-pospolitey iak naywięcey potrzeba, stosując się do constituciey przeszłego seymu, wydaiemy ten nasz uniwersał, rozkazując, aby wszyscy, którzykolwiek indigenaty y nobilitacie w koronie y w. x. Lit. ab anno tysiąc sześćset pięćdziesiąt trzeciego aż do tego czasu pootrzymywali, nemine excepto, y ci nawet, którzy w teyże constituciey per appendicem excipowani są, ponieważ przeciwko tey exceptiey protestacye pozachodziły y apendices wszelakie w constitucyach osobliwym prawem zniesione y zabronione są,—a do tego sama necessitas et amor erga patriam urgere ich ma; do tego, każdy z nich od osoby swojej trzy konie usarskie ze wszystkim porządkiem tey militiey należącym, swym kosztem, żołdem y hiberną na trzy campane stawili, abo się samy w osobach swoich wyprawili. A zaś, iako pomieniona constitucia szerzey w sobie zamyka, ieżeli by iednak który przez iakąkolwiek trudność y ratią do tey wyprawy przyść nie mógł; tedy, in vim wyprawy pieniądze gotowe, to iest, pięć tysięcy y sto złotych polskich, salva tamen proportione ditiorum (simul et semel razem za wszystkie trzy campane, gdyż tego terazniejsza potrzeba rzeczy-pospolitey pilno wymaga) do rąk wielmożnego Heronima Lubomirskiego, marszałka nadwornego koronnego, pod którego commendę to subsidium militiey iako y executiā prawa pomienionego—tak w koronie, iako y w. x. Lit. zleciliśmy, na czas y miejsce od niego naznaczone, lub też do rąk subdelegatów iego, oddać koniecznie powinien będzie, pod straceniem prerogatywy

szlacheckiey et sub confiscatione bonorum, do których nabycia kleynot szlachecki dat tam amplam et securam viam; dokładając tego, że in quantum by kto z nowey szlachty, abo indigenów iuż in vivis nie zostawał, tedy successores ich sanguinis vel bonorum ad praemissa obligantur, sub iisdem poenis, ani się żaden ma wymawiać y uchraniać od tey powinności protectiami, quitami y innemi diffugiis, ani na ostatek tym, że kto w woysku, pod którąkolwiek chorągwią, albo w regimencie służy,—gdyż za to y hibernę od rzeczy-pospolitey bierze. Dla lepszego zaś tey wyprawy porządku y pędzszego tey militiey skutku registr indigenów y szlachty nowey z constitucii ab anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo tertio wypisać y temuż wielmożnemu marszałkowi nadwornemu koronnemu z podpisem ręki iego, po województwach y ziemiach koronnych y w. x. Lit., przy iego uniwersałach rozesłać zleciliśmy; a ten uniwersał nasz dla pędzszych, którym należy wiadomości, po grodach, parafiach y innych miejscach zwyczajnych w koronie y w wielkim księstwie Litewskim publikować rozkazujemy; na którym, dla większey wagi ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Żółkwi, dnia dwudziestego czwartego, miesiąca Decembra, anno tysiąc sześćset ósmdziesiąt piątego, panowania naszego dwunastego roku.

У того универсалу его королевское милости при печати в. к. Лит. притисненной подпись руки теми словы: Ян король. Который же тотъ универсалъ, черезъ особу въверху помененую ку активанью поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.



1685 г.

Изъ книги за 1684—1686 годы, стр. 1411.

297. Универсалъ короля Яна III-го, о поимкѣ дѣлателей фальшивыхъ шеляговъ.

Король Янъ III-й симъ универсаломъ извѣщаетъ, что до него дошли свѣденія о безпорядкахъ, пропсходящихъ на рынкахъ между продавцами и покупателями, черѣдко оканчивающихся кровопролитіемъ, вслѣдствіе наплыва фальшивыхъ шеляговъ. Желая устранить эти безпорядки, онъ и приказываетъ подлежащимъ властямъ—употребить всѣ зависящія отъ нихъ сред-

ства къ отысканію фальшивыхъ монетчиковъ и, отыскавши ихъ, казнить смертію; настоящий универсалъ предать всеобщей гласности и потребовать, чтобы шеляги, имѣющіе на себѣ государственный штемпель, не подвергались никакимъ затрудненіямъ въ обращеніи, подѣ страхомъ наказаній, изложенныхъ въ законѣ на со-противниковъ королевской воли.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ пятого, мѣсеца Декабря второго дня.

Передо мною Казимеромъ Владиславомъ на Куднѣ и Ольшанахъ Сапегою, подстолими в. к. Лит., старостою Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Петръ Домбровскій—стольникъ Минскій, администраторъ его королевское милости экономіи Кобринской, универсалъ его королевское милости пана нашего милостивого, въ справѣ и речи въ немъ ниже выраженой выданный, къ активированью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jan trzeci, z Bożej łaski król Polski etc. Wszem wobec y koźdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, osobliwie iednak urzędом grodzkim, mieyskim y wszelakim inszym zwierzchnościom y iurisdictioni do wiadomości podaiemy. Dochodzą nas zewsząd quaerimonie, iakoby szelężna moneta brakowana bydz miała, y wielkie trudności, tak kupuяcym, iako y przedaiяcym przynosić tak dalece, iż często do krwi rozlania przychodzi, a to z okazji zageszczonych

szelągów, które czyiaś wściekła złość, przeciwko wyraźnemu y surowemu prawu swawolnie y prywatnie bić y roznosić ważyła się. Czemu chcąc zabezpieczyć iak nayskuteczniej, mieć chcemy,—naprzód, aby urzędy grodzkie y mieyskie województwa Brzeskiego po wsiach, miastach, ściśle czynili investigatię, iakoby autorów wymyślney fałszywey monety szelężney dociekszy, onych łapać y ciężko na gardle karać. W braniu zaś monety takową daiemy deklaracyę, żeby każdy szeląg, na którymkolwiek wyraźna cecha, albo twarz iest, bez wszelkiego braku, skrupułu y trudności był brany na wszelkich mieyscach, targach y iarmarkach za wszystkie towary y sprzedaży, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej y z powinności swoiey,—pod winami, które urzędy grodzkie y mieyskie na sprzeciwiających się nieodwłocznie decydować będą. A dla tym lepszej wszystkich wiadomości, uniwersał ten nasz po grodach, parafiach y targach publikować rozkazuiemy; na co się dla lepszej wiary ręką własną podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Żółkwi, dnia dwunastego miesiąca Nowembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset osmdzie-



siąt piątego, panowania naszego dwunastego roku.

У того универсалу его королевское милости при печати покойной притиснутой подписью рукъ теми словами: Jan król; xiądz Adam Sarnaski P. Ł. P. P.

Который же тотъ универсалъ его королевское милости, черезъ особу уверху выражоную ку актикованью подаиый, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

## 1686 г.

Изъ книги за 1684—1686 годы, стр. 1785—1787.

### 298. Универсалъ маршалка надворнаго короннаго Иеронима Любомірскаго о взысканіи налога съ новой шляхты.

Надворный коронный маршалокъ Иеронимъ Любомірскій симъ универсаломъ извѣщаетъ индигеновъ и молодую шляхту, что во исполнение постановлений конституціи послѣдняго сейма, вмѣняющихъ каждому молодому шляхтичу—или лично явиться въ ополченіе съ подобающимъ гусарской милиціи вооруженіемъ, или же — внести въ скарбъ 5,100 польскихъ злотыхъ, онъ назначилъ своего делегата — Криштофа Гордѣвскаго съ надлежащими полномочіями; и такъ какъ въ

Брестскомъ воеводствѣ нашлись нѣкоторые ослушники этого закона, то, вторично подтверждая исполненіе онаго—не позже 1-го Мая, вмѣстѣ съ симъ поставляетъ ихъ въ извѣстность, что делегатъ его — помянутый Гордѣвскій, въ случаѣ новаго сопротивленія съ ихъ стороны, будетъ отнимать у нихъ имѣнія и передавать тѣмъ, которые въ состояніи будутъ законъ этотъ исполнить.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ шестого, мѣсяца Апрѣля двадцать шестого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Янъ Дмуховскій—чешникъ Оршанскій универсалъ его милости пана маршалка надворнаго короннаго, въ справѣ и речи въ немъ нижей выражоной, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Hieronim Augustyn, hrabia na Wiśnicy y Jarosławiu, Lubomirski—marszałek nadworny koronny y starosta, pólkownik iego królewskiej mości, wiadomo czynię wszystkim y każdemu zosobna, komu wiedzieć należy, a zwłaszcza ichmościom panom indigenom y szlachcie no-

wey, ab anno tysiąc sześćset piędziesiąt trzeciego, aż do tego czasu do kleynotu szlacheckiego tak w koronie, iako y w wielkim xięstwie Litewskim przypuszczonym. Ponieważ iego królewska mość, pan mój miłościwy, stosując się do prawa na przeszłym seymie sub titulo: subsidii militiey usarskiej, z nowey szlachty uchwalonego, zlecił mi to subsidium do iako najlepszego przywieść skutku y porządku, to iest: żeby każdy z ichmościów panów indygenów y nowey szlachty miasto wystawienia pocztów usarskich przez trzy kampanie po sobie idące y prowidowania na nie żołdu y hybernny zwyczajney y munderowaniu ich co rok na nowo, lub do odprawiania zruynowanych, y trzymania ich continue in hostico sobie nierównie więcey kosztować musiało summę, oraz pięć tysięcy sta złotych, bez



wszelkich zawodów na wystawienie in-  
szego żołnierza wyliczył,—ostrzegłem y  
obwieściłem pierwszym universałem mo-  
im wszystkich takich ichmościów, aby  
się do tey powinności poczuwali. Tedy iż  
w województwie Brzeskim znayduią się  
niektórzy contumaces y refractarii, któ-  
rzy tey powinności dosyć czynić nie chcą,  
a iuż sam czas blisko następuiącey kam-  
paniey tego pilno potrzebuie, aby te po-  
siłki in tempore pro primis diebus Mai  
wygotowane były; tedy tym powtórny  
universałem moim iterate serio pomie-  
nionych ichmościów upominam y prze-  
strzegam, aby, nie czekając rygoru win,  
w universale iego królewskiej mości za-  
łożonych, ani czasu,—pierwszego dnia  
Marca w pierwszym universale naznaczo-  
nego, pomienioną contrybutię nie odwło-  
cznie składali do rąk iego mości pana  
Krzysztopha Hordzieiewskiego—woyskie-  
go Rzeczyckiego, iako subdelegata mego,  
który za publikowaniem tego powtórnego  
universału mego ma sobie iniunctum do-

bra ichmościów tych, którzy tey nazna-  
czoney summy płacić nie zechcą, iure ca-  
duco oddać takim, którzy podeymuią się  
z nich satisfactią uchwaloną uczynić, na  
co takie przywileie z kancelarii iego  
królewskiej mości iuż są wydane y gro-  
dom y trybunałowi executia na takie do-  
bra serio zalecona,—ponieważ to idzie o  
subsidium tak gwałtowney potrzebie rze-  
czy-pospolitey. Co aby wszystkim wia-  
domo było, ten mój powtórny universał  
po grodach y parafiach publikuie się,  
który dla lepszey wiary ręką własną  
podpisuię. Dan w Żółkwi, dnia dwuna-  
stego miesiąca Lutego, roku Pańskiego  
MDCLXXXVI.

У того универсалу подпись руки при  
печати притиснутой, теми словами: Lu-  
bomirski—marszałek nadworny koronny.  
Который жъ тотъ универсалъ, черезъ  
особу уверху помененую, ку актикова-  
нью поданный, есть до книгъ кгородскихъ  
Берестейскихъ принять и уписанъ.

## 1688 г.

Изъ книги за 1687—1689 годы, стр. 825—827.

### 299. Отвѣтъ изъ королевской канцеляріи посламъ Брестскаго воеводства.

Король благодарить Брестское воеводство за  
выраженныя ему вѣрноподданическія чувства;  
для блага государства обѣщаетъ открыть сеймъ  
въ Гроднѣ; соболѣзнуеть о сорванномъ въ Бре-  
стѣ сеймикѣ; причину такого обстоятельства на-  
ходить въ излишествахъ вмѣненныхъ Брестскому

каштеляну нѣкоторыми лицами изъ Брестскаго же  
дворянства и, по случаю отсутствія канцлеровъ  
в. кн. Литовскаго, съ которыми желаетъ посо-  
вѣтоваться по этому дѣлу, отвѣтъ отлагаетъ до  
другаго времени.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого  
тысеча шестьсотъ осмьдесятъ осмого,  
мѣсеца Генваря двадцатого дня.

На врадѣ кгородскоиъ Берестейскомъ,  
передо мною Яномъ Беклевскимъ—под-  
старостимъ Берестейскимъ, постановив-

шисе очевисто его милость панъ Люд-  
викъ Потей—писарь земскій Берестей-  
скій, рескриптъ его королевское мило-  
сти, въ речи въ немъ ниже выраженой,  
ку актикованью до книгъ кгородскихъ  
Берестейскихъ подалъ, въ тые слова  
писанный:



Respons z kancellarii i. k. mości na instrukcją ichmściów panów posłów woiewódtwa Brzeskiego w. x. Lit., dany piątego Januarii, tysiąc sześćset ośmdziesiąt ósmego.

Nie może nic lepiej obligować pańskie i. k. mści pana naszego miłościwego serce, iako kiedy mu po tak wielu łożonych zdrowia y kosztu na zaszczyt chrześciaństwa obradach ad aures regias et occidentales coronas naywdzięcznieysza oddaie się de civibus gratitudinis merces; — toż to iest naywiększe bene gestarum rerum precium znaleść u życzliwych poddanych powinne nieśmiertelną pamięcią ugruntowane wyznanie, że, cokolwiek teraz miratur christianus orbis, dobrego cokolwiek uznaie sideris proprii, to nikomu inszemu, tylko i. k. mości, iako Deo tutelari powinni; w czym, że woiewódtwo Brzeskie w. x. Lit., heroico exemplo z tą należytą prodiť wdzięczności demonstratią, czyni sobie znaczną nieustaiącey. sławy accesią y wieczną w potomne czasy zapiszą nie na twardych kamieniach, ale na życzliwych sercach boni publici amatores, tak należytey observantiey pamięć. Wiadomo całemu światu o dobro pospolite i. k. mości, pana naszego miłościwego, sollicitudo, kiedy y teraz ad salvandas gentes seym w Gro-

dnie złożył, aby in hoc consiliorum aestu oziębłe zagrzał, ieśli się które znayduią erga bonum publicum subiecta, że zaś non eo fervore, iakoby należało, w niektórych woiewódtwach succedunt przedseymowe consilia; ma nadzieię iego królewska mość in fidis civium pectoribus, że to debito przeciwko oyczyźnie swojey zelo compensabunt. A że naywiększa iest rozerwanego seymiku Brzeskiego moles na wielmożnym kasztelanie tamtego woiewódtwa, któremu różne od obywatelów tamecznych imponuntur inconvenientie; tedy i. k. mość osobliwą na to obiecuie mieć reflexią y communicatią z wielmożnemi pieczętarzami w. x. Lit., consilio których tu ad latus regium praesentes niemasz, weyrzy w to wszystko, y co ex lege erit, decidować będzie raczył, a tak pacificatis privatis meliorem tuszy y pańskie votum przydaie na nayfortunnieysze publici boni exitum. W Warszawie, anno ut supra.

У того рескрипту при печати его королевское милости покоевой притисненной подпись руки теми словы: Х. Jerzy Albracht Denhof, nominat Przemyślski, на własne i. k. mości rozkazanie. Который же тотъ рескриптъ, чрезъ особу верху мененую ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1961—1962.

300. Универсалъ короля Яна Казимира на свободный проѣздъ чрезъ земли польскія въ Валахию православному монаху Θεоктисту по дѣламъ Антиохійскаго патріарха Макарія и спутнику его Яну Заборовскому.

Лѣта отъ Нароженъя Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ осьмого, мѣсеца Августа тридцать первого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ,



подстаростимъ Берестейскимъ, поставившимъ очевидно его милость панъ Янъ Заборовскій универсалъ ясневельможного его милости пана Яна зъ Лешна, канцлера великого коронного, особамъ и на речь въ немъ ниже мененую, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jan Kazimierz, z Bożej łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, wszelkiego stanu, praeeminencyi y dostoięstwa osobom, sąsiadom y przyiaciom naszym miłym przy wyświadczeniu życziwości naszej pozdrowienie, w państwach zaś naszych dygnitarzom, urzędnikom, starostom, dzierzawcom, tudzież woysk naszych przełożonym na fortecach commendantom, podstarościm, burmistrzom, woytom y wszystkim powszechnie poddanym naszym łaskę naszą królewską. Wysyłamy w sprawie przewielebnego oycy Makarego, patryarchi Antiochińskiego y wszystkiego wschodu, do przeszłego hospodara imci Wołoskiego, przy pobożnym Feoktiscie, monachu zakonniku reguły Bazylego świętego, urodzonego Jana Zaborowskiego, towarzysza chorągwi naszej nadworney kozackiey, którego aby tak do pomienionego hospo-

dara i. mość iadącego y stamtąd tegoż pobożnego zakonnika przez państwo Moskiewskie prowadzonego na miejsce swoje wolno wszędy przepuszczano y nazad do nas przejazdu nie broniono, owszem wszelaką ludzkość y w czym potrzebować będzie pomocy dodano, sąsiadów y przyiaciów naszych uprzejmie żądamy, równo im w państwach naszych obiecuiąc ludzkość, poddanym zaś naszym, aby inaczej nie czynili dla łaski naszej przykazuiemy; na co ten list pieczęcią koronną stwierdzony iest. Dan w Warszawie, dnia szesnastego miesiąca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątósmeo, panowania naszego Polskiego y Szwedzkiego dwudziestego roku.

У того универсалу, при печати притисненной, подпись рукъ тыми словами: Jan z Leszna—kanclerz wielki koronny, Spytek z Buzencna Pstrokowski, regent kancelaryey wielkiey koronney, podkomorzy Brzeski Kuiawski. Который же тотъ универсалъ, ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскимъ Берестейскихъ уписанъ \*).

\*) *Примѣчаніе.* Этотъ актъ только по ошибкѣ напечатанъ сдѣсь.—Онъ долженъ быть помѣщенъ подъ № 241, на 44 стр. настоящаго тома.



1689 г.

Изъ книги за 1687—1689 годы, стр. 2051—2063.

**301. Универсалъ короля Яна III-го о назначеніи экстраординарныхъ податей по случаю сорванія сейма.**

Король Янъ III-й симъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія: 1) что, вслѣдствіе сорванія сейма, Литовское войско осталось безъ всякаго жалованья въ то время, когда начинается уже турецкая война; 2) что сенатъ, не находя другихъ средствъ къ его содержанію, назначилъ экстраординарныя подати какъ на войско, такъ и на уплату королю прежнихъ долговъ; 3) что вслѣдствіе такового сенатскаго постановленія,

онъ приказалъ подскарбію в. кн. Литовскаго сдѣлать заемъ и удовлетворить войско жалованьемъ хоть за полторы четверти съ тѣмъ, чтобы деньги эти были уплачены ему изъ податей настоящихъ администраторомъ, которыхъ назначается онъ же самъ — подскарбій; 3) что подати эти будутъ продолжаться два года, т. е. съ 1689 по 1691 годъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ восемьдесятъ девятого, мѣсеца Іюня девятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ — подстолими Брацлавскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившице очевидно Борухъ Шавловичъ — жидъ Высоцкій, тотъ универсалъ зъ метрикъ великого князства Литовскаго его королевское милости на податки экстраординарныя выданный, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ помененый жидъ Борухъ Шавловичъ зъ мѣста Высокого подалъ, который принявши и уписуючи у книги кгородскіе Берестейскіе, слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan trzeci, z Bożej łaski król Polski, etc. Oznajmujemy tym listem naszym komu to wiedzieć należy, iż stanawszy u xiąg kancelaryi naszej niniejszey w. x. Lit. urodzony Jerzy Wawrzyniec Szymkowicz, w roku terazniejszym tysiącsześćset ósmdziesiąt dziewiątym, miesiąca Maia iedynastego dnia, uniwersał na prerogatią podatków extra-ordynaryinych w wielkim xięstwie Litewskim, ex senatus consilio postcomiciali wydany, od wiel-

możnego podskarbiego wielkiego w. x. Lit., do akt podał y, aby ten uniwersał był wpisany, prosił, który, słowo do słowa wpisując, tak się w sobie ma:

Po tytule naszym oznajmujemy wszem wobec, komu by o tem wiedzieć należało, iasnie wielmożnym, w Bogu wielebnym, wielmożnym senatorom, urodzonym dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, obywatelom wielkiego xięstwa Litewskiego, uprzeymie y wiernie nam miłym, a osobliwie cuiuscunque status et conditionis ludziom kupieckim, tudzież miastom wszystkim, duchownym y świeckim, ziemskim, handle swoje ładem y portami odprawuiącym, z obcych państw do wielkiego xięstwa Litewskiego przychodącym y wychodzącym, tudzież liquorami in omni genere szynkuującym donaszamy.

Ponieważ inclementia fatorum seym blisko zerwany wielkie rzeczy-pospolitey przyniosł incommoda, zwłaszcza in tam praegnanti casu, kiedy woysko wielkiego xięstwa Litewskiego, nie małe zasługi w skarbie rzeczy-pospolitey pretendue y ad opus belli nie tylko bez tych wypłacenia, ale przynajmniey choć in parte bez accomodathey zażyć go niepo-



dobna; a interea nieprzyiaciel krzyża świętego non accedendo do zawarcia żadnego pokoju z wielką impressą wielkimi y licznymi ordami kraie nasze aggredi usiłuje: a żebyśmy tedy destitutam consilio, a consequenter omni medio et subsidio rempublicam oycowskim naszym wsparli pieczołowaniem, powagą maiestatu naszego za zdaniem iasniowiemożnych, wielmożnych wielkiego xięstwa Litewskiego senatorów, in senatus consilio postcomitali zasiadających, ad normam reipublicae za nayiasniejszych antecessorów naszych y nas samych aliquoties praxi wszystkie podatki extraordinaryne wielkiego xięstwa Litewskiego, którym czas praerogatiey die prima Julii, roku terażniejszego excludit, na co cło nowopodwyszone czopowe y szeleżne, donativum kupieckie, pogłównie żydowskie y tatarskie, monopolium tabaczne na lat dwie, to iest ad diem primam Julii, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt pierwszego umyśliliśmy prorogować. Jakoż praesentibus proroguiemy, obligując w tym wielmożnego podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego, gdyby te podatki świeżo prorogowane, iako też pozostałe prorogowanych in anno millesimo sexcentesimo octuagesimo septimo, prowentów reszta, którym prorogatią in omnibus punctis aprobuujemy y ad satisfactionem rentorów, którzy iako kolwiek non satisfecerunt, obligamus nie na co inszego obrócone były, ieno szczególnie na zapłatę y accomodatią woyska, tak na wypłacenie nam długu in vim prowizye y rzeczy-pospolitey winnego; in spem które y prorogatii, aby wielmożny podskarbi, na wyprowadzenie woysk ad otium, in fide zaciągawszy pieniędzy, woysku wielkiego xięstwa Litewskiego za półtorej czwieri stipendia obmyślił, y za assignaciami iasnie wielmożnego wojewody Wileńskiego — hetmana wielkiego w. x. Lit. wypłacił; a tę sumę, którą na woj-

sko wielkiego xięstwa Litewskiego erogabit z podatków, tak in anno millesimo sexcentesimo octuagesimo septimo, iako adpraesens prorogowanych, które in administrationem samegoż wielmożnego podskarbiego iuxta receptam anni millesimi sexcentesimi octuagesimi quinti na seymie quantitate zostawać będą, odebrał; a po tym na przyszłym seymie tak z recepty tych prowentów, iako y dystrybuty doskonale przed stanami rzeczy-pospolitey uczynił rationes. Żądamy zatem, aby ten uniwersał in omni subselio przyięty y publicowany był. Do którego się ręką naszą podpisawszy pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, miesiąca Kwietnia dnia trzydziestego, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt dziewiątego, panowania naszego — piętnastego roku.

U tego uniwersału podpis ręki y pieczęć mnieysza w. x. Lit. tymi słowy: Jan król.

My król, łaskawie skłoniwszy się do proźby wyż pomienione y, ten uniwersał prorogationis do metrik kancelariey naszej mnieyszey w. x. Lit. wpisać y z nich extractem, pod pieczęcią w. x. Lit., potrzebuącey stronie wydać rozkazaliśmy. Dan w cancelariey naszej w. x. Lit., roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt dziewiątego, miesiąca Maia dnia dwunastego, panowania naszego piętnastego roku.

У того универсалу, зъ метрикъ великого князства Литовского его королевское милости, на податки экстраординарные выданого прокованные, подписи рукъ при печати меньшей великого князства Литовского притисненой теми словы: Dominik Mikołay xiaże Radziwił — podkanclerzy wielkiego xięstwa Litewskiego; xiażdz J. Pokrzywnicki — Gnieźnieński kanonik, Łowicki archidiakon, Łenczycki



regent kancelaryi w. x. Lit.— Correxith Jacobus Balicki manu propria. Который же тотъ универсалъ его королевское милости пророгационисъ податковъ экстраординарныхъ у великомъ князствѣ Литовскимъ зъ метрикъ в. к. Лит.,

его королевское милости, черезъ Бо-руха Шавловича — жида Высоцкого актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ за поданіемъ оного до актъ принять и уи-санъ.

1693 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 265—268.

### 302. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства.

Для предотвращенія разнаго рода насилій, разбо-евъ, грабежей и наѣздовъ между шляхтою, на кото-рые она жаловалась, представляя отрубленные ру-

ки; Брестское дворянство, избираетъ ротмистровъ на всѣ тракты—съ тѣмъ, чтобы они ловили на-рушителей порядка и заключали ихъ въ тюрьму.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысеца шестьсотъ девяностъ тре-того, мѣсеца Апрѣля десятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—под-старостимъ Берестейскимъ, постано-новившимъ очевидно его милость панъ Александеръ Ёграбовскій тое ляддумъ сеймиковое воеводства Берестейского шире на речъ въ немъ выражоную ку актикованью до книгъ кгородскихъ Бе-рестейскихъ подалъ, въ тые слова пи-саное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, szlachta, rycerstwo y obywatele województwa Brzeskiego, zia-chawszy się na seymik relationis, po seymie Grodzieńskim do Brześcia die nona Aprilis anni praesentis, zgodnie y iednostaynie postanawiamy. Wiedząc ia-kowe się w województwie naszym za-gęściły violentie, homicidia, iunacie, kie-dy sąsiad na sąsiada, bez boiaźni Bożej y prawa pospolitego, naieżdża, grabi, za-biia, y prawie incessanter co daley tym bardziey między różnemi zawziętemi ludź-mi dzieia kryminały, iakośmy się na

teraznieyszym seymiku s podanych su-plik nasłuchali y ręce przed nami pou-cinane prezentowali; tedy, obviando temu moderno laudo nostro, dawne laudum na takowych violatorów prawa y pokoiu pospolitego ferowane integro reasumo-wawszy, teraz ichmć panów rotmistrzów, obywatelów województwa tego po trak-tach naznaczamy: w trakcie Kamieniec-kim—wielmożnego imci pana Ludwika Po-cieia—podkomorzego województwa Brzes-kiego; w trakcie Brzeskim—imci pana Krzysztofa z Konopnice Grabowskiego—sędziego ziemskiego Brzeskiego; w trak-cie Prużanskim—imci pana Reynalda Sa-dowskiego—podstolego Brzeskiego; w trak-cie Kobryńskim—imci pana Stanisława Rusieckiego—kasztelanica Mińskiego. Któ-rym to ichmościom panom rotmistrzom daiemy potestatem, każdego cuiuscunque status et conditionis, kto by się ważył na domy, dobra szlacheckie naieżdżać, zabóystwa, gwałty czynić,—każдего takie-go, за daniem sobie znać od strony bo-leiacey, łapać, brać y do wieże zamku Brzeskiego, na takowych violatorów eri-gowaney, osadzać, z których urząd grodz-



ki sine mora powinien będzie executionem czynić, każdy zaś z ichmość panów rotmistrzów dać znać powinni będą przeciwko takim violatorom consurgere, ichmć panom rotmistrzom assistere, sami też ichmć panowie rotmistrze, sub praetextu ejus laudo, nie powinni będą dla priwaty iakiey nikogo primere, co sobie sub fide, honore et conscientia przyrzekamy. Dan w Brześciu, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiątego trzeciego, miesiąca Apryla dnia dziewiątego.

У того лядумъ подписы рукъ тими словы: Jozeph Bogusław Słuska, kasztelan Wileński, hetman polny w. x. Lit.; Michał Sapieha, strażnik w. x. Lit-go; Ludwik Pociey, podkomorzy woiewództwa Brzeskiego; Jan Michał Mysliszowski, chorąży Czernihowski; Krzysztof z Konopnice Grabowski, sędzia ziemski woiewództwa Brzeskiego; Mikołay Kazimierz Machwic, stolnik woiewództwa Brzeskiego; Jan Bęklewski, podstarości woiewództwa Brzeskiego; Alexander Kępowski, łowczy Sochaczewski; Stanisław Makowiecki; Heronim Kazimierz Dąbrowski, czesnik Bracławski, pisarz grodzki Brzeski; Wincenty Kościuszko Siechnowicki, podczaszy woiewództwa Brzeskiego; Dominik Rzeszotarski, łowczy Brzeski; na obranie ichmość panów rotmistrzów: Kazimierz Wyganowski, podczaszy Trocki; Kazimierz Stetkiewicz; Jan Nestorowicz, czesznik Mozyrski, do obrania rotmistrzów; Michał Gabryel Gin-

towt, woyski Wilkomirski; Alexander Jan Kościuszko Siechnowicki, podpisuję się na obranie pp. rotmistrzów; Piotr Galemski mp.; Maximilian Bieykowski, łowczy Smoleński; Piotr Mikołay Pancerzyński, na obranie ichm. pp. rotmistrzów; Jerzy Lewalt Jezierski, podczaszy Słonimski; Samuel Zaborowski, podpisuję się na obranych rotmistrzów woiewództwa Brzeskiego; Kazimierz Żardecki, do obrania ichmć pp. rotmistrzów w woiewództwie naszym Brzeskim; Hrehory Laskowski; Mikołay Kościa, na obranie ichmć pp. rotmistrzów woiewództwa Brzeskiego; Dominik Korzeniewski; Ludwik Urbański; Adam Hruszewski; Mikołay Antoni Tabenski; W. Jan Duchynowski, skarbnik Wyszogrodzki; Albrycht Borkowski, podczaszy Bracławski, podpisuję się na obranie pp. rotmistrzów; Kazimierz Niepokoyczycki, namiestnik woiewództwa Brzeskiego, na ichmć panów rotmistrzów woiewództwa Brzeskiego obranych; Jan Kościuszko; Stefan Ratolt Zadarnowski; Wojciech Kochański podpisuję się na rotmistrzów obranych woiewództwa Brzeskiego; Sterpiński Łukasz; Jan Kuniński; Piotr Adam Łużyński, mierniczy woiewództwa Brzeskiego; Nikodym Suzin; Kazimierz Radziwiński; Jerzy Grek. Котороежъ то лядумъ, черезъ особу выжъ менованую ку активованью поданое, есть до книгъ вгродскихъ Берестейскихъ уписано.



1693 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 707—709.

303. Универсалъ короля Яна III о таможенномъ сборѣ.

Король Янъ III пишетъ къ канцлеру и подканцлеру в. кн. Литовскаго—князьямъ Радивиламъ, какъ протекторамъ таможенъ, что по контракту, данному самимъ же королемъ, сборъ таможенныхъ пошлинъ предоставленъ былъ жидамъ: Ицкѣ Зельмановичу Столовицкому и Шмерлю Зельмановичу Шерешевскому, какъ генеральнымъ суперинтендентамъ. Они обязаны были отъ себя ставить писарей при каждой таможнѣ, именно: въ Вильнѣ, Юрбургѣ,

Верболовѣ, Динабургѣ, Полоцкѣ, Витебскѣ, Могилевѣ и Рѣчицѣ. Но какъ одинъ Шмерла Зельмановичъ бралъ деньги изъ всѣхъ таможенъ и не доставлялъ ничего казнѣ, то король предписываетъ всѣмъ писарямъ, чтобы они представили всѣ реестры Ицкѣ Зельмановичу, и впредь ни одному изъ нихъ не выдавали денегъ, только повѣренному, назначенному особымъ универсаломъ короля.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девяностъ третего, мѣсеца Юля двадцать третего дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, ставши очевисто Ицко Зельмановичъ, жидъ Столовицкій, суперинтендентъ цѣла его королевское милости, старого у вел. кн. Лит. универсалъ его королевское милости, на речъ въ немъ ниже выражоную, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jan trzeci, z Bożej łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie wielmożnym xiażetom Radziwiłom, kanclerzowi y podkanclerzemu w. x. Lit., którym cѣла stare w wielkim xiestwie Litewskim w protekcyę zaleciłiśmy, do wiadomości podaiemy: iż iakośmy puścili cѣла nasze w wielkim xiestwie Litewskim za kontraktem, od nas danym Ickowi Zelmanowiczowi Stołowickiemu y Szmerle Zelmanowiczowi Szereszowskiemu, iako generalnym superintendentom naszym, tedy wzwyżpomienieni superintendenti powinni pisarzów

swoich na komorach y przykomorkach, każdy od siebie zarówno postanawiać, iako to: ieden pisarz od Icka Zelmanowicza, tak też pisarz y strażnik Szmerła Zelmanowicza, a mianowicie na głównych komorach, to iest: w Wilnie, Jurburku, Wierzbołowie, Dyneburgu, Połocku, Witebsku, Mohilowie y Rzeczychy, pod winą tysiąc czerwonych złotych na skarb nasz, a drugi tysiąc czerwonych złotych na stronę według swoich żydowskich zapisów. A że do tychczas Szmerło Zelmanowicz, tylko pieniądze sam ieden ze wszystkich komor odbierał, a do skarbu naszego rath zupełnych nie wniosł według informacyey skarbu naszego y nie mała summa przy nim zaległa, tedy więc chcemy, aby wszyscy pisarze, którzy zostają na komorach y przykomorkach, iako y strażach, rejestra, rachunki y kwity skarbowe, na sumy Szmerłowi Zelmanowiczowi oddane, do rąk Icka Zelmanowicza, dla vereficaty y connotaty, oddali. Na potym zaś od daty niżej położoney przykazujemy, aby pisarze na komorach, przykomorkach y strażach w wielkim xiestwie Litewskim nie wazyli się żadnemu z wyszpomienionych superintendentów pieniędzy do rąk da-



wać, tak do Icka, iako y Szmerła Zelmanowiczów, tylko do tego, który będzie od nich zobopólnie do odbierania pieniędzy obrany, y osobliwym uniwersałem naszym naznaczony, wszelką należytość oddawać będą, z pisarzami obadwa y wspólnie superintendenci rachować się powinni, przy których naznaczony od nas człowiek do odbierania pieniędzy de perceptis kwity dawać powinien, albo też obadwa superintendenci na kwicie pisarzom podpisywać się mają, iednego zaś podpis przez drugiego nullitatis deklarujemy, y który by pisarz oddał iednemu z nich pieniądze, bez wiadomości y podpisu drugiego, takowy de proprio skarbowi refundere oddaną quote powinien y z urzędu ma być zrzucony; toż się ma rozumieć o libertatiach y kontraktach, po dacie niżej wyrażoney zawartych, że bez podpisu obydwu superintendentów walu ru mieć nie mają. Pomienieni superintendenci, pisarze y strażnicy, na komorach y przykomorkach będący, serio postrzegać powinni, aby się żadna szkoda nie działa skarbowi naszemu, pod utraceniem urzędu y zapłaceniem ze swego, ieśli się na którego słuszny dowód uczynionej szkody pokaże. A ponieważ Icko Stołowicki iest w poręce za Eliasza Izakowicza Krzyczowskiego, który nie

małą skarbowi naszemu summe zostawszy winien—umarł, tedy gdzie by siękolwiek pokazały summy pieniężne, dobra leżące, ruchome rzeczy y obligi, iako y u pisarzy celnych przez . . . . \*) pieniędzy, mieć chcemy, aby do rąk Icka Zelmanowicza wszystko oddawali. W czym wielmożni książęta Radziwiłowie—kanclerz y podkanclerzy wielkiego księstwa Litewskiego, iako protektorowie ceł naszych, y urzędy ziemskie y mieyskie pomocy, ieżeli będzie potrzeba, dadzą. Dan w Warszawie, dnia szesnastego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewięćdziesiątego trzeciego, panowania naszego dwudziestego roku.

У того листу его королевское милости универсалу, при печати притисченной, подпись рукъ теми словы: Jan król; Jan Wołożynski, sendyk pisarz iego królewskiej mości skarbowy. Который же тотъ листъ его королевское милости—универсалъ, черезъ особу верху поменованую ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.

\*) При обрѣзѣ книги, отрѣзана строка.

1693 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 1151—1154.

304. Универсалъ подскарбія в. кн. Литовскаго Бенедикта Сапѣги объ отдачѣ въ арендное содержаніе таможенъ Брестской, Пинской, Яловской и Каменецкой жидамъ Айзику Нугумовичу и Шаѣ Яеубовичу.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ третьего, мѣсеца Декабря шостого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ,

передо мною Яномъ Бенклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно панъ Юзефъ Лявданскій тотъ универсалъ отъ ясневель-



можного его милости пана Бенедикта Сапѣги, подскарбего великого великого князтва Литовского, на речъ въ немъ ниже выражоную, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jaśnie oświeconym, iaśnie wielmożnym ichmościom panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlachcie, obywatelom powiatu Wołkowyskiego województwa Brzeskiego y powiatu Pińskiego, moim wielce miłościwym panom y braci, po zaleceniu braterskich powolności moich. Benedykt Paweł na Czerci Sapieha, podskarbi wielki, pisarz ziemski wielkiego xięstwa Litewskiego, Oszmianski, Retowski, Olkenicki starosta, tudzież kupcom y wszelkiego stanu ludziom, handle swoje prowadzącym, oznaymuie:

Iż upatrując w tym commodum rzeczy-pospolitey, iakoby prowenta celne rzeczy-pospolitey naylepszym szły порядkiem, z władze y dyspositiey urzędu moiego podskarbińskiego puściłem pewnym kontraktem w dispositią Brzeską, Pińską, Jalską y Kamieniecką komory, ze wszystkimi do nich należącemi z dawna przykomorkami, Uniewczyce, Stolin, Pohost, Nebel, Mieleczyce, Piszczadz, Dywin nazwanemi, y innemi także strażami żydowi Ayzykowi Nuhumowiczowi y drugiemu Szai Jakubowiczowi, a die prima Octobris in anno praesenti do dnia pierwszego Octobris w roku przyszłym, tysiąc

sześćset dziewiędziesiąt piątym, zleciwszy onym, aby zostając na pomienioney tych komor attentiey, cło nowopodwyższone y donativum kupieckie rzeczy-pospolitey w. x. Lit-go od wszelkich handlów y towarów wodnych y lądowych, quocunque titulo nazwanych, extra regnum et intra regnum idących, według instractarza y constitutiey anni tysiąc sześćset ośmdziesiątego wybierali; takowych zaś kupców, którzy by albo protectiami niesłusznie excuzując się, albo obmianiem komor niezwyuczaynymi drogami, albo iakimkolwiek pretextem inclusionem skarbu pomienionych prowentów płacić nie chcieli y unikali, aby towary onych, iako przemycone, na skarb rzeczy-pospolitey confiskowali. W czym aby żadney pomienieni contrahentes nie mieli przeszkody y trudności, owszem aby onym vigore danego kontraktu u należytych grodów y dworów dana była fides, donoszę. Datum w Wysokim, dnia dziesiątego Novembris, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt trzeciego.

У того универсалу, при печати приписанной, подпись рукъ тыми словы: Waszmościów moich miłościwych панów, uprzejmie życzлиwy brat y służa powolny, Benedykt Sapieha, podskarbi w-go x-wa Lit-go. Который же то универсалъ, черезъ особу вышъ менованую поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписатьъ.



1694 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 1753—1754.

305. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Казимира Яна Сапѣги о назначеніи квартиръ для нѣмецкаго пѣшаго полка.

Гетманъ в. кн. Литовскаго Казиміръ Янъ Сапѣга симъ ординансомъ увѣдомляетъ, что для продовольствія наемнаго нѣмецкаго войска, впредь до распоряженія по сему дѣлу рѣчи-посполитой, онъ назначаетъ постой и содержаніе въ имѣніяхъ староства Шерешевскаго, съ принадлежащими къ нему деревнями, исключая имѣ-

ній—Клепачовъ, Бакунь, и др. Вмѣстѣ съ этимъ онъ предписываетъ войску не дѣлать вымогательствъ, а старшинѣ—вести его на мѣста стоянокъ самыми прямыми дорогами, минуя имѣнія шляхецкія — дѣдичныя, экономическія и Фальцъ-графини Нейбургской.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсеца Ноября тридцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевисто его милость панъ Ерій Бутлеръ, поручникъ regimentу ясневельможного его милости пана каштеляна, великого гетмана польного великого князтва Литовскаго, ординансъ ясневельможного его милости пана Казимера Яна Сапѣги, воеводы Виленскаго, гетмана великого великого князтва Литовскаго, на речъ въ немъ ниже выражоную, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Kazimierz Jan Sapieha, hrabia na Bychowie, Zasławiu y Dombrownie, wojewoda Wileński, hetman wielki wielkiego księstwa Litewskiego, oznajmuje.

Iż po spełnionej na zaszczyt oyczyzny wojsk jego królewskiej mości wielkiego księstwa Litewskiego usłudze, gdy sam czas upłyniony excludit nas od dalszych operaty wojennych, a oraz ex vi colligatii s. należy opportunam woysku obmyślić conservationem, które nie mając w tych kraiach, za które horowało,

żadnego pozwolonego sobie respirium, in viscera księstwa Litewskiego powracać się musi; nim tedy nastąpią dalsze od jego królewskiej mości y z seymu od rzeczy-pospolitey ukontentowania, aby primo vere w pole przeciwko nieprzyjacielowi krzyża świętego na przyszłą campanią wyjść mogło, naznaczam dach y stanowisko regimentowi pieszemu niemieckiemu iasnie wielmożnego iegomość pana kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego wielkiego księstwa Litewskiego, w dobrach starostwa Szereszowskiego cum attinentiis: Lubaski, probostwo Kamienieckie, Szebryn, dobra dożywotników Brzeskich, excepto Klepaczów y Bakun, y dobra dożywotników Kobryńskich, excepto dobr ieymść pani Puchalskiej y Horozdryszyce; gdzie dach mając, żadnych ustaw trzydniowych, karmienia czeladzi świętecznych nie wymagając, ale we wszelkiej zachować się skromności, pod karaniem. Ostrzegam ichmość panów starszyne, aby sami regimenta prowadzili na stanowisko tracem iako nayprostrzym, dobra dziedziczne szlacheckie, ekonomiczne jego królewskiej mości y dobra xiężney Falsgrabiniey Neyburskiej omiać y żadnych w nich nie ważyć się aggravatii pod karaniem. Datum w obozie, dnia piętnastego



Octobris, tysiąc sześćset dziewiędziesiątego czwartego.

У того ординансу, при печати ясневельможного его милости пана воеводы Виленского, гетмана великого великого княства Литовского притисненной, подпись руки теми словы: Ка-

zimierz Sapieha, woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego księstwa Litewskiego. Который же тотъ ординансъ черезъ особу верху помененую, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.

## 1694 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 1813—1825.

### 306. Инструкція короля Яна III дворянству Брестскаго воеводства на сеймикъ предсеймовый.

1) Король не желаетъ дѣлать сословіямъ рѣчи-посполитой никакихъ обязательствъ, такъ какъ сорваніе предшествовавшаго сейма было приписано его вліянію, хотя время однакоже и показало—кому именно не нуженъ былъ этотъ сеймъ и съ какою цѣлью были пущены въ ходъ эти оскорбительные для короля толки. Въ самомъ дѣлѣ, что за расчетъ былъ бы королю срывать тотъ сеймъ, который могъ онъ и не открывать вовсе? Напротивъ того, какъ прежде, такъ и теперь, онъ желаетъ и совѣтуетъ государственнымъ сословіямъ—строго обсуждать общественныя и государственныя дѣла и слѣдовать древнему правилу, заключающемуся въ слѣдующихъ трехъ словахъ: *consultite, prospicite patriae!* Такъ точно и теперь, прибывши въ эти края на свадьбу своей дочери, въ виду оканчивающейся войны, онъ намѣревается открыть сеймъ, на которомъ желаетъ предложить обсужденію и вниманію государственныхъ чиновъ—какъ общее положеніе дѣлъ въ государствѣ, такъ и сущность прежнихъ своихъ инструкцій, свои желанія и отеческія заботы.

2) Рѣчь-посполитая теперь находится въ войнѣ—страшной и тяжелой, хотя и не въ такой мѣрѣ, чтобы ее можно было назвать, по примѣру предковъ, *днемъ суднымъ*. Продолжительность ея происходитъ главнымъ образомъ оттого, что союзникъ Польши—австрійскій императоръ, находясь въ войнѣ съ Турками, вовлеченъ еще и въ другую войну—христіанскую. Эта послѣдняя пока не окончится, всегда дастъ поводъ турецкому султану—быть над-

меннымъ и уклоняться отъ заключенія мира съ Польшей. Впрочемъ къ умиротворенію враждующихъ христіанъ подастъ надежду св. отецъ Римскій, который и издалъ уже по сему предмету свое брѣве. Что же касается до короля, то съ своей стороны онъ постарается, какъ и до сихъ поръ старался, не упустить изъ виду ничего такого, что бы могло служить къ пользѣ и успокоенію рѣчи-посполитой; но такъ какъ завязавшіеся съ Турціей переговоры относительно мира, при содѣйствіи Англійскаго, Голландскаго и Австрійскаго дворовъ, до сихъ поръ еще не имѣли никакихъ положительныхъ результатовъ, то дать въ настоящее время какой-нибудь вѣрный и положительный отвѣтъ по этому дѣлу онъ затрудняется: миръ еще сомнителенъ.

3) Между тѣмъ война постоянно продолжается и вовсе не съ такими успѣхами, какихъ бы въ правѣ ожидать отъ нея строгіе цѣнители ея и судьи. Главнѣйшій источникъ ея неудачъ заключается въ отсутствіи правильной и своевременной выдачи войскамъ жалованья и продовольствій. Но и при такихъ условіяхъ, благодаря особенной заботливости короля, она не лишена и нѣкоторыхъ дѣлъ удачныхъ; доказательствомъ этому могутъ служить, какъ забранныя у Волоховъ крѣпости, такъ и недавнее разбитіе Татаръ близъ Каменца. Таково положеніе дѣлъ рѣчи-посполитой политическихъ—внѣшнихъ. Что же касается до дѣлъ внутреннихъ, то король, не желая утруждать общественнаго вниманія перечисленіемъ ихъ по главамъ и пунктамъ, предлагаетъ напомнить государственнымъ сословіямъ



сущность прежнихъ своихъ инструкцій и указовъ, а именно:

4) уплата войску жалованья идетъ крайне не аккуратно, такъ что новые сборы и подати успѣваютъ только погашать долги за прежнее время.

5) Содержаніе пяти крѣпостей Волошскихъ—Сочавы, Сороки, Нимца, Драгомиры и Кампелонги, также двухъ шанцовъ—св. Троицы и св. Маріи, а равно и продовольствіе жалованьемъ казаковъ—подлежатъ внимательному обсужденію рѣчи-посполитой,—тѣмъ болѣе, что апостольская столица, выдававшая пособіе на содержаніе вышеупомянутыхъ крѣпостей при Иннокентіи XI, теперь выдала только 100,000 злотыхъ, и совершенно отказалась отъ него по причинѣ собственной бѣдности, не смотря на всю любовь къ Польшѣ и обязательныя обѣщанія нынѣшняго папы Иннокентія XII.

6) Таковому же точно обсужденію подлежитъ и продовольствіе артилеріи, производящееся не своевременно и не въ полныхъ размѣрахъ.

7) Долги, сдѣланные королемъ, какъ на снаряженіе войска въ поле, такъ и на продовольствіе расположеннаго на границахъ, до сихъ поръ еще не покрыты по причинѣ невзноса слѣдуемыхъ на покрытіе ихъ суммъ: посему король надѣется, что эти долги, во вниманіе къ той пользѣ, которую принесли ему и государству, будутъ уплачены раньше всякихъ другихъ долговъ рѣчи-посполитой.

8) Совершенное разстройство лагереваго войска, сколько необходимаго и полезнаго для государства, столько же и дешеваго, требуетъ заботливаго возстановленія и сохраненія его въ прежнемъ видѣ.

9) Слѣдуетъ обязать Радомскій скарбовый трибуналъ, до сихъ поръ еще не учинившій законныхъ реляцій, чтобы онъ представилъ по сему дѣлу точныя объясненія, по которымъ бы рѣчи-посполитая могла освѣдомиться, какъ о количествѣ войска и неслыханныхъ узурпацій сборщиковъ податей, такъ и о томъ, сколько и въ какомъ воеводствѣ накопилось податныхъ недоимокъ, вслѣдствіе срыванія сеймовъ?

10) Такъ какъ право патронажа, не смотря на многолѣтнія хлопоты короля и благодушныя обѣщанія св. отца Римскаго, до сихъ поръ остается еще только на точкѣ надежды, то король, чтобы дѣло не казалось конченнымъ посредствомъ молчанія (*ne videatur silentio finitum negotium*), совѣтуетъ сословіямъ рѣчи-посполитой трактовать о немъ такъ, какъ оно есть.

11) Въ виду безконечнаго разнообразія цѣнности монеты, король совѣтуетъ рѣчи-посполитой на-

значить для нея курсъ опредѣленный,—тѣмъ болѣе, что законы ограничивающіе въ этомъ дѣлѣ произволъ частныхъ лицъ не имѣютъ на практикѣ никакой силы и значенія; къ монетному дѣлу соприкосновенны также и наследники Баратыни, доискивающіеся долга на в. кн. Литовскомъ.

12) Въ виду постояннаго срыванія сеймовъ, отъ успѣшнаго веденія которыхъ зависитъ между прочимъ спокойствіе, цѣлость и благоденствіе государства, король желаетъ и проситъ государственный сословія окончить предстоящій сеймъ какъ слѣдуетъ—мирно и благополучно.

Переходя къ в. кн. Литовскому, король считаетъ нужнымъ указать на слѣдующее предметы:

13) Рѣчи-посполитая должна озаботиться изысканіемъ мѣръ къ устраненію и удовлетворенію жалобъ обывателей княжества, которые подвергаются притѣсненіямъ и разореніямъ всякаго рода—сколько отъ частыхъ передвиженій войскъ и солдатскихъ постоевъ, столько же и отъ ихъ своеволія и буйства, происходящихъ вслѣдствіе совершеннаго упадка военной дисциплины.

14) Въ свою очередь и в. кн. Литовское должно позаботиться объ исправной выдачѣ заслуженнаго жалованья и войску наемному и артилеріи, такъ какъ неудовлетвореніе служащихъ Белладонѣ жалованьемъ отнимаетъ у нихъ охоту къ дальнѣйшему продолженію военной службы.

15) Относительно разнообразія въ курсѣ монеты, который назначается чуть ли не всякимъ по собственному усмотрѣнію, и происходящей вслѣдствіе этого дороговизны товаровъ, король полагаетъ, что объ устраненіи такихъ неудобствъ должна позаботиться рѣчи-посполитая, какъ полномочная въ этомъ дѣлѣ *domina*.

16) Въ такой же точно мѣрѣ подлежитъ обсужденію и неудобство путей сообщенія съ Варшавой, въ особенности для пословъ, прибывающихъ сюда на сеймы весною: сначала они подвергаются опасной переправѣ чрезъ Вислу—на лодкахъ или на паромѣ, по причинѣ отсутствія моста, а потомъ, въ Варшавѣ, по частямъ должны распродавать все свое наличное имущество и вещи, по причинѣ недостатка въ продовольствіи; король думаетъ, что устранить это зло можно посредствомъ постройки моста на Вислѣ совокупными заботами и издержками обоихъ народовъ.

17) Жалобы обывателей в. кн. Литовскаго на незаконные постои войскъ въ дѣдичныхъ имѣніяхъ и происходящее отъ оныхъ разореніе,—король считаетъ правильнымъ удовлетворить посредствомъ взысканія убытковъ съ лицъ, назначив-



шихъ такіхъ неправильныхъ диспозицій; объ этомъ уже поднято дѣло канцлеромъ в. кн. Литовскаго, а разрѣшить его рѣчь-посполитая.

18) При этомъ онъ не желаетъ упускать изъ виду и тѣхъ недоразумѣній, которыя возникаютъ между Литвой и короной вслѣдствіе покровительства, оказываемаго короннымъ трибуналомъ разнымъ перебѣжчикамъ изъ войскъ в. кн. Литовскаго; король считаетъ необходимымъ, чтобы какъ таковыя побѣги, такъ равно и происходившіе, вслѣдствіе вмѣшательства въ эти дѣла лицъ постороннихъ, пріостановки сеймовъ,—на будущее время были предупреждены, такъ какъ дѣла таковыя подлежатъ юрисдикціи войсковыхъ комиссій и должны разрѣшаться согласно съ международными законами, опредѣляющими политическія права Литвы и Польши.

19) Такъ какъ комиссія, назначенная для переговоровъ съ Московскими царями относительно опредѣленія спорныхъ границъ в. кн. Литовскаго, не смотря на свои двухлѣтніе переговоры, до сихъ поръ еще не добилаь никакихъ положительныхъ результатовъ и добиться не можетъ, по причинѣ смерти одного изъ комиссаровъ; то король, на мѣсто умершаго комиссара готовъ назначить новаго, но при этомъ желаетъ знать: должна ли быть эта комиссія партикулярной,—какъ этого желаетъ онъ король, или же генеральной,—какъ этого требуетъ сторона противная? желаетъ также, чтобы комиссарамъ выдано было назначенное и до сихъ поръ не полученное ими жалованье.

20) Относительно жалобъ духовенства Смолен-

ской діецезіи ва то, что имѣнія ихъ епископства выѣсть съ г. Смоленскомъ отошли къ Москвѣ, въ то время когда дисуниты пользуются имѣніемъ Печерскомъ около г. Могилева, подвѣдомственнымъ Киевской митрополіи и находящимся въ предѣлахъ польской территоріи,—король считаетъ необходимымъ завязать переписку съ Московскими царями, чтобы оному духовенству былъ уступленъ Печерскъ, или обмѣненъ на другія имѣнія, а затѣмъ, чтобы возвращены были ему и всѣ костельныя аппараты.

21) Желаетъ также, чтобы рѣчь-посполитая изыскала средства для вознагражденія Доминика Довмонта, бывшаго Московскаго посла, какъ во вниманіе къ его дѣйствительнымъ заслугамъ на этомъ поприщѣ, такъ и къ тѣмъ лишеніямъ и испытаніямъ, которымъ подвергался онъ при отправленіи своихъ обязанностей, чего скорбь Литовскій, за отсутствіемъ на сей предметъ суммъ, исполнить не можетъ; равно также напоминаетъ о необходимости обезпеченія содержаніемъ и другого посла, въ случаѣ, если въ таковомъ будетъ настоять надобность.

22) Признаетъ также необходимымъ вознаградить и Казимира Рожницкаго—польскаго переводчика при Московской резиденціи за его усердные труды по изготовленію экспедиціи.

23) Затѣмъ, не желая утруждать вниманія общественнаго подробнымъ перечнемъ предметовъ, подлежащихъ обсужденію предстоящаго сейма, и поручая досказать все остальное своему послу, король шлетъ свои благопожеланія будущему сейму и своимъ подданнымъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсеца Декабря первого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившіе очевидство ихъ милость панове Павелъ Вербицкій и Янъ Богуславскій, инструкцію его королевское милости, на сеймикъ предсеймовый присланую, на речъ въ ней ниже выражающую, къ актированью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаную.

Instructia iego królewskiej mości pana naszego miłościwego na seym walny sześćdziesiąty Warszawski na dzień dwunasty miesiąca Stycznia, roku przyszłego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt piątego, posłowi dana, w kancelaryey wielkiej w. x. Lit., dnia dwudziestego szóstego miesiąca Pazdźnika, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt czwartego.

Niechce iego królewska mość, pan nasz miłościwy, żadney za to stanom rzeczy-pospolitey przynosić obligacji, ie-



żeli przeszłego immediate seymu nie doszła cadentia, mogła referri in abusum woli iego własney, bo sam czas, sprawdziwszy (quod utinam abfuisset) valetudinarium statum zdrowia pańskiego, y odkrywszy za takimi legaciami y manifestami, komu seym nie był potrzebny, pokazał, pravas opiniones, nie tylko niesłusznie, ale też ad iniurias iego królewskiej mości, owszem ad sensum tak nowey choroby inductas fuisse. Namienić iednak może, że gdyby taka własnie intencya była: iżaliby nie łacniey poszło—nie składać seymu tak prędko po Grodzieńskim, co w ręku i. k. mości, pana naszego miłościwego, było pomknąć do kadencyi, według prawa, niżeli złożwszy, frustrari eventum; więc coby za korzyść bydź mogła i. k. mości z zemkniętego studio seymu? Każdy, tykający się a przynamniey y leviter znający na defektach publicznych, przyznać musi, że gdy te powszechną obradą nie są opatrzone, zwałaią się tota mole, z wielką trudnością y niemnieyszą skarbu własnego enervacyą, na zgryzienie y uciśnienie curarum i. k. mości, pana naszego miłościwego; samby tedy facesse-ret sobie negotia, ultro mnożąc solitudines et dispendia sua. Owszem nie milszego w sobie nie znayduie, ani nie szczęśliwszego życzyć nie może oyczyźnie swojej, iako żeby mogła zawsze probitate consiliorum przez seymowe ustawy iak nayskuteczniey in omnes casus bydź obwarowana. Wszak we wszystkich instructiach, propozyciach, seymowych, zdaniach swoich nie co inszego propinare raczy, tylko to co per compendium trzema słowy z oracii Rzymskiej wyrazić może: consulite, prospicite patriae. Nie inszym końcem y teraz ziechawszy w te tu kraie na wesele naiśnieyszey electorowey ieymci Bawarskiej, córki swojej naymilszey, zaczął na tym mieyscu, tylko żeby seymo-

wą wzioł przed się expedicią, iak prędko się woienna konczyć będzie robota. Ta gdy się iuż skończyła ex voto, z łaski naywyższego Pana, rozgromieniem za Dniestrem Tatarów, zabranie znaczney nieprzyjacielskiej, do Kamieńca idącey, zahary, niemieszkannie seym, day Boże szczęśliwy, determinować raczył. Na który, w iedney że woynie przez lat dwanaście zostaiąc, do iednegoż obiektu seymów samych (iuż to ośm), wydaiąc świeże dwie instrukcy nie resolwowane, ani wyczerpnione, radami publicznemi; widząc, nakoniec uważaiąc, że co przed tym in praecautioem czyiaś przezorność namieniła, comitia omnia Polonorum debere esse perpetuam belli Turcici meditationem, to teraz po te lata, usu ipso practicuiąc, nie tylko niewie i. k. mość, coby miał nowego przydać, ale y naymnieyszey nie wątpi, że i naymnieyszego w oyczyźnie nie masz, ktoby stante hoc belli statu et circumstantiis, campaigni naszych nie widział defectów, potrzeby poparcia meliorum; że iednak być to nie może, ut non aliquid a maiestate propinandum desideretur,—raczy i. k. mość, pan nasz miłościwy, wprzód praemittere non incognitum rerum statum nostrarum, w iakich zostaię terminach, a potym powtórzyć compendiose vetera dawnych instructii desideria et paterna monita.

Stan rzeczy-pospolitey naszej iest w woynie straszney wprawdzie, ale nie tak ciężkiej, z osobliwey nad oyczyzną naszą łaski y opatrności Boskiej, iako za przodków naszych, sądnym dniem one nazywaną,—częścią za usilnym staniem i. k. mości pana naszego miłościwego divisione in socios, częścią za stapieniem iego własnym, czego publicus albo przeyrzy, albo przytrzyma neglectus. Woyna ta nad spodziewanie poszła w dłuższą, z tey szczegulnie racii, że Cesarz iegomość—colligat nasz,



stante bello Turcico, implicowany iest drugą chrześcijańską; ta póki nie przygaśnie, zawsze się zda trzymać nieprzyiaciela tumentem et adversum od powszechnego pożądanego pokoju. Świeżą teraz do uspokojenia się między walczącym magnis et arduis partibus chrześcijaństwem podaie oyciec święty lucem spei, kiedy i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, nie tylko ex neutralitate, ale też z aestymy doskonałości iego pańskiej wezwał solenni brevi suo in consortium meditationis, nie odmówił oney i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, iako całemu chrześcijaństwu, tak y narodowi naszemu chwalebney y potrzebney, ale ieśli do tego skieruią longimeter y stron zobopólna zawziętość prętko otworzy drogę,—ieszcze to caliginosa praemit nocte Deus. To interim, co do nas magis interesse należy, pewna, że i. k. mość żadney nie opuścił okazji postanowienia oyczyzny u tego końca, który się nazywa—pax, omnium bellorum finis. I gdy poselstwa Tureckie in eum finem w Wiedniu ustały; gdy mediacie Angielska y Holenderska od Cesarza iego mościa chrześcijańskiego przyjęte, bez nadziei zapadły, a stąd y posła naszego na traktat generalny, przed lat kilką destinowanego daremna droga była; nie zdało się potym i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, po trzykroć ofiarowaney przez hanów Krymskich mediatiey durius quam civilius przyjmować; y dla tego, dołożywszy się colligatów, w roku przeszłym s posłem Tatarskim wyprawiony był urodzony Rzewuski, starosta Chełmski, dla gruntowniejszego informowania się o tey ofiarowaney mediacii,—skąd by mogło cokolwiek institui ex utilitate rzeczy-pospolitey naszej y całego chrześcijaństwa; ten iednak, nie mając ad pacem particularem plenipotencyi, nie otrzymał nic więcej, tylko declarationem od Porty mieysca pro congressu

w Śniatynie abo w Stryiu. Na to explorato sensu colligatorum dany iest hanoi przez umyślnego gońca respons, że się wszyscy colligati zgodzili na Stryi, y iak prętko Porta oznaymi, na który czas posła swego tam zesze, tak zaraz y colligatorom plenipotenciari tamże się stawić będą; ale że dotąd ten goniec nie powrócił, ani żadnego nie przysłał responsu w tych terminach, (około pokoju res dubia et anceps haesit), ani się o nim żadna dać może doskonalszą informację do tey godziny. Interea woyna y campania corocznie nie ustaie, s takimi podobno successami, iakich by rigidus mógł potrzebować censor; ale kiedy ustawy seymowe podatków uchwalonych ieszcze dotąd po województwach y ziemiach nie wypłacone haerent, a interim iuż nowych czwierci dłużnych woysku in circa dziewięć przybyło,—częstokroć itur, non quo eundum est, ale iako absolvit necessitas,—musi tam ustawać censura, gdzie nie correspondue exactitudo rerum, etiam lege firmata: y stąd to za niepewnością płacy woyskowej, zda się non geri bellum, iakoby sami dobrowolnie niepunktualnością naszą gorszą czyniąc campanię, dłuższą, niż krótszą odbieramy wojnę. Z przezorności iednak i. k. mości, pana naszego miłościwego, y cheiwości erga publicum bonum, nie opuszcza się cokolwiek być może possibile, świadczą pobrane we Włoszech y osadzone fortece, wystawione dwa szance Tróycy świętey y Panny Maryi dla bliższego ściśnienia Kamieńca, coroczne potentii Tatarskiej wytrzymania, a tego samego lata iuż po dwakroć: pierszy raz—ieszcze koło Bożego ciała, gdzie nie mogąc woyska zgromadzić takiego, któreby resistentią uczynić mogło, samymi podzielonemi partyami, zamierzone szeroko excursie Tatarskie na ludziach szancowych kilkuset pod Hodowem osaczonych, a



cały dzień (*memorando exemplo*) kilkudziesiąt tysięcy Tatarów na sobie wytrzymujących, przezorność y przytomność w tamtych krajach i. k. mości, pana naszego miłościwego, zatamowała y odepchnęła; teraz zaś powtórnie—na roschodzie woyska, iako się wyżej namieniło, s pola chwalebnie spędzeni z stratą zahary Tatarowie.

To taki iest in hucusque rzeczy-pospolitey status. Iakie zaś do niego należą potrzeby, żeby się nie zdał i. k. mość przynosić *fastidium per compendium et capita*, z przeszłych *instructiy* reducit *memoriam*. Uchwały seymowe aby zostawały nieporuszone: bo stąd krom zawodu woyska y *intentiey* publicznych, iest *authoritas* trzechstanów seymowa,—*sensim* upadnie *periculum novissimae et nocivae novitatis*.

Zapłata woysku nie tylko uchwałami seymowemi declarowana, ale y po nich przez nastąpienie nowych czwerci y ieszcze od seymu in futurum idących, w każdym województwie y ziemi sama za sobą mówi: bo przez *repartitią* przyięta *cadit in debitum*.

*Provisia* pięciu *fortec* w Wołoszech: Soczawy, Soroki, Niamca, Dragomirny, Kampelonga, więcey pomienionych dwóch szanćów Tróycy świętey y Panny Maryey do ściśnienia Kamieńca bardzo potrzebnych, nadto coroczne ukontentowanie Kozaków *recumbit* na staraniu y obmyśleniu rzeczy-pospolitey: ponieważ *subpedituiąca* na takowe, y tym podobne okazie, *stolica święta*, *extinctam liberalitatem s. Innocentii* iedynastego, nie odżywiła, tylko stem tysięcy złotych, z łaski terazniejszego szczęśliwie też *stolicę świętą* osiadającego *Innocenciusza* dwunastego,—niezmiernie wprowadzie na narod nasz łaskawego, ale *excusuiącego* się a *simili gratia ob camerae apostolicae defectum*.

Ad eandem cathégoriam obmyślenia

publicznego należy artylerya koronna nie mająca in belli tylko in pacis tempora *provisii*, a nawet y tey in tempore suo na świętki w Rawie nie odbierająca; ex quo stara quarta przyłączona do hiberny, a dla tego się y nowa, należąca *artile-ryi*, aż do hiberny we Lwowie ultimo autumnu przenosi,—co primo vere wypłacać się zwykła: *consulere* zatym należy, iako zawód ten znieść et *sufficientiam* na tak potrzebną wojenną *oeconomię* obmyślić?

Dług u i. k. mości, pana naszego miłościwego, na wyprowadzenie woyska w pole y ukontentowanie lokującego się na granicy, przed lat kilką zaciągniony, że dotąd z *repartiey* zasług woyskowych, iako z *naypierwszych* przekazy, nie iest wypłacony; nie tylko *satisfactionem* *primam* przed wszystkiemi *meretur*, ale też *singularem* za tę y za tak wiele innych wygod pańskich na *artylerię* y tym podobne potrzeby, iako się w dawniejszych namieniło *instructiach*, zaciąga *gratitudinem*.

Piechot łanowych tak potrzebna *militia* y nie nie kosztująca rzeczy-pospolitey, że za rozebraniem przez *dzierżawców* łanów *wybranieckich*, czyli z inszey iakiey przyczyny y *niedbalstwa*, prawie *funditus* upada; należy ze wszelkich miar uczynić około tego iako *naylepszy rząd* y *przyrowadzenie ad antiquum usum*, *numerum et rigorem*.

Trybunał skarbowy Radomski że ieszcze *relacii* nie uczynił, *expediet* mieć *exactam informationem*, żeby się *rzecz-pospolita* *przejrzyć* mogła, ieżeli hac *forma subsellii*, czyli inszym iakim sposobem, będzie mogła tak *certitudinem* woyska *doyrzyć*, iako też *insuetas usurpationes exactorum* z ludzi rycerskich, a oraz wielu województw *renitentiam* w podatkach przez *rwanie seymików* znieść y zganić.

Jus patronati regium et reipublicae,  
28\*



lubo tanto motu przez lat tak wiele od i. k. mości instantissima promovetur y lubo oyciec ś. brevi suo przed seymem Grodzieńskim amplissime declarował się in favorem, dotąd iednak zostaje inter solius bonae spei terminos; a zatym i. k. mość, pan nasz miłościwy, ne videatur silentio finitum negotium probare, raczy stanom rzeczy-pospolitey donosić rzecz samę, iako w sobie iest.

Monetae cursus że nie tylko ad libitum mercatorum, ale nawet ad variationem mieysc variabilis iest; za rzecz potrzebną sądzi i. k. mość, pan nasz miłościwy, aby się w tym rzecz-pospolita postrzegszy, certitudinem figere mogła,—ponieważ vigor prawa de currentia oney żadnego skutku, ani obserwacyi nie odnosi; do której że mają connexyą successores urodzonego Boratyniego, upominający się o dług w w. x. Lit.

Jako to zawsze i. k. mość, pan nasz miłościwy, inter iustitiae actus przypomnieć rzeczy-pospolitey censuit, tak y teraz usilnie zalecać raczy: seym ażeby sine fastidio iuxta praefixionem legis mógł być odprawiony; tak gorąco tego życzy i. k. mość, pan nasz miłościwy, iako prawdziwie sądzi, że nie nie iest potrzebniejszego nad zdrowe, dobre y prędkie rady,—gdyż prolongacye y substancye wszystkich y zdrowia, a osobliwie i. k. mości, na którym universalis patriae nititur salus, w niwecz obracają.

Kiedy zaś ad negotia w. x. Lit. przystempnie i. k. mość, pan nasz miłościwy, między innemi principalissimum widzi być necessarium, iakimby sposobem provideri mogło immunitatibus dobr szlacheckich,—lubo osobliwą mają na to constitucyę, oraz—iakby ratować się mogły od konsistencji y przechodów żołnierskich? do czego i. k. mość, pan nasz miłościwy, nie tylko tak wiele poselstw, ale też sama onych ostatnia ruina y płacz iniuriatorum pociąga; y że i. k. mość,

iako verus patriae pater, za panowania swego nad własne zdrowie y inne szczęśliwości omnem ichże praeponendo tranquillitatem, inszego nie wynayduie sposobu, iako skuteczne przedsięwzięcie disciplinae militaris, a oraz sposób iaki locationis woyska bez takowey aggrawacyi; która gdy teraz singulis zostaje molesta, za czasem universis minam minatur: życzy tedy i. k. mość takowym disconvenientiom propositis et adinvenendis mediis zabieżeć.

Wychwalić niepodobna niewygasłej i. k. mości pamięci, iż powinna być sua cuique merces; dla czego pilno zaleca debita woysku w. x. Lit. w borgowey służbie zostającym, iako zasłaniającym oyczyznę własnymi piersiami synom, sanguinis pretium aby było obmyślane, y iakoby dalszych długów accrescencya widomey nie tępiła ochoty bella domini gerentibus.

Fokładać też raczy i. k. mość inter summa momenta y artyleryę w. x. Lit., iako militiae robur, oraz iey potrzeby, ile kiedy rzadko ad sufficientiam ma swoją opatrność, przez co zawod im przez wszelkich, (gdy w pole ad usus belli commodum wyprowadzona być nie może) dzieie się, insinuat, iż tedy i. k. mość, pan nasz miłościwy, ex paterna sua solitudine subsidiis rzeczy-pospolitey.

A że valor monetae ex praesenti rerum statu differebatur y w niey należytego niemasz postanowienia, y owszem różna każdego prawie pro libitu variatio, tudziesz rerum precii, które exigitur częstokroć przez kupców iniquissime, nulla zostaje ordinatio; tedy rozumie i. k. mość, pan nasz miłościwy, przeto derogatum esse rzeczy-pospolitey, która sama, iako domina, takowy ma determinować valor, nie żadney iakiey prywatney citra consensum oney abusus z ak-



cyi pomienionej, czyli też diminutii pochodzący.

Monet niemniej i. k. mość, pan nasz miłościwy, ad proponendum y ta wielka publica incommoditas, osobliwie obywatelom w. x. Lit. na seym longo itinere commeantibus, gdy przez Wisłę w trudnym bez mostu traiekcie,—w tenczas naybardziej, gdy periculose exundat,—nie mogą podług czasu należytego przybywać, nie bez uchybienia województwom y powiatom swoim winney usługi; a jeżeli się przebyć dostanie, drugie w Warszawie inundat malum, to iest, extenuatio peculi ob caristiam ledwie nie wszystkich rzeczy: co nieuchibnie mogło by averti, gdyby pomienionego mostu erectia utriusque gentis consensu nastąpiła y summa na nie obmyślona była.

Kiedy zaś prawa conserwujące in immunitatibus suis dobra ziemskie violatiorem odniosły przez locatię woysk w. x. Lit., o którą wielmożny xiaże kanclerz wielki w. x. Lit. nie tylko ex teneritudine custodiae legum et zelo communis iniuriariae, ale też ex aggravatione własnych dobr swoich wziął przed się s tym, kto takową woyska w. x. Lit. disposuit po dziedzicznych dobrach consistentią, actionem iuris, da Pan Bóg, in facie całej rzeczy-pospolitej; więc i. k. mość, pan nasz miłościwy, non vocat in dubium, że y drudzy ukrzywdzeni w. x. Lit. obywatele, pomienionemu wielmożnemu xięciu zechcą addere momentum, do vindicowania takowych od woyska stanowisk.

Nie raczy y tego i. k. mość, pan nasz miłościwy, przepominać, co concernit szkodliwą in iurisdictionibus inter gentem korony et gentem w. x. Lit. collizyą, kiedy trybunał koronny, uciekających się pod protectią swoię z woysk w. x. Lit. żołnierzy cudzoziemców o zasługi, y z skarbu tegoż sobie należące, pułkowników własnych incompe-

tenter adcitantes tuetur, forum citatis, choć incompetens, uznaie, a zatym non auditis rationibus na stronę obywatelów w. x. Lit. militantibus directe respondere każe; aby tedy inter ordinatas circa pacta unionis korony z w. x. Lit. iurisdictiones y commissyi woyskowych ex generali ordinum consensu postanowionych nie zageszczały się convulsiones (bo te vim legis sapiunt) sonsequenter przez takową collizję publiczne nie tamowały się obrady,—providendum i. k. mość, pan nasz miłościwy, raczy.

Commissya różnic pogranicznych w. x. Lit. s Carami ichmość Moskiewskiem, przez urodzonego Łukomskiego—sędziego ziemskiego y Jana Zembockiego, urzędników Witebskich, i. k. mości y rzeczypospolitej commissarzów, względem tych że differentii zaczęta et per biennium tractowana, ponieważ skutku swego wziąć nie mogła dla nadeszłej śmierci iednego s tych kommissarzów—urodzonego Zembockiego; tedy i. k. mość, pan nasz miłościwy, do reassumpciej tegoż tractatu s pomienionemi Carami in locum demortui inszego commissarza naznaczyć gotów zawsze, byle się rzecz-pospolita reflectowała, — jeżeli ta commissya ma bydz tylko particularium et inter particulares, iako i. k. mość z oycowskiej swojej in publicam przezorności mieć dotąd chciał, czyli też generalną pospolitych granic, iako e contrario praetendatur na ziazdach pomienionej commissii; byle na nie przyzwoite expensa z skarbu w. x. Lit. in tempore obmyślone były, ponieważ y przeszłym commissarzom erogowana summa przez assignatie dotychczas nie iest zapłacona.

A że immunitatibus ecclesiasticis i. k. mość, pan nasz miłościwy, pro iure patronatus suo regio zwykł subvenire; przeto gdy duchowieństwo dioecesis Smoleńskiej non unam w tym sobie illatam praetendit iniuriam, że dobra tegoż bi-



skupstwa ze wszystkimi apparatami kościelnymi, wespół y Smoleńskiem in partes Moschoviticas odeszły, e converso zaś ritus graeci disuniti dobrami, Pieczarsk nazwanymi, cum suis attinentiis et pertinentiis, nieopodal Mohilowa quondam do monasteru Kiiowskiego należącymi, lubo sub ditione i. k. mości ab antiquo zostają, aż dotąd libere fruuntur: nil aequius paterno pectore uznawać raczy w tym interesie osobliwym—Carów Moskiewskich compellare pisaniem, aby przynajmniej dobr Pieczarsk, ile kiedy w państwie et sub felicibus regiminis auspiciis i. k. mość subsistunt, lubo per inaequivalentem commutationem teyże dioecesis biskupstwa Smoleńskiego ustąpić, a zatym apparaty kościelne de pleno et integro przywrócić chcieli, co utrumque i. k. mość, pan nasz miłościwy, quam instantissime zaleca.

A iako zawsze Car i. k. mość et trorum perpetuo stipat nie przebrana łaskawość ad stipendia praebitanda zostającym in obsequio oyczyzny; tak pamiętając na urodzonego Jerzego Dominika Dowmonta, stolnika Kowieńskiego, który na stolicy Moskiewskiej czas niemały na residentii wytrzymawszy, tam zdrowia swego znacznie nadwerędził, z uszczerbkiem y własney substancii, teraz, post exantlatos na usłudze publiczney labores, aby przyzwoitym cieszył się odpoczynkiem, sprowadzony zostać; zaleca i. k. mość pan nasz miłościwy, aby naznaczone solarium,—ponieważ go z skarbu w. x. Lit. (bo ten, dla ustałych extraordinarynych od seymu zerwanego podatków, żadney na to nie mógł obmyślić prowisii) dotąd nie doszło (bez

którego zaciągniętych długów swoich wypłacić nie może y swoich wydzwignąć oppignorationes),—obmyślane mu było y realiter oddane cum gratitudine rzeczypospolitey emerita; oraz y to insinuat stanom w. x. Lit., jeżeli na iego miejsce potrzebna iest inszego residenta ordinatio.

Temuż respektowi i. k. mość, pan nasz miłościwy, y urodzonego Samuela Kazimierza Rożyckiego hramot Moskiewskich generalnego tłumacza, sekretarza swego, nad expeditiis ustawicznie pracującego, aby za te prace swoje postanowiona z skarbu w. x. Lit. praetensa doszła portią—pilno zalecać raczy.

Za tym longa serie materiaram nie zda się i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, seymu przyszłego zatrudniać, którego pożądaney conclusiey tak wielkie pacis y belli momenta rempublicam respiciunt; ale raczy w tym wszystkim dopomódz, cokolwiek rzecz-popolita proficuum sobie osądzi. Reliqua in hunc finem promovenda et dicenda i. k. mość, pan nasz miłościwy, prudentiae et activitati urodzonego posła committere raczy, zdrowia dobrego y szczęśliwych w radach publicznych successów uprzejmościom y wiernościom waszym życząc.

У тоє інструкції, при печаті притисненой, подписъ руки тими словы: На własne i. k. mości pana naszego miłościwego rozkazanie: Dominik Mikołaj książę Radziwiłł—kanclerz wielki w. x. Lit. Которая-жъ то инструкция, черезъ особу верху помененую ку актикованью подана, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписана.



1694 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 1857—1758.

307. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Казимира Сапѣги, объ освобожденіи отъ постоевъ и войсковыхъ повинностей имѣній, находящихся въ воеводствѣ Брестскомъ и принадлежащихъ къ администраціи Владимірскаго епископа Заленскаго.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсеца Ноября девятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно въ Богу велебный отецъ Янъ Пронскевичъ, универсалъ ясновельможного его милости пана воеводы Виленскаго, гетмана великаго великаго князства Литовскаго, на речъ въ немъ ниже выражоную, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Kazimierz Jan Sapieha, hrabia na Buchowie, Zasławiu y Dombrownie—woiewoda Wileński, hetman wielki w. k. Lit., oznaumie:

Iż dobra duchowne metropolii Kiiowskiej, władcytw Brzeskiego z swieczennikami, w woiewództwie Brzeskim leżące, w administratii na ten czas iaśnie wielmożnego imci xiędza Zaleńskiego—biskupa Włodzimierskiego zostaiące, że są in fundo terrestri, a niemniey tribuendo to meritis imści, w swoją biore protec-

tie, y ab onere dachu y stanowiska nazawsze, póki ius meum trwać będzie, uwalniam y excipue, oraz: przykazuie, ichmościom panom woyskowym, aby ullo titulo exactii nie ważyli się tych dobr uciążać, choćby też per inadvertentiam cancellaryey, iakowakolwiek assignatia wypadła, które wszystkie podnaszam, cassuie y vigore teraznieyszey woli moiey annihiluie; a in casum contraventionis temu ordinansowi memu ściśle sądzić y karać irremissibiliter declaruie. Dat. w Wysokim, dnia szóstego Nowembris, tysiąc sześćset dziewiędziesiąt czwartego.

У того универсалу при печати ясновельможного его милости пана воеводы Виленскаго гетмана великаго, великаго князства Литовскаго притисненой подписъ руки тыми словы: Kazimierz Sapieha—woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ универсалъ, черезъ особу верху помененую ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписанъ.



1694 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 1755—1756.

308. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Казимира Яна Сапѣги, данный на имя офицера Бутлера объ освобожденіи отъ постоя имѣнія Линова, принадлежащаго Опшмянскому маршалку.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсеца Ноября тридцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Ерый Бутлеръ, поручикъ regimentу ясневельможного его милости пана каштеляна Виленского, гетмана полного великого князства Литовскаго, ординансъ ясневельможного его милости пана воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовскаго, на речъ въ немъ нижей помененую, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Kazimierz Jan Sapieha—hrabia na Bychowie, Zasławiu y Dombrownie, wojewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit., ięgomć panu oficerowi, na ten czas comendę mającemu regimentu pieszego niemieckiego iaśnie wielmożnego ięgomć pana kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego w. x. Lit., daię ten ordinans, abyś waszmość, za odebraniem onego, pod praetextem dożywotników Kobryńskich

nie ważył się ullo praetextu do dobr wielmożnego ięgomć pana marszałka Oszmiańskiego, nazwanych Linowo, interesować, sub onera dachu y stanowiska pociągać, ani żadnemi aggrawować exactionami, za które dobra naznaczam w odmianę dobra plebanii, w województwie Brzeskim leżących, excepto Prużańskiej, Horodeńskiej, Mrozowskiej y Szereżowskiej, gdzie dach mając, żadnych ważyć się exacty nie mają, pod sądem y karaniem, a do Linowa nie interesować się, bo te dobra cale chcę mieć ab onere dachu y stanowiska wolne. Dat. w Wysokim, dnia siódmego Nowembris, tysiąc sześćset dziewiędziesiąt czwartego.

У того ординансу ясневельможного его милости пана воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовскаго, при печати притисненой подпись руки тыми словы: Kazimierz Sapieha—wojewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit. Который же тотъ ординансъ, черезъ особу вверху помененую ку актикованью поданный, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ принять и уписанъ.



1695 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 1869—1870.

309. Ординансъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Казимира Яна Сапѣги военнымъ начальникамъ, чтобы они вывели войска изъ мѣста жительства шляхты Гушанской, Тучнянской и Виской.

Шляхта изъ королевскихъ столовыхъ имѣній—Гущи, Тучна и Висковъ, принадлежащихъ къ Брестской экономіи Ломазкому ключу, обратилась съ жалобою къ великому Литовскому гетману Казимиру Яну Сапѣгѣ о томъ, что подвѣдомственное ему войско, находящееся подъ командою военачальниковъ Клокмана, Шплинга, Бутлера и другихъ, незаконно занимаетъ квартиры въ вышепомянутыхъ имѣніяхъ, бьетъ, сажаетъ въ тюрьму шляхту, требуетъ себѣ корма (стаціи) и забрало готовыми деньгами болѣе шести

тысячъ злотыхъ. На основаніи этой жалобы гетманъ Янъ Сапѣга посылаетъ вышепомянутымъ военачальникамъ повторительный свой приказъ, чтобы они вознаградили шляхту за всѣ понесенные ею убытки; въ противномъ случаѣ онъ грозитъ прислать своихъ помощниковъ, которые обязаны будутъ отправлять къ нему непокорныхъ для учиненія надъ ними строгаго наказанія по военному артикулу. Гетманъ Сапѣга надѣется, что болѣе до него не будутъ доходить подобныя жалобы.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ пятого, мѣсеца Февраля двадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Кристофъ Тарновскій, ординансъ ясневельможного его милости пана Сапѣги, воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, на речъ въ немъ ниже выражоную, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Kazimierz Jan Sapieha, hrabia na Bychowie, Dąbrownie, Zasławiu, wojewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit., iegoomość panu Kłokmanowi—porucznikowi, Szylingowi—chorążemu, Butlerowi—Horodeńskiemu porucznikowi y innym wszystkim ober y under-oficerom regimentu iaśnie wielmożnego imci pana kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego w. x. Lit., surowie przykazuie tym moim ordynansem:

Doszła mię wiadomość y skarga od

szlachty Huszczańskiey, Tucznianskiey y Wiskiey, dóbr stołu iego król. mości od ekonomiey Brzeskiey, klucza Łomazkiego, iż bez żadnego ordynansu mego, swawolnie, tam sobie stanowisko usurpuiecie w dobrach, ciężarom żołnierskim niepodlegających, szlachtę biiecie, więzicie, statie sobie dawać każecie, y iuż gotowizną więcej niżeli na sześć tysięcy szkody poczyniliście. Za czym powtórny to mój ordynans do wm. wydaie, abyście zapłaciwszy y uspokoiwszy wszystkie krzywdy poczynione, zaraz precz ustapili; inaczej poszlę assistentią, aby iako nieposłusznych ordynansom moim do mnie przyprowadzono, y surowość artykułów woyskowych nad wmciami pokazać bym sądem moim musiał. Ostatni tedy ten mój ordynans wydaie, abym więcej od tey szlachty skargi nie miał. Datum w Warszawie, dnia ośmnastego Februarii, tysiąc sześćset dziewiędziesiąt piątego.

У того ординансу, при печати притисненной, подпись рукъ тыми словы: Kazimierz Sapieha—wojewoda Wileński, het-



man wielki w. x. Lit. Который же тотъ до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ  
ординансъ, черезъ особу вверху поме- принять и уписанъ.  
неную ку актикованью поданы, есть

1696 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 2939—2946.

310. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ отпра-  
ляемымъ на сеймикъ передъ конвокаціей.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на предкомиціальный сеймикъ по вторичному воз-  
званію примаса королевства, дали своимъ по-  
сламъ отправляемымъ на вальный сеймъ въ Вар-  
шаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Прежде всего просить примаса королевства, какъ о сохраненіи общественнаго спокойствія и братскаго единодушія между подданными, такъ и о сохраненіи безпристрастнаго правосудія и внѣшней безопасности, какъ главнѣйшихъ основъ и двигателей государственной жизни.

2) Просить всѣ сословія рѣчи-посполитой принять участіе въ испрошеніи у папы вліятельнаго содѣйствія къ примиренію враждующихъ между собой лицъ—Виленскаго воеводы и Виленскаго епископа, изъ которыхъ послѣдній обезславилъ перваго.

3) Почтить заслуги знаменитыхъ вождей и просить рѣчь-посполитую о назначеніи комиссаровъ для снятія счетовъ съ гетмановъ,—съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы рыцарству в. кн. Литовскаго были дарованы всѣ тѣ преимущества, на которыя оно получило право по своимъ заслугамъ.

4) Чтобы наступающая конвокація, — не въ примѣръ предшествовавшимъ, всегда страдавшимъ излишнею и вредною длительностію,—была окончена въ теченіи трехъ недѣль, безъ всякихъ проволочекъ.

5) Чтобы послы иностранныхъ государей, на все время конвокаціи, были удалены изъ Варшавы съ цѣлью устраненія ихъ завистливаго вліянія на ходъ избранія новаго короля.

6) Въ случаѣ сорванія конвокаціоннаго сейма, послы, въ видахъ облегченія предстоящаго избранія, должны засвидѣтельствовать — какъ о пламенной ревности всего воеводства на службу

отечеству, такъ и о всеобщемъ желаніи конвокаціи коронной.

7) Должны ходатайствовать, чтобы нѣкоторые права воеводства, обозначенныя *in pactis conventis* и несоблюденныя покойнымъ королемъ, были возстановлены его наслѣдникомъ,—въ особенности, чтобы Брестскому воеводству былъ позволенъ свободный ввозъ соли изъ Гданска по примѣру другихъ воеводствъ, пользующихся этимъ же правомъ относительно соли, привозимой изъ города Крелевца.

8) Чтобы трибунальные декреты в. в. Литовскаго, состоявшіеся послѣ извѣщенія примаса о смерти короля, такъ и тѣ, которые будутъ составлены внѣ предписаній закона, — не имѣли законной силы.

9) Чтобы рѣчь-посполитая, въ видахъ ограниченія лихоимства ассесорскихъ трибунальскихъ писарей, которые, пользуясь неопредѣленностію на сей предметъ и въ статутѣ и въ конституціяхъ, берутъ сколько имъ вздумается и отъ декрета и отъ процесса,—чтобы позаботилась о составленіи на сей предметъ закона опредѣленнаго.

10) Чтобы совмѣстно съ другими чинами рѣчи-посполитой послы изыскивали средства къ устраненію вреднаго вліянія на конвокацію зла, водворившагося въ отчизнѣ отъ пренебреженія отечественныхъ законовъ.

11) Чтобы возобновленіе Брестской крѣпости, необходимой для защиты отъ непріятельскихъ набѣговъ, какъ воеводства, такъ и пограничныхъ мѣстъ в. кн. Литовскаго, было исходатайствовано у новаго короля чрезъ *pacta conventa*.

12) Чтобы подскарбій в. к. Литовскаго сдѣлалъ распоряженіе о вывозѣ экономическими Брестскими подводами въ г. Брестъ лѣса, assi-



гнованнаго покойнымъ королемъ на постройку созженной непріателемъ совѣщательной (сеймовой) избы въ Брестѣ же.

13) Чтобы воеводство Брестское, во вниманіе къ его совершенному разоренію, вслѣдствіе постоянныхъ передвиженій войскъ, какъ на войну противъ Турокъ, такъ и обратно,— было освобождено на наступающей конвокаціи отъ всякихъ податей и поборовъ.

14) Чтобы пенсія, назначенная Казимиру Сапѣгѣ— Трокскому каштеляну и Брестскому старостѣ въ размѣръ 2,000 злотыхъ изъ доходовъ Брестской экономіи,— исправно выдавалась ему администраторами этой же экономіи.

15) Чтобы предприняты были мѣры къ устраненію самовольныхъ захватовъ нѣкоторыми духовными коронныхъ аббатствъ.

16) Чтобы лица свѣтскаго званія, живущія въ предѣлахъ Брестскаго воеводства и жалующіяся на гнетъ духовныхъ судовъ, были освобождены отъ подсудности духовенству и чтобы подтверждена была конституція 1655 года.

17) Чтобы въ *racia conventa*, для памяти новому королю, было внесено желаніе воеводства и просьба — объ искорененіи вреднаго обычая раздавать однимъ и тѣмъ же лицамъ по нѣскольку вакансій.

18) Чтобы иностранцамъ, завидующимъ шляхетскимъ достоинствамъ и не успѣвшимъ доказать своего благороднаго происхожденія даже въ своемъ отечествѣ,— не назначались индигенаты.

19) Чтобы соляная жупа, заложенная недавно въ Брестѣ королевой и дѣлающая притѣсненія шляхтѣ въ свободномъ добываніи ими соли изъ другихъ мѣстъ и по болѣе дешевымъ цѣнамъ, была закрыта и совершенно уничтожена.

20) Чтобы цѣнность монеты была возстановлена соотвѣтственно курсу назначенному послѣднею конституціею.

21) Чтобы рѣчь-посполитая возвратила обратно наслѣдникамъ Мартина Огнискаго ту сумму, которую внесли они для уплаты Стародубскимъ и Смоленскимъ выселенцамъ и которая, по распоряженію короля, была затрачена на нужды королевства.

22) Вслѣдствіе ужаснаго убійства Еленскаго и другихъ, совершеннаго недавно на Мозырскомъ депутатскомъ сеймѣ, послы, въ видахъ предупрежденія такого зла и въ Брестскомъ воеводствѣ, должны сильно настаивать, чтобы лица, совершившія это ужасное преступленіе, въ случаѣ если они засѣдаютъ въ посольской избѣ, немедленно были лишены своихъ правъ и отрѣшены отъ участія въ посольской дѣятельности.

23) Послы должны обратить вниманіе рѣчи-посполитой на жалобу Грабовскаго — судьи земскаго и городничаго Брестскаго, по поводу притѣсненій, дѣлаемыхъ ему администраторами экономіи Брестской.

24) Въ видахъ облегченія трудностей тяжелаго военнаго времени, послы должны заявить, чтобы недоимки, числящіяся за Брестскимъ воеводствомъ, были сполна взысканы скарбовыми сборщиками.

25) Должны поставить на видъ и испросить на будущее время распоряженіе подскарбія, чтобы контрагенты чопового-шеляжнаго не обременяли шляхетскихъ дворовъ несправедливыми поборами, взимая оныя нерѣдко даже съ тѣхъ дворовъ, при которыхъ вовсе нѣтъ корчемъ.

26) Въ виду нарушенія равенства в. к. Литовскаго съ Короной, обнаруживающагося въ раздачѣ столовыхъ и другихъ имѣній разнымъ короннымъ лицамъ, послы должны добиваться, чтобы таковыя имѣнія на будущее время раздавались исключительно туземцамъ, а контракты на оныя изготовлялись бы подскарбіемъ в. к. Литовскаго.

27) Должны ходатайствовать о возвратѣ назадъ Брестскою экономіею шляхетскихъ уволокъ, захваченныхъ ею у шляхты с. Гершоновичъ и неправильно приуроченныхъ къ землѣ экономической.

28) Должны тщательно позаботиться о справедливомъ распредѣленіи войтовствъ.

29) Должны принаровиться къ рѣшенію другихъ воеводствъ относительно вопроса: слѣдуетъ ли на предстоящемъ избраніи принять ими Пяста, или нѣтъ?

30) Воеводство требуетъ, чтобы для Брестской крѣпости возстановлена была пѣхота, до сихъ поръ набравшаяся изъ Брестской экономіи и теперь непоставляемая администраторами.

31) Послы должны позаботиться объ устраненіи неудобствъ, проистекающихъ для сеймовыхъ пословъ и сенаторовъ отъ недостатка квартиръ, и похлопотать, чтобы на будущее время таковыя квартиры были обезпечиваемы распорядителями сеймовъ.

32) Чтобы шесть уволокъ, находящихся съ древнѣйшихъ временъ во временномъ владѣніи фамиліи Баерскихъ, были отданы этой фамиліи на правахъ наслѣдства.

33) Для удовлетворенія жалобъ, часто поступающихъ отъ жителей воеводства на безчинство татарскихъ хоругвей, расположенныхъ въ предѣлахъ ихъ воеводства, просить, чтобы въ ротмистры этимъ хоругвямъ были назначаемы шляхтичи.



Лѣта отъ Нароженъя Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ шосто-го, мѣсеца Августа двадцать осмо-го дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Геронимъ Казимеръ Домбровский—писарь кгородскій и судья каптуровый Берестейскаго воеводства, инструкцію ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейскаго на сеймику передконвокаціонномъ постановленую, къ актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную:

Instrukcia od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów województwa Brzeskiego, na seymik anteconvocacyjny, pro die 27 Augusti in anno millesimo sexcentesimo nonagesimo sexto, za powtórna innotescencją iasnie oświeconego xiążęcia iegomcia xiedza primatis regni, do Brześcia zgromadzonych dana: iasnie wielmożnemu imci panu Michałowi Sapiezie, strażnikowi wielkiemu w. x. Lit. y wielmożnemu imci panu Dominikowi Szuyskiemu, chorążemu Brzeskiemu, staroście Jałowskiemu, na seym walny Warszawski convocacyjny — posłom naszym zgodnie obranym.

Gdy nie bez wielkiego żalu całego chrześcijaństwa, tak wielka strata naiasniejszego pana ś. p. króla iegomościa in summam nas orbitatem przywiodszy, wielkimi undique malorum grozi naufragiis; tey, Bogu naprzód, któremu omnipotenti attributo wszystkich narodów królestwa stoia, y w nich z łaski one-go reges regnant, województwo nasze Brzesciańskie, gorącemi supplikuiąc sup-

plicius, hoc unicum ad amovenda mala bierze przed się remedium; że in conservationem status et regni, utique consulere mamy czas y wolność, ku czemu accessit vigilantia iasnie oświeconego xiącia imci primasa regni do oyczystey obrady omnium populorum vota rzeczypospolitey wzywaiąca. Więc ichmć panowie posłowie nasi, pro innato zelo boni publici i za primacyalną czułość nomine województwa podziękowawszy, upraszać będą, aby y daley zelantem dał operam do postawienia in fundamento legis dobra pospolitego y całości rzeczypospolitey. A iż prima ma być cura, aby pokoy pospolity, zgoda y braterska confidentia et unio inter cives animorum, przytym sprawiedliwość święta, która firmat regna, obrona y porządek wszelaki, iako animarum, była zachowana; przeto omnimodo starać się o to będą ichmć panowie posłowie, aby tym wszystkim rzeczom, quam optime ab omnibus ordinibus regni na teraznieyszey convocatiey prospectum et sufficienter consultum było.

A że nil placitum sine pace Dei y najwyższych obrad irrita, częstokroć dla niezgody domowey, bywaią molimina, gdy rzecz-pospolita nasza (czego anteacta saecula nie pamiętaia) ad eam tych czasów przyszła infelicitatem, że w domu bardziey, a niżeli in hostico patimur hostilia; słysząc województwo nasze, s tak wielkiey magnorum civium collisiey, która y przeciwko tym samym, którzy pro aris dimicant, ecclesiae fulmina provocavit; zabiegaiąc wczesnie tam meticulo malo, aby y ten szczęśliwie następujący y tak potrzebny bono publico seym, z tey niechęci nie był in periculo zerwania, supplici prece przez ichmć panów posłów swoich uprasza wszystkich stanów rzeczypospolitey, aby powagą y interpositią swoją racyli quam diligentissime instare do oycy świętego,— iako by urażony honor iasnie wielmożnego



imci pana wojewody Wileńskiego wielkiego województwa w. x. Lit., (którego perennat sola gloria Martis arena) do iegości xiedza biskupa Wileńskiego iustissimis mediis supremam odebrał medellam.

Jaśnie wielmożnym ichmć panom wozdom woysk oboyga narodów, którzy indefesso studio et opera, w tak wielu cum immortalis gloria odprawionych campaniach, niosąc zdrowie y hoyną substancję swoją na zaszczyt miłej oyczyzny swoiey przeciwko nieprzyjacielowi krzyża świętego, iako Hercules columnae, dzwigaią na sobie pondus rzeczy-pospolitey; za wszelakie starania y ustawiczne prace, niemniej y za terazniejsze in ipso periculorum astu zostaiącey oyczyzny conatus, należytey wdzięczności y podziękowania oddawszy tribut, ichmć panowie posłowie nasi urgentissime exostulabunt, aby ex utroque ordine, na przyszłej convocathey, rzecz-popolita naznaczyła commissarzów do liquidacley ichmć panów hetmanów, cum plenaria potestate dania assecurathey całemu rycerstwu w. x. Lit., in vim należytych zasług onego.

Seymów prolongatie że zwykły wielkie rzeczy-pospolitey przynosić incommoda; więc, sistendo hoc malo, ichmć panowie posłowie nasi przyłożyć mają starania, ażeby terazniejsza następująca convocatia intra spatium trzech niedziel bez prolongathey skończyć się mogła.

A że interest na tym wiele oyczyźnie naszej, ażeby in securo, salva libertate następującey przyszłej convocathey, obradę odprawić mogła, którey szczęśliwości invident nam inne narody; przeto instabunt ichmć panowie delegati nostri, żeby posłowie postronnych monarchów, nie byli nam praesentes na ten czas w Warszawie.

Inquantum też ta nieszczęśliwość in tam periculoso statu na oyczyznę naszą paść miała przez zerwania następującey

convocathey; denuntiabunt ichmć panowie posłowie flagrantem zelum województwa naszego na obronę oyczyzny et universale desiderium convocathey koronney, dla ufacilitowania, da Bóg przyszłej, electhey nowego monarchy.

Lubo z całą rzeczą-popolitą nie wątpi województwo nasze de amore ku oyczyźnie najaśnieyszych królewiców ichmć, że zechcą concurrere, do wszelkiego dobra rzeczy-pospolitey; ieżeli by iednak w czym pactis conventis non satisfactum przez ś. p. najaśnieyszego króla imć pana naszego, upraszamy ichmć panów posłów, ażeby się domówić raczyli, ut satisfiat a successoribus, y cokolwiek być może cedat in emolumentum rzeczy-pospolitey. Wielką w tym kładzie województwo nasze krzywdę sobie, iż z innymi województwy w. x. Lit. aequalitati quid derogans, gdy innym wolno prowadzić sól z Królewca, same tylko województwo nasze hoc emolumento privatur: więc adiicient activitatem suam ichmć panowie posłowie, ażeby wolna była województwu naszemu importancia soli ze Gdanska.

Dekreta tribunalskie w. x. Lit., które emanarunt post publicationem universalów x-cia imć kardynała, primasa naszego, donoszących lugubre fatum monarchi naszego zmarłego, nie mają mieć waloru. Dekreta, które by in futurum mieli być ferowane w tribunale w. x. Lit. ultra praescriptum leges, nullitate cessare mają.

Pisarze assesorscy dekretowi, że hucusque ani w statucie w. x. Lit., ani w constitutionibus seymowych, expressam legem nie mieli certum, quantum by od dekretu y sprawy ichmć należało, ale tylko pro libitu suo et libero arbitrio cum summo praeiudicio et depactatione partium dochody sobie wyciągaia; tedy domowią się tego ichm. panowie posłowie, aby novum w tym punkcie rzecz-popolita ius uformowała.



A że różne vulnera w oyczyźnie naszej znaleźć się mogą, przez exorbitancye przeciwko prawom wieczystym; więc zład by kolwiek te cicatrices znajdować się miały, na następującej convocatiey cum praesentibus ordinibus regni medellam temu ichmć panowie adinvenient.

Reparatia zamku Brzeskiego fortificationey, iako może przynieść nie tylko woiewództwu naszemu znaczne refugium, pod czas incursiey nieprzyjacielskiey, ale też y całemu w. x. Lit. na pograniezu zaszczyt; instabunt tedy ichmć panowie posłowie nasi, ażeby futuro regnanti per pacta conventa te opus zalecone było.

Incursia nieprzyjacielska, że wielkie incommodum przyniosła woiewództwu naszemu, przez conflagratią wszystkiego miasta Brześcia y zamku, gdzie zgodnego miejsca do consultacii publicznych, według statutu w. x. Lit. nie mamy; tedy efficient ichmć panowie posłowie activitate sua u imci pana podskarbiego wielkiego w. x. Lit., stante interregno—supremi administratoris ekonomiy wszystkich Litewskich, ażeby drzewo, za assignacyą ś. p. króla imci zeszłego, na izbę seymikową, podwodami ekonomiey Brzeskiey z tej puszczy wystawione było.

Przechody woyska w. x. Lit. coroczne na campanię y po campaniey, od zaczęcia wojny Tureckiey, iako już prawie Arabiam desertam uczynili; tak tą oppressią zniszczone woiewództwo zaleca ichmciom panom posłom, obstringendo amore fraterno, ażeby na żadne podatki na terazniejszey convocatiey nie pozwolili.

Merita toga et sago iasnie wielmożnego imć pana Kazimierza Sapiehy, kasztelana Trockiego, starosty Brzeskiego, iako merentur nie tylko u najsławniejszych monarchów naszych, ale też y u całej rzeczy-pospolitey respectum; tak

ponieważ to patuit woiewództwu całemu, iż według przywileiów najsławniejszych królów ichmć dochodziła pensia dwa tysiące złotych z proventów ekonomiey Brzeskiey antecessorów na starostwie Brzeskim imć pana kasztelana Trockiego; przytym nie tajne są całemu woiewództwu szczupłe dochody tego starostwa: tedy instabunt ichmć panowie posłowie, ażeby per interpositionem reipublicae ex regnaturi principis gratia, taż pensia dwóch tysięcy złotych mogła dochodzić iasnie wielmożnego imci pana Trockiego od administratorów ekonomiey Brzeskiey.

A lubo oyczyzna nasza zostaje pro tunc orbata principe; iednak gdy w nas innata generositas wzbudza słodką pamięć regiminis najsławniejszych monarchów naszych, za szłuszną rzecz kładzie wszystkie woiewództwo nasze—tueri decora et iura maiestatis, które invidi labefactare intendunt. Zaczym, że niektórzy duchowni, postposita autoritate regia et collatione per provisionem Romanam, opactwa w koronie polskiey invadere intendunt; niżeli nam przydzie do obrania nowego pana, ichmć panowie posłowie mają omni studio et conatu elaborare,— ażeby hi provisi arceantur, y niedopuszczeni byli do apprehensiey dobr opactw.

Gdy nie pojednokrotnie zachodzą na seymikach naszych querimoniae od braci woiewództwa Brzeskiego, uskarżających się na oppressią sądów duchownych; tedy mają praecavere ichmć panowie posłowie nasi lege publica, ażeby ratione fundi, stan świecki nie był pociągany do sądu duchownego, sub nullitate dekretów; także y constitucia anni 1655 ażeby in suo robore approbowana zostawała.

Przez rozdawanie wakansu iednego kilku osobom, że się zwykły częstokroć tym nasze publiczne tamować obrady; starać się o to będą ichmć panowie po-



słowie, ażeby futuro regnanti, per pacta conventa, do pamięci to donesione było, ne in futurum id fiat.

Decus kleynotu szlachectwa naszego, gdy iest tak słodkie, iż się y z postronnych narodów do niego różni cisną y, nie dowiodszy żadnemi dokumentami avitam nobilitatem y w swoich kraiach, tu u nas indigenaty otrzymują; tedy procurabunt ichmć panowie posłowie, ażeby to in futurum nie działało.

Żupa solna, noviter przez naiśnieyszą królowę ieymć cum summa oppresione stanu szlacheckiego w Brześciu wystawiona, iako wielkie praeiudicium przynosiła do tych czas woiewództwu naszemu, nie tylko per excessivum precium w przedawaniu soli, ale też y przez zabieranie inszey, gdziekolwiek do skupienia stanowi szlacheckiemu wolney, przez administratorów tey żupy; tedy, że indigenae na woiewództwo nasze, iako wolny naród, nie chcą hoc iugum pati, domówią się ichmć panowie posłowie, nie tylko demolitionem tey żupy in praesenti, ale też et in futuro annihilationem.

Monety valor, gdy pro libitu chciwych ludzi in immensum crescit, procurabunt ichmć panowie posłowie, ażeby iuxta tenorem ostatniey constitutiei był redukowany.

Ichmć panowie successores, godney pamięci iasnie wielmożnego imć pana Marcina z Kozielska Ogińskiego, kanclerza wielkiego w. x. Lit., ponieważ post fata iego mści, z własnych swoich wypłacili summę exulibus do woiewództwa Smoleńskiego y powiatu Starodubowskiego należącą, a ta summa za assygnacyami i. k. m. na potrzebę rzeczy-pospolitey przez imć pana kanclerza rozdana; tedy instabunt ichmć panowie posłowie, ażeby uczyniwszy z skarbem kalkulacyę, była ta summa successoribus wrócona, y oraz

per constitutionem quitancia od rzeczy-pospolitey z exolutiei uformowana.

Lugubris casus zabicia iegomść pana Jeleńskiego y innych, na przeszłym deputaekim seymiku Mozyrskim, gdy nie tylko każdego z nas, na publiczne ziazdy przybywającego, provocat iustam dolo-rem, ale też meretur animadversionem exemplarem; tedy zabiegając, ne hoc malum nocivum serpat y w woiewództwie naszym pari exemplo, dopomodz mają ichmć panowie posłowie nasi, ut patratore facti, ieżeli by się którzy w izbie poselskiej znaydowali, arceantur ab activitate.

Imć pan Grabowski, sędzia ziemski y horodniczy Brzeski, conqueritur, iż ponosi krzywdę od ichmościów panów administratorów ekonomiei Brzeskiej w przywileiu swoim na horodnictwo; tedy recomendabunt hanc iniuriam rzeczy-pospolitey ichmć panowie posłowie.

Tak długa woyna y nieustająca, iako wprowadziła oyczyznę naszą w wielkie onera; szukając huic malo medellam, domówią się ichmć panowie posłowie nasi, ażeby cokolwiek iest retent zaległych w woiewództwie naszym skarb ich dobierał secure przez exactorów swoich.

Executia w wybieraniu szeleżnego przez contrahentów skarbowych po dworach szlacheckich, gdzie y karczem nie masz, summum gravamen przynosi stanowi szlacheckiemu; doniosą tedy w tym querimonia ichmć panowie posłowie imć panu podskarbiemu wielkiemu w. x. Lit. y upomnią się, ażeby w przyszłe czasy podobne nie działały się ausus.

Cne narody korony Polskiej y w. x. Lit., iako per unionem przyszli in aequalitatem, także huic aequalitati zda się derogare, gdy ekonomia w. x. Lit. y inne stołowe dobra w różnych ichmciów panów koronnych administratii chodzili; domówić się mają ichmć panowie posłowie nasi, ażeby pactis conventis futuro



principi obwarowano było, aby ekonomie w. x. Lit. przez samych tylko indigenas possessionatos administrowane zostawały; a contracty o te dobra ekonomiczne ażeby były stanowione przez podskarbiego w. x. Litewskiego.

Włoki szlacheckie w Gierszonowiczach, wsi quondam dziedzicznej ichmć panów Piekarskich, a per commutationem za sumę y Wyczółki do ekonomiey Brzeskiej przyłączone, to iest: włoka iedna Niekielska, a dwie Malarskich, na które zapisy w aktach ziemskich Brzeskich przyznane, a za wlewkami prawnymi imć panu Kazimierzowi Niepokoyczyckiemu, strażnikowi Brzeskiemu, serviente iure haereditario niesłusznie do inventarza ekonomiey Brzeskiej in exolutionem czynszów pociągnione; ażeby per constitutionem od czynszów y wszelakich ciężarów dworu Rzeczyckiego uwolnione były y z inwentarzów ekonomicznych eliminowane zostały—ichmć panowie posłowie wszelkiego przyłożą starania.

Zda się to derogare iustitiae distributivae, gdy niektórzy ichmć panowie starostowie wóytowstwa różne trzymają, przez co labor ad plures, praemia ad paucos, a zatym bene meritis żadnego nie masz ukontentowania minoris fortunae; providebunt tedy huic inconvenienti ichmć panowie posłowie omni consumata dexterritate sua.

Piasta imie ieżeli ma być acceptabile, albo nie, na przyszłej da Bóg electey, mają się w tym stosować ichmć panowie posłowie ad sensum innych województw w. x. Litewskiego.

Piechota, która zawsze bywała z ekonomiey Brzeskiej do zamku tegoż, iest zaniedbaną przez panów administratorów; przeto, ażeby była zamkowi przywrócona,—instat województwo.

Zabieranie gospod na seymach y convocatiach, przez nienależyte do obrady publiczney osoby, że wielką przynosić

zwykło niewygode ichmć panom senatorom y ichmć panom posłom; tedy domówić się mają ichmć panowie posłowie u tego, cuius muneris erit, ażeby każdemu ex ordine w. x. Litewskiego, lub z senatu, lub z izby poselskiej, naznaczona była stantia pod czas seymów.

Włok we wsi Skokach w kluczu Rzeczyckim sześć, od niemałego czasu w possessioni różnych ichmć panów obywatelów w. x. Lit., a za przywilejami ieszcze od ś. p. najaśniejszey królowey Bony, a potem successive od najaśniejszych antecessorów ś. p. króla iegomcia sub onere płacenia czynszu ad mensam principis zostające, ażeby ex respectu emeritae virtutis ichmć panów Baierskich, dobrze w rzeczy-pospolitey zasłużonych, iure haereditario ichmościom cedere mogły,—omnem ichmć panowie posłowie adhibebunt curam.

Na Tatarów, mieszkających w województwie Brzeskim, różne y częste zachodzą skargi; instat tedy województwo przez ichmć panów posłów do rzeczy-pospolitey, ażeby dla prędzey uczynienia z onych sprawiedliwości nad każdą chorągwią był rotmistrzem szlachcie possessionatus w województwie Brzeskim.

Respectuiąc na merita imci pana Krzysztopha Grabowskiego—sędziego ziemskiego Brzeskiego, upraszamy ichmć panów posłów, ażeby powagą y promotią swoją insinuare raczyli w przyszły, da Bóg, rzeczy-pospolitey respect libertatią dworów iegomci w mieście Brześciu, iednego na Piaskach, drugiego nad Muchawcem.

Cokolwiek zatym każdy, pro sensu suo widząc in rem rzeczy-pospolitey inserendum, do instructey podał, to wszystko, in publicis et privatis desideriis, fidei, honori et consumatae dexterritati tak wielkich in republica ludzi iaśnie wielmożnym ichmć panom posłom naszym committimus.



У тоє инструкції подписи рукъ ты-  
ми словы: Kazimierz Sapieha, kasztelan  
Trocki, starosta Brzeski, director sey-  
miku anteconvocacialnego; Krzysztoph  
Dunin Raiecki, pisarz w. x. Lit.; Ludwik  
Konstanty Pociey, podkomorzy woiewódz-  
twa Brzeskiego; Michał Jan na Potoku  
Potocki, kasztelanie Kamieniecki, pół-  
kownik iego król. mci; Krzyrztof z Ko-  
nopnice Grabowski, sędzia ziemski woie-  
wództwa Brzeskiego; Wincenty Kościu-  
szko Siechnowicki, podsędek woiewódz-  
twa Brzeskiego; Mikołay Sadowski,  
woyski Brzeski; Franciszek Szuyski,  
podstoli woiewództwa Brzeskiego; Renald  
Sadowski, pisarz ziemski woiewództwa  
Brzeskiego; Stanisław z Rusiec Rusiec-  
ki; Alexander z Rusiec Rusiecki; Ste-  
fan Antoni z Konopnice Grabowski,  
czesznik Brzeski; Hieronim Kazimierz  
Dąbrowski, pisarz grodzki Brzeski; Be-  
nedykt Buchowiecki, podczaszy Brzeski;  
Stanisław Tyszkowski; Jan Komorowski  
pisarz ziemski Mozyrski; Zygmunt Bene-  
dykt Chrzanowski, chesznik woiewódz-  
twa Brzeskiego; Stanisław Junosza Po-  
doski, woyski Braclawski; Piotr Piekar-  
ski, miecznik Brzeski; Jan Buchowiec-  
ki, skarbnik Brzeski; Jan Fiedziuszko,  
stolnik Połocki; Michał Gabryel Gintowt,  
woyski Wiłkomirski; Stanisław Szuy-  
ski, skarbnik Nowogródka Siewierskiego;  
Władysław Żardecki, chesznik Starodu-

bowski; Jan Apolinary Buchowiecki, pod-  
stoli Gorodzieński; Alexander Jan Kościu-  
szko Siechnowicki; Jan Łyszczyński; Pa-  
weł Kazimierz Bykowski Telatycki; Piotr  
Galemski; Henryk Rayski, chesznik Po-  
łocki; Hieronim Żardecki, chesznik Za-  
kroczymski; Jerzy Ludwik Żardecki, cze-  
sznik Oszmiański; Władysław Baierski,  
podstoli Piński; Franciszek Tur; Jakub  
Jarzyna, lowczy Rawski; Kazimierz Żar-  
decki; Kazimierz Dombrowski; Kazimierz  
Dobronizki, woyski Mozyrski; Karol Mi-  
chał Żardecki; Jan Padhowski; Augustyn  
Michał Tur; Michał Jankowski; Łukasz  
Kazimierz Trembicki; Andrzej Bronikow-  
ski; Konstanty Witanowski; Hrehory To-  
karzewski; Kazimierz Niepokoyczycki,  
strażnik y namiesnik woiewództwa Brze-  
skiego; Antoni Niepokoyczycki, strażnik  
woiewództwa Brzeskiego; Paweł Domi-  
nik Kościuszko Siechnowicki; Benedykt  
Niepokoyczycki; Antoni Niepokoyczycki;  
Jerzy Niepokoyczycki; Stanisław Niepo-  
koyczycki; Michał z Woronney Czyż; Je-  
rzy Grek; Stanisław Narkiewicz. Кото-  
рая же то инструкція, черезъ его ми-  
лость пана Геронима Казимера Дом-  
бровского, чешника Браславского, пи-  
сара кгородскаго и судью каптурового  
воеводства Берестейского ку актико-  
ванью поданая, есть до книгъ кгород-  
скихъ Берестейскихъ принята и запи-  
сана.



1697 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 3017—3020.

311. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ, постановили: для защиты своихъ правъ, свободы и вольностей отъ возрастающихъ постоянно злоумышлений противъ нихъ со стороны нѣкоторыхъ недоброжелательныхъ лицъ, считать всѣхъ таковыхъ злоумышленниковъ и нарушителей сеймовыхъ постановлений врагами отечества и поступать съ

ними, какъ съ возмутителями общественнаго спокойствія, строго придерживаясь конституціи 1667-го года, известной подъ названіемъ: «генеральной амнистіи». Постановление это сохранять въ силѣ впредь до дальнѣйшаго ознакомленія съ мѣропріятіями по этому же дѣлу въ коронѣ и въ другихъ воеводствахъ.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ сего, мѣсеца Генвара одиннадцатаго дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившише очевисто его милость панъ Станиславъ Клембовскій, подчашій Пинскій, слуга ясне освѣценого княжати его милости пана подканцлерого великого князтва Литовского, лядумъ воеводства Берестейскаго на сеймику реляційномъ постановленое, на речъ въ немъ нижей выражонную, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, zechawszy się na seymik pro decimo Januarii ex limitatione za uniwersałem ichmość panów posłów, zgodnie od nas obranych, na miejsce prawem obradom naszym opisane, te nasze zgodne laudum postanawiamy y przy nim się obowiązujemy: Zapatruiąc się, iako malitia teraznieyszego wieku inhiat na wzruszenie praw, wolności i swobod naszych, czego y województwo nasze malo suo niedawnemi czasy doznało, y teraz od tychże przeciwnych malevolencyi nie iest wolne,

kiedy tak potrzebnych obrad naszych nie możemy widzieć pożądanego skutku, — i że teraznieyszy seymik nasz non cessante malevolentia fata pod też infortunium podpada, kiedy niektórzy ichmość obywatele nasi nie dają żadną miarą ad obstantiam obrad naszych coronidem przychodzić; tedy, adacti amore ob conservationem boni publici y województwa naszego, to sobie przyrzekamy fide, honore et constientia: iż gdyby kto in futurum z iakiey nieżyczliwości, albo aliquo malignitatis ductus spiritu, chciał przyszłe obrady wszelkie nasze interrumpere quocunque praetextu et titulo, a był podległy prawu niewzruszonemu anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmemu, titulo: «amnistia generalna»; tedy takiego, stosuiąc się per omnia do pomienionej constitutiei, pro hoste patriae mieć chcemy y przeciwko takiemu, tanquam contra violatorem pacis et tranquillitatis publicae, consurgere deklaruiemy in religiosissima vocis vetandi observantia, limituiąc interea teraznieyszy zjazd nasz ad diem dwunastego mensis Martii, tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt siódmego, — a to in cursu dalszego z wojewodztwy y powiaty w. x. Lit. y korony polskiej porozumienia. Które to nieodmienne laudum y postanowienie nasze, dobrze zważone, podpisuiemy.



У того лядумъ подписы рукъ тыми  
слова: Karol Stanisław xiaże Radziwiłł,  
podkanclerzy w. x. Lit. marszałek sey-  
miku województwa Brzeskiego; Michał  
Sapieha, strażnik w. x. Lit.; Dominik  
Szuyski, chorąży województwa Brzeskie-  
go; Michał na Byszkach Byszkowski,  
kasztelanie Mścisławski, podczaszy Łu-  
kowski; Mikołaj Kazimierz Machwie,  
stolnik Brzeski; I. M. Szuyski, podstoli  
Brzeski; Stanisław Tyszkowski, podstoli  
województwa Brzeskiego; Jan Beklewski,  
podstarości sądowy województwa Brze-  
skiego mpr.; Hieronim Dąmbrowski, pi-  
sarz grodzki Brzeski mpr.; Piotr Piekar-  
ski, mieczny Brzeski; Stanisław Rusiec-  
ki; Jan Komorowski, pisarz ziemski Mo-  
zyrski mpr.; Bonifacy z Nasiłowa O-  
strowski, sędzia grodzki Brzeski, czesznik  
Nowogródka Siewierskiego; Stanisław  
Szuyski, skarbnik Nowogródka Siewier-  
skiego; Kazimierz Wygonowski, podcza-  
szy województwa Trockiego mpr.; Domi-  
nik Rzeszotarski, łowczy Brzeski; Alexan-  
der Jan Kosciuszko Siechnowicki, sędzia  
kapturowy województwa Brzeskiego; Wła-  
dysław Żardecki, czesznik Starodubowski;  
Andrzej Bronikowski, sędzia kapturowy  
województwa Brzeskiego; Jan Nesterow-  
icz, podstoli województwa Brzeskiego;  
Hieronim Żardecki; Samuel Żardecki;  
Bazyli Terpiłowski; Stephan Kazimierz  
Iwanczewicz; Stephan Narkiewicz, podko-  
morzyc Wendeński; Paweł Kazimierz  
Bykowski Telatycki; Kazimierz Oziem-  
błowski skarbnik Grodzieński; Żardecki  
Kazimierz mpr.; Jerzy Ludwik Żardecki,  
Wincenty Hornowski; Jan Żardecki; Krzy-  
stoph Kosmowski; Franciszek Chrzanow-  
ski; Alexander Wołkowicki; Paweł Pie-  
karski; Jan Hornowski; Elias Krupicki;

Michał Jankowski; Andrzej Niemcewicz,  
stolnik Witebski; Alexander Zampowski,  
łowczy ziemie Wschowskiey; Stanisław  
Adam Chrzanowski, podstoli Orszański;  
Alexander Łyszczyński; Wawrzyniec Iz-  
bicki; Jan Skokowski; Kazimierz Hornow-  
ski; Ludwik Hornowski; Stephan z Ko-  
nopnice Grabowski, czesznik Brzeski  
mpr.; Michał Wołkowicki; Kasper Iziew-  
ski; Andrzej Szeliski; Samuel Zaborow-  
ski; Leon Bykowski Łopot; Jan Łyszczy-  
ński; Franciszek Jelec; Jozeph Paliniew-  
ski; Woyciech Kochański; Alexander  
Hrycyni; Krzysztoph Niepokoyczycki;  
Hieronim Niepokoyczycki; Augustyn Do-  
minik Kosciuszko; Kazimierz Kosciuszko;  
Ambroży Kazimierz Kosciuszko Siechno-  
wicki; Samuel z Łatyszyna Pakosławski;  
Michał Jerzy Żabka, skarbnik Braclaw-  
ski; Stanisław Iwanczewicz; Theophil Ka-  
zimierz Roszczyc podpisuję się; Theodor  
Ostromecki; Stanisław Rogowski; Kazi-  
mierz Mikołaj Bielicki; Mikołaj Korobka;  
Maciej z Lutostan Lutostanski; Michał  
Terpiłowski; Stephan Ratolt Zadarnow-  
ski; Piotr Witanowski, stolnik Rzeczyc-  
ki; Adam Gruszewski; Benedykt Przen-  
ski; Jozeph Steckiewicz; Dominik z Nasza-  
towa Ostrowski; Antoni Grabowski; Ka-  
zimierz Jeziornicki, podstoli Mścisławski;  
Michał Kosciuszko Siechnowicki; Mikołaj  
Rywocki, łowczy województwa Brzeskie-  
go; Jan Łażewski; Sterpiński Łukasz, Fran-  
ciszek Swiszewski, skarbnik Orszański;  
Paweł Dominik Kosciuszko; Stanisław  
Wincenty Łużecki, podkomorzyc Wendeń-  
ski, sędzia grodzki w. Brzeskiego.

Которое же то лядумъ, черезъ особу  
вверху помененую ку актикованью  
поданое, есть до книгъ вгородскихъ Бере-  
стейскихъ принято и уписано.



1697 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 3021—3024.

312. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на срѣтенскомъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на срѣтенскій сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили: объявить врагамъ отечества слѣдующихъ лицъ: писаря в. кн. Литовскаго — Кристофа Раецкаго; подкоморія — Людовика Поцѣя; войскаго — Николая Садовскаго; писаря земскаго — Рейнальда Садовскаго; чашника — Сигизмунда Хржановскаго, и всѣхъ ихъ сторонниковъ за то, что они презираютъ государственныя права и возмущаютъ спокойствіе воеводства. Ибо можетъ ли быть что либо преступнѣе дѣйствій этихъ лицъ, когда они явно презираютъ законы, отправляютъ къ примасу частныя посольства съ инструкціей, наполненной безмѣрныхъ влывзъ противъ чести

доблестныхъ обывателей воеводства и, не довольствуясь этимъ, составили еще такую то протестацію противъ хоружаго Брестскаго воеводства — будто онъ утаилъ вѣсти (повѣстки) на посполитое рушеніе, чего въ дѣйствительности не было. Посему дворяне Брестскаго воеводства, въ видахъ спокойствія и безопасности цѣлаго отечества, и считаютъ необходимымъ: въ случаѣ какой-либо обиды со стороны вышепоименованныхъ лицъ кому либо изъ подписавшихся на этомъ постановленіи, съѣсть на коней и преслѣдовать своихъ враговъ до послѣдней крайности. Для этой-же цѣли и назначаются какъ полковникъ, такъ и ротмистры для каждаго тракта Брестскаго воеводства.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ сего, мѣсяца Февраля пятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ — подстаростимъ Берестейскимъ, постановившимъ очевидно его милость панъ Миколай Мировицкій — товарищъ роты панцерное яснеосвецоного княжати его милости Радивиля — подканцлерого великого князтва Литовского ляддумъ воеводства Берестейского на сеймику кгромничнымъ постановленое, на речъ въ немъ нижей выражоную, ку активанью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele w-a Brzeskiego, ziechawszy się na seymik electionis deputatów, ex vi legis przypadający, to nasze laudum postanawiamy, y przy nim stawać fide, honore et constientia obliguiemy się. A to przeciwko ichmć panom: Krzysz-

tophowi Raieckiemu — pisarzowi w. k. Lit., Ludwikowi Pocieliowi — podkomorzemu, Mikołajowi Sadowskiemu — woyskiemu, Reynadowi Sadowskiemu — pisarzowi ziemskiemu, Zygmuntowi Chrzanowskiemu — czesznikowi, — urzędnikom województwa naszego, y przeciwko wszystkim ich adherentom w iawney postpositiey praw oyczystych, a potym nieustaiacey zawziętości na wzruszenie quietis et tranquillitatis województwa naszego: możesz bowiem co barziefy być wbrew prawu pospolitemu, iako kiedy ichmć publica lege, to iest constitutione anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, titulo: «amnistia generalna» będąc damnati, iako szerzey opiewa laudum nasze, na ostatnim seymiku, to test: dnia dziesiątego Januarii anni currentis 1697, zgodnie postanowione, — nie tylko że sancita reipublicae za nic mają, ale też trudendo errorem errore coraz graviori privata autoritate et ex domibus privatis legacyą wyprawili do iasnieoświeconego xiążęcia imci primasa Korony y w.



x. Lit-go, nadziawszy instructię meris calumniis na niezmazane honory zacnych obywatelów województwa tego, y tym się nie kontentuiąc, uformowali sobie iakiś spisek, którego prawa czynić quocunquo modo, titulo, praetextu zakazują; iisdem calumniis napełniwszy go, na końcu zanieśli ichmć y protestacyą? Która lubo iest unicuique licita, ale że directissime uczyniona iest przeciwko niewzruszonemu prawu—że neminem condemnabimus, nisi iure victum; a ichmć wielkie imie imci pana chorążego województwa naszego, niby o iakiś zataione wici na pospolite ruszenie (co nigdy nie iest in rei veritate) pro hoste województwa naszego declararunt; trudno tedy każdemu życzliwemu oyczyzny synowi nie sarknąć na to, a potym nie szukać sposobu ad supprimendam hanc nocivissimam tam legibus et sancitis patriis, iako też et indemnitati województwa naszego licentiam. Qua ratione permovente animusze nasze wolne y powtórnie, pod obowiązkiem poczciwości szlacheckiey, wiążemy się indissolubili affectus vinculo ob conservationem publicae libertatis et legum patriae, y tych wszystkich ichmć, wyżey de nomine et cognomine wyrażonych, y ich adherentów eadem condemnatione rempublicam inundatos we wszystkim, iakoś my powinni do powszechney rzeczypospolitey zgody akkomoduiąc się, pro hostibus patriae y województwa naszego deklaruiemy,—to przydaiąc, że ieśli by ciż ichmć, per calcatas leges practicata iuż nieraz sua licentia, kogokolwiek z ichmć panów obywatelów województwa naszego, którzy podpisami rąk swoich et universali assensu to laudum stwierdzili, chcieli y ważyli się iakimkolwiek sposobem et pretextu krzywdzić y oprime-re; tedy, za daniem sobie znać ukrzywdzonego, wszyscy na koń, iako przeciwko nieprzyjacielowi, wsieść, tam effrena-

tis ausibus obviam ire et efficaciora na poskromienie takiej zawziętości ichmć szukać remedia obowiazuiemy się. To dobrze zważone postanowienie nasze trzymać zdrowiem, honorem y substancją przyrzekaiąc sobie, a dla lepszey pewności y nieodmienności to samo podpisami rąk naszych stwierdzamy, roboruiemy y sprzysiągamy się, uprosiwszy zgodnemi głosami naszemi za pułkownika województwa naszego wielmożnego imci pana Michała Sapiehę, strażnika w. x. Lit-go; za rotmistrzów zaś: w trakcie Kobryńskim y Horodeckim—imci pana Stanisława Rusieckiego—kasztellanica Minskiego; w trakcie Janowskim—imci pana Franciszka Szuyskiego—podstolego Brzeskiego; w trakcie Prużańskim—imci pana Jana Komorowskiego—pisarza ziemskiego Mozyrskiego; w trakcie Poliskim—imci pana Piotra Piekarskiego—miecznika Brzeskiego; w trakcie Kamienieckim—imci pana Władysława Żardeckiego, cześnika Starodubowskiego.

У того лядумъ подписъ рукъ тими словы: Karol Stanisław xiąże Radziwił—podkanclerzy w. x. Lit-go, marszałek deputackiego seymiku w-twa Brzeskiego; Michał Sapieha—strażnik w. x. Lit-go, półkownik w-twa Brzeskiego; Jan Komorowski—pisarz ziemski Mozyrski, rotmistrz, obrany do traktu Prużańskiego mpr; Benedykt Buchowiecki—podczaszy w-twa Brzeskiego W. D. mpr.; Alexander Jan Kościuszko—sędzia kapturowy w-twa Brzeskiego; Władysław Żardecki—cześnik Starodubowski, sędzia sądów kapturowych w-twa Brzeskiego; Kazimierz Kościuszko; Stanisław Wincenty Łużecki—podkomorzyc Wędeński, sędzia kapturowy w-twa Brzeskiego; Samuel Pakosławski; Jan Patkowski; Stanisław Sierzputowski; Paweł Kazimierz Bykowski Telatycki; Stephan Kazimierz Iwancewicz; Stanisław z Rusce Rusiecki; I. M. Szuyski—podstoli w-twa Brzes-



kiego; Piotr Piekarski—miecznik w-twa Brzeskiego; Konstanty Szuyski; Alexander Ogiński; Jan Nestorowicz—podstoli w-twa Brzeskiego; Hieronim Dąbrowski—pisarz grodzki Brzeski mpr.; Stanisław Załenski—czesznik Starosielski; Felicjan Zewalt Jezierski; Stanisław Buchowiecki—woyski Oszmiański, dworzanin skarbowy w. x. Lit-go; Alexander Naraiowski; Kazimierz Hornowski; Joseph Steckiewicz; Konstanty Niełoiewski; Jan Michał Olszewski; Alexander Łyszczyński; Alexander Niełoiewski; Stanisław Iwanecwicz; Paweł Piekarski; Michał Szuyski; Maciej Januszkiewicz; Samuel Żardecki; Hieronim Łyszczyński; Leon Gorecki; Stanisław Towiański; Felicjan Grochowski; Kazimierz Mierzeiewski; Daniel Czerniewski; Michał Narkuski; Kazimierz Bukraba; Krzysztoph Spinek mpr.; Ambroży Kazimierz Kościuszko Siechnowicki; Stanisław Piotrowski—miecznik Mścisławski; Kazimierz Wierbowicz; Piotr Godlewski — p. Połocki; Wincenty Hornowski—p. Smolenski; Teophil Kazimierz Ruszczyc Zbirowski; Mikołaj Wygonowski—p. O.; Stephan Hulanicki mpr.; Michał Hornowski; W, Niepokoyczycki mpr.; Jan Sobolewski; Kazimierz Głużicki; Jerzy Sowicki; Piotr Daniłowicz Pacewicz—o. xięstwa Żmuydzkiego przytomnym będąc; Stanisław Tyszkowski—podstoli województwa Brzeskiego. Котороежъ то лядумъ воеводства Берестейского, черезъ особу вверху помененую ку актикованью пода- ное, есть до книгъ кгродскихъ Бере- стейскихъ уписано.

## 1697 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 3087—3094.

### 313. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на реляційный сеймъ предъ конвокаціей.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ качествѣ пословъ на предстоящій избира- тельный сеймъ, дали своимъ посламъ отправля- емымъ на сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣ- дующаго содержания:

1) Выразивши рѣчи-посполитой глубокое при- скорбіе Брестскаго воеводства по поводу тѣхъ пе- чальныхъ событий, которыя совершаются теперь своекорыстными людьми къ явному ея несчастію, послы должны ходатайствовать прежде всего объ утверженіи и исполненіи всѣхъ тѣхъ заявле- ній, которыя были указаны въ прежней его инструкціи и которыя остались неисполнен- ными вслѣдствіе сорванія предшествовавшаго сейма.

Потомъ ходатайствовать о нижеслѣдующихъ желаніяхъ воеводства, то есть:

2) Чтобы король, по примѣру своихъ предшест- венниковъ, совершилъ присягу въ сохраненіи

«*pactum conventorum*» какъ главнѣйшаго осно- ванія шляхетскихъ вольностей и свободъ.

3) Чтобы въ число оныхъ было включено обяза- тельство: заплатить литовскому войску заслу- женное имъ жалованье изъ собственной казны, укрѣпить три крѣпости — двѣ въ коронѣ, а третью на Литвѣ, — тоже изъ собственна- го казны; построить мостъ на Вислѣ — изъ того же источника; возратить отъ Турокъ отнятую ими Подолію, а въ особенности раз- давать вакантныя мѣста безъ всякихъ потачекъ и лицепріятіи.

4) Такъ какъ прежняя конвокація не состоя- лась, благодаря вмѣшательству въ ея дѣйствія королевы, то просить ее удалиться изъ Варша- вы на разстояніе 40 миль и оставаться тамъ до окончанія сеймовыхъ дѣйствій.

5) Напомнить рѣчи-посполитой объ ограни- ченіи королевскаго дома, такъ какъ два пункта



по этому дѣлу въ растахъ conventaхъ прежняго короля совершенно между собою разногласятъ.

6) Домагаться у королевы удовлетворенія нарушенныхъ *расторум conventорум* ея покойнымъ мужемъ.

7) Ходатайствовать о разрѣшеніи воеводству безошлнной соляннй торговли съ Данцигомъ, по примѣру другихъ воеводствъ и мѣстностей.

8) Ходатайствовать объ уплатѣ Брестскимъ старостамъ — настоящему и будущимъ суммы 2,000 польскихъ злотыхъ, назначенныхъ прежними королями на покрытие разныхъ расходовъ, сопряженныхъ съ ихъ должностію, такъ какъ сумма эта въ настоящее время не выплачивается.

9) Наставлять, чтобы коронные и надворные

подскарби не включали въ свои диспозиціи экономій, находящихся въ княжествѣ Литовскомъ.

10) Всѣ эти желанія свои и требованія дворяне Брестскаго воеводства закрѣпляютъ единодушнымъ рѣшеніемъ—отстаивать ихъ посполитымъ рушеніемъ, для чего и назначаютъ 2-е Мая срокомъ для всеобщаго вооруженія, когда время уважетъ—къ чему нужно будетъ прибѣгнуть и на что рѣшиться.

11) Въ заключеніе поручаютъ своимъ посламъ ходатайствовать предъ рѣчью-посполитой объ учненіи экзекуціи противъ нѣкоторыхъ полковъ, составившихъ конфедерацію вопреки закону и нанесшихъ обиды Брестскому хорунжему и Брестскому подстолю—Шуйскимъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ сего, мѣсеца Апрѣля петнадцатого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевидно его милость панъ Михалъ Кглюзицкій инструкцію, на речъ въ ней ниже выражоную, къ актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную:

*Instructia od nas rad, senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów woiewódstwa Brzeskiego, na seymik relationis ichmć panow posłow naszych na przyszłą konwokacyą obranych ex limitatione die prima Martii anni praesentis milesimi sexcentessiminonagesimi septimi przypadły, do zamku na mieysce zwyczajne seymikom zgromadzonych dana ichmć panom posłom, zgodnie e medio na przypadły seym electionis nowego króla obranym, to iest,—iaśnie oświeconym, iaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmość panom: imć panu Michałowi*

*Sapiezie, strażnikowi w. x. Lit.; xiażęciu, imć Mikołaiowi Krzysztophowi Radziwiłowi, ordynatowi; xiażętom: ichmość Michałowi y Mikołaiowi Radziwiłom, kanclerzycom w. x. Lit.; xiażętom: ichmość Kazimierzowi, staroście Poduswiackiemu y Bolnickiemu staroście y Pawłowi, Lubartowiczam Sanguszkom; ichmość panom: Janowi y Mikołaiowi, kasztellanicom Trockim; Kazimierzowi, staroście Olkienickiemu; Ianowi, staroście Bobruyskiemu; Jerzemu y Jozephowi, koniuszycom w. x. Lit. Sapiehom; imć panu Janowi Chodkiewiczowi, staroście Błudenskiemu; imć pañu Dominikowi Szuyskiemu, chorążemu Brzeskiemu; Stanisławowi z Rusce Rusieckiemu, kasztellanicowi Minskiemu; Janowi z Żywca Komorowskiemu, pisarzowi ziemskiemu Mozyrskiemu; Janowi Beklewskiemu, podstarościeму; Bonifacemu Ostrowskiemu, sędziemu; Hieronimowi Dombrowskiemu, pisarzowi grodzkiemu Brzeskiemu; Franciszkowi Szuyskiemu, podstolemu; Piotrowi z Piekar Piekarskiemu, miecznikowi; Benedyktowi Buchowieckiemu, podczaszemu Brzeskiemu; Stanisławowi Tyszkowskiemu, Janowi Nestorowiczowi Oziackiemu, Janowi Łużeckiemu; Dembowickiemu, Apolloniuszowi, Szuyskiemu Żahowskiemu—starostom; Janowi*



Fiedziuszcze, stolnikowi Połockiemu; Karolowi Januszkiewiczowi, skarbnikowi; Mikołajowi Rywockiemu, łowczemu Brzeskiemu; Stephanowi Grabowskiemu, czesnikowi Brzeskiemu; Kazimierzowi Wyganowskiemu, podczaszemu Trockiemu; Andrzeiowi Niemcewiczowi Witebskiemu; Piotrowi Witanowskiemu, Reczyckiemu stolnikowi; Michałowi Gintowtowi, wojskiemu Wiłkomirskiemu; Andrzeiowi Bronikowskiemu, Janowi, Jerzemu, Stanisławowi, Franciszkowi, Michałowi, Pawłowi Antoniemu, Macieiowi, Piotrowi, Stanisławowi, Woyciechowi, Jozephowi, Janowi—Szuyskim; Alexandrowi, Augustynowi, Ambrożemu, Pawłowi, Michałowi, Kazimierzowi, Janowi, Kazimierzowi, Adamowi, Jozefowi, Kazimierzowi, Hieronimowi, Stanisławowi, Faustynowi-Kosciuszkowi; Hieronimowi, Samuelowi, Jerzemu, Janowi, Stanisławowi, Adamowi—Buchowieckim; Janowi, Alexandrowi, Janowi, Hieronimowi—Łyszczynskim; Wincentemu, Kazimierzowi, Ludwikowi, Janowi—Hornoskim; Mikołajowi Wyganowskiemu; Stanisławowi Caławanskiemu; Henrykowi, Stanisławowi, Bronisławowi, Aleksandrowi—Rayskim; Piotrowi y Kazimierzowi Oziembłowskiemu; Samuelowi z Łobiszy na Pokosławskiemu; Stanisławowi y Franciszkowi Chrzanowskiemu; Adamowi Januszkiewiczowi, Piotrowi Guzelcowi, Woyciechowi Niepokoyczyckiemu, Zygmuntowi Łychowskiemu, Stanisławowi Załenskiemu, Janowi Terleckiemu, Pawłowi Telatyckiemu, Michałowi Żabie, Dominikowi Ostrowskiemu, Michałowi Kazimierzowi, Alexandrowi—Naraiewskim, Mateuszowi, Janowi, Danilowi—Bohusławskiemu; Janowi Olszewskiemu, Hieronimowi Żardeckiemu, Stephanowi Michałowskiemu, Stanisławowi y Dominikowi Łużeckim, Alexandrowi Wołkowickiemu, Waleryanowi Stanisławowi, Eliaszowi—Krupickim, Michałowi Piasec-

kiemu; Kazimierzowi, Alexandrowi, Janowi—Dombrowskim; Franciszkowi Turowi; Floryanowi, Waleryanowi, Mikołajowi, Michałowi—Tokarzewskim; Stanisławowi Horbowskiemu, Samuelowi Zaborowskiemu, Janowi, Franciszkowi Patkowskim, Kazimierzowi z Siemianowa Siemianowskiemu, czesnikowi Seradźkiemu, Karolowi Ruszczycowi, Andrzeiowi Sielickiemu, Janowi Włodkowi; Jakubowi, Antoniemu—Parczewskim; Rafałowi Wodeyszy, Janowi Kandelgisserowi—Łowczemu Inflandskiemu, Kazimierzowi Głinskiemu, Alexandrowi Narkowiczowi, Łowczemu Orszańskiemu, Leonowi Łopotowi, Danielowi Szysce—czesnikowi Połockiemu, Kazimierzowi z Żółtek Złotkowskiemu, skarbnikowi Mozyrskiemu; Stanisławowi Ambrożewiczowi, Stanisławowi y Michałowi Rogowskim; Stefanowi, Pawłowi, Jerzemu Jozefowi, Leopoldowi, Władysławowi, Bogusławowi, Karolowi, Andrzeiowi, Felicjanowi, Konstantemu—Beklewskim; Konstantemu Szuyskiemu, Pawłowi Jelcowi; Michałowi Wodeyszy, Janowi Godlewskiemu, podstolemu Owruckiemu, Stanisławowi Klembowskiemu, Franciszkowi Bukowskiemu.

Uważnym rzeczy rozsądkiem a życzliwym oyczynie et uniwersali bono wolności szlacheckiej animuszem któżkolwiek nietylko przez szkodliwe et nisi priwatom niektórych dogadzające konwokacyey przeszłej roztargnienie na osierociałej rzeczy-pospolitej fatales undique calamitates zapatrzy się; ale też y w województwie naszym ex dolosis cineribus teyże zawziętości szerzącesię malorum incendia, kiedy uważyc zechce; przyznać attonitus musi, że ad nos aetas tam ultima venit, ad nos dura sorte creatos. Iedyna tylko w tak wielkich ab extra tej oyczyny niebezpieczeństwach, niepohamowanych ab intra domowych concivium dissenciach, nadzieia et an-



chora salutis—Deus, któremu snąć ieszcze sumus curae, kiedy z osobliwey providentey iego nie straciliśmy sensum perimentium nos malorum. A do tego y czas mamy naysposobniejszy do ratowania się na seymie przyszłym electionis, na który zebrani in unum corpus, ze wszystkich prowincyi, województw, ziem y powiatów prawdziwi y kochający oyczystą wolność tey rzeczy-pospolitey synowie, nie inaczey o staropolskiey swojej poczciwości ominari każą, tylko że znowu tey rzeczy-pospolitey redibunt saturnia regna. Tychże publicznych obrad czasowi y miejscu niechcąc deesse, y województwo nasze non postrema pars teyże rzeczy-pospolitey iungit animos et consilia.

A naypierwiey wszystkie punkta instrukcyey województwa naszego, na seym przeszły convocationis daney, które za zerwaniem onego sine effectu oschnąć musiały, reassumuiemy, stwierdzamy, ratyfikuiemy y one ichmość panom posłom naszym promowować in facie całej rzeczy-pospolitey zlecamy.

Te zaś niżej wyrażone adminicularia, które comoda et actum imminentem electionis nowego pana concernentia być rozumiemy, unanimi consensu postanowiwszy, osobliwey activitati tychże ichmość panów posłów committimus.

Ponieważ prima basis et fundamentum wolności naszych są pacta conventa, przez każdego z królów panów naszych sacrosancte na dotrzymanie onych poprzyjęzone, któremu maiestatis regnantium circumscripta, nad prawo się niewynosząc strictiori compagne et confidentia cum libertate łączy się; nad temi że y teraz rzeczy-pospolitey desudare będzie należało, aby ie przyszłemu panu ad exequendum podała.

Urgebunt tedy y to ichmość panowie posłowie nasi et inter caetera pacta pactorum conventorum dołożyć curabunt,

obligando przyszłego króla, aby woysku dobrze zasłużonemu winne od rzeczy-pospolitey stipendia zapłacił de proprio aerario; fortet dwie w koronie, a trzecią w w. x. Lit. et nominatim w Brześciu, swoim sumptem wystawił; most na Wisle pod Warszawą ex eadem liberalitate sua kazał wymurować; Podole, od rzeczy-pospolitey wojną Turecką odcięte, recuperował; et quod maximum y czegośmy przeszłemi czasy proprio malo nostro doświadczyli, ażeby wakanse et panis bene meritorum ex distributiva króla imci przyszłego iusticia dobrze zasłużonym civibus tey oyczyzny, bez żadnego, quocunque titulo, datku et offerentey, były rozdawane.

Każdy to przyznać musi, któżkolwiek bez respectu y prywatnego interessu bonum publicum przedsięwziół, że cokolwiek diffidentiarum inter concives et exorbitantiarum przeciwko prawu na przeszłej convocathey było, a nakoniec co y z samą convocatią publicas spes et felicitatem abruptit,—wszystko to z rezydencyey królowey imci in contiguitate obrad seymowych emanavit: postrzegając się tedy et praecavendo, ne in futurum pejora z teyże assistentey na terminie electey experiamur, fide, honore et conscientia ichmość pp. posłów naszych oneramus, aby ante omnia, iunctis z inszych województw ichmość pp. posłami animis, agent, nec agere desistant, iakoby sine omni procrastinatione królowa ieymość za czterdzieście mil rezydentią swoją locatura, z Warszawy wyiechała.

Należy y natym siła rzeczy-pospolitey, ażeby circumscriptionem domus regiae uczyniła, quo titulo et iure proles relicta ś. p. króla iegomość gaudere powinna, ile kiedy w teyże materiei dwa punkta in pactis conventis przeszłego króla imci wyraznie z sobą discrepant; czego



domówić się ichmość pp. posłowie nasi maia.

Praetensiones rzeczy-pospolitey ad domum regiam o niedotrzymanie pactorum conventorum przez zeszłego króla imci teyże activitati ichmć pp. posłów naszych committuntur.

A że in titulo aequalitatis województwo Brzeskie per importantiam soli ze Gdańska y z inszych mieysc indebite vetatum laesionem dotąd patitur; tedy ad coaequationem in eo puncto z inszemi województwami w. x. Lit., aby przysć et lege ubespieczone być mogło,—serio ichmość pp. posłowie nasi instabunt.

Ichmość pp. starostowie Brzescy, ponieważ nie maia przyłączoney oekonomiemy do iurisdiki swoiemy, adinstar inszych grodowych starostw; in recompensam tedy tego ex munificentia ś. p. królów ichmościów per privilegia naznaczone annuatim z oekonomiemy Brzeskiej dwa tysiące złotych odbierali, która pensya lubo to inproportionata magnis meritis iaśnie wielmożnego imci pana Kazimierza Sapiehi, kasztellana rodzica starosty naszego Brzeskiego, że teraz nie dochodzi: aby to nie przyszło in abusum et praeiudicium ichmość pp. starostów, promotebunt ichmość pp. posłowie nasi, ażeby prawem caveatur y tym przyszły król imć obligetur do wypłacenia na każdy rok tey summy z oekonomiemy Brzeskiej teraznieyszemu imć panu staroście et successoribus ichmość pp. starostom Brzeskim.

Więc że circa electionem novi regis nietylko novas leges condendi, ale też antiquas ac usitatas do pierwszego rigoru y observancyey non est tempus nisi nunc reducendi; indefessae ichmość pp. posłów naszych committimus activitati,—serio upomnią się tego, aby ichmość pp. podskarbiowie nadworni koronni non involvent in dispositionem oekonomiyy w w. x. Lit. będących.

Które to punkta zgodnie et sine ulla contradictione namówione y postanowione, lubo fidei et dexteritati ichmość pp. posłów naszych commissis, iednakże, aby tym skuteczniey mogli effectum, pospolitym ruszeniem wszyscy libere, to iest, sub poenis in absentes, ad normam inszych województw y powiatów w. x. Lit., in campum electoralem stawić się deklaruiemy; et pro meliori w tymże pospolitym ruszeniu formando ordine generalny popis województwa naszego na dzień wtóry miesiąca Maia anni praesentis, pod Rzeczycą królewską, naznaczymy, y na tymże terminie salvam additionem punctów do tey instructiyy naszej, które konjunktury czasu przynieść mogą, sobie zachowuiemy.

Krzywdę y oppressyę całego województwa przez związek pewnych chorągwi woyska w. x. Lit. uczynioną, ichmość pp. chorążemu y podstolemu województwa Brzeskiego Szuyskim deferent całej rzeczy-pospolitey ichmość pp. posłowie nasi et urgebunt executionem praw y constitucyi, przeciwko takowym konfoederationom, vigore laudum województwa naszego.

W czym wszystkim fide, honore et conscientia ichmość pp. posłów naszych obliguiąc, że wszystkie punkta w instructiyy inserowane na przyszłym da Bóg seymie promotebunt, dla tym większey pewności rękami własnymi podpisuiemy się. Dan w zamku Brzeskim ut supra. У тоє инструкции подписи рукъ тими словы: Karol Stanisław xiążę Radziwiłł, podkanclerzy w. x. Lit., dyrektor seymiku relacyjnego województwa Brzeskiego; Kazimierz Sapieha, kasztellan Trocki, starosta y marszałek sądów kapturowych województwa Brzeskiego; Władysław Sapieha, krayczy w. x. Lit., Kazimierz xiążę Sanguszko, starosta Poduświacki; Benedykt Sapieha, podskarbi wielki w. x. Lit.,



Michał Sapięha, strażnik w. x. Lit.; Stefan Alexandrowicz, marszałek Grodzieński; Stanisław z Rusce Rysiecki; Jan Kazimierz Komarowski, pisarz ziemski Mozyrski; Jan Beklewski, podstarości sądowy województwa Brzeskiego, Heronim Dombrowski, pisarz grodzki Brzeski; Stanisław Józef z Tyszkowicz Tyszkowski, podstoli województwa Brzeskiego; Kazimierz Wygonowski, podczaszy województwa Trockiego; Andrzej z Bronikowa Bronikowski, s. kapturowy województwa Brzeskiego; Jan Wret, Stanisław Załęski, Jan Łyszczyński, Paweł Beklewski, Stefan Kazimierz Iwancewicz, Karol Alexander Roszczyc, Alexander Łyszczyński, Alexander Wołkowicki, Stephan Michałowski, Dominik Szuyski, chorąży województwa Brzeskiego, starosta Jałowski, F. M. Szuyski, podstoli województwa Brzeskiego; Piotr Piekarski z Piekar, miecznik województwa Brzeskiego, Jan Fiedziuszko, stolnik Połocki, Alexander Jan Kościuszko Siechnowicki, Karol Januszkiewicz, skarbnik Brzeski, Jan Nestorowicz, podstoli województwa Brzeskiego, S. O. Paweł Kościuszko Siechnowicki, Kazimierz Kościuszko, Augustyn Dominik Kościuszko Siechnowicki, Kazimierz Kościuszko Siechnowicki, Ambroży Kazimierz Kościuszko Siechnowicki, Michał Franciszek Kościuszko Siechnowicki, Hieronim Żardecki, Samuel Zaborowski, Mikołaj Wyganowski, Piotr Witanowski, stolnik Rzeczycki, Paweł Paprocki, Michał Jerzy Żabka, skarbnik Braśławski; Andrzej Ursyn Niemcewicz, stolnik Witebski; Stanisław z Chrzanowa Chrzanowski, podstoli Orszański, Kazimierz Bury, Łukasz Kazimierz Trębicki, Wincenty Hornowski, P. Hieronim Łyszczyński, Izbiński Adam z Izbic, Jakub z Ruddek Jarzyna, łowczy Rawski, Franciszek z Chrzanowa Chrzanowski, Franciszek Bohusz, Wawrzyniec Izbiński, Konstanty Szuyski, Dominik Ostrowski, Franciszek A. Tur, Augustyn Tur, Antoni Bukraba, Abram Kars z Granowa, Alexander Naraiewski, Piotr Guzeli, Woyciech Niepokoyczycki, Stanisław Kazimierz Buchowiecki, woyski Oszmiański, dworzanin skarbowy w. x. Lit., Mikołaj Rywocki, łowczy Brzeski mpr., Alexander Andronowski, Samuel Pakosławski, Stanisław Iwancewicz, Stanisław Catawanski, Jan Michał Olszewski, Jan Putkowski, Jan Bohusławski, Zygmunt Łychowski, łowczy Grodzieński, Paweł Kazimierz Bykowski, Telatycki Jan, Bohdan Kandelgisser—łowczy Inflanski, Franciszek z Chrzanowa Chrzanowski, ł. województwa Brzeskiego; Kazimierz Hornowski, Jan Trembicki, Stephan Kazimierz Straszkievicz, Kazimierz Dąbrowski z Trzębowa, Antoni Niepokoyczycki, Rafał Wodeysza, Mateusz Bohusławski, Jan Hornowski, Krzysztoph Kosmowski, Michał Ambrożewicz, Jan Michał Wisłouch, Alexander Rayski, Jan Zdzitowiecki, Theodor Choroszewski, Bazyli Władysław Terpiłowski, Leon Gorecki, Jan Guniłowicz Garbowski, Władysław Kozielecki, Antoni Garbowski, Jakub Tur, Stanisław Suzin, Kazimierz Witeź, Jan G. Postawski, Kazimierz Makowiecki, Michał Hornowski, Jan Chrzanowski, Jan Kowzewski, Franciszek Szuyski, Jan Hornowski, Józef Sreckiewicz, Piotr Stankiewicz, Stanisław Szuyski, P. Pancerzynski, cześnik Wiłkomierski, Jakub Jelec, Franciszek Jelec, Michał Jankowski, Adam Kosmowski, Józef Łazdowski, Jan Thomasz Godlewski, podczaszy Owrucki; Maciej Januszkiewicz, Kazimierz Czarniawski, Benedykt Przewski, Ludwik Lasota, An. Struyłowski, Adam Januszkiewicz, Michał Narkuski, Bernard Godlewski, Jędrzej Wołkowicki, Kazimierz Łancew-



ski, Szymon Hornowski, Ludwik Hornowski, Jakub Parczewski, Stanisław Rogowski, Woyciech Grochowski, Michał Rogowski, skarbnik Słonimski. Ко-

тораяжъ то инструкция, черезъ особу вверху помененую ку актикованью поданая, есть до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ уписана.

1697 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 3179—3182.

#### 314. Универсалъ короля Августа II-го Татарамъ.

Король Августъ II-й симъ универсаломъ извѣщаетъ всѣхъ вообще и въ особенности Татаръ—Брестской, Гродненской, Могилевской и другихъ эконмій, чтобы они, безъ приповѣдныхъ его листовъ, не смѣли—ни сами составлять военныхъ отрядовъ, ни вступать на службу въ

отряды, вербуемые другими для частныхъ цѣлей, а не для службы его королевскому величеству; чтобы лица, вступившія уже въ эти отряды, по полученіи сего универсала, немедленно ихъ покидали, подъ опасеніемъ, въ случаѣ непослушенія, смерти и полной конфискаціи ихъ имуществъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ сего, мѣсеца Октября двадцать шестого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевидно его милость панъ Войтехъ Милановскій, универсалъ его королевское милости, на речъ въ немъ нижей выражоную, ку актикованью до книгъ кгородскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

August wtory, z Bożej łaski król Polski, etc. Wszem wobec y każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, osobliwie iednak szlachetnym rycerskim rotmistrzom, porucznikom, chorążym, y wszystkim Tatarom Lipkom w Brzesckiej, Grodzieńskiej, Mohylewskiej y innych ekonomicach naszych znajdującym się, do wiadomości podajemy. Gdy już po szczęśliwym ukoronowaniu naszym niechętnych niektórych zachodzą takie zawziętości w państwach naszych, iż na imie cudze, prócz osoby naszej, werbunki w wielkim xięstwie Litewskim czynić,

zaciągi kupić, chorągwie podnosić, usiłują; zdało się nam wszystkich ostrzedz, a osobliwie szlachetnych y rycerskich narodu Tatarskiego. Jakoż ninieyszym listem ostrzegamy, y mieć chcemy, aby się żaden zaciągać nie ważył, ani sam zaciągał pod iakiekolwiek znaki, któreby nie były za listami naszymi przypowie-dnemi; a ieśliby się już którzy przed wy-ściem tego listu naszego zaciągneli, za-raz, po powzięciu tej wiadomości, wy-ieżdżali zpod znaków,— a to pod winami garłowemi y utratą dobr wszystkich. Co do wiadomości wszystkim podając, uni-wersał ten nasz po grodach y miastecz-kach y mieyscach publicznych ogłosić rokazujemy. Na co, dla lepszej wiary, ręką własną podpisawszy się, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, dnia szesnastego miesiąca Oktobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt siódmego, panowania naszego pierwszego.

У того универсалу его королевское милости при печати притисненной под-пись руки его королевское милости



тыми словами: Augustus rex. Который же тотъ универсалъ его королевское милости, черезъ особу вверху помещеную ку актикованью поданный, есть до книгъ вгородскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1697 г.

Изъ книги за 1727—1728 годы, стр. 61—63.

**315. Подтвердительная привилегія короля Августа II мѣстечку Ломазамъ на Магдебургское право и другія льготы.**

Виленскій воевода, маршалокъ Лунскій, канцлеръ великаго княжества Литовскаго, староста Берестейскій и Ковенскій—Миколай Радивиля основалъ мѣстечко въ Ломазахъ и даетъ мѣщанамъ его, равно какъ и всѣмъ, которые захотѣли бы въ немъ поселиться, разныя льготы: освобождаетъ ихъ отъ всѣхъ платежей и податей до 1570 года, дозволивъ имъ брать мостовое съ моста Ломазскаго по 4 пѣнязя отъ воза, а отъ верхового—по 1 пѣнязю, также умѣренное торговое; торги назначаетъ по воскресеньямъ и четвергамъ; устанавливаетъ двѣ ярмарки, одну въ день св. Петра и Павла, а другую въ праздникъ Всѣхъ Святыхъ. Въ 1568 года, по просьбѣ мѣщанъ Ломазскихъ, Сигизмундъ Августъ даетъ имъ магдебургское право, по примѣру городовъ Бѣльска и Мельника, назначивъ гербъ мѣстечку Ломазамъ волчью голову и орлиную ногу, изображеніемъ которыхъ она должна припечатывать всѣ письменныя дѣла свои, и предоставляетъ войту и бургомистрамъ судить и рѣшать всякаго рода дѣла, и въ случаѣ нужды опредѣлять смертную казнь. Урядъ замка Берестейскаго неправъ въ вмѣшиваться въ ихъ рѣшенія, допускается только аппелляція къ самому королю. Въ мѣстѣ съ симъ вмѣняется въ обязанность Ломазскимъ мѣщанамъ строить и починять мостъ возлѣ мѣстечка на главной дорогѣ и брать мостовое, какъ сказано было выше; дозволяется строить воскобойни и лавки, съ которыхъ пошлина должна быть вносима въ мѣстечковый ящикъ и обращена на его потребности; отчетъ въ ней долженъ быть отдаваемъ замковому старостѣ. Мѣщане обязаны также починять плотину между дворомъ

и мѣстечкомъ, строить и поддерживать мосты на улицахъ; другихъ работъ—толокъ, гвалтовъ, стражи и прочихъ повинностей они не должны исполнять и не давать никакой дани и дѣла, только исключая времени пріѣзда короля. Кромѣ сего король даетъ имъ право устроить солодовню и винокурни съ тѣмъ, чтобы они отъ четырехъ бочекъ Брестской мѣры платили въ королевскую казну по 7 грошей. Касательно дерева бортнаго имъ предоставляется право, опредѣленное ревизорами, также рыбная ловля на рѣкѣ Зелявѣ съ тѣмъ, чтобы они пониже пруда ловили неводами, но езовъ не дѣлали. Назначаются торговые дни по субботамъ каждой недѣли и двѣ ярмарки, въ день св. Петра и праздникъ Всѣхъ Святыхъ въ теченіи двухъ недѣль; въ это время дозволяется всякому привозить всякаго рода мясо; торговое должно быть обращено на урядъ мѣстечка. По селамъ запрещается строить корчмы, за исключеніемъ селъ, лежащихъ при дорогахъ. Съ корчемъ назначается капицизна, медовая—60 грошей, водочная—30 грошей въ годъ, отъ жителей мѣстечка по два гроша съ корчмы, съ мѣстечковыхъ уволокъ по 42 гроша, съ протовъ гуменныхъ по 1 пѣнязю. Опредѣляются мѣстечковыя застѣнки; согласно ревизорскому постановленію дозволяется бесплатно брать дерево изъ пущи Линаве. Всякая деревянная посуда, вывозимая даже за границу, должна быть продаваема и покупаема въ Ломазахъ. Въ 1588 году привилегія эта подтверждена была королемъ Владиславомъ IV; въ 1669 году—Михаиломъ Вишневецкимъ и въ 1697—королемъ Августомъ II.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego siódmego, miesiąca Maia dziesiątego dnia.

Na roczkach maiowych grodzkich Brzeskich, porządkiem prawa statutowego przypadłych y sądownie w Brześciu od-



prawujących się, przed nami Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm, Adamem Sierpurowskim—miecznikiem y sędzią, a Pawłem Kościuszkim Siechnowieckim—pisarzem, urzędnikami sądowemi grodzkiemi województwa Brzeskiego, compars personaliter patron imć pan Theodor Antoni Mielezko, przywilej i. k. mści confirmacyjny, miastu Łomazkiemu nadany, ad acta grodu województwa Brzeskiego iudicialia podał, który de verbo ad verbum wpisując w xięgi tak się w sobie ma:

August wtóry, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymujemy ninieyszym tym listem naszym wszem wobec y każdemu, komu o tym wiedzieć należy:

Iż przekładali przed nami sławetni Józef Snitka—burmistrz y Daniel Kulicki—rayca, mieszczanie nasi Łomazcy, imieniem magistratu y całego pospolitu pomienionego miasteczka Łomaz, w województwie y ekonomiey naszej Brzeskiej leżącego, przywilej na pargaminie, w samym accessie polskim stylem, a w texcie ruskim pisany, zawierający w sobie potwierdzenie wszystkich praw, temuż miasteczku pomienionemu służących, ręką nayiaśnieyszego antecessora naszego króla imci Jana trzeciego podpisany y pieczęcią wielką w. x. Lit. stwierdzony, cały y we wszystkim zupełny, żadnego podeyrzenia nie mający, y suplikowano nam przez panów rad y urzędników naszych, abyśmy y ten przywilej mocą naszą królewską zmocnić y stwierdzić raczyli, którego przywileju sama series słowo w słowo taka iest:

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymujemy ninieyszym listem naszym wszem wobec y każdemu, komu o tym wiedzieć należy: Iż przekładali przed nami sławetni Andrzej Bereza—rayca y Grzegorz Kozieracki—pisarz, mieszczanie nasi Łomazcy, imie-

niem magistratu y pospółstwa pomienionego miasteczka Łomaz, w województwie y ekonomiey naszej Brzeskiej leżącego, przywilej na pargaminie, w samym accessie—polskim stylem, a w texcie—ruskim pisany, zawierający w sobie potwierdzenie wszystkich praw, temuż miasteczku pomienionemu służących, ręką nayiaśnieyszego antecessora naszego, króla Michała podpisany y pieczęcią w. x. Lit. mnieyszą stwierdzony, cały y we wszystkim zupełny, żadnego podeyrzenia nie mający, y suplikowali nam przez panów rad naszych, abyśmy ten przywilej mocą naszą królewską zmocnić y stwierdzić raczyli, którego przywileju sama series słowo w słowo taka iest:

Michał z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem naszym komu to wiedzieć należy: Iż pokładali przed nami sławetni Franciszek Szynkiewicz—rayca y Daniel Dołbuński—pisarz, mieszczanie nasi Łomazcy, imieniem magistratu y pospółstwa pomienionego miasteczka Łomaz, w ekonomiey naszej Brzeskiej będącego, przywilej confirmacyjny, na pargaminie ruskim pisany pismem, ręką nayiaśnieyszego króla imci pana Kazimierza, antecessora naszego, podpisany, pieczęci, przy sobie przez inkursę na województwo Brzeskie nieprzyiaciela wydarthey, niemający, iednak we wszystkim pismie swoim bynaymniey nienaruszony, cały, zupełny y żadnego podeyrzenia sobie niemający, y suplikowali nam przez niektórych panów rad naszych y urzędników dwornych, abyśmy pomieniony przywilej mocą y powagą naszą królewską stwierdzili, zmocnili y approbowali, który z początku aż do końca słowo w słowo wpisując tak się w sobie ma:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król polski etc. Oznaymujemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy: Iż pokładali przed nami sławetni Wojciech



Głocki, Teodor Stefanowicz—raycy Łomazcy, imieniem magistratu y pospolsztwa miasteczka naszego Łomaz, w ekonomiey naszej Brzeskiey będącego, przywilej pergaminowy, ręką ś. pamięci króla imci Władysława czwartego, pana brata naszego, podpisany, pieczęcią wielką w. x. Lit. zapieczętowany, pod datą roku Pańskiego tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego, miesiąca Kwietnia dwudziestego dziewiątego dnia, cały, zupełny, w niwczym nienaruszony, pismem russkim pisany, potwierdzenie przywileju praw y wolności od ś. pamięci króla imci Zygmunta Augusta, miasteczku Łomazkiemu nadanych, a od ś. pamięci króla imci Zygmunta trzeciego, pana oycy naszego, confirmowany, w sobie zamknięty, prosząc nas przez niektórych panów rad y urzędników naszych dworowych, abyśmy takowy przywilej in toto mocą y powagą naszą królewską aprobowali y stwierdzili, który z początku aż do końca słowo w słowo tak się w sobie ma:

Владиславъ четвертый, Божою милостию король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Прускій, Жмудскій, Мазовецкій, Инфлянтскій, а Шведскій, Готскій, Вандальскій, дѣдичный король, обраный великій царь Московскій. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому бы о томъ вѣдати належало, нынѣшнимъ и напотомнымъ будущему вѣку людямъ: Ижъ бывъ покладанный передъ нами черезъ нѣкоторыхъ пановъ радъ и урядниковъ нашихъ листъ—привилей конфирмацыйный, на пергаминахъ писанный, подъ датою въ Краковѣ, року тысяча пятьсотъ восемьдесятъ осьмого, мѣсяца Іюня двадцать девятого дня, подписомъ руки его королевское милости свентобливое памети пана отца и добродѣя нашего, которымъ конфирмуемъ наданье правъ, вольностей и гербу наданья отъ предка нашего короля его милости

Зигмунта Августа мѣстечку Ломазкому, и просили насъ помененные бурмистръ, райцы, лавники и все посольство помененого мѣстечка Ломазскаго, абы есмо тотъ листъ привилей святобливей памети короля его милости, пана отца и добродѣя нашего, особливимъ листомъ нашимъ утвердили, который вписуючи слово отъ слова, съ початку ажъ до конца, такъ се въ собѣ маеть:

Жигмунтъ третій, Божою милостию король Польскій и ивныхъ. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ, кому бы того потреба было и належало вѣдати: Били намъ осудару чоломъ мѣщане мѣста нашего Ломазкого и показовали передъ нами привилей продка нашего славное памети короля его милости Жигмунта Августа—наданье права майдебургскаго, тому мѣстечку Ломазкому данный, за которымъ то наданьемъ оны порядкомъ того права майдебургскаго все справы свои въ судахъ въ томъ мѣстѣ отправуючи и вольности въ нимъ належачой до сихъ часовъ уживаючи, просили насъ осударя, абысмо, вынявши только съ того апелляцію въ справахъ владовыхъ отъ ураду мѣскаго до ураду двора тамечного Ломазкаго, подлугъ привилею належачую, при mocy ихъ тоежъ право зоставуючи, справили. А такъ мы господарь, ненарушене всякіе права, наданья и уживанья каждое вольности подъ панованьемъ нашимъ и на чоломбитіе тыхъ подданныхъ нашихъ мѣщанъ мѣста нашего Ломазскаго тое право майдебургское и вольное во всемъ уживанье его имъ заховуючи, тотъ привилей ихъ въ сесь листъ нашъ вписати есмо велѣли, который есть на пергаминахъ писанный и такъ се въ собѣ маеть: Били намъ чоломъ бурмистры, райцы и вси мѣщане мѣста нашего Ломазкого о томъ, что перво сего воевода Виленскій, маршалокъ Лунскій, кан-



цлеръ великого князства Литовского, староста Берестейскій и Ковенскій, панъ Миколай Радивиль, будучи отъ насъ старостомъ на замку Берестейскомъ, засадилъ новымъ порядкомъ мѣсто въ Ломазахъ при дворѣ нашемъ Ломазкомъ, давши вольности мѣщаномъ Ломазскимъ, которые бы въ томъ мѣстѣ поселились и хто бы знову тамъ еще пришолъ на мѣшканье, отъ всякихъ платовъ и податковъ нашихъ и повинности ихъ на нѣсколько годовъ, до певного часу и року наменованого, то есть, до году тысяча пятьсотъ семьдесятого и придавши имъ мыто мостовое на пожитокъ ихъ и до скринки мѣское брати съ мосту Ломазкого у купцовъ отъ воза—по четыре пѣнязей, отъ верховного купца—по нѣнязю, окромъ стаю шляхецкихъ и людей служилыхъ, къ тому торговое, помѣрное, важное и торгъ на кожну недѣлю четверъ, и тежъ ярмарки въ годъ два, одинъ на светого Петра, а другій—на Всѣхъ Святыхъ, далъ и установилъ тамъ, имѣти позволивши имъ того уживати до высѣдѣнія воли ихъ и до часу на листѣ его милости меновите описаного. Который рокъ на тую вольность отъ пана воеводы Виленского ачкольвекъ еще не вышолъ и податковъ некоторыхъ тамъ съ волокъ къ тому мѣсту вымѣрныхъ, яко и капщизны, некоторыхъ инныхъ повинностей до скарбу нашего они не полнятъ, нижели для лѣпшихъ слободъ и спѣшного засаженья людьми того мѣста Ломазкого и запоможенъ ихъ, били они намъ чоломъ, абыхмо прикладомъ мѣстъ нашихъ, право майдебургское имъ дали, которымъ бы они въ томъ мѣстѣ судились и справовати мѣли, якожъ и подканцлерый в. княжества Лит., маршалокъ дворный, староста Берестейскій и Кобринскій панъ Остафей Воловичъ въ причине насъ за ними жедалъ. А такъ мы господарь, хочечи абы тымъ

способней оное мѣсто Ломазкое розмножити и розширити и осадити, есмо съ ласки наше господарское на причину пана подканцлерого и челомбитіе мѣщанъ Ломазскихъ, оному и всимъ подданнымъ нашимъ въ томъ мѣстѣ даемъ право нѣмецкое майдебургское, которого права мають мѣщане Ломазскіе уживати нынѣ и на вѣчныя часы, и имисе радити и справовати во всѣхъ члонкахъ и артикулахъ моць одного права заховываючи, потому яко и въ мѣстѣ Бѣльскомъ и въ Мельнику правомъ майдебургскимъ справують. Якожъ тому мѣсту надаемъ гербъ: голову волчюю а ногу орловую, который же гербъ и на семъ мѣстѣ нашемъ есть вымалеванный, и тымъ гербомъ они всѣ sprawy своѣ мѣскіе печатовати мають вѣчными часы. И подлугъ того права нѣмецкого въ семъ мѣстѣ нашемъ Ломазахъ войтовство устанавлиемъ и тымъ листомъ нашимъ войтовство на даемъ, который отъ насъ господара установлены будетъ. И маеть войтъ съ бурмистры, райцы и лавники присяжные, которые въ ономъ мѣстѣ прикладомъ и звычайемъ правъ майдебургскихъ обераные будутъ, о всякіе речи—о гвалты, бое, пожоги, злодѣйства судити и на горло всказывати и пересудъ отъ того брати, водле права майдебургского, что войту, а что бурмистромъ будетъ належати; въ которые суды и sprawy мѣскіе урадъ замку Берестейского и двора нашего тамечного Ломазского ничимъ уступоватися не маеть, одно если бы кому въ судѣ войта и бумистровъ кривда видѣла; тогда маеть таковой апеліовати до ураду нашего Ломазского, а гдыбы и отъ ураду кривду собѣ видѣлъ, тогда вольно будетъ засъ до насъ господара апеліовати, чего ему урадъ тотъ боронити не маеть, а подле постановенія и листу пана воеводы Виленского маеть подъ



мѣстомъ на гостиницу великомъ сами завжды будовати и напировати; мостового до скринки мѣское брати мають: отъ воза наложного купецкаго двома коньми—четверы пенязей литовскихъ бѣлыхъ; отъ верховнаго купца—пенезъ одинъ; вѣдъже съ людей перезныхъ стану шляхецкого и всякого челоуѣка служебного жадное мыто на томъ мости брато быти не маеть; къ тому помѣрное вазчое воскобойномъ, клѣтки мѣсту надаемъ, и съ того до скринки мѣйской беручи и складаючи, на потребу мѣйскую оборочати и за то сбудовати ратушъ и инный порядокъ въ мѣстѣ чинити повинны будутъ; и съ тыхъ мѣйскихъ пожитковъ маеть урадъ мѣйскій передъ старостою нашимъ замковымъ людемъ посполитымъ того мѣста личбу чинити и въ речахъ зверхности, урадови належачихъ, зъ враду послушенство дѣлати. Также тежъ мѣщане за розказаньемъ урадовымъ, коли потреба всказывати будетъ, греблю у ставу великого межи дворомъ и мѣстомъ поправовати и огатити и на гвалтъ гребильный ходити и мосты по мѣстѣ и улицахъ мостити повинны будутъ; нижли роботъ, толокъ, гвалтовъ, стражи и некоторыхъ инныхъ повинностей полнити, стаціи жадныхъ, дани и дякла давати не повинны, только на приѣханье наше господарское стацію давати повинны будутъ потому, яко и въ инныхъ мѣстахъ староства Берестейского; солодовню и бровары мѣсту надаемъ, съ которыхъ отъ вару пива, отъ четырехъ бочекъ мѣры Берестейской, маеть намъ платити по семи гроши Литовскихъ. А что се дотычетъ дерева бортного на волокахъ мѣйскихъ и ихъ застѣнкахъ, въ томъ мають быти захованы ведле уставы тамечной ревизорской. Тожъ коло ловенья рыбъ въ рѣцѣ Зелявѣ вольный вступимъ даемъ съ броднею, съ кривою и

инными сѣтьми малыми, съ кломлею и удою вездѣ, а вверху ставу и не вставованья ниже ставу ловити мають, кромъ только съ неводами ходити и езовъ забивати не мають. А торгъ по-становляемъ и даемъ имъ мѣти въ день суботній на каждый тыдень и двѣ ярмарки—на святого Петра, а другую на Всехъ Святыхъ каждого году, на которые ярмарки купцы наши и цудзоземцы до того мѣста приѣзжати и всякими речми купецкими торговати мають добровольне; а тые ярмарки за каждымъ разомъ чрезъ двѣ недѣли стоять мають; а дня торгового почавши, отъ святого Бартломея—ажъ до заустъ вольно будетъ подданнымъ нашимъ и князкимъ, панскимъ, земскимъ мяса всякого, быдла ли, привозити и торговое на урадъ мѣйскій и за лопатки надворные пенезми давати повинны будутъ. А корчмы покутные по селомъ быти не мають для злодѣйства и инныхъ сбытковъ; а переказы мѣсту только въ селахъ, которые по гостиницу, мають быти за вѣдомостію урадовою. А по высѣденью воли, на листѣ панавоеводы Виленского имъ назначенное, будутъ они повинны платити до скарбу нашего въ годъ, подле постановенья ревизорского, капщизну, съ корчмы медовое—гроши шестьдесятъ, съ корчмы кгорыланое—гроши тридцать; съ корчмы въ тымъ мѣстѣ мѣшкаючіе по два гроши платити повинны будутъ; съ волокъ мѣйскихъ по гроши сорока и два; съ прutowъ гуменныхъ—по пенезю одному; съ морговъ пашныхъ и прutowъ, такъ же селибныхъ мѣскихъ, уличныхъ и заулковъ мають давати, яко на листѣ ревизорскимъ описано. А къ тому застѣнки до того мѣста приданы отъ ревизора на выпусты и будованье на дрова вольные, то есть: застѣнокъ въ концу, податковъ мѣйскихъ съ третего поля, съ другое стороны отъ застѣнку,



на дворные потребности заставленного, съ третьего отъ боку волокъ Гоши и четвертое стороны отъ границы Вишницкое, села Ровинъ, лѣсу низемного волокъ чотыры; другій застѣнокъ въ концу полъ волокъ мѣйскихъ, отъ застѣнку села Костентковъ, съ третьей стороны отъ границы маршалковое наше пани Козеродзкое, село Красное, въ клинѣ лѣсу Хомине, волокъ три, морговъ тринадцать. А то выпусты отъ ревизора мѣсту наданые: въ концу улицы Берестейское и Подреское обаполъ рѣки Желявы по сѣножати дворные—выпустъ морговъ сорокъ пять; другій выпустъ въ концу Парцейское, межи городовъ и фольварковъ и волокъ мѣйскихъ двухъ пулъ выпустовъ—морговъ осемнадцать. Которые застѣнки и выпусты мають они ку мѣсту держати водле постановленія ревизорского и уживати ихъ добровольне, не платечи съ нихъ ничого. А надто позволили есмы имъ въ пущи нашей въ Ликавѣ дерево на будованье и на вшелякіе потребности брати вѣчными часы. А складъ начинья всякого деревянного, кто бы за границу до Коруны съ волости Ломазкое провадити и до мѣстъ нашихъ и тежъ княжскихъ, панскихъ возити хотѣлъ, тогды въ мѣстѣ Ломазкомъ, яко продавано, такъ и куповано быти маеть. А на твердость того даемъ бурмистромъ, райцомъ и всимъ мѣщаномъ мѣста нашего Ломазского сесь нашъ листъ, подписавши его рукою нашею господарскою; до которого печать нашу привѣсити казали есмы. Писанъ въ Варшавѣ, лѣта отъ Нароженья тысяча пятьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсеца Октября шестого дня.

У того листу подпись руки, печать привѣшена его королевское милости Зигмунта Августа, предка нашего; а sprawy писаря бывшаго Михала Габурды. А што се дотычетъ апелля-

ціи отъ уряду мѣйского въ справахъ всякихъ судовыхъ на узнанье уряду дворского, въ томъ привилею предка нашего описаное, ижъ мѣщане Ломазскіе у томъ некую противность и уближенье праву майдебургскому быти розумѣючи у росправованію судовъ отъ урядниковъ дворныхъ тамочныхъ неприяглыхъ, били намъ господару челома, а быхмо апелляціи до насъ господаря имъ позволили; въ чемъ мы, бачучи рѣчь слушную, на то зезволивши, а съ уряду двора нашего Ломазского суженіе апелляцій мѣйскихъ зложивши на людъ нашъ господарскій, то приняли есмы такъ: ижъ уже отъ сего часу, отъ даты сего листу нашего ниже-описаного, урядъ дворскій въ справахъ мѣйскихъ некоторые моцы мѣти, зааппелляціями судити, не маеть, а уже не до дворного уряду отзывать въ справахъ судовыхъ, одно до насъ господаря отъ уряду мѣйского, кому бы того потреба указывала апллювати мають; котороежъ то право майдебургское, отъ предка нашего имъ наданое, мы господаръ симъ листомъ нашимъ змоцняемъ. Мають обыватели мѣста нашего Ломазского, съ порядку судовъ и всякихъ справъ и вольностей къ праву майдебургскому належачихъ, подаючи намъ господару повинность и пожитки, до скарбу нашего съ того мѣста приходячи, ведлугъ привилею предка нашего, уставы давное ревизорское, уживати на вѣчные часы. И на твердость сего дали есмы сесь листъ нашъ мѣщаномъ Ломазскимъ, съ подписомъ руки нашею господарскою, до которое и печать нашу привѣсити казали есмы. Писанъ въ Браковѣ, лѣта Нароженья Іисуса Христа Сына Божого тысяча пятьсотъ осьмьдесятъ осьмого, мѣсеца Іюня двадцать девятого дня.

У того листу привилею печать одна привѣшенная, а подпись руки его коро-



левское милости тыми словы: Sigismundus rex; а другій подпись писарскій тыми словы: Габріель Война—писарь. А такъ мы господарь, чинячи то на причину пановъ радъ и урядниковъ нашихъ, такъ же и на просьбу бурмистровъ, райцовъ, лавниковъ и всехъ мѣщанъ мѣста нашего Ломазекаго, тотъ листъ привилей конфирмацыйный, на речъ у нимъ нижей описану и поменену, отъ свентобливое памети короля его милости пана отца, добродѣя нашего, подтверженный, симъ нинѣйшимъ листомъ привилеемъ во всехъ пунктахъ, кондиціяхъ, параграфахъ и клявзуляхъ вѣчно и ненарушено ствержаемъ и умацняемъ; а для лѣпшого твердости рукою нашею подписавшия, и печать нашу великого князства Литовского къ тому листу нашему привѣсити казали есѣмо. Писанъ въ Варшавѣ, лѣта Божого Нароженья тысяча шестьсотъ тридцать третего, мѣсяца Апрѣля дня двадцать девятого, панованя нашего польского-первого. Vladislaus rex. Печецъ większa w. x. Lit. przyciśniona. Krzysztof Korwin Honsiewski—pisarz.

Мы tedy król, на причыне панów радъ у урядниковъ нашихъ дворныхъ list przywilej świętey pamięci króla imści Władysława czwartego, pana, brata naszego, konfirmacyyny, wyżej inserowany, miasteczka naszego Łomazkiego, на права у wolności ихъ служацы, we wszystkich punktach, klauzulach, kondycyach у параграфach mocą у powagą naszą królewską approbuujemy у stwierdzamy на wieczne czasy; на co, dla lepszey wiary, ręką naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit-go przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia trzeciego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, panowania królewstw naszych Polskiego у Szwedzkiego pierwszego roku. U tego przywileiu konfirmacyjnego podpis i. k. mści: Jan Ka-

zimierz król; Franciszek Issakowski — referendarz у pisarz w. x. Lit.; pieczęć wisząca wyszarpniona znacznie.

Мы tedy Michał król, do proźby mianowanych wyżej mieszczan у całego pospólstwa miasta naszego Łomazkiego, przez raycę у pisarza iurydykciynych wniesionej, łaskawie skłoniwszy się у słusznoscъ samą uważywszy, mianowany przywilej konfirmacyyny we wszystkich punktach, klauzulach, kondycyach, paragrafach у kontentach, tak we wszystkich, iako у w kaźdey części in quantum iuris est et usus eorum habetur, mocą у powagą naszą królewską stwierdzamy у zmacniamy, у przy nienaruszonych ich prawach у wolnościach zachowuiemy, у sukcesorowie nasi zachować powinni będą; на co, dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit-go przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, на seymie szczęśliwey koronaciey naszej dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca Oktobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, panowania naszego pierwszego roku. U tego przywileiu konfirmacyjnego podpis i. k. mści: Michał król; Walerian Stanisław Judycki—archidiakon Wileński, pisarz w. x. Lit.; pieczęć wisząca mnieysza w. x. Lit.

Мы tedy Jan król, do uczynioney supliki do нас, od pomienionego miasteczka naszego Łomaz przez burmistrza у pisarza, imieniem całego urzędu у pospólstwa tamecznego czynionej, łaskawie się skłoniwszy, mianowany przywilej we wszystkich iego punktach, kondycyach, klauzulach у artykułach, iako się sam w sobie zawiera, powagą naszą królewską zmocnić у stwierdzić umyśleliśmy, iakoż ninieyszym przywileiem, in quantum ius est et usus eius habetur, zmacniamy у utwierdzamy, w najmnieyszey rzeczy praw у wolności tego miasteczka nie naruszając, od nayjaśniej-



szych antecessorów naszych iemu nadanych, co y nayiaśnieysi sukcessorowie nasi uczynią. Na co, dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęcią w. x. Lit. stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego siódmego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego, panowania naszego trzeciego roku. Ten przywilej podpisany ręką iego królewskiej mości temi słowy: Jan król; Kazimierz Giełgud—pisarz w. x. Lit., y pieczęć większa w. x. Lit-go.

My tedy Augustus król, do uczynionej supliki do nas, od pomienionego miasteczka Łomaz poddanych naszych, łaskawie skłoniwszy się, ten wszystek wypisany przywilej we wszystkich iego punktach, klauzulach, paragrafach stwierdzamy y nienaruszenie zachowujemy, iakoż niniejszym listem confirmacynym, w naymniejszey rzeczy praw

wolności tego miasteczka naszego Łomaz nienaruszając, zmacniamy, od nayiaśnieyszych antecessorów naszych iemu nadanych, co y nayiaśnieysi sukcessorowie nasi uczynią. Na co, dla lepszey wagi ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit-go przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, roku Pańskiego tysiąc sześćsetnego dziewiędziesiąt siódmego, dnia miesiąca Nowembra.

U tego przywileju podpis ręki nayiaśnieyszego regnanta temi słowy: Augustus rex. Intitulacia tego przywileju w te słowa: Konfirmacya prawa mieszczanom Łomazkim ekonomii Brzeskiej. Przy którym przywileju pieczęć wielka w. x. Lit-go wisząca. Któryż to takowy przywilej, za oczewistym onego przez osobę wyż wyrażoną u sądu naszego podaniem ku aktykowaniu, iest do xiąg grodzkich Brzeskich spraw sądowych przyięty y wpisany.



1698 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 315—318.

**316. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на сеймикѣ предкоммисіальномъ.**

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили: 1) на содержаніе войска собрать прежде всего чоповый шеляжный сборъ, согласно съ древними обычаями, безъ вымогательствъ и насилія, посредствомъ особой коммисіи, долженствующей оставаться до громничнаго сеймика, 2) количество сбора въ теченіи года должно равняться 25,000; 3) такъ какъ сборщики откроютъ свои дѣйствія раньше положеннаго срока 5-тью мѣсяцами, то сумму эту, сверхъ 25,000, должны представить въ брестскій скарбъ, а равно и отчетъ о ея количествѣ и затратахъ—съ тѣмъ, чтобы эта послѣдняя была употреблена не на что иное, какъ только на содержаніе войска; 4) для выполненія тарифа совѣтныхъ гнбернъ съ имѣній духовныхъ и старостинскихъ, согласно конституціи

coaequationis, избрать особыхъ лицъ, которые, соотвѣтственно росписанію комиссара, и должны будутъ сдѣлать соотвѣтственную раскладку; 5) поголовныя подати—татарскія, жидовскія, исключая монополій, собрать чрезъ стражника и скарбника и обратить также на содержаніе войска; 6) чтобы сборы эти были своевременны—немедленно открыть фискальные суды и избрать судей, которые и должны открыть свои дѣйствія въ Брестскомъ замкѣ; 7) коммисіи эта или депутация, какъ относительно гнбернъ, такъ и поголовной подати съ татаръ и жидовъ, должна имѣть законную силу только до будущаго сѣтенія (gromnic), а потомъ, для другихъ цѣлей, будетъ назначена коммисіи другая; 8) ксендзамъ Августіанамъ выдать 1000 злотыхъ изъ шеляжнаго сбора, во вниманіе къ ихъ позволенію—отбывать сеймики въ ихъ костелѣ.

Roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmego, miesiąca Septembra trzeciego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Michał Niepokoyczycki, regent ziemski Brzeski y sędzia fiskalny, laudum seymiku województwa Brzeskiego, na seymiku przedkommissialnym zgodnie postanowione, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, szlachta y rycerstwo województwa Brzeskiego, ziechawszy się za innotestentiami i. k. mści, pana naszego miłościwego, naprzód pro vigesima quinta Augusti, a potem za limitacją—pro secunda Septembris, in anno millesimo sexentesimo nonagesimo octavo, na mieysce zwyczajne do Brześcia miasta i. k. mści, gdzie za zgodą z obo-

polną wszystkich nas, stosując się do konstituciey szczęśliwey koronaciey i. k. mści, pana naszego miłościwego, ten porządek województwa naszego in ordine do zachowania coaequatiey y repartitiei postanowiliśmy:

Na zapłatę woysku, z reparticiy, województwu naszemu przypadley,—naprzód: szeleżne czopowe a termino huius actus uchwalamy y od administratorów do exequowania onego naznaczamy imści pana Stanisława Rusieckiego — kasztelanica Minskiego y imć pana Stanisława Tyszkowskiego—podstolego Brzeskiego; którzy exequi po miastach, miasteczkach, karczmach iuxta normam et usum veterem powinni będą, nie iednak już pro termino elapso niewymagając ex vi tego laudum naszego y danego kontraktu z podpisem imci pana Ludwika Pocięcia—podkomorzego Brzeskiego, marszałka teraznioyszego seymiku naszego.



A ta contrahencia ichmościów matrwac aż do seymiku gromnicznego, ad annum tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiętego, z której powinni będą za rok ieden do skarbu naszego wnieść summę dwadzieście pięć tysięcy.

A zaś że ieszcze teraz ante tempus praefixum Gromnic. będą ichmość in administrationem tego podatku pięć effective miesięcy, tedy osobliwie za te pięć miesięcy procz pomienionych dwudziestu pięciu tysięcy powinni będą wnieść osobliwą do skarbu naszego importancję y z tego dać calculum na sądach fiskalnych naszych, tak iednak, aby y ta summa nigdzie się indziej nieobracała, tylko na zapłatę woysku z repartycyi na województwo nasze przypadley.

Do wybrania zaś iuxta tenorem konstytuciei coaequationis y w niey namienioney taryfy sowitych hybern z duchownych y starostw województwa naszego, naznaczamy zgodnie: imści pana Franciszka Szuyskiego—podstolego Brzeskiego y imści pana Zygmunta Chrzanowskiego—czesznika Brzeskiego; którzy in simili wybrane hyberne na zapłatę szczegulnie woysku za assignaciami imści pana kommissarza naszego, na kommissiā obrannego, który zarowno z województwami drugimi et ad normam onych assignacyi wydawać powinni będą sub solutione de proprio, in quantum by na co inszego obrócić mieli.

Pogłowne tatarskie, żydowskie, monopolia, eveci invecti y te, stosuiąc się do konstytuciei wyżey pomienioney, ad executionem onego imści pana Kazimierza Niepokoyczyckiego—strażnika województwa naszego y imć pana Jana Buchowieckiego—skarbnika także województwa naszego naznaczamy.

Który podatek wyexequowawszy także szczegulnie tylko na zapłatę woysku, z reparticiey na województwo nasze przypadłemu, obrócić się ma.

Co żeby wszystko do prędszey exekuciei przyiść mogło, zaraz y sądy fiskalne województwa naszego według konstytucyi postanawiamy; do których sędziów obraliśmy zgodnie, naprzód: imć pana Ludwika Pocieia—podkomorzego Brzeskiego, imści pana Dominika Szuyskiego—chorążego Brzeskiego, imć pana Piotra Galemskiego, imści pana Alexandra Kościuszka, imści pana Karola Żardeckiego, imści pana Jana Buchowieckiego, imści pana Bonifacego Ostrowskiego, imści pana Michała Niepokoyczyckiego, imści pana Gabriela Gintowta, imści pana Albrichta Borkowskiego; którzy przy ziemstwie co miesiąc sądy odprawywać powinni będą in loco solito, w zamku Brzeskim.

Kontrahencya zaś, albo raczey deputacya tak do hybern y iako y pogłownego tatarskiego y żydowskiego tylko do Gromnic przyszlých trwać powinna będzie, a na tamtym terminie do drugiei exakciei drugich iuż obrać mamy.

Imści xieży augustianom Brzeskim, za oświadczone nam łaski, że kościoła do seymikowania nigdy nie bronili, chcąc oświadczyć gratitudinem, tysiąc złotych naznaczamy z kontrahencyi szelężnego, na które aby imć pan marszałek seymiku teraznieyszego naszego wydał assignacyę,—iniungimus.

Co wszystko zgodnie postanowiwszy, rękoma naszymi podpisuiemy się dla lepszego waloru, y do akt województwa naszego grodzkich podać rozkazaliśmy. Dat w Brześciu, secunda Septembris, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego.

U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Ludwik Pocię—podkomorzy województwa Brzeskiego, marszałek seymiku województwa Brzeskiego, Kazimierz Wygonowski—woyski województwa Brzeskiego, Mikołaj Kazimierz Machwic—stolnik województwa Brzeskiego—mp., Fran-



ciszek Szuyski — podstoli województwa Brzeskiego, Benedykt Buchowiecki — podczaszy Brzeski, woyt Diwiński, mp., Piotr z Piekar Piekarski — miecznik y kommissarz województwa Brzeskiego, Renald Sadowski — pisarz ziemski województwa Brzeskiego, Jan Beklewski — podstarości województwa Brzeskiego, Zygmunt Benedykt Chrzanowski — czesznik y sędzia grodzki województwa Brzeskiego, Jan Komorowski — pisarz ziemski Mozyrski, Kazimierz Niepokoyczycki — strażnik województwa Brzeskiego, Piotr Galemski — sędzia skarbowy województwa Brzeskiego, Aleksander Jan Kosciuszko Siechnowicki — sędzia województwa Brzeskiego skarbowy, Michał Dominik Niepokoyczycki, Stanisław z Białzowa Cedrowski, Zygmunt Łychowski — łowczy Grodzieński, Jan Adam Buchowiecki mp., Albrycht Borkowski — podczaszy Braclawski, Władysław Zardecki — czesznik Starodubowski, Bonifacy z Nasiłowa Ostrowski — czesznik Nowogrodka Siewierskiego — mp., Karol Michał Zardecki, Kazimierz Zardecki — stolnik i. k. mości, Antoni Okołowicz, Franciszek Bucholec — czesznik Smoleński, Kazimierz Dobrowizki — woiski Mozyrski, Samuel Przyłucki, Michał Hornowski mp., Adam Sterpiński. Które to laudum seymikowe województwa Brzeskiego, przez osobę wyż pisaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.

### 1698 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 569—584.

#### 317. Реестръ убыткамъ, причиненнымъ польскими войсками разныхъ командъ Кривовербскому ключу.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Bęklewskim — podstaroscim Brzeskim, stanowszy oczewisto na urządzie imci pan Józef Reszka, namiesnik klucza Krzywowierzbskiego, ten reiestr poczynionych szkod przez żołnierzów reimentu iasnie wielmożnego imć pana marszałka w. x. Lit. za komendą imć pana Konarskiego — oberszterleytnanta i. k. mości, na rzecz w nim wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, który ten reiestr, wpisując w xiegi, słowo do słowa tak się w sobie ma:

Pretensye krzywd y szkod, poczynionych we wsiach, do klucza Krzywowierzbskiego należących, przez żołnierzów reimentu iasnie wielmożnego imć pana marszałka w. x. Lit., w roku teraznieyszym tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmym, za komendą imć pana Konarskiego — oberszterleytnanta i. k. mości.

We wsi Kodencu. Na osobę y porcją imć pana maiora, za słoninę, masło, syry, żyto, krupy, barany, gęsi, kury y inne rzeczy victualia, gotowego wydali — in summa złotych sto ośmdziesiąt; w tej że wsi Kodeńcu na osobę porcją imć pana Klokmana kapitana wydali za wszelkie leguminy, wedle po-



daney ustawy, na każdy tydzień, rachując po złotych czterdzieście, przez niedziel numero ośm, za wszystko, to iest: zboże, masło, syry, słoninę, kury, gęsie y prosienta y inne victualia, facit in summa—złotych trzysta dwadzieścia; osobno wzioł żyta beczek trzy, rachując beczkę po złotych trzydzieście dwa, facit—złotych dziewiędziesiąt sześć; na osobę imć pana kapitana Szteyna w teyże wsi Kodeńcu wydali gotowizną na tydzień po złotych dwadzieścia pięć, przez niedziel ośm—złotych dwieście, excepto wydatków na wikt, to iest: mięsa, syrow, słoniny, baranów, krup, gęsi, kur, prosiat, żyta y na obrok snopami, to rachuiąc na pieniądze ad minimum—na złotych dwieście; na porcią imć pana Dystrolofa kapitana gotowych pieniędzy, według ustawy, na każdy tydzień po złotych dwudziestu pięciu, przez niedziel numero ośm, facit—złotych dwieście; zosobna za żyto, słoninę, krupy, mięso, barany, sol, syry y inne rzeczy et victualia ad minimum—złotych siedmdziesiąt ośm y groszy dwa; na osobę y porcią imć pana regiment-kwatermistrza w teyże wsi wydali przez wszystek czas, rachuiąc wszystkę leguminą ductam proportionem na gotowę summę—złotych sto dwadzieścia.—W teyże wsi Kodeńcu na żołnierzów, numero osob sześćdziesiąt; w teyże wsi gotowizną pieniędzmi na każdego osobnie żołnierza leniku po złotych trzy, facit—złotych sto osmdziesiąt; chleba, gospodarskich bochenow numero dwieście dziesięć, każdy rachuiąc bochen ad minimum po groszy piętnastu,—facit złotych sto pięć; masła na osobę po kwart dwie,—facit kwart sto dwadzieścia, czyni fasek numero siedm, rachuiąc faskę po złotych piętnastu, in summa facit—złotych sto pięć; za chust, alias koszul numero siedmdziesiąt, po złotych dwa rachuiąc,—facit złotych sto czterdzieście; za chustek, alias halsztuchow siedm-

dziesiąt po groszy piętnastu—złotych trzydzieście pięć; za syrow kop numero trzy, po złotych dziesięciu kope—złotych trzydzieście; za wozów robionych numero dwanaście ze wszystkim, ad minimum po złotych ośm—złotych dziewiędziesiąt y sześć; za smołę, maznicę, liny, postronki, bagłagi y inne—złotych piętnaście. Na imć pana maiora imć pana Klokmana, kapitana imć pana Szteyna, kapitana imć pana Dystroloffa, kapitana imć pana regimentkwatermistrza, taż wieś Kodeniec wydała in vim consolaty leguminam, to iest: żyta Brzeskiey miary beczek numero dwadzieścia trzy, po złotych trzydzieście dwa beczka—złotych siedmset dziewiędziesiąt sześć; krup ieczmiennych beczek numero piętnaście, na to ieczmienia wyrobiono beczek trzydzieście pięć, beczkę po złotych sześćnaście,—facit złotych czterysta czternaście; summa in universum facit na osoby ichmość panow oficerów—złotych dwa tysiące sto dwadzieście cztery; na żołnierzów wyż osob położonych specificata summa in recenti—złotych siedmset sześć; in summam generalem universalem z tey wsi mianowaney Kodeńca—złotych dwatysiące ośmset trzydzieście.

Wieś Pachole. Na osobę y porcią imć pana Tymana—porucznika wydali: za leguminy y strawne pieniędzmi gotowizną—złotych dwieście dwadzieście; temuż imć za słoninę, masło, sery, sol obroki y inne—złotych sto sześćdziesiąt; summa in uniwersum—facit złotych trzysta osmdziesiąt. W teyże wsi Pachole na żołnierzów osob numero czterdzieście po złotych trzy na iednego,—facit złotych sto dwadzieścia; żyta wydali beczek numero dwanaście, po złotych trzydzieście dwa beczka,—facit złotych trzysta dwadzieścia; krup ieczmiennych beczek numero ośm, po złotych szesnastu beczka,—facit złotych sto dwadzieście dziewięć; masła, rachuiąc na faski, kwarty, czyni



fasek numero cztery, po złotych piętnastu,—facit złotych sześćdziesiąt; syrów kop półtory, po złotych dziesięć kopa,—facit złotych piętnaście; chleba bochenów gospodarskich numero sto dwadzieścia, po groszy piętnaście, ad minimum,—facit złotych sześćdziesiąt; za chust alias koszul par numero czterdzieście, po złotych dwa,—facit złotych ośmdziesiąt; za chustek alias halsztuchów par dwadzieścia, po groszy piętnastu—złotych dwadzieścia; wozów numero ośm za każdy po złotych ośm, ad minimum—facit złotych sześćdziesiąt cztery; za smołę y maznicę, postronki, liny, bakłagi—złotych piętnaście; summa in universum wydanych—złotych ośmset ośmdziesiąt trzy; in summa universali z tej wsi wydanych pieniędzy, tak za leguminę, iako y inne rzeczy, iako się położyło wyżej,—facit złotych tysiąc dwieście sześćdziesiąt trzy.

Wieś Zaduba. Na ichmość pp. oficerów in genere tego regimentu y komendę żyta beczek numero sześć, po złotych trzydzieście dwa,—facit złotych sto dziewiędziesiąt sześć; krup ięczmiennych beczek numero cztery, wyszło ięczmienia na to beczek numero dziesięć, po złotych szesnastu beczka,—facit złotych sto sześćdziesiąt; pieniędzmi za inny prowiant, iako to: za kury, gęsi, prosięta, masło, syry, sól y inne rzeczy victualia—złotych sto ośmdziesiąt ośm, summa in universum—złotych pięćset siedmdziesiąt cztery. W tejże wsi Zaduba na żołnierzów osob numero dwadzieścia dwa, na osobę iedną po złotych trzy,—facit złotych sześćdziesiąt sześć; chleba bochenów gospodarskich numero sześćdziesiąt sześć, po groszy piętnastu,—złotych trzydzieście trzy; masła fasek numero dwie po złotych piętnaście faska,—facit złotych trzydzieście; syrów numero sześćdziesiąt, to jest kope,—facit złotych dziesięć; chust, alias koszul par numero dwadzieścia dwa, po złotych dwa,—

facit złotych czterdzieścia cztery; chustek, alias halsztuchów numero dwadzieście dwa, po groszy piętnastu—złotych iedynaście; wozów numero cztery ze wszystkim po złotych ośmiu,—facit złotych trzydzieście dwa; za smołę, liny, postronki, bakłagi y maznicę—złotych sześć; summa facit in universum—złotych dwieście trzydzieście cztery; in summam universalem z tej wsi—złotych ośmset ośm.

Wieś Wylaków. Na osobę y porcję pana chorążego gotowizną pieniędzmi na tydzień po złotych trzydziestu, przez niedziel ośm—złotych dwieście czterdzieście; za leguminę, kury gęsi, prosięta, żyto, krupy, victualia inne—złotych ośmdziesiąt; summa in universum—facit złotych trzysta dwadzieścia. W tejże wsi żołnierzów numero osob czterdzieście wydali gotowem na iednego, do złotych trzy,—facit złotych sto dwadzieścia; żyta tymże beczek dwanaście, po złotych trzydzieście dwa beczka,—facit złotych trzysta ośmdziesiąt cztery; krup ięczmiennych beczek ośm, po złotych szesnastu ięczmienia beczka, a na to wyszło ięczmienia beczek dziesięć,—facit złotych sto sześćdziesiąt; chleba gospodarskiego bochenów numero sto dwadzieście, po groszy numero piętnastu, ad minimum—złotych sześćdziesiąt; masła kwart numero ośmdziesiąt, facit fasek trzy garncy,—dwa złotych czterdzieście siedm groszy piętnaście; syrów numero dziewiędziesiąt, to jest kop półtory—złotych piętnaście; chust alias koszul par numero czterdzieście, para po złotych dwa,—facit złotych ośmdziesiąt; chustek alias halsztuchów numero czterdzieście po groszy piętnastu,—facit złotych dwadzieścia; wozów numero siedm ze wszystkim, po złotych ośm,—facit złotych pięćdziesiąt sześć; na smołę, liny, postronki, maznicę y bakłagi—złotych piętnaście, groszy dwanaście; summa in uni-



versum—złotych ośmset pięćdziesiąt siedm, groszy dwadzieście siedm; in summa universali z tey wsi Wylakow wydanych—złotych tysiąc sto siedmdziesiąt siedm, groszy dwadzieścia siedm. Młynarze. Na osobę y porcją imć pana porucznika kapitaństwa imć pana Szteyna, gotowymi pieniędzmi na tydzień po złotych trzydziestu przez niedziel numero ośm—złot. dwieście czterdzieście—summa in universum—złotych dwieście czterdzieście; w teyże wsi Młynarzach na żołnierzów, numero osob dwadzieścia, gotowizną, pieniędzmi po złotych trzy,—facit złotych sześćdziesiąt; za chleba bochenów gospodarskich numero sześćdziesiąt, po groszy piętnastu—złotych trzydzieście; za masło fasek numero dwie, po złotych piętnastu,—facit złotych trzydzieście; za syrów numero sześćdziesiąt, to iest kope—złotych dziesięć; za chust, alias koszul, numero par dwadzieście, po złotych dwa—złotych czterdzieście; za chustek, alias halsztuchów, par dwadzieścia, po groszy piętnaście—złotych dziesięć; żyta beczek numero ośm, po złotych trzydzieście dwa,—facit złotych sto trzydzieście sześć; krup ięczmiennych beczek cztery, na to ięczmienia beczek dziesięć, po złotych szesnastu—złotych sto sześćdziesiąt; wozów numero cztery, ze wszystkim po złotych ośm wóz,—facit złotych trzydzieście siedm; za smołę, liny, postronki, maznice, bokłagi—złotych dziesięć; summa z Młynarzów—złotych pięćset ośmnaście; in summa od Młynarzów wszystkiew wydanych złotych—siedmset pięćdziesiąt ośm.

Wieś Krzywowierzba. Na osobę z porcją imć pana porucznika Brokuza gotowych pieniędzy—złotych dwieście czterdzieście cztery; kur wybrano numero trzydzieście po groszy sześć,—facit złotych dziesięć; gęsi numero dwadzieścia, po groszy dwadzieścia,—facit złotych sześć, groszy dwadzieścia; na inne

leguminy iako to: żyto, sól, masło, syry, krupy—złotych sto sześćdziesiąt; summa in universum—złotych czterysta dziesięć, groszy dwadzieścia. Na żołnierzów, osób numero siedmdziesiąt ośm, gotowizną pieniędzmi na iednego po złotych trzy,—złotych dwieście trzydzieście ieden; żyta suchego po garncy numero dwadzieścia na osobę, facit szanków siedmdziesiąt ośm, iako wyżej facit—złotych trzy-sta ośmdziesiąt cztery; krup ięczmiennych beczek dwanaście, na to ięczmienia wyszło beczek trzydzieście, rachuiąc beczkę po złotych szesnastu,—facit złotych czterysta ośmdziesiąt; masła fasek sześć po złotych piętnastu, facit—złotych dziewiędziesiąt; syrów kop numero cztery po złotych dziesięć,—złotych czterdzieście; chleba na iednego po bochenów trzy, facit bochenów numero dwieście trzydzieście cztery, po groszy piętnastu ieden ad minimum rachuiąc; chust, alias koszul, numero par siedmdziesiąt ośm, po złotych dwa,—złotych sto pięćdziesiąt sześć; chustek, alias halsztuchów, numero siedmdziesiąt ośm, po groszy piętnastu,—złotych trzydzieście dziewięć; wozów numero dziesięć, po złotych ośm,—facit złotych ośmdziesiąt; za smołę, liny, postronki, maznice y bokłagi—złotych ośmnaście y groszy piętnaście; summa in universum facit—złotych tysiąc pięćset trzydzieście pięć y groszy dwadzieścia pięć; in summam universalem—złotych tysiąc dziewięćset czterdzieście sześć, groszy pięć.

Wieś Zamołodycze. Na osobę y porcją pana chorążego kapitaństwa imć pana Dynwolffa gotowizną, na każdy tydzień po złotych trzydziestu, przez niedziel ośm—złotych dwieście czterdzieścia; na wikt, to iest: za słoninę, masło, syry, sól, krupy, kury, gęsi,—złotych sto pięćdziesiąt; summa in universum złotych trzysta dziewiędziesiąt. W teyże wsi Zamołodyczach na żołnierzy, osób numero



dwadzieścia sześć, gotowizną, pieniędzmi po złotych trzy,—złotych siedmdziesiąt ośm; żyta na osobę po garncy numero dwadzieście, to iest po szanku, facit beczek sześć, szanków dwa,—złotych dwieście ośm; krup ięczmiennych numero beczek pięć, na to ięczmienia wyszło beczek dwanaście—złotych sto siedmdziesiąt sześć; masła garncy numero trzynaście, facit fasek dwie y garniec ieden, po złotych piętnastu,—złotych trzydzieście dwa, groszy piętnaście; syrów kopa iedna y syrów ośmnaście, facit—złotych trzynaście y groszy ośmnaście; chleba bochenów gospodarskich po trzy bocheny na iednego, facit bochenów numero siedmdziesiąt ośm, po groszy ad minimum piętnaście,—facit złotych trzydzieście dziewięć; za kury, gęsi, liny, słoninę postronki, smołę, maznice, bokłagi y inne rzeczy wydali gotowizną—złotych sto; chust, alias koszul, par numero dwadzieście sześć, po złotych dwa—facit złotych piędziesiąt dwa; chustek, alias halsztuchów, dwadzieście sześć, po groszy piętnastu,—złotych trzynaście; wozów numero cztery, po złotych ośmiu ze wszystkim,—facit złotych trzydzieście dwa; summa in universum—złotych ośmset czterdzieście cztery, groszy trzy; in summa universaliter z tey wsi wziętych—złotych tysiąc dwieście trzydzieście cztery, groszy trzy.

Wieś Holana. Na osobę y porcie imć pana porucznika kapitaństwa imć pana Destroloffa gotowizną pieniędzmi—złotych dwieście czterdzieście; na wikt, to iest: chleb, mięso, masło, syry, sól—złotych sto czterdzieście, summa facit złotych trzysta sześćdziesiąt; w teyże wsi na żołnierze, osób numero dwadzieście, na każdego po złotych trzy, facit—złotych sześćdziesiąt; żyta beczek numero sześć, po złotych trzydziestu dwa, facit—złotych sto dziewiędziesiąt dwa; ięczmiennych krup beczek cztery, na nie

ięczmienia beczek dziesięć, facit—złotych sto sześćdziesiąt; masła fasek numero dwie po złotych piętnastu, facit—złotych trzydzieście; syrów kopę iedną—złotych dziesięć; chleba bochenów gospodarskich numero sześćdziesiąt, po groszy piętnastu, facit—złotych trzydzieście; za chust par numero dwadzieście, po złotych dwa, złotych czterdzieście; chustek, alias halsztuchów, numero dwadzieścia—złotych dziesięć; za wozów numero sześć pieniędzmi dali złotych czterdzieście ośm; za smołę, liny, postronki, maznicę, bokłagi pieniędzmi—złotych piętnaście, groszy dwadzieścia dwa; summa in universum—złotych pięćset sześćdziesiąt pięć, groszy dwadzieścia dwa; in summa universaliter z tey wsi—złotych dziewięćset czterdzieście pięć, groszy dwadzieście dwa.

Użyda arędarza Krzywowierzbkiego. Na komendę nabrano gorzałką, piwem, mięsem, świecami—złotych piędziesiąt, żyta tak folwarkowego iako y chłopskiego w każdej wsi stojąc wyżeli y wymłócili na kop czterysta piędziesiąt, co ad minimum pretensiey y szkody przez to zruynowali poddaństwo—na złotych trzy tysiące; ciż żołnierze, przy wyściu, rzeczy gospodarskich, statków y sprzętów zabrali—na złotych ad minimum trzysta; summa summarum wszystkich wydatków pretensyi y szkod przez zwyż żołnierzów zabranych y poczynionych, iako się wyrachowało y wyżej specjaliter położyło,—na złotych czternaście tysięcy dziewięć, groszy dwadzieście siedm.

Praetensye, krzywdy szkod poczynionych przez żołnierzów regimentu pieszego jasnie wielm. imści pana podskarbiego w. x. Lit. tak regimentu iaśnie wielm. imci pana stolnika wielkiego xięstwa Litewskiego, także regimentu iaśnie wielm. imść pana wojewody Połockiego, także regimentu iaśnie oświeco-



nego xiecia imści pana podkanclerzego w. x. Lit., także suplement iaśnie wielmożnego imé pana strażnika w. x. Lit. we wsiach do klucza Krzywowierzbskiego należytych, w roku terażnieyszym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmym, przez niedziel dwie, zboża końmi wypasali y wytrатовali, ogrody wniwecz poobracali, hródy, łonki, etc. całe funditus zruinowali y wniwecz obrócili, uczynili szkody ad minimum,—na złotych pięć tysięcy, excepto regimentu iaśnie wielmożnego imci pana wojewody

Połockiego, który powtórnie przechodząc stali noc y dni dwa, wzięli gotowych pieniędzy złotych dwieście dwadzieścia, wołów parę valoris—złotych sto, zboża y innych szkód narobili ad minimum—złotych tysiąc.

U tego rejestru podpis ręki temi słowy; Franciszek Józef Reszka—namiesnik Krzywowierzbski. Któryże to reiestr przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

### 1698 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 509—539.

#### 318. Реестръ убыткамъ, причиненымъ панцерною хоругвию въ Вѣрецеомъ ключѣ.

Roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmego, miesiąca Septembra piętnastego.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, przedemną Janem Bęklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto na urzędzie p. Stanisław Narkiewicz, namiesnik Wierzecki, ten registr poczynionych szkod przez chorągiew iaśnie oświeconego xiecia imści podkanclerzego w. x. Lit. pancerną, narzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, który ten reiestr wpisując do xięgi, za podaniem onego do akt, słowo do słowa tak się w sobie ma:

Regestra krzywd spisanych klucza Wierzeckiego y poprzy sięgłych w grodzie Brzeskim na chorągiew iaśnie oświeconego xiecia podkanclerzego w. x. Lit. w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmym.

Wieś Sakowszczyce dawała: na koni ośm imści panu Franciszkowi Szuy-

skiemu, na koni dwa gotowych pieniędzy—złotych sześćset; żyta beczek ośm—facit złot. sto dziewięćdziesiąt y dwa; jęczmień beczek ośm facit—złotych sto dwadzieścia ośm; gryki beczek cztery, facit—złotych ośmdziesiąt, grochu beczkę iedną, facit—złotych dwadzieścia ośm; owsa beczek dwanaście—facit złotych sto czterdzieście y cztery, za dwie faski masła—tynfów dwadzieście y cztery; pszenicy beczek dwie, facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; za dwie kopy syrów—tynfów dwadzieście y cztery; za dwa wozy gotowych pieniędzy—tynfów czterdzieście; za bokłagi y baryłki—tynfów sześć, za iałowice—tynfów dwadzieścia; za wieprze—gotowych pieniędzy sześćdziesiąt y ośm; za barany—tynfów dwanaście, za owieś, po trzy garncy na konia rachuiąc; gotowych pieniędzy dali—złotych dwanaście y groszy dwadzieścia y cztery, za dziegieć—gotowych pieniędzy—złotych dwa; za postrąki gotowych pieniędzy—złotych sześć;



za sól gotowych pieniędzy—złot. siedmnaście; za płótno na wory gotowych pieniędzy—złotych dwadzieścia, za siano, krom swego gotowych pieniędzy złot. sto pięćdziesiąt; na huńki okrywać konie tynfów piętnaście, latas facit—złotych tysiąc sześćset trzydzieście y sześć. Taż wieś Jakowczyce imści panu Janowi Bohusławskiemu na koni dwa, gotowych pieniędzy tynfów trzysta; za wóz—tynfów sześć; za dziegieć—tynfów dwa; żyta beczek cztery facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; ięczmienia beczek cztery—facit złotych sześćdziesiąt y cztery; gryki beczek dwie facit—złotych czterdzieście; owsa beczek ośm facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; grochu beczkę iedną, facit—złotych dwadzieścia y ośm; deputacyzną odebrawszy złotych dwadzieścia y dwa nie oddał, ale powtórnie kazał na chłopach requirować, którą wydali ichm. panom deputatom, facit—złot. czterdzieście y cztery; na guńki y na insze requisita towarzyskie—tynfów dziesięć; stróża y panszczyzna, podwody do puszczy za chłopską strawą y nakładem po drzewo bardziey, niżeli samemu dzierżawcy, co z uszczerbkiem skarbu i. k. mści byź musiało. Poddani i. k. mści z Jakowczyce do dworu imści pana Bohusławskiego robotnika wydali, rachowano—trzysta ośmdziesiąt, po groszy ośmnaście z bydłem, facit—złot. dwieście dwadzieścia y ośm; okrom tego wszystkiego brania, imci pan Jan Bohusławski nienależycie gotowych pieniędzy wybrał—złotych sześćset iedynaście, latas facit—złotych tysiąc pięćset dwadzieścia y ośm. Taż wieś Jakowczyce imści panu Pawłowi Kościuszkowi na koni dwa żyta beczek cztery, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; ięczmienia beczek cztery, facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; owsa beczek ośm, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; gryki beczek cztery, facit—złotych ośmdziesiąt; gotowych pieniędzy—tynfów trzysta, pszenicy

beczkę iedną, facit—złotych trzydzieście y dwa; grochu beczka iedna, facit—złotych dwadzieścia y ośm; za dwie faski masła—tynfów dwadzieścia y cztery; za dwie kopy syrów—tynfów dwadzieścia y cztery; za grzyby y cybule—tynfów dwanaście; za kapustę szatkowaną, okrom sielskiej,—złotych sześć; za kocioł, co sobie imść przepędzał gorzałkę—złot. sześć; za drożdże—tynfów sześć; za sanki—tynfów ośm; za chomaty—tynfów dziewięć; za wozy—tynfów czterdzieści y pięć; za konopie na linę y postronki—tynfów sześćnaście; za siano do dworu i. mści—tynfów pięćdziesiąt; za bakłagi tynfów sześć; za barany—tynfów dwanaście; za rybę—tynfów sześć; za olej—tynfów dwadzieścia y sześć; do dworu imści robotnika wyszło z uszczerbkiem dworu y skarbu i. k. mści—złotych dwieście dwadzieścia y ośm; latas facit—złotych tysiąc sto ośmdziesiąt; okrom tego robotnika, podwoda codzienna, stróże tygodniowe, temuż imści panu Pawłowi Kościuszkowi ze wsi Jakowczyce przez wszystkie czasy do dworu imści chodzili. Temuż imści panu Pawłowi Kościuszkowi gotowych pieniędzy wydali poddani z Jakowczyce—tynfów pięćset czterdzieście. Item tenże imść pan Paweł Kościuszko wziął w powtórney ustawie gotowych pieniędzy na koni cztery—złotych dwieście sześćdziesiąt; żyta beczek ośm facit—złotych sto dziewiędziesiąt y dwa; ięczmienia beczek ośm, facit—złotych sto dwadzieścia y ośm; owsa beczek dwanaście, facit—złot. sto czterdzieście y cztery; gryki beczek ośm, facit—złotych sześćdziesiąt; za grzyby y cybulę gotowemi wziął—złot. dwadzieście y cztery; za kapustę szatkowaną gotowemi wziął—złot. dwanaście; item za kocioł, co sobie gorzałkę palił, gotowemi wziął—tynfów dwanaście; za drożdże—tynf. dwanaście; item za sanki—tynfów sześćnaście; za chomonty—tynfów ośmnaście; za wozy—tynfów dziewięćdzie-



siat, za guńki—tynfów sześćdziesiąt; za wory—tynfów dwanaście; za siano do dworu imści—tynfów sto; za postrąki—tynfów dwanaście; za barany—tynfów dwadzieścia y cztery; za ryby—tynfów dwanaście, latus—facit złot. dwa tysiące ośmset dwadzieście y ośm. Za kury, gęsi, iayka, które wybierał imci pan Kościuszko do dworu swego ze wsi nie rachujemy, iednak to kładziemy, że imść we dworze swoim na swoje własne gęsi wziął—na złot. czterdzieście, latus facit—złot. czterdzieści. Taż wieś Jakowczyce Franciszkowi Cyrulikowi na koń ieden gotowych pieniędzy—tynfów sto dwadzieście y siedm; żyta beczkę iedną—facit złotych dwadzieścia; ieczmienia beczka iedna—facit złotych szesnaście; owsa beczek trzy y szanek ieden—facit złotych trzydzieście y dziewięć; gryki szanków dwa—facit złot. dziesięć; pszenicy szanków dwa—facit złot. czternaście, latus facit—złotych dwieście trzydzieście.

Wieś Pruska. Imści panu Michałowi Szuyskiemu na konia iednego gotowych pieniędzy za pierwszą ustawą—złot. pięćset trzydzieści y dwa, latus facit—złotych pięćset trzydzieści y dwa. Imści panu Maciejowi Januszkiewiczowi na koni gotowych pieniędzy—złotych dwa tysiące sto sześćdziesiąt, latus facit—złotych dwa tysiące sto sześćdziesiąt. Imści panu Michałowi Kościuszkowi na koń ieden gotowych pieniędzy—złotych pięćset ośmdziesiąt y pięć; tenże imść okrom koni swoich wszystkich, które chował we wsi Prusku na stayni, do dworu swego wywioził siano wozów dwadzieścia ośm, facit—złotych dwieście; słomy wozów piętnaście, latus facit—złotych siedmset ośmdziesiąt y pięć. Imć pan Maciej Januszkiewicz Stephanowi Rucie, poddanemu Pruskiemu, wziął gwałtem klacz, która warta była—tynfów sześćdziesiąt, latus facit—złotych sześćdziesiąt. Imć pan Piekarski w teyże wsi Prusku na koni dwa gotowych pieniędzy wziął—złotych

dwa tysiące sto sześćdziesiąt y ieden; tenże imć pan Piekarski chłopowi Pruskiemu—na imie Iwanowi Pieszczykowi wziął owiec dwoie, sprzedał za tynfów sześć, latus facit—złotych dwa tysiące sto sześćdziesiąt y siedm.

Wóytowstwo Stołpowskie. Wieś Stołpy. Na koni pięć imć pan Kazimierz Ostouch, konformuiąc się do inszych ichmć za zboże y wszelkie insze rzeczy wziął gotowemi pieniędzmi na dwa konie—złotych dwa tysiące y trzynaście, latus facit—złotych dwa tysiące trzynaście. Imć pan Stephan Ostouch, także na dwa konie wziął gotowizny—zł. dwa tysiące y trzynaście, latus facit—zł. dwa tysiące trzynaście. Cyrulik teyże chorągwi, na imie Franciszek, computatis computandis, na konia iednego—złotych tysiąc, latus facit—złotych tysiąc. Ichm panowie deputaci różnemi czasy wzięli deputacyzny—tynfów sto, latus facit—złotych sto.

Wieś Matiasy. Imć pan chorąży na konia iednego wziął gotowych pieniędzy—złotych trzydzieście y sześć; żyta beczek cztery; facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; ieczmienia beczek cztery, facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; owsa beczek sześć, facit—złotych siedmdziesiąt y dwa; gryki beczek dwie, facit—złot. czterdzieście, latus facit—złotych trzysta y ośm. W teyże wsi imć pan Wołkowyski za drugą ustawą wziął gotowych pieniędzy na koni dwa—złotych sto dwadzieścia; za wieprza, masło y syry wziął—złotych piędziesiąt y cztery; żyta beczek pięć, facit złotych sto dwadzieścia; ieczmienia beczek cztery, facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; gryki beczek dwie, facit złotych czterdzieście; pszenicy szanków dwa, facit—złotych szesnaście; owsa beczek ośm facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć, latus facit—złotych pięćset y dziesięć. Imć pan Olesza na półtora konia gotowych pieniędzy pierwszą ratą wziął—tynfów



ośmset ośmdziesiąt, za wóz—tynfów sześćnaście. Tenże sam imć na drugą ustawą wziął tynfów trzysta piędziesiąt, latuś facit—złotych tysiąc dwieście czterdzieście y ośm.

Wieś Pesteńki. Imć pan Rayski na konie dwa wziął gotowych pieniędzy—zł. czterysta piędziesiąt y cztery; żyta beczek ośm, facit—złotych sto dziewiędziesiąt y dwa; ięczmienia beczek ośm, facit—złotych sto dwadzieścia y ośm; owsa beczek trzynaście, facit—złotych sto piędziesiąt y część; latuś facit—złotych dziewięćset trzydzieście; pszenicy beczek dwie, facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; grochu beczka jedna, facit—złotych dwadzieścia y ośm; gryki beczek cztery, facit—złotych ośmdziesiąt; tenże imć na powtórna ustawą wziął gotowych pieniędzy—dwieście czterdzieście; żyta beczek cztery, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; ięczmienia beczek cztery, facit—złot. sześćdziesiąt y cztery; owsa beczek sześć, facit—złotych siedmdziesiąt y dwa; pszenicy beczka jedna, facit—złotych trzydzieści y dwa; grochu szanków dwa, facit—złotych czternaście; gryki beczek dwie, facit—złotych czterdzieście, za syry—tynfów dwanaście; za faszkę masła wziął iałowicę, za którą dawano—tynfów dwadzieścia y pięć; za dwa wozy wziął woła, za którego dawano—tynfów czterdzieście; bydła okrom koni dwoje (do) maiętności rodzi-ca swego zaprowadził sztuk piętnaście, na które bydło chłopci kupili siano—złot. piędziesiąt, latuś facit—ośmset piędziesiąt y siedm. Taż wieś imci panu chorążemu na pół konia wydała gotowych pieniędzy—złotych trzysta, latuś facit—złot. trzysta; imści panu Kuleszy taż wieś wydała pieniędzy gotowych—złotych siedmset, latuś—złotych siedmset; imści panu Syrkowtowi gotowych pieniędzy—złotych trzysta, latuś facit—złotych trzysta.

Wieś Łyszczyki. Imć pan Mirski na dwa konie wziął gotowych pieniędzy—

złotych tysiąc; owsa beczek dwie, facit—złotych dwadzieścia cztery; za dwie beczki piwa—złotych szesnaście; na wóz y na linę—tynfów dwadzieścia y trzy; na drogę do dworu pańskiego czeladnikowi—tynfów dwanaście; za stróża y za drwa—tynfów trzynaście; za mięso—tynfów cztery; tenże imć na drugą ustawę gotowych pieniędzy—tynfów sto ośmdziesiąt; żyta beczek dwie, facit—złot. czterdzieści y ośm; ięczmienia beczek dwie, facit—zł. trzydzieście y dwa, gryki beczek dwie facit—złot. czterdzieści; pszenicy szanek ieden, facit—złotych ośm; grochu szanek ieden, facit—złotych siedm; owsa beczek ośm, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; latuś facit—złotych tysiąc czterysta dziewiędziesiąt y trzy. Imć pan Jasiński w teyże wsi wziął drugiey ustawy pieniędzmi gotowemi, rachuiąc y zboże na pieniądze—złotych trzysta trzydzieście y dziewięć; latuś facit—złot. trzysta trzydzieści y dziewięć. Imci pan Młocki, tak pieniędzy gotowych, iako y zboża, na pieniądze rachuiąc wziął na pół konia—złotych dwieście sześćdziesiąt y sześć; latuś facit—złotych dwieście sześćdziesiąt y sześć.

Wóytowstwo Gliniańskie. Wieś Glinianka. Imć pan Skrzetacki, z imć panem Wołkowickim na pół trzecia konia gotowych pieniędzy wzieni—złotych tysiąc pięćset czterdzieści; imć pan Strzelucki na wóz wziął—tynfów cztery; imć pan Wołkowicki na zgubę wsi chował krewnego swego Wołkowickiego z kilkadziesiąt wołów, iako kupców y z czeladzią, który caley wsi kosztował sub iuramento—złotych pięćset; latuś facit—złotych dwa tysiące czterdzieście y cztery. Imć pan Kazimierz Kościuszko na koni dwa gotowych pieniędzy—złotych dwieście piędziesiąt; żyta beczek pięć, facit—złotych sto dwadzieścia; ięczmienia beczek pięć, facit—złotych ośmdziesiąt; owsa beczek dziesięć, facit—złotych sto dwadzie



ścia; na wóz y na olej—złotych dwanaście, deputacyczny wziął—tynfów dwadzieścia y cztery. Deputacyczny imć pan Juraha w teyże wsi—złotych dwadzieście y cztery; imć pan Juraha z imć panem Kościuszkiem w teyże wsi wyprawili podwod siedm do Lwowa, którym chłopom a poddanym i. k. mści droga kosztowała—złotych czterdzieście, y pan Kościuszka latus facit—złotych sześćset siedmdziesiąt. W teyże wsi imć pan Michwicz na koni dwa gotowych pieniędzy wziął złotych dwieście piędziesiąt; żyta beczek pięć y szanek ieden, facit—złot. sto dwadzieścia y sześć; ięczmienia beczek pięć y szanek ieden, facit—złotych ośmdziesiąt y cztery; owsa beczek dziesięć y szanków dwa, facit—złotych sto dwadzieścia y sześć; na wóz tynfów cztery; siana do Prużancy zaprowadził wozów szesćdziesiąt; latus facit—złotych pięćset dziewiędziesiąt.

Wieś Rymki. Imć pan Swałynski gotowych pieniędzy na dwa konie wziął—złotych pięćset; żyta beczek sześć, facit złotych sto piędziesiąt; ięczmienia beczek ośm, facit—złotych sto dwadzieście y ośm, owsa beczek dwanaście, facit—złot. czterdzieście y cztery; gryki beczka iedna, facit—złotych dwadzieście; latus facit złot. dziewięćset czterdzieście y ośm. Imć pan Juraha w teyże wsi wziął na koni dwa gotowych pieniędzy—złotych sześćset trzydzieście y sześć; żyta beczek cztery, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; ięczmienia beczek pięć, facit—złotych ośmdziesiąt; latus facit—złot. ośmset y dwanaście. Summa generalna z tey wioski facit—złotych tysiąc dziewięćset czterdzieście y sześć, latus facit—złotych dwa tysiące pięćset trzydzieści y sześć.

Wieś Zalesie. Imć pan Cedrowski na koni dwa gotowego grosza wziął—złot. pięćset; żyta beczek cztery, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; ięczmienia beczek cztery, facit—złot. sześćdziesiąt y cztery; owsa beczek ośm, facit—złot.

tych dziewiędziesiąt y sześć; gryki beczka iedna, facit—złotych czterdzieście, pszenicy beczka iedna, facit—złotych trzydzieście y dwa; grochu szanków dwa facit—złotych czterdzieście; za wieprza tynfów ośmnaście; za iałowicę, masło y syry—złotych piędziesiąt; za olej—tynfów dwanaście; za rybę—tynfów dziesięć, za wozy—tynfów dwadzieście; za piwo tynfów sześć; na smołę—tynfów dwanaście; za postronki—tynfów sześć; item za gorzałkę y piwo—złotych dwanaście, za bakłagi—tynfów trzy, za mięso—tynfów dwadzieścia y trzy, do dworu, przed wyściem chorałgi, siana odprowadził—wozów trzydzieście; do Prużany siana—wozów sześćdziesiąt; item tenże imć za drugą ustawą gotowych pieniędzy wziął—złotych dwieście czterdzieście; trzeciej ustawy tenże imści wziął—złotych sto dwadzieścia; latus facit—złotych tysiąc trzysta ośmdziesiąt y cztery; za stróże—tynfów ośm; za groch—tynfów ośmnaście; za syry y masło—tynfów sześć, na wory—tynfów dwadzieścia; na chustę—tynfów sześćdziesiąt; świętecznego wziął—złotych trzydzieście y pięć. Item tenże imści wziął gotowizny—złotych sto trzydzieście. Imści panu Wereszczyńskiemu y imści panu Skrzetuskiemu deputacyczny—złot. pięćdziesiąt; imć panu Jurazie—tynfów dwadzieście; latus facit—złotych trzysta trzydzieście y dziewięć. Imć pan Supczewski gotowych pieniędzy wziął na konie dwa—złotych tysiąc sześćset dziewiędziesiąt y dwa; latus facit—złotych tysiąc sześćset dziewiędziesiąt y dwa. Taż wieś imci panu Guzelfowi na dwa konie gotowych pieniędzy—złotych sto dwadzieścia; żyta beczek pięć, facit—złotych sto dwadzieścia; gryki beczek dwie, facit—złot. czterdzieście; owsa beczek dwanaście, facit—złotych sto czterdzieście y cztery; ięczmienia beczek cztery, facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; na wóz tynfów dwadzieścia; za siano do dworu wozów



ośmnaście, facit—złotych sześćdziesiąt y ośm; stróża tygodniowa, pańszczyzna, podwody na wszelaką potrzebę po cegłę, po drzewo do puszczy chłopci odprawowali, słomę wszystkę do dworu wywiozł, co czyni—złotych trzysta; latas facit—złotych ośmset dwadzieście y sześć. Ta wieś Zalesie imści panu Dębowskiemu na półtora konia gotowych pieniędzy oddali—złotych sto dwadzieścia; żyta beczek pięć, facit—złotych sto dwadzieścia; gryki beczek dwie, facit—złotych czterdzieście; owsa beczek dwanaście, facit—złotych sto czterdzieście y cztery, ięczmienia beczek cztery facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; za stróża—tynfów pięć; za wóz, za liny, za postronki, za smołę, za olej y za insze rzeczy—złotych pięćdziesiąt; latas facit—złotych pięć set trzydzieście y ośm.

Wieś Lastowskie. Imści panu Przeciszewskiemu na koni dwa gotowej summy oddali—złotych dwa tysiące; imści panu Młockiemu gotowej summy—złotych pięćset dwadzieścia y cztery; imści panu Syrtowtowi gotowej summy—złotych dwieście dwadzieście y cztery; imci panu Skrzetuckiemu deputacyzny, facit—złot. trzydzieście y pięć; latas facit—złotych dziewięć set ośmdziesiąt y trzy.

Wieś Mace. Imć pan Woyciech Niepokoyczycki na konie dwa gotowych pie-

niędzy wziął—złotych dwa tysiące dwieście y dwa; owsa beczek sześć, facit—złotych siedmdziesiąt y dwa; latas facit—złotych dwa tysiące dziewiędziesiąt y cztery. Imć pan Olesza na pół konia wziął—złotych trzysta sześćdziesiąt y pięć, latas facit—złotych trzysta sześćdziesiąt y pięć. Imć pan Baniewicz na pół konia gotowych pieniędzy wziął—trzysta sześćdziesiąt y dwa, latas facit—złot. trzysta sześćdziesiąt y dwa. Ogrodnik imć pan Michał Szuyski na dwa konie gotowych pieniędzy wziął—złotych sześćset szesnaście; żyta beczek cztery, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; ięczmienia beczek cztery facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; pszenicy beczkę iedną, facit—złotych trzydzieście y dwa; gryki beczkę iedną, facit—złotych dwadzieścia; latas facit—złotych ośmset dwadzieścia y ośm. Summa summarum facit—na tynfy rachuiąc—złotych trzydzieście y ośm tysięcy czterysta dziewiędziesiąt y trzy.

U tego reiestru podpis ręki temi słowy: Stanisław Narkiewicz, namieśnik na ten czas Wierzecki. Który że ten reiestr poczynionych szkod, przez osobę w wierchu pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

1698 г.

Изъ книги за 1693—1699 годы, стр. 585.

319. Реестръ убыткамъ, причиненнымъ польскимъ войскомъ въ Рѣчицеомъ ключѣ.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Bęklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto na urzę-

dzie imć pan Jan Podhaiecki, pisarz Terespolski, ten regestr spisanych szkod przez chorągwie różne poczynionych w kluczu Rzeczyckim, na rzecz w nim niżej wyrażoną ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:



Pretensie szkód y krzywd, poczynionych przez żołnierzy szwadronu iasnie oświeconego xięcia imści pana podkanclerzego w. x. Lit. we wsiach, do klucza Rzeczyckiego należących, w roku teraznieyszym tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmym.

Na osobę y porcję imść pana maiora: za masło, syry y słoninę gotowizną—złotych piędziesiąt y dwa; żyta suchiego szanków pięć, po złotych ośm szanek, facit—złotych czterdzieście; krup ieczmiennych szanków półtora, na to ieczmienia wyszło szanków cztery, szanek rachuiąc po złotych trzy y groszy dziesięć ad minimum, facit—złot. trzynaście y groszy dziesięć; owsa szanków dwa, po złotych półtrzecia szanek, facit—złotych pięć; iagieł garcy sześć, po groszy piętnastu garniec, facit złotych trzy; chleba bochnów upieczonych sześć, na to wyszło maki szanek ćwierć iedna, czyni—złotych iedynaście; soli białey garncy sześć, po groszy szesnastu garniec, facit—złotych trzy y groszy sześć; summa in universum, facit złotych sto dwadzieścia siedem y groszy szesnaście. W teyże wsi na osobę y porcję imć pana porucznika: za słoninę y masło gotowizną wydali—złotych dziewiętnaście y groszy piętnaście; syrów piętnaście, po groszy siedm, facit—złot. trzy y groszy dwadzieścia ieden; masła zosobna garncy cztery, po złotych dwa y groszy dwanaście za garniec, facit—złotych dziewięć y groszy ośmnaście; żyta suchiego szanków dwa y ćwierci trzy, po złotych ośm szanek, czyni—złotych dwadzieścia y dwa; krup ieczmiennych szanek, na nie wyszło ieczmienia szanków pół trzecia, facit—złot. dziesięć; za podciołka na mięso dali naszelagi—złotych siedm y groszy dwadzieścia y cztery; owsa szanków dwa, po złotych dwa y groszy piętnastu szanek, facit—złotych pięć; soli białey garncy dwa, po groszy

szesnastu garniec, czyni—złoty ieden y groszy dwa; strawunek czeladzi czterech przez niedziel siedm ad minimum czyni—złotych czterdzieście; summa in universum facit—złot. sto ośmnaście y groszy ośmnaście. W teyże wsi na porcję drugiego imć pana porucznika: za słoninę, masło y syry gotowizną złotych ośmnaście y grosz ieden; żyta suchiego szanków półtora, facit—złotych trzynaście y groszy piętnaście; krup ieczmiennych garncy dwanaście, na nie wyszło ieczmienia szanków półtora, czyni—złot. pięć, strawunek czeladnika iednego przez niedziel trzy, ad minimum czyni—złotych dziesięć; summa in universum, facit—złot. czterdzieście y sześć y groszy szesnaście.—W teyże wsi na osobę y porcję pana chorążego: za słoninę, mięso, masło y syry gotowizną na złotych trzydzieście trzy y groszy dziesięć; żyta suchiego szanków pułtora, facit—złot. trzynaście y groszy piętnaście; krup ieczmiennych z nowego szanku na to wyszło ieczmienia szanków półtrzecia, czyni—złotych dziesięć; owsa szanków półtora, iako wyżej—złotych trzy y groszy dwadzieście dwa; soli garncy półtora groszy dwadzieście cztery; kur prostych siedm, po groszy sześć iedna, facit—złotych ieden y groszy dwanaście; strawunek samego y czeladzi czterech ad minimum—złot. piędziesiąt; summa in universum facit złotych sto dwanaście y groszy dwadzieścia y trzy. W teyże wsi szyrzantowi iednemu na iego porcję gotowizną za słoninę y mięso—złot. ośmnaście; żyta suchiego szanków półtora, facit złot.—trzynaście y groszy piętnaście; krup ieczmiennych garncy piętnaście, na nie ieczmienia wyszło szanków dwa, facit—złotych sześć y groszy dwadzieścia; syrów trzynaście, po groszy siedm, facit—złot. trzy y grosz ieden; masła garncy półtora, za nie dali—złotych trzy y groszy dwanaście; soli garniec ieden groszy szesna-



ście; strawunek iego samego z żoną y dziećmi samosiedm ad minimum—złotych sto dwadzieścia; summa in universum facit—złotych sto sześćdziesiąt y pięć groszy cztery. W teyże wsi kapralowi iednemu: na porcią iego gotowizną pieniędzy za słoninę—złotych ośm; maki żytney na suchary garncy pięć, facit—złotych dwa; krup ięczmiennych garncy siedm, ięczmienia na to wyszło szanek, złotych trzy y groszy dziesięć; strawunek z czeladnikiem przez niedziel siedm ad minimum—złotych ośmnaście; summa in universum facit—złotych trzydzieście ieden y groszy dziesięć. W teyże wsi na rot siedm, to iest na osob żołnierzy czterdziestu y dwóch wydali, rachuiąc rotę iedną, pachółków alias żołnierzy sześć: na słoninę, masło y syry gotowem pieniądze, także y za sól—złotych trzydzieści y siedm y groszy siedm; maki żytney na każdego po garncy ośm na osób sześć groszy czterdzieście ośm, czyni żyta szanków półtrzecia, po złotych ośm szanek, facit—złotych dwadzieścia; krup ięczmiennych garncy czterdzieście ośm, na to wyszło ięczmienia sześć szanków, facit dwadzieścia; strawunek tych żołnierzy na iednego żołnierza na dzień po groszy dwanaście, ad minimum czyni na tydzień na osob sześć—złotych szesnaście y groszy dwadzieścia cztery; przez niedziel tedy siedm iedney rot, rachuiąc na tydzień po złotych szesnastu, facit—złotych sto siedmnaście y groszy ośmnaście; in universum tedy iedna rota, facit—złot. sto dziewiędziesiąt cztery y groszy dwadzieścia pięć; in summa tedy na rot siedm wziętych legumin, iako się wyżej pomieniło, także pieniędzy y strawunku w tey wsi Sakach złotych tysiąc trzysta sześćdziesiąt trzy y groszy dwadzieścia pięć computandis computando wszystkiew oryginałem summy ze wszystkiewi facit—złotych dziewięć set sześćdziesiąt y pięć y groszy dwadzieścia dwa.

We wsi Jackowiczach. Na osobę y porcią imć pana kapitanleytenanta gotowizną za słoninę, masło, syry, sól—złotych trzydzieście cztery y groszy dwadzieścia trzy; żyta suchiego szanków sześć, po złotych ośm szanek, facit—złotych czterdzieście ośm; krup ięczmiennych z nowego szanków dwa, na to wyszło ięczmienia szanków pięć, facit—złotych dwadzieścia; kur trzydzieście, po groszy sześć iedna, facit—złotych sześć; na mięso y ryby przez niedziel sześć—ad minimum złotych sześćdziesiąt; żyta na obrok snopami kop dwie, z nich ziarna szanków trzy—złot. dwadzieścia cztery; strawunek czeladzi czterech przez niedziel sześć ad minium—zł. sto; z osobna wyrostkowi iegoż za strawę gotowizną pieniędzmi—złotych piętnaście; krup ięczmiennych garncy dziesięć, na to ięczmienia szanek,—złotych trzy y groszy dziesięć; syrow pięć, po groszy sześć—złoty ieden; za masło kwart trzy—złoty ieden y groszy piętnaście; żyta półszanka złotych cztery y groszy dziesięć; za słoninę y sól złoty ieden y groszy dziesięć, summa in universum, facit—złot. trzysta siedmnaście y groszy ośmnaście. Tamże na osobę imć pana porucznika, dali żyta szanek złotych ośm; temuż na mięso, ryby, masło y piwo—złotych dwanaście, summa facit—złotych dwadzieście. W teyże wsi na osobę y porcią pana chorążego: żyta suchiego szanków trzy—złot. dwadzieście cztery; krup ięczmiennych garncy dwadzieście pięć, na to ięczmienia szanków trzy, facit—złotych dziesięć; maki żytney szanków dwa, po złotych dziewięć szanek, facit—złotych ośmnaście; na mięso y ryby przez niedziel siedm na każdy tydzień po złotych dwanaście czyni wydatku prócz innego domowego strawunka y piwa—złot. ośmdziesiąt y cztery; kur prostych piętnaście po groszy sześć kure, facit—złotych trzy; za słoniny poć—złot. sześć; za masło pienię-



dzmi—złotych sześć y groszy dwadzieścia cztery; za sól garncy półczwarta—złotych trzy y groszy dwanaście; strawunek czeladzi czterech przez niedziel sześć ad minimum—złotych szesćdziesiąt; summa in universum facit—złotych dwieście szesnaście. W teyże wsi na osobę pana podchorążego: maki żytney garncy dwadzieścia, facit—złot. dziesięć; krup ięczmiennych garncy dwadzieścia, na to ięczmienia szanków półtrzecia,—złotych ośm y groszy dziesięć; na słoninę, masło, syr, sól—złotych ośm y groszy dwadzieścia dziewięć; na piwo—złot. sześć y groszy ośmnaście; na mięso świeże—złot. pięć; strawunek z czeladnikiem przez niedziel sześć ad minimum—złotych pięćdziesiąt; summa in universum facit—złotych ośmdziesiąt siedm y groszy dwadzieścia siedm. Tamże na osobę kaptenarmusa: maki żytney garncy dwadzieścia—złotych dziewięć; krup ięczmiennych garncy dwadzieścia—złotych ośm; na słoninę, masło, syr y sól—złotych siedm y groszy dwanaście; na piwo przez niedziel sześć—złotych sześć y groszy ośmnaście; strawunek iego samego z czeladnikiem—złotych czterdzieście; summa in universum facit—złotych siedmdziesiąt. W teyże wsi na osób trzech sierżantów: maki żytney szanków trzy po złotych dziewięć, czyni—złot. dwadzieścia siedm; krup ięczmiennych szanków trzy, garncy sześć, na to ięczmienia szanków siedm, po złotych trzy y groszy dziesięć szanek rachuiąc, facit—złotych dwadzieścia; na słoninę, masło, syr, sól—złotych dwadzieścia ośm; na piwo przez niedziel cztery wydali—złotych dziewiętnaście y groszy dwadzieścia cztery; na mięso świeże trzem po złotych pięć, facit—złotych piętnaście; strawunek, na każdego rachuiąc na dzień po groszy dziesięć, uczyni przez niedziel sześć na trzech osób—złotych czterdzieście y dwa; summa in universum facit—złotych sto pięćdziesiąt y jeden y groszy

dwadzieścia. W teyże wsi na żołnierzy trzydzieście y sześć, to iest na rot sześć wybrano na każdą rotę, to iest na osob sześć: na słoninę, masło, syry y sól—po złot. trzydzieście siedm y groszy siedm; maki żytney na każdego po garncy ośm, na osob sześć po garncy czterdzieście ośm, facit żyta szanków półtrzecia po złotych ośm szanek, facit—złotych dwadzieścia; krup ięczmiennych szanków półtrzecia, na to ięczmienia wyrobiono szanków sześć, po złotych trzy groszy dziesięć szanek, facit—złotych dwadzieścia; strawunek tych osób sześci na dzień po groszy dwanaście, na iednego czyni na tydzień na tych osob sześć—złotych szesnaście y groszy dwadzieścia cztery, przez niedziel tedy siedm facit na osób sześć—złotych sto siedmnaście y groszy ośmnaście; in universum rota iedna, facit—złotych sto dziewięćdziesiąt cztery y groszy dwadzieścia pięć; in summa tedy na rot sześć wziętych legumin, iako się wyżej pomieniło, także pieniędzy y strawunku w teyże wsi Jackowiczach—złot. tysiąc sto sześćdziesiąt computandis computando wszystkiewy oryginałem summy ze wszystkiewy z tey wsi Jackowicz wzięto y natrawiono in summa—złot. dwa tysiące trzysta trzydzieście y groszy dziewiętnaście.

W e wsi Sycach. Na osobę y porcję imć pana kapitana: za słoninę, masło, syr, sól—złot. dwanaście y groszy dwanaście; żyta szanek ieden—złotych ośm; krup młodych żytnych garncy czternaście, po groszy dziesięć garniec, facit—złotych cztery y groszy dwadzieścia; kur dziesięć po groszy sześciu iedną, facit—złot. dwa; summa facit—złotych dwadzieście siedm y groszy dwa. Tamże na osobę y porcję imć pana porucznika: za słoninę, masło, syry, za mięsa ćwierci pięć; na ryby y śledzie gotowizną—złot. dwadzieścia dwa y groszy piętnaście; żyta szanków trzy, po złotych ośm szanek,



facit—złotych dwadzieścia y cztery; krup ięczmiennych szanków półtora, na to ięczmienia szanków cztery—złotych trzynaście y groszy dziesięć; kur prostych czternaście, po groszy sześć, facit—złot. dwa y groszy dwadzieścia cztery; prosiat dwoie, po groszy ośmnaście iednę, facit—złoty ieden y groszy sześć; strawunek czeladzi trzech przez niedziel pięć ad minimum—na złot. piędziesiąt; summa facit—złot. sto trzynaście y groszy dwadzieścia pięć. Na osobę y porcją pana chorążego: za słoninę, masło, syry y mięso świeże—złotych dwanaście; żyta suchiego szanków cztery, po złotych ośm, szanek,—złot. trzydzieście y dwa; krup ięczmiennych szanków półtora, na to ięczmienia szanków cztery, facit—złotych trzynaście y groszy dziewięć; kur młodych dziewięć, po groszy sześciu kure, czyni—złoty ieden y groszy dwadzieścia cztery; strawunek czeladzi trzech przez niedziel siedm—ad minimum złotych piędziesiąt; summa facit in universum—złotych sto dziewięć y groszy cztery. Tamże panu podchorążemu: za słoninę, masło, syr y piwo—złot. piętnaście y groszy trzy; żytny maki sianey szanek—złot. dziewięć; krup ięczmiennych szanek y garncy pięć, na to ięczmienia szanków trzy, po złotych trzy y groszy dziesięć szanek rachuiąc, facit—złotych dziesięć; strawunek samego y czeladników przez niedziel pięć ad minimum—złot. piędziesiąt; summa facit in universum—złotych ośmdziesiąt y cztery y groszy trzy. Tamże drugiemu chorążemu: maki żytny garncy trzy po groszy dziesięć, czyni—złoty ieden; krup żytnych młodych garncy trzy po groszy dziesięć, czyni—złoty ieden; na mięso, kury y prosię na strawne przez tydzień dali—złot. cztery; summa facit—złotych sześć. W teyże wsi Sycach na żołnierzy dwadzieścia y cztery, to iest rot cztery, wydali, rachuiąc rotę iedną osob sześć: pieniędzy—złotych

trzydzieście y siedm y groszy dwanaście; maki żytny garncy czterdzieście ośm, to iest szanków półtrzecia, facit—złotych trzynaście y groszy piętnaście; krup ięczmiennych szanków półtrzecia, facit szanków sześć—za złotych dwadzieścia; strawunek, piwo na dzień na iednego, rachuiąc po groszy dwanaście, facit na osob sześć na tydzień—złotych szesnaście y groszy dwadzieścia cztery, przez niedziel tedy siedm iedney roty czyni—złot. sto siedmnaście y groszy ośmnaście; in universum czyni summa—złot. sto dziewiędziesiąt cztery y groszy dwadzieścia pięć; in summa tedy na rot cztery wybranych tak leguminami, pieniędzmi, iako y strawunkiem, facit—złotych siedmset siedmdziesiąt dziewięć y groszy dziesięć; computandis ze wszystkiemi wybranej summy w tey wsi Sycach—złot. tysiąc sto ośmnaście y czternaście groszy.

Wieś Niechołsty. Na osobę y porcją imci kapitana komendanta: żyta suchiego szanek—złot. ośm; krup ięczmiennych półszanka, na to szanek ięczmienia,—złot. pięć; grochu półszanka—złotych pięć; na mięso dali gotowizną—złotych pięć; soli garniec ieden groszy szesnaście; strawunek czeladzi trzech przez niedziel siedm złot. sześćdziesiąt; summa in universum—złot. ośmdziesiąt y trzy y groszy szesnaście. W teyże wsi na osobę y porcją pana generała kwatermistrza: za słoninę y masło—złotych dwadzieścia; żyta suchiego szanków sześć, po zł. ośm szanek, facit—złot. czterdzieście ośm; krup ięczmiennych szanków trzy, na nie ięczmienia wyszło szanków siedem złot. dwadzieścia trzy y groszy dziesięć; grochu półszanka—złot. pięć; syry trzynaście po groszy sześć, facit—złotych dwa y groszy ośmnaście; kur czterdzieście ośm po groszy sześć, facit—złotych dziewięć y groszy ośmnaście; strawunek samego, prócz czeladzi rachuiąc, mięsa, prosieta, słoninę, masło, śmietanę y in-



ne rzeczy przez niedziel siedm ad minimum na iednego, czyni złotych dziewięć y groszy dziesięć na tydzień przez niedziel siedm, facit—złotych pięćdziesiąt ieden y groszy dziesięć; z osobna: soli białey garncy półtora, za nie facit—groszy dwadzieście cztery; summa in universum—złot. dwieście y groszy dziesięć. W teyże wsi na osobę wachmistrz-leyenanta: za słoninę y masło gotowizną—złotych siedm<sup>o</sup> y groszy dziesięć; mąki żytney szanek—złotych dziewięć; krup ięczmiennych szanek, na to ięczmienia szanków półtrzecia,—złotych ośm y groszy dziesięć; grochu garncy pięć za niego złotych dwa y groszy piętnaście; kur ośm po groszy sześć, facit—złoty ieden y groszy ośmnaście; strawunek iego samego minori calculo przez niedziel siedm—na złotych dwadzieścia y cztery; chleba do wozu przez niedziel siedm nawybie- rał bochnów czterdzieście y dziewięć, rachuiąc ad minimum bochen gospodarski po groszy dwanaście, facit—złotych dziewięć y groszy ośmnaście; strawunek z osobna czeladzi dwóch ad minimum złot. trzydzieście; summa universum—złotych dziewięćdziesiąt y dwa y groszy iedyna- ście. Żołnierzy w teyże wsi czterdzieści ośm alias rot ośm, rachuiąc rotę iedną, to jest osób sześć, wydali na słoninę, masło, syry y sól—złot. trzydzieści ośm y groszy szesnaście; mąki żytney na każdego po garncy ośm, na osób sześć garncy czterdzieście ośm, czyni żyta szanków półtrzecia, po złotych ośm szanek, facit—złotych dwadzieścia; krup ięczmiennych garncy czterdzieści ośm, wyszło ięczmienia szanków sześć,—złotych dwadzieścia; strawunek tych żołnierzy na iednego po groszy dwanaście na dzień, czyni przez tydzień na osób sześć—złot. szesnaście y groszy dwadzieścia cztery; przez niedziel tedy siedm, iedney rot y rachuiąc na tydzień po złotych szesnastu, facit—złot. sto ośmnaście y groszy dzie-

sić, in universum tedy iedna rota, fa- cit—złotych dwieście trzynaście y groszy dziesięć; in summa tedy w tey wsi na rot ośm wziętych legumin, iako się wy- żey pomieniło, tak że pieniądźmi y strawunkiem w Niechołstach na—złotych ty- siąc siedmset sześć y groszy dwadzieścia; computandis computando wybranych ze wszystkimi z tey wsi Niechołsta ad uni- versum—złot. dwa tysiąca dziewiędzie- siąt dwa y groszy dwadzieścia siedm.

Wioska Rzeczycza. Serżantowi da- li gotowizną: na słoninę, masło y syr, iako y na żyta suchiego szanków półtora y piwo przez niedziel cztery—złot. dwa- dzieścia trzy y groszy ośmnaście; krup ięczmiennych szanków półtora, wyszło ięczmienia na nie szanków półczwarta,— złotych iedynaście y groszy dwadzieście; strawunek przez niedziel cztery, rachuiąc po groszy dwanaście na dzień, facit—zło- tych iedynaście y groszy sześć; na osób zaś z kapralem, to jest żołnierzy dziesię- ciu wydali za słoninę, masło, syr y le- nik—złotych sześćdziesiąt ieden y groszy dwanaście; mąki żytney garncy siedm- dziesiąt dwa, czyni żyta szanków trzy y garncy dwanaście, facit—złot. dwadzie- ścia ośm y groszy dwadzieścia pięć; krup ięczmiennych szanków półczwarta, wy- szło ięczmienia szanków siedm, po zło- tych trzy y groszy dziesięć szanek, fa- cit—złotych dwadzieścia trzy y groszy dziesięć; strawunek tych żołnierzy przez niedziel cztery, na iednego kładąc po groszy dwanaście na dzień, czyni na dziewięć żołnierzy na tydzień ad mini- mum—zł. dwadzieścia pięć, groszy sześć; in universum tedy osób dziewięć przez niedziel cztery strawunkiem y legumina- mi z serżantem uczynią—złotych dwie- ście ośmdziesiąt pięć y groszy piętnaście; summa summarum specificata z tych wsi pomienionych, tak leguminami różnemi, gotowizną, pieniądźmi, iako y strawun- kiem przez żołnierzy szwadrona iasnie



oświeconego xięcia imć pana podkancle-  
rzego w. x. Lit. zabranych y wyciśnio-  
nych, ad universum—złot. siedm tysięcy  
czterysta dziewiędziesiąt sześć y groszy  
ośm. Z osobna wieś Przyłuki do tegoż  
szwadronu xiążenia imć pana podkancle-  
rzego wydali na żołnierzy osób pięćdzie-  
siąt gotowemi pieniędzmi: za słoninę, na  
piwo y gorzałkę—złot. sto; żyta suchiego  
na wszystkich beczek dziesięć, po złotych  
trzydzieście dwa, facit—złotych trzysta  
dwadzieścia; krup ięczmiennych beczek  
dziesięć, na to ięczmienia nowego zro-  
biono beczek dwadzieście pięć, beczka po  
złotych trzynaście y groszy dziesięć, fa-  
cit—złot. sto sześćdziesiąt pięć; za ma-  
sło na każdego po kwarcie, kwart pięć-  
dziesiąt po groszy piętnaście, facit—złot.  
dwadzieście pięć; syrów pięćdziesiąt, po  
groszy cztery ieden, facit—złotych sześć  
y groszy dwadzieścia; soli garncy—dwa-  
dziesiąt pięć, po pół garnca na iednego,  
facit za nie—złotych dwanaście y groszy  
piętnaście; strawunek tych osób pięciu-  
dziesiąt, po groszy dziesięć na dzień ra-  
chuiąc na iednego, facit na tydzień—zło-  
tych ośmdziesiąt trzy y groszy dziesięć;  
przez niedziel tedy cztery in universum  
facit—złotych trzysta; summa universalis  
in omnibus pertinentiis u klucza Rze-  
czyckiego—złotych ośm tysięcy czterysta  
pięćdziesiąt y ośm y groszy dwadzieścia  
y trzy. Pretensie kryminalne oraz y  
zruynowanie wsi Jackowicz, do klucza  
Rzeczyckiego należącey, przez żołnierzy  
chorągwi Tatarskich rotmistrzowstwa imć  
pana Baranowskiego y imć pana Oleiew-  
skiego za ordynansem iasnie wielmoż.  
imć pana Strażnika w. x. Lit., roku ty-  
siąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego,  
chorągwie wyż pomienione mając ordy-  
nans na wytchnienie, którzy stojąc przez  
niedziel dwie strawunkiem samych towa-  
rzystwa y czeladzi minoris calculo, mięso  
świeże, iałowicze, owce, kury, gęsi,  
masło, syry prócz chleba, mleczna, ogro-

dniny y obroków zabrali y natrawili na  
złotych ad minimum tysiąc; domów gospo-  
darskich ze wszystkim sprzętem domo-  
wym każdego gospodarza z komorami,  
oborami, chlewami, zbożem, bydłem,  
końmi, swińmi, gęsiami, kurami, odzie-  
żą sukienną y płócianną, ze wszystkim,  
a wszystkim spalili y zruynowali, w lic-  
bie domów mieszkalnych gospodarskich  
czterdzieści, pustych zaś, co na czas go-  
spodarze powychodzili y ieszcze drugie  
nie dobudowane byli. . . \*) szkod w sum-  
mie zaprzysięgłey gromadą—złot. dwa-  
naście tysięcy. A to się stało w roku  
tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego  
dnia pierwszego Junii chorągiew rotmi-  
strzowstwa imć pana Wiganta raytorska  
ta przechodem nocleguiąc prawie do  
ostatka zruynowała, kiedy zboża z pola  
zabieraiąc iedno zmłócili, do wozów bra-  
li, drugie końmi tratowali, znieśli y spaśli  
na złotych ośmset; chorągiew piechoty  
Węgierskiey, także noclegiem uczyniła  
szkody wzbożu, iarzynie etc.—na złotych  
ad minimum—sześćset, do tychże chorągwi  
tatarskich imćci pana Baranowskiego y  
imć pana Oleiewskiego.

Wieś Sycze takowe ma pretensie:  
iż zruynowawszy Jackowicze przyszli do  
wsi Syczów y stanowszy w czas samey pil-  
ney roboty letniey, mensis Junii, ludzie ze  
wsi na głowę powypędzali, sami y cze-  
ladź ich co chcieli brali y zabierali,—co  
nigdy nieporachowana rzecz,—zborze go-  
łymi żniwami, snopami, ogrody, cieleta,  
prosieta, podświnki, wieprze karmne, ku-  
ry, gęsi y inne naczynia gospodarskie y  
soszniki pozabierali, ad minimum poprzy-  
sięgaiąc szkod na—złotych tysiąc; chora-  
giew ianczarska noclegiem będąc we wsi  
Niecholstach uczyniła szkody we zbożu,  
ogrodach y w innych gospodarskich rze-  
czach—na złotych sześćset.

U tego rejestru spisanych szkod przez

\*) Въ подлинникѣ пропускъ.



żołnierzów z podróżnych chorągwi poczynionych podpis ręki temi słowy: Te rejestra klucza Rzeczyckiego podane podpisuję: Jan Władysław Podhaiecki, pi-sarz Terespolski, mp. Który to ten registr, przez osobę z wyż pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

1698 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 505—507.

320. Присяга крестьянъ о причиненныхъ имъ убыткахъ войскомъ, состоящимъ подъ командою кн. Радивиля.

Крестьяне Брестской экономіи: Антоній Замойчичъ, Охремъ Русинъ—войтъ Глиннянскій, Афанасій Климушеня—войтъ Шелповскій и Ѳеодоръ Свѣтичъ Гарасимовичъ—войтъ Яковчицкій, чинящіеся въ Верецкомъ ключѣ, подъ присягой свидѣтельствуютъ, что жолнеры кн. Радивиля, подканцлера в. кн. Литовского, причинили ихъ ключу убытковъ на 38,493 польск. злотыхъ.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Septembra piętnastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przedmną Janem Beklewskim—podstarościm, stanowszy oczewisto mężowie: Antoni Zamoytycz y Ochrem Rusien—woyt Gliniański y Chwedor Swietycz Harasimowicz—woyt Jakowczycki z klucza Wierzeckiego, ten iurament wykonali na szko-dach, poczynionych przez żołnierzów z rotы sobie daney, w te słowa pisany:

Ja Antoni Zamoyczyc, y ia Ochrem Rusien—woyt Glinianski, y ia Panas Klimuszenia—woyt Szełpowski y ia Chwedor Swietycz Harasimowicz—woyt Jakowczycki, mężowie z ekonomiey Brzeskiey, do klucza Wierzeckiego przynale-

żących wsi, przysięgamy Panu Bogu wszechmogącemu, w Trócy świętey iedynemu, na tym, iż my wszyscy mężowie, w kluczu Wierzeckim mieszkaiące, w różnych kosztach, podług registrów spisanych przez chorągiew jaśnie oświeconego xięcia imści Radziwiła—podkancelerzego w. x. Lit. pancerną, szkodniemy na trzydzieście ośm tysięcy czterysta dziewiędziesiąt trzy złotych polskich. Na czym, iako sprawiedliwie przysięgamy, tak nam Panie Boże dopomoż y meka Jego święta. amen.

Któraż to rota, przez mężow wyż pomienionych, w tey rocie wyrażonych, wykonana na urzędzie, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y zapisana.



1698 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 1001—1020.

**321. Постановленіе всѣхъ дворянъ в. кн. Литовскаго на Гродненскомъ сеймѣ.**

Дворяне всего в. кн. Литовскаго, собравшись на всеобщее ополченіе въ лагерь подъ Гродно, между Пузовичами и Лавномъ, во исполненіе постановленій предшествовавшаго сейма Виленскаго 1699-го года, для защиты своихъ правъ, свободы и равноправности съ Короной, а также и для распределенія и удовлетворенія войскъ, послѣ продолжительныхъ споровъ, едва не дошедшихъ до междоусобной войны, вслѣдствіе домогательствъ войска остаться при прежнихъ его своеволіяхъ и злоупотребленіяхъ, при содѣйствіи Виленскаго епископа успокоенныхъ, постановили:

1) Войско распустить съ обѣщаніемъ выдать ему четыре четверти жалованья ко 2-му Февраля будущаго года, т. е. до громничнаго сеймика, на которомъ, если окажутся недоимки, илиже прямое сопротивленіе въ уплатѣ со стороны воеводствъ или повѣтовъ, — будутъ приняты надлежащіе мѣры къ ихъ устраненію, даже при содѣйствіи военной силы.

2) Распустить также драгунъ и нѣмецкую пѣхоту но съ тѣмъ условіемъ, чтобы солдаты были сохранены, во избѣженіе новой вербовки весной; помѣстить ихъ въ Пинской экономіи и въ Яновѣ (въ воеводствѣ Брестскомъ), гдѣ они должны довольствоваться одною только кровлей со л о м о й и д р о в а м и; при этомъ обѣщать имъ прощеніе за прежнія ихъ злодѣянія, но за новыя они должны будутъ отвѣчать предъ судомъ.

3) Новыхъ войскъ не собирать, развѣ только въ случаѣ неизбѣжной необходимости и то подъ условіемъ равномернаго ихъ распределенія и продовольствія. На сей конецъ обыватели должны озаботиться на наступающемъ сеймикѣ предварительнымъ составленіемъ надлежащихъ р е п а р т и ц і й и д и с п о з и ц і й, чтобы, по полученіи повѣстокъ отъ гетмана в. кн. Литовскаго, у нихъ все уже было въ готовности.

4) На сеймикѣ громничномъ избрать судей въ скарбовый трибуналъ и сборщиковъ податей, — съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы судьи въ то же время не были сборщиками, потому что никто не можетъ судить самого себя.

5) На этомъ же сеймикѣ избрать ротмистровъ и исполнить всѣ дѣла, касающіеся сбора податей; удовлетвореніе войска жалованьемъ не можетъ и не должно пріостанавливаться даже въ случаѣ сорванія сеймика.

6) Тутъ же долженъ быть избранъ одинъ, или два комиссара, для производства уплаты жалованья войску; потомъ они отдадутъ отчетъ въ исполненіи своихъ обязанностей.

7) Сборщики должны взимать вдвойнѣ, но не болѣе, и отдавать свои реестры въ акты, чтобы каждый могъ знать о количествѣ сбора.

8) Для защиты своихъ правъ и равноправности, для сохраненія порядка и справедливости назначить генеральнымъ полковникомъ Витебскаго каштеляна Котла, съ правомъ созвать посполитое рушенъе; а для инстигатора в. кн. Литовскаго ходатайствовать у короля назначенія 2,000 зл. жалованья съ тѣмъ, чтобы сумма эта уплачивалась занимающему эту должность и на будущее время.

9) Декреты скарбоваго трибунала в. кн. Литовскаго о постройкѣ моста на Нѣманѣ подъ Гродномъ утвердить и назначить экзекуціи для собиранія на сей предметъ податей съ воеводствъ и повѣтовъ.

10) На основаніи равноправности избрать генерала в. кн. Литовскаго, котораго обязанностию будетъ защищать дворянъ, угнетенныхъ правительственными лицами, и права котораго должны будутъ опредѣлены на предстоящемъ сеймѣ.

11) Преслѣдовать и разгонять всякія скопища распущенныхъ по домамъ войскъ, кромѣ драгунъ и пѣхоты, оставленныхъ для нуждъ воеводства.

12) Въ судьи скарбоваго трибунала избрать людей достойныхъ и исполненіе трибунальных декретовъ поддерживать вооруженной силой; въ случаѣ же сопротивленія городскихъ судовъ, или земскихъ, жалобы истцовъ удовлетворить на счетъ самихъ же судовъ. А для лучшаго и надежнѣйшаго осуществленія трибунальных декретовъ оставить въ распоряженіи трибунала маршалка 200 человекъ нѣмецкой пѣхоты,



которая продовольствіе будетъ получать на счетъ Виленскаго воеводства, а стоять въ Дусскомъ старостинствѣ, какъ ближайшемъ къ Вильнѣ, Мпнску и Новогородку. По распоряженію помянутого маршалка она обизывается являться туда, куда ей прикажутъ, переходы совершать на свои средства, а равно и за насилия и грабежи расплачиваться также собственнымъ жалованьемъ.

13) Съ такою же строгостію должна производиться экзекуція трибунальных декретовъ и относительно податныхъ недоимковъ.

14) Пограничныя державы и старостинства должны производить взносы податей въ тѣ инстанціи, къ которымъ они приписаны въ тарифѣ военномъ, постановленномъ на Гродненскомъ сеймѣ т. е. съ дыма по 14 злотыхъ и с о в и т о й г и б е р н ы — по 28 злотыхъ, исключая имѣній духовныхъ, оказывавшихъ особое вспомоществованіе рѣчи-посполитой во время турецкой войны и несущихъ гиберны, установленныя на генеральномъ сѣздѣ въ Вильнѣ.

15) Лица, не явившіяся на это посполитое руженіе и не приславшія своихъ депутатовъ или по причинѣ зложелательства, или же боязни и апатіи къ всякому нововведенію, по ихъ мнѣнію вредному и опасному для государства, и пожелавшія лучше оставаться дома при прежнихъ порядкахъ, хотя бы въ дѣйствительности и негодныхъ, или перейти въ лагерь враждебный, должны подвергнуться слѣдующему наказанію: въ теченіи трехъ лѣтъ они должны быть устраняемы отъ всякихъ правительственныхъ и общественныхъ должностей и платить съ дыма по 10 злотыхъ ежегодной пени; лицаже поставившія вмѣсто себя только вольнонаемныхъ, илиже оказавшіяся узурпаторами — половину этой пени. Въ случаѣ же ихъ сопротивленія таковому постановленію должна быть употреблена военная сила, или на основаніи настоящаго постановленія, или же на основаніи постановленія сеймиковъ частныхъ. Наказанію этому не должна подвергаться шляхта безземельная, а равно и лица представившія вѣтвенное показаніе при свидѣльствѣ трехъ шляхтичей, что они не могли явиться вовремя по причинамъ вполне уважительнымъ. Деньги собранныя съ лицъ оштрафованныхъ должны быть отданы въ распоряженіе воеводствамъ.

16) А такъ какъ въ этомъ виноваты не только частныя лица, но цѣлыя повѣты и воеводства, какъ напр. воеводство Полоцкое и повѣтъ Вилькомирскій; то, для болѣе успѣшнаго осуществленія карательныхъ мѣръ настоящаго

постановленія включить въ посольскую инструкцію на предстоящій сеймъ особый пунктъ по сему предмету. Впрочемъ изъ числа такихъ воеводствъ и повѣтовъ слѣдуетъ исключить: воеводство—Витебское и Мстиславское и повѣты—Рѣчицкій Мозырскій и Оршанскій, которые хотя и не явились на посполитое руженіе, по причинѣ разлитія водъ, но прислали своихъ депутатовъ.

17) Относительно военной службы Татаръ возобновить древніе законы, по которымъ они обязываются нести оную безъ всякаго вознагражденія за право пользованія имуществами. Татары, не присягнувшіе при распушеніи войска и разѣхавшіеся по домамъ своевольно, должны присягнуть на сеймикахъ громничныхъ, подъ опасеніемъ за ослушаніе конфискаціи ихъ имуществъ.

18) Жолнерамъ принимавшимъ участіе въ посполитомъ руженіи объявить благодарность и прощеніе за прежніе преступленія, по силѣ пунктовъ постановленныхъ при распушеніи Литовскаго войска.

19) Убійство пословъ отправленныхъ къ королю отъ представителей в. кн. Литовскаго, какъ то: Леона Огинскаго и Людвигъ Поцвя, какъ непозволительное нарушеніе международнаго права, считать обидой для всего в. кн. Литовскаго и допскиваться удовлетворенія за нее на предстоящемъ сеймѣ.

20) Точно также настаивать на исполненіи приговора, послѣдовавшаго на сеймѣ по дѣлу объ убійствѣ Кароля Бѣлосора, Богучала Бокея и земскаго Оршанскаго судьи Тваровскаго, а равно и о возвращеніи разныхъ захватовъ разнымъ лицамъ по принадлежности.

21) Просить короля о вознагражденіи двухъ заслуженныхъ мужей: Витебскаго каштеляна Миханла Казиміра Котла и Григорія Огинскаго, дарованіемъ имъ по 100,000 зл. на старостинствахъ съ тѣмъ, чтобы эти старостинства не прежде были отдаваемы другимъ лицамъ, какъ только по полученіи вышеозначенныхъ суммъ наслѣдниками награжденныхъ.

22) Всѣ обиды и разоренія причиненныя войсками въ имѣніяхъ королевскихъ и духовныхъ, шляхетскихъ и земскихъ, какъ въ Литвѣ, такъ и на Жмудѣ, какъ во время внутреннихъ безпорядковъ, такъ и переходовъ и лагерныхъ стоянокъ, должны быть прощены и забыты, исключая преступленій уголовныхъ.

23) Потребовать сеймоваго постановленія, чтобы шляхта, бывающая на сеймикахъ, не подчинялась трабскому пересуду, а чтобы подчини-



лась общимъ судебнымъ узаконеніямъ, наравнѣ съ прочими обывателями.

24) Предложить для сеймоваго подтвержденія слѣдующее правило: чтобы послѣ трехъ сеймовъ коронныхъ, каждый четвертый посвящаемъ былъ на заботы о сохраненіи свободъ и вольностей для в. кн. Литовскаго.

25) Слонимскій съѣздъ не только возобновить, но подтвердить еще посламъ, чтобы они не прежде ѣхали въ Варшаву, какъ побывавши на этомъ съѣздѣ и выяснивши для себя предметы заявленій.

26) Хлопоты и труды разныхъ начальству-

ющихъ въ настоящемъ посполитомъ рушенъ лицъ имѣть въ виду и представить благоусмотрѣнному вниманію короля.

27) Во вниманіе къ заслугамъ Виленскаго епископа, имѣніе Верки или Іерусалимъ вмѣстѣ съ принадлежащими къ нему селами освободить навсегда отъ податей чоповаго шеляжнаго.

28) Раны Лукаша Городинскаго, подстрѣленнаго въ настоящемъ посполитомъ рушенъ Татарами, представить на благоусмотрѣніе рѣчи-посполитой для вознагражденія его въ будущемъ.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, miesiąca Februarii dziesiątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Benklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Michał Butkiewicz, laudum Grodzieńskie całej rzeczy-pospolitey w. x. Lit. do akt grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisane:

Wypis z xiąg grodzkich powiatu Grodzieńskiego, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Decembra trzydziestego dnia.

Na urzędzie grodzkim i. k. mości, aktami starościńskimi Grodzieńskimi, przede mną Janem Franciszkiem Kotowiczem—starostą Grodzieńskim, stanowszy personaliter wielmożny imć pan Stanisław Rukiewicz, instygator w. x. Lit. woyski Grodzieński, y imć pan Bohusław Wolbek, łowczy nadworny w. x. Lit., kommissarze od rzeczy-pospolitey delegowani, laudum generalne całej rzeczy-pospolitey w. x. Lit. na rzecz niżej seorsive opisaną ad acta inserować podali, iakoż w xięgi inseruiąc tenor laudi sequitur talis:

In nomine Domini, ad perpetuam rei memoriam. My stan duchowny y świecki, senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy y grodzcy, rycerstwo,

szlachta, obywatele województw y powiatów w. x. Lit., którzyśmy na pospolite ruszenie vigore laudum w Wilnie dnia czternastego Augusti, anno praesentis tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, przez ichmość panów senatorów posłów województw y powiatów w. x. Lit. zgromadzonych, postanowionego ziechali, czyniemy wiadomo nie tylko terazniejszego ludzom wieku, ale y tym, którzy in seram posteritatem, ten instrument iednostayney zgody naszej czytać będą, iż my tu, pod Grodno zgromadziwszy się y zbliżywszy, stanowszy obozem ostatnim między Puzowiczami a Ławnym pro tuitione wolności, praw, coaequationis, repartitionis, locationis et rationis takowe uczynili y uchwalili, mocą zjazdu terazniejszego, postanowienie, anno tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, vigesima prima Decembris:

A naprzód, wykonywaiąc intencją et obiectum principale tego naszego pospolitym ruszeniem zgromadzenia, in laudum Wileńskim wyrażonego, to iest zwienia woyska w. x. Lit., które nas prawie przymusiło do tego, żebyśmy pokazali po sobie przykład successorom naszym, iako wolności, swobod, praw swoich bronić maia, gdy nam niewygody zimnego Nowembra y Decembra połowę na śniegach y mrozach obozy nie były ciężkie, do przymnożenia praw na-



szych, obierając raczy śmierć uczciwą niżeli czuwających na opressii wolności nieprzyjaciół obarczenie; tedy wyrazić przychodzi wiekopomnym relacją wiekom, iż gdy na elekcii nayiaśniejszego króla imci Augusta wtórego, szczęśliwie nam panującego, przyszło nam poprawić praw naszych przez ustanowienie constitucyi, in volumen legum ingrossowaney, titulo: «coaequatio iurium magni ducatus Lithuaniae cum iuribus regni Poloniae», którzy praedominantia ministeria nad równością y wolnością szlachecką, także y licentią woyska określić y opisać przyszło, a mianowicie: potestatem buławy, autoritatem pieczęci, abusum kluczków, lask marszałkowskich y inszych, na ten czas ministeria trzymających, magnatum animos, że gdy nie mogli zgody generalney tak wielu tysięcy zgromadzoney na electię szlachty przełamać, mianowicie—ichmość panów koronnych obywatelów województw, ziemi y powiatów, którzy nam zeloso amore, iako bracia nasi, szczerze dopomagali; żeśmy tandem, eluctati z wielkich opressyi, do pożądanego libertatis przyszli portu, y inszych sposobów szukać poczęli, których tu przez lat półtrzecia zażywanych, bardziey doloroso silentio pokryć, niżeli piórem wypisać y do wiadomości podawać zdało się. Naycięższa iednak potestas woyskiem rządzących, na rzecz pospolitą była, gdy y same woysko same pomagało do zruynowania novellae legis, bardziey veteres kochające abusum, niżeli nowe reipublicae, z kąd pochodzące estimując commoda, niechęć iść in obedientiam legi, ale gwałtem dawney około rozdawania hibern, stanowienia consistencyi domagało się dysparticyi; szukała oycyzna przez różne traktaty sposobów, aby woysko, według nowego prawa, przyjęło reparticią na województwo, powiaty, destinowaną zasług swych locatią w dobrach ekono-

micznych i. k. mości na zimę z łaski pańskiej pozwoloną; ale synowie, wynawszy miłość matki swey oycyzny, arma tenentes, niezdewinkowani, ale bardziey w swey zawziętości pertinaciter trwali, y owszem miasto wykonania prawa postanowionego przez te lat półtrzecia nie będąc na żadney z oyczystym nieprzyjacielem companii, rospasaną in ultionem wolnością pokazali—quid valeant humeri, za iedno, tak i. k. mości, iako duchownym, ziemskim, szlacheckim dobrom przez invazyę na zimowe stanowisko, przez przechody y noclegi, czyniąc ruinę; iakie za takową licentią consequentiae były, aby nie wiedziały futura saecula y na takie się nie odwagały akcyę, niech to wieczną zawaloną niepamięcią; dość na tym, że ad extrema haec, które siedzą na koniach pospolitym ruszeniem odprawuiemy przyszłe media, żeśmy się sacro-sancte zligowawszy y sprzysiąwszy amoribus na tę odważyli rezolucią,—żeśmy raczy obrali sobie do domów naszych powrót zpóźnić, aniżeli więcey nieposłusznych cierpieć. Przez te tedy dwa miesiąca zupełne nihil intentatum relinquimus, co by gwałtem się napierających słusność naszych słów zmiekczyć mogło, przyszło było niemal ad cognatas acies y pewnie dobr bellandi magister przyprowadziłby nas był ad antiquam pugnae aream; ale Bóg wszechmogący, dum humana deessent remedia, obmyślił media, gdy nam iaśnie wielmożnego nayprzewielebniejszego imć xiędza Konstantego Kazimierza Brzostowskiego, biskupa Wileńskiego, przy commissarzach rzeczypospolitey iuż cominus arma tenentibus, z nieba prawie zesłał, który amore ductus ku oycyznie swoiey na wszystkie wydawszy się okropnego nieba niewygody, szedł między oycyznę y synów diremitque pila minantia pilis pracowitą swoią ugodą; iako pastyrz trzody swoiey



od Boga powierzoney, nie dał in lania-  
tum, skłonił tą godną perswazyą za-  
wzięte animusze et multo sudore labo-  
reque pożądaney przez nas został coope-  
ratorem ugody. Za co iakie imści prae-  
mium nieustaiące czeka, po długo przy-  
prowadzonych latach w niebie, tak pa-  
storis nostri praedicabunt gloriam y nie-  
zwiądną wiekopomney sławy mieć bę-  
dzie servatae patriae korony. A tak, gdy  
woysko w. x. Lit., zostawszy posłusz-  
nym rzeczy-pospolitey, dało się zwinąć,  
należało y nam wdzięczną pokazać,  
żeśmy uchiliwszy wszystkie na stronę  
do woyska przeszłe urazy, które by pre-  
tendowanym nie mogły nigdy wydołać  
czwierciom, ieszcześmy certuiąc miło-  
ścią, cztery ćwierci wypłacić deklarow-  
wali, czym się y woysko w. x. Lit. kon-  
tentowawszy y zwinowszy in mutuos  
omni plexus, owszem z niemi przyszedł-  
szy do województw y powiatów wszyt-  
kich pod chorągwiemi stojących y  
nie żołnierskich ukochających wolności  
przemienili consilium. Ordinuiąc tedy,  
iako naywarowniey, aby bracia nasi  
w swych zasługach upewnieni byli, wy-  
płacenia czterech ćwierci przed zwinie-  
niem ieszcze proponowanych terazniey-  
szym postanowieniem deklaruiemy, to  
jest, aby od każdej chorągwi deputaci  
obrani, dobrze osiedli, według wyracho-  
waney od nas repartyey, gdzie się któ-  
rey brać zasługi naznaczyło, na przy-  
szłe gromniczne w roku tysiąc sześćset  
dziewiędziesiątym dziewiątym przypada-  
jące seymiki y sądy skarbowe do woie-  
wództw albo powiatów przyjeżdżali y  
tam pieniądze żołdu sobie należącego  
odbierali. A iesliby się w którym wo-  
jewództwie lub powiecie pokazali prze-  
ciwni, którzyby dotychczas tak z starostw  
swoich hiberny sowitey, iako z dobr  
ziemskich, czopowego szeleżnego, monopo-  
lium tabacznego, pogłównego tatarskie-  
go, żydowskiego, eveci invecti do exakto-

rów województw y powiatów nie wnosili:  
tedy z tego seymiku zaraz cum assistentia  
notae nobilitatis, y samemi exactorami  
do dobr tych przeciwników assygnacyę  
z seymiku deputatom mają być dane;  
a iesliby któremu województwu lub po-  
wiatowi miał potężny refragator violen-  
cie uczynić, tedy zaraz do poblizszych  
województw y powiatów mają dać znać  
rotmistrzom, aby według proporcji się  
sprzeciwiaiącego się choregwie puszcza-  
li et fortem executionem super a na upartego  
retentora uczynili. W którym razie, ie-  
sliby rotmistrze per favorem executyi  
czynić nie chcieli, tedy w sądach skar-  
bowych, lub w sądach głównych trybu-  
nalnych, lub in defectu obudwuch, w gro-  
dach poenas collineales et confiscationis  
bonorum y nagrody szkod przez prze-  
włokę exekucyi pomienionych rotmistrz  
deputatom in instanti płacić powinien;  
a tam iednak, gdzie wziął assygnacyę  
po—staremu, triplicem pensionem docho-  
dzić będzie, osobliwie zaś refragarius  
iako in causae fisci wzdany za pierw-  
szym dekretem in instanti in poena in-  
famae et peculiaritatis immobiliter zo-  
stawać będzie y na każdych zjazdach,  
seymach, seymikach y sądach activitate  
carebit ad instantiam instigatoris et de-  
lationem deputatów ukrzywdzonych. Dla  
czego praecavemus tym postanowieniem  
naszym, aby mając teraz fryszt do sey-  
miku gromnicznego, zaraz do exakto-  
rów poborców województw powiatów  
swoich, nie kalkuluiąc się ani wytraca-  
iąc sobie albo na ludzie swe żadnych  
zasług, retenta wnosili, sub poenis supra  
dictis, y wszytek ten podatek zatrzyma-  
ny, który od seymików relacyinych po  
szczęśliwey i. k. mości koronacyi ma  
się rachować, iuste y fideliter do woie-  
wództw y powiatów wniesionych (sic).

Draguny y piechoty niemieckie ex  
nunc zwijamy, takim iednak sposobem,  
że ludzie konserwuiemy, aby na potym,



gdy na wiosnę woyska rzecz-pospolita potrzebować będzie, werbunkami nie była ruinowana. Tym iednak ludziom przez zimę locatia ma bydź w Pińskiej ekonomii y w Janowie, w województwie Brzesckim, do biskupstwa Łuckiego należącym, gdzie iednym dachem tylko, słomą y drwami kontentować się będą, a wszystko z grosza żyć pod zapłaceniem z zatrzymaniem pieniędzy im należących w województwie albo powiecie, tym gdzie im repartitia przypadnie, waruiąc to woysku zwinionemu, iż za dawne przebranie hibern, consistencyi odprawowania, noclegów, ugod, przechodów czynienie, nikt żadney chorągwie zasług aresztować nie będzie mógł, ponieważ we cwierciach przeładowanych woysku potraciło się,—wyiawszy iednak sprawy kryminalne, naiazdy domów szlacheckich y świeżych excessów, rabowanie dworów durante tractatu od dnia iedynastego Decembris do dnia dwudziestego pierwszego eiusdem roku terazniejszego.

Woyska nowego teraz dla zfolgowania zruinowaney oyczyzny, aby wytchnąć sobie mogła, nie formuiemy, ale do seymu postanowienie iego odkładamy, z tym iednak dokładem, iż ieśliby przyszło woysko formować, nie inaczey, tylko wyraźney constitucii coaequationis, repartitionis et locationis, one sporządzić mamy—tak, aby za naznaczeniem terminu y mieysca od jasnie wielmożnego imści pana wojewody Wileńskiego, hetmana w w. x. Lit., punktualnie chorągwie ad operationes belli stawali. Dla czego zaraz na seymiku blisko następującym, po obraniu deputatów y po osądeniu spraw abiectae ignobilitatis ichmć panowie obywatele w. x. Lit. w swych województwach y powiatach mają uczynić sobie porządek, aby gdy uchwała seymowa na erekcią woyska stanie, zawczasu dispositią y sposób wyprawie-

nia ludzi z repartycyi sobie przypadłych obmyslony był.

Na tymże gromnicznym seymiku mają sobie według prawa coaequationis, lub w rok lub kiedy zgoda braci stanie, nowych obierać sędziów trybunału skarbowego, także poborców, albo exactorów do hibern, czopowego szeleżnego, monopolium tabacznego, pogłównego, żydowskiego, tatarskiego, eveci et invecti; iednak że sędziów skarbowych nie obierając za poborców y exactorów, ponieważ sam siebie sądzić nikt nie może.

Na tymże zieżdzie obierać sobie będą rotmistrzów y onych paraphiami podziela, aby przez nich skuteczniejsza exekucia dekretów trybunalskich skarbowych odprawowana była y solarium rotmistrzowi, aby darmo nie pracował, obmyśla tamże, lub dochód iaki. A parte vero convicta, vel contradicente, na tymże seymiku przeszłych poborców liczby słuhać y rationes dispensowanym rzeczy-pospolitey podatkowi odbierać będą y cokolwiek należy do porządku y zapłaty woysku, wszystko to na tym zieżdzie odprawować mają; a choćby seymik na deputatów y zerwać się miał, tedy przecie obrada koło zapłaty woysku seymem uchwaloney institui, której przeczyć nikt nie może.

Mają też na tym zieżdzie gromnicznym w każdym województwie y powiecie obrać kommissarza bene possessionatum—iednego, abo dwóch, do którego exactorowie wszystkich podatków importabunt summy, od których wszyscy od chorągwi deputaci pieniądze odbierać będą. Tenże komissarz lubo dwa mają czynić calculum przy zdaniu kommissarstwa swego czopowego y szeleżnego w województwach y powiatach.

Ichmość panowie exactorowie powinni odbierać in duplo, iako przedtym brano do skarbu w. x. Lit., non extorquendo nic więcej nad sowitość dawnego



placenia; którey exakcey mają do akt oddawać regista w każdym województwie y powiecie, aby każdy mógł się informować de quantitate.

Gdy się zaś ostrzegamy wynoszących się supra aequalitatem ambitus, aby sposobów ieszcze nie wynalazł do zruynowania prawa nowopostanowionego coaequationis iurium w. x. Lit., zaczym nexum nostrorum conservando, ligamen in virtute laudorum po województwach y powiatach w. x. Lit. delegowanych deklarujemy, że ex eo nexu nie wynidziemy, poki aż w swą rezę prawo coaequationis wprowadzone nie będzie, sub favore constitucii seymu coronationis, stwierdzającej lauda publica in ordine utrzymania in fidelitate et obsequio i. k. mości, tudzież swobod, wolności y dobra pospolitego. Dla czego i. k. mości pana naszego miłościwego upraszamy, aby nam iako król pan nasz miłościwy, assistere obradą swoją raczył. Gdyż commovere et affligere musi oycowskie i. k. mości, pana naszego miłościwego, serce, iako y nas wiernych poddanych; upraszać tedy będziemy i. k. mości, pana naszego miłościwego, aby nam salva per omnia autoritate i. k. mości tenże porządek konserwował, y wolno było iakobyśmy pro tuitione panowania szczęśliwego i. k. mości, pana naszego miłościwego, najpierw potym pro defensione i. k. mości coaequationis, a na ostatek dla zdrowia naszego, za innotescenciami obranego półkownika naszego generalnego zawsze na konie wsiąć mogli, gdy exigentia rei postulabit—póty, póki rzecz-pospolita in toto nie uspokoi się, warując to sobie, ieżeliby miało kogokolwiek z nayuboższej szlachty, braci naszej, albo na zdrowiu, albo na fortunie mota nobilitate vindicare tenebuntur sub privatione officii sui, a in casu renitentiae onych za wdaniem się do imści pana półkownika województwa y

powiatu tego szlacheica, któremu by się krzywda iaka stać miała, y za doniesieniem skargi, obligujemy się in virtute obowiązku naszego poprzysiężonego wymówić się y na vindicowanie krzywdy, za wydanemi innotescenciami, pospolitym ruszeniem z ichmość pany półkownikami ruszyć się. Które to pospolite ruszenie pro exigentia necessitatis publicae zaszczyć się in casum znowiąnych iakich kolwiek przeciwności do utrzymania swobod, praw, wolności, bezpieczeństwa publicznego, pozwalamy przez uniwersał y iasnie wielmożnemu imści panu Michałowi Kazimierzowi Kotłowi, kasztelanowi Witebskiemu, convocare województwa y powiaty wszystkie, iako półkownikowi generalnemu w. x. Lit. uproszonemu dłużej ieszcze to officium gerendi, salva per omnia autoritate i. k. mości, pana naszego miłościwego, et obsequio fidelitate maiestati iego iurgielt należyty na instigatorią w. x. Lit. według dawnego zwyczaju po złotych dwa tysięcy; ponieważ bez lat półczwarta zatrzymano imści panu Stanisławowi Rukiewiczowi, instygatorowi w. x. Lit. upraszamy iasnie wielmożnego imści pana kasztelana Witebskiego, półkownika generalnego w. x. Lit., aby wypłacił z ceł w. x. Lit., które teraz in administratione; który to iurgielt ma być przyięty pro persoluto od iasnie wielmożnego imści pana podskarbiego w. x. Lit. Także et in futurum skarb w. x. Lit. po dwa tysięce złotych co rok aby wypłacił na instygatorią w. x. Lit.

O most niewystawiony na Niemnie pod Grodnem otrzymany dekret w trybunale w. x. Lit. stwierdzamy y forti executione vindicare zlecamy województwom y powiatom wybrany na to podatek.

Przyrzekamy też sobie że, da Bóg na seymie przyszłym, starać się o to będziemy w zgromadzoney trium ordinum et



gentium rzeczy-pospolitey, żebyśmy, ponieważ nas iura z koroną Polską coaequarunt, mogli mieć generała w. x. Lit. cum omni praerogativa succurendi oppressis a ministeriis impetitioni, którego officii potestatem na tymże da Bóg seymie opisać sobie obiecujemy.

Ponieważ woysko w. x. Lit. iest zwinięte, oprócz piechoty y dragony rzeczpospolita in obsequium sui zostawiła, naznaczywszy pewną lokacyą; tedy, in quantum y oprócz tych, gdziebykolwiek kupy iakowe miały się gromadzić in visceribus w. x. Lit., przeto one za swywolne poczytając, znosić po wszystkich województwach y powiatach unitis animis et viribus deklarujemy.

Trybunał w. x. Lit., iakośmy z łaski Bożej ufundowany widzieli tego roku et utimur beneficiis onego, iak życie nasze, krew, substancjąłożył, przy konserwacyi onego gotowimy consulendo przeszłego trybunału uniformi z pierwszym trybunałem cursui, integritati et securitati postanowiamy, iż na początek przyszłego trybunału tak, iak y rok—lub wyprawami dalsze, lub swemi osobami bliższe województwa y powiaty ziedziemy y tam przeciwko tym, którzyby się znaleźć mogli y mieli myśli o zruynowaniu trybunalskiej ordynacyi, albo do dawnego sposobu, albo do reindukcyi, iako przeciwko nieprzyiacielowi powstać, deklarujemy; dla czego, na seymikach obierając deputatów, będziemy się starać, abyśmy ludzi takich obrali, którzyby pokazali po sobie przez te czasy vivum specimen amoris prava coaequationis y obrony iego, strzegąc się tych, którzy albo contrarii byli, albo onym radą, pomocą adhaeserint.

Exekucya dekretów trybunalskich, ziemskich, grodzkich aby skutkiem samym była praktykowana, postanowiamy: iż za poiazdem urzędu ziemskiego albo grodzkiego pars convicta będzie, rotmi-

strze województw y powiatów ultimarie mota nobilitate czynić przy urzędzie powinni; a które grody exekucyi dekretów trybunalskich czynić by nie chciały, albo do tychczas nie czyniły, za dowodem officii praesentis y stronie, którey exekucją denegant, szkody ma nagrodzić ztąd pochodzące.

Chcąc mieć trybunał w. x. Lit. dopiero sporządzony, aby moc y powaga na swych się wspierała siłach, od potentatów nie zaciągając cudzego, nie zabierając mocnienia, nie był obligowany, świętą sprawiedliwością czynił i. k. mości przysługi, postanawiamy: piechoty dwieście niemieckiej, którą na repartycyą dajemy województwu Wileńskiemu y powiatowi Lidzkiemu, zkażdoł wyrażony w taryfie repartycyi dochodzić ich ma; dach zaś piechocie naznaczamy w starostwie Duskim, iako od Wilna, Nowogródka y Minska blisko leżącym. Która piechota do disposicyi hetmanskiej należeć nie powinna, ale marszałkowie nad niemi mieć komendę powinni y ieden drugiemu, przy obieraniu marszałka trybunalskiego, zdawać się powinien. Którey piechoty erekcyą, aby iasnie wielmożny imć pan Michał Kocień, kasztelan Witepski, iako marszałek trybunału terazniejszego, wzięł na się, prosimy; za którego assygnacją województwo Wileńskie y powiat Lidzki ma wydawać na całe półroka pieniądze; którym się służba zaczynać będzie od reassumpcyi trybunału terazniejszego w Minsku.

Aby y terazniejszy trybunał assystencyą mógł mieć z tey piechoty y przyszłemu trybunałowi była gotowość, dla tego pieniądze in parte naznaczają się na tak wiele czasu, aby z onych piechota odziana bydz mogła. Tenże iasnie wielmożny imć pan kasztelan Witepski officerów creować powinien będzie, warując,—iż ieżeliby ta piechota iakową



krzywdę na stanowisku uczyniła y iakiekolwiek extorsye na poddanych tamiecznych wymagać miała, u których to ten dach mieć powinni, za dowodem y dekretem trybunalskim wszystko to nagrodzono być powinno z żołdu im naznaczonego; przechodząc do trybunału, do Wilna, do Nowogródka y do Minska powinni swoim groszem strawować się, żadnych noclegów, stacji, ugod, karmienia et quocunque titulo aggrawacyi pod wytrąceniem z żołdu, nie biorąc, o co przez marszałka trybunalskiego sądzi byź maia, których by na gardło swy wolnych karać, sine ulla od kogo dependentia, choć by się y trybunał nie sądził wolen y mocen będzie.

A że trybunał w. x. Lit. terazniejszy, dla pospolitego ruszenia naszego, na którym się nad spodziewanie zabiwić przyszło, tylko ad duodecimam Januarii anni futuri, tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, iest limitowany; zaczym na tym terminie, nim do domów naszych powróciemy, reassumptio iego zaczynać się nie może, mocą ziazdu terazniejszego postanawiamy, aby w tydzień po gromniczych seymikach reassumptio onego była, to iest, w pierwszy poniedziałek po obraniu nowych deputatów, gdzie województwa y powiaty dosądzać się powinni; na przyszły zaś rok aby cadentia trybunału w. x. Lit. z Wilna do Nowogródka była zachowana—praecavemus.

Executia także skarbowych dekretów w województwach y powiatach aby rigorose, po podanym raz obwieszczeniu po dekrete super renitentes niewydawania czopowego, szeleżnego y hibern y innych podatków przez rotmistrzów województw y powiatów odprawowana była—postanawiamy.

A ponieważ nayduia się takowe starostwa y dzierżawy w województwach y powiatach w. x. Lit., które na gra-

nicy w różnych województwach y powiatach zostaią, iako to: Bystryca—w województwie Wileńskim y powiecie Oszmianskim, Subocz—w powiecie Wilkomirskim y Upickim, Orany—w województwie Trockim y powiecie Lidzkim, y innych tak wiele, zkad y zatrudnienie przychodzi y starostowie nie wiedzą do których exactorów hibernę y inne podatki płacić; tedy postanawiamy, obstantibus nam aliquibus decretis, aby takowe dzierżawy, według specificacyi taryfy woyskowej, na seymie Grodzieńskim postanowionej, do tego województwa y powiatu oddawały hiberny, przy którym w tarifie są położone, rachuiąc z dymu iednego—po złotych czternastu, hiberny sowitey—po złotych dwudziestu ośmiu, excepto dóbr duchownych, które nie tylko, ex vi benevole ofiarowanego rzeczy-pospolitey subsidium charitativum, ex speciali consensu sedis apostolicae, pro solo Turcico bello durante wypłacywały hiberny quotannis, dobra biskupstwa Wileńskiego kapituły Wileńskiej y plebanii dyoecezyi Wileńskiej ogulnie po piędziesiąt tysięcy,—będąc wolne ab omni onere militari ex natura sua; przeto y teraz praesenti laudo po tak wieleż co rok, przy deklaracyi tegoż duchowieństwa, póki woyna z Turczyńnem durabit, kontentuiemy się, niepociągając do płacenia sowitey hiberny, cavendo oraz, aby ze wszystkich dóbr biskupich, kapitulnych y plebańskich, w którym kolwiek województwie y powiecie leżących, duchowieństwo dyoecezyi Wileńskiej y Smoleńskiej wypłacało hibernę przez exactorów swoich województwa Wileńskiego, insistendo laudo generali ta to w Wilnie die secunda Maii, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, y aby inne województwa y powiaty, gdzie dobra consistunt, nie pretendowali sobie exactio-nem hiberny z dóbr tych duchownych,—iniungimus.



Tych wszystkich rzeczy-pospolitey, na któreśmy patrzyli zawodów, zamieszania, niezgod, gdy pilnie uważamy przyczynę; uznać musimy, że nas bardziey nie do tego nie przywiodło, y nie bardziey non auxit id fatum nostrum, iak braci szlachty niektórej amititiae actus, którzy częścią boiaźnią, częścią nadzieią, drudzy praecognis praeece uwiodszy się, in rete segnitiae y domowych wczasów affabilitate, niektórzy contemptu curarum de malis reipublicae sterilem w oyczyźnie prowadząc vitam, cierpieć vetera mala, aniżeli nova et pericula experiri,—ci tedy wszyscy causarunt niebytnością swoją, że rzecz pospolita, in contraria studia discerpta, tak wiele ponosi calamitates, lubo by tedy tych wszystkich ichmościów, którzy contempserunt te nasze pospolite ruszenie, według statutu pokarać należało. Ale servando amore z bracią naszą dla tego tylko, aby drugi raz do takichże ieśliby przyszło akcyi obrony praw y wolności równo z nami nie upuszczali, minores poenas naznaczamy tym postanowieniem, to iest, aby ci ichmość, którzy posłów nie słali, ani sami nie byli, y owszem in partes contrarias poszli, careant activitate na seymikach y na wszelkich sądach do wyścia trzech lat od daty tego naszego postanowienia; osobliwie zaś powinni co rok z dymu, według ostatney abiuraty zaprzysiężoney—po złotych dziesięciu co rok oddać do poborców, przez te trzy lata exactorów hiberny consolatę od złotego po groszu; które to pieniądze mają być wniesione zaraz po obwieszczeniu o tym postanowieniu naszym przez ichmość panów pułkowników województw y powiatów we dwie niedzieli; ci zaś, którzy sami nie bywszy, pocztę stawili—dimidium poenae tak ratione activitatis do latpółtora, iako ratione pieniędzy złotych pięciu do tychże exactorów wnosić będą. A ieśliby dobrowolnie nie wnosili y nie wnie-

sli; tedy za pierwszym w sądach skarbowych dekretem zaraz executio fortis przez rotmistrzów województw y powiatów ma być odprawiona. Te zaś pieniądze zebrane in dispositionem województw y powiatów, iako onych będzie wola, zażyć commitimus. Od tey jednak peny bracia szlachta uboższa, którzy żadnego dymu nie mają, tylko swoim dymem szlacheckim żyją, wolna być ma. Jeżeli by zaś kto uchodząc tych pen opisanych chciał iuramento evadere w nayprawdziwszey chorobie; tedy samotrzeć z szlachtą sąsiadami przysiądz na tym powinien, y tak liber evadet. Non praeiudicando niektórym województwom y powiatom, które mając u siebie iawnych przeciwko temu pospolitemu ruszeniu fomentatorów, poznawszy ich pervicaciam, iako już się między bracią czynili, choćby osobliwe laudum na nich ferować przyszło; tedy im to wolno będzie ad executionem przywodzić, osobliwie zaś desertores, którzy tu bywszy z nami, nie dotrwali y nie byli cooperatores akcyi naszej y zwinienia wojska w. x. Lit. bez kwitów, contumaciter od nas odiechawszy, iisdem poenis subiacent, którym są allegati, którzy pocztę stawili, a sami nie byli; dla czego ichmość panom chorążym fide et conscientia obligamus, aby kwitów takowych ichmość nie wydawali.

A że nie tylko ten grzech wynaydował się in personis singularibus, ale w niektórych województwach y powiatach, że contempto laudo generali, czternastego Augusti lato, nietylko się sami nie stawili, ale nawet posłów et plenipotentiaros nie przysłali, iako to: powiat Wilkomirski, województwo Połockie; tedy da Bóg na seym przyszły posłom naszym wyprawionym dany będzie punkt w instrukcyi, aby imieniem mieysca po tych województwach y powiatach, które były z nami, pokarani byli. Województ-



wo zaś Witepskie, Mścisławskie, powiat Rzeczycki, Mozyrski, Orszański, które contumace nie stawiając, ale dla odległości y wód rozlania doysć nie mogli, cum plena iednak facultate concludendi do nas swych posłów przysłali, wolnych his poenis declaruiemy.

Tatarowie dawnemi constitutiemi byli opisani, aby z dóbr swoich służyli y zaszczytali rzecz-pospolitą od każdego nieprzyjaciela; zaczym dawne reassumendo prawo o służbie tatarskiej na terazniejszym zieżdzie postanawiamy, aby dość czynili dawnieyszemu prawu y bez żadney płaty ze wszelką skromnością na zaszczyt rzeczy-pospolitey stawali podczas kampanii wojennych, nigdzie nie zaciągając się pod chorągiew, pod utratą zdrowia y fortun swoich. Od tych czterech czwieri odsadzamy, na woysko deklarowanych, ponieważ darmo z dóbr swoich służyć powinni, perennis, ex elementia rzeczy-pospolitey, za podniesienie na nią ręki y złamania wiary, poen nie naznaczając. Ponieważ ex vi traktatu woyska w. x. Lit. przez zwinienie uczynione dekreta na nich o Żymorską y Jurborską utarczkę są otrzymane, do executii przyprowadzone być nie mają. Tatarowie w. x. Lit. ponieważ po zwinieniu nie przysięgli, ale clandestine roziechali się, mają wykonać przysięgi w województwach y powiatach na przyszłych seymikach gromniczych, których obwieścić mają; a inquantum by na tym seymiku gromniczym nie przysięgli, tedy pro hostibus patriae mają być poczytani y dobra ich confiskowane; w przysiędze zaś punkt ma być wyrażony fidelitatis regi, legi y rzeczy-pospolitey, żeby na nie nigdy ręki nie podnosili.

Żołnierze w rzeczy-pospolitey zasłużeni, ichmość panowie towarzystwo, którzy porzuciwszy szarże swoje y wszel-

kie speranse dla dobra pospolitego, z dóbr swoich równo z nami na tym pospolitym ruszeniu obediendo laudi comparaverunt, merentur od nas gratitudinem et securitatem personarum, honorum et bonorum. Jeśliby tedy iakie dekreta na ichmość miały wypaść, te, vigore traktatów z woyskiem w. x. Lit. zwinionym, szkodzić ichmościom nie będą y, że od całej rzeczy-pospolitey protekcyi pewni zostają, deklaruiemy.

Irruperia, tak publicznym iako y prywatnym dobrom uczynione, inforo competenti, a quolibet vindicari powinne; iednakże publica irruperia, postrzelanie y zrabowanie na drodze posłów, do króla imści od rzeczy-pospolitey wyprawionych, mianowicie: wielmożnego imść pana Leona Ogińskiego—podstolego w. x. Lit., także wielmożnego imść pana Ludwika Pocieja—podkomorzego Brzeskiego, iako publiczny interes iuris gentium w osobach ichmość violati, bierzemy za swą własną krzywdę, którey się przez ichmość panów posłów naszych na seym da Bóg wyprawionych upomnieć deklaruiemy.

Także się mścić będzie niewinna krew rostrzelanych braci naszych—imści pana Karola Białozora, imci pana Boguchwała Bokieia, imści pana Tworowskiego, sędziego ziemskiego Orszańskiego zabicie, pactis conventis od i. k. mości przy szczęśliwey elekcyi postanowionym, aby in toto zysciło,—instantissime da Bóg w Grodnie przez posłów naszych domawiać się będziemy. Mianowicie względem honorów w ieden dom konferowanych y ekonomii za kapitulacją od i. k. mości niektórym osobom oddanych, z których ekonomyi provent, stante interregno, w zawiedzywaniu skarbu w. x. Lit. będących, aby nie ginał, ale rzeczy-pospolitey in usum cedatur domawiać się obiecuiemy, y aby ex



nunc ekonomie y leśnictwa przez komisarzów mensae regiae były wrócone urgebunt.

Powiat Mozyrski nieznosne doniosł opressye swoje, iako to zabóystwa przy wolnem głosie przyjeżdżania na seymik z chorągwiami woyska w. x. Lit., także wydarcie honorów, iako to: starostwa Mozyrskiego imć panu Michałowi Chaleckiemu, który, mając za żywota rodzica swego przez cessią ustąpione starostwo y legitime obiowszy, sądził roczki, a potym per assistentiam potencyi magistratum rugowany,—co że contra fas et aequum, commissimus powiatowi Mozyrskiemu, aby usiadszy na koń reinducat na starostwo, iako legitime zasadzonego y przysięgłego starosty; a iezeli by kto miał czynić resistentią, tedy deklaruiemy assistentiami całą rzeczą-pospolitą; także vindicationem sanguinis zabitego imści pana Jeleńskiego przyrzekamy.

Wielkie zasługi wielkiego in republica senatora, iasnie wielmożnego imści pana Michała Kazimirza Kotła, kasztelana Witebskiego, półkownika generalnego w. x. Lit., merentem in republica praemium, ponieważ tedy nie ma sposobu nullo termino eorum scripta merita inszego nad ten podobniejszego prosimy, nagradzając prace, koszty, fatygi imci universalnym zezwoleniem summe ośmdziesiąt tysięcy na starostwo Markowskie, a dwadzieścia tysięcy na starostwo Kiersztymońskie. Które oba starostwa, iako Markowskie w Oszmiańskim powiecie, tak Kiersztymonskie w xięstwie Żmudzkim, post sera fata imści, nie wprzódny nowy za przywileiem ikmci obeymie possesor, aż te obie summy successoribus imci lub temu, komu zapisze, wypłaci.

Jaśnie Wielmożny imć pan Hrehory z Kozielska Ogiński, starosta generalny xięstwa Żmudzkiego, iako ten który vi-

ribus suis uczynił repressaria następującym na oyczyznę; nagradzając rzeczpospolita wszelkie straty, fatygi siły imci przez tak kilka lat erogowane, wnosi na starostwo Tryskie, w xięstwie Żmudzkim leżące, sto tysięcy. Które starostwo post sera fata imci nie wprzódny nowy za przywileiem i. k. mci ma przychodzić do possesyi, aż tę summe successorom imci, albo komu zapisze imć, wypłaci.

Ponieważ ex rationibus domowego zamieszania musiały się różne ab utrinque od woysk przechodzących zimujących uczynić krzywdy, iako to y teraznieyszym pospolitym ruszeniem naszym, idąc niepodobno, aby tak populorum congressus nie miał premi colonos, także też y na Żmuydzi z imć panem starostą Żmudzkim woysko, in defensionem reipublicae z woiewództw y powiatów wyprawione, musiało się naprzykrzyć dobrom i. k. mości, duchownym y ziemskim szlacheckim; tedy—ponieważ, ex vi tractatus, wszystko to wieczną niepamięcią zagrzebiono, ma byść całą rzeczą-pospolitą,—assekuruiemy się.

Jaśnie wielmożnego imści pana Michała Kazimirza Kotła, generalnego półkownika w. x. Lit., także iasnie wielmożnego imści pana Hrehorego z Kozielska Ogińskiego, starostę generalnego Żmudzkiego, includuiąc to woiewództwo Ruskie, które tak roczney zimy po dobrach ziemskich ex necessitate turcinis. . . . . \*) iuris coaequationis odprawy tey ab omni impetitione iurisdica, tak samych ichmość panów półkowników y rotmistrzów woiewództw y powiatów uwalniamy, aby w żadnym sądzie akcyja intentowana nie była sądzona, ale y wpis do rejestru spraw z ichmościów aby był zmazany, non descenden-

\*) Здѣсь въ подлинникѣ пропускъ.



do ad ullam ventilationem sprawy, disquisitionem et contraventionem; a jeżeliby dekret gdziekolwiek in contrarium miał wypaść, tedy nullitati subiacebit, nie includuiąc w to criminales actiones do osób uczynionych, o które nie z półkownikami, ani rotmistrzami, ale z samemi obwinionemi czynić wolno będzie.

Szlachcicowie, na seymikach bywające, do przesądu Trabskiego cogentur, ..... \*) przez co wolności głosu swego, oglądając się na pomstę dekretu Trabskiego, mieć nie mają; zaczym odtąd iako bracią naszą, os de ossibus nostris, wyrwamy z tey opieki sądów Trabskich, chcąc, żeby ze wszystkiemi nami zároveň sędzili się—postanawiamy y da Bóg per constitutionem aby approbowane było na seymie—instabimus.

Seym koronny aby co czwarty seym odprawowany był dla domówienia się wolności naszych urgentissime, da Bóg na seymie przyszłym, przez posłów,—promovebimus.

Towarzystwo, które z rzeczą-pospolitą byli, aby do tychże ćwierci czterech millionów króla imści, także y chorągwie fideliter oyczyźnie służące dawne computowe, należeć mają.

Ziazd Słonimski nietylko aby był re-assumowany, postanawiamy, ale y teraz posłom naszym committimus, aby nie wprzód do Warszawy iechali, aż natym zieżdzie będą y wszystkie sobie in vim praeparationis namówią materye.

Merentes cooperatores wszystkich akcyi naszych dla wolności y prawa coaequationis czynili summum respectum gratitudinis; dla czego, iako wszyscyśmy, pracuiąc y obozowe incommoda oddali in sinum reipublicae, żadnych nie potrzebuiąc nadgrod, ad solam patriae gloriam, sobie ustawuią y tak ichmość panowie officialistowie nasi, którzy officia bellica

odprawowali, ichmość panowie urzędnicy w. x. Lit., deerant, iako to imć pan Michał Slizien, który generalnym będąc woysk rzeczy-pospolitey zgromadzoney strażnikiem, pracą, czuynościa swoją pokazał dokumenta virtutis, imć pan Michał Białożor—stanowniczym, imć pan Bohusławski—oboznym będący, także pracy swej specimen pokazał, w osobliwym bydz mają respektie województwom y powiatom y do króla imści, pana naszego miłościwego, przez posłów zalecamy.

Ponieważ z Werek, albo Jeruzalem, miasteczka y wiosek nigdy dotąd nie brano szeleżnego y czopowego, ut patuit z regestrów dawnych skarbowych w. x. Lit.; przeto y teraz y na zawsze praesenti laudo od płacenia uwalniamy, ob respectum rezydencyi iasnie wielmożnego xiędza biskupa Wileńskiego et meritum imści, y jeżeliby iakie dekreta skarbowe województwa Wileńskiego czopowe y szeleżne na Werki wypaść miały, suum robur et executionem mieć nie mają.

Podczas terazniejszego pospolitego ruszenia na pewney przeciw Tatarom impressiey postrzelony imć pan Łukasz Horodyński, chorąży Czernihowski, meretur życzliwego od rzeczy-pospolitey wspomnienia; a że praemium w polu stojącym deest, tedy zachowuiemy reipublicae respectowi, aby pamiętała na rozlanie krwi, gdy się zdarzy pora uranio-nego zdrowie praemiis honorum et gratitudinis nagrodzić.

Tylko takoz generalne postanowienie nasze, my stan duchowny y świecki, senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy y grodscy, rycerstwo, szlachta y cała rzecz-pospolita, powiaty, województwa w. x. Lit. zgromadzeni pro tuitione libertatis et iurium novellae legis, także dla zwinienia woyska zgodnie konkludowawszy, posteritati zostawuiąc, do akt według prawa y do druku podać zleci-

\*) Въ подлинникѣ пропускъ.



liśmy, upraszając i. k. mości, pana naszego miłościwego, pro verificatione actum na tym pospolitym ruszeniu o podpisanie tego postanowienia przez ichmość panów posłów, do którego y my rękoma naszymi podpisujemy się.—Działo się w obozie generalnym rzeczy pospolitey między Puzowiczami y Ławnem, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, dnia dwudziestego pierwszego Decembra.

Do tego laudum generalnego podpisu

iaśniewielmożnych ichmość panów senatorów duchownych y świeckich, dignitarzów, urzędników y obywatelów, każdego województwa y powiatów w. x. Lit. tymi słowy: Xiądz Konstanty Kazimierz Brzostowski—biskup Wileński. Które to tedy laudum, przez osobę wyż pisaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.

### 1699 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 1056—1063.

#### 322. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства вслѣдствіе съѣзда депутатовъ всѣхъ воеводствъ 21 Декабря 1698 года.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, во исполненіе постановленій какъ предшествовавшаго своего сейма, такъ и сейма депутатовъ отъ всѣхъ воеводствъ, бывшаго подъ Каменкой и Пузевичами, постановили:

1) Въ виду недостаточности собранныхъ податныхъ суммъ, какъ на покрытие ассигнацій причитающихся по раскладѣ на воеводство—въ размѣрѣ четырехъ четвертей, такъ и на продовольствіе войскъ, уже расположенныхъ въ его предѣлахъ,—назначить, на текущій годъ, подати экстра-ординарныя, какъ-то: чоповое, шеляжное, гиберны, поголовную подать жидовскую и татарскую и разныя монополіи со всѣхъ вообще имѣній, подлежащихъ взносу этихъ податей.

2) Для огражденія жителей отъ притѣсненій и вымогательствъ сборщиковъ, обязать ихъ самихъ лично вносить въ городъ Брестъ слѣдующіе съ нихъ платежи и получать отъ сборщиковъ узаконенныя квитанціи.

3) При собираніи платежей съ пошлинъ руководствоваться слѣдующими правилами: такъ какъ пошлины должны уплачиваться въ теченіи цѣлаго года, то сборщики должны поставить своихъ помощниковъ во всѣхъ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ расположены мытницы; помощники же эти, послѣ уплаты трехъ грошей въ казну, четвертый грошъ должны брать для себя, тщательно воз-

держиваясь при этомъ отъ всякихъ вымогательствъ.

4) Но такъ какъ воеводство не имѣетъ ясныхъ и точныхъ свѣдѣній ни о количествѣ пошлинъ, ни о количествѣ податей, то сборщики, по окончаніи возложенныхъ на нихъ порученій,—или предъ судомъ фискальнымъ, или предъ сеймомъ,—должны будутъ учинить присягу въ добросовѣстномъ исполненіи возложенныхъ на нихъ порученій.

5) Съ цѣлію болѣе близкаго ознакомленія съ этимъ предметомъ воеводство и назначаетъ люстраторовъ, которые должны позаботиться о составленіи тарифа податей и пошлинъ за годъ истекающій; тарифъ этотъ долженъ быть составленъ въ теченіи 11 недѣль и засвидѣтельствованъ присягой; а чтобы не давать составителямъ его повода ко взяткамъ и криводушію,—воеводство назначаетъ имъ приличное вознагражденіе.

6) Для сохраненія спокойствія и безопасности избрать полковника и ротмистровъ, съ обязательствомъ—являться куда слѣдуетъ по первому востребованію и указанію фискальныхъ судей.

7) Для храненія и расходованія податныхъ суммъ избрать комиссаровъ, которые, по полученіи ихъ, и должны употреблять на соотвѣтственное продовольствіе войска; впослѣдствіи же—представить въ фискальные суды узаконенные отчеты.



8) Администраторы податей и пошлинъ, а равно и фискальные судьи должны оставаться при своихъ обязанностяхъ въ теченіи цѣлаго года; къ первымъ, для совмѣстной дѣятельности, присоединяются еще отъ воеводства и депутаты.

9) Такъ какъ изъ дѣлъ фискальныхъ судовъ обнаружилось, что ассигновки Виленскаго воеводы, выданныя изъ Брестской коммисіи, не зачтены рѣчью-посполитой въ уплату причитающей съ воеводства части; то и воеводство ихъ не принимаетъ, предписывая при этомъ сборщикамъ, чтобы деньги, выданныя по этимъ ассигновкамъ, они пополнили—или съ имѣній лицъ, получившихъ таковыя, или же изъ вознагражденія лицамъ, находящимся на службѣ у воеводы.

10) Относительно администраторовъ чоповаго-шеляжнаго воеводства довольствуется 6,000-й

суммой въ теченіи пятимѣсячнаго срока,—съ тѣмъ однакоже ограниченіемъ, чтобы они не смѣли пополнять ея изъ предстоящихъ поборовъ, исключая только 2,000, назначенныхъ писарю воеводства, за его особые услуги тому же воеводству.

11) Езуитамъ Брестскаго коллегіума, для содѣйствія къ постановкѣ часовъ выдать 1,000 зл.; за уничтоженные лавки — 100 злотыхъ. Дѣло езуитовъ Луцкихъ, которое они желаютъ внести въ фискальный судъ,—переслать туда же; ксендзамъ доминиканцамъ для постановки у себя образа св. Маріи—1,000 злотыхъ: всѣ эти уплаты произвести изъ сборовъ будущихъ.

12) Заслуги Буховецкаго—Брестскаго подчапія имѣть въ виду и вознаградить въ будущемъ.

Roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, miesiąca Februarii czternastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzesckim, przedemną Janem Beklewskim—podstarościm Brzesckim, stanowszy oczewisto imć pan Jan Wielogórski, laudum seymikowe województwa Brzesckiego do akt grodu Brzesckiego podał, w te słowa pisane:

My dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, rycerstwo y obywatele województwa Brzesckiego, ziechawszy się na dzień dziesiąty miesiąca Februarii, w roku terazniejszym tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątym, in fundamento postanowionego prawa coaequationis et ordinationis, na szczęśliwey elekcyi ufundowanego y koronacyi i. k. mości szczęśliwie nam panującego stwierdzonego, tudzież in fundamento postanowionego laudum ieneralnego wszystkich województw w. x. Lit. w polu będących, między Kamionką y Puzewiczami, dnia dwudziestego Decembra, roku terazniejszego, a własną ręką i. k. mści stwierdzonego, zgodnie, iednostaynie y nieodmiennie, cokolwiek do dobrego województwa naszego porządku należeć mogło, stosując się do prawa y informacyi z laudum pomienionego, postanawiamy:

Naprzód, mając informacją z ichmć panów exactorów kalkulacyi przed ichmć pany sędziami naszymi fiskalnemi uczynioney, iż importancia podatków, na przeszłym seymiku naszym uchwalonych, w roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmym, non sufficit na zapłacenie wypadłych assignacyi na repartitią naszą za cztery ćwierci woysku, tudzież y na leniungi dragonii niektórych w województwie naszym stoiących; a do tego mając wyrazne in laudo generali w. x. Lit. in iunctum, abyśmy wszelką gotowość mieli in casu praegnantis necessitatis, za ordinatią seymu, na wiosnę wyprowadzenia woyska nowego w pole,—zgodnie uchwalamy prorogationem podatków extra-ordynaryinych w województwie naszym na rok terazniejszy, to iest tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiąty, iakoto: czopowe, szeleżne, hiberny, iuxta mentem coaequationis, pogłównne żydowskie, tatarskie, monopolium invecti evecti; y aby do obranych od nas deputów y exactorów wszyscy z miast, miasteczek, karczem, włości, wsi, dzierżaw, tak duchownych y świeckich, do tych podatków zdawna należących, importancie in termino praefixo wnosili,—sub rigore legis,—serio nakazuiemy.



Ten zaś porządek około wybierania postanawiamy. Naprzód: ażeby ichmć panowie deputaci hibernowi y exactorowie pogłównego żydowskiego y tatarskiego, wybierając hiberny y pogłowne, extorsiami niesłusznemi, zieżdżając po miastach y włościach, nie uprzykrzali się ubogim ludziom; dla tego powinni będą wszystkie starostwa, dzierżawy, tak duchowne, iako y świeckie utriusque ritus, które tylko należą do hyberny płacenia, tudzież żydzi, tatarowie, — od siebie każdy pogłowne tu do Brześcia zwozić intra spatium niedziel trzech, począwszy do ś-go Michała, sine interruptione, terazniejszego roku; od których tu w Brześciu na miejscu ichmć panowie deputaci y exactorowie summy przyjmować y kwity z exekucyi dawać powinni będą.

Jeżeli by intra hoc spatium pomienionych niedziel które dzierżawy — hyberny, lub żydzi y tatarowie — pogłównego nie przywieźli; tedy już post elapsu tempus ichmć panowie poborcowie na takich, otrzymawszy dekreta w sądach fiskalnych na exekucją, cum forti manu zieżdżać powinni będą.

Około zaś wybierania monopolium, a osobliwie invecti eveci tak się panowie exactorowie sprawić powinni będą: naprzód, mieć swoich succollectorów, pewnych osiadłych, po tych miastach, miasteczkach, gdziekolwiek są komory skarbowe, — ponieważ ten podatek per totam anni currentiam iść może, — aby ci od tych wszystkich rzeczy, gdzie skarbowi myta trzy grosze przychodzi, nie więcej nie wymagając, sub solutione de proprio, co sąd fiskalny na samych exactorach za dowiedzeniem wskazać powinien, — czwarty tylko grosz odbierali; dla siebie zaś solaria y wikty nad prawo, a osobliwie takie, żeby same iściznę przychodzącej summy przewyszać miały, pod zapłaceniem de proprio solutione, wymagać nie miały, ale tylko według prawa zwyczaj-

nym solarium kontentować się powinni będą.

Przy exekucyi kontrahencyi swojej, ponieważ de quantitate tych podatków monopolium invecti eveci, pogłównego żydowskiego, tatarskiego województwo nasze nie jest zapewne informowane; tedy panowie exactorowie poprzysiądz powinni będą, — lub na sądach fiskalnych, lub też przed nami na seymiku przyszłym pogromnicznym, tak iako nie więcej nie wybrali nad summę, którą wniosą do ichmć panów kommisarzów, od nas na odbieranie wszystkich summ od panów poborców obranych.

Dla tego y teraz, ponieważ województwo niema we wszystkich podatkach exactey informacji, dla uczynienia lustracyi obieramy imć pana Łukasza Trembickiego y imć pana Michała Kościuszka, którzy starać się powinni będą, aby wszystkie zlustrowawszy województwo, porządną przynieśli taryfę wszystkich exakcyi przeszłych na przyszły z limitacyi seymik nasz przypadający, który dla tego samego do niedziel iedynastu, na dzień trzydziesty miesiąca Apryla w terazniejszym roku odkładamy. Na tymże seymiku zaraz ciż panowie lustratorowie przy uczynionej relacyi poprzysiądz powinni będą na tym, iako sprawiedliwie uczynią lustracją y prawdziwą, bez respektu żadnego, podadzą taryfę; exakcyi zaś sami żadnych czynić weryfikując nie powinni będą, — ponieważ województwo ukontentowanie ichmć panów bierze na siebie za pracę tę y koszt, który podejmą.

A ponieważ prawo y laudum wyżej pomienione iniunxit nam, ażebyśmy na tymże terminie, dla prędzej exekucyi za wypadłemi dekretami, tudzież dla obwarowania wszelkiego pokoju, — aby naiażdy, zaboie nie działały się, lub też kupy swywolne przeciwko prawu nie znajdowały się, — półkownika y rotmistrza obe-



brali; dosyć temu czyniąc, za pólkownika obraliśmy wielmożnego imci pana Ludwika Pocieia—podkomorzego województwa Brzeskiego, przy którym wszystek trakt Brzeski y Zabużny naznaczamy,—to waruiąc, że ieżeliby tego potrzeba według prawa kazała, to wszyscy ichmć panowie rotmistrzowie z swoimi traktami słuhać ordynansów pólkowniczych powinni będą. W traktcie Kamienieckim y Wysockim za rotmistrza obraliśmy—wielmożnego imć pana Dominika Szuyckiego—chorążego naszego; w traktcie Kobryńskim y Dywińskim—imć pana Benedykta Buchowieckiego, podczaszego naszego; w traktcie Prużańskim y Szerezewskim—imć pana Jana Buchowieckiego, marzałka seymiku terazniejszego naszego; w traktcie Mieleczyckim imć pana Bronikowskiego. Którzy to ichmć in officiis suis sprawować się powinni będą iuxta laudum generale w. x. Lit., które obszerniey tak officia ichmościów, iako y tych, którzyby nie chcieli za ordynansem wsiadać na koń, opisało. To tylko osobliwie iniungimus, ażeby gdzie za dekretami fiskalnemi województwa naszego ichmć panowie administratorowie fortem manum ichmościów potrzebowali na exekucią, bez żadnych wymówek ziezdżali iak nayprędzey.

Kommissarzów zaś, do których ichmć panowie exaktorowie y poborcowie wnosić wyexequowane summy podatków postanowionych mają, dwóch obieramy: imć pana Mikołaja Machwica—stolnika Brzeskiego, imć pana Piotra Galimskiego—stolnika Orszańskiego. Ci ichmć za kluczami swymi wniesione summy fidelissime in deposito chować powinni będą, y na nic inszego wydawać nie mają, tylko na zapłatę woysku za assygnacjami według prawa wypadłemi y to z sądów fiskalnych konnotowanemi; przed którym sądem et calculum, tak z percepty, iako z expens dać powinni będą.

Wespół z administratorami do exequowania hiberny, deputatów na ten rok naznaczamy: imć pana Franciszka Chrzanowskiego—łowczego Brzeskiego y imć pana Kazimierza Kościuszka; do monopolium pogłównego żydowskiego, tatarskiego, invecti eveci ichmć pana Michała Niepokoyczyckiego—regenta ziemskiego Brzeskiego, imć pana Michała Bohusławskiego; szeleżne y czopowe zaś ciż ichmć, według dawnego kontraktu sobie z przeszłego seymiku aż do roku administrować powinni będą, iako też y sędziowie fiskalni; ciż według laudum, na przeszłym seymiku uchwalonego, do roku trwać powinni insimul z grodem.

Że pokazało się ex calculo sądów fiskalnych, że z kommissyi w Brześciu odprawuiącey się, wypadły assygnacye iasnie wielmożnego imć pana wojewody Wileńskiego do województwa naszego, tylko te, których rzecz-pospolita w repartycyi ich nam przyiać nie chciała; tedy y my assignacyi tych wszystkich nie przyimuiemy, y ieżeli komu ichmć panowie exaktorowie wydali pieniądze za takimi assygnacjami, tedy ex bonis takowych requirować pozwalamy ichmościom; lub ieżeli na ludzie imści pana wojewody Wileńskiego będą do nas assygnacie wydane, tedy z tych potrącić assygnacyi nakazuiemy; czego aby sąd fiskalny pilnie doyrzał,—iniungimus.

Ihmć panom administratorom czopowego y szeleżnego za pięć miesięcy ad fide, według laudum przeszłego, sześćią tysięczną kontentuiemy się summa,—hoc addito, iż ichmć panowie administratorowie ciż żadney defalki z przeszłoroczney exakcyi, która ieszcze manet, domagać się nie mają; dwa tysiące tylko, wydane imć panu Renaldowi Sadowskiemu—pisarzowi województwa Brzeskiego naszego, za podięte nieraz fatygi dla województwa, przyimuiemy.



Ichmć oo. iezuytom kollegium Brzeskiego ob respectum nowo da Bóg fundowanego zegaru,— złotych tysiąc; za poruinowanie ławek,— złotych sto. Sprawę oo. iezuitow Łuckich, ratione krzywdy y agrawacyi, które sobie pretendują,— ponieważ chcą prawo y przywileia fundacyi swoiey producere do sądów fiskalnych,— cum toto et pro ultima decisione odsyłamy; ichmć oo. dominikanom— złotych tysiąc, do obrazu Najświętszey Panny. A te wszystkie largicze z przyszłych importancyi bydź mają.

Maiąc zaś merita imć pana Benedykta Buchowieckiego — podczaszego naszego w osobliwym respekcie, do dalszych konsolacyi zachowuiemy. Na co, dla lepszey wiary, rękoma się własnymi podpisuiemy.

U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Jan Adam Buchowiecki— dyrektor seymika podatkowego województwa Brzeskiego, xiądz Alexander Żwierz, kanonik Płocki, Ludwik Konstanty Pociej— podkomorzy w-a B-go, Krzysztof z Konopnice Grabowski— sędzia ziemski w-a B-go, Renald Sadowski,— pisarz ziemski w-a B-go, Alexander Kampowski— łowczy ziemie Wschowskiey mp., Kazimierz Pilecki, Mikołay Kazimierz Machwic— stolnik w-a B-go mp., Stefan Narkowicz— podkomorzy Wendeński mp., Piotr z Piekarski— miecznik y kommissarz Brzeski mp., Jan Nesterowicz— podstoli w-a Brzeskiego, Kazimierz Niepokoyczycki— strażnik w-a B-go, Jan Bęklewski— podstarości sądowy w-a B-go, Alexander Jan Kościuszko Siechnowicki— sędzia fiskalny w-a B-go, Zygmunt Bene-

dykt Chrzanowski — czesnik y sędzia grodzki w-a B-o, Franciszek Umiastowski—woyski Minski, Jozeph Bazyli Wereszczaka—stolnik Drogicki, Franciszek z Chrzanowa Chrzanowski — łowczy y deputat w-a B-go, Franciszek Szuyski— podstoli y pisarz grodzki w-a B-go, Albrycht Borkowski—podczaszy Bracławski y sędzia fiskalny w-a B-go, Bonifacy z Nasiłowa Ostrowski—czesnik Nowogródka Siwierskiego y sędzia fiskalny w-a B-go, Michał Dombrowski, Michał Franciszek Kościuszko Siechnowicki, Andrzej z Bronikowa Bronikowski, Stanisław Piotrowski, Stanisław Rayski, Stanisław Bielski—czesnik Brzeski, Samuel Buchowiecki, Kazimierz Dobroniski — woyski Mozyrski, Jan Józef Karaś mp., Karol Alexander Roszczyc Franckiewicz, Stanisław Krupicki—czesnik Bracławski, namiesnik w-a B-go, Michał Chrzanowski, Jan Piotrowicki, Mikołay Antoni Tabenski, Piotr Pacewicz Daniłowicz, Piotr Galemski, W. Stanisław Szymanowski— miecznik ziemi Brzeskiey, Karol Żardecki, Adam Laskowski, Łukasz Kazimierz z Trembic Górnych Trembicki, Michał Dominik Niepokoyczycki, Żardecki Kazimierz s. m., Łukasz Gabriel Sawicki—czesnik Czernihowski, Dominik z Nasiłowa Ostrowski mp., Mikołay Laskowski, Alexander Rayski, Antoni Niepokoyczycki, Heronim Buchowiecki, Konstanty Alexander Niełoiewski, Jan z Górnych Trembic Trembicki. Które to laudum, przez osobę wysz pisaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.



1699 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 1021—1027.

**323. Инструкція депутатамъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ къ королю.**

Брестское дворянство рекомендуетъ сперва своимъ депутатамъ: 1) изъяснить предъ королемъ ихъ вѣрноподданическія чувства; 2) донести ему о разныхъ непріятностяхъ и невзгодахъ, которыя обыватели претерпѣваютъ отъ чужеземнаго войска; 3) просить его, чтобы онъ избавилъ ихъ отъ подобныхъ притѣсненій; 4) чтобы воспрещено было вербовать крестьянъ для пополненія чужеземна-

го войска, чтобы не позволено было забирать ихъ силою и требовать отъ нихъ выкупа; 5) просить чтобы дворянскіе дома были освобождены отъ военныхъ повинностей; 6) чтобы были починены мосты въ Брестѣ, особенно мостъ замковый, который съ каждымъ днемъ готовъ обрушиться и угрожаетъ гибелью приходящей на сеймики и суды шляхты.

Roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, miesiąca Februarii dziesiątego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, przedemną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Jozeph Kunicki, instrukcją seymikową woiewództwa Brzeskiego, ichmość panom posłom do króla imści dana, do akt grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisaną:

Instructia od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów Brzeskiego woiewództwa, ichmość panom Franciszkowi Szuykiemu — podstolemu Brzeskiemu, Alexandrowi Kompowskiemu — łowczemu Wschowskiemu, posłom do najsławniejszego maiestatu z seymiku pogromnicznego delegowanych, in anno moderno millesimo sexentesimo nonagesimo nono, die decima Februarii dana.

Nie tylko terazniejsze ale y futura enarrabunt secula, iako oyczyzna nasza a calamitossimis ab extra, a barziey ab intra uwolniona praessuris, tot casibus będąc subiecta nefandis, iedyną nieogar-

nioney dobroci Bozkiey suffulta providentia, kiedy angelo coelitus dany w tak ciężkim y pełnym zgromadzonych niebezpieczeństw czasu najjaśnieyszy, szczęśliwie, długo day Boże, panuiący król, pan nasz miłościwy, przy nieporównanej umiejętności wrodzoną dobrocią, tranquila, non violenta potestate domowe uspokoił rozruchi y poróżnionych animuszów studia, iako angelus tutelaris, coadunant, łożywszy dość hoynie ducalne, electoralne in commune tyle rzeczy-pospolitey bonum własne zbiory; za co iako pacati orbis alloquia, przy nieustającej nigdy w sercach nas i. k. mości, panu naszemu miłociwemu, podanych wdzięczności wieczna in seram posteritatem zostawać będzie pamięć: tak ichmość panowie posłowie nasi przy appreciatiey długoletniego y szczęśliwego panowania i. k. mość, p. n. mił., do nóg pańskich uniżywszy się vota nasze substernent y te desideria deferent.

Lubo to iest manifestum, że ultra metam każdego z nas wiernych i. k. mości, p. n. m., poddanych pańskich prosequitur respectem y usilną około dobra pospolitego pracuie aplikacją, iakoby pacatos w tak słodkim panowaniu swoim od wszelkich reducat impeticyi; ied-



nakże *licentiis suis* nad wolą pańską z woysk i. k. mości żołnierza cudzoziemski przechodami, noclegami, stanieniem w dobrach ziemskich, w dworach szlacheckich, biciem braci naszej y ucieszeniem poddanych nie tylko agrawuie, ale y do tychczas *in hoc illicito persistet* abusu, kiedy imć pana Dombrowskiego, obywatela naszego, niewinnego, na dwór własny imści naiechawszy, na oppressią stanu szlacheckiego pokonfundowali y pod wartą trzymali; toż się stało z imć panem Nornickim, skarbnikiem Oszmiańskim, którego, bez żadney dania okazji, wziowszy z domu, kilka mil pod wartą prowadzili y iako się podobało opprimowali; nie mniejszy interes tak znaczna szkoda w dobrach imć pana Szuyskiego, podstolego Brzeskiego, poniesiona. Przy obszerniejszey ichmość panów posłów elucydatt, iako dwory, wsie imć funditus zrabowane y wniwecz obrócone, dostateczney ichmość panowie nasi użaliwszy się maiestatowi i. k. mości, p. n. miłościwego, nad tak iawną oppressią y innych ichmościów, których podobne affecerunt excessus, iniurias doniosą y do clemencyi pańskiej recurrent, aby relaxatam disciplinam żołnierza swego coercere y nieodwłoczną uczynić iniuriatis restitutią rozkazał.

Ichmość xieży duchowni, których nieznośnemi, ultra naturam charakteru swego, oppressy et exactiami od przechodzącego żołnierza, supplicabunt ichmość panowie posłowie nasi do compassiey pańskiej, aby *ius ecclesiasticum* in sua persistat immunitate y to dołożą, że zakonnika ordinis praedicatorum z conventu Buchowieckiego kiymi zbito, który do tychczas decumbit cum summo periculo vitae, aby autores sceleris iustą byli pokarani poeną.

Merentur respectum ichmość panowie dożywotnicy ekonomyi Brzeskiej y Ko-

bryńskiej, którzy po wypłaconych zwyczajnych czynszach y hibernach, a *stativis et onere* żołnierza z osobliwey i. k. mości, pananaszego miłościwego dobroci, przy przywilejach najaśnieyszych i. k. mości antecessorów konserwowani byli,—instabunt ichmość panowie posłowie nasi.

Ci ichmość, którzy z łaski y szczodrobliwości naszej ad condendas colonias włoki puste trzymają y czynsz z nich należyty płacą, aby ad sinistram delationem do płacenia pieniężnych ustaw pociągani nie byli, y do niesłusznych extorsyi, domowią się ichmość panowie posłowie nasi. Werbunki, które in supplementum woyska i. k. mości cudzoziemskiego ichmość panowie oficerowie czynią, aby dziedzicznych nie werbowali poddanych, gwałtem onych nie zabierali y niesłusznego, ut et toties practicatum, po gwałtownym zabraniu nie potrzebowali odkupu, excepto wolnych y lózných ludzi, którzy libere w woysku i. k. mości przyiać zechcą woenną służbą,—co obszerniey ichmość panowie posłowie nasi maiestatowi i. k. mości explicabunt.

Dwory szlacheckie, tak w Brześciu iako y w Kobryniu zostawiające, aby od stancii et omni militari vexa wolne były,—upraszać będą ichmość panowie posłowie nasi.

Nie tylko ex veteri instituto ekonomia Brzescka mosty dla wygody euntium et redeuntium, iako do miasta portowego naprawować tenentur, osobliwie iednak most zamkowy, który w lada dzień ruet cum infallibili ruiną na seymiki y sądy przechodzących obywatelów zdrowia, o który quam urgentissime u maiestatu i. k. mości o admonitum ichmość panów administratorów, aby się według swoiey powinności zachowali.

Ponieważ listy i. k. mości żadnego w tym sortiri nie mogli effectu, domowią się, ultimarius suplikować będą ichmość



panowie posłowie nasi do maiestatu i. k. mości, p. n. miłościwego.

Ponieważ tot documentis wierną y niezmażaną żadną praevaricatią ku maiestatowi pańskiemu probavimus życzliwość, recurrimus y teraz do dobrotliwego i. k. mości, p. n. mił. zdania, kiedy ieszcze nie ze wszystkim zachodzące województwa nasze interessa są uspokojone, aby seym nayskuteczniejszy na te przybywające symptomata antidotum złożyć raczył, obligując się życiem, zdrowiem y fortunami naszemi pańską za-

szczycać osobę; co obszernie dexteritati te naszą niezmyśloną maiestatowi pańskiemu donieść submissią ichmość panom posłom zlecamy; caetera fidei et dexteritati committuntur. Datum ut supra.

U tey instrukcyi podpis ręki temi słowy: Buchowiecki—podstoli Grodzieński, marszałek koła seymikowego imieniem całego zgromadzenia. Która to instrukcja, przez osobę wyż pisaną do akt podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęta y wpisana.

1699 r.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 1318—1321.

324. Частное письмо подскарбія в. кн. Литовскаго Венедикта Сапѣги, въ которомъ онъ поручаетъ своему служителю Рору возвратить его заемныя письма жиду Іоилу Быховцу.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, miesiąca Maia dwudziestego szóstego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Beklewskim, —podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto żyd Sapsay Wysocki, ten list prywatny od iasnie wielmożnego imć pana Benedykta Pawła Sapiehy, —podskarbiego w. w. x. Lit. do imć pana Rora pisany, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

Mości panie Ror!

Maia byđż u waszmci obligi pewne żydowskie, pierwszy imieniem Ioela Bychowca y Ayzyka podpisany, na pięćset talerów bitych, mnie podczas seymu Warszawskiego in anno niedoszłego dany, imieniem całej synagogi w. x. Lit.; drugie dwa—od kahału Brzeskiego podpisane, każdy na summę dwieście pię-

dziesiąt talerów bitych wyrażone, z terminem wypłacenia na święty Jan w roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt piątym y tysiąc sześćset dziewiędziesiąt szóstym; czwarty—na dwieście piędziesiąt talerów, u Leybusia Chaimowicza zostaiący, za który on imieniem swoim dał oblig takowyż na dwieście piędziesiąt talerów bitych, z terminem wypłacenia in anno millesimo sexcentesimo nonagesimo quarto na święty Jan, który Leybusiowi aby był powrócony, a on kahałowi Brzeskiemu ony oblig oddać powinien; zaczym ażebyś waszmość te cztery zupełne obligi żydowi Bychowcowi Ioelowi do rąk własnych powrócił, pilno requiruję.—Co wyraziwszy iestem. U tego listu prywatnego podpis ręki tymi słowy: wasz mości wszego dobra życzliwy y rad służyć Benedykt Sapieha, —podskarbi wiel. w. x. Lit. Po którym podpisie y przypisek w te słowa pisany: Dla tego



ia piszę, abyś dobrze przejrzał y mnie informował, ieżeli iest tak, iako oni powiadaia y day mi znać. Na którym liście y data dnia pierwszego Maia, tyśiac sześćset dziewiędziesiąt dziewiętego, w Wysokim.

Na tymże liście y tytuł w te słowa pi-

sany: Imć panu Władysławowi Rorowi, słuźde memu. Który że ten list prywatny, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpi-sany.

1699 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 1388—1390.

**325. Рескриптъ, содержащій въ себѣ отвѣтъ короля Августа II-го на инструкцію дворянства Брестскаго воеводства, данную депутатамъ отправленнымъ къ королю.**

Король Августъ II-й, въ отвѣтъ своемъ на инструкцію посламъ Брестскаго воеводства, высказываетъ: 1) что онъ сильно заботится о бла-гѣ своихъ подданныхъ; 2) что онъ приказалъ уже вывести войска изъ предѣловъ воеводства съ необходимыми для спокойствія и безопасно-сти жителей предосторожностями; 3) что онъ соглашается оставить за нѣкоторыми лицами

имѣнія экономическія, поступившія въ ихъ вла-дѣніе по дарственнымъ грамотамъ съ правами и льготами имъ присвоенными; 4) что же на-сается до контрактовъ относительно столовыхъ имѣній, въ особенности же Виленскаго каштеля-на, то онъ желаетъ руководствоваться въ этомъ дѣлѣ постановленіями в. кн. Литовскаго; 5) все-же остальное откладаетъ до будущаго сейна.

Roku Pańskiego tysiąc sześćset dzie-więdziesiąt dziewiętego, miesiąca Iunii dnia piątego.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, prze-de mną Janem Beklewskim, — podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Piotr Galemski, — stolnik Orszański, marszałek seymiku województwa Brzesc-kiego, respons i. k. mości, na instruk-cią województwa Brzeskiego wydany, do akt grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisany:

Responsi i. k. mości na instruk-cią województwa Brzeskie-go w. x. Lit. urodzonym Janowi Nestorowiczowi, — podstolemu y Piotrowi Piekarskiemu, — miecz-nikowi tegoż województwa, posłom z seymiku przedseymo-wego, dany z kancelarii koron-

ney dnia dwudziestego miesią-ca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dzie-więtego.

Ze in paterno i. k. mości animo sa-lus populi suprema lex est, świadczyć mogą wszystkie i. k. mości circa bonum publicum curae, a osobliwie ta, którą w w. x. Lit. nobilissima dominationis suae parte nie folgując zdrowiu swemu tam intempesta anni statione wewnętrz-nym zaiątrzeniem adhibuit medelam; a ieżeli ieszcze iakakolwiek post recens coalitum vulnus superest cicatrix, oney placidissimam admove-re manum, non refugit, dla czego garnące się cum de-sideriis urodzonych posłów swoich wo-iewództwo Brzesciańskie łaskawym przyy-muie respektem.

Zeby tedy nie fascia ipsa, którą ad



tegendos bellorum motivorum hiatus w prowadzeniu woysk swoich superinduxerat ciężko się nie zdała, anticipavit vota wydawszy dawno do ruszenia e stativis ludzi swoich, z obwarowaniem indemnitis dobr wszelakich, osobliwie szlacheckich, przy attendenciey naznaczonych z każdego województwa komisarzach pilne ordynanse, nie wątpiąc, że z związanych mutuo in se amore fide in principem serc validissimum ioyczyźnie, tutissimum i. k. mości stabit propugnaculum.

Jeżeli zaś in applicatione publici remedii privatorum fortunae przechodzącemi, albo złożonemi przez zimę armis, przycisnąć się mogły deputowany, na to od i. k. mości publicoque assensu przyięty kommisarz wielmożny starosta Zmudzki miał przyzwoitemi referre sposoby; do czego ieżeliby mu przed seymem nie przyszło, efficaciora do ukontentowania singulorum, a mianowicie urodzonego Raieckiego, pisarza w. x. Lit. y wielmożney starościny Żmudzkiej media i. k. mość adhibere nie omieszka.

Donatarios w dobrach ekonomicznych

przywilejami niaśnieyszych antecessorów swoich firmatos, iako i. k. mości dotąd a pacifica possessione remove nie każe, tak legitimis iuribus, krom żadnych niesłusznych exekuciy y na potym gaudere dopuści.

Co się zaś tknie kontraktów circa eadem regiae mensae bona, a osobliwie wielmożnego kasztelana Wileńskiego, zawsze sobie życzliwego, te i. k. mość, ile mu pozwala umówione w. x. Lit. sancita, moderari zechce; reliqua do bliskiego odkłada seymu, na którym aby communi bono wszystkie succedant rady, tym czasem y województwo Brześciańskie concordibus viam sternet suffragiis, do czego i. k. mości pro supremo in patriam amore każdego zosobna filiale pectus sollicitat.

U tego rescriptu, przy pieczęci przyciśnionej, podpis ręki temi słowy: Na własne i. k. mości rozkazanie: Jan Kazimierz Odolski, i. k. mości, sekretarz. Który to rescript i. k. mości, przez osobę wyż pisaną do akt podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1700 r.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 1755—1756.

326. Универсалъ короля Августа II-го объ истребованіи отъ Брестской и Кобринской экономіи денегъ на содержаніе придворной гвардіи.

Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego, miesiąca Maia dziesiątego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim y aktami starościńskimi, przede mną Janem Bęklewskim—podstarościm Brzeskim, personaliter stanowszy ienerał i. k. mości województwa Brzeskiego Samuel Jacewicz, uniwersał i. k. mości do

oekonomii Brzeskiej y Kobryńskiej wydany, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

August wtory, z Bożey łaski król Polski, etc. Oznaymuiemu wszem wobec, komu o tym wiedzieć należy, a osobli-



wie urodzonym donataryuszom y dożywotnikom, woytom, sławetnym magistratom miast y miasteczek, wsiów, y wszystkimu in genere poddaństwu oekonomii naszej Brzeskiej y Kobryńskiej.

Chcąc gwardiom naszym nadwornym zwyczajny obmyślić chlebowy posiłek na rok terazniejszy, ad ultimam Iunii tysiąc siedmsetnego anni, naznaczamy z całej oekonomii Brzeskiej y Kobryńskiej, z każdej po pięciu tysięcy currentis monetae, do rąk urodzonego Chrystyana Weganta Kleysta, ekonoma Brzeskiego y Kobryńskiego, wydać, które wierność wasza przez przeładowania

rozmiarkuiecie y do rąk tegoż urodzonego administratora za kwitami wniesiecie, co prędkiey zalecamy exekucyi. Dan w Warszawie, dnia pierwszego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego, panowania naszego trzeciego.

U tego uniwersału, przy pieczęci przyciśnionej, podpis ręki i. k. mości temi słowy: August rex; Jan Wołczyński—sekretarz, pisarz króla ięgomościa skarbowy. Który to tedy uniwersał i. k. mości, przez osobę wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

## 1700 г.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 1929—1931.

### 327. Универсалъ Августа II по поводу опасностей, угрожающихъ польской республикѣ.

Король Августъ III напоминаетъ своимъ подданнымъ о прежнемъ блескѣ рѣчи-посполитой и о своихъ заботахъ о ея благоденствіи; указываетъ на несчастныя событія предшествовавшего царствования, отозвавшіяся весьма печальными послѣдствіями для ея цѣлости и славы,—указываетъ на войны—шведскія и датскія, разорившія прибалтійскія земли и Литовскій край. Хотя войны эти и кончились Оливскимъ трактатомъ, но непріязненные дѣйствія враговъ еще

продолжаются, какъ путемъ насилій въ пограничныхъ земляхъ, такъ и приготовленіями военными въ Голштиніи. Такое положеніе дѣлъ крайне тяжело и оскорбительно для чести рѣчи-посполитой. Вслѣдствіе этого король находитъ нужнымъ заявить объ этомъ на предстоящемъ сеймѣ и убѣждаетъ жителей, въ случаѣ нужды, постоять за честь своихъ предковъ, даже до пожертвования своею жизнію.

Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego miesiąca Iulii dwudziestego dnia susceptowano, a do xiąg w roku 1701, miesiąca Februaryi ósmego dnia, podano.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Janem Beklewskim—podstarościem Brzeskim, stanowiący oczewisto imię pan Jan Dąbrowski, sługa iaśnie oświeconego xiążenia ięgomościa Radziwiła—kanclerza wielkiego w. x. Lit-go uniwersał i. k. m., na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku akty-

kowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

August wtory, z Bożej łaski król Polski, etc. Wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie wielmożnym, urodzonym senatorom, urzędnikom y całemu rycerstwu woiewództwa Brześciańskiego y uprzejmie wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielmożni, urodzeni, uprzejmie y wiernie nam mili! Skoro tylko z woli Boskiej y wolney elekcyi podniesieni na tron



królestwa polskiego super pacta conventa y włożoną na nas obligatą, przysięgą naszą stan rzeczy-pospolitey podczas szczęśliwey koronacyi naszej sincera mente wypełniliśmy, tak zaraz pro suprema lege nienaruszone teyże przysięgi naszej zachowanie, zaszczyt ś. wiary katolickiey y świątyni Pańskich tutelam carissimorum pignorum praw, swobod y wolności założyliśmy y około tego od początku panowania naszego omni cura et vigilantia zawineliśmy się, abyśmy tę rzecz-pospolitą, niegdy staropolską odwagą y hojnie rozlaną krwią szlachecką rozprzestrzenioną, a potem od nieprzyjaciół ciężkimi wojnami, a bardziej intrigami, albo internis dissidiis w szerokich granicach zmniejszoną w dobrach y dawney ogromności wszczuploną ad pristinum statum przyprowadzili, wewnętrzną zgodę, pokój, sławę domi forisque sprawili. Tę iedyne szczęśliwego panowania biorąc przed się maxime—beneficiis fovere, quam regere, nec purpura regis et aureola fulgere, quam in regnum cura et studio ledwie się sub auspiciis nostris miły y pożądaný ab orienti rozświecił pokój,—ledwie za pracowitą aplikacją naszą ta oycyzna respirare poczęła, aż coraz iawniejszemi a septentrione horremur niebespieczeństwami w pośród głębokiego pokoju w samym niepokoju cineres tylko depczemy doloris, kiedy w przyszłych przyszłe miarkując rzeczy y rozumnie uważając inevitabilem impendentis belli procellam zdaleka upatrywaliśmy: zanic bowiem pacta Oliwskie w Szwecyi, które po wielokroć złamała y wieczny pokój złamała przez wykorzenienie z gruntu ś. wiary katolickiey, uciśnienie y prześladowanie kapłanów Bożych, zabronienie wolnego exercitus nabożeństwa y chrztu ś. katolickiego przez sfabrykowane conspiracye w rok zaraz po zawartym pokoju Oliwskim in eversionem status et iugu-

lum libertatis przez posła Szwedzkiego comitem Jodl przez infestowane gwałtem brzegi morskie y porty rzeczy-pospolitey, wzięte okręty Kurlandskie, przez nasłanie zbroyney floty, przez ciężkie oppressye szlachty Inflanskiej, indigenarum regni, zabrane gwałtem wolności et immunitates, quas nemo bonus, nisi cum anima simul amittit, zdeptane prawa y wprowadzoną nieznosną tyrannidem przez zniesienie portu rzeczy-pospolitey w Połondze, y zabroniwszy wolną żeglugę societati Anglicanae, około wystawienia portu tego desudanti, zachowane y okupowane okręty, do Połongi idące, przez gwałtowne przeyscie woyska Szwedzkiego, pod komendą generała Horna przez księstwo Żmuydzkie y Kurlandskie, przez consensa nayiaśnieyszego antecessora naszego y rzeczy-pospolitey, poczynione wielkie y nienadgrozdzone szkody przez zabranie na trzy mile gruntu et possessionis rzeczy-pospolitey, nie requirowawszy commissii rozgraniczenia, iuxta tenorem pactorum Olivensium, przez włożone dziesięciny, albo raczey trybut na zboża obywatelom stanu szlacheckiego Białey Rusi w wielkim księstwie Litewskim, przez wykowanie szelężney monety y oney zagęszczenie w w. x. Lit., tudzież inne bezprawia, gwałty, molimina, szkody y praeiudicia in speciali scripto dla informaty rzeczy-pospolitey y całego chrześcijańskiego świata wyrażone; niegodzi się zapomnieć novissimam provocationem et infestationem nayiaśnieyszego króla iegomością Duńskiego federaticą rzeczy-pospolitey, vigore pactorum 1663, 1664, 1665, a mianowicie 1657 constitutią publiczną approbowanych y pactis Olivensibus warowanych; z umysłu wystawione nowe szance y fortyfikacye w księstwie Holsztyńskim y woyska Szwedzkie wprowadzone, nie możemy dissimulare, laesione powagi naszej królewskiej w osobie ablegata naszego con-



tra iura gentium popełnioną, zaczepienie ludzi naszych około wystawienia portu w Połondze pracujących y przez nasłane okręty wojenne turbatam recentissime securitatem portu Gdańskiego, nie zmażą nigdy secula dawne Szwedzkie incurssye et horrendas clades uno iniuriae iure aliena regna invadentium, ieszcze nie dobrze ostygłe popioły stoją w oczach, rudera kościołów śś. y wielkie do tych czas presentuią się ruiny, y stąd ci nam zaszczepionym uważaiąc in fidam et suspectam viciniam y nieraz zerwany pokóy Oliwski; in illo subitaneo casu trudno było wytrzymać ulteriozem patientiam animadversią in favorem króla iegomościa Duńskiego uczynić. Poszczędził Pan Bóg y pobłogosławił iustitiam armorum, że lauros illis suspendimus oris, gdzie oczewiste prawo rzeczy-pospolitey, na Polskim gruncie wystawione, cessent dirimendo. Więc iako te świętobliwe impreze nie inszym końcem prosequimur, tylko abyśmy ex nexu pomienionej przysięgi naszej wszystkie przy łasce y pomocy Boskiej bello parta, y same, da Bóg, prowincye Inflantskie ad pristinum corpus rzeczy-pospolitey przyłączyli. Tak objaśniając rectitudinem szczerych intencyi naszych słowem królewskim y teraznieyszym uniwersałem, idąc za zdaniem pp. rad naszych, w przeszłej radzie zgromadzonych, uprzejmościom y wiernościom ww., eo nomine ubespieczamy y seorso diplomate na przyszłym da Bóg seymie, który wkrótce stanom rzeczy-pospolitey złożyć deklarowaliśmy, toż samo ordinare et assecurare gotowimy, bynaymniey nie wątpiąc, iż iako my za chwałę Boską y wiarę ś. katolicką

całość y obronę miłej oyczyzny de iustis zacnych narodów recuperatią avulso- rum ochotnie na się bierzemy wszystkie niebezpieczeństwa, dispendia kosztów, niewczasy, prace y starania, tak uprzejmościom y wiernościom ww., iako nieodrodni sławnych antenatów swoich potomkowie y wielkie pogoni pro pago, devota capita przy dostoięństwie w., w każdym strzeż Boże razie zastawiać; y ponieważ naywiększe od ściany Inflant w. x. Lit-go summum imminet periculum, wszystkie na stronę odrzuciwszy passye, domowe dissidie pogłodziwszy, so- lam securitatem internam et externam y własnych granic zasłonę maiąc na oku, tam gdzie miłość oyczyzny, necessitas naturalis defensionis et zelus tuendae maiestatis naszego vocabit,—wszystkie siły obracać zechcecie y owę wiekopomną przodków swoich sławę do gardła przy królach panach swoich stawaiących zachowacie. Który to uniwersał nasz ręką własną podpisany y pieczęcią w. x. Lit-go stwierdzony ex mente immediati consilii wydany, aby wszędzie po grodach był ingrossowany y publicowany, serio urzędnikom grodzkim nakazuiemy. Dan w Warszawie dnia pierwszego miesiąca Iulii, roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego, panowania naszego roku trzeciego.

U tego uniwersału, przy pieczęci przyciśnionej, podpis ręki i. k. mści temi słowy: Augustus rex. Któryż to tedy uniwersał, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.



1700 г.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 1725—1726.

328. Листъ рѣчи-посполитой Брестскому воеводству, чтобы оно готовилось на защиту отечества отъ Шведовъ.

Рѣчь-посполитая, объявляя обывателямъ Брестскаго воеводства, что она, подъ предводительствомъ князя Корибута Михаила Вишневецкаго возстала противъ Шведовъ для защиты своей свободы, чести и цѣлости, съ одной стороны—

упрекаетъ жителей воеводства Брестскаго въ ихъ равнодушiи къ судьбѣ общаго отечества, а съ другой—убѣждаетъ ихъ принять участiе въ войнѣ, наравнѣ со всѣми провинциями рѣчи-посполитой побратски.

Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego, miesiąca Nowembra siedemnastego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzesckim, aktami starościńskimi, przede mną Janem Bęklewskim—podstarościm Brzesckim, stanowszy oczewisto i. p. Mikołaj Nidzgorski list od rzeczy-pospolitey w. x. Lit. in suscepto i. p. Stanisława Tyszkowskiego—marszałka seymikowego do akt grodu Brzesckiego podał, w te słowa pisany: Zaborza w Gierenonach, dnia szóstego Nowembris, roku tysiąc siedmsetnego.

Jaśnie wielmożni nasi wielce mości panowie y bracia!

Nie w inszy sposób, in fundamento wydanych od i. k. mości, pana naszego miłościwego, uniwersałów, solo intuitu maiestatis tuendae et asserendae libertatis, która per iniuriam malignantis potentiae nieco wyszła z kluby, niemniej motivo zaszczytu granic w. x. Lit. od potęgi Szwedzkiej, z okazji, których nową oyczyznę naszą przeciw paktom inundavit woyna universalnym woiewództw y powiatów w. x. Lit. in unam iednostaynych animorum compagiem zebrawszy się zgromadzeniem, a za ieneralnego półkownika obrawszy sobie iaśnie oświeconego xiążęcia iegomościa Michała Korybuta Wiszniowieckiego, staneliśmy in hac arena, gdzie da Bóg fau-

sto omine pobożnym i. k. mości, pana naszego miłościwego, intentionem reinducendo in orbitam praw, swobod y wolności naszych antiquae formae, ugruntowaniu coaequaciey wszelkiej w oyczyźnie naszej uczynić porządek y zgoła coniunctam cum libertate cnotliwych oyczyźnie synów maiestatem, dispendio zdrowia y fortun naszych zaszczycać będzie należało. Nieraz iuż sami desudantes w marsowym polu cieszyliśmy się częstokroć tą nadzieją, żeście i ww. pp. woiewództwem swoim eodem zelo po bratersku z całą rzeczą-pospolitą pro maiestate et libertate certować mieli; ale gdy nas nie poiednokrotnie fallax elusit spes, nie bez żalu y passyi na tę oziębłość animorum ww. pp. zadziwić się musimy. A zatym przychodzi nam fraterne obligare ww. pp., ażebyście tandem ocknąwszy się ad sensum malorum w tak gorącej rzeczy-pospolitey potrzebie, gdzie zaszczyt dostoięństwa maiestatu Pańskiego o obronę praw, swobod i wolności oyczystych, a niemniej utrzymanie coaequaciey chodzi, meliori zelo zarówno z nami, iako bracia pociągać velociori cursu do powszechney obrony ku nam braci swojej accelerare chcieli; co tak kładziemy, że urodzona rectitudo y zelus do tego ww. pp. concitabit; — czym nie wątpimy pisząc



się ww. pp. życzliwi bracia, uniżeni słudzy.

U tego listu podpis ręki temi słowy: Michał Korybut xiaże na Wiszniowcu generalny woiewódtw y powiatów w.

x. Lit. pólkownik, imieniem zgromadzonych woiewódtw y powiatów. Któryż to list, przez osobę w wierzchu pomienioną, iest do xiaąg grodzkich podany.

1700 г.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 1791—1796.

### 329. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства по поводу предстоящаго сеймика.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій для выслушанія посольскихъ реляцій и, получивши извѣщеніе отъ полковника всѣхъ воеводствъ, повѣтовъ и войскъ кн. Вишневецкаго о поддержаніи единенія съ рѣчью-посполитой, постановили: 1) принять участіе въ общей конфедераціи в. кн. Литовскаго; 2) увѣдомить объ этомъ всѣхъ обывателей, находящихся въ отсутствіи съ тѣмъ, чтобы и они не отставали отъ общаго движенія; въ противномъ же случаѣ—смотрѣть на нихъ какъ на враговъ отечества, а имѣнія ихъ подвергать конфискаціи; 3) подозрѣнія на писаря в. кн. Литов. въ укрывательствѣ имъ королевскихъ витей о посполитомъ рушеніи, оставить до слѣдующаго сейма и тогда потребовать отъ него объясненій; 4) образовать хоругви и собрать для нихъ—чоповый и шеляжный сборъ, а равно и сборы совитыхъ гйбернъ, согласно съ тарифомъ рѣчи-посполитой и нисколько не болѣе; 5) что будетъ собрано свыше, то изъ этой суммы произвести уплаты разнымъ лицамъ, какъ то: прошлогоднимъ и прошло-сеймовымъ посламъ, ксендзамъ езуитамъ и др.; 6) въ случаѣ необходимости созвать посполитое рушеніе, о чемъ долженъ увѣдомить воеводство назначаемый теперь полковникъ; 7) для этой же цѣли назначить ротмистровъ и мѣсто, гдѣ должны собираться хоругви; 8) стражникъ Брестскаго воеводства долженъ командовать татарами и шляхтой изъ поселковъ—Гуши, Тучной и Висковъ; 9) обыватели, не могущіе принять участія въ движеніи лично, должны поставлять почты; 10) генеральный полковникъ позаботится о сохраненіи свободы отъ податей для имѣній церковныхъ; 11) просить кн.

Вишневецкаго издать распоряженіе о выводѣ войскъ изъ имѣній Брестскаго скарбія и Инфлянтскаго войскаго; освободить также отъ постоевъ и сапѣжинскія имѣнія, находящіеся въ пользованіи у Брестскаго судьи и Брацлавскаго подчашія; 12) признать подлежащимъ смертной казни и конфискаціи имущества—обывателя Нараевича, который не только не присталъ къ конфедераціи, но напротивъ того, на Волини образовалъ свою особую банду; 13) освободить отъ гйбернъ старостинства: Шерешевское и Блуденское, а равно и епископское имѣніе Яново; 14) депутатамъ прошлогодней гйберны возвратить назадъ затраченныя ими ихъ собственные деньги; рейтарской хоругви Виленскаго воеводы не выдавать жалованья, за вымогательство и грабежи въ имѣніяхъ Массальскаго; 15) для предпологающагося посольства въ Дрогичинскую и Мельницкую землю директоръ настоящаго сейма долженъ составить инструкцію и немедленно отправить пословъ; 16) ксендзамъ, августіанамъ выдать 1000 злотыхъ въ вознагражденіе за убытки отъ постоянныхъ собраній сейма въ ихъ костелѣ; 17) претензію Витебскаго воеводы, относительно разоренія въ Шерешовскомъ старостинствѣ внести въ сеймовую инструкцію на будущій сеймъ; 18) лицъ, почемубыто нибыло приставшихъ къ непріятелямъ, считать измѣнниками отечества и подвергать ихъ соотвѣстственному наказанію; 19) другіе вопросы отложить до текущаго лимитаційнаго сеймика, на которомъ, если они не будутъ засвидѣтельствованы послами, то лишатся возможности войти въ законную силу: потому послы и должны, какъ можно скорѣе, исполнить возложенныя на нихъ обязанности.



Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego, miesiąca Decembra trzydziestego pierwszego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Janem Beklewskim — podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Franciszek Antoni Jabłoński, laudum seymiku relacyjnego województwa Brzeskiego ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, na seymik od ichmościów pp. posłów a republica powróconych pro die dwudziestego dziewiątego Decembris anni praesentis głoszony, do Brześcia zgromadzeni, zważywszy summam necessitatem y zgodnie zezwoliwszy na to, abyśmy nie czekając limitowanego ad septimam Januarii seymiku, terazniejszy pod tąż samą łaską legitimowali, ect.

Gdybyśmy do wysłuchania relacji ichmościów pp. posłów przystąpili, która że tym bardziey nas do pędzkiej zagrzała obrady, im nieodwłocznie opus rescriptem i. o. xiążenia iegomością Wiszniewieckiego, wszystkich województw, powiatów y woysk i. k. mci półkownika, intimatum eum nam praefixit terminum, ażebyśmy iedno z rzeczą-pospolitą trzymali; dla czego nie chcąc być diformes od generalney całego xięstwa Litewskiego konfederacyi, która wszystkie województwa y powiaty ad eam przywiodła unionem, iż na utrzymanie już upadających praw, swobod y wolności naszych szlacheckich et in erectionem onych, dając adinvicem sobie z poniesionym iedne drugiego nieodstępować województwa, iuramento fidelitatis comprobarunt sobie; a zatym confirmując się ad unanimem consensum onych przy zaczętej adpraesens obrad naszych consulacyi, kiedy y nam samym, nemine contradicente, hoc iura-

mentum acceptive przyszło, że quot nas tu przytomnych y zgromadzonych, by tot wszyscy in virtute confoederationis poprzysięgli fueri reintegrationem wolności naszych.

Zaczyn, iż tak wiele ichmościów dla przepędzających świąt absentes rachować nam przyszło: przeto praesenti laudo to omnium consensu postanawiamy, aby ci wszyscy ichmościowie, nemine excepto, tam senatores, quam nobilitatis nomine gaudentes, w tym województwie naszym dobra y possessyi swojei quocunquo tituto mające, zieczawszy pro septima Januarii anni subsequentis na seymik, ex limitatione przypadający, zarówno przysięgę z nami wykonali y swoje imiona podpisowali z konnotacją imci pana dyrektora.

Którey to naszej braterskiej zgodzie, ięzeliby się kto contrarius pokazał, unum velle et nolle utrzymywać nie chciał, oraz przysięgi na przyszłym następującym seymiku nie wykonał, a choćby y wykonał, a potym periurius być się okazał, coby słusznemi był convictus dowodami; tedy każdy takowy confiscationi bonorum et privationi honorum subiacere ma, referując się w tym punkcie ad generalem in voto expressam confoederationem et eius divisionem.

O którym postanowieniu naszym aby wszyscy ichmość pp. absentes uwiadomieni byli y do wykonania iuramentu zieczali, przez wydane swoje innotestencye i. p. dyrektor terazniejszy ichmościów ostrzedź y zagrzeć ma.

Ex ratione zaś spływającej na i. p. Raieckiego — pisarza w. x. Lit. tey suspicyey, iakoby miał wici, na pospolite ruszenie wydane, suppressere aby na przyszłym seymiku dał i. m. rationem: dla czego ad publicam famam do cancelaryi podane nie były?—o to instamus.

Jako ochotnie serca nasze łączemy do generalney zgody y postanowienia rze-



czy-pospolitey, tak też injungimus concordas assvetas in foedere dextras y siły nasze in subsidium całej rzeczy-pospolitey do woyska, erygowanego pod dyrekcyą iasnie oświeconego xiążenia iegomością pólkownika generalnego w. x. Lit., naczynając chorągwie z woiewództwa naszego do chorągwi pancerney, uprosiwszy za rotmistrza w. i. p. strażnika w. x. Lit. Na który zaciąg oraz y chorągwi Wołoskiej tegoż woiewództwa dajemy do rąk y dyspozycyi w. i. p. strażnika w. x. L. contrahencyi czopowego y szeleżnego, także hyberny sowitey woiewództwa naszego, według taryfy rzeczy-pospolitey na ten ieden rok, zaczynając się a die secunda Februarii tysiąc siedemsetnego pierwszego.

Maiąc tę deklaracyą od samego i. p. strażnika w. x. Lit., że więcey niema czopowego y szeleżnego brać, tylo iako sonant kwity exakcyi xięcia imścia kancelerza w. x. Lit. przeszłego tych podatków contrahenta; i ieśliby co insuper być miało—excessus tych importancyi, tedy to na largitią teraznieyszym ichmościom pp. posłom, na przeszłym seymiku ordynowaym, po tysiącu złotych, iako y przeszłym rocznym imściom pp. posłom różne assygnacye wypłacaiać wyliczyć, iako y tym ichmościom, którzy w przeszłych laudach są specyfikowane, reassumuiąc y ichmościów xięży Jezuitów Brzeskich y pensią ichmościom xiężom wszystkim na mury naznaczoną. A maiąc compassyą na ichmosciów pp. pogorzalców, aby mogli mieć wsparcie w stratach swoich, o respekcie naszych ichmościów upewniamy.

A że nie tylko przez chorągwie zaciężne chcemy tueri y zaszczyciać integritatem całej rzeczy-pospolitey, ale sami woiewództwa et sangvinem na oney usłudze litare iesteśmy gotowi, zgodnie iuncta manu et foederato przez przysięgę corde postanawiamy u siebie, ieśliby te-

go potrzeba była, pospolite viritim ruszenie, uprosiwszy za pólkownika woiewództwa naszego w. i. p. chorążego woiewództwa naszego. Który i. p. pólkownik ma wydać innotestencye instante do całego woiewództwa, aby na tę byli gotowi expedycją, naczynając na te imprese za rotmistrza traktu Brzeskiego Zaruskiego, Wysockiego y Wystyckiego imć pana Szuyskiego—podstolego Brzeskiego; traktu Kamienieckiego, Mrozowickiego i Czarnawczyckiego i. p. Stanisława Tysszkowskiego, dyrektora koła naszego, traktu Kobryńskiego, Horodeckiego y Poleskiego i. p. Stanisława Rusieckiego—kasztelanica Mińskiego; traktu Prużańskiego y Sieleckiego i. p. Komarowskiego, pisarza ziemskiego Mozyrskiego, waruiąc to, że pod chorągiew i. p. pólkownika naszego, komu chcąc ze wszystkich traktów ichmościom poiechać wolno będzie.

J. p. strażnik Brzeskiego woiewództwa, ex munere sui officii, ma mieć pod swoją komedą Tatarów woiewództwa Brzeskiego, także z Huszczy, Tuczney y Wisków szlachtę, którzy z powinności swojej y ustawy zwykłą wyprawę czynić y sami stawiać się mają. Daiemy w tym sobie stipulatas manus, że wszyscy viritim stoiać na tym pospolitym ruszeniu mamy; ci zaś ichmościowie, którzy pro potiori, gdzie indziej fortuny mając, tam residuią, etiam magnates, na zaszczytę poczty stawiać powinni. Immunitatem dóbr ziemskich, ponieważ w konfederacyi rigoroze obwarowała sama rzecz-pospolita, aby mogła być inviolate conservowana, do iasnie oświeconego xięcia iegomości pólkownika generalnego w. x. L. instantią wnosimy.

Errone żeby, pono concessario, locowani ludzie w dobrach dziedzicznych i. p. Wreda—woyskiego Inflantskiego, także y i. p. Szuyskiego—skarbnika Brzeskiego, który trzyma dobra ichmościów pp. Koniuszyców zgodnie od rzeczy-pospolitey



excipowane, aby za ordinansem xiecia iegomością ustąpili, prosimy.

Dobra Sapieżyńskie dawniejszymi czasami w pewnych summach trzymając i. p. sędziezia ziemski Brzeski i. p. Borkowski—podczas Bracławski, iegomość Naskowicz—łowczy Orszański, że teraz przez stojącego żołnierza gravamen mają, aby mogli mieć libertacią, dexteritati ichmościom pp. posłom zlecamy.

Więc, że os ex ossibus nostris sąsiad nasz y obywatel Brzeski iegomość pan Alexander Naraiewski, będąc wzarówney enutritus wolności szlacheckiej in positionem oney odstąpiwszy nas braci, swawolne na pograniczu Podlaskim in sua republica zaciąga y kupi ludzi; zaczym że to się dzieie przeciwko generalney konfederacyi: przeto insistendo one punctis, pro hoste patriae invindicabili, capite iegomością declarujemy, oraz wszystkie dobra pro sorte imci panu przynależące ad confiscationem podajemy, iednakże salvo in omni honore et fortuna drugich ichmościów pp. Naraiewskich, rodzonych iegomością.

Hiberna przeszłoroczna, do której obrani byli za deputatów imci p. Kościuszko y i. p. Chrzanowski, ponieważ dla nastąpioney erekciej woyska y zaszłej po starostwach lokaciej chorągwi dalszej nie może przynieść importanciej,—przeto starostwo Szereszewskie y Błudeńskie, Janów biskupi od niey uwalniamy.

Że zaś imci pp. deputaci, wypłacając assignatie nie mało własnymi swemi założyli pieniędzmi; przeto aby ichmościowie, a mianowicie i. p. Kościuszko, który instabat wzniesioną prozbą swoją do nas, nie szkodował na własności swojej.

Cokolwiek patebit ex documentis et reposita calculatione w sądach fiskalnych, to wszystko z następującej hiberny ad dispositionem w. i. p. strażnika w. x. Ł. podaney, że ma mimo wszystkie inne assignatie najpierwsza stanąć refusia, fide

et conscientia nostra assecuruiemy się w tym ichmościów.

Zasługi chorągwi raytarskiej iasnie w. i. p. wojewody Wileńskiego rotmistrzowstwa pana Chamerete, nie tylko ex ea ratione, że nad tarifę przychodzących podatków na województwo nasze narzuczone były, ale też ex occasione zrabowania majątności w. i. p. Massalskiego, marszałka Grodzieńskiego, y zaszłego aresztu na nie, aby panów deputatów teyże chorągwi p. Hamera, którzy confederatione reipublicae pro hoste nostro proclamatus pozostał, wypłacone nie były, postanawiamy, przyjmując areszt położony, ieżeli przyidzie wypłacać województwu.

Namówiona expedycya do ziemi Drogickiej y Mielnickiej aby i. p. dyrektor seymiku naszego wyraziwszy w instrukcyi wszystkie województwa poleczone sobie chciał iako nayprędzey ichmościów pp. posłów z nią wyprawić, upraszamy o to.

Podana supplica od ichmościów xieży augustianów, u których założywszy locum consiliorum non sine impedimento musimy zostawać ichmościom, cum promeruit całego województwa respectum, że na reparatią tysiąc złotych kościoła conferowaliśmy ichmościom, ale też że ma być wypłacony iako inni prędzey podatków importancyi starać się deklarujemy za assignatią terazniejszego i. p. directora.

Interes imci p. wojewody Witebskiego ex ratione zdezelowaney puszczy y starostwa Szereszowskiego per inconvenientiam przywileiów, że się bardziej ta materia ściąga do instrukcyi seymowej; przeto na przyszłym antecomicialnym seymiku nie tylko gotowiśmy hoc desiderium ichmościom włożyć, ale też et insistere do i. k. mści przez ichmościów pp. posłów, aby uspokojony pozostał.

Ktoby zaś braterskiego nie chciał iun-



gere amorem, zapomniawszy miłości oyczyny, uwiodł się quo favore, albo użytku iakiego, na zaciągi zagraniczne, o których fama publica nuntiat, taki ex ipso sancitis w konfederacyi generalney irremissibiliter penom podlegać będzie powinien.

Ze zaś in hoc laudo wszystkie interessa województwa dla szczupłości czasu pomieścić się nie mogły, przeto ten act nasz pod tą samą mocą odkładamy do następującego ex limitatione przypadającego septima Januarii anni subsequentis seymiku. Na który ieżeliby ichmościowie pp. posłowie nie ziechali dla uczynienia nam relacyi, tedy innego iuż składać nie mają: dla czego upraszamy ichmościów, aby iako nayprędzey impositas na siebie chcieli expedire legalitates.— Działo się w Brześciu, in loco solito w kościele oyców augustianów, roku tysiąc siedymsetnego miesiąca Decembra trzydziestego dnia.

U tego laudum podpis rąk temi słowy: Stanisław Tyszkowski, podstoli w. B.—dyrektor seymiku Brzeskiego, Ludwik Pocię—strażnik w. x. L., podkomorzy województwa Brzeskiego, Dominik kniaź Szuyski—chorąży województwa Brzeskiego, Iłowski, Zahalski starosta, Krzysztof Grabowski—sędzia ziemski w. B., Mikołaj Kazimierz Machwic—stolnik Brzeski, Franciszek Szuyski—podstoli, pisarz grodzki Brzeski, Stanisław z Rusce Rusiecki, Benedykt Buchowiecki p. B.,

Alexander Kampowski—łowczy Wschowski, Albrycht Borkowski—podczaszy Bracławski, Józef Bazyli Wereszczaka—stolnik Drohiczyński, Stanisław Bielski—ciun Brzeski, Daniel Zadarnowski chorąży, Sawicki—skarbnik Brzeski, Łukasz Gabryel Sawicki—czesznik Czernihowski, Benedykt Buchowiecki—podczaszy Brzeski, Kazimierz Niepokoyczycki—strażnik w. B., Kazimierz Kościuszko Siechnowicki, Franciszek Buchole, Samuel Jurewicz—miecznik Wołkowyski, Samuel Zaborowski, Maximilian z Beykow Beykowski o. s., Kazimierz Garwaski—miecznik Gostyński mp., Władysław Antoni Siestrzewiłowski—stolnik Zydaczewski, Jan Tyszkowski—skarbnik Żytomirski, Marcin Konkowski—podleśniczy Brasławski, Antoni Parczewski—czesznik Mściśławski, Franciszek Buchole—czesznik Smoleński, Ludwik Urbański, Franciszek Reszka, Stefan A. z Konopnic Grabowski, c. B. mp., Jan Kazimierz Komorowski—pisarz ziemski Mozyrski, starosta Łucki mp. Józef Grabowski, Jan Tyszkowski—starosta Żytomirski, Władysław Żardecki—czesznik Starodubowski, Kazimierz Dobroniski—woyt Mozyrski, Stanisław Krupicki—czesznik Brasławski—namiesnik w. B., Samuel Darecki. Któreż to tedy laudum, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiaąg grodzkich Brzeskich przyjęte y zapisane.



1701 г.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 1869—1870.

**330. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ отправляемымъ на сеймъ Варшавскій.**

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись по антекомиціальному сейму, вручили своимъ посламъ, отправляемымъ на Варшавскій сеймъ, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Послы должны засвидѣтельствовать предъ королемъ о вѣрноподданныхъ чувствахъ всего Брестскаго воеводства, строго придерживаться указаній инструкціи и дать предварительную присягу.

2) Сопротивляться всему тому, что несогласно съ законами, свободой и общественнымъ благомъ, что вредно для господствующей римской церкви, для прочности уніи съ короной и равенства соединенныхъ съ нею народовъ.

3) Въ случаѣ осуществленія такого факта, должны протестовать противъ него, — засвидѣтельствовать о немъ предъ примасомъ, министрами, королемъ и, по возвращеніи, предъ Брестскимъ дворянствомъ и просить о назначеніи сейма комиссарскаго.

4) Должны довести до свѣденія короля, что неисполненіе прежнихъ обѣщаній относительно вывода саксонскихъ войскъ изъ предѣловъ рѣчи-посполитой совершается въ ущербъ правамъ и благоденствію разоренной страны.

5) При чтеніи *racorum conventorum* не входить ни въ какія соглашенія до тѣхъ поръ, пока Нѣмцы буквально не будутъ выведены изъ рѣчи-посполитой и недовольствоваться обманчивыми обѣщаніями; потребовать вознагражденія для лицъ, пострадавшихъ отъ ихъ насплій, и возврата на прежнія мѣста орудій, захваченныхъ въ Коронѣ и на Литвѣ безъ одобренія сейма.

6) Просить короля о прекращеніи Шведской войны, начатой имъ безъ согласія рѣчи-посполитой, поставляя ему на видъ, какъ нежеланіе послѣдней подвергаться излишнимъ тягостямъ, такъ и намѣренія ея, считать измѣнниками всѣхъ тѣхъ, которые примутъ въ ней участіе.

7) Просить короля о заключеніи союза съ Московскимъ государемъ на столько тѣснаго и дружелюбнаго, чтобы можно было сдержать неприязненные атаки послѣдняго.

8) Засвидѣтельствовать о знаменитыхъ заслугахъ на пользу отечества Виленскаго каштеляна и просить короля и рѣчи-посполитую не только признать ихъ таковыми, но и изыскать средства къ цѣлесообразному ихъ вознагражденію.

9) Ходатайствовать объ изысканіи средствъ для примиренія вражды между мѣстными обывателями, которая богатѣйшую провинцію превратила въ пустыню.

10) Настаивать на удаленіи Нѣмцевъ изъ разныхъ крѣпостей съ тѣмъ, чтобы защита оныхъ на будущее время была ввѣряема патріотамъ.

11) Привлечь къ суду сенаторовъ, согласившихся на введеніе непріятельскихъ войскъ во внутренность страны и требовать, чтобы на будущее время они сего не дѣлали.

12) Ходатайствовать, чтобы мѣста въ Коронѣ и на Литвѣ раздавались туземцамъ и отнюдь не иностранцамъ и чтобы индигенатовъ не было.

13. Домогаться подтвержденія старинныхъ правъ и конституцій, запрещающихъ крестьянскіе побѣги и укрывательство у другихъ владѣльцевъ.

14) Просить, чтобы администраторы и владѣльцы Брестской и Кобринской экономіи для поддержанія торговли съ Гданскомъ отбывали дорожныя повинности.

15) Позаботиться, чтобы сдѣлано было распредѣленіе трибунальныхъ справъ; чтобы уничтожено было излишество отправокъ при декретахъ и чтобы ручательства находились при описяхъ.

16) Ходатайствовать о сохраненіи свободы церковнымъ имѣніямъ и духовенству римской церкви отъ войсковыхъ повинностей.

17) Противиться назначенію податей со шляхты.

18) Подвергать суду лицъ, незаконно завладѣвшихъ абсолютнымъ господствомъ надъ согражданами.



19) Требовать у администраторовъ имѣній Сапѣги отчета въ суммахъ, завѣщанныхъ рѣчипосполитой покойнымъ владѣтелемъ Олькеникскимъ постановленіемъ.

20) Ходатайствовать объ освобожденіи имѣній и лицъ греко-унитскаго духовенства отъ войсковыхъ и другихъ повинностей и о вознагражденіи ихъ за убытки; наблюдать чтобы на мѣстничества и архимандріи не попадались въ руки недостойныхъ лицъ греко-восточнаго духовенства, и чтобы оно возвратило назадъ земли, захваченныя имъ у митрополіи Кіевской.

21) Требовать—устраненія Нѣмцевъ и Жидовъ отъ экономическаго управленія и отнятія у нихъ ключей отъ скарбовыхъ складовъ; лишенія права защищаться желѣзными листами отъ ответственности за долги шляхтѣ, и взысканія долговъ съ Брестскаго кагала.

22) Просить объ освобожденіи отъ повинностей имѣній, принадлежащихъ Горбовскому—судѣ Брестскому и о вознагражденіи за убытки какъ его, такъ и другихъ обывателей.

23) Наставлять, чтобы скарбъ, отнимая у лицъ уволокъ, данныя имъ въ пожизненное владѣніе, вознаграждалъ ихъ другими способами.

24) Требовать, чтобы администраторы Ламазскаго двора не дѣлали насилій околичной шляхтѣ и чтобы вознаградили ее за убытки.

25) Просить о сохраненіи закона о дарственныхъ имѣніяхъ—временныхъ и пожизненныхъ и объ освобожденіи ихъ отъ повинностей.

26) Ходатайствовать о назначеніи межевой комиссіи для опредѣленія границъ между влокомъ Воинскимъ и имѣніями Шуйскаго и между экономіей Кобринской и Полубенскимъ старостинствомъ.

27) Объ уничтоженіи новыхъ привилегій, выдаваемыхъ изъ королевской канцеляріи.

28) Объ отдачѣ въ ленное владѣніе 12 уволокъ въ воеводствѣ Трокомѣ шляхтичу Буграбѣ въ возмѣщеніе убытковъ, понесенныхъ имъ отъ Виленскаго воеводы.

29) Ходатайствовать о причисленіи обывателей, проживающихъ по Селецкому тракту, къ городу Брестю, согласно прежнему ихъ положенію.

30) О вознагражденіи шляхтича Ляковского оскорбленнаго шляхтичами Средницкими, во время преслѣдованія бѣжавшаго отъ нихъ поданаго.

31) Объ утвержденіи сеймовою конституціей правъ шляхтича Задарновскаго на 2 уволокъ земли, принадлежащія наследникамъ Москвитина Ромейки.

32) Объ уничтоженіи фальшивыхъ привилегій Вѣщицкаго, по которымъ онъ сдѣлалъ наѣздъ и грабительство на имѣнія Гейштора и малолѣтнихъ Гречиновъ, находящихся подъ его опекой.

33) О составленіи таксы доходовъ въ канцеляріяхъ—земской, городской и трибунальной и о присягѣ регентовъ и вице-регентовъ.

34) Объ освобожденіи отъ повинностей каменнаго дома принадлежащаго подскарбину Любельской въ Люблинѣ.

35) Объ освобожденіи отъ повинностей имѣній Буховецкаго, какъ его собственныхъ, такъ и данныхъ ему въ пожизненное владѣніе.

36) Ходатайствовать у подканцлера приказа мѣщанамъ,— несопротивляться взысканію съ нихъ недоимокъ чоповаго и шеляжнаго.

37) Объ освобожденіи отъ повинностей имѣнія, принадлежащаго ксендзу пробощу Луцко-Брестскому.

38) Для устраненія недочетовъ въ скарбѣ, ходатайствовать о внесеніи въ конституцію пункта, вѣняющаго сохранять какъ квитанціи скарба, такъ и декреты прежнихъ комиссій, въ силу которыхъ владѣльцы сохраняютъ за собой, по уплатѣ слѣдуемыхъ съ нихъ повинностей, права на имѣнія.

39) О взысканіи съ евреевъ г. Войня поголовныхъ податей за 1699 годъ, внесенныхъ за нихъ сборщиками этихъ податей.

40) О дарованіи городу Брестю какихъ-нибудь льготъ, во вниманіе къ его разоренному состоянію, вслѣдствіе постоевъ союзныхъ войскъ.

41) О назначеніи межевой комиссіи для разграниченія имѣній Несторовича отъ имѣній Кобринской экономіи.

42) Объ освобожденіи отъ повинностей двора, принадлежащаго Алек. Костюшкѣ.

43) О составленіи слѣдственной комиссіи для разбора тяжбы между Садовскимъ и Горбовскимъ съ одной стороны и управленіемъ столовыхъ королевскихъ имѣній съ другой.

44) Ходатайствовать о привилегіяхъ: 1) мѣстечку Мальчу на Магдебургское право и 2) Хржановскому—чашнику и судѣ городскому на право владѣнія войтовствомъ.

45) О назначеніи межевой комиссіи для разграниченія имѣній дѣдичныхъ отъ королевскихъ, находящихся въ сосѣдствѣ съ Бѣловѣжскимъ лѣсничествомъ.

46) Присяга и подписи.



Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego pierwszego, miesiąca Maia dwudziestego pierwszego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto i. p. Stanisław Telatycki, tę instrukcyą województwa Brzeskiego ex limitatione seymiku antecomicialnego zgodnie na seym walny Warszawski obranym, iipp. posłom tegoż województwa Brzeskiego wydaną, na rzecz niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał w te słowa:

Instrukcyą od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, szlachty, obywatelów województwa Brzeskiego na seymiku antecomicialnym pro die decima octava Aprilis, anno millesimo septingentesimo primo, za innotestenciami i. k. mci, p. naszego miłościwego, zgromadzonych, dana wielmożnemu imci panu Dominikowi Szuy-skiemu—chorążemu województwa naszego y imci panu Zygmunto-wi Chrzanowskiemu—czesznikowi y sędziemu grodzkiemu naszemu, posłom naszym, na seym Warszawski zgodnie obranym.

A zaś to nie sama wiekopomnych przyznać będzie musiała crisis, że in eas popolitego niebezpieczeństwa y nadwąt-lonych wolności naszych naufragio usque in profundum zginienia zabroniwszy procellas do podźwignienia się ex fluctibus decumanis łaskawą i. k. mci, pana naszego miłościwego, et augustam widziemy podaną manum, za której powodem ex alta malorum illiade nayłac-niey ad caput bonae spei emerigere victoris gladii, prawie iako caelisque dela-psi palladii ductu do portu pokoju y dobra popolitego przybić się szczęśliwie możemy: mogłoż co lepiey inter tot aestus fa-

torum, ku dostoięństwu i. k. mci, pana naszego miłościwego, amorem conciliare civium nad to, kiedy i. k. mci, pana naszego miłościwego, mars, prawdziwie Poloniae coronatus, in medio gloriae stanowszy cursu, tak wiele laureas et triumphos w ręku iuż mając, dla oyczyzny naszej victores in se coërcet spiritus y super vulnera gementis patriae z oycowską zatrzymując się compassią, w teraznieyszym naznaczonym seymie, publicis mederi malis tym szkodliwsze, im wętrzne, medullitus infixa sanare symptomata wolnościom naszym illatas fasciare cicatrices, co ex legum orbita wyszło, intra spheram prowadzić przedsię-bierze. Zna tę pańską i. k. mci, pana naszego: miłościw. in cives benevolentia województwa naszego y vectigales, przy nay-niższym podziękowaniu wiernego poddaństwa pod maiestat i. k. mci, pana naszego miłościwego, przez ichmościów pp. posłów naszych substernit animos; przez których oraz cum ea ad natus dobrotliwego pana stawa teneritudine, że za dostoięństwo i. k. mci, pana naszego miłościwego, który iest u nas ieden purpureus patriae crinis, etiam vitae i krwie naszej iacturas kładziemy inter lucra. Lubo wątpić nie możemy de fide et integritate iipp. posłów naszych, których iako mentissimorum civium probatam zawsze mamy dexteritatem; ażeby iednak naymniey sobie nad podaną instrukcyą y nadto co w niey activitati ichmościów iest iniunctum, stanowić na seymie nie ważyli się, corporali iuramento przy odebraniu instrumentu credensu swego obowiązać się mają, iako na nie nie pozwolą, coby iuribus, libertatibus, publico bono praeiudiciosum et damnosum było, ale się przy oyczyznie miłey, która w sobie omnium complexa charitates od nas braci sobie podaney praeesse, wzymając się propositiey principalissime circa immunitatem sacrae ro-



manae ecclesiae, przynienaruszoney uniey w. x. Lit. z Koroną polską, przy swobodach ab antiquo tym narodom nadanych, przy prawach pospolitych, osobliwie latae coaequationis opponować się będą, nie przeciwnego religioni et libertati, quibus fulcris stała do tych czas extra metum ruiny oyczyzna, nie dopuszczają etiam cum discrimine vitae.

Jeżeli by zaś tak szkodliwa narodów naszych integritati illacya była, aby się na nie w izbie poselskiej lub senatorskiej manifestować przyszło; po uczynionej protestacyi nie zaraz ichmościowie deserent beneconsulendi stationem, ale inherendo raz uczynionej, codziennie ją renowować przy zasiadaniu, aby in absentia ichmościów seymu nie concludowano, oraz do wyjścia terminu seymowego invigilare mają. Co gdyby premente fato byź miało, żeby protestacya acceptowana nie była, powinni iipp. posłowie nasi iako inconvenientią donosić iasnie oświeconemu xięciu iegomościu prymasowi et ministris status gentis utriusque, a za powrotem nam braci donieść. Seym zaś ten, ieśliby się miał zerwać, tedy eo instante i. k. mci prosić, aby nam seym kommissarski był dany, którego ieśliby miał i. k. mość bronić, u xięcia iegomości prymasa wydania onego domówić się, iipp. posłowie mają.

Woysk Saskich z korony Polskiej, w. x. L. y z pod Rygi wyprowadzenie, prawem constitutionis ostatniego seymu dość ostro, assentiente maiestate, opisane, nie przychodzi do effectu y owszem ich na iawną caley oyczyzny przybywa dezolacją,—o co ze wszystkich województw, ziem y powiatów nie poiednokrotnie przez ii. pp. posłów zachodziły quaerimonie y instancye do i. k. mści irritu conatu et eventu; iniungimus tedy pro cardinali ii. pp. posłom naszym, aby nie przystępując do obrania marszałka poselskiego, przez delegowanych z izby poselskiej upom-

nieć się u i. k. mści, pana naszego miłościwego, y donieść, iako się prawu wbrew dzieie.

Przy czytaniu pactorum conventorum, inszey obrady nie biorąc przed się, od tego nie odstąpić, aż Niemcy z korony Polskiej y w. x. Lit. relegowani do Saxonii punktualnie będą, nie kontentuiąc się deklaracją, która nas nie poiednokrotnie zawiodła.—Oraz cokolwiek od tychże woysk Saxońskich in praeiudicium stanu szlacheckiego w całym w. x. Lit. osobliwie w naszym województwie Brzeskim, exorbitatum, aby poczynione krzywdy za interpozycją i. k. mści, pana naszego miłościwego, iniuriatis mogły dignae satisfactiones bez odwłoki resortiri,—ichmość panowie posłowie urgebunt. Armata zaś z Korony y w. x. L. bez consensu rzeczypospolitey wzięta, aby na mieysca swoje reinducovana była,—eadem activiate ii. pp. posłowie starać się będą.

Woyna Szwedzka, zaczęta bez konsensu rzeczypospolitey, aby od króla iegomości, pana naszego miłościwego, nie była continuowana, instabunt publica prece ii. pp. posłowie, z tym się deklaruiąc, że do tey impresii rzeczpospolita aplikować się bynajmniey nie chce, ani woysku w. x. L. nowo erigowanemu pozwala w tę się intrigować wojnę, y owszem, któryby się z obywatelów w. x. L. chciał do niey zabierać quocunque praetextu, taki pro infami ma byź in quocunque uznany subselio, waruiąc to na potomne czasy, aby inscia republica, bez zgodney na seymie uchwały, z postronnemi nigdy wojny zaczynane nie były. Ile nas kiedy ieszcze ab armis induciae et pacta etiam summis servanda hostibus zatrzymuią, ambitus niesłychany xięcia iegomości Brandeburskiego—wzięcia korony y tytułu królewskiego,—iako iest u całego świata w podziwieniu, tak y u nas w osobliwey z nieukontentowaniem reflexii; aby tedy od rzeczypospolitey nie był



mu dawany tytuł królewski, ale iako ab antiquo usus ferebat, lege sit cautum, nim obmyśli media vindicandi, tak znaczney swoiey rzeczy-pospolitey laesiey y avulsiey.

Częsta correspondentia i. k. mci z Carem Moskiewskim przynosi nam metum libertatis, tym barzief, im bliżey granic naszych lokują się woyska Cara iegomości; upraszać ii. pp. posłowie będą i. k. mści, aby raczył ponere modum tak ścisłej confidenciy y przyiaźni Cara iegomości Moskiewskiego, praecavente republica hinc futura pericula, które by a tak potenti vicino monarcha mogły suboriri.

Zagęszczone dyferencye y rozróżnione obywatelstwa w. x. Lit. animusze nie przyniosły nam nic innego, tylko unam acerbam, widomą obfitych krajów florentissimae provinciae desolacją, ii. pp. posłowie nasi dołożą starania przez osobliwą xięcia iegomości primasa y ministrorum status interpositią, aby i. k. mść, pan nasz miłościwy, z prześwietnym senatem chciał paterne dissentientium pomiarkować strony y has ab intra scisuras wynalazkiem, pożądaney zkom-paginować zgody.

Wiadomo nie tylko województwu naszemu, ale całemu światu polskiemu, merita iasnie wielmożnego ip. kasztelana Wileńskiego, nie tylko extra censuram et crisim bydź powinne, ale in optima całej oyczyzny zostawać recodatione: iako tedy ten, który nigdy nie był ulli civium suo munere gravis, iako pro armilla aequalitatis y wolności szlacheckiey pro lege fundandae coaequationis zelose stawał; słuszną rzecz, aby palmaribus actionibus optimi między nami civis par gratitudo od rzeczy-pospolitey oddana była. W czymkolwiek tedy ten Suzin, pupilla iegomości, honor poniosł offensy, ex tenerrimo compassionis sensu, zlecamy ichmościom pp. posłom naszym instare, aby i. k. mść, pan nasz

miłościwy, z całą rzeczą-pospolitą adaequatissima do ukontentowania i. p. Wileńskiemu raczył wynaleźć media. Cztery zaś ćwierci zaległe y niewypłacone, aby i. p. Wileńskiemu y ludziom iego exolwowane były ii. pp. posłowie curabunt.

Fortece w. x. Lit. iako to Birże y inne są teraz cum discrimine wolności y praw naszych cudzoziemskimi ludźmi osadzone; upraszać ii. pp. posłowie będą i. k. mści, aby te rozkazał evacuare praesidia,—a według dawnych rzeczy-pospolitey ordynacyi aby w tych fortecach były pro tutela et defensa ludzie patriotae; in posterum dawniejsze reassument konstytucye.

Senatus consilia, które przed tym firmissima, krom seymu, consiliorum fulcra w tey rzeczy-pospolitey były, teraz się abusive traktowane bydź pokazały, gdy nam niemal nieprzyiaciela zagranicznego, hostilia agentem, in viscera wprowadziły; pytać się ii. pp. posłowie będą: którzy ii. pp. senatorowie tey radzie przytomni byli, pozwalając na lokacyą woysku cudzoziemskiemu oyczyznę naszą, któremu iuż to tak wiele millionów suspendiose nasze, cum extorto sangvine, wyliczają kraie? a łącno się to pokaże, upomniawszy się przeczytania senatus consilium. Co gdy patebit, urgere ii. pp. posłowie mają, aby tacy summario processu sądzeni byli, a in futurum lata lege cavebunt, aby ii. pp. senatorowie nie ważyli się w takie praeiudiciosa libertati wchodzić consilia y to stanowić, co do ostatniey rzeczy-pospolitey prowadzi zguby.

Urzędy ex vi publicae legis nie mają bydź rozdawane, tylko patriotom gentium, aby, ex gratia iustitiae distributivae i. k. mści, koronne Koronie, a Litewskie wakanse—obywatelom w. x. Lit. conferowane były. Zaczym koniustwo w. x. Lit. oddane ma bydź bene possessionato, nie cudzoziemcowi, ale ziemianinowi nasze-



mu, y o to upraszać i. k. mości będą ii. pp. posłowie; gdyż za taką w rozdawaniu urzędów inconvenientią wiele by się cudzoziemców in munia et ministeria rzeczy-pospolitey nacisnęła y senat powoli zageściło cum grandi libertatis periculo: zaczym aby y indigenaty abhinc nikomu dawane nie były,—ii. pp. posłowie stanowić będą.

Dawne prawa y constytucye seymowe obwarowały, aby zbiegli poddani, gdziekolwiek by się znajdować mogły, wydawani byli,—domówią się ii. pp. posłowie reasumptionem tych constitucyi, aby ad primam instantiam każdy poddany dziedziczny zbiegły tak w Koronie, iako y w. x. Lit. z Wołynia, Podola y Podlasia, także z dóbr i. k. mości oeconomicznych, leśnictw y dóbr pańskich wydany był bez dylacyi, czego ieżeliby requisitus uczynić nie chciał, zapozwany pierwszym pozwem, ma tysiąc grzywien zapłacić y quo casu sam przy odebraniu poddanego cudzego y bronieniu był zabity pro invindicabili capite ma być deklarowany. A że niektórzy poddani szukając swej woli uchodzą do Prus Brandeburskich; zaczym expostulować będą ichmościowie z ablegatem xięcia iegomością Brandeburskiego, aby tacy poddani bez żadney zwłoki y trudności byli wydawani.

Dawna instancja woiewództwa Brzeskiego zachodziła, aby mu wolna była ze Gdańska skutami soli importancja; poprzec tego interesu, tak y poprawę grobel, budowanie mostów około Brześcia y Kobrynia, osobliwie most do zamku Brzeskiego extreme zdezelowany, aby według zwyczaju ab antiquo y rescriptów królów ichmościów providovali, reperowali y etiam de novo budowali ii. pp. administratorowie ekonomii Brzeskiej y Kobryńskiej,—prawem opisać intinamus ii. pp. posłom naszym.

Spraw w trybunale w. x. Lit. aby vi-

gore coaequationis mogła być na woiewództwa y powiaty repartitia,—inferent ii. pp. posłowie nasi, przez którą ta by się mogła wszystkim uczynić commoditas, aby każdy wiedząc o terminie woiewództwa swego, przez cały trybunał nie siedział pod registrem; także superfluitas odprawczych przy dekretach trybunalskich aby zniesiona była, a zareki w opisach wyrażone aby były wskazywane.

Immunitas dobr duchownych Bogu oddanych, osobliwie in bonis regalibus oeconomicis, przywilejami od dawnych czasów królów polskich, constitucjami rzeczy-pospolitey obwarowane, aby była integerrime conserwowana,—sam zelus divini honoris nam to dictuie; mają tedy ii. pp. posłowie nasi to sobie nayosobliwiey iniunctum, aby dawne reassumować prawa y lege novella ugruntować sacra tecta domu Bożego, świątynię wszelką indemnitem y ochronę obostrzyć, iako całego duchowieństwa, tak osobliwie u dyecezyi Łuckiej zostającego, aby tak od stanowisk wojskowych, quocunque titulo nazwanych, iako y od hybern, które pro sola vice, stante bello Turcico, in subsidum charitativum pozwolił, in posterum wolne zostawały. Ponieważ dobra oyców jezuitów Łuckich, Błota y Stryhów nazwane, od stołowych dobr ekonomii Kobryńskiej i. k. mości zdawna wydzielony, ex natura sua do żadnych ciężarów y exactii żołnierskich nigdy nie należały, ale tylko per subreptionem między inne dobra duchowne wmieszane, do tych czasów consistentiami y hiberną violenter agravowane są y zdezelowane; occurrendo dalszey ruinie tych dobr, stosując się do prawa pospolitego y konstytucyi anno 1690, in simili na collegium Orszańskie formowanej, urgebunt ichmościowie pp. posłowie, aby pomienione dobra więcej żadnemi exactiami żołnierskiemi, daleko



bardziej consistentiami abo hiberną obciążone nie były, ale od wszelkich takowych ciężarów wolne in futurum zostawały. Egestati przewielebnych w Bogu oo. bernardynów Brzeskich succurendo, ichmościowie pp. posłowie domówią się, aby od niemałego czasu summa osiemdziesiąt tysięcy testamentem od ś. p. iw. ip. Pawła Sapiehy, wojewody Wileńskiego, hetmana wielkiego w. x. Lit., legowana ab anno 1665 do tych czas nie tylko temu klasztorowi nie oddana, ale y bez wszelkiej fruktyficatii y prowizii zalegająca, od ichmościów pp. Sapiehów, iako successorów, uroiona cum fructu była y w dalsze nie zachodziła dylacye.

W tak wielkiej ruinie a niemal devastacji rzeczy-pospolitey znaczne subsidium eliberatii zastawy Elbiąga z łaski i. k. mości obmyślane byź może; aby tedy deklarowane ex vi pactorum conventorum milliony zaległe, pro innata sua liberalitale i. k. mości, pana naszego miłościwego, chciał na tę exempcyę erogare,—ichmościowie pp. posłowie upraszać będą.

Podatki aby na stan szlachecki postanowione byź miały, ichmość pp. posłowie żadnym sposobem nie pozwolą y przy tym etiam cum discrimine suo oponować się będą, et decessus hybern nie słusznie przez woyska i. k. mości Saxońskie zabranych aby był z łaski i. k. mości woysku naszemu de proprio compensabilis aerario,—ichmościowie pp. posłowie curabunt.

Iuż to od kilku czasów publica spargit fama, że niektórzy ichmościowie z obywatelów w. x. Lit. absolutum i. k. mości wnieść na karki nasze pozwolili dominium, y hanc sponsionem i. k. mości podpisaniem rąk swoich roborowali; ieżeli by się ex civibus tak na oyczynę effrons tak zapamiętały znalazł, takiego iako mamy pro infami perduel-

li hoste patriae et capite invindicabili, tak aby, za dowodem, publica był proscriptus lege,—ichmościom pp. posłom in destructionem takiego consurgere rigorissime zlecamy.

Z dobr Sapieżyńskich przez postanowienie Olkienickie a possessoribus odietych znaczna in unum congregari powinna summa; dent tedy ichmość pp. administratorowie rationem szafunku tych dobr tak obszernych po całym w. x. Lit. będących, a ichmościowie pp. posłowie nasi cum calculum upomną się tych intrat, które iako się obrócić mają, decidet respublica.

Dobra duchowne ritus unito-graeci w Koronie w. x. Lit. będące nad proporcją dymów hybernami onerowane, ustawicznymi consistenciis zniszczone, osobliwie wnoszeniem piętaków za dycęzią Przemyślską, aggrawowane semitriplo y stanowiskiem zruinowane, ażeby folgę iaką w podatkowaniu lub pomiarowaniu przez lustratorów od rzeczy-pospolitey wysadzonych odniosły,—ii. pp. posłowie nasi instabunt; a bardziej tego przestrzegać ichmościowie będą, aby nie szkodliwego iuribus, immunitatibus et praerogativis iedności świętey per disunitas w konstytucie nie wchodziło. Stosując się do konstytucii anni 1667 sub titulo: securitas dobr duchownych, aby tak w Koronie iako w w. x. Lit. domy, plebanie, dwory, w których kapłani unitorum mieszkają, ab onere militari były wolne y w nich dachu za żadnemi assignatiami żołnierz sobie niepretendował sub rigore disciplinae militaris et refusione damnorum, o co forum w trybunałach in contravenientes w registrze compositi iudicii by naznaczono,—ii. pp. posłowie promowować będą. Dobra ritus graeco-unitorum generaliter wszystkie w Koronie y w w. x. Lit. będące, fundacye ziemskie y z których służba woenna idzie, to iest archimandria



Kobryńska y Tryszynek y inne osobliwie rzecz-pospolita Przylepy, Szeszole, Waka metropolitańskie, także zakonne oyców Bazylianów unitów, iako to Byteń, Berozwecz, Torokanie, Leszcz, Supraśl y inne wszystkie iuri terestri podległe, ażeby od stanowisk hybern y lokacyi żołnierskich na zawsze były wolne—ii. pp. posłowie urgebunt. Które że teraz dobra są funditus zruinowane propria damnorum verificatione per commissarios od rzeczy-pospolitey naznaczonych, abo ex eodem districtu, ubi bona consistunt, per officia castrensia, aby iniuriatis fori termin agend cum damnificatoribus de restitutione były naznaczone,—będą się starali ii. pp. posłowie. Inhaerendo zaś modernis practis conventis przełożęństwa duchownych religii greckiey, aby personis incapacibus według praw dawnych nie były conferowane, ani possessionem trzymać pozwalane, et avulsa bona od metropolii Kiiowskiey nie zawoiowane do teyże metropolii aby autoritate seymu przywrócone były,—ichmościowie pp. curabunt.

Dispositie wszelkich intrat skarbu i. k. mości y sądu skarbowego, iako według prawa zdawna należą do podskarbach nadwornych tak w Koronie iako y w. x. Lit. tak aby pro nunc będący i. p. podskarbi nadworny koronny y w. x. Lit. sine camera superintendentia był in sui muneris executione y o zniesienie teyże kamery, iako novitatis, domówią się ii. pp. posłowie, nie pozwalając oraz, aby Niemcy lub Żydzi kluczków ekonomicznych żadnych dzierżącemi nie byli, ani się w żadne ekonomiczne intrygowali rządy, krom obywatelów w. x. Lit. warując per legem y to, aby żydom w długach szlachcie winnych od i. k. mości ochrona przez wydawanie listów żelaznych nie służyła, które aby abhinc wydawane nie były y od innych pp. aby żadne nie szły protectie; a osobliwie ka-

wał Brzeski, ponieważ nie wypłaca summ, winnych kredytorom, aby według opisów ich do executii dekreta nieodwłocznie przywiedziony były.

Jako prawo pospolite, tak y sama słuszość diktować zwykła, aby unicuique, quod suum est, oddane było y nikt na swoiey własności nie był iniuriose uszkodzonym. Widząc tedy meritissimum w woiewództwie naszym civem i. p. Grabowskiego, sędziego ziemstwa Brzeskiego, a w tey mierze passivum, że od kilkunastu lat dawszy kilkadziesiąt tysięcy i. p. woiewodzie Wileńskiemu na majątność Nitorz y Łososin, za nastą pioną locatią woyska w dobrach Sapieżyńskich tę ponosi pressuram, że lubo generalne postanowienie pod Olkienikami zgromadzoney rzeczy-pospolitey dobrze obwarowało, aby wszyscy possessores dobr tego imienia od wszelkich byli wolni impeticyi, iednak żołnierze na konsitencyą stanawszy więcey niż 10,000 wzięli y wszelkich lubo bene in republica sentienti uieli intrat y prowentów aby tedy żołnierze tak z tych dobr ustąpili, iako in futurum do nich żadnego nie mieli accessu, wszystkie poczynione szkody y devastacie nagrodzili,—imieniem całego woiewództwa instabunt ichmościowie pp. woślowie; y temuż iegomości, aby libertacya dworu, w Brześciu na Piaskach będącego za Muchawcem, konstytucyą approbowana była; domówią się o tenże respekt zarówno z i. p. sędzią y insi ii. obywatele woiewództwa naszego in simili passivo, aby konkurując do rzeczy-pospolitey mieli w swoich pretensyach satisfactią y uspokojenie,—ichmościowie pp. posłowie instabunt.

Włoki z dożywotnym prawem służące, w ekonomii Kobryńskiej—Litwinkach y Prusku będące, aby i. p. Sadowskiemu—pisarzowi naszemu ziemskiemu skarb, czyniąc exempcyą, iako y drugim ichmo-



ściom słuszenie y należycie zapłacił, instabunt, ii. pp. posłowie.

Od dawnych czasów nadane prawa przywileie królów naszych, antecessorów i. k. mości, obywatelom województwa Brzeskiego, ab origine braci naszej szlachcie, mieszkającej w Huszczy, Tucznay y w Wiskach, dobrach stołowych i. k. mości miały by być sacrosancte conservovane; ale z niewielką aggrawacją tych przywilejami nadanych wolności konwulsją dwór Łomazki, in praeiudicium krwi y imienia szlacheckiego, różnemi tę szlachtę oneruje ciężarami, zarówno z poddanemi ekonomicznymi, onych do płacenia hybern, zimowych pociągając consistencyi, exakcjami saskimi ruynuje, przez co nie pojednokrotnie się naiazdy, boie, grabieże y violencye nieznosne stały: instabunt ichmościowie pp. posłowie nasi, aby na pomienioną szlachtę, iako bracią naszą, tymże się kleynotem szczycącą, należyty od p. administratorów Łomazkich był respekt, aby przy swoich swobodach, przywilejami ab antiquo ufundowanych, zachowani, do innych żadnych wymyślnych nie byli pociągani powinności et abhinc aby od przysądu Łomazkiego wolni byli y assistent i. p. rotmistrzowi swemu, w czasie potrzeby rzeczy-pospolitey y województwa, per constitutionem stanowić będą.

Prawa y przywileie dawne dawać donatariuszom y dożywotnikom, od nayjaśniejszych antecessorów i. k. mości nadane, aby nie raczył i. k. mość, pan nasz miłościwy, łamać, konferowanych włók nie odbierać, hybern y tynfów 12 z włoki wymagać na skarb nie kazał, exemptii żadney gwałtowney, iako na nieprzekonanych prawem, przez woyska Saxońskie, lub ii. pp. ekonomów zabronił odprawować,—urgebunt ii. pp. posłowie.

Zachodzące differencye częste o granicę między Wońskim kluczem, do eko-

nomii Brzeskiej należącym, a dobrami i. p. Szuyskiego, chorążego Brzeskiego, aby przez naznaczenie kommissyi od i. k. mości na rozgraniczenie Sopin mogły \*) ii. pp. posłowie promotebunt. Tegoż i. p. chorążego Brzeskiego starostwo Zahalskie extreme zruynowane przez odejście wsi Domanowicz iure haereditario inszemu possesorowi w inney stronie aby z respektu rzeczy-pospolitey levamen w podatkach mieć mogło,—ii. pp. posłowie prosić będą. In confinio z ekonomią Kobryńską y starostwem Poludeńskim mają dobra snać ziemskie ii. pp. Żardecy, sędziowie ziemscy Brzescy, w zabraniu gruntów y zepsowaniu granic pierwszą krzywdę; zlecamy ii. pp. posłom naszym prosić króla iegomością o kommissarzów z tegoż województwa naszego do rozgraniczenia.

Wypadłe z kancelaryi recenter ad maiennarrata przywileie, (które) dawne possessiones, przywilejami antecessorów ufundowane, violant, interque legitime tenentem et praetendentem pokóy powszechny wzruszają,—solennissime ii. pp. posłowie nasi instabunt do i. k. mości y całej rzeczy-pospolitey w interessie emeritisimi civis i. w. i. p. wojewody Witebskiego, aby w possessyi Stanisława Szereszowskiego, zdawna sobie nadaney od xiecia iegomością krayczego w. x. Lit. nie miał praepedicii w wolnym wstępie y wszędzie nie był turbowany, owszem, in illatis violentiis był słuszenie sopitus przez revocatią przywileiu niesłuszenie otrzymanego; w granicach puszczy Szereszowskiej autoritate publica utwierdzoney, aby integre zostawał.

Doniesiona nieraz expressya brata naszego i. p. Wiktoryna Bukraby, który trzymając za cessią y consensum króla iegomością włók dwanaście w województwie Trockim, w starostwie Mereckim, a

\*) Въ подлинникъ пропускъ.



wa wsi Krykszta leżące, z których przez i. p. wojewodę Wileńskiego będąc spoliatus, y szkody w zabranych supellectilibus poniosszy na kilka tysięcy, aby był satisfactus,—urgebunt ii. pp. posłowie; oraz, ponieważ przez ogień w tychże dobrach pomieniony i. p. Bukraba poniosł szkodę, aby per constitutionem seymu przyszłego w lenność te włók dwanaście poszły,—ii. pp. posłowie starać się tenentur.

Ii. pp. obywatele województwa naszego, w trakcie Sieleckim mieszkający, ponieważ ab antiquo do grodu y sądów naszych należeli, uti probarunt documentis, teraz, że ob abscessum dwór Sielecki do swego pociąga sądu, aby ad pristinum mogły się powrócić statum,—ii. pp. posłowie invigilabunt.

Według praw, ieczce ante unionem nadanych, w summie iedynastu tysięcy na klucz Rudzki danych p. Kleystowi, administratorowi protunc ekonomii Brzeskiej, kontraktem arendownym znaczną poniosł szkodę i. p. Niepokoyczycki, strażnik województwa naszego, kiedy, niemal pół roku nie dawszy dotrzymać, pomieniony contrahent uczynił expulsą y siedmiu tysięcy dobrać nie dopuścił; instabunt ii. pp. posłowie do i. k. mości, aby tak zaległej summy, iako y uczynionej violencyi digna satisfactio y gotowa restitutio iniuriato uczyniona była.

Sprawa i. p. Piotra Bukraby z dziedzicami dobr Sieleckich, po tak wielkich dylaciach y permissyach seymowych, aby na tym seymie skutek odebrała,—ii. pp. posłowie promotebunt.

Libertatia placów, w mieście Brzeskim będących, oo. Dominikanom Brzeskim aby per legem przyszłego seymu approbowana była,—ii. pp. posłom zlecamy.

Znacznie casus na honorze swoim i. p. Laskowski od ii. pp. Srzednickich w ziemi Bielskiej mieszkających, którzy dziedzicznego poddanego swego zyskując

w Brańsku, przez nayście gwałtowne na gospodę poniosł violencyą przez zabranie koni, rzeczy, chłopca poddanego swego, na ostatek samego, non convictum, u siebie w domu wzięli; instabunt i. k. mości pp. posłowie, aby wszelka tak honoru, iako y szkod restytucya i. p. Laskowskiemu uczyniona była.

Mając i. p. Stephan Zadarnowski post fata urodzonego Theodora Romeyki Moskwicina od successora onego słusznym prawem włók dwie, w kluczu Czerewaczyskim na onczas w starostwie Kobryńskim leżących nabyte, które zaś temu urodzonemu Romeykowi Moskwicinowi ante unionem w roku 1609 od nayjaśniejszey królowey iej mości Anny, ratione odeyscia pewney onemu daniny, w starostwie Kobryńskim będącey, te włók dwie za folwarkiem Czerewaczyskim na końcu paszni dwornej, nazwanej Uroczyszczem, conferowane, które takowe dobra prawa statutowe y constitucye seymowe ocerklowały, szkody szlacheckie perpetuis temporibus z dzierżącym ma zostawać; tedy za wniesioną i. p. Stefana Zadarnowskiego prozbą zlecamy ii. pp. posłom, iako ante unionem nadane włoki prawem wieczystym z łaski i. k. mości, miłościwego pana, aby były conferowane y w konstytucyą seymową inserowane.

Często wzruszony bywa inter concives popolity pokóy per supplantationem podrzutnie wyprawionych przywileiów, iako to i. p. Wieszczycki dobrze ab eo possessionato ii. pp. Hreczyna y i. p. Giesztora Micitissimis mediis autoritatem praw, przywileiów y konstytucyi od nayjaśniejszych królów ii. pp. Hreczynom nadanych, cum complicibus y miastem Nowińskim violavit in tutoriam ultro minorennium ii. pp. Hreczynom, wdarł i. p. Giesztora, swawolną kupę zebrawszy, więcej niż na sto dwadzieścia tysięcy zrabował; instabunt tedy



ii. pp. posłowie nasi, aby illicita media, podstempnie otrzymane przywileje, tak o dziedziczne wóytowstwo, iako y o tutorya per sancita legum kassowane były, a i. p. Giesztora y ii. pp. Hreczynów przywileje in lege positiva zostawały.

Z wielu zageszczonych inconveniency, zniesienie suscepty od pp. namiestników, ii. pp. posłom naszym iniungimus, aby oraz przez konstytucją taxa dochodów ziemskiej y grodzkiej kancelaryi circumscripta być mogła, a regenci y viceregenci przysięgli byli; toż samo ma się rozumieć o taxach dochodów w kancelaryi trybunalskiej w. x. Lit., aby żadnych nie było deportancii.

Libertacya kamienicy ieymosć pani podskarbiney Lubelskiej, w mieście Lublinie będącej, ii. pp. posłowie promotebunt, nazwaney przedtym Kramarczowskiej.

Uważając merita w województwie naszym i. p. Benedykta Buchowieckiego, podczaszego Brzeskiego, instantissime zlecamy ii. pp. posłom urgere do rzeczy-pospolitey, aby wóytowstwo Dywińskie, za przywilejami i. k. mości dożywotnie ichmościom nadane, y przykupne place, grunty wiecznością od tegoż ie-gomościa nabyte,—liberowane od wszystkich ciężarów było, y summy sześciu tysięcy aby na to wóytowstwo per constitutionem wniesione były, iako y Ostrów nazywający się, morgów mający w sobie pięćdziesiąt, do Ostaszewa folwarku i. p. Buchowieckiego, nabyty od mieszczan Kobryńskich, aby był lege lata libertowany,—instabunt ii. pp. posłowie. Morgów dziewięć, między granicą y kopcami ocyrklowane, do dziedzicznych ii. pp. podczaszego dobr Mołoycza, za króla Zygmunta Augusta przywilejem nadane y do tej majątności przyłączone, aby wiecznością też per constitutionem

do tych dobr należały,—promowować będą ichmościowie.

Wydania czopowego y szeleżnego miasto czyni do tych czas renitentia; upraszać ii. pp. posłowie będą imci p. podkanclerzego w. x. Lit. aby ex vi manutenti tego klucza chciał rozkazem swoim do wydania podatku skarbowego tych mieszczan raczył urgere.

Dobra w Bogu przewielebnego imci xiedza proboszcza Łuckiego Brzeskiego, nazwane Szebryn, extreme zdezelowane, aby na lat trzy ab omni onere militari y od hibern były wolne,—in principali obligatione nie odstąpić, ale promowować etiam cum discrimine seymu ii. pp. posłom iniungimus, które dobra sub tutela et manutentione i. p. Stanisława Rusieckiego, kasztelanica Mińskiego, zostawać przez to triennium mają.

Miedzy innemi y te nas tangit malum, kiedy skarb w. x. Lit. ab anno 1667 aż do przeszłego Radomskiego trybunału indebite na delaty zdawał ii. pp. poborców województwa naszego, mających zupełne kwity, zkađ cum detrimento fortun, perpetuum inquietati, ponoszą mobile: więc żeby mogli uwolnienia od tej impetycyi ciż bracia nasi tandem sortir coranidem, ii. pp. posłowie nasi procurabunt między princypalnemi punktami, aby punkt do konstytucii był inserowany, valeduiący iak kwit de plena satisfactione skarbowi, tak y dekreta przeszłych kommissyi, za któremi possesores praevia iuż oneribus exsolutione trzymają dobra po przeszłych ii. pp. poborcach.

Pogłównie żydowskie z Woynia nie wniesione za rok tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewięć, ponieważ ii. pp. executores tego podatku swoimi zalicyli województwa pieniędzmi, aby z pomienionego Woynia wypłacony był ten zaległy podatek,—intimuiem ii. pp. posłom.



Desolacya znaczna miasta i. k. mości Brześcia, osobliwie mieszczan—chrześcian stała się przez teraznieysze woyska Saskie, lokacye, exakcyę wymyślnegoaby tedy od i. k. mości w dalszy czas levamen mieć mogło w hybernach y innych podatkach, o to ii. pp. posłowie upraszać i. k. mość będą.

Ponieważ od tak dawnego czasu o granicę między dobrami ziemskimi Niełojewicze, alias Janowszczyzna, i. p. Nesterowicza, podstolego Brzeskiego, a dobrami ekonomii Kobryńskiej klucza Czerewaczyckiego na rzece Troskienice, zachodzą dyfferencye; zaczym instabunt ii. pp. posłowie imieniem województwa naszego do maiestatu i. k. mości, aby sopiendo te dyfferencye commissia z kancelarii i. k. mości na rozgraniczenie wydana była, finaliter uspokojone zachodzące dyfferencye były.

Fundacia w dobrach tegoż i. p. Nestorowicza ii. oo. Karmelitów, która lubo iuż per legem publicam approbowana była, per successores iednak imci xiędza Osowskiego ob non satisfactionem fundationi anihilowana była y upadła, która teraz de nova radice przez tegoż iegomościa erecta, aby powtórna sub titulo tegoż i. p. Nestorowicza wzięta approbacyą,—activitati ii pp. posłom committimus.

Dwor i. p. Alexandra Kościuszki aby był libertowany et ab omnibus oneribus uwolniony et iuri terrestri incorporowany,—ii pp. posłom urgere commitimus.

Wsypanie nowey grobli dworu klucza Kiiowieckiego, ponieważ pokazuje się wyraźnie z iedney strony na gruncie Harbowskiem, a convellit patrias leges; zaczym instabunt ii. pp. posłowie o kommissyą y kommisarzów, ponieważ res agitur między dobrami stołowemi i. k. mości y dziedzicznymi i. p. Łużeckiego, inter tot calamitates od ludzi i. k. mości in opressionem nobilitatis expositas;

niemniej concernit bene emeritum nie tylko w województwie naszym, ale też et in tota republica concivem i. p. Sadowskiego, pisarza ziemstwa Brzeskiego, który ex ratione wzymaiącey w dobrach i. k. mości ekonomicznych pewney dzierżawy, że iest spoliatus, ani żadnych oney nie participuie prowentów y owszem dla nastąpionych niesłusznie włożonych extorsyi iest z possessyi swoiey expulsus; a zatym do własnych ichmościów dziedzicznych dobr violenta ściągą się executio: przeto, ażeby ab hinc ludzie króla iegomościa y ekonomiczni administratores nie tylko do i. p. pisarza ziemstwa Brzeskiego, ale też y do i. p. Władysława Kropińskiego, dobr ziemskich dziedzicznych, in eadem zostaiących praessura, więcey nie interesowali się,—specialiter instabunt ii. pp. posłowie.

Dobra ii. Łopotów w Wołkowiskim powiecie, nazwane Choroszewicze, przy zapisach y dokumentach słusznych za wrócenie summy aby się wracały w dom i. m.—instabunt ii. pp. posłowie.

Przywileie y prawa od nayiaśniej-szych antecessorów, tak na magdeburk miasteczku Malczowi od starostwa Błudeńskiego, iako y na wóytowstwo nadane, teraz miłościwie przez nayiaśniejszego króla iegomościa, szczęśliwie nam panuiącego, i. p. Zygmuntowi Chrzanowskiemu, czesznikowi y sędziemu grodzkiemu naszemu, konferowane y przez przywilej stwierdzone,—aby iako merittissimus ea toga tamquam civis, niewinnie przez ieymość panią starościna Błudeńską expulsus y niesłusznie z iurydykcyi swoiey wyzuty, aby do tego wóytowstwa intraty do niego należącey, był reinductus, hac gratia principis gaudeat, iako y miasteczko Malcz według przywileiów prawami y wolnościami swemi, przez ii. pp. posłów naszych instat całe wojewodztwo.



A że indemnitas dobr ziemskich szlacheckich iest primum vivens libertatis, upraszać będą ii. pp. posłowie nasi iego k. mości, pana naszego miłościwego, cokolwiek varietas temporum wzięła całości onych, aby przy szczęśliwym panowaniu swoim zupełnie gaudere pozwolił, kiedy complexitates między granicami leśnictwa Białowieżskiego a dziedzicznymi wchodami będzie raczył commissariali iudicio per publicam legem pozwolić y naznaczyć finalne rozgraniczenie, nieraz iuż per instantias publicas od nayiaśniejszych antecesorów i. k. mości obiecane, — które, cedendo publicis, dotąd haesit przy wielkiej ab aevo domu swego fama et toto emeritissimi concivis województwa naszego i. p. Mikołaja Machwica podsędka, krzywdzie, kiedy tak dawna res iudicata dotąd in executione nie zostaje. Wchody oraz dobrom ziemskim Buczemlom godney pamięci i. p. Jerzego Szuyskiego, cześnika y sędziego grodzkiego Brzeskiego, w tymże leśnictwie Białowieżskim służące, aby, iako dawne usus y prawa każą, były przywrócone, supplices instabunt ii. pp. posłowie nasi do maiestatu i. k. mości y całej rzeczypospolitey nomine całego województwa, iakoby daley sicientibus iustitia non differatur, ale plenaria decisione iudicii commissarialis unicuique iustum tribuatur.

Tę tedy instrukcją naszą ii. pp. posłom naszym daiemy, którą ichmościowie abolendo wszelkie celerationes respective do tych punktów, które są bonum publicum y indemnitate dobr duchownych osobliwie concernentia, rotą niżej wyrażoną w kole naszym poprzysięgli.

U tey instrukcyi rota wykonana przez ii. pp. posłów w te słowa: My Dominik Szuyski — chorąży Brzeski y Zygmunt Chrzanowski — sędzia grodzki Brzeski, przysięgamy Panu Bogu wszechmogące-

mu, w Troyce ś. Iedynemu, iż my zgodnie obrani posłowie wszystkie punkta od województwa sobie podane, które się do zaszczytu praw y wolności ściągają, żadnemi prywatnemi nie unosząc się prywatami, szczerze na seymie popierać mamy y onych nie odstapiemy etiam cum discrimine vitae, y cokolwiek rzeczpospolita Koronna y x. Lit. cała y nierozdzielna wszystko to uniter in integro promowować powinniśmy y na żadne podatki ex agrariis pozwalać nie będziemy contributionibus. — Na tym iako sprawiedliwie przysięgamy, tak nam Panie Boże dopomóż.

Po skończoney rocie podpisy rąk temi słowy: Samuel Iuriewicz — miecznik Wołkowyski, dyrektor seymiku antecomicialnego, mp. Jan Franciszek Chrzanowski, Alexander Leo Ogiński, Jan Komorowski — pisarz ziemski Mozyrski, Benedykt Buchowiecki — podczaszy Brzeski w. B. mp., Mikołaj Kazimierz Machwic — podsędek w. B. mp., Alexander Kampowski — stolnik województwa Brzeskiego, Stanisław z Rusce Rusiecki mp., Renald Sadowski — pisarz ziemski w. B., Stanisław Józef z Tyszkowicz Tyszkowski — podczaszy w. B., Leon Bukowski Łopot, Samuel Zaborowski, Piotr z Piekarski — miecznik w. B., Kazimierz Niepokoyczycki — strażnik w. B., Franciszek z Chrzanowa Chrzanowski — łowczy w. B., Władysław Żardecki — cześnik Starościński, Józef Bazyli Wereszczaka — stolnik Drogicki, Wiktoryn Bukraba, Leon Bukraba, Łukasz Kazimierz z Górnych Trąbicz Trębicki, Aloisy Łyszczyński, Jan Hryczyna m. p. W., Michał Józef — podstoli Braclawski, Kazimierz Kościuszko, Samuel Żardecki, Michał Franciszek z Naraiewicz Naraiewski — stolnik Rzeczycki, Antoni Hornowski, Franciszek Tur — mp., Augustyn Tur, Ludwik K. Giesztor m. p. W., Woyciech Bukraba, Jan Piotr Nesto-



rowicz p. b. s. Q., Kazimierz Dobronizki—woyski Mozyrski, Woyciech Niepokoyczycki, Stanisław Bielski—czesnik w. B., Żardecki Kazimierz Jan, Ignacy Zabokowski, Piotr Kazimierz Józef Stanisław Antoni Chrzanowski—podstoli Olszański, Stanisław Sierzputowski, Jan Łyszczyński, Wawrzyniec Michał Eysmont, Teodor Buczyński, Stefan Ratolt Zadarnowski, Theofil Jan Kietsisz, Karol Alexander Roszczyc, Jerzy Michał Osekowski—czesnik Nurski, Jerzy Józef Niepokoyczycki mp., Jan Zdzielowiecki mp., Jan Michał Olszewski mp., Stephan Kazimierz Iwancewicz, Hilary Józeph Antoniewicz, z Izbic Adam Izbiński mp., Woyciech Bukraba, Stanisław

Łoknicki, Stanisław Niełoiewski, Władysław Kościuszko s. B., Jakub Radeczki Cyra, Alexander Niełoiewski, Jakub Łyszczyński, Piotr Bukraba, Heronim Łyszczyński, Woyciech Stanisław Sławek, Kazimierz Bury, Michał Omelski, Wincenty Hornowski—obozny województwa Brzeskiego, Woyciech Szypniewski, Józef Sarowski mp., Grzegorz Laskowski, Mikołaj Laskowski, Józef Laskowski, Adam Laskowski, Michał Podoski—mp., Theodor Załuszczyński. Któraż to tedy instrukcyja, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktytowaniu podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y zapisana.

### 1701 г.

Изъ книги за 1707—1709 годы, стр. 277—279.

**331. Указъ Его Императорскаго Величества Государя Императора Петра Перваго Василю Андреевичу Ржеускому о порядкѣ сбора провіанта въ Литвѣ.**

Roku tysiąc siedmsetnego siódmego, miesiąca Julii dwudziestego piątego dnia.

Na urządzie grodzkim surrogatorskim przede mną Janem Piotrem Nesterowiczem—podstolim y surrogatorem województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Kazimierz Łazowski, tę kopią z ukazu Najasnieyszego Cara imści, ruskim pismem pisanego na rzecz w niey niżej wyrażoną ku aktykowaniu do xiąg surrogatorskich podał, w te słowa pisana:

По указу Великаго Государя его царского величества стольнику и комиссару Василю Андреевичу Ржеускому:

Просили здѣсь его царского величества въ Люблинѣ будучіе на генеральной радѣ всѣ чины найяснѣйшой

рѣчи-посполитой Польской и писмено предлагали: 1) Чтobъ ты во управленіе комиссаровъ, одѣ рѣчи-посполитой назначенныхъ, не уступался и собою сверхъ всякой достойности провіантовъ не домогался. 2) Дабы ты сверхъ учрежденной тарифы, съ которей имѣ данъ списокъ, больше ничего не требовалъ: 3) Ради провозу чтобы нигды не посылалъ безъ приданого чолвѣка отъ комиссаровъ рѣчи-посполитой, а чтобы туда только посылалъ, куда комиссары рѣчи-посполитой укажутъ. 4) До собранья зимовыхъ провіантовъ, муки, крупъ, соли, овса, сѣна, денегъ на поукку быковъ, дабы ты то оставилъ и никакого иного провіанту не домогался, кромѣ муки, отъ рѣчи-посполитой постановленной. 5)



Чтобъ никакихъ квитовъ не давалъ, дондеже напередъ польскіе комиссары подпишутъ, которымъ обыкновенія польскіе извѣстны суть, а когда польскіе комиссары квиты дадутъ, тогда и ты безъ отговорки рускіе бы такожь квиты давалъ. 6) Провіанты, которые господинъ генералъ Бауръ и господинъ генералъ Голичинъ выбрали, оныя бы зачестъ въ лѣтній провіантъ. 7) При мизѣ провіантовъ всегда-бъ чоловѣкъ комиссаровъ рѣчи-посполитой обрѣтался. 8) Чтобъ придалъ нѣскольکو людей для ассистенціи комиссаромъ польскимъ. 9) Почта его царскаго величества чтобъ вольна была комиссаромъ польскимъ для извѣстія и корреспонденціи съ министрами его царскаго величества въ интересахъ провіантовыхъ. 10) Чтобы ты пропитанія съ тыхъ городовъ не домогался, ибе тяжко на одинъ городъ и провіанты выдавать и комиссара содержать. 11) Торгомъ, черезъ забираіе быковъ, лошадей и подводъ, чтобы никакого препятія не чинилъ, такожь и тымъ, которые провіантъ привозятъ или скупать пріѣдутъ не отнималъ и никакого окупу не просилъ, и неотложно, давъ квити, отпускалъ. 12) Понеже воеводство Бреское, съ воли рѣчи-посполитой къ магазину Брестскому причтено, и по учрежденной тарифѣ Литва удовольствовать можетъ безъ воеводства Брескаго и дабы екзекуціи не присылалъ и тамо обрѣтающагося поручника Гаврила Сокурова назадъ возвратилъ, и ежели что оной побралъ быковъ, лошадей, оныя бы отдалъ. На которое ихъ прошеніе созволить его царское величество повелѣлъ вамъ чинить по сему: По 1) Съ комиссары учрежденными отъ рѣчи-посполитой въ сборѣ провіантовъ съ согласія чините, не съ собою токмо, того надлежитъ съ обоихъ сторонъ смотрѣть, дабы опредѣленный провіантъ въ магазины былъ звоженъ. По 2) Кромѣ опредѣленной и даной вамъ тарифы, ничего болѣе не домогался и чинилъ такъ, какъ отъ его царскаго величества вамъ указано, и въ сборѣ провіанту по тому опредѣленію имѣть съ комиссары, учрежденными отъ рѣчи-посполитей, согласіе, не чиня тамошнимъ жителемъ никакіе напрасныя обиды и злобленія. По 3) Для экзекуціи или провозу провіанта, съ которыхъ воеводствъ или повѣтовъ не повезутъ, посылать людей купно, съ придаными людьми отъ комиссаровъ польскихъ. По 4) О томъ, еже къ тебѣ посланъ указъ, дабы ты о томъ далъ немедленно знать, по какому то указу чинишь, что и нынѣ черезъ сіе подтверждается. По 5) Квиты давать обще съ польскими комиссары и вмѣстѣ оныя подписывать. По 6) О томъ учинить тебѣ счетъ и въ томъ по надлежителъству показать справедливость. По 7) При мѣрѣ провіанта позволить быть польскому комиссару. По 8) Людей ради ассистенціи комиссаромъ польскимъ давать, сколько пристойно. По 9) Когда комиссары пожелаютъ описать о какомъ дѣлѣ его цар. вел. къ министромъ, то ты ихъ письма пріимай посылать на почтѣ. По 10) Кромѣ надлежащаго провіанту, ничего, ради прокормленія своего, не домогался, и въ томъ тягости народу не сочинялъ. По 11) Быковъ, лошадей, которые ради торговъ въ который городъ пріѣдутъ, не забирать и заказатъ о томъ накрѣпко, дабы тымъ у польскихъ торговыхъ людей торговли не останавливать. По 12) Ежели столько числомъ, сколько оредѣлено было съ Брескаго воеводства въ Борисовскій магазинъ съ иныхъ воеводствъ и повѣтовъ провіанту поставятъ вскорѣ, то съ оного не править и экзекуціи обчетать, выда-



вать, а принять тогда тотъ хлѣбъ въ Брескій магазень и для того нарочно послать къ поручнику Гаврилу Сокурову указъ, чтобъ онъ того не учинилъ и буде что взялъ съ воловъ, лошадей, оное-бъ паки назадъ отдалъ. А для лутчего увѣренія, сей указъ его цар. вел. печатію утвержденъ и господиномъ польскимъ комиссаромъ отданъ. Писанъ въ Люблинѣ, лѣта тысяча семьсотъ сего, Іюлія въ пятой день.

U tey kopii podpis rąk temi słowy: Gawryło Hołowkin. Ze concordat cum originali ręką moją podpisuję się w Brześciu, dnia dwudziestego piątego Iulii, tysiąc siedmsetnego roku, Jan Michał Strutinski — stolnik Wiłkomirski, starosta Werbkowski, kommissarz generalny w. x. Lit. Któraż to kopia, przez osobę wysz mianowaną ku aktykowaniu podana, iest do xiąg surrogatorskich woiewództwa Brzeskiego przyięta y wpisana.

### 1701 г.

Изъ книги за 1702 годъ, стр. 335.

#### 332. Привилегія короля Августа II подканцлеру в. к. Литовскаго Щукѣ на управление пошлинами.

Король Августъ II назначаетъ администраторомъ подканцлера в. кн. Лит. Станислава Щуку старыхъ и старо-рускихъ пошлинъ, предоставляя ему право отдавать ихъ въ аренду, назначать писарей, творить судъ и расправу съ нарушителями фискаль-

наго права и вообще блюсти столовые интересы его величества, а потому и приказываетъ считать помянутаго Щуку таковымъ администраторомъ пошлинъ во всѣхъ королевскихъ столовыхъ имѣніяхъ.

Roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego wtorego, miesiąca Apryla dwudziestego siódmego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowiący oczewisto imć pan Karol Trocki, przywilej i. k. mości przy pieczęci przyciśnionej na administratorstwo ceł i. k. mości starych y старо-рускихъ іасіе wielmożnemu imć panu Szczuce—podkanclerzemu w. x. Lit. dany y służący, do akt grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisany:

August wtóry, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy, komu to wiedzieć należy: iż my, z obowiązku y powinności naszej królewskiej usiłując, aby według starożytnych zwyczajów y praw nigdy nienaruszonych o prowen-

tach statu naszego królewskiego, cła stare y старо-руskie w wielkim xięstwie Litewskim na stół nasz królewski ab antiquo ordynowane, z niesłuszney y nienależytey usurpaciey vindicowawszy w iak naylepszy porządek y rezę sprowadzić, umyśliłiśmy one wielmożnemu Stanisławowi Szczuce—podkanclerzemu wielkiego xięstwa Litewskiego, staroście naszemu Lubelskiemu, tytułem administraciey y protekciey w moc y zawiedywanie puścić, oddać y poruczyć, iakoż ninieyszym listem naszym eique ad extrema vitae tempora puszczamy, oddaiemy y poruczamy, mieć chcąc, aby wedle osobnych kontraktów z kontrahentami naszemi skarbowemi onemi zawiadował, prowentów z nich pochodzących do skarbu naszego pilnował, one od nienależytych usurpacyi vindikował



y bronił, przestępiających iure fisci irremissibiliter karał y kondemnował, super-intendentów, pisarzów na komorach y przykomorkach osadzał y creował, y to wszystko czynił y pełnił, cokolwiek należy do zachowania praw naszych stołowych, a oraz do urzędu iego administratorskiego y protektorskiego. Co wszystkim osobliwie iednak wielmożnym, urodzonym senatorom, dygnitarzom, urzędnikom—ziemskim, grodzkim, tudzież officialistom skarbowym wielkiego xięstwa Litewskiego do wiadomości podając, zlecamy y przykazujemy, aby odtąd pomienionego wielmożnego podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego za prawdziwego ceł naszych starych y staroruskich administratora y protektora mie-

li, znali y onemu we wszystkim wedle praw de iure fisci zachowali się y, aby się insi zachować się starali, dla łaski naszej y z powinności swojej. Na co, dla lepszej wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie, dnia trzydziestego pierwszego miesiąca Decembra, roku tysiąc siedmsetnego pierwszego, panowania naszego piątego.

U tego przywileju i. k. mości podpis ręki i. k. mości temi słowy: Augustus Rex. Który to tedy przywilej i. k. mości, przez osobę wwierzchu pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

1702 г.

Изъ книги за 1702—1706 годы, стр. 249—253.

### 333. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) Согласиться на взиманіе подати для содержанія двухъ хоругвей—панцырной и татарской, продовольствіе которыхъ причитается по раскладкѣ на Брестское воеводство.

2) Подать эту назначить въ видѣ совитой (полной) гиберны, но для взиманія ея не назначать особыхъ сборщиковъ, а только комиссара, къ которому и должны представить ее всѣ подлежащія взносу оной.

3) По полученіи слѣдуемой суммы, комиссаръ обязывается выдавать должное количество ея на каждую хоругвь; въ противномъ же случаѣ—асигновки на старостинства и державы, съ обозначеніемъ: гдѣ, что и въ какихъ размѣрахъ взимать?

4) Вслѣдствіе прошеній, поданныхъ разными лицами объ увольненіи ихъ отъ податей по причинѣ крайняго ихъ разоренія и бѣдности—предложить фискальному суду войти въ подроб-

ности этого дѣла и, кого слѣдуетъ—освободить.

5) Такъ какъ совитыхъ гибернъ не достаточно для покрытія всѣхъ текущихъ расходовъ, то назначить еще и чоповое—шеляжное и собрать его по раскладкѣ стражника в. кн. Лит., самый же списокъ, за подписью сеймоваго маршалка и Минскаго каштеляна, подать для внесенія въ актовыя городскія книги.

6) Къ общей цифрѣ сбора этой подати—одному тынфу съ дыма—прибавить еще и четвертый грошъ съ дыма, чтобы вышло въ общей сложности не 30,000 тынфовъ, а 40,000; завѣдываніе всѣми податными суммами поручить Брестскому подстолю и Брестскому чашнику.

7) Вслѣдствіе основательныхъ жалобъ жителей Янова на обиды, чинимыя имъ епископомъ Лоринскимъ—администраторомъ Луцко-Брестскаго епископства, а также и ксендзовъ доминиканъ, послать туда для раслѣдованія земскаго и городскаго судей—съ тѣмъ, чтобы они считали уважительными только тѣ жалобы, которыхъ показанія



будуть подтверждены присягою, подати слѣдующія съ этого селенія приостановить; а на будущее время ходатайствовать объ освобожденіи отъ податей какъ Яновскаго, такъ и прочаго духовенства.

8) Поименованныхъ лицъ считать фискальными судьями.

9) Удовлетворить жалованьемъ и уплатой старыхъ долговъ, какъ лицъ служащихъ, такъ и частныхъ.

10) Для сохраненія спокойствія и правильнаго теченія дѣлъ въ воеводствѣ избрать на разные тракты ротмистровъ; въ случаѣ же всеобщей опасности—собраться всѣмъ посполитымъ рушениемъ.

Roku tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Marca dwudziestego dziewiątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm sądowym, stanowszy oczewisto sługa wielmożnego iegomości pana Komorowskiego, marszałka pro tunc seymiku fiskalnego, pan Niełoiewski, to laudum do akt xiąg grodzkich Brzeskich podał, które słowo w słowo wypisując tenor sequitur eiusmodi:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy, ziemscy grodscy y wszyscy obywatele stanu rycerskiego województwa Brzeskiego, na seymik fiskalny ex limitatione na dzień dzisiejszy, to iest dziewiąty Marca przypadający, do Brześcia, na miejsce obradom naszym zwyczajne zgromadzeni.

Życzyliśmy sobie widzieć in tranquillo rzecz-pospolitą statu, y z denunciaty i. k. mści, pana naszego miłościwego, uspokoionych domowych dyfferencyi cieszyć się tym skutkiem, który za sobą ściągacъ zwykły tempora pacis, aby ab onere podatków tot pressuris zniszczony mógł respirare; ale kiedy z różnych przyczyn y coniectur, dla zaszczytu oyczyny y oney granic, woysko rzecz-pospolita w służbie zachowuie,— które

11) Вмѣнить Брестской экономіи, а равно и другимъ лицамъ—жидамъ и мѣщанамъ—озаботиться починкою мостовъ.

12) Освободить отъ настоящихъ гибернъ по дворянъ духовенства.

13) Относительно просьбы Брестскихъ мѣщанъ—отдѣлить ихъ отъ жидовъ и сократить для нихъ количество податей, во вниманіе къ ихъ убожеству отъ постоянныхъ и тяжелыхъ войсковыхъ повинностей,—передать это дѣло на разсмотрѣніе фискальнаго суда съ правомъ, окончательнаго его рѣшенія.

14) Слѣдующій сеймикъ назначить на 5 Сентября; тогда и окончить всѣ дѣла, какъ сеймика настоящаго, такъ и будущаго.

propriis stipendiis militare nie zwykło; przeto zapłatę dwom chorągwiom: pan-cerney y tatarskiej, z repartyey na województwo nasze należących, tym uchwalamy sposobem, to iest: hiberne sowitą, według taryfy seymu Grodzieńskiego anni millesimi sexcentesimali septuagesimali noni, pozwalamy; do której wybierania, chcąc znieść expensa solarium, pp. deputatów nie obieramy, lecz za commissarza imci pana Buchowieckiego, skarbnika Brzeskiego, uprosiwszy, iniungimus,—aby wszystkie starostwa y dzierżawy, w województwie Brzeskim będące, według taryfy, wyżej namienionej, anni millesimi sexcentesimali septuagesimali noni, sub poenis sądu fiskalnego decernendis decretis, do imci wnosili.

Za wniesieniem należytych summ, imci pan commissarz przychodzącą chorągwiom obudwom uczyni exolutią, lub assygnacyę do starostw y dzierżaw wyda cum specificatione z nich należących importancyi.

A że z różnych starostw y dzierżaw do koła naszego były podane suppliki, upraszające respectum et clementiam, iż dla znaczney ruiny y zniszczenia podatków in toto sufficere nie mogą; przeto pomienione suppliki do sądu fiskalnego odsyłamy, dając plenariam potestatem



sądom fiskalnym, *habita ratione desolationis*, umnieyszyć y defalkować podatków zubożałym dzierżawom; w czymkolwiek iudicium fiscale decernet, to woiewództwo sine ulla disquisitione inviolabiliter trzymać ma y pro rato, grato et firmo acceptować będzie. Osobliwemu iednak starostwa Bludeńskie y Reviatyckie iudicii fiscalis recommendantur respectowi.

Ale iednak podatek sowitych hibern in exolutione dwóm chorągwiom y prywatnym woiedztwa całego expensów wystarczyć nie może; przeto podatek czopowego y szeleżnego uchwalamy, który, według rejestru, przez wielmożnego imci pana strażnika w. x. Lit. podanego, wybierany byź ma, y ten registr aby przez imci pana marszałka koła naszego y wielmożnych ichmciów,—imci p. chorążego woiewództwa naszego y imci pana z Rusiec Rusieckiego, kasztelana Mińskiego, z posrządka nas uproszonych, był podpisany et ad acta publica grodu Brzeskiego był podany,—zlecamy.

Ponieważ zaś z tego patet rejestru, iż czopowe y szeleżne nad trzydzieści tynfów nie czyni; przeto, wygadzaiąc publicznych expensów, czwarty grosz przydaiemy, — aby summa czopowego y szeleżnego zupełnie czterdzieści tysięcy wynosiła tynfów. Który podatek accedente unanimi assensu woiedztwa całego puściliśmy in administrationem imć panu Stanisławowi Tyszkowskiemu — podstolemu Brzeskiemu y imci p. Bielskiemu — chesznikowi Brzeskiemu, y aby ichmć kontrakt przez imci pana marszałka naszego był wydany, — zgodziliśmy się; których obódwuch podatków — tak hiberny sowitey, iako y czopowego szeleżnego currentia, a die 2-da Februarii anni praesentis do dnia takowegoż in anno proxime venturo, millesimo septingentesimo 3-tio, rachować się ma.

Maiąc zaś toties donesione krzywdy

przez iasnie wielmożnego imci pana biskupa Loryńskiego, administratora generalnego biskupstwa Łuckiego y Brzeskiego Janowowi poczynione, iako też y od ichmciów oyców Dominikanów conventu Janowskiego podobne querimonie, nie wiedząc gruntowniejszego adpraesens edictu, uprosiliśmy za kommisarzów z koła naszego: imci p. Grabowskiego — ziemskiego y iegomość pana Chrzanowskiego — grodzkiego sędziów woiewództwa naszego, którzy ichmć za zniesieniem się z iasnie wielmożnym iegmć xdzem biskupem Łoryńskim, do Janowa ziachawszy sine ullo respectu personarum, mają de damnis praetensis uczynić inkwizycią, którą praevio iuramento poddani tameczni zeznawać mają, — y te tylko praetensye, które iuramento comprobabuntur, realiter et liquido przyimuiąc, terazniejszego roku z Janowa należącey hiberny compensować się mają, y finaliter ichmć pp. commisarze w tym interesie uczynią decisionem; dla czego na hiberne tego roku, z Janowa należącą, żadne assygnacye wychodzić nie mają. Jeśliby zaś więcej illata damna, nad hiberne tego roku przychodzącą, wynosić miały; tedy z przyszłych podatków, y na chorągiew należących zasług, potrącone być mają.

Które dobra Janowskie y całego duchowieństwa w woiewództwie Brzeskim będące, aby circa iura et immunitatem ecclesiasticam gaudeant y żadnym ciężarom nie podlegali, — do całej rz-ptej na przyszły seym instare obowiazuiemy się.

Ponieważ zaś przeszłych podatków ichmość pp. administratorowie y deputaci funkcyi swojey nie dali rationes; tedy postanowiamy, aby wszyscy ichmć, którzy nie mają kwitów, przed sądem fiskalnym nie odwłocznie uczynili calculację, po której sufficienter uczynionej calculacyej sąd fiskalny kwitować ma.

A że ichmć p. Franciszek Chrzanowski, łowczy woiewództwa naszego y ie-



gmość p. Kościuszko Siechnowicki deputaci hibernowi praetendunt, iż wydane wypłacając assygnacye, nie mało swymi własnymi założyli pieniędzmi; przeto cokolwiek ex reposita calculatione pokaże się winną, stosując się do pierwszego laudum naszego, z najpierwszey importancyi wypłacić ichmościom deklarujemy.

Chcąc zaś, aby sądu fiskalnego województwa naszego iako najporządnieysze bydz mogło ministerium przy ichmość panach urzędnikach ziemskich y grodzkich, za sędziów fiskalnych ichmość panów Markowicza — podkomorzego Wendeńskiego, Galińskiego — stolnika Orszańskiego, Nesterowicza — starostę Oziackiego, Alexandra Łyszczyńskiego, Ambrożego Kościuszka Siechnowickiego, Kazimierza Hornowskiego, Zborowskiego — podczaszego Latyczewskiego, Dominika Ostrowskiego, Bronikowskiego, Wincetego Hornowskiego, Kazimierza Dobronizkiego, Krupickiego, za powszechną nas wszystkich zgodą obieramy.

Assygnacye in genere wszystkie ichmość panów posłów, lustratorów, marszałków, które dotąd oschły y nie odebrały exolucyi, po zapłaceniu dwóm chorągwiom należącey summy, ex residuitate czopowego y szeleżnego, za assygnacyami imść pana marszałka koła naszego, ichmość panom administratorom per medium wypłacać zlecamy.

Ponieważ in toto dla zagęszczonych expens czynić exolucyi nie możemy, uważając, aby każdego merita należyte odebrały praemia; przeto mając respectum na prace y koszty dwóch przeszłych lat ichmość pp. sędziów fiskalnych, to jest: anni millesimi septingentesimi et anni millesimi septingentesimi primi, po złotych trzysta na osobę deklarujemy; imść panu Piotrowi Piekarskiemu — miecznikowi Brzeskiemu, marszałkowi przeszłorocznych sądów fiskalnych, prac y

kosztów województwo wdzięczne, — złotych tysiąc naznacza; także imć panu Machwicowi — podsędkowi Brzeskiemu y imci panu Szuyskiemu — podstolemu y pisarzowi grodzkiemu Brzeskiemu, in vim gratitudinis, iako commisarzom do rzeczy-pospolitey — po złotych tysiąc naznaczamy; iegomość panu Wereszczace — marszałkowi seymiku przeszłorocznego fiskalnego — złotych tysiąc deklarujemy. Którym wszystkim ichmościom wyżej pomienionym assygnacye imść panu marszałkowi koła naszego wydać zlecamy y, aby ex residuitate czopowego y szeleżnego przez ichmość panów administratorów per medium od dawniejszych zaczynając, nim dalsze exolutionis occurrent media, wypłacone były — iniungimus.

Osobliwie assygnacyę imci x-dzu Debińskiemu opatowi Wystyckiemu in supplementum exakcyi kościoła Wystyckiego na złotych tysiąc wydana, ponieważ dotąd nie jest wypłacona; przeto, aby iako in pium usum obrócona prędką odebrać mogła exolutię, — mieć chcemy. Także assygnaty ichmość oyców Augustianów wydaney iniungimus exolutionem.

Nagrodzając casum infortuitum conflagracyi generalis Kazimierzowi Żardeckiemu, — złotych tysiąc, przeszłym laudum naszym assekurowane, aby zarówno z innemi assygnacyami było wypłacono z tey że czopowego y szeleżnego remanencyi, wyrzekamy.

Jegomość panu Łukaszowi Sawickiemu, nagradzając takoweyże straty casum, podług laudum już postanowionego, z przyszłych da P. Bóg podatków ma doysć largitia.

Providendo, aby iudicatorum indelata subsequi mogła executia; przeto do czynienia za dekretami execucyi ichmość pp. rotmistrzów obieramy, to jest, w trakcie Kobryńskim — imści pana Jurewicza — miecznika Wołkowyskiego; w trakcie Prużańskim y Sieleckim — imci p. Kazi-



mierza Zardeckiego; w traktacie Zabużnym—imci pana Osękowskiego—czesnika Nurskiego; w traktacie Kamienieckim—imc p. Władysława Zardeckiego—czesnika Starodubowskiego; w traktacie Poleskim—imci pana Michała Guzelfa.

A iesliby in casu ingruentis periculi woiewodztwu naszemu pospolitym ruszeniem granic zaszczycać przyszło; tedy ichmość panów rotmistrzów w przeszłym laudum naszym wyrażonych y obranych władzą approbuiemy.

Mosty koło miasta Brześcia, ponieważ tak znacznie są zepsowane, iż ad locum consiliorum et iudiciorum woiewództwa naszego bezpiecznie et sine periculo accedere nie możemy, y przejeżdżającym wszelkiej condycyi ludziom znaczne dzieią się obstacula; przeto, aby według dawnych praw y zwyczajów imci pp. ekonomowie y administratorowie ekonomii Brzeskiej włóści, mosty do niey należące, restaurować kazali,—iniungimus; także żydzi y mieszczenie Brzescy mosty, do nich należące, aby in instanti one naprawili.

In casu zaś renitencyi temu naszemu postanowieniu, seriam sądowi fiskalnemu zlecamy animadversionem, aby, ad instantiam instigatoris, citatis indelatom cum poenis irremissibiliter extendendis mostów nakazał restaurationem et de contravenientibus fortem et indelatom uczynił executionem.

Plebanie in genere wszystkie w woiewództwie Brzeskim będące, mając wzgląd na znaczne desolacje, ab onere solutionis hiberny na ten rok uwolniamy.

Ichmość p. półkowników woiewództwa naszego takowym obieramy porządkiem, to iest: imc pana Stanisława Rusieckiego—kasztelanica Mińskiego, do czynienia vigore dekretów executyi; wielmożnego imci pana Szuyskiego—chorążego naszego Brzeskiego, stosując się do prawa y laudum naszego przeszłorocznego, do pospo-

litego ruszenia, przy mocy y władzy utwierdzamy.

Mieszczenie Brzescy na każdych zjazdach naszych eoangustari zwykli, iż wielką ponoszą ruinę przez różne różnych woysk aggrawacye, podatków wypłacać nie wystarczają, zaczem rozłączenia od żydów Brzeskich y podatków przez swoje suppliki umnieyszenia upraszali; iako tedy inne wszelkie w podobnych okazjach interessa, tak y to negotium decisioni iudicii fiscalis zlecamy et finalem committimus decisionem.

Mając zaś w consideracyi, iż non provisata magis feriunt et mala non procognita vehementius urgent, seymiku naszego in omnem casum et eventum teraz nie kończąc, do dnia dwudziestego piątego Septembra anni praesentis, abyśmy sobie consulere mogli, limituiemy y na materye, które się teraz zmieścić nie mogły, do tegoż terminu odkładamy. Które laudum od nas zgodnie namówione imc p. marszałkowi podpisać y ad acta publica podać zleciliśmy. U tego laudum data tymi słowy: Działo się w Brześciu, die nona Martii, anno Domini millesimo septingentesimo secundo, retent czopowego y szeleżnego za rok przyszły należących liberam wielmożnemu imci p. Strażnikowi woiewództwa bez wszelkiej przeszkody cavemus executionem.

Podpis rąk u tegoż laudum tymi słowy: Jan Kazimierz Komorowski—pisarz ziemski Mozyrski, marszałek seymiku fiskalnego woiewództwa Brzeskiego, Kazimierz Pociej, kasztelan Witebski, Ludwik Pociej—strażnik w. x. Lit., podkomorzy woiewództwa Brzeskiego; Borciański, Powierzchniański starosta, Krzysztof Jan z Konopnice Grabowski—sędzia ziemski woiewództwa Brzeskiego, Kazimierz Wyganowski—woyski woiewództwa Brzeskiego, Renald Sadowski—pisarz ziemski woiewództwa Brzeskiego, Władysław Siestrzykowski—stolnik Drogicki, Kazimierz



Dobronizki—woyski Mozyrski, Teodor Bu- | laudum, za podaniem onego, do xiąg grodz-  
czyński, Marian Towiański. Które to | kich Brzeskich iest przyjęte.

1702 г.

Изъ книги за 1702 годъ, стр. 481—484.

**334. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на лимитаціиномъ сеймикѣ.**

Для защиты особы его королевскаго величества дворяне Брестскаго воеводства, подъ предводительствомъ Кристофа Дунина-Раецкаго—Берестейскаго каштеляна, собравшись въ полѣ, постановили: 1) вооружить четыре панцырныхъ хоругви по 100 человекъ въ каждой, въ надлежащемъ порядкѣ; 2) назначивши начальниковъ для нихъ, просить о выдачѣ имъ содержанія, которое собрать со всего Берестейскаго воеводства, безъ различія званій владѣльцевъ и чиновъ; 3) жалованье производить съ 1-го сентября текущаго года по 20,000 злотыхъ на хоругвь; отдѣльно каждому ротмистру по 5 тысячъ; 4) для каждой хоругви назначить опредѣленные мѣста; 5) лицъ,

не принявшихъ участіе въ содержаніи и вооруженіи войска, подвергнуть езекуціи; 6) могущіе случиться излишки отъ содержанія солдатъ передать въ экономію воеводства, съ тѣмъ, чтобы выдать изъ нихъ вознагражденія — хоружему Брестскому и стражнику; 7) въ случаѣ не уплаты жалованья ротмистрамъ, хоругвей ротмистры не обязываются къ военной службѣ до тѣхъ поръ, пока не получаютъ назначеннаго для нихъ содержанія; 8) сумму, назначенную на сеймъ, отослать полному гетману; 9) срокомъ для собранія чоповой и шеляжной подати назначить 15 сентября текущаго года.

Roku tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Augusta trzydziestego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, postanowiwszy się oczewisto imć pan Andrzej Kuniński, laudum województwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, rycerstwo, obywatele województwa Brześciańskiego na seymik limitationis, pro die dwudziestego szóstego Augusti, anni tysiąc siedmsetnego wtórego złożony, zgromadzeni, a po kilkodniowych consultach, podług prawa pospolitego, za uniwersałami i. k. mości, p. naszego miłościwego, viritim

na zaszczyt maiestatu y dostoięństwa i. k. mści wyszedszy w pole pospolitym ruszeniem pod komendą y władzą iaśnie wielmożnego imć p. Krzysztofa Dunina Raieckiego, kasztelana województwa Brzeskiego, zgodnie y iednostaynie wszyscy dnia dwudziestego dziewiątego Augusta laudum postanowiliśmy w ten sposób:

Jakośmy liberis suffragiis iednostayną wszystkich stanów rzeczy-pospolitey zgodą i. k. mość, pana naszego miłościwego, na polskim szczęśliwie lokowali tronie, tak dla utrzymania dostoięństwa i. k. mści, pana naszego miłościwego, cokolwiek in penetralibus cordis krwie y sił naszych zawrzeć się może, largissimo pro fluvio łożyć iesteśmy gotowi.

Z którey ochoty gdyśmy viritim y na mieysce naznaczone za uniwersałem wiel-



możnego imć pana Dominika Szuyskiego—chorążego Brzeskiego, iako pólkownika woiewództwa naszego evocati stanęli, skutecznieysze obrony maiestatu i. k. mści wynaydując sposoby, stosując się ad normam woiewództw y powiatów w. x. L. wyprawę czterech chorągwi po stu koni z woiewództwa naszego pancernych, z należyty m do tey służby porządkiem, uchwalamy, uprosiwszy za rotmistrzów: w trakcie Żabużskim—imć pana Franciszka Szuyskiego—podstolego y pisarza grodzkiego Brzeskiego; w trakcie Kobryńskim—imć pana Stanisława z Rusie Rusieckiego—kasztelanica Mińskiego; w trakcie Kamienieckim—imć pana Stanisława Tyszkowskiego, podstolego Brzeskiego; w trakcie Prużańskim—imć pana Jana Komorowskiego, pisarza ziemskiego Mozyrskiego, necessitati reipublicae dogadzając na dwie czwierci, które się zaczynać mają od terminu wyścia w pole na usługę rzeczy-pospolitey za ordynansami imć xięcia hetmana polnego w. x. Lit.

Którym chorągwiom, konfirmując się do postanowienia repartycey w. x. Lit., aby należyta doszła od woiewództwa zapłata, pozwoliliśmy libere zgodnie wszyscy, tak z dobr szlacheckich, duchownych y królewskich, nemine excepto, podymnych dwanaścioro currenti moneta, według ostatniey abiuraty anni tysiąc sześćset dziewiędziesiątego pierwszego.—Z tey tedy summy na cztery chorągwie należyć powinno—sto tysięcy, na każdą chorągiew, licząc po dwudziestu tysięcy; osobliwie ichmć pp. rotmistrzom na traktament, z teyże summy naznaczamy na każdego z ichmć — po pięciu tysięcy. Które to pieniądze in spatio niedziel dwóch importować powinniśmy do rąk imć p. Dominika Szuyskiego, chorążego Brzeskiego w Brześciu sine ullo solario, bez kwitowego.

A tey importanciey termin zaczynać

się ma ode dnia pierwszego Septembris, anni praesentis, warując to, aby imć pan chorąży, na żadne expensa tey summy nie ruszając, nayprędzey y naypierwey te sto tysięcy do ichmć pp. rotmistrzów wyliczył.

In renitentes naznaczamy fortem executionem od ichmć pp. rotmistrzów tychże traktów, sub dupplici pensione, za delatami imć pana chorążego. Na ściąganie chorągwiom mieyscenaznaczamy: traktowi Żabuzkiemu—w Łomazach y Kiiowcu cum attinentiis y Janowie z Stawami; traktowi Kobryńskiemu — w Horodcu y Ziołowie; traktowi Kamienieckiemu—w Kamieńcu; traktowi Prużańskiemu—w Berezie Kartuzkiej, Linowey, Błudnie y Malczu.

W których mieyscach, tak ichmć pp. rotmistrze, iako ichmć pp. towarzystwo nie sobie usurpować nie mają nad ieden dach y siano dla koni. Na tych ichmć, którzy na teraznieyszych zjazdach naszych comparere nie chcieli, podnosimy laudum na popisowym seymiku postanowione y exekucją przy imć p. chorążym Brzeskim zostawuiemy, za podaniem regestrów od ichmć pp. rotmistrzów przez tychże ichmć pp. rotmistrzów.

A że superabundantia podymnego tego uchwalonego wynosi nad pensyą chorągwiom naznaczoną y in remanentia zostaje; tedy do dyspozyciey woiewództwa praevia calculatione na naypierwszym seymiku naszym one zachowuiemy.

Przy której calculaciey z teyże remanenciey deklaruiemy mieć w respekcie merita y straty imć pana Dominika Szuyskiego — chorążego woiewództwa Brzeskiego, y imć pana Kazimierza Niepokoyczyckiego—strażnika Brzeskiego, iako ichmć comissarzów woiewództwa naszego, ad consilium rzeczy-pospolitey naznaczonych, iako y drugih ichmć zaległe largicie mającym y conflagratorom.

Waruiemy też to, iż ieśliby na termi-



nie naznaczonych imć pan chorąży Brzeski należytych na chorągiew pieniędzy do rąk ichmć panom rotmistrzom nie oddał; tedy ichmć pp. rotmistrze non obligabuntur do służby woienney, aż się naznaczona chorągwiom wypłaci summa.

Legacją do xięcia imć hetmana polnego w. x. Litew. reassumuiemy, stosując się do laudum uchwalonego na przeszłym seymiku, mianowicie ratione ekonomiey y dobr ziemskich, co fusius ichmć pp. posłom w instrukciey zlecono będzie, na którą imć pana sędziego grodzkiego Brzeskiego y imć pana miecznika Brzeskiego—imć pana Garwaskiego upraszamy; którym ichmć ex remanenciis po tysiącu złotych deklaruiemy, krom imć pana Garwaskiego.

Sądy fiskalne dla przyszłej exekuciey czopowego y szeleżnego pro die decima quinta Septembris anni praesentis uchwalamy.

U tego laudum województwa Brzeskiego podpisy rąk temi słowy: Krzysztof Dunin-Raiecki — kasztelan Brzeski, iako dyrektor koła rycerskiego województwa Brzeskiego, Ludwik Pociey—strażnik w. x. Lit., podkomorzy województwa Brzeskiego, Dominik kniaź Szuyski—chorąży y pólkownik województwa Brzeskiego, Alexander Kampowski — stolnik województwa Brzeskiego, Stanisław z Ruseć Rusiecki—kasztelanie Miński y rotmistrz województwa Brzeskiego—traktu Kobryńskiego, Zygmunt Benedykt Chrzanowski—czesnik y sędzia grodzki województwa Brzeskiego, Józef Wereszczaka—stolnik Drogicki, Bonifacy Ostrowski — chesnik Nowogródka Siewierskiego, Krzysztof Niepokoyczycki, Jerzy Michał Osekowski—czesnik Nurski, Dominik Niepokoyczycki, Franciszek Umiastowski—woyski Mirski, Karol Januszkiewicz—skarbnik Brzeski, icMhał Bohusławski, Benedykt Buchowiecki—podezaszy Brzeski, Jan Buchowiecki—skarbnik Brzeski, Mi-

kołay Kazimierz Machwicz — podsędek województwa Brzeskiego, cum protestacione przeciwko wszelkim largiciom, po ki condigna non sequetur recompensa prac y strat w podiętey funkciey komisarskiey, wespół z kolegą moim imć panem podstolim Brzeskim mp. iednego zdania będąc z imć panem podsędkiem, hac conditione podpisuję się do tego laudum; Franciszek Michał Szuyski—podstoli y pisarz grodzki województwa Brzeskiego, Karol Władysław Smogorzewski — chesnik Wołkowyski, Karol Żardecki, Jan Suzin—rotmistrz i k. mść, Ludwik Grodzicki, Alexander Stachowski, Alexander Łazowski, Alexander Bielski, Zygmunt Łychowski, Jan Zdanowski, Ludwik Hurbański, Stefan Czerniewski, Andrzej Makowski, Michał Szeniawski, Ignacy Rożyński, Michał Kazimierz Hornowski, Kazimierz Marcinowski, Jan Białocki Szymański m. z. B., Jan Gintowt Dziewiałtowski, Łukasz Konstantynowicz, Wincenty Hornowski, Alexander Hryczyna, Jan Zembowski, Mikołay Romanowski, Paweł Hryczyna, Teofil Kazimierz Ruszczyc Zbirowski, Heronim Bielski Stachórski, Daniel-Konstanty Szuyski, Kazimierz Mirski—maior i. k. mść, Tomasz Sadowski, Kazimierz Poniatowski, Daniel Bogusławski, Józef Zaborowski, Bazyli Ruszczyc, Samuel Stanisław Horodecki, Antoni Żardecki, Łukasz Sadowski, Hrehory Niepokoyczycki, Daniel Niepokoyczycki, Woyciech Stanisław Sławek, Jerzy Chodorowicz, Jan Teodor Przegaliński, Józef Steckiewicz, Kazimierz Hornowski, Adam Tchornicki, Jan Molski, Stefan Załuski, Jan Kisielowski, Jan Kazimierz z Żywca Komorowski — pisarz ziemski Mozyrski, starosta Suchowiecki, rotmistrz województwa Brzeskiego traktu Prużańskiego, Kazimierz Jan na Łochowie Łochowski—stolnik Nowogródzki, Stanisław Rayski—łowczy Braclawski cum protestatione, nie pozwalając in casum przeciwko niewy-



dania duplicem pensionem, Bronisław z Rayska Rayski podpisuje się cum manifestatione przeciwko temu punktowi, nie pozwalając duplicem pensionem in renitentes in casu nieoddania in spatio dwóch niedziel, zgadzając się iednak na exekucją przez ichmć panów rotmistrzów contra renitentes mp., Jan Kazimierz Kliński, Andrzej Szeniawski, Mikołaj Zahorski, Jan Ancuta, Jan Judziewicz Szukada, Paweł Gielec, Michał Adamowicz, Augustyn Grudziński, Stefan Przegaliński, Franciszek Wiszniewski, Jan Mienczanowski, Sylwester Minczynowski, Mikołaj Zahorski, Estafi Połoński, Jan Krzywobłocki, Michał Buchowiecki, Mikołaj Czernicki, Władysław Szumowicz, Jan Podorzycki, Michał Rogowski, Michał Nowohoński, Stanisław Niełogiewski, Jerzy Paszkowicz, Kazimierz Nornicki, Stanisław Kazimierz Cidzik, Adam Leszczyński, Stanisław Czernicki, Teodor Karmiński, Jendrzy Michał z Kunina Kuniński, Heliasz Bortnowski, Woyciech Nowohonski, Paweł Pulski, Jakób Szeniawski, Alexander Bortnowski, Woyciech Zerbicki, Paweł Korzeniewski, Antoni Przegaliński, Szymon Olszewski, Jan Niewegłowski, Wincenty Domański, Floryan Kopiński, Kazimierz Ratołd Zadarnowski, Jan Popławski, Michał Butkiewicz, Kazimierz Franciszek Osowiecki, Heliasz Błocki, Tomasz Cze-

chowski, Andrzej Krzeczkowski, Marcin Czyżewski, Michał Nowochoński, Marcin Kotaszewicz, Bazyli Kosiński, Jan Kosiński, Jan Bortnowski, Jerzy Kosiński, Marcin Bortnowski, Kazimierz Suchodolski, Wawrzyniec Zieleniewski, Jan Czernicki, Teodor Czernicki, Johan Bortnowski, Kazimierz Kosiński, Paweł Wolski, Karol Przeuski, Jan Szaniawski, Alexander Gorzkowski—sekretarz i. k. mość, Zachariasz Bortnowski, Marcin Białobłocki, Teodor Czernicki, Antoni Chmielowski, Kazimierz Kopiński, Józef Krobonowski, Stanisław Buszkowski, Kazimierz Bogusławski, Jan Korzeniowski, Maciej Niewygłowski, Jerzy Bortnowski, Stanisław Suchodolski, Stefan Geleńiewicz, Stefan Wilamowski, Marcin Czernicki, Jakób Przepaliński, Woyciech Przegaliński, Woyciech Trębicki, Paweł Przesmycki, Michał Kryłowski, Daniel Dziewiątkowicz, Alexander Dziewiątkowicz, Symon Dziewiątkowicz, Jan Dziewiątkowicz, Paweł Tchorzewski, Mikołaj Przemycki, Jan Niewegłowski, Stanisław Domański, Antoni Tchorzewski, Jan Bokowski, Alexander Bogusławski, Jakób Przegaliński-Tomaszewicz etc. Które to tedy laudum województwa Brześciańskiego, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y zapisane.



1702 г.

Изъ книги за 1702—1706 годы, стр. 445—450.

335. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на пописовомъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на пописовой сеймикъ, подъ Рѣчицей, для участія въ посполитомъ рушеніи, постановили: 1) собраться въ 26 Августа; 2) если предстоитъ надобность ускорить этотъ срокъ, то хоружій долженъ увѣдомить всѣхъ соучастниковъ въ этомъ дѣлѣ особыми универсалами; 3) хоругвямъ во время движенія не дѣлать никакихъ препятствій, а равно и хоругви не должны дѣлать притѣсненія жителямъ; 4) защищать именемъ всего воеводства Минскаго воеводу Станислава Сапѣгу отъ навѣтовъ на него какаго-то зюла, будто онъ—Сапѣга находится въ преступныхъ сношеніяхъ съ королемъ Шведскимъ; 5) увѣдомить польнаго гетмана кн. Вишневецкаго, чтобы войска, находящіяся подъ его командой, не дѣлали препятствій хоругвямъ воеводства; 6) просить его уничтожить билеты, а равно и другія предписанія, выданныя изъ его канцеляріи на экзекуціи въ шляхетскихъ имѣніяхъ, и на будущее время сего не дѣлать; 7) въ случаѣ же несоблюденія гетманомъ этой просьбы, ротмистры должны защищать обиженныхъ силою; на зовъ ихъ должны явиться и другіе полки, а равно и обыватели, находящіеся даже въ коронныхъ и литовскихъ войскахъ, исклю-

чая панцырнаго полка, который долженъ доставлять почты (людей заступающихъ мѣсто другихъ) подъ хоругви своихъ ротмистровъ; 8) Татаръ какихъ бы то ни было зачислить въ хоругви стражника Брестскаго; 9) обывателей Селецкаго тракта, освободить отъ повинностей Селецкому двору; но военную службу они должны нести; 10) тѣ же, которые на пописовой сеймикъ не явились, подвергнутся взысканію, которое будетъ назначено въ будущемъ; 11) обыватели Гущи, Тучной и Висковъ, также должны нести военную службу и подчиняться постановленіямъ воеводства; 12) имѣнія экономическія, старостинства, дѣвничество Бѣловѣжское, обязанныя поставлять подъ хоругви хоружаго почты, причислить къ первой стражѣ; 13) имѣнія духовныя должны поставлять панцырныхъ лошадей подъ того-же хоружаго; 14) съ рудниковъ подскарбинъ взять на 18 панцырныхъ лошадей; 15) съ имѣній ясене-освѣцонныхъ, ясневельможныхъ и вельможныхъ господъ—тоже почты и хорошо устроенныя; 16) никому изъ соучастниковъ не дѣлать вымогательствъ и навѣзовъ, подъ опасеніемъ подвергнуться участи враговъ отечества.

Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego wtórego, miesiąca Augusta trzeciego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzesckim, aktami starościńskimi, przede mną Janem Beklewskim — podstolim Bracławskim y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Piotr Piekarski, miecznik y marszałek koła rycerskiego seymiku popisowego województwa Brzesckiego, laudum na rzecz w nim niżej wyrażoną ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzesckich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta,

obywatele województwa Brześciańskiego, salubria wolności naszej niosąc consilia, tudzież pro tuitione maiestatu i. k. mści ex limitatione seymiku przeszłego na dzień dwudziesty siódmy praesentis, w roku ninieyszym y za uniwersałem i. k. mści trzech y ostatnich vici, na mieyscu pewnym, pod Rzeczą królewską, pod laską, na dwóch seymikach przeszłych marszałkuiącego tegoż imć pana Piotra z Piekar Piekarskiego — miecznika województwa Brześciańskiego, marszałka naszego rycerskiego zgromadzeni.

Gdy serenissimi principis króla imci, pana naszego miłościwego, edictum, aby-



śmy, pro muris na zaszczyt oyczyzny ferendo pectus, tudzież maiestatis et libertatis, honori y całości pupillam conservando, — tę, która ultra omne fas et aequum attakować et vim inferre tentat, wolności, mogli reprimere, przy łasce Bożej w szczęściu i. k. mści potencją, iuncta manu animoque stawili się y śpieszyli unanime; tedy wolnego zdania głosić y unanymi iednością iuncti pro avis et focis, osobliwie honorze y dostoięstwie i. k. mśc, p. miłościwego, którego honor salusque populorum est, stawać, żyć y umierać viritim deklaruiemy się y postanawiamy. W czym ut dicta umysłów naszych probentur factis, sam czas ziachania się tymże sposobem viritim pod Rzeczycę królewską na dzień dwudziesty szósty Augusti, iuż ztamtąd wszyscy mere zieżdżając się in spem w tym czasie przyścia, przeyscia przez województwo nasze górnieyszych ichmć województw w. x. L., tudzież woysk w. x. Lit., ziechać się declaruiemy. Ad praesentiam chorągwi pólkowniczey wielmożnego imć pana chorążego województwa naszego ichmć panowie rotmistrze traktowi z chorągwiarni podniesionemi, z kompletem towarzystwa swego traktowego, za uniwersałem tegoż imć pana chorążego województwa naszego, na dzień pomieniony y miejsce przybywać mają.

Inquantum by zaś exigeret necessitas przed tym terminem namowionym ruszenia się, tedy upraszamy imć pana chorążego wydać uniwersały prętsze. Pod którego imć pana pólkownika chorągwiaci ichmć, co się popisali ze wszystkich traktów y libere declarowali, persistere mają y którzy ulterius accedere zechcą; a teraz, chcąc maiorem rinsztunku żołnierskiego mieć apparatus, gdy każda chorągiew do traktów swoich powraca, tedy praecavemus sobie, aby in regressu żadney od computowego woyska, ani cuiuscunque tituli ludzi praepeditiey mieć

ichmć panowie rotmistrzowie nie mogli; ale owszem gdzieby tylko przez ten czas persistere mogli, quam integerrima auctoritate zachowani byli. Przestrzegamy iednak, — stawać mają sine ulla aggravatione stanowiskiem w dobrach szlacheckich, usurpowaniem dachów, noclegów, popasów, et cuiuscunque tituli gravamen czynić nie ważyli się. Y ichmć panom posłom niżej specyfikowanym iniungimus, aby upraszać chcieli xięcia imć pana hetmana w. x. Lit., żeby od woyska xięcia imć computowego ulla chorągwiom naszym traktowym irruui nie mogła praepedicia, zaś panowie rotmistrze uniwersałami swemi mają anticipare pro vigesima Augusti ichmć panów towarzystwo chorągwi traktów swoich.

Jaśnie wielmożnego imć pana Władysława Sapiehi, wojewody Mińskiego, brata województwa naszego, którego regi et reipublicae moze praedecessorum suorum wierności y życzliwości oyczyzna, osobliwie województwo nasze intaminatam, nullaue partialitatis ingluvie de decoratam vidit videtque constantiam, iustissimo subveniendo dolori et honoris tegoż imć iako bonorum externorum optimi patri-monii integritati et conservationi studendo, — gdy mamy relatum, że quidam zoilus, ultra omnem prawdy amorem y mimo wszelkie praw dispositie, lecz tylko sola inimicitiae et odii contra tegoż iaśnie wielmożnego imć pana wojewody Mińskiego virtutes ductus ratione, województw koronnych non erubuit effutire, imo implevit aures hac calumniosa relatione, iakoby imć pan wojewoda królowi imści Szwedzkiemu miał iuramentum alienae fidelitatis praestare; tedy my, wiedząc omnes actus et passus podściwości pomienionego iaśnie wielmożnego imć pana wojewody Mińskiego, praesertim y to z wielu iaśnie wielmożnych ichmć panów senatorów, urzędników y innych braci w województwie naszym testimoniis no-



tissimis mając, że imć pan wojewoda Miński ani był u króla imci Szwedzkiego, ani go zna, ani go widział, ani w tym myśla, nie tylko actu peccavit. A za tym meram calumniam na honor y osobę tegoż imci pana wojewody Mińskiego in-  
iectam uznawszy, de fidelitate samemu krolowi imci Augustowi wtoremu, panu naszemu miłościwemu, in pectore imć pana wojewody Mińskiego illibata testamur fide nie tylko, lecz tegoż samego delatora iniquum pro perduelli perjurio maiestati et republicae haberi volentes; przy honorze tegoż iasnie wielmożnego imć pana wojewody Mińskiego etiam in facie totius reipublicae y każdego czasu stawac, delatora upominać się praesenti laudo et unanimi sensu obowiązuemy się, te zaś imposturae y calumniae iasnie wielmożnego imć pana wojewody Mińskiego optimae famae honori et fidelitati ku maiestati i. k. mści, pana naszego miłościwego, probatae nihil nocere debere, nec posse nocere, praesenti laudo deklarujemy.

Do iasnie oświeconego xiecia imć Michała Serwacego Korybuta Wisznio-  
wieckiego, hetmana polnego w. x. Lit., ichmć panów posłów, imć pana Zygmunta Chrzanowskiego—czesznika y sędziego grodzkiego, województwa naszego, imć pana Dominika Ostrowskiego—czesznika Drogickiego uprosiwszy, w kredencie, imieniem całego województwa przez imć pana dyrektora naszego napisanym, solam venerationis et honoris nominisque xiecia iegmci nomine województwa expediendam, deinde post denuntiationem iuż zaszłej gotowości naszej tam, gdzie propugnando wolność terrarum pelagique pati coelique labores gotowiśmy, tegoż imć xiecia p. hetmana polnego w. x. Lit., in puncto w tym laudum niżej expresse, satisfactionem comittimus expedendam. Gdyż nie tylko ex relatis od braci naszych dochodzi o wypadłych z kan-

celariey xiecia imć słyszeć paletach, ale też w dziedzicznych województwa Brześciańskiego widziemy deputatos dobrach; tedy, inquantum by dalsze xiecia imć z kancelaryey palety na dobra ziemskie lub assygnacye, albo ordynansy cuiuscunque sensus wychodziły, y ratione onych executio sequi miała, tedy,—iako prawom y wolności praerogatiwom iniuriosa, szlacheckich niema afficere ichmć panów possessorów dobr, ani do satisfactioni obligować iakieykolwiek, lubo quocunque alio nomine ordynansów szlacheckie dobra agrawuiących, tak owszem żeby od tych paletów, które by naturam gravationis wyrażały, wolne były, do expediciey do xiecia imć hetmana polnego w. x. Lit., ma bydz ichmć panom posłom injunctum, prosząc, aby wydane palety y iakimkolwiek praetextem na dobra dziedziczne assygnacye, nawet y te, które iuż na woytowstwo Brzeskie wypadły, cassatorie raczył annihilare, nie dozwalaiąc quocunque praetextu z kancelaryey swojej wydawać inszych assygnacyi.

In quantum by zaś iasnie oświecony xiaże imć pan hetman polny w. x. Lit., naszej braterskiej słuszney nie chcąc dać u siebie mieysca proźbie, y palety, albo assygnacye iakie do dobr szlacheckich ziemskich woysku swemu naznaczał, a za naznaczeniem ichmć panowie deputaci exequować by chcieli; tedy iednostaynym sercem y umysłem, tak securitatem w tym sobie postanowiamy, aby za daniem znać przez któregokolwiek podobney, ut supra, agrawaciey do imć pana rotmistrza traktu swego,—ten imć pan rotmistrz indelate do ichmć pp. kompaniey swojej traktów wszystkich inno-  
testencie wydać ma y zgromadziwszy wszystkich, według traktów swoich, tak od ciężaru summy, assygnacyą naznaczoney bronić, iako y od naymnieyszey agrawaciey y violentiey zastępować y



żadney krzywdy czynić dopuszczać nie ma.

Jeśliby zaś całą chorągwią lub większą liczbą woyska xięcia imci pana hetmana polnego w. x. Lit. executya paletów, albo assygnacyi intuitu summy miała supervenire, którym by vires chorągwi traktowey resistere y braterskiej substanciey tuitionem y od płacenia nienależytych pieniędzy pensyi uwolnić nie mogła; tedy każdy imć pan rotmistrz tym obligatur, aby do drugich ichmć pp. rotmistrzów dał znać in primario imci pana półkownika, za którego innotescenciami wszyscy ichmć panowie rotmistrze congregati na miejsce, które ad defensionem videbitur, pójść, bronić y uwalniać ab omni onere gravationis debite obligantur; do czego y wszystko województwo iuncta manu et animo dopomagać y przestrzegać fide, honore et consciencia deklaruię.

Poenae et rigor laudi super renitentes y na tych, którzy nie stawili się iuxta mentem laudi na dzień dwudziesty siódmy praesentis, lubo był już namówiony; jednak, kiedy ichmć niektórych zaszły protestacie, ulteriori na tamtym terminie decisioni całego województwa reservatur.

Propter meliorem informationem ichmć pp. rotmistrze, iako też securitatem ichmć computu towarzystwa popisowe registra swoje każdego traktu chorągwi wielmożnemu imć panu chorążemu województwa naszego z podpisem rąk swoich (podać) tenebuntur, choćby też w komputowym woysku lub koronnym, lub w. x. Lit. zostawali ichmć pp. obywatele nasi do traktów rotmistrzów swoich za daniem wiadomości y rekwizycyi listowno parafialno zieżdzać y stawić się powinni będą, excepto jednak chorągwi komputowey województwa naszego pancerney, zpod której ichmć poczty porządne z dobr swoich stawać maia, osobliwie pod chorągiew rotmistrzów swoich. Tatarów zaś cuius-

cunque w województwie naszym mieszkających y gdziekolwiek lub dworsko, lub komputowo wojenno służących, do tey exceptiey aggravare nie dozwalamy, ale pod chorągiew imć pana strażnika Br., żeby viritim stawali, declaruiemy.

Ihmć pp. obywatele traktu Sieleckiego excipiuntur od dworu Sieleckiego powinności, lecz sub eodem rigore też powinność pełnić woyskowej służby powinni będą, a którzy nie byli na popisie, eodem subiacebunt oneri, które będzie namówiono na tym terminie.

Ihmć pp. obywateli Huszczy, Tuczney y Wiskow, w szlacheckim zostaiąc charakterze, ponieważ województwo nasze ad publica ihmć przygarneło consilia, aby dworu Łomazkiego uwolnieni byli od ciężarów, ponieważ oneri militari protunc podlegać będą y uchwałe województwa naszego in toto subsequi obligantur.

Z starostw, leśnictw Białowieża, dobr ekonomicznych, z wsiów wszystkich in genere, quocunque titulo nazywających się cum suis attinentiis, według prawa, że pod wielmożnego imć p. chorążego y półkownika województwa naszego chorągiew poczty należą, tedy one przy tey też chorągwi declaruiemy, same zaś starostwa, ekonomie, miasta, miasteczka y colonorum iure trzymające, in respectum pauci numeri, do pierwszej straży przyłączamy.

Dobra duchowne cuiuscunque foundationis, ażeby konie pancerne stawili z swych fundacyi—iniungimus, sub regimen wielmożnego imci pana chorążego naszego oddaiąc.

Żupa de nova radice i. w. ieymć paniey podskarbiny nadworney koronney w województwie naszym utwierdzona, która że wielką z osób naszych y fortun czyni i. m. intratę, zaczym zgodnie namawiamy na koni ośmnaście pancernych do wielmożnego imć pana chorążego naszego dać wyprawę.



Jaśnie oświeceni, iaśnie wielmożni, wielmożni y każdy w województwie naszym ex primatibus będący in quantum by, lub y dla publicznych interessów sam osobą swoją, vigore laudi praesentis non compareret, przyrzekamy, zgodnie postanawiamy, aby z dobr swoich pańskich, według abiurat, poczty pod wielmożnego imć pana chorążego y pólkownika województwa naszego congregare raczyli chorągiew, hoc praecauto, aby porządne były.

To też sobie fraterne przyrzekamy, żeby żaden sobie non praesumat violencyey zaiazdów, iako lex cardinalis—par super parem non habet potestatem—czynić, quocunque titulo praetendere possesią y owszem, iako in tranquilla republica securitatem waruiemy y na takich ichmć panów rotmistrzów zlecamy mieć animadversię, tanquam contra hostem patriae, w którym się to trafi trakcie, consurgere, iednak za uniwersałem imć p. chorążego naszego.

Tak tedy insistendo uniwersałow i. k. mści, p. n. mił-go, wici trzecich y ostatnich, viritim na pospolite ruszenie wydanych, acceptowawszy y filiali amore ochotę naszą podczas popisu pokazawszy, dalszy dla spólności obrad naszych składamy seymiku in loco solito w Brześciu, w kościele oyców Augustynianów, to iest pro vigesima sexta Augusti, anni praesentis, termin. Na którym to terminie wielmożny imć pan chorąży,

iako pólkownik województwa naszego z chorągwią swoją na iuż wyżey specyfikowanym ma stanać mieyscu,— na której chorągwi normam mają się y traktowe chorągwie zapatrywać y na tamtym że terminie obradom naszym dalszym, które limituiemy, campum naznaczamy.

Działo się w Brześciu, dnia trzeciego miesiąca Augusta, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego wtórego.

U tego laudum podpis rąk temi słowy: Piotr z Piekar Piekarski—miecznik y marszałek koła rycerskiego seymiku popisowego województwa Brześciańskiego, Dominik kniaź Szuyski—chorąży y pólkownik ieneralny województwa Brzeskiego, Jałowski Zahalski—starosta, do tego laudum proszony, podpisałem się: Kazimierz Niepokoyczycki—strażnik y rotmistrz województwa Brzeskiego, Antoni Niepokoyczycki, Heronim Niepokoyczycki, Gerzy Józef Niepokoyczycki, Antoni Niepokoyczycki, Jan Piotr Nesterowicz—starosta Oziacki, Piotr Galeński—stolnik Orszański, Stanisław z Chrzanowa Chrzanowski—podstoli Orszański, Kazimierz Michał Lewsza Telatycki, Jerzy Grek, Mikołay Adam Janczyski, Mikołay Sierputowski, Marcin Czyżewski. Które to tedy laudum województwa Brzeskiego, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiaąg grodzkich Brzeskich przyięte y zapisane.



1702 г.

Изъ книги за 1702 годъ, стр. 526.

336. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ фискальный въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ собраний, постановили: 1) въ интересахъ пользы отечества ходатайствовать о точномъ производствѣ полкамъ назначенного для нихъ жалованья, и чтобы оно, ни подъ какимъ предлогомъ не было расходуемо на другія нужды; 2) такъ какъ въ донесеніяхъ поданныхъ ротмистрами, находится не мало неточностей, вслѣдствіе которыхъ весьма трудно произ-

водить уплату содержанія, то вмѣнить хоружему, чтобы онъ сдѣлалъ равномерное распределение уже готовыхъ суммъ между ротмистрами и соображенія—какія деньги и съ какихъ мѣстъ будутъ собраны прежде, чтобы при первыхъ же требованіяхъ и производить соответственные уплаты; 3) отчеты требованій и расходовъ сохранить и представить на текущій сеймъ и 4) открыть фискальные суды для удовлетворенія жалобъ, поданныхъ разными лицами.

Roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Oktobra trzydziestego pierwszego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, postanowiwszy się oczewisto imć pan Władysław Kościuszko te laudum województwa Brzeskiego seymiku fiskalnego do akt grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, y wszyscy obywatele stanu rycerskiego województwa Brzeskiego, na seymik fiskalny vigore limitationis dnia dzisieyszego na miejsce obrad naszym zwyczajne zgromadzeni.

Jako za najpierwsze obrad naszych mamy obiectum zaszczycać nienaruszoną, pańskiego i. k. mości, pana naszego miłościwego, maiestatu powagę et laboranti succurere patriae, tak y na tym consiliorum placu, od tey zaczęliśmy materię, ażeby podniesionym chorągwiom punctualiter należące doszły stipendia, które aby w zapłaceniu nie mieli remoram y uchwalone dwanaścioro podymne

in privatorum commodum et usum nie dostało się.

Insistendo na dwóch przeszłych seymikach zanesionym protestacjom przeciwko wszelkim in genere largiciom protestuiemy się et accedente unanimi assensu postanawiamy, reassumendo dawnieysze lauda, aby ten podatek na żadne insze nie obracał się expensa, póki podniesionym chorągwiom zupełna nie stanie się satisfactia.

A ponieważ podane ichmość pp. rotmistrzom przez imć p. chorążego województwa Brzeskiego delaty znaczną w sobie mają perplexitates, za któremi zupełnie dożyć nie może wypłacenie, y w niektórych dobrach znayduią się exolutio-nis kwity; przeto, cokolwiek iest in paratis wniesionej summy, aby imć p. chorąży województwa naszego równą między ichmość pp. rotmistrzów uczynił exdivisię y realną uczynił exolucię, iako też y gdzie najpewnieysze byź mogą pieniądze, aby te dobra na delatę podane były, meliorando pierwszą, uchwalamy. Dla czego dla dostateczney informaciey województwa całego, aby rege-



stra perceptorum et delatorum zupełne na przyszły seymik imć p. chorąży woiewództwa Brzeskiego comportować kazał, postanowiamy.

Uważywszy zaś różne teraznieyszego czasu coniunctury y consequencye, które in promptu gruntowney potrzebuia obrady; przeto, providendo, abyśmy in omnem casum et eventum niebyli (sine) consilio, seymik teraznieyszy do dnia trzynastego Nowembra anni praesentis limituiemy.

Sądy fiskalne, ponieważ dla incursiey nieprzyiacielskiey w czasie per limitationem zacząć się nie mogli; przeto chcąc, aby w zapłaceniu zasług iniuriatis skuteczna stała się per ministerium iustitiae satisfactia, sądy fiskalne reassumuiemy do dnia czternastego Nowembra, incrasti-

num seymiku, aby sądzić się zaczęli, postanawiamy.

Które laudum, przez nas zgodnie postanowione, aby przez imć p. marszałka koła naszego podpisane et ad acta publica grodu Brzeskiego podane było, uprosiliśmy. Działo się w Brześciu, dnia trzydziestego Octobris, anno Domini tysiąc siedemsetnego wtótego.

U tego laudum, woiewództwa Brzeskiego podpis ręki temi słowy: Jan Kazimierz z Żywca Komorowski—pisarz ziemski Mozyrski, marszałek seymiku fiskalnego woiewództwa Brzeskiego. Które to tedy laudum woiewództwa Brzeskiego, przez osobę w wierzchu pomienionę ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.

### 1703 г.

Изъ книги за 1703—1706 годы, стр. 706.

#### 337. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства по поводу всеобщаго ополченія.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на посполитое рушенъе, вслѣдствіе постановленія рѣчи-посполитой на экстраординарномъ сеймѣ—изгнать непріятели силою кварціального войска, и замѣтивши, что нѣкоторые изъ обывателей не только не явились туда, но не выставили почтъ и не объяснили причинъ своего

отсутствія, постановили: во избѣжаніе такихъ несообразностей на будущее время, взыскать съ виновныхъ по 10 злотыхъ подымнаго; экзекуцію этой подати продолжать до будущаго реляційнаго сеймика, а подложныя квитанціи считать недействительными.

Roku tysiąc siedmsetnego trzeciego, miesiąca Julii dwudziestego czwartego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim przede mną Janem Bęklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Andrzej Kuniński, te laudum woiewództwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodz-

kich Brzeskich podał, które słowo w słowo wpisuiąc, tak się w sobie ma:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, stanowszy za wiciami i. k. mości, pana naszego miłościwego Augusta wtótego, szczęśliwie nam panującego, a oraz insistendo prawu pospolitemu et laudo sey-



miku naszego antecomitialnego w roku teraźniejszym tysiącnym siedmsetnym trzecim, dnia trzydziestego pierwszego Maia, na granicy pospolitym ruszeniem z tą rezolucya, abyśmy lapsis rebus uczynny nie tylko succurere gloriosis consiliis, ale też, gdyby tego potrzeba była, przy obronie oney sanguinem et vitam, qua nihil carius, litare mogli; ale kiedy moderator omnium regnorum languenti patriae na iey poratowanie skuteczne subministravit media przez szczęśliwie seym extraordinaryny w Lublinie zakończony, a przez reskrypt iasnie oświeconego xiążęcia imię Michała Serwacego Korybutha Wiszniowieckiego, hetmana y pólkownika ieneralnego w. x. Lit. uwia-domionym, że rzecz-pospolita non laces-sendo potentiam pospolitego ruszenia robo-re kwarcialnego woyska vim vi zuchwa-łego nieprzyiaciela repellere postanowi-ła; tedy mając animadversyą legis posi-tivae, secundum której obloquentiam nie-k którzy ichmość panowie obywatele wo-iewództwa naszego, per contemptum le-gum, nie tylko na pospolitym ruszeniu nie byli viritim, ale niektórzy ichmość pocztów nie stawili, ani o sobie znać nie dali;—tedy my tą uchwałą naszą iedno-stayną, ponieważ absque executione le-ges pereunt, discrimine nullo, aby na po-tym takowe inconveniencye nie bywały, non descendendo ad rigorem prawa po-spolitego, aby każdy z ichmość in vim poen ipso facto dziesięć złotych z dymu, insuper uchwalonego na seymie, podym-ne wypłacił; tych zaś podatków exeku-cya do seymiku da Bóg przyszłego rela-tionis cum toto causae effectui suspen-dimus.

Praecavemus y to sobie, że ieżeliby kwit, subrepticie podpisany od imię pana kasztelana, u którego z takowych ich-mość renitentów pokazał się; tedy ten kwit nullitatis deklaruiemy. Co wszystko inviolabiliter, honore et conscientia do-

trzymać sobie spondemus. Działo się roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego trze-ciego, w obozie pod Brześciem, dnia sze-snastego Julii.

Item postscriptum. Sub eodem aktu zu-pełna y iednostayna accessit nas wszyt-kich zgoda, aby iako ichmość panowie renitentes legi omni careant do roku od daty tego laudum activitate, tak też ci ichmość, którzy zupełnych nie stawili pocztów.

U tego laudum podpisy rak ichmość panów obywatelów woiewództwa Brze-skiego temi słowy: Krzysztoph Dunin Raiecki — kasztelan y pólkownik ge-neralny woiewództwa Brześciańskiego, Piotr Piekarski z Piekar — miecznik y porucznik na tenczas woiewództwa Brześciańskiego, Jan Komorowski — pi-sarz ziemski Mozyrski, Józef Wereszcza-ka — stolnik Drohicki, Benedykt Bucho-wiecki — podczaszy Brzeski, Jan Bucho-wiecki — podstoli Grodzieński, Heronim Buchowiecki, Franciszek Chrzanowski — łowczy Brzeski, Bonifacy Ostrowski, Jerzy Michał Osuchowski — czesnik Nur-ski, Stanisław Bielski — czesnik y sędzia natenczas woyskowy Brześciański, Jan z Terła Terlecki — stolnik Piński, Win-centy Hornowski — obożny woiewództwa Brzeskiego, Daniel Bykowski Łopot, Antoni Dominik Niepokoyczycki, Łu-kasz Kazimierz Potocki — komornik ziem-ski woiewództwa Brzeskiego, Antoni Żar-decki, Ludwik Grodzicki, Michał Żar-decki, Konstanty Zadernowski, Szymon Wierzbicki, Krzysztoph Osuchowski, Łu-kasz Gabryel Sawicki — czesznik Czer-nichowski, Stanisław Łużecki — podkomo-rzyc Wendeński, Heronim Bielski, Go-tard Łyszczyński, Heronim Niepokoy-czycki, Michał Niepokoyczycki, Stefan Chodynicki, Antoni Chodynicki, Kazi-mierz Ratold Zadernowski, Jan Popław-ski, Jędrzey z Kunina Kuniński, Hre-hory Bohusławski, Jan Kościuszko —



woyski Czerwonogrodzki, Piotr Kazi-  
mierz Guzelf — skarbnik Wołk., Karol  
Zardecki, Daniel Bohusławski, Jan An-  
cuta, Stefan Bosiacki, Michał z Wo-  
ronney Czyż, Antoni Zardecki, Kasper  
y Jan Urynowiczowie Tokarzewscy — bra-  
cia rodzeni, Władysław Kościuszko, Je-  
rzy Jundził, Samuel Izbicki, Andrzej  
Izbicki, Bartłomiej Ancuta, Grzegorz  
Walicki, Jan Dominik Pluszczewski —

mierniczy B., Michał Roszczyc Zardecki,  
Kazimierz Władysław Kozielecki, Jan  
Oczka, Stanisław Niepokoyczycki, He-  
lias Niepokoyczycki, Hrehory Niepokoy-  
czycki. Które to laudum województwa  
Brzeskiego, przez osobę zwyż pomie-  
nioną ku aktykowaniu podane, iest do  
xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y  
zapisane.

1704 г.

Изъ книги за 1704 годъ, стр. 1289.

338. Предсеймовое постановление дворянъ Брестскаго воеводства.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись  
на реляційный сеймигъ, постановили:

- 1) собрать подать по 4 злотыхъ съ дыма въ  
теченіи четырехъ недѣль;
- 2) назначить для сего сборщиковъ, съ платою  
по грошу съ злотаго;
- 3) назначить въ скарбовый трибуналъ ком-  
миссаровъ;
- 4) подтвердить постановленія прежнихъ сейми-  
ковъ, въ особенности реляційнаго — относительно  
уплаты разнымъ лицамъ — жалованья и долговъ;

5) заявить въ трибуналъ о насиліяхъ и разо-  
реніяхъ, сдѣланныхъ Брестскимъ жидамъ людьми  
князя гетмана, и просить у него покровитель-  
ства и защиты, — такъ какъ съ обѣднѣніемъ  
жидовъ не только страдаютъ интересы шляхет-  
ства и духовенства, но и цѣлаго воеводства;  
самого же гетмана просить — обратить вниманіе  
на это постановленіе;

6) комиссарамъ дать право, смотря по об-  
стоятельствамъ, созвать сеймъ.

Roku tysiąc siedemsetnego czwartego,  
miesiąca Januarii piątego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, ak-  
tami starościńskimi y przede mną Janem  
Bęklewskim — podstarościm Brzeskim,  
stanąwszy oczewisto iegoomość pan Domi-  
nik Steckiewicz, te laudum ex limitatione  
seymiku województwa Brzeskiego, na  
rzecz w nim niżej wyrażoną, ku akty-  
kowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich po-  
dał, cuius tenor sequitur talis:

My senatorowie, dygnitarze, urzędni-  
cy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlach-  
ta, obywatele województwa Brzeskiego,  
na seymik relationis poselstwa z seymu  
przeszłego Lubelskiego, ex limitatione

pro die tertia mensis Januarii, w roku  
teraźnieyszym tysiąc siedmsetnym czwar-  
tym, ad locum solitum seymikowania,  
pod dyrekcją wielmożnego imść pana  
Jana Sapiehi — hrabi na Kodniu, Czarno-  
bylu y Dorohostaiach, starosty naszego  
Brzeskiego, do Brześcia zgromadzeni,  
applikuiąc się ad mentem konstytucyi  
seymu Lubelskiego in puncto optey,  
albo podatkovania ośmiorgiem podymne-  
go, albo pospolitym ruszeniem operatio-  
nes belli odbywać; tedy unanimitati assen-  
su nostro, też optio resolvendy, podatek  
przez constytucią uchwalamy po cztery  
złote z dymu currenti moneta akceptu-  
iemy y deklaruiemy.



Tego zaś podatku currenciey czas y początek importanciey od daty seymiku pogromnicznego zakończonego w miesiącu Lutym, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym czwartym, przez niedziel cztery naznaczamy. Executionem zaś militarem na dobrach tych, z których-by in spacio czterech niedziel ad aerarium woiewództwa naszego podatku uchwalonego nie wniesiono y nie oddano, — poenas in contravenientes sancitas zakładamy.

I do tego podatku exakciey obraliśmy za poborców: iegomość pana Benedykta Buchowieckiego — podczaszego Brzeskiego y iegomość pana Kazimierza Żardckiego — sędzica ziemskiego Brzeskiego. Którzy to ichmość nie mają wprzód wy-bierać tego podatku, aż specifikacja one-go wyżej nastąpi; currencią in vim zaś kwitowego po groszu od złotego ichmościom pozwalamy.

Insistendo także dyspozycyey seymowej, na trybunał skarbowy w. x. Lit. za commissarzów naszych obraliśmy y uprosiliśmy: wielmożnego iegomość pana Jana Sapiehy — starostę naszego Brzeskiego y iegomość pana Piotra Galimskiego — stolnika Orszańskiego. Którzy to ichmość, mając sobie powierzone od nas commissarstwo, na pomieniony trybunał w. x. Lit. funkcją w niey honoru y całości woiewództwa naszego przestrzegać y według punktów, w credensie od nas ichmościom danym wyrażonych, sprawić się tenebuntur.

Lauda wszystkie in antecessum woiewództwa naszego zaszłe reassumimus, osobliwie laudum seymiku relationis, do dnia dzisieyszego limitowanego, na wypłacenie długu iaśnie wielmożnemu iegomości panu Krzysztofowi Duninowi z Raiec Raieckiemu — kasztelanowi naszemu Brzeskiemu, dziesiątka tysięcy złotych. In vim gratitudinis prac y kosztów tegoż iegomości, in antecessum w przysłudze woiewództwu naszemu, y

wyprowadzeniu roku przeszłego tysiąc siedmsetnego trzeciego pospolitego ruszenia, y bytności przy nim poniesionych, nie poiednokrotnie deklarowanego; iako też ichmość panom rotmistrzom chorągwi naszych wyprawnych, każdemu — po pięciu tysięcy złotych, długu należącego y exolucią onego tot laudis deklarowanego, a przed seymem Lubelskim y constytucją onego, zabraniając per lauda uchwale podatków pomienionym ichmość od woiewództwa naszego obligowanego y assecurowanego do skutku przywiodzone autoritate moderni congressus, tak iaśnie wielmożnego iegomości pana kasztelana naszego, iako y ichmość panów rotmistrzów naszych, de futura indelata exolutione, na przyszłym pogromnicznym seymiku, upewniamy medio, które na tamym terminie wynaleźć się może, — co fide, honore et conscientia dotrzymać obiecuiemy na tymże terminie.

Lauda zostały, w których merita ichmość panów Buchowieckich są wyrażone, mianowicie iegomość pana skarbnika Brzeskiego, także desideria y długi iegomości pana Franciszka Chrzanowskiego — łowczego Brzeskiego y iegomość pana Kazimierza Kościuszka — podczaszego Pińskiego, insuper et perceptę hiberny na różne assignacie de proprio wyliczone; tudzież iegomość pana Michała Kościuszka — stolnika Owruckiego y iegomość pana Łukasza Trembeckiego — skarbnika Drogickiego, o ieneralnie wszystkich ichmościom oschłe assignacie, largicie y pretensie, na conflagratów efferencie deklarowane, anterioribus laudis namówienie, na tymże pogromnicznym seymiku adinventis mediis et modis pokoić y reasumere declaramus.

Solarium ichmość panom sędziom fiskalnym, tak teraznieyszym, iako y przeszłym, należące, a przez ichmość panów exaktorów zatrzymane, iż cum re-



fusione swóy odniosą skutek, upewniamy. Podatek Elblonski, per constitutionem seymu Lubelskiego naznaczony, ponieważ do tychczas ad effectum exakcyi nie przychodzi y od nas dotąd circa suam currentiam nie namówiony; tedy widząc niemałą pracę iegomość pana Stefana Grabowskiego—czesnika Brzeskiego, w lustracji Kiełmyjskich województwa naszego poniesioną zważywszy, incompetentem pracy iegomości, in virtute constitutioni consolationem,—gdy tegoż podatku currencia nastąpi—po sześciu groszy wybrać pozwalamy od złotego.

Ichmość oycom Augustyanom Brzeskim, in recompensam niewygody przez zagęsczone seymiki wszystkie z dobronych podymne succurrencyi terażniejszey zgodnie condonuiemy et a solutione uwalniamy.

Doszła nas solenna supplika niewiernych żydów kahału Brzeskiego o wielkie exorbitancie cum praeiudicio et laesione iurisdycyey starościńskiej, przez zesłanych za assignaciami iasnie oświeconego xięcia iegomość pana hetmana w. x. Lit.; przeto widząc znaczne onych zubożenie, a przez to y całego województwa naszego ruine, ponieważ wiele summ z fortun naszych, iako też y wyderkałów kościelnych w nich zalega, a przez takowe exakcie będąc zubożeni, w długach nam winnych y kościołom uiścić się nie mogą: tedy zlecamy ichmość panom kommissarzom naszym, abyście o to w trybunale skarbowym domówili et ulterio-rem onych provideant ruine; pro prac-

senti zaś commitimus wielmożnemu iegomość panu marszałkowi koła naszego, aby w tey materii instancialibus iasnie oświeconego xięcia hetmana, imieniem województwa naszego, conveniat, laudum obiecuie.

In puncto uczynienia kalkulacyey od ichmość panów administratorów y exaktorów przeszłych podatków cum efectuatione na tymże pogromnicznym seymiku reassumere deklaruiemy.

Należyte za rok wielkie prace, fatygi y reszty w przeszley funkcyi dyrektor-skiej, iako też y w przyszley kommissarskiej spendowane od zrzeczności wielmożnemu iegomość panu staroście naszemu pamięć ofiaruiemy; tudzież iegomość panu Piotrowi Galimskiemu—stolnikowi Orszańskiemu za funkcją commissarską similem gratitudinem appromittimus.

Dla uczynienia zaś relacyi funkcyi kommissarskiej dla lepszey informacyey województwu, pro oportunitate temporis et exigentia necessitatis, daiemy moc ichmość panom kommissarzom convocandi et intimandi seymik przez swoje innotescencie. Działo się w Brześciu, dnia piątego Stycznia, roku tysiąc siedmsietnego czwartego.

U tego laudum podpis ręki temi słowy: Jan Sapieha—starosta y marszałek koła rycerskiego województwa Brzeskiego. Któreż to laudum, przez osobę wyżmianowaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.



1705 г.

Изъ книги за 1705 годъ, стр. 3047.

339. Манифестъ депутатовъ Сандомірской конфедераціи.

Рады, сановники и депутаты Сандомірской конфедераціи, собравшись въ г. Брестъ, по примѣру предковъ и для памяти потомства, симъ воззваніемъ протестуютъ во имя Бога, свободы и чести противъ разныхъ чудовищъ — ксендза Радзѣвскаго — архіепископа Гнѣзненскаго, Петра Якуба Брониса и всѣхъ ихъ сторонниковъ, возставшихъ противъ законнаго короля

и завязавшихъ непріязненныя для него сношенія со Швеціей, съ цѣлію посадить на польскій тронъ новаго электора. Сами же они — депутаты остаются на сторонѣ избраннаго ими короля Августа II-го и Сандомірской конфедераціи, съ полною готовностію — преслѣдовать своихъ противниковъ, какъ враговъ отечества, до последней капли крови.

Roku tysiącznego siedmsetnego piątego, miesiąca Julii iedynastego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim — czesnikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanawszy oczewisto u akt starościńskich imć pan Stanisław Karnicki — stolnik Inflant-ski tę manifestacją na rzecz w niey wyrażoną, do akt podał, którą przyiawszy, a wpisując w xiegi, słowo do słowa tak się w sobie ma:

My rady, dygnitarze y deputaci, a republika do confederaciey ieneralney Sandomirskiej naznaczeni, którzy na to miejsce ex zelo boni publici na ratunek oyczyzny zgromadziliśmy się, do wiadomości terażniejszych y potomnych wieków podaiemy; iż idąc chwalebnym przodków naszych przykładem, którym utrzymanie dostoięństwa pańskiego y zachowanie oraz poprzysięgley wierności, tudzież y obrona wolności zawsze była vi-tae et fortunae carior, iako to dawniejsze confederacie — Jędrzeiowska, Wiślicka y Tyszowiecka y inne, veluti prototypon virtutum maiorum nostrorum ukazują, — więc y my, żadną burzą, ani nawalnością bel-lorum w podściwości naszej nie poru-szeni, stateczną y nienaruszną nigdy er-

ga maiestatem et libertatem certuiac za miłością, pokazać to światu chcemy, że non omnia apud veteres meliora y że idem est in nobis, quod in maioribus gloriae et fidelitatis exemplum. — I lubo niektórych, mianowicie — xiedza Radzie-iowskiego, arcybiskupa Gnieźnieńskiego, y pana Piotra Jakóba Bronisza, partu-rire et nutrire monstra niewdzięczności y złamania wierności conterminum mari docuit et fluctuans burzliwych nieszcze-śliwości tempestas, non evitata scylla cha-ribdi inhaerere kazała; godzi się iednak światu całemu pokazać, że y w nas non sterile virtutis saeculum, kiedy Bogu wia-ry, panu wierności, libertati suum decus zniezepsowaną malignitate saeculi dotrzy-muiemy podściwością. Niechay tych po-mienionych osób y wszystkich adhaeren-tów Szwedzkich zawziętość, iako chce fraudem involvat verbis, w etymologiach nayiaśniejszego imienia Salomona szuka, którego maiestas przeciwko wiarołom-nych non utitur casta aspecta contenta solo! Niechay victricia arma wymyśl-nemi imionami y szkalowaniem ruynuje y szpeci; sed nobis melior dextera lin-gua! Niechay zagrzebioną et incinera-tam złych ziażdów, periuriis napełnio-nych spisków in incendium oyczyzny od-



grzebuie iskierkę; z tym wszystkim suam docebit mugire iuventum! Niech iako chce regni incuset fata ipse fatum suum,— bo frustra incausas fata, dum cudis ipse mala! Niech niesłusznie na wolność nie narzeka w upadku honoru swego, który ią fastui suo et ambitioni immolat, y to cnotą bydź mieni, co zemstą y zawziętością swoją dowodzi! Zatrzymana bowiem intra pectus tempestas, przymuszane popędliwych gniewów alto silentio niesłuszne zarzuty, podobne do owego węża, qui dum latuit, hausit quod vomit; inter virus zachcą zmieszana dolo suo rzecz-pospolitą supidam pacis niepewnym traktatem: sic esca adornat piscator hamum, ut gustum persvadeat mortis. A tak dopiero uwichławszy zdradliwą ponętą w prawdziwym postawił by labirincie oyczyznę, quae dum intravit, nescit qua exeat arte, używa in consortium nieszczęśliwości publiczney senat, żeby się autorizowała tym bardziey usurpata potestas, składa seymiki praesumptuoso et ausu ziazdy publiczne nakazuie, consilia determinuie, chłodzi traktatem, który suavitus proponowana insciis a ludidrio zawsze zakończoną, zgola gromadzi populum seditione, non ratione,— bo ad gloriam nemo sibi socium quaerit, ad lauream flagitii maxima turba placet, wyrzuca nieprzytomność pańską w oyczyźnie, którego by nigdy przytomnego nie życzył, quae cupit increpat. Ale to to podobno boli, że iuż revelatum populo arcanum, iż w oyczyźnie naszej non principem quaerunt, sed publica damna. Ale też iuż y i. k. mość, pan nasz miłościwy, zbliża się ku oyczyźnie swojej et sanguinem suum regium na obronę iey niesie, nescitque sibi vivere insimul vivat et patriae; a tak dobry Bóg pokazać może, że którym displicuit absentia, displicebit et praesentia; zwodzi się y tym samym populus sekretniejszych rzeczy mniey wiadomy, że na każdego pseudo-

electa externae, a osobliwie vicinae monarchiae, (iako w uniwersale świeżym dołożono) iuż recognoscunt za króla, a recognoscens reprobant ficta pro veris haberi, w czym y samego xiędza Radzieiowskiego, arcybiskupa Gnieźnieńskiego, redarguit. Obok tu każdy widzieć y postrzedz się może, iakiemi obrotami złośliwy dowcip narabia, aby to iako naypozorniey y iako nayozdobniey wystawił, co w osobie y akcyey tego nie tylko turpe, ale exosum et abominabile. Widząc tedy w takowey persecutiei maiestati i. k. mości, pana naszego miłościwego, widząc in honorem et fortunam iego nie tylko ściagnione ab extra arma, ale też wprowadzoną in exitium rzecz-pospolitą y wolności iey pomienioną potentia, widząc zburzone stany rzeczy-pospolitey, widząc rozerwane skrytemi zdrady, a potym iawnemi y nieustaiącemi praktykami siły iey,— widząc iednych ambitione pociągnionych, drugich turpi lucro et blanditiis corruptos, trzecich nimis vi et imperio przymuszonych do równey z sobą zawziętości, że my poddanego intrusa a nie electa trzymamy, a tego, którego Bóg et libertas constituit, nie tylko opuścili, ale prześladowali y za pana więcey nie uznawali; tedy my, brzydząc się naprzód faeditate periurii, ne infelicis luamus periuria Troiae,—zachowuiąc przytym werność y posłuszeństwo, recognitionem panowania i. k. mości, pana naszego miłościwego, a osobliwie w niebytności iego,— stawaiąc oraz przy konfederaciei Sandomirskiej, która we wszystkich punctach, clausulis et ligamentis, iako firmentum et basim praw y wolności naszych, a oraz et praesidium maiestatis et vinculum cnoty y podściwości naszej tot solennitatibus et iuramentis stwierdzoney plausuque publico całej rzeczy-pospolitey et inalterabili fide erga maiestatem warowaney y umocnionej, nie



tylko stwierdzamy, ale et iterato actu publice zeli et ardoris nostri przeciwko panu y wolności naszej do consensu omnium invocuiemy y ratificuiemy: bo iakośmy raz circa legitimam et solennem electionem i. k. mości stawać, fortuny y zdrowie nasze ważyć deklarowali y obowiązali, tak y teraz, za powszechną zgodą obowiązuiemy się, wszystkie zaś actus, które kolwiek antecedentur iakimkolwiek kształtem et quocunque titulo przeciwko maiestatowi i. k. mości et violentam usurpationem throni regii et indebitam electionem, którą externa potentia et nefarius ausus insolentis malitiae malevolorum czynić praesumował, y iakoś my u teyże konfederacy Sandomirskiej reprobowali y przeciwko temu manifestowali się, tak y teraz manifestuiemy; a nie mniej y przeciwko actowi w Warszawie, pro undecima Julii, anni praesentis illegitime, captiose et fallaciose złożonemu protestuiemy się y wszystko to, cokolwiek by tam reclamantibus et repugnatibus nobis stanęło, improbamus, execramus et pro inani, illegitimo, violento et abusivo mieć chcemy y mamy,—mając tych wszystkich, którzy pomienione ziaždy zagaiają, praktykują, solennizują, kontynnują y autoryzują pro perduellibus et hostibus patriae, protestując się przed Panem Bogiem y światem, że raz obranego pana, nayiaśniejszego króla imści Augusta wtorego, pana naszego miłościwego, trzymać y nie odstąpić, y przy dostojenstwie iego zdrowia y fortuny wyżyć chcemy, y że niwczym konfederacy Sandomirskiej nieubliżamy y ubliżyć nie damy, excypuiąc osoby tych ichmć, które porzuciwszy partes contrarias, spólnie z nami stawiają y stawać non desistent, gotowi będąc etiam extrema quaeque ponieść, a niżeli tey konfederacy etiam in minimo praeiudicare dopuścić,—ponieważ sola virtus, amor principis et con-

servatio iurium in documentum posteris gloriosae fidelitatis y zaszczytu wolności condidit, co y krwią samą obsignare gotowiśmy. Upraszamy przy tym iaśnie wielmożnego imć pana Stanisława hrabi Denhofa—miecznika koronnego, iako marszałka generalnego konfederacy naszej Sandomirskiej, aby ten manifest nasz, rękami naszymi stwierdzony, wydrukować, do grodów podać y publikować rozkazał, któremu nie tylko od nas należy laurea gratitudinis, ale et sera posteritas celebrabit decus et gloriam eius, za tak stateczną ku panu życzliwość, wierność y za tak wielkie w usłudze rzeczy-pospolitey trudy,—gdy go ani ratio sanguinis, ani w popioły obrócona substantia, ani żadne illicia in adversa nie pociągnęły, y ztąd mu też na potomne wieki baczna meritorum oyczyzna osobliwą wdzięcznością y nagrodą powinna. To tedy z powinności naszej y obowiązku ku maiestatowi i. k. mości, pana naszego miłościwego, żarliwości, tudzież na utwierdzenie konfederacy naszej Sandomirskiej, iako salutaris operis et ad gloriam narodu naszego perennaturi, a niemniej et reprobationem omnium contra maiestatem moliminum ziazdów, spisków et quacunque forma wychodzących praktyk et recentis idoli, abominationem, exinanitionem et annihilationem wyraziwszy, rękami naszymi ten manifest nasz stwierdzamy. Działo się w Brześciu-Litewskim, dnia iedynastego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego piątego.

U tey manifesty podpis rąk temi słowy: Stanisław Denhof—miecznik koronny, marszaszałek konfederacy ieneral-rzeczy-pospolitey; Janusz Korybuth—xiążę Wiszniowiecki—woiewoda Wileński; Michał Korybuth—xiążę Wiszniowiecki—kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit.-go; Maciej Radomicki—woiewoda Inowrocławski, ienerał wielko-polski;



Marcin Chometowski—wojewoda Mazowiecki; Władysław Sapieha—wojewoda Miński; Alexander Andrzej Radomicki—kasztelan Poznański; Marciian Wołowicz — marszałek wielki w. x. Lit-go; Karol Stanisław książę Radziwiłł—kanclerz wielki w. x. Lit-go; Jan Szembek—podkanclerzy koronny; Ludwik Pociej—podskarbi wielki w. x. Lit-go; Jakub Chometowski—kasztelan Czechowski; Kazimierz Zaranek — strażnik w. x. Lit-go, chor. w. x. Li.; Alexander Kampowski—stolnik województwa Brzeskiego, deputat do konfederacy ieneralney z województwa Wileńskiego; Dominik książę Szuyński—chorąży województwa Brzeskiego, deputat do wolney rady y do konfederacy ieneralney per constitutio-

nem; Renald Sadowski — pisarz ziemski y deputat do konfederacy województwa Brzeskiego; Jan Kazimierz z Żywca Komorowski—pisarz ziemski Mozyrski, deputat województwa Brzeskiego do rady walney; Woyciech Bogusławski—Płocki starosta; Mikołay Jabłonowski—konsiliarz woysk zkonfederowanych; Zygmunt Benedykt z Chrzanowa Chrzanowski—czesznik y podstarości sądowy y deputat do konfederacy z województwa Brześcieńskiego; Stanisław Józef z Tyszkowicz Tyszkowski, podstoli y deputat do konfederacy z województwa Brześcieńskiego. Który to manifest, przez osobę wyż wyrażoną ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podany, jest przyięty y wpisany.

1705 г.

Изъ книги за 1705 годъ, стр. 3289.

340. АКТЪ КОНФЕДЕРАЦІИ в. к. ЛИТОВСКАГО, СОСТАВЛЕННЫЙ въ лагерьъ подъ БѢЛЬСКОМЪ.

Все рыцарство, какъ польскихъ, такъ и чужеземныхъ наемныхъ войскъ, находящееся въ обозъ подъ БѢльскомъ, подъ командой гетмана в. кн. Литовскаго, постановило:

1) Не только оставаться вѣрнымъ римско-католической вѣрѣ; но и отстаивать главенство и господство апостольской столицы противъ злоумышлений на нее Шведовъ, даже до послѣдней капли крови.

2) Также до послѣдней капли крови отстаивать достоинство короля Августа втораго, такъ какъ въ особѣ его, свободно избранной всѣми, заключается не только честь и достоинство рѣчи-посполитой, но и основаніе ея правъ, воль-

ностей и равенства; объ этой рѣшимости рыцарства увѣдомить короля чрезъ особаго депутата.

3) Держаться Сандомирской конфедераціи, какъ одобренной рѣчью-посполитой; другія же сборища считать порожденіемъ тщеславія и сѣбен.

4) Крѣпко стоять, какъ за достоинство и власть гетмана, такъ и за равномерное и правильное производство заслуженнаго жалованья.

5) Вѣрность и непреложность вышепостановленнаго засвидѣтельствовать общей присягой, съ одной стороны—войска, а съ другой—гетмана.

Roku tysiąc siedmsetnego piątego, miesiąca Nowembra czternastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przedemną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y

podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imci pan Stanisław Zawistowski—towarzysz chorągwie pancerney iasnie ośmieczonego xiecia imć pana wojewody Wileńskiego, to konfe-



deracją, na rzecz w niej niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisana:

Confederacya woysk w. x. Lit., w obozie pod Bielskiem w kole ieneralnym uczyniona dnia dziesiątego Nowembra, roku tysiąc siedmsetnego piątego.

My, wszystkie rycerstwo woyska i. k. mości w. x. Lit., tak polskiego, iako cudzoziemskiego zaciągu, pod władzą buławy iśnie oświeconego xięcia imści hetmana w. w. x. Lit. zostający, y aktualnie za dostojenstwo i. k. mości Augusta wtórego, pana naszego mił., całą kampanię pracuiący, na terażniejszym kole naszym takowy między sobą czyniemy, pod obligiem wiary, honoru y sumnienia, nierozzerwany obowiązek: naprzód, iż przy wierze świętej katolickiej rzymskiej, którą, everso statu rz-ptej Szwedzka potencia wyniszczyć usiłuje y bezbożnym manifestem na władzę stolicy rzymskiej już się targnęła przeciwna strona, przyrzekamy sobie, że życie nasze chętnie na szanc nieść będziemy y wprzód umrzeć y zginąć wszyscy wolemy, niżeli tę wiarę ś. naszą katolicką rzymską y władzę supremi capitis kościoła Bożego w naymniejszym punkcie widzieć nadwężoną. Jako zaś maiestat i. k. mości Augusta wtórego, pana naszego mił., sacrum et venerabile nomen legibus wierne y statecznie dotąd, bez żadney przewrotności, trzymaliśmy, tak do ostatney kropli krwi wolnie obranego monarchy y pana swojego manutenere będziemy, y tego, którego swobodna elekcja na tronie posadziła, do zguby życia naszego zaszczycać obliguiemy się y poprzysięgamy. Którą deklaracją ichmość pp. posłów do nayiaśniejszego króla imć Augusta wtórego, pana naszego mił., podług daney sobie od iśnie oświeconego xięcia imści hetmana wielkiego w. x. Lit. instrukciey, tam wyrażonym osobom y wyrażonemi

punktami ordinuiemy. A że w osobie nayiaśniejszego pana naszego Augusta wtórego, szczęśliwie nam panuiącego, wolności naszej,—bo wolney elekciey żadnym postronney potenciey przymusem, ani obessae curiae imposita dominatione niezamazany—widziemy starożytnego prawa fundament, tedy razem libertatem in maiestate, a w królu panu swoim wolność stanu szlacheckiego bronić, ani odstępować do gardł swych obliguiemy się. Więc abhorrendo nova, mimo prawo, molimina, przy iedney świątobliwej, iako się podściwym godzi polakom, confederaciey Sandomirskiej, którą cała rzeczpospolita acceptowała, stawać deklaruiemy; inne zaś pro vano et ambitioso partu mamy y będziemy mieć. A zatym, ktobykolwiek władzy y buławy wielkiej iśnie oświeconego xięcia imści hetmana wielkiego w. x. Lit. umnieyszał powagi, swoiey albo krwią naszą zapracowane żołdy, ruinuiąc dispositie coaequationis legum, a w tym same coequatie nadwężając, mimo wyrazną tak wielu seymów wolę, przymusiwszy tylko abusiva potestate braci naszych xięstwa Żmoydzkiego, y to non sponte erecta mole, podatki do siebie wnosić kazał; tedy, ani władzy hetmańskiej wielkiej buławy w naymniejszym punkcie, ani płacy naszej—według postanowienia praw porównania z koroną, ani iurium coaequationum—nie odstapiemy; w czym daimy obowiązana przysięgi deklaracją iśnie oświeconemu imści hetmanowi, że honor iego ministeryi nakłonić in minimo nie zezwolemy. Ina to my rycerstwo wszystkie i. k. mości w. x. Lit. przyrzekamy sobie kawalerskie noworepetendo po kilka kroc: iż naprzód wiarę ś. katolicką y władzę oycy świętego, iako universalną głowę, pasterza kościoła Bożego, a potym dostojenstwo y osobę i. k. mości Augusta wtórego, pana naszego miłościwego, nie odstapiemy, póki życia y sił do



obrony maiestatu iego stawać będzie, tak invasora, iako intrusora korony naszej wojować zechcemy y przyrzekamy. Także w osobie pańskiej y królewskiej najjaśnieyszego Augusta wtórego, pana naszego miłościwego, wolność naszą, a w wolności buławy wielkiej authoritatem iaśnie oświeconego xięcia imci hetmana rzeczą samą utrzymać, eo iuramus puncto. Wzajem także iaśnie oświecony xiąże imść hetman wielki w. x. Lit. poprzysiężone zanosi deklaracie, że tak katolickiej wiary świętej systemata we wszystkich punktach, iako też maiestat i. k. mości Augusta wtórego, pana naszego miłościwego, oraz tuitionem wolności stanu szlacheckiego y płacy naszej

krwawey według coaequaciey y repartitiei bronić y trzymać będzie.

Dat. w obozie pod Bielskiem, die dziesiątego Nowembra, roku tysiąc siedmsetnego piątego.

U tey konfederaciey y podpis iaśnie oświeconego xięcia imści hetmana wielkiego w. x. L. temi słowy: Michał xiąże Wiszniowiecki, hetman wielki w. x. Lit.; a przy podpisie iaśnie oświeconego xięcia imści sequuntur podpisy ichmć pp. półkowników, officialistów y deputatów z koła towarzyskiego woyskowych w. x. Lit. Któraż to konfederacia, przez osobę wyż pomienioną ku aktykowaniu podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1706 г.

Изъ книги за 1702 — 1706 годы, стр. 3429.

341. Постановленіе дворянства Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальный сеймикъ и узнавши содержание реляцій двухъ посольствъ — въ сенатъ и ко двору Царя Московскаго, постановили:

1) выдавать провіантъ людямъ Московскаго Царя;

2) собрать подымное — по четыре злота съ дыма;

3) сборщикамъ выдать плату по грошу отъ злотаго;

4) выдать также по 15 грошей съ дыма подстаростѣ Жмудскому за его хлопоты и траты по уплатѣ Московскаго провіанта;

5) выдать тоже по 4 гроша съ дыма и двумъ комиссарамъ Московскаго провіанта;

6) къ подстаростѣ Жмудскому послать депутата съ просьбой, чтобы на будущее время воеводство

не было отягощаемо излишнимъ требованіемъ провіантовъ, и чтобы оно было въ размѣрахъ узаконенныхъ;

7) депутата, за его труды и траты, уволить отъ взноса подымнаго съ 60 дымовъ;

8) что касается чоповаго и шеляжнаго, то администраторы этой подати должны представить отчетъ въ ея израсходованіи и выдать изъ нея раціоны ротмистрамъ, затратившимъ на содержание хоругвей свои деньги;

9) также Брестскому писарю, Брестскому скарбнику, маршалку фискальнаго сеймика и другимъ лицамъ выдать вознагражденіе — частію изъ теперешняго чоповаго — шеляжнаго, частію изъ будущаго;

10) фискальнымъ судьямъ уплату отложить до будущаго фискальнаго сейма.

Roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego szóstego, Januarii 13 dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, ak-  
tami starościńskimi, przede mną Zyg-

muntem Benedyktem Chrzanowskim — cześnikiem y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, personalliter stanawszy imć pan Jan Tokarzew-



ski, laudum województwa Brzeskiego, w sprawie y rzeczy w niem niżej wyrażoney, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich województwa Brzeskiego podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, na seymik fiskalny, immediate przed gromnicznym przypadający, ex limitatione onego, do Brześcia zgromadzeni, będąc dwoiaką ichmość pp. posłów z Grodna—tak ex senatus consilio, iako też y ode dworu niaśnieyszego Cara iegomości Moskiewskiego powróconych, uczynioną sobie relacją edocti, że w conjunctionach teraznieyszego niebezpieczeństwa czasu, nie tylko od wydania na ludzie iego Carskiego wielichestwa desygnowanych prowiantów nie jesteśmy uwolnieni, ale też radą zjazdu Grodzieńskiego y uchwalonego circumscripti pozostaliśmy, abyśmy podymne z każdego dymu po złotych cztery na zapłatę woysku składali y one in termino praefixo wnosili.

W której to impositiey gdyśmy żadnego do uwolnienia się sposobu wynaleźć nie mogli przysilowań, iako sub malleo et incude pozostającym, nato zezwolili, aby kto nie wydał do tych czas prowiantów na ludzie iego Carskiego wielichestwa, zarówno z drugimi każdy oddawał.

Przytym contenta rady Grodzieńskiej acceptować, podług której uchwalone podymne lubo na nas zruynowanych przeciężkie, conformuiąc się iednak do górnieszych województwa powiatów, wydać one z każdego dymu po złotych cztery currenti moneta zezwoliliśmy; do którego exakciey y poborców: iegomość Jana Buchowieckiego—skarbnika Brzeskiego y imię pana Jana Karola Hohola—czelnika Orszańskiego obrawszy, solari-

um na każdego od złotego—po groszu naznaczami.

A że imię pan Książewicz, podstarości xięstwa Zmuydzkiego, ciun Dyrwiański, generalny commissarz, do wybierania prowiantów na woyska niaśnieyszego Cara iegomości Moskiewskiego destynowany, mając sobie z różnych województw y powiatów xięstwa Litewskiego conferowane honorarium, nie małe przez życzliwe staranie y interpozycie swoje tym województwom y powiatom świadczy w contrybucjach allewianie; nasze zaś województwo bez tey offerenciey coraz w większych a większych pozostaje ciężarach, (gdy pierwszych ieszcze nie wydawszy prowiantów, na drugie y na trzecie świeże zachodzą ukazy); zaczym, chcąc similem pozyskać imię pana ciwna Dyrwiańskiego affectum, z każdego dymu na iegomości—po groszy piętnaście praesenti laudo nostro uchwalamy, sine ullo do tych groszy piętnastu imię pp. poborców solario.

Także respektuiąc na przeciągłe prace ichmość pp. commissarzów naszych, odbierających prowianty na ludzie iegomości Carskiego wielichestwa—imię panu Trembickiemu y imię panu Dombrowskiemu od złotego—po groszu iednemu na obudwuch, to-iest, z dymu po groszy cztery przydajemy, y ten wszystek podatek, wynoszący złotych cztery groszy dziewiętnaście, wydać razem z dymów naszych deklaruiemy..

Któremu to podymnemu ponieważ terminum exolutionis rada Grodzieńska praescripsit, — aby we cztery niedziele po seymiku gromnicznym było wnoszone; przeto ichmość pp. poborcowie lubo są in praesenti actu obrotni, nie mają przed czasem wymagać tey importanciey, ale na przypadłym specyfikowanym terminie, tu w Brześciu zasiadwszy, przez drugie cztery niedziele, ten podatek odbierać powinni, iakoby z onego co na-



leży woysku doszła zapłata; a co na iegomość pana Książewicza—z dymu po groszy piętnaście, naszą contulimus gratitudine,—ta przez ręce imć pana Franciszka Fiedziuszka—stolnika Połockiego aby oddana była.

Którego to imć za posła do imć pana Książewicza używszy, upraszamy o to, aby iako naysprędzey do Tykocina, lub do Grodna chciał pospieszyć, wszystkie nasze tak znaczne dolegliwości, prementes calamitates wyrazić, tę naszą offerentią ipso actu na imć uchwaloną ubezpieczyć y tę od imci pozyskać sponsonem, aby wojewódstwo nasze dalszemi nowem nie było onerowane prowiantami, a od dawniejszych conflagracyi wolnemi zostali, y abyśmy podług abiuraty w grodzie naszym zaprzysięgley, a nie większey zatrzymane dodali prowianty; w czym wszystkim aby imć pan marszałek nomine nostro dał imć panu posłowi, od nas w tę delegacją uproszonemu, instrukcją hoc negotium commitimus im.... pociągając imści pana Fiedziuszka—stolnika Połockiego do prędszey in desideriis nostris excursiey in vim prac, fatyg y podróżnych kosztów, z dymów sześciudziesiąt od płacenia podymnego imści uwalniamy.

Quod attinet czopowego y szeleżnego, ponieważ currentia onego skraca się; a ichmość pp. administratorowie do tych czas żadney informaciey nam nie dali: in quem usum ten podatek obrócił się? na przyszłym seymiku rationes z onego dare tenebuntur ichmość pp. rotmistrzom, którzy swoim własnym kosztem wyprawdzali, a de plano swoiey należytości nie odebrali.

Ichmość pp. commissarzów, iako to: imć p. Jana Buchowieckiego—podstolego Grodzieńskiego, pisarza grodz-

kiego naszego, in duplici functione commissarza zostającego, którego nie tylko na commissiey prowincialney Wileńskiej, ale y tu w naszym województwie prae-cise gesta usługa pociąga nas za podięte ichmość prace y koszty, iako do naysprędszey ukontentowania obligatiey; przytym imć pana Buchowieckiego—skarbnika Brzeskiego, imć pana Ambrożego Kościuszka—podczaszego Owruckiego y innych, cokolwiek imć debet sine ulla delatione z czopowego y szeleżnego, tak terazniejszego, iako y przyszłego ukontentowania deklaruiemy.

Nagradzając roczną usługę imć pana Kazimierza Kościuszka — podczaszego Pińskiego, marszałka seymików naszych fiskalnych, exemplo conferowaney y drugim ichmość in antecessum będącym marszałkom offerentiey naszej gratitudinem, dwa tusięcy złotych z czopowego y szeleżnego in parte z terazniejszego, a in residuo z przyszłego naznaczamy, y de pleno oddać upewniamy.

Inne zaś długi, pensie ichmość pp. se-dziom fiskalnym przynależące, largicie y offerencie nasze, także conflagraty wielkie ichmość deklarowane et tot laudis approbowane, do przyszłego następującego in crastinum po gromnicznym odkładamy seymiku fiskalnego. Działo się w Brześciu, in solito obrad naszych loco, roku tysiąc siedmsetnego, miesiąca Januarii trzeciego dnia.

U tego laudum podpis ręki temi słowy: Kazimierz Franciszek Kościuszko—podczaczy Piński, marszałek seymika fiskalnego wojewódstwa Brzeskiego. Które to laudum, przez osobę w wierzchu mianowaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.



1706 г.

Изъ книги за 1702 — 1706 годы, стр. 3896.

342. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на лимитаціиномъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на лимитаціиный сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) Собрать со всѣхъ имуществъ воеводства подать въ 30,000 битыхъ талеровъ и внести ее въ теченіи двухъ недѣль, согласно съ контрактомъ комиссаріата—на содержаніе саксонскаго войска.

2) Не внесшіе къ этому сроку назначенной части—подлежать отвѣтственности, предусмотренной и постановленной въ контрактѣ.

3) Сумма эта должна быть взимаема Саксонцами при соучастіи котораго либо изъ комиссаровъ.

4) Для устраненія неудобствъ при ея сборѣ, вслѣдствіе настоятельныхъ требованій провіанта появившимся московскими войсками, послать къ Шереметеву и кн. Ромодановскому посла, съ заявленіями желаній воеводства, послѣ же за труды освободить отъ саксонской подати.

5) Вслѣдствіе крайняго разоренія воеводства и удаленія изъ оного многихъ жителей, покинувшихъ свои дома — назначить новый тарифъ на подать, такъ какъ прежній былъ составленъ при другихъ и болѣе счастливыхъ условіяхъ.

6) Старые долги — казакамъ, комиссарамъ, уплачивать изъ этой же подати, но только—по удовлетвореніи Саксонцевъ.

7) Настоящихъ комиссаровъ, въ вознагражденіе за ихъ труды по взиманію податей, освободить отъ всякой отвѣтственности; въ случаѣ недочета 30,000 талеровъ, защищать ихъ отъ всякихъ недоброжелательныхъ нападеній и выдать имъ по битому шестаку съ дыма.

8) Маршалку настоящаго сейма—издать универсалы для скорѣйшаго взноса податей и московскыхъ провіантовъ.

9) Для облегченія крестьянъ отъ тяжести постоянно возрастающихъ податей — взыскать по 1 тынфу, какъ съ праздношатающихся, такъ и со всѣхъ неосѣдлыхъ—мужескаго и женскаго пола, находящихся въ услуженіи жидовъ, которые не несутъ никакихъ повинностей. Списки онымъ лицамъ должны составить ландвойты и бурмистры и предъявить ихъ, вмѣстѣ съ собранными деньгами, назначенному на сей предметъ комиссару—въ опредѣленный срокъ; при этомъ они должны засвидѣтельствовать ихъ вѣрность присягою; подъ опасеніемъ штрафа — во 100 копъ грошей литовскихъ; также точно должны заплатить штрафъ во 100 к. лит. грошей и жида, не вписавшіе въ оныя находящихся у нихъ людей.

Праздношатающіеся должны сами за себя внести подать; за лицъ же, находящихся въ услуженіи,—ихъ хозяева, подъ опасеніемъ за ослушаніе тройной платы.

11) Противъ лицъ на внесшихъ, комиссаръ долженъ произвести экзекуціи и, при содѣйствіи другихъ властей, взыскать слѣдующее.

12) При взносахъ онъ долженъ наблюдать строгое исполненіе закона—объ укрывательствѣ христіанъ жидами, и собранную сумму передать воеводству.

13) Вознаградить комиссаровъ московскаго провіанта—по битому шестаку; въ случаѣ ихъ отказа отъ этой должности, избрать комиссаровъ новыхъ.

14) Сеймъ отложить до 15 ноября.

Roku tysiąc siedmsetnego szóstego, miesiąca Oktobra dwudziestego ósmego dnia.

Na urzędzie surrogatorskim województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imię pan Pniewski, laudum powtórney limitacyey, na rzecz w nim niżej wyrażo-

na, ku aktykowaniu do xiąg surrogatorskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, na seymik in fundamento limitationis do dnia dzisiejszego, to iest, do dnia dwudziestego trzeciego Oktobra, na miejsce obradom



naszym zwyczajne do Brześcia zgromadzeni.

Dotrzymując obowiązku, przez ichmć pp. posłów naszych postanowionego, y umówioney summy z commissariatem nayiaśnieyszego króla i. mści, pana naszego miłościwego, na woysko saxońskie, w wypłaceniu chcąc dotrzymać punctualiter, ex publico praesenti uchwalamy assensu, — aby wszyscy ichmć panowie obywatele województwa Brzeskiego cuiuscunque status, praecminentey et conditionis będące, — tak possessores, administratores et tenutarii dóbr wszelkich, duchownych, świeckich y królewskich, uchwalony podatek, na przyszłym immediate, ad proportionem trzydziestu tysięcy talarów bitych uchwalony y na dymy exdywidowany naydaley — in spatium dwóch niedziel inclusive, wnosili. A ktoby w pomienionym czasie importantey, należący do ichmć panów commissarzów nie uczynił; tedy ten rigori, w complanacyi z commissariatem i. k. mści postanowionym, subesse powinien.

Która summa, przez exekucyą ludzi i. k. mści saskich, in assistencya którego z ichmć panów commissarzów extendi ma.

A że pomienionego podatku currentiam interveniens imści pana oberszterleynanta y kommissarza Moskiewskiego do prowiantów impeticią miesza y trudni, surową grożąc exekucyą; przeto, succurrere chcąc indemnitati, uprosiliśmy za posła do iaśnie wielmożnego imści pana Szeremeta, feldmarszałka woysk nayiaśnieyszego Cara imści Moskiewskiego, także y do iaśnie oświeconego xięcia imści Romodanowskiego, w punktach w instrukcyach wyrażonych, cum expositione imści pana Piotra Galemskiego — stolnika Orszańskiego, któremu instrukcyą imści panu marszałkowi koła naszego in desiderio województwa z podpisem ręki dać zlecamy. In vim grati-

tudinis za podjętą fatygę ab onere płacenia kontribuciey saskiey dymy uwalniamy.

Ponieważ dla przyścia woysk różnych, onych subsistencie, obozy y locacie, osobliwie nieprzyjacielskie popalenie y kontribucie różne y nieustaiące, znaczna stała się dyminucya dymów, abiuracie in antecessum florenti aevo czynioney nie correspondująca; iż ludzie nie tylko wyniszczeni ze wszystkiey fortuny, ale drudzy rozeyść się musieli; przeto consulendo ostatniey ruinie et integritati województwa całego, przywodząc ad executionem laudum seymiku przeszłego, wszyscy obywatele zgromadzeni przysięgę super quantitate dymów przed urzędem ziemskim y wielmożnym imści panem surrogatorem województwa Brzeskiego, observata iuramentorum solennitate uczyniliśmy y wykonali y nową taryfę sporządziliśmy.

Abiuratą zaś starą per iniuriam temporum znacznie umniejszoną y uciążliwą, aby ad archivum publicum przez wielmożnego imści pana chorążego województwa naszego, tudzież imć pana marszałka koła naszego sub sigillo tychże ichmć oddana była. Jaśnie wielmożnemu imści panu podskarbiemu wielkiemu w. x. Lit., żadne ekstrakty wydawane nie były ab actu seymiku teraznieyszego requirentibus — upraszamy; które kolwiek zaś przedtym pomienioney taryfy wyszły, one cassuiemy. Którą taryfę ichmć panowie urzędnicy ziemscy y imć pan surrogator przysięgą stwierdziwszy y zcombino-wawszy podpisami rąk swoich y imć pana marszałka koła naszego, do akt grodzkich podać mają.

Długi dawniejsze także ichmć panów commissarzów kozackich, różne przez lauda assecurowane, ex remanentis uchwalonego podatku na woyska i. k. mści saskie, po wypłaceniu trzydziestu tysięcy talarów bitych, płacone być mają.



Ten zaś podatek na woyska auxiliarne i. k. mości z województwa naszego, aby lepiej mógł być elucidowany, rozumie się ma z każdego dymu po dwa talary bite una cum solario, tak na ichmość panów commissarzów saskich, iako y z województwa obranych; z którey tedy remanencji calculum województwu ichmć panowie commissarze nasi uczynić omnino powinni będą. A wzajem wdzięczności, activitati et sollicitudini ichmość panów commissarzów województwa naszego, iż reconciliata i. k. mości Augusta wtórego, pana naszego miłościwego, maiestate, znaczne nam w tym podatkowaniu przynieśli levamen, assekuruie ichmć, iż czego by kolwiek ad complementum namówioney summy trzydziestu tysięcy talerów bitych nie dostawało, tedy adinventis mediis et modis, de proprio założyć deklaracie y od wszelkich impeticyi, które by ex ratione funkcyi terażniejszey ichmć, przeciw onym że od kogoż kolwiek wybuchnąć miały, — zdrowie, honor y fortuny ichmć evinkować, bronić et contra persequentes, tanquam hostes województwa, consurgere tenebitur.

Zawdzięczając prace, fatigi y koszty poniesione na powtórney cadencyi seymiku, który dla wielu publicznych przyczyn w dalszy czas limitować się musi, chcąc w przyszły czas do zwykłej województwa przysługi zachęcić ochotę, imć panu Stanisławowi Bielskiemu — chesznikowi y marszałkowi województwa naszego, po szostaku bitemu z każdego dymu uchwalamy; — którą pensją z ichmć panów obywatelów, po wykonaniu iuramentu, przy wpisaniu się w taryfę, oddać powinien będzie. Temuż imć panu marszałkowi koła naszego committimus, aby wydał uniwersały po paraphiach, żeby contribucie saskie y moskiewskie prowianty iak nayprędzey wydawane były.

Przymuszają nas ustawiczne z dymów

od ludzi koło roli pracujących podatki y onych uciśnienia do nowych, dla folgi onym szukania sposobów nieraz w ciężkich razach praktykowanych podatków, to iest pogłównne — po tynfowi od ludzi lózných oboiey płci po miastach, miasteczkach, wsiach, karczmach, także we dworach szlacheckich, w miastach, miasteczkach żydzi mieszkające od czeladzi swey wszelkiego stanu y condiciey będących, osiadłości nie mających, do miasta z gruntów żadney powinności należących nie pełniących, — furmanów, piwowarów, browarników, słodowników, parobków, naiemników, ogółem wszystkich tak męzkiey, iako y białogłowskiey płci. Których ludzi lózných, w każdym mieście y miasteczku u żydów będących, szlachetni y sławetni panowie lantwoytowie, burmistrze y ławnicy regestr spisawszy, nikomu nie folgując, według niego pieniądze odebrać, y tak pieniądze odebrane, iako y registra, na dzień szósty miesiąca Nowembra do Brześcia y one do rąk imści pana Ambrożego Kościuszka Siechnowickiego — commissarza od nas obranego, odnieść powinni będą y regestr, iż prawdziwie spisany, w grodzie lub w sądach fiskalnych naypierwszych poprzysiądz powinni, pod winą sta kop groszy litewskich: każdy zaś burmistrz y żyd ludzi lózných w regestr wpisać powinien, żadnego nie tając, z męszczyzn y białogłów, pod takową winą sta kop, ieśliby się z rewizyey pokazało. Te pogłównne ludzie bez służby lózni — sami za siebie, za służących zaś — gospodarze płacić powinni, nie potrącając w należytey onym zapłacie, co uczynić mają pod zapłaceniem we troie. A imć pan commissarz, dla odebrania pieniędzy y regestrów, dnia szóstego Nowembra, w Brześciu zasiadszy, do dnia czwartego odbierać ma. W którym czasie, ktokolwiek nie wniesie z ludzi lózných y panów lantwoytów, burmistrzów y ław-



ników temu postanowieniu sprzeciwnych, imć pan commissarz, executyą przybrawszy, na assistencyą ludzi sprowadzić ma y ten podatek do dispozyciey woiewództwa exequować ma.

Które pogłównie — po tynfowi od osoby, imć pan commissarz, cum seria animadversione o chowaniu chrześcian przez żydów, według constitucyi odebrawszy, za dyspozycią woiewództwa wypłacić ma currenti moneta.

Doznawszy probatam przez niemały czas activitatem przez tychże ichmć panów commissarzów do moskiewskiego prowiantu uproszonych, lubo invitos et reluctantes, do powtórney uprosiliśmy funkcyi, którym in recompensam prac terażniejszych po szostakowi bitemu naczynamy. Tymże ichmość pp. commis-

sarzom praesenti obowiązujemy się laudo, iż ieżeliby od funkcyi commissarstwa do prowiantów na przyszłym exkuzowali się seymiku y więcey persistere nie chcieli; tedy ab hoc onere uwolniwszy, drugich ichmć obrać deklaruiemy. Seymik do dnia piętnastego Nowembra limituiemy. Działo się w Brześciu, dnia dwudziestego siódmego miesiąca Oktobra, roku tysiąc siedmsetnego szóstego.

U tego laudum podpis ręki imści pana marszałka temi słowy: Stanisław Bielski — chesznik, marszałek seymiku woiewództwa Brzeskiego. Któreż to laudum, przez osobę wysz mianowaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg surrogatorskich woiewództwa Brzeskiego przyjęte y wpisane.

1707 г.

Изъ книги за 1707—1709 годы, стр. 193.

343. Сеймиковое постановление на счетъ провіанта, податей и прочихъ сборовъ <sup>1)</sup>.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) поручить Станиславу Райскому, назначенному комиссаромъ для собиранія провіанта въ размѣръ 3.000 муки Московскому войску, — брать ее изъ Брестскаго магазина;

2) избрать пословъ, какъ для переговоровъ съ Московскими министрами, такъ и для переговоровъ съ министрами рѣчи-посполитой, въ видахъ обчегченія тягостей воеводства;

3) обязать бывшаго коммиссара Савидкаго представить отчетъ въ израсходованіи имъ талеровою подати на саксонскія войска;

4) велѣдствіе крайняго разоренія уволить отъ уплаты чоповаго и шеляжнаго имѣнія Кодынскія и Копыловскія, какъ внесшія уже треть податей, назначенныхъ съ нихъ фискальнымъ судомъ;

5) имѣнія езуитовъ, не вошедшія въ тарифъ, отложить на разсмотрѣніе будущаго громаднаго сеймика;

6) попросить ксендза пробоша епископа Луцкаго и Брестскаго уплатить слѣдующія съ него 435 тынфовъ стольнику Оршанскому, бывшему администратору, чоповаго шеляжнаго въ Яновскихъ имѣніяхъ.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, obywatele, szlachta woiewództwa Brześcińskiego, ziechawszy się roku tysiącznego siedmsetnego siódmego, dnia szesnastego

miesiąca Junii, ad solitum locum, na seymik za uniwersałami imci pana Benedy-

<sup>1)</sup> Сусцепты въ этому акту находятся на сторонѣ и заклеены; актъ вписанъ въ книгу подлинникомъ.



akta Buchowieckiego—podczaszego Brzeskiego, marszałka koła naszego, przypadający za iednostayną zgodą nas wszystkich to uchwalamy.

Ponieważ imć pan Stanisław Rayski—łowczy Bracławski, według traktatu Lwowskiego commissarzem iest naznaczony do wybierania prowiantu mącznego z dymów województwa naszego trzech tysięcy, na woyska niaśnieyszego Cara imści; tedy tegoż imć pana łowczego uprosiliśmy, aby z województwa naszego odbierał importantiam tu, w Brzeskim magazynie, do dalszey dyspozycji rady Lubelskiej; a żeby tym prędzey importantia tych mąk currere mogła, imć uniwersały swoje po parafiach wydał, obliguemy.

Tak do niaśnieyszego Cara imści ichmościów panów ministrów iego Carskiego wieliczeztwa, iako tey y do naszej rzeczy-pospolitey y do ichmościów ministrów oboyga narodów, obraliśmy za posłów, imć pana Zygmonta Benedykta Chrzanowskiego—czesznika y podstarościego sądowego województwa Brzeskiego, strażnika y sędziego grodzkiego, województwa Brzeskiego, do których ichmościów . . . . . ma victi necessitate, uprosiliśmy y samego imć pana Benedykta Buchowieckiego—podczaszego Brzeskiego, marszałka koła naszego; którzy ichmość, według instrukcji sobie daney od województwa, aby chcieli in vim województwa iako nayskuteczniejsze adhibere media levaminis, amore Dei obtestamur.

Imć pan Sawicki—czesznik Wołko., ponieważ ex commissariatu województwa naszego wymawiał się kategorycznie, że iuż przy sobie żadney importancji podatku talarowego, uchwalonego na Saxonów, nie ma; tedy praesenti laudo sancimus, aby imć pan na przyszłym seymiku calculus uczynił wybranego podatku et renitentiam delaty ad manus województ-

wa oddał praevio calculo perceptorum et expensorum, gdzie przy calculacji wielbnyim ichmościom oycom Augustianom konwentu Brzeskiego naznaczony tysiąc złotych obmyślimy.

Dobra Kodeńskie y Kopyłowskie, ponieważ dekretowi sądów fiskalnych w wypłaceniu tertiam partem taryfy ob delationem insignem satisfecerunt; tedy te dobra ab ulteriori onere, do płacenia czopowego y szeleżnego, moderno laudo uwalniamy y kwituujemy.

Także iuryzdyka ichmościów oyców iezuitów, tak za Muchawcem, iako też na Zawrynczu zostająca, że w taryfę województwa naszego nie weszła; tedy ad decisionem seymiku pogromnicznego w przyszłym roku odkładamy. Importancją z Janowa cum attinentis czopowego szeleżnego z dobr iasnie wielmożnego imci xiędza biskupa Łuckiego y Brzeskiego, pasterza naszego, że wielmożny imć xiądz proboszcz Łucki y Brzeski in termino praescripto do rąk ichmościów panów administratorów czopowego y szeleżnego, dosyć czyniąc obligowi danemu, od arendarzów Janowskich panom administratorom pomienionym oddawał. A w tym intervenit imć pan Galimski—stolnik Orszański, y tę importancją arestował u imci xiędza proboszcza; my tedy, widząc słuszną rzecz, uprosiliśmy imci xiędza proboszcza, aby imci panu stolnikowi tę importancją oddał, tynfów czterysta trzydzieście y pięć. Z której to importancji moderno laudo arendarzów Janowskich kwituujemy, a ichmościom panom administratorom, aby żadney exemptii do Janowa nie sprowadzali, serio iniungimus, obligując ichmościów, aby tot laudis sancitis naznaczone pięćset talarów bitych, excepto zwyż pomienioney summy, ichmościom panom braci naszym novissime ex aresto saxonico w tym wypłacili. A że ichmość in praefixo termino seymiku terazniey-



szego non comparuerunt, na którym mieli calculum perceptorum et expensorum uczynić; tedy iterum atque iterum ichmości wm. iniungimus, nieprzystępując jeszcze ad rigorem paenarum, triplicis pensionis in casu non solutionis braci naszej, aktem terazniejszego seymku naszego od-

kładamy do powrotu imści pana marszałka naszego, aby praecedentibus innotescentiis mogłbydź seymik zagaiony, imć upraszamy. Dat. ut supra. Benedykt Buchowiecki—podczaszy y marszałek seymiku województwa Brzesciańskiego.

1707 г.

Изъ книги за 1707 годъ, стр. 305.

344. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальный сеймикъ, постановили:

- 1) Провозгласить междуцарствіе.
- 2) Избрать каптуровыхъ судей.
- 3) Назначить подати на спеціальныя нужды воеводства по талеру битому съ дыма и для взыванія оныхъ—сборщиковъ.
- 4) Собранныя подати распределить на уплату разнымъ должностнымъ лицамъ; другихъ же удовлетворить изъ остатковъ отъ податей саксонскихъ, изъ чоповаго-шеляжнаго.

5) Назначить пословъ на вальный Люблинскій сеймъ, которые должны похлопотать объ увольненіи отъ всякихъ повинностей имѣній заложённыхъ и объ удовлетвореніи Цециліи Сапѣги.

6) Что же касается до прошеній—ксендза Городецкаго, жидовъ и мѣщанъ Брестскихъ, то удовлетвореніе оныхъ отложить до слѣдующаго сейма, а просителямъ выдать по гарцу муки съ дыма.

Roku tysiąc siedmset siódmego, miesiąca Augusta piątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi y przede mną Zygmontem Benedyktem Chrzanowskim—czesz-nikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Benedykt Buchowski—podczaszy y marszałek koła rycerskiego seymiku fiskalnego, laudum seymiku fiskalnego województwa Brzeskiego, na rzecz w nim wyżej wyrażoną, ku aktyw-kowaniu do xiąg grodu Brzeskiego po-dał, de tenore tali:

My senatorowie, dygnitarze, urzędni-cy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlach-ta, obywatele województwa Brzeskiego, zgromadzeni w roku niniejszym tysiąc

siedmsetnym siódmym, die vigesima septima Julii, na miejsce zwyczajne obradom naszym, in virtutem przeszłego seymiku limitacyjnego, za wydanemi innotestenciami imć p. marszałka tegoż seymiku ichmć panów posłów, z rady walney Lubelskiej, szczęśliwie do nas powróconych, do uczynienia relacyi, którey gdyśmy wysłuchali cumtoto, a chcąc za integro et sacrosancte wszystkie zachować sancita tey rady walney Lubelskiej, za wydanym uniuersałem iaśnie oświeconego xięcia imć primasa korony Polskiej y w. x. Lit., iako też iaśnie wiel. imć pana Stanisława Denhoffa—miecznika koronnego, generalney konfederacyi stanu rzp-tey marszałka, in ordine proclamationis interregni, zaraz eśmy od tego



zaczowszy, *interregnum proclamare* pozwolili.

A zatem *semel oblata iustitia* iasnie wielmożnych wiel. ichm. panów sędziów kapturowych, *e medio sui obrali et praesenti* ustanowili, iako się tu *specifukuią*: iasnie wielmożny imć pan wojewoda Witepski, iasnie wielmożny imć pan wojewoda Miński, wiel. imć pan chorąży Brzeski, wielm. imć pan Krzysztof Grabowski—sędzia ziemski Brzeski, wiel. imć pan Mikołaj Machwic—podśedek Brzeski, wielmożny imć pan Renald Sadowski—pisarz ziemski Brześciański, imć pan Zygmunt Chrzanowski—czeszni y podstarości Brześciański, wielm. imć pan Kazimierz Niepokoyczycki—strażnik y sędzia grodzki Brzeski, wielm. imć pan Jan Buchowiecki—podstoli Grodzieński y pisarz grodz. Brzes., wielmoż. imć pan Zampowski—stolnik Brzes., wielm. imć pan Szuyski—pod. Brzes., wielmożny imć pan Buchowiecki podczaszy Brzes., wielmożny imć pan—miecznik Brzes., Medarski, wielm. imć pan Kopeć,—kasztelan Brzes., wiel. imć pan Nesterowicz—pod. Brzes., wielm. imć pan Stanisław Podolski—woyski Bracławski, imć pan Stanisław Żardecki—czeszni Starodubowski, imć pan Ambroży Kościuszko, imć pan Franciszek Szuyski—pod. Bracławski, imć pan Stanisław Bielski—czeszni Brześciański, imć pan Michał Niepokoyczycki—czeszni Mścisławski, wielmożny imć pan Grabowski—czeszni Brzeski, imć pan Borkowski—podczaszy Bracławski, imć pan Bronikowski—stolnik Wieluński, imć pan Stanisław Rogowski—pod. Rzeczycki, imć pan Antoni Młóżewski, imć pan Stanisław Krupicki—czesz. Bracławski.

Po ufundowaniu *administrativae iustitiae*, byśmy *sine lege* nie byli, przystąpiliśmy ad *disquisitionem* rozhoworu w Lublinie uczynionego y taryfy przez wielm. imć panów *commissarzów* w. x. L. z mi-

nistrami niaśnieyszego Cara imści umówionej, która że z taryfy anni *millesimi sexcentesimali* redukowana ad *tertiam partem*, *efficientem* dymów sześć tysięcy dziewięćset y jeden dym, ob *ingentem egestatem publicam*, zgodnie zgodziliśmy się, z każdego dymu po talaru bitym *protunc* na własne *expensa* województwa naszego; do którego podatkovania uprosiliśmy za poborców ichm. pana Kazimierza Niepokoyczyckiego—strażnika, sędziego grodz. Brzesk., imci pana Stanisława Rayskiego—łowczego Bracławskiego.

A te podatkovanie zaczynać się ma a die *vigesima prima eiusdem*, którego to *subsistente* czasu powinni wszyscy ichmć panowie obywatele z dobr ziemskich, duchownych, królewskich, in *genere* wszystkich a wszystkich, *nemine excepto*, wnosić do ichmć panów poborców z dymów sześciu tysięcy dziewięćset iednego; a *inquantum* by in *spatio* naznaczonego czasu, *nambarzies* post *expirationem* tego terminu, *circumscrip* uchwalamy y postanowiamy *rigorem fortis executionis*, *etiam militaris*, na takowych, którzy by *zaydowali* naszej uchwale y postanowieniu *contrarii et renitentes*.

A że by *prasens taryffa*, ad *tertiam partem* redukowana, *nullum patiatur detrimentum*, dla lepszego porządku uprosiliśmy ichmć panów deputatów przy imć panu marszałku koła naszego, to iest: imć pana Mikołaja Machwica—podśedka Brześciańskiego, imć p. Zygmunta Chrzanowskiego—podstarości sadowego województwa naszego, imć pana Ambroże-  
go Kościuszka, imć pana Łukasza Błockiego—komornika Brześciańskiego, z *traktów* zaś za Zabuznego imć pana Franciszka Szuyskiego—podstolego województwa naszego, z Kobryńskiego imć pana Michała Niepokoyczyckiego—czeszni Mścisławskiego, z Kamienieckiego imć pana Leona Łopata, z Prużańskiego imć



pana Michała Sawickiego—czesn. Wołkowyskiego;—których ichmć upraszamy y obliguiemy, aby iako w nayprędzszym czasie, z abiuraty wyżey wyrażoney, ad tertiam partem redukowali. Których to dymów connotationes do imć pana marszałka koła naszego oddawali, a imć pan marszałek, usitata praxi imć pana Bielskiego, dymowe wydawał kwity, iuxta obloquentiam tertiam partem.

Currentia zaś tey uchwały ex publico consensu nostro tym sposobem iest disponowana: naprzód, łaski y affekta iasnie wielmoż. imć pana Podskarbiego w. x. Lit., iako zawsze, tak osobliwie teraz na Lubelskiej przeszłej blisko walney rzp-tey consultaciey multe applicantis sedulitatisque effective sposobem województwu naszemu oświadczonego, lubo scimus plenoque pectore plura deberi fatemur, iednakże ipse etiam dispari summae contentatur; przeto ac modico munere wdzięczności y obligacyi naszej na znak summy sześciu tysięcy dziewięciuset y iednego talerów bitych, ad proportionem trzeciej części dawney taryfy dymów, anni milesimi sexcentesimi nonagesimi uchwaloney, summy tysiąc talarów bitych temuż iasnie wielmożnemu imć panu podskarbiemu unanimi animo ofiaruiemy y daruiemy; aby ichmć panowie poborcowie, do tego podatku pieniężnego obrani, wespół z summą dwóch tysięcy dwóchset talerów bitych,—których tenże iasnie wielmożny imć pan podskarbi w. x. Lit., różnym ichmć ministeriatu y kancelaryi Cara imci pro interesse województwa bonoque commoditatis onego konservandae z swoiey szkatuły erigował y realiter dał do skarbu iasnie wielmożnego imć pana podskarbiego w. w. x. Lit.,—oddali y wyliczyli; panom komissarzom Polskim pro gratitudine prac onych—talarów bitych tysiąc; imć panu Hawryłowi—porucznikowi, tu będącemu,—talerów bitych sto; ichmć pa-

nom posłom pięciu, będącym w Lublinie non sine detrimento fortunae suoiey, ut specificatur,—talerów bitych ośmset trzydzieści y trzy, to iest: imć panu pisarzowi ziemskiemu Brzes., imć panu stolnikowi Brzesciańskiemu, imć panu podczaszemu y marszałkowi województwa Brzes. seymiku relationis, imć panu podstarościemu grodzkiemu Brzeskiemu, imć panu sędziemu grodzkiemu Brzes.; wiel. imć p. pisarzowi ziemskiemu Brzes. pożyczone w Lublinie na potrzebę województwa, contentuiąc cancellaryą niaśnieyszego iego Carskiego welichestwa—dwieście talerów bitych; temuż imć p. z dzierżawy Kamienieckiey założone za w-dztwo—tynfów tysiąc pięćset; imć panu Benedyktowi Buchowieckiemu—podczaszemu y marszałkowi województwa Brześciańskiego za prace wszelkie świadczone y drugie—tynfów tysiąc; a że zaś praca imci maiorem zasłużyła recompensam—drugi tysiąc, z należytęy offerencyi naszej, iako ustawicznie prowadzącemu w Brześciu residencją, item—tynfów tysiąc od remanencyey Saskiey exolutionem deklaruiemy; wiel. imć p. Piotra Piekarskiego—miecznika województwa naszego Brześciańskiego znaczne zasługi y niedawnemi czasy świadczone praca do niaśnieyszego Cara imci do Żółkwi pociąga za sobą recompensam, któremu—tysiąc tynfów naznaczamy; imć p. Sadowskiemu—staroście Horodniańskiemu—tynfów tysiąc; wiel. imć panu Sadowskiemu—posłowi y rezydentowi, sędziemu w Lublinie ustawicznemu przy komisarzach Moskiewskich—talerów bitych dwieście; imć panu Bobrowi—czes. Rzeczyckiemu—tynfów tysiąc pięćset, (który imć ante omnia dwoiaką fatygą cum detrimento fortunae suoiey przy poselskiej funkcyey województwu naszemu y niezmyśloną applicacją, także in bona rzp-tey pełnił życzliwie); imć panu Trembickiemu—tynfów tysiąc; imć panu Rayskiemu—łow.



Brz. za świadczoną pracę we Lwowie y powtórnie u ministrów naias. Cara imci w Żółkwi non sine dispendio—dwa tysiąca tynfów; a za functią komisarską, iako ustawnie mieszkaiącemu—tynfów tysiąc z tego podatku odebrać sobie naznaczamy; w Bogu przewielebnemu imci xiedzu Potockiemu—priorowi konwentu Brzes. Augustyańskiego—tynfów tysiąc.

Co wszystko ichmć panowie poborcowie exsolvere tenebuntur, de persolutis calculum województwu reddere maią. A że zaraz in vim tego podatku ichmć panowie poborcowie expensa mieć będą, tedy ieśliby czego nie dobrali, evictionem hoc laudo nostro spondemus imć panu Bielskiemu—czesnikowi Brzes. naznaczona anterioribus laudis quantitas—tysiąc tynfów ex remanentibus saskich contrybucyi deklaruiemy; do teyże remanencyi imć pana Ancutę y ichmć, których exekucya pięcio talerowa dotkneła, odkładamy y zachowuiemy; tych ichmć, którzy świeżey Lwowskiey pracy desudabant, do teyże remanencyi admittimus, nie ekskluduiąc imć pana Januszkiewicza—starosty Kuslickiego świeżey do Lwowa fatygi, która zawždy decentem będzie potrzebowała gratitudinem; iakoż ad primam remanentiam retentorum saskiey contrybuciei naznaczamy imć p. Jozefu Wereszczace—stolnikowi Drohic., imć p. Garwaskiemu—mieczn. Gostyns., deputatom na trybunał z województwa naszego, y posłom na walną radę Lwowską obranym—po tysiącu złotych na osobę; maiąc imci świadczone usługi pro bono województwa y stratę w respekcie do iak naypewniejszego podatku y remanencyi delat, które się pokaza od ichmć panów administratorów czopowego y szeleżnego, hibernowego y innych podatków, w sądach kapturowych moderno laudo opisanych, exsolucię deklaruiemy.

Te wszystkie efferencye et recompensationes za assygnacją imć pana mar-

szałka koła naszego od ichmć panów poborców odbierać maią solutionem suam.

Praca marszałkowska roczna per continuationem wiele seymików imć pana Kazimierza Kościuszka—podcz. Piń., że dotąd debitam recompensam nie wzięła, z remanencyi Saskiey—tynfów tysiąc naznaczamy.

Kalkulacyą ichmć panów komis. imć pana Mikoł. Machwica—pod. Brzes., imć pana Michała Sawickiego—czes. Wołkowyskiego do contrybucyi na woyska auxiliarne i. k. mci Augusta coram deputatis z koła naszego uproszonych, imci pana Ambrożego Kościuszka, imć pana Władysława Żardeckiego—czesnika Starodubowskiego uczynioną pro rato przyimuiemy; do której podpisać pro meliori fide et robore imć pana marszałka koła naszego obliguiemy; delatę zaś retentorum przed sądem kapturowym położyć ichmć panowie komisarze pomienieni tenebuntur, których exekucyą sąd kapturowy dowoli województwa disponet et decidet y exekucyi obmyślić tenebuntur. Tymże ichmć panom commissarzom należące solarium ex retentis pozwalamy y exekucyę dopuszczamy.

Podatek czopowego y szeleżnego w roku przeszłym tysiąc siedmsetnym szóstym uchwalony, że dotąd zalega—częścią na miastach y miasteczkach, częścią na karczmach naszych, a w tym fide nostra invadiata imć p. administratorom, iako to: imć panu podstarościemu y pisarzowi, urzędnikom naszym grodz. dana eluditur. Że ichmć drudzy kilkanaście tysięcy de proprio chorągwi husarskiey iaśn. wiel. imć pana podskarbiego w. w. x. Lit. repartycyą w województwie naszym maiącey, a ta za incursyą szwedzką, której inportancyey większą część imć p. Est komisarz adversae partis będący wyexequował, residuitas per auream tergiversationem na wielkich dzierżawach zalega et per renitentiam arendarzów non inpor-



tatur; tedy auctoritate moderni actus for-tem executionem decernimus przez ichmć panów rotmistrzów traktowych, aby dekreta ad executionem fiskalne przysły, iniungimus. In casu niedobrania, jeżeli się ex calculo perceptorum, expensorum pokaże, że ichmć de proprio wtórney summy nie dobrali, omnem securitatem et ordinem do refuzey ichmć cavemus y dawne w tym punkcie lauda reassumimus.

Ponieważ ichmć p. administratorowie terazniejsi czopowego y szeleżnego tot laudis zadosyć nie uczynili, bo nie tylko naznaczoney summy ichmć panom braci naszym powróconym ex aresto saxonico nie oddali, ale też rationes percepti y delaty na seymiku dać negarunt; tedy upraszamy ichmć panów sędziów kapturowych, aby ad instantiam instigationis tychże sądów, ichmć sądzić chcieli.

Desideria imć p. Szuyskiego — pod. Brzes. nil iustius, iako tu się mieścić powinno, względem erigowanej de proprio dla zaszczytu województwa summy na woyska Szwedzkie, które iako omnimodam prae-cavemus securitatem, tak accedente koła naszego assensu uchwalamy, aby ichmć panowie administratorowie czopowego y szeleżnego, stosując się do assignacyi sobie wydanej, exolutionem indelatam uczynić chcieli.

Ustanawiamy oraz publico assensu nostro, aby wszyscy ichmć panowie administratorowie czopowego y szeleżnego, którzykolwiek od województwa kwitacyey nie mając, aby się w sądach kapturowych liquidowali y sprawili, oraz iuxta rationem suam kwitacyą od tego sądu mieli, iako też y ichmć p. deputaci do hiberny y insi ichmćciowie, którzy extra-ordynaryjne wybierali podatki.

Lubo miasteczko Wisznice cum omnibus attinentiis ias. wiel. p. Wład. Sapiehi, wojew. Mińskiego, ad insigne desolationem et ruinam przez ogień, nie powinno by oneri podlegać; ale kiedy tak gwał-

towne genus contributionis za obradą nie-niejszą żadnych dóbr nie excypuie; prze-to te dobra zarówno z nami contribuant, natenczas praeiudicando pierwszym lau-dom, dekretem fiskalnym et legi positi-vae o conflagratis, vigore których in futurum od wszelkich podatków woie-wództwa naszego uwolnić deklarujemy et praesenti laudo uwalniamy, pomienio-ne dobra według abiuracyi y conflagra-cyi; a teraz według kwitu contribucyi szwedzkiej podymne, którego tenże imć p. wojewoda z dóbr swoich zapłaci, z dymów numero trzechset dwudziestu trzech, ad tertiam partem reducendo, z dy-mów numero stu siedmiu importować ia-śnie wiel. imć. p. wojewoda do ichmć p. poborców powinien.

Dobra Kodeń, miasteczko cum omnibus attinentiis, y dobra Kopyłowski y Wierz-chowickie cum attinentiis itidem eodem beneficio gaudere powinni, ile nie tylko widomey podlegli ruinie, ale penitus zde-solowane są; insufficientia takowym cięża-rom, które iako zesolowane, od dalszey exceptey ciężarów, tak tym dobrom om-nem immunitatem deklarujemy; a teraz-niejszy podatek po taleru bitym z trzeciej części dymów, iako z tych dóbr tak y ca-łego województwa indelate wnoszony y ma być wydany solario, osobliwie na oso-by ichmć panów poborców województwa naszego.

Imć p. Ambrożego Kościuszka z funk-ciei od pogłównego lożnych ludzi, ponie-waż dał rationes, uwalniamy, y co się z re-gestru pierwszego pokazało przez ichmć panów sukolektorów wybranego, kwitu-iemy.

Jednak mając respectum meritorum ichmć panów, którzy w interesach woie-wództwa cum summa activitate praestare zwykli, residuum do płacenia, aby assignacyey ex retentis uchwalonego, podatku na Sasów y czopowego y szeleżnego



anni currentis ex residuitate indelate naczynamy y deklaruiemy.

Maiąc też województwo respectum meritorum imć pan Benedykta Buchowieckiego—podcz. y marszałka województwa Brzeskiego, w nagrodę praciego y szczerey aplikacyi in commodum województwa naszego świadczoney, tak przez publiczne legacye do Cara imści, ad emolumentum publicum odprawione, iako innych functiach na radę Lubelską walną całej rzeczy-pospolitey activitatem imść obierając, ad recompensam erigowanych kosztów, chcąc mieć inexcusabilem, do dalszych województwu naszemu przysług obligować, pogłównie a data seymiku terazniejszego ludzi lózných po wszystkich miastach, miasteczkach, wsiach y karczmach pokatnych na cały rok w całym województwie naszym, in vim gratitudinis, dajemy y daruiemy.

Stryiów y braciów ichmć xięży iezuitów societatis iesu collegium Łuckiego prokuratorstwa imć xiędza Łozowskiego, ponieważ w tych wsiach karczem nie masz, ponowiając laudum dawniejsze et moderno laudo od płacenia czopowego y szelężnego uwalniamy.

Imć pana Piotra Guzelfa—skar. w. x. L., commissarza województwa naszego, który różney swoiey funkciey nie był ukontentowany, osobliwy respekt od województwa naszego należeć ma; gdzie y do ichmć panów administratorów czopowego y szelężnego largicya komisarska powinna być wypłacona sine ulla dilatatione; imć p. Broni....stol. wiel. za poselstwo do Grodna ex laudo publico obranego, za fatygę y koszt złożony, respectowi wdz-twa recommendat, funkcja poselska na walną radę Lubelską; imć p. Daniel Zadernoski przeszłego seymiku fiskalnego discretum województwa naszego ma się nagrodzić moderno laudo deklaruiemy; imć p. Mirski—maior i. k. mości do respectu wdz-twa za osobliwą desolacją fortuny od różnego

woyska rekomenduje się; imć p. Gro....iako funditus zruynowanego do województwa naszego suplikującego w sądach kapturowych przez delatę podanych zachowuiemy; imć panu Antoniemu Hornowskiemu respekt nasz deklaruiemy z pomienionych podatków.

Zachowuiąc dalszy porządek wdz-twa naszego, na radę walną Lubelską, przypadającą dnia iedynastego Augusta w roku niniejszym tysiąc siedmset siódmym, in ordine elekcyi uprosiliśmy za posłów: w. i. p. r. Sadowskiego p. Brzes., wiel. imć p. Kopcia—kasztelana Brzes., imć p. Kazimierza Niepokoyczyckiego—starostę y sędziego B., imć p. Nestorowskiego—pod. B., imć p. Podolskiego—woy. Bra., imć panna Sadowskiego—pod. z Dobry, półkownika i. k. mści imć p. Samuela Bobra—czes. Rzeczyckiego, którym p. posłom mocą et autoritate moderni actus ziecamy y ichmć upraszamy, aby zwykły ku województwu propensiey swoiey applicacją na przyszłej radzie Lubelskiej upomnieć się raczyli; aby dobra imć panów zastawników, które od przeciwney strony za prawami zastawnemi y arędownemi quocunque tiulo imć danemi, od lat kilkunastu w dzierżeniu ich będące, aby pod żadne cenzury niepodpadały, ale według rozkazów przeszłego seymu w ochronie od wszelkiey exekucyi y tumultów rebelizantów agrawowane nie były, ale omnem immunitatem et securitatem mieli, ichmć panowie posłowie województwa naszego ten interes, iako magni momenti, który się ichmć rekomenduje, promować mają. Także interes dobr Kodeńskich y Kopyłowskich in sortem iasnie wiel. imć panny Cecylię Sapieżyney, wojewodziny Trockiey należący, był promovowany, że córka imć panna imć p. Sapiehi Władysława Trockiego, rodzica, rzp-tey rozumiejącego y sama w niczym nie winna, aby na fortunie swoiey nie ponosiła, ichmć pan. posłowie przy interesie



całego województwa promovere tenebuntur.

Supliki imć xiędza Horodeckiego, także mieszczan żydów Brzes., ad laudum acceptowane, podług których suplik interesa y krzywdy, że na ten czas dla szłych interweniencyi nie mogły być ufacylitowane, do przyszłego seymiku uspokojenie onych y pomiarkowanie odkładamy, iednak moderno laudo po garcu maki z dymu żydom y mieszczanom na-

znaczamy, do której uchwały imć xiądz pleban Horodecki mieścić się ma.

U tego laudum podpis ręki temi słowy: Benedykt Buchowiecki—marszałek seymiku województwa Brzes.. Które to laudum, w Brześciu ku aktykowaniu podane, do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisano, z których y ten vidimus pod pieczęcią urzędową y podpisem ręki pisarskiej stronie tego potrzebuiący jest wydany. Pisan w Brześciu.

1710 г.

Изъ книги за 1710 годъ, стр. 31.

345. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) По засвидѣтельствованіи о вѣрноподданныхъ чувствахъ воеводства къ королю и благодарности за его заботы о благѣ подданныхъ, послы обязываются—просить его и рѣчь-посполитую объ изысканіи средствъ къ водворенію мира и безопасности между враждующими партіями, которыхъ враждебныя дѣйствія ведутъ отечество на край гибели.

2) Настаивать, чтобы авторы шведской войны—виновники совершающихся несчастій, были розысканы и суждены безъ всякихъ послабленій и чтобы амнистія выдавалась имъ не иначе, какъ только съ согласія государственныхъ сословій.

3) Чтобы комиссары, назначенные для переговоровъ со Шведами, дали знать—каковы ихъ трактаты и что принято въ ихъ основѣ?

4) Чтобы всѣ конфедераціи, дѣйствовавшія противъ Августа II-го, а равно и всякія сборища, дѣйствовавшія именемъ Станислава противъ конфедераціи Сандомирской, считались злостыми возмутителями общественнаго спокойствія, исключая лицъ, отклонившихся еще въ войнѣ шведской, и чтобы король, въ это тревожное

время, согласно съ древнѣйшими законами, не думалъ отъѣзжать за границу.

5) Чтобы всѣ служебныя мѣста, узурпаторски розданныя Станиславомъ Лещинскимъ, были отняты и чтобы самъ онъ, какъ виновникъ всѣхъ текущихъ безпорядковъ, былъ позванъ къ суду.

6) Чтобы всѣ акты, внесенные въ volumina legum подъ титуломъ—Станислава Лещинскаго, трибунальскіе ли, земскіе ли, или городскіе, были уничтожены, и чтобы изысканы были средства къ содержанію литовскаго войска безъ обремененія княжества.

8) Чтобы вспомогательныя войска Царя Московскаго были выведены изъ предѣловъ рѣчпосполитой, такъ какъ она надѣется справиться съ своими неурядицамъ собственными силами.

9) Чтобы отданы были ей всѣ орудія, забранныя Царемъ.

10) Чтобы принято было во вниманіе—отсутствіе для литовскаго войска квартиръ, вслѣдствіе занятія мѣстностей, отведенныхъ для него, войсками Московскими.

11) Чтобы король, для примиренія и соглашенія враждующихъ сторонъ, открылъ совѣщательный сеймъ.

12) Чтобы подати были назначены—въ новыхъ размѣрахъ.

13) Равнымъ образомъ, чтобы уменьшены бы-



ли подати и съ имѣній пожизненныхъ, въ частности, съ имѣній Брестскаго подстоля—Несторовича.

14) Чтобы разрѣшена была свободная торговля солью съ портовыми городами, или же, чтобы назначена была съ коронныхъ жупъ соль «суходневая».

15) Чтобы за заслуги стар. Жмудскаго кн. Огинскаго—отца были вознаграждены его наслѣдники, а равно, чтобы изысканы были средства и къ освобожденію изъ плѣна жмудскихъ старостинокъ.

16) Чтобы князь Вишневецкій, взятый подъ защиту Московскимъ Царемъ, былъ представленъ къ суду рѣчи-посполитой; а князь Новогрудскій—къ наградѣ, по причинѣ крайняго разоренія его имѣній.

17) Чтобы подканцлеръ в. кн. Литовскаго былъ возвращенъ королемъ къ отправленію своей должности, такъ какъ, съ одной стороны, онъ насильно задержанъ противной партіей, а съ другой—представлялъ неоднократныя и вѣскія доказательства своей безкорыстной любви къ отечеству.

18) Чтобы князь Чарторыйскій, узурпаторски владѣвшій скарбомъ рѣчи-посполитой, представилъ отчетъ въ своемъ управленіи, а равно представилъ таковой же и въ скарбовый трибуналъ.

19) Напомнить королю о сохраненіи *pastorum conventorum*, потому что недавнія насилія Настыча—оберштеръ-лейтенанта надъ Махвицемъ, Шуйскимъ, Галемскимъ, подвергшимся не только тюремному заключенію, но даже и высылкѣ въ Саксонію совершенно невинно, ясно говорятъ объ ихъ неисполненіи.

20) Чтобы Ясна Гора—Частоховская, выдержавшая сильный непріятельскій напоръ и сильно пострадавшая, была поддержана какими либо пособіями и чтобы ей подтверждены были привилегіи короля Яна III-го.

21) Чтобы обыватели, потерпѣвшіе во время войны убытки въ своихъ имѣніяхъ, были вознаграждены какими либо льготами, и въ частности—Брестскій подстолий Шуйскій.

22) Чтобы выданы были владѣльцамъ ихъ крѣпостные, бѣжавшіе на Волинь.

23) Чтобы водворена была безопасность—и въ домахъ и на дорогахъ.

24) Чтобы вознаграждены были за заслуги—земскій писарь Садовскій и Брестскій подстолий Несторовичъ, изъ коихъ послѣдній трижды находился въ плѣну у своихъ супротивниковъ, т. е. супротивниковъ Сандомирской конфедерации.

Roku tysiąc siedmset dziesiątego, miesiąca Februarii trzeciego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czeszni-kiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imć pan Leon Żardecki, instrukcyą, na rzecz w niey niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisana:

Instrukcia od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników—ziemskich, grodzkich, obywatelów województwa Brzeskiego dana na walną radę Warszawską ichmość pp. deputatom, z rady Sandomirskiej ad latus króla imści deputowanym: wielmożnemu imści panu Sadowskiemu—pisa-

rzowi ziemskiemu województwa Brzeskiego, imści panu Stanisławowi Tyszkowskiemu—podstolemu Brzeskiemu, imć panu Zygmunтови Chrzanowskiemu—czesznikowi, Brzeskiemu urzędnikowi.

Teraz zaś, za uniwersałem najśniejszego króla imści Augusta na seymik zgromadziwszy się, z limitacyi dwudziestego trzeciego Iannuarii, ichmościów pp. posłów tych uprosiliśmy: wielmożnego imć pana Jana z Kozielska Ogińskiego—kuchmistrza w. x. Lit., iśnie oświeconego xięcia imści Mikołaja Radziwiła—ordynata Nieświskiego, starostę Głuchowskiego, wielmożnego imści pana Dominika Szuyskiego—chorążego województwa naszego, iego mości pana Mikołaja Machwica—podsędka województwa Brzes-



kiego, imć pana Piotra Piekarskiego—miecznika województwa Brzeskiego, imści pana Franciszka Szuyskiego—podstolego województwa Brzeskiego, imć pana Jana Nestorowicza—podstolego Brzeskiego, imści pana Franciszka Szuyskiego—podstolego Braclawskiego, imci pana Dominika Ostrowskiego—czesnika Nowogródzkiego, imć pana Ambrożego Kościuszka—wojta Kobryńskiego, imć pana Woyciecha Niepokoyczyckiego — skarbnika Brzeskiego, imć pana Piotra Galemskiego—stołnika Orszańskiego, imści pana Andrzeia Borkowskiego — podczaszego Braclawskiego, imć pana Sadowskiego—starostę Horodniańskiego, imści pana Kampowskiego—stołnika Brześciańskiego, imści pana Stanisława Chrzanowskiego—podstolego Orszańskiego, wielmożnego imci pana Jana Karola Chodkiewicza—starostę Wieluńskiego, Błudeńskiego etc., imć pana Piotra Przemyska Wolskiego—podczaszego Braclawskiego.

Gdy nas już wszystkich, iako pożarem iakim iniqua ogarnęła zewsząd factorum series, że non erat is populusque, quo pax tranquilla iuvaret; gdy już od tak ciężkich prawie obumierająca dotąd oyczyna rewolucyi dextera Excelsi powstaie, quasi redivivus e cineribus suis phoenix, za szczęśliwym na tron króla imści Augusta niaśnieyszego, szczęśliwie nam panującego, powrotem profite-mur wszyscy, że cum domino pax ista venit. Nie ustaie y teraz koło dobra pospolitego paterna sollicitudo i. k. mości, pana naszego miłościwego, kiedy nas wszystkich, quasi pullos zgromadza maiestatis suae na radę walną Warszawską, abyśmy na tamym mieyscu co rozróżnione serca, animusze civium naruszyli praw, swobod y wolności naszych, teraz do spólney y dawno sprowadzone między sobą miłości y konfidencyi unita manu wszystko to ad pri-

mo chcieli sancitis suis reducere statum. Za co i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, ichmość pp. posłowie nasi wier-nego poddaństwa województwa tego należyta maiestatowi oddadzą homagium.

Primo: co iest dulcius spomnieć et utilius rzeczy-pospolitey, iako wiedzieć godne animusze in mutua charitate et indivisa unione wszystkich concivium, przy dostoięństwie y szczęśliwym panowaniu i. k. mości, pana miłościwego? Adhibebunt tedy curam et sollicitudinem ichmość pp. posłowie, aby wszystkie post tot turbidos differentiarum motus, szczęśliwością huius seculi uspokoiwszy, in conservationem maiestatis, na utrzymanie praw y swobod oyczystych, atque omnium circa tuitionem ichmości sancitorum, iak nayszczęśliwszy y pożądańszy oyczynie ex activitate był skutek.

Secundo: autores wojny Szwedzkiej, przez których wszystka wojna y wszystka zguba in viscera rzeczy-pospolitey wprowadzona utinvestigentur et iudicentur y aby amnistia takowym niedana sine consensu ordinum wspólney rzeczy-pospolitey.

Tertio: ichmość pp. commissarze, od króla iegomości y rzeczy-pospolitey do traktatu z królem iegomością Szwedzkim naczaczeni, iako zawierali traktat et fundamento zakończyli, na ten czas ut dent rationem rzeczy-pospolitey.

Quarto: konfederacie wszystkie, które przeciwko maiestatowi i. k. mości Augusta wtórego y przeciwko konfederacyey Sandomirskiej in contrarium stawały, aboli też quocunque titulo sub nomine Stanisława in publicum weszły, aby pro irritis et inanibus zostawały, y sami marszałkowie, aby poena arbitraria rzeczy-pospolitey puniantur, exceptis his omnibus, którzy anteacte od woysk Szwedzkich opposuerunt manum suam. Aby niaśnieyszy król imć in tam turbulento reipublicae statu, aby się, według



dawnych praw, za granicę nigdzie oddać się więcej nie chciał,—upraszać o to będą ichmość pp. posłowie.

Quinto: wakansye wszystkie, które usurpative rozdał Stanisław Leszczyński, aby były kassowane, cum arbitraria poena rzeczy-pospolitey, y sam, iako intrusor et usurpator illegitimus, aby był sądzony singulari iudicio rzeczy-pospolitey na tey radzie konfederacyey Sandomirskiej. Chcąc aby ufundowane iura cardinalia tot sancitis najsławniejszych królów cum ordinibus nienaruszone zostawały, wszystkie te abrupta, które od przeciwney strony paletów inwaziey zabranych substancyi, więzienia, contribucie propria autoritate formowanych na województwo y powiaty włożonych, annexis nominibus, actorem sądziła rzecz-pospolita.

Sexto: trybunałów, ziemstwa, grodów wszystkie akta, które się sub titulo Stanisława in volumen legum są ingrossowane, zabiegając in futurum tantorum malorum casibus, ut annihilentur et exactis eliminentur. Maiąc pro ultimo obiecto securitatem internam rzeczy-pospolitey, która robore militiae constat et dependet ad w. x. Lit. y powiatów w. x. Lit. do tychże ichmość panów providentiam, iako należy tak, aby zapłata y lokacya cum commodo w. x. Lit. et commodo woyska obmyślona była.

Octawo: (sic) a ponieważ na własne się nasze przeciwko nieprzyjaciółów zabieramy siły, przy łasce Bożkiej spodziewamy się na zdolność swoję; instabunt ichmość pp. posłowie, aby woyska auxiliarne najsławniejszego Cara iegomości wyprowadzone sine reditu były, et ab omni onere rzecz-pospolita była uwolniona, ponieważ pod terazniejsze czasy est extenuata. Fortece, działa y wszelka amunicia zabrana aby oddane były, według reskryptu najsławniejszego Cara iegomości.

Teraz zaś co są zabrane repartye, mimo postanowienie publiczne, z królem imścią y z ichmościami pp. ministrami, decidowane,—że woysko w. x. Lit. swoich wolnych kwater niema; instabunt ichmość pp. posłowie, aby okupione były.

Co barzey oyczynnie afflixit ac desolavit, ieżeli motivum zawziętości, diffidencie y niezgody, za któremi, tanquam de fonte, wyniknęły wszystkie nieszczęśliwości y niesłychane w wolnym narodzie abusus tak dalece, że nulla domus custode tenentur; z tey tedy raciey ante omnia będą upraszali ichmość pp. posłowie króla iegomości, p. naszego miłościwego, aby radicitus autoritate regia, uspokoiwszy niezgody y wszystkich szczęśliwie do pożądaney przywiodszy iedności, in medellam tantorum malorum raczył nam złożyć seym pacificationis et reconciliationis.

Abiurata dymów tak ciężka, że ad ultimam nas wszystkich przywiodła egestatem, a prawie desolatam uczyniła Arabiam, przy nieznosney contrybutionum extorsyi; aby, czy to reducta ad minorem quantitatem być mogła, czyli też nowa aby nam pozwolona była abiurata,—omnino ichmość pp. posłowie o to starać się będą.

Abiurata dobr dożywotnych, ponieważ iest tak ciężka, że cale zdezolowane dobra; upraszać tedy będą ichmość pp. posłowie, aby umniejszona była; a że imści p. Nestorowicza—podstolego Brzeskiego dobra Oziaty, Biała, przeładowane są hyberną y dymami, aby folgę miały, upraszać będą,—aby diminutia była.

Znając być in republica ichmość pp. posłowie aequales cives w. x. Lit. liberum prowadzić sol na potrzebę swoję z miast portowych; tak aby województwo temi idem liceat, albo też z żup koronnych była suchedniowa sol nazna-



czona,—o to się ichmość pp. posłowie nasi domówić mają.

Wielkie zasługi, straty, koszty godney pamięci iaśnie wielmożnego imci pana Hrehorego z Kozielska Ogińskiego—generalnego starosty xięstwa Żmuydzkiego, hetmana w w. x. Lit., nietylko in externis w podziwieniu, ale quod magis caley rzeczy-pospolitey, etiam post fata, in recenti zostawił memoria, nigdy nie wygasła w sercach naszych, iako vindicis praw wolności naszych,—który in cineribus śmiertelności zagrzebiony sanctitatus iednak całemu światu odwagą y zasługami ku rzeczy-pospolitey, ktorey aż do ostatniego życia momentu zdrowiem, życiem cum dispendio fortunę służył; słuszną rzecz, aby in successoribus suis gratiam od rzeczy-pospolitey odebrał in recompensam, y w praetensyach swoich, przy pokazanych swoich dowodach, tak na radzie ante comicyalney Brzesckiey, iako walney Warszawskiej, skutecznie akwietowani byli we wszystkim. Kalkulacja też z ceł trzymany od rzeczy-pospolitey aby nie była odkładana do trybunałów skarbowych w. x. Lit., ale na tey Warszawskiej radzie skończona, y w czym się z tey kalkulacyi pokaże dowód, aby należyta satisfakcja uczyniona była sukcessorom; tudzież zabranych w niewolą iaśnie wielmożnych ichmość panien starościemek Żmudzkich, aby rzecz-pospolita chciała adinvenire modum,—o to ichmość pp. posłowie instabunt przez nas wszystkich.

Wzięcie xięcia imści Michała Wiszniowieckiego, hetmana bywszego w. x. Lit., że mimo amnistyi Cara imści xięcia imści feldmarszałka y pas wydany, wzięty iest, aby był stawiony ad iudicium rzeczy-pospolitey, mającey nad każdym synem swym prawo; instabunt singulater ichmość pp. posłowie, aby nomine publico expostulatia w tym była do na-

iaśnieyszego Cara imści. Xięcia imści pana województwa Nowogródzkiego, iako magnum nomen w respekt łaski i. k. mości, pana naszego miłościwego,—ichmość pp. posłowie nasi zalecić powinni et desolationem tam magnam fortunae xięcia imści opowiedzą.

A że iest naywiększa gloria regnantium wszystkich do swoiey aplikować clemencyi,—instabunt ichmość pp. posłowie nasi do króla iegomości y caley rzeczy-pospolitey za iaśnie wielmożnym imść panem podkanclerzym w. x. Lit., aby w osobie swoiey dignissimi et meritissimi hominis in honore et substantia miał securitatem y powracał, munitus gratia principis, ad latus króla iegomości do rzeczy-pospolitey ad exercendum officium suum,—ponieważ per vim od przeciwney strony był zabrany. Widzi cały świat et realem rzecz-pospolita uznaie domu iaśnie wielmożnych ichmość pp. Sapiehów applicationem, kiedy dla dobra pospolitego siebie samych et quod vita carius wszystkich honory domu swego in distributivam i. k. mości dispositionem et decisionem totius reipublicae oddawszy, privatam raczey obierając vitam, publica oyczyzna mogła spierać się salute, sami się ochotnie wyniszczają, aby florentem paccatamque oglądali rempublicam: iuż tedy za tak iawnemi ku i. k. mości maiestatowi y oyczyźnie życzliwości swoiey dowodami, aby ab omni impetitione salvi et liberi,—starać się będą ichmość pp. posłowie nasi.

Xiąże imści Czartoryski, iako usurpative trzymał skarb rzeczy-pospolitey, ut det rationem vilificationis suae przed rzeczą-pospolitą et calculationem faciat o wniesionych podatków refusionem,—tego się ichmość pp. posłowie nasi domówić się powinni. Także o te assumpta trybunału skarbowego ichmość pp.



posłowie i. k. mości y rzeczy-pospolitey upraszać będą.

Pamięć w sercach naszych i. k. mości, pana naszego miłościwego, już ad requisitionem rzeczy-pospolitey facillime poprzysiężone nieraz pakta conventa, iako in suo robore zostawać mają; tak nie wątpimy, że sacrosancte i. k. mości observantur. Donieść oraz, quærimonium in facie totius reipublicae do maiestatu i. k. mości, że przez imści pana Nastycz, oberszter-lieutnanta na ten czas i. k. mości, contra pacta conventa, lub cardinale proprio ausu violatum,—że neminem captivabimus, nisi iure victum,—w domach własnych szlacheckich, omni immunitate obwarowanych obywatelów, urzędników dobrze zasłużonych województwa naszego, to-iest: imści p. Michwica, imść p. Szuyskiego, imść p. Galemskiego, a nie nigdy niewinnych iure vilissimo więził in carcere, przez całe półroka, omnique destitutos alimento aż do Saksonii zaprowadził, by incarceratos; aby się tedy in futurum na takowe nikt nie odważał inconvenientie, omni conatu upraszać będą i. k. mości ichmość pp. posłowie, aby publice był o to sądzony.

Doświadczone propugnaculum królowey polskiej, Jasna Góra Częstochowska, dotrzymawszy Bogu y oyczyźnie wiary cum dispendio sacrae supellectilis; dla conservathey dalszey mieysca tego świętego et pupillae korony polskiej y w. x. Lit. aby sposób mógł byź obmyślony nagrodzenia łożonych kosztów conventu tego, iako też y utrzymanie dalsze tey fortocy in obsequium Bogu y oyczyźnie rzeczy-pospolitey; tudziesz o reassumptię constitutionum, osobliwie seymu coronationis świętey pamięci króla iego mości Jana trzeciego, które to mieysce ab omnibus oneribus belli perpetuo uwalniaia,—ichmość pp. posłowie starać się będą.

Zgubione dobra pod Brześciem wszelkich ichmość pp. obywatelów nayduia w sercach naszych compassia, tak singulariter imć p. Franciszka Szuyskiego—podstolego Brzeskiego, który wszelkiey militiey, a naybarzief auxilliariis copiis prima praeda, iako na trakcie będące; instabunt ichmość pp. posłowie nasi, aby tak znacznych szkod recompensa być mogła, które nietylko teraz noviter przy ieneralstwie imści pana Połońskiego, ale ieszcze anteceder na stanowisku zimowym imć pana Golcza—feldmarszałka Cara imści woysk nietylko prowiant z dobr imści p. podstolego biorących, ale insuper od tegoż żołnierza zabrane w polu ośm skyrty na dwa tysiące kop, którą tak znaczną szkodę, przy wielkiej karytyey ad tot requisitiones, żadney nie odebrał satisfakcyey: consulendo tedy ichmość pp. posłowie honor y tak znaczna imści szkoda aby była nagrodzona, domówia się.

Zbiegłych na Wołyń poddanych, aby była reassumptia constitutionum,—ichmość pp. posłowie singulariter starać się mają.

Wszystkich, tak w domach, iako też w drodze securitas aby obwarowana była,—o to się usilnie ichmość pp. posłowie starać będą.

Wielkie merita wielmożnego imć pana Sadowskiego, pisarza ziemskiego województwa naszego, pólkownika woysk w. x. Lit., tudzież imści pana Nestorowicza, podstolego Brzeskiego, lubo za sobą same loquuntur; iednak y województwo, chcąc addere suffragia ichmość, zleca pp. posłom, aby do maiestatu i. k. mości y w respekt distributivae gratiae zalecić chcieli ichmość. A że imć pan Nestorowicz, podstoli Brzeski, stawiając przy dostoięństwie i. k. mości confederacyey Sandomirskiej po razy trzy ab adversa parte był zabrany w więzienie; tedy specialiter ichmość pp. posłom do i. k.



mości aby był zalecony, iniungimus. Każdego z nas commovere muszą exempla violatae securitatis stanu y domu szlacheckiego. na osobę imści pana Nestorowicza—podstolego Brzeskiego practikowane, kiedy publica securitate manu napadszy, gotowe pieniądze y wszelki splendor in praedam et spolium zabrawszy, na ostatek samego gwałtownie wziowszy z iednego do drugiego podawali więzienia;—żeby tedy takowe ausus impune nie chodźły, ale innocentia każdego securitate zaszczycać się mogła, specialiter commitimus ichmość panom posłom, aby ten interes, który za spólną krzywdą wszyscy liczymy, był promowowany, żeby iudicium y należyty rigor in deliquentes extendatur y motivo całej rzeczy-pospolitey, tak restitutio laesi honoris imści panu Nestorowiczowi, podstolem Brzeskiemu, iako też refusio poniesionych szkod subsequi mogła, in simili actu z imści panem Morozem.

Caetera dexteritati et fidei commitmus ichmościom panom posłom naszym.

U tey instrukcyey podpis rąk tymi słowy: Piotr Galemski—direktor seymiku województwa Brzeskiego, Dominik kniaź Szuyski—chorąży województwa Brzeskiego, Alexander Kompowski—stolnik województwa Brzeskiego, starosta Dywinski, Franciszek Michał kniaź Szuyski—podstoli województwa Brzeskiego, Jan Buchowiecki—pisarz grodzki Brzeski, Benedykt Buchowiecki—podczasz województwa Brzeskiego, Wiktoryn Sygni Bukraba, Paweł Kościuszko — łowczy województwa Brzeskiego, Adam Kazimierz Kościuszko Siechnowicki p. O., Michał Antoni Gimbut, Wincenty Hornowski—obozny województwa Brzeskiego, Józef Przyszychocki, Jan Szeliski, Ludwik Grodzicki. Która to instrukcyja, przez osobę wyż pomienioną ku aktykowaniu podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

## 1710 г.

Изъ книги за 1710 годъ, стр. 717.

### 346. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись по случаю мороваго повѣтрія въ Ленесахъ, на фискальный сеймикъ постановили:

- 1) Открыть фискальный судъ въ Каменцѣ.
- 2) Сборщиковъ обязать представленіемъ отчетности.
- 3) Подтвердить о взносѣ чоповаго шеляжнаго.
- 4) Недоимочниковъ подвергнуть установленной экзекуціи.
- 5) Погорѣльцовъ отдать на благоусмотрѣніе фискальнаго суда.
- 6) Удовлетворить нѣкоторыхъ лицъ за ихъ услуги и собственные затраты на пользу воеводства.

7) Уволить отъ взносовъ чоповаго-шеляжнаго имѣніе Яновъ, принадлежащее духовенству.

8) Изъ собранныхъ недоимокъ удовлетворить жалованьемъ Брониковскаго—маршалка фискальных сеймовъ.

9) Тракту пружанскому, вносившему на содержание саксонскаго войска не по 2 талера битыхъ, какъ это приказано было королемъ, а по 5, — передержку возвратить изъ остатковъ чоповаго-шеляжнаго.

10) Просить Брестскаго старосту засѣданія городскихъ судовъ назначить въ Каменцѣ, такъ



какъ въ Брестѣ оныя не могутъ производиться вслѣдствіе свирѣпствующаго тамъ мороваго по-  
вѣтрія.

11) Актъ теперешнихъ совѣщаній, вслѣдствіе

Roku tysiąc siedmsetnego dziesiątego, miesiąca Augusta dwudziestego ósmego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi y przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Wawrzyniec Szyrma, laudum seymiku fiskalnego województwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, cuius tenor sequitur talis:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, ziechawszy się, kiedy clades grasującego powietrza in loco consiliorum durat, do dóbr, Lepiosy nazwanych, wielmożnego imć pana Samuela Jurewicza, pisarza dekretowego w. x. Lit., dziedzičných, na seymik fiskalny ex limitatione po seymiku relationis z rady walney Warszawskiej pro die vigesima Augusti, w roku terażnieyszym przypadającej, a mając pro principali obiecto laudum seymiku relationis, którego in virtute ad executionem przystąpiwszy, sądy fiskalne za iednostayną zgodą, w Kamieńcu, pro die tertia Novembris w roku ninieyszym, składamy. Ten którym..... \*) ichmć pp. sędziowie fiskalni, in laudo relationis wyrażeni, solita praxi iurisdycją ufundować mają, de praesentibus iudiciis, ratyfikując tot lauda praesenti laudo cuiuscunque tituli.

Ichmć pp. exaktorowie coram delegatis

\*) При переплетѣ обрѣзана строка.

просьбы обывателей, отложить до мѣсяца Декабря.

12) Маршалку сеймовому дать право, въ случаѣ надобности, избрать мѣсто и созвать сеймикъ.

calculacyą czynić tenebuntur, sub pae-  
nis, w sądach fiskalnych decernendis.

Czopowe y szeleżne, w którychkolwiek dobrach zaległo, aby importowano było do skarbu, iniungimus; contra renitentes forum w tychże sądach fiskalnych naczynamy sub scripta executione.

Conflagraty, według prawa, respektowi sądów fiskalnych committimus.

Imści pana Szpakowskiego, który pro interesse województwa proprio sumptu odprawił poselstwo do iasnie oświeconego xięcia imści Mężyka, za prace y koszta ex calculatione subsequenda ichmć pp. exaktorów, osobliwie w. imć pana Stanisława Rayskiego, łowczego Brasławskiego y imści pana Garwaskiego, tysiąc pięciuset złotych polskich, które że mają doysć, cavemus.

Dobra Janów cum attinentiis duchowne, żeby w podatkowaniu czopowego y szeleżnego nie były depaktowane, przy dawnych kontraktach in toto zachowawszy, do sądów fiskalnych odsyłamy.

Imć pana Stanisława Bronikowskiego, stolnika Wieluńskiego, in vim funkcyi roczney marszałkowskiej seymików fiskalnych, z retentorów czopowego y szeleżnego quantitate summy, w laudach wyrażoney, naczynamy.

A że traktu Prużańskiego ichmć pp. concives nostri, za weysciem woyska i. k. mści saxonskiego, sub exekutione będąc militari, wypłacali po pięć talarów bitych z dymu, a całemu zaś województwu clementia i. k. mści, po dwa talary płacić ieno nakazał; zatym tantam ruinam traktu tego z remanencyi czopowego y szeleżnego, nagrodzić submittuemy się.



A że occurunt desideria żądaiących sprawiedliwości całego województwa naszego civium, ponieważ ob ingruentem pes'em in loco solito w Brześciu sądy grodzkie sądzić się nie mogą; tedy unanimi assensu, aby iasnie wielmożny imć pan starosta Brzeski, per litteras universales, miejsce naybliższej cadencyey ad arbitrium do sądzenia w Kamieńcu złożył, recurrit województwo nasze; iako też, y po odsądzoney cadencyi pierwszej, in posterum supremo arbitrio iasnie wielmożnego imć pana starosty województwa naszego committimus.

Akt consiliorum praesentium supplicā ichmość pp. obywatelów województwa naszego do dnia trzeciego miesiąca Decembra odkładamy. Jeśli by ob rationem

grassuiącego powietrza, lub też ob incur-sam iakowych okazyi, ziechać nie przyszło, — daiemy plenum ius et committimus imści panu marszałkowi per litteras universales convocare y miejsce naznaczyć. Działo się w Lepiosach, in loco consiliorum, dnia dwódziesiątego miesiąca Augusta, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego dziesiątego.

U tego laudum podpis ręki temi słowy: Bonifacy Nasetowa Ostrowski — chesznik Nowogródzki, marszałek seymiku fiskalnego województwa Brzeskiego, manu propria. Któreż to laudum seymiku fiskalnego, przez osobę zwyż pomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.

## 1711 г.

Изъ книги за 1711 годъ, стр. 2109.

### 347. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймику о сборѣ провіанта.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційномъ сеймику, для установленія правилъ относительно сбора провіанта, постановили: 1) одобрить требуемое количество онаго, въ размѣръ 2,000 бочекъ хлѣба; 2) избрать комиссаровъ, которые и должны исполнить это дѣло въ теченіи 4-хъ недѣль; неисправныхъ же плательщиковъ подвергнуть экзекуціи; 3) вмѣнить имъ наблюсти за магазинами и за правильностію мѣры; 4) такъ какъ во многихъ мѣстахъ чувствуется недостатокъ провіанта, то, чтобы не затруднить плательщиковъ, установить таксу: за мѣрку ржи—2 зл.; за мѣрку овса—1 зл. и 15 гр.; за мѣрку ячменя—50 гр. и предоставить плательщикамъ на произволъ и то и другое; 5) такъ какъ чувствуется недостатокъ въ сѣнѣ, то выдать 2,000 зл. на покупку онаго, а равно и 1,000 зл. обшаннаго жалованья полковнику, которые собрать съ дымовъ по 7½ зл. съ cadaго; 6) вмѣнить сборщикамъ талерной подати, чтобы они собрали ее съ cadaго дыма по талеру би-

тому; въ случаѣ же сопротивленія, чтобы прибѣгли къ содѣйствию военной силы, а если и это не поможетъ—то лишить ослушниковъ права голоса на сѣздахъ; сумму же эту употребить на уплату разныхъ долговъ воеводства; 7) подтвердить прежнее постановление на счетъ выдачи вознагражденія чашнику и покойному Тышѣ въ размѣръ 8 зл. Но такъ какъ Тыша умеръ, то половину слѣдуемой ему суммы выдать ксендзамъ Августіанамъ, какъ для спасенія души покойнаго, такъ и въ вознагражденіе убытковъ отцевъ, въ костелъ которыхъ производятся сеймы, часто сопровождающіеся ломкой скамеекъ; 8) по случаю назначенія Льва Сапѣги Минскимъ каштеляномъ и отказа Пекарскаго, для совмѣстныхъ работъ съ Галимскимъ, назначить комиссаромъ Доминика кн. Шуйскаго, которымъ и вмѣнить—не вдаваться въ предметы занятій будущаго трибунала, а только пользоваться своею властію относительно дѣлъ судебныхъ; Брестскому маршалу вмѣнить со-



ставить для них особую инструкцію отъ имени всею Брестскаго воеводства; 9) комиссарамъ, заведующимъ сборомъ провіанта—назначить по 5 зл. съ дыма на обоихъ; 10) 1,000 зл. возвратить судуъ городскому Непокойчицкому; 11) въ вознаграждение трудовъ и затратъ выдать по 1 зл. съ тарифа, нынѣ дѣйствующаго — Цекарекому; 12) подтвердить уплату вознагражденія бернардинкамъ—прежнему администратору этой подати, съ тѣмъ, чтобы онъ исполнилъ ее немедленно; 13) трактовые тарифы, вновь передѣланные, отдать на руки маршалку; 14) вѣнчить комиссарамъ, чтобы при сборѣ провіанта не упустили изъ виду и прежнихъ правилъ, чтобы не произошло ни упущеній, ни передержекъ; 15) годичному маршалку Костиюнкѣ-Сѣхновицкому изъ на-

стоящаго провіанта выдать 1,000 польск. зл. въ вознагражденіе за его труды; 16) вознагражденіе изъ талернаго сбора, присужденное маршалку, должно быть выдано ему прежде другихъ, а въ случаѣ невозможности этой уплаты, воеводство удовлетворить его изъ перваго источника, какой только ему представится; 17) для свѣденія обывателямъ—сколько они должны платить,—уचितъ надлежащую информацию, именно: съ каждаго дыма, по теперешнему тарифу, по 20 зл. и 15 грош.; въ случаѣ представившейся необходимости—дворяне должны быть созваны маршалкомъ и оповѣщены въ вышеозначенное время, т. е. въ третій день послѣ громничнаго сеймика будущаго года.

Roku tysiąc siedmsetnego iedynastego, miesiąca Decembra dziewiętnastego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi y przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto pan Maciej Czumański, laudum seymiku fiskalnego Brzeskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, tenore tali:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, na seymik relationis do Brześcia za unwersałem wielmożnego imści pana Ambrożego Kazimierza Kościuszka Siechnowickiego—marszałka seymików rocznych województwa naszego, pro die decima praesentis zgromadzeni do wysłuchania relacyi ichmościów pp. posłów, do iaśnie wielmożnego imści pana hetmana w. x. Lit. uproszonych, iako principale obiectum rady naszej terażniejszey, naprzód przystąpiliśmy, z których ichmościów relacyi, iako też przeczytane na instrukcyą województwa rescriptu iaśnie wielmożnego imści pana hetmana w. x. Lit. województwa naszego aplikacyą, iako

też uchwalona in alimentum woyska dwóch tysięcy beczek zboża pensya grato przyięta animo; zacyz, chcąc mieć in effeetu przeszłego seymiku naszego sancita, za commissarzów do wybrania pomienionego zboża, to-iest, tysiąca beczek żyta, pięciuset ięczmienia, pięciuset beczek owsa, obraliśmy imści Franciszka Chrzanowskiego—łowczego Brzeskiego y imści pana Michała Zborowskiego, którzy ichmość, sine ulla dependentia od imści pana pólkownika nad garnizonem w Brześciu lokowanym komendę maiącego, pogotowiu imści pana commissarza woyskowego, którego województwo od dyspozycyey w wybieraniu wyżej specyfikowanego prowiantu releguie y nie acceptuie, z dymów redukowanych według taryfy nowo sporządzoney żadnych nie acceptuie, ani przyimuiąc excepcyi od kogokolwiek wydanych, które pro nullis et irritis praesenti laudo declarantur.

Wyżej namieniony podatek prowiantowy wybierać mają, zasiadszy w Brześciu, ab actu praesenti we cztery niedziele, to-iest, dnia siódmego Januarii w roku, da P. Bóg, przyszłym, tysiąc siedmsetnym dwunastym, gdzie przez cztery niedziele continue et sine intermissione residuiąc, od wnoszących sine ullo sola-



rio, odbierać obligantur; w którym czasie ieśli by którekolwiek dobra uchwalonego nie wnieśli prowiantu, to iest, we czterech niedzielach inclusive, a die septima Jannuarii computando, tedy per executionem od retentorów uchwalony vindicabunt proviant, którego exekucya praesenti pozwalamy laudo do wybrania tego prowiantu, aby nie większa, ale zwyczajna Brzeska była miara y aby szpichlerze do przyszłego spławu prowiantem zajmowane nie były, ichmościów panów kommissarzów obligamus; tudzież aby dyspartyment prowiantu uchwalonego na dymy redukowane nowey abiuraty stał się y uczyniony był przez ichmościów panów kommissarzów sine ..... \*) obowiązujemy.

Ponieważ na wielu mieyscach z dopuszczenia Boskiego w województwie naszym powypadał dobytek, przez co dla szczupłości y niedostatku sprzężaiów, lubo by się znajdował trudny wywoz uchwalonego powiatu; zaczym praesenti laudo ustanowiamy taxę zboża, to-iest: szanek żyta miary Brzeskiej—złotych dwa, iecznienia szanek groszy pięćdziesiąt, owsa szanek—złoty, groszy piętnaście, dając liberam optionem każdemu z ichmościów panów obywatelów zbożem, lub pieniędzmi z dymów swoich, ad proportionem uchwały y dyspartymentu, wydać quantitatem, w czym tak ichmść panowie kommissarze województwa żadnego zatrudnienia czynić nie mają, iako też ichmość panowie woyskowi, którym ten prowiant do oddania naznaczony będzie; pieniądze za zboże według taksy wyżey namienioney acceptować tenebuntur, nie praetenduiąc żadney auctiey, lubo by zboże za czasem w wyszą poszło cenę; ponieważ gratuite ex immunitate dobr ziemskich dziedzicznych in alimentum woyska takową czyniemy uchwałę.

\*) Отрѣзано нѣсколько словъ при переплетѣ книги.

Lubo w reskripcie iaśnie wielmożnego imści pana hetmana w. w. x. Lit. nie mamy dołożonego punktu intuitu obmyślenia siana na konie lokowanego w Brześciu garnizonu; iednak widząc indispensablem necessitatem, iż się bez tego obeysć nie może, oraz zabiegając aby immunitas dobr ziemskich przez domysłne in necessitate furaze, dla którego nie poniosła uszczerbku, widząc wielką w wydawaniu siana trudność, ponieważ ie-szcze lecie zciagnionego obozu łaki wypasały stada, a reszta nawalność wyiadła szaranczy: zaczym miasto siana na kupienie onego złotych dwa tysięcy naznaczamy y uchwalamy, także trzeci tysiąc złotych polskich, przeszłym laudum naszym wielmożnemu imści panu Grotu-zowi, pólkownikowi i. k. mści, komendę mającemu nad garnizonem Brzeskim deklarowane, uchwalamy. Którą summe, wiedno złączoną, trzy tysiące wynoszącą, wszelkie in genere dobra wypłacić po-winne będą według dyspartymentu na nową abiurację po złotych półosma z dymu uczynionego.

Podatek talerami od lat kilku uchwalony y tak wiele laudami osobliwie pańskich per solam temerariam remi.... nie iest wydany; zaczym tak in antecessum postanowione lauda, iako też w sądach fiskalnych ferowane dekreta approbujemy.

Ichmościom panom poborcom tego podatku, to-iest, iegomości panu Niepokoyczyckiemu—strażnikowi y sędziemu Brzeskiemu grodzkiemu, iegomości panu Stanisławowi Rayskiemu—łowczemu Bracławskiemu executionem, adhibito brachio militari, pozwalamy y aby wszelkie dobra przerzeczony podatek po taleru bitym wypłacili bez żadney excepcyi, które ieśli by od kogokolwiek wypaść miały, one kassujemy, annihilujemy y terazniejszym postanowieniem naszym za nieważne deklarujemy.

Oraz, chcąc renitentes ad regulam



aequalitatis podatkowania pociągnąć poenam privationis vocis activae na wszelkich zjazdach naszych in refragarios sanitas województwa całego zakładamy, z którego podatku talerowego, wydane różnym ichmościom in recompensam erogowanych, dla zaszczytu województwa summ, assygnacye aby wypłacone były, uchwalamy.

Largitią ichmościom panom posłom wojskowym, to-iest, iegomości panu Michałowi Sawickiemu—czesnikowi Wołkowyskiemu y ś. p. imci panu Tysze w przeszłym laudum naszym deklarowanych złotych ośm z nowey redukowaney taryfy teraznieyszym utwierdzamy postanowieniem. A ponieważ świętey pamięci imię pan Tysza, po otrzymaney od nas deklaracyey fatis cessit; przeto medietatem onego concernentem, tak in suffragium onego duszy iako też, mając respectum na ruinę w teraznieyszym zamieszaniu dobr ichmościów xięży Augustyanów Brzeskich, w których ichmościów kościoły ustawnie tak częste seymiki nasze odprawować nie bez przeszkody y częstokroć zepsowania ławek zwykliśmy, temuż wyżey namienionemu konwentowi ichmościów xięży Augustyanów aplikujemy, aby połowa uchwaloney summy przez ichmościów panów kommissarzów, przy prowiancie wybrana, do rąk pomienionych ichmościów oddana y wypłacona była,—zlecamy.

Ponieważ siła na tym należy, aby wojskowemu w. x. Lit., z wypłaconych za wszystkie lata podatków kwit otrzymać ex generali calculo mogło.

Ze zaś iasnie wielmożny iegomość pan Jan Sapieha — starosta Brzeski, różnymi publicznymi roztargnionymi interesami ex distributiva i. k. mści, pana naszego miłościwego, gratia otrzymał assensum na

kasztelanią Mińską; tudzież iegomość pan Piekarski—miecznik województwa naszego różnemi zabawami y słabością zdrowia ab hoc onere funkcyey kommissarskiey wymówił się: przeto do iegomości pana Piotra Gąlmskiego — stolnika Orszańskiego, iako już przysięgłego kommissarza z województwa naszego y na kilku kadencyach in activitate będącego, uprosiliśmy iednostaynymi głosami in socium praw y fatygi wielmożnego iegomości pana Dominika kniazia Szuyskiego—chorążego województwa naszego, którzy wyżey namienieni iegomość panowie kommissarze, aby się in materias status na przypadającym nie wdawali trybunale w. x. Lit., ale tylko władzy swoiey w sprawach sądowych prawem opisaney używali,—obligujemy, y osobliwy instrument y kredens wielmożnemu iegomości panu marszałkowi koła naszego ichmościom, imieniem województwa całego limitatam in publicis materiis ocerklowawszy, potestatem dać y podpisać zlecamy.

In recompensam pracy y kosztów następujących iegomościom panom kommissarzom, do wybierania prowiantu obranym, złotych pięć na obudwu naznaczamy z dymu według nowey taryfy wydanej—złotych tysiąc na potrzebę województwa w Tykocinie, przez iegomości pana Niepokoyczyckiego—sędziego grodzkiego in vim refusionis teraznieyszym postanowieniem uchwalamy; ichmościom panom kommissarzom przy prowiancie wybrać y do rąk iegomości oddać uchwalamy, w nagrodę różnych prac, na różnych funkcyach poniesionych y złożonych kosztów dla zaszczytu województwa . . . . . \*) wdzięczności obowiązek, teraz zaś lubo non proportionatam meritis uchwalamy mercedem, to-iest, po złotemu iednemu z teraznieyszey nowey taryfy y iegomości panu Piekarskiemu—

\*) Цялая строка отрізана при переплеті книги.

\*) При переплеті книги обрізано.



niecownikowi województwa naszego, którą pensją tymże ichmościom panom kommissarzom wybrać y do rąk iegomości oddać zlecamy.

Naznaczona pensja dawnieyszą uchwała wielbnyim ichmościom pannam Bernardynkam konwentu Brzeskiego, ponieważ dotąd nie iest wypłacona; zaczym dawnieysze reassumuiąc laudum iegomości pana administratora tego podatku, do którego to regulatur onus, teraznieyszym compellamus postanowieniem, aby nieodwłóczną chciał uczynić satisfactią.

Taryfy traktowe województwa naszego do rąk iegomości, pana marszałka koła naszego oddane, na nowe sporządzone, aby do grodu oddane były, postanawiamy. Wprzód iednak ichmościów panów kommissarzów obligamus, aby wybierając prowiant naznaczony z oną starą konfrontowali abiurata, aby się iakowy nie znaydował mankament y dwa razy iedne nie były położone dobra.

Accelerando iegomości panu Ambrożemu Kościuszkowi Siechnowickiemu, marszałkowi rocznemu seymików naszych, poniesionych prac, in parte wdzięczności, przy prowiancie teraznieyszym złotych polskich tysiąc naznaczamy y uchwalamy; którą pensją ciż wyżej pomienieni iegomość panowie kommissarze, do prowiantu obrani, wybrać y do rąk iegomości oddać obligantur.

Marszałkowi naznaczona gratitudo z podatku talerowego, aby przed innemi assignacyami wypłacona była, iegomości pana sędziego grodzkiego, iegomości pana Rayskiego—łowczego Bracławskiego obowiązujemy, et, in casu impossibilitatis z tego podatku wypłacenia, z naypierwszego, którego currentia w województwie naszym będzie, modum satisfactionis obmyślić deklaruiemy.

Elucidando, aby każdy z ichmościów panów obywatelów wiedział quantitate uchwaloney teraz summy pieniężney, wyrażną czyniemy informacyą, iż nie więcej tylko z dymu teraznieyszey nowej taryfy po złotych dwadzieścia sześć y groszy piętnastu. Które laudum zgodnie namówiwszy seymik teraznieyszy, naziutrz po seymiku gromnicznym, w roku przeszłym przypadającym, limituiemy, dając moc in casu ingruentis necessitatis iegomości panu marszałkowi naszemu przy wyżej namienionym terminie nas convocandi. Datum w Brześciu, die decima Decembris, anno Domini tysiąc siedmsetnego iedynastego.

U tego laudum seymiku fiskalnego podpis ręki temi słowy: Ambroży—marszałek seymiku województwa Brzeskiego. Któreż to laudum seymiku fiskalnego, przez osobę zwyż pomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.



1712 г.

Изъ книги за 1712 годъ, стр. 1529.

**348. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства, на фискальномъ сеймику.**

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальномъ сеймику, по поводу приведенія въ дѣйствіе вновь назначенной конституціей «ab-juraty», постановили: 1) для болѣе удобной экзекуціи предстоящей подати назначить сборщиковъ; 2) для улучшенія тарифа—коммиссаровъ; 3) думы, подлежащія подати, должны быть сведены 50 въ 1 и съ нихъ взимать по 198 злотыхъ; 4) что будетъ собрано свыше 400 дымовъ, то отдать іезуитамъ—персидскимъ миссіонерамъ; 5) претензію Казимира Костюшка отослать въ фискальный судъ, съ тѣмъ, чтобы она была удовлетворена теперь; если же нѣтъ, то на первыхъ будущихъ судахъ; 6) пословъ земскихъ, избранныхъ для Варшавскаго сейма, какъ точно исполнившихъ свою обязанность, разрѣшить отъ присяги; 7) во вниманіе къ пожертвованіямъ Брестскаго епископа на содержаніе войска, послать къ нему депутатовъ для засвидѣтельство-

ванія благодарности за его заслуги и для просьбы, чтобы юрисдикція воеводства не слишкомъ обременяема была несвойственными позывами въ Яновскую консисторію, на какой предметъ маршалкомъ будетъ составлена болѣе подробная инструкция; 8) обязать городскихъ чиновъ слѣдить за правильностію мѣръ, совершенно испорченныхъ своевоіемъ жителей, и карать провинившихся смертію; 9) установить опредѣленный курсъ монеты, согласный съ принятымъ въ сосѣднихъ воеводствахъ, именно: червонецъ—въ 18 злотыхъ; талеръ битый—въ 8 злотыхъ; тынфъ въ 1 зл. и 8 грош.; копѣйку—въ 8 шеляговъ; 10) въ вознагражденіе заслугъ Умястовскаго, войскаго, признать его на неопредѣленное время маршалкомъ; 11) претензію ксендзовъ Картузовъ и священника Малой Ельны—отослать въ фискальные суды.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiąca Decembra dwudziestego trzeciego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imść pan Franciszek Łanowski, laudum seymiku fiskalnego województwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, de tenore tali:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, na seymik fiskalny ex limitatione przypadły, pro die duodecima mensis Decembris, anni tysiąc siedmsetnego, ad locum obra-

dom naszym solitum, do Brześcia, zgromadzeni dla ufundowania constitucya, naznaczoney nowey abiuraty, która instantanee po terazniejszym seymiku cursum sortiri powinna, do słuchania którey y ad recipiendum od ichmość panów obywatelów na zaiutrz po seymiku, to-iest, dnia piętnastego praesentis ichmość panowie grodowi zasieść powinni; a potym, ponieważ sama czasu krótkość, dla następującego blisko seymu, dispensat,—ma być limitowano po seymikach relationis pro commodo ichmość panów obywatelów, którzy by teraz nie zaprzysięgli, waruiąc y to, aby intra spatium seymików relationis na żadne dobra nie zaprzysiężone delata nie wychodziła.

Dla exekucyey iednak łatwieyszey do



terazniejszego, który currit, podatku, obranych ichmość panów poborców, to jest, ichmość panów Michała Guzelfa—podczaszego Brzeskiego....

Ze redukowana taryfa ieszcze poprawy potrzebuie, nieodwłocznie zaraz po seymiku terazniejszym melioracya nastąpić ma przez wielmożnych ichmość panów commissarzów, ad hoc opus obranych, ichmość panów: Stanisława Rusieckiego—oboznego w. x. Lit., Jurewicza—pisarza dekretowanego w. x. Lit., Zygmunta Chrzanowskiego—czesznika Brzeskiego, Jana Buchowieckiego—pisarza grodzkiego Brzeskiego, Piotra Piekarskiego—miecznika Brzeskiego, Nesterowicza—podstolego Brzeskiego, Ambrożego Kościuszka—podczaszego Owruckiego, Bonifacego Ostrowskiego—czesznika Nowogródzkiego.

Z którey meliorathey, iako pewni jesteśmy, że się znajduie niemało dymów abiuradowych, tak też dymy powinni być redukowane piędziesiąt w ieden; a z nich podatek po złotych sto dziewiędziesiąt y ośm.

Według uchwały seymiku immediate przeszłego przez tychże ichmość panów poborców modo, metodo laudi tegoż Brzeskiego seymiku sancito, wybrać powinni będą y ze wszystkich tychże dymów.

Co się kolwiek nad czterysta dymów znajdzie, pomienioną summę ichmość xieży iezuitom missiey perskiej, religionis militantibus zelo propagandae fidei catholicae, wypłacić nieodwłocznie mają.

Imć pana Kazimierza Kościuszki—podczaszego Pińskiego sitientes iustum desiderium, aby mógł reponere calculum exakciey swoiey, do sądu fiskalnego odsyłamy, rekomenduiąc, aby na kadencyi terazniejszey był słuchany y uspokoiony pro finali conclusione, co ieżeliby subsequi nie mogło na terazniejszey kadencji, to na naypierwszych potym sądach.

Intaminata fides wielmożnych panów

Dominika kniazia Szuyskiego—chorążego, Zygmunta Chrzanowskiego—czesznika y podstarościę sądowego, Brzeskich posłów ziemskich, na seym Warszawski obranych, iuż y iawnym dowodem nam constans na przeszłym seymie spromowowanych rigidissime et efficaciter adimpletorumwojewództwa desideriorum, więc gratam recompensuiąc obligationem ichmość a iuramento relexamus.

Za odebrane znaczne amoris publici documenta iasnie wielmożnego iegmość xieźda biskupa pasterza naszego, kiedy egestati conservandae militiae duchownego chleba succurit porcyą, za co chcąc grata imści rependere vota wielmożnych ichmość panów Bonifacego Ostrowskiego—czesznika Nowogródzkiego, Dominika Ostrowskiego — chesznika Nowogródka Siewierskiego, posłów do imści obieramy, oraz upraszaiąc ne graventur iurisdictiones województwa naszego incompetenti evocatione do konsistorza Janowskiego, co samo obszerzyć et alia postulata zlecamy obszerniey wielmożnemu imść panu marszałkowi koła naszego w instrukcyey wyrazić.

Miara w Brześciu arbitrio prywatnych ludzi tak pofalszowana, że iuż kilka garncy na szanku przyczyniono, który tylko dwadzieścia garncy wynosić powinien, także w garncach, kwatyrkach niezmierne daie się pofalszowanie z wielką przedaiących y kupuiących krzywdą; więc serio iniungimus et obligamus ichmość panów grodowych, aby pro munere officii sui vigilantissime tego doyrzeli, aby te wszystkie miary cechowane od ichmość były, a ktoby się ważył niecechowane y owszem pofalszowane wynaydować, aby na gardle karany był.

Moneta, in immensum crescens privata autoritate kupców, aby miała limitatum cursum, iniungimns y upraszamy wielmożnego imść pana starostę naszego Brzeskiego, aby po nowym roku instan-



tanee wydał uniersały na całe woiewództwo, aby currentia monety conformis z przyległemi woiewództwy była: czerwony złoty—złotych ośmnaście, talar bity—złotych ośm, tyńf—złoty ieden groszy ośm, kopieyka—szelągów ośm.

Merita imć pana Umiastowskiego—woyskiego Mińskiego functey marszałkow-skiey do szczęśliwych czasów pro recompensatione reservantur cum grata memoria usług. Ichmość xięży kartuzów Berezckich interes, ratione dymów powaryowanych, także swieszczennika Małey Jelenki niezaprzysiężonego dymu, a niesłusznie pociąganego do płacenia

od różnych ichmość panów exactorów, do sądów fiskalnych odsyłamy.

Zalecając instantaneam disiudicationem seymiku limitationis, ponieważ nulla exigit necessitas, więc usque ad expirationem terminu rocznych seymików po gromnicach odkładamy.

U tego laudum podpis ręki temi słowy. Adam Sierzputowski—podczaszy Mozyrski, marszałek seymików rocznych woiewództwa Brzeskiego. Któreż to laudum woiewództwa Brzeskiego, przez osobę zwyż pomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.

1713 r.

Изъ книги за 1713 годъ, стр. 1591.

349. Протестація депутатów, отправленныхъ на Варшавскій сеймъ противъ акта сейма и заявленіе о томъ, что не они были причиною сорванія сейма.

Депутаты, возвратившіеся изъ несостоявшагося сейма въ Варшавѣ, торжественно заявляютъ, что причиною разрыва сейма были: ненасытное желаніе власти и диктатуры, постоянные споры и ссоры; у самыхъ депутатów отнята была всякая свобода слова, а время проходило въ пустыхъ вымыслахъ и преніяхъ, такъ что въ посольской избѣ въ продолженіи двухъ дней и двухъ ночей сряду, они должны были

слушать пустые проекты, которые имѣли въ виду частную, а не общественную пользу; проекты же писанные совершенно были забыты. И потому все эти пренія они считаютъ незаконными и протестуютъ, что не смотря на все ихъ искреннія желанія содѣйствовать къ возобновленію сейма, по изложеннымъ причинамъ оны никакъ не могъ состояться.

Roku tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Marca iedynastego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi y przede mną Zygmuntom Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter u xiąg grodu Brzeskiego wielmożni ichmościowie, to-iest, wielmożny imć pan Krzysztoph Dominik z Koziel-ska Puzyna—starosta y poseł powiatu

Upitskiego y wielmożny imć pan Jan Piotr Nesterowicz—podstoli woiewództwa Brzeskiego, poseł woiewództwa Inflanskiego, manifest contra totum actum seymu Warszawskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podali, cuius tenor sequitur talis:

My posłowie ziemscy z woiewództw y powiatów w. x. Lit., wprzód y uniwersałami i. k. mości, pana naszgo mi-



łościwego, w roku immediate przeszłym, obrani, a teraz na reassumptiā tegoż seymu, ex limitatione przypadającą, przybyli, niżej na podpisie rękoma naszymi wyrażeni, oświadczamy się najpierw przed panem Bogiem naszym, qui scrutatur abdita cordum, tudzież przed maiestatem i. k. mości, pana naszego miłościwego, stanami rzeczy-pospolitey zgromadzonemi y całym światem:

Iż gdy post tam longam diuturnamque zamięszanego seymu expectationem, po ciężkich y nie bez osobliwego żalu wspominających się wewnętrznego zamieszania y domowego rozerwania sessiach, po wytrwanym tristi decennio (sub gravi różnych nieszczęśliwości undique conspirantium malorum onere) czasu przeciągu, po zdesperowanym prawie do dawnego porządku obrad publicznych z seymów, samo tylko non sine notabili dedecore wewnętrznego rozdzielenia rebus in angustis salwując się konfederacją powróceniu, pożądanę od dobrotliwego i. k. mości, pana naszego miłościwego, tanquam de abunda gratiarum scaturigine, serca iedynie sanandorum vulnerum tey rzeczy-pospolitey, odebraliśmy antidotum przez determinatiā ad vota populorum seymu adhuc obrumpit spes, optimus livar; y kiedy się publica oyczyzny naszej oneraria ad promontorium bonae spei przybijać zdała:—czyli in propitiis nostris fato, czyli quaesito fastuosae usurpationis ustawicznego całą rzecz-pospolitą rządzenia conatu, odbiwszy się od szczęśliwego publicae felicitatis portu, nie tylko ad scopulum, (horendo memorandum dolore) allidi musiała, ale też non vanum liberis mentibus incutit metum, aby in sirtes et charybdas, nadwreżoney pogrążona wolności, tak dalece nefandum nie poniosła naufragium, że desperować należy, ut tandem aliquando ad optatam eluctetur tranquillitatem. Niech zaś to

każdy widzi y uznawa świat, iż nie zkad inąd ta straszna rzeczy-pospolitey provenit crisis, tylko że assumpta ex universali beneplacito do zacnych y godnych dla salwowania idących, in deterius w zamieszanym rzeczy-pospolitey stanie interessów subiecta ad eam insatiabilem perpetuae dictaturae et fastuosi honoris, seu regere praesumptionis przyszły cupidinem, że nie konferując się conferowanemi, w oyczystym zamięcie euntibus y tu, in peccato consiliorum statu incessantia zabierali się trzymać rzeczy-pospolitey gubernia: iakoż kto by się nie spodziewał, iż samo tedium wewnętrznych kłótni y zamieszania miało wyperswadować, aby publica rzeczy-pospolitey navicula tak pomyślnym in optatis consiliis kierowała się styrem, iakoby vitatis improvisorum malorum scopulis, szczęśliwego et secuturae posteritati pamiętnego portu chwalebne publicae expectationis zarzuciła kotwicę? Lecz, unde salus sperabatur, inde mors provenit. Zważając bowiem pierwszą reasumowanego teraz seymu cadentiā, każdy łatwo obaczy y porozumie, iako wzruszony et e cardine wywrócony, chwalebnie lege positiva et indubitata postanowiony, za godney dyrekcyei zacnego na owczas koła rycerskiego marszałka, a teraz godnego in ordine intermedio senatora, iasnie wielmożnego imć pana Działyńskiego—woiewody Chełmińskiego—seymowania porządek, iako odebrane vota senatorskie, które naybarziej hoc obiecto et intuitu traktować się zwykli, aby wzniecone w przypadających materiach uspokoić y umoderować mogły motus, iako samym nawet posłom zatamowana y przytłumiona activitas, gdy quaesitis suapte voluntate inventionibus, sprowadziwszy czas obfitemi w izbie poselskiej sine ullo moderamine certaminibus, ipso prawie dwuniedzielnego seymowania de termino, złączwszy izbę poselską cum reliquis ordinibus,



cheąc wymusić, wycisnąć partus sui effectuationem, ciężko dwóch dni y nocy przetrwanych patienter, nie dopuszczając do czytanych proiectów, trzymania się cokolwiek w nich napisano, mniey uważając publicum assensum, tudzież contradictiones pro ratis et firmis utrzymowano; a to naybarzief z prywatnych primarum w w. x. Lit. personarum et prima rzeczy-pospolitey tenentium officia, przeciwko sobie zaciągnionych nie-nawiści, znosząc ius cardinale libertatis et aequalitatis, usurpato novae circumscriptionis, in volumine legum non reperibilis, tenore we wszem ab aequalitate praerogativae et pari talis iuris, (którym w tey oyczyźnie wszystkim urodzonym civibus lex cardinalis sprawować się y rozsądzać się in foro competenti, antiquis legibus circumscripto et determinato, postanowiła y destinowała), odłączyć usiłując, znosząc wszystkie konstitucye dawnieysze de evocatione extra forum, cum poenis evocationis opisane, tłumiąc deservitam krwawie zasłużonemu rycerstwu mercedem; na ostatek mimo tak wielu constitucyi, forum w trybunale głównym (gdyby hetman lub assygnatie et quovis quaesito praetextu żołnierskie exactie na dobra ziemskie dziedziczne szlacheckie wydawać ważył się, cum poenis refusionis damnorum de proprio, lub szukającym ex deliquenti militiae iniuriatis sprawiedliwości świętey administrare et satisfactionem praestare nie chciał), naznaczających y nakazujących, pod ozdobnami boni publici palliaturą, prywatney swoiey dogadzając usurpatiey ultra omne fas et aequum, ad quodvis forum et ubiquinarium subselium ministerium buławy wielkiej w. x. Lit. indebite pociągając, praerogativam oney extreme deprimere et abusivo fastu minuere usiłowano; lubo tak wielu ichmość panów posłów, iako to, województw Trockie-

go, Łęczyckiego, Inflantskiego, xięstwa Zmudzkiego, powiatów: Bracławskiego, Upitskiego, Mozyrskiego protestowało się contra tenorem takowey circumscriptionis buławy wielkiego xięstwa Litewskiego et fide publica contradicentes assekurowani byli y za determinatią cuiusvis fori in tenore legis mollifikowana być miała; iednak potym, sumpta oportunitate przywiedzenia ad effectum swojego rankoru, immobilitatem circumscriptionis, mimo protestacye in loco loci zachodzące, absoluta et inpersuasibili utrzymywaną y zasczycaną potencyą. Co widząc ichmość panowie contradicentes swoje po grodach contra hanc circumscriptionem, legibus publicis contrariam, zanieśli y do akt podali manifesta. — Teraz zaś od samey reasumptiey ninieyszego seymu, to iest, a die trigesima prima miesiąca Decembra anni immediate elapsi, cadentiey, coź się w izbie poselskiej działo, ieżeli non sola contentionum et certaminum, czas salvandis rebus determinowany extrahentium, semina, ieżeli nie same wzburzone przez mającego uspakaić civiles motus zaprzątńienia, iuż to przez niedawania activis posłom głosu z onego; ci których rozumiał swemu interesowi y upodobaniu być przeciwnych doprosić się pro tuendo bono publico kilkodniową nie mogli expectativą; iuż to niepraktykowanym ab aevo et a condita republica na godnych et aequalitate libertatis równych posłów rzucając się impetem, iuż to iednych przeciwko drugim podburzając y subordynując, continuos rozróżnionych sentimentów excitando conflictus, iuż to publiczne sessie prowincyalne od i. k. mości, pana naszego miłościwego, pozwolone pro facilitandis publicis negociis w. x. Lit., kiedy ta prowincya onerosam buławy na początku tego seymu, in determinatione fori ubiquinari circumscriptionem, tanquam summam primum-



que obicem advertere, żądając ad consonam umiarkowania y objaśnienia huius rigoris, zabierała się y determinowała harmoniam, abusivo trzymając et disturbando arbitrio barzicy sobie pro summa poczytywano gloria, aby uciążliwemu tak ministerii, iako raczey osoby utrzymał cum praeiudicio antiquarum legum opisane, a niżeli determinationem iudicii in iisdem codicillis super manifestos partibus maiestati et libertati contrariis adherentes circumscripti, samo tylko iedynie na zacne y godne imie sentiendo zawziętością y nie uspokojoną pałając żarliwością, nie szukano publicam salutem, nie składaniało się ad vota pragnących generalnego uspokojenia, non observata interpositione maiestatis y prześwieznego senatu, ale swoiey omnimode dogodzie pragniono, usiłowano ambitiey, aby tym łatwiey emulam fastus per novellas circumscriptiones przytłumiwszy virtutem, samemu tylko omnibus et cunctis można było praedominari; a na estatek, gdyśmy in plena activitate będący posłowie, y po złączeniu się izby naszej cum reliquis ordinibus, przy deklaracyah naszych uczyniwszy na dniu piętnastym praesentis publicam przed maiestatem i. k. mości, pana naszego miłościwego, y przed zgromadzonemi stanami rzeczy-pospolitey protestationem, na dniu szesnastym eiusdem in palestra consiliorum non comparuimus, ale chcąc vergentibus in deterius rebus non supeditare momentum, odezwaliliśmy się przez kolegę naszego, wielmożnego imć pana Biegańskiego, starostę Starodubowskiego y posła tegoż powiatu, żeśmy nie chcieli extremam seymowi causare exitum y instantissime gotowiliśmy byli restituere activitatem, byle by objaśnienia albo raczey odmienienia pro quovis foro forum trybunału głównego, za wydanie assignacyey, paletow commissariatów et quovis praetextu żołnierskich agrawacyi na

dobra ziemskie, tudzież pro non administrata iniuriatis iustitia, determinując y naznaczając, stanęło; ale taż nie uspokojona y nie wyperswadowana zawziętość, postposita autoritate legum, rigidissime observationem vocis libere circumscriptentium, posthabetur, caractere nostro poselstwa (lubośmy przez całe trzy dni, nie wyjeżdżając z Warszawy, aż do dnia ośmnastego praesentis patientissime satisfactionem nostrae praecustoditionis et praecautiois nie iednokrotnie factae oczekiwali), nie tylko do umiarkowania tey circumscriptiey descendere, ale nawet convenire nas protesti tuenda activitate nie chciała, mniey pono, o doysciu tego seymu dbając y starając się, ażeby tym łatwiey suam dictaturam za reassumowaniem się confederacyi, która tylko in scissa republica et extremo rerum statu praktykować się zwykła. Ta zaś na terazniejszym seymie, przy maiestacie i. k. mości, pana naszego miłościwego, tak liczny y ozdobny senat, przytomni ze wszystkich województw, ziem y powiatów korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego inter praesentes voti princypałów swoich posłowie całe y zupełne nierozdzielney iednostayney rzeczy-pospolitey repraesentowali corpus, continuo mogła protrahere praedominio, iakoż na dniu ośmnastym praesentis w nieprzekonanym perseverując rankorze, fatalis seymowi temu przez prętkie pożegnanie maiestatis imposita coronis. My zatym, widząc postpositionem, tak liberam vocis, iako też charakteru naszego, a nie mogąc daley libere, in libera republica sentientes cives, millenarum princypałów naszych interpretes mentium, wysłani od braci naszych a populo electorio regum ad tuendas libertates et formandas leges, posłowie arbitrarie impositionis znieść y zcierpieć abusus, manifestujemy się y solenniter protestujemy się, iż nie z naszej (uchoway



Boże) okazyey, ta publiczna niedośćcia seymu promanavit crisis; lecz kto nie chciał moderatiew y objaśnienia dwóch słów wolą całą rzecz-pospolitą incon-sultam reddere, a niżeli suae inventio-nis cierpieć immutationem, ten actor tam exitiosi stał się mali, a oraz insisten-do zaszłym in antecessum contra con-textum circumscriptionis buławy ich-mościów panów kolegów naszych z wo-iewództw—Trockiego, Łenczyckiego y Inflandzkiego, z xięstwa Żmudzkiego, z powiatów—Brasławskiego, Upitskiego, Mozyrskiego protestuemi teraz contra to-tum actum pierwszej y powtórney sey-mu cadentiew, dictante naturali ratione, że każdy actus limitatus est inseparabi-lis in se, a zatym ani początek bez końca, ani koniec bez początku doystcia subsistere ani leges formaliter positivas

repraesentare nie może contra valorem omnium et singulorum nie zakończonego impressorum actuum poczętego y reas-sumowanego seymu; mając one pro nul-lis et irritis, manifestuemy się y prote-stuemy się y tę naszą protestacyą so-lenną ku zapisaniu do akt podając, re-koma naszymi podpisuemy.

Dan w Warszawie, roku tysiąc siedm-setnego trzynastego, miesiąca Februarii dwudziestego pierwszego dnia. U tego ma-nifestu podpis rąk temi słowy: Krzysz-toph Dominik z Kozielska Puzyna—sta-rostą y poseł powiatu Upitskiego, Jan Piotr Nesterowicz—podstoli województwa Brześciańskiego, poseł województwa In-flantskiego. Któryż ten manifest, przez osoby wyż mainowane ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzes-kich przyjęty y wpisany.

## 1713 r.

Изъ книги за 1712—1713 годы, стр. 2615.

### 350. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства о содержаніи саксонскаго союзнаго войска.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на чрезвычайный сеймикъ по повѣткамъ предста-вателя фискальных сеймиковъ, вслѣдствіе вступ-ленія въ воеводство союзныхъ саксонскихъ войскъ, домогающихся зимнихъ стоянокъ въ имѣніяхъ дѣдичныхъ, постановили: 1) снарядить посоль-ство къ королю съ просьбой, чтобы, въ случаѣ невозможности уволить отъ постоевъ воеводства сполна, войсковою комиссаріатъ довольствовался бы опредѣленнымъ количествомъ денегъ, вмѣсто

продовольствованія натурой; 2) сумму, услов-ленную съ вышеупомянутымъ комиссаріатомъ, собрать и внести на сеймикъ реляціонно безъ всякихъ исключеній; 3) въ случаѣ неуплаты кѣмъ-либо причитающейся доли, недоимки долж-ны возмѣщаться на имѣніяхъ такового недоимоч-ника, о чемъ послы должны ходатайствовать какъ предъ королемъ, такъ и предъ комиссаріатомъ; 4) взиманіе этихъ податей начать послѣ воз-вращенія пословъ.

Roku tysiąc siedemsetnego trzynastego, miesiąca Oktobra trzydziestego pierwsze-go dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, akta-mi starościńskimi y przede mną Zygmun-tem Benedyktem Chrzanowskim—czesni-

kiem y podstarościm sądowym wojewódz-twa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imść pan Stanisław Witanowski, laudum województwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, tenore tali:



My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzy, szlachta, rycerstwo, obywatele województwa Brzeskiego, zgromadzeni na dzień dwudziesty siódmy miesiąca Oktobra w roku terazniejszym tysiąc siedemsetnym trzynastym na miejsce zwyyczajne obradom naszym do Brześcia, za uniwersałami wielmożnego imści pana Stanisława z Rusce Rusieckiego—oboznego w. x. Lit., marszałka rocznego województwa Brzeskiego, extraordinarynie wydanemi, a to ex ratione przybyłego w województwo nasze na konsistentią zimową woysk auxyliarnych Saskich, praetenduiących stativa hiemalia w dobrach, dziedzicznych, co iako nas perimit, tak do ratowania się ten bierzemy sposób.

Uprosilśmy ex gremio nostro do niaśniejszego króla iegomości, pana naszego miłościwego, za posłów: iasnie wielmożnego imści pana Jana Sapiechę—starostę Brzeskiego y wielmożnego imści pana Stanisława z Rusce Rusieckiego—oboznego w. x. Lit., którzy ichmość, repraesentata veneratione maiestatis, przy oświadczeniu się y remonstracyi wiernego poddaństwa naszego ku panu supplikować będą do iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego: iż ieżeli premente necessitate belli od consistencyey zimowey wolnemi być nie możemy, przynajmniej aby się certo quanto summy commissariat woyskowy Saxoński ogułem kontentował; której summy quantitate cokolwiek umówią y postanowią ichmość panowie posłowie nasi z commissariatem wyżey wyrażonym, my to z całym województwem, pro rato et grato przyiąwszy, exolucya umówionej summy dla woyska auxyliarnego Saskiego, za regressem ichmościow panów posłów naszych od i. k. mości, na relacyjnym seymiku instantance umówić, złożyć y do commissariatu wniesć obligujemy się nemine excepto, żadnych nie acceptuiąc libertacyi,—ani kwitów z commissariatu woyska Saskiego wydanych,

ani uwolnienia od kogokolwiek danego komukolwiek w województwie naszym; ale umowioną summe rozłożywszy na wszystkie generaliter dymy województwa Brzeskiego z nich contribuere obowiązujemy się.

Jeżeli by zaś kto renitens w oddaniu tego podatku pokazał się w województwie naszym, tego dobra na delatę woysku Saxońskiemu oddane być mają; która delata, aby acceptowana była z przyięcia pro persoluto, suplikować będą do i. k. mości, pana naszego miłościwego, ichmość panowie posłowie nasi oto, y z commissariatem traktować tenebuntur.

Dyspozycyą zaś tego podatku ichmość panom posłom za powrotem od i. k. mości praesenti laudo oddaemy, zlecamy.

Instrument zaś tey legacyey y traktatu aby był podpisany quam numerosissima subscriptione, tego naszego zgodnego postanowienia dokończaiąc podpisem do instrukcyi, ishmość panom posłom daney, dzień drugi miesiąca Nowembra, anni currentis w Brześciu namówiwszy, naznaczamy. Datum w Brzesciu, dnia dwudziestego siódmego Oktobra, roku tysiąc siedmsetnego trzynastego.

U tego laudum podpis rąk temi słowy: Stanisław z Rusce Rusiecki, marszałek roczny fiskalny województwa Brzeskiego; Jan Sapieha, starosta Brzeski; Dominik kniaź Szuyski, chorąży województwa Brzeskiego; Mikołaj Kazimierz Machwic, podsędek województwa Brzeskiego; Franciszek Szuyski, podstoli województwa Brzeskiego; Piotr Galemski; Jan Buchowiecki, pisarz grodzki Brzeski; Stanisław Witanowski; Samuel Juriewicz, pisarz dekretowy w. x. Lit.; Zygmunt Benedykt Chrzanowski, czesznik, podstarości sądowy województwa Brzeskiego; Kazimierz Pociej Niepokoyczycki, sędzia grodzki województwa Brzeskiego; Jan Buchowiecki, skarbnik Brzeski; Marcin Kościa Zbiroński, stolnik Drogicki;



Iózef Grabowski, horodniczy Brzeski; Kazimierz Kościuszko; Łukasz Trembicki; Alexander Ursyn Niemcewicz; A. Parczewski, czesznik Mścisławski; Dominik Korzeniewski—Możeyko; Kazimerz Rzączyński; Leon Bykowski Łopot; Michał Buczyński; Józef Chrzanowski; Stanisław Rusiecki, stolnik Czernihowski; Woyciech Lisiecki; Antoni Narkowicz, podkomorzy Wendeński; Jan Franciszek Lenkiewicz; Michał z Korowic Korowicki; Bogusław Trembicki; Stanisław Pruszek Bieniewski; Daniel Bogusławski; Andrzej Rosceski; Karol Bielski, Symon Siękiewicz; Krzysztof Zakrzewicz; Stanisław Ruszczyc; Kazimierz Antoni Sipowicz m. p; Jan Turski; Thomasz Suzin; Konstanty Witanowski; Tyburey Bieniewski—Pruszek; Wawrzyniec Eysmont, komornik Brzeski; Florian z Konopnice Grabowski.

Któreż to laudum województwa Brzeskiego, przez osobę wyżej wymienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.

1713 r.

Изъ книги за 1713 годъ, стр. 2623.

351. Инструкція, данная депутатамъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ въ королю.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальный сеймикъ, въ обычномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, и избравши пословъ, предписываютъ имъ ходатайствовать предъ королемъ по слѣдующимъ дѣламъ: 1) такъ какъ вслѣдствіе постоянныхъ передвиженій и стоянокъ литовскихъ и союзныхъ войскъ, воеводство ихъ подверглось крайнему разоренію, то просить короля оказать ему какую-нибудь помощь; 2) принести поздравленіе съ побѣдой и просить чтобы воеводство было оставлено при полной диспозиціи установленной и условленной суммы съ имуществъ cuiuscunque ordinis и чтобы выданъ былъ

приказъ на этотъ счетъ комиссаріату; 3) чтобы шляхетскіе дворы въ городѣ Брестѣ, и въ особенности шляхетскіе дома въ предѣлахъ движенія войскъ, были уволены отъ повинностей, а шляхтѣ были возвращены убытки; 4) чтобы издержки на союзное войско (саксонское) не только были приостановлены на будущее время, но даже и на войско литовское, и чтобы во время пребыванія перваго, не обременяло приходомъ последнее,—такъ какъ воеводство, слѣдующая съ него деньги, дважды уже уплачивало впередъ, не въ примѣръ для всего кн. Литовскаго.

Roku tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Nowembra trzeciego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Zygmuntem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościem sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imść pan Stanisław Witanowski, instrukcyą iasnie wielmożnym ichmść panom posłom, do najaśniejszego króla iego mości od województwa Brzeskiego daną na rzecz w niey wyrażoną, ku aktykowaniu do

xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisaną:

Instrukcyą od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów województwa Brzeskiego, do najaśniejszego króla imści Augusta wtórego, pana naszego miłościwego, wielmożnym ichmci panom Janowi na Kodniu, Dorohostaiach y Czarnobyłu, Sapiezie—



staroście Brzeskiemu, Stanisławowi z Rusce Rusieckiemu—kasztelanowi Mińskiemu, w roku terażnieyszym tysiąc siedmsetnym trzynastym, miesiąca Oktobra dwudziestego siódmego dnia, na seymiku fiskalnym *insolito consiliorum loco* dana.

W tym gorąco rozgniewanego Boga na całą oyczyznę zapale, ieżeli który kray iako woiewództwo nasze, tot *praesuris sancite* ustawicznymi woysk własnych lokacyami, dopieroż *meatu et re-meatu funditus* zruszone, że śmieie o sobie mówić możemy: *nos primus locus castris primaque castra sumus ad cumulum* nieszczęśliwe sprawiedliwej ręki Bożkiej *pestifera*,—lub od kilku lat ludne przed tym miasta, nasiadle wsi, miasteczka przerażone *desertam repraesentant* Arabiam y teraz świeżo taż zaraza *gravi poena* wszystkie *absumpsit* sprzężając, a zatym *rarus apparet in campis arator*, iednym słowem *vocant se in subsidium calamitates nec sine mutua societate* stare *potest factorum malignitas*, te wszystkie *desuper* nieszczęśliwości *et egestatem* ogołoconego kraiu ichmość panowie posłowie nasi iego królewskiej mości panu naszemu miłościwemu *representabunt*.

Oraz *vovendo omnem hospitatem* świeżo nad nieprzyjacielem otrzymaney *po-winszuia* victoryi z tą *apprekacya*, aby potrzebne iego królewskiej mości zdrowie *dextra Domini* protegat *et longos faciat dies fortunego panowania* iego, o te nie mnief *votis ac lacrimis* ichmość konkurować będą łaskę, ażeby woiewództwo nasze, iako *sui iuris* y *proste (sic)* przyimujące ciężar, przy zupełney dyspozycyey z kapitulowaney y umówioney summy zostało, żadnych dóbr, czy to szlacheckich, czy duchownych *et cuiuscunque ordinis* nie wyłączając, y w tym

ordynans do commissariatu iego królewskiej mości upraszać będą.

Dworki także szlacheckie w mieście Brześciu aby wolne były; daleko barzief aby domy szlacheckie w marsze woysk i. k. mości *immunitate gaudeant*. Szkody także poczynione przez tenże marsz, aby były *pootrącone*,—tymże ichmość panom posłom zalecamy.

Ponieważ zaś *ex necessitate belli et amore* ku dostoięństwu i. k. mości *certum quantum* na woysko *auxiliarne* i. k. mości *postepuiemy*, *praecavebunt omni-mode* ichmość panowie posłowie, aby to nie tylko daley *in sequelam* nie szło, ale też *ex ratione modernae contributionis* było wolne woiewództwo od podatków *in posterum* na woysko Lit., w czym *omnem securitatem* powagi i. k. mości *implorabunt*, ile że znaczną summę *in antecessum* za uniwersałami i. k. mości temuż woysku Litewskiemu po dwakroć wypłaciło, lubo całe xięstwo Litewskie tey nie pokazało ochoty. Y w tym też *instabunt* ichmość panowie posłowie, iż kiedy mamy woyska Saxońskie u siebie, aby nas nie *incommodowało* nawet y *przechodem* woysko Litewskie.

To wszystko złożywszy *in sinum paternae clementiae* i. k. mości, *caetera dexteritati et auctoritati* ichmość panów posłów oddaief, ich że osoby *distributivae iustitiae* y respektowi pańskiemu zalecamy.

U tey instrukcief podpisy rąk temi słowy: Dominik kniaz Szuyski—chorąży woiewództwa Brzeskiego, Mikołay Kazimierz Machwic—podśedek woiewództwa Brzeskiego, Franciszek Szuyski—podstoli woiewództwa Brzeskiego, Piotr Piekarski—miecznik Brzeski, Łukasz Trembicki, Tyburey Bieniewski Pruszek—łowczy Kaliski, Samuel Juriewicz—pisarz dekretowy w. x. Lit-go, Zygmunt Benedykt Chrzanowski—czesznik y podstarości sądowy woiewództwa Brzeskie-



go, Jan Buchowiecki—podstoli Grodzieński, pisarz grodzki Brzeski, Jan Buchowiecki—skarbnik województwa Brzeskiego, Alexander Ursyn Niemcewicz, Marcin Kościa Zbiroński—stolnik Drogicki, Józeph Grabowski—horodniczy Brzeski, Kazimierz Kościuszko, Łukasz Trembicki, Dominik Korzeniewski Możeyko, Kazimierz Rzączyński, Leon Bykowski Łopot, A. Paniewski—czesznik Miński, Michał Buczyński, Jozeph Chrzanowski, Stanisław Rusiecki—stolnik Czernihowski, Woyciech Lisiecki, Antoni Narko-

wicz—podkomorzyc Wendeński, Jan Franciszek Lenkiewicz, Michał z Korowic Korowicki, Bogusław Trembicki, Andrzej Rościeski, Stanisław Pruszek Beniewski, Daniel Bogusławski, Karol Bielski, Symon Sienkiewicz, Jan Turski, Thomasz Suzin, Konstanty Witanowski, Wawrzyniec Eysymont—komornik Brzeski, Florian z Konopnice Grabowski, Krzysztoph Zakrzewicz. Któraż to instrukcyja, przez osobę wyż mianowaną ku aktykowaniu podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1713 г.

Изъ книги за 1713 годъ, стр. 2627.

352. Постановленіе дворянства Брестскаго воеводства на сеймикѣ фискальномъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальный сеймикъ въ обычномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили: 1) подтвердить, какъ постановленія прежняго сейма, такъ равно и петиціи къ королю, выраженный въ инструкціи посламъ; 2) въ ожиданіи ихъ возвращенія съ королевскими распоряженіями, чтобы саксонское войско, не получающее слѣдуемыхъ ему раціоновъ и порціоновъ, не было въ тягость Брестскому воеводству, назначить эксквизию, на основаніи которой, Тибуртій Прушакъ, Калишскій ловчій, и долженъ производить соотвѣтственную раскладку на содержаніе войска; 3) производство порціоновъ и раціоновъ въ теченіи трехъ недѣль, какъ это обѣщано союзникамъ, если будетъ исполнено, то послы должны заявить объ этомъ комиссаріату, и похлопотать о влюченіи оныхъ въ договорную сумму; 4) этотъ же Тибуртій

Прушакъ обязанъ сдѣлать раскладку порціоновъ и раціоновъ въ имѣніяхъ, подлежащихъ эксквизиі постоевъ, согласно съ указаніями войска; 5) владѣльцы имѣній должны безъ замедленія исполнять продовольственную повинность и отбирать квитанціи; 6) въ случаѣ обидъ, они должны заявить о нихъ тому же Прушаку, для расчетовъ съ союзниками послѣ возвращенія пословъ; онъ же Прушакъ обязанъ предостерегать и войско отъ насилія и безчинства; 7) содержаніе полковнику назначить во сто черв. зл., оберштеръ-лейтенанту—50 черв. зл., квартирмейстру—50 битыхъ талеровъ; 8) такъ какъ послы не отказываются отъ услугъ, то благодарить ихъ послѣ возвращенія; 9) вслѣдствіе опустошенія саксонскими войсками Ейсымонта, слѣдуетъ освободить его отъ будущей контрибуціи.

Roku tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Nowembra trzeciego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim aktami starościńskimi y przede mną Zygmunttem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanawszy oczewi-

sto imć pan Stanisław Witanowski, laudum seymiku fiskalnego ex limitatione przypadłego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ky aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, obywatele wojewódz-



stwa Brzeskiego, ad locum solitum consiliorum, zgromadzeni na dniu drugim miesiąca Nowembra, to-iest, na termin vigore laudi ostatniego seymiku, dwudziestego siódmego Oktobra przypadłego y odprawionego ex limitatione naznaczony, takową czyniemy uchwałę ex communi beneplacito et unanimi consensu całego województwa:

Naprzód ostatnie laudum wyż rzezonego seymiku, dwudziestego siódmego Oktobra, w roku terażniejszym tysiąc siedmsetnym trzynastym odprawionego, in toto approbuiemy. A ponieważ na tamtym że akcie ichmość panów posłów do i. k. mości obraliśmy, więc cokolwiek w instrukcyi naszej desideriorum znajduie się, usilnie ichmość panom posłom, ut promoveant u i. k. mości, zalecamy. Nim zaś ichmość powrócą z gotową w commissaryacie Saskim kombinacyą, praeveniendó, aby woysko i. k. mości Saxońskie, nie będąc od nas ieszcze de certo quanto porcyi assecurowane, całemu województwu nie było uprzykrzone, do tey tylko exdivizyi naznaczyliśmy imć pana Tyburcego Prusaka—łowczego Kaliskiego, aby tym czasem exdividował takowe dobra pro subsistentia tegoż woyska Saskiego, nim ichmość panowie posłowie z gotową ugodą na całe województwo od i. k. mości powrócą.

Cokolwiek zaś czyie kolwiek dobra porcyi y racyi wydadzą per spatium niedziel trzech, iako imć pan pólkownik nad temiż ludźmi Saskimi upewnił, że ma być pro persoluto przyjęto, tak obowiązuiemy ichmość panów posłów, aby w commissariacie o to vigeant, aby wszelkie expensa uczynione przez marsz, terażniejszych porcyi pootrącone były w summie zgodzoną. Ten że imć pan Prusak ma naznaczyć na dobrach, które do subsistencji exdividować będzie proporcjonalne porcye y racye na woysko i. k.

mości, podług podaney od tychże woysk notacyi.

Ichmość panowie zaś possessores tych dobr bez żadney tergiversyi wydawać mają y kwity od ludzi Saskich z oddania odbierać; ieżeliby zaś co sobie nadto te woysko pozwalało, tedy wszelkie krzywdy tenże imć pan Prusak słuhać będzie y zkonnotuie dla kalkulacyi z ludźmi Saskimi za powrotem ichmość panów posłów y przestrzegać, ażeby innych dobr do siebie nie exdividowanych nie interesowali się, dla czego exdivizyą swoją podpisać ma y podpisaną oddać ludziom Saskim; zachęcając zaś ichmość panów officerów tegoż regimentu do wszelkiej skromności, ażeby się innym dobrom, prócz podanych od imć pana Prusaka, nie przykrzyli, y gdziekolwiek pokazane sobie mieć będą porcye, omnem militem zachowali disciplinam deklaruię y potensuie województwo za iednostayną zgodą należytą gratitudinem, to-iest: iasnie wielmożnemu imć panu pólkownikowi woyska i. k. mości auxilarnego—czerwonych złotych sto; wielmożnemu imć panu obeszter-leytnantowi Grossen—czerwonych złotych piędziesiąt; imć panu regimenskwatremistrzowi—talerów bitych piędziesiąt. Które to summy, za powrotem ichmość panów posłów, mają być contribuowane y importowane et aequaliter rozłożone na całe województwo wraz z kapitalną summą, którą ichmość panowie posłowie w commissaryacie Warszawskim na tychże ludzi i. k. mości umówią y postanowią.

Ponieważ zaś ichmość panowie posłowie fatygi swoiey nie rekuzuią, tedy za powrotem grata memoria recompensować zechcemy. Ruina imć pana Eysymonta, komornika Brzeskiego, przez woysko i. k. mości Saxońskie iest wiadoma, tedy na przyszłe kontribucie ma być wolen. Które laudum ręcoma naszymi podpisuiemy.



U tego laudum podpis ręki wielmożnego imć pana marszałka temi słowy: Stanisław z Rusce Rusiecki—marszałek fiskalny roczny województwa Brzeskiego.

Któreż to laudum, przez osobę zwyż mianowaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1713 г.

Изъ книги за 1713 годъ, стр. 2695.

353. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства о податяхъ по случаю постоя саксонскаго войска.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ, постановили: 1) въ виду жестокаго разоренія страны отъ постоянныхъ военныхъ контрибуцій, которымъ и конца не предвидится, искать спасенія для себя въ единодушномъ постановленіи, а тяжесть недобровольную—разложить на всѣхъ, даже и на тѣхъ, которые могли бы подлежать изъятію, въ сплу королевскаго рескрипта; 2) половину суммы, равняющейся 150,000 тынфовъ, собрать въ одинъ срокъ взимая съ каждаго дыма по 9 тынфовъ—что и составитъ 150,000, не различая ничьихъ имѣній; 3) сумму эту распределить какъ на содержание войска, такъ и на жалованье офицерамъ,—съ тѣмъ, чтобы при полученіи ея отбирались квитанціи; остальную же половину суммы оставить до слѣдующаго фискальнаго сеймика; 4) для совмѣстнаго труда назначить комиссаромъ Тибуртія Пруска, за что и выдать ему 1000 złotych; 5) для лицъ, подвергшихся перебору

повинностей, назначается 16-й день текущаго мѣсяца, съ тѣмъ, чтобы они къ этому сроку представили свои квитанціи за подписью диспозиторовъ, которые по освидѣтельствуваніи оныхъ и должны, оказавшіеся переборы зачислить на текущіе счета; 6) для выполненія контракта, относительно удовлетворенія всей суммы (300,000 тынфовъ) назначить на оба срока диспозиторовъ, которые и должны выдать свои оповѣщенія; 7) для разбора и удовлетворенія несправедливыхъ саксонскихъ поборовъ назначить срокомъ слѣдующій сеймикъ, къ которому диспозиторы и должны представить отчетность; 8) такъ какъ имѣніе базилиановъ—Тороканы до сихъ поръ несли повинности—съ десяти домовъ, то повинность эта и теперь должна отбываться; 9) квитанціи на содержание саксонскаго войска должны быть представлены къ будущему сейму для отчетности, такъ какъ воеводству извѣстны случаи насилия и грабежей союзниковъ.

Roky tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Decembra siódmego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi y przede mną Zygmunttem Benedyktem Chrzanowskim—czesnikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Stanisław Witanowski, laudum seymiku relationis, za innotescencją wielmożnych ichmość panów posłów, do i. k. mści deputowanych, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg

grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, na seymik relationis, za innotescencją wielmożnych imści panów posłów naszych, do i. k. mści deputowanych, na dzień dwudziesty dziewiąty miesiąca Nowembra, anicurrentis, zgromadzeni, kiedy nas nieustająca a prawie coniurata in ruinam województwa naszego fatorum atrocitas



chce mieć w tej pressurze, że od ciężkiego podatkowania y codziennych niemal zerwać się y uwolnić nie możemy, optato respiro, contribucyi, mille aerumnis, iako decumano iactamur fluctu, ani experata i. k. mości clementia pro ancora bonae spei żadney nie uznawiamy allevacyi, iuż sami salvowania się z braterskiey ab intra zgody y iednostaynego postanowienia szukamy media, a ciężar, nie dobrowolnie włożony, partimur inter universos,—wszelkie, które kolwiek być mogły umarzając excepce y libertacye, fundując się na reskrypcie i. k. mości, do nas danym y zawartym z commissariatem traktacie; co że ichmość panowie posłowie nasi activa dexteritate sua u i. k. mości y commissariatu evicerunt, należyte ichmościom oddaie woiewództwo podziękowanie.

Ponieważ ex indispensabili necessitate, ichmość panowie posłowie nasi, przez traktat z commissariatem i. k. mości zawarty, przynieśli nam summę trzykroć sto tysięcy tynfów, którą na woysko auxiliane Saskie woiewództwo nasze obligowało się; a tej summy medietatem, półtora kroć stotysięcy tynfów, aby in instanti wypłacona była praetendit tak commissariat, iako y woysko auxiliane w woiewództwie naszym lokowane. Abyśmy od takich extorssyi y exekucyi tej milicyey Saskiey conserwowani byli, postanowiamy laudo praesenti wszyscy zgodnie y iednostaynie: z każdego dymu podług abiuraty anni millesimi sexcentesimo nonagesimo po dziewięć tynfów na iedną ratę, nemine excepto, tak z dobr ekonomicznych i. k. mości, starostw, dzierżaw, z dobr duchownych, ziemskich, szlacheckich. Która summa obrocona być matak: na wypłacenie półtora kroć sto tysięcy tynfów, iako y na accomodatę commissariatu saskiego y deklarowane honoraria officerom saskim, tu w Brześciu będącym, które wynoszą

na summę trzynaście tysięcy czterysta tynfów; residuitem do calculacyey z woiewództwa w sądach fiskalnych zachowując.

A ta uchwalona od nas dymowa summa, tak in paratis, iako nayprędzey importowana, iako y przez delaty naznaczona od wielmożnych imść panów dyspozytorów naszych, laudo przeszłego seymiku specyfikowanych, iako to imść pana Jana na Kodniu Sapiełę, starosty naszego Brzeskiego y i. mść pana Stanisława z Rusce Rusieckiego, kasztelanica Mińskiego, ma być na woysko auxiliane dysponowana y exdiwidowana, y kwity od tychże ichmości podatku tego dawane u podpisywane być mają.

Przydaiemy ichmość pro socio laboris za commissarza imść pana Tyburcego Prusaka—łowczego Kaliszskiego, który do tychże kwitów wespół z ichmość podpisywać się będzie; a za podjętą pracę tysiąc złotych currentis monetae naczynamy.

A że przez ten czas, od weyścia swego w granice woiewództwa naszego, a die prima Nowembris, woysko auxiliane Saskie, przez exakcyą porcyi y racyi wydanych, znaczną, okrom marszu z przeładowaniem w różnych dobrach mając subsistentią, wybrali summę, że dymy szlacheckie większą niż od nich należy depactowanie solucyi, zaczyn woiewództwo ex unanimi assensu naczyna tym ichmość ukrzywdzonym dzień szesnasty mensis praesentis, aby wydania swego dokumenta, rachunki, czyli kwity Saskie comportent od ichmość dyspozytorów naszych; którzy facta calculatione cum deputatis od woyska tego auxilianego, ieżeli co się przeboru od ichmość panów Sasów pokaże, w przyszley tego podatku wtórey racie potrącić, pro soluto przyjąć, a tę superatią z innych dymów kompensowane mieć przez dyspozycyą ichmość panów dyspozytorów naszych ma-



ią, warując to sobie, że te woyska auxiliarne gdzie protunc przy exactii porcyi swoich w dobrach dziedzicznych subsistunt, z nich exnunc ustąpić mają do kwater sobie naznaczonych. Immunitatem dworów y domów szlacheckich, tak w mieście Brzeskim od subsistencji saskiej, iako y po innych miejscach, gdzie te woyska lokowane będą, także szpichlerzów y zboż w nich zsypanych integritatem waruie sobie woiewództwo nasze, ubezpieczone reskriptom i. k. mości, w czym sedulam ichmość pp. dyspozytorów naszych requiruiemy sollicitudinem, aby tey conservacyi invigilare y z ichmość pp. officerami conferre raczyli, te dworki y domy szlacheckie, które na lokacyą sobie te woyska zaieli, do decesu z terazniejszey importantey dymów referuiąc importantey wtórey raty (sic).

Ponieważ termin przez capitulatią z commissariatem i. k. mości iest naznaczony, wczesnie do tey exekucyey sposobić się należy, dla czego zwysz rzezeni ichmość panowie dyspozytorowie, do zupełney oboch rat importantey naznaczeni, cointuita wydać powinni swoje innotescentie; w którym terminie y przebory Saskie iniuriatis liquidowane być mają. Dla lepszey za tym informaty na przyszłym, da Bóg, seymiku uczynić się będzie mogła relatia, którey limitatią dnia drugiego po trzech Królach, to iest, dnia ósmego Iannuarii, in anno mille-

simo septingentesimo decimo quarto naznaczamy, na którym terminie decessów abiuratowych realem mieć życzymy informationem od ichmość panów dyspozytorów naszych.

Torokanie dobra wielebnych oo. Bazylianów, ponieważ zawsze z dymów dziesięciu do woiewództwa naszego płacili, y terazniejszy podatek do tych że ichmość importować mają. Kwity na woysko saskie dawniejszey kontribucyey na przyszłym, da Bóg, seymiku produkowane być powinny dla informaty woiewództwu, na których dobrach ten zaległ podatek exakcyey imść pana Mikołaja Machwica—podsędka Brzeskiego y imść pana Michała Sawickiego—czesnika Wołkowyskiego; mając rationem tych dobr, z których sobie sami ichmość panowie Saxonowie po zaaresztowaniu ichmość panów exaktorów militariter et gravaminose ten podatek exequowali y względem onego pro libitu zabierali, iako to samemu woiewództwu dobrze wiadomo. Datum w Brześciu, anno tysiąc siedmsetnego trzynastego, dnia y mieciaca ut supra.

U tego laudum podpis ręki wielmożnego imść pana marszałka temi słowy: Stanisław z Rusce Rusiecki—marszałek fiskalny.— Któreż te laudum, przez osobę zwyż mianowaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.



1714 г.

Изъ книги за 1713—1714 годы, стр. 1961—1962.

354. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на срътенскомъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на срътенскій сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по избраніи сеймоваго директора, постановили:

1) Не входи въ разбирательство предметовъ предшествовавшаго сеймика, на которомъ занесена была злобредная протестація со стороны Пинскаго дворянства противъ Брестскихъ диспозиторовъ—Яна Сапѣги и Станислава Русецкаго, теперь, согласно желанію протестующихъ—взять оную обратно, предать таковую протестацію уничтоженію и въ этомъ пунктѣ исправить прежнее сеймовое постановленіе.

2) Для прекращенія споровъ, возникшихъ между Мих. Гузельфомъ и Лукашомъ Трембецкимъ, по поводу домогательства обоимъ получить Брестское подчашничество, и рѣшенныхъ большинствомъ голосовъ въ пользу послѣдняго, дѣло это передать на благоусмотрѣніе короля.

3) Избрать администраторовъ чоповаго—шеляжнаго, съ платою имъ за труды въ размѣрахъ опредѣленныхъ декретами скарбоваго трибунала. При этомъ предостеречь жидовъ, чтобы они, какъ устраненные неоднократно конституціями отъ участія во взиманіи чоповаго—шеляжнаго, не вмѣшивались даже и въ контракты онаго подъ страхомъ назначенныхъ на сей предметъ наказаній; сборщики этой подати получаютъ свое жалованіе на будущемъ сеймикѣ.

4) Избрать годичнаго полковника и ротмистровъ.

5) Избрать также и комиссара, за ассигновками котораго администраторы, по удовлетвореніи войска, и должны производить назначенныя сеймомъ уплаты.

6) Избрать фискальныхъ судей и протоколстовъ настоящаго сеймика.

7) Просить судей, чтобы они обратили самое строгое вниманіе на исключеніе изъ тарифа не законно посчитанныхъ дымовъ и вымогателей подвергли показаніямъ.

8) Плату судьямъ выдать или изъ остатковъ отъ податей на союзное войско, или же изъ чоповаго—шеляжнаго и прежде всякихъ другихъ уплатъ.

9) Опустѣлые думы ксендзовъ—Пухальскаго, Фридериссона и ксендза Шерешевскаго—отнести къ разряду убылыхъ дымовъ, а погорѣлымъ, въ имѣніяхъ ксендза Кобринскаго и Завлицкаго, позволить платить только половину настоящей подати.

10) Всѣ остальные думы, незаконно внесенные въ тарифъ, отложить до фискальныхъ судовъ, съ тѣмъ впрочемъ, чтобы всѣ обиженные по сему дѣлу явились сюда съ надлежащими документами, подъ страхомъ взысканій за упущеніе.

11) Уплату остатковъ съ саксонскихъ податей, недоданныхъ прежними комиссарами, отложить до слѣдующаго сеймика.

12) Удовлѣворить разныхъ лицъ и по разнымъ дѣламъ, какъ то: чрезмѣрное разореніе дымовъ ксендзовъ картузовъ—отдать на благоусмотрѣніе фискальныхъ судей; полковнику—не дѣлать экзекуцій въ шляхетскихъ имѣніяхъ за декретами коронныхъ судовъ; разоренныя имѣнія Сапѣги—имѣть въ виду; долги воеводства Неестеровичу и Горбовскому—по 1000 тынфовъ, женѣ покойнаго Жардецкаго—1000 злотыхъ уплатить или изъ остатковъ отъ саксонскихъ податей, или же изъ чоповаго шеляжнаго.

13) Избрать депутатовъ для губерніи текущаго года.

14) Сдѣлать слѣдующую поправку въ постановленіяхъ предшествовавшаго сеймика: уничтожить тынфы Московскіе, а девять тынфовъ, слѣдуемыхъ съ дыма, внести сборщикамъ въ этотъ второй срокъ безъ всякаго послабленія, чтобы они не допускали отсрочки до 15-го числа текущаго мѣсяца.

15) Жалобы Селецкой шляхты принять къ свѣденію и на будущее время постановить, чтобы подати свои она вносила воеводскимъ администраторамъ, сборщикамъ и комиссарамъ, а не Селецкому двору.

16) Комиссара Саксонскихъ податей, а равно и диспозиторовъ податей подымныхъ, не обозначенныхъ въ тарифѣ, — обязать представить куда слѣдуетъ отчеты.



17) Пошлины на соль въ текущемъ году назначить по битому шестаку съ бочки—гетманки, скарбовки, и дороговьбки, исключая шляхты, которая на свои надобности можетъ провозить соль безпошлинно; но если окажется, что она станетъ торговать солью подъ предлогомъ домашнихъ надобностей, то взыскивать съ нея пошлину двойную.

18) Съ людей люзныхъ (праздношатающихся) обоюго пола, находящихся въ услуженіи у невѣрныхъ жидовъ, взимать поголовную подать по два злота.

19) Другихъ же пошлинъ братья-шляхтичи, собственнымъ своимъ авторитетомъ, не должны взимать подъ страхомъ подвергнуться предусмотрѣннымъ наказаніямъ.

20) Соляныя пошлины и поголовное съ люзныхъ людей отдать въ администрацію Брацлавскому чашнику Домбровскому, съ тѣмъ, чтобы онъ учинилъ присягу въ вѣрности собранныхъ имъ доходовъ, чтобы воеводство знало на будущее время—сколько можетъ принести доходовъ таковая статья.

21) Чоповое—шеляжное оставить въ прежнихъ размѣрахъ; исправленіе тарифа онаго произвести во время первой каденціи (срока) фис-

кальныхъ судовъ съ тѣмъ однакоже, чтобы шляхетскія корчмы не подлежали налогамъ; отчеты въ сборахъ и расходахъ произвести здѣсь же.

22) Фискальный сеймикъ назначить 13-го Марта; фискальные суды—3-го; судей подвергнуть узаконенной присягѣ.

23) Относительно возникшаго спора: считать ли въ числѣ дымовъ дымы, подлежащіе гibernамъ?—воеводство назначило суммы по преимуществу съ имѣній шляхетскихъ собственно съ тою цѣлю, чтобы избавить себя отъ саксонскихъ экзекуцій, впредь до возвращенія пословъ отъ саксонскаго генерала Януша. А принимая во вниманіе какъ бѣдственное состояніе Брестскаго воеводства, такъ и разоренія, сдѣланныя чужестранными войсками разнымъ лицамъ, дворянство нашло необходимымъ послать еще особыя посольства и къ царю и къ Янушу съ представленіями по сему дѣлу; директору сеймика вѣнчить въ обязанность написать для этихъ посольствъ особыя инструкціи; послать за хлопоты выдать по 1000 тынговъ.

24) Директору сеймика выдать за труды 3,000 тынговъ, а Прусаку (саксонскому комиссару)—200 битыхъ талеровъ.

Roku tysiąc siedmsetnego czternastego, miesiąca Februarii piętnastego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi y przede mną Zygmuntom Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Kazimierz Mołodecki, laudum seymiku fiskalnego województwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał tenore tali:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, szlachta, rycerstwo, obywatele województwa Brześciańskiego, ad locum consiliorum solitum do Brześcia, pro die sexta Februarii, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym czternastym, na doroczny fiskalny seymik zgromadzeni, taki porządek uczyniliśmy:

Naprzód, zgodnemi głosy za dyrektora rocznego koła naszego wielmożnego imć

pana Zygmunta Benedykta Chrzanowskiego—czesznika y podstarościego sądowego województwa Brzeskiego fide et probitate benemeritum obraliśmy. Na którym terminie, nie przystępując ad praeliminaria obrad naszych, protestację braci naszych na przeszłym immediate seymiku anni currentis zaszła, w grodzie Pińskim zanesioną, contra actum eundem czytaliśmy y akceptowali; w której protestacyi, że ichmć panowie protestantes involverant nie podległe żadney cenzurze imiona wielmożnych ichmć panów Jana hrabi Sapiehi—starosty Brzeskiego y Stanisława Rusieckiego—oboznego w. x. Lit-go dyspozytorów naszych, więc iako publico ore ichmć panowie protestantes przy deprekacyi tę ichmościów laesią na seymiku retractarunt; tak laudo praesenti wszystko to cokolwiek pomienionych ichmć panów dyspozytorów tangit honorem, kassuie-



my y annihiluemy, vigore tedy prote-  
stacyi laudum pomienionego seymiku me-  
liorować zgodziliśmy się.

Zatym, zachodzące dyfferentie o pod-  
czastwo Brześciańskie, po zeszłym ś. pa-  
mięci ichmci panu Benedykcie Bucho-  
wieckim—aktualnym podczaszym Brzes-  
kim, między ichmć panem Michałem Gu-  
zelfem y imć panem Łukaszem Trembec-  
kim—de cessione et prioritacie przywile-  
iu, że fato na przeszłym seymiku, za  
kontradykcyą przywileiowi, do zasiada-  
nia imć panu Trembeckiemu stanęła; fa-  
cilitando hoc negotium ad decisionem ma-  
iestatis odesłaliśmy.

Adinterim do dalszych consultacyi,  
przystępując, za administratorów sze-  
leżnego iasnie wielmożnego imć pana  
Renalda Sadowskiego—kasztelana Brzes-  
kiego y wielmożnego imć pana Alexan-  
dra Kampowskiego—stolnika Brzeskiego,  
nemine contradicente, obraliśmy; solaria  
tymże ichmć, według prawa y dekre-  
tów trybunału skarbowego, a nie wię-  
cey, pozwalamy, praecavendo, aby żydzi  
tot constitutionibus prohibiti do exakcyi  
y exolucyi ani kontraktów czopowego y  
szeleżnego nie interessowali się, sub poe-  
nis in volumine legum praescriptis; wiel-  
możnych ichmć panów dyspozytorów po-  
datku naszego in vim gratitudinis sola-  
ria do przyszłego seymiku naszego od-  
kładamy.

Potym, za dorocznego pólkownika wo-  
iewództwa naszego wielmożnego imć pa-  
na Dominika kniazia Szuyskiego—cho-  
rążego; za rotmistrzów traktowych: do  
Brzeskiego—imć pana Chrzanowskiego—  
łowczego Brzeskiego, imć pana Leona  
Kościuszka; do Kobryńskiego—imć pana  
Józefa Hornowskiego; do Wysockiego—  
imć pana Michała Buczyńskiego; do Za-  
bużnego—imć pana Wiktorzyna Bukrabe;  
do Kamienieckiego—imć pana Antoniego  
Sawickiego; do Prużńskiego—imć pana

Ludwika Grodzickiego; do Poleskiego y  
Dywińskiego traktu za kommissarza wo-  
iewództwa naszego imć pana Andrzeia  
Jeziernickiego obraliśmy, za którego prae-  
esse assygnatiami largicye, laudo no-  
stro opisane, tak z czopowego y sze-  
leżnego ichmć panowie administratoro-  
wie z remanencyi, po wypłaconych as-  
sygnacyach woyskowych, mają exsolvere  
y calculum reddere z tego u sądów fi-  
skalnych.

Za sędziów fiskalnych przy grodzie y  
ziemstwie: ichmć panów Józefa Weresz-  
czaka—stolnika Drogickiego; Piotra Ga-  
lemskiego—stolnika Orszańskiego; Boni-  
facego Ostrowskiego—czesznika Nowo-  
gródka Siewierskiego; Franciszka Szuy-  
skiego—podstolego Braclawskiego; imć  
pana Franciszka Bohusza—krayczego  
Brzeskiego; Mikołaja Zardeckiego—straż-  
nika Oszmianskiego.

Do napisania laudum: ichmć panów  
Mikołaja Zardeckiego—strażnika Oszmiań-  
skiego, Franciszka Bohusza—krayczego  
Brzeskiego obraliśmy.

W którym laudum terazniejszego sey-  
miku naszego wielmożnym ichmć panom  
sędziom fiskalnym singulari curae com-  
mittimus, aby w sądach swoich circa me-  
liorationem prawdziwey taryffy abiura-  
towey w wykasowaniu niesłusznych dy-  
mów accessowych, alias excessowych  
stricte decidere et invigilare, poenasque  
contra depactatores imponere chcieli we-  
dług prawa pospolitego.

Solaria ichmć panom sędziom fiskal-  
nym terazniejszym według seymu Lu-  
belskiego z remanencyi praevia calcula-  
tione od summy dwóch rat na woysko  
auxiliarne comportowaney, lubo też z czo-  
powego szeleżnego, aby ichmć infallibi-  
liter doszły, naznaczamy, aby przed  
wszystkiemi largitiami y assygnacyami  
kommissarskiemi, in virtute huius laudi  
wypłacone były.



Dymy spustoszące przewielebnych w Bogu, imści xiedza Puchalskiego—plebana Kobryńskiego y imści xiedza Friderissona—plebana Horodeckiego, także imści xiedza plebana Szereszewskiego, aby przez te devastacye chwała Bogu nie upadała, w decessowe dymy remittimus pro hac sola vice, y aby alleviacya per medietatem w teraznieyszej powtórney racie mieć mogły, praesenti laudo cavemus. Tudzież imści xiedza proboszcza szpitalnego Kobryńskiego y imć pana Józefa Zawlickiego conflagratę poniesioną, habita compassione per medium płacić terazniejszy podatek pozwalamy.

Inne dymy generaliter wszystkie iniuste w taryffie inserowane do sądów fiskalnych odkładamy, na które sądy każdy iniuriatus nieomieszkając pierwszej kadencyi ma stawać z dokumentami swemi; a inquantum by na tym terminie nie pokazał dokumentów y approbacyi dymów swoich, perpetuum w sądach fiskalnych ma być nakazane silentium.

Remanencye zaległych podatków saxonских za kommissarstwa ichmć panów, Mikołaja Machwica—podsędka Brzeskiego y Michała Sawickiego—horodniczego Wileńskiego, sic stantibus rebus, do dalszego immediate następującego ex limitatione seymiku zachowujemy.

Przewielebnych w Bogu ichmci xieży kartuzów Berezinski desolationem summam dymów in decisionem sądu fiskalnego oddaemy.

Wielmożnemu imć panu pólkownikowi województwa naszego usilnie rekomendujemy y osobliwej animadwersyi committimus, aby non permittat executioni takowych do dóbr naszych szlacheckich, które mimo prawa pospolitego extra forum nulliter za dekretami koronnemi otrzymują y przez urzędy koronne dobra litewskie aggravare conantur, nie-

uważając poenas in volumine legum expressas.

Dobra iasnie wielmożnego imć pana Sapiehi—pisarza w. x. Lit. Wysokie y Rasna cum attinentiis, przez teraznieysze y dawnieysze przeyscia woysk penitus zdezolowane, w osobliwej u nas mają być consideracyi.

Ihmć panów Nesterowicza—podstolego Brzeskiego, Horbowski—półkownika i. k. mości largicyą od nas deklarowaną—po tysiące tynfów przysługi województwu naszemu świadczoney; także za supliką przyiętą od nas ieymści paniey Karolowey Żardeckiey—o zaległą largicyą, deklarowaną ś. pamięci imści panu Żardeckiemu na tysiąc złotych,—ponieważ dotąd exolucya nie stała się, unanimi assensu nostro ex remanencii od dwuch rat Saxońskich, lubo z czopowego szelężnego za assygnacyami kommissarza województwa naszego in primario, praevia calculatione, iasnie wielmożnym ihmć panom administratorom y despozytorom ad executionem rekomendamus.

Imć pana Władysława Baierskiego—szlachcica brata naszego, tak wielki żal o zabicie dziecięcia do koła naszego wniesiony, iustam u nas meretur compassionem; dla czego, chcąc podać nayprędszy sposób do dochodzenia świętey sprawiedliwości o rozlanie niewinney krwi y aby te perpetratum salus impune nie szło, naznaczamy z dymów in genere wszystkich po groszu iednym z powtórney raty, singulariter wszystkie, które woyska Moskiewskie swoim teraznieyszym oppreserunt marszem y te, w których nie było, hoc laudo od solucyi tynfowey wolne są.

Do hiberny tegoroczney za deputatów ihmć panów: Iozepha Grabowskiego—horodniczego Brzeskiego y Antoniego Hornowskiego—podczaszego Smolenskiego obieramy, pozwalając solaria zwykłe, w trubunale skarbowym opisane.



Melioracyą laudi przeszłego seymiku terazniejszym zgodnym postanowieniem takową czyniemy: tynfowe Moskiewskie kasujemy; importacya dziewięciu tynfów z dymu sine ullo solario do wielmożnych ichmć panów dyspozytorów na terazniejszą wtorą ma być wniesiona ratę, aby pomienieni ichmć delaty aż do dnia piętnastego praesentis nie wydawali,—hoc laudo nostro mieć chcemy.

Suplikę ichmć panów szlachty, braci naszych traktu Sieleckiego, iakoby iustam u nas mieć mogły compassionem w oppressyi swoiey, przyieliśmy; więc autoritate actus nostri teraz et in futurum podatki wszelakie do administratorów, poborców y kommissarzów naszych, a nie do dworu Sieleckiego abiurata swoją do sądów fiskalnych komportowawszy, wypłacać maia.

Cokolwiek zaś z porcy y racyi woiewództwo nasze na woyska wydało i. k. mość auxiliane za dyspozycyą imć pana Prusaka—kommissarza naszego, nim reskript i. k. mości zaszedł, z tych wszystkich imć tenebitur reddere calculum.

Ihmć panów dyspozytorów z dymów, w taryfie nie specyfikowanych, z importowaney summy ad reponendum calculum w sądach fiskalnych obligamus.

Importancyą od soli tegoroczną hac forma ustanawiamy: od beczki soli—hetmanki, skarbówki y dorohobyczki—po szostaku celnym uchwalamy, excepto szlachty braci, co tylko na potrzebę domową sól prowadzą; a kto by pod protekcyą szlachecką sól prowadził, powinien in duplo płacić.

Od ludzi lózných oboiey płci, secundum obloquentiam prawa, y żydów niewiernych usługujących, praesenti laudo pogłównie po dwa złote uchwalamy.

Inne cła propria autoritate od ichmć panów braci naszych nie powinny exigi, sub poenis contra depactatores. I te podatki imć panu Franciszkowi z Strzem-

bowia Dombrowskiemu—czesznikowi Bracławskiemu w administracyą podaiemy. Solarium imć tak od beczki iako od lózných, od każdego złotego—po groszu iednym, co uczyni groszy trzy. Który imć super fidelitatem w sądach fiskalnych ma iuramentum explere, aby woiewództwo wiedziało in futurum, co za quantitas summy być może.

Podatku czopowego szeleżnego quantitas ad normam przeszłoroczney currenty ma być do ichmć panów administratorów importowana. Melioracya taryffy tegoż podatku czopowego szeleżnego na pierwszey kadencyi sądów fiskalnych institui powinna, hac praecautione, aby na karczemki nasze szlacheckie impozycy nie było. Których wszystkich podatków generaliter kalkulacia należyta powinna być w sądach fiskalnych.

Seymik fiskalny na dzień trzynasty Martii składamy; sądy fiskalne tertia eiusdem; ichmć panowie sędziowie fiskalni, według prawa y dawnych zwyczajów, praevio iuramento iuryzdykę swoją ufundować maia.

Ratione dymów hibernowych, ponieważ zachodzi disceptatio: ieśli maia iść in calculum z excypowanemi dymami, woiewództwo nasze, pro tunc zważaiąc publicam necessitatem, pozwoliło summe do płacenia in toto z dóbr szlacheckich, a to dla tego, żebyśmy do powrotu imć panów posłów naszych, uproszonych do iasnie wielmożnego imć pana Janusza—generała woysk i. k. mości Saxońskich mieli securitatem dóbr od exekucyi onych. Do którey funkcyi ichmć panowie delegaci maia się starać quam totius według generalnego rescriptu i. k. mści pomyslną nam otrzymać rezolucyą. Przytym zważaiąc tak wielkie oppressye y laezye honorów szlacheckich, mianowicie: iasnie wielmożnego imci xiędza biskupa Łuckiego y imć pana Kampowskiego—stolnika Brzeskiego, godnego w woiewódz-



twie naszym et in republica civem, tudzież praessuri ciężkie od podatku terazniejszego y marszu przechodzących woysk auxiliarnych i. k. mości, y terazniejszym oppressiom chcąc mederi, województwo nasze uprosiło za posłów do najiaśniejszego Cara imści, do iaśnie oświeconego xięcia imci pana Janusza—generała woysk i. k. mości saxonskich, ichmć panów: Józefa Michałowskiego—podczaszego Bracławskiego y Alexandra Dombrowskiego—oboznego Brzeskiego, którym ichmć, pro accomodatione, z remanencyi od summy Saskiej każdemu po tynfów tysiąc uchwalamy; do iaśnie wielm. imci xiędza biskupa Łuckiego, ichmć panów Jędrzeia z Milewa Jeziernickiego—stolnika Inflantskiego y Ludwika Grodzickiego—czesznika Łukowskiego za delegatów obraliśmy; którym ichmć wielmożny imć pan marszałek koła naszego activitate sua, quam posset in desideriis nostris plenam ma dać informationem et instructionem, obligując imć panów delegatów naszych fide, amore et conscientia do otrzymania pomyslnych nam resolucyi.

Wielmożnemu imć panu marszałkowi seymiku naszego pro labore et sudore circa bonum województwa naszego—trzy tysiące tynfów; na imć pana Prusaka—dwieście talarów bitych pro labore, z terazniejszych podatków naszych uchwalamy.

Które to laudum nasze, iako za zgodą universorum postanowione y ufundowane, nullis obstantibus protestationibus,

in publico rękoma własnymi naszymi podpisujemy.

U tego laudum podpis rąk temi słowy: Zygmunt Benedykt Chrzanowski—czesznik y podstarości sądowy województwa Brzeskiego, marszałek seymików fiskalnych województwa Brzeskiego, mp., przeciwko salwie reprotestuję się, ponieważ jest contra aequalitatem nas wszystkich równych braci; Ludwik Pocię—hetman w w. x. Lit., Renald Sadowski—kasztelan Brzeski, Alexander Kampowski—stolnik województwa Brzeskiego, salwa reservatione soli, która z dóbr dziedzicznych iaśnie wielmożnych ichmć panów Potockich prowadzona będzie, żeby od niej nie pretendowano, podpisuję się: Jan Piotr Nesterowicz—podstoli województwa Brzeskiego, Michał Guzelf—podczaszy Brzeski, Andrzej Jozafat z Milewa Jeziernicki—stolnik Inflantski, Jozeph Stanisław z Chobędzy Chobędzki—pod. p., Piotr Kazimierz Jozafat Alexander Dombrowski—obozny województwa Brzeskiego, Józef Hornowski, Kalixt Hornowski, Józef z Konopnice Grabowski—horodniczy województwa Brzeskiego, Franciszek Bohusz krayczy województwa Brzeskiego Stanisław Łuciecki p. w. Józef Michałowski Mikołaj A. Zardecki—strażnik Oszmianski. Któreż to laudum seymiku fiskalnego pogromnicznego województwa Brzeskiego, przez imć pana Kazimierza Mołodeckiego sługę imć pana marszałka ku aktykowaniu podane, jest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y zapisane.



1714 г.

Изъ книги за 1713—1714 годы, стр. 695—702.

355. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикеъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) Для удовлетворенія претензій генерала саксонскихъ наемныхъ войскъ Зитгофа въ полученіи имъ части суммы, предназначенной на содержаніе его войска, назначить дополнительную подать въ размѣрѣ 3-хъ тынфовъ съ дыма, что въ сложности съ суммами уже полученными и составить полное количество, определенное въ контрактѣ воеводства съ комиссаріатомъ.

2) Подать эту собрать въ теченіи двухъ недѣль и отдать, въ присутствіи самоого Зитгофа, назначеннымъ на сей предметъ комиссарамъ; недоимки должны быть взысканы при содѣйствіи военной экзекуціи.

3) Для расчетовъ съ диспозиторами этой подати, назначить комиссаровъ, которые и займутся повѣркой генеральныхъ квитанцій съ квитанціями расходными.

4) Назначить двумъ диспозиторамъ по 6,000 тынфовъ вознагражденія за ихъ труды съ условіемъ, чтобы первому, изъ этой суммы, была вычтена дополнительная трехъ-тынфовая подать съ его собственныхъ дымовъ, а второму была отдана сполна.

5) Въ случаѣ обнаруженія дымовъ сомнительныхъ, комиссары обязываются сноситься для разъясненій по сему дѣлу съ диспозиторами.

6) Имѣніи Доминика Островскаго отъ дополнительной подати освободить.

7) Изъ этой же подати исключить и тѣ суммы, которыя взысканы уже саксонскими войсками въ видѣ вымогательствъ.

8) Комиссарамъ назначить вознагражденіе по грошу съ тынга.

9) Гетману в. кн. Литовскаго выдать вознагражденіе въ размѣрѣ 5,196 тынфовъ.

10) Администраторовъ экономическихъ имѣній брестскихъ и кобринскихъ обязать—заняться починкой мостовъ и плотинъ.

11) Дымы, несущіе гиберновыя подати, на будущее время должны быть уравниены въ податяхъ съ прочими.

12) Брестскому маршалку выдать вознагражденіе въ 3000 тынфовъ изъ сборовъ настоящихъ.

13) Такое же вознагражденіе выдать и маршалку прошлогоднему.

14) Возвратить назадъ суммы, данныя заимообразно Михаловскимъ и покойнымъ Домбровскимъ изъ остатковъ этой же подати.

15) Изъ этихъ же остатковъ выдать 1,000 тынфовъ ксендзамъ Августіанамъ.

16) Вознагражденіе судьямъ фискальнымъ отложить до слѣдующаго сейма.

17) Духовенству костеловъ св. Станислава и Казимира, за неимѣніемъ наличныхъ денегъ въ настоящее время, выдать по битому шестакъ изъ поголовной подати будущаго года.

18) Дымы перебранные должны быть удовлетворены изъ настоящихъ сборовъ.

19) Выдать также изъ остатковъ обѣщанныя суммы Москвѣ; Ситгофу—100 червонныхъ злотыхъ и Бливернитцу 500 битыхъ талеровъ.

20) Комиссаровъ обезопасить, какъ относительно ихъ личностей, такъ и имѣній.

21) Въ исполненіе требованій Леона-Лопаты—о выдачѣ ему обратно подляской воеводиной бѣжавшихъ крестьянъ, просить маршалка написать объ этомъ кому слѣдуетъ.

22) Для сохраненія справедливости при взысканіяхъ податей, предоставить обиженнымъ право доискиваться своего въ судахъ фискальныхъ.

23) Слѣдующій сеймикъ назначить на 9-е Октября.

Roku tysiąc siedmsetnego czternastego miesiąca Maia czternastego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami

starościńskimi y przede mną Zygmunttem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościem sądowym woiewódz-



stwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Andrzej Rogowski, laudum seymiku województwa Brzeskiego, za wydanemi innotescencyami wielmożnego imć pana marszałka, na dniu dwunastym miesiąca Maia, praesentis anni odprawionego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał de tenore tali:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, zgromadzeni za innotescencyami wielmożnego imć pana marszałka seymików fiskalnych y ziechawszy się ad locum solitum consiliorum na dzień dwunasty miesiąca Marca, anni praesentis,—

A mając pro principali obiecto roszczaćcy praetext do województwa przez imć pana Gierharda Sithoffa, kommissarza woysk auxilarnych saskich i. k. mości,— że dawszy kwity swoje pro gratia principis na dobra libertowane, z każdego dymu po tynfów ośmnaście, stosując się ad mentem laudi anterioris województwa, a teraz że nie przyimuie onych, tylko po tynfów piętnaście z abiuratowego dymu, w czym y podobną resoluacją usłyszawszy z reskryptu iasnie wielmożnego imć pana generała Jahnusza woysk saxonkich i. k. mości w kole naszym y uczynioną relacją przez imć pana Wojewódzkiego posła województwa naszego, będąc dobrze informowani o takowej waryacyi,—na zaszłe kwity te przed się bierzemy media: do utonienia kapitulatory uczynioney kommissiatu i. k. mości z województwem naszym adaequando; tedy, aby in aequali ordine wszystkie dymy, według obrad naszych laudami na wypłacenie z każdego dymu po tynfów ośmnaście na też same woysko z abiuraty anni millesimi sexcentesimali nonagesimi in toto importancję wnosili.

A ponieważ wielmożnym imć panom dyspozytorom województwa naszego kwi-

ty tyle po tynfów piętnaście przyimuie, imć pan Zytoff—kommissarz woysk i. k. mości; tedy, na dopłacenie y wystarczenie trzech kroć sto tysięcy tynfów, ośmnaście-tynfowy podatek, iak z libertowanych, tak ekonomicznych, stołowych dobr, nieprzyięty pro persoluto, ichmość reassumując in aequalitate dawne lauda, hoc praesenti laudo po tynfów trzy dobierać uchwalamy.

Importacya tego podatku, aby do ichmość pp. kommissarzów, na terazniejszym seymiku nowo obranych; in assistentia imści pana Sythoffa, in spatio dwóch niedziel, sub executione militari in renitentes do płacenia reszty ad complementum trzech kroć sto tysięcy tynfów, mieć chcemy.

W interesie zaś uspokojenia ichmość panów dyspozytorów, iako to: iasnie wielmożnego imć pana starosty Brzeskiego y wielmożnego imści pana Stanisława Rusieckiego—kasztelanica Mińskiego ośmnaście-tynfowego podatku uproszonych, ponieważ usilne rację iasnie wielmożnych ichmość panów dyspozytorów nastąpiły, aby województwo ichmościów uwolniło od wybierania wyż wyrażonego podatku, calculum usilnie składali, lubo do fiskalnych sądów należała też kalkulacya; ale nie mogąc wielmożnych ichmość pp. dyspozytorów uprosić do kontynuacyi reszty podatku, kommissarzów do kalkulacyi wysadziliśmy, iako to: imć pana Nesterowicza—podstolego Brzeskiego, imć pana Piotra Galemskiego—stolnika Orszańskiego, imć pana Michała Niepokoyczyckiego—czesznika Mścińskiego, imć pana Marcina Koście—stolnika Drohyckiego, imć pana Ludwika Grodzickiego—czesznika Łukowskiego, imć pana Burzeńskiego, imć pana Józefa Hornowskiego y imć pana Mikołaja Zardeckiego. Którzy ichmość słusznie poliquidowawszy y osobliwe podpisane z obudwuch stron kalkulację z dymów



dwudziestu tysięcy siedmiuset y trzech, także z pieniędzy wybranych y retentowych, iako obszerniey wyraża kalkulacya, in toto satisfecerunt. Z niedobrych zaś dymów osobliwą delatę, iako partykularnie, tak y summarium ad manus województwa oddali, — ea sponsione, iężeby się error pokazał w delatowych y na exequacya teraznieyszą z podpisem ichmość wydanych dymach; tedy salvo recurso do samych że ichmość pp. dyspozytorów mają niżej specyfikowani ichmość pp. kommissarze defectum w dymach delatowych referre. Sponsione etiam dadzą ichmość pp. dyspozytorowie do wyiednania generalnego kwitu z expensowemi swoimi kwitami, przy dopłaceniu trzech kroć sto tysięcy tynfów z teraznieszemi ichmości panami kommissarzami na teraznieyszym seymiku obranemi przybywszy dopomocz.

Zaco wszystko teraznieyszą obradą podziękowawszy y kwitowawszy, pro labore, nim dalsza akkomodacya nastąpi tym czasem po sześciu tysięcy tynfów tymże wielmożnym ichmość panom dyspozytorom naznaczamy; in vim którey summy iasnie wielmożnemu imć panu staroście Brzeskiemu dymy samegoż imć, vigore moderni laudi, po trzy tynfy potrącamy; a wielmożnemu imć panu Stanisławowi Rusieckiemu — kasztelanicowi Mińskiemu z reszty remanencyi dymów, na delacie zostających, dymy imści, pro persoluto w tym trzy tynfowym na libertowane dobra tot laudi włożone, gdy z kommissaryatu saskiego zaszła disquizycya, wyżej dopłacać omnium assensu iniunctum; tedy imci totaliter sześć tysięcy tynfów pro sorte kwitu, in vim solarii imści pozwolonych, ichmości pp. kommissarze nasi zapłacić z teyże delaty obligantur, — hoc praecauto, aby gdzieby się kwity per errorem na dobrach w delatę podanych pokazały, w summie ichmość, in vim solarii uchwalonego, kompensować się po-

winni do kommissarzów do teraznieyszego podatku trzy tynfowego y do delaty teraznieyszey wydaney na tenże podatek saxoński ad continuandum do dopłacenia trzech kroć sto tysięcy tynfów.

Ze wszelkich excypowanych dobr imści pana Tyburcego Bieniewskiego Prusaka — łowczego Kaliskiego, iako dawnego kommissarza, approbuiemy, a in socium laboris imć pana Ludwika Grodzickiego — czesznika Łukowskiego zgodnie uprosiliśmy, dając sponsione ichmość pp. kommissarzom noviter uproszonym, — że iężeby wątpliwe dymy nachodzić się miały; tedy ciż ichmość pp. kommissarze do wielmożnych ichmość pp. dyspozytorów odezwać się w tym mają, zachowując salvum recursum ratione zaszłych kwitów.

Imć pana Dominika Ostrowskiego — czesznika Nowogródka Siewierskiego expostulacya, w kole naszym wnoszona, acceptatur, aby Zdzitowce z Rykowiczami, w dzierzeniu imści będące, według taryffy nad dymów trzydzieście trzy pro futuro nie były aggrawowane, — iako teraz w libertowanych dymach szesnastu dymów są przeładowane, y z tychże szesnastu trzy dymy na Rikowiczach w delacie podane, wyexequowane; aby tę summę kompensowali ichmość pp. kommissarze teraznieysi w dochwalonym podatku iniungimus, y imści z tych dobr od solucyi liberum pronuntiamus.

Resztę według kalkulacyi imści pana kommissarza Sythoffa praetendowaney summy, to iest — czterdzieście y cztery tysiące pięć set y sześć tynfów, aby ichmość kommissarze dochwalonym na teraznieyszym seymiky podatkiem trzytynfowym y delatą podaną instantanee, iako co się evidenter pokaże przed dyspozycyą województwa y kapitylacją z kommissaryatem zawartą, na subsystencyi protunc w dodrach repartycyjnych ziemskich y innych królewskich saskimi ludźmi



extortum, to w tey że summie potrącono być powinno.

Co się pilnemu staraniu ichmość pp. kommissarzów zleca, aby najpierwieu nieuważając wyżej y niżej specyfikowanych dyspozycyi naszych w ryczałtowej summie imci pana Sythoffa aquieietowali y kwity satisfactionis województwa, iako nayprędzey otrzymać mogli,—per amorem boni publici obtestamur.

A że nemo propriis stipendiis potest militare, więc że pracę ichmość od tynfa na osobę z dymów libertowanych po groszu na iednego moderno laudo uchwalamy, iako też z dymów hybernowych similiter, które województwo konserwując żołnierza swego też uchwałą pro persoluto przyimuie, solarium iednak po groszu na osobę wybrać sobie ichmość pp. kommissarze powinni.

A że remanencya na delacie przez przesłanych ichmość pp. dyspozytorów w kalkulacyi wyrażona z dymów dwóch tysięcy stu sześciu na województwie pokazuje się, która ma instantanee przez ichmość pp. kommissarzów być wyexequowana, adhibito brachio ludzi auxilarynych, sine ulla iednak depactatione y in quantum by wziowszy zkapitulowaną summę, auxiliares in toto nie chcieli dalszey ichmość pp. kommissarzom dać exekucyi; tedy obligamus ichmość pp. rotmistrzów traktowych, aby mota nobilitate supra renitentes, tot laudis uchwalony exequowali na dobrach ichmość podatek, tak aby aequaliter in aequali republica satisfiat sancitis nostris.

Jaśnie wielmożnemu imć panu hetmanowi wielkiemu w. x. Lit., lubo impares hic et nunc obligatione et recompensa meritis w łaskom ku województwu naszemu świadczonym, iniungimus ichmość pp. kommissarzom teraznieyszym, aby do uchwały niniejszey compensando w delacie dymy abiurotowe przyieli tynfów pięć tysięcy sto dziewięćdziesiąt sześć,

co ichmość circa calculum acceptatum będzie.

Mosty funditus zepsowane w Brześciu a ekonomiom Brzeskiej y Kobryńskiej ex usu et officio tot legibus naznaczone do budowania y reperowania, aby niewinnych nie pociągając do reparacyi, chcieli ichmość pp. ekonomowie, lub pisarze dobr ekonomicznych et quocunque nomine rządcy mosty naprawić,—ichmość pp. kommissarze expostulować y instare tenebuntur.

Hybernowe dymy ponieważ tak wiele largicyi z terazniejszego podatku non satisfit; tedy to sobie ad ulteriorem dispositionem zostawuiemy, aby równie, według kapitulacyi z kommissaryatem, onera portent.

Imści pana marszałka koła naszego merita, prace, fatygi ad oculum laudis anterioribus recompensa trzy tysiące tynfów opisana, aby z terazniejszey delaty dóysć mogła skuteczna satisfakcia,—specialissime ichmość pp. kommissarzom teraznieyszym recommendamus.

Similiter wielmożnego imć pana Rusieckiego—kasztelanica Mińskiego przeszłoroczna dyrekcyja też pensyą ma compensare.

Largicia imści pana Michalowskiego y nieboszczyka imści pana Dąbrowskiego proprio sumptu do kommissoryatu i. k. mości odprawiona, in anteriori laudo largicią wyrażona, do solucyi ichmość pp. kommissarzom z remanencyi recommendatur; iako y libertacye dymów w przeszłym laudum wyrażone acceptantur.

W Bogu przewielebnemu imści xiędzu Potockiemu—pryorowi conwentu Brzeskiego świętego Augustyna, w którego kosciele magna incommoda et damna fiunt, in satisfactionem z teyże remanencyi ichmość pp. kommissarzom tyśiąca tynfów naznaczamy exolucią.

Nie przepominając oraz ichmość pp. sędziów fiskalnych, którym anteriori lau-



do iest obmyślona za podjęte prace gratitudo, że teraz nie może się miescić, do przyszłego seymiku odkładamy.

Także cum cultu et summa veneratione fundacyą świątnic Pańskich, obserwując in sede apostolica założenia świętego Stanisława y Kazimierza, a mając onych doniesioną sobie ruinę, że his stantibus rebus nie możemy prodesse elemosiną lub in parte na reperacyą, iednak na czas dalszy przy najpierwszym podatku z abiuraty anni millesimi sexcentesimo-nagesimi, pro securitate meliori, teraz uchwalamy z każdego dymu po szostaku bitym.

Dymy, gdzieby się znajdowały przebrane, mają być rekompensowane z terazniejszey delaty przez ichmość pp. kommissarzów.

Cokolwiek na Moskwę podług przeszłych uchwał wybrano było, iako y dobrom Czarnawczyckim, imci panu Sythoffowi in vim largicyi sto czerwonych złotych, a imści panu Bliwernitzowi oberkrygskommissarzowi woysk auxilarnych i. k. mości za assekuracyą od ichmości pp. dyspozytorów przy kapitulacyi daną w Warszawie anno praesenti, terazniejszy ichmość pp. kommissarze z remanencyi już zlecone sobie podatkowej exakcyi pięćset bitych talarów oddać tenebuntur; przy której exolucyi assekuracyą daną imści panu Bliwernitzowi od wielmożnych ichmość pp. dyspozytorów naszych odebrać y do rąk tych, od których pomieniona assekuracya imieniem województwa była y iest dana.

Ichmość pp. kommissarzom terazniejszym omnem cavemus securitatem personis et fortunis ichmość et ab omni impetitione, gdyby o te nasze postanowienie turbowani być mieli, spondemus evictionem.

Imści pana Leona Łopatę wniesiona expostulacya do koła naszego acceptatur, ratione listu, aby upraszać imści paniey

województwiey Podlaskiey, żeby chłopów dziedzicznych, na wolą wyszłych, wydać rozkazała; w czym convincimus imści pana marszałka koła naszego, aby nomine nostro napisał.

A lubośmy termin założyli dwuniedzielny exolucyi, iednak iak nayprędzey ieśliby zachodziły iakowe dysquizycyę ratione niesłusznych dymów, aby niewinny za winnego nie płacił protractionem temporis takowym concedimus do sądów fiskalnych, ratione dymów akcessowych, które iudicio fiscali terminabuntur.

A że gorętsza expostulacya imści pana kommissarza Sythoffa zachodzi, że nie chce czekać dochwały na libertowane dymy dwuniedzielnego czasu, relaxamus ten termin y iakie respirium ichmość pp. kommissarze uprosić mogą, activitati ichmość committitur et si non sufficiet bonum velle, sufficiat bonum posse, aby aliqua iactura non subsequatur niewinnym dobrom według uchwały, niniejszey delatę wydać mają.

Seymik zaś terazniejszy przyiąwszy już za przyszłą limitę, na dzień iedynasty Junii naznaczoną, limituiemy ad diem nonam Octobris, exceptis casibus et periculis, na województwo ingruentibus, w czym ma mieć imści pan marszałek koła naszego circumspekcyą, któremu damus plenam potestatem pro captato tempore convocandi.—Działo się in solito consiliorum loco w Brześciu, anno tysiąc siedemsetnego cztyrnastego, dnia dwunastego Maia.

U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Zygmunt Benedykt Chrzanowski—czesnik y podstarosci sądowy województwa Brzeskiego, marszałek seymików fiskalnych; Jan Sapieha—starosta Brzeski, Dominik kniaź Szuyski—chorąży województwa Brzeskiego, Alexander Kompowski—stolnik województwa Brzeskiego, Stanisław z Rusce Rusiecki, Jan Piotr Nesterowicz—podstoli województwa



Brzeskiego, Dominik Ostrowski—czesznik Nowogródka Siewierskiego, Jan Buchowiecki—skarbnik Brzeski, Kazimierz Prużański, Józef Michałowski, Józef Hornowski Piotr Milhowski, Jan Bohusławski, Konstanty Witanowski, Florian Kiński, Józef Witanowski, Jan Suzin i. w. rotmistrz i. k. mość, Jakub Łyszczyński, Jan Chrzanowski, Michał Wołkowicki, Franciszek Puryszka, Józef Hryczyna, Filip Łyszczyński. Któreż to laudum, przez osobę mianowaną ku aktykowaniu podane, iest do xiaг grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.

1714 г.

Изъ книги за 1713—1714 годы, стр. 1615.

356. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на лимитаціиномъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на лимитаціиный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) Для окончательнаго расчета съ комиссаріатомъ союзнаго саксонскаго войска по уплатѣ причитающихся на долю воеводства 300,000 тынфовъ, изъ которыхъ за воеводствомъ остается только 12,724 тынфа,—принять мѣры ко взысканію недоимокъ, которыхъ, по донесеніямъ воеводскихъ комиссаровъ, числится свыше 14,000 тынфовъ на разныхъ имѣніяхъ. Такъ недоимку—въ 7,000 тынфовъ, съ имѣнія Сельца, другую—въ 4,000 тынфовъ съ имѣнія Бѣлой, принадлежащаго канцлеру в. кн. Литовскаго, въ случаѣ его отказа уплатить добровольно, взыскавъ посредствомъ экзекуціи.

2) Гиберны, согласно разрѣшенію короля, оставить въ распоряженіи воеводства.

3) Просить гетмана в. кн. Литовскаго внести недоимки чопового—шеляжного, такъ какъ вслѣдствіе неуплаты оныхъ фискальные судьи остаются безъ жалованья; въ случаѣ же сопротивленія его администраторовъ—назначить экзекуціи.

4) Коммиссарамъ наблюдать, чтобы при взысканіяхъ недоимокъ съ Селецкого двора, селец-

кой шляхтѣ не дѣлалось притѣсненій, такъ какъ подати свои она уже уплатила.

5) Тоже сдѣлать и съ имѣніями ксендзовъ картузовъ.

6) Коммиссарамъ для Селецкой экзекуціи, въ случаѣ сопротивленія со стороны двора, выдать надлежащую помощь.

7) Поручить полковнику сдѣлать записки отъ него распоряженія ротмистрамъ объ экзекуціяхъ для другихъ домовъ, уклоняющихся отъ гибернъ.

8) Уплату суммъ, обѣщанныхъ разнымъ лицамъ, отложить до слѣдующаго сеймика.

9) Изъ остатковъ текущихъ податей выдать только обѣщанныя суммы ксендзамъ Августіанамъ и ксендзамъ Базиліанамъ; фискальнымъ же судьямъ выдать жалованье изъ остатковъ чопового—шеляжного.

10) Дымы, подлежащія гибернѣ, уволить отъ этой подати и оставить въ распоряженіи воеводства, съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы они доплатили то количество, котораго не достанетъ при уплатѣ полной суммы саксонскому войску.

11. Старостинство Зеловское оставить въ покоѣ, такъ какъ оно имѣетъ квитанцію отъ саксонскаго войска въ полученіи имъ съ него раціоновъ и порціоновъ.

Roku tysiąc siedmsetnego czternastego, miesiąca Oktobra trzynastego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czeszn-

nikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewiście imię pan Andrzej Rogowski, laudum seymiku województwa Brzeskiego, ex limitatione na dniu dziewiątym miesiąca



Oktobra, anni praesentis odprawionego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, de tenore tali pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, insistendo limitationi obrad naszych, w roku terazniejszym, miesiąca Maia dwunastego dnia agitowanych, na dzień dziewiąty praesentis ad solitum consiliorum locum tu do Brześcia zgromadzeni, publicis integritati województwa naszego. chcąc prodesse consiliis, pro principali basi et fundamento, aby, według kapitulacyi z kommissariatem i. k. mości, pana naszego miłościwego, w summie trzechkroć sto tysięcy tynfów ryczałtowej woysku auxiliarnemu saxonskiemu de plano staneła satisfactia, wzieliśmy, iakoż dawniejsze województwa naszego, reassumując lauda,—ponieważ z dobr ziemskich szlacheckich, tak do wielmożnych ichmość panów dyspozytorów, iako y terazniejszych kommissarzów naszych z dymu po ośmnaście tynfów wniesiona została, a z niektórych dymów nad uchwałę superabundanter znayduie się importancia,—przez co by województwu znaczna ad dispositionem summa zostawać powinna; iednak dla znaczney w niektórych dobrach renitencyi, aby się ryczałtowa iako nayprędzey kompensowała summa dla acquietowania woysk auxiliarnych nayprędzszego (obierając sobie za melius abundare, quam deficere),—z dymów liberowanych po trzy tynfy uchwaliwszy, a hibernowe dymy do swej zastawiwszy dyspozycyi, ponieważ ienernalna na całe xięstwa Litewskiego starostwa zaszła i. k. mości, pana naszego miłościwego, libertacia;—ad executionem pomieniony komportancyi ichmość panom kommissarzom naszym zleciliśmy.

A że w pomienoney summie de teno-

re kapitulacji znaczna auxiliarnemu woysku stała się exolucia y tylko z relacyi ichmość panów delegatów naszych, do komendy saxonskiej deputowanych, dwunastu tysięcy siedmiuset dwudziestu czterech woysko saxonskie praetendit; więc extra spem w uczynioney auxiliari militi satisfactii, per iniuriam ichmość pp. kommissarzów będąc frustrati, ad cognitionem zaległych dymów y delat, iezeli sufficient oneri, przystąpiliśmy byli, oraz, ad requisitionem koła naszego pewną na czternaście tysięcy dziewięć set dziewiętnaście tynfów ichmość na dobrach renitentiam produxerunt delatę, a naprzód: notabilis summa siedm tysięcy tynfów na Sielcu y na innych dobrach dotąd patuit nie wniesiona; województwo nasze, obviando tey renitencyi et futurae prospiciendo integritati, ichmość pp. kommissarzów ex summa ingruenti necessitate dyspensowało, a żeby (iezeli Sielce tenucyi imć pana Alexandrowicza de plano nie uczyni exolucii) nietylko na dworze włóści y mieście per fortem executionem summy wyrażoney requirowali, ale y na zwodach tegoż imć pana Alexandrowicza, dokąd iako z różnych patuit relacyi, że prowent sielecki iest sprowadzony y żydów sieleckich fovet w protekcyi, satisfacti siedmiu tysięcy tynfów per executionem dochodzili. Co iednak in futurum nie ma derogare dobrom cuiuscunque tituli, owszem dzierżącemu dziedzie refundere tenetur, cavet województwo; co się ma rozumieć pro hac sola vice; od których dobr sieleckich attinencyą ichmość xięży kartuzów tenuitii, iako y szlacheckie dymy, ponieważ in toto wypłacili, uwalniamy od rygoru pomienionego.

Gdy zaś y na dobrach Białey iaśnie oświeconego xięcia imści kanclerza w. w. x. Lit. remanencya summy czterech tysięcy znayduie się z podatku tynfowego na dopłacenie ryczałtowej summy, uchwa-



lonego; tedy, że xiążę imść ad latus maiestatis i. k. mości, actu teraz w Warszawie persistit, zlecamy wielmożnemu imć panu marszałkowi koła naszego convenire xięcia imści expedycją nomine województwa, iakoby abo exolucją z dobr swoich, albolu też kwitem satisfactionis z kommissariatu i. k. mości, któryby tuteyszy kommissaryat pro persoluto akceptował,—województwu persolvat te residuum summy. Co ieżeliby nie miało subsequi, wielmożny imć pan półkownik województwa naszego ma ruszyć Zabuznego traktu rotmistrza, któryby z ichmość pp. kommissarzami tego podatku fortissimam mógł extendere w Bielszczynie executionem, iakoż y na innych wszelkich dobrach retentorum, sine respectu ullo, fortissima executione, nawet y z Sasami ma subsequi; którym ichmość panom kommissarzom assistantibus, według laudum przeszłego solarium ma należyć.

Pretensia ichmość pp. Laskowskich ratione stu pięciudziesięciu złotych wydanych do ieneralney kalkulacji in retentis odkładamy.

Uznając województwo nasze iasnie wielmożnego imć pana hetmana w. w. x. Lit. naszego imć pana, nieustającą ku sobie życzliwość, które tot documentis in tuitione województwa zwykł praestare; zdałoby się fere monstrum naturae, gdyby do wdzięczności nie miało się; dla czego chcąc y w dalszych ingruencyach osobliwą imć pana hetmana szczyć się tuitią, e medio nostri obraliśmy ichmość pp. Piotra Galimskiego—stolnika Orszańskiego, y Adama Sierputowskiego za posłów, których legacyi dana od imć pana marszałka koła naszego instrukcja wyrazi contenta w zachodzącej ichmość pp. administratorów querulacji, że z dobroekonomicznych exolucją czopowego szelężnego retardatur, przez co ichmość panowie sędziowie fiskalni w pretensyi swo-

iey nie są uspokoieni: tedy, ażeby kontrahenci y dzierżawcy, iak naysprędszą czynili importancją, sub triplici pensione, cum forti executione militari,—iniungimus; ichmość zaś pp. sędziom fiskalnym, ieżeliby in paratis nie miała być ucyniona satisfactia, według konstytucyi Lubelskiej; tedy, iako naysprędszą delatą ichmość pp. administratorowie aquietować powinni będą.

A ponieważ dobra ichmość pp. szlachty traktu Sieleckiego, respectem abiuraty, mające connexią do dworu Sieleckiego, swoją uczynili w podatku wyrażonym satisfactią; więc ichmość pp. kommissarze mają weyrzeć, ażeby iako post exolutionem subsecutam nie byli od dworu pociągani y aggrawowani za włość, która non satisfecit, żeby innocens pro sorte nie pokutował.

Dobra ichmość xięży kartuzów Berezinskiich Onicewicze y Jaśniewicze, w trakcie Sieleckim leżące, y względem abiuraty ze dworem zaprzysiężone, ponieważ satisfecerunt, pro liberis od impetycyi ichmość pp. kommissarzom zalecamy.

A co się zaś tćnie ichmość pp. kommissarzów, że ex mente woli naszej, z woli imści pana Alexandrowicza za podatek zaległy na Sielcu exequować tenebuntur, ieżeli będą w impetycyi iakiey, deklarujemy ichmość zastępować in omni foro.

Dymy hibernowe królewszczyny, które dotąd excludują się, za wydanym ordynansem w. imć p. półkownika, ichmość panowie rotmistrze traktowi, mota nobilitate, exequować irremissibiliter mają z ichmość pp. kommissarzami, którey exekucyi w wydaniu ordynansów pro invicem, activitati wielmożnego imć pana półkownika rekomendujemy.

Largicie primis approbowane laudis wszystkim ichmość, nie rekuzując do przyszłego seymiku naszego, remittimus.



W Bogu przewielebnym ichmość xieży augustianom conventu Brzeskiego, w których kościele zawsze obrady nasze feliciter agituia się, gratitudinis erga, a principaliter na chwałę Bożką, pierwszą, per antierius laudum deklarowaną, largitią y teraz reassumuiąc, confirmuiemy y do remanencyi odsyłamy satisfactią ichmość pp. kommissarzom iniungimus.

W Bogu wielebnym ichmość xieży Bazyliańom konwentu Brzeskiego zaległa largicią, dwieście złotych za exekucyi ichmość panów Piotra Galimskiego—stolnika Orszańskiego, y Piotra Piekarskiego—miecznika Brzeskiego, poborców w roku tysiąc siedmsetnym dziesiątym, tymże ichmość satisfactią iniungimus sub rigore prawa pospolitego.

Pomienione zaś largicye tak się rozumieć mają, że ichmość pp. kommissarze in primario auxiliarnemu woysku satisfacere mają, a dopiero, post subsecutam quietationem, mają wyrażone exolvere largicye; a że inextincta haeret memoria ichmość panów sędziów przeszłorocznych fiskalnych w administracji świętey sprawiedliwości, activitas y usługa; więc to chcąc compensować, do remanentii czopowego currencii anni elapsi zalecając, ichmość panom administratorom protunc obranym remittimus.

Wyżey wyrażone dymy hibernowe ex moderamine congressu naszego, ponieważ dla uspokojenia summy ryczałtowej znayduiemy media, in quantum by delata produkowana in quantitate podatkwowi non sufficeret, powinne będą proportionaliter przyłożyć się pro modulo, a remanencia dalszey woiewództwa do tey dyspozycyi, którą starostwa non gravaminosa quantitate et executione mają być onerowane od ichmość panów kommissarzów.

Starostwo Ziełowskie, które realną summą y porciami, raciami satisfacit na woysko auxiliarne,—iż kwity są publice demonstrowane—nie ma być pociągane za wypłaconę summę do płacenia.

Vigore laudorum praeteritorum, in quantum by woiewództwo podane y od wielmożnych ichmość pp. dyspozitorów miało trudność et damnum pati, którą teraz ichmość pp. kommissarze exequuntur,—salvum sobie recursum zastawuiemy; do tychże wielmożnych imść panów dyspozitorów y ten act obrad naszych ad tertiam Novembris limituiemy, et in casu ingruentis et exigentis necessitatis, propriis innotescentiis moc przedszym terminem do złożenia seymiku daemy wielmożnemu imć panu marszałkowi naszemu y rękoma naszymi podpisuiemy. Pisan anno tysiąc siedmset czternastego, miesiąca Oktobra ut supra.

U tego laudum seymikowego podpisy rąk temi słowy: Zygmunt Benedykt Chrzanowski—czesznik podstarości sądowy woiewództwa Brzeskiego, marszałek seymików boni ordinis woiewództwa Brzeskiego; Alexander Kampowski—stolnik woiewództwa Brzeskiego; Jan Piotr Nesterowicz—podstoli woiewództwa Brzeskiego; Jan Buchowiecki—skarbnik Brzeski; Ambroży Kościuszko—sędzia grodzki woiewództwa Brzeskiego; Adam Sierputowski—podczaszy Mozyrski mp.; Franciszek Umiastowski—woyski Miński; Franciszek Dąbrowski—czesznik Bracławski; Tomasz Bykowski Telatycycki; Mikołay Turski; Florian Kiński; Stanisław Brzozka; Mikołay Zardecki—strażnik Orszański, manu propria; Mikołay Laskowski; Heronim Czerniewski; Michał Pełka—stolnik Sanocki, manu propria. Któreż to laudum iest do xiąg grodzkich Brzeskich podane, przyjęte y zapisane.



1714 г.

Изъ книги за 1713—1714 годъ, стр. 1829—1832.

357. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на лимитаціиномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на лимитаціиный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ совѣщаній, постановили:

1) Въ видахъ сохраненія общественной безопасности, вѣнчить своимъ комиссарамъ, чтобы они постарались, какъ можно скорѣе и полнѣе удовлетворить саксонское войско причитающуюся ему по контракту готовой суммой, въ размѣръ 300,000 тынфовъ, и въ полученіи оной представить въ фискальный судъ надлежащую квитанцію;

2) Лицъ, почему—бы то нибыло не внесшихъ своей части, подвергнуть, при содѣйствіи полковника и ротмистровъ, скорѣйшей экзекуціи;

3) Такой же экзекуціи подвергнуть и недомочниковъ чоповаго — шеляжнаго, такъ какъ за невнесеніемъ этой подати не можетъ производиться жалованье ни фискальнымъ судьямъ, ни Литовскому войску;

4) Принимая однакоже во вниманіе крайнее разореніе и бѣдность воеводства, какъ вслѣдствіе неурожаевъ, такъ и обнищанія подданныхъ—или потерявшихъ свой рабочій скотъ, или совершенно бросившихъ свои жилища, снарядить посольство къ королю съ просьбой, чтобы воеводство было совершенно уволено не только отъ податей, но и отъ обязанности содержать на свой счетъ саксонское войско,—чтобы войско это было выведено за границу;

при этомъ послы должны принаровиться къ желаніямъ, относительно этого дѣла, другихъ воеводствъ, но отнюдь не должны выступать изъ предѣловъ данной имъ инструкціи;

5) Подлежащую уже къ уплатѣ Саксонцамъ сумму—въ 7,000 тынфовъ, комиссары должны собрать и представить по назначенію, законнымъ порядкомъ;

6) Комиссарамъ, за ихъ труды, позволить собрать ту плату, которая назначена была имъ на прежнихъ сеймикахъ и которой они до сихъ поръ еще не получили;

7) Просить Брестскаго воеводу, чтобы онъ ходатайствовалъ предъ королемъ о благопріятномъ результатѣ просьбъ и желаній воеводства;

8) Въ инструкцію посламъ включить между прочимъ и пунктъ о томъ,—что благодаря покровительству Саксонцевъ, жида обижаютъ жителей, а эти послѣдніе ничего не могутъ съ ними сдѣлать ни въ городскомъ судѣ, ни въ управѣ старосты;

9) Сеймикъ этотъ отложить до счастливаго возвращенія пословъ; прежнія постановленія подтвердить; директору составить для пословъ инструкцію;

10) Саксонскому маіору, въ счетъ слѣдуемаго содержанія, комиссары обязываются выдать 300 тынфовъ.

Roku tysiąc siedmsetnego czternastego, miesiąca Nowembra siódmego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi y przede mną Zygmóntem Benedyktem Chrzanowskim—czeszni-kiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imię pan Wawrzyniec Mołodecki, laudum seymiku limitationis województwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodz-

kich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, zgromadziwszy się ad locum solitum seymikowania tu do Brześcia pro die tertia Novembris ex limitatione incidenti,

A chcąc prodesse consilio publicae integritati, pro principali negotio accipimus do uspokojenia interes saxonński, zaleca-



iac ichmość panom kommissarzom naszym, iako-to: imć panu Tyburcemu Bieniawskiemu Pruszkowi—łowczemu Kaliskiemu y imć panu Ludwikowi Grodzickiemu—czesznikowi Łukowskiemu, aby ad complementum trzech kroć stu tysięcy ryczałtowej summy tynfów, secundum sonum et obloquentiam kapitulacyi województwa naszego z kommissariatem i. k. mości saskim, starali się wypłacić residuitatem do zupełności nieustawiającą regimentowi i. k. mości saskiemu, y kwit generalny z zupełnego wypłacenia na województwo raczyli otrzymać iako nayprędzey, extendendo supra renitentes fortem executionem, mota nobilitate, przez wielmożnego imć pana pólkownika y ichmość panów rotmistrzów traktowych województwa naszego.

Którzy albo in toto nie wypłacili zaległego podatku, abo in parte denegarent exolutią podatku czopowego—szelężnego, nunc et in antecessum, ponieważ retardatur; tedy insistendo dekretem fiskalnym, które supra retentores poenas imposuerunt sub forti executione, pozwalamy ichmość panom administratorom y ich succollectorom, aby exequowali miasta, miasteczka, którego per ausum temerarium nie wnieśli dotąd, a ztąd y woysku w. x. Lit. y ichmość panom sędziom fiskalnym pensia, lege publica pozwolona, retardatur;—przywodząc wtym lata dekreta sądów fiskalnych, imć pan pólkownik do ichmość panów rotmistrzów traktowych ma swoje wydawać ordynanse, aby, mota nobilitate, cum triplici pensione exekwowali,—moderno iniungimus laudo ad obiectum publikowanych uniwersałów na piętnaście tynfów od i. k. mości, pana naszego miłościwego.

Ponieważ ob summam egestatem przez nieurodzay znaczny zboża y zdesolowanych abiurat, częścią przez rozeyście ludzi, częścią przez odpadnienie od sprzę-

żaiu ubogiego poddaństwa, nie możemy ullum census proclamować podatkowania dla wzwyż wyrażonych racyi, uprosiliśmy e mediis nostris za posłów do i. k. mości, pana naszego miłościwego, imć pana Franciszka Chrzanowskiego, łowczego Brzeskiego, z imć panem Dominikiem Ostrowskim, czesznikiem Nowodworskim; którzy ichmość, tego województwa ruinas, partim dla przepraw y szlaku ze wszelkich stron, wyrazić sua activitate mają, nie pozwalając na żaden quocunque titulo podatek, owszem pulsant do dobrotliwego serca i. k. mości, pana naszego miłościwego, ażeby woyska swoje auxiliarne za granicę wyprowadzić raczył, y o złożenie iako nayprędze seymu upraszać, znosząc się iednak z ichmość panami posłami innych województw,—hoc praecauto, aby się w żadne nie wdawali capitulacye, tylko presse aby się ichmość trzymali sobie daney instrukcyi od województwa, których fide, honore et constientia hoc in passu obliguiemy.

A gdy przychodzi ad exolutionem restantis summae na regiment i. k. mości, pana naszego miłościwego, auxiliarne saxonski, to iest: siedmiu tysięcy tynfów ryczałtowej summy, obliguiemy ichmość panów kommissarzów, aby iako nayprędzey, per fortem executionem in renitentes, procurent exolutionem, osobliwie na Sielcu; którym ichmość panom kommissarzom wszelka od województwa anterioribus laudis nec non moderno opisana ewikeya quovis in foro.

A gdy zaś evidentissime patent województwu prace ichmość panów kommissarzów; zaczym solaria zaległe, ichmość od województwa per laudum naznaczone, approbuiemy y one exequi tak w dobrach ekonomicznych, królewskich, dziedzicznych apud renitentes pozwalamy, vigore dekretów sądów fiskalnych.

Aby multiplicata prece do maiestatu



i. k. mości desideria województwa naszego skutek otrzymać mogły, convenimus iasnie wielmożnego imć pana wojewodę naszego województwa, y tegoż imć amore boni universalis, legum conservatione et immunitate viventis y afektami naszemi obligowaliśmy, aby iako praesenti congressui nostro, tak y ichmość panom posłom naszym, do i. k. mości delegowanym, w otrzymaniu od i. k. mości ad vota województwa naszego łaskawości wszelkie swoje staranie apponere raczył.

Ponieważ iurydykcyę convelluntur przez protekcyą ichmość panów Saxonów, że żydów Brzeskich nullatenus doysć iniuriati nie mogą satisfactey, tak w sądzie grodzkim, iako y w sądach urzędu starościńskiego, że y noviter wydanego ichmoć panowie officerowie saxonscy nie obserwują ordynansu; y ten punkt ma imć pan marszałek nasz do instrukcyi ichmość panom posłom do i. k. mości delegowanym inserować. Seymik zaś ten, do relacyi ichmość panów posłów, których, day Boże, cum bono omine witać y przyiąć in graemio praevis innotescentiis od ichmość do traktatów y parafiy odkładamy.

Lauda wszystkie, in antecessum zaszłe, in omnibus punctis et clausulis praesenti actu reassumuiemy y utwierdzamy; y instrukcyą ichmość panom posłom, wielmożny imć pan marszałek koła naszego, ex mente województwa namówioną y podaną, podpisać ma. Datum in loco consiliorum, roku tysiąc siedmsetnego cztertnastego, dnia trzeciego Nowembra.

Ex remanentia zaś tych podatków, zawdzieczając diskretną w województwie naszym subsistentią imć panu maiorowi woyska saxonskiego, w Brzesciu stojącemu, aby ichmość panowie kommissarze nasi tynfów trzysta z remanencyi wypłacili, iniungimus.

U tego laudum podpisy rak temi słowy: Zygmunt Benedykt Chrzanowski, czesznik, podstarości sądowy województwa Brzeskiego, starosta Rewiatycki, marszałek seymików fiskalnych boni ordinis województwa Brzeskiego, mp.; Andrzej z Dobin Dobiński, opat Wistycy, i. k. mości sekretarz; Alexander Kampowski, stolnik województwa Brzeskiego; Franciszek Dąbrowski, czesznik Bracławski, mp.; Theophil Kazimierz Ruszczyc; Jan Chrzanowski; Florian Kiński; Stanisław Brzozka; Tyburey Bieniewski Pruszek, łowczy Kaliski, Heronim Swiacki; Woyciech Ziański; Jan Ancuta s. z. Biels.; Ambroży Kościuszko Siechnowicki, sędzia grodzki województwa Brzeskiego; Franciszek Umiasowski, woyski Miński; Michał Bohusławski, regent ziemski Brzeski; Mikołay Antoni Zardecki, strażnik Orszański, sędzia fiskalny województwa Brzeskiego; Andrzej Michał z Kunina Kuniński; Woyciech Sielecki; Antoni Kościuszko Siechnowicki; Alexander Ostrowski; Mateusz.....

Któreż to laudum, przez osobę zwyż mianowaną oczewisto ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.



1715 г.

Изъ книги за 1715—1716 годы, стр. 293—340.

358. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на срътенскомъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на срътенскій сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) Прежде всего назначить подать на содержаніе союзнаго саксонскаго войска—по 7 тынфовъ съ дыма—со всѣхъ безъ различія имѣній, исключая дымовъ, несущихъ гиберны, которые уволены отъ податей королевскимъ рескриптомъ.

2) Назначить для этой подати сборщиковъ съ платою имъ положеннаго въ скарбовыхъ трибунальскихъ декретахъ.

3) Взносъ этой подати долженъ совершиться съ 24 Февраля по 24 Марта; по истеченіи же срока сборщики должны издать свои донесенія о недоимкахъ. Въ случаѣ представленія кѣмъ либо изъ обывателей саксонскихъ квитанцій, оныя должны быть приняты въ расчетъ и зачтены въ уплату—посредствомъ вычета изъ общей, собранной для союзниковъ, суммы.

4) Для расчетовъ по этимъ квитанціямъ сборщики должны войти въ сношенія съ саксонскимъ комиссаромъ Левеномъ и не прежде признавать ихъ дѣйствительными, какъ только послѣ его личнаго удостовѣренія въ истинности оныхъ.

5) Точно также должны похлопотать у него и объ облегченіи для обиженныхъ, съ обѣщаніемъ ему за это вознагражденія отъ воеводства изъ тѣхъ суммъ, которыя могутъ остаться отъ помянутаго облегченія.

6) Дымы убылые и прибылые, отчасти уже уничтоженные трибунальскими декретами, какъ разорительные для имѣній, не включать въ число податныхъ и податей съ нихъ не взыскивать.

7) Вообще для основательныхъ разбирательствъ по сему дѣлу, всѣ обиженные должны являться съ узаконенными документами къ назначеннымъ на сей предметъ депутатамъ, которые и займутся повѣркой ихъ и сличеніемъ съ подлинникомъ абъюрать, трибунальскихъ декретовъ и т. д. Депутаты за свои труды должны получить по 1000 злотыхъ.

8) Неуплаченные долги, а равно и прошенія

о пособіяхъ по случаю пожаровъ, отложить до слѣдующаго сеймика.

9) Делегатамъ Варшавскимъ выдать по 3,000 тынфовъ каждому, а равно и прежнему делегату Гродненскому изъ податей текущихъ.

10) Ксендзовъ августіановъ—уволить отъ податей 15 дымовъ и сверхъ того выдать по одному грошу съ дыма.

11) Предостеречь сборщиковъ, чтобы никто изъ нихъ не смѣлъ присвоивать себѣ комиссарскаго титула подъ страхомъ взысканія съ нихъ тѣхъ суммъ, которыя послѣ удовлетворенія саксонскаго войска назначены на издержки воеводства и которыхъ можетъ не оказаться по причинѣ исчезновенія дымовъ обнищавшихъ.

12) На уплату Липовскому войску—назначить изъ чоповаго шеляжнаго 36,000; изъ воихъ 30,000—отдать въ распоряженіе гетману, и 6,000—воеводству.

13) Подать эта должна быть внесена въ два срока: къ 1-му Марта и 1-му Сентября.

14) Администрацію этой подати отдать Владиславу Сапѣгѣ и Нестеровичу съ тѣмъ, чтобы они въ теченіи 4-хъ недѣль отдали на руки гетману 2,000 битыхъ талеровъ; а сами для себя брали бы не болѣе, какъ по 2 гроша отъ злотаго—на обоихъ, и не позволяли бы жидамъ принимать участіе въ ея взиманіи, подъ страхомъ взысканій по старымъ законамъ, изложеннымъ въ Volumina legum.

15) Тарифъ, еще не опредѣленный на текущій годъ, предоставить на усмотрѣніе фискальныхъ судовъ.

16) Конкуррентамъ, изъявившимъ желаніе взять на себя администрацію этой подати, обѣщать ее на будущее время.

17) Для своевременной и безотлагательной экзекуціи, избрать полковника и ротмистровъ, фискальныхъ судей и депутатовъ для гибернъ, съ платою имъ прошлагоднею, еще остающеюся въ недоимкахъ за старостинствами.

18) Для правильнаго расходованія помянутаго чоповаго—шеляжнаго—назначить комиссара, по ассигновкамъ котораго администраторы и должны будутъ производить уплату войску.



19) Имѣнія ксендзовъ картузовъ отъ настоящей подати уволить.

20) Ксендзамъ езуитамъ, ходатайствующимъ о канонизаціи Костки, обѣщать вспомошествованіе на слѣдующемъ сеймикѣ.

21) Назначить депутатовъ для снятія отчетовъ съ прежнихъ комиссаровъ воеводства; за сѣданія свои они должны имѣть въ фискальных судахъ, въ присутствіи самихъ судей и донесеніе представить къ текущему лимитаціонному сеймику.

22) Комиссарамъ позволить взыскать присужденное имъ вознагражденіе вольною экзекуціей.

23) Убытки, причиненные пожарами Нестеровичу, Сузину, Буховецкому и другимъ лицамъ имѣть въ виду и, по мѣрѣ возможности, покрыть ихъ на будущемъ сеймикѣ.

24) Воеводѣ Брестскому, отправляющемуся вмѣстѣ съ послами къ королю—съ цѣлью исходайствованія для воеводства какого-либо послабленія въ саксонскихъ податяхъ, за труды изъяснить благодарность и обѣщать вознагражденіе. А чтобы послы на будущее время не увлекались возможностью получать за свои труды по профессіи сборщиковъ и не конкурировали между собою, постановить — чтобы посолъ былъ устраняемъ отъ послѣдней.

25) Для удовлетворенія жалобъ многихъ обывателей на коронную команду Горбовскаго, согласно распоряженіямъ по сему предмету короннаго гетмана, обращаться за удовлетвореніемъ къ самому Горбовскому, а въ случаѣ его отказа—къ назначенному на сей предметъ депутату отъ

воеводства—Радгговскому; благодарность за труды послѣднему пребудетъ въ сердцахъ обывателей.

26) Удовлетворить разныхъ лицъ и по разнымъ дѣламъ, какъ то: езуитовъ, за вымогательство съ ихъ имѣнія Болотъ, уплатой ксендзу Ташевскому 50 тынфовъ; Войтъха Левицкаго за рождѣ—уплатою ему особо назначенной податю 4-хъ злотной; ксендзовъ августіановъ за частую ломку въ ихъ костелѣ скамей во время сеймовыхъ засѣданій—изъ поголовной подати (1 зл.) съ людей люзныхъ и находящихся въ услуженіи у жидовъ, съ тѣмъ однакоже, чтобы жида не смѣли пополнять своихъ платежей изъ жалованья служащихъ же; Кобринскаго ксендза—исключеніемъ его юрисдикціи изъ податныхъ дымовъ; Умятовскаго, Анцуту и другихъ фискальных судей за ихъ трехлѣтніе труды—уплатой имъ обѣщанныхъ суммъ изъ чоповаго—шележнаго; Францишка Домбровскаго за его труды и труды братьевъ—обѣщаніемъ награды въ будущемъ; Хржановскаго—за предсѣдательство въ фискальных судахъ, Михаловскаго и Домбровскаго—за прошлогоднее посольство—уплатой имъ обѣщанныхъ суммъ изъ остатковъ отъ податей прошлогоднихъ; Копця, по раздѣленію имъ своего Опольскаго имѣнія, зависящимъ отъ воеводства распоряженіемъ комиссарамъ—имѣть это въ виду при составленіи тарифа; Жардецкаго—обѣщаніемъ въ будущемъ и сеймоваго маршалка—Амвросія Костюшка—за прежніе и настоящіе труды уплатою прежняго долга и настоящаго жалованья 3,000 злотыхъ изъ текущаго чоповаго—шележнаго.

Roku tysiąc siedmsetnego piętnastego, miesiąca Februarii szesnastego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi przede mną Zygmontem Benedyktem Chrzanowskim—czesz-nikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imć pan Franciszek Zdzielowiecki—sługa wielmożnego imć pana Ambrożego Kazimierza Kościuszka Siechnowickiego, sędziego grodzkiego y marszałka seymiku fiskalnego województwa Brzeskiego, laudum seymiku pogromnicznego województwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu

do xiąg grodzkich Brzeskich podań, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, ad solitum consiliorum locum, in anno tysiąc siedmsetnego piętnastego, dnia piętego Februarii, na seymik pogromniczny zgromadzeni, pro principali konsultacyi rocznych arbitro wielmożnego imć pana Ambrożego Siechnowickiego Kościuszka—sędziego grodzkiego Brzeskiego, mającego innatam et probatissimam activitatem do interesów publicznych in directionem auspiciis obraliśmy felicissimis; pod



którego dyrekcyą ad praeliminaria usitata in termino nie przystępując, fiscalia reassumując woiewództwa naszego, laudum przeszłego immediate seymiku za uniwersałami i. k. mości wydanemi, najpierwiey, do podatku na woysko auxiliarne saksońskie i. k. mości, pana naszego miłościwego, accessimus. Widząc indispensabilem pro tunc i. k. mości necessitatem w zaszczycie wolności naszej, z wierney poddaństwa ku maiestatowi życzliwości, nie tak iednak, aby ta requizycya ferre legem in futurum miała, przy uczynionej relacyi wielmożnych ichmość panów posłów naszych, y reskrypt dany z kamery i. k. mości przeczytawszy, konformując się do ieneralney kapitulacyi, provincialiter zawartej z komissariatem i. k. mości, po siedm tynfów z dymu, nemine excepto, oprócz dymów hybernowych, reskryptem z kamery i. k. mości uwolnionych, uchwaliliśmy.

Do którego exakeyi podatku ichmość panów Dominika Ostrowskiego—czesznika Starodubowskiego, Wawrzyńca Eysmonta—komornika Brzeskiego za poborców obraliśmy et cum lege loquente solarium tym że ichmość ex quantitate siedmiu tynfów, non praetendendo kwitowego, według konstytucyi y dekretów trybunału skarbowego, uchwalamy.

Importancją podatku wyrażonego a die vigesima quarta praesentis ad diem vigesimam quartam Martii anni praesentis ichmość panowie obywatele nasi wnosić praecise mają do pomienionych ichmość pp. poborców naszych; a po expiracji terminu wyrażonego, delatę in renitentes ichmość panowie poborcowie wydawać tenebuntur. A kiedy occurrunt z marszów saskich kwity, które pro persoluto mają być przyjęte ichmość panom obywatelom braci naszym; więc tychże ichmość panów poborców naczych activitati et dexteritati committimus, ażeby z imć

panem Lewenem in hac provincia convenient, iakoby te kwity przyjęte y potrącone w summie były. Którzy ichmość panowie poborcowie żadney nie mają wydawać protunc delaty do tych dobr, z których do ichmość wniesione będą kwity saxońskie, aż realną od imć pana Lewena otrzymaia in hoc negotio facilitacją; inszym zaś ichmość panom obywatelom, których auxiliaris miles z porcy, racyi nie kontentował kwitem, do tychże ichmość panów poborców naszych, aby prezentowali registra spez swych remittimus.

Którzy ichmość panowie poborcowie similiter convenire imć pana Lewena kommissarza mają, ażeby w tymże podymnym iniuriatis być mogła folga. Któremu to imćci panu Lewenowi, in quantum by exigeret necessitas, ex ratione łatwiejszego w interessach woiewództwa naszego accessu, accomodacją uczynić; tedy co z teyże summy ichmość panowie poborcowie offerencją dadzą, woiewództwo nasze kompensować będzie. Accessowe, alias excessowe dymy, niesłusznie nałożone, depaktujące dobra, niektóre dekretami fiskalnemi skasowane y teraz pro nullis et irritis mając, annihilujemy, oraz terazniejszy podatek z tychże iako niesłusznych importowany być niepowinien.

Dla fundamentalniejszey in hac provincia negocyacyi y skutku iniuriati wszyscy ichmość panowie obywatele ichmość pp. Adamowi Sierzputowskiemu—podczasemu Mozyrskiemu, Józefowi Michałowskiemu — podczasemu Bracławskiemu, deputatom do terazniejszey verifikacyi naznaczonym, dokumenta originalia abiurat swych producant. Którzy ichmość panowie deputaci, hoc opus z xięgami abiuratowemi, registrami birczemi, recenter z trybunału skarbowego komportowanemi, z kwitami dawnemi, quocunque titulo dokumentami konfrontować



obligantur, y tymże ichność in vim gratitudinis po tysiącu złotych na osobę z pierwszego po terazniejszym podatku deklarujemy.

W zaległych largicyach y recenter wniesionych konflagratych, excepciach suppliki osobliwie ieymość pani Karolowej Żardeckiej, ażeby publicum consiliorum nie tamowały cursum reassumendo anteriora lauda, do przyszłego, nie rekuźując, odkładamy seymiku.

Ichność pp. delegatom do Warszawy po trzy tysiące tynfów na osobę, a imć panu Eysymontowi za Grodzieńską legacją z tegoż naznaczamy terazniejszego podatku.

W żadney oraz nie mając reminiscencyi ichność xieży augustyanów Brzeskich desolatią intuitu w kościele ichność cum molestia et praepeditone nabożeństwa konsultacyi różnych, gratitudinis ergo, dymów piętnaście od terazniejszego libertuiemy podatkowania y po groszu z dymu uchwalamy, do podatku czyli seymem, czyli laudo województwa naszego uchwalonego.

Ażeby in futurum nikt sobie titulum nie uzurpował kommissarstwa, tylko legitima praxi poborstwa, inaczej nie denominuiąc się, praesenti laudo cavemus; a ieżeliby, ob decessum zniszczałych dymów, summa wystarczyć ad expensa nie mogła; ichność pp. poborców evincere mamy po ufacylitowaniu podatku na wojsko i. k. mości auxiliane.

Interea do porządku naszego accessimus rocznego. A naprzód czopowe szeleżne na zapłatę wojsku w. x. Lit. trzydzieście y sześć tysięcy currentis monetae uchwalamy; które summy trzydzieście tysięcy iaśnie wielmożnego imć pana hetmana w. w. x. Lit. ad dispositionem cedere ma; residuum zaś ad liberam dispositionem województwo sobie zachowuje.

A tego podatku currencya dwoma ra-

tami importować się powinna: pierwsza rata—prima Martii, wtora zaś—prima Septembris anni currentis.

Do którego wybrania podatku za administratorów obraliśmy iaśnie wielmożnego imści pana Władysława Sapiehe—woiewodę Brzeskiego, y imć pana Nesterowicza—podstolego Brzeskiego, hac conditione, aby ichność, solita w województwie naszym praxi, wypłacili ad manus iaśnie wielmożnego imści pana hetmana, nie przyimuiąc, ani potracaiąc żadnych assygnacyi, dwa tysiące talerów bitych, in spatio naydaley czterech niedziel; którzy ichność większego solarium praetendować nie mają, iako od złotego na obie osoby—cztery grosze. Do exakcyi zaś tego podatku, ażeby żydzi nie miesza li się, lege vetante praecavemus sub poenis, in volumine legum expressis, w sądach fiskalnych irremissibiliter extendendis.

A ponieważ taryfa czopowego szeleżnego in assistentia iaśnie wielmożnych ichność panów senatorów y ichność panów urzędników ziemskich grodzkich, tudzież ichność panów z traktów deputowanych sufficienter w prędkim czasie sporządzona byż nie mogła y ad certam quantitatem redukowana; pro ultimaria decisione do sądów fiskalnych odsyłamy. Jeśliby któremu z ichność pp. obywatelów stał się gravamen, aby media auctoritate iudicii miały levamen y, taryfę ad proportionem pomienioney summy sporządziwszy z podpisem ręki wielmożnego imści pana marszałka koła naszego y wielmożnego imć pana marszałka sądów fiskalnych et integri iudicii fiscalis, po wyliczeniu summy wyrażoney do rąk iaśnie wielmożnego imć pana hetmana dwóch tysięcy talerów bitych, ichność pp. administratorom oddali,—obligujemy.

A kiedy na terazniejszym seymiku concurrentes o administracyą, braterskiemi



zaszczycając się affektami, pro bono publico supersedowali, iakoto: imść pan Bęklewski, imść pan Sawicki y imść pan Buczynski, łączym do pierwszych iakichkolwiek funkcyi w województwie naszym podających się, daiemy deklaracyą et sponsionem dekretów trybunalskich.

Ażeby stricta y nieodwłoczna extendi mogła exekucya, za pólkownika wielmożnego imść pana Dominika Szuyskiego chorążego Brzeskiego; za rotmistrzów traktowych, to-iest, z traktów Brzeskiego—imść pana Michała Buczyńskiego, z Kobryńskiego—imść pana Piotra Guzela, z Kamienieckiego—imść pana Michała Suzina, z Prużańskiego imść pana Alexandra Towiańskiego, z Poleskiego—imść pana Burczaka—woyta Dywińskiego; za sędziów fiskalnych przy ziemstwie y grodzie,—wielmożnego imść pana Szuyckiego—chorążego Brzeskiego, imść pana Marcina Koście, imść pana Buczyńskiego—skarbnika Owrockiego, imść pana Franciszka Dąbrowskiego, imść pana Ludwika Grodzickiego, imść pana Józefa Chrzanowskiego y imść pana Tchorznickiego; za deputatów hibernowych: imść pana Franciszka Hornowskiego, imść pana Mikołaja Turskiego obraliśmy; którym solarium, iako y przeszłorocznym, zaległe z starostw, aby oddane było, zalecamy.

Ażeby wyrażona czopowego y szeleżnego currentia (procederet) należytym porządkiem, za kommissarza imści pana Mikołaja Zardeckiego—strażnika Orszańskiego obraliśmy, za którego imści wydaniem assygnacyami summa od ichmość pp. administratorów na zapłatę woyska w. x. Lit. aby wypłacona była—cavemus.

W dobrach ichmość xieży kartuzów, iako też y Sieleckich, że się nayduie lokacya żołnierza woyska w. x. Lit., a te dobra nie powinny by hoc gravari onere, ex quo iure zaszczycają się terrestri; tedy dexteritati wielmożnego imści pana mar-

szałka naszego zlecamy, aby były od tego ciężaru uwolnione.

Zaszła requisitia ichmość xieży iezuitów na kanonizacyą błogosławionego Stanisława Kostki, lubo z nas u każdego nayduie ardorem ad praestandum pietatis opus; gdy iednak sufficienter przy terazniejszym podatku ichmość nie możemy suffragari affektacyi, do naypierwszey kontrybucyi sponsionem daiemy.

Kalkulacya z exakcyi ichmość panów dyspozytorów y ichmość pp. Prusaka y Ludwika Grodzickiego—kommissarzów województwa naszego, tot laudis zalecona, ponieważ w sądach dotąd nie expediowała się; więc do wysłuchania oney imść pana Sierzputowskiego—podczaszego Mozyrskiego, imść pana Mikołaja Żardeckiego—strażnika Orszańskiego, imści pana Franciszka Bogusza—krayczego Brzeskiego, y imści pana Michałowskiego, deputuiemy; którzy ichmość, omni fidelissimo publici boni zelo in hoc postąpiwszy negotio, na przyszłym ex limitatione seymiku uczynić tenebuntur relacyą; ta iednakże kalkulacya nigdzie indziej, tylko in occluso rotulo, w sądach fiskalnych, przy ichmość pp. sędziach agitować się ma.

Pomienionym ichmość panom kommissarzom zaległe solaria, dekretem przysądzone fiskalnym, z trzytynfowego podatku na ekonomiach, laudo anteriori naznaczone, z dymu od tynfa po groszy dwa, z wolną exekucyą utwierdzamy y dalszą gratitudinem za kwit otrzymany saxoński na summe 3 kroć sto tysięcy appromittimus.

Znaczną ruinę przez ogień przypadkowy dobr iasnie wielmożnego imści p. wojewody Brzeskiego, imść pana Nesterowicza—podstolego Brzeskiego y ichmość pp. Tomasza Suzina, Adama Buchowieckiego, Mikołaja Ancuty y dezolacyę fortuny imść pana Kazimierza Hornoskiego braci naszej, iako meretur compassionem w sercach, nie mogąc teraz na wsparcie



ichmość obmyslić offerencyi, do przyszłych podatków remanencyi najpierwszych ichmość odkładamy, która remanencya, ieżeliby do ukontentowania ichmość nie była, ad feliciora tempora odkładamy.

Maiąc w pamięci, że dnia septima Novembris anni elapsi, per laudum woiewództwa naszego wespół z ichmość pp. posłami iasnie wielmożny imści pan woiewoda nasz, uproszony do króla imści iezdzić do Warszawy y tam in ratione summy, na woiewództwo nasze od commissariatu naznaczoney, levamen y diminucyą staraniem swym effecit, w tym pracy y effektu imść p. woiewody ku woiewództwu naszemu actus meritorios zwykłym humanitatis et gratitudinis przez podziękowanie remuneramus sposobem, a w dalszym czasie do aktualnego temuż iasnie wielmożnemu imści panu woiewodzie zawdzięczenia memoriam deklaruiemu. Zabiegaiąc oraz, ażeby abhinc ichmość pp. posłowie, in conservationem woiewództwa y zatrzymania podatków delegowani, respektem konsolacyi swoich nie uwodząc się, do poborstwa nie czynili konkurencyi, praesenti in futurum waruiemy laudo, ażeby żaden poseł do funkcyi poborskiej nie był admissus.

W zachodzących kwerulacyach ichmość pp. obywatelów naszych na dywizyą woyska koronego komendy imść pana Horbowskiego, że iasnie wielmożnego imści pana kasztelana Krakowskiego—hetmana wielkiego koronnego odebraliśmy facilitatem; tedy, dziękuiąc za ten affekt imści panu Krakowskiemu, ma expedować nomine woiewództwa imść pan marszałek seymiku naszego. Kto zaś ex iniuriatis nie iest akwietowany od imści pana Horbowskiego, do imści pana Radgowskiego, iako maiącego ordynans in hoc negotio, dla doyscia swoiey krzywdy, a imści panu Radgowskiemu za pracę podiętą gratitudo w sercach manebit.

Ichmość xięży iezuitow Łuckich, że się pokazuie depactatio w dobrach, Błota nazwanych, y ichmość panów Guzefów y Laskowskich po danym kwicie z dwóch set tynfów, obliguiemy iemość pp. commissarzow podatku przeszłego saxońskiego, aby, pro dictante iustitia, osobliwie imści xiędzu Taszczewskiemu na tynfów piędziesiąt refuzyi y uspokojenia wynalezli medium; in casu renitentiae forum wolne ichmość w sądach fiskalnych zachowuiemy.

Approbuiąc zas wszystkie lauda wyższą datą y niższą postanowione, o czterozłotowym podatku reassumuiemy, przy którym y dług z dymu każdego należący za żyto imści panu Woyciechowi Lewickiemu y assekuracyą od woiewództwa daną temuż imści ratyfikuiemy; kędy tedy pomienione podatki zalegaią przy terazniejszym podatku saxońskim, ichmość pp. poborcom zlecamy, aby extendant; dla czego maią kwitami ichmość panowie obywatele, którzy wypłacili, comprobare.

Odzew imści pana Wala—starosty Framborzkiego, iako grato animo przyieliśmy, tak imści pan marszałek koła naszego podziękowawszy, ma listownie convenire, aby u xięcia imści Weysenfelta woiewództwa naszego interessa ratione marszów promoveat.

Podatek pogłównego od ludzi lózných, po złotemu od głowy, także y służyących żydom ad exactionem imści panu Mikołaiowi Żardeckiemu—strażnikowi Orszańskiemu y imści panu Franciszkowi Dąbrowskiemu—czesznikowi Bracławskiemu oddaiemy; którzy presse żydzi od czeladzi swoiey wypłacać maią, nie wytracaiąc służyącym swoim w zasługach; a ta summa wybrana dispositione praevia woiewództwa na ławki ichmość xięży augustyanów, ktore seymikuiąc łamiemy, oddana byđż powinna.

Juryzdyka imści xiędza plebana Kobryńskiego, że per iniuriam nieszcześli-



wych czasów iest funditus zruinowana, tedy w decessie dymów miescić się powinna; a że z tey że iuryzdyki dwóch mieszczan do miasta Kobrinia wyszli, dwa dymy płacić tenebuntur ciż sami, dla czego plebania ma byź insecuritate do exekucyi wszelkiey.

Merita imści pana Umiastowskiego, iako godnego w województwie naszym weterana, niemniey imści pana Jana Ancuty—skarbnika Brzeskiego, sędziego fiskalnego, y innych kolegów imści in anno tysiąc siedmsetnego czternastego merita, w osobliwey mając konsyderacyi y pamięci, tychże ichmość panów sędziów fiskalnych wyrażonych do exolucyi z currencyi czopowego szeleżnego za prace y spezy trzecieletne nieodwłocznie odkładamy.

Imści pana Franciszka Dąbrowskiego, czesznika Bracławskiego, że pro se dowodnie w województwie naszym loquuntur merita, braci imści tak zeszyłych niegdy imści pana Jana y Alexandra Dąbrowskich, na usłudze województwa będących należytey dotąd nie odebrały remuneracyi; tedy imści w przyszłym czasie naszą akkomodacyą deklaruiemy.

Wielmożnego imści pana Zygmunta Chrzanowskiego—czesznika y podstarościego województwa naszego a marszałka seymików fiskalnych dyrekeya, że należytey dotąd od ichmość panów dyspozytorów y kommissarzów przeszłorocznego podatku nie odebrała satisfakcyi; tedy praesenti ichmość obliguiemy laudo, aby z remanencyi y exakcyi swoich realem, indelatam uczynili satisfactionem. Similiter ichmość pp. sędziom fiskalnym przeszłorocznym pensya ma byź wypłacona z przeszłorocznych exakcyi swoich. Mieścić się też inter bene merentium numerum powinne merita imści pana Michałowskiego y imści pana Alexandra Dąbrowskiego legacya w przeszłym roku do kommissaryatu odprawiona; którym

in praemium laboris obiecane dwa tysiąca tynfów, od nas tot laudis aprobowane, praesenti reassumuiemy y rekomenduujemy ichmość pp. dyspozytorom, aby wypłacili.

Dyspartymment dymów majątnosci Opolskiej od wielmożnego imści pana Kopcia kastelanica Brzeskiego, iako dziedzica uczyniony, aby w taryfę był inserowany, ea conditione, aby in praeiudicim abiurat województwa et damnum nie rozumiał się, imści pp. komissarzom do taryfy sporządzenia obranym committimus.

Imści pana Mikołaja Żardeckiego—strażnika Orszańskiego, bywszego dyrektora naszego mając w osobliwym memoryale y respekcie naszym szczerą ochotę, pracę y aplikacyą in commodum województwa naszego, do przyszłych, któreby ocurrere kiedy mogły ex laudo iakichkolwiek podatków poborstwa,— praecipue appromittimus affekta nasze.

Wielmożnego imści pana Ambrożego Kościuszka—sędziego grodzkiego, marszałka na rok terazniejszy obranego seymików fiskalnych województwa naszego, ponieważ dotąd za dawnieyszą dyrekeyą swoiey rekompensy nie odebrała desudatio, a województwo pro persoluto imści panu staroście Słonimskiemu w czopowym szeleżnym przyiać gotowe; tedy obliguiemy tegoż imści pana starostę Słonimskiego, ażeby iako nayskuteczniej assignowaną imści wypłacił z exakucyi swoiey summę. Ad praesens zaś praca, fatyga tegoż imści pana marszałka koła naszego, gdy nas stringit do wdzięczności, tedy z czopowego szeleżnego terazniejszego trzy tysiące naznaczamy, które ichmość pp. administratorowie, czyli gotową summą, czyli exdywizyą pewnych miasteczek lub karczem, ażeby wypłacili non ex remanencyi, praesenti sancito waruiemy, także dymów sześć dziedzicznych tegoż imści od uchwały terazniejszey pro liberis deklaruiemy.



Seymiku obrad naszych do dnia szóstego miesiąca Maia anni currentis limitujemy, dawszy moc wielmożnemu imści panu marszałkowi in casu necessitatis y w prędszym terminie przez uniwersały swoje konwokować.—Działo się w Brześciu, anni tysiąc siedemsetnego piętnastego, miesiąca Februarii czternastego dnia; do którego laudum podpisujemy się.

U tego laudum podpis ręki pana marszałka temi słowy: Ambroży Kazimerz Kościuszko Siechnowicki—sędzia grodzki y marszałek seymiku województwa Brzeskiego. Któżże to te laudum, przez osobę zwyż pomienioną oczewisto ku aktykowaniu podane, iest do xiąg sądowych grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1715 r.

Изъ книги за 1715—1716 годы, стр. 325—326.

359. Рескриптъ изъ комиссариата королевской камеры Брестскому воеводству о взносѣ суммы для саксонскаго войска.

Королевская камера увѣдомляетъ Брестское воеводство о необходимости высылки въ комиссариатъ 128,092 тынфовъ, назначенныхъ на со-

держаніе наемнаго саксонскаго войска, безъ всякаго замедленія въ два срока: къ 22 и къ 23 Февраля текущаго года.

Roku 1715, miesiąca Februarii 24 dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Zygmontem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Wawrzyniec Eysmont—komornik Brzeski, ten reskrypt z kamery i. k. mości do akt grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisany:

Dum illustres domini legati incliti palatinatus Brestensis limitam, vel etiam nullam conveniendi supra sustentationem auxilium copiarum s. r. mtis habere professi sint facultatem, seu potius declarationem in hac materia a commissariatu generali dandam ad referendam in comitiolis sibi assignatis expetierint; hinc habita ratione desolationis, egestatis, caristiae et aliorum generum calamitatis, per supradictos illustres legatos re-

praesentatae, consulendo insimul inevitabili necessitati conservationis ad tempus auxiliaris militis in responso et cancellaria m. d. Lit. amplius remonstratae, talis data ex parte generalis commissariatus s. r. mtis, declaratio: Quod licet exercitus s. r. mtis, d. n. clementissimi, multo maioris summae pro sustentatione sua moderna indigeat, non plus tamen palatinatus Brestensis est bonis generaliter omnibus terrestribus, spiritualibus, capitularibus et secularibus in subsidium eiusdem dabit,—quare—128,092 id est: centum viginti octo millia nonaginta duo tynfonum, et id quidem per duas medietates, quarum prima die—22 Ianuarii, secunda, vero die—22 Februarii anni proxime futuri stricte comportabitur, non exponendo se molestiae et inevitabili affamati militis requisitioni, hac cum assecuratione: quod auxiliaris exercitus, post supra dictam summam in terminis prae-



fatis ad modernam sustentationem exolutam, nullam amplius, quocunque titulo et modo dictam, sustentationem, exactionem, aut praetensionem in palatinatu isto Brestensi faciet et de cetero omnem quam serenissimam disciplinam observare tenebitur; quam quidem declarationem commissariatus generalis, acceptationem eiusdem benevolam a modo praedicto palatinatu Brestensi sibi promittendo, illustribus legatis in maius robur authentice extradidit. Varsaviae die 24 X-bris, 1714 annosacrae regiae maiestatis Poloniae, electoris Saxoniae, generalis commissariatus bellicus. Cokolwiek z ekonomicznych stołowych dobr i. k. mości należeć będzie, generalny kommissariat pro persoluto przyimie. Ioannes Bliwernitz mp., palatinatus Brestensis. 128,092.

1715 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 701.

360. Привилегія короля Августа II мѣстечку Вишницамъ на двѣ ярмарки.

Король Августъ II, принимая во вниманіе бѣдственное положеніе мѣстечка Вишницы, находящагося въ Брестскомъ воеводствѣ, въ конецъ разореннаго отъ огня и нашествія разныхъ войскъ, и уступая просьбѣ Брестскаго воеводы и владѣльца сего мѣстечка Станислава Сапѣги, дозволяетъ Вишневецамъ имѣть у себя, кромѣ двухъ древнѣйшихъ ярмарокъ въ русскіе празд-

ники св. Георгія и Успенія Пресв. Богородицы, еще двѣ новыя ярмарки въ дни св. Ивана (по русскому календарю) и св. Мартина (по римско-католич. календарю). Люди всякаго званія имѣютъ право съѣзжаться на эти ярмарки, привозить свои товары, продавать и мѣнять ихъ. Всѣмъ приѣзжающимъ и отъѣзжающимъ должны быть оказываемы всякая охрана и обезпеченіе.

Roku tysiącznego siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Iunii dwudziestego szóstego dnia.

Na urządzie i. k. mości grodzkim Brzeskim y przed aktami starościńskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparsens personaliter imść pan Michał Woyciechowski, przywiley najaśnieyszego króla iegomości Augusta wtorego, na iarmarki Wisznickie iaśnie wielmożnemu imść panu Władysławowi Sapiezie—wojewodzie Brzeskiemu dany, ad acta podał, który, wpisuiąc w xiegi, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

August wtory, z Bożej łaski, król Polski, etc. Oznaymuiemy ninieyszym

listem przywileiem naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, teraz y na potym będącego wieku ludziom. Iż my, mając wzgląd y miłościwe baczenie na podupadłe miasteczko Wisznice, przez ogień, z dopuszczenia Bozkiego, y różne woyska zruinowane, usilną przytym proźbę wielmożnego Władysława Sapiehy, wojewody Brzeskiego w. x. Lit., dziedzicznego pana mianowanego miasteczka Wisznice, w województwie Brzeskim-Litewskim leżącego, ex meritis nie tylko propriis, ale zacnych in republica y doświadczonych życziwości antenatów circa fidele obsequium maiestatu respektuiąc, umysłiliśmy w tymże miasteczku Wisznice iarmarki dwa, ieden—na ś.



Iwana, Ruskiego kalendarza, drugi—na święty Marcin kalendarza Rzymskiego, dawniejsze iarmarki na święta ś. Iury y Splenie (Uspienie) kalendarza Ruskiego, approbując do tych czas odprawujące się, przydać y naznaczyć, iakoż niniejszym przywileiem naszym, po publikacyi przywileiu naszego, przydaiemy y naznaczamy. Na które to iarmarki, tak zdawna odprawujące się, iako y świeżo nadane, wolno będzie wszelkiey kondycyi ludziom towary swoje sprowadzać, one spieniężać, bliskim y obcym sąsiadom rzecz za rzecz mieniać y handlować y wszelkie odprawować negotiatie, któreby prawu pospolitemu y słusznosci nie byli przeciwnie, przyeżdżając y odieżdżając wszelkie czyniąc y warując bezpieczeństwo. Na co się ręką naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit., dla większey wiary y pewności, przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w War-

szawie, dnia trzydziestego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc siedmset piętnastego, panowania naszego roku ośmnastego.

U tego przywileiu podpis ręki i. k. mości, przy przyciśnionej pieczęci, w. x. Lit., takowy: Augustus rex. Na złożeniu zaś tego przywileiu expressya takowa: Cancellariatu celsissimi Caroli Stanislai Radziwił ducis in Ołyka, Nieświż, Birże, Dubinki, Słuck, Kopyl et Kleck s. r. m. principis, comitis in Mir, Szydłowiec, Kroże, et Biała, supremi Mag. Duc. Lit. cancellarii Brasł. Przemysl. Człuchovien. Camencens. Kruyczov. Ostren. Nesinen. etc. capitanei Est in actis: Casimirus de Złotki Złotkowski, pincerna Siradiensis. a. s. m. d. Lit. Który to takowy przywilej, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

### 1716 г.

Изъ книги за 1715—1716 годы, стр. 1739—1745.

#### 361. Протестъ дворянъ Брестскаго воеводства о насильственномъ разрывѣ Срътенскаго сеймика и несогласіи происшедшемъ между ними.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на срътенскій сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій—для совершенія дѣлъ текущихъ, вслѣдствіе разрыва сеймика, учинили слѣдующую протестацію:

По открытіи сеймика Рейнальдомъ Садовскимъ—Брестскимъ каштеляномъ, когда приступлено было къ избранію сеймоваго маршалка и розданы были голоса, вдругъ начался споръ между Грабовскимъ—съ одной стороны и Садовскимъ и другими панами—съ другой, вслѣдствіе безчестій и поношеній, наносимыхъ этими послѣдними председателю сеймика, съ явною цѣлью прекратить дальнѣйшія сеймовыя дѣйствія и учинить ф а р с а л і ю. Скромность и спокойствіе другой стороны ни къ чему не повели: сепарати-

сты, вооруженные саблями, вышли изъ костела Августіановъ и открыли свои засѣданія въ замкѣ; здѣсь они поставили у воротъ вооруженную стражу и стали дѣлать все, что имъ было угодно. Прежде всего избрали въ сеймовые директоры Тышковскаго—извѣстнаго б а н и т а, челоуѣка неимѣющаго никакихъ правъ на изданіе рескриптовъ; потомъ приступили къ рѣшенію очередныхъ дѣлъ. И это все терпѣла другая сторона въ надеждѣ на общее соглашеніе. Но когда сепаратисты записали лимитацію своего quasi—сеймика и однихъ стали принуждать къ подписи, а за другихъ—отсутствующихъ сами подписывать, то дальнѣйшее терпѣніе сдѣлалось невозможнымъ. Посему другая сторона, для очищенія своей совѣсти предъ рѣчью-посполитою



и потомствомъ за всѣ послѣдствія, могущія возникнуть изъ такого положенія дѣлъ, для защиты своей чести и своихъ поруганныхъ правъ, во имя Божіе и во имя правды протестуетъ: во 1-хъ) противъ сорванія сеймика и насилій, при которыхъ оное совершалось; во 2-хъ) противъ запрещенія подачи вольныхъ голосовъ; въ 3-хъ) противъ гвалтовнаго посягательства съ оружіемъ въ рукахъ на здоровье обывателей; въ 4-хъ)

противъ неучтиваго поношенія сенаторскаго достоинства и земскихъ и городскихъ властей; въ 5-хъ) противъ поправа всѣхъ правъ равноправности, и 6-хъ) противъ всего акта незаконнаго сеймика и его постановленій,—свидѣтельствуюсь при этомъ, что не она—сторона, а панъ Тышкескій со своими сторонниками были причиною сихъ печальныхъ событій.

Roku tysiąc siedmsetnego szesnastego, miesiąca Februarii szóstego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaler imię pan Alexander Baierski, ten manifest, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, szlachta, rycerstwo, obywatele województwa Brzeskiego, zgromadzeni w roku terażniejszy tysiąc siedmsetnym szesnastym na seymik pogromniczny, dnia czwartego Februarii w Brześciu, in metropoli województwa naszego, dla obrady, oraz uczynienia dyspozycyi porządku rocznego podług prawa y zwyczajów. Y zasiadszy ad expediendum nominatum salutare opus, przy zagaieniu tego seymiku przez iasnie wielmożnego imię pana Renalda Sadowskiego—kasztelana naszego Brzeskiego, gdyśmy usitata praxi przystąpili do electiey marszałka rocznego fiskalnego, omni patientia et modestia muniti, przy rozdawaniu głosów przez tegoż imię pana kasztelana Brzeskiego, irruiet nefanda impetus executio, naprzód—przez imię pana Józefa z Konopnice Grabowskiego—hodowniczego Brzeskiego z imięciem panem Sadowskim y z innemi ichmościami, którzy godnego senatora, w rzeczy-pospolitey zasłużonego, półkownika w woysku

w. x. Lit., a na tenczas na seymiku naszym prezydującego, wszelką idącego submissyą, modestią y uniżonością, pierwszey z dobytymi szablami petiere caput,—chcąc y zaczynając in loco, wprzód Deo dicato, consiliis zaś nostris usitato, nie tylko nie pozwolić obrad dalszych continuacji, ale też nieszczęśliwą, Bogu przeciwną, światu obmierzłą, tak wiele praw zakazaną, królestwo rozrywając się et ad intentum absolutorum dominiorum przywodzącą, wspomnienia niegodną, zaczynać śmieli farsalią. Co wszystko gdy in patientia animi et virtute modestiae znieśliśmy y dobyte żelaza schylonym czołem naszym uspokoiamy,—będąc tey nadziei, iż ta instrukta inimititia miała vinci a modestia; ale kiedy żadne nie ważyły perswazye, uniżoność nasza złączona z proźbą, tanquam folium, arescebat, y czymśmy większą do iedności czynili aplikacją; tym zawsze indignabundis verbis uznaliśmy repulsę. Przecież iednak spodziewając się, iż victrix modestia evadet, dostaliśmy kilkudniowego frysztu tey ichmć panów braci naszych zawziętości; cóż to pomogło? nie tylko, żeby ichmć ex rationibus amoris proximi, ale też in virtute tak wiele praw zakazaney dismembracyi miało movere motivum; y owszem, peiore malis subsecuta, kiedy porzuciwszy locum, od tak wielu lat consiliis nostris solitum, mając swoje upodobanie scisiey y rozerwaniu województwa, nas urzędników y tak wielu braci naszych w kościele ichmć oyców Augustianów Brzeskich zastawiwszy, sami się



alienowali sola postpositione nostri ducente do zamku, kedy przy bramie postawiwszy warty, executi sunt, quae voluere,—to naprzód obstantibus tot contradictionibus y tam na zamku nie tylko tu in loco consiliorum nostrorum obrali sobie ichmć in scissione za marszałka imści pana Stanisława Tyszkowskiego—podstolego Brzeskiego, tot banitionibus innotatum, który imść nie mając ullam legitimitatem dania reskryptów na różne legatie, tak z korony polskiej, iako w. x. Lit. do naszego województwa na seymik gromniczny przysłane, nigdy do siebie nie należące, expedydami y reskryptami na nie authoryzować chce swoją dyrekcyą,—przeciwko czemu pozachodziły solenne protestacye,—oraz assumens na się wszelkie z drugimi ichmościami dyspozycyey roczney władzę, spisawszy się ad opprimendos, czyli excidendos nos cives tegoż województwa. Ieszcze y tu nasza cierpliwość valuit, kiedyśmy sobie strzegąc się województwa rozerwania, ani marszałka nie obierali, ani dyspozycyi żadney, co de tempore terazniejszego seymiku należało, nie czynili, aleśmy się ze wszystkim zatrzymawszy, w nadziei przyszłej iedności, temporis mora zabawić myśleli; na ostatek limitacyą tey scissiey pro libitu w swoiey zawziętości zapisali. Kiedy do podpisów różnych ichmć panów obywatelów naszych przymszając et absentium nomina podpisali, niepodobna zatym nie żalić się, a oraz saeculis memorandis nie wyrazić ausus imści pana Stanisława Tyszkowskiego, primi motoris tey niezgody y z innemi ichmościami, dirimentibus unionem województwa naszego, przeciwko którym wszystkim ten nasz manifest złączony z protestacyą zanosimy uniformiter; naprzód: o złamanie publicznego, prawem opisanego, a mianowicie, na obradach bezpieczeństwa;—o głosów wolnych złamanie;—o gwałtowne na zdrowia nastąpie-

nie z szablami dobytymi;—o wzięciu przez nieuściwe słowa honoru senatorskiego y nas dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, wespół z nami bracią bene sentientium;—o złamanie wszystkich praw;—de convulsione coaequationis. Chcąc z ichmościami pany contraryentami, ubi de foro et iure competierit, agere, teraz przeciwko wszystkim ichmć electionom, postanowieniom, ordynacyom y dyspozycyom et contra omnes actus in scissione statutos, solenną czyniemy protestacyą, invalidując in scissione pod dyrekcyą imści pana Tyszkowskiego uczyniony kongres,—oraz manifestujemy się przed Panem Bogiem y całą rzeczą-pospolitą, iż non ex nobis orta ista tempestas, ale to ichmć panów braci naszych sprawiła ambicia, fastus et elatio; a zatym, ieżeli, strzeż Boże, na województwo nasze iakie przydą gravamina et incommoda, które za niezgodą, tanquam cum matre, infelicitates zwykły prętko dążyć, przez które ostatnia promanabit województwa ruina,—niech Bóg widzi, cała rzecz-popolita sądzi, postera aetas doczyta się, iż caro de carne nostra et os de ossibus nostris wprowadza innocentes manibus et mundos corde w przyszłą ruinę, dismembracją y prętko, ucho-way Boże, spodziewaną niewolę. O co wszystko po wielekroć protestując się, a chcąc laesam libertatem et liberum veto, oraz oppressos honores nostros vindikować, ten nasz solenny manifest z podpisem rąk naszych do grodu Brzeskiego podaiemy. Działo się w Brześciu, roku tysiąc siedmsetnego szesnastego, dnia szóstego Februarii.

U tego manifestu podpisy rąk temi słowy: Renald Sadowski—kasztelan Brzeski, Dominik kniaź Szuyski—chorąży województwa Brzeskiego, Zygmunt Benedykt Chrzanowski—czesznik y podsta-rości sądowy województwa Brzeskiego, Stanisław z Rusca Rusiecki, Benedykt



Rusiecki—p. l. b., Paweł Kościuszko—pisarz grodzki województwa Brzeskiego, Michał D. Niepokoyczycki, Piotr Władysław Oziembłowski—l. g., Adam Sierputowski—podczaszy Mozyrski, Mikołaj Parowiński, Paweł Brzozowski, Teodor Buczyński, Piotr Kazimierz Guzelf, Michał Tchorznicki—skarbnik Drogicki, Józef Kazimierz Oziembłowski, Samuel Jurawicz—pisarz dekretowy w. x. Lit., Jan Piotr Nestorowicz—podstoli Brzeski, Stanisław Kuczewski, Stefan Benklewski, Michał Antoni Gimbut—stolnik Mścisławski, Franciszek Rusiecki, Kazimierz Hornowski, Andrzej Jozafat z Milewa Jeziernicki—stolnik Inflantski, Woyciech Lisiecki, Konstanty Bosiacki, Franciszek Piotrowicki, Franciszek Patkowski—starosta Nastolski, Jerzy Kazimierz Towiański, Józef Hornowski, Józef Witanowski, Jan Suzin—r. i. k. mości, Jerzy Józef Niepokoyczycki, Stanisław Metski, Józef Chrzanowski, Franciszek Hornowski, Heliasz Izbicki, Franciszek Hrytwiński, Konstanty Umiastowski—stolnik Horodecki, Łukasz Sawicki, Jan Woiewódzki, Florian Podgurski, Antoni Żardecki, Woyciech Sielecki, Stanisław Witanowski, Jan Grabowski, Alexander Baierski, Walerian Bielaczyc, Józef z Doroszkowa Grodziecki, Antoni Żardecki, Heronim Szuyski, Marcin Błędowski, Władysław Baiecki, Józef Michałowski, Wawrzyniec Dąbrowski, Konstanty Ratołt Żardecki, M. Orbanowski—stolnik F., Kazimierz Grabowski, Alexander Resninowicz, Piotr Mokszecki — pisma nieumiejętny, imć pan Jan Wolski, Jan Szeniawski, Michał Ilkiewicz, Józef Obuchowski, Michał Wesułko, Józef Obuchowski, Michał Wesułko, Józef Sienkiewicz, Heronim Stocki, Karol Hornowski, Alexander Godaczewski, Kalixty Hornowski, Florian Kiński, Kazimierz Długopolski, Walerian Semplicki, Maciey Stanisław Szuyski, Franciszek Żardecki, Michał Buchowiecki, Kazimierz Wyszyński, Jan Kazimierz Gliński, Walerian Leśniewski, Michał Siedlecki, Krzysztof Zakrzewicz, Benedykt Buchowiecki, Jan Wyszyński. Któryż to ten manifest, przez osobę zwyż pomienioną oczewisto ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

## 1716 г.

Изъ книги за 1715—1716 годы, стр. 1805—1808.

### 362. Постановленіе дворянства Брестскаго воеводства на Мартовскомъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства (сепаратисты прежняго сеймика), собравшись на Мартовскій сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по приглашенію маршалка, фискальных судовъ, Тышковскаго (банита), постановили:

1) Въ виду сконфедерованныхъ противъ Брестскаго воеводства экспедицій—какъ въ коронѣ, такъ и въ нѣкоторыхъ земляхъ и повѣтахъ в. кн. Литовскаго съ цѣлію принудить воеводство—

уважать старопольскія права и вольности,—настоящимъ постановленіемъ засвидѣтельствовать, что оно никогда и не думало нарушать ихъ; съ другой же стороны обязать своего маршалка,—своевременно доводить до свѣденія обывателей о всѣхъ тѣхъ экспедиціяхъ, которыя будутъ присланы къ нему—отъ Брестскаго ли резидента, или отъ короны, или повѣтовъ и земель в. кн. Литовскаго, для зависящихъ по нимъ распоря-



женій; точно также обязать его—оповѣстить въ свое время всѣхъ обывателей о готовящемся въ княжествѣ вальномъ сеймѣ для участія въ ономъ воеводства наравнѣ съ другими Литовскими провинціями.

2) Для собранія чоповаго—шеляжнаго, назначеннаго на Виленскомъ съѣздѣ, избрать комиссаровъ.

3) Для удовлетворенія жалобъ многихъ обывателей на чрезмѣрное обремененіе ихъ податными сборами, назначить комиссію изъ особыхъ лицъ, которая должна будетъ заняться пересмотромъ стараго тарифа, и въ присутствіи земскихъ или городскихъ властей свести его къ 30,000 злотыхъ.

4) Погорѣльцевъ отъ податей уволить.

5) Комиссаровъ или сборщиковъ прежнихъ податей, до сихъ поръ еще не представившихъ

своихъ счетовъ, обязать представить чоповое къ слѣдующему сеймику.

5) Предостеречь сборщиковъ, чтобы они не смѣли вымогать для себя гонорарія со всякихъ податей, а равно чтобы собирали только тѣ подати, которыя имъ поручены.

6) Для устраненія обидъ, наносимыхъ Литовскому войску въ жалованьѣ, вслѣдствіе уклоненія многихъ лицъ отъ уплаты оного на основаніи своихъ либертацій и эксепцій, поручить сборщикамъ—составить таковымъ лицамъ списки для точнѣйшаго по этимъ дѣламъ разслѣдованія.

7) Что касается до протестаціи Горновскаго о продолженіи дальнѣйшихъ сеймовыхъ занятій, то она была примирена обѣщаніемъ возвратиться къ этимъ предметамъ на слѣдующемъ сеймѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego szesnastego, miesiąca Marca dziesiątego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imść pan Dominik Chiliński, sługa wielmożnego imści pana Tyszkowskiego, marszałka rocznego województwa Brzeskiego, laudum limitationis województwa Brzeskiego ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele województwa Brześciańskiego, za wydanemi ex consensu unanimi na przeszłej limitaciey seymiku naszego uniwersałami przez wielmożnego imści pana Stanisława Tyszkowskiego—marszałka seymiku rocznego fiskalnego województwa naszego, ad locum consiliorum solitum do Brześcia na dniu piątym Marca, roku terazniejszego zgromadzeni: naprzód, mając expedycyą od prześwietnych województw zkonfederowanych korony polskiej y niektórych powiatów y ziem w. x. Lit. które nas do wspólney przy maiestacie ichmości praw y wolności swo-

bod staropolskich invocant et obsecrant obrady; przeto inhaerendo anterioribus laudis y daney w nich już publico ore et unanimi assensu deklaracyi, iako iedney oyczyzny synowie iedno przedsięwziawszy medium łączyć consilia et arma, aby nas nihil avellat od swiątobliwego nexu, tym bardziey dawszy sobie pro maiori confidentia w samym że naszym województwie stipulatam manum et nobili przyrzekszy sobie verbo, że iako odstąpić ieden drugiego niemamy, tak eandem sponsionem od wielmożnego imści pana marszałka odebrawszy, że fide bona y nigdy niecensurowaną cnotą iedną z nami bracią rozumieć ma y od naszych obrad dissonus nie będzie,—to tedy naprzód zlecamy temuż imści: iesliby publiczne zachodziły do wojewkóztwa czyli od imści pana rezydenta województwa naszego przy zkonfederowaney rzeczypospolitey koronney in publico zostaiącego, czyli od prześwietnych województw, powiatów y ziem w. x. Lit. expedycye, aby sacrosancte przyiąwszy ie, in tempore et loco obrad naszych przyszłych fidelissime komunikował y prezentował; także o ziezdzie walnym prześwietnego x. Lit., iako fama volat, pewniejszą ode-



brawszy od powracających imści panów delegatów od iasnie wielmożnego imści pana hetmana w. x. Lit: z Wilna wiadomość, abyśmy mogli consiliis nostris addere momentum w oznaymieniu, przez uniwersały swoje czasu naybliższego idąc drugą wszystkich województw, powiatów y ziem w. x. Lit.

Przez umowę Wileńską postanowione czopowe y szeleżne, podług zwyczaju y taryfy generalney, akceptowawszy, do exakciey iego, widząc inaestimabilem inion ichmość w. imści pana Franciszka Chrzanowskiego—łowczego Brzeskiego y imści pana Sawickiego—czesznika Wołkowyskiego w publicznych interesach y ustawicznych usługach województwu aplikacją et activitatem, y słusnością samą compulsi zostając, aby militanti exercitui deservita merces nie zalegała, iako anteriori et praesenti laudo obiecaliśmy, tak y na przyszłym, da Bóg, seymiku afektami naszymi utwierdzić deklarujemy.

A że w przeładowaniu tegoż podatku niektórzy ichmość bracia gravari odzywają się, tedy annuendo do ichmość melioracją taryfy przesłoroczniey postanowiwszy, do melioracyi ichmość, w traktach swoich rezydujących, uti bene scientes, iako to: imści pana Łukasza Trembickiego—podczaszego Brzeskiego, imści pana Stanisława Chrzanowskiego—podstolego Orszańskiego, imści pana Ludwika Grodzickiego—czesznika Łukowskiego, imści pana Franciszka Dąbrowskiego—czesznika Braclawskiego, imści pana Tyburcego Prusaka—łowczego Kaliszskiego, imści pana Hieronima Bielskiego, imści pana Alexandra Retha, imści pana Karola Jesmana—koniuszego Połockiego, imści pana Woyciecha Szopniewskiego, imści pana Kazimierza Suzina—podstolego Pińskiego, imści pana Mikołaja Żardeckiego, imści pana Franciszka Abrahamowica, imści pana Alexandra Brzozkę, imści pana Mi-

kołaja Turskiego, upraszać będziemy, aby na przyszłym da Bóg seymiku wszystkie traktowe taryffy in unum zniosszy, przy ziemstwie, grodzie y inszych ichmość dignitarzach moderamen ich pokawwszy, non plus tylko ad quantitatem summy trzydziestu tysięcy złotych, ob calamitatem czasów terazniejszych redukować et in publico gremio ratyfikować deklarujemy.

Konflagraty, które w województwie kompassy mieć powinni, ponieważ ruina fratrum ruina nostra, tym bardziey kiedy publica lex nas movet, abyśmy na przyszłym seymiku medium charitativum obmyślili, aby ci bracia exinaniti fortunę swoiey darowney z całemi fortunami nie byli ciągnieni kontrybucyi, w czym obligujemy ichmość panów exaktorów, aby nietylko na konflagraty do przyszłych obrad exekucye strzymali, ale też absoluta potestate, bez dekretu y konwikcyi inszych ichmość braci y fortun ich zruynowanych exekwować nie wazyli się.

Ichmość panowie exaktorowie, kommissarze, lub poborcy anteriores, którzy z swoich exakcyi do tych czas żadney nie uczynili kalkulacyi, zaczym, iako anterioribus, tak et praesenti stringuntur laudo, aby na przyszłym da Bóg seymiku reddant rationem vilicationis suae, przy ufundowaniu ichmość pp. sędziów fiskalnych z przeszłych publicznych województwa exakcyi saskiey, tak czterozłotowey, iako y czteroszostakowey exakcyi, praevia pierwey ukrzywdzonym satisfactione, regulari powinno.

A że abusive, contra legem, ichmość pp. cuiuscunque tituli podatki wybierają, ci województwu uchwalone nad zwyczaj y prawo usurpant sobie honoraria; przy tym y kwitowe ne in posterum fiant: takowe abusus y depaktacye ichmość przyszłym trzechzłotowym exaktorom obranym serio intimamus, a na przyszłym seymiku cavere to sobie gotowiśmy.



Konformuiac się zaś do słuszności y umowy w. x. Lit., iż ichmość niektórzy z wielką krzywdą województwa y szkoda zasług woyska przez excepcye y libertacye ochraniać się zwykli; zaczęmy nobili verbo, fide et honore obligujemy ichmość panów exaktorów terazniejszych cuiuscunque tituli podatku, aby na przyszłym seymiku o takowych wszystkich, cum praeiudicio województwa ochraniających się, nas informowali.

I kiedy unanimi voce te się traktowały materie trzeciego dnia obrad naszych, to-iest dnia siódmego Marca, z swojej konfederacyi iako vir emeritus imść pan Hornowski, widząc hoc in puncto, żeśmy roczny porządek w dalszą nie puszczając obrady prolongacyą, koncludować chcieli, na kontynuacyą nie pozwalając, na limicie ut persistamus, w protestacyą stanął był; przecież iako imieniu ab aevo w województwie florenti publicum bonum impedire nie przystało, tak całego seymiku naszego humanitate pro-

szony instante activitatem przywrócił y na to, co iegomść promowował łatwo, zgodziliśmy się, że ten seymik z kontynuacyą porządku rocznego unanimi voce ad diem sextam Mai anni praesentis limitowaliśmy, dawszy w ręce w. imści panu marszałkowi, aby in urgenti necessitate przez uniwersały swoje nas bracią konwokował. My zaś do zdrowych y zbawiennych obrad pospieszyć unanimiter deklarujemy się, prosząc y zlecając, aby to laudum autoritate całego województwa w. imść pan marszałek podpisawszy, ad acta grodu Brzeskiego podać rozkazał. Dan w Brzesciu, dnia siódmego Marca, roku Pańskiego tysiąc siedmset szesnastego.

U tego laudum podpis ręki temi słowy: Stanisław na Tyszkowiczach y Nie-suchoiczach Tyszkowski— województwa Brzeskiego marszałek. Które to laudum, przez osobę zwyż wyrażoną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich przyjęte y wpisane.

## 1716 г.

Изъ книги за 1715—1716 годы, стр. 1869—1876.

### 363. Постановление дворянства Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) По чувству любви, связующей Брестское воеводство со всею рѣчью-посполитой, снарядить посольство на вальный-провинціальный съѣздъ въ Вильну, съ цѣлью принятія участія въ общемъ дѣлѣ, и ознакомленія съѣзда съ печальнымъ положеніемъ воеводства отъ разныхъ разореній и опустошеній.

2) Вознагражденіе посламъ выдать по возвращеніи ихъ назадъ изъ Вильны.

3) Обязать Брестскаго хоружаго кн. Шуйска-

го, чтобы онъ, во исполненіе постановленій Тарногородской конфедерации, изготовилъ все относящееся ко всеобщему ополченію.

4) Избрать комиссаровъ для ченоваго шеляжнаго, съ тѣмъ, чтобы они подать эту по прошлогоднему тарифу взыскали главнымъ образомъ съ имѣній экономическихъ; шляхетскія же корчмы чтобы оставили въ сторонѣ до будущаго сеймика, на которомъ составленъ будетъ новый тарифъ. Изъ этой подати 20,000 отдать на содержаніе Литовскаго войска, а 10,000 на расходы воеводства для покрытія текущихъ его нуждъ.

5) Подать гиберновую, за отсутствіемъ мно-



гихъ должностныхъ лицъ, отправленныхъ въ Вильну, отложить до будущаго сеймика.

6) Для устранения на будущее время разныхъ несообразностей, подобныхъ тѣмъ, которые совершаются теперь надъ недоимочными шляхетскими имѣніями въ видѣ тяжелыхъ экзекуцій, назначенныхъ не фискальными декретами, а распоряженіями комиссаровъ, постановить, чтобы поминутыя экзекуціи были приостановлены, а на будущее время, чтобы взымались только тѣ подати, которыя будутъ назначаться на сеймахъ; впротивномъ случаѣ сборщиковъ всякихъ другихъ податей осуждать на безчестіе (*infamia*); впрочемъ это постановленіе не можетъ распространяться на тѣ случаи, когда бы воеводству пришлось назначать особыя подати для защиты своего отечества,—самому ли непосредственно, или же по примѣру другихъ воеводствъ.

7) Для прекращенія убійствъ и другихъ безпорядковъ, проистекающихъ отъ браковки мѣдныхъ шеляговъ, постановить, чтобы они вездѣ принимались безъ всякой «цензуры».

8) Дымы погорѣльцевъ не включать въ число податныхъ и до возвращенія пословъ изъ Виленскаго сейма не подвергать взысканіямъ.

9) Для ослабленія власти Брестскихъ жидовъ надъ прикагалками и корчмами, которые они отягощаютъ уже нѣсколько лѣтъ, дозволить сельскимъ жидамъ вносить свои поголовныя подати прямо къ депутатамъ.

16) Контрактъ на чоповое шеляжное администраторы онаго должны взять у сеймоваго маршалка и выдать ему въ счетъ жалованья 3,000 злотыхъ изъ сборовъ текущихъ.

11) Жалобы ксендзовъ іезуитовъ объ уплатѣ ими натурой 4-хъ-шестаковой подати саксонскому войску удовлетворить снятіемъ со счетовъ числящейся за ними недоимки.

12) Для облегченія участи бѣдной шляхты, всегда вносившей сѣдовавшія съ нея подати, хотя и со стономъ, подвергнуть строгому разсмотрѣнію имѣнія и права знати, до сихъ поръ отъ нихъ освобождавшейся и наравнѣ съ прочими привлечь и ее къ соучастію въ этомъ общемъ для всѣхъ жителей бремени.

13) Слѣдующій сеймъ открыть по возвращеніи изъ Виленскаго сѣзда маршалка и пословъ.

Roku tysiąc siedmsetnego szesnastego, miesiąca Marca dwudziestego szóstego dnia.

Na urządzie grodzkim, Brzeskim aktami starościńskimi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto pan Antoni Kaczanowski, laudum seymiku relationis województwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, ad solitum consiliorum locum do Brześcia, za wydanemi od wielmożnego imści pana marszałka naszego na seymik relationis uniwersałami, zgromadzeni, chcąc publicis labenti a culmine patriae prodesse consiliis, publicam fortunam wojewodz-

twa naszego nad roczne fiskalne anteferendo dyspozycye.

In primario, gdy nas amor boni publici animorum et armorum z nayiaśnieyszą rzeczą-pospolitą koronną mutuo indissolubili sociavit foedere, po uczynionej relacyi przez imść pana Wawrzynca Eysmonta—komornika Brzeskiego y delegata, y po przeczytanym rękrypcie jaśnie wielmożnego imści pana hetmana w w. x. Lit., będąc litteris significatoriis prześwietnych województwa Wileńskiego y powiatu Oszmiańskiego excitati, na walny zjazd, prowincjalny Wileński, za kommissarzów a millibus selecta nomina, intaminatae fidei probatissimaeque activitatis wielmożnego imści pana Stanisława Tyszkowskiego—podstolego Brzeskiego y marszałka koła naszego y wielmożnych ichmość: pp. Franciszka Szuyskiego—podstolego, Ambrożego Kościuszka—sędziego grodzkiego, urzędników Brzeskich, imści



pana Nestorowicza—starostę Oziackiego, imści pp. Michała Sawickiego—horodniczego Wileńskiego, Wawrzyńca Eysmon-ta—komornika Brzeskiego, uprosiwszy, zgodnym obraliśmy assensem; którym ichmość in desideriiis województwa umó-wioną in publico dawszy instrukcyą, obo-wiązaliśmy, aby iako intaminatis zawsze fulgent honoribus boni communis, carae-que libertatis ducti zelo, pro innata sua in publicis activitate et indefesso studio województwu naszemu, przez remonstra-cyą swoją wszelkich dezolacyi y dewa-stacyi congressowi Wileńskiemu intime succurrere chcieli.

Widząc zaś ad gloriosum opus, a quo sors pendet województwa, gorliwą, szcze-rą bez exkuzy, posteritati memorandum ichmość applicationem cum dispendio fortun, gdy hic et nunc będąc exhausti, realną prowiatyką, nie akkomodujemy się offerencję, w czym irretortam palpe-bram ochoty, properacyi aere proprio, ad interim, nie widząc żadnego ichmość re-sentymentu, iako tedy proba generositate signata ichmość memori pectore mamy merita, tak condigna tantorum praemia laborum, da Bóg, za powrotem ichmość cum fenore niewygasłych affektów po-dziękowania gratitudinem y akkomodacyą larga manu firmissimi zapisujemy.

A zatym, reassumując in antecessu sancita lauda in virtute akceptowanej confoederacyi Tarnogrodzkiej, obstringi-mus wielmożnego Dominika kniazia Szuyskiego—chorążego Brzeskiego, aże-by nietylko pro munere officii miał wszelką do pospolitego ruszenia gotowość, ale też za powrotem, Deo dante, wielmoż-nego imści pana marszałka y ichmość pa-nów kommisarzów z sessyi Wileńskiej, na przyszłym pierwiej relationis seymi-ku umówiwszy determinacyą czasu przez wydane uniwersały, nobilitatem na popis pospolitym ruszeniem konwokował.

Currencyi czopowego szeleżnego ne

retardetur exactio, obrawszy za admini-stratorów: imści pana Franciszka z Chrza-nowa Chrzanowskiego—łowczego Brzes-kiego y imści pana Michała Aloizego Sa-wickiego—horodniczego Wileńskiego, ta-kową czyniemy dyspozycyę: ichmość pp. administratorowie ad normam przeszło-roczney taryfy pierwszą ratę z dóbr eko-nomicznych generaliter y innych miast maioris importantiae et quantitatis maia exigere, bez żadnych depactacyi; którym ichmość żadna nie ma być praepedycya do importacyi pierwszej raty. Do szla-checkich zaś karczem obligujemy ichmość, abyieszcze abstineant exekucye, y pierw-szey raty nie requirowali do dalszey wo-iewództwa dyspozycyi z przyszłego rela-tionis seymiku, do którego y melioracyą taryfy adkładamy. Quantitatem tegoż po-datku in summa trzydzieście tysięcy zło-tych polskich postanawiamy; z których według generalney taryfy w x. Lit. dwa-dzieście tysięcy pięćset na zapłatę woysku w x. Lit., za wydanemi assygnacya-mi jaśnie wielmożnego imści pana hetma-na w x. Lit., ichmość panowie admini-stratorowie wypłacić powinni będą; resi-duum zaś, to-iest, dziewięć tysięcy pięć-set na largicye in bene meritos do dal-szey dyspozycyi swojej zostawujemy. Solaria more solito, sine depactatione miast, miasteczek, ichmość panom admini-stratorom pozwalamy.

Gdy zaś prętka, sine mora ichmość pa-nów kommissarzów, na sessyę Wileńską uproszonych, expedycya ex angustia tem-poris od electy ichmość pp. sędziów fiskal-nych y ichmość panów deputatów hiber-nowych naszą excludit consultacyą, więc similiter do przyszłego remittimus te ne-gotia relacyinego seymiku.

Ponieważ ob infaustam necessitudinem, przez ruinę y dezolacyę niektórzy ich-mość panowie obywatele z dóbr swych dziedzicznych podatku ośmiuzłotowego pierwszej raty do imści pana Pawła Ko-



ściuszka—pisarza grodzkiego y imść pana Michała Suzina sufficienter, iako do poborców, non importarunt, a przez to ichmość na delatę deputowanym podali y exekucyą ciężką żołnierską, in praeiudicium prawa pospolitego bez dekretów fiskalnych in renitentes otrzymanych, ichmość pp. obywatele ponoszą; więc obviando tym dalszym inconvenientiom, obowiązujemy tychże ichmość panów poborców, aby pomienioną exekucyę exnuncz dóbr szlacheckich sprowadzili y od dalszey do przyszłego seymiku abstineant, to semper praecavendo, ażeby per nobilitatem przy rotmistrzach traktowych, za dekretami fiskalnemi, każdy podatek ichmość pp. kommissarze sine brachio militari exequowali. Stosując się oraz ad legem positivam konstytucyi Lubelskiej, ażeby żadne podatki nie były formowane laudo województwa, tylko które per sancitum seymów będą uchwalone, postanawiamy autoritate congressus, ażeby odtąd wyraźnemu prawu nie działało się praeiudicium przez uchwały iakichkolwiek podatków, sub nullitate laudorum, y ktoby śmiał promowować y brał onus na siebie exakcyi, poenam infamiae et amissionem activitatis in publico na seymikach, nec non restitutionem in bonis decernimus; iednakże ten rigor niema praepedire, ieżeli by się zdało województwu pro defensione oyczyzny na wyprawne chorągwie co uchwalić, y coby teraz na sessyi Wileńskiej przy postanowieniu repartyey ex mente górnieszych województw w x. Lit. postanowiono.

To non impedit w miastach, miasteczkach, gdy ad insignem motum y różnych inconvenientey y zabójstwa brak kurrencyi szelągów iest okazyą; więc prospiciendo et avertendo haec mala, postanowiamy, ażeby pomienione szelagi bez żadney cenzury y braku każdy kupujący, czyli przedaiący brał y wydawał, y ktoby pokazał się refragarius, za doniesieniem ma być

sądzony, czy to w maydeburgiach, czyli też ex plebeis w należytych sądzie.

Conflagratom y dezolacyom wszelakim ichmość pp. obywatelów, iako ex corde compatimur, osobliwie imść xiędza plebana Horodeckiego; tak chcąc ferre levamen ichmość media adaequata do ukontentowania adinvenire zechcemy na przyszłym seymiku terminie, których annuendo desideryi, obliguiemy ichmość pp. poborców, do obodwuch rat dezygnowanych, ażeby na delaty bez dekretów fiskalnych y na exekucyę nie podawali, których dymy abiuratowe w decessie generalnym siedmiuset dymów mają być inkludowane y potracone wtórą ratą,—ne exigant ichmość pp. Konstanty Bosiacki y Józef Hornowski poborcowie, to-iest: złotych trzy, zalecamy y tak mieć chcemy, póki ichmość panowie kommissarze z sessyi Wileńskiej nie przybędą.

Żydzi Brzescy, którzy zwykli prywatne przykahałki y karczmy quotannis onerować; zaczym a data praesentis, ażeby nie praesumant taką inferre depaktacyą, zalecamy y owszem iniungimus, aby nie iuż do kahałów pociągnięni bywali iniuriati, ale sami każdy zosóbna, według kwitów pokazania z exakcyi wyrażonego podatku, po seymie Lubelskim, importowali podatek pogłównego do deputowanych z assygnacyami, a iako mos recepit et consuetudo invaluit, y teraz non recedendo nec unquam; ichmość panowie administratorowie czopowego szeleżnego kontrakt od wielm. imci pana marszałka przyiąć mają na ten podatek; któremu imci pro gratitudine za poniesione koszta y prace pro interim za funkcyą marszałkowską z teyże kurrencyi trzy tysiące złotych postanawiamy y wypłacić realiter temuż imci iniungimus ichmość pp. administratorom z tegoroczney exakcyi swoiey.

Ad instantiam piae requisitionis ichmość xięży iezuitów Brzeskich przez



supplikę wniesionę, ponieważ czteroszostakowy podatek prowiantem Saxonom satisfecerunt, imci pana Adama Sierpu-towskiego obligujemy, ażeby przyjął y potrącił w tym że podatku tak dawnego, anterioribus laudis requisitum calculum, ażeby uczynił et iniuriatis restitutionem indelata[m] efficienter, zalecamy, co się ma expediować na przyszłym kongressie seymiku.

Suppliki, których nie podobno było adimplere petitis, non recusando w terazniejszym czasie, do przeszłych ob-rad naszych remittimus, kiedy nie tylko całą oyczyznę, ale naybardziej województwo nasze, premente invido fato, tak w wolnym narodzie et in aequali republica ciemieży nieszczęśliwość, iż vocant sese in subsidium calamitates, czę-stemi podatków cum summo gravamine impozycyi—czy to na woysko in antecessu Moskiewskie, Saskie et quocunque titulo auxiliane,— niemniej y na woyska w. x. Lit. tak ex publico assensu rzeczy-pospolitey, iako też ex privatis uchwalonemi laudis, którym uboga, zdezolowana zawsze satisfacit nobilitas y sama tylko gens tributaria affecta est, ichmość zaś panowie senatorowie, ministri status, magnarum coloniarum possessores aequaliter ferre impositum onus libertacyami, excepcyami y assygnacyami wyłamują się z uchwały; przeto obstringimus fide, honore et conscientia ichmość panów kommissarzów tych wszystkich lat y terazniejszych ichmość pp. poborców, secundum obloquentiam laudorum, ut fideliter comportent registra wszystkich ichmość panów libertowanych; podatki zaś te należące, uchwalone, aby mieli gotowe; też dobra libertowane in usum rzeczy-pospolitey,— czy to na wyprawę przyszłą, czyli iakowa będzie ordynacya województwa,— postanawiamy.

A że anteriori nostro deklarowana prac, fatyg recompensa ichmość panom posłom naszym do iaśnie wielm. imci pana hetmana w. x. Lit. do Wilna expedyowanym na terazniejszym seymiku naszym w samym skutku nie odbiera coronidem; tedy tymże ichmość spondemus, przy naypierwszych largicyach satisfakcję, y ten seymik, ratificando anteriora lauda, do powrotu wielmożnego imci pana marszałka naszego y ichmość pp. kommissarzów z sessyi Wileńskiej limitujemy, którego reassumpcyą innotescenci-ami, po traktach y parafiach wczesnie wydanemi, wielm. imci pan marszałek ma determinować; do czego podpisujemy się. Działo się w Brześciu, dnia dwudziestego czwartego Martii, tysiąc siedmset szesnastego.

U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Stanisław Tyszkowski — województwa Brzeskiego marszałek, Jan Sapieha — starosta Brzeski, Mikołaj-Kazimierz Machwic — podsędek województwa Brzeskiego, Józef z Konopnice Grabowski — horodniczy województwa Brzeskiego, Paweł Kosciuszko — pisarz grodzki w. B. M. Eys-mat — komornik województwa B., Mikołaj A. Żardecki, Tomasz Suzin, Antoni Hornowski l. B., Ludwik Grodzki — czesznik Łukowski, Karol Belini, Jan Suzin — pisarz ikmości, Florian Kiński, Władysław Łyszczyński, Michał Suzin, Józef Chrzanowski, Adam-Stanisław Laskowski, Michał Korowicki, Alexander Tyszkowski, St. Jamont, Dominik Chyliński, Ignacy Chyliński, Stanisław Franciszek Woyciechowski, Michał Zboceski — p. z., Wincenty z Terła Terlecki mp., Franciszek Dąbrowski, Antoni-Stanisław Wisłouch mp., Ganszersztelk inf. Któreż to laudum, przez osobę wyż wyrażoną do akt podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.



1718 г.

Изъ книги за 1718 годъ, стр. 651—657.

364. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства, на срътенскомъ сей-  
микѣ.

Дворянство Брестскаго воеводства, собравшись на громничный (срътенскій) сеймъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій и избравши директоромъ сеймика Брестскаго воеводу Карла Сапѣгу, постановили:

1) Сборщикомъ по дымнаго, предназначенаго на содержаніе войска, избрать гродскаго писаря Костюшку—съ тѣмъ, чтобы онъ не вымогалъ у жителей для себя болѣе одного гроша съ каждаго злотаго, согласно съ новѣйшими узаконеніями. Подать эта должна быть собрана и внесена въ казну въ два срока: въ первый—съ каждаго дыма по три злотыхъ и грошей двадцать пять и во второй—тоже по три злотыхъ и грошей двадцать пять.

2) Подать эта должна быть собрана со всѣхъ дымовъ—шляхетскихъ, духовныхъ и пожизненныхъ, исключая экономическихъ и несущихъ гиберны.

3) Суммы перваго срока раздать: пѣшему королевскому полку—17,560 злотыхъ; пѣшему полку великаго гетмана—21,848 злотыхъ; хоругви Витебскаго воеводы—983 злотыхъ и грошей 10; янычарской хоругви гетмана—11,350 злотыхъ. Суммы втораго срока: пѣшему полку королевскаго величества—45,204 злотыхъ и 10

грошей; хоругви Витебскаго воеводы—983 злотыхъ и 10 грошей; генераль-маіору—5,572 злотыхъ и 20 грошей,—что составитъ 103,500 злотыхъ и 20 грошей.

4) Во исполненіе жалобъ нѣкоторыхъ обывателей воеводства по поводу незаконнаго взысканія съ нихъ податей за незаконно насчитанные на нихъ люстаторами и никогда не существовавшіе думы, назначить извѣстныхъ депутатовъ для присутствія въ назначенной уже по сему дѣлу комиссіи.

5) Полковника и ротмистровъ, избранныхъ теперь, оставить и на слѣдующій годъ въ этихъ званіяхъ, а равно и количество чоповаго.

6) Ксендзамъ Августіанамъ назначить по грошу съ дыма за неудобства, испытываемыя ихъ костеломъ по случаю отбыванія въ немъ сеймовъ.

7) Сборщика податей за прежній срокъ—отрѣшить отъ должности, а настоящему сборщику вмѣнить, чтобы онъ не посылалъ болѣе шести челоуѣкъ экзекуціи въ тѣ дома, которые окажутся недоимочными.

8) Коммиссаровъ, назначенныхъ въ скарбовый трибуналъ в. в. Литовскаго, оставить тѣхъ же.

Roku tysiąc siedmsetnego ośmnastego, miesiąca Februarii piętnastego dnia.

Na roczkach Februarowych grodzkich Brzeskich, sądownie w Brześciu odprawowanych, przed nami Zygmontem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm, Ambrożym Kosciuszkiem Siechnowickim—sędzią y Pawłem Kosciuszkiem Siechnowickim—pisarzem urzędnikami sądowemi grodzkiemi województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter u sądu imść pan Antoni Połowski te laudum na rzecz niżej w nim wyrażoną, ku

aktykowaniu do xiąg sądowych grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, na seymik gromniczny gospodarski, na dzień ósmy miesiąca Februarii, w roku terazniejszym ad locum solitum consiliorum, do Brześcia ziechawszy się, za iednostayną nas wszystkich zgodą obraliśmy za dyrektora obrad naszych terazniejszych iaśnie wielmożnego imści pana Karola Sapiehę—woiewodzica Brzeskiego. Na-



przód, insistendo konstytucyi novellae legis, dla uczynienia porządku seymiku gospodarskiego in executione sancitorum ostatniego seymu y dekretu kommissyi skarbowey Grodzieńskiej, in fundamento teyże samey konstytucyi, odprawionej,— oraz chcąc manutenere wszystkie praescripta eiusdem legis, ten postanowiamy porządek województwa naszego:

Naprzód, uchwałą tegoż seymu, na dwie raty naznaczone, do zapłaty wojsku w. x. Lit.,—imci pana Pawła Kosciuszka, pisarza grodzkiego Brzeskiego, aby do skutku przywiódł y odbierał uprosiliśmy, hoc praecauto, aby solarium nad grosz od złotego, secundum novellam legem, nie pretendował, sub rigore ibidem expressa. Którey to importancyi currentia ma się wnosić: dnia piętnastego Marca anni praesentis—pierwszą ratę, to-iest: z dymu każdego taryffy—po złotych trzy y groszy dwadzieścia pięć; drugą zaś ratę, in eodem anno decima quinta Septembris, z dymu—po złotych trzy y groszy dwudziestu pięciu—do tegoż imci pana pisarza grodzkiego importować sine renitencia in termino designato mają.

Te zaś podymne z dymów szlacheckich, duchownych y z dożywotników wybierać powinno będzie,—excepto ekonomicznych y hybernowych.

A wybraną summą z pierwszej raty powinno będzie wypłacać: na regiment, — pieszy i. k. mości— złotych siedmnaście tysięcy pięćset sześćdziesiąt; na regiment pieszy iasnie wielmożnego imci pana hetmana wielkiego w. x. Lit.—dwadzieście y ieden tysięcy ośmset czterdzieścia ośm złotych; na chorągiew iasnie wielmożnego imci pana wojewody Witebskiego—dziewięć set ośmdziesiąt y trzy złote y groszy dziesięć; na chorągiew ianczarską iasnie wielmożnego

imści pana hetmana wielkiego w. x. Lit.,—iedynaście tysięcy trzysta pięćdziesiąt złotych;—z drugiej raty: na regiment pieszy, i. k. mości—czterdzieście pięć tysięcy dwieście y cztery złote y groszy dziesięć; na chorągiew iasnie wielmożnego imści pana wojewody Witebskiego—dziewięć set ośmdziesiąt y trzy złote y groszy dziesięć; na imści pana generała-maiora—pięć tysięcy pięćset siedmdziesiąt dwa złote y groszy dwadzieścia; co uczyni summy z obudwuch rat: sto y trzy tysięcy pięćset y groszy dwadzieścia.

Dogadzając zaś quaerimoniom ichmościów panów obywatelów braci naszych o inserowane dymy mere wymyślone, a nigdy nie zaprzysiężone, mimo lustracyi dekretem kommissyi Grodzieńskiej naznaczonej, (kommissya) nastąpi do inwestygowania takowych zmyślonych mere dymów y w taryffę indebite weszłych; naznaczamy przy subsellium grodzkim y lustratorskim przy ziemstwie y kommissarzach tam ex senatu, quam ex equestri ordine, przeszłym laudo deputowanych, przydaiemy ichmościów panów: wielmożnego imci pana chorążego województwa Brzeskiego Franciszka Szuyckiego—podstolego województwa Brzeskiego, imści pana Franciska Chrzanowskiego—łowczego województwa Brzeskiego, imć pana Kazimierza Suzina, imć pana Theodora Buczyńskiego; którzy to ichmość na sądach grodzkich takowe defectus wymyślnych dymów bonifikować mają.

Wielmożnego imści pana pólkownika y rotmistrzów laudo anni praesentis obranych y na ten rok approbuiemy; iako też y taryffę czopowego y szeleżnego tak roczną in sua currentia zachowuiemy.

Ichmościom oycom Augustyanom Brzes-



kim pro incommodis seymikowania w kościele onych po groszu z dymu naczynamy.

Względem imści pana Tyszkowskiego—podstolego Brzeskiego, kommissarza podymnego przeszłorocznych rat, intuitu tego podatku exakcyi, evincimus; nadto zaś quantitatem podatku terazniejszego imć pan pisarz niema wybierać y exekucyi większey na exekucyą z delatą do dobr renitentium nad ludzi ad summam in numero sześć nie posyłać y nie agrawować.

Ichmościów panów kommissarzów województwa naszego, na trybunał skarbowy w. x. Lit. obranych, secundum obloquentiam konstytucyi laudum takroczone approbuiemy. Datum w Brześciu, roku tysiąc siedmsetnego ośmnastego, miesiąca Februarii ósmego dnia.

U tego laudum podpis ręki, tak samego iasnie wielmożnego imści pana marszałka, iako też y ichmość panów obywatelów województwa Brzeskiego temi słowy: Karol Sapieha—woiewodzie Brzeski, marszałek seymiku gospodarskiego, Ludwik Pocię—kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit., Jan Sapieha kasztelan Trocki—starosta Brzeski, Władysław Sapieha—woiewoda Brzeski, in omnibus punctis et clausulis sancitorum reipublicae salva conservatione podpisuję się, Renald Sadowski—kasztelan Brzeski manu propria, Zygmunt Benedykt Chrzanowski—czesnik, podstarości sądowy województwa Brzeskiego, starosta Rewiatycki, salva in omnibus punctis świeżey konstytucyi seymowey sancitorum trybunału skarbowego conservatione; Ambroży Kościuszko—sędzia grodzki Brzeski, Franciszek z Chrzanova Chrzanowski—łowczy Brześciański, Franciszek Szuyski podstoli aktualny województwa Brzeskie-

go, Michał Aloizy Sawicki—horodniczy Wileński, in omnibus punctis et clausulis utrzymując konstytucyą podpisuję się, Dominik kniaź Szuyski—woiewództwa Brzeskiego chorąży, Mikołay Kazimierz Machwic—podsedek województwa Brzeskiego, Mikołay Szuyski—chorąży Brzeski, xiądz Rusiecki—probosc Łucki y Brzeski, Alexander Kampowski—stolnik województwa Brzeskiego, Paweł Kościuszko—pisarz grodzki województwa Brzeskiego, Michał Dominik Niepokoyczycki, Marcin Kościa Zbirowski—stolnik Drohicki, Wiktoryn Bukraba, Antoni Hornowski, Heronim Wygonowski, Piotr Rzemek Wolski, Łukasz Trębicki—podczaszy Brzeski, Kazimierz Borzecki—strażnik województwa Brzeskiego, Michał Stanisław Suzin—koniuszy Brzeski, Andrzej Jozaphat Jeziernicki z Milewa—krayczy województwa Brzeskiego, Samuel Trębicki, Antoni Machwic, Benedykt Koyszewski, Alexander Wret, Jan Bielikowicz, Alexander Owsiany, Piotr Mitkowski, Michał Łyskowski, Franciszek Hornowski, Jan Siła Nowicki, Daniel Bohusławski, Andrzej Estko, Adam Chmielowski, Michał Wodeysza, Łukasz Sielecki, Maciey Karol Merło Januszkiewicz, Adam Kościa, Kazimierz Suzin, Tomaz Suzin, Karol Wereszczaka, Piotr Kazimierz Guzef, Tomasz Suzin—skarbnik Wiłkomirski, Ludwik Grodzicki—czesnik Łukowski, Józef Wereszczaka—stolnik Drogicki, Mikołay A. Żardecki, Andrzej Dunin Borkowski, Jan Suzin—rotmistrz i. k. mości, Antoni Ludwik z Boncze Bonicki, Jerzy Kazimierz Towiański, Antoni, Stanisław Buchowiecki, Jakub Niwiński, Adam Kampowski, Paweł Bonifacy Łoiewski, Jan Bohusławski, Stanisław Rogowski, Franciszek Dąbrowski, Franciszek Kruchelski, Paweł Kościuszko, Antoni Łyszcyński, Józef Witowski, Jan Buchowiecki—skarbnik Brzeski, Piotr Józef Wereszczaka, Dominik Wereszcza-



ka, Antoni Strażyc, Michał Franciszek Bachmiński, Jerzy Machwic, Stanisław Bielikowicz, Mikołaj Papowiński, Urban Guzelf, Jan Guzelf, Stephan Bielski, Franciszek Patkowski, Jerzy Kuliczkowski, Kazimierz Baranowski, Franciszek Kazimierz Kościuszko s. w. Tomasz Bielski, Wincenty Rodowski, Heronim Szuyski, Leopold Żardecki, Jan Stanisław z Badowa Badowski, Piotr Antoni Beklewski, Maciey Zborowski w. r. g. b. k. i. Któreż to te laudum, za ocze-wistym onego podaniem przez wyż wy-rażoną osobę do akt, iest do xiaąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.

1718 г.

Изъ книги за 1718 годъ, стр. 1927—1934.

365. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на сеймикѣ предсеймо-вомъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на предсеймовый сеймикъ въ обыкновенномъ мѣ-стѣ своихъ засѣданій, по избраніи директора и по выслушаніи королевскаго рескрипта объ от-крытіи шести-недѣльнаго сейма въ Городиѣ, по-становили слѣдующее:

1) Назначить на предстоящій сеймъ пословъ и составить для нихъ инструкцію.

2) Сузину и Серпутовскому, домогавшимся посольскаго званія, но большинствомъ голосовъ не избраннымъ, обшчать первыя должности въ воеводствѣ, какия только откроются.

3) Прошенія разныхъ лицъ духовнаго и свѣт-скаго званія удовлетворить слѣдующимъ обра-зомъ: Бернардинамъ Брестскимъ на возобновле-ніе сломаннаго вѣтромъ купола у ихъ костела на-значить по одному грошу съ дыма; то же самое и ксендзамъ Августіанамъ за отправленіе въ ихъ костелъ сеймиковъ.

4) Жалобы всего духовенства на Брестскій кагалъ въ неплатѣ ему слѣдуемыхъ съ жидовъ долговъ и прошеніе его—не оказывать послѣд-нимъ протекціи, чтобы чрезъ неплату долговъ не упала Божья хвала,—вписать въ инструк-цію на сеймъ Городенскій.

5) Тудаже внести и слѣдующее желаніе вое-водства: чтобы лица, получившія декреты ех-тра foris не осмѣливались производить экзеку-цій посредствомъ властей коронныхъ, безъ пред-варительнаго согласія на то гетмана в. кн. Ли-товскаго.

6) Ходатайство Коровицкаго объ убыткахъ, причиненныхъ его имѣніямъ пожарами, имѣть на будущее время въ виду.

7) Въ видахъ равноправности въ подачѣ го-лосовъ на сеймикахъ и въ большихъ комис-сіяхъ—вмѣнить въ обязанность сеймовому дирек-тору наблюсти, чтобы голоса подавали только поссессіонаты, шляхта же находящаяся въ услу-женіи, бездомовная, чтобы лишена была этого права, а тѣмъ болѣе лица происхожденія не шляхетскаго.

8) Коммиссарамъ на скарбовый трибуналъ и посламъ на Городенскій сеймъ назначить воз-награжденіе, первымъ—по 6 грошей съ дыма каждому, вторымъ по ползолотаго съ дыма—то-же каждому.

9) Точно также выдать неуплаченное до сихъ поръ вознагражденіе и кн. Шуйскому.

10) Сеймикамъ (повѣтовымъ) позволить открыв-ать свои засѣданія не болѣе какъ на три дня.

11) Чтобы воеводство въ случаѣ сорванія сей-ма не осталось безъ тарифа, для этого на бу-дущемъ сеймикѣ люстрація онаго должна будетъ совершиться чрезъ люстраторовъ воеводства.

12) Для поощренія обывателей ко взносу 4-хъ шестаковой подати, назначенной на гвалтовныя (настоятельныя) нужды воеводства, обязать грод-скаго писаря, чтобы, при полученіи чоповаго—шеляжнаго, онъ не прежде выдавалъ квитанціи плательщикамъ, какъ по уплатѣ ими и подати шестаковой.



13) Точно также понудить обывателей и къ сеймѣ Варшавскомъ, и недоимочниковъ подвер-  
уплатѣ 16-ти злотной подати, назначенной на гнутьъ экзекуціи.

Roku tysiąc siedmsetnego ośmnastego miesiąca Augusta dwudziestego siódmego dnia.

Na urządzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imść pan Marcin Olszewski, sługa wielmożnego imść pana Samuela Juriewicza—pisarza dekretowego w. x. Lit., te laudum województwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktywowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, za uniwersałem nayiaśniejszego króla imści, pana naszego miłościwego, na seymik przedseymowy, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym ośmnastym na dzień dwudziesty wtóry miesiąca Augusta, ad locum consiliorum solitum zgromadzeni, po zagaieniu obrad naszych przez iaśnie wielmożnego imść pana Władysława Sapiechę—woiewodę Brzeskiego, unanimi voce e medio nostri za dyrektora koła naszego zgodnie, iednostaynie, nemine contradicente, wielmożnego imć pana Samuela Juriewicza—pisarza dekretowego w. x. Lit. obrawszy, przystąpili do przyjęcia i. w. imść pana posła od i. k. mości, pana naszego miłościwego, na ten nasz seymik dzisiejszy z legacją do województwa naszego przybyłego, y do odebrania wszelkiej od tegoż i. w. imść pana posła expedycji umyśliliśmy; gdzie z koła naszego, dla oddania temuż iaśnie wielmożnemu imść panu posłowi weneracyi, upraszając, aby do całego zgromadzenia naszego, przybywszy, o propozycjach i. k. mości na seym na-

stępuiący w roku terazniejszym służących chciał nam dać lumen, do tegoż i. w. imść pana posła z między siebie tak wielu ichmość braci naszych delegowaliśmy Karola Sapiechę—woiewodzica Brzeskiego, za którego to i. w. imść pana posła i. k. mości do nas przybyciem.

Naprzód, do przeczytania od i. k. mości, pana naszego miłościwego, temuż i. w. imść panu posłowi konferowaney instrukcyi y do przeczytania wszelkich do nas wyszłych od króla iegomością propozycyi, ze wszelkimi naszemi przez vota nasze zatrzymaliśmy się negocyacjami; po przeczytaniu zaś wszelkiej, iak od króla imści, pana naszego miłościwego, tak od i. oo. xiążąt, senatorów, ministrów propozycyi y po oddaney nam w kole wszystkim expedycji, po expedyowanym głosie i. w. imć pana posła, abyśmy mogli na seymie przyszłym w necessaryach publicznych niaiśniejszego króla imści, pana naszego miłościwego, y całej rzeczy-pospolitey co efektami do konnotacyi punktów, do instrukcyi na seym należących, ichmość panów Adama Sierzputowskiego—miecznika województwa Brzeskiego, Kalixtego Hornowskiego y imć pana Michałowskiego za radą swą uprosiliśmy, którzy to ichmość aby fidelissime za zgodą całego koła konnotowali,—zleciliśmy y obligowali. Co całą obradą naszą za publicznymi przez vota podawanymi reflexyami punkta do instrukcyi należące publicznie uformowawszy, instrukcyą na seym przyszły sześćniedzielny w Grodnie walny w roky terazniejszym 1718, od dnia trzeciego miesiąca Oktobra, odprawować się maiący, w kole naszym podpisawszy, do elekcyi ichmość pp. posłów na tenże seym, z pomienioną instrukcyą, expedyo-



wać należących, przystąpiwszy, unanimitate voce dla przeciagnienia czasu w limicie trwającego seymiku, na dniu dwudziestym szóstym miesiąca Augusta, za aktualnych z województwa naszego posłów wielmożnych ichmość panów Samuela Juriewicza, pisarza dekretowego w. x. Lit., dyrektora protunc koła naszego, y wielmożnego imć pana Franciszka z Chrzanowa Chrzanowskiego—łowczego województwa naszego, bez żadney kontradykcyi zgodnie iednostaynemi głosy obraliśmy. Którzy to obrani ichmość panowie posłowie na seym walny Grodzieński mają na tenczas iurament wykonać, iako commoda całej rzeczy-pospolitey y naszego województwa sine ulla cuiusvis assentatione promowować będą, salvę iednak sobie, ieżeliby się co zdało przydać do instrukcyi iuż umówioney, byle nie na podstępki powagi najaśnieyszego króla imści, pana naszego miłościwego y rzeczy-pospolitey, ciż ichmość panowie posłowie zachować mają. A tak podpisaną y sporządzoną na pomieniony seym instrukcyą pomienionym ww. ichmość pp. posłom naszym oddawszy, aby według oney we wszystkich punktach, w iustrukcyi wyrażonych, nie oglądając się na żadne cuiuscuñque tituli respekty, sobie ad promovendum powierzone całej rzeczy-pospolitey kondycye, iako też y województwa naszego na seymie przysłym walnym fidellissime promowali, tychże ichmość panów posłów obowiązując sumieniem dobrym obligujemy; których z błogosławieństwem Stwórcy niebios y ziemi expedyowawszy, instrukcyą ad fideles manus, tanquam in gremio koła naszego podpisaną, oddaemy.

Ze zaś teraz ichmość panowie Suzin—koniuszy y Adam Sierzputowski—miecznik—urzednicy województwa naszego, do tey funkcyi poselskiey przez vota nasze (ponieważ pluralitas votorum nie do-

puściła) dostąpić nie mogli, w przysły czas tedy, iako godne ichmość odwdzięczając affekta, do naypierwszey od województwa naszego funkcyi z affektów naszych destinowani będą—assekuruemy.

Suppliki, tak stanu duchownego, iako y świeckiego, do koła naszego podane y czytane, niektóre akceptowawszy, gratitudinem takowym sposobem obmyślamy,—iako to: wielebnym oo. Bernardynom Brzeskim na restauracyą kopuły, przez wiatr obaloney, kościoła y klasztoru ich, z każdego dymu—po groszu iednym uchwalamy, y aby w. imść pan Kościuszko—pisarz grodzki y kommissarz województwa naszego razem z blisko następuiącey raty septembrowey podatkiem konstytucyą uchwalonym wybrawszy, tymże ww. oo. Bernardynom oddał, zlecamy; także grosz na wielebnym ichmość xieży Augustyanów Brzeskich dawny uchwalony, względem odprawowania w kościele ich seymików,—reassumujemy y in retentoribus odbierać temuż wielmożnemu imć panu pisarzowi grodzkiemu województwa naszego assygnujemy.

Względem zaś suppliki od całego duchowieństwa, długi na kahale Brzeskim mających, do koła naszego podaney, ratione niedawania protekcyi żydom, aby przez nieodebranie summ chwała Bozka nie upadła,—do instrukcyi wpisać ten punkt naznaczamy.

Także ktoby extra forum po otrzymawszy dekreta kontumacyine kondemnacyi, śmiał y ważył się za temiż dekretami exekucye do naszego województwa sprowadzać urzędami koronnymi, więc naszego koła wielmożny imć pan dyrektor aby chciał iaśnie wielmożnego imć pana hetmana w. x. Lit. conveniri, aby dał protectionem temuż imści, do którego by kolwiek exekucya miała być sprowadzona, si occurreret necessitas, y toż samo dołożyć w in-



strukeya ichmość panom posłom zlecamy.

Według suppliki podaney do nas od imś pana Michała Korowickiego, który suplikował o wzgląd y miłosierdzie nad majątnością iegomości—Neplami, w województwie naszym leżącą, która funditus wygorzała, że y żadnego chłopa nie zostało, ażeby te y nas którego nie spotkało nieszczęście, ponieważ właśnie przez ogień ta majątność iest zruinowana; tedy de factis według proporcji słuszną być w przyszły czas uznaiemy.

A ponieważ teraz chcemy mieć między sobą na seymikach y wielkich kommissiach równe vota y aby tylko od równych braci szlachty wychodziły; więc w przyszły czas, służących, possessy niemających, a tym barzief nie szlachty vota oddalamy,—aby tego ichmość panowie dyrektorowie postrzegali waruiemy.

Ichmość panowie kommissarze na trybunał skarbowy, sic lege loquente, iako maia być solariandi, tak zachęcając na tę drogę, solarium na osobę każdego z ichmość po groszy sześć z dymu iednego uchwalamy, które przy racie septembrowey anni praesentis do exekucyi wielmożnemu imś panu pisarzowi województwa naszego zlecamy. Także na ichmość panów posłów województwa naszego terazniejszych, na seym Grodzieński obranych, z każdego dymu po pół złotego uchwalamy, co się ma rozumieć z dobr ziemskich y i. k. mości ekonomicznych, iako też y duchownych y hibernowych; którą importancją, ażeby imś pan Kościuszko—pisarz grodzki y kommissarz województwa naszego Brzeskiego wybrawszy, przy racie septembrowey publicznego podatku in anno praesenti tymże ichmość panom posłom wypłacić zlecamy sine ulla renitentia.

Interessa zaś wszystkich ichmość, osobliwie wielmożnego imś pana Dominika

kniazia Szuyskiego—chorążego y półkownika województwa naszego Brzeskiego, w przyszły czas zachowawszy, iako iuż ta recompensa pracy dawnieyszemi laudami naznaczona, z naypierwszego podatku do exekucyi ma być przywiedziona.

Seymiki zaś, aby sine consensu in futurum koła naszego nad trzy dni nie odprawowali się stante protestatione cum pluralite votorum.

Oraz iako wszelkie consilia powinne providentissime ad omnes casus respicere, tak in casu, strzeż Boże, niedoyscia seymu żeby województwo nasze nie było bez porządnej taryfy, melioratią universalną taryfy, sprawiedliwą ferulą, w niey aequalitate in commune bonum decernimus propria lustratione dymów przez ichmość panów lustratorów województwa naszego na naypierwszym, da Bóg, seymiku, od terażniejszego antecomicialnego przypadaiącym, obranym deducenda.

A ponieważ podatek cztero-szostakowy, na gwałtowną potrzebę województwa uchwalony, dotychczas z wielu mieysc nie wypłacony, ieszcze imć pana Sierputowskiego m. Brzesk. ludzi pobito y pospędzano, dla czego ichmość panom obywatelom ratione przeborów saskich nie dzieie się satysfakcya; zaczym in spatio trzech niedziel wniesć tenuerint, tedy imś pana pisarza grodzkiego Brzeskiego obliguiemy, żeby przy podatku swoiey exakeyi publicznym nikomu kwitów nie wydawał, aż póki y tego czteroszostakowego podatku nie wypłacą y kwitów od imś pana miecznika lub succollectora imści nie pokażą, a imś pan miecznik ma reponere u imś pana pisarza registr retentorum. Residuitas zaś tego podatku, co się zostanie, ex dispositione województwa, dawnieyszemi laudami uchwalonego, pro labore za te kommissarstwo y za redukowane toties za wielką pracą taryfy cedere powinna, a



przy delatach obliguiemy, żeby y ten ad exequendum łączył podatek imść pan pisarz in retentoribus przy sukollektorze imść pana miecznika Brzeskiego.

Które to punkta wszystkie skutecznie chcąc do skutku przywieść, te laudum rękami naszymi własnymi podpisuiemy y w. imść panu dyrektorowi koła naszego podpisać zleciliśmy.

Podatek zaś szesnasto-złotowy zaległy, anno tysiąc siedmsetnym dziesiątym, uchwalony konstytucją Warszawską, re-assumuiemy y do exekucyi iak nayprędzhey przywieść przez exekucją super retentoribus zlecamy. Pisan w kościele

ww. oo. Augustyanów Brzeskich, anno tysiąc siedmsetnego ośmnastego, miesiąca Augusta dwudziestego siódmego dnia. Te zaś largitium po pół-złotego na ichmość pp. posłów ma się rozumieć na każdego z nich po pół-osma grosza z dymu.

U tego laudum województwa Brzeskiego podpis ręki wielmożnego imść pana dyrektora temi słowy: Samuel Juriewicz—pisarz dekretowy w. x. Lit., marszałek seymiku antekomicialnego województwa Brzeskiego mp.—Które to takowe laudum, przez wyrażoną osobę ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.

1719 г.

Изъ книги за 1719 годъ, стр. 351—354.

366. Протестація дворянъ Новогородскаго воеводства.

Дворяне Новогородскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ Новогородѣ, учинили протестацію противъ сеонхъ чиновныхъ собраний слѣдующаго содержания: такъ какъ собратія ихъ, вопреки обычаямъ, правамъ и новѣйшему закону о диссидентахъ, лишаящему ихъ права политической самостоятельности, не только отеры-

ли сеймъ, но избрали и директора (предсѣдателя), не обративши никакого вниманія на протестацію вольнаго народа, то дворянство—таковой сеймикъ признаетъ недействительнымъ и противозаконнымъ, а потому и подлежащимъ уничтоженію.

Roku tysiącznego siedmsetnego dziewiętnastego, miesiąca Marca dwudziestego siódmego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Zygmóntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, starostą Rewiatyckim, personaliter imść pan Theophil Domosławski—ienerał-adiutant woysk w. x. Lit., protestacją, na rzecz w niey niżej wyrażoną, ad acta do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisaną:

My obywatele, szlachta województwa

Nowogrodzkiego, niżej na podpisie rąk swoich wyrażeni, contra totum actum seymikowania, in termino w zamku Nowogrodzkim, ex ratione—iż przeciwko prawu pospolitemu, konstytucyom seymowym, zwyczajom trybunalskim y seymowym, mianowicie konstytucyi przeszłej novellae legis: «o dyssidentach»,—że na każdym mieyscu activitatem mieć nie powinni, zagaić ten seymik ichmość panowie urzędnicy propria activitate, mimowolnie braci szlachty z protestacyami głosy, wielmożnemu imść panu Janowi Wołkowi—horodniczemu Nowo-



gródzkiemu pozwoliwszy, dyrektora, a zatym y deputatów, mimo teyże protestacyi, obrali cum oppressione wolnych głosów wolnego narodu. Przeciwno któremu niesłusznemu seymikowaniu, iako przeciwko konstytucyi novellae legis statemu, protestuiąc się, totam rem seymikowania tego tamquam oppressionem—pro nullo et irrito mamy. Pisan w Nowogródku, roku tysiąc siedmsetnego dziewiętnastego, Februarii szóstego.

U tey protestacyi podpisy rąk ichmość panów szlachty, obywatelów woiewództwa Nowogródzkiego tymi słowy: Stanisław Czarkowski, Krzysztoph Protasowicz, Benedykt Chackiewicz—manu propria, Michał Czarnicki, Jerzy Micha-

łowski, Jan Rewieński—mp., Marcin Młodecki, Kazimierz Borodziez, Jan Kazimierz Buynowski s. m., Michał Downarowicz, Donat Jan Rewieński, Piotr Hrehorowicz, Antoni Młodecki, Zygmunt Michałowski, Antoni Rewieński, Ignacy Worotyniec, Michał Panfilowicz, Józef Rewieński, Antoni Lewkowicz, Michał Kazimierz z Daszków Daszkiewicz—manu propria, Michał Pacenko, Stanisław Mikulski, Franciszek Stephan Mikulski—manu propria, Michał Hołownia, Adam Bieniakoński, Stefan Kozakiewicz. Któraż to protestacya, przez wyż wyrażoną osobę za podaniem do akt, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1719 г.

Изъ книги за 1719 годъ, стр. 203—210.

### 367. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на срѣтенскомъ сеймику..

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на погромничный сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по выслушаніи реляцій пословъ изъ Городненской конвокаціи, и депутатовъ изъ комиссіи, постановили:

1) Чтобы не упускать срока, назначеннаго по закону для избранія комиссаровъ въ скарбовый трибуналъ, циркускрипціи котораго остаются въ очередныхъ предметахъ сейма и могутъ не состояться въ случаѣ его сорванія, немедленно избрать комиссаровъ—съ тѣмъ, чтобы они утверждены были на слѣдующемъ реляційномъ сеймику.

2) Во исполненіе предложеній короля объ освобожденіи его столовыхъ имѣній отъ чоповаго шеляжнаго, выдѣлить таковыя имѣнія изъ генеральнаго тарифа воеводства впредь до дальнейшей ихъ ординаціи.

3) Для исправленія тарифа чоповаго шеляжнаго назначить депутатовъ съ каждаго тракта, которые на майской каденціи гродскаго суда, при содѣйствіи сенаторовъ, земскихъ и гродскихъ властей, и должны будутъ заняться пред-

ложеннымъ имъ дѣломъ; до времени же исправленія его просить Виленскаго каштеляна, чтобы онъ не приказывалъ производить взысканій съ корчемъ шляхетскихъ, расположенныхъ въ деревняхъ, а только съ городскихъ.

4) Во исполненіе жалобъ Іеронима Буховецкаго въ неправильномъ начетѣ съ корчемъ его 60 злотыхъ, вмѣсто законныхъ 6,—признать послѣднія.

5) Администратору экономическихъ имѣній сдѣлать подтвержденіе относительно взноса 12,000 злотыхъ, чтобы воеводство не затруднялось въ сборѣ 30,000 злотыхъ, назначенныхъ конституціей.

6) На постройку ратушнаго дома для суда изыскать особыя средства.

7) Всѣ означенныя подати, согласно постановленію Городненскаго сейма, внести въ дополненіе къ инструкціи посламъ Брестскаго воеводства.

8) Люстрацію всѣмъ этимъ податямъ произвести въ гродскомъ судѣ прежде утвержденія сейма, въ присутствіи годичныхъ депутатовъ, раз-



смотрѣнію которыхъ должны подлежать также и подати частныя, съ правомъ строгой экзекуціи противъ недоимочниковъ.

9) Экзекуціи коронныя, произходящіяся на основаніи декретовъ послѣдовавшихъ extra forum, должны быть преслѣдуемы хоружимъ воеводства, какъ дѣйствія явно противныя общественному праву. А чтобы постановленіе это не было мертвой буквой, назначить трактовыхъ ротмистровъ.

10) Подымное съ королевщизнѣ, согласно постановленію Варшавскаго сейма уменьшить на первый срокъ до 3-хъ злотыхъ и 20 грошей.

11) Люстрація репартиціи Брестскаго воеводства должна подлежать вѣдѣнію комиссаровъ текущаго года.

12) Жалобы многихъ обывателей на переборы саксонскихъ войскъ, лишившіе ихъ возможности

внести подать 4-хъ шестаковую, удовлетворить посредствомъ переноса переборовъ изъ первой въ счетъ уплаты недоимокъ по послѣдней, который для войска долженъ быть принятъ вмѣсто уплаты; другія же недоимки взыскать посредствомъ экзекуцій и уплатить кому что слѣдуетъ по постановленію воеводства; при взысканіяхъ должны принимать участіе и лица, имѣющія получить уплату.

13) О послабленіи, сдѣланномъ рѣчью-посполитой въ податяхъ воеводству, послы должны сдѣлать извѣстнымъ, чтобы шляхта могла пользоваться (gaudere) такою льготой.

14) Брестскаго хоружаго, а равно и пословъ заставить, что они непременно получать должное вознагражденіе.

15) Постановленіе это отъ имени всего воеводства долженъ подписать маршалокъ.

Roku tysiąc siedmsetnego dziewiętnastego, miesiąca Februarii iedynastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Zygmontem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Jerzy Gesminowicz, to laudum województwa Brzeskiego seymiku pogromnicznego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, ziechawszy się in fundamento legis na seymik pogromniczny, nazajutrz po deputackim gospodarskim, y unaniami assensu wielmożnego imć pana Józefa Paca—starostę Szernińskiego za dyrektora obrawszy, w naypierwszą wzieliśmy animadversyą de successis seymiku currentis Grodzieńskiego informować się, wielmożnych ichmość pp. posłów naszych na ten że seym obranych relacyi wysłuchaliśmy, którzy ichmość, to-iest, wielmoż-

ny Samuel Juriewicz—pisarz dekretowy w. x. Lit. y wielmożny imć pan Franciszek Chrzanowski—łowczy Brzeski, prac y aplikacyi swoiey in commune bonum dali nam vetusta posteritate loquendum documentum; za co z winną obligacyą podziękowawszy, donesione sancitum ratione pospolitego ruszenia, iako rem naturalis defensionis przed się wzięwszy, wielmożnego imć pana Dominika Szuyskiego—chorążego województwa naszego, ex munere officii, obligujemy, aby miał na pilnym baczeniu wszelką do tej expedyeyi gotowość przy dopisach in tempore, lege praescripto, za wyściem trzecich wiciy od nayjaśnieyszego króla imści. A że na tenże kontynuiący się seym ieszcze niektóre in supplementum instrukcyi uznaliśmy być potrzebne desideria; osobliwy na to tymże wielmożnym ichmość panom posłom daiemy instrument.

Potym do wysłuchania relacyi wielmożnych ichmość panów Zygmonta Benedykta Chrzanowskiego—czesznika y podstarościego sądowego województwa Brzeskiego y starosty Rewiatyckiego, Michała Janickiego—horodniczego Wi-



leńskiego, porucznika Petyhorskiego i. k. mości przystąpiliśmy; których dignissimam interessów województwa na obu dwóch kadencyach kommissyi promotionem z relacyi ichmość uznaliśmy, za co przy powinnych obligacyach należyte uczyniliśmy podziękowanie.

A że *circumscriptio in futurum* trybunału skarbowego w. x. Lit. w kontynuacyi seymu speratur, a przecie, strzeż Boże, tegoż zerwania, *terminum lege praescriptum* do obierania kommissarzów nie chcąc uchybić, wielmożnych imć panów Adama Sierzputowskiego—miecznika Brzeskiego, Michała Suzina—koniuszego Brzeskiego za kommissarzów na ten przyszły trybunał deklarowaliśmy, dawszy *firmitatem et irrevocabilem sponsonem etiam* na relacyinych seymikach tychże ichmość, a nie inszych utwierdzić, charakterem pomienionego kommissarstwa oraz y pensyą *in simili ex fundamento* konstytucyi deklarujemy *in futurum* obmyślić, a interim po groszy sześciu na osobę przy terazniejszym podatku naznaczamy.

List od najaśniejszego maiestatu i. k. mości, pana naszego miłościwego, *debita filiali veneratione et homagio* przyiawszy, oraz na ukontentowanie y satisfakcyą tey ekspedycyi przez imść pana Jakuba Lepelskiego—pisarza generalnego economicznego doniesionej, czopowe y szeleżne z dobr stołowych i. k. mości *cum omnibus attinentiis*, oprócz dożywotników y domów w miastach *specialiter* libertowanych, szlacheckich y duchownych, *includendo* miasto Brześć, do administratora, którykolwiek nad dobrami economicznymi y leśnictwem Białowieskim mieć będzie *iurysdykcya*, dyspozycyi, z generalney województwa taryfy *protunc* do dalszey województwa ordynacyi odłączyliśmy.

In quantitate, w taryfie województwa w roku immediate przeszłym speci-

*ficata*, *in virtute* d ecretorum trybunałów skarbowych,—Brzeskiego, *anni millesimi septingentesimi decimi sexti*,—Grodzieńskiego, *anni millesimi septingentesimi decimi septimi*, także *in virtute* seymu traktowego—Warszawskiego, *importancją* dwiema ratami uznaiemy. A ponieważ też pomieniona taryfa czopowego, y szeleżnego pokazuje się *variata* przez *quaerimoniam* ichmość panów obywatelów, *zaczyn* *meliorationem* tey na sądach grodzkich kadencyi maiowej *naznaczamy*, przy iasnie wielmożnych ichmościach panach senatorach, urzędnikach ziemskich y grodzkich, także przy deputowanych z każdego traktu po iednemu, to jest: z traktu Zabuznego—imści panu Sierzputowskiemu—miecznikowi Brzeskiemu; z Kobryńskiego—imści panu Piotrze Guzelfie—skarbnikowi Wiłkomirskiemu; z Wysockiego—imści panu Józefie Wereszczace—stolnikowi Drogickiemu; Kamienieckiego—imści panu Mikołajowi Żardeckiemu; z Brzeskiego—imści panu Kazimierzowi Suzinie—stolnikowi Orszańskiemu; z Prużańskiego—imści panu Janie Ancucie; z Poleskiego—imści panu Turskiemu. Którzy ichmość, aby z iak najlepszym województwa ukontentowaniem *errores* wyrugowali, do przeładowania niesłusznego, *praecependo* tym czasem, iednak nim ta nastąpi *melioracya*, upraszamy iasnie wielmożnego imści pana kasztelana Wileńskiego—hetmana w. w. x. Lit., aby *exekwować* nie kazał, tylko *karczem* szlacheckich, na wsiach będących, *tantisper* poki Deo dante w Maiu pomieniona taryfy nie nastąpi *redukcyja*, a tylko same miasta *cum suis attinentiis*, *secundum currentiam* raty pierwszej, *podległe* byź mają *importancyi* y, nie zadość uczynieniem na terminie, *exekucyi*.

*Specialiter* imści pana Heronima Buchowieckiego *subveniend*o *quaerimonii* na *karczem* Dziadkowicze y Muchowłoki z sześciu złotych na sześćdziesiąt nie-



słusznie pociągniony quantitatis znowu do sześciu złotych redukujemy.

Waruiąc y to dobrom stołowym, aby quantitate dwunastu tysięcy złotych, albo gotowizną, albo instantanee pewną a niezawodną delatą imć pan administrator ekonomii wypłacać powinien, praecavendo, żeby województwo we trzydziestu tysięcy złotych, konstytucją naznaczonych, nie szkodowało.

Dom w Kobryniu sądowy ratuszny, dopiero buduiący się, tantisper do osobliwey taryfy województwa zachowujemy, y winiarze od Brześcia do taryfy województwa ziemskiej odłączamy.

Te zaś do supplementu instrukcyi ratione importancyi ceł rzeczy-pospolitey w. x. Lit., kiedy ad strictam calculationem iasnie wielmożnego imć pana podskarbiego w. w. x. Lit. postanowienie seymu terazniejszego Grodzieńskiego obliguie, inseruiemy: zaczym lustracyą postanawiamy dla inwestygowania tey skarbowey importancyi, która ma bydź, iak naypilniey przed reassumpcyą seymu expedyowana przez urząd grodzki.

Ponieważ sama konstytucya o depaktacye animadwersyą grodowi zaleca; przeto y my huic rigori officii castrensis committimus; na sądy kalkulacyjne przy grodzie tak rocznych imć panów deputowanych utwierdzamy, którzy wszystkie mają expedire kalkulacye prywatnych województwa podatków, in renitentes rigidissimas extendendo poenas. Ktokolwiek zaś quit sufficienter produkować będzie, niema być pociągniony do tey kalkulacyi.

Exekucye za dekretami extra forum, in praeiudicium prawa a postpositionem officiorum priorum, aby powagą et vi tego concessu przez wielmożnego imć pana chorążego województwa naszego ruszeniem traktów były powściągnięte y niedopuszczone ad cuiuscunque z ichmość panów obywatelów requisitionem,

upraszamy y obliguiemy; która interna securitas oraz decretorum trybunału w. x. Lit. executio, żeby miały suum robur przy wielmożnym imć panu Dominiku Szuyskim—chorążym województwa Brzeskiego, ichmość panów: z traktu Zabuznego—imści pana Józefa Grabowskiego horodniczego Brzeskiego; z Brzeskiego—imści pana Karola Wereszczakę; z Kamienieckiego—imści pana Franciszka Szuyskiego—podstolego Brzeskiego;—Kobryńskiego—imć pana Mikołaja Zardeckiego; z Prużańskiego—imści pana Kazimierza Nornickiego; z Poleskiego—imści pana Ludwika Grodzickiego—czesznika Łukomskiego,—za rotmistrzów na ten rok cały obieramy.

Podymne, ratione ukontentowania woysk, in levamen królewzczynom pozwolone seymem Warszawskim, na tę iedną ratę tylko złotych trzy y groszy dwadzieścia pięć, in termino lege praescripto, a die decima quinta Martii anni currentis, aby przy grodzie importowane było, zgodziliśmy się, solarium według prawa non denegando; delaty zaś wielmożni ichmość panowie grodowi wydawać aż po expiracyi trzech niedziel od terminu tenebuntur.

Lustracya repartyey województwa naszego do teraz obranych ichmość panów kommissarzów należeć ma.

W krzywdach y oppressyach wielmożnego imć pana Franciszka Szuyskiego—podstolego Brzeskiego, aby instantialiter imieniem województwa napisał imć pan marszałek koła naszego obliguiemy.

O przebory Saskie, ponieważ wielkie zachodzą quaerimonie, że się z podatku czterech-szostakowego nie stała satisfakcyja: zaczym delaty tych podatków podane przez imści pana Sierzputowskiego—miecznika Brzeskiego ichmość panom grodowym, pro persoluto podać regimen tom obliguiemy, a z inszey importancyi po wypłacać dyspozycye województwa



regimenty zaś pro persoluto przyiać powinni, — ponieważ postanowienie Warszawskie rzeczy-pospolitey, iakie chcąc sposoby na zapłatę woysku obmyślić pozwała; insze podatki zaległe, in virtute anteriorum laudorum, aby przez ichmość panów rotmistrzów traktowych exequowane były, iniungimus y komu należy, aby były oddane, do czego sami praetendentes pomagać maia.

Defalkę pozwoloną od rzeczy-pospolitey dymów województwa naszego rekomenduiemy ichmość panom posłom promować na seymie, aby inpari każdy z ichmość szlachty hac gaudeat indulgentia.

Wielmożnemu iegomość p. chorążemu Brzeskiemu za spendowane koszty podczas pospolitego ruszenia tot laudis cautam reassumuiemy y zapisuiemy w po-

winnym ukontentowaniu sponsionem; ichmość panom posłom in simili po skończonym seymie iak nayskuteczniejszą obmyślić za województwo satysfakcyą deklaruiemy.

Do którego to postanowienia naszego aby imieniem nas wszystkich imść pan marszałek koła naszego podpisał się, obowiązuiemy. Datum w Brześciu, dnia siódmego Februarii, roku tysiąc siedmsetnego dziewiętnastego.

U tego laudum podpis ręki wielmożnego imść pana marszałka tymi słowy: Józef Pac — marszałek koła rycerskiego województwa Brzeskiego. Które to te laudum, za oczewistym onego przez wyż wyrażoną osobę podaniem do akt, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

## 1719 г.

Изъ книги за 1719 годъ, стр. 211—214.

### 368. Дополненіе къ инструкціи дворянъ Брестскаго воеводства, составенное ими на срътенскомъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ, дали своимъ посламъ дополненіе къ инструкціи слѣдующаго содержания:

1) Послы обязываются ходатайствовать: о сохраненіи имѣній княгини за воеводствомъ.

2) О представленіи скарбомъ в. кн. Литовскаго отчетности.

3) Объ уничтоженіи податей на войска съ имѣній земскихъ и о назначеніи для нихъ продовольствій въ видѣ гибернъ;

4) О безотлогательномъ исполненіи трибунальскихъ постановленій, а равно и о разрѣшеніи текущихъ дѣлъ по порядку ихъ поступленія въ суды.

5) О воспрещеніи чужестранцамъ вносить суммы на трибунальскія должности подѣ страхомъ лишенія оныхъ.

6) О воспрещеніи взыскивать ново-назначенные сборы, какъ незаконные.

7) О разрѣшеніи обывателямъ свободно входить въ Кобринскія и Чахецкія — Бѣловѣжскія пущи, а равно и о возстановленіи въ этихъ мѣстностяхъ древнихъ границъ, приуроченныхъ къ имѣніямъ королевскимъ.

8) О воспрещеніи короннымъ судамъ производить за своими декретами эзекуціи въ кн. Литовскомъ.

9) О воспрещеніи духовнымъ судамъ позывать къ себѣ лицъ свѣтскихъ.

10) О воспрещеніи таможеннымъ короннаго подскарбія обременять жителей лишними поборами на таможенныхъ, какъ объ этомъ заявилъ жалобу Дрогичинскій стольникъ — Верещака по поводу злоупотребленій Мальборской коморы, взыскивающей съ каждаго вола по 10 тынфова.



Roku tysiąc siedmsetnego dziewiętnastego, miesiąca Februarii iedynastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czeszniakiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imć pan Jerzy Giesminowicz, suplement do instrukcyi, na rzecz w nim niżej wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

Suplement do instrukcyi na reassumpcyą seymu Grodzieńskiego, od nas senatorow, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów województwa Brzeskiego, dany wielmożnym ichmość panom: Samuelowi Jurewiczowi—pisarzowi w. x. Lit., Franciszkowi Chrzanowskiemu—łowczemu województwa Brzeskiego, posłom naszym ziemskim na seymiku gospodarkim, na zaiutrz po deputackim, roku tysiąc sedmset dziewiętnastego, miesiąca Februarii siódmego dnia u Brzesciu.

Dobra xieżney ichmości, iako fundum reipublicae, aby zachowane przy prawach oyczyny naszej były,—serio cavebunt ichmość pp. posłowie; ani possessori moderno na indygenat nie pozwolą.

Skarb w. x, Lit., aby był ad strictam calculationem pociągniony, ratione wszelkich w. x. Lit. importancyi,—starać się będą ichmość panowie posłowie.

Podatki z dymów, ponieważ tylko do terazniejszego pozwolone seymu pro levamine zruynowanych starostw, aby z dobr ziemskich zniesione były, a woysku zapłata z zupełnych iuż hybern post respirium kilku lat obmyślona była,—singularissimae sollicitudini iniungimus ichmość panów posłów naszych.

Ordynacye trybunału głównego w. x. Lit. ratione conserwat, które zwykły

y kilka lat retardare świętą sprawiedliwość, aby w dylacye nie szły te sprawy conservaty, ale z terminu za przypadnieniem sprawy z rejestru sądzone były.

Suscepta wszelaka aby per iuratas personas w grodach expedyowaną była,—solita activitate doyrzą ichmość panowie posłowie.

Ad normam in toto trybunałów koronnych, non indigenae y zagraniczni, cum periculo dobr fundi reipublicae, aby na żadne fortuny summ swoich nie wnosili, sub amissione onych,—cavebunt ichmość panowie posłowie.

Zbory nowo erygowane przeciwko prawu pospolitemu, gdzie się kolwiek pokażą,—circa rigorem legis ichmość pp. posłom rekomenduiemy.

Wchody do puszczyłęśnictwa Kobryńskiego y Czacheckiego Białowieskiego aby secundum antiquas leges ichmość panom obywatelom naszym bronione nie były, ale przez kommissarzów i. k. mości exdividowane były y inne między dobrami stołowemi granice należytą kommissją ufacilitowane były,—ichmość panowie posłowie domówią się.

Exekucye urzędów koronnych za dekretami do dobr w. x. Lit., aby się nie wdzierały,—obwarować postaraią się ichmość panowie posłowie.

Świeckie osoby, że często extra forum, do duchownego sądu pociągane bywają, cum convulsione iurium: zaczym serio invigilabunt ichmość panowie posłowie, iakoby novella lege his abusibus zabieżeć.

Subveniendo quaerimonii imści pana Józefa Wereszczaki—stolnika Drogickiego w poniesionej depaktacyi na komorze Malborskiej, po tynfów dziesięć ludzie celnicy iasnie wielmożnego imści pana podskarbiego koronnego, nad prawo słuszość, od wołu każdego oppresserunt; obliguiemy ichmość pp. posłów, ażeby



omni activitate, qua possent, domówili się y windykowali tę krzywdę.

U tego suplementu podpis ręki wielmożnego imści pana marszałka koła rycerskiego tymi słowy: Józef Pac—mar-

szalek koła rycerskiego województwa Brzeskiego. Któryż to ten suplement, za oczewistym onego przez wyż wyrażoną osobę podaniem do akt, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyiety y wpisany.

## 1722 г.

Изъ книги за 1722 годъ, стр. 207—213.

### 369. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства на господарскомъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на господарскій сеймикъ (послѣ громничнаго) въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по выслушаніи реляцій пословъ, отправляемыхъ на скарбовый трибуналъ, постановили:

1) Во исполненіе заявленій прошлагоднихъ сборщиковъ о нежеланіи богатыхъ пановъ уплачивать назначенныя съ нихъ подати, поручить городскимъ и земскимъ властямъ, въ присутствіи трактовыхъ депутатовъ, произвести ревизію податнымъ сборамъ и отчетъ о ней представить на антекомиціальные сеймики.

2) Этой же комиссіи поручить произвести повѣрку тарифа, въ виду излишнихъ вымогательствъ съ корчемъ и мѣстъ вновь заселенныхъ и включенія въ него шинковъ винныхъ и другихъ—заграничныхъ, къ уплатѣ подлежащихъ, и подать оный въ исправленномъ видѣ въ судъ городской; для выслушанія этой повѣрки, а равно и податнаго отчета назначается срокъ 19-ое Марта.

3) Для удовлетворенія жалобъ многихъ обывателей въ томъ, что подвергаясь экзекуціямъ, они же вынуждаемы бываютъ ѣздить за квитанціями за нѣсколько миль, обязать сукколекторовъ и войсковыхъ офиціалистовъ, чтобы они на мѣстѣ рассчитывались съ обывателями, не смѣя ставить экзекуціи на больше 3-хъ жолнеровъ и одного сотоварища.

4) Къ этому же чоповому шеляжному присоединить и подать съ лю з н ы хъ людей, съ мужчины по 3 злотыхъ, съ женщины—по 2.

5) Для постройки судной избы, книгохранилища и тюрьмы, назначить по 1 злотому съ дыма со всѣхъ безъ различія имѣній—королевскихъ,

духовныхъ и свѣтскихъ и препроводить эту сумму Виленскому воеводѣ Потѣю для зависящихъ распоряженій.

6) При этой же подати замковое управленіе обязывается произвести уплаты и слѣдующимъ лицамъ: всендзамъ іезуитамъ—по 7 грошей съ дыма, на канонизацію К о с т ѣ въ; Брестскимъ Августіанамъ—по 1 грошу, на лавки (костельныя скамьи); по 1 грошу на братство св. П а н н ы Потѣшенія (т. е. скорбящихъ), извѣстной своими чудесами по всему свѣту; по 3 гроша—на костель ея же;—все это изъ мартовскаго сбора, а изъ сентябрскаго—по 1 грошу съ дыма, Базиліанкамъ Брестскимъ и Каменецкимъ. Что же касается до уплаты Сапѣгъ—подскарбію, Хржановскому—подкоморію, а равно и другимъ лицамъ, то ее отложить до 1723 года.

7) Для лучшаго осуществленія декретовъ скарбоваго трибунала назначить полковника и трактовыхъ ротмистровъ съ обязательствомъ, чтобы они не позволяли производить экзекуцій за декретами, приобрѣтенными внѣ провинціи.

8) Претензіи князей Сангушковъ и Чарторыйскаго относительно Островской ординаціи обсудить на антекомиціальныхъ сеймикахъ и включить въ число пунктовъ инструкции воеводства на предстоящій сеймъ Варшавскій.

9) Поручить сеймовому маршалку письменно снести съ короннымъ подскарбіемъ, какъ относительно починки мостовъ Брестскихъ, такъ и пошлинъ, незаконно взысканныхъ со шляхты при навигаціи ея по верхнему и нижнему теченію Мухавца, для зависящихъ съ его стороны распоряженій.

10) Плата городскимъ властямъ не должна превышать 5 злот. и 11 грошей.

11) Дѣло всендза Сехновскаго и всендзовъ Бер-



нарадиновъ, хотя и было внесено на сеймики на-  
стоящій, но, такъ какъ окончательнаго рѣшенія  
не получило, то возобновить его на сеймикахъ

комиціальныхъ; также точно поступить и съ по-  
гортальцами.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudzieste-  
go wtórego, miesiąca Februarii trzyna-  
stego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, akta-  
mi starościńskimi, przede mną Francisz-  
kiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łow-  
czym y podstarościm sądowym wojewódz-  
twa Brzeskiego, stanowszy personaliter  
imé pan Józef Gragowski—sługa wiel-  
możnego imści pana Michała Suzina—stol-  
nika y marszałka seymiku pogromnicz-  
nego, laudum województwa Brzeskiego,  
na rzecz w nim niżej wyrażoną ku ak-  
tykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich  
podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzęd-  
nicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlach-  
ta y obywatele województwa Brzeskiego,  
na seymiku gospodarskim, nazaiutrz po  
deputackim, obrawszy unaniami assensu  
za dyrektora imé pana Michała Suzina—  
stolnika Brzeskiego, nie tylko z antena-  
tów swoich, ale na ustawicznych woie-  
wództwa funkcyach zasługami et propria  
virtute nitentem, do dyspozycji cało-  
roczney przystąpiliśmy.

A naprzód, wysłuchawszy wielmoż-  
nych ichmość panów Franciszka Chrza-  
nowskiego—łowczego y podstarościego są-  
dowego województwa Brzeskiego, Józefa  
Wereszczakę—stolnika Drohickiego, na  
trybunał skarbowy w. x. Lit. obranych,  
relacją, oraz wielką w zaszczytie woie-  
wództwa naszego uznawszy aplikacją,  
przy повинным podziękowaniu za koszta  
y expensa in usus publicos spendowane,  
solita praxi—po groszy sześciu na oso-  
bę, przy racie septembrowey kurrencii  
podatków tegorocznych uchwalamy;  
które, aby natenczas przy podatkach  
wojskowych, ex mente dekretu trybu-  
nału skarbowego, exekwowane były y

ichmościom wypłacone,—wielmożnych  
ichmościów pp. grodowych obligujemy.

A że stawali cum rationibus uchwały  
przeszłoroczney od różnych osób ich-  
mości panowie Jan Ancuta—skarbnik  
Bielski y Jan Bohusławski—poborcowie,  
exiguam barzo reprezentując portionem  
wyexekwowaney summy, składając się,  
że ex maxima parte w nayobszerniey-  
szych dobrach exekucya tego podatku  
nie dopuszczona y assygnacye wojewódz-  
twa oschły: zaczym do wysłuchania  
ichmościów kalkulacyi, oraz do lustracyi  
y weryfikacyi kwitów, namieniony poda-  
tek w różnych województwa miejscach  
danych, przy ichmości pp. senatorach,  
urzędnikach ziemskich, grodzkich, z każ-  
dego traktu po dwóch deputowanych  
ichmość panów: z Zabużnego traktu—  
Jeziernieckiego, krayczego Brzeskiego,  
Józefa Hornowskiego; z Brzeskiego—imé  
pana Wyganowskiego, podczaszego Troc-  
kiego; Eysmonta, komornika Brzeskie-  
go; z Kamienieckiego—Kazimierza Suzi-  
na, Franciszka Piotrowickiego; z Kob-  
ryńskiego—Franciszka Kościuszka y Fran-  
ciszka Dombrowskiego; z Prużanskiego—  
imé pana Michała Sawickiego, horodni-  
czego Wileńskiego, Franciszka Połońskiego;  
z Poleskiego—Ludwika Grodzickie-  
go, czesznika Łukowskiego, Karola Biel-  
skiego, obraliśmy; którzy to ichmość ex-  
actam uczyniwszy calculationem woie-  
wództwa na seymikach antekomicial-  
nych w roku terazniejszym przypada-  
jących, dać informacją obligowani  
będą.

Tych że ichmość uprosiliśmy, aby ta-  
ryfę czopowego szeleżnego meliorowali,  
iustum mając respectum na przeagrawo-  
wane nowo wystawione karczmy y miey-  
sca, przyłączyszy szynki winne y inne



wszystkie, według dawnych zwyczajów, a nienależycie pociągnięte, mianowicie zagraniczne, do województwa naszego nienależące, excypowawszy, y porządna sporządziwszy taryfę, z podpisami swoimi do grodu podać tenebuntur. Którey melioracyi taryfy czopowego y szeleżnego, oraz kalkulacyi z inwestygacją, termin do Brześcia ziechania się non obstante aliquorum absentia, naznaczamy dzień dziewiętnasty Marca w roku terazniejszy.

A ponieważ zachodzą wielkie quaerimonie, że tak podatki z dymów, iako y czopowego za delatami in fundo exequantur, a po kwity za kilkanaście mil iezdzić przymuszeni bywaia; więc cavemus, ażeby abhinc tamże przez succollectorów, y officialistów wojskowych tamże in fundo bonorum wypłacali y kwitowani zostawali possessores bonorum; nie ponosząc do tych czas praktykowanej exekucyi nad osob trzy żołnierskich z succollectorem computando, tych zaś pomienionych podatków currentia monety aby według konstytucyi obserwowana y przez gród oraz ichmościów pp. oficerów brana była,—waruiemy, sub rigore legis.

Do tegoż czopowego szeleżnego przyłączamy w roku currencyi terazniejszey exactionem z lózných ludzi, u nikogo nie służyących, tylko u żydów służyących, także na żuławy wychodzących, od każdego męszczyzny po złotych trzy, a od białogłowy po złotych dwa. Ad dispositionem przykontrahencyi czopowego perceptorum exolutorumque podatek województwa należeć ma y realitas quantitatis na przyszłym, da Bóg, gospodarskim seymiku reprezentowana być powinna; ale do tegorocznych tegoż podatku z lózných exaccyi, co się z kalkulacyi y inwestygacyi pokaże ichmość pp. assygnatoriuszom przy rocznych cedere ma strictam observantiam, zaleciwszy wielmożnym imści pp. grodowym currentias

według konstytucyi podatków przy tych że.

Widząc incommodum et detrimentum województwa, że ani sądowej ani do chowania xiąg ziemskich y grodzkich izb, ani wieży dla pohamowania excessów nie mamy, po złotemu z dymu każdego dobr królewskich, duchownych y ziemskich—do rąki. w. imści pana Ludwika Pocięcia—woiewody Wileńskiego, hetmana w. x. Lit., uchwalamy, upraszając imści, naszego wielce miłościwego pana, aby choć one pro cmomodo całego województwa, iako przyzwyczajony swoje świadczyć propensye, przyiać raczył y te izby do sądów seymikowania deponowania \*)  
..... wymurować rozkazał ze wszystkim porządkiem y zawarciem kosztem pomienionej summy, za co województwo do wszelkich poczuwać się będzie obligacyi.

Przy tymże podatku marcowej raty officio castrensi exequować y wypłacać rekomenduiemy wielbnyim ichmościom xięży iezuitom Brzeskim długu przez województwo obligowanego na kanonizacyę błogosławionego Stanisława Kostki—po groszy siedmu z dymu; wielbnyim oycom Augustianom Brzeskim na ławki—po groszu; na bratstwo Nayswiętszey Pannny Pocieszenia—po groszu z dymu; także na kościół Nayswiętszey Panny Desney, która cudami swemi na cały świat słynie—po groszy trzy z dymu przychwalamy przy racie marcowej; przy Septembrowej zaś uchwalamy zruynowanym oycom Bazylianom Brzeskim—po groszu, Kamienieckim—po groszu z dymu; iasnie wielmożnemu imć panu Sapiezie—podskarbiemu nadwornemu w. x. Lit., także imć panu Chrzanowskiemu—podkomorzemu Brzeskiemu, ad proportionem largicyi innych ichmościów pp. kommissarzów, deklaruiemy gratitudinem w ro-

\* Здесь отпизана цѣлая строка.



ku, da Bóg, tysiącnym siedemsetnym dwudziestym trzecim, z raty Marcowey, za straty poniesione na kommisji Brzeskiej skarbowey, uchwalić, mediante na następującym gospodarskim seymiku publico et unanimi assensu uformowawszy, assignamus.

W reces dalszy nie puszczając ażeby dekreta trybunalskie tym łatwiej do exekucyi przychodziły, obraliśmy tot meritis clarum dygnitarza za półkownika imię pana Michała Aloizego Sawickiego—horodniczego Wileńskiego, za rotmistrzów zaś traktowych ichmość pp.: z Zabuznego—Teodora Buczyńskiego—skarbnika Trockiego, z Kobryńskiego—Piotra Wereszczakę—oboznego Brzeskiego, z Kamienieckiego—Alexandra Buchowieckiego, z Brzeskiego—imię pana Stefana Tarkowskiego—miecznika Bielskiego, z Pruzńskiego—Ignacego Zardeckiego, z Poleskiego—Marcina Kościuszkę, tychże ichmość obligujemy, aby indemnitate prerogatiw województwa Brzeskiego przestrzegali et se opponere przeciwko wszelkim exekucjom za dekretami extra provinciam \*) . . . . .

Jaśnie oświeconego xiążęcia, imię pana Sanguszki—marszałka nadwornego w. x. Lit., iuxta contentum listu, circa ius naturale jaśnie oświeconey xieżney imści marszałkowej tegoż xięcia imści conservationis in ratione ordynacyi Ostrowskiej, actualiter in possessione xiążąt imści Sanguszków będącey akceptowawszy da Bóg na seymik antekomicialny ichmość pp. posłom naszym, obranym na seym, inter praecipua puncta województwa naszego ad promovendum przez instrukcją committere deklarujemy, ażeby xięcia imści circa ius naturale zachowana była.

Także podobną przysługę świadcząc jaśnie oświeconemu xiążęciu imści Augustowi Czartoryiskiemu—kawalerowi

Maltańskiemu do ordynacyi Ostrowskiej pretensyi motiva nam primum na terazniejszy congressie naszym literalnie doniesione, gdy inne privati iuris cum iure publico connexi iniuriarum convulsionemque spirantia niniejszego seymiku naszego facultate resolvi nie mogą: preto praemisso tegoż xięcia imści nomini et personae plenissimo respectu, da Bóg, na seymiku przedseymowym ichmość pp. posłom naszym nadchodzącym obranym przy punktach województwa naszego desiderio, ratione ordynacyi Ostrowskiej, aby omnium ordinum na seym congressu sensuque unanimi agnitione et determinatione suam sortiatur committere spondemus y responsa eo nomine sensuque obudwóm jaśnie oświeconym xiążętom ichmość przez imię pana marszałka koła naszego, ażeby nomine województwa były wydane, committimus.

Że most zamkowy y inne Brzeskie fataliter zruynowane, więc uprosiliśmy imię pana marszałka koła naszego, ażeby nomine województwa jaśnie wielmożnego imię pana podskarbiego nadwornego koronnego listownie convenit in ea materia, za którego intimacyą ekonomie i. k. mości pobudzeni byli do zbudowania y erigowania; podobnym że sposobem, ażeby ichmość pp. obywatele nie byli pociągani do płacenia etiam od defluitacyi z góry do Brześcia, iako y ci, którzy od Brześcia idąc nadół z statkami, nie podlegają huic oneri, wielmożny imię pan marszałek koła naszego u i. w. imię pana podskarbiego w. x. Lit. listownie expostulabit.

Currentiam podatku terazniejszey raty Marcowey zkomputowawszy, solarium ichmość pp. grodowych niema więcej wynosić, tylko złotych pięć y groszy iedynaście.

Po obraniu imię pana półkownika y ichmość pp. rotmistrzów województwa naszego, którym invigilare circa bonum

\*) Отрѣзана половина строки.



publicum et securitatem integritatemque należy, rekomenduiemy publico laudo, uznawszy z słusznych quaerimonii ichmość pp. obywatelów laesionem et violentiam iurium, kiedy ich exekucie przez urzędników z cudzych województw prowadzone y przez województwa cudze intra provinciam, a tym bardziey extra provinciam y koronne contra gradus legum odprawowane, a oraz za otwartym dekretem forti executione, mota nobilitate, czynić permittunt, a ichmość per ausum za powtórnemi dekretami, y to kontumacyinemi, non tam exequi prava, quam everti et violare, odważaia się; cavendo tedy publicae securitati, rekomenduiemy imć panu półkownikowi y ichmość pp. rotmistrzom, aby hanc oppressionem cavendo, za słuszną y prawdziwą dedukcyą a parte iniuriata, mota nobilitate, adhibito militari brachio, mature et stremie repellerent, przestrzegaiąc per omnia integritatem praedamque iuris, referuiąc się do dawnych konstytucyi.

Interes imci xiedza Siechniewskiego,

plebana y ichmość xieży Bernardynów Brzeskich, ponieważ był wniesiony na seymiku, a skutku finalnego nie wziął; zaczym do seymiku antecomicialnego odkładamy, cum declaratione omnimoda facilitatis; także conflagracyi według dawnych laud conservantur.

Do którego to laudum, dla lepszey wagi, imieniem wszystkich ichmośćców pp. obywatelów województwa Brzeskiego, ręką się moią własną podsisuię. Datum w Brześciu, roku tysiąc siedemsetnego dwudziestego wtórego, miesiąca Februarii dnia dziesiątego.

U tego laudum podpis ręki wielmożnego imci pana marszałka seymikowego temi słowy: Michał Stanisław Suzin—stolnik y marszałek seymiku pogromnicznego gospodarskiego województwa Brzeskiego. Któreż takowe laudum ze wszystką rzeczą w nim specyfikowaną oczewisto ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

## 1723 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2837—2840.

### 370. Универсалъ епископа Познанскаго Станислава Гозиуса объ избраніи короля.

Станиславъ Гозиусъ, Божією и апостольской столицы милостию епископъ Познанскій, по обязанности своей, симъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что послѣ продолжительныхъ смутъ и несчастій отъ деспотизма Станислава Лещинскаго, единодушно избранъ въ польскіе короли Саксонскій электоръ—Августъ III-й. По сему, и для блага отчества и для личнаго успо-

коенія, всѣ подданные царства польскаго приглашаются признать его таковымъ, учинить ему надлежащую присягу и поспѣшить подъ знами короннаго маршалка Понинскаго, какъ для соучастія въ конфедераціи, такъ и присутствія на коронаціи, срокъ которой будетъ объявленъ самимъ электоромъ.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego, miesiąca Nowembra dwudziestego trzeciego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanow-



skim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, stanowszy personaliter imię pan Adam Strzałkowski—sługa i. o. xiecia, imści wojewody Nowogródzkiego, regimentarza woysk w. x. Lit., uniwersał niżej wyrażony ad acta grodu Brzeskiego ku wpisaniu podał, cuius tenor sequitur talis:

Stanisław Józef z Bezdan Hosius, z Bożej y stolice apostolskiej łaski biskup Poznański y opat Czerwiński, iasnie oświeconym, i. w. wielmożnym ichmć panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom y całemu prześwietnemu rycerstwu korony Polskiej y w. x. Lit., tudzież prowincyi incorporowaných, m. w. m. panom y braci, przy zaleceniu chęci y usług moich, do wiadomości donoszę.

Niech nikomu to nie będzie w podziwieniu, że na mnie sors cedit usługi terazniejszey, którą mię authorisavit lex publica stantibus his circumstantis, które wszystkim w. m. panom dobrze iuż są wiadome. Gineła iuż rzecz-pospolita, sponte suscepto na zgubę swoją fato przez scissya, którey uysć mogła remoto od siebie quaesito na swóy upadek instrumento. Dla którego kiedy iedni ginać chcieli, drudzy saniora biorąc przed się consilia, zatamowali cursum nieszczęśliwości, ex causa efficiente despotycznej nominacyi Stanisława Leszczyńskiego pochodzących, nie mając innego sposobu nad ten ostatni, aby oddzieliwszy się a contagione nociva y uczyniwszy sobie praecustodycye przez manifest publiczny, post temere interruptam electionem, wrócili się do kontynuacyi actus electoralis, gdzie y ia znajdowałem się, secutus provida consilia, do utrzymania liberi veto, prac y wolności oyczystych służące; y tak miarkować musieliśmy wszystkie consultacye nasze, aby praeterita de vita corrigere et futuris providere mogły. Benedixit Deus optimis dla

dobra pospolitego intentionibus nostris felicissimo suscessu przez szczęśliwe obranie, nemine contradicente in campo electorali, die quinta mensis praesentis w czasie sześciuniedzielnego seymu electionis, tractu ieszcze nie wyszłym pod Kamienną hostilitate przeciwney strony liberum passum y na stare mieysce non permittente przez nominacyę moię observata omnium sollemnitate forma nayiasniejszego królewicza imści polskiego y electora Saskiego Augusta trzeciego, o czym instrument elekcyi plenius informabit. Terazniejszą denuncyacyą moią to tylko donoszę w. m. panom, abyście communi consilio własney oyczyźnie, fortunom swoim et tranquillitati publicae prodesse chcieli, a pochwaliwszy magna consilia Dei operatus, quod operatus est in nobis, szczęśliwie obranego króla iegomości Augusta trzeciego za pana uznali, ad fidelitatem et debitum hommagium praestandum pospieszając, augendo zaś konfederacyę stanów tey rzeczy-pospolitey circa tuitionem maiestatis iego pod marszałkowską dyrekcyą iasniewielmożnego imści pana Antoniego Łodzi Ponińskiego—instygatora koronnego uczynione, numero et sensibus suis, a oraz na następujący seym coronationis, którego determinacyą in manus nayiasniejszego elekta imści naszego oddaliśmy, z prześwietnych województw, powiatów, ziem swoich posłów cum plena iuxta praxim activitate obrali. W czym iako naypomysłniejszych sukcesów w. m. w. m. panom uprzejmie życząc, maiestatowi Boskiemu supplikować będę, aby in perfecta unione statuum przy nayiasniejszym regnancie naszym confirmet et conferret to, co pro bono religionis, pro gloria et comodo narodu naszego dzielność wszechmocney ręki iego zaczęła. Te zaś denuncyacyę nayiasniejszego elekta iegomości ad publicum solatium et notitiam (podając) po przyciśnieniu zwykłej pieczęci moiey



reka własną podpisuję. Działo się w Warszawie, die vigesima Octobris, anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo tertio.

U tego uniwersału podpis ręki przy pieczęci takowy: Stanisław biskup. Który to takowy uniwersał iest do xia grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1726 г.

Изъ книги за 1726 годъ, стр. 47—49.

**371. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на Срѣтенскомъ сеймику господарскомъ.**

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на погромничныи сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по избраніи директора, постановили:

1) Просьбу Трокекаго воеводы Огинскаго исполнить и увѣдомить объ этомъ просителя письменно.

2) Съ имѣнія Сапѣги взимать на будущее время только половинную часть чоповаго шеляжнаго, такъ какъ другая половина этого имѣнія—Рясна отошла отъ него къ иному владѣльцу.

3) Оповѣстить, что Гонсевскій, согласно постановленію гродскаго суда и собственному его обязательству—Подлецкому, отсидѣлъ положенное для него время въ тюрьмѣ.

4) Размѣры податей на войско вел. кн. Литовскаго оставить прежніе, т. е. въ одинъ срокъ по 3 злотыхъ и 25 грошей; сборщикамъ—по 4 гроша.

5) Жалованье комиссарамъ на трибуналъ скарбовый производить въ размѣрахъ прошлаго года.

6) За невозможностію удовлетворить всѣхъ прошеній лицъ духовныхъ и свѣтскихъ на сеймикѣ настоящемъ, назначить вознагражденіе только слѣдующимъ лицамъ: ксендзамъ Августіанамъ за скамейки—одинъ грошъ изъ обоихъ сроковъ; ксендзамъ Бернардинамъ и ксендзамъ Базиліанамъ—одинъ грошъ изъ мартовскаго срока и ксендзу Воинскому на возобновленіе костела—тоже одинъ грошъ изъ мартовскаго же срока.

7) Потребовать, чтобы, согласно трактовой конституціи, чоповое вносили всѣ шинки, находящіеся въ Брестѣ и уклоняющіеся отъ уплаты онаго подъ разными предлогами, исключая шинковъ тарифныхъ, которые подлежатъ экзекуціи города,—подъ страхомъ узаконенныхъ взысканій за ослушаніе.

8) Благодарить Брестскаго старосту за открытіе судовъ по преступленіямъ повѣйшимъ.

9) Обывателямъ заявившимъ желаніе—отложить текущую каденцію до другаго времени, выразить глубокую благодарность.

10) Поручить маршалку свестись съ Брестскимъ пробощемъ по поводу закрытія имъ публичной дороги, идущей отъ ф а р ы (приходскаго костела), въ случаѣ же отказа съ его стороны—домогаться этого судебнымъ порядкомъ.

11) Корчмы новыя, выстроенныя по кутамъ, освободить отъ взысканія съ нихъ чоповаго, въ особенности корчму Брестскаго коморника (землемѣра) Домбровскаго, съ которой взимать только 3 злотыхъ.

12) Посламъ на Гродненскій сеймъ выдать обѣщанное вознагражденіе; точно также и подскарбію Сапѣгъ за комиссарство; а Эйсимонту обѣщать одну изъ первыхъ вакансій на какую либо должность.

13) Вспомоществованіе гродскому регенту Вислоуху по случаю пожара, бывшаго въ его имѣніи, за несогласіемъ нѣкоторыхъ обывателей, отложить до будущихъ сеймиковъ антекомпиальныхъ.

14) Относительно жалобы Сузина—Брестскаго стольника, что съ владѣемой имъ королевщицныи взимается двойная подать,—одна экономіей, а другая—воеводствомъ, и что съ корчмы его, приносящей дохода только 15 злотыхъ, по тарифу чоповаго шеляжнаго взимаютъ 30 злотыхъ, постановить, чтобы податей воеводству онъ не платилъ, а шеляжнаго—только 3 злотыхъ.

15) Точно также освободить отъ земскихъ повинностей и 3 уволокъ Брестскаго землемѣра Домбровскаго, такъ какъ за нихъ онъ уплачиваетъ и экономіи.



16) Для более успешнаго дѣйствія трибунальскихъ декретовъ, назначить полковника и ротмистровъ.

17) Размѣры чоповаго и шелажнаго оставить по тарифу прошлагоднему.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego, miesiąca Februarii siódmego dnia.

Na roczkach Februarowych grodzkich Brzeskich, porządkiem prawa statutowego przypadłych y sądownie w Brześciu odprawujących się, przede mną Janem Fryderykiem—hrabią na Kodniu, Dorohostajach, Czarnobyli y Kopylach—Sapiehą, kasztelanem Trockim, starostą Brzeskim, personaliter u sądu comparens patron imci pan Hieronim Jahołkowski, te laudum ad acta подаѣ, cujus tenor sequitur talis:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta y obywatele województwa Brzeskiego, zechawszy się na seymik pogromniczny gospodarski ad locum consiliorum do Brześcia, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym dwudziestym szóstym, miesiąca Februarii dnia piątego, naprzód za dyrektora seymiku naszego tot probatae virtutis et activitatis imci pana Michała Suzina—stolnika Brzeskiego obraliśmy y do dyspozycji całoroczney województwa przystąpiliśmy.

A naprzód, mając odezwę listowną od iasnie wielm. imci pana Ogińskiego—wojewody Trockiego in desideriis suis, dać replikę imci panu marszałkowi koła naszego zleciliśmy, z kontestacją wszelkiej obserwacji y wdzięczności za podjętą fatywę in provincia gesta publici characteris poselstwa.

A że dobra Wysokie iasnie wielm. im. Sapiehy, pisarza polnego w. x. Lit., razem w taryfie czopowego szelaznego będące z Rasną, czopowe płacili, gdzie że Rasna w inszą cessit possessyą, a z tym y czopowego onus distingui musi, zacyzm i w tym dogadzając desiderio ias-

nie wielmoż. imci pana pisarza polnego wielkiego x. Lit., ad expeditionem podług taryfy roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego . . . . . \*) importare mają.

Jednak praevia disjudicatione grodu województwa naszego, wielm. imci pan Gonsiewski—skarbnik ziemi Podlaskiej, ponieważ podług zaszłej z imci panem Podleckim interczy paenam sessionis turris tu u nas w Brześciu adimplevit; tedy y w tym kontentując desiderium imci publicum daiemy testimonium.

Currencyą zaś podatku na woyska w. x. Litewskiego województwa naszego, vigore konstitucyi seymu pacificationis, antiqua praxi zachowujemy, to-iest, na woysko po złotych trzy y groszy dwadzieścia y pięć z raty iedney; solarium imci panom exaktorom groszy cztery.

Wielmożnych ichmość panów kommissarzów na trybunał skarbowy w. x. Lit., od nas anno elapso obranych pensye według przeszłorocznego laudum conserwujemy.

W zachodzących zaś suplikach różnych, tak imci xieży, iako też y braci naszych, że tantisper nie mogliśmy obmyślić satisfactionem desideriorum im.; tedy tantisper ichmość xieży Augustyanom, in recompensam za szkody w ławkach, grosz ieden przy racie marcowey, a drugi przy racie septembrowey conferujemy; także imci xieży Bernardynom Brzeskim, imci xieży Bazylianom po groszu z raty marcowey uchwaliliśmy; imci xiedzu plebanowi Wohinskiemu, po spaleniu, na erekcyą kościoła nowego, grosz z raty marcowey pozwoliliśmy.

Tudzież po różnych miejscach, w mieście Brześciu, szynki, odprawujące się y

\*) Въ подлинникѣ пропускъ.



różnemi zaszczycone protekcyami, wyla-  
muia się od dokładania się czopowego  
w mieście Brześciu; więc reasumuiąc  
konstytucyą traktatową, która, nemine  
excepto, importancyą czopowego nazna-  
czyła, na gruncie duchownym, czyli  
miejskim, maia się przykładać do szyn-  
karzów miasta Brzeskiego proporcjonal-  
nie, excepto taryfowych, sub libera exe-  
cutione militari grodu Brzeskiego, super  
renitentes zaś paenas legum, teyże trakta-  
towey konstytucyi expressarum, extendi-  
mus.

Waruiemy, gratitudinem nostram iaś-  
nie wielmożnemu imci panu staroście  
Brzeskiemu, kasztelanowi Trockiemu, że  
ex innato ku temu województwu zelo za-  
czął sądy swoje grodzkie, mianowicie ad  
evertenda, vigore iuris, recentia crimina.

Że zaś imci panowie obywatele nasi  
affektowali dla różnych interessów swo-  
ich odłożenia terazniejszey kadencyi do  
dalszego czasu; tedy za tę łatwość pu-  
blico nomine ichmości dziękuiemy et pro  
administrata iustitia, mianowicie w świe-  
żych securitatis publica lezyach, wszelką  
deklaruiemy wdzięczność.

Konstytucyą nie dopiero zasze recise  
maiać non sine sensu doloris conclusio-  
nem legum przez zagrozenie tey publicz-  
ney drogi przez duchowną od fary iuryz-  
dykcyą uznaiemy: a zatym zlecamy imci  
panu marszałkowi naszemu, aby conve-  
niat publico nomine imci xiedza probosz-  
cza Brzeskiego, ne praejudicet legibus pu-  
blicis; a in casu repulsae, committimus cui  
de iure iucumbit, prawem to agere.

Karczmy nowe pokątne, ieżeliby się  
gdzie znaydowały, że dopiero ad perfec-  
tionem przychodzą, a nie są w taryfie:  
zaczyn aby ab onere czopowego były  
wolne, praesenti laudo assensimus, oso-  
bliwie karczma Horodeczna imci pana  
Franciszka Dombrowskiego, komornika  
Brzeskiego, aby się w tym respekcie mie-  
ściła iako noviter erigowaną, z którey zło-

tych trzy, a nie więcej, płacić powinien  
czopowego.

Jaśnie wielm. ichmość panom posłom wo-  
iewództwa naszego na seym in limitatio-  
ne zostaiący obranym, iakośmy anno  
elapso na powtórna kadencyą Grodzień-  
ską pensyą determinowali, tak laudo mo-  
derno, reasumendo naszą deklaracyą, fir-  
miter et irrevocabiler na seymikach an-  
tecomicialnych similem gratitudinem uch-  
walić upewniamy u świeże racie nastę-  
puiącey anni moderni.

Similiter iaśnie wielmożnemu imci pa-  
nu Sapiezie—podskarbiemu nadwornemu  
y wielm. imci panu podkomorzemu Brzes-  
kiemu za kommisarstwo przeszłe, vigore  
deklaracyi zasze na tychże seymikach  
antecomicialnych, gratitudinem deklaru-  
iemy, także imci panu Eysmontowi, ho-  
rodniczemu Brzeskiemu, niepoiednokrot-  
nie dane deklaracye do naypierwszey  
funkcyi occurencyi przyrzeczone reasu-  
muiemy y affectami naszymi assekuruiemy.

Imci pana Wisłoucha—regenta grodz-  
kiego Brzeskiego, tak iż ta conflagrata, że  
się dla kontradykcyi niektórych ichmć wraz  
ullatenus pomieścić nie mogła; więc do  
przyszłego antekomicyalnego seymiku ob-  
myslić supplement odkładamy.

A ponieważ imci pan Suzin—stolnik  
Brzeski, marszałek koła naszego, ma  
w tym gravamen, że z folwarku Załat-  
wią królewszczyny do ekonomiey płac-  
cąc podymne, a osobliwie iest pociągnio-  
ny do województwa naszego: zaczyn  
ad onus województwa y abiuraty ziem-  
skiej niema być pociągany, ale tylko do  
ekonomiey płacić powinien,—ubezpiecza-  
my. Similiter z teyże królewszczyny z  
karczmy ten wielm. imci pan Suzin—stol-  
nik Brzeski maiać gravamen, że złotych  
tylko piętnaście maiać arendy, niesłusznie  
położono w taryfie czopowego szeleżnego  
złotych trzydzieście: zaczyn, zważaiąc  
słuszność, według dawney taryfy y kwi-  
tów z tey karczmy po złotych trzy, a nie-



więcey wnosić do skarbu powinien będzie, moderno laudo determinuiemy.

Także włok trzy dożywotnych, w Te-welach będących, ponieważ imci pan Dom-browski—komornik Brzeski do ekonomiey, iako z królewszczyny, podymne płaci, więc ażeby do płacenia dymów ziemskich nie był pociągany ubezpieczamy.

Obviando zaś securitati województwa naszego, abyśmy dekreta trybunału w. x. Lit. mogli mieć in executione, ad for-tem executionem odesłane, ad explendum manus obraliśmy za pólkownika wielm. imci pana Stefana Tarkowskiego—miecz-nika Bełzkiego, a za rotmistrzów do te-goż negotium: z traktu Brzeskiego—imci pana Piotra Kościuszka, z traktu Kamie-nieckiego—imci pana Tomasza Suzina—koniuszego, z traktu Zabuznego—imci pa-na Eysmonta, horodniczego Brzeskiego, z traktu Kobryńskiego—imci pana We-reszczakę y imci pana Szestowskiego, z traktu Poleskiego—wielm. imci pana Gro-dzieckiego—czeszniaka Łukowskiego, z traktu Wysockiego—imci pana Marcina Chrzanowskiego, z traktu Prużanskie-go—imci pana Macieia Buchowieckiego.

Czopowego szelężnego województwa naszego kurrencyę według dawney ta-ryfy y laudum przeszłorocznego zacho-wuiemy we wszystkim.

Które to laudum za zgodą uniwersal-ną całego zgromadzenia naszego, przy podpisie imci pana marszałka y naszymi własnymi rękoma podpisawszy, ad acta grodu Brzeskiego podać zleciliśmy. Datum

w Brześciu, dnia siódmego Februarii, ro-ku tysiąc siedmsetnego dwudziestego szó-stego. A że imci panowie obywatele przy czytaniu laudi chcieli mieć wyrażoną quantitatem każdej raty y przychwałek, tak w Marcu, iako y w Septembrze przy-padających, tedy summowaną quantita-tem wyrażamy do importancyi, tak uch-wały, iako i przychwałek na ratę mar-cową cum solariis kommisarszczyny se-cundum obloquentiam przeszłego laudum, wnoszącą z każdego dymu złotych czty-ry y groszy półosma, a na ratę septem-brową przypadnie złotych cztyry y gro-szy półpiąta, includendo wszystkie w zwysz pomienione uchwały, okrom largicyi ko-ścielnych, które tylko oprócz oyców Augu-styanów do marcowey raty regulować się mają. Datum ut supra.

U tego laudum podpisy rąk sequenti tenore: Michał Stanisław Suzin—stolnik województwa Brzeskiego, marszałek sey-miku pogromnicznego tegoż województwa, Władysław Sapieha—wojewoda Brzeski, Jan Sapieha—kasztelan Trocki, starosta Brzeski, Adam Sierzputowski—miecznik y sędzia grodzki województwa Brzeskiego, Paweł Kosciuszko—pisarz grodzki woie-wództwa Brzeskiego, Marcin-Antoni Sa-wicki, Mikołaj Turski, Donat Chmielow-ski, Michał Korowicki, Stanisław Oni-chimowski, Benedykt-Antoni Narkuski, Piotr Korczyc. Które to takowe laudum, za oczewistym onego u sądu ad acta po-daniem, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.



1727 г.

Изъ книги за 1727—1728 годы, стр. 99—102.

**372. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ къ королю.**

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ къ королю, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Выразить королю и вѣрноподданническія чувства воеводства и благодарность за всѣ его труды на пользу рѣчи-посполитой, въ особенности за обезпеченіе провинціи Курляндской.

2) Просить объ изъятіи свѣтскихъ лицъ отъ подсудности духовенству и о сохраненіи постановленій по сему дѣлу Городненской конференціи, какъ во избѣжаніе разныхъ несообразностей, такъ и волненій, возникающихъ на востокѣ.

3) Благодарить за сохраненіе мира съ сосѣдними государствами; для устраненія же неудовольствій и огорченій, причиняемыхъ королю Берлинскимъ дворомъ и порождающихъ частую перемѣну посольствъ, просить о составленіи по сему дѣлу новаго закона.

4) Ходатайствовать объ ускореніи и успѣхѣ посольства назначеннаго въ Римъ по поводу жалобъ свѣтскихъ лицъ на обиды, причиняемыя имъ духовенствомъ.

5) Благодарить, наконецъ, за дарованіе ординаціи трибуналу и просить объ ея осуществленіи.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego siódmego, miesiąca Februarii siódmego dnia.

Na roczkach Februarowych grodzkich Brzeskich, porządkiem prawa pospolitego przypadłych y sądownie w Brześciu odprawujących się, przedemną Janem Fride-rikiem—hrabią na Kodniu, Dorohostaiach, Czarnobyłu y Kopyłach—Sapiehą, kasztelanem Trockim, Brzeskim sądowym et starostą, y Pawłem Kościuszkiem Siechnowickim—pisarzem grodzkim Brzeskim, stanowszy personaliter imć pan Teodor Mieleszko, tę instruksyą ad akta grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisaną:

Instrukcy a woiewó dztwa Brzeskiego, wielmożnym ichmość pp. Adamowi Sierzputowskiemu—miecznikowi y sędziemu grodzkiemu Brzeskiemu, marszałkowinaszemu, y Adamowi Kości—porucznikowi Petyhorskiemu i. k. imci p. koniuszemu w. x. Lit. posłom naszym do i. k. mości p. n.

m., unanimiter na seymiku relacyinym, roku tysiąc siedemsetnego dwudziestego siódmego, dnia czwartego Lutego obranym, dana.

Jako cała rzecz-pospolita et in particulari woiewó dztwo nasze uznaie w zakończonem szczęśliwie seymu zbawien-nych prawach, iż digitus Domini fecit virtutem crisis, oraz desideratam intus et ab extra reinducendo malatiam; tak podziękowawszy supremo omnis boni Datori za tę jego nad nami opatrzność, oświadcza się ichmość pp. posłowie nasi przed maiestatem i. k. mości, p. n. m., quanta veneratione, cultu et recognitione woiewó dztwo nasze apretiat nieporówna-ne i. k. mości staranie y aplikacyą ut bene sit patriae, y za tą jego dobroć, którą wszelkie trudności raro exemplo ułat-wiać zwykł, submissimam wyznaia grati-tudinem; wyraża ciż ichmość solatia publica redeuntis in proecordia nostra spiritus za przywróceniem zdrowia pań-skiego i. k. mości, p. n. m., w którym



wszyscy salutem nostram contemplamur y iako o publiczną dla oyczyzny naszej fatygą nawątlone uznawamy,—tak aby w nagrodę *exantlati laboris* naydłużey *regnet et perrenet*, szczere vota nasze *repraesentabunt*; przytym uczynią wyznanie wiernych synowskich tanto *patri patriae obligacyi* naszych za odwrócenie *summa prudentia sua* wzruszonych na nas *citra et ultra mare* burzy y pogrożeń, tudzież za utrzymanie *intrepida resolutione* interesów wiary świętey. kraiu y honoru naszego, niemniej za ubezpieczoną rzeczy-pospolitey *provincia* Kurlandzką.

Reassumpcyą dawniejszych *de iur patronatus* praw, iako była dawno pożądana na zabieranie *crescentibus ultra-modum abusibus*, tak partikularne dzięki wyrażą ichmość pp. posłowie *nomine publico* i. k. mości, p. n. miłościwemu, że wszelkie *inconveniencye ex collisione* z duchowieństwem pochodzące, *nec non convulsionem iurium regni fundamentalium* od nunciatury *toties* patrata y daley ieszcze z wruszeniem *publicae tranquillitatis sub orientem* wcześniej *amovere et sistere* stara się, gdy iuż w tym nietylko *ad sedem* pisać raczył, ale też umówione *ad executionem legis positivae* na konferencyi swojej w Grodnie z senatem *cumque ministris* status et belli *gradus ministerio competenti* *exequi mandavit*, które iuż *exequowane*, ażeby *manu teneant* powagą pańską aż do przybycia nowego *nuncyusa* upraszać będą.

Niemniejsze podziękowanie debetur od nas i. k. mości, p. n. miłościwemu, za oycowskie iego starania około uprzątnienia wszelkich innych zachodzących z *postronnemi* dworami *differencei* względem ugruntowania z niemi dobrej sąsiedzkiej harmonii y pokoju bezpiecznego, osobliwie też *ratione* zabieżenia nieznośnym y cierpliwie przenoszącym dworu Berlińskiego postępkom, o czym nietylko

dawniejsze *poselstwa* nieraz go uprzykrzenia i. k. mości *ponowione*, ale y na ostatnim seymie *zaniesione skargi permovere* musiały oycowskie serce i. k. mości, p. n. miłościwego, a zatym o *execucyą* y wtym stopniu *lege novella* umówioną *supplikować* będą ichmość pp. posłowie nasi.

Naznaczone z seymu *poselstwa* do Rzymu, *provisa* iednak *pro dignitate maiestatis et legi publicae competenti receptione*, aby i. k. mość *accelerare* raczył, ut ab ipso *fonte paterni oycy* świętego *amoris orthodoxa respublica et sedi apostolicae* zawsze *fidelis*—*levamen* w krzywdach y lezyach swoich *sortiatur*, *napredzey instabunt* ichmość pp. posłowie nasi.

Złożą nakoniec u maiestatu pańskiego i. k. mości *nayniższe* dzięki ichmość pp. posłowie *pro concursu paterno* w postanowieniu *ordynacyi trybunału brachii sui regalis* y *supplikować* będą panu *dobrotliwemu* oraz y *sprawiedliwemu*, aby *ad manutentionem tanti operis manum suam admove* raczył.

U tey instrukcyi podpisy rąk iaśnie wielmożnego ichmość pp. obywatelów *województwa Brzeskiego* *tenore* tali: Władysław Sapieha—wojewoda Brzeski mp., Jan Sapieha—kasztelan Trocki, starosta Brzeski, Jan Piotr Nesterowicz, Krysztof Zygmunt Benedykt Chrzanowski, podkomorzy *województwa Brzeskiego*, Bonifacy z Nosiłowa Ostrowski, podsedek *województwa Brzeskiego*, Franciszek Chrzanowski—*łowczy ziemski* y *podstarości sądowy* *województwa Brzeskiego*, Paweł Kościuszko—*pisarz grodzki* Brzeski, Wawrzyniec Eysmont—*horodniczy* y *komornik* *województwa Brzeskiego*, Józef Chrzanowski, Kazimierz Micuta—*starosta Sumiliszski*, Józef Witanowski mp., Florian Grabowski—*horodniczy* *województwa Brzeskiego*, Antoni Wisłouch—*regent dekretowy* w. x. Lit. y *grodz-*



ki Brzeski—mp. Któraż to takowa instruk-  
cya, za oczewistym oney przez osobę  
superius namienioną ad acta podaniem,  
| iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyię-  
| ta y wpisana.

1729 г.

Изъ книги за 1729—1730 годы, стр. 707—709.

273. Универсалъ короля Августа втораго объ открытіи сейма въ Городнѣ.

Король Августъ II-й, напоминая своимъ под-  
даннымъ какъ о благоденствіи, которымъ они  
пользуются подъ его владычествомъ, такъ и о  
тѣхъ бѣдствіяхъ, которыя происходятъ отъ хро-  
нической болѣзни рѣчи-посполитой, извѣщаетъ  
ихъ, что онъ открываетъ сеймъ въ Городнѣ въ мѣся-  
цѣ Августѣ, т. е. раньше 6-ю недѣлями условленна-  
го срока—частію по причинѣ его слабаго здо-  
ровья и темперамента, не выносящихъ глу-

бокой осени, частію же для удобства самихъ де-  
путатовъ. При этомъ онъ проситъ всѣ государ-  
ственные сословія и чины не вѣрить распускае-  
мымъ про него зловреднымъ сплетнямъ, будто  
его заботы о государствѣ суть не что иное, какъ  
лицемѣріе и поступать на сеймѣ какъ слѣ-  
дуетъ добрымъ гражданамъ и истиннымъ сынамъ  
отечества.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudzieste-  
go dziewiątego, miesiąca Julii pierwszego  
dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim  
Brzeskim aktami starościńskimi, przede-  
mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrza-  
nowskim—łowczym y podstarościm sądo-  
wym województwa Brzeskiego, stanow-  
szy personaliter imię pan Jan Wolski,  
imieniem poczmagistra Brzeskiego, uni-  
wersał przedseymowy na seym, w Grod-  
nie przypadający, ad acta podał, cuius te-  
nor sequitur talis:

August wtóry, z Bożej łaski król Pol-  
ski, etc. Wszem wobec y każdemu zoso-  
bna, komu o tym wiedzieć należy, osobli-  
wie iednak wielmożnym y urodzonym  
senatorom, dygnitarzom, urzędnikom  
ziemskim, grodzkim—posłom na seym  
walny obranym, y całemu rycerstwu woie-  
wództwa Brzeskiego, uprzejmie y wier-  
nie nam miłym, łaskę naszą królewską.  
Wielmożni y urodzeni, uprzejmie y wier-  
nie nam mili! Musiałby ten sobie y ca-

ley oyczyźnie bydź nieprzyiacielem, któ-  
ry by nie chciał przyznać, iż za czułą  
przezornością naszą y za usilnym stara-  
niem nietylko przytomnym, ale nawet  
odległym wszystkim państwa y narody  
rzeczy-pospolitey, bez żadnych postron-  
nych insultów y domowych rozruchów  
ad invidiam alienam szczęścia publicznego,  
pokoju trwałego y swobod starożytnych  
w porządku doskonałym y sprawiedli-  
wości zupełney rara przed tym felicitate  
tak długo y bezpiecznie zażywaią; za co  
opatrności Bożkiej, która, sublata adver-  
sitatione formidine, protectione sua tempo-  
ra daie tranquilla, nieskończone oddaw-  
szy dzięki, chociaż post tanta deklara-  
cyi y naprzykrzoney podróży incommo-  
da zaraz nie zfatygowaną commodis rei-  
publicae studendo aplikacją, znioszy się  
z przytomną radą, seym walny sześć-  
niedzielnny, per fatalem crism nagłej y  
niebezpieczney choroby naszej z prze-  
szłym rokiem zatamowany w Grodnie,  
z alternaty prawem opisaney na dzień



dwudziesty wtóry miesiąca Sierpnia, roku terażniejszego tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego składamy, poprzedzając sześcią niedziel kadencyą terminu zwykłego, ob rationes indispensabiles konserwacji zdrowia naszego, ex metu nieuchybney recydywy dla następujących słot iesiennych, temperamentowi naszemu zawsze, z doświadczenia, przeciwnych y szkodliwych; tudzież dogadzając wszystkich stanów commoditati tam iadących, na miejscu radzących y nazad powracających. Im zaś z większą ochotą resztę sił naszych curarum mole nadwątlnych ad usus publicos y na oświadczenie oycowskiey naszej ku tey rzeczy-pospolitey miłości sacrifikować pragniemy, tym cięższym intima prae-cordia nostra przeniknione czuiemy żalem, słysząc, że wzajemną ku nam miłość y konfidencją złośliwi tyrannum seminatores impio ausu, pod niebyt-ność naszą intra regnum, wszędzie prawie, na wzruszenie znać onym niemiłego pokoiu, rozsiewając, z serc wiernych poddanych synowską życzliwość wykorze-nić usiłują y praetextuoso zmyśloney ku oyczystym prawom żarliwości pokryte pallio intendunt praktykować molimina. A lubo mocną w Panu Bogu, któremu manifesta sunt omnia, ufność mamy, że rectitudo intencyi naszych, innego nigdy celu nie mających, tylko aby prawa, swobody y prerogatywy tey rzeczy-pospolitey za panowania naszego augmenta, non detrimenta miały y abyśmy nayiaś-niejszym tronu naszego, ex liberis tego

swobodnego narodu sufragiis obranym następcom, w tey że wolności y ozdobach to królestwo zostawili, którycheśmy one z wyroków Bozkich y zgodney electoris populi harmonii odebrali,—confundet te iadowite impostury, zarzuty y kalumnie; przecież, iako my z strony przezorną circumspekcią prospicere zechcemy, tak abyście uprzejmości y wier-ności wasze maturo consilio zabiegać nie zaniechali, ażeby te malorum tramites y ukryte cinere doloso scintillae progres-sum y opacznych in animis civium impressyi nie czyniły, pilno żądamy. Który to uniwersał nasz, aby do wszystkich wiadomości mógł nieodwłocznie przyiść, po grodach, parafiach y miejscach zwyczajnych publikować go zlecamy, na co się dla lepszey wiary ręką własną podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy.—Dan w Warszawie, dnia 3 miesiąca Czerwca, roku Pańskiego MDCCXXIX, panowania naszego XXXII roku.

U tego uniwersału, przy pieczęci mnieyszey w. x. Lit., podpis ręki nayiaś-niejszego regnanta temi słowy: Augustus rex. Na tymże uniwersale connotacya y podpis ręki imć pana sekretarza temi słowy: Antoni Kossowski—regent kancelarii mnieyszey w. x. Lit. Uniwersał do województwa Brzeskiego. Któryż to takowy uniwersał, oczewisto przez wyż wyrażoną osobę, że wszystką wnim wyrażoną rzeczą, ku aktykowaniu podany, jest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.



1729 г.

Изъ книги за 1729—1730 годы, стр. 845—848.

**374. Привилегія короля Августа втораго на Владимірское и Брестско-Литовское епископство Корнелію Лебецкому.**

Король Августъ II-й по смерти Кіевскаго митрополита Леона Кишки, сею привилегією передаетъ въ вѣдѣніе Владимірское и Брестско-Литовское епископство Супрасьскому архимандриту Корне-

лію Лебецкому, со всеми правами и преимуществами, присвоенными его сану, за его любовь и преданность къ уни, поддержаніе и распространение ея.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, miesiąca Oktobra pierwszego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, compars personaliter w Bogu wielbny imć xiądz Stefan Litwinko—starszy konwentu Brzeskiego zakonu ś. Bazylego wielkiego—świętych apostołów Piotra y Pawła, y official dyecezyi Brzeskiej, przywiley na episkopią Włodzimirską y Brzeską wielbnemu, w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Kornelemu Lebieckiemu dany y służący, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, ad acta grodu Brzeskiego podał, który, de verbo ad verbum wpisując w xięgi, tak się w sobie ma:

August wtóry, z Bożej łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, do wiadomości podaiemy. Maiąc partykularnym sposobem zalecone wielbnego Cornelego Lebieckiego—prowincyała ordinis sancti Basilii magni, archimandryty Supraślskiego, wielkie w kościele Bożym zasługi, żarliwości chwały Bożej y utrzymania iedności świętej z kościołem świętym rzymskim katolickim,—umyśli-

liśmy episkopią, albo władcytwa Włodzimierze y Brzeskie-Litewskie, post facta wielbnego Leona Kiszki—metropolity Kiiowskiego, do dyspozycyi naszej przypadłe, dać y konferować, iakoż daiemy y konferuiemy y onegoż pro iure patronatus nostri stolicy apostolskiej ad instalandum et nominandum prezentuiemy ninieyszym listem naszym, mocą którego pomieniony wielbny Lebiecki przereczone władcytwa Włodzimierskie y Brzeskie-Litewskie, z cerkwiami katedralnymi y niekatedralnymi, dobrami, wsiami, folwarkami, poddanymi, powinnościami, czynszami, robociznami, według starożytney fundacji—tak, iako antecessorowie iego trzymali, z przełożenstwem nad duchownymi, archimandrytami, ihumenami, protopopami, popami, bractwami, dochodami, według przywileiów y starodawnych zwyczajów, za błogosławieństwem teyże stolicy apostolskiej świętej, po dostąpieniu poświęcenia w swoją obiawszy possesją, mieć, trzymać y zażywać będzie aż do ostatniego życia swego kresu. Obiecuiemy zaś po nas y po niaśnieyszych następców naszych, iż ani my, ani niaśnieysi następcy nasi, królowie Polscy, od spokojney pomienionego władcytwa Włodzimierskiego y Brzeskiego-Litewskiego y



wszystkich do niego przynależności, posesyi, nie oddalamy wielebnego Kornelego Lebieckiego y oddalić nikomu nie pozwolimy, tego przy spokojnym prawie, iemu nadanym, zachowamy, co y niaśnieysi następcy nasi uczynić będą powinni. Co do wiadomości wszystkim, komu o tym wiedzieć należy donosząc, mieć chcemy y rozkazujemy, abyście pomienionego wielebnego Lebieckiego za prawdziwego odtąd episkopa y władkę Włodzimierskiego y Brzeskiego-Litewskiego, w iedności z kościołem świętym katolickim rzymskim zostającego, mieli, znali y iego iurydyceyi posłuszni byli, oraz wszelkie powinności, według zwyczajów dawnych, pełnili, dla łaski naszej. Na co, dla lepszej wiary, ręką naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwunastego miesiąca Sierpnia, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, panowania naszego trzydziestego trzeciego roku.

U tego przywileju, przy pieczęci mniejszey w. x. Lit., podpis niaśnieyszego regnanta takowy: Augustus rex.—Na drugiey zaś stronie intytulacya y podpis, po danym imci pana sekretarza, iako też y na złożeniu napis łaciński, takowemi wyrażają się słowy: Episkopia Włodzimirska y Brzesko-Litewska—wielebnemu Kornelemu Lebieckiemu—archimandrycie Supraslskiemu, post fata wielebnego Leona Kiszki—metropolity Kiiowskiego. Andrzej Franciszek Cichocki—sekretarz i. k. mości, mp. Pro cancelariatu illustrissimi excellentissimi et reverendissimi domini Joannis in Lipe Lipski, procancelarii regni, abbatis clare tumbae sigillatum. Któryż to takowy przywilej, że wszystką w nim inserowaną rzeczą, na episkopstwo Włodzimierskie y Brzeskie wydany, a przez osobę superius namienioną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podany, iest do tychże xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

## 1729 г.

Изъ книги за 1729—1730 годы, стр. 1379—1381.

**375. Универсалъ короннаго подскарбія графа Оссолинскаго Могилевскимъ купцамъ въ обезпеченіе ихъ торговли съ Украиной.**

Великій коронный подскарбій—графъ Оссолинскій симъ универсаломъ предписываетъ суперинтенданту и скарбовымъ офиціалистамъ провинціи Велюнской, чтобы они, вслѣдствіе жалобъ Могилевскихъ купцовъ на упадокъ ихъ украинской торговли, брали съ украинскихъ купцовъ

пошлины, не больше обозначенныхъ въ конвенціи его предмѣстникомъ съ ними послѣдними, съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы означенные купцы, для своего проѣзда на Украину, брали именные билеты у администратора Могилевской экономіи—капитана Буковского.

Рoku tysiąc siedmsetnego trzydziestego, miesiąca Februarii pierwszego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa

Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter sławetny Piotr Hukowicz—obywatel miasta i. k. mości Moglewa, uniwersał, na rzecz w nim wy-



rażona służący, sam oryginał w sposób przenosu w magdeburgii Mohilewskiej aktykowany, oczewisto ad acta grodu Brzeskiego podał—tenore tali:

Franciszek Maximilian hrabia z Tęczyna Ossoliński—podskarbi wielki koronny, Sandomirski, Chmielnicki starosta, pólkownik woisk i. k. mości y rzeczy-pospolitey. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie imści panu Dziembowskiemu—superintendentowi ceł i. k. mości y rzeczy-pospolitey prowincyi Welunskiej, tudzież panom officiaalistom skarbowym teyże prowincyi, do wiadomości podaie. Ponieważ obywatele miasta i. k. mości Mohilowa suplikowali do mnie o to, iż kupcy Ukraińscy ponoszą detryment, więc, aby od tychże kupców Mohilowskich towary, to-iest, woski y iuchty z Mohilowa prowadzących, a z Szlaska sukno, papiery, kosy wywożących, ogółem solucya do skarbu i. k. mości y rzeczy-pospolitey od wozów y koni brana była, zalecam. A to przez proporcye konwencyi kupców Ukraińskich z świętey pamięci antecessorem moim mianey, oneż do wielkości wozów, towarów y kwoty koni, excepto futer y innych towarów, tu niewyrażonych, redukując, z tą iednak prokustodycya, aby ci kupcy Mohilowscy od imści pana kapitana Bukowskiego—administratora ta-

meyszey ekonomii, lub iego substytuta, attestacyą mieli, że są z Mohilowa z specyfikacyą imion y przezwisk ich. Na co się, dla tym większey wiary, ręką moją własną podpisuię przy zwykłej pieczęci. Działo się w Grodnie, dnia ósmego Września, roku Pańskiego tysięcznego siedmsetnego dwudziestego dziewiątego.

U tego uniwersału, przy pieczęci zwykłej podpis ręki iaśnie wielmożnego imści pana podskarbiego wielkiego koronnego temi słowy: F. M. z Tęczyna Ossoliński—podskarbi wielki koronny.

Na tymże uniwersale suscepta magdeburgska miasta i. k. mości Mohilewa takowa: Anno tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, miesiąca Decembra piętnastego dnia. Na urzędzie iego k. mości mieyskim, Mohilowskim stanawszy personaliter szlachetni panowie Władysław Mitkiewicz—rayca y Bazyli Botwinka—ławnik Mohilowski, ten uniwersał do akt mieyskich Mohilewskich podali. Suscepit Miron Andziurowicz—rayca y regent kancelaryi mieyskiej Mohilowskiej mpr. Który to takowy uniwersał, przez osobę wyż wyrażoną oczewisto ad acta grodu, w sposób przenosu z magdeburgii mieyskiej Mohilowskiej, za oczewistym onego podaniem, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.



1730 г.

Изъ книги за 1729—1730 годъ, стр. 2549—2550.

376. Письмо митрополита Кіевскаго и всея Руси Аѳанасія Шептицкаго къ епископу Владимірскому Теофилу Годабскому, чтобы онъ уступилъ епархію Пинскую номинату Юрію Булгакъ.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego, miesiąca Augusta czwartego dnia.

Na urządzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi przedemną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowszym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowiący personaliter imć xiądz Jerzy Bułhak—nominat episkopii Pińskiej y Turowskiej, list prywatny, od i. wielmożnego imć xiędza Szeptyckiego—archiepiskopa y metropolity całej Rusi do imć xiędza Godebskiego—episkopa Włodzimierskiego pisany, volanti sigillo pieczętowany, ad akta podał, który, de verbo ad verbum wpisując w księgi, tak się w sobie ma:

Illustrissime et reverendissime domine et frater colendissime! Lubo do czasu tam in spiritualibus, quam in temporalibus dałem wmsć panu administracyą episkopii Pińskiej, atoli kiedy ustawicznie sollicitor od imć xiędza nunciusza et a magnatibus regni, aby wota imć xiędza Bułhaka coronari mogły; więc determinowałem czas konsekracyi sub tempus celebrandi capituli w Nowogrodku, na który akt y w. m. pana zapraszam, oraz convenio praesentium contextu, aby tę episkopią Pińską podałś w. m. pan in administrationem imć xiędzu Bułhakowi, niech in temporalibus praecipue czyni sobie dyspozycye. W. m. pan zaś wybrawszy się pro capitulo, iednakowo iuż nie możesz fungi administratione, ponie-

waż imć xiądz Bułhak będzie konsekrowany. Który, iako sam plura wm. panu edixerat, tak ia spodziewam się, że wm. pan vigore instrumenti, a me dati, nie będziesz praetendował dalszey administracyi, ale cui iuż de iure należy te biskupstwo oddasz in possessionem; ponieważ takowa, a nie insza iest moja teraz dyspozycya; którey gdy wm. pan obtemperare zechcesz, pociągniesz mnie tym bardziey ad quosvis usus suos, aby zawsze mogłem to demonstrare, że iestem....

U tego listu podpis y inskripcya data y intitulacya na kopercie temi wyraża się słowy: Illustrissimae et reverendissimae dominationis vestrae frater et servus observantissimus A. Szeptycki, archiepiscopus metropolitanus totius Rusiae, mp. Ponieważ intimandi capituli praefixa est dies tertia Septembris, więc na ten dzień naznaczyłem consecracyą imć xiędza nominata Pińskiego, który na akt zapraszam wm. pana. We Lwowie dnia dwudziestego trzeciego Julii tysiąc siedmsetnego trzydziestego. Illustrissimo et reverendissimo domino domino Theophilo Godebski—episcopo Vladimiriensi et Brestensi, domino et fratri observandissimo. Któryż to takowy list przez osobę superius specifikowaną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.



1730 г.

Изъ книги за 1729—1730 годы, стр. 1397—1399.

## 377. Протестъ дворянъ Брестскаго воеводства противъ сеймиковаго акта.

Дворяне Брестскаго воеводства протестуютъ собственно противъ Брестскаго воеводы Сапѣги, который, открывши сеймикъ, не далъ депутатамъ голосовъ и такимъ образомъ не позволилъ

имъ избрать сеймоваго директора, а собственною своею властію, безъ согласія шляхты, отложилъ сеймъ до слѣдующаго утра.

Roku tysiąc siedmtetnego trzydziestego, miesiąca Februarii siódmego dnia.

Na urządzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przedemną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowiący personaliter ichmość panowie obywatele województwa Brzeskiego, niżej na podpisach rąk wyrażeni, manifest zaniesiony w kancelaryi o rzecz w nimże poniżej wyrażoną ad acta podali, który, de verbo ad verbum wpisując w xięgi, tak się w sobie ma:

My urzędnicy, rycerstwo, szlachta, województwa Brzeskiego, niżej na podpisach wyrażeni, praw, swobod y wolności naszych szlacheckich pilnując, a liberum veto, tot constitutionibus circumscriptum, utrzymując, solenissime manifestujemy się contra totum actum seymiku gospodarskiego pogromnicznego nazajutrz po seymiku gromnicznym deputackim, sic. lege sequente, przypadającego, oto: iż iasnie wielmożny imć pan Sapieha — wojewoda Brzeski, po zagaieniu przez się, ut moris est, terazniejszego aktu, nie dawszy głosów y nie obrawszy dyrektora, proprio ausu suo, sine consensu nas braci szlachty, limitę do iutra uczynił, przeciwko któ-

rey limicie y następującemu in crastinum congressowi, conformując się adiura o seymikowaniu sancita, iterum atque iterum generaliter manifestujemy się coram actis grodu Brzeskiego, y dotey manifestacyi podpisujemy się. Datum w kancelaryi grodzkiej Brzeskiej, roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego, miesiąca Februarii siódmego dnia.

U tego manifestu podpisy rąk takowe: Woyciech Kazimierz Ancuta—stolnik Wendeński mp., Jan Guzelf—podczaszy Smoleński, Stanisław Szczepanowski, mp. Antoni Thadeusz Laskowski mp., Antoni Henryk Laskowski, Bazyli Bohusławski—woyski Brasławski, Teodor Józef Błocki, Jan Bohusławski, Michał Izbički, Leon Posnik mp., Marcin Niepokoyczycki, Michał Heronim Laskowski, Kazimierz Grodzicki mp., Jakub Nieciński—podczaszy ziemi Bielskiej, woyt Łomazki, Krzysztof Laskowski mp., Piotr Bosiacki, Krzysztof Hohol, Kazimierz Bosiacki, Stefan Kosmowski, Dominik Przyszychowski, Maciej Laskowski, Eliasz Załaszczyński, Michał Paszkiewicz, Stefan Buchowiecki, Jan Sawicki, Antoni Karkliński, Franciszek Krupicki, Stanisław Sawicki, Michał Antoni Onichowski, Stefan Telalycki mp., Kazimierz Długopolski. Któraż to takowa manifestacya w kancelaryi, przez osoby superius na-



mienione zaniesiona y przez tychże ich-  
mość ad acta podana, ze wszystką w niey | inserowaną rzeczą, iest do xiąg grodz-  
kich Brzeskich przyięta y zapisana.

1732 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 1375.

**378. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляе-  
мымъ на сеймъ въ Варшаву.**

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на предсеймовый сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣ-  
стѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, от-  
правляемымъ на сеймъ въ Варшаву, инструкцію  
слѣдующаго содержанія:

1) Благодарить короля за его заботы объ об-  
щественной и государственной пользѣ и содѣй-  
ствовать къ возможно лучшему осуществленію  
и дальнѣйшихъ его предначертаній; а, чтобы на-  
стоящій сеймъ не подвергся участи сеймовъ  
предшествовавшихъ, неотступно требовать, что-  
бы порядокъ его дѣйствій во всемъ былъ согла-  
сенъ съ конституціей 1690 года.

2) Для устраненія эгоистическаго домогательства  
нѣкоторыхъ зложелателей общественныхъ долж-  
ностей, которое и было причиной срыванія сей-  
мовъ прежнихъ, просить короля раздать таковыя  
должности до открытія сейма, и самымъ достой-  
нымъ лицамъ, какъ то: Троцкому каштеляну Яну  
Сапѣгѣ, надворному подскарбію Ос. Сапѣгѣ и  
стражнику в. кн. Литовскаго Антонию Поцѣю.

3) Ходатайствовать о скорѣйшемъ окончаніи  
дѣла по неаполитанскимъ суммамъ, которыя  
очень кстати могли бы пригодиться теперь для  
выкупа Эльбинга; для веденія переговоровъ—  
назначить графа Цебровскаго, какъ человѣка  
свѣдущаго въ нихъ и самого расторопнаго.

4) Точно также ходатайствовать и о подтверж-  
деніи постановленій конституціи Городненскаго  
сейма относительно захвата римской куріей пра-  
ва патронатства, всегда принадлежавшаго коро-  
лямъ и изъятія свѣтскихъ лицъ отъ подсудно-  
сти духовенству.

5) Ходатайствовать объ удаленіи изъ г. Ко-  
бриня короннаго гарнизона и о сохраненіи на  
будущее время закона, по которому строго вос-  
прещается вводить коронныя войска въ границы  
Литовскаго княжества.

6) Такъ какъ на предшествовавшемъ сеймѣ  
Городненскомъ не воспослѣдовало законнаго у-

твержденія за Сузинымъ державы Верстока на  
правахъ ленныхъ; то возобновить это дѣло на  
сеймѣ настоящемъ.

7) Для устраненія на будущее время обидъ и  
оскорбленій, причиняемыхъ шляхтѣ вотчинникамъ  
назначеніемъ на разныя должности лицъ изъ  
шляхты неимѣющей недвижимыхъ имѣній,  
просить рѣчь-посполитую и короля отнять сена-  
торское достоинство у Жабы, какъ невоотчинника  
а равно и у другихъ таковыхъ же лицъ другія  
должности занимаемыя ими во всемъ в. кн. Ли-  
товскомъ.

8) Ходатайствовать о снятіи податей съ имѣ-  
ній шляхетскихъ и о переводѣ ихъ на имѣнія  
гиберновыя, а также на чоповое шеляжное съ  
отчисленіемъ сихъ послѣднихъ въ скарбъ в. кн.  
Литовскаго; а до разрѣшенія сего дѣла текущія  
подати оставить въ распоряженіи воеводства, а  
не замка.

9) Просить короля, чтобы онъ, по милосердію  
своему, возвратилъ теперешнему Брестскому ста-  
ростѣ право пользованія 2,000 злотыхъ изъ сто-  
ловыхъ имѣній, которыми когда-то пользовались  
Брестскіе старосты на нужды ихъ юрисдикціи  
и которые были отняты у нихъ экономическою  
коммиссіею.

10) Согласно желанію королевича Якуба хода-  
тайствовать объ облегченіи Шавельской эконо-  
міи относительно податей.

11) Благодарить примаса за его прежніе тру-  
ды и просить содѣйствія къ успѣшному оконча-  
нію сейма.

12) Просить объ освобожденіи отъ депутат-  
скихъ постоевъ и отъ городскихъ повинностей  
каменнаго дома, принадлежащаго Мицутѣ.

13) Возобновить также на текущемъ сеймѣ и  
дѣло Несторовича о пріобрѣтеніи имъ тенуты  
(т. е. аренды безъ судебной юрисдикціи), кото-  
рое не было исполнено на предшествовавшемъ  
сеймѣ.



14) Засвидѣтельствовать объ исполненіи Миханломъ Любошинскимъ судебного приговора по дѣлу о набѣгѣ его на имѣніе Савицкаго и о дарованіи амнистіи первому.

15) Ходатайствовать объ исполненіи проекта Брестскаго городничаго, объ укрѣпленіи Брестскаго замка, какъ оплота отъ восточныхъ враговъ для другихъ воеводствъ, о сохраненіи старинныхъ привилегій города и о возвращеніи Брестскому городничеству недавнихъ захватовъ, сдѣланныхъ королевскою комиссіей.

16) Объ исполненіи судебного приговора надъ Петромъ Заранкою за сдѣланный имъ выстрѣлъ и искаженіе имъ многихъ людей.

17) О подтвержденіи королемъ права на входы въ его пуши—Зборовскому и Жардецкимъ.

18) О подтвержденіи такового же права—Буховецкимъ.

19) О подтвержденіи за Горновскимъ и его женой Чахецкаго лѣсничества.

20) Объ освобожденіи шляхетскихъ домовъ, расположенныхъ въ городѣ на плацахъ городскихъ и замковыхъ, отъ всякихъ городскихъ повинностей и городской и замковой юрисдикціи.

21) О сохраненіи правъ, дарованныхъ многимъ лицамъ, на пожизненное владѣніе нѣкоторыми столовыми имѣніями.

22) Предложить, чтобы Бранденбургская дерзость (ausus) была сдержана единоголоснымъ протестомъ противъ нея всѣхъ сословій и чиновъ рѣчи посполитой.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego wtórego, miesiąca Decembra ośmnaściego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodskim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym, podstarościem sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imci pan Kazimierz Żabowski—namiesnik grodu Brzeskiego, instrukcją na seym extraordinaryny i. w. w. ichmość panom posłom od prześwieznego województwa Brzeskiego daną, oczewisto ad acta grodu tegoż województwa podał, cuius tenor sequitur talis:

Instrukcja, od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, szlachty y obywatelów województwa Brzeskiego, na seymik przedseymowy za uniwersałami nayiaśnieyszego króla iegomości Augusta wtórego, szczęśliwie nam panującego, in loco solito, pietnastego Decembra, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym wtórym, zgromadzonych, dana ichmość panom posłom naszym, unanimiter obranym na seym następujący,

to-iest, iaśnie w. w. ichmość panom: Antoniemu Pocieiowi—strażnikowi w. w. x. Lit. y Zygmuntowi Chrzanowskiemu — podkomorzemu województwa Brzeskiego, w Brzesciu die et anno ut supra.

Przyimuie województwo nasze z naygłębszą weneracyą pobudzaiące ad zelum publicum oycowskie i. k. mości w instrukcyi wyrażone insynuacye, z których nie tylko usilne około dobra tey rzeczypospolitey staranie z winną recognoscit wdzięcznością, ale też wszelką sekundować tantos majestatis conatus przyrzeka aplikacją, zalecając i. w. w. ichmość pp. posłom naszym, aby reducendo ad orbitam dawne prawa, malevolo abusu naruszone, od żadney inszey nie zaczynali materyi obrady seymowe, tylko od porządku seymowania przez constytucią anni millesimi sexcentesimi nonagesimi opisanego.

A ponieważ dotąd privatorum ambitus o wakanse publica consilia kilku seymów scandaloso et periculoso exemplo frustravit, cum discrimine tranquillitatis internae et securitatis externae; tedy ichmość panowie posłowie nasi, zabiegając tam nocivis sequelis niedoszłych seymów, instabunt u i. k. mości, pana naszego mi-



łościwego, aby in quocunque tandem eventu consiliorum stanów rzeczy-pospolitey ministeria belli et pacis wakujące, non obstantibus quibusvis praetextibus, pro supremo distributivae iustitiae iure suo rozdać raczył, co pro re rata et grata przyjąć deklarujemy, spondendo mantentionem pomienionej dystrybuty propriis pectoribus civium contra quosvis impugnatores et convulsos, tranquillitatis reipublicae. Do których to wakan-sów, tam sagi, quam togae emeritos concives nostros, wielkich antecessorów y swe-mi zasługami claros, to-iest, i. w. w. ichmość panów Jana na Kodniu Sapie-hę—kasztelana Trockiego, Józepha Sa-piehe—podskarbiego nadwornego w. x. Lit. y Antoniego Pocieja—strażnika w. x. Lit., antierius od nas zaleconych, usilnie rekomendować będą nomine nostro ichmość pp. posłowie adeundo ipsam maiestatem.

Summy Neapolitańskie, dawno rzeczy pospolitey należące et tot negotiationibus sine effectu dochodzone, aby serio vindicentur, mogące się przydać na eliberacyą Elbinga, paternam sollicitudinem i. k. mości y stanów rzeczy-pospolitey ichmość panowie posłowie implorabunt, aby mogła destinari aliqua capax persona do windykowania tak słuszney pretensyi rzeczy - pospolitey, do której to funkcyi capacissimum subiectum, w. imci pana Jana Philipa, graffa Cebrowskiego, iako interesów neapolitańskich dobrze świadomego y iuż w tey mierze poniekąd zażywanego, recommendabunt ichmość pp. posłowie.

Similiter propugnabunt et manutenebunt konstytucyą grodzieńską, postanowioną contra usurpationem curiae Romanae iuris patronatus, i. k. mości należącego et de abusibus nuntiaturae apostolicae, indebite wtrącające się in iura cardinalia regni, pociągając do swej iurysdykcyi ea, quae sunt iuris secularis; nie po-

zwolą tedy na żadną modyfikacyą pomienionej konstytucyi, tak rzecz-pospolita plene będzie w swych pretensyach ad eadem praefata curiae uspokojona, owsem executionem et rigorem teyże samej konstytucyi suspensa nuntiaturae iurisdictione urgebunt, pro manutenenda auctoritate regia et iure rei-publicae.

Ratione praesidium w mieście i. k. mości Kobryniu, ludźmi koronnymi ulokowanego w granicach naszych Litewskich, przeciwko wielu prawom, aby tedy takowe praesidium rugowane było y na potym, aby ludzie konputu woyska koronnego wprowadzane nie byli,—urgebunt i. w. w. ichmość pp. posłowie.

Dzierżawa Warstok cum attinentiis, w województwie Brzeskim leżąca, ponieważ, według przywilejów, z dawnych czasów gaudebat lennością prawa (adpraesens w dzierżeniu imci pana Michała Suzina—stolnika Brzeskiego będąca), że na seymie tysiąc siedmset dwudziestego szóstego w Grodnie dla krótkości czasu w reces wyszła, a mieścić się na tenczas nie mogła w konstytucyi: za czym aby na przyszłym seymie terazniejszym extraordinarynym konstytucyą obwarowana była, tak in personam samego iego mości, iako y sukcesorów imści,—instabunt ichmość pp. posłowie.

Nie bez osobliwszego naszego nieukontentowania przychodzi nam widzieć in senatoria curiola województwa naszego inpossessionatem imci pana Żabę, ad malam informationem maiestati datam; więc też samą kasztelanią Brzeską, contra leges otrzymaną y cum detrimento zasłużonych z antecessorów swoich possessionatów konferowaną, pro vacanti podaiemy, similiter y inne xięstwa Litewskiego urzędy inpossessionatis konferowane.

Podatki publiczne aby były z dóbr ziemskich szlacheckich zniesione, które seymem pacificationis tylko do doszłego seymu naznaczone były, a na dobra hiber-



nowe, czopowe y szeleżne, aby były deportowane y na skarb rzeczy-pospolitey w. x. Lit. aby to wniesiono było. Ponieważ z lustracyi, seymem anni millesimi septingentesimi vigesimi sexti naznaczoney, być już musi illucydacya, nim zaś ten podatek zniesiony będzie, aby wszelakie importancye podatków publicznych per commissarios, od woiewództwa electos, wybierane byli, a nie do grodu,—starania ichmość pp. posłowie dołożyć mają, do żadney rzeczy nie przystępując ten interes ufacylitować.

Szczupłość prowentów starostwa Brzeskiego promeruit to u nayiaśniejszych antecessorów i. k. mości, że naznaczyli dwa tysiąca złotych corocznie z ekonomicznych prowentów starostom; nihilominus, ponieważ ta mała mica mensae domini odpadła przez dekret kommisji ekonomiczney, ichmość panowie posłowie hunc decessum zasłużonemu et omni parte staroście naszemu i. w. imci panu kasztelanowi Trockiemu ex regia liberalitate distributivae iustitiae aby bonifikowana była,—instabunt.

Nayiaśniejszego królewicza imci Jakuba desiderium względem przeładowania czopowym—szeleżnym ekonomiey Szawelskiej zalecą ichmość panowie posłowie stanom rzeczy-pospolitey, aby pomieniona praeaggrawacya levamen otrzymała.

Jaśnie oświeconemu xiążęciu imci Primasowi pro omni cura et sollicitudine ichmość panowie posłowie podziękują y o dalszą attencyą. auctoritatē primatialē implorabunt, iakoby, wszelkie obstacula do pożądanego skończenia seymu amovendo, wynalazł sposoby votorum publicorum wypełnienia.

Kamienica quondam Delamarsowska, na ulicy Zamkowej w Wilnie sytuowana, adpraesens w possessyi w. imci pana Ludwika Kazimierza z Wahanowa Micuty—starosty Sumiliskiego będąca, aby

była od stancyi deputackich y od ciężarów mieyskich libertowana, a prawu ziemskiemu incorporowana,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Interes ichmość panów Nestorowiczów ex ratione tenuty o! ziazd pochodzący, na których summa ante unionem wniesiona et tot constitutionibus approbata, recesses seymu Grodzieńskiego, recenter doszłego, odłożony, recomendatur ichmość panom posłom naszym, aby pro meritis et stipendii imienia tychże ichmość panów Nesterowiczów, erga bonum publicum oświadczonych, etiam krwią nieraz zafarbowanych, na seymie terazniejszym był promowowany.

A żeby imci pan Adam Sawicki na imci panu Michale Luboszczyńskim w woiewództwie Witebskim, czasu inkursyi roku tysiąc siedmsetnego trzynastego popełnił kryminał, aby był przykładem innych amnestyi pokryty,—ichmość pp. posłom rekomendujemy.

Proiekt imci pana Floryana Grabowskiego, horodniczego Brzeskiego tymże ichmość pp. posłom naszym recommendatur, aby zamek Brzeski, iako iest pro domicilio od impetycyi nieprzyjacielskich złożony, przykładem drugich woiewództw y powiatów, iako Wileńskiego, Orszańskiego, Witebskiego, Połockiego etc. cum eadem auctoritate horodniczego, circa leges praescriptas et privilegia od antecessorów i. k. mości ieszcze ante unionem et post unionem collata, były conservowane; tudzież aby avulsa od tegoż horodnictwa, do niegoż należące ab antiquo, a teraz recenter przez kommissyą i. k. mości odebrane, do tegoż horodnictwa przywrócone były,—ichmość pp. posłowie instabunt.

Desiderium imci pana Pawła Władysława Kaszyca—woyskiego Wiłkom., sędziego grodzkiego Smoleńskiego, in executione za dekretami trybunału głównego w. x. Lit. et actoratu imci pana



Krzysztofa Kaszyca—podczaszego Trockiego na w. imci panu Pietrze Zaranku—staroście Płotelskim, za zapisami obligowemi przyznany, otrzymanemi w dobrach Korzeniewie będącego, respektu stałego postrzału y wielu ludzi pokaleczenia, aby securitas dekretów trybunalskich y osób urzędowych vicariam potestatem regiam reprezentujących obwarowana była, o reassumpcyą eo intuitu praw zaszłych,—instabunt ichmość pp. posłowie.

A że imci panu Zborowskiemu—regentowi grodzkiemu województwa Brzeskiego, ichmość pp. Żardeckim dóbr Baiek possessorom w uchodach do puszczy zabraniają dREW, drzewa y łąk, Turosy ab aevo do dóbr Baiek nadanych, dzieie się od ludzi ekonomicznych krzywda: przeto instabunt ichmość pp. posłowie, aby tymże ichmość była warowana per constitutionem securitas y aby reassumowane były o uchodach do puszczy i. k. mości obywatelom w. x. Lit. prawa, mianowicie konstytucyą tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego, folio trigesimo 4-to; similiter ichmość panom Buchowieckim Turosy, Nietyszczyzna, singulariter zaś dobra Buczemla, Kopyły, Wierzchowice, Rzeczyca, Jelna, Imienin, Żywno, aby wolny wstęp miały do pomienioney puszczy,—warować maia ichmość pp. posłowie nasi.

Leśnictwo Czacheckie, in virtute tak wielu konstytucyi, ad distributivam antecessorów ichmości iustitiam należące, rozdawane, situ ichmość, że y teraz taż dystrybuta pańska wielm. imci panu Józefowi Hornowskiemu—czesznikowi Brzeskiemu cum socia vitae iest oddane, za consensum i. k. mości kupione, ut restitatur temuż imci panu Hornowskiemu,—instabunt ichmość pp. posłowie.

Dworki szlacheckie, na placach mieyskich y zamkowych będące, nie raz już prawem obwarowane y odłączone, in vir-

tute konstytucyi tysiąc pięćset pięćdziesiątego, folio sexta,—aby były libertowane od ciężarów mieyskich y nie należały do iurydykeyi mieyskiej wóytowskiej y zamkowej,—starać się o to będą ichmość panowie posłowie.

Względem zabójstwa chłopca Iwana ze wsi Matowey Góry przez Sasów—instabunt ichmość panowie posłowie, aby od i. k. mości ludzi była eo intuitu satisfakcyi.

Ichmość panowie dożywotnicy aby byli na dobrach i. k. mości stołowych przy prawach y possesjach swych konserwowani,—dołożą ichmość pp. posłowie nasi starania.

Brandeburskie ausus starać się będą, ichmość pp. posłowie ut cöerceantur iunctim cum omnibus ordinibus.

Caetera activitati et dexteritati ichmość pp. posłów committimus.—Datum w Brześciu ut supra.

U tey instrukcyi podpisy rąk takowe: Piotr Oziembłowski—woyski Brzeski, marszałek seymiku poselskiego, Jan Sapieha—kasztelan Trocki, starosta Brzeski, Paweł Kosciuszko—pisarz grodzki województwa Brzeskiego, Franciszek M. Szuyski—podstoli Brzeski mp., Paweł Buchowiecki—podczaszy Brzeski mp., Piotr Wereszczaka—obozny wojewód. Brzeskiego, Józef Bruno Hornowski mp, Kazimierz Ludwik Micuta mp, Marcin Kosciuszko Siechnowiecki—krayczy wojewód. Brzeskiego, Michał Korowicki, Marcin A. Lanekoroński Paszkowski—półkownik i. k. mości, Aleksander Ursyn—Niemcewicz mp., Kazimierz Zubowski—namiesnik grodzki Brzeski, Paweł Kosciuszko, Jan Suzin—rotmistrz i. k. mości, Paweł Poniatowski, Michał Jan Nestorowicz, Jan Guzelf, Franciszek z Rusce Rusiecki, Józef Witanowski, Antoni Zadarnowski, Stanisław Zadarnowski mp., Stanisław Tołoczko, Mikołaj Kalixty Hornowski mp. czesznik Łęczycki, Jan Bieli-



kowicz—s. x., Jakób Antoni Izbiński mp., Franciszek Krupicki mp., Adam Bohusławski, Marcin Antoni Sawicki—komornik województwa Brzeskiego, Maciej Kazimierz Zborowski—podczaszy Latyczewski, regent grodzki województwa Brzeskiego—mp., Alexander Buchowiecki—strażnik województwa Brzeskiego, Jan Skirmont, M. Franciszek Buchowiecki mp., Symon Ratold Zadarnowski—s. r., Dominik Buchowiecki—m. w. Lit., Benedykt Franciszek Buchowiecki—skarbnik województwa Brzeskiego mp., Michał Buchowiecki, Bazyli Dominik Buchowiecki, Antoni Buchowiecki mp., Wincenty Józef

Buchowiecki mp., Marcin z Chrzanowy Chrzanowski, Wacław Buchowiecki mp., Józef Antoni Bielski, Marcin Buchowiecki, Michał Heronim Laskowski mp., Michał Buchowiecki—p. b., Gabriel Bachmiński, Stanisław Buchowiecki, Franciszek Piotrowski—czesznik Latyczewski mp., Michał Suzin, Woyciech z Sielca Sielecki, Stanisław z Rusiec Rnsiecki, Jan Szkalski mp., Andrzej Thadeusz Dowmont mp. Która to takowa instrukcja, ze wszystką w niej wyrażoną rzeczą, jest do xiąg grodzkich województwa Brzeskiego przyjeta y wpisana.

### 1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 1623—1630.

#### 379. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства данная депутатамъ посылаемымъ на сеймъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ городъ Брестъ на конвокаційный сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Благодарить примаса королевства какъ за его труды и распорядительность о поддержаніи въ рѣчи-посполитой государственнаго порядка, по случаю смерти короля Августа II-го, такъ въ частности за созваніе предстоящаго сейма.

2) Въ интересахъ защиты свободъ и вольностей шляхетскихъ послы обязываются дѣйствовать единодушно и крѣпко отстаивать желанія воеводства, заявленные въ инструкціи.

3) Наблюдать, чтобы въ королѣ избранъ былъ не кто иной, какъ *verus indigena* (истинный туземецъ) областей рѣчи-посполитой; въ случаѣ же зложелательствъ и вліяній постороннихъ, послы должны воспротивиться превращенію сейма конвокаційнаго въ сеймъ избирательный и признавать королемъ того, за кѣмъ будетъ единодушное избраніе.

4) Для устраненія чужестраннаго вліянія потребовать, чтобы чужеземные послы были вы-

сланы изъ Варшавы за двѣ недѣли до избирательнаго сейма и за нѣсколько миль; въ случаѣ же какихъ-либо надобностей предложить имъ, чтобы сообщенія свои они сдѣлали послѣ избранія короля и на сеймѣ конвокаційномъ.

5) Во избѣжаніе гибельныхъ послѣдствій, происходящихъ отъ раздаванія булавъ только на сеймѣ, требовать отмены этой новой конституціи и возобновленія древней, по которой оныя раздавались предъ открытіемъ сейма.

6) Распредѣленіе войсковыхъ управленій сдѣлать соотвѣтственно Курляндской комиссіи и утвердить сеймовою конституціей.

7) Потребовать отмены постановленій экономической комиссіи, которая совершенно произвольно, безъ соблюденія правилъ установленныхъ въ Литовскомъ статутѣ, отрѣзала многія имѣнія земскія и присоединила ихъ къ королевскимъ, безъ участія комиссаровъ со стороны спорной; на этомъ основаніи надлежитъ возвратить захваты въ имѣніяхъ князей Радзивилловъ, Манмаранси, Ясновскаго, Лучинской шляхты и иезуитовъ, а также надлежитъ сохранить и Брест-



скимъ жидамъ неприкосновенность нарушенныхъ этою же комиссіей привилегій.

8) Настаивать, чтобы экономами и ихъ на-мѣстниками были вѣтчичины.

9) Чтобы подымная подать съ имѣній земскихъ, назначенная на войско — в. кн. Литовскаго, единственно въ видахъ облегченія участи старостинствъ, была уничтожена и чтобы для содержанія помянутаго войска были изысканы другія средства; въ данномъ случаѣ было бы весьма полезно сократить излишнее количество офицеровъ, на содержаніе которыхъ расходуется гораздо болѣе, нежели на самые полки, и оставлять на службѣ только поляковъ и католиковъ.

10) Чоповое и шеляжное оставить въ вѣдѣніи администратора и вносить не въ гроды, а къ сборщикамъ воеводства.

11) Для превращенія вывоза денегъ за границу, который никогда не возвращаются въ свое государство, постановить законъ, чтобы женщины — польки, выходящія замужъ за чужестранцевъ, были отчуждаемы отъ правъ наследства.

12) Стараться о составленіи конституціи въ огражденіе лицъ свѣтскихъ отъ отягощеній духовныхъ судовъ.

13) Ходатайствовать о возстановленіи закона запрещающаго дѣлать отчужденія шляхетскихъ имѣній въ пользу духовенства.

14) Объ установленіи публичной охраны для Краковского замка, составляющаго хранилище государственнаго архива и разныхъ драгоценностей.

15) О возстановленіи юрисдикціи городничаго, согласно съ конституціями постановленными въ теченіи многихъ лѣтъ.

16) О воспрещеніи однимъ и тѣмъ же лицамъ подписываться на третье старостинство под страхомъ подвергнуться безчестию и лишиться всякихъ другихъ должностей по суду — не ассесорскому, а трибунальному.

17) О вознагражденіи Дуинна Борковского уплатой ему 4,000 тынговъ и 4,000 битыхъ талеровъ, слѣдуемыхъ изъ скарба покойнаго короля Августа второго, такъ какъ деньги эти взяты были королемъ частью у самого Борковского, частью же у его отца, въ видѣ арендной платы на имѣнія, а самыя имѣнія у него отняты.

18) О подтвержденіи магдебургскихъ правъ городамъ.

19) Объ освобожденіи отъ дворныхъ экзекуцій лицъ, пользующихся правомъ донативы.

20) О выдачѣ вознагражденія раненому подъ Ковалевымъ Зборовскому, согласно съ конституціей 1717 года, по которой раненымъ положено не малое вознагражденіе.

21) Объ утвержденіи на текущемъ сеймѣ имѣнія Озятъ за Несторовичами.

22) О разсмотрѣніи интересовъ королевича Якуба (какихъ? не говорится), о которыхъ воеводство вносило уже свое ходатайство на прежнемъ сеймѣ.

23) О востребованіи съ экономическихъ имѣній посольщины, которая со времени сейма pacificationis все поступала въ карманы экономическихъ державцевъ, но не пословъ.

24) Объ обращеніи въ публичное пользованіе суммъ, предназначенныхъ на содержаніе полныхъ булавъ (гетмановъ) и раненыхъ.

25) О назначеніи Салъгамъ Словимской экономіи.

26) Вслѣдствіе неисполненія репартиціи вторично требовать какъ окончанія ея, такъ и вознагражденія убытковъ, понесенныхъ отъ Флеминга братьями Жардецкими и Юргельтовскими.

27) Требовать также возвращенія морговъ Грабовскому въ Кобринской экономіи и взысканія съ безчинниковъ, стрѣлявшихъ по гродскому суду Кашицу, во время экзекуціи въ Коревѣ.

Roku tysiąc siedemsetnego trzydziestego trzeciego, miesiąca Marca dwudziestego szóstego dnia.

Przede mną Józefem Pacem — starostą Chweydanskim, marszałkiem, także przede mną Pawłem Siechnowickim Kosciuską — pisarzem, oraz przed nami z traktów Brzeskiego, Zabużnego, Kobryńskiego, Kamienieckiego y Prużańskiego, na

seymiku anteconvocationis koronnymi sędziami kapturowymi województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter patron imię pan Jan Skalski, instrukcyą na seym konwokacyiny Warszawski, iasnie wielmożnym ichmość panom posłom od województwa Brzeskiego na seymiku antekonwokacyinym daną, oczewisto ad acta podał, którą my sąd, po ufundowa-



niu się iurysdykeyi naszej ex decisione całego koła, wpisać w akta rozkazaliśmy in eum tenorem pisaną:

Instrukcyja od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich y grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów województwa Brzeskiego, na seym convocationis, za uniwersałami iasnie oświeconego xięcia imści primasa dana, w Brześciu, in solito consiliorum loco, die decima octava Martii, anno millesimo septingentesimo trigesimo tertio, i. wielmożnemu imć panu Karolowi Sapiezie—pisarzowi polnemu w. x. Lit., wielmożnemu imć panu Piotrowi Wereszczakowi, oboznemu województwa Brzeskiego, i. wielmożnemu imć panu Antoniemu Józefowi Dombroskiemu—hrabi na Lubrancu, staroscie sądowemu Inowrocławskiemu, wielmożnemu imć panu Józefowi Hornoskiemu—czesznikowi województwa Brzeskiego, posłom, zgodnie y ieneralnie od nas obranym.

Kiedy nam dolendo fato całej rzeczypospolitey non sine punctura cordis ogłosił uniwersał iasnie oświeconego xięcia imści primasa flebilem niezwyciążonego monarchi Augusta wtórego pana naszego e vivis lapsum, a widząc invidicabili statu osierocając rzecz-pospolitą, iedynie tylko suffulti perspicaci cura et sollicitudine iasnie oświeconego xięcia imci primasa, że etiam in arduis tey oyczyzny coniuncturis nie opuszcza saluberrima propinare media, a iako optimus pater patriae, z władzy y przezorności swoiey składa w Warszazie seym, chcąc usibus publicis tey oyczyzny iako naylepiey subvenire: za co i. oświeconemu xięciu imści posłowie nasi nomine województwa całego quam demissimo cultu podziękują, vovendo

zdrowia dobrego, laetitiam et prosperitatem in longitudinem annorum, upraszać będą, aby iako naypożądaniey chciał prospicere internae et externae securitati.

Naypierwiey obliguiemy fide et honore ichmość panów posłów naszych, a żeby ieden drugiego nullomodo nie odstepuiąc, głos wolny, swobody, prawa, prerogatywy nobilitatis et desideria w instrukcyi naszej sibi commissa adinvicem y nierozerwanie sekunduiać się, tym skuteczniey y mocniey utrzymywali, ex qua ratione doznawszy dolendo casum z publicznych cyrkumstancyi na seymie traktatowym, sublatam penitus vocem vetandi y na innych poślednieyszych labefectatam; tedy, obviando podobnym inkonweniencyom, przyszedszy ad plenam dispositionem, trono vacante, iurium nostrorum practicato iuż exemplo w województwie naszym na przeszłych konwokacyach czterech, wyż pomienionych ichmość panów posłów obraliśmy.

Jako wszelkie narody nie zasiągając od obcych własnymi rządzą się królami, tak przy spisaniu porządku elekcyi doyrzą ichmość panowie posłowie, aby nie inny pan na tron nasz był wyniesiony, tylko verus indigena państw rzeczypospolitey. Lubo nikt się spodziewać nie może aby prawa rzeczypospolitey śmiał kto laedere: atoli in casu malevolentiae alicuius y praktyk postronnych invigilabunt ichmość panowie posłowie et sese opponent, aby seym convocationis in actum electionis nie obrócono, zachowawszy omnes gradus et solennitates, lege praescriptas, pariter zachowuiąc liberam optionem na seymikach anteelekcyinych, czyto viritim, czyli przez posłów, iako placebit każdemu województwu, comparando in campo electorali do obrania nowego pana, który non praecipitata nominatione, ale praevio unanimi et nemine contradicente consensu nominowany być ma.



Praecavebunt dawne prawa, aby ministri extranei, more iam practicato, nie byli praesentes w Warszawie podczas elekcyi: przeto urgebunt ichmość panowie posłowie, aby ichmość panowie, ministri extranei, dwóma niedzielami przed elekcyą rayterowali się za Warszawę o mil kilka, żadnych praktyk nie czyniąc, non redituri aż post electionem; ieżeli zaś mają co ad referendum et promovendum rzeczy pospolitey, aby to deferant na seymie convocationis następującym stanom, alias non admittendi do audyencyi publiczney w kole elektoralnym.

Doświadczwszy nocivas sequelas przez nierozdanie buław aż na seymie, zlecamy ichmość panom posłom naszym promowować y otrzymać abrogationem tey konstytucyi, reducendo ad antiquam praxim.

Distribut ministeriorum belli, regulam regiminis przez kommissyą Kurlanską, ex munere rzeczy-pospolitey uformowany, aby był abprobowany przez konstytucyą—instabunt ichmość panowie posłowie.

Kommissya ekonomiczna, iako irrepit w konstytucyą traktatową sublata voce vetandi odprawiona gravaminosissime, non servatis gradibus w statucie w. x. Lit. o dyfferencyach dobr ziemskich y królewskich, bez kommissarzów a parte citata, iako prawo w. x. Lit. mieć chce przybranych, denegatis delationibus et beneficiis iuris et appellationibus przez kommissazów koronnych statutow y w. x. Lit. niewiadomych; tak ażeby ta kommissya cassetur et abrogetur, uti illegitima, przez konstytucyą niemego seymu, urgebunt fortissime ichmość panowie posłowie. A że też kommissya non productis iuribus odiaśnie oświeconych xiażat ichmość Radziwiłłów in contumaciam odsadziła od dobr Kiiowca y Mileyczyc cum attinentiis; tedy ponieważ ciż xiażęta ichmość przyszli znowu do pos-

sessyi tych dobr; starać się będą ichmość panowie posłowie o konstytucyą, aby byli przy nich konserwowani praeviis producendis iuribus suis sub futuro regnante.

Podobnym sposobem też kommissya mimo produkowany konsens i. k. mości pani Montmoransowey in personam w. imię pana Józefa Hornowskiego—czesznika Brzeskiego, posła naszego, tudzież mimo produkowany przywilej imię panu Sosnowskiemu—rotmistrzowi i. k. mści, dany od dobr Czachca y Rokitney, illegitime niedopusciwszy appellacyi, prawem pozwoloney, odsadziła et violenti modo z possessyi po dwa kroć rugowała przez ludzi komputowych koronnych, w granicach w. x. Lit., secundum legem positivam, naydować się nie powinny, —która kommissya aby iako in toto nullitate przez konstytucyą skasowana była, tak ażeby supradicti possessores privilegiati tych dobr Czachca y Rokitney, circa possessionem, mediante constitutione, byli konserwowani; similiter ichmość panowie szlachta Łuczniańska w Wiskach y Kuszyrańska ut conserventur circa iura od nayiaśnieyszych królów polskich impertita, iako też y żydzi Brzescy przy swoich przywilejach dawnych, przez pomienioną kommissyą uchylonych, aby zachowani byli. Podobnie ichmość oycowie Iezuici, ukrzywdzeni od teyże kommissyi, aby eodem patrocínio gaudeant, domówia się ichmość panowie posłowie.

Że zaś summum iest praeiudicium, iż ekonomi czy namieśnicy nie są dobrze possessionati, a różne czynią aggrava-cye obywatelom naszym; tedy, żeby abhinc byli possessionati, ad responsionem de illatis iniuriis ad respondendum sufficientes, praecavebitur.

Podymny podatek na woysko w. x. Lit., do dalszego tylko seymu pozwolony na folgę zruynowanym starostwom, ponieważ te do siebie przyszły, a iest bardzo ciężki statui nobilitari, ut abro-



getur et annihilatur in futurum, — starać się będą ichmość panowie posłowie, etiam cum discrimine convocationis; ze wszystkimi stanami rzeczy-pospolitey, deliberabunt de aliis mediis contribuendi, sine gravamine status nobilitaris, na zapłatę woyska sufficientibus oświadczać się z tym, że województwo nasze perpetuum hoc onus sufferre więcej recusat; a że więcej wychodzi porcy na gąże officerskie, niż na same regimenta; tedy żeby byli skasowani, którzy są nad potrzebę supernumerarii y te tylko prawdziwi aby byli polacy katolicy, exclusis extraneis et heterodoxis, — domówią się ciż ichmość panowie posłowie.

Czopowe y szeleżne aby dependeat od administratora województwa, libere na seymikach obranego, utrzymać powinni; tudzież podatki, iakieby siękolwiek trafiły, aby nie do grodu, ale do poborców obranych wniesione były.

Doznawszy iako matrimonia cum extraneis nie tylko w letkie fortuny wynoszą z panstw rzeczy-pospolitey, ale też experientia recenti edocti, będą niebezpieczeństwo oyczyzny całej et gverras wzniecać zwykły, praccavemus, ażeby żadne summy za granicy wynoszone nie były, zkad nigdy się posag nie wraca ad successoros legitimos, praecustodietur owszem, któraby extra limites z dam polskich zamaż poszła, tym samym od posagu et a successione odpadać powinna.

Duchowieństwo niemało aggravat statum secularem suis iudicatis; więc aby świeckiego nie gdzie indziej, tylko in foro secularizapozywano, o konstytucyja starać mają ichmość panowie posłowie.

Sancita lege publica de non alienatione bonorum terrestrium od stanu rycerskiego do duchowieństwa ażeby confirmowane były constitutione praesenti, ichmość panowie posłowie serio urgebunt. Referując się do dawniejszych konsty-

tucyi eo nomine opisanych et recenti constitutione confirmowanych, mianowicie, gdzie się takowa alienacya per inadvertentiam obywatelów w. x. Lit. na takowe konstytucye recenter stała, ażeby nullitate kassowana była, — instabunt ichmość.

Zamek Krakowski archivorum et clenodiorum regni aby non privato, ale publico praesidio był obwarowany, ne pateat alicui usurpatori — usilnie starać się będą imchmość pp. posłowie.

Kiedy nie tak priwatna imć pana Floryana Grabowskiego — horodniczego województwa Brzeskiego, iako publiczna, przez kommissyą sub titulo avulsorum ekonomicznych dobr, że pod tym pretextem, a mimo dawne prawa, przywileia ante unionem et post, tudzież in recente otrzymane, stała się oppressya y krzywda, za naznaczone nam ad officia odbieraia beneficia y excludunt od tey prerogatywy, abyśmy swoim urzędem y iuryzdykcyą nie władali, et usibus et fructibus nie profitowali; zaczym aby ichmość panowie posłowie serio de restitutione odebraney iuryzdykcyi et avulsorum tego zamku naszego, podług kommissyi tysiąc pięćset piędziesiąt szóstego y przywileiów tysiąc sześćset czterdziestego dziewiątego y roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt szóstego y tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego et postremo otrzymanego tysiąc siedmset trzydziestego wtórego, miesiąca Oktobra siedemnastego dnia, domówiwszy się securitatem iuryzdykcyi cum usibus et fructibus horodniczego obwarowali, — recomendatur.

Ex pactis conventis reassumatur punkt, gdyby na dwoie starostw nie dawano nikomu, a kto by impetrare ważył się et sub dole przywileie mając nadwoie starostw, na trzecie podpisywał et in possessionem wechodził; takowy nie tylko personalis poenis infamiae subiacebit,



ale też in omni foro et subselio, cuiuscunque status et conditionis będzie, omni activitate carere powinien, a starostwo ex distributiva iustitia innemu caedere powinno, o co forum nie w assessorji, ale w trybunale koła wielkiego ad instantiam cuiusvis nobilis.

Summam iniuriam imć pana Andrzeja Dunina Borkowskiego—półkownika i. k. mości, obywatela naszego, od skarbu ś. pa-mięci, i. k. mości, pana naszego miłościwego, Augusta wtórego poniesioną, tak w zatrzymaniu summy czterech tysięcy tyńfów na wioskach Zawżowy y Stasiuki, do ekonomii Kobryńskiej należą-cych, locowaney, iurydyce dokumentami utique w possessyą przez kommissa-rzów i. k. mości do oddania tej summy intromittowanych, in subsequenti per vio-lentiam do tej że ekonomii przyłączo-nych, iako też o cztery tysiące talerów bitych, do tego skarbu i. k. mości sum-my od rodzica imści wziętej y na klu-cze Kobryński, Wierzecki, Czerwaczycki per contractus cum intromissione onych wniesioney, które brevi tempore ode-brano, a na komory Brzeską y Kamie-niecką przeniesiono; po których zaś ob-ięciu post fata oycy tego pretensora w niedziel ośm sine satisfactione wzię-to, iako o tym luculenter rescripta i. k. mości, kontrakty, intromissye, kommissye y inne rem w sobie obloquuntur: ich-mość panom posłom naszym zalecamy, ażeby urgentissime satisfactionem iniuri-ato, lub też wyż wyrażonych kluczów liberam inaequitationem y tej sprawy do rozsądzenia w sądach kapturowych per-missionem domówili się.

Dawne przywileje po miastach tych, gdzie są magdebury, renowować y po-rządek xiąg tychże circumscribere.

Ichmość pp. donatariuszowie, aby przy swoich prawach zachowane byli y żad-nym exekucyom dwornym nie podlegali,—o to upraszamy ichmość panów posłów.

Secundum constitutionem millesimi septingentesimi decimi septimi, którą rzecz pospolita na żołnierzów postrzelo-nych y strawnych uchwaliła non exigu-am pensionem, in titulo której ażeby imć pan Antoni Zborowski—podstoli zie-mi Ciechanowskiej, żołnierz dawny, pod Kowalowem postrzelany iustam mercedem od i. wielmożnego imć pana hetmana w. w. / x. / Lit. promeretur—ichmość panowie posłowie instabunt.

Interes ichmość panów Nesterowiczów, ex ratione tenuty Oziat pochodzący, na której summa ante unionem wniesiona et tot constitutionibus approbowana, re-cessem seymu Grodzieńskiego doszłego odłożony, recomendatur ichmość panom posłom naszym, aby pro meritis et sti-pendiis imienia tychże ichmość panów Nestorowiczów, erga bonum publicum oświadczonych, etiam krwią nieraz zafar-bowanych,—na seymie terazniejszym aby był promowowany.

Interessa nayiaśniejszego królewicza Jakuba, iakośmy na przeszłym seymie rekomendowali, tak y teraz toż samo czyniemy przez ichmość pp. posłów do stanów rzeczy-pospolitey.

I. w. imć pan podskarbi nadworny, ponieważ suum munus nie może exequi w ekonomjach, ani partycypować zwykłej pensyi, urgebunt ichmość panowie posłowie, aby, circa iura urzędu swego, był konserwowany.

Poselszczyzna na seymy rzeczy-pos-politey ichmość panów posłów wojewódz-twa naszego, która lege praescripta że dać należy, a zatym że per vim ekono-mie i. k. mościow województwie naszym od seymu pacificationis z ekonomii niewy-dawają do tych czas: zaczym pilnować ich-mość panowie posłowie mają, ażeby publica dispositione pomieniona zaległa posel-szczyzna in toto wypłacona była do woie-wództwa naszego należącym osobom; po-nieważ zawsze wybierana była in prop-



rium usum ichmość panów dzierżawców ekonomicznych. Przez też samą kommissyą będąc ukrzywdzona i. wielmożna imści pani Antonina z Zaborowskich Zamoyska, ordinatowa przez odebranie wsi Wytowska, ażeby reindukowana była do teyże wsi,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Pensye buław polnych y na postrzelanych tak w koronie, iako y w w. x. Lit., urgebunt ichmość panowie posłowie, aby in usum publicum obróciły się.

Summa ichmość panów Sapiehów, na ekonomii Słonimskiej haerens, aby ex mente rzeczy pospolitey wzięła satysfakcyą,—urgebunt zelosissime ichmość pp. posłowie—praevis iednak deducendis iuribus ichmościów.

Repartycya ponieważ nie iest effectuata, secundm mentem rzeczy-pospolitey upomnią się ichmość panowie posłowie u stanów rzeczy-pospolitey iako też y krzywdę od tegoż imć pana Fleminga uczynioną imć panu Mikołajowi Żardeckiemu vindicabunt; in simili bratu imści w Tewelach poczynione, repraesentabunt; similiter y dobra ichmość pp. Jurgelowskich ab omni onere uwolnione, a teraz niesłusznie aggrawowane, mianowicie dobra Sieliszcze aby gaudeant pristinis immunitatibus, utrzymać będą powinni.

Morgi imć pana Grabowskiego w ekonomii Kobryńskiej aby były przepowrócone instabunt—iako też desiderium imć pana Pawła Kaszyca—sędziego gródzkiego Smoleńskiego o postrzelenie pod czas exekucyi w Korzeniewie aby był rygor super excessivos manutenebunt.

Którą instrukcyą rękoma naszymi podpisujemy. Datum ut supra.

U tey instrukcyi podpisy rąk takowe: Michał Stanisław Suzin—stolnik województwa Brzeskiego, marszałek seymiku antekonwokacyjnego województwa Brzeskiego mp., Jan Sapieha kasztelan Trocki, starosta Brzeski, Franciszek

z Chrzanowa Chrzanowski—łowczy y podstarości sądowy województwa Brzeskiego salvis iuribus mensae regiae maiestatis oeconomicis y konstytucyi seymu pacificationis, Jan Suzin—rotmistrz i. k. mości, Michał Aloizy Pełka—czesznik Brzeski mp., Marcin Kościuszko—krayczy województwa Brzeskiego, sędzia kapturowy, Paweł Kościuszko—pisarz grodzki województwa Brzeskiego salva constitutione pacificationis, Józef Wereszczaka—chorąży Nowogródka Siewierskiego, Stefan Tarkowski—miecznik województwa Brzeskiego, Ludwik Kościuszko—miecznik województwa Brzeskiego, Marcin Lanckoronski Paszkowski—połkownik i. k. mości, M. Nestorowicz S., Paweł Buchowiecki—podczaszy Brzeski salvis iuribus seymu pacificationis, Dominik Antoni Wereszczaka mp., Michał Buchowiecki—strażnik Orszański, Florian Grabowski—horodniczy województwa Brzeskiego, Andrzej Michał Beklewski mp., Kazimierz Zubowski—sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Franciszek Piotrowicki mp., Stanisław Michał Gródecki—podczaszy Czernihowski mp., Wacław Buchowiecki—skarbnik Brzeski, Marcin Grabowski, Benedykt Koczewski, Michał Buchowiecki, Stanisław Rusiecki, Jerzy Józef na Połonie Połonski, Antoni Henryk z Saskowa Saskowski salvis iuribus konstytucyi seymu pacificationis, Michał Korowicki, Michał Starzyk Buczyński—obozny województwa Brzeskiego Antoni Korowicki mp.,—sędzia kapturowy, Alexander Jurcza Zaleski, Kazimierz Lipski mp., Maciej Kazimierz Zborowski—podczaszy, Laly r. g. województwa Brzeskiego mp., Michał Osuchowski, Heronim Szuy-ski, Felician Wereszczaka—sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Piotr Kościuszko, Antoni Zadarnowski, Andrzej Wierzbicki, Chryzostom Benedykt



Jurkowski mp., Alexander Zborowski, Adam Kościa Zbirohowski—woyski w. x. Lit., Andzrej Zdzitowicki, Andzrej Zadarnowski, Jan Dobrzynski, Józef Witanowski, Antoni Zborowski—podstoli ziemi Ciechanowskiey, Paweł Poniatowski, Adam Duczemiński mp., Jakub Antoni Jzbicki mp., Franciszek Buchowiecki mp., Mikołaj Połonski, Michał Buchowiecki, Antoni Stanis-

ław Buchowiecki, Woyciech Kazimierz Ancuta— stolnik Wędeski mp., Samuel Ursyn Niemcewicz, Antoni Bazyli Bęklewski mp., Antoni Zadarnowski, Theodor Józef Błocki pm., Franciszek Jurkowski mp. Która to takowa instrukcyя iest do xiąg sądów kapturowych tegoż woiewództwa Brzeskiego przyięta y wpisana.

### 1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2465—2485.

#### 380. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства на предъизбирательномъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ г. Брестъ на сеймикъ послѣ бонвокаціи и нынѣ, въ костелъ Бернардиновъ, послѣ горячихъ споровъ, непозволявшихъ даже избрать сеймиковаго маршалка, перешли въ костелъ Августіанъ и здѣсь, по избраніи сеймиковаго маршалка, по выслушаніи письма примаса, акта генеральной конфедераціи и пословъ воеводства, — одного къ примасу, а другаго къ главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго, — постановили:

1) Присоединиться къ генеральной конфедерации, составленной съ цѣлю исключенія чужеземцевъ и, для тѣснѣйшей съ нею связи, учинить присягу, по формѣ въ ней изложенной, и приготовить къ посполитому рушенію на избирательное поле (campum electorale).

2) Избрать на вакантныя мѣста воеводу, каштеляна и хоружаго, съ обязательствомъ, чтобы послѣдній назначилъ время для набора (porisu); избрать также для каждаго тракта и ротмистровъ; обязанность стражника поручить настоящему стражнику воеводства.

3) Принимая во вниманіе, что между дворянами находится много такихъ лицъ, которые, добровольно присягнувши на конфедерации, теперь составляютъ между собой подписки и ищутъ предлога ко введенію въ рѣчь-посполитую чужеземныхъ войскъ. всѣхъ таковыхъ лицъ, и ихъ наслѣдниковъ считать врагами отечества, а имѣ-

нія ихъ подвергать конфискаціи; постановление это должно распространяться и на духовенство.

4) Ходатайства воеводства относительно удовлетворенія разныхъ лицъ, выраженныхъ въ инструкціи его на предшествовавшей сеймъ и неисполненныя, включить въ новую инструкцію на сеймъ предстоящей и настаивать, чтобы они были обезопасены раста'ми conventa'ми; туда же внести и новыя ходатайства относительно вознагражденія разныхъ лицъ заслуженныхъ.

5) Домогаться составленія новой абьюраты, такъ какъ подымная подать съ земскихъ шляхетскихъ имѣній назначена была только до предшествовавшаго сейма, а взимается несправедливо и до сихъ поръ.

6) Въ случаѣ отозванія кого либо изъ ротмистровъ главнокомандующимъ войсками в. кн. Литовскаго, на мѣсто отозваннаго воеводство должно будетъ назначить новаго ротмистра.

7) По причинѣ долгодѣтнаго неисправленія тарифа чоповаго шеляжнаго, позволить контрагенту этой подати взыскивать чоповне шеляжное и съ корчемъ, принадлежащихъ Виленской капитулѣ.

8) Засвидѣтельствовать благодарность воеводства примасу королевства и главнокомандующимъ войсками обоихъ народовъ.

9) Притѣсненія, дѣлаемыя римскою куріей республикѣ, относительно права патронатства, подвергнуть судебному преслѣдованію.



10) Должность польнаго стражника в кн. Литовскаго представить Ланцкоронскому.

11) Должности поручика и хоружаго въ полку оставить за лицами, назначенными полковникомъ.

12) Подтвердить, чтобы лица, обязанныя по-  
ставлять почты для элекции, съ получениемъ уни-  
версаловъ отъ полковника въ точности исполняли  
свои обязанности.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego trze-  
ciego, miesiąca Julii siedmnastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, akta-  
mi starościńskimi, przede mną Francisz-  
kiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łow-  
czym y podstarościm sądowym wojewódz-  
twa Brzeskiego, stante praesenti interre-  
gno, stanowszy personaliter iasnie wiel-  
możny imci pan Ignacy Sadowski—staro-  
sta Słonimski—marszałek koła rycerskie-  
go seymiku anteelekcyinego wojewódz-  
twa Brzeskiego, laudum tegoż seymiku  
anteelectionis, sub vinculo konfederacyi  
generalney uniwersalney rzeczy-pospo-  
litey zaszły, insimul z podpisami oby-  
watelów województwa Brzeskiego circa  
expleta, na konfederacyi generalney War-  
szawskiej recenter stały, excludendo cu-  
dzoziemca, iuramenta oczewisto ku wpi-  
saniu ad acta grodu Brzeskiego podał,  
cuius tenor sequitur talis:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy  
ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta,  
obywatele województwa Brzeskiego, na  
seymik postkonwokacyjny, na dniu  
czternastym Julii, przez seymową kon-  
stytucyą, ieneralnych stanów rzeczy-po-  
spolitey konfederacyi na blisko przesz-  
ły konfederacyi naznaczonym, do Brzes-  
cia zgromadzeni.

Naprzód, dla obszerniejszego mieysca  
ob numerosam nobilitatis frequentiam u  
oyców Bernardynów zasiedliśmy, gdzie  
post biduam diversorum studiorum y żwa-  
wych emulacyi luctam partiumque exa-  
cerbationes ledwo do zagaienia przy-  
szło, po którym gdyśmy meliora iednostay-  
ney zgody y braterskiej konfidencyi, oraz  
spokoyney konfidencyi consiliorum zabie-  
rali omina aliści do większych coraz

przychodziło kollizyi tak dalece, że y do  
obrania marszałka seymikowego przysta-  
pić nie mogliśmy. Zabiegając tedy dal-  
szym diffidencyom, post irrita lepszey ko-  
intelligencyi tentamina, ne similes col-  
lisiones infunestas, practicatis tot exem-  
plis inter cives, nie obróciły się flammas  
et fatales z wielkim nieszczęściem nie  
przyniosły crises, na które inevitabili-  
ter zanosilo się, musieliśmy praevia no-  
tificatione udać się ad solitum ab anti-  
quo et usitatum seymików naszych locum,  
do kościoła oyców Augustianów Brzes-  
kich y tam, invocato Supremo Numine, et  
continuationem consiliorum nostrorum, po  
zagaieniu przez wielmożnego imci pana  
Zygmunta Chrzanowskiego—podkomorze-  
go Brzeskiego spokoyney et securius in  
fraterna charitate et nunc unitate, prae-  
ferendo bonum publicum nad wszelkie pry-  
waty, przystąpiwszy unamini corde, affec-  
tu et labio nemineque contradicente, obra-  
liśmy za marszałka seymiku ninieysze-  
go wielmożnego imci pana Ignacego Sa-  
dowskiego—starostę sądowego powiatu  
Słonimskiego, meritis dexteritate et om-  
ni integritate praedatissimum.

Potym przystąpiliśmy do czytania pry-  
macyalnego autentycznego listu y konfe-  
deracyi ieneralney stanów rzeczy-pospo-  
litey, pod pieczęcią iasnie oświeconego  
xiążęcia imci prymasa do województwa  
wydaney, tudzież do wysłuchania legacyi  
od województwa do iasnie oświeconego  
xiążęcia imci prymasa, w. imci pana Waw-  
rzyńca Eysmonta—czesznika Grodzień-  
skiego, sędziego kapturowego wojewódz-  
twa Brzeskiego y do i. wielmożnego xię-  
cia imci pana reymentarza ieneralnego  
woysk w. x. Lit. w. imci pana Marcina



Paszkowskiego Lanckorońskiego — półkownika i. k. m.; to expedyowawszy ex voto publico, przystępujemy z województwem do generalney stanów rzeczy-pospolitey konfederacyi, akceptuiąc go in toto, exclusis quibusvis salvis, excluduiąc extraneum candidatum, secundum mentem teyże konfederacyi, która aby sacratori vinculo mogła być korroborowana, iuramentum na pomienioną exkluzją cudzoziemca rotą, w ieneralney konfederacyi expressa, in instanti przy podpisach naszych, nullo excepto, wykonaliśmy. Modum zaś comparandi in campo, da Bóg, electorali, viritim bez wypraw, iednakże sub poenis, de bellica expeditione sancitis, iednostaynie umówiliśmy; do wyprowadzenia którego pospolitego ruszenia in campum electoralem, ponieważ wojewody, kasztelana, iako też chorążego munia vacant, ex assensu omnium i. w. imci pana Antoniego Pocieja — strażnika w. w. x. Lit. za półkownika obraliśmy, dając w ręce temuż imci naznaczyć popis captato tempore województwa naszego przed elekcyę, obsecrando' wszystkich ichmość panów obywatelów, aby przy naylepszym porządku, ryszunku rycerskim comparere raczyli, iako y samemu imci panu półkownikowi, aby chorągiew półkowniczą erygował y officia listami porucznika y chorążego półkowych, mając to sobie od nas commissum, zgodnemi subiektami praespiciat; rotmistrzów zaś traktowych to iest: primo z traktu Brzeskiego — w. imci pana Pawła Buchowieckiego — podczaszego; secundo z traktu Zabuznego — w. imci pana Michała Buczyńskiego — oboznego, urzędników województwa naszego; tertio, z traktu Kobryńskiego — w. imci pana Marcina Sawickiego — komornika y sędziego kapturowego województwa Brzeskiego; quarto, z traktu Kamienieckiego — w. imci pana Jana Suzina — rotmistrza i. k. mości; quinto, z traktu Prużańskiego — w. imci pana Ludwika Chrzanowskiego —

starostę Rewiatyckiego; sexto, z traktu Poliskiego — w. imci pana Antoniego Wiśloucha — sędziego grodzkiego y kapturowego województwa Brzeskiego obraliśmy; munus zas officii strażnikowstwa secundum antiquam praxim wielmożnemu imci panu Faustynowi Kościuszkowi — strażnikowi województwa naszego committimus.

Uczyniwszy tantisper porządek domowy y ad publica caley rzeczy pospolitey udaiemy się. Y lubośmy się na seymie convocationis sub vinculo confoederationis zgodnie odprawionym dostatecznie opisali; gdy nas iednak żalosne expost dochodzą wieści y wiadomości, że się znajdują między nami tak zapamiętałe y zawzięte na zgubę oyczyzny subiekta, które w kointelligencyi z postronnemi potencjami przez posłów wchodząc machinały in perniciem rzeczy-pospolitey kuia y przysiagşy dobrowolnie na konfederacyę, do której nie tylko nikogo nie przymuszano, ale nawet wzdrygaiących się do tey przysięgi dopuszczać niechciano, szukaia teraz media wprowadzenia woysk cudzoziemskich in viscera regni sub colore protekcyi liberi veto, et quod horribilius, że się cudzoziemscy ministrowie, ut fertur, niektórymi ex equestri ordine na danym sobie in hoc puncto skrypcie szczycą podpisami: więc takowego każdego, etiam cum successoribus suis, pro hoste patriae, infami, banito et invindicabili capite cum asseclis suis mając, y dobra ich aby konfiskowane były, za słuszną rzecz uznaiąc, za przybyciem, da Bóg, naszym ad campum electoralem upominać się tego będziemy, aby na kogo by kolwiek słuszną huius criminis padła suspicya, ad instantiam instigatoris do sądu kapturu generalnego był pozwany et poenis superius expressis irremissibilliter był karany, co y na duchowienstwo ma extendi cum requisitione od rzeczy pospolitey u oycy świętego, aby a sac-



ris suspendantur et beneficiis priventur, które futurus regnans, iako post perduelles wakujące, bene meritis oddawać będzie.

A ponieważ desideria województwa naszego w instrukcyi na przeszłą konwokacyą wyrażone iako: iasnie oświeconey xieżnie ieymości Radziwiłowej kancelrzyney wielkiej w. x. Lit. względem Kiiowca y Mileyczyc przywrócenia; w. imci pana Józefa Hornowskiego—czesznika Brzeskiego względem Czachca; w. imci pana Adama Koście Zbierohowskiego—sędziego wojskowego projekt iusti desiderii, ratione dzierżawy Horyzdrycz, za przywileiem zeszłego s. p. nayiasnieyszego króla imci Augusta wtórego possydujący, ażeby nowo obrany regnans takowy przywilej utwierdzić raczył, województwo nasze submissime instat; tudzież intuitu zaczetey w trybunale głównym w. x. Lit. litispendencyi od w. w. ichmość panów Wereszczaków imci pana Gęsieckiego, ażeby per futuram constitutionem przy elekcyi securitas ichmość panom Kościom obwarowana, a ta litispendencya skasowana być mogła, ad normam usitastae in tali casu praxis, wszyscy unanimiter recomendando ten punkt czasu elekcyi intra alia rei-publicae vulnera sananda, ażeby się mógł mieścić, instamus; iako y względem Starey Wsi, ante unionem ichmość panom Kościom nadaney manutenencyą, recomendamus. Szlachcie Huszczańskiey y Tuczniańskiey względem hibern y innych niesłusznych aggrawacyi, od ekonomii Brzeskiey nałożonych, (recompensam) rekomenduiemy. Ichmość xieży iezuitów Brzeskich, względem odebranych placów kahałowi Brzeskiemu, względem naruszenia praw od teyże ekonomii, tudzież innych wszelkich ichmość panów braci naszych, w teyże instrukcyi wymienione od ekonomii gravamina nie przyszło na seymie zakonczyć: tedy te wszystkie puncta secundum obloquentiam

przeszłej instrukcyi naszej reassumimus, iakoby securitas possessorum et praetendentia za słusznymi dowodami in pactis conventis obwarowana była.

In simili w. imci pana Ignacego Sadowskiego—starostę Słonimskiego, marszałka koła naszego, względem dóbr, Horodniany nazwanych, plurimis privilegiis obwarowanych, manutenere ad futurum regnantem przy paktach konwentach spondemus; także desiderium w. imci pana Stefana Tarkowskiego—miecznika Bełzkiego względem myta grobelnego maiętności Kamienicy Żurowickiey dobrach w województwie Brzeskim leżących, tegoż imci per privilegium od nayiasnieyszych regnantów danego, promowować y wesprzeć apud futurum regnantem deklaruiemy; niemniej respektem odebranych przez kommissyą Brzeską młynów y karczem do maiętności Terespola i. w. imci pana Pocieia—strażnika w. w. x. Lit., także y uchodów do puszczy Białowiezkiey, za nadanymi przywilegiami, pari zelo et conatu wesprzemy. Także interes w. w. ichmość pp. Nesterowiczów ex ratione dzierżawy, Oziaty nazwaney, recessem kilku seymów a specialiter seymem tyśiąc siedmset siedmnastego do następujących seymów odłożony, na które to dzierżawie ante unionem summa iest wniesiona, et hucusque, dla niedoszłych seymów, od stanów rzeczy-pospolitey nie iest assekurowany; tedy na następującym seymie electionis pro meritis et stipendiis tego imienia, erga rempublicam exsudatis aby pomienione dobra Oziaty temuż imieniowi ichmość pp. Nesterowiczów, de linea directa procedentibus perpetuis temporibus cedant, omnimodam curam adhibere declaramus.

Promeruit i. w. imci pan Jan Sapięha—kasztelan Trocki, starosta Brzeski nie tylko w województwie naszym, ale y w całej rzeczy-pospolitey apud regnantes, ażeby był in prima reminiscencia



circa distributivam iustitiam wakansów: przeto apud futurum regnantem publiczną województwa za iasnie wielm. imścią in praemissis, daemy rekomendacyą; niemniej względem obwarowanej niesłusznie pensyi dwóch tysięcy złotych polskich z ekonomii Brzeskiej, tot privilegiis ufundowanej, starostom Brzeskim naznaczoney, aby per pacta conventa była restabilita.

Nie trzeba większych dowodów szukać wielkich zasług ex antenatis y z własnej cnoty i. wielm. imci pana Antoniego Pocieja—strażnika w. w. x. Lit., starosty Wołkowyskiego a pólkownika terazniejszego województwa naszego,—bo ten, cum dispendio zdrowia y fortuny, nie bez znacznych kosztów na terazniejszym akcie naszym, tamquam ante fidem solis iudicium quae soli elucescunt in publico consiliorum theatro; iednak że gratam et irradicatam w sercach naszych tego imienia fovendo memoriam ad munia pacis vel belli tegoż imci futuro regnanti rekomenduiemy. Jako zaś województwo nasze zwykło emeritos praemiare braci naszych, tak in recenti maiac memoria optime gestam provinciam do iasnie oswieconego xiążenia imci, prymasa korony Polskiej y w. x. Lit. w legacyi od nas w. w. imci pana Wawrzyńca Eysmona—czesznika powiatu Grodzieńskiego, sędziego kapturowego województwa Brzeskiego y imci pana Felicjana Wereszczakę podczaszego Smoleńskiego w najpierwszej akkurencyi gratitudinem za podjętą pracę,—praestare deklaruiemy.

A iako tyle konstytucyami ex mente rzeczy-pospolitey tak abrogowane od dyspozycyi ekonomiczney cudzoziemców, niemniej konstytucyą seymu traktatowego y officyalistów autoramentu cudzoziemskiego opisano: przeto deklaruiemy, ażeby ullatenus cudzoziemcy mieścić się mogli, ale bracia szlachta w teyże oy-

czyźnie dobrze urodzeni pro capatioribus ad hoc uznani byli.

W. imci pana Zygmunta Chrzanowskiego—podkomorzego Brzeskiego znacznie świadczone w oyczyźnie naszej erga publicum bonum merita, osobliwie za legacyą do Cara imci de proprio sumptu odprawioną, aby przez wniesienie summy na dzierżawę Rewiatycze, dobra, w województwie naszym leżące, stała się recompensa, per futuram constitutionem nie tylko do przyszłego regnanta, lecz y do całej rzeczy-pospolitey affektami naszeimi braterskimi zgodnie y iednostaynie pulsamus.

I. w. imci pana Ignacego z Kozielska Ogińskiego—oboznego w. x. Lit., przysłaną na seymik nasz expedycją, iako omni przyieliśmy veneratione, tak w interesse imci ratione ekonomii Bracławskiej na seymie, da Bóg, elekcyinym omnem spondemus promotionem.

A że podatek podymnego z dóbr ziemskich szlacheckich do dalszego tylko na tenczas był uchwalony seymu, ac tandem per iniuriam rerum od seymu pacificationis sub iugo tegoż ciężaru przez lat kilkanaście zostaiemy, że gens libera iustia freno dotąd ingemiscit; zaczym ante omnia za naypierwszy cel tutaj swobod y wolności naszych z tego ciężaru wyłamywać się przyrzekamy, dla czego y o nową abiuratę dymów, względem ruiny publici fati po abiuracie, tysiąc sześćset dziewiędziesiątego stały, starać się przyrzekamy sobie.

Interes w. imci pana Kazimierza Micuty—starosty Sumiliskiego ratione Surpitów cum attinentiis, Krewiczom antierius, a teraz per ius concessum actori przynależących dóbr, omnimode promowować, insimul z pretenzyą pp. Wotterów do successorów króla imści ut reguletur windykować spondemus.

In quantum by zaś z ichmość pp. rotmistrzów traktowych województwa na-



szego względem służby wojennej, który był awokowany ordynansem i. oświeconego xiążenia imci reymentarza wóysk w. x. Lit.; tedy na to mieysce i. w. imci pan pólkownik województwa naszego wolen y mocen będzie substituere inszego. Ponieważ zaś od tyle lat melioracya taryfy czopowego subsequi nie mogła, a dobra kapituły Wileńskiej, Braszewicze nazwane, w województwie naszym będące, podług taryfy importancyi recusant; zaczym, vigore laudi anterioris, in supplementum tego decessu, karczmy nie będące w taryfie województwa, iako y nowo przybyłe imci panu kontrahentowi tegoż podatku ad onus płacenia pociągać pozwalamy.

Jako zaś oyczystego dobra wszystkie recte factorum gesta osierociały oyczyny naszej providae et gloriosae mentis iaśnie oświeconego xiążenia imci pry-masa każdego ex civibus do powinney wzbudzaiać wdzięczności, tak y województwo nasze po Bogu teraz primo vicario, tę nie inną niesie regratificationis sponsią, tylko tę która dictat universus praecordii amor, że cum velo godności iego terraque stabit, nec ipsa conciderit, ipsa cadet.

Nie mnieysze od nas debetur podziękowanie i. i. o. o. iaśnie wielm. ichm. panom reymentarzom oboyga narodów pro conservatione publicae tranquillitatis, celebret una panegiris ambos, że hanc dulcedinem pacis utrzymują, a przez to immortale nomen suum gratis in pectoribus nostris zapisują.

Jus patronatus et gravamina a curia Romana pluribus reipublicae illata, fortiter manutenebimus circa vindicationem prerogativarum majestaticarum et rei publicae.

O oddalenie z Warszawy ministrów cudzoziemskich ante electionem insistemus iustum desiderium.

W. imci pana Marcina Lanckorońskiego

Paszkowskiego—półkownika i. k. mości, nie tylko w województwie naszym, ale w całej oyczyźnie sat abundanter zasłużonego, unanimiter acceptando, cavemus, aby strażnikowstwa polnego litewskiego w. imci pan Baranowicz, ad praesens strażnik polny Litewski, in praeiudicium pomienionego w. imci pana Paszkowskiego, synowi swojemu nie cedował.

Dzierżawę w. imci pana Pełki—czesznika Brzeskiego, Zalesie nazwaną, ut conservetur circa privilegium, instamus.

Chorągwi zaś pólkowniczej ponieważ i. w. imci pan pólkownik poruczeństwo wielm. imci panu Micucie, a chorążstwo w. imci panu Tarkowskiemu konferował; więc y my wszyscy tychże ichmość circa hanc functionem praesenti laudo legitimamus.

Poczty komu de iure et praxi antiqua stawić do elekcyi należy, aby, za wydaniem uniwersału od iaśnie wielm. imci pana pólkownika, takowe poczty compareant, postanawiamy.

I do tego laudum, aby się w. imci pan marszałek koła naszego, w osobie całego województwa, ad numerum tam nobilitatis frequentiam, dla skrócenia czasu, podpisał się, unanimiter wszyscy nemine contradicente, obligamus. Datum w Brześciu, in solito consiliorum loco, w kościele Augustiańskim, anno millesimo septingentesimo trigesimo tertio, miesiąca Julii siedmnastego dnia.

U tego laudum podpisy rąk, tak wielm. imci pana marszałka, iako też iaśnie w. w. ichmość pp. senatorów, dygnitarzów, urzędników, szlachty, obywatelów województwa Brzeskiego tymi słowy: Ignacy Sadowski—starosta Słonimski, marszałek koła rycerskiego seymiku anteelekcyjnego województwa Brzeskiego, sub vinculo konfederacyi ieneralney uniwersalney rzeczy-pospolitey—mp., Antoni Pociej—strażnik w. w. x. Lit.—półkownik województwa Brzeskiego,



Zygmunt Benedykt Chrzanowski—podkomorzy województwa Brzeskiego: mp., Franciszek Chrzanowski—łowczy, podstarości sędzia kapturowy województwa Brzeskiego—mp., Michał Pociey—starosta Rohaczewski, Antoni Wisłouch—grodzki y kapturowy województwa Brzeskiego sędzia, Paweł Kościuszko—pisarz grodzki y kapturowy województwa Brzeskiego, Wawrzyniec Eysmont—czeszni powiatu Grodzieńskiego, Kazimierz Ludwik Micuta—starosta Sumiliski, Ludwik Kościuszko—mieczny województwa Brzeskiego, Paweł Buchowiecki—podczaszy y rotmistrz województwa Brzeskiego, Jan p. Nesterowicz, Woyciech Grabowski—sędzia ziemski y sędzia kapturowy województwa Brzeskiego—mp., Dominik Buchowiecki—m. w. Brzeskiego, Michał Pełka—czeszni y sędzia kapturowy województwa Brzeskiego mp., Antoni Korowicki—sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Marcin, Antoni Lanckoroński Paszkowski—półkownicy i. k. mości, Stefan Tarkowski—miecznik województwa Bełskiego, sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Faustyn B. Kościuszko Siechnowicki — strażnik województwa Brzeskiego sędzia kapturowy województwa Brzeskiego—mp., Jan Suzin—stolnik Wołkowyski, sędzia kapturowy y rotmistrz województwa Brzeskiego, Stanisław Franciszek Piotrowicki—czeszni Styczewski, sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Tomasz Suzin—koniuszy województwa Brzeskiego, Jan Trembicki—łowczy Kiiowski, Woyciech Kościa Nastolski—Lewkowicki starosta, porucznik i. k. mości—mp., Marcin Ciołek Poniatowski r. i. k. mości.; Łukasz Sadowski, Adam Buchowiecki mp., Krzysztof Fiedziuszko, Antoni Sadowski, Stanisław z Chrzanowa Chrzanowski—p. województwa Brzeskiego, Jerzy Abramowicz Bielski mp., Antoni Bęklewski, Jan Paszkowski, Bartłomiej Głuszkiewicz, Maciej Sadowski,

Andrzej Jozefat z Milewa Jeziernicki—krayczy y sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Antoni Szolayski, Marcin Lachowicz, Ludwik Oboliński c. z. m., Wacław Laskowski, Jendrzey Laskowski, Jan Lachowicz, Marcin Hrabowski—chorąży i. k. mości, Onufry Charnowski, Antoni Mościcki, Jan Maleszewski, Jakub Antoni Izbiński mp., Antoni Przygodzki, Dominik Antoni Jahołkowski mp., Michał Łaszewski, Jerzy Buchowiecki, Symon Onichimowski K.—Jan Dymidecki, iako nieumiejętny pisma przy krzyżykach trzech †††, Samuel Błocki także przy krzyżykach ††, Karol Łukoński, Michał J. Jezecki—m. p. c., Antoni Borzecki, Jan Niepokoyczycki, Adam Baczkowski, Franciszek Michniewicz, Maciej Karol Januszkiewicz—skarbnik województwa Brzeskiego, Antoni Kościuszko, Dominik Żardecki mp., Kazimierz Zawisza, Woyciech Wyszyński, Mikołaj Starzyński, Dominik Sadowski przy krzyżykach trzech †††, Piotr Jaworski mp., Iwoni Żardecki przy krzyżykach trzech †††, Kazimierz Ludwik Micuta—starosta Sumiliski, Michał Pełka—czeszni Brzeski mp., St. Tarkowski—m. b., sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Alexander Zborowski, na tych tylko iako króla polaka mieć chce y sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Faustyn Kościuszko Siechnowicki, Marcin Kościuszko Siechnowicki—krayczy y sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Ludwik Kościuszko—mieczny województwa Brzeskiego, Piotr Kościuszko — komornik województwa Brzeskiego, Michał Buczyński—obozny województwa Brzeskiego y sędzia kapturowy, Marcin Sawicki — komornik ziemski, sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Jan Ancuta—s. B. Leon Bielski, Mikołaj Ancuta—w. Starodub., Mikołaj Turski, Dominik Turski mp. do tej konfederacyi poprzysiąwszy pod-



pisuie się ręką swą własną, Tomasz Suzin—koniuszy Brzeski, do tej konfederacyi poprzysiąwszy ręką mą własną podpisuie się, Woyciech z Konopnice Grabowski—sędzia kapturowy y sędzia ziemski Brzeski, exkluduiąc cudzoziemca, Michał Buchowiecki—sędzia kapturowy, do tej konfederacyi expleto iuramento podpisuie się, Michał Nestorowicz—starosta Oziatski, sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Franciszek Hrytwiński, Mateusz Urbański, Wawrzyniec Badowski, Mikołaj Dziwiatkowicz, Józef Bielski, Jan Laskowski—sk. Ch. mp., Franciszek Woruszyło, Jan Stanisław Halicki mp., Andrzej Jozefat z Milewa Jeziernicki—krayczy y sędzia kapturowy województwa Brzeskiego mp., Marcin Zuweński, Jan Popławski, Andrzej Trzaskowski, Geliasz Michałowski, Grzegorz Zadernowski, Samuel Bielski—c. w. k., Tomasz Ostrowski, Jan Blumski, Jakub Maszkiewicz, Ludwik Michałowski, Antoni Juchniewicz, Stefan Paiewski, Walerian Bielayczyc, Szczepan Józef Merło, Adam Jahołkowski, Franciszek Michałowski, iako nieumieiętny pisma, kładzie krzyż †, Józef Jahołkowski, iako nieumieiętny pisma, kładzie krzyż †, Wawrzyniec Piotrowicz, Kazimierz Szeniawski mp., Daniel Piątkowski, Jerzy Szeniawski, Jan Szeniawski, Dominik Chłodynicki, Jan Minichałocz, Maciey Grodzki, Jan Grodzki, Leon Grodzki, Józef Reszka, Marcin Grodzki, Jan Krupiecki, Kazimierz Zakrzewski iako nieumieiętny pisma, kładzie krzyż †, Józef Wiszniewski, Adam Raczkowski, Michał Limacz, Jan Maleszewski, Michał Korupatnicki, Felician Kościuszko Siechnowicki, Alexander Baierski, Piotr Ostrowski, iako nieumieiętny pisma kładzie krzyż †, Michał Sawicki, Ludwik Baierski, Jan Szymański mp, Antoni Tyszka, Jakub Wołkowyski, Jendzrey Michał Beklew-

ski — sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Jerzy Kirkin—r. b., Antoni Lachowicz, Michał Kirkin, Paweł Buczyński mp., Stanisław Zadernowski mp., Antoni Jahołkowski, Kazimierz Wiszniewski, Bazyli Zawiskowski, Piotr Florian Szuyski mp., Stanisław Krasnodelski, iako nieumieięcy pisma, kładzie krzyż †, Woyciech Popławski, iako nieumieięcy pisma, kładzie krzyż †, Tomasz Kamiński, iako nieumieięcy pisma, kładzie krzyż †, Antoni Brelski, iako nieumieięcy pisma, kładzie krzyż †, Jan Guzowski, Ioannes Deholti, Ignacy Połonski, Maciey Buchowiecki, Michał Gałenski, Stefan Kosmowski, Michał Horpiński, Leon Strzałkowski, Antoni Grabski, Ludwik Poziemhowski, Franciszek Imieniński, Jan Gaydowski, Antoni Kamiński, Tomasz Michał Grabowski, Jan Paszkowski, Józef Korycki, Walerian Kazimierz Bielayczyc, Kazimierz Przyszychocki, Kazimierz Ciołek Poniatowski, Ludwik z Chrznowa Chrzanowski starosta Rewiatycki mp., Kazimierz Wyganowski—s. t., Antoni Snieżko Błocki mp., Stanisław z Chrzanowa Chrzanowski p. w. b. m., Benedykt Szysztet mp. Piotr Makowski, Dominik Rudziński, Stanisław Blumski, Michał Blumski, iako nieumieięcy pisma, kładzie krzyż †, Piotr Lanckoroński Paszkowski mp., Krzysztof Bielski, Stanisław Werotynicki, Mikołaj Stanisławski, Józef Andronowski, Alexander Ostrowski, Konstanty Niełoiewski, Alexander Tywult—czesznik Trocki, Jan Buchowiecki, Józef Noziemkowski, do tej konfederacyi podpisujemy się, Józef Sterpiński, Jan Sterpiński, Kazimierz Pruszewski, Marcin Izbicki, Wawrzyniec Izbicki, Florian Izbicki, Jan Biernacki, Piotr Izbicki, Stefan Stołomiński, Józef Gadziański, Jan Turkuł, Stefan Izbicki, Tomasz Izbicki, Łukasz Kosmowski, Stanisław Łazowski, Stanisław Laskowski, Paweł



Popławski, Paweł Andronowski, Jan Gleziecki, Aug. Litwinowicz, Fran. Litwinowicz, Leon Hornostayski, Kazimierz Mirzyewski, Piotr Kamiński, Alexander Błocki, Antoni Bielski, Franciszek Rakowski, Ferdynand Dominik..., Antoni Jaholkowski, Bernard Pokorno, Józef Sterpiński, Michał Zditowiecki iako nieumiejący pisma kładzie krzyż †, Michał Olszewski, Jan Jedziewicz, Kazimierz Jzbicki, Stanisław Guzelf, Jan Woliński Daniel Dziewatkowicz, Jan Grocki iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Franciszek Mroczo, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Jerzy Bocianowski iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Stanisław Pelliski, Heronim Bosiacki, Andrzej Piskorski, Krzysztof Zakrzewicz, Jakub Tur—łowczy województwa Brzeskiego, Stanisław Kozłowski, iako nieumiejący pisma kładzie krzyż †, Michał Jankowski, iako nieumiejący pisma kładzie krzyż †, Alexander Buchowiecki, Jozefat syn, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Teodor Józef Błocki, Antoni Kościuszko Pisarzewicz, Michał Leszczynski, Lukasz Grabowski, Michał Fiedziuszko mp., Jan Grabowski, Wacław Żukowski, Stefan Michałowski, Gabryel Wołodkowicz, Sebastian Eysmont, Michał Borzecki, Stanisław Sawicki, Ludwik Osoleński, Łukasz . . . , Antoni Sadowski, Jan Owsiany mp., Piotr Fiedziuszko, Alexander Fiedziusko, Kazimierz Matusiewicz, Benedykt Szuyski, Kazimierz Szeniawski, Władysław Blumski mp., Jan Sawicki, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Jan Paiewski, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Łukasz Grabowski, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Jendrzey Zdzitowiecki iako nieumiejący pisma kładzie krzyż †, Mateusz Strzałkowski, Alexander Kułakowski, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Alexander Polkowski, Jan Jeleński mp., Heronim Sta-

niślawski, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Antoni Bartwicki, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Maciey Ruszczyc, Samuel Czerniewski, Eliaszkurkliński, Grehory Andronowski, Bazyli Andronowski, Antoni Szypilo, Mateusz Grodzki, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Jan Krzechowicz, Dominik Koscia, Woyciech Wyszyński mp., Andrzej Ignacy Sawicki mp., Paweł Gronowski, Michał J. Jezecki, Adam Buchowiecki p.—w. b., Onufry Chrzanowski—p. o., Jerzy Abranowicz, Antoni Bęklewski, Jan Bęklewski, Jan Piotr Bęklewski, Jan Antoni Sawicki—p. b., Michał Dobrzeniecki, Mateusz Grodzki, Marcin Andronowski, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Jan Andronowski, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Alexander Grodzki nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Józef Terpiłowski, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Wawrzyniec Kościuszko, Mikołaj Siestrzewitowski, Paweł Gayski mp., Wawrzyniec Regi, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Andrzej Zahorski, Symon Tur, Jan T. Trzeciński—r. t. r., Andrzej Abramowicz, Józef Dotkiewicz, Franciszek — Xieżepolski, Kasper Kościuszko, Jendrzey Jaholkowski, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Ignacy Żukowski, Stanisław Sawicki, Leon Tur, Ludwik Tur, Antoni Bogucki, Mikołaj Tur, Leon Olszański—w. B., Jakub Olszański, Alexander Jundził, Mateusz Jundził, Piotr Makowski, Stanisław Krasnodemski, Alexander Kaliski, Mikołaj Dziewiętkowicz mp., Maciey Szabliński, Paweł Sawicki, Jan Borucki, Alexander Sawicki, Michał Pacewski, Marcin Andronowski, Adam Sawicki, Franciszek Jaholkowski, Jezy Sawicki, Walerian Krupicki, Stefan Sawicki, Marcin Kaczyński, Michał Urbański, Mateusz Jaholkowski, Franciszek Imielnicki, Jan Bułhak, Kazimierz Żukowski, Piotr Kamieński, Alexander Kamieński,



iako nie umiejący pisma kładzie krzyż †, Gabryel Antoni Fiedziuszko, Józef Malaski Guzelf, Stefan Baranowski, Symon Szweykowski, Alexander Tywult, Jan Skalski—wice-regent grodzki Brzeski, Andrzej Thadeusz Downiant mp., Jan Niepokoyczycki przysięgłem, Marcin Antoni Paszkowski—półkownik i. k. mości do tej konfederacyi po przysięgszy podpisuję się: Stanisław Antoni Lewkowicz, Łukasz Jahołkowski—p. Bracławski, Jan Suzin, Jan Szyrma—r. i. k. mości, Piotr Zaręba, Stefan Ostrowski, Gabryel Turski, Heliasz Worotynicki, Samuel Błocki, Kazimierz Tomaszewicz, Paweł Popławski, Michał Czerniewski, Teodor Ancuta, Michał Andrzejewski, Xawery Turski, Jakub Czarnocki, Michał Andronowski, Tomasz Turski, Marcin Sarnowski, Jan Hubarowicz, Alexander Ursyn Niemcewicz mp., Benedykt Antoni Montwid Narkuski mp., Franciszek Antoni Narkuski mp., Stefan Michał Bykowski Selalyski, Józef Skierwin Krupicki, Andrzej Toczycki, Marcin Hruszkiewski, Michał Krahelski, Woyciech Biszewski, Antoni Badewski, Franciszek Dąbrowski, Piotr Wołkowyci, Franciszek Krupicki, Józef Połonski, Michał Skalski, Kazimierz Zdzitowiecki, Antoni Pleaszewski, Jakub Jzbicki mp., Teodor Jzbicki, Józef Jahołkowski, Bogusław Dzieńkowski, Jan Jahołkowski, Józef Skalski Rzeczycki, Antoni Hornowski mp., Andrzej Ostromeccki, Bazyli Bohusławski, Andrzej Jahołkowski, Leon Saikowski, Benedykt Franciszek Buchowiecki—skarbnik y sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Wincenty Józef Buchowiecki mp. Jan Rebicki—łowczy Kiiowski mp., Karol Bielski—czesnik Owrocławski, Krzysztof Rucki mp., Kazimierz Rewald Jezierski mp., Kazimierz z Dęby Balicki mp. Krzysztof Hohol iako nie umiejący pisma kładzie krzyż †, Felicyan Zadernowski, Zachariasz Lesiecki, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Jan Kazimierz Gliski, Jan Mosacki r. i. k. mości, Tomasz Ciechanowski, Adam Chmielewski, Antoni Piotrowski, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Woyciech Zadernowski mp., Jan Bęklewski, Jendzrey Bęklewski, Michał Zawadzki, Mateusz Urbanski, Jgnacy Burczak, Mateusz Bohusławski, Jakub Laskowski, Andrzej Wiszniewski, Symon Wiszniewski, Antoni Wiszniewski, Leon Wysłowski, Jan Sądecki, Jan Mysłowski, A. Michał Zaleski, Ludwik Litwinowicz, Jan Piątkowski, Teodor Stefanowski, Mateusz Stefanowski, Kazimierz Kirsza, iego-mość pan Michał Bęklewski, imię pan Marcin Zarzecki, Samuel Laskowski, Stefan Sacewski, Kazimierz Laskowski, Wawrzyniec Bękowski, Jan Kulon, Jan Paiewski, Kasper Naracewski, Marcin Grodzki, Antoni Niemira Stanisław Szypniewski, Michał Pawłowski, Stanisław Kozłowski, Paweł Mikulski, Walerjan Łyszczyński, Wiktoryn Łyszczyński, Daniel Kandzierzawski podpisuję się, Jan Łyszczyński, Antoni Tadeusz Laskowski, Franciszek Łyszczyński, Piotr Hornowski do tej konfederacyi podpisuję się, Stanisław Laskowski, Paweł Poniatowski mp., Jan Błocki Snieszko mp. Antoni Borzecki, Józef Onichimowski, Adam Jan Milanowski, Józef Błocki Snieszko, Marcin A. Grabowski—chorąży i. k. mości, Krzysztof Laskowski, Jan Sawicki, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Daniel Bosiacki, Michał Bęklewski—i. a. k. p. s., Antoni Mościcki, Józef Nornicki, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Władysław Lachowicz, Michał Jzbicki, Antoni Krahelski, Bartłomiej Głuskiewicz, Romuald Franciszek Żardecki, Woyciech Bohusławski, Michał Żardecki, Stanisław Bohusz, Dominik Żardecki mp., Stanisław Krahelski, Marcin Piekarski, An-



toni Łyszczynski, Alexander Franciszek Kosciukiewicz, Józefat Franciszek Jezernicki, Dominik Witanowski, Jakub Krahelski, Ignacy Mroczo, Dominik Jahołkowski, Franciszek Michniewicz, Wincenty Zdzitowiecki, Michał Buchowiecki, Antoni Bazyli Beklewski, Bartłomiej Zalewski, Antoni Markiewicz, Jakub Kulżyński, Dobek Czeszpuzyrski mp., Heronim Beydo, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Jan Mioduszewski iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Jakub Mioduszewski, Krzysztof Genzelski, Jan Strumiła, iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Mikołaj Lipka, kładzie krzyż †, Michał Dobrzyniecki kładzie krzyż †, iako nieumiejący pisma, Jakub Kobylanski, iako nieumiejący pisma kładzie krzyż †, Michał Piwonia Zahorski Wyskow, Antoni Werexa, Karol Ostromecki, Woyciech Kobylanski, Franciszek Zakowski, Mikołaj Zawisłowski, Karol Ostromecki, Elias Izbiński Franciszek Zakowski mp., Andrzej Żardecki mp., Leon Żardecki mp., iako nieumiejący pisma, kładzie krzyż †, Kazi-

mierz Fiedziuszko, Jan Fiedziuszko, Paweł Krukowski, Mikołaj Tur, Wawrzyniec Pelarno, Antoni Bobrowski, Stanisław Jędrzejewski, Dominik Grabowski, Józef Grabowski, Piotr Przegaliński, Jan Przyłucki, Jan Osowski, Mikołaj Połński, Mikołaj Radecki, Samuel Bielikowicz, Dawid Bielikowicz, Jan Hruszewski, iako nieumiejący pisma kładzie krzyż †, Karol Ostromecki, Mikołaj Antoni Tur mp., Franciszek Hrytwiński, Michał Grzenski, Ignacy Bortnowski mp., Paweł Zdzitowiecki, Jakub Buchowiecki, Antoni Tabenski, Stefan Buchowiecki, Leon Onichimowski, Jan Dymidecki, Wacław Gierokowski, Hrehory Krupecki, Sebastyan Kruszynski, Dominik Sienkiewicz, Marcin Lachowicz.— Które to takowe laudum seymiku ante-elekcynego województwa Brzeskiego, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich Brzeskich, insimul z podpisami rąk ichmość panów obywatelów województwa Brzeskiego, przyjęte y wpisane.



1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2849—2851.

**381. Универсалъ маршалка рѣчи-посполитой Антонія Понинскаго запрещающій укрывательство грабителей почтъ.**

Коронный инстигаторъ и маршалокъ сконфедерованной рѣчи-посполитой симъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнiя, что въ послѣднее время завелись въ царствѣ Польскомъ неслыханные разбойники, нападающіе на почты и проѣзжающихъ, грабящіе ихъ имущества и нерѣдко весьма важныя депеши, позволяли себѣ крайнiя безчинства, какихъ не дѣлаютъ даже непріатели. Такъ какъ объ этомъ жаловалась уже польскому правительству Русская императрица, съ обѣщаніемъ жестоко преслѣдовать не

только пойманныхъ разбойниковъ, но и лицъ, дающихъ имъ убѣжище, за тѣ грабительства, которымъ подвергаются русскіе курьеры и русскіе люди; то онъ, маршалокъ, и предостерегаетъ обывателей—не потакать таковымъ разбойникамъ, не укрывать ихъ у себя, а выдавать войскамъ Русской императрицы подъ опасеніемъ, за несоблюденіе сего, видѣть изъ своихъ имѣній груду развалинъ. При этомъ и самъ маршалокъ обѣщаетъ жестоко казнить таковыхъ преступниковъ своимъ собственнымъ судомъ.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego, miesiąca Nowembra dwudziestego trzeciego dnia.

Na urządzie i. k. mości grodzkim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, stanowszy personaliter imć pan Adam Strzałkowski, sługa i. o. xięcia imści wojewody Nowogródzkiego, regimentarza woysk w. x. Lit., uniwersał niżej wyrażony ad acta grodu Brzeskiego ku wpisaniu podań, cuius tenor sequitur talis:

Antoni Łodzia Poniński—instygator koronny y rzeczy-pospolitey zkonfederowaney marszałek. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie iednak i. ww. ichmość panom y braci do wiadomości donoszę: iż, ponieważ niektórych ludzi zapamiętała na oyczyznę y siebie samych pokazuie się śmiałość, communia gentium violando iura, które y sami nieprzyiaciele obserwują, że poczty y wszelkich kurierów po drogach publicznych napa-

daia, rewiduią, zabiią y zabieraią, listy magnae importantiae różnych prywatnych osób otwieraią y wiele gwałtów nie tylko im, ale y innym podróżnym z woysk nayiaśnieyszey monarchini Rossyiskiey, po różnych mieyscach y traktach, swowolę czynią; więc iestem przestrzeżony od i. w. imć pana grafa Levenvalda,—pełnomocnego posła nayiaśnieyszey monarchini Rossyiskiey, że ieżeli się od takich excessów nie wstrzymaią, że nietylko tych gwałtowników, iuxta demerita traktować każe, ale y tych mieć będzie pro complicibus, którzyby kolwiek z niemi mieli porozumienie, albo im w swoich dobrach liberam pozwolili commorationem, victuale, noclegi, także innych pozwolili potrzeb y nie dawali znać o nich oficerom poblížszym woysk wspomnionych.—Zabiegaiąc tedy wszelkim inconveniencyom, a z tey okazji indemnitati ichmość panów dziedziców y possesorów, żeby dobra ich niepodpadły nieuchronney ruinie, wcześnie przestrzegam, aby emandando swoją niewinność, takowym excessivis żadney w dobrach swoich nie dawać subsistencyi;



owszem omni possibili modo aby ich poskramiali, albo do poblizszych woysk nayiasnieyszey monarchini Rossyiskiey o nich znać dawali. Ex munere meo, nie tylko to donoszę, oraz przestrzegam, że y sam w sądzie moim in tali casu złapanych criminaliter sądzić będę. Na co, dla lepszey wagi, ręką własną przy pieczęci moiey podpisuję się.—Datum

w Warszawie, dnia dwudziestego trzeciego miesiąca Października, roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego trzeciego.

U tego uniwersału podpis ręki przy pieczęci takowey: Antoni Łodzia Poniński, confoederationis generalis marszałek. Który to takowy uniwersał iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpi-sany.

1733 r.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2833—2836.

382. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства въ Чернавчицахъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ Чернавчицахъ, по причинѣ занятія г. Брестя войсками Россійской императрицы, постановили:

1) Собрать сполна весь провіантъ, назначенный съ воеводства городскими властями для продовольствія русскаго гарнизона, находящагося въ Брестской крѣпости, подъ командой бригадира Давыдова—въ слѣдующемъ количествѣ: съ каждаго дыма—по шанку ржи, по шанку овса, по осминѣ крупъ и по три пуда сѣна.

2) Если что нибудь останется отъ этого провіанта, то излишекъ сохранить впредь до дальнѣйшаго распоряженія воеводства.

3) Для устраненія обоюдныхъ неудовольствій,

могущихъ возникнуть отъ неаккуратнаго вноса жителями означеннаго провіанта, назначить двухъ комиссаровъ, которые специально и должны будутъ заняться какъ собраніемъ его по имѣніямъ, такъ и правильною выдачею войску. Комиссары изъ остатковъ могутъ получить вознаграженіе въ слѣдующемъ размѣрѣ: съ каждаго дыма по пивному гарницу ржи и овса и по квартѣ крупъ.

4) Для лучшаго обезпеченія жителей отъ могущихъ совершиться со стороны русскихъ войскъ наѣздовъ и насилій, снарядить особое посольство въ русскому бригадиру и просить у него справедливости и защиты.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego trzeciego, miesiąca Nowembra dziewiątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stante interregno, comparens personaliter imię pan Władysław Blumski, te laudum ad acta grodu Brzeskiego подаѣ, tenore sequenti pisane:

My dygnitarze, urzędnicy ziemscy,

grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, nie mogąc mieć naszych obrad in solito loco, w Brześciu dla wielkey tam frequencyi ludzi woyskowych nayiasnieyszey Imperatorowey ieymości państw Rossyiskich, tedy ziechaliśmy się tu do miasteczka Czarnawczyc na konferencyą naszą braterską, dla uczynienia porządku, iakim byśmy mogli regularnie suplement postanowić dla garnizonu teyże nayiasnieyszey Imperatorowey ieymości, w Brześciu będącego, za rekwizycyą w. imię pana



Dawłdowa, brygadyera, naywyższego nad tym garnizonem kommandanta.

Gdzie naypierwey taryfę, przez w. ichmość panów urzędników grodzkich województwa Brzeskiego wydane, approbuiemy, y według tey taryfy prowiant niżey specyfikowany, to-iest: z dymu iednego—żyta szanek ieden, owsa szanek ieden, krup ośminę iedną miarą łasztową, strychem przez imć pana wice-namiesnika województwa Brzeskiego pieczętowaną, siana pudów trzy, to-iest, wóz ieden,—importare wszyscy ieneraliter, nemine excepto, z dobr dziedzicznych szlacheckich, dożywotnich y duchownych, bez renitencyi, do Brześcia do ichmość panów kommissarzów od nas obranych submituiemy się.

Za których kommissarzów obraliśmi unanimiter ichmość panów Pawła Poniatowskiego y Władysława Blumskiego, obywatelów województwa naszego, obliguiąc ichmość fide, honore et conscientia, ażeby ten prowiant quam fidelissime, bez żadney depaktacyi, odbierali y dyspensowali, z odebrania onego in scripto każdego oddającego kwitowali y tych kwitacyi registr, seorsive pisany, przy sobie konserwowali dla należytey in futurum naszej inwestygacyi y swoiey iustyfikacyi, a od ichmość panów kwartmistrzów Moskiewskich, czyli od kogo będzie należało, z dyspozycyi wyż rzonego w. imć pana brygadyera kwitacye także in scripto odbierali. In quantum by zaś iaka superata tego prowiantu przy ichmość panach kommissarzach naszych zostawała, tedy obstringimus ichmość arctissime, ażeby ta superata do dalszey województwa naszego dyspozycyi, pro exigentia ulteriori, konserwowana była; z którey superaty w przysłym czasie kalkulować się województwu naszemu ichmość panowie kommissarze tenebuntur.

Niemniey y w tym obliguiemy ich-

mość panów kommissarzów naszych, ażeby z tego prowiantu, który odbierać będą adaequate kompensowali tym ichmość, u których zboża, w spichlerzach Brzeskich będące, pozabierane są y iuż pro persoluto od garnizonu Rossyiskiego przyięte; ta zas rekompensa ma być czyniona według attestacyi imć pana wice-namiesnika Brzeskiego y według kwitów Rossyiskich.

Recompensando fatygę y pracę ichmość panów kommissarzów naszych z każdego dymu, podług taryfy ichmość podaney, po garncu iednym szynkowym piwnym żyta, a po drugim takowey że miary Brzeskiey garcu owsa y po kwarcie iedney krup z superaty tegoż prowiantu, która evidenter znayduie się, naznaczymy y uchwalamy.

Oraz plenariam potestatem tym że ichmość panom kommissarzom naszym daiemy autoritate praesentis congressus nostri, ażeby do wszelkich ieneraliter dobr, nemine excepto, szlacheckich, dziedzicznych, dożywotnich y duchownych, in casu renitentiae, toiest, za niewniesieniem należytego według taryfy prowiantu, delaty ludziom woyskowym, Rossyiskim, quam fidelissime według taryffy, sobie oddaney, wydawali.

A żebyśmy, po takowey naszej ad requisitionem w. imć pana brygadyera łatwości, in contribuendo pretendowanego prowiantu wszelką securitatem od niazdów, violencyi y impetycyi wszelkich od ludzi Rossyiskich, pod kommandą imści będących, w domach naszych mieć mogli, pro exigenti uznaliśmi uprosić ex medio nostro w. w. ichmość panów Michała Nesterowicza—starostę Oziackiego y Franciszka Piotrowickiego—czesznika Latyczewskiego, sędziów kapturowych województwa naszego, za posłów do pomienionego w. imć pana brygadyera, obliguiąc ichmość panów posłów naszych, ażeby desideria nasze, w instrukcyi ich-



mość seorsive daney, activitate et dexteritate sua, wszelkiey naszej wdzięczności pewni będąc, quam fidelissime promowować cheieli.

Które to resultatus congressu naszego, pro exigenti circumstancia postawione, rękoma naszymi podpisuiemy. Dat. w Czarnawczycach roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego trzeciego miesiąca Nowembra siódmego dnia.

U tego laudum podpisy rąk w. ichmość panów obywatelów województwa Brzeskiego y urzędników temi słowy: Franciszek Chrzanowski—łowczy y podstarości sądowy y sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Antoni Wisłouch—s. g. Brzeski, Jan Suzin—s. B., Ale-

xander Owsiany, Stanisław M. Grodecki, Krzysztoph Witanowski—s. k. w. Brzeskiego, Tomasz Suzin, Jakub Połoński, Michał Żardecki—Józef Kościa, Antoni Adamowicz, Dominik Buchowiecki—mp., Marcin Chrzanowski, Kalixty Hornowski, Ludwik Jan Żardecki, Alexander Buchowiecki, Józef Sawicki, Michał Nesterowicz star. Oziat., Franciszek Piotrowicki—s. k. w. B., Antoni Czerniewski, Józef Łazniewski, Józef Witanowski z Szykiewicz. Które to takowe laudum, za podaniem onego ku aktykowaniu przez wyż wyrażoną osobę, jest do xiąg grodzkich Brzeskich de verbo ad verbum przyjęte y wpisane.

## 1733 r.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2845—2847.

383. Ординансъ князя Вишневецкаго о томъ, чтобы всѣ партіи въ теченіи одного мѣсяца покорились власти Августа III-го и существующему порядку.

Миханъ Гервасій Корибутъ князь Вишневецкій—канцлеръ и генеральный полководецъ войскъ в. кн. Литовскаго симъ ординансомъ предписываетъ всѣмъ партіямъ, не признающимъ надъ собою власти Августа III-го, или покориться

своему законному государю въ теченіи одного мѣсяца и получить отъ него прощенье, илиже подвергнуться лишенію чести и имуществъ за непослушаніе, безъ всякаго суда и росправы, по силѣ дарованной ему неограниченной власти.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościem sądowym województwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, stanowszy personaliter imść pan Adam Strzałkowski—sługa iasnie oświeconego xiecia wojewody Nowogródzkiego—r. w. w. x. Lit., ordynans niżej wyrażony ad acta grodu Brzeskiego ku wpisaniu podał, cuius tenor sequitur talis:

Michał Serwacy Korybut—na Zbarażu

y Wiszniowcu xiąże Wiszniewiecki, hrabia na Dolsku, Dombrowey, Brahinu y Komarnie, kanclerz w. w. x. Lit. y generalny woysk w. x. Lit., reimentarz, Piński, Gliński, Tucholski, Wilkowsky, Wilkiski, Kirsniański etc. starosta, w. w. ichmość panom półkownikom, porucznikom, chorążym, namiesnikom, rotmistrzom y całemu in genere rycerstwu polskiego autoramentu, i. w. w. ichmość panom generałom, półkownikom, obeszterleutnantom, maiorom, kapitanom y wszystkim wyższej y niższej ofice-



rom, tudzież wszystkim in genere et specie żołnierzom cudzoziemskiego zaciągu woyska w. x. Lit., po zaleceniu chęci moich, do wiadomości donoszę. Lubo niektórzy ichmość woyska w. x. Lit. facto, sobie samym nocive stale zaś na oyczyznę crudeli, wyłamali się tak proprio motu, iako też alieno movente spiritu, z własney nad sobą zwierzchności, mimo wszystkie prawa, privilegiatas potestates wetuiące y mimo wszystkie konstytucye seymu nad woyskiem officia utwierdzające, tudzież mimo świeższej konfederacyi, też same veteris reipublicae sancita utrzymujące y approbujące, przecież taż sama zwierzchność y władza moia regimentarska od nikogo dependencyi nie znaiąca, ani na żadne cenzury y głosy zarabiająca tych wszystkich, których temporum iniuria illicito foedere iunxit, chcę, iak znowu, ab eo solve nexu y gdy o to ad iurata marti pectora z moim udaie się affektem, nie ustapię, że sami w. m. panowie tey przestrogi będziecie sequaces, które prawa, zwyczaie y sama słusność każdemu na oczy pokazują, że wszelkie takie actus et illicita media excidiis et privatione vitae ac honoris konczyć się zwykły. Co ażeby każdemu z obywatelów teyże oyczyzny et ex concivibus nie szkodziło, daie czas y

frysz do poprawy—spatium iednego miesiaca od publikacyi tego uniwersału, niechcąc potrzebnego zawsze woyska na obronę oyczyzny vi et armis aggredi, y ktoby kolwiek in hoc spatio, czy kto z chorągwiami czyli pojedynkiem, chciał przystąpić, wszelki pardon deklaruję y do respektów ichmość Augusta trzeciego zalecić bez żadney ode mnie zemsty et sine ulla privatione szarż y honoru; co na miejscu moim y iasnie oświecony xiąże imść woiewoda Nowogródzki reymentarz partyi woyska, ode mnie w komendę danego fides intencyi moich interpreter zachowa inviolabiliter. Do którego aby się każdy mógł bez szkrupułu odezwać y przystąpić in meliorem fide tym uniwersałem moim upewniam y assekuruję, a na większy dowód ręką własną podpisuje się. Dan w Warszawie, dnia ósmego miesiaca Nowembra, roku Pańskiego tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego.

U tego ordynansu podpis ręki przy pieczęci woyskowej takowy: Michał xiąże Wiszniowiecki — r. w. w. x. Lit. y g. w. r. Innotacya liter na tym ordynansie takowa: w. d. p. w. x. Lit. Który to takowy ordynans iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.



1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2853—2855.

**384. Универсалъ Новогородскаго воеводы Николая Радивиля Брестскому дворянству о высылкѣ депутатовъ на сеймики въ Чернавчицы.**

Николай Фаустинъ князь Радивиль—воевода Новогородскій и командующій войсками в. кн. Литовскаго симъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія обывателей Брестскаго воеводства, что новый король—Августъ III уже находится въ предѣлахъ царства Польскаго и, если они, обыватели, пришлютъ своихъ депутатовъ на конфедерацію въ Чернавчицы, съ каждаго

тракта по 2 человека, то онъ обещаетъ имъ употребить всѣ зависящія отъ него средства къ удаленію изъ Брестской крѣпости гарнизона, а изъ Брестскаго воеводства—московскихъ людей, расположенныхъ въ немъ въ качествѣ союзниковъ противъ непріятеля новаго короля, намѣревающагося вступить въ предѣлы Польши наступающей зимой.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego, miesiąca Nowembra dwudziestego trzeciego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, stanowszy personalliter imć pan Adam Strzałkowski—sługa iasnie oświeconego xięcia imści wojewody Nowogródzkiego—regimentarza woysk w. x. Lit., uniwersał na seymiki województwa Brzeskiego wydany, ad acta grodu Brzeskiego ku wpisaniu podał, cuius tenor sequitur talis:

Mikołaj Faustyn, xiąże na Ołyce, Nieświeżu y Klecku, hrabia na Szydłowcu, Mirze y Krożach Radziwiłł—wojewoda Nowogródzki y regimentarz woysk w. x. Lit., iasnie oświeconym ww. ichmość panom senatorom, ministrom, dygnitarzom, ziemskim, grodzkim—urzędnikom, rycerstwu, szlachcie województwa Brzeskiego obywatelom m. w. m. panom y braci, po zaleceniu usług moich nie tylko uniwersalne, ale y partykularney każdemu z osobna uniżoności donaszam. Iż nie wkraczając w remonstracyą na

dwóch terazniejszych convocationis et electionis seymach ab aevo wolnego całej rzeczy-pospolitey naszej głosu praw y swobod szlacheckich, raczey tego wszelkiego, in quo salus pendebat z gruntu per malevolos wywrócenia y złamania regimentarza, a powtórnego, które było ab anno millesimo septuagesimo ad annum millesimum septingentesimum decimum pociągnięcia przed maiestatem Bożym, to-iest, powietrza, głodu, ognia y woyny oddalenia modłą y błagaia, lecz do zaszłych od współbraci naszych pod Warszawą manifestem neimniey do i. w. w Bogu nayprzewielebniejszego imści xiędza Hozyusza—biskupa Poznańskiego denuncyacyi y i. w. imć pana Ponińskiego—marszałka zkonfederowaney rzeczy-pospolitey uniwersałów dyrekcie referuje, z tego zaś terazniejszego w zacięciu nieszczęśliwey rewolucyi na dwoie współbraci rozdzielenia, ze złą y przeciwną fakcyą z placu electionis y do Gdańska wstąpienia powracając, ogłaszam, iż z łaski Bożej król nasz Polski iest (niech długo żyje) August trzeci cum aliis principalibus, xiąże Saski y elektor, actu iuż w granicach polskich iako pater patriae będący, z któ-



rym do Króla królów, za zjednoczeniem rozproszoney trzody naszej szlacheckiey, wołać możemy: mala nostra pelle, bona cuncta pone! Azali też miły słodkiey pamięci za oycy iego niedawno przeszley powróci pokóy. A że auxiliarne woyska Rossyiskie, szukając swego nieprzyjaciela, broniąc mu transportu do oyczyzny naszej, zimnym wiatrem przez morze przybyć chcącemu, nie dopuszczając nas sąsiad swoich w zdzierstwo y łupieżstwo, wkroczyć tu musieli nie bez uprzykrzenia w marszerunkach prowiantami y furazami; dla tego tedy aby się iak nayszybciej z prześwietnego województwa Brzeskiego wyprowadzić mogły, pro consultatione generali anno praesenti pro die prima Decembris przy w. w. ziemskich, grodzkich urzędnikach z każdego

traktu po dwóch w. m. panów do Czarnawczyc zapraszam, gdzie ieżeliby się w. m. panowie ad expeditum confoederationis Varsaviensis actum przystąpić raczyli, usilnie w tym moje starania dołożę, że iako garnizon Brzeski tak y wszystkie pomienione auxiliarne woysk Rossyiskich ludzie z prześwietnego województwa Brzeskiego ustąpią. In fide podpisuję się przy pieczęci. Dat. w Brześciu die vigesima secunda Novembris, anno millesimo septingentesimo trigesimo tertio.

U tego uniwersału podpis ręki i. o. xięcia imści wojewody Nowogródzkiego przy pieczęci onego takowy: Mikołay Faustyn Radziwił, wojewoda Nowogrodzki, regimentarz woysk w. x. Lit. Który to takowy uniwersał iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

## 1733 r.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2857—2860.

### 335. Универсалъ генералъ-аншефа войскъ Россійскихъ Петра Ласси Брестскому дворянству о доставленіи войскамъ провіанта.

Генералъ-аншефъ Россійскихъ войскъ Ласси симъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣденія, что, присланный съ войсками въ предѣлы рѣчи-посполитой по волѣ Россійской Императрицы въ качествѣ союзника для защиты польскаго государства отъ посягательствъ Станислава Лещинскаго, отъ приказалъ своимъ войскамъ вести себя какъ можно скромнѣе и не дѣлать жителямъ при этомъ притѣсненій и насилій. Посему онъ приглашаетъ обывателей Брестскаго воеводства поспѣшить доставкой ему надлежащаго провіанта, воздерживаться отъ непріязнен-

ныхъ дѣйствій, не дѣлать нападеній на русскія войска, не прятаться въ лѣсахъ, а лучше сидѣть дома; въ противномъ же случаѣ, всякихъ непокорныхъ лицъ, какъ бунтовщиковъ онъ будетъ считать своими непріятелями. При семъ онъ подтверждаетъ, чтобы какъ можно скорѣе былъ изготовленъ тарифъ и раскладка поборовъ на продовольствіе войскамъ, присовокупляя, что только тѣ изъятія будутъ приниматься въ расчетъ, которыя выйдутъ изъ канцеляріи гр. Левенвольда, или же за его же собственною подписью.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego trzeciego, miesiąca Nowembra dwudziestego trzeciego dnia.

Na urządzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede

mna Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, stanowszy personaliter imć pan Adam Strzałkowski—słu-



ga i. o. xięcia imści woiewody Nowogródzkiego—regmentarza woysk w. x. Lit., uniwersał nizey wyrażony ad acta grodu Brzeskiego ku wpisaniu podał, cuius tenor sequitur talis:

Nayiaśnieyszey Imperatorowey iey mości Rossyiskiey, pani a pani moiey miłościwey, woysk generał ancheff, świętego Alexandra Newskiego orderu kawaler y gubernator xięstwa Inflantskiego Piotr Lassy, Jaśnie o. i. w. wielmożnym ichmość panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom, y całemu rycerstwu stanu duchownego y świeckiego y wszystkim in genere obywatelom, w koronie polskiey y w. x. Lit. zostaiącym, moim m. panom, przy zaleceniu chęci y usług moich przyiacielskich do wiadomości podaie. Że iako nayiaśnieysza Imperatorowa iey mość, zachowuiąc przyiazń swoią sąsiedzką z nayiaśnieyszą rzeczą-pospolitą, nie miała y niema nigdy inszey intencji, tylko dalszą kontynuacyę teyże przyiazni, tak też dała mi wyrazny ordynans na weyście z woyskami iey Rossyiskimi w państwa koronne y w. x. Lit. szczegulnie tylko z okazji wziętego gwałtownie na tron od niektórych ichmościów Stanisława Lesczyńskiego, którego, iako nieprzyiaciela swego, szukać y od iego adherentów, ciemiężących własną oycyznę, uwolnić kazała; oświadczyłem ia tedy iuż w. m. panom marszerowanie moje z woyskami pomienionemi z taką skromnością et cum omni disciplina militari, aby nikomu z obywatelów szkody nie było y krzywdy, iako uniwersałami upraszałem o wczesne zwożenie prowiantów y supplementów dla wspomnionego woyska Rossyiskiego, aby się nieprzykrzyć furażowaniem y nie niszczyć kraiu. Które naprzykrzenie że się iuż musiało stać, gdy za czasu nie wydaia taryf ichmość

panowie officialistowie kancelarii koronney, ani dyspozycyi nie czynia, (do których należy), tak powtórnym tym uniwersałem upewniam nietylko przyiacioł naszych, ale same nieprzyiaznych nam, maiętności, osobliwie dobra Łowickie xięcia imści primasa y ichmość duchownych, że nad prowiant y suplement dla ludzi y koni y to tak, aby y ci, co daia, mieli żywność, y ci, co żadaia y upraszaia na auxiliarne woyska, mieli proporcjonalne do magazynów prowianty. Po którym wydaniu prowiantów, żadney przykrości, ani furażowania mieć nie będą, byle w domach swoich siedzieli, a tu się po borach y lasach nie ochraniali, albo podjazdów na woyska Rosyiskie nieprzyiacielskich nie prowadzili y swywolnych kup y zaciągów nie przechowywali, y owszem o takich buntownikach wiadomość dawali, a my zawsze po przyiacielsku z przyiaciołami postapiemy, zaś nieprzyiaciołom bronić się deklaruiemy y tych, którzy by albo korespondenciami lub innym sposobem z nieprzyiaciołami naszymi nie przestawali, za nieprzyiacioł mieć będziemy. Taryfy aby były wydane usilnie upraszamy, y dyspartyment aby był uczyniony bez aggrawacyi iednych dobr od drugich, y o to nie zapominam prosić y w tym przestrzegam, że lubo libertacyę z kancelaryi i. w. imć pana grafa Lewenwalda, iako y z moiey wychodzącą, iednak ci ichmość do prowiantów proporcjonalnych należeć powinni, którzy biorą libertacye w drogach, domach, dworach, te wszelkie bespeczeństwo mieć będzie każdy, assekuuię, y nato się wszystko podpisie przy przyciśnieniu pieczęci moiey.

U tego uniwersału podpis ręki, przy pieczęci, takowy: Peter Lassy. Który to takowy uniwersał do xiąg grodzkich Brzeskich iest podany y wpisany.



1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2879—2785.

**386. Постановленіе дворянства Брестскаго воеводства на сеймикъ въ Чернавчидахъ.**

Дворяне Брестскаго воеводства, не могли собраться на сеймикъ въ г. Брестъ, по причинѣ занятія его русскими войсками, и собравшись въ Чернавчидахъ, по избраніи сеймоваго маршалка, по выслушаніи реляцій отъ примаса Гозія и инстигатора генеральной конфедерации Понинскаго постановили:

- 1) Признать королемъ польскимъ недавняго электора, Саксонскаго принца, Августа III-го.
- 2) Для упроченія мира внѣшняго и внутренняго, а равно и для устраненія чужеземныхъ русскихъ войскъ—приступить къ конфедерации и сейчасъ же учинить въ этомъ присягу.
- 3) Лицъ, находящихся въ отсутствіи, духов-

наго и свѣтскаго званія, также обязать присягой въ городскомъ судѣ и свидѣтельства объ учиненіи оной представить королю и рѣчи-посполитой.

4) По засвидѣтельствованіи вѣрноподданства новому королю, просить главнокомандующаго войсками в. кн. Литовскаго Николая Радивиля ходатайствовать о выводѣ русскихъ войскъ изъ предѣловъ Брестскаго воеводства.

5) Для сохраненія шляхетскихъ свободъ и вольностей отрядить на коронацію депутатовъ со стороны воеводства и снабдить ихъ надлежащею инструкціей.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego, miesiąca Decembra trzeciego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mna, Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, stanowszy personaliter imść p. Michał Denisewicz—sługa w. imci pana Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit. y marszałka seymiku województwa Brzeskiego, laudum seymiku tegoż województwa, w Czarnawczycach expediowanego, ad acta grodu Brzeskiego ku wpisaniu podał, cuius tenor sequitur talis:

My senatorowie, ministrowie, dygnitarze, ziemscy y grodzcy urzędnicy, rycerstwo, szlachta, obywatele prześwieznego województwa Brzeskiego, per observantiam regulae libertatis et publicae consultationum securitatis, nie mogąc ad solitum locum, do miasta y zamku i. k. mości, Brześć nazwanego, ex respectu znajduia-

cego się woysk zagranicznych Rossyiskich garnizonu y nie chcąc zgromadzić, za dóysciem nas per publicationem po wszystkich traktach tegoż prześwieznego województwa Brzeskiego i. o. xiecia iegomości pana Mikołaja Radziwiła—woiewody Nowogrodzkiego, regimentarza w. x Lit., uniwersałów et bene placito nostro w roku terazniejszym tysiącnym siedmsetnym trzydziestym trzecim, miesiąca Decembra pierwszego dnia, do Czarnawczyc ziechawszy się, oraz solito more z między nas w. imci pana Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit. za dyrectora kongresu naszego obrawszy, tudzież z przeczytanych uniwersałów i. w. w Bogu nayprzewielebniejszego iegomości xieźdza Hoziusza, biskupa Poznańskiego denunciacyinyh, post remotam na początkach electionis seymu sześcioniedzielnego reipublicae inquietem insidiarumque fraternarum repulsos motus, doszły szczęśliwie potrzebnego pana y króla polskiego nayiaśniejszego Augusta trzeciego cum



plurimis principalibus electora Saskiego, optimo rerum eventu elekcyi, niemniej także z uniwersałów i. w. imci pana Ponin'skiego—instigatora koronnego y zkonfederowanej rzeczy-pospolitey w Warszawie marszałka in praemissis et aliis circumstantiis doskonale informowawszy się, ponieważ pro satisfactione in omni prawom, wolności y swobodom szlacheckim stało się y stać się jeszcze w Krakowie futura, da Bóg, coronatione, to wszystko ma, cokolwiek całość rzeczy pospolitey obóżyga narodów, tak korony polskiej, iako y w. x. Lit., praxi et usu praedecessorów naszych do tychczas konserwowało y konserwuje; iako tedy nadzieją prętkiego in hac revolutione patriae spodziewamy się pokoiu, tak hoc, quod placuit Deo et hominibus, hoc quod imperia reges et regna vicina w całej Europie chrześcijańskiej condecorat, iako hoc toto congressu nostro ogłoszonego y publikowanego nam Augusta trzeciego—króla polskiego, potrzebnego nam oycy y pana do serc naszych życzliwie poddanych, przyimujemy y wyznawamy, tak circa tuitionem maiestatis, circa manutentionem libertatis et circa conservationem legum, a naybardziej circa conservationem liberae electionis et vocis vetandi—chcąc nas utrzymać, ex ingressu woysk zagranicznych monarchii Rosyjskiej per inveteratam do Stanisława contrarietatis manifestationem et per communem w sociuszach a republica acceptatam causam, iako nayprędzey ułatwić pokoy generalny, wewnętrzny y zewnętrzny sobie samym et vicinis nostris zachować, indissolubili nexu konfederujemy się y tym naszym postanowieniem rotam accedentium ad confoederationem od i. w. imci pana marszałka zkonfederowanej rzeczy-pospolitey transmissam acceptowawszy, zarazem tenore eius corporale iurament wykonawszy, praesentes per amorem Dei, sui ipsius et proximi, per amorem pa-

triae et pacis, wszystkich absentujących się i. o. i. w. ichmość m. panów prześwietnego województwa Brzeskiego obywatelów, współbraci naszych upraszamy, ażeby uno ac eodemque modo ad acta praesentia in spacio dwóch niedziel expirationis, praedicta eiusmodi iuramenta przed w. imci panem Pawłem Kościuszką—pisarzem grodzkim Brzeskim y imci panem Macieiem Zborowskim—regentem także grodzkim Brzeskim w tymże mieście i. k. mości y zamku, Brześć-Litewskim nazwanym, na mieyscu sądowym, przyxięgach grodzkich województwa Brzeskiego explere raczyli, attestacye expleti iuramenti od tegoż wyżey wyrażonego imci pana pisarza lub regenta brali, denique ea documenta fidelitatis suae erga serenissimam maiestatem et totam rem-publicam, konserwując, każdemu ex absentibus braćiom naszym pokazując, onych ad unionem animorum citocius modesta persvasione animowali.

A zatym kiedy aperta serc naszych fidelitas maiestati et patriae nostrae clarigatur, nihilominus tegoż przytomnego i. o. xięcia imci pana Mikołaja Radziwiła—wojewody Nowogrodzkiego, regimentarza dywizyi woysk w. x. Lit. upraszamy, ażeby interponente autoritate sua o tak nayprętsze woysk zagranicznych Rosyjskich z województwa Brzeskiego evacuationi starać się raczył y przyobiecana w tym przyiaźń ad effectum przywiodł.

Interea z racyi niektórego w oyczyźnie zamieszania, propter ciciorem królestwa naszego polskiego ordinem ipsamet coronationem in dyspozycją nayjaśniejszego Augusta trzeciego, króla polskiego y elekta, że zkonfederowana rzecz-pospolita oddała, my tedy ex congressu nostro moderno confederato idąc in sensum teyże konfederacyi, ne sit quod preiudiciosi prawom naszym, wolności y swobodom szlacheckim pro hac optata coronatione serenissimi nostri regis Poloniae



Augusti tertii, prawdziwą naszą intencją obrania posłów ziemskich z instrukcyami e medio nostro powtórnego solita praxi et usu w Brześciu, anno praesenti, die decima quarta Decembris termin zakładamy. In fidei huius confoederationis nostrae podpisujemy się.

Pisan w Czarnawczycach, die secunda mensis Decembris, anno millesimo septingentesimo trigesimo tertio, a to wszystko actum cum limitatione pod dyrekcyą tegoż w. imci pana Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit. y tak roborant to wszystko niżej wyrażone podpisy nasze.

U tego laudum podpisy rąk takowe: Antoni Jan Nornicki—pisarz skarbowy w. x. Lit. y dyrektor, Franciszek Chrzanowski—łowczy y podstarości sądowy województwa Brzeskiego, Paweł Kościuszko—pisarz grodzki województwa Brzeskiego, Józef Bruno Hornowski—czesznik Brzeski, Adam Kościa Zbirohoński—sędzia woyskowy w. x. Lit., półkownik Petyhorski, Antoni Kościuszko, Wawrzyniec Eysmont—czesznik Grodzieński, Maciej Kazimierz Zborowski—podcz. Latyczewski, regent grodzki y sk. w. B. mp., Kazimierz z Wyrozub Zubowski—namieśnik województwa Brzeskiego, Bonifacy Narwiński mp., Michał Starzyk Buczyński—obozny województwa Brzeskiego z traktu Kamienieckiego, Michał Sterpiński, Franciszek Krupicki mp., Jakób Izbicki, Franciszek Stanisław Piotrowicki mp., Józef Połonski, Heliasz Izbicki, Michał Izbicki, Marcin Izbicki,

Kazimierz Ostrowski, Stanisław Kruhelski, Piotr Pszenicki Myslik, Jan Niepokoyczycki, Krzysztof Witanowski mp., Józef Oziembłowski mp., Józef Witanowski, Franciszek Puryszko, Stanisław Onichimowski mp., Antoni Sieniuta—stolnik Owrucki mp., Rafał Jarzyna—stolnik Rawski mp., Piotr Kościuszko—komornik województwa Brzeskiego, Marcin Chrzanowski, Piotr Bukraba, Antoni Adamowicz mp., Stefan Telatycki, Jan Kościa—półkownik buławy polney, Jerzy Machwic—s. b., Henryk Pełka, Antoni Korowicki—łowczy Czernihowski, sędzia k. województwa Brzeskiego—mp., Wacław Gierałtowski, Michał do Sikienicy Bortnowski, Bartłomiej Zalewski, Jan Wołkowyski, Jan Podkański, Michał Wołkowyski, Antoni Krupicki mp., Marcin Zboinski mp., Leon Grodzki mp., Mateusz Grodzki manu propria, Jan Zarzecki mp., Bazyli Paiewski, Stefan Bohusławski, Józef Kościa—stolnik Drohicki, Antoni Zadarnowski—chorąży woysk, Michał Szeliski, Krzysztof Czyż, Bohusław Bronikowski, Jakób Kruhelski, Stanisław Kruhelski, Bazyli Paiewski, Stefan Paiewski, Jan Paiewski, Jan Sawicki, Paweł Bohusławski, Felician Terpiłowski, Dominik Terpiłowski, Antoni Terpiłowski, Tomasz Muczkievicz, Piotr Bonecki, Antoni Kazimierz Kościuszkiewicz mp. Które to takowe laudum, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, za oczywistym onego ku aktykowaniu podaniem, jest do xiąg grodzkich Brzeskich przyjęte y wpisane.



1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2923—2934.

**387. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву.**

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на коронаціонный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Ходатайствовать, чтобы новый король *in pactis conventis* (въ обоюдныхъ договорахъ) подтвердилъ сохраненіе римско-католической вѣры, шляхетскихъ свободъ и имущества.

2) Чтобы изъ предѣловъ рѣчи-посполитой выведены были союзныя войска.

3) Чтобы уничтожено было подымное, а вмѣсто него назначено было на содержаніе войска чоповое-шеляжное, поголовная подать съ жидовъ, хотя-бы и утроенная, но только чтобы достало ея на означенный предметъ.

4) Во вниманіе къ заслугамъ кн. Корибута Вишневецкаго—канцлера и главнокомандующаго войсками в. кн. Литовскаго просить, чтобы оставлены были за нимъ—должность Виленскаго воеводы и булава в. кн. Литовскаго.

5) Ходатайствовать также объ уничтоженіи постановленій Брестской комиссіи, которая насильственнымъ образомъ поотнимала земли у разныхъ обывателей, въ особенности же Брестскихъ, и о возвращеніи Кіевца и Милейчицъ—Амнѣ, Радивиловой, а Чахецкаго дѣсничества—Горновскому.

6) О возвращеніи Костямъ пѣвнѣ Старой Веси, которое насильственнымъ образомъ присоединено или къ Брестской или Кобринской экономіи, и о восстановленіи конституціи, ограждающей права и свободы шляхетства и постановленной еще до уніи.

7) О прекращеніи процесса между Геншицкими

и Верещаками съ одной и Костями—съ другой стороны.

8) О дарованіи индигената (права туземства) Сигизмунду Риттергу за отличную его службу въ литовскомъ войскѣ.

9) Объ извѣщеніи Прусскаго короля Фридриха Августа, бывшаго недавно въ числѣ кандидатовъ на польскую корону, что король уже избранъ.

10) Объ оставленіи за кн. Николаемъ Радиломъ и на будущее время польской булавъ за прежнія и недавнія его заслуги.

11) О представленіи вниманію короля и рѣчи-посполитой заслуженнаго патріота Подкамера.

12) О сохраненіи диссидентамъ конституціи 1696-го года.

13) Объ удовлетвореніи Борковскаго разрѣшеніемъ его дѣла.

14) Объ утвержденіи за базилианами фундаша въ Борунахъ.

15) Объ исполненіи обѣщаній королевскаго комиссаріата относительно уплаты имъ 3,000,000 литовскому войску и въ особенности объ удовлетвореніи лицъ, бывшихъ въ конфедераціи подъ Каменной.

16) О сохраненіи правъ и привилегій Татаръ.

17) О сохраненіи привилегій Августа II-го Норницкому и о вознагражденіи его за заслуги, оказанныя имъ рѣчи-посполитой.

18) Прочее поручить благоусмотрѣнію пословъ съ тѣмъ однако же, чтобы на первомъ планѣ поставлены были ими интересы римско-католической вѣры и шляхетскихъ свободъ.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego, miesiąca Decembrasiedmnastego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chzranowa Chrzanow-

skim, łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imć pan Michał Denisewicz—sługa w. imć pana Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit., marszałka konfederacyi województwa Brzeskiego,



nomine tegoż principała swojego, instrukcyę na seym coronationis, w. ichmość panom posłom, w teyże instrukcyi wyrażonym, od woiewództwa Brzeskiego dana, ad acta podał tenore sequenti:

Instrukcyja na seym coronationis, szczęśliwie nam na panowanie królestwa polskiego następującego, Augusta trzeciego dana od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów woiewództwa Brzeskiego posłom naszym ziemskim w. w. ichmość panom Florianowi Grabowskiemu—horo dniczemu Brzeskiego woiewództwa y Maciejowi Zborowskiemu—podczasemu Latyczieskiemu y regentowi grodzkiemu woiewództwa Brzeskiego, anno millesimo septingentesimo trigesimo tertio, die decima septima Decembris, w Brzesciu, in loco consiliorum solito.

Któż nie przyzna, że widział pamiętne w narodach naszych króla pana, niedawno nam zeszłego, Augusta wtórego, pełne łask y dobrodzieystw oycowskich ku poddanym swoim serce; a iako te nieszczęśliwe interregnum przyniosło nam exiguum et cum taedio vitae nostrae; tak, wspomniawszy iterum flendi vicinos mores, Hectora flevimus; teraz zaś oto Polska Niobe nasza, nuper effusa in lachrimis, hodie concrevit in gemmis, kiedy po ciemnych żałoby nocach candida mundo sidera currunt; bo powracają cum fenore stracone nadzieie, gdy nam zasiada polski tron vultu sidero discutiens nubila nayiaśniejszy praedecessor August trzeci ustępują publiczney radości żale, gdy już oglądają primum maiestatis ordinem waszey k. mości, in diademate suo wyzuwa się z postaci stekającej synogarlicy, a orlą znowu na siebie biorąc postawę, w niebo

dobroczynne weselszą pogląda zrzenicą y tam się wzbiłaiąc lotem na wszystkich świata okrąg, wesołym odzywa się głosem, non trudendo sed ferendo Augusta vestigia: vivat nobis in diuturnum Augustus tertius. A oddawszy się in adiutorium divinum, in clementissimam et honorificentissimam i. k. mości Augusta trzeciego, szczęśliwie nam panować uczyniającego, ditionem, upraszamy ichmość panów posłów naszych, aby sacrosancte wszystkie proiekta nasze w instrukcyę ichmość wzięli roborem candorem suum tak, żeby i. k. mość, pan nasz miłościwy, wiernym poddaństwem naszym, a my łaskawym iego zaszczycali się panowaniem.

Primo: Ante omnia obligantur ichmość panowie posłowie nasi fide, honore et conscientia et amore patriae, ażeby pacta conventa circa tuitionem orthodoxae fidei poprzysiężone przez plenipotentów nayiaśniejszego Augusta trzeciego, iako też communis libertas w stanach tey rzeczy-pospolitey utriusque gentis przy swobodach y wolnościach sine labe in suprema zostawała immunitate.

Secundo: Jako nam nie nigdy nie było przeciwniejszego nad iedyną swobody y wolności naszych utratę, ta, kiedy widziemy oczewisto ubogich ludzi, a consequenter wiary y wolności upadek: starać się będą ichmość panowie posłowie nasi tak u następującego króla imści, pana naszego miłościwego, aby po progu placatorii vultu demissyą stanów tey rzeczy—pospolitey kontentować raczyli y przy chwalebney koronacyi swojej wszystkich woysk auxilarnych uczynili ewakuacyę ex visceribus wszystkiey y całej rzeczy-pospolitey.

Tertio: Inpracticata onera tak wielo wycińczoney od niemałego czasu trybutami prowincyi w. x. Lit. podymne aby totaliter ustało y skasowane było, według dawnych praw y konstytucyi,



obmyśliwszy zupełną z dobr hibernowych czopowego y szeleżnego sympli quarti, pogłównego żydowskiego, choć by ich ad triplicem pociągnąć solutionem, domówić się mają ichmość panowie posłowie nasi, tak iednak, aby zupełną dostała się płaca woysku w. x. Lit. y summa regulowana na zapłatę woysku, destinowana według konstytucyi anni millesimi septingentesimi decimi septimi seymu pacificationis nigdy nie gineła.

Quarto: J. o. xięcia imci Michała Korybuta Wiszniewieckiego—kanclerza, generalnego woysk w. x. Lit. regimentarza, na zaszczyt y swobody wolney tey rzeczy-pospolitey non sine dispendio własnych fortun aby byli w pamięci, tak i. k. mości, iako y rzeczy-pospolitey żeby nikomu innemu województwa Wileńskiego, iako też y buława wielka w. x. Lit. konferowana nie była,—instabunt ichmość panowie posłowie nasi.

Quinto: A że kommissya Brzeska niesłychane y niepraktykowane w prowincyi x. Lit. a naywięcey w województwie Brzeskim gravaminosissimum przyniosła taedium z wielką obelgą osób y fortun, naybarziej cum praeiudicio łaskawych, dobroczynnych nayiaśniejszych monarchów przywileiów, ta aby tabellą skassowana była, domówić się mają ichmość panowie posłowie nasi, tak aby ichmość panowie possessorowie circa tuitionem dobr swoich, iako to i. o. xiężna ieymość Anna z Sanguszków Radziwiłłowa przy dobrach Kiiowcu y Mileczyce cum attinentiis, y insi possessorowie też kommissyą przeaggrawowani, y imć pan Józef Hornowski przy leśnictwie Czacheckim, także cum attinentiis według przywileiów konserwowani byli,—domówić się mają serio ichmość panowie posłowie nasi y tenebuntur.

Sexto: Stara Wieś, dobra ab antiquo ziemskie bo ieszcze ante unionem nadane domowi w. w. pp. Kościom Zbirowow-

skim, że nullo iure do ekonomii Brzeskiej czyli Kobryńskiej są przyłączone, ażeby te bona terrestria, według oczewistych dowodów w reindukcyi, domowi temuż aby instanter oddane były, serio instabunt ichmość panowie nasi. Taż konstytucya, toties multiplicata, która przy swobodach y possesjach ante unionem przyjeta y wpisana aby suam zaw sze y nienaruszenie miała immunitatem, przestrzegając tego, tanquam pupillam oculi,—domówić się y utrzymać mają ichmość panowie posłowie nasi.

Septimo: Proceder prawny ex ratione factorum imć pana Józefa Gęsickiego z aktoratu imć pana Dominika Gęsickiego y ichmość panów Wereszczaków z wielmożnym imć panem Adamem Kością—sędzią woyskowym w. x. Lit. pułkownikiem Petyhorskim, Józefem Kością—stolnikiem Drogickim y innemi w trybunale głównym w. x. Lit. uroszczony, ponieważ iako in causa accidentalii ex parte ichmości panów Wereszczaków per quietationem iest skasowany, ażeby per constitutionem coronationis był zewszystkim umorzony, oraz tym że ichmość y innym omni modo securitas zdrowia, dobr y honori perpetue obwarowano et a tota actione ichmość od wszystkich sukcesorów, consukcessorów y kollatorialnych quocunque titulo et praetextu mających osob,—ichmość panowie posłowie nasi omnino utrzymać mają.

Octavo: A iako w wielkiej estymacyi rzecz-pospolita consuevit mieć wielką rekompensę dobrze y prawdziwie iey się aplikującym, dopiero szczerze za nią y w niej cum adversis wojujących, przeto uważając merita wojenne aplikującemu się ku stanom tey rzeczy-pospolitey imć panu Zygmuntowi Rytterhowi, obeszterleytnantowi regimentu pieszego buławy wielkiej w. x. Lit. aby był do indygenatu y wszystkich prerogatyw,



dobr, fortun y honorów szlacheckich przypuszczony za instancją godności iego od całego województwa,—tychże ichmość panów posłów fidelissime obliguiemy.

*Nono:* Propozycye z strony nayiaśniejszego pana miłościwego Frydryka Augusta trzeciego między innemi królewstwa polskiego korony kandydatami, przez wolne wolnego narodu głosy do teyże korony aspirującego, a teraz nam szczęśliwie panującego na oświadczenie wieczney przychylności y łaskawości, które są z dobroci iego pańskiej pro bono publico ofiarowane,—ichmość panowie posłowie demisso poplite złożywszy, się przypomnieć zechcą.

*Decimo:* Merita i. o. xięcia imść Mikołaja Faustyna Radziwiła—woiewody Nowogródzkiego regimentarza dywizyi woysk w. x. Lit., które dulce canit fama per orbem, iako osobliwego u maiestatu i. k. mości merentur respectu: tak wielmożni ichmość panowie posłowie uniżoną maiestatowi i. k. mości złożą prozbę, aby ex merito iusto pro dignitate sua przy buławie polney y dalszych praerogatywach ex munificentia pana naszego miłościwego był konserwowany.

*Decimo primo:* wielmożnego imć pana Jerzego Podkamera—generała leytnanta woysk w. x. Lit. emeretissimum oyczyny naszej quam sago et toga patriotę, iego królewskiej mości, panu naszemu miłościwemu y całej rzeczy-pospolitey,—ichmość panowie posłowie nasi aby do wszelkich honorów y praerogatyw w stanach tey rzeczy-pospolitey rekomendowali.

*Decimo secundo:* Dissidenci przy prawach dawnych, a mianowicie in virtute konstitcyi anni millesimi sexcentissimi nonagesimi sexti aby byli konserwowani y utrzymeni in visceribus utriusque gentis,—ichmość panowie posłowie nasi ten punkt w konstitucyę coronationis inserować y utrzymać obligantur.

*Decimo tertio:* Interes imć pana Andrzeia Dunina Borkowskiego legitime po świętej pamięci oycu spadły, według dowodów, kontraktów y przywilejów nayiaśniejszego króla imści Augusta wtórego, aby wzioł swoje pondus y należyta miał tenże imć pan Borkowski satysfakcyę,—ichmość panowie posłowie domówić się powinni.

*Decimo quarto:* A że nos non decet przepomnieć recessów w konstitucyach zaszłych funduszu approbacie wielbnych ichmość xięży w Borunach sancti Basylii magni: przeto aby ten fundusz był in eadem felicissima coronatione seymem approbowany,—oto urgentissime ichmość panowie posłowie nasi starać się mają.

*Decimo quinto:* Przyobiecane przez kommissariat dworunayiaśniejszego króla imści Augusta trzeciego trzy miliony aby byli wyliczone, in virtute pactorum conventorum na woysko w. x. Lit., a osobliwie praesentis et assistentis konfederacyi pod Kamienną uczynionej od tegoż woyska komenderowani aby byli wszyscy respektem osobliwszym ex munificentia distributivae iustitiae opatrzeni — domówić się mają ichmość panowie posłowie nasi.

*Decimo sexto:* Tatarowie supra leges et immunitates possessionis privilegiorum regum aby byli zachowani,—ichmość panowie posłowie domówić się mają.

*Decimo septimo:* Doświadczone w publicznych interessach wielkie ku maiestatowi i. k. mości Augusta wtórego creatora, za chwalebne dzieła wielmożnego imć pana Antoniego Nornickiego, aby tak ex ratione, in virtute przywileiu nayiaśniejszego króla imści Augusta wtórego, iako też secundum positivam legem y wszystkie merita et qualitates y godności iego, osobliwie imieniem całego województwa, aby byli



w osobliwym respekie u iego królewskiej mości y całej rzeczy-pospolitey ichmość panowie posłowie nasi domówić się mają.

Caetera fidei et activitati, a naybardziej to committitur, co naypierwiey niema opprimere et gravere fidei catholicam et sanctam romanam ecclesiam, a reszcie swobod y wolności naszych oddaemy in manutentionem wiernym y prawdzi-

wym posłom naszym y possesorom woiewództwa naszego, braci naszej.

U tey instrukcyi podpis wielmożnego imię pana marszałka temi słowy: Antoni Jan Nornicki—pisarz skarbowy w. x. Lit. y marszałek konfederacki woiewództwa Brzeskiego mp. Która to instrukcyja, ze wszystką w niey inserowaną rzeczą, jest do xiaąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego przyięta y wpisana.

## 1734 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 229—230.

388. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, посылаемымъ въ великому стражнику и главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго Антонію Потю.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ въ главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго Антонію Потю инструкцію слѣдующаго содержания:

1) По принесеніи главнокомандующему глубокой благодарности воеводства за содѣйствіе его въ изгнаніи изъ предѣловъ рѣчи-посполитой «варварской Московской милиціи, вредной для шляхетскихъ правъ и свободъ и противной римской вѣрѣ», послы обязываются ходатайствовать о неподсудности военному суду лицъ, присягнувшихъ противной сторонѣ по принужденію и находящихся на военной службѣ.

2) Объяснить, что противозаконныя сношенія нѣкоторыхъ лицъ Брестскаго воеводства съ про-

тивной стороною были предприняты ими также по принужденію, въ видахъ безопасности воеводства, и просить для нихъ пощады.

3) Точно также просить пощады и для Антонія Норницкаго за насильственное и противозаконное отправление имъ должности сеймикова маршалка.

4) Ходатайствовать, чтобы квитанціи выданныя противной стороною въ полученіи чоповаго шеляжнаго и гибернъ были зачтены въ счетъ уплаты взносовъ, слѣдуемыхъ съ воеводства и чтобы гарантирована была безопасность настоящаго маршалка.

5) Настаивать, чтобы вырученъ былъ изъ московскихъ рукъ Михаилъ Сапѣга.

6) Личныя желанія самыхъ пословъ предоставить благоусмотрѣнію главнокомандующаго.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego czwartego, miesiąca Maia dziewiątego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, comparen-

tes personaliter w. w. ichmość pp. Woyciech Grabowski—sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego, Bogusław Niepokoyczycki mostownicz y Brzeski—posłowie na seymiku tegoż woiewództwa Brzeskiego do i. m. imci pana Antoniego Potcieia—strażnika wielkiego, regimentarza generalnego woysk w. x. Lit. unaniami



ter obrani, instrukcję sobie daną ad acta  
xiąg grodzkich województwa Brzeskiego  
podali, in eum tenorem pisaną:

Instrukcja w. w. ichmość pa-  
nom posłom, od województwa  
Brzeskiego na seymiku za  
uniwersałami nayiaśniey-  
szego króla imci Stanisła-  
wa pierwszego, i i. w. w. ich-  
mość p. p. Marciana Ogiń-  
skiego—wojewody Witebskie-  
go, marszałka z konfederalo-  
wanych stanów w. x. Lit.,  
Antoniego Pocięcia—straż-  
nika wielkiego y regimentar-  
za generalnego woysk wszy-  
stkich xięstwa Lit., w. imci  
pana Marciana Lanckoroń-  
skiego Paszkowskiego—straż-  
nika polnego y regimentarza  
woysk partyi w. x. Lit., zło-  
żonym in anno millesimo sep-  
tengentesimo trigesimo quar-  
to, die nona Maii a tota nobili-  
tate dana.

Niechcąc obszernemi określać y wyra-  
żać słowy, quanta calamitatum genera,  
niby poprzysiężoną na całą oyczyznę na-  
szą saeviendo zawziętością in viscera  
oney przez wprowadzenie a perfidia bar-  
barae gentis milicii moskiewskiej, pra-  
wom y swobodom oyczystym szkodliwej,  
wierze świętej katolickiej przeciwny.  
conspirarunt, gdzie y województwo na-  
sze wpadłszy in eam tychże nieszczęśli-  
wości praedam, quorum pereat memoria,  
nie wylicza y nie regestruie, ut nosca-  
mur magis pati, quam sensisse dolores,  
z tąd tylko samemu upokorzywszy się  
panu Bogu, wyznaie, że iusta noxas se-  
quebatur ultio; teraz zaś, kiedy favente  
Deo, nova rerum a dla województwa na-  
szego pożądana resplenduit facies, zna-  
to dobrze y widzi, że ex hoc abusu ma-  
lorum od potencii moskiewskiej, sub mal-  
leo którey całe województwo bez sposo-

bu do ratunku zostawało, nie od kogo in-  
nego, iako sola solitudine et auxilia-  
trici manu i. w. imci pana strażnika w.  
x. Lit. y regimentarza generalnego woysk  
wszystkich, przez przysłaną z w. imci  
panem Paszkowskim—strażnikiem polnym  
xięstwa Litewskiego, tam in publicis,  
quam bellicis gestis fortissimum virum,  
dywizję, ratowane y wydzwignione iest;  
widzi też y to, iż tak ciężkiej labentis  
patriae rerum situacii nie kto inny przez  
heroiczne y odważne dzieła upadającą ra-  
tuję oyczyznę, iako magnus tenax i. w.  
imci p. strażnik y regimentarz generalny  
woysk wszystkich, któremu że od innych  
województw y powiatów ille qui debue-  
rat honor iuż iest remonstrowany: za-  
czym y województwo nasze hac via gra-  
titudinis idąc, obrawszy emeritissimos ci-  
ves w. w. ichmość p. p. Woyciecha z  
Konopnice Grabowskiego—sędziego kaptu-  
rowego województwa Brzeskiego, Bogu-  
sława Niepokoyczyckiego—mostownicze-  
go Brzeskiego e medio sui zaleca, aby  
ciż ichmość przed i. w. imci p. strażni-  
kiem xięstwa Lit., to in primario wyex-  
plikować raczyli, iż za to, że i. w. imci  
p. strażnik x. Lit. y regimentarz general-  
ny, rebus succurrendo lapsis, przez wy-  
rugowanie z województwa woysk mo-  
skiewskich ratował, nie tylko wieczną  
też województwo Brześciańskie ze wszy-  
stkimi compatriotami in praecordiis su-  
is zapisuie wdzięczność, ale też animum,  
velle et nolle zgadzając się z sentymen-  
tem i. w. imci pana strażnika y regmen-  
tarza x. Lit. in omnes usus na zawsze  
akceptować zechce; a zatym sequentia  
desideriorum explicabuntur instructionis  
przez tychże ichmość pp. posłów punkta:

Primo. Upraszać będą ichmość pp. po-  
słowie i. w. imci p. strażnika w. x. Lit.  
y regimentarza woysk wszystkich, aby  
patriotae województwa Brzeskiego, któ-  
rzy potencją moskiewskiej milicii przy-  
ciśnieni będąc, wykonać iuramenta parti



adversae musiel, żeby exinde do sądów regimentarskich, ieśli znaydować będą w woysku, na usłudze oyczyźnie, pociągani y sądzeni eo motivo nie byli,— fortissime instabunt.

Secundo. Z kontraryinych legacyi w. w. ichmość pp. Floriana Grabowskiego—horodniczego Brzeskiego, Macieia Zborowskiego—podczaszego Latyczewskiego, Wawrzyńca Eysmonta—czeszniaka Grodzieńskiego, Franciszka Wreta—woyskiego Inflantskiego, iż te legacie non sponte, ale coacte odprawowane, y dla ratunku województwa, aby ad ultimam nie przyszło perniciem, ciż ichmość pp. posłowie wyexplicowawszy, exkuzować y o instancją do generalney konfederacji i. w. imci p. strażnika xięstwa Lit., iako regimentarza expostulować będą, y to wyrażą, że ciż ichmość do kontraryinych legacji przyciśnieni gwałtownie byli, eo nomine wyniosszy, manifest ad typum podadzą.

Tertio. Ciż ww. ichmość pp. posłowie nasi w. imci pana Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit., który się od clementiam województwa udał przed i. w. imci panem regimentarzem generalnym instancję swoją nomine województwa wyiustyfikuje y niewinność imci, że był do marszałkowstwa coactus, activitate sua obiaśni.

Quarto. Kwity na czopowe szeleżne y

hiberne per partem adversam na summy fortiter wyexequowane dane, aby były pro persoluto przyięte całemu województwu, ciż ichmość pp. posłowie promovować będą, także securitatem honoru y osoby w. imci p. marszałka konfederacji naszej teraznieyszey u tegoż i. w. imci pana regimentarza dexteritate sua wyiednaią y dla całego województwa o też samę bezpečność instabunt.

Quinto. Jaką detencją i. w. imci p. Michała Sapiehi—starosty Gustynskiego w Moskiewskich rękach będącego, tenet corda civium: tak, aby i. w. pan regimentarz x. Lit. ex suo favore nie chciał recuperandi praetermittere modos,—nomine całego województwa instabunt.

Sexto. Desideria samychże ichmość pp. posłów łasce y respektowi i. w. imci p. strażnika w. x. Lit. y regimentarza generalnego całego województwo oddaie. Dat. ut supra w Brześciu.

U tey instrukcii podpis ręki w. imci p. marszałka województwa Brzeskiego takowy: Michał Pełka—czeszniak y marszałek zkonfederowanego województwa Brzeskiego mp. Która to instrukcja, w. w. ichmość pp. posłom dana, ze wszystką w niey wyrażoną rzeczą iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1734 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 383.

389. Свидѣтельство маршалка конфедераціи воеводства Брестскаго объ исполненіи присяги Іосифомъ Падомъ—старостою Хвейданскимъ въ вѣрности рѣчи-посполитой.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego czwartego, miesiąca Iulii siódmego dnia. Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościem sądo-



wym województwa Brzeskiego, compars personaliter imć pan Mikołay Jakubowski—sługa iw. im. pana Józefa Paca—starosty Chweydańskiego, marszałka sądów kapturowych województwa Brzeskiego, nomine tegoż pryncypała testimonium niżej wyrażone wykonanego iuramentu pro factione i. k. mości, pana naszego miłościwego, Stanisława pierwszego, przez tegoż pryncypała imści ad acta xiąg grodzkich województwa Brzeskiego ku wpisaniu podał—tenore sequenti:

Ia Józef Pac—starosta Chweydański, marszałek sądów kapturowych województwa Brzeskiego, przysięgam panu Bogu wszechmogącemu, w Trócy świętey iedynemu na tym: iż na obronę wiary świętey chrześciańskiej katolickiey rzymskiey granic rzeczy-pospolitey, praw, swobod y wolności oyczystych, na utrzymanie wolney elekcii, żadney dependencji y exkluzii niepodlegaiącey, przy dostoięństwie nayiaśnieyszego króla imści Stanisława pierwszego, wolnemi y zgodnemi głosami in campo electorali obranego, do ieneralney konfederacji w. x. Lit., w Wilnie uczynionej, przystępuię y w niey statecznie trwać będę poty, poki rzecz-pospolita ab extra et ab intra uspokioiona zostanie; korespondencji, ani kointelligencji żadney z temi, których rzecz-pospolita pro hostibus patriae uznała, ani z ich adhaerentami y z temi, którzy nie weszli w generalną Wileńską konfederacją, mieć nie będę; auxilia et consilia onym non praestabo y ich żadnym faworem ani respektem okrywać nie będę, ale owszem i. w. im. panu marszałkowi konfederackiemu takowych, o których wiedzieć będę wyiawię et contra quosvis nieprzyacielskiey partii conatus powstanę y opponować się będę; manifest publiczny stanów rzeczy-pospo-

litey, in campo electorali uczyniony, omni zelo et studio utrzymywać będę, amnestii adhaerentom partis adversae nie pozwolę. Naczym, iako sprawiedliwie przysięgam tak panie Boże dopomóż y męka iego święta.

U tego testimonium podpis ręki w. im. pana marszałka konfederackiego województwa Brzeskiego y expressyą takową: roku tysiąc siedmset trzydziestego czwartego, miesiąca Iunii trzydziestego dnia w. im. pan Józef Pac—starosta Chweydański, marszałek sądów kapturowych województwa Brzeskiego, iako nigdy w wierności y powinym poddaństwie ku maiestatowi i. k. mości, pana naszego miłościwego, Stanisława pierwszego, nie był notatus y owszem równo z województwem naszym przez Moskwę y kozaków do kontraryinego iuramentu był coactus, na fortune zaś nayosobliwiej i nayciężey zniszczony zostawszy, extra limites województwa naszego chronić się musiał; tak do obrad terazniejszych naszych ochocz przybywszy, iurament supra wyrażony, pro tuitione naiśnieyszego króla imści, pana naszego miłościwego, Stanisława pierwszego, ratą supra exprimowaną, vigore konfederacji generalney w. x. Lit., w Wilnie zaszłęj na seymiku terazniejszym in facie całego województwa wykonał, a exinde w honorach y fortune swej ubezpieczony równo z województwem został; pro testimonio czego ex mente całego województwa podpisuję się. Pisan w Brześciu, roku, miesiąca y dnia ut supra. Michał Aloizy Pełka—czesznik y marszałek zkonfederowanego województwa Brzeskiego mp. Które to testimonium, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich województwa Brzeskiego przyjęte y wpisane.



1734 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 447—448.

390 Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по выслушаніи универсаловъ о посполитомъ рушеніи, о готовности къ нему, о провіантѣ для войска в. кн. Литовскаго, а также и реляцій пословъ воеводства на генеральную конфедерацію в. кн. Литовскаго, постановили:

1) Въ провіантѣ войску в. кн. Литовскаго, прибывающему въ воеводство, отказать, какъ по причинѣ сдѣланныхъ уже чрезмѣрныхъ и обременительныхъ расходовъ на Московское войско, находившееся въ воеводствѣ, такъ и потому, что большіе запасы хлѣба, овса, крупъ, сѣна и другихъ предметовъ, заготовленные для Москвитянъ, по удаленіи ихъ изъ предѣловъ княжества, были отданы въ распоряженіе польнаго стражника Пашковскаго на дивизию Литовскаго же войска; этотъ провіантъ и долженъ быть зачтенъ въ счетъ требуемаго теперь съ воеводства.

2) На подать назначенную конфедераціею въ размѣрѣ 10 злотыхъ съ дыма согласиться, но съ тѣмъ, чтобы въ число этихъ послѣднихъ были включены и тѣ 4 злотыхъ съ дыма, которые уже отданы хоругвямъ, отправленнымъ въ поле; остальные же 6 злотыхъ собрать со всѣхъ безъ различія имѣній—шляхетскихъ, духовныхъ и королевскихъ и отдать въ распоряженіе комиссара воеводства. При этомъ же сборѣ позволить

еще взять для себя по 1 грошу съ дыма сеймовому маршалку и по 2 гр. регенту воеводства въ вознагражденіе за ихъ заслуги.

3) Подать эту все обязываются внести въ теченіи двухъ недѣль подъ страхомъ экзекуціи на непокорныхъ.

4) Вслѣдствіе неудовольствій нѣкоторыхъ лицъ и толковъ относительно неправильностей, допущенныхъ въ настоящемъ тарифѣ воеводства, обязать люстраторовъ пересмотрѣть означенный тарифъ и сличить его съ экстрактомъ Трокскаго каштеляна въ теченіи двухъ недѣль.

5) Во исполненіе закона, запрещающаго христіанамъ служить у евреевъ, всѣхъ христіанъ (людей люзныхъ), находящихся въ услуженіи у евреевъ, подвергнуть поголовной подати, т. е. съ каждой головы, даже съ дѣвокъ взыскать по одному тынфу, а съ батраковъ и жидовскихъ винниковъ—по два тынфа и употребить эти суммы на облегченіе подданныхъ Кюдненскаго графства, много пострадавшаго отъ Москвы.

6) Обязать контрагентовъ чоповаго шеляжнаго, чтобы они неправо уплачивали суммы, слѣдующія съ нихъ на содержаніе почтъ.

7) Сеймоваго маршалка уполномочить созвать предстоящій сеймикъ, когда придутъ въ воеводство войска в. кн. Литовскаго.

8) Флоріану Грабовскому и Людвигу Жардецкому обѣщать вознагражденіе за ихъ заслуги въ будущемъ.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego czwartego, miesiąca Augusta czternastego dnia.

Na urządzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przedemną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, comparendo personaliter w. imci pan Michał Pełka—czesznik y marszałek z konfederowanego województwa Brzeskiego, laudum

seymiku relationis województwa Brzeskiego ad acta xiąg grodzkich województwa Brzeskiego ku wpisaniu podał, cuius tenor sequitur talis:

Laudetur Jesus Christus. My rady, senatorowie, urzędnicy ziemscy, grodzcy, y całe rycerstwo, szlachta województwa Brzeskiego, ad solitum consiliorum locum, do Brześcia, na dzień dwunasty miesiąca Augusta w roku teraznieyszym: tysiąc siedmsetnym trzydziestym czwartym, za



wydanemi innotesenciami od w. imci pana Michała Aloizego Pełki—czesznika y marszałka konfederackiego województwa naszego Brzeskiego zgromadzeni, in virtute czytanych publicznie uniwersałów od konfederacyi w. x. Lit. do województwa naszego, wyszłych, mianowicie: jednego—die secunda Junii na pospolite ruszenie, drugiego—gotowość pospolitego ruszenia zalecającego y bytność i. k. mości, pana naszego miłościwego, Stanisława pierwszego w woysku koronnym aktualną oznajmującego, die quarta Augusti wydanych, czwartego, od i. w. imci pana Antoniego na Włodawie, Rożance y Rzeczycy hrabi Pocieia—strażnika y regimentarza generalnego woysk w. x. Lit. wydanego o prowiant dla woyska w. x. Lit. cum omni modestia et observantia województwa naszego requirującego, przybyli, unanimiter absque omni contradictione, naprzód relacyi w. w. ichmość pp. Józefa Paca—starosty Chweydanckiego—marszałka sądów kapturowych województwa naszego y Józefa Hornowskiego czesznika Brzescia Kuiawskiego—posłów naszych, do konfederacyi w. x. Lit. antecederent obranych, wysłuchawszy y reskrypt od tężże konfederacyi w. x. Lit. tychże w. w. ichmość panów posłów naszych, do koła naszego seymikowego przy relacyi oddany do kancelaryi województwa naszego odebrawszy, takową publiczných obrad województwa naszego czyniemy uchwałę y publiczne nasze obrady pro bono publico tantisper takowym sposobem konkludujemy, mianowicie:

Respektem pretendowanego prowiantu na woysko w. x. Lit., hic et nunc w województwo nasze przybywające, podług uniwersału od i. w. imci pana Pocieia—strażnika y regimentarza generalnego woysk w. x. Lit. wydanego w tym takową czyniemy deklaracją: że województwo nasze też innumerabilibus pressuris et oppressionibus

iest od woysk nieprzyjacielskich aggrawowane, tak, iż prowiantami niezliczonymi czasu garnizonów moskiewskich byliśmy in statu seculari et spirituali etiam cum minorennibus et vidualibus nieznosnie oppressi, tak że nie tylko nieprzyjacielskie moskiewskie woyska byli z wymożonych prowiantów nie tylko kontenci, ale ieszcze czasu oddalenia się onych z województwa naszego nad potrzebę im zbywający prowiant tu w Brzesciu po różnych mieyscach porzucili, mianowicie: u ichmość xięży dominikanów y bazylianów Brzeskich, także we dworach ichmość panów Wereszczaki—chorążego Nowogrodka Siewierskiego y w Bogu zesłego imci pana Sierzputowskiego—miecznika Brzeskiego zboża, żyta, owsy, krupy, siana y inne wiktualia, odeszli, które prowianta kiedy za przybyciem w województwo nasze w. imci pana Marcina Antoniego Lanckorońskiego Paszkowskiego—strażnika polnego w. x. Lit. do dyspozycyi imści na samą osobę y na dywizyą w komendzie imści będącą dostały się y obrócone pro commodo do woyska, a nie województwa dostały: przeto aby woysko w. x. Lit. ten prowiant, iuż wzięty pro reali satisfactione w pretendowanych dopiero prowiantach mieli y więcey od województwa naszego nie pretendowali nie tylko praesenti sancito upraszamy, ale et posterius requirować nad nami kompassyi całym województwem będziemy.

Ile kiedy nie respektując na tak nieznosne, przez województwo nasze poniesione od nieprzyjaciół oyczyzny ruiny y oppressye, nad inne województwa i powiaty nam exorbitancie czynione, podatek publiczny xięstwem Litewskim prowincją całą przez konfederacją generalną w. x. Lit. dziesięć złotych z dymu takowym akceptujemy sposobem, mianowicie: kiedy konfederacya w. x. Lit. wypłacone na chorągwie wyprawne po zło-



tych cztery z dymu pro persoluto już przyjęła, a tylko złotych sześć z dymu pro residuo abyśmy woysku w. x. Lit. za assygnacjami od prześwietney konfederacyi w. x. Lit. do województwa naszego wydanemi wypłacili, reskryptem swoim generalna konfederacja w. x. Lit. zgodnym nas obligowała: przeto te złotych sześć z dymu do wypłacenia na woysko w. x. Lit. vigore wydanych już assygnacyi y klarygacyi od prześwietney konfederacyi w. x. Lit. idque z dymów ziemskich szlacheckich y królewskich w taryfę meliorowaną, w roku tysiąc siedmsetnym siedmnastym weszłych, quantitatem trzynastu tysięcy pięciuset dymów wynoszących nemine excepto uchwalamy. Który podatek aby województwo nasze importowało do w. imci pana Michała Aloizego Pełki—marszałka naszego konfederackiego przez nas do podatku tegoż za kommissarza in spatio dwóch niedziel a data praesenti sancito nostro determinuiemy; a pro labore temuż w. imci panu Pełce—marszałkowi naszemu po groszu od złotego uchwalamy, iako też dla imci pana Macieja Kazimierza Zborowskiego—podczaszego Latyczewskiego, regenta województwa naszego, ex respectu ustawicznych prac, fatyg y expens imci w czasie terazniejszym y anteceder dla województwa naszego ponoszących, po groszy dwa z dymu iednego exolwować przy teyże racie terazniejszey determinuiemy, co uczyni z dymu po złotych sześciu y groszy ośmiu.

Która importancia ex nunc et in instanti zaczynać się powinna, a kończyć się ma a data praesenti za niedziel dwie, to iest, dnia dwudziestego ósmego miesiąca Augusta, roku terazniejszego tysiąc siedmsetnego trzydziestego czwartego; którego czasu ichmość panom assygnatariuszom, oficerom, deputatom woysk w. x. Lit. vigore wydanej od prześwietney konfederacyi klarygacyi wielm. imci pan

Pełka—czesznik y marszałek konfederacji województwa naszego, a terazniejszy tego podatku kommissarz, dość uczynić gotowemi pieniędzmi lub delatami niezawodnemi powinien, gdzie już delaty ichmość panowie woyskowi otrzymawszy, per executionem summy sobie za assygnacjami należące z dymu po złotych sześć i groszy ośm wybierać będą mieć potestatem, nie pretendując żadnego więcej groszowego ani kwitowego; do wypłacenia którego podatku, nemine excepto, wszyscy siebie sub forti executione obliguiemy. W largicii zaś przeszłego seymiku uchwaloney, aby retentores in spatio tygodnia dla w. w. ichmość panów posłów y konsyliarzów, także rezydentów do i. k. mości Stanisława pierwszego, p. n. mił., delegowanych zadość uczynili, obliguiemy, a to pod surową przez żołnierza exekucją et sub triplici pensione determinuiemy.

Taryfę zaś województwa naszego, w roku tysiąc siedmsetnym siedmnastym meliorowaną, per laudum approbowaną, iakośmy pierwszym laudum naszym, dnia dziesiątego Maia, in anno praesenti, zaszłym upraszali w. w. ichmość panów Stefana Tarkowskiego—miecznika Bełzkiego y Floriana Grabowskiego—horodniczego Brzeskiego, aby luzy w tey taryfie zasze zweryfikowali y zkonnotowali; otoż samo y teraz tych że ichmość panów lustratorów upraszamy y aby też taryfę, po zweryfikowaniu luzów, munde przepisali, podpisali y do kancelaryi grodzkiej województwa naszego imci panu regentowi oddali. zniosszy z ekstraktem też taryfę od i. w. imci pana Sapiehi—kasztelana Trockiego, starosty naszego sądowego województwa Brzeskiego, komunikowanym obliguiemy; co aby ichmość in spatio niedziel dwóch uczynili, upraszamy.

Że zaś chrześcianom służby u żydów prawo w. x. Lit. zabrania, a tego prze-



strzegać i. w. w. ichmość panom starostom zaleca; przeto kiedy w województwie naszym wiele osób luznych na służbie żydowskiej po miastach y karczmach, przeciwko prawu, znayduie się: exinde chcąc takowe ausus powściągnąć, in vim pen na tych ludzi luznych, wszystkich wolnych, u żydów służbę mających po miastach y karczmach, wszystkich, nemine excepto, będących, to iest, od kaźdey głowy etiam y od dziewczek po tynfie, a od parobków y winników żydowskich po tynfów dwa głowszczyzny uchwalamy. Który podatek ma się obrócić na allewicią poddaństwa w hrabstwie Kodeńskim, przez Moskwę y kozaków znacznie zdezelowanego, co do dyspozycji i. w. imci pana kasztelana Trockiego w wybieraniu oddaemy.

Po wypłaconym zaś sześćciozłotowym teraz uchwalonym podatku, województwo nasze od płacenia przyszłej raty septembrowey anni praesentis na chorągwie wyprawne być omnino wolne powinno, a to vigore reskryptu od prześwietney konfederacyi w. x Lit., województwu naszemu danego.

Kurrencyja poczty województwa naszego, aby nie ustawała, vigore dawnych laud, aby pensia na te poczty z podatku czopowego szelenżnego od ichmość panów kontrahentów annuatim dochodziła, tychże ichmość panów kontrahentów obligujemy.

Kończąc zatym obrady nasze seymik przyszły do wydania innotescencyi od w. imci pana marszałka naszego, za przybyciem woyska w. x. Lit., w moc y

władzę dla determinacyi czasu oddaemy.

A że w. imci pan Florian Grabowski — horodniczy Brzeski za swoje merita od województwa naszego ad praesens nie iest ukontentowany: przeto w przyszłych obradach naszych bonifikować imci affektami y utrzymaniem przy naypierwszych funkcjach deklarujemy; simili modo y imci pana Ludwika Żardeckiego — łowczego Grodzieńskiego zachować przy affektach braterskich assekurujemy. Pisan w Brzesciu roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego czwartego, miesiąca Augusta czternastego dnia.

U tego laudum podpisy rąk tymi słowy: Michał Pełka — cześnik y marszałek konfederacyi województwa Brzeskiego mp., Paweł Kościuszko — pisarz grodzki województwa Brzeskiego, Paweł Buchowiecki — podczaszy województwa Brzeskiego, Faustyn Benedykt Kościuszko Siechnowicki p. b., Tomasz Suzin — n. m. b., Andrzej Dunin Borkowski mp., Michał Zalewski, Paweł Andronowski, Paweł Poniatowski, Jan Lachowicz Hanczewski mp., Franciszek Zdzitowiecki, Jan Wyszynski, Felician Wołkowycy, Felician Buchowiecki, Maciej Kazimierz Zborowski — podczaszy Latyczewski, regent grodzki województwa Brzeskiego mp., Kazimierz Zwierozub Zubowski — namiestnik grodzki województwa Brzeskiego. Które to laudum, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, ze wszystką w nim exprimowaną rzeczą, iest do xiąg grodzkich województwa Brzeskiego przyięte y wpisane.



1735 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 2465.

391. Сеймиковое постановление дворянъ Брестскаго воеводства.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на по-громничныи сеймикъ и въ обыкновенномъ мѣ-стѣ своихъ засѣданій, по выслушаніи двухъ уни-версаловъ, одного—отъ короля Августа III объ открытіи вальнаго сейма въ Варшавѣ, друга-го—отъ Императрицы Русской о сохраненіи шляхетской вольности Смоленскому воеводству, постановили:

- 1) Назначить пословъ на предстоящій валь-ный сеймъ съ платою имъ по 2,000 злотыхъ изъ сборовъ чоповаго—шеляжнаго;
- 2) Выдать также по 3,000 злотыхъ и посламъ на прежній коронаціонный сеймъ въ Краковѣ;
- 3) Нѣкоторымъ лицамъ, заслуженнымъ и по-страдавшимъ отъ разныхъ несчастій, оказать вспомошествованіе.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydzieste-  
go piątego, miesiąca Februarii ósmego  
dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim  
Brzeskim aktami starościńskimi, przede-  
mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrza-  
nowskim—łowczym y podstarościm sądo-  
wym województwa Brzeskiego, compa-  
rendo personaliter imć pan Jan Gorno-  
stayski—sługa w. imć p. Oziembłowskie-  
go—woyskiego Brzeskiego, laudum seymi-  
ku pogromnicznego województwa Brzes-  
kiego ad acta xiąg grodzkich wojewódz-  
twa Brzeskiego ku wpisaniu podał, w te  
słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy  
ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta,  
obywatele województwa Brzeskiego, gdyś-  
my na seymiki pogromniczne, dla uczy-  
nienia seymikowania gospodarskiego  
przybyli, a do antraktu takowego zie-  
chania się naszego, kiedy ww. ichmość  
pp. Antoni Nornicki—pisarz skarbowy  
w. x. Lit. y marszałek konfederacki wo-  
jewództwa Brzeskiego (per) intuitionem  
nayaśnieyszego króla imści Augusta  
trzeciego, obrany wespół z w. imć pa-  
nem Łopatem—pisarzem grodzkim y po-  
słem województwa Smoleńskiego z kon-  
woiem woisk auxiliarnych Rosieyskich

hoc in termino stanęli, y gdy tenże w. imć  
p. Nornicki—marszałek konfederacyi wo-  
iewództwa naszego in activitatem laski  
marszałkowskiej wszedszy przez głos  
swoy remonstrował, że wyszli uniwer-  
sały do wszystkich województw y powia-  
tów w. x. Lit., gdzie y do województwa  
naszego Brzeskiego być musiały od nayia-  
śnieiszego króla imści Augusta trzeciego  
wydane, które być przyięte supponuiąc  
publikował y czytać kazał uniwersały  
dwa, ieden—nayaśnieyszego króla iego-  
mościa Augusta trzeciego do wysłania  
posłów na radę przyszłą Warszawską  
et pro recognitione pana obliguiący, dru-  
gi—od nayaśnieyszey imperatorowey Ro-  
sieyskiej z remonstrowaniem życziwo-  
ści sąsiedzkiej, ubezpieczenie praw, wol-  
ności y granic naszych assekuruiący,  
do prześwietnego województwa Smoleń-  
skiego wydane; za przeczytaniem tych  
że do przystąpienia obrania posłów na  
radę walną Warszawską y dla oddania  
homagii nayaśnieyszemu królowi imści  
Augustowi trzeciemu że nas activitate sua  
sollicitował y modestią konwoiu swego  
woysk Rosyiskich nas kontentuiąc, że  
nie będzie żaden garnizon w wojewódz-  
twie naszym lokowany, ani podymne  
tak ciężkie uniwersałami woysk Ros-



sieyskich, komendy w. im. pana ienera-  
ła Izmayłowa, determinowane będzie exe-  
quowane upewniał. Zaczyn my, zacząw-  
szy consilia nasze y złożywszy one in  
sinum naywyższego Pana, od którego  
wszyscy monarchowie y monarchie sua  
principia et suum esse biorą, y prawdzi-  
we podziękowanie uczyniwszy, że nam  
in tam angusto tempore daie modos con-  
sulendi do poratowania, abyśmy od osta-  
tniey zguby y ruiny fortun naszych ra-  
towali się, oraz czas spokoiny do uczy-  
nienia rekognicii verae fidelitatis najja-  
śnieyszemu królowi imści Augustowi  
trzeciemu, fortunato omine nam panują-  
cemu, mieli, przy dostoięństwie którego,  
iak wierni poddani, za pana unanimi ac  
conformi ich uczynioną, utrzymując in  
tutionem maiestatu nayiaśnieyszego kró-  
la imści Augusta trzeciego konfederacją,  
pod dyrekcją w. imć pana Antoniego  
Nornickiego—pisarza skarbowego w. x.  
Lit. zaszła in virtute takoweyże konfe-  
deracji, obraliśmy na następującą wal-  
ną radę Warszawską posłów ww. ich-  
mość pp. Antoniego Nornickiego—pisarza  
skarbowego w. x. Lit. y marszałka kon-  
federowanego województwa y Kazimie-  
rza z Wahanowa Micutę—starostę Sumi-  
liskiego, którzy ichmość, podług daney  
sobie od nas osobiwszey instrukcii, aby  
się sprawili fraterno amore obliguiemy.

A że ta podróż ichmość bez znaczne-  
go sumptu, pro dignitate samychże y wo-  
iewództwa, obeyść się nie może; przeto  
na obudwóch ichmość przy każdym złotym  
podatku czopowego szeleżnego, w roku  
teraznieyszym tysiąc siedmsetnym trzy-  
dziestym piątym, w racie marcowey przypa-  
dającego, groszy sześć, co uczyni na osobę  
od każdego złotego po groszy trzy, idque  
po trzy tysiące złotych polskich, co  
uczyni sześć tysięcy złotych polskich do  
oddania w teyże racie marcowey do rąk  
przyszłego kontrahenta, ex unanimi as-  
sensu uchwalamy y determinuiemy,

w czym ad satisfactionem aby i. o. xia-  
że imść Wiszniewiecki—kanclerz wielki  
y generalny woysk w. x. Lit. regmen-  
tarz, iako podatku czopowego szeleżnego  
per legem pacificationis autoryzowa-  
ny dyspozytor, ichmość omnitudinaliter  
dopomógł, nomine województwa naszego  
upraszamy.

Similiter wielmożnym ichmość panom  
Florianowi Grabowskiemu—horodniczemu  
Brzeskiemu y Macieiowi Kazimierzowi  
Zborowskiemu—podczasemu Latyczew-  
skiemu, regentowi grodzkiemu wojewódz-  
twa Brzeskiego, posłom seymu corona-  
tionis najiaśnieyszego króla imści Augu-  
sta trzeciego do Krakowa ordynowanym,  
za podietą ichmość fatygę z azardem  
zdrowia y niemałe koszta, także po  
groszy trzy na osobę, a po groszy  
sześć od każdego złotego podatku czo-  
powego y szeleżnego, co uczyni po  
trzy tysiące złotych, na osobę uchwal-  
amy y determinuiemy.

Jako też ex respectu meritorum w. im.  
pana Franciszka Chrzanowskiego—łow-  
czego y podstarościego województwa  
Brzeskiego, który, incessanter życzliwie  
służąc województwu, niemało substancii  
swey azardował, na ostatek teraz przez  
ogień dworu Husińskiego znaczną po-  
niósł na fortunie swey zgubę, publicznie  
nam wszystkim wiadomo; co imści ab  
interim compensando, na osobę imści po  
groszy trzy od każdego złotego czopo-  
wego szeleżnego uchwalamy, co także  
przy racie marcowey teraznieyszey, in  
anno praesenti millesimo septingentesimo  
trigesimo quinto przez kontrahenta przy-  
szłego gotowym groszem, lub niezawod-  
nemi delatami zapłacono być powinno,  
w czym aby i. o. xiaże imść kanclerz  
y regimentarz w. x. Lit. dopomógł, quam  
solennissime upraszamy.

Respektem zaś zdezelowanych dobr  
ichmość, poblizu Brześcia mieszkających,  
tym ichmość przy dyminucii taryfy po-



dymnego respekt świadczyć assekuruemy. Do którego to laudum na miejscu wielmożnego imię pana marszałka naszego przy podpisie imię etiam o podpis w. imię pana Piotra Oziembłowskiego—woyskiego Brzeskiego uprosiliśmy. Pisano w Brześciu roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Februarii ósmego dnia.

U tego laudum województwa Brzeskiego podpisy są temi słowy: Antoni Nornicki—pisarz skarbowy w. x. Lit., marszałek województwa Brzeskiego, Piotr Oziembłowski—woyski Brzeski, Franciszek Chrzanowski—łowczy y podstarości sądowy województwa Brzeskiego, Stefan Tarkowski—miecznik Bełski, Felician Wołkowyski, Benedykt Wołkowyski, Adam Przyłucki manu propria, Andrzej Sawicki, Kazimierz Zwerozub Zubowski—namiesnik grodzki Brzeski,

Athanaszy Zdzitowiecki, Symon Sienkiewicz, Andrzej Tadeusz, Dowmont susseptant grodzki województwa Brzeskiego, Kazimierz Wyganowski, Kazimierz Ludwik Micuta — poseł województwa Brzeskiego, Emanuel Chrzanowski—podkomorzyc województwa Brzeskiego, Franciszek Grabowski—horodniczyc Brzeski, Jan Trębicki—łowczy Kiiowski, Alexander Ursyn Niemcewicz mp., Maciej Kazimierz Zborowski—podczaszy Latyczewski—regent grodzki województwa Brzeskiego, Krzysztof Grabowski—horodniczyc Brzeski, Jan Lachowicz, Józef Witkowski, Jan Dombrowski, Antoni Szaramowicz, Adam Kościuszkiewicz mp. Które to takowe laudum, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, ze wszelką w nim exprimowaną rzeczą, iest do xiąg grodzkich województwa przyjęte y wpisane.

1735 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 805.

392. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства по поводу универсала полковника русскихъ войскъ барона фонъ Ведела.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по поводу универсала полковника российскихъ войскъ фонъ Ведела о доставленіи ему провіанта, постановили:

1) Въ огражденіе воеводства отъ излишнихъ требованій российского войска составить новый тарифъ, которымъ и руководствоваться при уплатѣ требуемаго продовольствія.

2) Обязанность эту возложить на патриотовъ—Александра Нѣмцевича и Матвѣя Зборовскаго съ обѣщаніемъ имъ вознагражденія въ будущемъ.

3) Назначить также комиссаровъ, которые,

по прибытіи русскихъ войскъ, и должны будутъ удовлетворять ихъ требованіямъ, согласно съ означеннымъ тарифомъ—натурой или деньгами—все равно.

4) Комиссарамъ положить вознагражденіе въ размѣрѣ одного гроша со златаго.

5) Для переговоровъ съ полковникомъ фонъ Веделемъ избрать пословъ, которые должны будутъ позаботиться объ интересахъ воеводства.

6) Съ этою цѣлью послы и комиссары должны оказывать послабленіе имѣніямъ разореннымъ, для чего и подтверждается поставленіе предшествовавшаго сеймика.

Roku tysiąc siedemsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Marca dwudziestego pierwszego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanow-



skim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, comperendo personaliter imci pan Jan Gronostayski—sługa w. imć p. Piotra Oziembłowskiego—woyskiego Brzeskiego, laudum seymiku tegoż województwa Brzeskiego, motivo uniwersałów w. imć pana barona von Wedel,—woysk Rossiyskich półkownika zasze, ad acta xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, na dzień dzisiejszy niżej na dacie pisany tu do Brześcia, ad locum consiliorum, motivo uniwersałów od w. imć pana półkownika barona fon Wedel woysk Rossiiskich z Włodzimierza na tak nieznosny y niepraktykowany prowiant, który abyśmy do Włodzimierza wozili, do województwa naszego wydanych, dnia dwudziestego szóstego Februarii anno praesenti millesimo septingentesimo trigesimo quinto datowanych, a do kancelarii naszej grodzkiej Brzeskiej teraz in Martio doszłych, dla salwowania się w takowej prawie ostatniej zgubie y ruinie województwa naszego, zgromadzeni, niżej podpisani unanimiter takowe czyniemy adpraesens postanowienie:

A naprzód, abyśmy byli sufficientes po wydania Moskiewskiego in futurum prowiantu, ieżeli byśmy cale od niego umknąć nie mogli, z racii, że taryfami dawniejszemi nieopisanie iesteśmy peraggravati: przeto teraz pro bono całego województwa uformować taryfę dla Moskwy umyśliliśmy y namówili. Jakoż kiedyśmy się wszyscy na to zgodzili dla uformowania teyże taryfy ichmość państwa: Alexandra Niemcewicza—miecznika Poznańskiego y Macieja Kazimierza Zborowskiego—podczaszego Letyczewskiego, regenta naszego grodzkiego województwa Brzeskiego, patriotów naszych, aby się tey pracy dla województwa podjeli, de-

klaruiąc ichmość to w przyszły czas w podanych okazjach affektami naszemi y należytą rekompensę bonifikować, uprosiliśmy; którzy ichmość aby pomienionę taryfę dymową, w iako nayprędszym być może czasie, podług postanowienia adpraesens naszego ichmość y każdemu z nas wiadomego, uformowali y ichmość panom kommisarzom, adpraesens przez nas uproszonym; z podpisami rąk swych, aktykowawszy naypierw w grodzie oddać tychże ichmość obliguiemy.

Za kommisarzów zaś dla przyszłego prowiantu Moskiewskiego, ieżeli by już cale bez tego obeysć się nie mogło, czy to prowiantem, czyli pieniędzmi, iako się skapituluiem wybierania kiedy tychże samych ichmość pp. Niemcewicza—miecznika Poznańskiego y Zborowskiego, regenta grodzkiego Brzeskiego, uprosiliśmy, aby tedy tę taryfę ichmość już u siebie mieli y województwu w tym usłużyli, ichmość upraszamy; a pro labore ichmość, ieżeli by był podatek na Moskwę pieniężny, to po groszu na osobę od każdego złotego, iako też in quantum by był prowiantu, naznaczony, to podług taxi prowiant, od złotego każdego—po groszu na ichmość oddać przy podatku pieniężnym lub prowiantowym determinuiemy.

Gdy zaś już Moskwa, czy to kommandy imć p. półkownika barona fon Wedela, czyli też inney kommandy już do Brześcia cale przyidzie y podatku pieniężnego, albo prowiantu pretendować będzie, do traktowania y kapitulowania się z woyskiem Rossiiskim ww. ichmość państwu Piotrowi Oziembłowskiemu—woyskiemu Brzeskiemu y Stefanowi Tarkowskiemu miecznikowi Bełskiemu—patriotom naszym omnimodam potestatem et facultatem daiemy y tychże ichmość z temiż ichmość panami kommissarzami, aby w tym usługi województwu nie odmawiali, obliguiemy.

Dobrom zaś poblížszym Brześcia, któ-



re actualiter są zdezolowane, tym ichmość pp. do uformowania taryfy destynacji, aby pro posse uczynili alleviacją, facultatem ichmość daiemy, dla czego laudum przeszłego seymiku gospodarskiego anno praesenti zaszło tak respektem tej alleviacji, iako też uchwalonych largicji, in toto onego obloquentia akceptowawszy, dość onemu uczynić obowiązujemy się; ewinkowanie zaś in casu necessitatis iak ichmość pp. do formowania taryfy y na kommissarstwo destynowanym, tak do traktowania z woyskiem Rossieyskim uproszonym y wielmożnym ichmość pp. posłom naszym na radę przyszlą Warszawską, przez nas obranym, od każdego turbatora niezawodnie assekurujemy.

Które postanowienie rękoma naszymi własnymi unanimiter, za zgodą nas tu wszystkich przytomnych, podpisujemy. Pisan w Brześciu, roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego miesiąca Marca dwudziestego.

U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Piotr Oziembłowski—woyski Brzeski, Franciszek M. Chrzanowski—łowczy y podstarości sądowy województwa Brzeskiego, Stefan Tarkowski m. w. Brze., Alexander Ursyn Niemczewicz—miecznik Poznański, Felician Wołkowyski, Antoni Szaramowicz—Bruno Bęklewski, Andrzej Sawicki, Xawery Misiewicz, Benedykt Franciszek Buchowiecki—skarbnik aktualny województwa Brzeskiego, Andrzej Thadeusz Dowmont—susceptant grodzki województwa Brzeskiego, Maciej Kazimierz Zborowski—podczaszy Latyczewski, regent grodzki województwa Brzeskiego, Andrzej Antoni Złotowski, Adam Jan Kościuszkiewicz mp. Które to takowe laudum, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, ze wszelką w nim inserowaną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

### 1735 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 967.

#### 393. Инструкція депутатамъ, посылаемымъ въ кн. Вишневецкому, главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по поводу получения универсаловъ отъ россійскихъ войскъ на счетъ доставленія имъ провіанта, а равно и реквизицій отъ войскъ в. кн. Литовскаго, дали своимъ посламъ, отправляемымъ къ главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго князю Вишневецкому, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Просить князя о воспрещеніи войсковымъ собирать съ воеводства подымную подать за оба полугодія, такъ какъ по постановленію 1717 года, подтвержденномъ конфедераціей 1734-го года, оно обязано уплатить только сентябрскую по-

ловину и уплатило уже ее Костъ—полковнику войскъ в. кн. Литовскаго.

2) О разрѣшеніи сборщикамъ чоповаго набулаву в. кн. Литовскаго производить еще дополнительные сборы для уплаты жалованья лицамъ, отправлявшимъ посольскія и другія должности.

3) Объ устраниніи русскихъ офицеровъ отъ обязанности сборщиковъ назначеннаго для нихъ войскъ провіанта и предоставленіи этого права коммиссарамъ воеводства.

4) Остальныя ходатайства поручить благоусмотрѣнію самихъ пословъ.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego piątego, miesiąca Julii dziewiętnastego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przedemną Franciszkiem z Chrzanowa Chrza-



nowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, compars personaliter imć pan Józef Pawłowicz—sługa w. imć pana Antoniego Kościuszki—kapitana i. k. mości, posła województwa Brzeskiego, instrukcją, tymże ichmość panom posłom daną, ad acta xiąg grodzkich województwa Brzeskiego podał, tenore sequenti:

Instrukcja od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, obywatelów województwa Brzeskiego ichmość panom Bogusławowi Niepokoyczyckiemu—mostowniczemu Brzeskiemu, Antoniemu Kościuszkowi kapitanowi i. k. mości—posłom do i. o. xięcia imści Wiszniowieckiego—kanclerza w. x. Lit. y ieneralnego regimentarza woysk w. x. Lit., za ziechaniem się nas infra wyrażonych, ad locum solitum seymikowania do Brześcia, motivo zaszłych uniwersałów na prowiant od woyska Rossieyskiego, oraz requizycji woisk w. x. Lit. o podatek podymnego obódwuch rat anni millesimi septingentesimi, trigesimi quarti zachodzący, unanimiter obranym anno millesimo septingentesimo trigesimo quinto, die decimo octavo Julii, w Brześciu dana, w punktach niżej wyrażonych.

Ponieważ każda imperii moles, ad florem monarchów swoich panowania przychodząca, requirit, ażeby w prawach y swobodach swoich illaesa zostaiąc, firmament swój, tanquam in cardine, na stabilimencie legum do wszelkich potrzeb y obrotów swoich miała, którey cel y meta ponieważ w terażniejszey rerum iuncturze, zarodzoney ab imagine domus sympathii do honorów, praeminencii y

sprawiedliwości świętey dyspozycji nie na innym zawisła fundamencie, tylko w. i. o. xięcia imści kanclerza w. y regimentarza generalnego woysk w. x. Lit. numine et nomine, zkład życzliwym iego sługom maiora spei crescunt incrementa, ile kiedy w tym, którego alis proteguntur, za pierwsze obiectum protekcyi mają; dla czego y my nie inny punkt obrad naszych y wszelkich konkluzii zakładamy y mieć życzymy, tylko ażeby ciż ichmość panowie posłowie, iak nągłębszą wenerację i. o. xięciu imści regimentarzowi, iako osobliwemu tego województwa protektorowi, zwykłym affektem uczyniwszy, oraz zaświadczone w każdych requizytach łaski powinna adoracją oddawszy, suplikowali, aby tenże i. o. xiąże imść protectricem y teraz chciał porrigere dextram zdezelowanemu województwu tot passibus tak woyska koronnego, Litewskiego y woysk auxiliarnych Rossieyskich, które ustawicznie lokuiąc się, y przechodząc marszem nietylko poblizkich circiter Brześcia obywatelów województwa naszego ad incitus desolarent, lecz y dalszym do niemniejszey ruiny podali okazyą; które województwo że przez takową publiczną ruinę niemoże dalsze ponosić onego, ciż ichmość panowie remonstrabunt iasnie oświeconemu xięciu imści regimentarzowi woysk w. x. Lit., iż y teraz recentissime na prowiant od woyska Rossieyskiego wyszły dwa uniwersały, ieden od w. imści pana Birona—generała maiora woysk Rossieyskich, drugi w pretensyi dwoiakiego takowoż prowiantu od iasnie wielmożnego imści pana Izmailowa—generała woysk Rossieyskich cum gravamine województwa całego; insimul et semel nietylko przechody adpraesens będące, lecz insuper takowe obadwa ciężary una eademque solutione ponoszącego; w których ażeby levamen województwo mieć mogło, ucieka się do protekcji tegoż ia-



śnie oświeconego xięcia imści przez tychże ichmość panów posłów.

W tych tedy pressurach zostając, ponieważ województwo nasze in regulamine praw y konstytucii fundując się y one sub felici regimine nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, w naymniejszym conservando punkcie pro solatio ruiny y dezolacji swoiey y wsparcie oney ma y zaszczyca się cum tota republica konfederacją anni millesimi septingentesimi trigesimi tertii, przez którą, assentiente wszystkich stanów rzeczy-pospolitey ordine, podatek podymnego per constitutionem anni millesimi septingentesimi decimi septimi postanowiony, abrogowany iest, a tylko rata septembrowa tegoż roku eadem confoederatione naznaczona, którą ichmość panowie Ertyk—porucznik, Barański—kapitan i. k. mości od gwardii wyexekwowali należała. W terażniejszym zaś czasie województwo nasze na obligacją też i. o. xiążenia imści, solo suo placito, non derogando confederationi statuum reipublicae, chcąc onego łaskę do dalszych protekcii y świadczenia respektu promereri, podatek czterozłotowy cum solario seorsivo wypłaciło ad manus w. imść pana Kościa—sędziego y półkownika Petyhorskiego woysk w. x. Lit. Teraz zaś ichmość panowie woyskowi za przeszły rok tysiąc siedmset trzydziesty czwarty za dwie raty płacenia takowego podatku insimul po złotych ośm y groszy ośm cum instantanea executione praetendunt; więc ażeby takowego podatku vigore wyż wyrażonych praw województwo nasze nie ponosiło, o to solennie instabunt ichmość panowie posłowie y o kompassyą do tegoż xiążenia imści suplikować będą.

A że largicia od województwa Brzeskiego naznaczona na ww. ichmość panów posłów, tak na seym coronationis, iako też do Wazszawy na radę walną

iadącym y innym ichmość praetio zasług uznanych expens, dla województwa spendowanych, razem przy wybieraniu czopowego z tegoż województwa na wielką buławę w. x. Lit. naznaczonego, per constitutionem wraz wybierana: zaczym województwo instet, aby przez tychże ichmość panów exaktorów należącym osobom do tey largicii było exolutum, a gdzie by nie było wybrano, aby było exequowana przez tychże ichmość panów exaktorów y każdemu oddano według laudum województwa Brzeskiego,—instabunt ww. ichmość panowie posłowie do osobliwey łaski iaśnie o. xiążenia imści.

Pro reliquo, ponieważ od woyska Rosyjskiego destynowani oficerowie do magazynu prowiantowego, mimo reskrypt nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego, p. n. m., kommissarzów do prowiantu z województwa naznaczonych akceptować nie chcą, a sami nałożony prowiant arbitrarie exekwować intendunt: więc instabunt ichmość panowie posłowie, ażeby, circa rescriptum nayiaśnieyszego króla imści, kommissarze województwa naszego przy funkcii swoiey konserwowani byli.

Inne zaś petita nasze, które privata declaratione ichmość panom zleciliśmy, te dexteritati ichmość ad promovendum plenarie committimus y ten nasz instrument rękoma naszemi podpisujemy.—Dat ut supra.

U tego instrumentu podpisy rąk ww. ichmość panów urzędników y szlachty tymi exprimuntur słowy: Piotr Władysław Oziembłowski—woyski Brzeski, Kazimierz Ludwik Micuta—starosta Sumiliski, Paweł Kościuszko—pisarz gródzki województwa Brzeskiego, Alexander Ursyn Niemcewicz mp., Michał Żardecki, Ludwik Jan Żardecki, Dominik Niepokoyczycki—e. b., Kazimierz Niepokoyczycki, Bonifacy Stromkiewicz, Andrzej



Antoni Złotowski mp., Jan Skalski—vice regent g. Brzeski, Franciszek Lachowicz, Franciszek Zakrzewski, Franciszek Szaramowicz. Która to takowa instrukcja, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

## 1735 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 1036.

### 394. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ pacificationis.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на антекомиціальный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на сеймъ pacificationis, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Засвидѣтельствовать предъ королемъ о вѣрнопоподданническихъ чувствахъ къ нему всего воеводства и о желаніяхъ ему возможно долгаго царствованія.

2) Ходатайствовать о поддержаніи съ сосѣдними государями самаго прочнаго мира, въ особенности съ Россійской императорицей, которая желаетъ для Польши не инаго чего, какъ только цѣлости и нераздѣльности ея владѣній, и просить объ окончаніи спорныхъ вопросовъ съ нею по дѣламъ Курляндскимъ на предстоящемъ сеймѣ.

3) Настаивать, чтобы согласно съ конституціей, постановленной на сеймѣ конвокаційномъ и утвержденной рача'ми conventa'ми, прежде всего былъ избранъ сеймовый маршалокъ; въ случаѣ же сорванія сейма, чтобы ключи мира и войны были вручены посткомиціальнымъ сенатусъ-консультамъ.

4) Для поддержанія достоинства короля и безопасности рѣчи-посполитой просить о составленіи генеральной конфедераціи и объ удаленіи изъ предѣловъ Польши россійскихъ и союзныхъ саксонскихъ войскъ.

5) Ходатайствовать объ устраненіи недоразумѣній съ римскимъ дворомъ посредствомъ измѣненія конституціи, направленной противъ Римской куріи, съ тѣмъ въпрочемъ, чтобы сохранены были обоюдныя права.

6) На подымную подать, назначенную въ 1717 году и совершенно разорившую шляхетское сословіе, не соглашаться ни подъ какимъ видомъ, хотя бы даже пришлось сорвать сеймъ.

7) Требовать составленія новой люстраціи дымовъ и сохраненія привилегій донаторіушамъ, дарованныхъ имъ прежними королями.

8) Требовать также и уничтоженія Брестской экономической комиссіи, захватившей много земель у владѣльцевъ и причинившей имъ много убытковъ.

9) Ходатайствовать о сохраненіи за княземъ Радивиломъ имѣній Кіевца и Мелейчицъ.

10) Ходатайствовать о сохраненіи Чахецкаго лѣсничества за женой Осипа Горновскаго, положившаго животъ свой за короля и отечество.

11) Просить, чтобы столовыя имѣнія Брестской и Кобринской экономій раздавались только лицамъ, имѣющимъ земли, и отнюдь не безземельнымъ разночинцамъ.

12) Чтобы вознагражденъ былъ за убытки и разоренія Карлъ Одровонжъ—графъ Седлинецкій.

13) Чтобы женскій полъ былъ устраненъ отъ правовладѣнія привилегіями.

14) Примасу королевства и архіепископу Краковскому за ихъ заботы о благѣ государства выразить благодарность въ присутствіи государственныхъ чиновъ рѣчи-посполитой.

15) Для князя Вишневецкаго—великаго канцлера и главнокомандующаго войсками в. кн. Литовскаго просить булавы.

16) Для князя Огинскаго—трокского воеводы—должности подскарбія в. кн. Литовскаго.

17) Для Яна Фредерика Сапѣги—трокского каштеляна—великой печати в. кн. Литовскаго.

18) Для князя Радивила—надворнаго маршала в. кн. Литовскаго—польной булавы.

19) Для князя Францишка Шуйскаго—Брестскаго подстоля—какой либо должности по земству.

20) Для Петра Несторовича—Брестскаго каш-



теляна отдачи имѣнія Озять въ ленное владѣ-  
ніе.

21) О воспрещеніи духовенству владѣть зем-  
скими имѣніями по записямъ, не утвержденнымъ  
конституціей и въ частности объ отнятіи у

ксендзовъ Павлиновъ имѣнія, принадлежащаго  
ин. Шуйскому.

22) Объ удовлетвореніи разныхъ лицъ и по  
разнымъ дѣламъ — тяжбыцмъ и служебнымъ.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego  
piątego, miesiąca Augusta dwudziestego  
pierwszego dnia.

Na urządzie i. k. mości grodzkim  
Brzeskim, aktami starościńskimi, przede  
mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrza-  
nowskim—łowczym y podstarościm sądo-  
wym województwa Brzeskiego, comparens  
personaliter imci pan Woyciech Jawor-  
ski—sługa iasnie wielmożnego imci pana  
Karola Sapiehi—pisarza polnego w. x.  
Lit., posła województwa Brzeskiego, in-  
strukcyą na seym pacificationis, niżej  
wyrażoną, pryncypałowi tegoż imci od  
województwa daną, ad acta xiąg grodz-  
kich województwa Brzeskiego ku wpisa-  
niu podał, tenore sequenti pisaną.

Instrukcyą od nas senator-  
ów, dygnitarzów, urzędni-  
ków ziemskich, grodzkich,  
szlachty, rycerstwa, obywatel-  
ów województwa Brzeskiego,  
na seymik antekomicyalny,  
za uniwersałami i. k. mości,  
pana naszego miłościwego, Au-  
gusta trzeciego, na dzień szes-  
nasty miesiąca Sierpnia, roku  
terazniejszego tysiąc siedmset  
trzydziestego piątego, ad locum  
solitum consiliorum, do Brze-  
scia zgromadzonych, sub direc-  
tione wielm. imci pana Francisz-  
ka kniazia Szuyskiego—podsto-  
lego województwa naszego, ias-  
nie wielmożnemu imci panu Ka-  
rolowi Sapiezie—pisarzowi pol-  
nemu w. x. Lit. y półkownikowi  
usarskiemu woysk w. x. Lit. y  
wielm. imci panu Stefanowi  
Tarkowskiemu—miecznikowi Beł-

skiemu, posłom naszym, na seym  
pacificationis dana w Brześciu  
ut supra.

Lubo codzienne dobroci Bozkiey nad  
nami uznaiemy dowody, iednakże oso-  
bliwie teraz mamy za co Maiestat Jego  
z iako naygłębszą recognicią y subiek-  
cią adorare, że nas in afflictissimo te-  
raz oyczyzny naszej statu deserere nie  
raczy, kiedy nam takiego pana na tronie  
naszym nie mniey miranda niż veneran-  
da dispositione sua osadził, który praw-  
dziwie daie dowody, że regem simul pa-  
tremque gerit y ad eum finem wszelkie  
swoie conatus pańskie collimare profite-  
tur, ażeby powierzone sobie od Pana  
Boga państwo quam in florentissimo sta-  
tu widział: za co iako naypokornieysze  
maiestatowi i. k. mości, pana naszego mi-  
łościwego, ichmość panowie posłowie na-  
si oświadczywszy z tym się assekuro-  
wać będą, że przy dostoięństwie i. k.  
mości województwo nasze vitam et san-  
guinem litare iest gotowe.

A że sama łaskawa i. k. mości, do  
nas dana przez wielmożnego imci pana  
Jana Nornickiego—pisarza skarbowego  
w. x. Lit. y dworzanina i. k. mości in-  
strukcyą, daie nam motiva ad promoven-  
da desideria tam publica, quam privata,  
zaczyn pro primo et principali objecto  
publiczne całey oyczyzny dobra mając,  
naypierwiej, ażeby quam perfectissime  
securitati panowania i. k. mości, pana  
naszego miłościwego, na tronie naszym  
utinam in annos longissimos, od którego,  
iako a capite membra, dependemus, omni-  
no provideant, ichmość panowie posłowie  
nasi urgentissime indispensabiliter obli-  
gantur.



Jeżeli konserwacya państw y królestw naybarzief consistit in cultura stateczney y nienaruszoney przyiaźni z sąsiedzkimi potencjami y w obserwacyi zachodzących z nimi traktatów: zaczym któż nie przyzna, że ratio status et conservationis rzeczy-pospolitey naszej z okoliczności terazniejszych koniunktur w chrześcijaństwie, praecipue w tym consistit, ażeby dobro, przyiaźń y harmonia, servare z nayiasniejszą monarchią Rossieyską, z której antecessorami nie tylko rzecz-pospolita traktatami y soizami iest zmocniona, ale też i z własnych tej nayiasniejszey monarchini wydanych manifestów iest ubezpieczona, y o tej przyiaznych ku sobie intencjach, że żadnych w państwach y granicach rzeczy-pospolitey nie pretenduje awulsyi lub dyminucyi, owszem całość praw, przywileiów, swobod, wolności y szerokości granic, którą korona polska y w. x. Lit. cum annexis provinciis usibusque nunc et ad praesentia momenta possidebant, contra quoscunque usurpatores et aggressores, ne quidquam respublica detrimenti capiat, bronić y utrzymowywać deklaruie: zaczym iniungimus ichmość pp. posłom naszym, aby na blisko następującym seymie, omnes ineant modos et rationes, któreby tak dawną przyiaźń y zachodzące między Polskim y Rosieyskim państwem soizsze y traktaty mogli tym barzief utwierdzić; iako też aby y nowy z tąż nayiasniejszą monarchią mógł stanąć obowiązek, któryby commodum, emolumentum et securitatem tych oboyga narodów contra quosvis aggressores iak naymocniey y naylepiey ugruntować potrafił; similiter względem Kurlandyi y innych zobopólnych praetensyi zachodzące dyfferencie przez reassumptią dawniey naznaczonych conferencyi y finalną determinatją z ichmość pany ministrami Rosieyskiemi aby na tym seymie mogły być zakończone, instabnt ciż ichmość p. p. posłowie.

Insistendo zaś constitucyi convocaciyney pactis conventis y dawnieyszey instrukcyi woiewództwa naszego, na ostatni seym ante interregnum daney, pro lege veteri, starać się będą ciż ichmość, aby ante omnes materias pierwszego dnia marszałka obrali; a inquantum by per malevolorum industrias, czego uchoyway Boże, seym ten pacificationis miał się zerwać, albo infectis rebus rozeyść, aby ministeria pacis et belli na senatus consilium postcomicialnym rozdane były, strenue urgebunt, iakoby rzecz-pospolita ad privatorum mutationes et ambitus dłużej nie była zakłuciona et inconsulta.

Jako zaś utrzymanie dostoięstwa i. k. mości fundue się in unione animorum, tak konfederacya ieneralna y woiewództwo przy nayiasniejszym królu imci Augustie trzecim uczynione, aby in suo vigore trwały aż do doszłego seymu y aż na ten czas exvinculowane były,— providebunt ichmość panowie posłowie; nie mniey evacuationem woysk Moskiewskich y Saskich, iak naygruntowniey obmyślą y opiszą omnimodam pomienionej evacuationi securitatem, ac disciplinam tychże samych woysk promotebunt.

Dyfferencie, regulujące się do dworu Rzymskiego, per modificationem constitucyi contra curiam Romanam w grodzie postanowionej dobrą harmonią przywróca, iakoby communi religionis patri filialis observantia u rzeczy-pospolitey iuribus wygodzić się mogła.

Podatek podymnego, który dotąd cum summa exvisceratione stanu szlacheckiego, ab anno millesimo septingentesimo decimo septimo toleramus, ażeby etiam cum discrimine seymu zniesiony był,—ichmość panowie posłowie urgebunt.

Ponieważ w woiewództwie naszym perplexitas wielka w abiuracie dymowey znayduie się: zaczym ażeby nowa abiurata per constitutionem seymu terazniey-



szego ad liberam w województwie uformowania iey optionem praevia lustratione dymów naznaczona była. Ichmość panowie donatariuszowe wszyscy aby circa privilegia sua od nayiaśnieyszych antecessorów i. k. mości collata pacifici circa possessiones suas konserwowani byli.

Kommissia Brzeska ekonomiczna in anno millesimo trigesimo sexto cum praeiudicio et violatione privilegiorum nayiaśnieyszych antecessorów i. k. mości expediowana, ażeby nullitate skasowana była.

Dobra Kiiowiec y Mileyczyce, z antenatów nayiasnieyszych królów nadane y uprzywileiowane domowi i. o. xiażat ichmość Radziwiłłów Bialskich, aby były przy tychże przywileiach y dokumentach utrzymane y konserwowane.

Ponieważ świętey pamięci imci p. Józef Hornowski—czesnik województwa naszego, fortunę, zdrowie a naostatek y życie immolavit tuitioni et manutentioni dostoięstwa i. k. mości, p. n. m., Augusta trzeciego: zaczyn ażeby osierocona cum pupillis żona iego ieimość pani Helena Hornowska, według przywileiu, ieyże równie z nieboszczykiem mężem od nayiaśnieyszego króla imci Augusta wtórego, oycy y antecessora teraznieyszego nayiaśnieyszego regnanta naszego, ad vitae tempora na leśnictwo Czacheckie konferowanego circa pacificam possessionem tegoż leśnictwa zostawała do zgonu życia swego, urgentissime ad iustitiam et compassionem i. k. mości, pana naszego miłościwego, ichmość pp. posłowie nasi instabunt.

Dobra stołowe ekonomii Brzeskiej y Kobryńskiej, w administracyą in possessionis ignotisque w województwie naszym personis aby nie były oddawane, lecz antiqua praxi et usu obywatelom tegoż województwa, do tey funkcyi idoneis konferowana,—upraszać iak nayusilniey będą ichmość pp. posłowie nasi.

Straty niemałe y dezolacya fortuny i. w. imci p. Karola Odrowąza—hrabi Siedlinieckiego—podkoniuszego w. x. Lit. recommendabunt ichmość pp. statibus rei-publicae.

Jurium communicavorum abusu sexus muliebris ne gaudeat privilegiis perenniter, instabunt ichmość panowie posłowie salvis modernis possessoribus.

Jaśnie oświeconego xiecia imci primasa, który, subveniendo labenti patriae, ad recognitionem na tronie polskim podeszły szczęśliwie koronacyi nayiaśnieyszego regnanta accepit, zkađ publica elucescit prosperitas oyczyźnie, conatus et sollicitudines plenae reipublicae insinuant ichmość panowie posłowie; oraz i. o. xiecia imci biskupa Krakowskiego merita recommendabunt. J. o. xiaże imci Wiśniowiecki—kanclerz wielki y regimentarz ieneralny woysk w. x. Lit., dając dowody swoje tak in facie całej rzeczy-pospolitey, iako et in particulari, y w teraznieyszey remonstracyi, przez expedycją do naszego koła y województwa przysłaney, wyznawamy, że wiele desudat na tym et instruit nas, aby oyczyzna nasza in interna et externa securitate pokoiu była, teraz przy powadze y maiestacie szczęśliwie nam panującego regnanta Augusta trzeciego, przez następujący seym pacificationis obwarowana y ubezpieczona, co w instrukcyi imci panom posłom, przy innych dezyderiach naszych, specialiter zalecamy. Oraz też same virtutes ku dobru pospolitemu i. o. xiecia imci, tak rzeczy-pospolitey, iako y i. k. mości, pana naszego miłościwego, singulariter rekomenduiemy do buławy w w. x. Lit.

A iako i. w. imci pan wojewoda Kiowski, idąc ea cura et solitudine, ażeby nie tylko w koronie polskiej, ale y w naszym xieństwie Litewskim per eius remonstrationem et recommendationem była utrzymana y promowana całość oy-



czynny y prawa pospolitego, wolność y pokóy powszechny, tak ab intra, iako ab extra, y nas tym przez expedycję swoię *convenit*; co *gratissimo animo* przyiwszy y ad formam zwyczajów dawnych obrad naszych przystąpiwszy, posłów na seym obrawszy *eum ferventem zelum* ku dobru pospolitemu, i. w. imci pana wojewody Kiiowskiego in publica facie reprezentować y tak rzeczy-pospolitey, iako y i. k. mości, p. n. miłościwemu, rekomendować obliguiemy.

J. w. imci pana Ogińskiego—wojewody Trockiego *merita*, gdy iuż te militant do stanów rzeczy-pospolitey na seym terazniejszy *pacificationis*; więc ichmość panowie posłowie *primas inter curas* mieć będą, tegoż i. w. imci, pana wojewodę mając in obiecto, do rekomendacyi stanom rzeczy-pospolitey y i. k. mości do podskarbstwa w w. x. Lit.

Wielkie *merita probatamque* ku dobru pospolitemu i. w. imci p. Jana Fryderyka hrabi na Kodniu Sapiehi—kasztelana Trockiego *virtutem* nie mogąc *silentio praetermittere*, y owszem wszelką wdzięczność pro *tutione maiestatis, libertatis legumque patriae*, chcąc oświadczyć, rekomenduiemy ichmość panom posłom naszym, ażeby tak rzeczy-pospolitey, iako i. k. mości, pana n. miłoś., *ingentes* tegoż imci circa *bonum publicum curas et sollicitudines* remonstrowali, a do następującego pieczęci wielkiej w. x. Lit. wakansu promowowali, tych że ichmość panów posłów obowiązuujemy.

Similiter i. o. xiecia imci Michała Radziwiła—marszałka nadw. w. x. Lit., tam in *sago quam in toga* znaczne *merita*, ażeby ad *campestres fasces* na seymie *pacificationis* do *maiestatu pańskiego* rekomendowane były,—ichmość panom posłom pamięci zalecamy, tychże ichmość *affektami* naszemi *obstringendo*, aby do *polney buławy directe* promowowali.

*Merita* w. imci pana Franciszka knia-

zia Szuyskiego—podstolego województwa naszego in *obsequiis* rzeczy-pospolitey przy podeszłym swoim wieku *gloriosissime* w województwie naszym strawionym, ażeby tandem *circa distributivam i. k. mości gratiam et iustitiam* aby były *recompensowane*,—*solennissime* ichmość panowie posłowie *instabunt* z wakuiących pro *tunc* urzędów ziemskich.

Interes i. w. imci pana Jana Piotra Nesterowicza—kasztelana Brzeskiego, *extenuta* dobr Oziat pochodzący ex *recessibus seymów* zawisły, na której *summa*, ante *unionem* wniesiona, et tot *constitutionibus* *approbata*, że dotąd *declaratum* a *plena republica* pro *meritis et stipendiis* nie otrzymał *effectum*: zaczym aby ta *dzierżawa* imieniowi ichmość pp. Nestorowiczów *prawem lennym, vigore* *zaszłych a statibus reipublicae* deklaracyi, *cedat*,—*summam curam et sollicitudinem* circa *hoc negotium* ichmość pp. posłom *recommenduiemy*.

Dobra ziemskie, *quocunque titulo* duchowieństwu zapisane, mimo *constitucye* wyrazne, ażeby tym zapisom nie podlegały, a *specialiter* w. imci p. Franciszka kniazia Szuyskiego—podstolego Brzeskiego zapisy ichmość xieży Pawlinom do konwentu Leśniańskiego *conferowane, cum proeiudicio legis*, aby były *nulliter* poczytane, ichmość pp. posłów obliguiemy.

Interes w. imci p. Adama sędziego wojskowego woysk w. x. Lit. y półkownika Petyhorskiego, imci p. Józefa—stolnika Drogickiego, Kościów Zbirokovskich, *ratione* *zaszłych* dekretów y *procederów* trybunału głównego w. x. Lit. in *causa facti* na osobie ichmość, które ażeby *skasowane* per *constitutionem* były, cum *cautione securitatis personarum et bonorum* ichmość ab *omni intentatu* in *perpetuum*, ichmość,—pp. posłom *recommenduiemy*.

Similiter *przywilegia, documenta* od *nayiaśniejszych regnantów* polskich na



dobra staroście, avulsa od i. k. mości ekonomii Brzeskiej ante unionem nadane w. imci p. Adamowi Kości—sędziemu woyskowemu y półkownikowi i. k. mości służące cum aliis iuris et possessionis dokumentami, cum abrogatione quarumvis et cuiusvis do tych dobr praetensionum, ażeby per constitutionem approbowane były.

Znając nie za iaki interes prywatny, ale bardziey publiczny w. imci pana Florianą Grabowskiego—horodniczego województwa naszego, aby urząd horodniczego statutem w. x. Lit. instalowany, a tak wielu constitucjami y w innych województwa powiatach xięstwa Litewskiego approbowany był in omni observantia et activitate, iako przez nadane ante et post unionem przywileia<sup>2</sup> ma ad hoc officium przydane beneficium—iurydyką zamkową, wioskę Michałków z dworem y młynem do oney przynależącym, a z pięcią włokami we wsi Lebedziewe y z ośmią we wsi Kobylanach y Małaszewiczach y co w konstytucyi coronationis iest warowano; ichmość panowie posłowie constitutione pacificationis opiszą, aby ekonomia ullo titulo et praetextu do dyspozycji y possessyi pomienionego horodniczego Brzeskiego nie interessowała; dworek dziedziczny tego imci pana horodniczego Brzeskiego, w mieście i. k. mości Brześciu będący, ab omni onere miasta, stacyi żołnierskich y podatkowania uwolnili, ciż ichmość panowie posłowie urgebunt.

A że miasto i. k. mości stołeczne Wilno, znacznie przez teraznieysze coniunctury iest zruynowane, gdzie y kamienica na zamkowej ulicy, quondam Delamarsa, adpraesens w. imci p. Kazimierza Micuty—starosty Symiliskiego, znaczną poniosła ruinę, recommendujemy ichmość panom posłom o promowowanie na seymie teraznieyszym pacificationis liber-

tatii tak od stancyi deputackich, iako y innych ciężarów mieyskich.

Oppressya ciężka y incarcerationa z rabunkiem wszelkiego splendoru y inwentarza przez ienerała Wołyńskiego woysk Rossieyskich w dobrach zakonu na pięć tysięcy imci panu Janowi Niepokoyczyckiemu—czesznikowi Trockiemu iest uczyniona: przeto zelo iustissimo recommendue się ichmość pp. posłom, tak te, iako inne wszystkie w tymże województwie naszym exorbitancję, przez też woyska Rossieyskie popełnione, et specialiter imści panom Żardeckiemu, Kazimierzowi, Franciszkowi y Michałowi z Nasilowa Ostrowskim recompensowane były,—domówią się, specialiter ichmość pp. Ostrowskim przez imć p. Bandomiera półkownika uczynionych.

Electia opatów Cisterskich ażeby podług dawnieyszych constitucyi była firmowana, tudzież summorum pontificum ordine et forma, non derogando iuribus reipublicae et iuri patronatus, ichmość panowie posłowie domawiać się będą.

Jako w Bogu przewielebni ichmść xięża trynitarze, iuż cale desertum locum wziowszy na Zawrynczu miasta Brześcia, tytulo kościoła świętej Barbary, y tym z przykładu chwalebnych swoich uczynków, ku chwale Bożej erigowali kościół y sami się tamże pobudowali, ufundowali; aby za takowe pium opus ichmościów przy tymże samym mieyscu publica declaratione et constitutione zachowani byli, ichmość panowie starać się będą. Similiter fundacia Boruńska w powiecie Oszmiańskim ażeby teraznieyszym seymem była approbowana, instabunt.

Przywileia od nayiaśnieyszych regnantów konferowane ante et post unionem,—iedne imieniowi ichmość panom Towiańskim, drugie—inny nadane, a przez tychże ichmość panów Towiańskich kupione, na dobra Arabniki, Horsk y inne włoki puste w ekonomii Kobryńskiej, a klu-



czu Prużańskim razem y na wóytowstwo Prużańskie, które adpraesens post fata possessorów na skarb zaiechano,—ichmość panowie posłowie do stanów rzeczy-pospolitey y i. k. mości, aby approbowane były na imię imć pana Marciana Towiańskiego, patrioty naszego, domawiać się omnino będą.

Reassumuiąc instrukcję na seym convocationis daną i. w. imć panu pisarzowi polnemu w. x. Lit. y i. w. imć panu Dombskiemu, adpraesens wojewodzie Brzeskiemu, Kuiawskiemu in omnibus punctis specialiter w krzywdzie imć pana Mikołaja Żardeckiego—strażnika Orszańskiego poniesionej y oppressyi od regimentu gwardii i. k. mości woysk w. x. Lit. ut vindicent activitate sua iniuriatum, curae et solitudini, ichmość panom posłom zalecamy.

W. imć pana Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit. a marszałka konfederackiego z województwa naszego bene gestam procurationem, znacznym azardem zdrowia y fortuny depensam, stanom rzeczy-pospolitey y maiestatowi i. k. mości do respectu ichmość panowie posłowie oddadzą.

Intuitu remonstracji listownej i. w. imć p. Ponińskiego Łodzi—marszałka generalnego rzeczy-pospolitey zkonfederowanej, do województwa naszego implikowanej na terazniejszy seymik przedseymowy pacificationis, zważywszy tak optimam ku dobru pospolitemu mentem, iako et prae oculis mając wszystkie circa bonum publicum labores et opera, kiedy będąc in continuo, tak ad latus i. k. mości, iako interesów rzeczy-pospolitey, cooperationes tym sposobem wie-

le sobie meruit, tak u teyże rzeczy-pospolitey a niaśniejszego króla imści,—ciż sami ichmość panowie posłowie instabunt, żeby przez też same prawo, którego był manutenens, był u rzeczy-pospolitey y u niaśniejszego króla imści non postreme positus.

Według dawnych przywileiów y commissyi uchody do leśnictwa Białowieskiego y Czacheckiego, tudzież między dobrami szlacheckimi a stołowemi i. k. mości y granice popsowane y zruynowane, aby upewnione y przywrócone były.

Jeneralną kommisią, o którą procura bunt ichmość panowie posłowie, tak te, iako y inne desideria nostra, które się adpraesens mieścić nie mogły, summae dexteritati et activitati ichmość panom posłom, conformuiącym się z innemi województwy y powiaty oddaiemy.—Pisan w Brześciu in loco consiliorum ut supra.

U tey instrukcyi podpisy rąk, tak wielmożnego imć pana marszałka, iako też ichmość panów obywatelów tymi słowy: Franciszek Michał Szuyski—podstoli y marszałek województwa Brzeskiego mp., Kazimierz Sapieha—wojewodzie Brzeski, Florian Grabowski—horodniczy województwa Brzeskiego, Piotr Kościuszko Siechnowicki—komornik województwa Brzeskiego, Woyciech Hornowski, Dominik Hornowski, Jakub Antoni Izbiński, Piotr Fiedziuszko, Jan Lachowicz Hanczewski, Bartłomiej Dominik Buchowiecki, Wawrzyniec Wadowski. Która to takowa instrukcja, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę, ze wszelką rzeczą iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.



1735 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 1067.

395. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ къ королю Августу третьему.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій дали своимъ посламъ, отправляемымъ къ королю Августу III-му на сеймъ *pacificatio-nis*, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) По засвидѣтельствованіи о вѣрноподданическихъ чувствахъ воеводства, просить короля объ изысканіи средствъ къ облегченію участи воеводства, которое, какъ пограничное съ Московскими владѣніями, было подвержено всѣмъ тягостямъ военного времени, какъ отъ своихъ, такъ и отъ Московскихъ войскъ. Для воеводства было-бы весьма полезно, еслибы король исходатайствовалъ у фельдмаршала россійскихъ войскъ удаленіе изъ предѣловъ онаго россійскаго полка, находящагося подъ командой полковника Бандомира.

2) Ходатайствовать, чтобы подымная подать, кромѣ сентябрскаго срока, была сложена съ

воеводства и чтобы главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго князю Вишневецкому было дано на сей предметъ надлежащее предписаніе.

3) Чтобы лица, пострадавшія отъ Москвитинъ на своихъ имѣніяхъ, были по возможности удовлетворены правительствомъ посредствомъ уплаты имъ потерянныхъ суммъ, а другія, подвергшіяся насиліямъ и захватамъ—со стороны ли самого правительства, или согражданъ,—возвращеніемъ имъ слѣдуемаго по закону.

4) Чтобы Брестскому городничему сохранены были права и имущества, присвоенныя его должности по литовскому статуту.

5) Чтобы Брестское воеводство, по причинѣ опустошенія войсками его луговъ и засѣянныхъ полей, было уволено отъ поставки провіанта и фуража.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Augusta dwudziestego pierwszego dnia.

Na urządzie i. k. mści grodzkim województwa Brzeskiego, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa grodu Brzeskiego, comparendo personaliter iegomość pan Theodor Antoni Mieleszko—vice namiestnik grodu Brzeskiego, tę instrukcyę, od całego województwa Brzeskiego do i. k. mości pana naszego miłościwego Augusta trzeciego, szczęśliwie nam panującego, na seym *pacificationis* ichm. panom posłom wydana, ad acta grodu Brzeskiego podał, którą, wpisując do xiąg de verbo ad verbum, tak się w sobie ma:

Instrukcyja, od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziem-

skich, grodzkich, szlachty, rycerstwa, obywatelów województwa Brzeskiego, na seymik antecomicialny, za uniwersałami i. k. mości, pana naszego miłościwego, Augusta trzeciego, na dzień szesnasty miesiąca Sierpnia, roku terazniejszego tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, ad locum solitum consiliorum do Brześcia zgromadzonych, sub directione w. imci w. pana Franciszka kniazia Szuyskiego—podstolego Brzeskiego w. imci panom Jerzemu Flemingowi—graffowi, generałowi infanteryi woysk i. k. mości w. x. Lit. staroście Szeszewskiemu, y Pawłowi Buchowickiemu — podczaszemu województwa Brzeskiego, posłom na-



szym do i. k. mości pana naszego miłościwego, dana w Brześciu, ut supra.

Niżeli przez ichmość panów posłów naszych, na seym pacificationis obranych, in pleniori forma tak powinne nasze homagia i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, oświadczamy, iako też et privata desideria deferemus, tym czasem przez pomienionych ichmościów panów posłów naszych debitam venerationem et fidelitatem województwa naszego, maiestatowi i. k. mości niesiemy.

Oraz że województwo nasze in confinio z województwami do prowincyi koronnej należącemi zostaje, a zatym przechodzącym wszystkim woyskom, tak Rosieyskim, iako y naszym rzeczy pospolitey primum praedae fomentum staie się: zaczym aby i. k. mość, pan nasz miłościwy, z urodzoney swojej pańskiej klemencyi y sprawiedliwości, distincta compassione, te zdezelowane funditus prawie województwo favere raczył,—ichmościowie p. p. posłowie nasi cum expressione perennis recognitionis et fidelitatis upraszać będą; dla czego naypierwszy ażeby półk woyska Rosieyskiego, w komendzie iegomości pana pułkownika Bandomira będący, który wielkimi prowiantami obywatelów naszych aggravat, mediante authoritate do i. k. mości iegomości pana feldmarszałka woysk Rosieyskich, ex limitibus województwa naszych ustąpić chciał, y abyśmy od dalszey lokacyi ludzi woyskowych, iako też od exakcyi prowiantów wolnemi byli—ichmość panowie posłowie nasi demississime dopraszać się mają.

Ponieważ tak przez pacta conventa, od i. k. mości poprzysiężone, iako też przez konstytucyą seymu coronationis, podatek dymowy, anno tysiąc siedmset siedmnastego postanowiony, jest abrogowany y tylko ratę septembrową, anni elapsi tysiąc siedmset trzydziestego czwar-

tego płacić tenebatur, zaczym abyśmy od dalszey subiekty temu podatkowi uwolnieni byli,—ichmościowie p. p. posłowie do i. k. mości instabunt quam solenissime. In quem finem ażeby i. k. mość interpositione demonstrancyi swojej i. o. xięcia iegomości Wiszniewieckiego—kanclerza wielkiego y regimentarza ieneralnego woysk w. x. Lit. obli-gował, ażeby według reskryptu swego ichmościom p. p. posłom, od województwa naszego do imci obranym, danego, observando rigorem wyż wyrażonych pak-tów konwentów y konstytucyi, żadnego absolute podatku ad ulterius seymu, da Bóg, pacificationis resultatum ullatenus nie pretendował, który podatek iuż ad executionem actualem przychodzi.

Że nieboszczyk iegomość pan Józef Hornowski—czesznik województwa Brzeskiego fortunę, zdrowie, a na ostatek życie same immolavit tuitioni et manutentioni dostojenstwa i. k. mości, pana naszego miłościwego: zaczym osieroconam cum pupillis żona iego, ieymność pani Helena Hornowska, według przywileju, ie-że równie z nieboszczykiem mężem od nayiaśnieyszego króla imści Augusta wtórego, oycy y antecessora nayiaśnieyszego teraz wielkiego successora regnanta naszego ad vitae tempora na leśnictwo Czacheckie konferowanego, circa pacificam et inviolabilem possessionem tegoż leśnictwa ad resultatum seymu pacificationis immediate następującego zostawała—urgentissime ad iustitiam et compassionem i. k. mości, pana naszego miłościwego, ichmość panowie posłowie nasi instare zechcą.

Hostilitates, które ludzie Rossieyscy wprzód w roku preszłym tysiąc siedmsetnym trzydziestym czwartym, in Oktobri komendy ichmość pana pułkownika Lancdorfa w dobrach iegomości pana Józefa Matuszewicza—starosty Stoklińskiego exercebant, vivo doloris sensu i. k. mo-



ści, panu naszemu miłościwemu, ichmość panowie posłowie nasi doniosą cum expressione, że więcey niż na sto tysięcy szkody przez te rabunki nam practicato, ni na kim inszym exempto pomieniony iegomość pan Matusewicz poniosł; dla czego ażeby i. k. mość z wrodzoney swoiey klemencyi pańskiej, iako nayskuteczniejszemi sposobami do satysfakcyi zupełney iniuriati pomienionych panów półkowników obudwóch stringere raczył, ichmość panów posłów obliguiemy sollicitissime.

Eadem clade zrabowania przez ludzi komendy iegomości pana Tuszyny dotknięty imć pan kniaź Szuyski—podstoli woiewództwa naszego, ażeby debita satisfatione według pretensyi do stutysieczney szkody non destituetur, non minori zelo ichmość panowie posłowie promoverere będą.

W woiewództwie naszym emeritorum concivium imć pana Andrzeia Jeziernickiego—krayczego woiewództwa Brzeskiego, szlachcica nieimplikowanego do żadney partyi służbą, poniesiona dezolacya dóbr Mitek od różnych komend woysk Rosyiskich y poslednieyszey imci pana półkownika Tuszyna na kilka tysięcy, y imci pana Mikołaja Zardeckiego—strażnika Orszańskiego niepoślednie poniesiona w maiętności dworu Baykach,—plena activitati ichmość panów posłów naszych et juste compassioni maiestatu pańskiego, ażeby in satisfatione zostali, recommendatur.

W Wolce imci pana Wadowskiego—stolnika Latyczowskiego, krzywda w gotowym groszu złotych kilka set, oprócz innych ruchomości od ichmościów panów Kalinkiewicza, Sokołowskiego, Erleta y innych ichmć poniesiona, oddaie się activitati plenissime ichmć panów posłów naszych, y imści pana Witanowskiego krzywda recommendatur.

Summa winna y należąca wielmożney

ieymci pani Konstancyi Danielowey Borkowskiej, to iest: cztery tysięcy talarów bitych na kluczu Horodeckim, przez świętą pamięć nayiaśnieyszego regnanta Augusta wtorego, pana naszego miłościwego, opisana, a na wsiach Stalukach y Zawrowiu cztery tysięcy tynfów, która ieymość pani Borkowska, ażeby do oddania tych summ circa possessionem w pomienionym kluczu Horodeckim y w wioskach Stalukach y Zawrowiu zachowana była, ciż wielmożni ichmć panowie posłowie omnino dopominać się będą et instabunt.

Znając nie za iaki interes prywatny, ale bardziey publiczny w. im. pana Jana Grabowskiego—horodniczego woiewództwa naszego, aby urząd horodnictwa statutem w. x. Lit. instabilowany, a tak wielu konstytuciami y w innych woiewództwach y powiatach xięstwa Lit. korroborowany, był in omni observantia et activitate, iako przez nadane ante et post unionem przywileia ma sobie ad hoc officium przydane beneficium iurydyki zamkowej wioskę Michalków, z dworem do oney przynależącym, z pięciu włokami w Lebiedziewie, do tego przydanemi, tudzież we wsi Kobylanach y Małaszewiczach włok osim, co y w konstytucyi coronationis iest wyrażono, wielmożni ichmć panowie posłowie nasi instabunt u nayiaśnieyszego króla imści, pana naszego miłościwego, o reskrypt do ichmć panów kommisarzów y ekonomów, aby się ullo titulo et praetextu do dyspozycyi pomienionego iegomości ne interesowali.

Interes krzywd braterskich, gdzież bardziey emanare może, ieśli nie in clementia maiestatu i. k. mości, do którey ichmość panowie posłowie nasi suplikuiać, doniosą, quae nos fata monent, ile braterskie dobra w różnych będące koniunkturach y praessurach, szczegulniey żeby



się mogli zaszczycać klemencyi pańskiej, — instabunt ichmć panowie posłowie.

Dobra Surpity cum attinentiis, ex natura sua ziemskie, quondam od ichmć panów Kiewliczów nabyte, których pars pod praetextem funduszu wielebnym oycom Kamendulom Węgierskim dostała się, et circa possessionem fundi wielm. imć pan starosta Similiski haeret, gdzie ex ekonomia, pod pretextem dóbr ekonomicznych, chce appropriare, — w.w. ichm. p. p. posłowie upraszać maia, ażeby te dobra z dawnych czasów ziemskie żadney nie podlegali ekonomiczney dyspozycyi.

A ponieważ różnemi przechodami in circuitu Brześcia pospasane funditus łaki, zboża: przeto in casu nastąpienia

iakiego prowiantu, gdyby były wolne od furazów, — w. w. ichm. p. p. posłowie urgentissime obstawać maia.

Caetera activitati ichmć panom posłom zalecamy.

Pisan w Brześciu, roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Augusta dwudziestego dnia.

U tey instrukcyi podpis ręki wielmożnego imci pana marszałka seymikowego temi słowy: Franciszek Michał Szuyski — podstoli y marszałek seymiku antecomicialnego województwa Brzeskiego. Która to ta instrukcyja, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg województwa grodu Brzeskiego przyięta y wpisana.

## 1735 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 1087.

### 396. Постановленіе реляційнаго сеймика Брестскаго воеводства.

Дворяне Брестскаго воеводства собравшись на реляційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по выслушаніи посольскихъ реляцій, постановили:

1) Учинить протестъ противъ незаконныхъ требованій войсковыхъ чиновъ относительно податей съ имѣній земскихъ, на содержаніе Литовскаго войска, такъ какъ имѣнія эти освобождены отъ всякихъ податей многими законами и конституціями; въ случаѣ же насильственныхъ экзекуцій, подвергать конфискаціи собственныя имущества экзекуторовъ.

2) Часть податей, причитающихся за воеводствомъ, отдать земскому судѣ — Костѣ для передачи ихъ по принадлежности главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго съ тѣмъ, что-

бы со стороны сего послѣдняго не возникало уже больше никакихъ требованій.

3) Другія дѣла отложить до предстоящаго сейма pacificationis, въ томъ числѣ и дѣло Горновской и Борковской.

4) Въ исполненіе требованій полковника Россійскихъ войскъ Бандоміра о доставленіи ему подводъ для вывоза провіанта изъ Брестской крѣпости, съ тѣмъ условіемъ, что часть провіанта будетъ оставлена имъ въ распоряженіе воеводства, назначить 130 подводъ изъ экономическихъ имѣній и комиссаровъ для принятія обѣщанныхъ остатковъ по счету, такъ и для взысканія еще невнесеннаго количества многими лицами, подлежащими уплатѣ одного по закону.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Septembra dwudziestego ósmego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brze-

skim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim — łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, comparendo per-



sonaliter imć pan Karol Szymon Kościuszkiewicz—sługa iw. im. pana Franciszka kniazia Szuyskiego—podstolego y marszałka seymiku województwa Brzeskiego, laudum niżej wyrażone seymiku relationis ad acta xiąg grodzkich województwa Brzeskiego ku wpisaniu po-  
dał, tenore sequenti pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzy, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, ex-limitatione z seymiku antekomicialnego hoc in puncto dla wysłuchania relacji od wielmożnych ichmość panów posłów, id-que w. imci pana Jerzego Fleminga—starosty Szereszewskiego, ienerała maiora infanterii woysk i. k. mości, i. w. imć pana Pawła Buchowieckiego—podczaszego województwa naszego do nayiaśnieyszego króla iegomości Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, ordynowanych, za powrotem y wydanemi tychże ichmość panów posłów innotescenciami, gdyśmy się ad locum solitum consiliorum miasta i. k. mości Brześcia sub directione w. imć pana Franciszka Michała kniazia Szuyskiego—podstolego y marszałka naszego, na seymiku antekomicyalnym unanimi voce et assensu do wszelkich dalszych porządków naszych obranego, w roku terażniejszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym piątym, na dzień dwudziesty Septembra ziechali, przystąpiwszy najpierw do relacji ww. ichmość panów posłów, odebraliśmy ore publico publiczną od w. imć pana Pawła Buchowieckiego—podczaszego Brzeskiego rezolucją, abyśmy żadnym nie podlegali podatkowi aż do zakończonego następującego seymu walnego pacificationis. Po uczynioney tedy takowey relacji, stanął imć pan Barański—kapitan i. k. mości y im. pan Hertyk—porucznik i. k. mości cum fervore maximo deklaruiac nam surową exekucją, którzy prezentowali kopie dwie ordynansu i. o. xięcia iegomo-

ści generalnego woysk w. x. Lit. regimentarza ad executionem zaległych podatków, ale że nie do naszego województwa, tylko barzief do powiatu Grodzieńskiego reguluiącey się: przeto my, inferendo tot legibus et constitutionibus, de securitate dobr ziemskich praescriptis, zaszczycając się po przysiężonemi pakta-  
mi konwentami przez nayiaśnieyszego króla iegomości, pana naszego miłościwego, Augusta trzeciego, szczęśliwie nam panującego, solennisime przeciwko imć p. Barańskiemu—kapitanowi, imć p. Hertykowi—porucznikowi i. k. mości manifestuiemy się, iako niesłusznym bez żadnego należytego dokumentu exaktorom. A ponieważ quam toties wypłaciliśmy różnym imć p. raty od województwa naszego usurpujące et recenter naprzód w. imć panu Pawłowi Buchowieckiemu—podczasemu Brzeskiemu, który imść bez żadnego ordynansu y uniwersału, ani też odezw y od województwa, propria auctoritate et suo ausu fortiter odbierał y exequował in mensam et dispositionem i. o. xięcia imści, generalnego regimentarza woysk w. x. Lit., interesował się, o co przed tymże i. o. xięciem imść powinien by dać rationes y nam samym,—co do przyszłego generalnego relationis seymiku z seymu pacificationis następującego et ad congressum braci odkładamy; który imść z takowey gwałtowney exakciji na przyszłym seymiku y congressie kalkulację sub rigore legis uczynić tenebitur, któremu i. o. nie w sukurs iść, ani żadna amnestya pomagać niema.

Posterius zaś za dyspozycją województwa y iuż wydanemi od iaśnie oświeconego xięcia imści regimentarza ordynansami do rąk w. imć p. Adama Kości—sędziego woyskowego, pólkownika i. k. mości, ostatnią exakcją naszą wypłaciliśmy y importowali, co supponimus, iż miasto dość do skarbu i. o. xięcia imści regimentarza, a co nad konstytucję groszo-



wego tak z podymnego, iako też y z czopowego szeleżnego importancii było, tedy to iakośmy dla w. imć pana sędziego woyskowego deklarowali, tak pro merito zasług w woiewództwie y strat iego in sortem tegoż imści rekomenduiemy et omnem securitatem upewniamy. Iuż tedy iako secundum praemissorum podług paktów konwentów konstytucii coronationis, reskryptu i. k. mości y i. o. xiecia imci generalnego woysk w. x. Lit. regimentarza y publiczney relacji ww. ichmość panów posłów naszych idque w. imć pana Pawła Buchowieckiego—podczaszego woiewództwa Brzeskiego, z osoby swej y kolegi swego uczynioney na terażniejszym seymiku naszym, nie mamy podlegać żadnemu podatkowaniu, tak tylko proprio hoc manifesto non tam laudo nostro przeciwko ww. ichmość panom woyskowym y officerom, z exekucją żołnierską w naszym woiewództwie lokowanym, manifestowawszy y oświadczywszy, czyniemy rekursy comput tak do i. o. xiecia iegomości regimentarza, iako też do i. ww. ichmość panów posłów naszych przez osobliwą expedycją, aby nas od tak ciężkich w podatkowaniu aggrawacji y rozpostrzenioney w woiewództwie naszym exekucji uwolnić raczyli.

I tylko hoc in puncto te obrady nasze złożywszy y zakończywszy, reliqua omnia do seymiku relationis z seymu pacificationiscdkładamy. Expedyciewszystkie, et specialiter od ww. ichmość panów kommissarzów i. k. mości, którzy ichmość ww. m. m. panowie w interesie ieymość pani Hornowskiey y ieymość pani Borkowskiey półkownikowey i. k. mości, tak na reskrypt i. k. mości, pana naszego miłościwego, iako partykularną expedycją i. w. imć p. podskarbiego koronnego, tudzież y na naszą instancję indifferenter replikuia, a suis desideriiis promowuia w. imć panu marszałkowi koła naszego po przyięciu y po przeczytaniu ad resolutio-

nem in responsoriis oddaie my, na którą expedycją w. imć pan marszałek koła naszego rezolucją dać ma.

A co do interesu publicznego, to praesentibus waruiemy, y ichmość panom cancellarystom iniungimus, ażeby in absentia ww. ichm. pp. urzędników grodzkich et assensu całego woiewództwa żadnych nikomu taryf wydawać nie wazyli się sub poenis in lege praescriptis; a kto by miał niesłusznie mimo te nasze postanowienie exequować, tedy salvam repetitionem na dobrach exequuiących zostawuiemy y do pozwania quam de iure competenti waruiemy.

In conclusionie zaś seymikowania naszego stanął w. imć pan Bandomir—półkownik woysk Rossyiskich auxiliarnych nayiaśniejszey imperatorowey iej mości z relacją, iż ma się ruszać z Brześcia, ale że niemało zostaje prowiantu w założonym iego mości magazynie, pretendował od woiewództwa podwod sto trzydzieście, oświadczaiać się z tym, że resztę prowiantów ma zostawić ad dispositionem woiewództwa; któremu my za takowe beneficium podziękowawszy, ponieważ hoc in puncto łatwiejszego y prętszego sposobu dla stawienia podwod wynaleść nie możemy, iako y same prawo y tak wiele konstytucji extant uwalniających dobra ziemskie od wszelkich podwod w przechodach woyskowych: przeto my, insistendo tot legibus z dobr ekonomicznych, które in circuitu Brześcia haerent naznaczamy, nie excypuiąc miasta iak Brześcia y kahału Brzeskiego, klucza Kiiowieckiego y Mileyczkiego, w czym w. imć pana ekonoma obliguiemy, ażeby ad primam resolutionem w. imć pana półkownika in puncto staneli; które podwody od Włodawy powrócić maia; a residuas prowiantu, która pozostanie ichmość pp. kommissarze woiewództwa naszego, antecedenter obrani, ad manus suas odebrać pod registrem maia; który



to prowiant pod pieczęciami ichmościów zapieczętowany ma być aż do dalszego województwa porządku y dyspozycji, których ichmość pro meritis eorum akkomodować omnitudinaliter deklarujemy. To zaś ante omnia warujemy, ażeby ichmość, odbierając takowy prowiant, wzięli register od wielm. imć p. półkownika, wiele szanków y co zostanie; a że z tak wiele dobr, iako czynił relacją w. imć p. półkownik, prowiantu nie oddali y nie importowali do magazynu, w tym obligujemy ichmość pp. kommissarzów, ażeby tarife perceptową Ruską do siebie odebrawszy, przetłumaczyć kazali y debite należyta, kto ieszcze nie oddał, sporządzili, ażeby in futuro omnino zadość się stało y kto ieszcze nie importował, gdyby importowali; summy też na piechoty erogowa-

ne, ażeby captato tempore calculation podlegali, warujemy. Działo się w Brześciu, anno et die ut supra.

U tego laudum podpisy temi słowy: Franciszek Szuyski—podstoli, marszałek seymiku województwa Brzeskiego, Piotr Władysław Oziembłowski—woyski Brzeski, Mikołaj Antoni Żardecki, Łuk, Jan Żardecki, Jan Lachowicz Stanczewski, Józef Witanowski, Dominik Hornowski, Andrzej Antoni Złotowski, Andrzej Tadeusz Dowmont s. g. województwa Brzeskiego, Karol Kościuszkiewicz, Jan Maliszewski, Jakób Boziacki, Józef z Chrzanowa Chrzanowski ł. B. Które to laudum, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich województwa Brzeskiego przyjęte y wpisane.

## 1735 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 1143.

397. Письмо князя Михаила Вишневецкаго—воеводы Виленскаго, великаго гетмана в. кн. Литовскаго, къ чиновникамъ городскимъ о взносѣ податей, прежде назначенныхъ на содержание литовскаго войска; такъ какъ по причинѣ сорванія сейма pacificationis относительно другихъ источниковъ на сей предметъ ничего не постановлено.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Decembra dwudziestego dziewiątego dnia.

Na urządzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowiący oczewisto imć pan Jerzy Jęczmiński—porucznik regimentu pieszego buławy w. w. x. Lit., list od i. o. xięcia imści Wiszniewieckiego, hetmana w. w. x. Lit., wojewody Wileńskiego, do w. ichmość panów urzędników grodzkich Brzeskich

pisany, ad acta xiąg grodzkich Brzeskich ku wpisaniu podał, tenore sequenti pisany:

Wielmożni moi wielce mości panowie y bracia! Kiedy przez rozeyście irritu eventu seymu pacificationis nie mogła rzecz-pospolita inney militantibus wierne przy dostoięństwie nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, y całości rzeczy-pospolitey obmyślić płaty, stany zkonfederowane rzeczy-pospolitey przez resultatum ostatniey rady Warszawskiey indulserunt ieszcze ten podatek przez sep-



tembrową y marcową ratę, iako o tym przez przysłany awtentyczny dokument grod waszmość panów informabit: zaczym upraszam ww. panów abyście raczyli zesłanym od regimentów, mających swój żołd w województwie Brzeskim, ichmość panom oficerom wydać bez dalszey protrakcii delaty z grodu, za którymi o swoje mogliby się upomnieć stipendia, iako się tedy spodziewam tey od waszmość panów łatwości, tak za nie obligowany będę, pisząc się in omni veneratione w. m. waszmość panów życzliwym bratem y uniżonym sługą.

U tego listu podpis ręki y data tymi exprimuntur słowy: Michał xiaże Wyszniowiecki—woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit. W Białey, dnia dwudziestego szóstego Decembris, tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego. A intytulacja na kopercie w te napisana słowy: ww. ichmość panom urzędnikom grodzkim województwa Brzeskiego m. w. panom y braci. Który to takowy list, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, ze wszelką w nim exprimowaną rzeczą, iest do xiaż grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

## 1736 r.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годъ, стр. 2467.

### 398. Универсалъ полковника русскихъ войскъ Юрѣя Ливена о доставленіи провіанта его войскамъ.

Юрій Ливенъ—маіоръ гвардіи и полковникъ кавалеріи Россійской императрицы симъ универсаломъ даєть знать подлежащимъ властямъ Брестскаго воеводства, чтобы онѣ, во избѣжаніе всякихъ неудовольствій и обидъ, могущихъ произойти для жителей отъ войскъ, поспѣшили доставкою ему провіанта въ Кобринъ и Пру-

жаны въ слѣдующемъ размѣрѣ: съ каждаго дыма—по три гарнца муки ржаной, по полгарнцу соли, по шести гарнцевъ овса и сѣчки (sieczki), по чєтыре пуда сѣна и по одному булю соломы. Провіантъ этотъ будетъ зачтенъ въ счетъ слѣдуемаго съ воеводства по Варшавской диспозиціи.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego szóstego, miesiąca Februarii siódmego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przedemną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imść pan (слѣдуетъ пробѣлѣ) Naumow—chorąży woysk Rosyiskich najiaśnieyszey imperatorowey ieymości, uniwersał od wielmożnego imść pana Liwena—półkownika od kawalerii woysk Rosyiskich do województwa Brzeskiego

wydany, ad acta xiaż grodzkich województwa Brzeskiego podał, którego wpisując w xięgi tenor sequitur estque talis:

Najiaśnieyszey imperatorowey Rosyiskiey, pani moiey miłościwey, konney gwardyi maior y półkownik od kawalerii iaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmość panom senatorom, ministrom, dygnitarzom, urzędnikom, rycerstwu, szlachcie, obywatelom duchownym y świeckim prześwietnego województwa Brzeskiego, a mianowicie parafiam, in circuitu Kobylnia y Prużaney sytuowanym, po za-



leceniu usług moich podaie do wiadomości: Ponieważ sic exigentibus rationibus kilka chorągwi w prześwietne województwo w. m. panów ordynnię, więc żeby one tak sobie, iako y w. m. panom, szukając przez się sufficiencyi, nie czyniły krzywdy, więc upraszam w. m. panów, ażebyście z poblizszych koło Kobrynia y Prużaney województwa Brzeskiego paraffii prowiant na też mieysca niżej wyrażone sprowadzić raczyli, nim dalsza podług konferencyi Warszawskiej nastąpi dyspozycja, a mianowicie: z dy-  
mu iednego maki żytney garncy trzy, krup półgarnea, soli półfunta, owsa garn-

cy sześć, sieczki garncy sześć, siana pudów cztery, słomy kul ieden, co wszystko ma być potracono w przyszłym podług dyspozycji Warszawskiej kwiecie. Dan w Wilnie, roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego szóstego, miesiąca Ianuarii pietnastego dnia.

U tego uniwersału podpis ręki w. imś pana Liwena, przy pieczęci, tegoż imści temi słowy: Jerzy Liwen. Któryż to takowy uniwersał, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

## 1740 r.

Изъ книги за 1737—1740 годы, стр. 2379.

### 399. Протестація обывателей воеводства Брестскаго противъ акта антекомици- ального сеймика.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на антекомициальный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій для избранія пословъ на сеймъ въ Варшаву и для составленія имъ инструкціи, учинили слѣдующую протестацію:

По открытіи сеймика и по избраніи сеймоваго маршалка, когда было приступлено къ назначенію пословъ, то нѣкоторые изъ обывателей,

опираясь на большинство головъ своей партіи, на диссидентовъ и людей неосѣлыхъ, а не на «verbum placet», отвергли составленную для пословъ инструкцію, и дали имъ свою, исполненную разныхъ проэктовъ противныхъ закону; кромѣ этого, въ лицѣ сеймоваго маршалка Грабовскаго, они издѣвались подъ своими противниками, понося ихъ бранными словами и угрожая силой.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przedemną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stawiając personalnie w w. i. pp. szlachta obywatele województwa Brzeskiego w kancelarii grodzkiej Brzeskiej, manifest na

rzecz w nim niżej wyrażoną ad akta podali, in eum tenorem pisany:

My urzędnicy, rycerstwo, szlachta y obywatele województwa Brzeskiego niżej na podpisach rąk naszych wyrażeni, na seymik antekomicialny, za uniwersałem nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, na dzień dwudziesty wtóry Augusta, roku teraznieyszego tysiąc siedmsetnego czterdziestego, ad locum consi-



liorum, do Brześcia zgromadzeni, przed Bogiem, światem et coram actis grodu województwa Brzeskiego contra totum seymiku pomienionego antekomicialnego, actum manifestuiemy się w ten sposób: iż po zagaieniu solita praxi na dniu wczorayszym przez iasnie wielmożnego imć pana kasztelana województwa naszego seymiku, po obraniu zgodnie imć pana dyrektora, gdyśmy do obrania posłów przystąpili y z mieysc naszych, secundum usitatam praxim, w podaniu godnych ichmościów panów kandydatów na funkcją poselską, vigore instrukcii i. k. mości y uniwersału, głosy zabierać chcieli; natenczas niektórzy ichmość, będąc in ambitu tey funkcii, dufając w partię etiam z nieosiadłych ludzi zabraną, impracticato exemplo non per verbum placet, ale per pluralitatem opierać się umyślili. Iakoż przy znacznym tumultie zebrawszy się precipitanter, gdy na dniu dzisieyszym, to-iest, dwudziestym trzecim Augusta, do klasztoru oo. Augustianów, postrzegając dobra pospolite do refektarza dla pisania instrukcii y formowania laudum zesłiśmy się, tam iterum przybrawszy sobie prawem zakazanych dysydentów, proiekta, przeciwnie prawu y wszelkiej słuszości, nigdy niepromulgowane y na nic nas braci nie zezwalające,

do instrukcii inserowali y nas szlachtę, oponuiących się przy prawie y słuszości wielmożnego imć pana Grabowskiego, marszałka seymikunaszego y wszystkichichmość słowy skomatycznemi lżąc, sromocąc, dalszym dyzgustem nakarmić odgrazali. Przeciwno czemu iakośmy się in facie całego zgromadzenia tamże w refektarzu u oyców Augustianów contra totum manifestowali się, tak y ad praesens w kancelarii grodzkiej województwa Brzeskiego iterum atque iterum manifestuiemy się.—Datum w kancelarii grodzkiej województwa Brzeskiego, roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia.

U tego manifestu podpisy rąk his exprimuntur verbis: Marcin Ar. Sawicki—komornik województwa Brzeskiego, Michał Przeuski mp., Gabryel Zdzitowski, Symon Zadernowski, Franciszek Michałowski, Krzysztof Hohol mp., Paweł Andronowski, Kasper Bohusławski, Paweł Sawicki mp., Mateusz Jahołkowski mp., Jan Sawicki mp., Ludwik Ostrowski, Stanisław Sawicki mp., Jakub Zawistowski:—Któren to takowy manifest, przez osoby superius wyrażone ad akta podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.



1740 г.

Изъ книги за 1737—1740 годы, стр. 2367.

**400. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, посылаемымъ на Варшавскій сеймъ.**

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Благодарить короля за открытіе предстоящаго сейма, выразить предъ нимъ вѣрноподданныхіа чувства воеводства и желаніе ему счастливаго и долголѣтнаго царствованія.

2) По избраніи сеймоваго маршалка, требовать заключенія новыхъ и возобновленія старыхъ мирныхъ трактатовъ съ государствами сосѣдними; въ случаѣ же неисполненія сего требованія—разорвать сеймъ.

3) Требовать также увеличенія войска, но съ тѣмъ, чтобы оно содержалось не на подъемныя подати, а на другіе сборы, такъ какъ разоренные крестьяне не могутъ больше вносить этихъ податей и требуютъ въ нихъ облегченія, о чемъ и было уже заявлено на городненскомъ сеймѣ, и чтобы на офицерскія мѣста назначались шляхтичи, а не иностранцы.

4) Въ случаѣ заявленій пословъ другихъ воеводствъ объ открытіи монетнаго двора, о неаполитанскихъ суммахъ, о выкупѣ эльблонскихъ плѣнныхъ, объ укрѣпленіи крѣпостей, присоединить къ нимъ и свой голосъ.

5) Настаивать, чтобы поправки, сдѣланныя въ Литовскомъ статутѣ на городненскомъ сеймѣ относительно репартиціи и двухлѣтнаго курса, какъ вредныя для шляхетскаго сословія, были уничтожены.

6) Просить короля о сохраненіи для княжества открывшихся въ немъ вакантныхъ служебныхъ мѣстъ.

7) Ходатайствовать о дарованіи свободной торговли Брестскому воеводству съ городомъ Гданскомъ, по примѣру другихъ воеводствъ.

8) О воспрещеніи короннымъ войскамъ переходить Литовскія границы и о взысканіи съ татаръ, вторгнувшихся въ воеводство и производящихъ въ немъ неслыханные разбои и грабежи.

9) Просить о выдачѣ изъ государственнаго казначейства вспомоствованія на окончаніе фарнаго (приходскаго) костела въ Брестѣ, такъ какъ воеводство, по причинѣ крайняго разоренія, помочь этому дѣлу не можетъ.

10) Объ утвержденіи за р.-католическимъ и униатскимъ духовенствомъ завѣщанныхъ ему разными лицами имѣній—однихъ и воспрещеніи владѣть другими.

11) О сохраненіи за Брестскимъ городничествомъ правъ и преимуществъ, дарованныхъ ему прежними конституціями.

12) Объ уплатѣ семейству Хржановскихъ 1,600 битыхъ талеровъ, внесенныхъ Людвигомъ Хржанооскимъ на Ревятицкое старостинство, которымъ означенное семейство не можетъ владѣть, по причинѣ передачи его королемъ во владѣніе кому-то другому.

13) Объ утвержденіи за Сузными имѣніа Верстока на правахъ ленныхъ.

14) Объ уплатѣ королемъ разныхъ повинностей, слѣдующихъ съ его экономическихъ имѣній, какъ то: *посольщизны, комиссарщизны*, какъ за прежнее, такъ и за позднѣйшее время, исключая сложенныхъ настоящею конституціей.

15) О воспрещеніи Волинскимъ обывателямъ сманивать и укрывать у себя бѣглыхъ крестьянъ Брестскаго воеводства.

16) О возвращеніи Казимиру Понятовскому и Петру Пашковскому начальства надъ козацкими полками, которое обѣщано было имъ приповѣдными королевскими листами и универсаломъ гетмана, а теперь отнято.

17) Объ оказаніи вспомоствованія заслуженному патріоту Николаю Жардецкому по случаю его прежнихъ и настоящихъ потерь.

18) Для болѣе успѣшнаго исполненія означенныхъ желаній воеводства заручиться содѣйствіемъ гетмановъ в. лн. Литовскаго.

19) Ходатайствовать о назначеніи Ал. Зборовскаго поручикомъ въ одинъ изъ полковъ, находящихся подъ начальствомъ кн. Игнатія Радивила.



20) Объ исполненіи желаній, выраженныхъ въ письмахъ примаса, Виленскаго епископа и Виленскаго воеводы.

21) Объ освобожденіи отъ наказанія братьевъ Радишевскихъ, по случаю исполненія онаго.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego, miesiąca Augusta dwudziestego wtórego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przedemną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, comparendo personaliter imć pan Bartłomiej Pożarski—sługa wielm. imć p. Woyciecha z Konopnice Grabowskiego—marszałka seymiku antekomicialnego województwa Brześciańskiego, instrukcją od województwa na seym ichm. p. p. posłom wydaną, na rzecz w niey niżej wyrażoną, ad acta grodu Brześciańskiego podał, in eum tenorem pisaną:

Instrukcyja od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów województwa Brześciańskiego, za uniwersałami i. k. mści pana naszego miłościwego, in locum consiliorum solitum, na seymik antekomicialny zgromadzonych, wielm. ichmć p.p.: Florianowi z Konopnice Grabowskiemu—horodniczemu y sędziemu grodzkiemu województwa Brześciańskiego y Emanuelowi z Chrzanowa Chrzanowskiemu—podkomorzycowi tegoż województwa Brześciańskiego, posłom naszym, na seym immediate następujący, pro die tertia Octobris, anno currenti w Warszawie determinowanym, dana w Brześciu, dnia dwudziestego wtórego miesiąca Augusta, roku terazniejszego tysiąc siedmsetnego czterdziestego.

Rzetelne oycowskiego i. k. mości, pa-

na naszego miłościwego, około dobra pospolitego starania dowody, utrzymane szczęśliwie do tych czas pańską iego przezornością, lubo minantibus undique fatis, słodkiego pokoju używanie nie do inszego końca, tylko do kontynuacyi teyże publiczney szczęśliwości zmierzające, od dobrotliwego serca iego pańskiego, przez naznaczenie następującego seymiku, desideria proponowane w instrukcyi iego pańskiej, do nas przysłaney, augustissimi et benefici pectoris do doskonałego rzeczy-pospolitey uszczęśliwienia collimantia sentimenta, iako od wszystkich tey oyczyzny synów, tak y od województwa naszego powinney łaskawemu sercu iego pańskiemu merentur wdzięczności, którą, przy oświadczeniu należącey maiestatowi iego adoracyi, pro principali ichmć panowie posłowie nasi z pokornym podziękowaniem wyraziwszy, długoletniego panowania et quidquid magnis optabile votis apprecari nie omieszkaia; oraz wszelką naszą ad tuitionem dostoięństwa maiestatu iego y praw oyczystych aplikacją fidelissime publice nomine spondebunt. A zatym ante omnia punkta wszystkie w instrukcyi od i. k. mości, pana naszego miłościwego, do nas przysłaney wyrażone, fructum et decorem oyczyzny naszej concernentia, iako prawdziwe paterni erga nos amoris dowody, debito zelo et conatu promovere et manutenere strictissime obligantur, mianowicie:

O porządku seymowania, aby najpierwieg vigore wielu praw, a specialiter konstytucyi annorum tysiąc sześćset dziewiędziesiątego, tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, tysiąc siedmsetnego trzydziestego szóstego, do obrania imci pana marszałka przystąpiwszy, gra-



dibus w tychże prawach expressis, traktowali negotia rzeczy-pospolitey, a specialiter: iż tak ad securitatem praw dostojenstwa i. k. mości, pana naszego miłościwego, iako też ad integritatem praw oyczystych manutenendam naypotrzebniejsza iest de circa debilitatem sił naszych z sąsiedzkimi potencjami dobra cointeligentia; dla tego ratificationem et confirmationem traktatów y sojuzów wszystkich, antierius zaszyłych ze wszystkimi granicami, monarchiami, omnimodo utrzymywać obligantur ichmć panowie posłowie nasi; y ieśli się to stanom rzeczy-pospolitey będzie zdało, czy to przez legacye, czy też przez listowne expedycie z takową traktatów tych z strony swoiey manutenencia, vicinis potentiis oświadczyć się svadebunt. Insuper, ieśliby kto ex male intentionatis iakową ansą y okazyą do naruszenia tych traktatów z którąkolwiek z sąsiedzkich monarchiy proponować ważył się; tedy przeciwko takowey propozycyi, iako oczewisto klęski oyczizny za sobą pociągającej, fortissime manifestować się, y przy tym manifeście etiam, cum discrimine seymu, opponować się ichmć pp. posłowie nasi indispensabiliter obligantur.

Ponieważ zaś tam interna quam externa securitas naybezpieczniej y naychwalebniej fundue się na własnych oyczystych siłach, to-iest, na liczny y regularnym woysku: zaczym, referuiąc się do instrukcyi y uniwersału na seymik nasz przysłanych od i. k. mści, ichmć panowie posłowie nasi ten interes promować serio będą, hoc praecustodito, aby ta aukcia woyska mogła subsequi z pewną y niezawodną dla rycerstwa zapłatą, tudzież sine nimia exvisceratione incolarum nostrorum. Czemu prospiciendo, że kommissia Grodzieńska, w roku tysiąc siedmsetnym trzydziestym ósmym ex mente reipublicae expediowa-

na, niektóre sposoby in alleviationem wyniszczonego fumario censu poddaństwa wynalazła: więc ichmć panowie posłowie nasi, podziękowawszy tak i. w. imci panu marszałkowi pomienioney commissyi, emeritissimo w tey oycziznie dygnitarzowi, iako też w. ichmci p. p. kolegom i. k. mści pro impensa publico emolumento solitudine, takowy akt commissionis utrzymawszy, y czy to przez aplikowanie czopowego szeleżnego, skądby naypewniejszy był sposób, czyli też inne media, niezawodną woysku zapłatą upewniwszy o zniesienie podatku podymnego, przez który od tak wielu lat extenuantur, albo ieśli być nie może o iakokolwiek tego podatku diminucią, oraz aby tak w tym auctionalnym woysku, iako też y starego zaciągu młodź polska szlachecka do szarz oficerskich sama tylko akceptowana była z exclusią extraneorum, usilnie starać się będą.

Otworzenie mennicy y recuperacją summ Neapolitańskich, uznanie kommissyi, nie dozór Olkuskich, sposoby wykupienia servitorum Elblońskiego, reparacją fortet, ieżeli się zda ichmć pp. posłom górnieszych woiewództw y powiatów promoveret, y nasi ichmć panowie posłowie excedere do tego mają.

Correctura trybunału, seymem Grodzieńskim tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego opisana, ponieważ szlacheckiemu stanowi iest przykra, przez reparticie biennium, przyczynienie dylacyi y dochody opisane, dla czego sprawiedliwości iniuriati za lat kilka doczekać się mogą: aby takowa repartitia y biennalis cursus zniesione byli, a według statutu w. x. Lit. y konstytucyi dawnieyszych, trybunały y mnieysze subselia sądziły się—ichmć pp. posłowie nasi omnino starać się będą.

Lubo i. k. mość, pan nasz miłościwy, w dobrotliwym panowaniu swoim, wszelkie nam prawa łaskawie konserwo-



wać raczy, przypomnieć iednak ichmć panowie posłowie nasi, tak dawnieysze, iako y świeże tysiąc siedmsetnego siedmnastego roku konstytucyą o rozdawaniu wakansów wszelkich pacis et belli y supplicować będą o utrzymanie onych.

Kiedy wszystkie województwa y powiaty w. x. Lit. mają sobie pozwolone sprowadzenie soli zamorskiej, rzekami portowemi Niemnem, Wilią y Dzwina, iedne tylko województwo nasze, mając port u siebie do Gdańska rzeką Bugiem, ma sobie zabronioną na komorach in vectę soli tameczney: zaczym ichmć pp. posłowie nasi starać się będą quam studiosissime, iakoby obywatelom naszym sol suchedniowa practicato w koronie exemplo naznaczona była, albo też wolne ze Gdańska soli, oraz śledzi y wina bez żadney solucyi na komorach Fewdańskiej, Nieszawskiej, Zakroczymskiej y innych, wszelkich sprowadzenie; także miasta, miasteczka, aby reflorescere mogły, kupcy wszelkie na wszelkich obudwu narodów komorach, aby depaktowani nie byli, aby per constitutionem obwarowano było.

A ponieważ ichmć p. p. kommissarze, vigore konstytucyi tysiąc siedmsetnego siedmnastego roku, in ordine de reintegracyi dóbr ekonomicznych w województwie naszym będące, in decisiones iurium terrestrium udawali się; ażeby in futurum takowe praeiudicia nie działy się, instabunt ichmć p. p. posłowie nasi, aby w zachodzących dyfferenciach między dobrami królewskimi a ziemskimi, vigore konstytucyi tysiąc pięćset ośmdziesiąt ósmego roku, na requizycią każdego szlachcica z kancelaryi kommissiey wydane były.

Lubo wiele prawami y konstytucyami iest warowano, aby żołnierz koronny granic Litewskich et contra przechodzić y w onych naydować się nie ważył; iednak, kiedy półk tatarski nadworny i.

k. mości w komendzie imci pana Błędowskiego będący, illicite iest w województwo nasze wprowadzony, od którego ludzie, iako bez wiary zostaiące, nie tylko wielkie scandalia przy domach bożych, wspomnienia niegodne, popełniaią, ale tym bardziey duffaiąc w to, że z gaż swych przyaresztowaniem onych przytrzymani być nie mogą, na różne krzywdy po drogach, rozboie po domach, złodzieystwo po targach, iarmarkach huczki licencuią się, iakoż recentissime urzędnika godnego województwa naszego, w. imci pana podczaszego Brzeskiego, gromadnie napadłszy w mieście i. k. mości Kobryniu, iadącego do Brześcia na sądy, oprimowali, ludzi kilku imci porabali: zaczym serio ichmć p. p. posłowie nasi instabunt do i. k. mości, pana naszego miłościwego, ut luant poenas takowi excessanei, y ażeby wyprowadzeni z województwa były.

Iako siła należy, tak iurium maiestaticorum, iako et privilegiorum akademii Wileńskiej societatis Jesu servientium ad tranquillitatem publicam et auctoritatis regiae na manutencyi; tak instabunt ichmć pp. posłowie nasi y mocno obstawać będą, ażeby pomienionej akademii Wilenskiej iura, praerogativa et privilegia, cum exclusione inszych tamże szkół, od nayiaśnieyszych królów ichmć y teraz szczęśliwie panuiącego nadane, y niemało dekretami utwierdzone, vigore iuż zaszłych in antecessum quitacyi, przez teraznieysze umocnione były.

Kościółowi farnemu, iako primo sanctuario Dei in metropoli w Brześciu collationis nayiaśnieyszego regnanta, przez rewolucie nieszczęśliwe desertowanemu, dopiero ex sola providentia divina zaczętemu w erekcyi, ex lapide solo angulari, ażeby i. k. mość, pan nasz miłościwy, ex aerario suo subveniat munificencią pańską w dalszey konstytucyi y zakończeniu skutecznym do mu-



rów, ponieważ woiewództwo contribuere nie może obrationem dezolacyi, — ichmć pp. posłowie maiestatowi pańskiemu rekomendować sua omnimoda activitate zechcą.

Ad asylum obrad terazniejszych naszych ichmć duchowieństwo, iakoto: ichmć xieży Cistersi Wistycy względem fundacyi, aby dobra Wistyce, Buczeml cum attinentiis przez zeszłego w Bogu imci pana Tyszkiewicza, podkomorzego Brzeskiego, similiter przez imci pana Komorowskiego, pisarza ziemskiego Mozyrskiego, oraz imci pana Zaranka, starosty Zmudzkiego, Olizarow staw cum attinentiis na pomnożenie chwały Bożkiej nadane; także ichmć xieży Trynitarze, w mieście Brześciu na Zawrynczu noviter fundowani, aby in omnibus fundis, tak do probostwa świętej Barbary tamże, iako też przy iurisdice i. o. xiążąt Radziwiłłów; także ichmości xieży Karmelici Krupczycy, przy dworku w mieście i. k. mości Kobryniu będącym, przez i. w. imci pana Jana Nesterowicza, kasztelana Brześciańskiego, y samą wiecznością nabytym, a do fundacyi swojej Krupczyckiej, na lampę y organistę perpetuis temporibus zapisanym, aby był libertowany, y przy takowych fundaciach konserwowani byli, wniesli: zaczym nil quidquam derogando tak wielu konstituciom, a specialiter seymu Grodzieńskiego tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego de non alienandis bonis od stanu rycerskiego do duchowieństwa, ichmć pp. posłowie nasi instabunt; iakoż in virtute tych praw a specialiter konstytucyi seymu Grodzieńskiego wyż wyrażoney tysiąc siedmset dwudziestego szóstego roku, dobra w woiewództwie naszym leżące: Malowa Góra z Berzowką, Starzyna, alias Mardorowicze, Samowicze, Buczeml, Swiszczowo patrimonium w. i. p. Franciszka Szuyskiego, podstolego Brzeskiego, ex fatali casu xieży Pawlinom Leśniańskim zapisane,

aby approbowane nie były; in simili dobra Choroszeza nazwane, w powiecie Słonimskim leżące, w posesyi ichmć xieży Bazylianów Żyrowieckich będące, aby w konstytucyi nie weszły ichmć pp. posłowie nasi doyrzeć obligantur.

Horodnictwo Brzeskie aby według dawniejszey konstytucyi y zwyczajów circa praerogativas suas, tak za terazniejszego privilegiata, iako też in futurum we wszystkich iurisdikciach y dochodach do niego należących zachowane było, domówić się ichmć pp. posłowie nasi non pretermittent.

Wiadoma iest krzywda ichmć pp. Chrzanowskich, podkomorzyców Brzeskich, których antecessor piae memoriae imci p. podkomorzy Brzeski kupił starostwo Rewiatyckie, alias dzierżawę, za sumę tysiąc sześćset talarów bitych u w. i. p. Chodkiewicza — starosty Błudeńskiego, et possessione y summą wniesioną imci obnexiato, iako sumowne libitum było imci za consensum i. k. mości sprzedać y komu chcąc też kupić; tak kupiwszy imci p. podkomorzy Brzeski post decessum sum et percessionem amisit y sumę, ponieważ też starostwo ex gratia principis komu inszemu post decessum imci p. Ludwika Chrzanowskiego iest konfrowane, żeby summa temu domowi tysiąc sześćset talarów bitych non deperiret, miał to sobie ex instantia woiewództwa naszego rekomendowane negotium y z respektu panskiego rekompens, — ichmć pp. posłom naszym rekomenduiemy.

Dzierżawa Werstok cum attinentiis, dobra lenne w woiewództwie naszym leżące, aby imieniowi ichmć pp. Suzinów zasłużonych w tey oyczyźnie civium, lennym prawem, przez konstytucję seymu terazniejszego cedere mogła, iakoż przez recess seymu Grodzieńskiego tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego iest rekomendowano — ichmość pp. posłowie sollicitabunt.



A że largicie należące z województwa naszego, iako to poselszczyzna, kommissarszczyzna, dawnemi konstytucyami obwarowane, do solucyi należące, przez pańskie dobra in detentione zostawały: aby iak dawniejsze, tak y terazniejsze wypłacone były, procz niniejszą konstytucją obwarowanych, ichmć pp. posłów o doyrzenie urgentissime obliguiemy.

Lubo wiele praw y konstytucyi o wydanie zbiegłych poddanych rigorosissime opisanych iest; iednak kiedy ichmć pp. obywatele województwa Wołyńskiego y Podolskiego nietylko żeby one wydawać mieli, ale tym bardziey in antecessum wyszłych y pod sobą będących wysyłać, aby dalszych podmawiając wyprowadzali, iako tedy publiczne całego województwa detrimentum tak, aby ichmć panowie nasi domowiali się y w konstytucyi doyrzeli, aby obwarowano było zalecamy.

Chorągwie dwie kozackie, za listami przypowiedniemi i. k. mości y ordynansami hetmańskimi w aktualney dyspozycji ichmć pp. Kazimierza Poniatowskiego y Piotra Paszkowskiego będące, a teraz odebrane, aby według deklaracji pana naszego miłościwego i. k. m. in pactis conventis daney, która wszystkich officialistów wojskowych za nayiaśnieyszego króla imci Augusta wtórego in obsequio rzeczy-pospolitey zostających, przy szarżach ich zachowała, pomienionym ichmościom przywrócone były, ichmć pp. posłowie nasi do i. k. mości solennissime instabunt.

Patriotę naszego emeritum imć p. Mikołaja Żardeckiego intuitu rescriptu i. k. mości pana naszego miłościwego, de data tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego upewnionego, przy dawniejszey dezolacji y terazniejszey konflagracji poniesionej ichmć pp. posłowie maiestati recommendare, aby wsparty był pańską munificencją szlachcic podupadły,

adhibebunt curam, ciż i. pp. posłowie nasi imieniem województwa Brześciańskiego do i. o. xiażat ichmć hetmanów obudwóch Litewskich na tymże seymie.

Instabunt za wielm. imć p. Aleksandrem Zborowskim — czesznikiem województwa Brzeskiego, o admissie do szarży porucznikowskiej, conferowaney imci od i. o. xiecia imci Ignacego Radziwiła — krayczyca w. x. Lit. ordynata ordynacyi Kleckiej i Dawidgrodzkiej, półkownika chorągwi petyhorskiej.

In reliquo punkta wszystkie w listach i. w. w. i. xieży primasa y biskupa naszego, także i. w. imci pana wojewody Bełskiego do congressu naszego pisanych, pełnym powinney recognicyi sercem przyiąwszy, seriam et zelosam onych promotionem ichmć pp. posłom naszym rekomenduiemy.

Caetera fidei et activitati tychże ichmć pp. posłów naszych cum sponsione obligacyi naszej committimus. Datum w Brześciu, in loco consiliorum nostrorum, dnia dwudziestego wtórego Augusta, tysiąc siedmsetnego czterdziestego roku.

Oskarżeni w trybunale gł. w. x. Lit. ichm. pp. Józef y Gabryel Radziszewscy in defensione życia tychże ichmć, a o przypadek stały zeszłego imci pana Piotra Hreczyckiego, kiedy iuż zadość trybunalskim dekretem uczynili et circa legem positivam statutu w. x. Lit. o wolney defensyi wyrażoney utrzymane być powinni; promotebunt wielm. ichmć pp. posłowie hanc causam in theatro supremo arbitrii do obwarowania ichmć pp. Radziszewskich securitatem zdrowia y nakazania w tey sprawie perpetuum silentium.

U tey instrukcyi podpisy rąk his exprimuntur verbis: Woyciech z Konopnice Grabowski — marszałek seymiku antekomicialnego y sędzie ziemski województwa Brzeskiego, Stefan Tarkow-



ski—kasztelan województwa Brzeskiego, Michał Stanisław Suzin—stolnik województwa Brześciańskiego, Franciszek Michał Szuyski—podstoli Brzeski mp., Paweł Buchowiecki — podczaszy Brześciański mp., Michał Starzyk Buczyński — obozny województwa Brzeskiego, Kazimierz Zubowski—krayczy ziemski, namiestnik grodzki województwa Brzeskiego, Dominik Antoni na Kamieniu Wereszczaka — chorąży Nowogródka Siewierskiego, Michał Kostrowicki—czesz-  
 nik województwa Mińskiego, Stanisław Chrzanowski — podkomorzyc województwa Brzeskiego, Michał Nesterowicz—starosta Oziatski, Felician Wereszczaka—obożny województwa Brzeskiego mp., Józef Kościa, Alexander Zborowski —  
 czesznik województwa Brzeskiego, Henryk z Grabownice Pełka—czesznikowicz województwa Brzeskiego, Felix Pełka—  
 cześnikowicz województwa Brześciańskiego mp., Stanisław Łyszczyński—rot-  
 mistrz i. k. mości, Piotr Antoni z Ben-  
 klewa Bęklewski, Gabryel Bęklewski—  
 starosta Wisuniski, koniuszy powiatu  
 Wołkowyskiego, Antoni Stanisław Bu-  
 chowiecki—skarbnik województwa Brze-  
 ściańskiego, Dawid Kościuszko, Józef  
 Kościuszko, Józef kniaź Szuyski—pod-  
 stoli Bracławski, Kazimierz Ursyn Niem-  
 cewicz—strażnik województwa Brzeskie-  
 go, Maciey kniaź Szuyski — podczaszy  
 Bracławski, Bonifacy Naraiewski mp.,  
 Gabriel Zdzitowiecki, Paweł Gayski —  
 podstoli województwa Brzeskiego, Mi-  
 chał Rzeuski, Ignacy Oziembłowski—  
 skarbnik Brzeski, Alexander Illicz, Bo-  
 gusław Niepokoyczycki — mostowniczy  
 województwa Brzeskiego, Marcin Niepo-  
 koyczycki, Ludwik Jan Żardecki—łow-  
 czy Grodzieński, Paweł Poniatowski—  
 strukczaszy województwa Brzeskiego, To-  
 masz Żardecki, Michał Tokarzewski,  
 Franciszek Stanisław Piotrowicki—cze-  
 sznik Łatyszewski, Marcin Kościuszko  
 Siechnowicki — krayczy województwa  
 Brzeskiego, Mikołaj Zditowiecki, Maciey  
 Tokarzewski, Karasiewicz z Karasiewa,  
 Mikołaj Antoni Żardecki mp., Ludwik  
 Jan Żardecki—łowczy Grodzieński, Wa-  
 lerian Bielaczyc, Michał Sterpiński, Xa-  
 wier Franciszek Turski, Tomasz Tur-  
 ski, Xawier Misiewicz, Wiktoryn Tur-  
 ski, Romuald Franciszek Żardecki, Jan  
 Tokarzewski, Antoni Rudnicki. Która to  
 takowa instrukcja województwa Brze-  
 ściańskiego seymiku antekomicialnego,  
 ze wszystką w niey inserowaną rzeczą  
 przez osobę wyż wyrażoną ad acta po-  
 dana, iest do xiąg grodzkich wojewódz-  
 twa Brześciańskiego przyięta y wpisana.



401. Подтвердительная привилегія короля Августа IIIго, данная панцырнымъ и путнымъ боярамъ Полоцкаго воеводства—Лопуху, Киселю и Никонову на право владѣнія Непоретовичами и Истчею, съ принадлежащими къ имъ имѣніями—на вѣчныя времена, имъ и ихъ потомству.

Roku tysiąc siedmset czterdziestego siódmego, miesiąca Nowembra czterdziestego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim—podstolim y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparendo personaliter Lewon Chryzmanowski—boiaryn pancerny y putny, obywatel Połocki, przywilej nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego dawnych przywileiów, od nayiaśnieyszych antecessorów, regnantów polskich, danych ludziom boiарom pancernym y putnym Połockim, konfirmacyiny dany y służący, do xiąg grodzkich Brzeskich podał ku wpisaniu, który wpisując de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

August trzeci, z Bożej łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem confirmationis przywileiem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż przez Leona Chryzmanowskiego, Emeliana Filipionka, Stefana Zarembe y Semena Puzynę—boiar pancernych y putnych Połockich produkowany był przed nami przywilej konfirmacyiny, tymże y innym boiарom pancernym y putnym Połockim służący, od nayiaśnieyszego oycy y predecessora naszego Augusta wtórego nadany, ręką tegoż podpisany, pieczęcią mnieyszą wielkiego xięstwa Litewskiego wiszącą stwierdzony, cały, zdrowy y w niczym nienaruszony; przytym

suplikowano nam przez panów rad y urzędników przy boku naszym rezydujących, abyśmy pomieniony confirmationis przywilej powagą naszą królewską stwierdzić, ponowić y ony umocnić raczyli, którego przywileiu słowo w słowo takowa iest essentia:

August wtóry, z Bożej łaski król polski etc. Oznaymujemy tym listem przywileiem naszym, komu o tym wiedzieć należało. Iż pokładany był przed nami przywilej confirmationis od nayiaśnieyszego antecessora naszego, s. p. króla imści Jana trzeciego, boiарom województwa Połockiego pancernym y putnym nadany y służący, de tenore sequenti:

Jan trzeci, z Bożej łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem przywileiem naszym, komu o tym wiedzieć należy. Pokładana była przed nami konfirmacja praw, boiарom pancernym y putnym województwa Połockiego służąca, od antecessora naszego nayiaśnieyszego s. p. króla imści Michała, de data w Warszawie, dnia dziewiętnastego Apryla, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego, na ziemię Nieporetowicze y Istce nazwanę, z przynależnościami do nich należącemi, na służbie pancerney konney—quondam, Janowi Markiewiczowi, Tymofieiowi, Zkunowiczowi y Jakowu Kisielowi będącym dana, w której inkludują się przywileia y listy confirmationis od nayiaśnieyszych s. p. antecessorów naszych dane: pierwszy — przywilej Zygmunta



Augusta \*), pod datą w Warszawie, na seymie walnym, roku tysiąc pięćset dziewiędziesiąt trzeciego, miesiąca Iulii piętnastego dnia; drugi przywilej króla imści Stefana; trzeci—list wielmożnego Andrzeia Sapiehi—woiewody Połockiego, pod datą w Połocku, dnia dwudziestego siódmego Nowembra, roku tysiąc pięćset dziewiędziesiąt siódmego, którym y wielmożny Kazimierz Sapieha, woiewoda Połocki na tenczas będący, podpisem swym, przy pieczęci, stwierdza; czwarty przywilej — Zygmonta trzeciego, quodam—Charitonowiczowi, Dinamowi, Illi Olechnowiczowi y Tymofieiowi Nikitowi dany na boiarstwo, na pargaminie, z pieczęcią wielką zawieszistą, pismem ruskim pisany; piąty—list od wielmożnego Janusza Wyszgi—woiewody Połockiego, hetmana wielkiego xięstwa Litewskiego, z podpisem ręki y pieczęcią, na papierze pisany, de data w Krzewicach, dnia trzydziestego miesiąca Oktobra, roku tysiąc sześćset dwudziestego dziewiątego; szósty przywilej Władysława czwartego, tymże boiarom pancernym y putnym na ziemię wyżej pomienioną dany. Wniesioną iest zatym do nas przez panów rad y urzędników, przy boku naszym natenczas będących, imieniem Michała, Leona Stefanowiczów y Zachara Fiedorowicza—terazniejszych boiar, iako successorów, proźba, abyśmy onych przy tych ziemiach, Nieporetowicze y Istce nazwanych, z przynależnościami, zachowali y prawa, przywileie, listy wszystkie mocą y powagą naszą królewską stwierdzili, zmocnili y approbowali. My tedy król, do tey, iako słuszney, proźby łaskawie się skłoniwszy, pomienionych—Michała, Leona Stefanowiczów y Zachara Fiedorowicza, iako boiar pancyrnych y putnych, przy używaniu ziem, Nieporetowicze y Istce nazwanych, z przy-

należnościami do nich antiquitus należącemi, onych samych y ich successorów cale y nienaruszenie wiecznymi czasy zachowuiemy y wszystkie im wyżej specyfikowane prawa, przywileia y listy służące, we wszystkich punktach, kondyciach, kontentach, klawzulach y paragrafach stwierdzamy, zmacniamy y approbuiemy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, na seymie walnym, dnia piętnastego miesiąca Decembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt pierwszego, panowania naszego szóstego roku. Jan król. Przypis, przy pieczęci mniejszey w. x. Lit., w te słowa: Approbata przywileiu, boiarom pancyrnym y putnym woiewództwa Połockiego na ziemię, Nieporetowicze y Istce nazwane służącego, dane.

Y suplikowano nam przez panów rady nasze, przy boku naszym rezydujące, imieniem boiarów naszych Ihnata Łopucha, Sawelego Kisiela y Iwana Nikonowa, w woiewództwie Połockim będących, abyśmy autoritate nostra regia przy tych ziemiach y majątnościach wyżej specyfikowanych Nieporetowicze y Istce, cum attinentiis, to-iest: Szapilna, Mylna, Jazna, Biełaiia, Lisna, Ozieryszcze y Mieczerca, ich samych, żon, dzieci y successorów onych, przy spokojney possessioni zachowali, utwierdzili, od niesłusznych impetytorów, do nich samych y dóbr onych interesujących, się zakryli, ochronili, prawa, przywileia, listy, wyżej datą opisane, in omnibus punctis, clausulis, contentis et paragraphis stwierdzili, zmocnili y aprobowali. My tedy król August wtóry, ad instantiam panów rad naszych, do wniesioney supliki mianowanych boiar Połockich—Ihnata Łopucha, Sawelego Kisiela y Iwana Nikonowa, iako słuszney, łaskawie się skłoniwszy, przy tych wyżej specyfikowanych do-

\*) Должно быть Сягизмундъ III-й.



brach, antiquitus successorum ich od nay-  
iaśnieyszych antecessorów naszych, ś. p.  
królów ichmość polskich, przy spokoyney  
y nienaruszoney possessyi ich samych,  
żon, dzieci y sukcessorów onych, wiecz-  
nymi czasy zachowuiemy, niesłusznym  
impetytorów do tych przerzeczonych dóbr  
y osób dzierżącym interesuiących się od-  
dalamy y wyż wyrażone prawa, przy-  
wileia y listy we wszystkich punktach,  
klawzulach, kondyciach y paragrafach  
stwierdzamy, zmacniamy y approbuiemy.  
Na co, dla lepszej wagi, wiary, ręką się  
naszą podpisawszy, pieczęcią w. x. Lit.  
stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w War-  
szawie, dnia trzeciego miesiąca Marca,  
roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego,  
panowania naszego dwudziestego trze-  
ciego roku, Augustus rex. Mieysce pie-  
częci mnieyszey wielkiego xięstwa Litew-  
skiego. Approbacia praw, przywileiów  
y listów boiarom pancernym y putnym  
Połockim—Ihnatu Łopuchowu, Sawielemu  
Kisielu y Iwanu Nikonowu na dobra,  
Nieporetowicze y Istce cum attinentis,  
w województwie Połockim leżące.

My tedy król August trzeci, do wnie-  
sioney przez panów rady urzędników, przy  
boku naszym rezydujących, imieniem wyż  
wyrażonych boiar pańcernych y putnych  
Połockich suppliki, łaskawie się skłoniw-  
szy, wszystkie prawa, przywileia, od nay-  
iaśnieyszych antecessorów naszych onym  
nadane y służące, we wszystkich punk-

tach stwierdzamy, y zmacniamy ap-  
probuiemy y konfirmuiemy. Na co,  
dla lepszej wagi, ręką się na-  
szą podpisawszy, pieczęć wielkiego  
xięstwa Litewskiego przycisnąć rosказа-  
liśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudzie-  
stego miesiąca Grudnia, roku Pańskiego  
tysiąc siedmset czterdziestego, szóstego  
panowania naszego trzynastego roku.

U tego przywileiu i. k. mości konfir-  
macyinego podpis króla iegomości y se-  
kretarza pieczęci mnieyszey w. x. Lit.  
takowy: August rex. Confirmatia praw  
y przywileiów boiarom pancyrnym y pu-  
tnym Połockim. Stefan z Głogowy Kos-  
sowski—czesznik Brzeski, Kiiowski, iego  
królewskiej mości pieczęci mnieyszey  
w. x. Lit. sekretarz, pieczęć w. x. Lit.  
w puszcze blaszaney na sznurach iedwab-  
nych zielonych, u tego przywileiu, na  
pargaminie wypisanego, wiszącey na wo-  
sku mienowanym, czerwono wybita; na  
składaniu zaś tego przywileiu deskrypcia  
takowa: Pro cancellariatu celsissimi et  
illustrissimi principis Michaelis ducis in  
Klewan et Żukow Czartoryiski procanc-  
cellarii m. d. Lithuaniae, Homeliensis, Ge-  
orgensis - Burgensis, Uswiatensis, Podus-  
conatensis etc: capitanei, sigillatum; est  
in actis. Który ten takowy i. k. mości  
przywilej, przez wyż wyrażoną osobę  
ku wpisaniu podany, ze wszelką w nim  
wyrażoną rzeczą, de verbo ad verbum  
jest przyięty y wpisany.



1748 г.

Изъ книги за 1748—1751 годы, стр. 1121—1140.

402. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная посламъ отправляемымъ на Варшавскій сеймъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на шестинедѣльный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По принесеніи теплыхъ молитвъ Всемогущему Богу за его заботы о сохраненіи «сладкой вольности польской», сколько полезной для шляхетства, столько же и завидной для другихъ народовъ, послы обязываются прежде всего поблагодарить короля, который неусыпно печется о благоденствіи и спокойствіи рѣчи-посполитой, — особенно въ эти опасныя для нея времена, когда съ одной стороны свирѣпствуютъ жестокия войны, а съ другой — злоумышленные срыванія сеймовъ, отнимающія у нея средства къ внутренней самостоятельности и политическому самосохраненію. А чтобы предстоящій сеймъ могъ окончиться благополучно, то они позаботятся — не допускать въ сеймовыя прѣнія ничего такого, чтобы могло клониться къ его замедленію, тѣмъ болѣе къ сорванію, позаботятся о веденіи его въ томъ порядкѣ сеймикованія, который изложенъ въ конституціи 1690 года.

2) Должны поднять вопросъ объ увеличеніи войска, какъ въ видахъ обезпеченія вѣншей безопасности государства отъ враговъ, такъ и доставленія службы для шляхетской молодежи. Средствами къ содержанію его могутъ быть: подати, гиберны, поголовная подать жидовская, открытіе шеляжнаго монетнаго двора, сборы съ монополій и, наконецъ, всѣ тѣ виды податей и налоговъ, которые изложены въ универсалѣ по этому дѣлу, изданномъ на сеймѣ 1629 года, исключая податей поземельныхъ и тѣхъ изъ вышеказанныхъ, которые взимаются въ полномъ количествѣ, соотвѣтственно закону.

3) Но такъ какъ всѣ вышеприведенныя средства къ содержанію въ теченіи шестинедѣльнаго срока не могутъ быть ни собраны, ни обслѣдованы съ надлежащею точностію, то воеводство уполномочиваетъ своихъ пословъ ходатайствовать о назначеніи особой распорядительной комиссіи, которая бы спеціально и занялась

этимъ дѣломъ, — съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы послѣ утвержденія ея, дѣятельность ея не подвергалась ни колебаніямъ, ни измѣненіямъ. Въ кругъ занятій этой комиссіи должно быть включено и изысканіе средствъ къ поправленію разстроенныхъ королевскихъ имѣній.

4) Должны ходатайствовать, чтобы Брестская почта, одобренная конституціей 1726 года, отданная на вальномъ сеймѣ Салъгѣ и до сихъ поръ правильно поддерживаемая, — была оставлена на прежнихъ основаніяхъ.

5) Позаботиться, чтобы рѣчь-посполитая, въ видахъ поправленія финансовыхъ средствъ княжества, приняла соучастіе въ очисткѣ портовыхъ рѣкъ отъ песку и камней и приказала-бы подскарбію в. кн. Литовскаго озаботиться исполненіемъ этого дѣла на мѣстѣ, а равно, чтобы наложила запрещеніе и на безпошлинную границу торговлю иностранцевъ, какъ убыточную для казны и разорительную для купечества.

6) Поставить на видъ рѣчи-посполитой какъ заслуги подскарбія в. кн. Литовскаго и его ежегодныя издержки и потери, такъ равно и разстройство финансовъ, — съ тѣмъ, чтобы первыя были оцѣнены по достоинству, а на послѣднее обращено было надлежащее вниманіе.

7) Просить короля — завязать переписку съ Римскимъ дворомъ относительно самоскорѣйшей канонизаціи остатковъ Андрея Боболи, находящихся въ езуитскомъ коллегіумѣ въ Пинскѣ, такъ какъ это «драгоценное сокровище Литовскихъ провинцій» до сихъ поръ еще не признано святымъ, не смотря на столько чудесъ и испытаній — съ одной стороны, и ходатайства жителей — съ другой.

8) Ходатайствовать объ утвержденіи за Брестскими Тринитарами фундуша, состоящаго изъ земли пожертвованной имъ Петромъ Озембловскимъ — *de redemptione captivorum* (т. е. для выкупа плѣнныхъ).

9) Отдавши должное почтеніе и древности рода и личнымъ заслугамъ Виленскаго воеводы — кн. Радивила, сколько знаменитымъ, столько же извѣстнымъ и государству и Европѣ, послы обя-



зываются принести рѣчи-посполитой жалобу на его однофамильца—Мартина Радивиля, крайчаго в. в. Литовскаго, который, поддавшись вліянію какого-то жида Шимона Бомзовича, вопреки совѣтамъ и увѣщаніямъ и своего однофамильца—воеводы и Луцкаго епископа, разбойничаетъ и безчинствуетъ до невѣроятной степени; доказательствомъ этому могутъ служить жалобы на него — Выгановскихъ, Грабовскихъ, Пузинъ и ксендза Сузина, потерпѣвшихъ отъ него не только на своихъ имѣніяхъ, но и на личностяхъ. По сему послы обязываются упросить короля и рѣчь-посполитую—угомонить чѣмъ бы-то ни было этого опаснаго человека, а жида, какъ злокачественнаго наущника и подстрекателя, позволяющаго себѣ неслыханное глумленіе надъ шляхтой — признать повиннымъ смерти, съ правомъ привести въ исполненіе этотъ приговоръ даже магдебургій.

10) Принести жалобу на Петрецаго—полковника козацкаго отряда, Лиговскаго подчашія, въ томъ, что онъ, сдѣлавши наѣздъ на имѣнія Озевичей, избилъ до полусмерти Рушевскаго старосту Ваньковича и самъ, какъ сказываютъ, бѣжалъ за границу; чтобы рѣчь-посполитая признала его по сему повиннымъ смерти.

11) Позаботиться, чтобы рѣчь-посполитая не утверждала конституціей за Лешновскими ксендзами Павлинами спорныхъ имѣній покойнаго князя Шуйскаго какъ потому, что отчужденія дворянскихъ имѣній духовенству, подъ какими бы то ни было названіями, строго воспрещаются различными законами, обезпечивающими права в. в. Литовскаго, такъ и потому, что духовенство до сихъ поръ нарушаетъ эти законы, частію пріобрѣтая себѣ имѣнія за деньги, частію же захватывалъ оныя подъ видомъ фондушовыхъ.

12) Просить короля, чтобы онъ разрѣшилъ князю Бирону, избранному курляндскимъ княжествомъ въ свои правители—владѣть страной, и чтобы оградилъ его отъ иностраннаго вмѣшательства.

13) Для пресѣченія зла, испытываемаго Брестскимъ воеводствомъ отъ воеводства Волынскаго вслѣдствіе многочисленныхъ крестьянскихъ побѣговъ на Волынь, куда влечетъ крестьянъ сколько природное легкомысліе (*płochosć*), столько же и увѣренность что ихъ не выдадутъ, послы должны помогать у названнаго воеводства законнаго и братскаго удовлетворенія. А чтобы поскорѣе и подешевле устроить это дѣло, Брестское воеводство совѣтуетъ, между прочимъ, прибѣгнуть къ слѣдующимъ мѣрамъ:

а) выбрать изъ среды депутатовъ на текущій

сеймъ 6 человекъ, но только принадлежащихъ къ воеводствамъ незаинтересованнымъ въ этомъ дѣлѣ, и образовать изъ нихъ особую комиссію съ правами ассесорскихъ судовъ;

б) время и мѣсто для дѣйствій ея опредѣлить на сеймѣ, а порядокъ назначить тотъ, который опредѣленъ на сей предметъ въ конституціи 1667 года, одобренной и самимъ Волынскимъ воеводствомъ;

в) въ случаѣ непринятія реляціи въ одномъ судѣ, она должна быть подана въ другой; но еслибы и этотъ не принялъ ея, то должна быть подана въ Брестскій судъ;

г) позывъ долженъ быть—четыrehнедѣльный; крайній срокъ — безъ всякихъ отговорокъ, а декреты — по смыслу конституціи, — или штрафъ въ 100 польскихъ золотыхъ, или выдача бѣглаго въ теченіи 4-хъ недѣль, или же присяга, что такового передъ позвомъ не было и гдѣ оный — неизвѣстно;

д) комиссія пользуется содѣйствіемъ городскихъ властей и противъ непокорныхъ назначаетъ мѣры, предусмотрѣнныя въ законѣ.

е) во избѣженіе уклончивости отъ суда со стороны лицъ обвиненныхъ, истцамъ предоставляется свободный выборъ *forum'a*.

14) Посламъ рекомендуется тщательно позаботиться о поправкѣ законовъ относительно уничтоженія двухлѣтнихъ реестровъ, сокращенія ненужныхъ деляцій, особенно въ дѣлахъ чистаго наименованія, а также и въ обезпеченіи содержанія низшихъ инстанцій.

15) Позаботиться, чтобы вице-регенты были выборные, присяжные и поссессіонаты.

16) Чтобы фондущъ, назначенный Матусевичемъ ксендзамъ Маріанамъ, былъ утвержденъ за ними конституціей.

17) Чтобы сумма, внесенная до уніи Игнатіемъ Выгановскимъ на староство Озятское, не только была обезпашена, но чтобы также сохранены были за онымъ Выгоновскимъ и имѣнія, данные ему въ пожизненное владѣніе Августомъ III, съ освобожденіемъ ихъ отъ всякихъ общественныхъ податей.

18) Чтобы этотъ, а равно и другой Выгановскій Казиміръ, припозванные къ суду подстрѣленнымъ и теперь умершимъ Залусскимъ, были освобождены отъ него, какъ привлеченные къ дѣлу невинно; но Антоній Выгоновскій чтобы не былъ уволенъ конституціей ни отъ его *excessów*, ни отъ декретовъ.

19) Позаботиться объ утвержденіи за законными наследниками имѣнія Старога Села, принадлежавшаго фамиліи Костей.



20) Объ отдачѣ 22,469 польскихъ злотыхъ, слѣдуемыхъ Холмскому—Райскому стольнику.

21) Объ увольненіи Адама и Осипа Костей, а равно и ихъ потомковъ отъ взведеннаго на нихъ Петрицкимъ дѣла, по случаю его скоропостижной смерти.

22) О неутвержденіи за ксендзами Базиліанами имѣній, принадлежащихъ законнымъ наследникамъ Ласковского.

23) О запрещеніи жидамъ владѣть ленными имѣніями, тѣмъ болѣе экономическими, съ угнетеніями христіанъ въ католическомъ государствѣ, а равно и владѣтелямъ — отдавать таковыя первымъ.

24) О запрещеніи татарамъ равняться въ достоинствахъ съ родовитой шляхтой, а равно и приобрѣтать имѣнія за суммы, превышающія половину стоимости и по закладнымъ листамъ.

25) Объ удовлетвореніи убытковъ, понесенныхъ Толочками отъ королевскихъ крестьянъ.

26) Объ утвержденіи фундушей за Мозырскими Базиліанами, пожертвованныхъ имъ Комаровской, для вицшаго приувеличенія уніи.

27) Объ отдачѣ уніатамъ церквей, какъ насильно отнятыхъ у дизунитовъ, такъ и перешедшихъ на сторону уніи — добровольно.

28) О присоединеніи къ деревнѣ Славной шляхетскихъ земель, отнятыхъ у нея экономіей Тулической.

29) О послабленіи въ уплатѣ податей, взятыхъ у рѣчи-посполитой за деньги старо-стами.

30) О неутвержденіи фундацій, убыточныхъ для законныхъ наследниковъ, составленныхъ хотя бы и для новорожденныхъ потомковъ.

31) Объ утвержденіи за Жардецкими имѣніи Старой Воли, находившагося въ ленномъ владѣніи ихъ предковъ.

32) О свободномъ провозѣ Гданской (Данцигской) соли въ Брестское воеводство.

33) О не причисленіи къ имѣніямъ экономическимъ имѣнія Моравичъ (Пинскаго уѣзда), находящагося въ позизиенномъ владѣніи.

34) Чтобы послы публично поблагодарили графа Соцѣгу и князя Чарторыйскаго за ихъ услуги отечеству.

35) Объ удовлетвореніи разныхъ лицъ, какъ то: Верещаки—Брестскаго хоружаго за его статистическія изслѣдованія; Пашковскихъ за наѣздъ крайчаго Литовскаго кн. Радивиля; наследниковъ Ромера возвращеніемъ имъ суммы въ 188,790 зл. польск., заимообразно выданной ихъ отцемъ рѣчи-посполитой на продовольствіе артилеріи.

36) Все остальное, здѣсь не досказанное, поручается досказать посламъ—поподробнѣе и точнѣе на сеймѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego ósmego, miesiąca Septembra dziewiątego dnia.

Na urzędzie iego królewskiej mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim—podstolim y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparendo personaliter imci pan Kazimierz Jelec, instrukcją ww. ichmość pp. Marcinowi Matuszewiczowi—stolnikowi y pisarzowi grodzkiemu województwa Brzeskiego, y Stanisławowi Kropińskiemu—miecznemu Nowogródzkiemu, zgodnie et sine ulla contradictione obranym, posłom z województwa Brzeskiego na seym ordynaryiny sześćniedzielny, w Warszawie odprawować się mający, od tegoż województwa Brzeskiego daną y służą-

cą, ad acta podał, którą wpisując de verbo ad verbum, tak się w sobie ma:

Instrukcja, ww. ichmościom panom: Marcinowi Matuszewiczowi—stolnikowi y pisarzowi grodzkiemu województwa Brzeskiego, y Stanisławowi Kropińskiemu—miecznemu Nowogródzkiemu, zgodnie et sine ulla contradictione obranym posłom województwa Brzeskiego na seym ordynaryiny, sześćniedzielny, w roku teraźniejszy tysiąc siedmsetnym czterdziestym ósmym odprawować się mający, przez nas deputowanych, laudo publico do pisania instrukcyi et ex concordii całego województwa assensu naznaczonych, in loco solito consiliorum ww.



oo. Augustyanów Brzeskich daną y napisaną, anno Domini millesimo septingentesimo quadragesimo octavo, die decima nona mensis Augusti.

Iako wszystkie ludzkie dzieła, a tym bardziey universalitatem publicznego dobra zawierające, od samego Pana Boga wszechmogącego nieograniczoney nad nami opatrności y dobroci, auspicari należy, tak składamy pokornym sercem temu Królowi królów y Panu zastępców, iako naygłębszą adoracyą, dziękuiąc za to, że zazdrośną innym narodom, a nam nader pożyteczną y słodką wolność polską, do tych czas w kardynalnych iey prawach y swobodach, konserwować raczy, miłym nas, w pośrzedku zapalonych w całej Europie marsowych pożarów, nasycając pokojem. A to złożywszy Supremo Numini dziękczynienie, obligujemy naypierwiew ww. ichmość panów posłów naszych, ażeby nayiaśnieyszego króla i. mości, pana naszego miłościwego, iako tey nad nami Boskiey providencyi causam secundam et efficientem, powinnym naynizszey submissyi naszej weneruiąc respektem imieniem całego województwa naszego, pełne wdzięczności złożyli podziękowanie: że i. k. mość, pan nasz miłościwy, oycowskim do nas przywiązawszy się affektem, wszystkie siły swoje y nieoszacowane zdrowie na to iedynie łoży, aby nas tak, iak zaczął w miłym inter tot bellorum aestus, pod cieniem skrzydeł swoich zachował; y lubo oculta vis factorum tyle seymów per contumacem niektórych mniew o dobro pospolite dbających licentiam zerwanych, rzecz-pospolitą naszą bez żadney obrony y sposobów ratowania się na samą wątpliwey fortuny exponowała dyskrecyą; przecież iego królewska mość, pan nasz miłościwy, nie przestaje salutare sollicite conatus do ratunku tey miłej oyczyzny naszej, kiedy y teraz seym or-

dynaryiny, sześćniedzielny, w Warszawie agitować się mający, dobrowolnie złożyć raczył. Aby zatym, chwalebne y dobrotliwe nayiaśnieyszego króla iegomości, pana naszego miłościwego, usiłowania, za natchnieniem w serca consulentium Divi Pneumatis, szczęśliwy y pożądaný wzięły skutek, starać się o to naypierwiew będą ww. ichmość pp. posłowie nasi, aby żadne materye in gremio izby poselskiej nie były wnoszone y agitowane, któreby szkodliwe przeciągnięcie czasu seymowego do ostatnich momentów, a tym barziey, strzeż Boże, zerwanie seymu causare mogły; lecz stosując się do konstytucyi tysiąc sześćset dwiedziesiątego roku obligentur ww. ichmość pp. posłowie porządek seymowania religiose utrzymać.

Aukcyą woyska iako iest wiekami pożądané dzieło, aby rzecz-pospolitą ininterem od przypadających insultów nieprzyiacielskich uczynić bezpieczną; tudzież, aby młodzi szlacheckiey otworzyć plac aplikowania się do woiennych czynów et benemerendi de patria,— ichmość pp. posłowie nasi usilnie promować będą. A że nec miles sine stipendiis nec stipendia sine tributis być mogą: więc takie województwo nasze podaje do kontrybucyi sposoby, to iest: aukcyonowanie, według uwagi y potrzeby, podatki—czopowego y szelenżnego, ac ultimae consentiae kwartae, sprawiedliwszą niż na kommissii Grodzieńskiej, per tot perjuriam liquidowaną, z intrat dwornych starostw y dzierżaw, habita także ratione hyberny, aby gdzie mało płacą, była aukcyonowana; aukcyą sowitością pogłównego żydowskiego, otworzenie mennicy szelągowej, według concertatum commissyi Grodzieńskiej in anno millesimo septingentesimo trigesimo septimo agitowaney; monopolia różne ac denique genera podatkovania w uniwersale poborowym seymu tysiąc sześćsetnego dwu-



dziesiątego dziewiątego, aby reasumowane były, excypuiąc omnigenam agrariam contributionem, także y te excypuiąc podatki, które ad normam tegoż uniwersału są in executione.

Że zaś te wszystkie sposoby w czasie krótkim sześćniedzielnego seymowania zlustrowane et in ordine instantaneae executionis ułożone być nie mogą: za czym iako województwo nasze na przeszły immediate seym ichmość panom posłom naszym dało moc zezwolenia— pro decisiva, in solo puncto tych podatków, żadnych innych nie mieszcząc materyi, commissione; tak y teraz, reassumuiąc tenże projekt swój, toż samo ichmość panom posłom naszym— ratione decisivae commissionis, praecomittimus; która kommissya, ieżeli za zgodą wszystkich stanów rzeczy-pospolitey umówiona będzie, y gdy potym, Deo dante, przyidzie ad executionem, tedy nie iuż discussio oney in ordine odmienienia,—przez co by całe opus mogło ruere, y nigdy nie być zakończone, ale tylko przykładem tak wielu kommissyi podobnych in republica praktykowanych, pro maiori robore na przyszłym seymie post expeditionem sui, approbowana, intercedente omnium ordinum consensu być powinna. Pod teyże kommissyi decisią podpadać mają sposoby przyprowadzenia ad reflorescentiam miast i. k. mości salvo per omnia wiary świętey katolickiey y praw rzeczy-pospolitey kardynalnych iure et immunitatibus.

Poczta Brzeska iako per constitutionem anni tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego jest approbowana et per sancitum walney rady w roku tysiąc siedmsetnym trzydziestym piątym ad dispositionem i. w. imci pana Jana Fryderyka na Kodniu, Dorohostaiach, Czarnobyli, Kopyłach, Wierzchowicach y Sapieżynie Sapiehy—kanclerza wielkiego w. x. Lit., starosty sądowego woie-

wództwa naszego, jest oddana, y dotąd punktualnie regulowana; tak aby iuxta expressam mentem praemissorum inviolabiliter zachowana była,—serio instabunt ichmość panowie posłowie nasi.

A iako każdego państwa nie poślednim jest fundamentem publicznego skarbu bezpieczeństwo, tak chcąc in statu perfectissimo widzieć podupadłe skarbu w w. x. L. inportancye,—oraz, insistendo konstytucyom: tysiąc sześćset iedynastego, tysiąc sześćset czterdziestego siódmego, tysiąc sześćset czterdziestego dziewiątego, tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtórego, tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego, tysiąc sześćset siedmdziesiąt siódmego, tysiąc sześćset siedmdziesiąt ósmego et aliis recentioribus, intimuiemy ww. imć panom posłom et unanimi onych abstrin-gimus voto,—ażeby zamulałe y kamieniami cale zasadzone portowe rzeki, publiczne tamuiące commercia, rzecz-pospolita wychędożyć pozwoliła y na to sump-tum adaequatum obmyśliwszy, amore boni publici i. w. imci pana hrabi Flem-minga—podskarbiego w. w. x. Lit. obligowała, ażeby do wykonania takowego dzieła oddał momentum swoiey aplikacyi. A że zageściły się niepraktykowane w państwie naszym na portach publicznych wielki detryment skarbowym intratom przynoszące abusus, iż exotica commercia przez zagraniczne prowadzone osoby nie tylko kupcom państw naszych in lucro honesto onych czynią przeszkodę, ale też, sub praetextu iakowychś ad male narrata otrzymanych paszportów, żadney na komorach skarbowych nie czyniąc satysfakcyi, nostris dites-cunt opibus, a skarb publiczny w swoich upada dochodach: zaczym, chcąc takowe rescindere abusus, upraszamy ww. ichmość panów posłów, ażeby inter primas negotiorum sollicitudines starali się takowym zapobiedz inkonweniencyom.

A że wielkiego skarbu ministra i. w.



imć pana podskarbiego Litewskiego zelo publico oświadczone oyczyźnie przysługą emeritissimis doskonale nie może inclarescere dotibus,— iako kiedy gratae reipublicae in publica oney facie remonstrowana będzie, kiedy nie tylko sto tysięcy superaty corocznie contribuit, ale też znaczne, bez naymniejszego profitu dla dobra pospolitego, victimando azardy, publica patriae, non privata commoda quaerit, y z pogorzałych recenter tytu miast, towarów kupieckich znaczny w inportancyach publicznych ponosi decies: zaczym nie tylko godne onego gloriose gesta opera ww. imć pp. posłowie całej rzeczy-pospolitey enarrare obligantur; ale też tak wielki skarbu Litewskiego depans z publiczney poniesiony nie-szczęśliwości discretissimae teyże rzeczy-pospolitey recomendabunt animadversioni.

Skarb nieoszacowany, bo sanguine martyrum zaszczycony, kleynot, ozdoba et munimen prowincyi Litewskiej, venerabilis Andreas Bobola societatis Jesu w Pińskim, u ichmość księży Jezuitów tamtejszych deponowany, kollegium po tyłu canonice examinowanych y doznanych cudach, dotąd cum solatio universorum pożądaney, że się nie może doczekać kanonizacyi: zaczym, iunctis in universum votis, upraszamy ww. ichmć pp. posłów, ażeby ten interes, pro prima sistematę swoiey legacyi wzięwszy, nayjaśnieyszemu maiestatowi suplikowali y całą rzecz-pospolitą ad iustum chcieli commovere zelum, — ażeby i. k. mość, pan nasz miłościwy, nomine maiestatis et totius reipublicae łaskawą ad sacram sedem apostolicam uczynić raczył quam toties odezwę o iak nayprętszą dekrety canonisationis exposcendo promulgatą.

Fundacya ww. xx. Trynitarzów Brzeskich—«de redemptione captivorum» przez w. imci pana Piotra Oziembłowskiego—

woyskiego Brzeskiego uczyniona, ażeby approbari mogła,— oraz, incorporationem nadanych antiquitus kościołkowi świętey Barbary gruntów otrzymała, iako na tym mieyscu, gdzie ten stał kościółek, ufundowana,— instabunt ww. ichmość pp. posłowie.

Rekognoskuje województwo nasze wielkie — nie tylko w rzeczy-pospolitey, ale y w całej Europie, tak za wiarę świętą katolicką, w rozkrzewieniu y bronieniu oney, iako też za prawo y wolności nasze, walecznym laurem y mądrą oliwą uwieńczone merita a saeculis znamienite Augustae domus i. o. książąt ichmość Radziwiłow et in singulari i. o. książęcia imści wojewody Wileńskiego — hetmana w. w. x. Lit., prawdziwego wolności assektora y wszystkie magnarum animarum antecessorów swoich possiduiącego cnoty y talenta—plena veneratur acerra. Oraz solennie przeprasza, że ostatniemi przyciśnione dolegliwościami, musi się gemebunde żalić przed całą rzeczą-pospolitą na i. o. xięcia imci Marcina Radziwiła — krayczego w. x. L., który to i. o. książę imć za doniesionemi tyle razy od ukrzywdzonych patryotów województwa naszego skargami, gdy ani tegoż i. o. xięcia imści wojewody Wileńskiego ozdoby y kolumny wielkiego imienia swego, ani duchownych i. w. imci xiędza biskupa Łuckiego, zelantis Pauli, nie chcąc słuhać perswazii, ani prawnych litispendency y konwikcyi; lecz z tym powierzywszy się konsiliarzom dziedziczne tak i. o. domu swego, iako y swoje personalne przez też rady, osobliwie niewiernego żyda Szymona Bomzowicza persundavit talenta; który to złośliwy żyd incantationibus suis, iako iest communis opinio, tak godnego ośmamiwszy pana, na wszystkie go pobudza bezprawia et ad ultimam substancyi y fortun szlacheckich funesta clade przywodzi ruinam, distinguowane w województwie na-



szym imiona różnemi praeagravando oppressyami, iako: ww. ichmość pp. Kazi-  
mierza—podczaszego Trockiego, Ignace-  
go,—starosty Oziackiego, Wygonowskich,  
braci rodzonych, Grabowskiego—horodni-  
czego Brzeskiego, ww. ichmość pp. Puzy-  
nów, specialiter imść xiędza Suzina—ka-  
nonika Łuckiego, przez prowadzenie sub  
armis od ludzi onego do Wilna xięcia  
imści własnych; a widząc contemptas de  
cardine leges, województwo nasze, szcze-  
gólne levamen żalu swego coram actis  
województwa Brzeskiego exposuit, solen-  
ną de praemissis attentatis na xięcia imci  
zaniosszy manifestacyą, którą wyiętą ex  
actis, oddaie ad dignissimas manus ww.  
ichmć pp. posłom swoim; a oraz kredy-  
tem w województwie tuteyszym i w ca-  
łey prowincyi estymowanym zelo et  
amore patriae tychże ichmość obliguie,  
ażeby, remota quavis na wszelki respekt  
animadversione, powierzone sobie woie-  
wództwa naszego desideria (co do osoby  
i. o. xięcia imci krayczego regulowane)  
nie tylko całey rzeczy-pospolitey remon-  
strowali, one exactissime donieśli, ale  
też i. k. mości, pana naszego miłościwe-  
go, pokorną praevenire raczyli expostu-  
lacyą,—ażeby, iak pater patriae, na  
ukrócenie takowych exorbitancyi debita  
ex iure zażyć chciał media, y nas do-  
brotliwą protectricis et augustae suae  
dextrae od dalszych impetycyi zasłonić  
opieką. Pro primis zaś o to indesistibili-  
ter starać się będą ww. ichmość pp. po-  
słowie nasi, aby ten, wyż rzeczony  
żyd,—pessimus consultor y sam malorum  
perpatrator y z adherentami swemi, iako  
przeciwko prawu niesłychaną nad chrze-  
ściańskim ludem exercet tyrannidem, tak  
był pro invindicabili capite deklarowany,  
lub za wydaniem, czyli też złapaniem,  
instantanee criminali ac exemplari w każ-  
dym sądzie, grodzie, nawet magdeburyi  
podlegał executioni.

Ponieważ bezpieczeństwo domów szla-

checkich iest tak wiele konstitucyami ob-  
warowane, a imć pan Piestrzecki—pół-  
kownik kozacki i. o. xięcia imci podcza-  
szego Litewskiego, w roku terażniey-  
szym tysiąc siedmsetnym czterdziestym  
ósmym, dnia dziewiątego Junii, z półto-  
ryset koni komendy swoiey, w samą pół-  
noc, na dobra Ozewiczów w wojewódz-  
twie Nowogródzkim, na dwór naiechaw-  
szy, w. imść pana Antoniego Wańkowi-  
cza—starostę Ruszewskiego, tyranissime  
zbił, tak, że aż dotychczas lethaliter de-  
cumbit; tę zaś okkazią zrobiwszy, ut  
fert fama, za granicę disparuit: zaczym  
iako tenże imć pan Piestrzecki iest człek  
nullius possessionis, notarius kryminali-  
sta, przez zabicie wielu ludzi, signanter  
imć pana Karczewskiego, a quod maxi-  
mum, że iest convulsor publicae securi-  
tatis, tak, aby był pro invindicabili ca-  
pite deklarowany,—instabunt o to ww.  
ichmość pp. panowie posłowie nasi, vivo  
doloris sensu taką ab inpossessionatis et  
licentiosis cum convulsione publicznego  
dworów szlacheckich bezpieczeństwa op-  
pressią remonstruiąc.

Ponieważ tak wielu konstitucyami pra-  
wa w. x. Lit. alienationem dobr ziem-  
skich szlacheckich od stanu rycerskiego  
do stanu duchownego quocumque titulo  
nabywać zabroniaią; iednakże abusive do-  
tychczas non adtenta dispositione legis  
toż duchowieństwo różnemi sposobami,—  
częścią iure emptionis, częścią—iure do-  
nationis do funduszów swoich też dobra  
szlacheckie nie tylko avellunt, lecz in  
super proiecta prawu pospolitemu prze-  
ciwne, sub specie nowey fundacyi w kon-  
stytucyę wprowadzać, a mimo zaczę-  
ty proceder litispendentiae y reklamaty  
zwykło: zaczym, znaszaiąc takowe abu-  
sus nie tylko in universali, ale też in  
particulari ichmć xięży Paulinom Lesz-  
nowskim, dobra post fata świętey pamię-  
ci imć pana Franciszka kniazia Szuyskie-  
go—stolnika Brzeskiego, post reclama-



tiones samegoż, — iedne possiduiącym, drugie in litigio iuris do tychczas procedowane, — ww. ichmość pp. posłowie approbaty takowych dobr do konstytucyi następuiącey przypuszczać nie maia.

Jako i. k. mość, pan nasz miłościwy, nie tylko manutentionem praesentium possessionum rzeczy-pospolitey, ale też recuperationem avulsorum w paktach konventach iureiurando firmavit: tak instabunt ww. ichmość pp. posłowie nasi, ażeby xięstwo Kurlandskie, iako iest indissolubile od rzeczy-pospolitey y xiąże imć Biron libere od tegoż xięstwa obrany y konstytucyą tysiąc siedmsetnego trzydziestego szóstego roku, expleto fidelitatis iuramento, iest aprobowany, tak ażeby był regimini tegoż xięstwa przywrócony, y aby żadne zagraniczne potencye nie wrywały się w dyspozycyą tegoż xięstwa, — serio instabunt ww. ichmć pp. posłowie nasi.

Ponieważ woiewództwo nasze wielką ponosi krzywdę od woiewództwa Wołyńskiego, dokąd poddani nasi, iako lud do odmienienia pana naturalną skłonny płochością i, będąc ubezpieczony niewydaniem siebie, turmatim wychodzi; przez co nasze woiewództwo znaczną ponosi desolacyą et ferenda publica onera zdolnych sił mieć nie może: więc instantissime domawiać się będą ichmć pp. posłowie nasi, ażeby woiewództwo Wołyńskie, mając wzgląd et super rationem status y na braterską dla nas powinność, prętszą y niezawodną czyniło in instantanea ad requisitionem extraditione zbiegłych poddanych sprawiedliwość. Co żeby circa officiosas sponsiones do prętszego skutku przyść mogło, proponuie woiewództwo naszą kommissyą między sobą a woiewództwem Wołyńskim, ażeby przykładem kommissii dawniejszych w podobney okoliczności, konstytucyami tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego et tysiąc sześćset siedmdziesiąt czwartego rokow

naznaczonych, determinowana była, której taki proponitur porządek: naypierwiey, unikaiąc wielkiego kosztu, aby komisarzów nie więcej iako po trzech z każdej strony, y to ex equestri ordine, naznaczonych było takich, którzyby do tey kommissii żadnego własnego nie mieli interessu, to iest, aby byli z innych woiewództw. Co ażeby tym prędzey ad executionem przyść mogło, tedy ciż ichmość pp. kommissarze z osób, w charakterze poselskim na terażnieyszym seymiku będących, desygnowani bydź maia, wraz kwit, nominationem siebie w sądach assorskich utriusque gentis (padać) przysięgę rotą sędziego ziemskiego wykonać tenebuntur. Czas zaś zaczęcia tey kommissii, ażeby per dissonantiam ichmość pp. kommissarzów w wydaniu innotestencyi nie szedł w prolongacyą, tedy na tymże seymie następuiącem umówiony i w konstytucyi wyrażony być powinien; a na seymikach relacyinyh solarium tymże ichmość pp. kommissarzom obmyślona bydź powinno. Securitas omnimoda iako sędziom trybunalskim tymże ichmć pp. kommissarzom caveri powinna. A któryby z ichmość pp. kommissarzów, excypuiąc prawdziwą obłożną chorobą, cum iuramento corporali super eam, na tę kommissyą nie przybył, tedy partibus litigium ducentibus, alias woiewództwu Brzeskiemu Litewskiemu a Wołyńskiemu, koronny kommissarz dziesięć tysięcy złt. polskich zapłacić powinien, — o co forum z kommissarzem koronnym w trybunale Lubelskim, a z Litewskim w trybunale Wileńskim, ad instantiam utriusque palatinatus, naznacza się, y rozprawa ex registro directi mandati, abscissis omnibus dilationibus et beneficiis iuris, to iest: albo wyż wyrażoną winę zapłacić instantanee, albo wraz przysiądz super veram infirmitatem, a nihilominus non obstante unius vel duorum comisarzów absentia, modo tres aut



quatuor adsint, taż kommissya expediri y aż do ostatniey sprawy przewołania continuari powinna; a oraz insistendo wszystkim prawom appellacyi o zbiegłych poddanych broniącym, ciż ichmć pp. kommissarze praecisa omni appellatione de noviter repertis documentis et vi legis sapientia sądzić absoluta potestate mocni będą. Processus iuris w tey kommissyi na fundamencie konstytucyi tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego roku, między ziemiami Halicką, Lwowską y Chełmską zaszły, a od samegoż województwa Wołyńskiego y innych przyiętey, tak y aby był ustanowiony, to iest, czteroniedzielnny pozew y relacya iego w grodzie, ubi bona citatorum consistunt; in casu w tym grodzie nieprzyięcia relacyi, tedy w drugim poblížszym; in casu vero y tam denegatae susceptae, aby etiam w grodzie Brzeskim wolne było zeznanie relacyi. Terminus peremptorius abscissis prorsus omnibus dilationibus et beneficiis iuris etiam ad munimenta, oraz bez obmów pro maiori publicae legalitatis et etiam verae infirmitatis; dekret zaś w takowych sprawach nie inny być powinien, tylko ad mentem tey że konstytucyi, albo solucyą tysiąca złotych polskich, pro quolibet subdito, albo extradycyą in spatio quatuor septimanarum, albo odprzysiężenie się, że zbiegłego poddanego przed założeniem pozwu nie było y niemasz, et absolute ignotum, gdzie iest; y lites expensa, insuper iniuriatis refundi powinny. Mieysce do sądzenia tey kommissyi, do umówienia z województwem Wołyńskim reservatur y do naznaczenia, gdzie podobać będzie przez konstytucyę. In contumaces vero takowa ma być kondemnata, iaka iest w tey że konstytucyi tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego roku wyrażona. A na terminie executionis urzędnicy grodzcy, sub privatione ipso facto officii, tak żeby wojewoda lub sta-

rosta exnunc drugiego urzędnika mógł kreować, exequować iudicata et lucra condemnationis, mota nobilitate et copiis quibusvis, si opus fuerit, na dobrach, iure victi powinni będą. A ponieważ tey kommissyi czas y mieysce przez konstytucyą naznaczone będzie: zaczym żadna exkuzacya ignorantiae, a zatym ani pozew ad cessandum condemnaty valere powinien, y chyba lata satisfactione te condemnaty znoszone być mogą. Z tym wszystkim ażeby in spem tey kommissyi aliquo diffugio, vel casuitate prętko mogącey się agitować, nie był pretext unikania w grodach do rozprawy, y aby exceptiones fori a citatis na tę kommissyą nie zachodziły; zaczym libera optio fori aktorowi permittitur, tak w grodach województwa Wołyńskiego, iako też in virtute konstytucyi roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt piątego agere w grodzie Brzeskim, zkad poddany wyszedł, wolną będzie; in casu obtentae super citatum condemnationis taż condemnatą wolne tamowanie activitatis ubique locorum, et etiam na statkach Wołyńskich w gure y nadół przez województwo Brzeskie idących, samych iuredictorum fortis et officiosa executio y aresztowanie permittitur et assecuratur.

Korrekturę iurium w. x. Lit. signanter do skassowania regestrów biennii do skrócenia niepotrzebnych dylacyi, osobliwie in causis purae inscriptionis, także w obwarowaniu continuandi in minoribus subselliis aż do ostateczney konwikcyi processus,—intime w.w. ichmć pp. posłom naszym rekomenduiemy.

Do projektu w. imci pana Borzeckiego—instigatora w. x. Lit. toties na przeszłych czytanych seymach przystępując, oraz aby zwyczajem koronnym vices-gentowie do expedyowania pierwszych exekucyi y inquizycyi w sprawach minoris importantiae kreowani być mogli — w.w. imci pp. posłowie instabunt; także vice-re-



gentowie y susceptanty grodzcy mają bydź iurati, bene nati et possessionati vigore dawniey szych praw.

Ponieważ in virtute novellae legis, pozwalającej de nova radice fundacyę czynić, w. imci pan Jerzy Matusiewicz—starosta Stokliński w dobrach dziedzicznych swoich, Rasna nazwanych, w województwie Brzeskim leżących, klasztor y kościół in ordine wprowadzenia w. w. oo. Maryanów ufundował: zaczym o aprobacją tegoż funduszu instabunt ww. ichmć panowie posłowie.

Ponieważ konstytucya unionis wszystkie conciviorum patriae prawa y possessione, oraz summy ante unionem na dobra wniesione ieneralnie approbowała: zaczym, ażeby summa na dobrach Oziach nazwanych, w województwie Brzeskim leżących, w posesyi w. imć pana Ignacego Wygonowskiego—starosty Oziackiego zostająca, ante unionem wniesiona, omnimodam securitatem per plenam rempublicam mieć mogła et inviolabile ius advitalitatis temuż w. imć panu Wygonowskiemu vigore przywilegii od najjaśnieyszego króla iego mości Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, w roku tysiąc siedmsetnym czterdziestym czwartym, miesiąca Nowembra dnia dwudziestego, w Grodnie danego, ad vitae eius tempora omni immunitate obwarowane było,—ww. ichm. pp. posłowie solenną coram tota republica temu interessowi dać promocyą obligantur.

A że w. imć pan Załuski—staroście Regnowski, circa captivationem urodzonego Antoniego Wygonowskiego tot criminibus redargui wielo dekretami trybunału koronnego Lubelskiego konwinowanego, in paenas criminales osądnego, casualiter podstrzelony zostawszy zszedł z tego świata: zaczym ażeby accidente omnium ordinum consensu ww. ichmć pp. Kazimierz—podczaszy Trocki, Ignacy—starosta Oziacki, Wygonowscy—

bracia między sobą rodzeni, iako do tey incompetentem przypozywani sprawy, ab omni actione et processu successorów zeszedłego w Bogu imć pana Załuskiego—starosty Regnowskiego et a quavis collateralis o ten interes promanante delatione in omni foro et subsellio in perpetuum, iako niewinnie oskarżeni, uwolnić się mogli,—seriam w tym punkcie adhibere curam obligantur voto unanimi ww. ichmć pp. posłowie nasi. A gdyby quo casu tenże Antoni Wygonowski przez konstytucyą chciał się uwolnić od swoich excessów y dekretów; tedy na to ulatenus ww. ichmć pp. posłowie pozwolić nie mają.

Dobra, Stara-Wieś nazwane, w województwie Brzeskim leżące, imieniowi ww. ichmć panów Kościów nadane, ażeby emeritissimis successoribus wielmożnym imć panom: Adamowi—półkownikowi i. k. mości—oycu, Andrzeiowi synowi—chorążemu i. k. mości—Kościołom Zbirowskim, iako dziedzicom, przywrócone były, —proponent takowe desiderium in facie reipublicae congregatae.

Summa dwadzieścia dwa tysiące czterysta sześćdziesiąt dziewięć tynfów, iustissime emerito województwa naszego w. imć panu Janowi Rayskiemu, stolnikowi Chełmskiemu, ieszcze a divo praedecessore szczęśliwie nam panującego monarchy Augusti secundi onemu należąca, ażeby una cum provisione temuż imci oddana była,—instabunt ww. imć. pp. posłowie.

Ponieważ imci pan Józef Gęsicki—towarzysz husarski buławy wielkiej Lit. fatali sorte, casualiter z tym się pożegnał światem: zaczym, ażeby ww. ichmość pp. Adam y Józef Kościowie—półkownicy i. k. mości z sukcesorami swoimi, a totali actione przez sukcesorów tegoż imć pana Gęsickiego intentata in perpetuum uwolnić się mogli, —addent



momentum swojego starania ww. ichmć pp. posłowie.

Dobra Horoszcza, w Słonimskim będące, haereditas legitima w. imć pana Laszkowskiego, regenta grodzkiego Brzeskiego, ażeby pro casu przez imć xięży Bazylianów Żyrowieckich nie była wprowadzona w iakową approbacyę,—inviolabunt ww. imć pp. posłowie nasi.

Żydzi ażeby in regno catholico z uciemiężeniem chrześcian dóbr żadnych ziemskich lennych, a vel maxime ekonomicznych stołowych dóbr, sub reassumptione dawniejszych praw sub paena invindicabili capitis nie trzymali, a possessores sub amissione iurium et privilegiorum onym dóbr nie puszczali,—cavebunt ww. imć pp. posłowie.

Similiter ażeby tatarowie przed szlachtą rodowitą praecedencyi w szarżach nie brali, lecz emerita nomina nobilium półkownikostwa, rotnistrzowstwa y komendę in praemium emeritae virtutis odbierali; oraz ażeby ciż tatarowie secundum obloquentiam dawniejszych konstytucyi dóbr żadnych za summami dimidium valoris przewyszającemi etiam y za prawami zastawnemi, sub nullitate praw et amissione summ, nie trzymali,—proponent ww. ichmć pp. posłowie.

Maiąc wzgląd super merita wielmożnych ichmć panów Tołoczaków—czeszników Żmóydzkich, obliguiemy ww. ichmć pp. posłów, ażeby interes onych w znaczney od dóbr Szyczów królewskich, a dziedzicznych tychże ichmć, Rakowice nazwanych, poniesionej krzywdzie, nie tylko adaequata cheieli promować activitate, ale też nayiaśnieyszemu maiestadowi demissas złożyć expostulationes, suplikuiąc excerpt z kancelaryi i. k. mości, zakazuiać tymże poddanym dalszych na wieś Rakowice aggravacyi, póki w sądach assesorskich sprawa swego nie weźmie terminu.

Zaszczyt osobiwszy, decus regni et

religionis orthodoxae catholicae unia święta, ażeby quam plurimis na chwałę Pana Boga collimantibus mogła dilatari modis,—upraszamy ww. ichmć pp. posłów, ażeby fundacyą w. imci pani Teressy z Przeradowskich Komorowskiej—pisarzowej ziemskiej Mozyrskiej, w roku tysiąc siedmsetnym dwudziestym, dnia osiemnastego Listopada, daną et coram actis metryk litewskich in rem et personam ichmć xięży Bazylianów unitów przyznaną, na dobrach Siechnowicze y Nosowicze, a oraz y summie tamże lege publica approbowaney, iako legitime uczynioną, nie tylko in approbationem status wprowadzili, lecz aby też dobra klasztorowi ww. oo. Bazylianów pod Mozyrem na uroczyszczu za Liroskowczyzną ufundowanym, aplikowane były y w dobra ziemskie zamienione.

Instabunt oraz, ażeby cerkwie wszystkie, które dotąd od dizunitów odcięte, zelo fidei ad unionem przyłączone, oraz y te, które same benevole ad unionem accesserunt, ażeby penes perpetuam unitom cum romana ecclesia possessionem permaneant,—efficient ww. ichmć pp. posłowie.

Wioska, Sławna nazwana, ażeby odebrane przez dobra Tulicze ekonomiczne, gruntów szlacheckich awulsa, przywrócone miała,—instabunt ww. ichmć pp. posłowie.

Starostwa summowne, które rzecz-pospolita in urgente necessitate są w summach, u różnych ichmć zaciągnionych, inwadyowała, ażeby w płaceniu publicznych podatków alleviationem aliquam mieć mogły et per respectum status obciążane nie były,—intimatur ww. ichmć pp. posłów staraniu.

Fundacye znaczną krzywdę diminutionem, fertur, nomini repraesentativo haereditum przynoszące, etiam de nova radice uczynione, ażeby nie wyszły w apro-



bate status,—invigilabunt ww. ichmć pp. posłowie.

Dobra Stara-Wola, prawem lennym imieniowi ww. ichmć pp. Żardeckich nadane, ażeby ad actores eosdem legitimos reintegrari mogły—curabunt ww. ichmć pp. posłowie.

Soli Gdańskiey ażeby wolny był transport dla województwa Brzeskiego,—apponent sua studia ww. ichmć pp. posłowie.

Dobra Morozowicze cum attinentiis w Pińskim powiecie ab aevo dożywotne, ażeby ad ius oeconomicum nie były przyłączone,—curabunt ww. ichmć pp. posłowie.

A iako województwo nasze w sercach życzliwych immortalem fovet gratitudinem i. w. imci pana hrabi na Kodniu etc. Sapiezie—kanclerzowi w. x. Lit. y i. o. xiążęciu imci p. Czartoryskiemu—podkanclerzemu w. k. Lit., za łaskawe ich ad omnigenam województwa naszego prosperitatem interesowanie się; tak aby ww. ichmć pp. posłowie nasi też wdzięczność y należyte dziękczynienie publico ore przed całą oyczyzną naszą wyznali y głosili,—obligantur.

A lubo wszystkich wielkich domów imiona w województwie naszym clarissimis distinguowane meritis universalis encomio przed całą iure merito należało by depraedicare rzeczą-pospolitą; że iednak niezliczone onych zasługi żadną adequate wyrażone byź nie mogą expressią: zaczym, nieskomparowane onych toga et sago dexteritates posteritati do estimacyi gratae patriae nieśmiertelney pamięci oddawszy, wiadome całemu xięstwu Lit. distingowane z antenatów w województwie naszym, godne merita w. imć pana Feliciana Wereszczaki—chorążego Brzeskiego, nie tylko przed całą rzeczą-pospolitą ww. ichmość pp. posłowie adaequata prosequi de praedicatione obligantur, ale też nayiaśniej-

szemu maiestatowi przy należytey tak godnego statysty rekomendacyi ad prima emeritae virtutis praemia condigno zalecą ore.

Pretensia, nieznośna krzywda ww. imć pp. Paszkowskich—strażnikowiczów polnych w. x. Lit., od i. o. xiążenia imci krayczego Litewskiego o dobra Kruheli y Zbierochy y tamże violentissima attentata, w manifeście coram actis grodu województwa Brzeskiego y w proiekcie innych ichmć desuper położonym latius expraessa, ażeby in facie całej rzeczy-pospolitey, iako też maiestati doniesiona była y satisfakcyja obmyślona,—instabunt oto urgenter ww. ichmć pp. posłowie.

Assekurowana konstytucyą tysiąc sześćset dziewiędziesiąt czwartego roku summa dwakroć dziewiędziesiąt cztery tysiące trzysta siedmdziesiąt złotych polskich y groszy dwadzieścia przez w. imci p. Mateusza Romera—ienerała altyleryi litewskiej, dla oyczyzny expensowaną, ażeby rzecz-pospolita successoribus onego oddała, eidem reipublicae instabunt ww. ichmć pp. posłowie.

Czego by zaś ex desiderio patryotów naszych w tę instrukcyą inserwować nie zdarzyło się; tedy obligantur ww. ichmć pp. posłowie nasi, aby takowe desideria pro iustitia et possibilitate sua za requizycyą ichmć potrzebuujących impense et efficaciter promowali.

A iako omni activitate et integritate żarliwey dla rzeczy-pospolitey y województwa naszego addikcyi inclitos viros obraliśmy concordi labio et corde ww. ichmć pp. posłów naszych; tak nie wątpiąc o ich statecznym do dobra pospolitego przywiązaniu, caetera oddając activitati y konferowaniu się do zdania recte sentientium innych wojewodztwów y powiatów, tę instrukcyą rekomawłasnemi podpisuiemy. Datum anno mense, die et loco ut supra. U tey instruk-



cyi podpisy temi wyrażaia się słowy: Ignacy Wygonowski—starosta Oziacki, marszałek seymiku antekomicialnego poselskiego województwa Brześciańskiego; Dominik Antoni Wereszczaka—chorąży Nowogródka Siewierskiego, deputowany do pisania instrukcyi per laudum województwa Brzeskiego, Kazimierz Wygonowski—podczaszy Trocki, deputowany

do pisania instrukcyi per laudum województwa Brzeskiego, Ludwik Tadeusz Kościuszko—mieczny województwa Brzeskiego, per laudum deputowany. Która to takowa instrukcyja, ze wszystką w niej wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich spraw wieczystych przyięta y zapisana.

1754 r.

Изъ книги за 1751—1754 годы, стр. 2283.

403. Просьба жителей крестьянской общины села Бородичъ княгинѣ Сапѣжинѣ по поводу захвата у нихъ земли и сѣнокосовъ Брестскимъ судьей Крופинскимъ.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt czwartego, miesiąca Decembra osimnastego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim—podstolim y podstarościem sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparendo personaliter imć pan Józef Goruński—ekonom Kamieniecki, supplikę od całej gromady ze wsi Borodycz, do starostwa Kamienieckiego należącey, do i. o. xieżney ieymć Sapieżyney — kanclerzyney w. x. Lit. pani swey, qua arendowney tegoż starostwa Kamienieckiego possessorki pisaną y podaną w sprawie niżej wyrażoney, ad acta podał, cuius tenor sequitur talis:

Jaśnie oświecona mości xieżno pani a pani miłościwa y dobrodzyko! Wielka krzywda y oppressia w. imci pana Kropińskiego — sędziego województwa Brzeskiego nas napędza, abyśmy i. o. waszą xieżną mość y dobrodzieykę tą supplikacyną literą przy upadnieniu do stóp, upraszaiąc o protekcyą, dyskomen-

dowali, których oppressyi y krzywd dzieciących się nam znieść nie możemy, ale żebrzemy łaskawey pani w naszych dezyderiach, abyśmy skrzydłem miłosierdzia swego nas okryła. A to w takowey cyrkumstancyi, że z dziadów, pradziadów, oyców naszych nie ponosiliśmy, a teraz przez imć pana sędziego ponosimy; że otrzymawszy wieś Parzuki od tenutorów dawniejszych, od których nie mieliśmy y nie ponosili w naszych gruntach żadnego praeiudicium w granicach, a imć pan sędzia na naszym gruncie do starostwa Kamienieckiego należącym, wyorawszy granice y przywłaszczywszy sobie, karcznię postawił, sad niemały założył, rowy kazał pokopać, psuiąc granicę, na którą gotowiśmy przysiądz, łaki kosi, przy postawioney karcznię zakazuje nam z wielkimi przegrozkami gruntu naszego orać y zasiewać, chcąc daley sobie przywłaszczyć gruntu naszego, z którego czynsz zawsze do wsi dochodził. Supplikuiemy waszey xieżney mości y dobrodzyki o kommissyą, abyś-



my przy protekcyi waszey xieżney mości nie mieli w gruntach naszych krzywdy, które opłacamy iaśnie oświeconey waszey xieżney mości dobrodziki wierni poddani.

U tey suppliki podpis takowy: Cała gromada ze wsi Borodycz. A na drugiej stronicy tey suppliki expressia takowa: I to donosimy i. o. waszey xieżney mości dobrodziyce, że przez wyszłych ludzi fawor ze wsi naszej takową krzywdę, to iest, ośmiu, że tam pod imię panem sędzią poosiadali: primo, Hawry-

ło Praszcuk; secundo, Antoni Hryciuk; tertio, Pawluk z Koszczenik; quarto, Paweł Swirydoniuk z Makowiszcz; quinto, Kiryło Kluka z Borodycz; sexto, Hryc Dachowicz Oxeniuk; septimo, Martyn Zacharczuk z Borodycz; octavo, Karp Tereckowicz z Borodycz—poddani do starostwa Kamienieckiego należące, ze wszystkim y budynkami powynosili się. Która takowa suplika przez wyż wyrażoną osobę ku wpisaniu podana, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą de verbo ad verbum przyięta y wpisana.

1757 r.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 1809.

404. Привилегія короля Августа III на взиманіе мостоваго мыта въ Тересполь, данная подскарбію Флемингу.

Король Августъ III-й даетъ привилегію подскарбію в. вн. Лит. графу Флемингу на право собиранія пошлинъ съ проезжающихъ лицъ по мосту, выстроенному имъ на Бугъ и по греблѣ отъ Тересполя до Кобылянъ, въ слѣдующихъ размѣрахъ: съ коня верховаго — по три гроша литовскихъ, съ купеческаго коня или вола съ товарами—по шести грошей, съ вола откормлен-

наго—по шести грошей, со скота, отправляемаго на ярмарку—по два гроша; съ козъ и овецъ—по шелягу; съ пѣшаго человека въ обыкновенное время—по шелягу, въ ярморочное—по грошу. За это Флемингъ и два потомка его обязываются содержать означенные пути сообщенія въ надлежащей исправности.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, miesiąca Septembra dwudziestego szóstego dnia.

Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Karolem Wieszczyckim—podstolim y podstarościm grodzkim Brzeskim, comparendo personaliter imci p. Józef Adamowicz, przywiley i. k. mości na mostowe y brukowe w mieście Terespolu w dobrach iw. y p. Fleminga—podskarbiego w. x. Lit. temuż imci konfelowany, ad acta podał, który, wpisując w xięgi de verbo ad verbum, tak się w so-

bie ma: August trzeci z Bożej łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem naszym przywileiem wszem wobec y każdemu zosobna, komu-by o tym teraz y w przyszłości wiedzieć należało. Iż wielmożny Jerzy hrabia Fleming—podskarbi w. x. Lit. pro bono et commoditate publica w dobrach swoich dziedzicznych ziemskich, Terespolu nazwanych, w województwie Brzeskim w Litwie sytuowanych, znacznym expensem przykrych y bagnistych gościńców intervalla reparowawszy, przez rzekę Bug most porządny y bezpieczny, item przez za-



toki y odnogi Buhowe, a z tegoż dzie-  
dzicznego miasta swego aż do Kobylan,  
dobr naszych stołowych, groble prawie  
na całą milę wysypawszy, od Bugu aż  
do Kobylan mostów kilkanaście funda-  
mentalnych własnym kosztem erigo-  
wawszy, bruki w miasteczku, gdzie po-  
trzeba kazała, podawawszy, suplikował,  
ażebyśmy w pomienionych dobrach iego  
mostowe y brukowe ab universis et sin-  
gulis praetereuntibus odbierać pozwolili.  
Jakoż do sprawiedliwych proźb łaskawie  
się skłoniwszy, niemniej ad imittandum  
bonum ordinem istnych patryotów w. x.  
Lit., zachęcając mostowe y brukowe  
w spomnionym mieście Terespolu sine  
exceptione status et conditionis, tak od  
duchownych, iako y świeckich, a singula-  
riter od handlujących y kupców cuius-  
cunque status, tudzież od żydów, chło-  
pów, podwod wszelkich, perpetue et in  
aevum brać pozwalamy; a zwłaszcza: od  
konia każdego wierzchowego, czy wozo-  
wego—po groszy lit. trzy, od kupca, iaki  
kolwiek tendet prowadzącego, od konia  
każdego, czy od woła iednego—po groszy  
sześciu, od woła karmnego — po groszy  
sześciu; od każdego bydłęcia, na iarmark  
prowadzonego—po groszy dwa, od bydła  
nie rogatego, owiec, koz po szelagu ie-  
dnym, od każdego człeka pieszo idącego—  
po szelagu iednym, a czasu iarmarku od każ-  
dego pieszo idącego—po groszu iednym.  
Dla czego wielmożny podskarbi w. x.  
Litewskiego, sukcessorowie, dziedzice et  
possessores dobr Terespolskich, praecipue

animadvertant integritatem tych mostów  
et continuum reparationem caveant, tak  
ażeby każdy podróżny iadący, czy idący  
żadnemu nie podlegał niebezpieczeństwu,  
sub refusione damnorum. Co aby do wia-  
domości wszystkich doszło, ten nasz  
przywilej na brukowe y mostowe, mia-  
stu Terespolowi nadany, po innych tak-  
że miastach, miasteczkach targowych y  
iarmarkowych podczas targów y iarmar-  
ków obwołać y publikować pozwalamy,  
y dla lepszej wiary y pewności, ręką na-  
szą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przy-  
cisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie,  
dnia trzydziestego pierwszego, miesiąca  
Marca, roku Pańskiego tysiącznego siedm-  
setnego piędziesiątego siódmego, panowa-  
nia naszego dwudziestego czwartego roku.

U tego przywileju przy pieczęci w. x.  
Lit. podpis i. kr. mści takowy: Augu-  
stus Rex. Na drugim boku pieczęci ex-  
pressya takowa: Przywilej na brukowe  
y mostowe w mieście Terespolu w. Fle-  
mingowi—podskarbiemu w. x. Lit. konfe-  
rowany. Józef Dulemba przy pieczęci w.  
w. x. Lit. sekretarz cancellariatu celsis-  
simi ac illustrissimi principis Michaelis  
Ducis in Clevań et Żukow Czartoryski  
supremi magni D. Lit. cancellarii, Home-  
linensis, Georgeburgensis, Uświatensis,  
Poduswiatensis etc. capitanei. Sigillatum;  
est in actis. Który to takowy przywi-  
ley, za podaniem onego przez wyż wyra-  
żonego imści, do akt iest do xiąg grodz-  
kich Brzeskich przyięty y wpisany.



1758 г.

Изъ книги за 1758—1759 годы, стр. 2411—2422.

405. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства посламъ, отправляемъ на ординарійны сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ за-сѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на ординарный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Выразить королю благодарность воеводства за заботы о благѣ его подданныхъ.

2) Просить его о перенесеніи резиденціи своей въ в. кн. Литовское.

3) Домогаться, чтобы слѣдующій сеймъ былъ открытъ въ Гроднѣ.

4) Принять участіе въ обезпеченіи внѣшняго и внутренняго мира.

5) Стараться объ открытіи мануфактуръ, монетнаго двора и другой полезной экономии.

6) Стараться объ изданіи законоположеній, обезпечивающихъ и ускоряющихъ дѣйствіе святой справедливости въ судахъ.

7) Домогаться сохраненія прежняго закона, по которому министры и сенаторы обязаны помогать королю въ государственныхъ дѣлахъ по *definitive sed consultive* (не опредѣленіями не совѣтами).

8) Потребовать отъ Курляндской комиссіи реляцій на счетъ ея дѣйствій, а равно и отчетовъ относительно княжескихъ столовыхъ доходовъ.

9) Ходатайствовать объ уравниеніи курса плохой иностранной монеты и о воспрещеніи обращенія ея на будущее время.

10) Ходатайствовать о подтвержденіи древнихъ законовъ относительно свободной подачи голосовъ.

11) О возобновленіи примаціальной поваги и годности напоминающей королю о нарушенныхъ правахъ отечества.

12) О сохраненіи правъ государственныхъ учреждений и о воспрещеніи рескриптовъ, могущихъ выходить противъ декретовъ ассесорскихъ судовъ.

13) Настаивать, чтобы служебныя мѣста въ в. кн. Литовскомъ не раздавались короннымъ, и чтобы розданныя—были объявлены вакантными.

14) Чтобы староства раздавались по одному и чтобы негатолики не могли получать ни староства, ни державъ, ни коморъ.

15) Чтобы червонные золотые въ Гданскѣ продавалось не выше 17 злотыхъ, чтобы жители этого города не смѣли затруднять размѣна монеты, брать высокихъ процентовъ и вымогать ластовой мѣры сверхъ 3-хъ корчиновъ.

16) Сильно ходатайствовать: о вознагражденіи кн. Радивиля—Виленскаго воеводы, Масальскаго—Виленскаго каштеляна, Сапѣги—подканцлера в. кн. Литовскаго и Флеминга—подскарбія в. кн. Литовскаго, за ихъ заслуги и издержки и о назначеніи Массальскому—референдарію Виленской коадьюторіи.

17) Объ утвержденіи за ксендзами Кармелитами фундуша, завѣщаннаго имъ въ Брестѣ Дубицкимъ старостой Костей.

18) О сохраненіи за семействомъ Костей деревни, извѣстной подъ названіемъ: Деревни Старой.

19) Благодарить короля за сохраненіе шляхетскому сословію кардинальнаго права относительно правовладѣнія имѣніями, выраженное имъ въ рескриптѣ, отмѣнившемъ постановленія Дубенской комиссіи и передавшемъ имѣнія Острожскія кн. Сангушкѣ и просить объ удаленіи изъ Дубенскаго замка гарнизона.

20) Со всею предусмотрительностію наблюдать за сохраненіемъ шляхетскихъ свободъ и вольностей; во внѣшней политикѣ держаться строгаго нейтралитета.

21) Ходатайствовать объ исправленіи законовъ в. кн. Литовскаго, относительно судопроизводства.

22) О дарованіи Брестскому воеводству права



свободной соляной торговли съ Гданскомъ и вос-  
прещеніи жидамъ скупать соль въ королевскихъ  
жупахъ съ тѣмъ, чтобы въ случаѣ поимки ихъ  
въ этомъ дѣлѣ, они не защищались никакими  
протекціями.

23) Объ исполненіи постановленій Городнен-  
ской комиссіи.

24) Все прочее предоставляется благоусмотрѣнію  
пословъ.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt ósme-  
go, miesiąca Septembra dwudziestego  
trzeciego dnia.

Na urządzie i. kr. mości grodzkim Brze-  
skim, aktami starościńskimi, przede mną  
Karolem Wieszczyckim—podstolim y pod-  
starościem sądowym grodzkim wojewódz-  
twa Brzeskiego, comparendo personali-  
ter imć pan Marcin Jackiewicz—sługa w.  
imć pana Alexandra Buchowieckiego—mar-  
szałka seymiku elekeyinego poselskiego  
y woyskiego województwa Brzeskiego, in-  
strukcyą, ww. ichmość panom Stanisła-  
wowi Ludwikowi Suzinowi—sędziemu  
grodzkiemu województwa Brzeskiego, po-  
rucznikowi i. k. mości Petyhorskiemu,  
y Ignacemu Oziembłowskiemu—skarbn-  
ikowi województwa Brzeskiego, posłom  
na seym, odprześwietnego województwa  
Brzeskiego obranym, służącą, ad acta po-  
dał, która, wpisując w księgi de verbo  
ad verbum, tak się w sobie ma:

Instrukcyą, ww. ichmość pa-  
nom Stanisławowi Ludwikowi  
Suzinowi—sędziemu grodzkiemu  
województwa Brzeskiego, poru-  
cznikowi i. kr. mości Petyhor-  
skiemu, y Ignacemu Oziembłow-  
skiemu—skarbnikowi wojewódz-  
twa Brzeskiego, posłom wojewódz-  
twa Brzeskiego, unanimi voto  
obranym na seym ordynaryiny  
Warszawski w roku terażniey-  
szym tysiąc siedmsetnym pię-  
dziesiątym ósmym, mca Septem-  
bra dwudziestego trzeciego dnia,  
in loco consiliorum solito, w mie-  
ście i. kr. mości Brześciu napi-  
sana.

Primo. Nayprzód, ichmość panowie

posłowie nasi złożą u tronu nayiaśniey-  
szego króla iegomości, pana naszego mi-  
łościwego, winne podziękowanie za oy-  
cowską około dobra pospolitego pieczo-  
łowitość, która nas w pośrzodku zewsząd  
zapalonych woiennych pożarów w cało-  
ści zachowując, słodkim daie cieszyć się  
pokoiem, wyrażą należytą wdzięczność,  
iż iego kr. mość, pan nasz miłościwy, bez  
względu na zdrowie swoje, podejmując  
prace y fatygi, raczył złożyć seym ordy-  
naryiny dla naradzenia w sprawach rze-  
czy-pospolitey, względem ubezpieczeństwa  
wnętrznego y zewnętrznego pokoju, w pro-  
wadzeniu dobrej ekonomiki w państwie  
naszym, utrzymania świętey sprawiedli-  
wości. Oświadczą oraz, iż żąda y życzy  
Boga błagać wierny lud, aby tak dobry  
pan, oyczyzny ociec, widział szczęśli-  
we panowanie swoje do naypoźniejszych  
przedłużone wieków.

Secundo. Coż bardziey serca y oczy  
wiernych poddanych ufność ku panu y  
synowską miłość mających kontentować  
może, iako obecność pańskiego oblicza,  
którego beatificus obtutus podobne słoń-  
cu sprawując, skutki wewnętrzną niezgod-  
domowych rozpędza y uśmierza burzę  
upadłą obywatelów otrzeźwia y uwesela  
nadzieję y niezliczone pro publico pomna-  
ża pożytki. Zaczyn ichmość panowie  
posłowie nasi usilnie dopraszać się będą,  
aby i. kr. mość, pan nasz miłościwy,  
przytomną w kraiu naszym rezydencyę  
nas, lud swój wierny uszczęśliwiać ra-  
czył, zachowując sacro-sancte sponsiones  
suas.

Tertio. Utrzymując konstytucyę  
względem alternaty seymów, nie zapomniąc  
ichmość panowie posłowie nasi domówić



się, aby po teraźniejszym seymie Warszawskim następująca seymu alternata w Grodnie ubezpieczona była.

Quarto. Sposoby ubezpieczenia interna et externa tranquillitalis ichmść panowie posłowie nasi skutecznie narażać będą.

Quinto. Manufactur ustanowienie, mennic do bicia monety polskiej otwarczenie y inney dobrej ekonomiki rozporządzenie, mieć będą curam ichmść panowie posłowie nasi.

Sexto. Cursum celeriore sprawiedliwości świętey processu prawnego uregulowanie ułożyć curabunt ichmść panowie posłowie nasi.

Septimo. Prawa oyczyste, formam regiminis ustanawiając, y to warowały, aby ichmść panowie senatorowie rezydencyą ad latus regium odprawowali dla dawania rad in materiis publicis. Więc tak chwalebne ustawy aby in exercitio były, oraz aby publiczne materye absque consilio primasa, tychże senatorów y ministrów nie byli rezolwowane y przez prywatne memoriały, cum eversione formae regiminis, nie decydowano, a in absentia maiestatis aby existat rada w kraju własnym przez rezydencyą tychże senatorów in regia, to-iest, w Warszawie, z któremi w sprawach nagłych rzeczypospolitey i. o. xiąże imć primas y i. oo. y iww. ich panowie pacis et belli ministrowie naradziwszy się, zdania swoje non definitive, lecz sed consultive i. k. mości komunikowali, non involvendo materias, ad decisionem trium ordinum spectantes, domawiać się będą ich panowie posłowie nasi.

Octavo. Kommissya Kurlandska quid efficit, aby stany rzeczypospolitey informowane były przez ichmść panów kommissarzów, relacyi na tym seymie dopraszać się będą ichmść panowie posłowie, oraz intraty xięstwa Kurlandskie-

go mensae ducalis, iak dotąd obracają się, exquirent rationem.

Nono. Moneta zagraniczna, zła cum damno publico wprowadzona, aby ad valorem intrinsecum redukowana była y więcej nie wchodziła curae i. w. ichmść panów podskarbieh utriusque gentis przypomnią ichmć panowie posłowie nasi.

Decimo. Akty wszystkie y ziazdy publiczne, gdzie inermis lex et iustitia dominari powinny, że częstokroć przez praepotentiae iednych nad drugimi violentiis zamieszane bywają: więc curabunt ichmść panowie posłowie odnowić prawa, immunitates tych ziazdów warujące, oraz aby wolny głos na seymikach był sacrosancte obserwowany.

Undecimo. Primacyalna godność y powaga, tot constitutionibus obwarowana, in practicato exemplo trybunału koronnego przez spalenie skryptu, prawa oyczyste maiestati przypominającego laesa, aby circa suum fulgorem et praerogativas zachowana była, obostrzą ichmść panowie posłowie nasi y restaurationem tey tak pożyteczney wolnościom naszym powagi prymacyalney omnino curabunt.

Duodecimo. Ministerya państw naszych, pro fulcris praw ustanowione, aby circa exercitivum praerogatyw swoich zachowane były; a pacis et belli ministrowie aby według przysiąg swoich z powinności swoich nie wykraczali y całości praw postrzegali, serio dopomnią się ichmść panowie posłowie nasi, insistentdo przytym, aby inclusionem iurydykcyi assesorskiey na dekreta tych sądów żadne, iuxta pacta conventa, nie wychodziły reskrypta.

Decimo tertio. Urzędy y dygnitarstwa dla nadgrody zasług obywatelów et pro decore państw ustanowione, aby in praeiudicium incolarum w. x. Lit. obywatelom koronnym rozdawane nie były, a rozdane aby, ad mentem konstytucyi et pactorum conventorum, aby pro vacantibus



ogłoszone zostały, instent ichmość panowie posłowie nasi.

Decimo quarto. Znayduie się wielu patryotów zasłużonych in obsequiis publicis, którzy do żadney nagrody domieścić się nie mogą; panis zaś bene meritorum równie wszystkim obywatelom merentibus udzielany być powinien. Zaczym instent ichmość panowie posłowie, aby starostwa po iednym grodowym a iednym tylko hybernowym dawane były, sub nullitate privilegiorum, tudzież aby urzędów żadnych starostw, dzierżaw ekonomicznych, stołowych, komor niekatolikom et non indigenis nie dawano, sub nullitate privilegiorum, procurabunt ichmość panowie posłowie.

Decimo quinto. Czerwone złote aby w Gdańsku y po innych miastach portowych zwykłą ceną, podług konstytucyi, po złotych ośmnaście dawane były, a Gdanzczanie aby handlujących nie wycięczali procentami od zamiany monety y podwyższeniem miary y wyciąganiem nad łaszt trzech korczyków, sub rigore extendendo na prezydencie Gdańskim, ad instanciam instigatoris w sądach marszałkowskich,—instent ichmość panowie posłowie.

Decimo sexto. Wielkie y starożytne zasługi ku oyczyźnie miłością, ku panu, wiernością zaleconych w radzie y w dziełach wojennych znakomitych i. oo. y i. ww. xięcia imci Radziwiła wojewody Wileńskiego—hetmana w. w. x. Lit., Masalskiego—kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego w. x. Lit., xięcia imci Czarторыskiego—kanclerza w. w. x. Lit., Sapiehy—podkanclerzego w. x. Lit., Fleminga—podskarbiego w. w. x. Lit., Masalskiego—referendarza w. x. Lit. rekomendować dobrotliwemu względów i. k. mości, pana naszego miłościwego, instancissime będą imć panowie posłowie nasi, oraz mając prae oculis województwo nasze emeritam przez tak wiele lat w ko-

ściele Bożym y w oyczyźnie iw. imci xiędza biskupa Wileńskiego virtutem, który uznawszy zdolność do prac in vinea Domini sposobną w iw. imci xiędzu Masalskim—referendarzu w. x. Lit. obrał go sobie pro succollaneo y upraszał za tymże iw. imci xiędzem Massalskim—referendarzem w. x. Lit. i. k. mości, pana naszego miłościwego, ażeby mógł otrzymać coadiutoriā Wileńską: a zatym też województwo, tuendo iudicium magnorum meritorum pasterza swego, zapatrując się oraz na wrodzone przymioty, nabytą w naukach doskonałość, na skromność w postępkach stanowi duchownemu przyzwoitą, na zasługi dawne y ustawiczne in toga et sago oyca iw. imć pana kasztelana Wileńskiego, hetmana w. x. Lit., y brata iw. imć pana podskarbiego nadwornego w. x. Lit. nieustanne in publico na poselstwach, laskach trybunalskich y seymowych własnym kosztem y wiernością ku panu, życzliwością ku oyczyźnie nieposzlakowaną moerentis oblige ichmość panów posłów, aby gorliwie y nieodstępnie instare raczyli ad maiestatem, aby iego kr. mość, pan nasz miłościwy, iako iest iustus każdego moeritorum ponderator, skłonił serce y ściągnąć raczył dobroczynną rękę do podpisania koadiutoryi Wileńskiej favore iw. imci xiędza referendarza w. x. Litewskiego.

Decimo septimo. Fundusz nowozaczęty oyców Karmelitów w Brześciu przez zeszłego w. imć pana Adama Kości—starostę Dubickiego, aby był aprobowany,—curabunt ichmość panowie posłowie nasi.

Decimo octavo. Wieś, nazywająca się Stara Wieś, w województwie Brzeskim leżąca, in certa portione za znakomite zasługi erga partiam Iwanowi Kości od nayiaśnieyszego króla imci Zygmunta pierwszego nadana, aby dobrze zasłużonemu domowi ichmość panów Ko-



ściow przywrócona y potwierdzona była, — curabunt ichmość panowie posłowie nasi.

Decimo nono. Obligowani są ichmość panowie posłowie nasi, aby u nayiaśniejszego tronu należyta złożyli czołobitność y podziękowanie iego kr. mości, panu naszemu miłościwemu, za utwierdzenie prawa kardynalnego de securitate possessyi dobr szlacheckich, ustanowionego przez wydany niedawno reskrypt, kasujący kommissyą Dubieńską y administracyę dobr Ostrogskich, a przywracający te dobra xięciu imci Sanguszkowi — marszałkowi w. x. Lit. Serio zatym instent et promoveant ciż ichmość panowie posłowie, ażeby garnizon komputowy omnino z zamku Dubienskiego był wyprowadzony.

Vigesimo. Osobliwszey zaś przezorności y baczności ichmościów panów posłów naszych rekomenduiemy et recommendandum zalecamy mocną manutenencyą praw, swobód y wolności naszych in generali wszystkich, y ażeby przy teraźniejszych w Europie koniunkturach, tanquam in turbido quid praeiudiciosum prawu, wolnościom y swobodom oyczystym nikt piscari nie mógł; dla czego rzeczpospolitą nie wdawiając z postronnemi potencjami w żadne obowiązki, in neutralitate utrzymywać omnimodo ichmość panowie posłowie nasi powinni.

Vigesimo primo. Correcturae iurium w. x. Lit. signanter do skassowania bienii y repartyey, do skrócenia nie potrzebnych dylacyi także obwarowania continuandi in minoribus subselliis aż do ostateczney konwikcyi w grodach y ziemstwach processus, który nie powinien się wytaczać do trybunału, nisi sola via appellationis y to nie ab accessorio, ale od oczewistey rozprawy, za trzecim zaś niestannym tak w grodzie iako ziemstwie dekrecie, tradycya y praeokupacya dobr, captato quovis tempore, wolna y bezpieczna być powinna et ubi causa capta, po kontumacyinym dekrecie y oczewistym,

od którego by nie zaszła appellacya, iterum do tegoż subselium pro continuatione et convictione ultimaria wracać się ma via contraventionis, — ichmość panom posłom naszym intime rekomenduiemy y zlecamy.

Vigesimo secundo. Maiąc przy tym directam et positivam legem w konstytucyi tysiąc sześćset dziewiędziesiąt siódmego roku względem wolnego z Gdańska do województwa naszego soli transportu, y że to wszystkie inne województwa mają: zaczym starać się o to ichmość panowie posłowie nasi accurate mają, ażeby województwo nasze w takowym soli transportowaniu żadney nie miało propedycyi, bez żadney prorsus na komorach y przykomorkach od niey solucyi, lub też solą suchedniową, ad normam województw koronnych, ex amplissima i. k. mości, pana naszego miłościwego, munificencya opatrzone było. Żydzi zaś aby soli w żupach nie zakupowali, sub confiscatione teyże soli, y żeby taki, posito casu, żadney przez żaden pretext protekcyi nie zasięgali, — paenis condignis obostrzyć obligantur.

Vigesimo tertio. Kommissya Grodzieńska, która per decretum do seymu iest referowana in suis contentis et valore wynalazków, ażeby quam strictissime ichmość panowie posłowie nasi skutku oney dopraszali się, recenti onych memoriae praeomittitur.

Vigesimo quarto. Cetera curanda necessaria activitati ichmość panów posłów naszych polecamy. Działo się w Brześciu Litewskim, roku tysiąc siedmsetnego piędziesiąt ósmego, miesiąca Septembra dwudziestego trzeciego dnia.

U tey instrukcyi podpis ręki tak w imię pana marszałka seymiku antecomicyalnego województwa Brzeskiego, iako też podpisy rąk ichmość pp. patryotów województwa Brzeskiego, do ułożenia tey instrukcyi deputowanych, temi exprimun-



tur, słowy: Alexander Buchowiecki—woy-  
ski y marszałek seymiku antecomicyal-  
nego województwa Brzeskiego mp., Pa-  
weł Buchowiecki—pisarz ziemski Brze-  
ścianski, deputowany do ułożenia punktów  
do instrukcyi mp., Emmanuel z Chrzano-  
wa Chrzanowski—podczaszy wojewódz-  
twa Brześcianskiego, deputowany do uło-  
żenia punktów do instrukcyi, Franciszek

Latowski—cześnik Czernichowski, depu-  
towany do ułożenia punktów y instruk-  
cyi, mp., Józef Witanowski—stolnik Rze-  
czycki, deputowany do ułożenia proiek-  
tow do instrukcyi, mp. Która to takowa  
instrukcyja, przez wyż wyrażoną osobę  
ku aktykowaniu podana, iest do xiąg  
grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

## 1762 г.

Изъ книги за 1760—1763 годъ, стр. 1299.

### 406. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная посламъ, отправляе- мымъ на ординарный Варшавскій сеймъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись  
на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ  
засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ  
на ординарный сеймъ въ Варшаву, инструкцію  
слѣдующаго содержания:

1) Благодарить короля за открытіе предсто-  
ящаго сейма, который столько же нуженъ для  
рѣчи-посполитой, сколько спасительная рука для  
утопающаго.

2) Въ виду разложенія рѣчи-посполитой, на-  
ходящейся по краю своей гибели—отъ чуже-  
земнаго ли нашествія, или отъ собственного  
разрушенія—послы обязываются обратить гла-  
внѣйшее свое вниманіе на счастливое окончаніе  
предстоящаго сейма, но только съ тѣмъ усло-  
віемъ, чтобы на немъ не было предпринято ни-  
чего вреднаго для шляхетскихъ свободъ и воль-  
ностей.

3) Ходатайствовать объ искорененіи фальши-  
вой монеты и о введеніи одинаковаго курса для  
монеты, находящейся въ обращеніи.

4) Постараться объ изысканіи мѣръ къ раз-  
витію внутренней торговли.

5) Настаивать, чтобы подати съ имѣній зем-  
скихъ были переведены на староства и ко-  
ролевщины, согласно съ конституціей 1717 г.

6) Чтобы увеличено было количество войска.

7) Чтобы Брестскому воеводству разрѣшена  
была свободная безпошлинная торговля солью  
съ городомъ Гданскомъ.

8) Чтобы суммы чоповаго-шеяжнаго, согласно

съ конституціей 1717 года, были отданы въ  
распоряженіе воеводства.

9) Чтобы Брестская таможня не взыскивала  
пошлинъ ни съ товаровъ, отправляемыхъ въ  
Гданскъ, ни съ обратныхъ грузовъ соли, а ра-  
вно, чтобы уничтожены были и приватныя по-  
шлины распространившіяся по селамъ, деревнямъ  
и мѣстечкамъ.

10) Ходатайствовать: о возобновленіи комис-  
сіи, существующей съ 1717 по 1731 годъ, для  
разрѣшенія поземельныхъ споровъ относительно  
границъ и перехода имѣній земскихъ въ имѣнія  
экономическія.

11) Объ исправленіи законовъ какъ относи-  
тельно судопроизводства, такъ и сокращенія ди-  
ляцій, служащихъ только для отклоненія святой  
справедливости.

12) О вмѣненіи въ обязанность всѣмъ поль-  
скимъ подданнымъ носить старопольское платье,  
исключая иностранцевъ.

13) О воспрещеніи лютеранамъ, кальвинамъ  
и жидамъ держать таможни, а равно и коро-  
левскія державы, предназначенныя исключительно  
для лицъ заслуженныхъ.

14) О воспрещеніи жидамъ нанимать и укры-  
вать у себя слугъ изъ христіанъ.

15) О перенесеніи торговыхъ и ярморочныхъ  
дней съ дней праздничныхъ на будничные.

16) О вознагражденіи нѣкоторыхъ лицъ за  
ихъ услуги и въ особенности Виленскаго каш-  
теляна кн. Массальскаго—присужденіемъ ему Ви-



ленскаго воеводства и великой булавы в. кн. Литовскаго; Сапѣговъ, кн. Чарторыйскаго, кн. Радзивилла, кн. Огинскаго, Поцѣя, Пшездѣцкаго, Сосновскаго и Бржостовскаго — присужденіемъ имъ вакантныхъ мѣстъ въ коронѣ.

17) О вознагражденіи другихъ лицъ державами.

18) Прочее поручается благоусмотрѣнію послѣдствъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtorego, miesiąca Augusta dwudziestego piątego dnia.

Na urządzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi, y przede mną Karolem Wieszczyckim — podstolim y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparens personaliter imię pan Tobiasz Brzozowski — skarbnikowicz Lubelski, instrukcyę od województwa Brzeskiego iw. imięci panu Józefowi na Sosnowicy Sosnowskiemu — pisarzowi w. x. Lit. y imięci panu Stanisławowi Kropińskiemu — półkownikowi woyska w. x. Lit., i. w. posłom, na seym obranym, daną ad acta podał, która wpisując w xiegi de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Instrukcyja iw. ipp. Józefowi Sosnowskiemu — pisarzowi w. x. Lit. y Stanisławowi Kropińskiemu — półkownikowi woyska w. x. Lit., posłom z województwa Brzeskiego, obranym na seym ordynaryiny sześciu niedzielny, w Warszawie złożony w roku terażniejszy tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórym, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia dana.

W nawałności tylu złego, które ze wsząd na rzecz-pospolitą spływają, gdy i. k. mość, pan nasz miłościwy, oycowski swoje około ratowania oycyzny ofiaruje starania y do tego końca dobrotliwie, prac swoich nieoszczędzając, podług prawa seym ordynaryiny złożyć raczył, iest to tak wielkie dobrodzieystwo, iako gdy tonącemu rękę kto poda, umierającemu zdolnego prowadzi lekarza: za tę tedy nieoszacowaną i. k. mości, pana

naszego miłościwego, około tej rzeczy-pospolitey pieczołowitość, oświadczają ichmć panowie posłowie nasi pokorne podziękowanie, wdzięczność, wierność y miłość, którą województwo nasze w wiernych sercach nosi, czuie y w miarę poznawania dobroci pańskich pomnaża.

Są cztery rzędu publicznego części, na których państwa każdego machina, iako na iednych fundamentach wspiera się y stoi, te są: woysko, skarb, sprawiedliwość y wewnętrzny porządek. W tych rzędu publicznego porządkach, iakie iest zepsowanie, albo raczey ich z gruntu wyniszczenie, każdy widzi, tak dalece, iż rzecz-pospolita, już bez tych fundamentów ku upadkowi nachylona, fatalnego tylko zdaie się czekać momentu, który prawa nasze, wolność y pamiątkę rzeczy-pospolitey przywali. Miłość własna, złączona z miłością oycyzny, ukazuje nam potrzebę własney konserwacyi y ratowania się; lecz iakiż do ratowania się sposób, gdy przez ustawiczne seymów zrywania, które są albo wewnętrznych dyfferencyi y prywatnych interesów skutkiem, albo zagranicznych intryg polityką rzecz-pospolita znayduje się bez rady? Rada zaiste iest źródłem mocy, dostojności, uszczęśliwienia państw wszystkich, iest duszą, one ożywiającą, y iako niema człowieka żyjącego bez duszy, tak żadnego niemasz państwa bez rady. W państwach monarchicznych iest rada przy monarchach, w rzeczach-pospolitych, wolnością zaszczyconych, iest rada w zgromadzonych stanach; nasza rzecz-pospolita ma radę prawami złożoną w seymie; lecz rzecz okropna myśleć ta rada, tak potrzebna oycyznie, iak dusza y rozum człowieko-



wi, iak światło dniowi iest nam odebrana tak dalece, iż rzecz-pospolita iest nieiako obumarła, iest bez sposobu ratunku. Ztąd pochodzi, iż zostawieni w niebezpieczeństwie bez sił, uciemieni domowemi inkonweniencyami, bez sprawiedliwości, iesteśmy insensibiles y patrzymy iako na rzeczy nas nie tykające, nazgwałcone prawa, na zniszczoną rzecz-pospolitey dostojność, na zubożenie kraju, na zagęszczone niesprawiedliwości y gwałty, na umnieyszoną powagę urzędów rzeczy-pospolitey, do straży praw postanowionych, na poniżone stanu rycerskiego prerogatywy, na wywrócone wszystkie rządu publicznego fundamenta, nakoniec na grożące nam obcego panowania iarzmo, albo przez podział prowincyi, albo przez ogólne wszystkiego ogarnienie, gdy ktokolwiek siły swoje z niesprawiedliwością złączyć y nam razem państwo, wiarę y wolność odebrać będzie chciał. Y musi to być, abyśmy albo przywaleni obcey potęgi ciężarem polegli, albo propria mole obruti upadli, kiedy rady nie mamy, y kiedy ta machina państwa, wszystkie utrzymująca, u nas iest wywróconą. Przeto ichmość panowie posłowie nasi iunctim z posłami drugich województw pro principiali obmyślać będą, aby przez nayprzyzwoitsze sposoby, z wolnością, z prawami zgadzające się, rada skuteczna czyniąca, a nie próżne tylko bezskuteczne imie nosząca, ustanowioną była.

Moneta zła, w kray wprowadzona, iest przyczyną narod ubożącą, y iuż tego smutnego w umnieyszonych substancyach naszych doznawamy skutku: przeto ichmość panowie posłowie nasi naradzać będą sposoby do zabieżenia, aby moneta zła wprowadzona nie była, aby ią wprowadzający skarani zostali, aby redukcya terazniejszey monety aequalem cursum wszędy miała, oraz nayprzyzwoitsze ob-

myśla sposoby do pomnożenia w kraju dobrej monety.

Pomnożenie handlów, przeczyszczenie y wynalezienie rzek portowych, bezpieczeństwo przyzwoite handlującym tychże handlów, założenie w miastach rzeczy-pospolitey, nie wyprowadzając towarów za granicę, obmyśla, ułożą y ustanowią ichmć pp. posłowie nasi.

Ponieważ dobra ziemskie podatkami na zapłatę woysku sensibilter są obciążone: zaczym instabunt ichmć pp. posłowie nasi, ażeby takowe podatki z dobr ziemskich per totum zniesione, a na ich mieysce z sprawiedliwej kwarty z starostw y królewczynn vigore konstytucyi roku tysiąc siedmset siedmnaśtego per recessum do doszłego seymu były determinowane y naznaczone.

Woysko iest moc ubezpieczająca y rozszerzająca państw granice y utrzymania pokoju z sąsiadami pierwsze y nayprincipalnieysze obiectum; a gdy takowe w szczupłej liczbie teraz się znayduie: zaczym aukcya woyska przez ichmć pp. posłów naszych ma być promowana y sposoby do niey obmyślone.

Województwo Brześciańskie wielką ponosi niewygodę, gdy z Gdańska sol prowadzona być nie może: więc ichmć pp. posłowie nasi, providendo tey wygodzie województwa naszego, domawiać się będą, ażeby takowe prowadzenie soli wolne było bez opłacania się na cłach y komorach koronnych.

Konstytucya tysiąc siedmset siedmnaśtego mieć chciała, ażeby czopowym y szeleżnym województwa y powiaty dysponowały; a gdy takowa prawna dyspozycja per aliquos abusos pokazuie się być inwalidowaną: zaczym reassumując też konstytucyą, ażeby dyspozycja czopowego y szeleżnego województwom y powiatom ad pristinum statum przywró-



cona była, — ichmć panowie posłowie nasi omnes conatus nateżać będą.

Komora Brzeska zda się być uciążliwą in ordine spławu do Gdańska, także w prowadzeniu soli z iarmarków przez obywatelów tegoż województwa, na własną potrzebę: zaczym curabunt ichmć pp. posłowie nasi, żeby spuszczaiącym statki do Gdańska wolny spław y prowadzenie soli bez cła mieć mogli. A że się y w wielu mieyscach być się pokazują prywatne po wsiach y karczmach myta, cła y mostowe: zaczym ażeby takowe per totum abrogowane były, domówią się ichmć pp. posłowie nasi.

Okoliczności niektóre pokazują potrzebę, ażeby kommissya konstytucyą tysiąc siedmset siedmnastego naznaczona, a w roku tysiąc siedmset trzydziestym pierwszym in parte expediowana y w tymże roku limitowana reassumowana była in ordine rozsądzenia differenciarum między dobrami i. k. mości ekonomicznymi a ziemskimi, tudzież mieyskimi, a specialiter z miastem Brześciem-Litewskim w granicach z dobrami ziemskimi zostającym, o które reassumowania domówią się ichmć pp. posłowie.

Korrektura iurium omnimode iest potrzebna, tak w skróceniu processus iuris, iako też w skróceniu dylacyi, tylko na zwłokę świętey sprawiedliwości zażywanych: zaczym instabunt ichmć pp. posłowie nasi aby takowe abusus praw poprawione były.

Rozróżniony kurs czerwonych złotych, gdy na iednych mieyscach idą po złotych ośmnaście, na innych po tyńfów ośmnaście y dziewiętnaście, nie tylko szkodę obywatelom przynosi; ale też trudność w handlach, w kupowaniu y przedawaniu towarów czyni: zaczym ażeby czerwone złote na każdym mieyscu ieden kurs miały, to iest: po złotych ośmnaście, ad mentem konstytucyi tysiąc siedmset siedmnastego, a mianowicie w mia-

stach portowych y handlownych, to iest w Gdańsku y w Toruniu etc.

W miastach stołecznych i. k. mości, gdzie są iuryzdykcy, in defectu praesidiorum, przez iww. wojewodów y starostów ażeby pro tali praesidio żołnierz komputowy był ordynowany, motivo bezpieczeństwa samym sądom, tudzież motivo straży y detencyi delinquentów, oraz motivo bezpieczeństwa kancelaryi. A ponieważ zagęszczony stroy cudzoziemski zwykł odmieniać y odmienia staropolskie zwyczaje, a przez to ginie konfidencya inter concives: więc ażeby wszyscy obywatele tej oyczyzny po polsku chodzili, oprócz cudzoziemskiego awtoramentu.

Pokazuje się wielka konwulsia praw po cłach y komorach przez trzymanie onych od lutrów, kalwinów y żydów: zaczym reassumując też prawa, ażeby ab hinc lutrzy, kalwini y żydzi na cłach, komorach y dobrach stołowych i. k. mości superintendencyi nie mieli, lutrowie y kalwini in praeiudicium zasłużonym w oyczyźnie starostw y królewszczyn, oraz żadnych dzierzaw królewskich nullo titulo, iako chleba benemerentium nie zabierali, — domówią się o to ichmć pp. posłowie nasi.

Tyle iest praw ażeby żydzi chrześcian do siebie na służbę sobie namawiać, onych przyimować y u siebie konserwować nie wazyli się; a ponieważ takowe abusus bardzo w państwie iest zagęszczone: zaczym ichmć pp. posłowie, tollendo pomienione abusus, curabunt reassumpeyą praw pomienionych.

Wielka nieobserwancya pokazuje się świąt ex ratione targów y iarmarków w dni świętne y niedzielne odprawuujących się: zaczym zabiegając dalszey nieobserwancyi świąt y niedzielnych dni, zdałoby się ażeby targi y iarmarki na dni powszedne przeniesione byli, — o co się ichmć pp. posłowie nasi domawiać będą.

Za interessem ichmć pp. Lewkowiczów



ichmć pp. posłowie instabunt, tudzież y za imć panem Franciszkiem Sarkowskim, znakomite iw. imć pana Michała kniazia Massalskiego — kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego w. x. Lit., y długoletnie w pokoiu y w wojnie zasługi lubo rozumie województwo nasze, że i. k. mość, pan nasz miłościwy, sprawiedliwy meritorum arbiter, praemiare zechce przypadłemi ad distributivam iustitiam i. k. mości województwa Wileńskiego y buławy w. w. x. Lit. wakansami; iednak zapatruiąc się też województwo na wierność ku panu, na życzliwość ku oyczyźnie y nieustanne teneris ab annis tegoż iw. imć pana kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego w. x. Lit., na każdym publicznym placu pracę y gorliwość, obliguiemy ichmć pp. posłów naszych, ażeby imieniem województwa naszego gorące instancye y rekomendacye do i. k. mości czynili, aby województwo Wileńskie y buławę wielką w. x. Lit., per gradus wysłużoną, temuż iw. imć panu kasztelanowi Wileńskiemu — hetmanowi polnemu w. x. Lit. konferować raczył.

Gdy zaś i. k. mość, pan nasz miłościwy, ex distributiva iustitia wakuiące urzędy rzeczy-pospolitey prowincyi w. x. Lit. dobrotliwie rozdawać będzie raczył; przy takowym łask pańskich szafunku dobrotlivemu względowi rekomendować będą ichmć pp. posłowie wielkie w oyczyźnie zasługi y wiernością ku maiestatowi, życzliwością ku oyczyźnie zalecone iw. imć pp. Sapiehów — wojewodów Smoleńskiego, Połockiego, a praecipue naszego Brześciańskiego od samey szczęśliwey i. k. mości, pana naszego miłościwego, inauguracyi wiernie y statecznie przy maiestacie aż dotąd perseweruiącego xięcia imci Czartoryiskiego — kanclerza w. w. x. Lit., xiążęcia imci Radziwiła — miecznika w. x. Lit., Ogińskiego — pisarza polnego w. x. Lit., Pocieia — strażnika w. w. x. Lit., Przędzieckiego — referenda-

rza w. x. Lit., Sosnowskiego — pisarza w. x. Lit., Brzostowskiego — pisarza w. x. Lit., do takowegoż szafunku łask pańskich urzędów rzeczy-pospolitey koronnych.

Instabunt ichmć pp. posłowie nasi za i. ww. ichmć pp. Zamoyskim — wojewodą Inowrocławskim, xiążęciem imci Jabłonowskim — wojewodą Braclawskim, Twardowskim — kasztelanem Poznańskim, Cza-skim — podczaszym koronnym; xiążęciem imci Józefem Sanguszkim — starostą Krzemienieckim, których wielkie merita w oyczyźnie czynią claros et recommendabiles iuryzdyki dziedzicznej w mieście i. k. mości Kobryniu z karczmą y iuryzdyczanami w. imć pana Wereszczaki — chorążego Brzeskiego na wieś Stryie ekonomiczną, w kluczu Kobryńskim leżącą, zamiana, ażeby przez konstytucyą pozwolona była, ichmć pp. posłowie dopraszać się będą.

Caetera activitati, dexteritati ac invigilantiae, ne quid respublica detrimenti patiatur, iw. imć pp. posłom naszym polecamy. Datum ut supra.

U tey instrukcii podpis ręki tak w. imć pana marszałka seymiku poselskiego, iako też iw. imć pp. assessorów podpisy rąk takowe: Alexander Buchowiecki — woyski y marszałek seymiku poselskiego województwa Brześciańskiego, mp., Paweł Buchowiecki — pisarz ziemski Brzeski, assessor do instrykcyi pisania, mp., Ludwik Stanisław Suzin — sędzia grodzki województwa Brzeskiego, porucznik Petyhorski woyska w. x. Lit., assessor instrykcyi pisania, mp., Paweł Czyż — podczaszy, Brzeski, Franciszek Ursyn Niemczewicz — czesznik województwa Brzeskiego assessor do instrykcyi, Florian kniaź Szuyski — strażnik województwa Brzeskiego assessor; Zenon Kazimierz Wisłouch — miecznik województwa Brzeskiego assessor; Michał z Brześcia Lit., Nietyxa — s.r.m. assessor; Piotr Paszkow-



ski—półkownik i. k. mości, Michał Su-  
zin—kapitan i. k. mości; assessor Anto-  
ni Henryk Michał Laskowski—komornik  
ziemski, assessor do instrukcyi, mp. Któ-  
ra to takowa instrukcyja, przez wyż wy-  
rażoną osobę ku aktykowaniu podana, ze  
wszelką w niej wyrażoną rzeczą, iest  
do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y  
wpisana.

1764 г.

Изъ книги за 1764—1765 годы, стр. 19.

407. Инструкція депутатамъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на кон-  
вокаційный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ по случаю безкоролья въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на конвокаційный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) Совмѣстно съ другими воеводствами и землями помогать и настаивать, чтобы въ польскіе короли былъ избранъ человекъ свѣдущій въ польскихъ обычаяхъ и законахъ, которой бы не уничтожалъ шляхетскихъ свободъ и прерогативъ и держалъ бы при своемъ дворѣ только родовитыхъ поляковъ.

2) Позаботиться о сохраненіи виѣшной и внутренней безопасности.

3) О самоскорѣйшемъ назначеніи времени для избранія новаго короля.

4) О составленіи правилъ для избирательнаго сейма: высылать ли на сеймъ извѣстное количество пословъ, или же участвовать въ немъ всеобщимъ ополченіемъ—поголовно?

5) О разрѣшеніи Брестскому воеводству безпошлинной торговли съ Гданскомъ.

6) Во избѣжаніе неравномѣрности въ количествѣ пословъ, отправляемыхъ на сеймы, настаивать, чтобы Прусская провинція высылала ихъ въ размѣрахъ, опредѣленныхъ законами.

7) Ходатайствовать, чтобы рѣчь-посполитая вошла въ сношеніе съ римскимъ отцомъ для возведенія Виленскаго епископства въ архіепископство, какъ съ цѣлю возвеличенія нравствен-

наго достоинства провинціи, такъ и болѣе успешнаго дѣйствія духовныхъ судовъ.

8) Настаивать, чтобы согласно съ конституціями 1510, 1530, 1563, 1569, 1602 и 1717 гг., короннымъ не раздавали лицъ заслуженныхъ и имѣній должностей, составляющія исключительную принадлежность туземцевъ литовскихъ.

9) Постараться о пріобрѣтеніи для Литовскаго трибунала такихъ гарантирующихъ основъ, по которымъ бы дѣйствія его не подвергались насиліямъ и измѣненіямъ.

10) Требовать: сохраненія правъ диссидентовъ.

11) Изысканія средствъ къ дѣятельному возобновленію экзекуціи, назначенной конституціями 1717 и 1736 г.г. какъ въ судахъ, такъ и въ другихъ учрежденіяхъ.

12) Позаботиться объ открытіи городскихъ и земскихъ актовъ на все время междоцарствія.

13) О сложеніи подымной подати съ имѣній земскихъ.

14) Объ увеличеніи войска, но только на счетъ королевщизнъ, поголовнаго жидовскаго, татарскаго и монополій, а не на счетъ податей подымныхъ съ имѣній земскихъ.

14) Объ уничтоженіи переходныхъ правъ (jugium comunicativorum), — такъ какъ многія староства поступили во владѣніе женской линіи.

16) Объ открытіи монетныхъ дворовъ и о чеканѣ новой и хорошей монеты.



17) О неутвержденіи за Базыліанами •ундуша въ Новоселкахъ.

18) Во вниманіе къ тому обстоятельству, что отъ прежняго сейма осталось много дѣлъ нерѣшенныхъ, посламъ дается полномочіе—сократить

и продлить срокъ предстоящаго сейма по ихъ собственному усмотрѣнію.

19) Все прочее поручается благоусмотрѣнію самихъ пословъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Februarii ósmego dnia.

Na urządzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim—podstolim y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, comparens personam liter imć pan Antoni Padkowski—starosta Nastolski, instrukcją na seym extraordinaryiny konwokacyiny i. ww. pp. Józefowi na Sosnowicy Sosnowskiemu—pisarzowi w. x. Lit., staroście sądowemu, y Zenonowi Wisłouchowi—miecznikowi województwa Brzeskiego, posłom, zgodnie y iednomyślnie od prześwietnego województwa Brzeskiego obranym, daną, ad acta podał, [która wpisaiąc w księgi de verbo ad verbum, tak się w sobie ma:

Instrukcy a na seym extraordinaryiny konwokacyiny, i. ww. imci pp. Józefowi na Sosnowicy Sosnowskiemu—pisarzowi w. x. Lit., staroście sądowemu, y Zenonowi Wisłouchowi—miecznikowi województwa Brzeskiego, posłom, zgodnie y iednomyślnie obranym od prześwietnego województwa Brzeskiego, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Februarii szóstego dnia dana.

W tych żalosnych bezkrólewia naszego czasach, kiedy nam zabrały nieba nayiaśniejszego y naydobrotliwszego z królów, króla Augusta trzeciego, przez lat trzydzieści w słodkim pokoju panującego, województwo nasze, będąc zie-

dnoczone częścią tey nierozdzielney rzeczy-pospolitey, wspólnie czuie nie tylko powszechne zasmucenie, ale też wewnętrzne y zewnętrzne swoje poznawa niebezpieczeństwo, zostaiąc bez króla, a zatem bez zupełności formae regiminis, terazniejszy stan rzeczy-pospolitey naszej słusznie y sprawiedliwie przypodobanym być może do wspaniałego ciała, ale w bezgłówney postaci zostaiącego, do okazałego gmachu, lecz żadnym niezaszczyconego gospodarzem, do liczного y ozdobnego zgromadzenia, pewnym iednak niepowodowanego rządcą, zgoła pozostałe dwa, senatorski y rycerski, bez trzeciego królewskiego stanu, nie mają zupełnego rzeczy-pospolitey iestestwa z trzech stanów złożonego. A tak w tey znaydujący się sytuacji, chcąc domowy obmyślić porządek, sposobem y wzorem dawniejszych przykładów, podczas terazniejszego przedkonwokacyinego seymiku ściśłym y iednomyślnym wzajemnego przymierzenia y zkonfederowania spoiwszy się węzłem, za marszałka y dyrektora w województwie naszym i. w. imć pana Józefa Sosnowskiego—pisarza w. x. Lit., starostę sądowego województwa naszego, zgodnie obraliśmy, postanowiliśmy y nie pierwex vinculo et nexu confoederationis uwalniać się y rozwiązywać przyrzekamy, aż przykre interregni przebywszy interstitium, w trzech zupełnych rzecz-popolitą obaczemy ustanowioną stanach. Którą powszechną iak nayprędzey przyspieszaiąc pomyślność i. w. w. imci panom Józefowi Sosnowskiemu—pisarzowi w. x. Lit. y Zenonowi Wisłouchowi—miecznikowi województwa Brzeskiego,



posłom, zgodnie od nas na seym konwo-  
kacyiny obranym y destynowanym, mię-  
dzy innemi instrukcyi punktami, ten za  
nayprzedniejszy zalecamy y insynuie-  
my, gdyby zniosłszy się z dalszemi pa-  
nami oboyga narodów y izb, bracia ra-  
dzili o nayzbawienniejszych dla oyczy-  
zny pożytkach, a osobliwie o przybraniu  
godnego do przyszłego tronu kandydata  
y wyniesienia onego na godność włada-  
nia berłem wolnego narodu. Te zaś są  
ogólne chęci, żądze y życzenia całego  
województwa naszego, ażeby ten do ko-  
rony mógł być promowowanym, któryby  
był praw oyczystych znanym, prero-  
gatyw y wolności naszych w niczym nie  
naruszenie postrzegającym, rodowitych  
polaków na dworze trzymającym, stroiu  
nawet polskiego nieodrzucającym; które-  
go projektu, iako dla pospolitego dobra  
potrzebnego y pożytecznego, czule dopil-  
nują się imć panowie posłowie nasi  
oraz iak nayusilniey przy onym obsta-  
wać y utrzymywać się mają.

Bezpieczeństwo wewnętrzne y ze-  
wewnętrzne prowincyi w. x. Lit. iako  
pierwsze y naypryncypalneysze obiektum  
i. w. imć pp. posłowie nasi podług daw-  
nych y praktykowanych w podobnych  
osierociałey oyczyzny czasach zwycza-  
iów uradzać, et quam providentissime, aby  
in forma dobrego rządu y porządku uło-  
żone y wpisane było, domówić się są  
obligowani.

Król iest primum movens y iako du-  
sza w ciele, bez którey korpus rzeczy-  
pospolitey rządzone y sprawowane być  
nie może: zaczym do obrania nowego re-  
gnanta, aby czas elekcyi iak może być  
nayprędzey był złożonym, i. w. w.  
ichmć panowie posłowie nasi mając się  
conformować z innemi województwy y po-  
wiaty et instabunt.

Ziażd na seym elekcyiny, czy to pos-  
politym ruszeniem, czy to w pewney y  
ograniczoney liczbie posłów, zgadzając

się z innemi województwy y powiatami  
i. ww. imć pp. posłowie nasi ułożą.  
Który ieśliby viritim był uchwalony, aby  
ciągnący na elekcyą iak nayskromniey  
y nayspokoiniey, podług obostrzenia ty-  
lu praw, sprawowali się, oraz debitam  
in omni zachowali disciplinam et mode-  
stiam, imć pp. posłowie panowaniem w  
tęj materii wyraźney konstytucyi prae-  
cavere postaraia się.

Województwo nasze Brzeskie, in re  
oeconomica od niemałego czasu ponoszą-  
ce wielką niewygode ex ratione, że z  
portu Gdańskiego nie ma wolności pro-  
wadzenia soli: obliguje imć pp. posłów  
swoich, serio instare do rzeczy-pospoli-  
tey, ażeby takowe prowadzenie soli,  
wolne mogło mieć dla siebie.

Prowincya Pruska, gdy w czasie sey-  
mików poselskich generał onych doydzie  
infinitum numerum posłów, kredensuie  
których liczba, ponieważ znaczną prae-  
valencyą na seymach czyni y zda się  
praedominari innym województwom y  
powiatom: exinde imć pp. posłowie nasi  
gorąco insistent, ażeby ta prowincya ad  
certam seriem posłów swoich reduko-  
wana była.

Zelować pro vera religione znak iest  
pobożności y gorliwości; tak podobnyż  
przymiot pomnożenia chwały Bożkiej,  
zawiera się w podwyższaniu stopniów  
duchownych: z których powodów, ażeby y  
biskupstwa Wileńskiego pierwszego w pro-  
wincyi Litewskiej, dostojenstwo mogło  
być zaszczycone tytułem arcybiskupstwa  
y na tę godność podniesione: byłaby  
ztaąd y ozdoba prowincyi w. x. Lit. y  
wygoda w sądach duchownych, iako in  
foro secundae instantiae. Przeto sacro-  
sancte instabunt ichmć panowie posłowie  
na tym seymie, aby rzecz-pospolita inte-  
ressować się raczyła do oycy świętego  
o takowy zaszczyt dla biskupstwa Wi-  
leńskiego.

Wiele praw y konstytucyi, a miano-



wicie: tysiąc pięćset dziesiątego, tysiąc pięćset trzydziestego, tysiąc pięćset sześćdziesiąt dziewiątego, tysiąc sześćset wtórego y tysiąc siedmset siedmnastego annorum, ażeby ichmć panowie koronni obywatele tak dóbr, iako y urzędów panes benemeritorum w prowincyi w. x. Lit. co się w tych czasach z pokrzywdzeniem patriotów litewskich często dzieie, nie possydowali, waruiemy; zaczym imć pp. posłowie nasi urgentissime instabunt, gdyby dobra y honory parvi benemerentium, ultra obloquentiam praw, przez imć pp. koronnych otrzymywane nie były, et eiusmodi nie działały się praeiudicia, quam strictissime dołożą starania obwarować.

Fundowanie trybunałów w. x. Lit. częstokroć bywało turbulentum et violentum: więc ażeby sposób y reguła wyraźna fundowania trybunałów opisana była, któraby spokojność utrzymywała, — i. ww. imć pp. posłowie nasi omnem adhibeant curam.

Na aktach publicznych, iako to, seymach, seymikach, per liberum veto wiele bywało nierzędu: więc, in ordine reassumpcyi praw de pluralitate, i. ww. imć pp. posłowie nasi mieć się będą, conformiter z innemi województwy y powiatami utriusque gentis. Imć pp. dyssydenci in religione christiana, iako sub aequali sorte nati, educati et possessionati, ponieważ pacifice se gerunt nilque novi praesumunt, ażeby circa iura sua et immunitates nieporuszenie zachowani byli, active domówić się i. ww. pp. posłom naszym praecommittimus.

Salvis constitutionibus tysiąc siedmset siedmnastego y tysiąc siedmset trzydziestego szóstego annorum, praw exekucya dotąd zaniedbana, ażeby odtąd exquisitius tak w sądach cuiusvis subselii, iako też per officia wykonywana była, — i. ww. imć pp. posłowie certum adinvenient modum.

Akta tak ziemskie, iako y grodzkie, dla użyteczności województw, ziem y powiatów, ażeby per tractum interregni otwarte były, — obwaruią imć pp. posłowie nasi.

Podymne, do czasu na dobra ziemskie szlacheckie nałożone, dotąd trwa uciążliwie: zaczym ażeby na królewszczynny przeniesione było, providebunt i. w. w. imć pp. posłowie.

Aukcya woyska dla umocnienia sił y wziętości narodu, iako iest koniecznie potrzebna; tak imć pp. posłowie promować będą sine onere dóbr szlacheckich, tylko z królewszczyn, monopoliów głównego żydowskiego etc. etc.

Per iura communicativa wiele starostw chleba zasłużonych inutiliter przez płeć niewieścią possyduie się: zaczym aby pertotum zniesione były, — vel maxime curabunt imć pp. posłowie nasi.

Przez wprowadzenie się w kray złey monety wielką szkodę obywatele państwa tego ponoszą: zaczym aby mennice były otworzone et per consequens dobre kute pieniądze in aequivalente z pograniczną monetą pretium, — mieć będą curam et sollicitudinem imć pp. posłowie nasi.

Ponieważ liczne materie od dawnych seymów w recessach pozostałe y terazniejsze dosyć gromadne znayduią się: zaczym imć pp. posłowie nasi czas seymowania przedłużyć lub skrócić, juxta exigentiam okoliczności, tenebuntur.

Fundusze duchowne cum alienatione bonorum terrestrium a specialiter fundusz w Nowosiulkach w województwie naszym ichmć xięży Bazylianom uczyniony, aby niemiał approbaty konstytucyney, providebunt imć pp. posłowie nasi.

Caetera quaeque dexterrimae capacitati et activitati i. ww. imci pp. posłów poruczamy, oddaiemy y konfiduiemy. Na dowód czego tę instrukcyą rękoma własnymi podpisuiemy, umacniamy y auto-



ryzujemy. Dat w mieście Brześciu Lit.,  
tanquam in solito consiliorum wojewódz-  
twa naszego loco, wkościele oyców Ber-  
nardynów konwentu tutejszego, roku  
tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego,  
miesiąca Februarii szóstego dnia ut su-  
pra.

U tey instrukcyi podpisy rąk tak i. w.  
imci pana marszałka seymikowego, iako  
też ww. imci panów patriotów woie-  
wództwa Brzeskiego, assesorów takowe:  
Józef Sosnowski — pisarz wielki w. x.

Lit., starosta y marszałek województwa  
Brzeskiego mp., Paweł Buchowiecki—  
pisarz ziemski Brzeski y assesor, Lu-  
dwik Stanisław Suzin—sędzia grodzki y  
kapturowy y assesor województwa Brze-  
skiego, Franciszek Ursyn Niemczewicz—  
czesnik województwa Brzeskiego, sędzia  
sądów kapturowych y assesor do pisania  
instrukcyi. Która to takowa instrukcyja,  
przez wyż wyrażoną osobę ku aktyko-  
waniu podana, iest do ksiąg grodzkich  
Brzeskich przyjeta y wpisana.

## 1764 г.

Изъ книги за 1764—1765 годы, стр. 327.

### 408. Дополненіе къ сеймиковому постановленію дворянъ Брестскаго воеводства.

Дворяне Брестскаго воеводства, опасаясь анар-  
хическихъ послѣдствій отъ злонамѣренности и  
дерзости нѣкоторыхъ изъ обывателей Брестска-  
го воеводства, которые, вопреки недавнему по-  
становленію конвокаційнаго сеймика, не только  
не признають властей, назначенныхъ на этомъ  
сеймикѣ, но сами себя выдають за таковыхъ и  
распоряжаются администраціей и судопроизвод-

ствомъ, какъ имъ вздумается, постановляють:  
заявить объ этихъ злоупотребленіяхъ примасу  
королевства и поддерживать порядокъ въ воевод-  
ствѣ посредствомъ генеральной конфедераціи, для  
успѣшнаго дѣйствія которой и назначаютъ рас-  
порядителей — помощниковъ генеральному мар-  
шалку.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt  
czwartego, miesiąca Apryla ośmnaste-  
go dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim  
Brzeskim, przed aktami starościńskimi  
y przede mną Karolem Wieszczyckim —  
podstolim y podstarościm sądowym grodz-  
kim województwa Brzeskiego, comparens  
personaliter ip. Antoni Sawicki, suple-  
ment laudi seymiku przedkonwokacyine-  
go województwa Brzeskiego, ad acta po-  
dał, który wpisując w xięgi de verbo ad  
verbum, tak się w sobie ma:

Stosując się ad laudum seymiku przed-  
konwokacyinego uniwersałami i. o. xię-

cia imści primasa złożonego y w iedno-  
myślney zgodzie na dniu szóstym mie-  
siąca Februarii w roku terażnieyszym  
szczęśliwie odprawuiącego, na którym  
ściśłym wzajemney iedności y zgody, oraz  
braterskiey społeczności spoiwszy się y  
sprzymierzywszy węzłem, za dyrektora  
seymiku, tudzież marszałka wyrażoney  
konfederacyi iw. ip. Józefa Sosnowskie-  
go — pisarza w. w. x. Lit., starostę są-  
dowego województwa Brzeskiego, iedno-  
myślnie y iednoustnie obraliśmy, posta-  
nowiwszy, ułożywszy y przedsięwziaw-  
szy mocno u siebie, nie pierwey z tego  
uwalniać się związku y rozrywać ogni-



wa, aż póki czas niebezpieczny bezkrólewia szczęśliwie przeminie y rzecz-popolita pożądanym iak nayprędzey y naypomyślniey obraniem króla wzupelney, dostateczney y należytey trzech stanów swoich uyrzy się istocie.

Kiedy w późniejszym czasie, zwłaszcza pod zbliżającą się samą zbawienną porę konwokacyjnego zjazdu, z przerażeniem serc y umysłów naszych, nie bez żalu, boleści, oraz zatrworzenia y zadziwienia powszechnego dowiadujemy się, iż niektórzy ichmć pp. obywatele po wielu województwach, powiatach prowincyi w. x. Lit. bezprawnym, niezwycajnym y rozwiązłym sposobem wyzuwając się z mocy prawa y powinności, iakoby odcięte od społeczności braterskiej części, mimo doszłe, to za większością głosów, to za iednostayną zgodą seymiku, pod osobliwym iakimś wykiełznaney zufałości hasłem, pokątnie siebie samych acsi posłami na seym, sędziami na kaptury ogłosiwszy, sędziów rite et legaliter obranych zbroyną, gwałtowną y zabójczą ręką, z rozlaniem krwi szlacheckiej, postrącali y pospichali, a natychmiast sami nastąpiwszy, tytuł, własność, władzę y powagę sędziowską sobie przywłaszczyli, a w tym wpieraniu się rozpóścieraia niesłuszne urzędowanie swoje na różnych ustronnych mieyscach, za nic ważąc prawdziwe sądy, y tym samym dwoiać szafunek świętey sprawiedliwości, z roztargnieniem stron podstępne, wydaią wyroki, a w usiłowaniu utrzymania przy funkcyi pseudo-obranych, a raczej arbitrarie utworzonych y próżną tylko postawą przyodzianych od siebie posłów zabieraią się reprezentować porządną postać charakteryzowanych niby osób, z tym sporem oraz zagnachtwaniem sadzą się seymowe zatrudnić albo zatłumić obrady; takowym tedy okropnym, sromotnym y szkodliwym zabiegaiąc przedsięwzięciom y postępkom, ażeby prze-

świetna nasza w. x. Lit. prowincya, dziwney, a niemniej smutney y niebezpieczney nie okazywała sceny, a nieprzyzwoitym, sobie szpetney ohydy, okrywwszy się niekształtem, nie stała się okazyą zamitreżenia szczęśliwych, day Boże, początków y skutków następującego seymu konwokacyjnego y wprowadzających się widocznie anarchicznych nie naśladowała nierządów, owszem w służących sobie y właściwych była widzianą zaszczytach, obmyślając iak naypewniejsze wczesnego oney ratowania sposoby wspólnie z innemi województwami, ziemiami y powiatami zkonfederowanemi. Jakośmy na odprawionym immediate przed konwokacyjnym województwa naszego seymiku za marszałka konfederackiego zgodnemi głosy obrali iw. ip. pisarza w. w. x. Lit. tak wziętym w takowych okolicznościach zdawna sposobem y zwyczajem do pomocy tegoż iw. ip. marszałka probatae auctoritatis, dexteritatis et distinctionis viros w. ichmć pp. Pawła Buchowieckiego—pisarza ziemskiego, Ludwika Suzina—sędziego grodzkiego; Ignacego Wyganowskiego—pisarza grodzkiego, Franciszka Niemczewicza—czesznika, Zenona Wiśloucha—miecznika y Antoniego Buchowieckiego—koniuszego, urzędników województwa Brzeskiego, za konsyliarzów konfederacyi województwa naszego, obieramy, postanowiamy, naznaczamy, przydaiemy y przystawuiemy. Którzy to ichmć ażeby, zapobiegaiąc wszelkim publicznego dobra przeciwnościom y szkodliwościom, a z przeciwku do iak naypomyślniejszych dopomagaiąc y przykładaiąc się losów, spólną radą y staraniem nieomieszkiwali wszystkiego tego przestrzegać, cokolwiek do zupełnego y doskonałego ocalenia, ubezpieczenia y uszczęśliwienia tak całej ogólnie prowincyi, iako w szczególności województwa naszego służyć, zmierzać y ściągac się może, znaszaiąc się in omni consilio, opere et



executione z iw. ip. marszałkiem konfederacyi generalney, oraz dalszą sprzymierzoną y ziednoczoną prześwietney prowincyi w. x. Lit. bracią przez gorliwą miłość oyczyzny, oraz na własną uczciwość godnego charakteru, iak nayusilniey y naygorecey upraszamy, obowiązujemy y zaklinamy. A na dowód lepszej wagi y pewności, rękoma naszymi własnymi podpisujemy się. Datum w mieście Brześciu, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Kwietnia sześćnastego dnia.

U tego suplementu laudi podpis ręki tak iw. ip. Józefa Sosnowskiego — pisarza w. x. Lit., starosty sądowego Brzeskiego, marszałka konfederackiego województwa Brzeskiego, iako też podpisy rąk ww. ipp. urzędników, szlachty, patriotów województwa Brzeskiego, takowe: Józef Sosnowski — pisarz wielki w. x. Lit., starosta sądowy y marszałek konfederacki województwa Brzeskiego, Alexander Buchowiecki — woyski województwa Brzeskiego, Teodor Tarkowski — kasztelanicz Brzeski, Karol Wieszczycki — podstoli y podstarości sądowy grodzki województwa Brzeskiego, Ludwik Stan. Suzin — sędzia grodzki województwa Brzeskiego, porucznik Petyhorski w woysku w. x. Lit., Franciszek Ursyn Niemczewicz — czesznik województwa Brzeskiego y sędzia kapturowy, Zenon Kazimierz Wisłouch — miecznik województwa Brzeskiego, Romuald z Hanuszow Leparski — podstoli powiatu Lidzkiego, Jan Kościa Zbirahowski — półkownik i. k. mości, Ignacy Paszkowski — rotmistrz y sędzia kapturowy, Ignacy Maleszewski — sędzia kapturowy, Ignacy Oziembłowski — skarbnik Brzeski, mp., Jerzy z Hanuszow Leparski — podstoli powiatu Upitskiego, Jan Józef Kłokocki — starosta Kołaczewski, Marcelin Ursyn Niemczewicz — sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Woyciech Hornowski, Xawery Hornowski —

sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Faustyn Suzin — kapitan i. k. mości, Paweł Dąbrowski — sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Tomasz Sterpiński, Józef Fiedziuszko, Tadeusz Skokowski — regent grodzki, Grabowiecki, Adam Suzin — kapitan mp., Maciey Suzin — rotmistrz i. k. mości, Józef Suzin — rotmistrz województwa Brzeskiego, Józef Kościuszko — sędzia kapturowy, Franciszek Janiszewski — sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Franciszek Hornowski — chorąży i. k. mości, Franciszek Buchowiecki — pisarzewicz ziemski mp., Andrzej Buynicki — stolnik Połocki, Rafał kniaź Massalski — sędzia ziemski Wołkowyski, starosta Płocki, czesznik Orszański, Józef Bęklewski, Dominik Bęklewski, Wiktory Hornowski — chorąży i. k. mości, Wawrzyniec Suchodolski, Marcin Lachowicz Hanczewski, Antoni Przyszychowski, Henrych Pełka mp., Michał Rzeuski mp., Jan Kościuszko, Grzegorz Turcki, Zygmunt Korczycki, Jan Dąbrowski — rotmistrz województwa Brzeskiego, Piotr Połoński, Woyciech Kościuszko, Florian Bęklewski mp., Wincenty Kościuszko, Piotr Bęklewski mp., Felix Laskowski, Józef Laskowski, Heronim Laskowski mp., Marcin Witanowski mp., Jan Ratold Zadarnowski mp., Antoni Sawicki, Felician Laskowski, Mikołay Laskowski, Jakób Laskowski, Marcin Imieniński, Antoni Grodzki, Piotr Grodzki, Ludwik Hohol — starosta Dąbrowski, Jan Grodzki, Franciszek Grodzki, Mateusz Grodzki, Kaietan Rogowski, Antoni z Pogończyków Patynski, Franciszek Deboli, Franciszek Michał Jarkowski, Ignacy Bobr mp., Jan Pluszczewski, Gabriel Błocki Snieżko, Symon Onichimowski, Jan Ruszczyc, Wincenty Sawicki, Dominik Bosiacki, Jakób Długopolski, Ignacy Wróblewski, Antoni Sienkowski, Ignacy Rodziewicz, Daniel Laskowski mp., Tymoteusz Laskowski, Mikołay Laskow-



ski, Ludwik Karpowicz, Walerian Rutkowski, Łukasz Hrenkowski — starosta Dąbrowski, Józef Jahołkowski, Filip Bielski, Marcin Andronowski, Adam Rosiński — starosta Zdzitowiecki, Kazimierz Buchowiecki, Jan Węglowski mp., Jan Nowicki, Jan Rotkiewicz, Dominik Oładowski, Wincenty Franciszek Bogusławski, Ambroży Łukaszewicz, Teofil Antuta, Symon Muszyński, Kazimierz Chizewski, Jan Bogusławski — woyski województwa Brzeskiego, Mateusz Boratyński, Andrzej Korzeniewski, Benedykt Wierzbicki, Michał Żeleznicki, Kazimierz Zdzitowiecki, Felix Onichimowski, Karol Mikołaj Bohusz, Paweł Wysocki, St. Hornowski, Adam Hornowski, Ignacy Hornowski, Łukasz Bosiacki, Bonawentura Wróblewski, Emmanuel Wisłouch — rotmistrz województwa Brzeskiego, Dominik Wisłouch — sędzia województwa Brzeskiego, Kasper Łazowski, Antoni Bęklewski, Eliasz na Andronowie Andronowski, Józef Osipowski — chorąży w. x. Lit. Który to takowy suplement laudi, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

## 1764 г.

Изъ книги за 1764 — 1765 годы, стр. 997.

### 409. Инструкція депутатамъ Брестскаго дворянства, отправляемымъ на коронаційный сеймъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на коронаційный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) По принесеніи теплыхъ молитвъ Всемогущему Богу, за прекращеніе безкоролья и избраніе новаго короля, послы обязываются — ходатайствовать предъ рѣчью-посполитой объ утвержденіи уставовъ, составленныхъ на сеймахъ совѣщательномъ и избирательномъ и о внесеніи въ *volumina legum* актовъ междучарствія и конфедерации в. кн. Литовскаго.

2) Разсмотрѣть и предложить вниманію рѣчи-посполитой проектъ комиссіи, назначенной для исправленія судебныхъ законовъ съ тѣмъ, чтобы дополненія, могущія возникнуть во время его разсмотрѣнія, были обсуждены на будущемъ сеймѣ.

3) Ходатайствовать объ открытіи монетнаго двора, о предоставленіи комиссіи коронаго и литовскаго скарба права слѣдить за достоинствомъ чеканенной монеты, и о передачѣ права чекана монеты послѣ смерти царствующаго короля въ вѣденіе республики.

4) Ходатайствовать объ открытіи въ Вильнѣ дворинской школы, при содѣйствіи короля.

5) Просить короля объ ускореніи дѣйствій комиссіи, назначенной для разбирательства обидъ, причиненныхъ короннымъ и литовскимъ провинціямъ войсками Россійской императрицы.

6) Домогаться уничтоженія новыхъ фундушей, а именно въ Новоселкахъ фундуша ксендзовъ базилянъ.

7) Наблюдать, чтобы право подачи вольныхъ голосовъ, какъ священнѣйшее право вольнаго народа, не было ничѣмъ нарушено.

8) Ходатайствовать объ утвержденіи конституціи 1764 г. относительно гетманской власти на Литвѣ и объ оставленіи гетманской булавы въ рукахъ настоящаго гетмана.

9) Объ увеличеніи войска и о составленіи комиссіи съ цѣлію изысканія средствъ къ лучшему обезпеченію его продовольствія.

10) Просить короля о составленіи комиссіи, назначенной конституціей 1764 года, для установленія коммерческихъ дѣлъ съ Гданскомъ.

11) О разрѣшеніи воеводству безпошлинной соляной торговли съ заграницей.



12) О составленіи закона, вмѣняющаго въ обязанность владѣльцамъ возвращать назадъ чужихъ бѣглыхъ крестьянъ помимо земской давности, изъ воеводствъ Браславскаго, Волынскаго и др., подѣ страхомъ взысканія 1,000 марокъ и 12-ти недѣльного тюремнаго заключенія за неисполненіе.

13) Ходатайствовать о назначеніи новой люстраціи для корчемъ, съ цѣлю исправленія тарифа чоповаго шеляжнаго и объ оставленіи этой подати въ распоряженіи воеводства.

14) Домагаться установленія одинаковаго курса въ монетѣ.

15) Просить, чтобы имѣніе Желѣзковизна, расположенное въ Городненскомъ уѣздѣ и находящееся во владѣніи Франциска Грабовскаго, было перечислено изъ имѣній вѣчно ленныхъ въ вѣчно-земскія.

16) Просить о такомъ-же перечисленіи и имѣній Велямовичъ и Яновичъ, или Воробьева для Горновскаго, въ Брестскомъ воеводствѣ.

17) О возвращеніи Костямъ имѣнія Ижоры, неправильно приуроченнаго къ имѣніямъ экономическимъ—брестскимъ и кобынскимъ.

18) О разрѣшеніи ксендзамъ Базиліанамъ перенести ихъ церковь и монастырь изъ мѣста подверженнаго наводненію въ мѣсто другое, болѣе удобное и о выдачѣ имъ строительнаго матеріала изъ экономическихъ лѣсовъ.

19) О подтвержденіи правъ Мелейчицкому костелу, дарованныхъ ему королемъ Яномъ Казиміромъ.

20) О вознагражденіи наслѣдниковъ Хржановскаго—Брестскаго подкоморія за заслуги ихъ отца.

21) Объ утвержденіи за ксендзами Маріанами

фундуша, завѣщаннаго имъ Стоклинскимъ старостой Матусевичемъ въ его имѣніи Ряснѣ.

22) О справедливомъ окончаніи процесса, находящагося въ реляційныхъ судахъ, между Львовской и Краковской академіями.

23) Просить для одного изъ нижепоименованныхъ лицъ вакантнаго мѣста Виленскаго воеводы, какъ то: Массальскаго, Флеминга, Бржостовскаго и Огинскаго.

24) Для Пшездзецкаго и Сосновскаго — меньшей печати в. кн. Литовскаго.

25) Просить также о почтеніи заслугъ и другихъ знаменитыхъ лицъ.

26) Во вниманіе къ особеннымъ заслугамъ Де-Оберна, Дедрковска, Пирриса а Varilaso, просить о дарованіи имъ индигенатовъ и шляхетскихъ правъ.

27) Также точно ходатайствовать о дарованіи шляхетскихъ правъ и Высоцкому—коронному метриканту.

28) О возвращеніи уволокъ Мысковщизны ихъ законному владѣльцу.

19) О воспрещеніи фундуша, завѣщаннаго Костею въ Брестъ-Литовскомъ дворѣ.

30) О воспрещеніи возводить изъ монастырей ксендзовъ Базиліанъ въ провинціяхъ в. к. Литовскаго въ архимандріи и объ утвержденіи за поименованными монастырями фундушей.

31) Объ утвержденіи за ними-же Виленскаго св. Троицкаго монастыря фундуша и находящейся при немъ типографіи.

32) О назначеніи Тороканскаго монастыря резиденціей для Базиліанскаго генерала.

33) Объ исполненіи неисполняемыхъ предписаній законовъ, какъ древнѣйшихъ такъ и новѣйшихъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Oktobra trzydziestego dnia.

Na urządzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim—podstolim y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparens personaliter imć pan Tobiasz Brzozowski, instrukcją i. ww. ichmć panom posłom, inferius wyrażonym od województwa Brzeskiego na rzecz w nim wyrażoną, na następujący seym koronacyjny daną ad ac-

ta podał, która, wpisując w xiegi, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Instrukcja iww. ichmć pp. Józefowi na Sosnowicy Sosnowskiemu—pisarzowi w. x. Lit., staroście sądowemu Brzeskiemu y Antoniemu Buchowieckiemu—koniuszemu Brzeskiemu, posłom z województwa Brzeskiego na seym coronationis w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym obranym, dana w Brześciu, anno ut supra,



miesiąca Oktobra trzydziestego dnia.

Iako we wszystkich sprawach y powo-  
dzeniach naszych dziwną moc Bożą każ-  
dy żyjący widzieć, uznawać y wielbić  
powinien, tak w cudownych skutkach  
osobliwszey nad oycyzną naszą, tegoż  
Pana zastępów opatrności ramie iego  
wszechmocne czcić nam y adorować  
należy. W codziennych prawie doświad-  
czeniach doznaiemy, zyskujemy y niemal  
rękami dotykamy się niewysławionych  
Naywyższego Dawcy darów y dobroczyn-  
ności; osobliwszym iednak wymiarem  
uradzeni iesteśmy podczas przeszley bez-  
królewnege stanu naszego sytuacji, kie-  
dy, przez wszystkie grożące nam prze-  
prowadziwszy trudności y niebezpieczeń-  
stwa, bezprzykładnym prawie zrządze-  
niem pożądanego domieścił kresu, dawszy  
nam w zgodnie obranym nayiaśnieyszym  
Stanisławie Auguście głowę narodu,  
rządcę osierociałego tronu, króla y pana  
dla wiernego ludu, a ieszcze takowego  
króla, który, w wyrównywaiących nay-  
wyższym w Europie monarchom będąc  
ugruntowanym w doskonałościach y zaszczy-  
tach, słodkie y szczęśliwe rokuie nam  
panowanie. Cała oycyzna uradowana  
nad pomyślnością swoją gorące wysyła  
ku niebu dzięki y nabożne wznosi ręce.  
Przewyższaiącym iednak sposobem wo-  
iewództwo nasze, (które poprzedzaiącym  
żądaniem swoim in laudo instrukcyi na  
seymiku przed-elekcyinym ichmość pp. po-  
słom swoim daney y zaleconey, tego  
szczególnie wytknęło za nayprzedniey-  
szego między innemi kandydata) za uisz-  
czone nad nim w spełnionym iuż dziele  
przejrzenie Bożkie iak naygorliwszą ku  
maiestatowi Jego świętemu zapala się  
wdzięcznością y pokornego dziękczynie-  
nia ofiarą. Od Boga tedy (nayporządniey-  
szą we wszystkich czynach koleią y po-  
winnością) począwszy zagaienie obrad  
naszych w dalszym onych biegu przystę-

puiemy do niższych instrukcyi punktów.

*Primo.* Ustawy rzeczy-pospolitey na  
seymach przeszłych konwokacyinym y  
elekcyinym przezornie uchwalone, treść  
pożytków oycyzny w sobie zawieraią-  
ce, aby per constitutionem seymu coro-  
nationis stwierdzone były y do swoiey  
przyprawdzone exekucyi y dopełnienia  
w tym wszystkim, co dla pożytku rzeczy-  
pospolitey potrzebnego będzie, tudzież ac-  
ta interregni et sancita konfederacyi w.  
x. Lit. approbowane et in Volumen Le-  
gum wprowadzone zostały, usilnie do-  
mówią się imć pp. posłowie nasi.

*Secundo.* Ponieważ rzecz-pospolita  
na seymie convocationis chcąc znieść za-  
gęszczone abusus praw do ułożenia pro-  
iektu poprawy processu w sądowych iu-  
rydykcyach, naznaczyła kommissyą;  
więc imć pp. posłowie nasi dzieło tey  
kommissyi w produkowanym stanom rze-  
czy-pospolitey proiekcie correkturę iu-  
rium rozważą y cokolwiek potrzeba bę-  
dzie dla pośpiechu s. sprawiedliwości  
umówią y postanowią. A iako na utrzy-  
maniu w kraiu sprawiedliwości państw  
nawięcey należy, tak to lege obwarują  
imć pp. posłowie, iż w przyszłym cza-  
sie ieżeliby in re iudiciaria poprawy ia-  
kie potrzebne były, one rzecz-pospolita  
na seymach następuiących opatrywać y  
skutecznie ustanawiać będzie, y do sta-  
nowienia tego niezawodne sposoby ob-  
myślą y opiszą.

*Tertio.* Ponieważ rzecz-pospolita do-  
brze to uważyła, iż mennica, a iure re-  
gio uwolniona, tak dla niedostatku nakła-  
dów na iey otworzenie, iako też dla za-  
niedbania przyzwoitych do tego dyspozy-  
cyi, żadnego rzeczy-pospolitey nie przy-  
nosiła pożytku, a swoiey dobrej mone-  
ty niedostatek był przyczyną wprowa-  
dzenia złey zagranicznej z niezmierną  
szkodą publiczną: więc iako rzecz-po-  
spolita otworzenie mennicy y bicie mo-  
nety iuri regio przywróciła, tak upra-



sząć będą imć pp. posłowie nasi nayiasniejszego króla i. mości, pana naszego miłościwego, aby do nayprędszego otwórzienia mennicy uczynić raczył dyspozycyę, aby przez to kray do używania swojej w sprawiedliwym walorze monety mógł przyść iak nayprędzey. Gdyby zaś walor sprawiedliwy nowej monety był dla rzeczy-pospolitey ubezpieczonym ostrzegą to imć pp. posłowie prawem, iż inspekcyja y dozór, aby moneta sprawiedliwy miała walor, do kommissyi skarbu koronnego y litewskiego należeć będzie; postrzegą oraz ichmość pp. posłowie, iż ius regium bicia monety trwać będzie do życia terażniejszego nam szczęśliwie panującego króla, a w czasie ad ius reipublicae mocą praesentis legis wrócić się powinno będzie.

Quarto. Edukacya młodzi, iako iest nasieniem mnożącym pożytecznych oyczynie obywatelów; tak curabunt imć pp. posłowie, aby sposób ufundowania y utrzymania szkoły rycerskiej w mieście stołecznym Wilnie był dostatecznie namówionym y aby i. k. mość, pan nasz miłościwy, do tego dzieła podług obowiązku Pactorum Conventorum przyłożyć się raczył, instabunt.

Quinto. Kommissya w krzywdach obywatelom prowincyi koronney y litewskiej poczynionych od woysk rossyiskich, deklaracyami Imperatorowej iey mości assekurowana, aby do exekucyi przyprowadzoną była,—instabunt o staranie i. k. mości.

Sexto. Fundusze nowe aby approbacyi nie miały, iako przeciwko praw czynione,—instabunt; osobliwie fundusz w Nowosiołkach w województwie naszym ichmć xięży Bazylianów aby był skasowanym—dopraszać się będą.

Septimo. Exercitium głosu wolnego na seymach y seymikach, iako nayszlachetniejszy zaszczyt wolnego narodu, aby na następującym seymie coronationis by-

do nienaruszenie ubezpieczone,—ichmć pp. posłom naszym curam et sollicitudinem zalecamy.

Octavo. Konstytucya seymu convocationis anni millesimi septingentesimi sexagesimi quarti, względem władzy hetmańskiej w Litwie, aby approbowaną była,—insistent imć pp. posłowie dla wielkich zasług terażniejszego iw. imć pana hetmana wielkiego w. x. Lit.

Nono. Siły rzeczy-pospolitey zbyt szczupłe nawet opatrzeniu wewnętrznego bezpieczeństwa nie dostarczają: zaczym insistent imć pp. posłowie, aby, nie przyczyniając chorągwi y regimentów, też same, które per constitutionem tysiąc siedmset siedmnastego są ustanowione, kompletowane były, to iest, aby w komplecie woyska litewskiego sześć tysięcy gemeynów znaydowało się. Ponieważ zaś pretia rerum są w wyższej cenie, iak były przedtym: przeto domówią się imć pp. posłowie, aby płaca woysku ad iustam proportionem powiększoną była, a do ułożenia tabelli woyska y ustanowienia temuż woysku płacy, kommissya z senatu et ex equestri ordine aby wyznaczoną była,—domówią się.

Decimo. Ponieważ constitutia tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego convocationis kommissyą do Gdańska dla ułożenia commerciorum determinowała; więc aby tę kommissyą nayiasniejszy król iegomość wyznaczyć raczył bez odwłoki, instabunt imć pp. posłowie.

Undecimo. Soli zamorskiej wolne prowadzenie dla województwa Brzeskiego procurabunt imć pp. posłowie, gdyby zaś skarb królewski nie miał decessu iak nayzupełniey to ubezpieczą.

Duodecimo. Zbiegłych poddanych z prowincyi w. x. Lit. do województw pogranicznych Wołyńskiego, Bracławskiego y innych, iż swoim panom odbierać wolno będzie mimo dawność ziemską,—lege obwarują imć pp. posłowie; a



possessores, pod któremi ci zbiegli poddani osiedzą, extradere ich ad primam instantiam powinni będą, podług dawnych konstytucyi sub poenis mille marcarum et sessione turris dwanaście niedziel; nowo zaś wychodzących ludzi z tamtego kraju dla wyprowadzenia naszych poddanych tu przybywających, że każdemu łapać wolno będzie, opiszą.

Decimo tertio. Ponieważ przez dawność czasu iedne karczmy poupadały, drugie nowe stały, przez co podatek czopowego uregulowanym być nie może: zaczynam domówią się imć pp. posłowie, aby lustracya czopowego y melioracya taryfy wyznaczona była; kontrahencya zaś czopowego podług prawa do dyspozycyi województwa że należeć będzie, obwarują.

Decimo quarto. Kurrencyja mone-ty aby uregulowaną była y iednostayny bieg miała w całym kraju, domowią się ichmć pp. posłowie.

Decimo quinto. Dobra Żelazkowi-  
zna nazwane cum attinentiis, wieczysto-  
lenne, w powiecie Grodzieńskim leżące,  
w possessyi wieczysto lenney w. imci  
pana Franciszka Grabowskiego z Kono-  
pnice—oboźnego województwa Brzeskie-  
go, aby in naturam dóbr wieczysto-ziem-  
skich dziedzicznych zamienione były,—in-  
stabunt iak nayusilniey ichmć pp. po-  
słowie.

Decimo sexto. Dobra wieczysto len-  
ne Wielamowicze y Jakowicze alias Wo-  
robieiów nazwane cum attinentiis, w wo-  
jewództwie Brzeskim leżące, w posses-  
syi wieczysto lenney w. imć pana Xa-  
werego Hornowskiego zostające, aby in  
naturam dóbr wieczysto-ziemskich dzie-  
dzicznych obrócone były in favorem  
moderni possidentis,—gorąco instabunt  
ichmć pp. posłowie.

Decimo septimo. Dobra Szara  
Wieś, Żerebiey Lehatowski ante unio-  
nem przywilejami nayiaśniejszych kró-

łów, domowi ichmć pp. Kościów w za-  
mian nadane, a per iniurias temporum  
totaliter do ekonomii i. k. mości Brzes-  
kiej y Kobryńskiej przyłączone, aby  
tymże imci pp. Kościom przywrócone  
były,—domówią się imci pp. posłowie.

Decimo octavo. Ponieważ cerkiew  
y klasztor w Kobryniu xięży Bazylia-  
nów między rzekami Muchawcem y Ko-  
brynką położony, dla nizkości miejsca  
zalaniu iest podległy: przeto instabunt  
imć pp. posłowie, aby inne miejsce su-  
che y zdrowsze w tymże miasteczku Ko-  
bryniu do zabudowania cerkwi y klasz-  
toru wyznaczone było z pozwoleniem  
materiału do zabudowania z lasów eko-  
nomicznych.

Decimo nono. Przywileie nayiaś-  
niejszego Jana Kazimierza kościołowi  
Mieleczyckiemu nadane aby potwier-  
dzone były,—instabunt ichmć pp. posłowie.

Vigesimo. Zasługi niegdy w. imci  
pana Zygmunta Chrzanowskiego—pod-  
komorzego Brzeskiego w legacyi publicz-  
ney do dworu Moskiewskiego, z azardem  
własney substancyi wypełnione, przez re-  
ces seymu tysiąc siedmset dwudziestego  
szóstego przyświadczone, aby sukcesso-  
ribus nadgródzone były,—instabunt ichmć  
pp. posłowie.

Vigesimo primo. Fundacya ś. p.  
w. imć pana Jerzego Matusewicza—sta-  
rosty Stoklińskiego ichmć xięży Maria-  
nóm w dobrach iego dziedzicznych, Ras-  
na nazwanych, a w województwie na-  
szym leżących, uczyniona, ażeby na na-  
stępującym seymie approbowaną była,  
staracć ichmć panowie posłowie będą.

Vigesimo secundo. Akademia  
Lwowska w sprawie swoiey z akademią  
Krakowską w sądach relationum wiszą-  
cey, ażeby pożądaný bez naruszenia  
praw swoich otrzymać mogła skutek,  
instabunt ichmć pp. posłowie.

Vigesimo tertio. Chwalebne w oy-  
czyźnie wielkich w rzemieśle woyny y



pokoju ludzi i. w. imci pp. Massalskiego—kasztelana Wileńskiego, hetmana w. x. Lit., Jerzego Fleminga—podskarbiego w. x. Lit., Michała Brzostowskiego—koniuszego w. x. Lit., marszałka konfederacyi generalney w. x. Lit., Michała Ogińskiego — pisarza polnego w. x. Lit., z przyzwoitym wielkim czynem, szacunkiem przełożoną, imci pp. posłowie nasi iusto meritorum aestimatorum nayiaśnieyszemu królowi imci, panu naszemu miłościwemu, y quemvis dignum currenti do wakującego województwa Wileńskiego krzesła rekomendować będą imci pp. posłowie nasi.

Vigesimo quarto. W tym że szacunku zasługi, y wielością y wielkością czynów największych w oyczyźnie mężów wyrównywaiące i. ww. imci pp: Przędzieckiego—referendarza w. x. Lit., Sosnowskiego—pisarza w. x. Lit., zalecą imci pp. posłowie i. k. mości panu naszemu miłościwemu, y do pieczęci mniejszey w. x. Lit., rekomendować będą.

Vigesimo quinto. Chwalebne czyny i. w. imci pana Sapiehy—woiewody Połockiego, hetmana polnego w. x. Lit., wielkiego, w oyczyźnie domu swojego tot meritis iaśnieiącego, blask w sobie noszące, tudzież zasługi i. ww. imci pp. Mostowskiego — woiewody Pomorskiego, Platera—woiewody Mściśławskiego, imci xiędza Karskiego—sekretarza koronnego, imci pana Karasia — czesznika Liwskiego, sprawiedliwej łasce i. k. mości rekomendować będą imci pp. posłowie.

Vigecimo sexto. Szacunek szlachectwa polskiego iest tak w ozdobach swoich wspaniałym, iż tego kleynotu osiągnięcie nie może być, tylko cnoty y załug dziełem: przeto aby cnota y zasługi w osobach imć pp: De Obern—kapitana gwardii i. k. mości y braci iego, De Dercows—kapitana y chorążego gwardii i. k. mości y braci iego, prawem

obywatelstwa do czynienia pożytecznych oyczyźnie usług zachęcone były, o pozwolenie indygenatu tymże ichmć, y zacnością urodzenia y własnymi zasługami znakomitym, ichmć pp. posłowie nasi dopraszać się będą, o toż instabunt za imć panem Pirrysem a Varilaco.

Vigesimo septimo. Do tegoż kleynotu szlachectwa polskiego, aby imć p. Nowicki—metrykant korony, przez nobilitacyą był przyięty, instabunt imć pp. posłowie.

Vigesimo octavo: Włoki Mystkow-szczyzna nazwane, w dobrach Przyłukach y Nalesie, w województwie Brzeskim leżące, lennością quondam imienio-wi imci pp. Buchowieckich nadane, a teraz w possessyi dziedzicznej w. imć pana Bogusława Wereszczaki—łowczego Brzeskiego będące, aby w naturę dóbr ziemskich szlacheckich in perpetuum transformowane były,—recommendamus staraniu i. ww. imć pp. posłów naszych.

Vigesimo nono. Fundusz dworku z placem w Brześciu Litewskim przez imci pana Koście uczyniony, aby był skasowany instabunt imci pp. posłowie.

Trigesimo. Klasztory xięży Bazylianów prowincyi Litewskiej, aby na opactwa nie były erigowane, instabunt imć pp. posłowie, a klasztory: Derman-ski, Dubeński, Świętokrzecki, Połocki, aby ad naturam funduszów swoich przywrócone były, curas gerent.

Trigesimo primo. Klasztor Wileński świętej Trócy tychże xięży Bazylianów z funduszem swoim, z drukarnią, aby był approbowany instabunt imć pp. posłowie, iako też szkoła Włodzimierska pod dyrekcją tychże xx. Bazylianów będąca.

Trigesimo secundo. Klasztor Torokański, na rezydencyą generała Bazylińskiego naznaczony, aby był secundum institutum suum approbowany, instabunt.



Trigesimo tertio. Prawa w. x. Lit. generaliter wszystkie, tak dawnieysze, iako y noviter uchwalone, per abusum sine executione będące, aby ad suum rigorem omni cura przywiedzione były, imć pp. posłowie sposób opiszą y ustanowią.

Trigesimo quarto. In reliquo ciż imć pp. posłowie nasi, cokolwiek by pro commmodo województwa naszego et utilitate publica rozumieli być nayprzyzwoitszego, summa activitate et dexteritate sua starać się będą ad effectum przyprawadzać. Datum w Brześciu ut supra.

U tey instrukcyi podpis rąk tak i. w. imci pana marszałka seymikowego, iako też ww. imci pp. assesorów, patriotów województwa Brzeskiego, podpisy takowe: Józef Sosnowski—pisarz wielki w. x. Lit., starosta sądowy y marszałek sey-

miku województwa Brzeskiego mp., Paweł Buchowiecki—pisarz ziemski Brzeski, do instrukcyi assesor mp., Ludwik Stanisław Suzin—sędzia województwa Brzeskiego, porucznik Piatyhorski w woysku w. x. Lit. y assesor, Franciszek Ursyn Niemczewicz—czesznik y assesor do instrukcyi, Kazimierz Wygonowski—assesor do instrukcyi województwa Brzeskiego, Zenon Kazimierz Wisłouch—miecznik województwa Brzeskiego assesor, Hiacynt Zbirochowski Kościa—generał-adiutant buławy polney w. x. Lit., assesor do instrukcyi, Antoni Henrik mp., Laskowski—komornik województwa Brzeskiego, assesor do instrukcyi mp. Która to takowa instrukcyja, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podana, de verbo ad verbum iest do ksiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

## 1765 г.

Изъ книги за 1764 — 1765 годы, стр. 1745.

### 410. Тарифъ доходовъ со всѣхъ староствъ, державъ и войтовствъ магдебургскихъ, находящихся въ Брестскомъ воеводствѣ.

Тарифъ доходовъ со староствъ, державъ и войтовствъ Брестскаго воеводства, составленный люстраторами 1764 года, на основаніи инвентарей, бирчихъ листовъ, квитанцій и другихъ источниковъ для Брестскаго городского суда и для скарбовой комиссіи.

1) Староство Брестское, какъ пользующееся только титуломъ, безъ жалованья, отчисляется въ скарбовой комиссіи.

2) Староство Каменецкое съ арендъ, чиншей данинъ имѣетъ доходу 34,984 зл. 1 грошъ и 1 шелягъ; издержки—4,107 зл.; кварта—7,719 зл. и 7 грошей.

3) Староство Шерешевское — 32,069 зл. 17 грош. и 2 шеляга; издержки—1,853 зл. и 10 грош.; процентъ отъ суммъ—1,200 зл.; кварта—7,254 зл. и 2 гроша.

4) Староство Блуденское — 20,928 зл.; 2

гроша и 2 шеляга; издержки — 1,200 зл.; прозія—320 зл.; кварта—4,852 зл. и 2 шеляга.

5) Староство Зеловское — 6,323 зл., 19 грошей и 1 шелягъ; издержки—300 зл.; кварта—1,550 зл., 27 грошей и 1 шелягъ.

6) Староство Ревятицкое — 4,110 зл.; издержки—754 зл.; кварта—839 зл.

7) Держава Бакуны—1888 зл., 17 грош.; издержки—503 зл. и 10 грошей; кварта—346 зл. и 10 грошей.

8) Держава Думники—1,050 зл., 5 грошей и 1 шелягъ; издержки — 200 зл.; кварта—215 зл., 1 грошъ и 1 шелягъ.

9) Держава Клепачи съ Самной — 800 зл.; кварта—200 зл.

10) Держава Радость — 454 зл.; издержки — 54 зл., кварта—100 зл.

11) Войтовство Мелечницкое магдебургское—



317 zł. 28 groś.; кварта—79 zł., 14 grośey i 1½ szeląga.

12) Войтовство Песчатске магдебургское—120 zł.; кварта—130 zł.

13) Войтовство Ломазское—80 zł.; кварта—20 zł.

14) Войтовство Дивинское—60 zł.; кварта—15 zł.

15) Войтовство Кобринское—110 zł., 4 гр.; кварта—27 zł. i 16 grośey.

16) Войтовство Городепное—77 zł.; кварта—19 zł., 7 гр. i 1 szelągъ.

17. Войтовство Пружанское—12 zł.; кварта—10 zł. i 15 groś.

Итого: доходъ—103,415 zł., 5 гр. i 1½ шел.

издержки—8,971 zł. i 20 grośey.

процентъ—1,520 злотыхъ.

кварты—23,278 zł., 11 гр. i 1 шел.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piętego, miesiąca Nowembra dziewiątego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim y przed aktami starościńskimi województwa Brzeskiego, comparens personaliter w. imć pan Ignacy Wyganowski—pisarz grodzki województwa Brzeskiego, starosta Oziatski, taryfę kwarty wszystkich starostw, dzierżaw y woytowstw magdeburskich, w województwie Brzeskim sytuowanych, vigore konstytucyi tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego roku seymu convocationis sporządzoną, ad acta podał, która w xiegi wpisując słowo do słowa, tak się w sobie ma:

Taryfa wszystkich starostw, dzierżaw y woytowstw magdeburskich, w województwie Brzeskim sytuowanych, przez nas lustratorów konstytucją roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego seymu convocationis naznaczonych: Pawła Bułharyna—marszałka Wołkowyskiego, Ignacego Wyganowskiego—pisarza grodzkiego Brzeskiego sporządzona, a z inwentarzów circa fundum tychże starostw y dzierżaw zostawionych, przez nas lustratorów poprawionych, z regestrów birczych, z kwitów y ze wszystkich dowodów dostatecznie w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątym zweryfikowaną

y takową taryfę ad mentem konstytucyi teyże konwokacji iedną, ad acta grodu województwa Brzeskiego, drugę do prześwietney kommissyi skarbowey oddaemy.

Starostwo sądowe Brzeskie, żadney nie mające intraty, oprócz dragowego, te oddaemy ad decisionem prześwietney kommissyi skarbowey, in fundamento konstytucyi seymu convocationis sub titulo: «cło generalne w. x. Lit.»

Starostwo Kamienieckie całe intraty z krescencyi, arend, czynszów, danin wszystkich — złot. trzydzieście cztery tysiące dziewięćset osmdziesiąt cztery, grosz ieden, szeląg ieden; expensu fundi—złot. cztery tysiące sto siedm; kwarty — złot. siedm tysięcy siedmset dziewiętnaście, groszy ośm.

Starostwo Szereszewskie całe intraty z krescencji, arend, czynszów y danin wszelkich—złot. trzydzieście dwa tysiące sześćdziesiąt dziewięć, groszy siedmnaście, szelągów dwa; expensu fundi—złot. tysiąc ośmset pięćdziesiąt trzy, groszy dziesięć; prowizyi od summy wniesionej—złot. tysiąc dwieście; kwarty—złot. siedem tysięcy dwieście pięćdziesiąt cztery, groszy dwa.

Starostwo Błudeńskie całe intraty z krescencyi, arend, czynszów y danin wszelkich—złot. dwadzieście tysięcy dziewięćset dwadzieście ośm, groszy dwa, szelągów dwa; expensu fundi—złot. tysiąc dwieście; prowizyi od summy wniesionej—



złot. trzysta dwadzieście; kwarty—cztery tysiące ośmset pięćdziesiąt dwa, szelągów dwa.

Starostwo Ziołowskie całe intraty z krescencyi, arend, czynszów y danin wszelkich—złot. sześć tysięcy trzysta dwadzieście trzy, groszy dziewiętnaście, szeląg ieden y pół; expensu fundi—złot. trzysta; kwarty—złot. tysiąc pięćset pięćdziesiąt, groszy dwadzieścia siedm, szeląg ieden.

Starostwo Rewiatyckie całe intraty z krescencyi, arend, czynszów y danin wszystkich—złot. cztery tysiące sto dziesięć; expensu fundi—złot. siedmset pięćdziesiąt cztery; kwarty—złot. ośmset trzydzieście dziewięć.

Dzierżawa Bakuny całe intraty z krescencyi, arend, czynszów y danin wszystkich—złot. tysiąc ośmset ośmdziesiąt ośm, groszy siedmnaście; expensu fundi—złot. pięćset trzy, groszy dziesięć; kwarty—złot. trzysta czterdzieście sześć, groszy dziewięć.

Dzierżawa Dymniki całe intraty z krescencyi, arend, czynszów y danin wszystkich—złot. tysiąc pięćdziesiąt, groszy pięć, szeląg ieden; expensu fundi—złot. dwieście; kwarty—złot. dwieście piętnaście, grosz ieden, szeląg ieden.

Dzierżawa Klepacze z Samną całe intraty z krescencyą—złot. ośmset; kwarty—złot. dwieście.

Dzierżawa Radość całe intraty z krescencyi, arend etc.—złot. czterysta pięćdziesiąt cztery; expensu fundi—złot. pięćdziesiąt cztery; kwarty—złot. sto.

Wójtowstwo maydeburskie Mileyczyskie—czyni złot. trzysta siedmnaście, groszy dwadzieście ośm; kwarty—złot. siedm dziesiąt dziewięć, groszy czternaście, szeląg ieden y pół.

Wójtowstwo Pieszczackie maydeburskie—czyni złot. sto dwadzieście; kwarty—złot. trzydzieście.

Wójtowstwo Łomazkie maydeburskie—czyni złot. ośmdziesiąt; kwarty—złot. dwadzieścia.

Wójtowstwo maydeburskie Dywińskie—złot. sześćdziesiąt; kwarty—złot. piętnaście.

Wójtowstwo maydeburskie Kobryńskie—czyni złot. sto dziesięć, groszy cztery; kwarty—złot. dwadzieście siedm, groszy szesnaście.

Wójtowstwo maydeburskie Horodeckie—czyni złot. siedmdziesiąt siedm; kwarty—złot. dziewiętnaście, groszy siedm, szeląg ieden y pół.

Wójtowstwo maydeburskie Prużańskie—czyni złot. czterdzieścia dwa; kwarty—złot. dziesięć, groszy piętnaście.

Summa summarum facit intraty całe—złot. sto trzy tysiąca czterysta piętnaście, groszy pięć, szeląg ieden y pół.

Expensu fundi—złot. ośm tysięcy dziewięćset siedmdziesiąt ieden, groszy dwadzieścia.

Prowizii od summ—złot. tysiąc pięćset dwadzieścia.

Kwarty—złot. dwadzieścia trzy tysiące dwieście siedmdziesiąt ośm, groszy iedynaście, szeląg ieden.

Utey taryfy, przy wyciśnionych dwóch na czerwonym laku pieczęciach, podpisy rak w. imć pp. lustratorów temi słowy: Paweł Bułharyn—marszałek powiatu Wołkowyskiego, lustrator mp., Ignacy Wyganowski—pisarz grodzki województwa Brzeskiego, lustrator mp. Która to takowa taryfa, przez wyż wyrażoną osobę, to-iest, przez w. imć pana Ignacego Wyganowskiego—pisarza grodzkiego województwa Brzeskiego, starostę Oziatskiego, ad acta podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich spraw wieczystych przyięta y wpisana.



1766 г.

Изъ книги за 1766 — 1771 годы, стр. 479.

411. Универсалъ короля Станислава Августа о назначеніи сейма и о предметахъ его дѣйствій.

Король Станиславъ Августъ, доводя до всеобщаго свѣдѣнія необходимость открытія предстоящаго сейма, указываетъ въ то же время въ общихъ чертахъ и на современные нужды государства въ сферахъ—политической, административной судебной, военной, духовной и др.; при

этомъ онъ изъявляетъ надежду, что провинціи рѣчи-посполитой вышлютъ на сеймъ такихъ пословъ, которые своимъ единодушіемъ, свѣтлостію взгляда и любовію къ отечеству помогутъ ему сдѣлать ей дѣйствительную пользу.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Julii szesnastego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim, przed aktami starościńskimi y przede mną Karolem Wieszczyckim — woyskim y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparens personaliter imć pan Ignacy Wołczecki, uniwersał i. k. mości, pana naszego miłościwego na seymik przedseymowy poselski województwa Brzeskiego ad acta подаѣ, który w xięgi wpisuiąc słowo do słowa tak się w sobie ma:

Stanisław August, z Bożej łaski król polski etc. Wszem w obec y każdemu z osobna, komu wiedzieć należy, mianowicie wielmożnym urodzonym senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, y całemu rycerstwu województwa Brześciańskiego, uprzejmie y wiernie nam miłym przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej do wiadomości podajemy. Wielmożni, urodzeni, uprzejmie y wiernie nam mili! Ta iest panujących własność y dostojenstwem królowania przywiązana konieczność—chcieć usiłować y żądać dla ludu, swemu rządowi powierzonego, naywiększey szczęśliwości pomnażania; ale inne ieszcze żywsze są chęci nasze y pieczołowitsze troskliwości o ten naród, który na swym wypie-

legnował nas rowienictwa łonie y wolnemi głosami do władania berłem, na tron królewstwa tego wyniosł, a zatym gruntowne na swej wierności y poddaństwie zasadza nam panowanie, żebyśmy zacnych iego w ogólności obywatelów, a wespół rodaków naszych, doskonałym publicznego dobra urzędnikiem do tey pory uszczęśliwienia przyprowadzić mogli, którą nam położenie kraiu, przykłady sąsiedzkich chwalebnych rządów y prawa oyczyzny y miłość rozkazują y zalecają. Tego tedy uszczęśliwienia y sławy narodowej nateżanych myślą pragnąc, usilnie ku temu nasze oycowskie kieruiemy starania, aby wiara święta katolicka rzymska w tym państwie kwitnęła, prawa y prerogatywy rzeczy-pospolitey w swym obrębie nienaruszenie zostawały, a z niego wypadłe do swoich karbów wróciły, sprawiedliwość święta, naymocniejszy panowania filar, w swej zupełności zachowana, bezpieczeństwo żewnętrzne y wewnętrzne utrzymane były, zkadby ozdoba kraiu, za potrzebnym udziałaniem porządku, do wzrostu swojego niezawodnie przychodziła. Że zaś zupełniejszych chęci y żądań takowych uskutecznienia, a chwalebного dla publicznego pożytku dzieła y potrzeb oyczy- stych nieochybne wsparcie naywięcej na



wspólney stanów rzeczy-pospolitey radzie y pomocy zależy: na ten więc cel y koniec, według prawa, seym ordynaryiny na dzień szósty miesiąca Października przypadający, w Warszawie roku teraźniejszego składamy. Seymiki zaś na miejscu zwyczajnym w Brześciu na dzień XXV miesiąca Sierpnia, a generałowi ziem pruskich na dzień miesiąca Września uprzejmościom y wiernościom waszym naznaczamy y determinujemy za treść y istotę tej walney narodowej rady, dobrego porządku ułożenie, praw obywatelnych objaśnienie, i onychże potrzebne przetrząśnienie dla wyjęcia z xiąg zbioru ich, — tych, które lub kilkokrotnie już są zanesione, lub w iedney istocie powtórzone, a to ku nowemu porządnemu dla snadniejszego w potrzebie użycia tychże praw zebraniu, w ustawach kommissyi ekonomicznych y wojskowych niektóre dołożenia potrzebne, płacy woysku sprawiedliwe powiększenie y oneyże obmyślenie uprzejmościom y wiernościom waszym podajemy, obligujemy. Zatym, na miłość oyczyzny, wszystkie województwa, ziemie y powiaty, ażeby na ten seym takich zpośrząd siebie obrali posłów, którzyby iedynie powszechne przed oczyma mając dobro, wymyślnemi y ku własnemu pożytkowi w szczególności zmie-

rzającami czasu zbawiennego nie wycieńczyli interessami, lecz do utrzymania y wymienionych materii y innych, które dla pożytku oyczyzny za potrzebne uznane będą, usiłowanie swoje przykładali; iako zaś nie wątpimy, że zacne województwa, ziemie y powiaty, naszą w tym szczerą iednomyślność z nami zachowają. Tak dobrego w seymikowych obradach uprzejmościom y wiernościom waszym życząc powodzenia y zdrowia, ten uniwersał nasz, aby do wiadomości wszystkich przyiść mógł, po grodach, parafiach y miejscach zwyczajnych publikować zalecamy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego miesiąca Czerwca, roku pańskiego tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, panowania naszego wtórego roku.

U tego uniwersału przy wyciśnionej in cera rubra pieczęci wielkiej w. x. Lit. podpis ręki króla i. mości, pana naszego miłościwego, y w. imć p. sekretarza temi słowy: Stanisław August król. Józef Dulęba — horodniczy Brześciański, i. k. mości pieczęci wielkiej w. x. Lit. sekretarz. Który to takowy uniwersał, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podany, iest do xiąg grodzkich województwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.



1766 г.

Изъ книги за 1766 — 1771 годы, стр. 525.

**412. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ отправляемымъ на ординарный сеймъ.**

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ г. Брестъ на сеймикъ, дали своихъ посламъ, отправляемымъ на ординарный шестинедѣльный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Благодарить короля за открытіе предстоящаго сейма и тѣ спасительныя предложенія, которыя выражены имъ какъ въ универсалахъ, такъ и въ инструкціи, сообщенной дворянству его посломъ.

2) Для скорѣйшаго дѣлопроизводства, ходатайствовать объ установленіи, кромѣ обыкновеннаго (ординарiйнаго) особаго реестра, подъ названіемъ изгнаній, исключеній и сопротивленій, (*expulsionum, exemptionum et contraventionum etc.*)

3) Позаботиться объ изысканіи средствъ къ развитію экономическаго состоянія края, но только съ условіемъ, чтобы крестьяне оставались на прежнихъ основаніяхъ и чтобы имъ не навязывали другихъ повинностей кромѣ тѣхъ, которыя они несутъ по отношенію къ своимъ владѣльцамъ.

4) Ходатайствовать о назначеніи особыхъ депутатовъ для собранія древнѣйшихъ законоположеній, которыя или уничтожены позднѣйшими, или же замѣнены въ пользу рѣчи-посполитой.

5) Принять участіе въ умиротвореніи спорныхъ дѣлъ курляндскихъ, между курляндскимъ княземъ и шляхтой, но съ тѣмъ, чтобы этому княжеству сохранены были его права и прерогативы.

6) Ходатайствовать о распушеніи послѣдней конфедераціи и объ утвержденіи ея постановленій.

7) Наблюдать, чтобы на сеймѣ не было постановлено ничего такого, чтобы нарушало права в. кн. Литовскаго, полученныя имъ на основаніи уніи.

Ходатайствовать, чтобы въ сеймовыхъ засѣданіяхъ былъ наблюдаемъ должный порядокъ.

8) Чтобы послы, послѣ опубликованія отчетовъ скарбовой и войсковой комиссій, въ своей избѣ подвергли ихъ обсужденію.

9) Чтобы Россія, согласно съ трактатами 1686 и 1704 годовъ, ратифицированными въ 1710 году, уступила Польшѣ Лифляндію, или же вознаградила ее другимъ способомъ, какъ за эту провинцію, такъ и за издержки, понесенныя рѣчью-посполитой на содержаніе ея войска, и чтобы войска Русскія были выведены изъ предѣловъ Польши.

10) Требовать утвержденія постановленій сеймовъ конвакаційнаго и коронаційнаго относительно назначенія комиссій скарбовой и войсковой и открытія ея дѣйствій.

11) Благодарить короля за желаніе его и заботы о лучшемъ устройствѣ монетнаго дѣла.

12) Благодарить также и за учрежденіе комиссій для опредѣленія границъ рѣчи-посполитой.

13) Въ виду возрастающей дороговизны предметовъ, ходатайствовать объ увеличеніи войску жалованья изъ суммъ, назначенныхъ конституціей 1717 года.

14) Ходатайствовать также объ увеличеніи войска, но съ тѣмъ, чтобы на содержаніе его не назначалось новыхъ податей и чтобы съ имѣній шляхетскихъ сложена была подать подымная.

15) Требовать, чтобы, по примѣру воеводствъ воронныхъ, чоповое-шеляжное оставалось въ распоряженіи воеводства, или же поступало въ скарбъ безъ всякихъ исключеній.

16) Чтобы содержаніе двухъ татарскихъ пословъ, присланныхъ въ предѣлы княжества, было наравнѣ распредѣлено между Литвой а Короной.

17) Чтобы ксендзамъ Базиліанамъ былъ отведенъ въ Кобринѣ другой плацъ для перенесенія ихъ церкви и монастыря, расположенныхъ въ мѣстности, подверженной наводненіямъ; но чтобы спорный фундушъ въ Новоселкахъ не былъ утверждаемъ, а равно и прочіе, неоснованные на законѣ.

18) Чтобы тяжбное дѣло между Яблоновскимъ и наслѣдниками Огинскаго было разрешено справедливо.



- 19) Благодарить короля за желаніе его от-крыть въ Подольской землѣ кадетскій корпусъ и позаботиться объ изысканіи средствъ къ его су-ществованію.
- 20) Ходатайствовать о вознагражденіи за за-слуги Райскаго посредствомъ уплаты ему 22,469 тынфовъ, или же посредствомъ отдачи ему сак-сонскаго дворца.
- 21) О разрѣшеніи Острожской ординаціи въ пользу законныхъ наследниковъ.
- 22) О защитѣ римско-католической вѣры и ея правъ.
- 23) Объ оставленіи диссидентовъ при пра-вахъ, дарованныхъ имъ конституціями 1717 и 1733 гг. и о воспрещеніи давать имъ новыя права.
- 24) Объ удовлетвореніи просьбъ воеводствъ по дѣламъ частныхъ лицъ.
- 25) О подтвержденіи прежнихъ законоположе-ній относительно бѣглыхъ крестьянъ.
- 26) О разрѣшеніи воеводству безпошлинной соляной торговли съ Гданскомъ.
- 27) Объ отчисленіи въ разпоряженіе воевод-ства излишка въ 1,800 злотыхъ, предназначав-шихся на содержаніе почтъ.
- 28) Все прочее поручается благоусмотрѣнію пословъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szó-  
stego, miesiąca Augusta dwudziestego  
szóstego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim y  
przed aktami starościńskimi wojewódz-  
twa Brzeskiego, comparens personaliter  
imć p. Daniel Laskowski, instrukcją i. w.  
imć pp. posłom województwa Brzeskiego,  
na seym ordynaryiny sześćcioniedzielny,  
w roku terażnieyszym tysiąc siedmset-  
nym sześćdziesiąt szóstym, miesiąca Sep-  
tembra szóstego dnia zacząć się mający,  
na seymiku antekomicyonalnym w mie-  
ście i. k. mości Brześciu, za uniwersała-  
mi nayiaśnieyszego króla i. mości Stani-  
sława Augusta, pana naszego miłościwe-  
go, unanimiter obranym, daną, ad acta po-  
dał, która w xiegi wpisuiąc słowo do  
słowa tak się w sobie ma:

Instrukcia, i. w. imć panu Jó-  
zefowi Sosnowskiemu — pisarzo-  
wi polnemu w. x. Lit., starościu  
sądowemu Brzeskiemu y i. w. imć  
panu Józefowi Bystremu — łowcze-  
mu nadwornemu w. x. Lit., posłom  
województwa Brzeskiego, na seym  
ordynaryiny sześćcioniedzielny, w  
roku terażnieyszym tysiąc siedm-  
set sześćdziesiąt szóstym, miesią-  
ca Septembra szóstego dnia zacząć  
się mający, na seymiku antekomi-  
cyonalnym w Brześciu w mieście  
i. k. mości, za uniwersałami nay-

iaśnieyszego króla i. mości Sta-  
nisława Augusta, unanimiter et  
nemine contradicente obranym,  
dana roku tysiąc siedmset sześć-  
dziesiąt szóstego, miesiąca Augu-  
sta dwudziestego piątego dnia.

Było pierwszym uszczęśliwieniem y  
uradowaniem całego powszechnie naro-  
du, kiedy zanoszące się podczas bezkró-  
lewia burze odwrócone y uciszone, bez-  
pieczeństwo publiczne wewnątrznie y ze-  
wnętrznie opatrzone, porządek elekcyi y  
celnieysze przymioty, do wyboru przyszłe-  
go pana przepisane, y głównieysze części  
naprawy rządu krajowego zaszczerpione  
przez ustawy seymu konwokacyinego po-  
żądanie stały się. Pomnożoną obficiey  
została też radość y ukontentowanie ge-  
neralne, gdy to, co się w życzliwych  
ukrywało żądzach y w początkowych  
tylko zajmowało się układach, ziściło się  
w samych dowodnych skutkach podczas  
seymu elekcyinego, dawszy nam do roz-  
różnienia umysłów, bez rozmnożenia elek-  
tów, bez rozdwoienia stron y bez szafun-  
ku krwi braterskiey nad wszelkie od wie-  
ków przykłady naylepszego z dobrych,  
naydoskonalszego z mądrych, naychwa-  
lebnieyszego z sławnych, naywspaniał-  
szego z godnych króla y pana, rodaka,  
oyczycy y wespół obywatela naszego,  
który nam zaraz świątobliwie przyrzekł  
y obowiązками sumienia potwierdził, a



to przymierzem wzajemney umowy warunki swobody y zaszczytów narodowych, dopełniły się te losy pomyślności y uweślenia ogólnego nayzręczniey na seymie szczęśliwie doszłym coronationis, kiedy wszystkie prace, czyny y usiłowania stanów uwieńczone zupełnie stały się włożywszy koronę na skronie tego, którego z pomiędzy siebie, dla siebie y nad siebie wyniosły, y który iuż pierwey w zniewolonych sobie sercach y umysłach ziomków, a niżeli na tronie królował, dopełniły się nie tylko to nayznacznieysza kończącego się sieroctwa interregni uroczystością, ale uchwalonemi uietą zbawiennych dla dobra publicznego praw ustawami: nie masz bowiem tey treści y istoty w rządach y porządkowych maxymach tak co się tycze cywilnego iako sądowego, wojskowego y ekonomicznego uregulowania, żeby wyrażonego seymu opisy, nie tylko znacznie nie dotknęły, ale też wyraźnie nieokresliły y nie zgruntowały. Te wszystkie tak pożyteczne roboty y szczęśliwe słodkim władania berłem początku, iakośmy nikomu innemu winni, tylko pierwszej głowie rządzącej y prawie dzielney duszy, wszystkie w żywym ciele rzeczy-pospolitey sprawującej ruszenia; tak a naypierwszy punkt instrukcyi dla i. w. w. imć pp. posłów naszych kładniemy, winne nayiaśnieszemu panu za wszystkie tak szczęśliwe na nas spływające owoce dziękczynienia, uniżonności y uszanowania wzajemnie, od nas poddanego ludu iego powinney wierności, gorliwości y posług oświadczenie y ofiarowanie. A że tenże nayiaśniejszy pan nieustaiąc w biegu pieczęlowania swego y życzliwych chęci ku dobru teyże oyczyzny, złożywszy seym następujący ordynaryiny tak przez cirkularne uniwersały swoje, iako też w szczególnych listach, do pierwszych obywatelów województwa rozpisanych, a niemniej przez żywy głos posła swojego, do

zjazdu naszego seymikowego użytego, y podane przez onego na piśmie do instrukcyi poselskiey,— propozycyi, zbawienne swoje odkrywa y przekłada zamysły, oraz do skutecznych y przezornych ku dobru publicznemu zmierzających obrad zagrzewa y prowadzi: zaczym do dalszych instrukcyi naszej w ten sposób przystępujemy punktów.

Ponieważ w subseliach ziemskich grodzkich regista ordynaryine mnóstwem aktoratów są napełnione, a przeto iniuritati, mianowicie w sprawach expulsionum, exemptionum, inscriptionum, contraventionum, dekretem oczewistym de recenti wynikłych, cadente registro ordinario, spraw takowych doczekać się nie mogą: zaczym, dogadzając celeriori cursui, i. w. ichmość pp. posłowie nasi domówią się, ażeby registr osobliwy praenominatarum causarum, idque expulsionum, exemptionum, inscriptionum et contraventionum dekretem oczewistym, tymże subselliom ziemskim grodzkim był pozwolony, do którego registru inne sprawy wpisywane być nie mają sub poenis legum. Registr zaś pomieniony na każdej kadencyi sądów ma być przewołany. Także insistent i. ww. ichmość pp. posłowie nasi, aby punkt o exempciach sub titulo: dyllacie, w konstytucyi tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego iaśniey był ułożony, sine gravamine dziedziców.

Urządzenie gospodarstwa kraiowego jest potrzebne y wielce mogące być użyteczne państwu, iako to wprowadzenie manufaktur, rozkrzewienie handlów, uprzątnienie rzek portowych, iako to w województwie naszym rzeki Muchawca, tudzież złączenie oney z rzeką Piną: przeto naradzać się będą i. ww. ichmość pp. posłowie nasi o sposobach skutecznych, aby takowe urządzenie gospodarskie mogło effectuari, hoc praecustodito; ażeby sub titulo generico urządzenia kraiowego gospodarstwa poddaństwo szlacheckie,



żadnymi partykularnościami y osobliwościami *de novo emergentibus* nadich dawne obowiązki y powinności panom swoim, nie było implikowane y opisane.

Zebranie praw, które lub są pośledniejszymi prawami zniesione lub in melius rzeczy-pospolitey powtórzone, ieżeliby na tym seymie effectuari nie mogło, insistent i. ww. ichmość pp. posłowie, aby w czas następujący do tego zebrania praw tak z senatu, iako też *ex ordine equestri* deputaci naznaczeni byli.

O uregulowaniu interessu między xiążęciem Kurlandskim a szlachtą Kurlandską wspólnie z innemi województwami, ciż i. ww. ichmość pp. posłowie naradzać się będą z ucaleniem prerogatyw et dominii rzeczy-pospolitey *pactorumque subiectionis et formulae regiminis*.

Gdy i. k. mości, pana naszego miłościwego, tron y panowanie iest zupełnie y mocno ugruntowane, zdaie się województwu naszemu mniej potrzebne dalsze trwanie w związku konfederacyi, o *exwinkulacji* której spólnie z drugimi województwami y powiatami i. ww. ichmość pp. posłowie nasi po podniesieniu nowey laski consulent; akta zaś konfederacyi aby approbowane były domówia się.

Spoila nierozdzielnie dwa narody, polski y litewski, nastąpiona unia; cokolwiek tedy przez tę unię iest dla prowincyi w. x. Lit. obwarowano, aby to bez żadnego naruszenia miało wieczne trwanie,—i. ww. ichmość pp. posłów naszych attencyi polecamy.

Ponieważ z doświadczenia pokazuje się, że sessye na seymach po dwa razy na dzień odbywane, to-iest, ranne y wieczorne, a osobliwie poobiednie nie były regularnie zasiadane: przeto polecamy to i. ww. ichmość pp. posłów naszych staraniu, żeby raczey jedna sessyia na dzień była ustanowiona, trwać mająca od dziewiątej godziny do drugiej lub trzeciej

po południu; tego także ichm. pp. posłowie dopraszać się będą, żeby projekta na seymie imć panu marszałkowi podawane, nie prędzey były decydowane, aż wprzód przez trzy dni każdego dnia po razu będą w izbie obrad publicznych czytane y roztrząsane, a tak decydowane y podpisane przez marszałka y deputatów, zaraz gdy to być może do druku podawane były.

Po expediowanych zaś materiach kommissyi skarbowey y woyskowej, tudzież po prawie sprawiedliwości, aby dla dopełnienia *plenae libertatis sentiendi* ichmć pp. posłowie do swoiey izby powrócili y tam konsultacye swoje odprawowali, insistent ichmość pp. posłowie.

Traktaty z Rossyą in annis tysiąc sześćset ośmdziesiąt szóstym et tysiąc siedmsetnym czwartym ubezpieczyły dla rzeczy-pospolitey sąsiedzką tego państwa przyiaźń, że iednak ostatnim traktatem tysiąc siedmsetnego czwartego było dla rzeczy-pospolitey ubezpieczone wrócenie nam Inflant, od Szwedów zawoiowanych, y pod tą kondycyą za requirowaniem samegoż Piotra pierwszego, oba zwyż wyrażone traktaty rzecz-pospolita przez konstytucyą anno tysiąc siedmsetnego dziesiątego ratyfikowała et in volumen legum wpisać kazała, żeby wspólny y równy mieć miały effect: więc instabunt ichmć pp. posłowie, żeby obowiązek ostatniego traktatu nie był powinien y bez skutku, aby przynajmniej żeby iaka za Inflanty była od Rossyi dla rzeczy-pospolitey kompensacya. Tylekrotne przez wspaniałość nayiaśnieyszey Imperatorowey Rosyiskiey mieliśmy upewnienia, że na uznanie y nadgrodenia szkod przez woyska Rosyiskie, do Szląska na ten czas idące, kommissia determinowana będzie reasumowano: więc dopraszać się mają ichmość pp. posłowie o tę kommissiā, iako też o nadgrode szkod, recentius przez te woyska poczynionych, tudzież o zupełną



z kraiu naszego tychże woysk dotąd tu cum gravamine będących ewakuacya.

W ustawach seymów konwokacyinego y koronacyinego zaszczerpione ku pożytkowi rzeczy-pospolitey urządzenia w postanowionych kommissyach skarbowych, y woyskowych z skutków swoich pożyteczne, aby utwierdzone były y kommissarze do nich przez elekcyą podług dyspozycyi seymu convocationis substituantur, domówią się imć pp. posłowie, cokolwiek zaś do urządzenia tychże jurizdykeyi potrzebnym będzie się zdało postanowia.

Zysk powszechny z ustanowienia dobrej kraiowej monety naylepiey ukazuje się przez porównanie tey straty, którą naród poniósł, z okazji zageszczenia złey monety zagranicznej, którey nikczemność była przyczyną do redukcji tychże monet żarłocznym uszczerbkiem obywatelów; gdy zaś i. k. mość, pan nasz miłościwy, to źródło bogactw kraiowych przez bicie dobrej monety otworzyć raczył, oświadczyć ichmć pp. posłowie powinny nayiaśnieyszemu panu wdzięczność, gdyby zaś moneta nowa kraiowa srebrna, miedziana y czerwone złoto w przyzwoitej wnętrzney dobroci, podług ustawy terazniejszey kommissyi skarbowey koronnej y litewskiej, nieustannie z mennicy wychodziła, aby to czułem dozorowi kommissyi skarbowey oboygu narodów zalecono było, domówią się. Wezmą oraz mensuras, aby w państwach sąsiedzkich moneta przez komunikacyą handlów do nas wpływająca w sprawiedliwej ważności y szacunku podług traktatów bitą była.

Pieczołowitość i. k. mści o uspokojenie granic państwa y na ten koniec wyznaczone do woiewódtw pogranicznych rewizie są materie pokornego podziękowania i. k. mości, panu naszemu miłosciwemu, które imć pp. posłowie złożą, oraz dopraszać się będą, aby przez to

uspokojenie całość granic rzeczy-pospolitey żadnego nie ponosiła uszczerbku.

Podniesione w kraiu pretia rerum iawnno ukazują potrzebę powiększyć płacę woysku komputowemu, na to obmyślenie sposobów committit na naradzeniu się imć pp. posłów z innemi posłami woiewódtw y powiatów; do tego podwyższenia płacy służyć może summa konstytucyą tysiąc siedmset siedmnastego na largicyą woysku naznaczona.

Gdy potrzeby kraiowe, ubezpieczenie granic, miast sądowych praesidiis osadzenie, potrzebuia uwiększenia liczby woyska, obmyślenie na to sposobów zostawie się naradzeniu imć pp. posłów naszych z drugimi imć pp. posłami, z tym iak naymocniejszym warunkiem, aby te sposoby nie rozciągały się do ustanowienia nowych podatków na dobra ziemskie, do stanowienia których imć pp. posłom adimimus potestatem. O zniesienie podatku podymnego z dóbr ziemskich insistent imć pp. posłowie, ile że ten podatek zastąpić może z starostw kwartą lub pół ustanowioną, lub drugą ustanowić się mogącą; gdy zaś podymne zniesionem będzie, na to mieysce woiewódtwa, prezydyą sądom swoim obmyślą.

W nagłej rzeczy-pospolitey potrzebie na zapłatę woysku prowincya w. x. Lit. czopowe szeleżne in certo quanto destynowała; że zaś czopowe w prowincyach koronnych ad usus proprios woiewódtw jest zachowanym: przeto o porównanie w tym rodzaju podatkowania, domówią się imć pp. posłowie, aby wszystkie prowincye ten podatek pro commodo sui miały, albo do skarbu rzeczy-pospolitey równie wносиły. Gdy zaś ten podatek czopowego na zapłatę woysku destynowanym będzie, aby taryffa sprawiedliwa ułożona była, wezmą przed się szrodki imć pp. posłowie hoc praecauto, aby ten podatek nie rozciągał się tyl-



ko do miast y prowincyi w karcz-  
mach.

Ponieważ skarb litewski czuie się być obciążonym płaceniem dwóm pułkom tatarskim, Bielaka y Koryckiego, przybyłym nad komput woyska: więc domówią się imć pp. posłowie, aby ieden pułk z skarbu koronnego, drugi z skarbu litewskiego odbierał płacę. Fundacyą imć xx. piarów Lubieszewskich, użytecznych kraiovi przez edukacyą młodzi, polecamy staraniu imć pp. posłom, aby approbowana była.

Ponieważ ichmć xięża Bazylianie w Kobryniu, między rzekami dwoma położeni y wylewom tychże rzek podlegli, na tym mieyscu subsistere nie mogą: więc instabunt ichmć pp. posłowie, aby plac do zabudowania kościoła y klasztoru w tymże mieście Kobryniu wygodny y sposobny był wyznaczony. Fundusz ichmć xx. Bazylianów w Nowosiólkach, o który iako z sukcesorami praeiudicium sobie mieniacemi trwa u sądu proces, aby approbowanym nie był, iako y inne wszystkie przeciwko prawu poczynione fundacye, invigilabunt imć pp. posłowie.

Pretensye i. o. xięcia imć Jabłonowskiego — woiewody Poznańskiego, iako też sukcesorów i. w. Hrehorego Ogińskiego — hetmana wielkiego w. x. Lit., do skarbu rzeczy-pospolitey regulowane, aby sprawiedliwy wzgląd miały, instabunt imć pp. posłowie nasi.

Czyn wspaniałego umysłu i. k. mości o założeniu szkoły kadetów pod pilnym a miłym narodowi dozorem i. o. xięcia imci generała ziem podolskich, gdzie obywatela pożytecznie formować się mogą, ściągą wyrażenie powinney od narodu wdzięczności y na utrzymanie tego pożytecznego funduszu naradzać będą sposoby ichmć pp. posłowie nasi.

Zasługi ś. p. wielm. Zygmunta Chrzanowskiego — podkomorzego Brzeskiego,

przez odprawione pokilkakrotne z azardem substancyi do Moskwy legacie, ad mentem recessu konstytucyi tysiąc siedmset dwudziestego szóstego, aby sukcesorom tegoż były bonifikowane ze skarbu w. x. Lit., instabunt imć pp. posłowie.

Imć pan Jan Rayski — stolnik Chełmski, meritissimus woiewództwa naszego patriota, kiedy tam longo temporis intervallo za reskryptem ś. p. nayiaśnieyszego Augusta wtórego summy sobie należące, in quantitate, dwadzieścia dwa tysiące czterysta sześćdziesiąt dziewięć tynfów iustissime qua liquidum debitum exposcens, dotąd tak kapitału iako y prowizyi odebrać od komory nie mógł: przeto instabunt ichmć pp. posłowie do stanów rzeczy-pospolitey, aby ta pretensya umieszczona być mogła na pałacu Saskim, y aby oney exekucya cum provisione nastąpiła.

Ordynacya Ostrogska w rozrządzeniu swoim nie rezolwawona, aby ad jus naturalis successionis wrócona była, instabunt imć pp. posłowie.

Religia ś. katolicka, która nas bezbronnych w znacznym błogosławieństwie Bozkim y w nienaruszoney wolności utrzymuje, aby w całości wiary św. rzymskiej y praw oney opisanych zostawała, ante omnia utrzymywać będą imć pp. posłowie nasi.

Ihmć pp. dyssydenci w prowincyach naszych, polskiej y litewskiej, będący, tylko ad mentem konstytucyi tysiąc siedmset siedmnastego, tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego y tysiąc siedmset trzydziestego szóstego, przy swoich praerogatywach mają być zachowani, nowych onym praw y zborów fundować w miastach y wsiach nie dozwalając, ani też publicznego exercitium nabożeństwa nie dopuszczając, insistent ichmć pp. posłowie.

Privata desideria obywatelów prześwieznego w. x. Lit. naszego, które in



scriptis są dane ichmć pp. posłom, ciż imć pp. posłowie nayiaśnieyszemu panu wyremonstruią y ich krzywdy przełożą, oraz rezolucyi łaskawey na też krzywdy od nayiaśnieyszego maiestatu dopraszać się będą. Sukcessorowie ś. p. i. w. Siedlnickiego — podskarbiego w. koronnego, niosą suplicem libellum do stanu rzeczypospolitey o klemencyą y kompassią in ordine liquidacyi z nimi, za którymi imć pp. posłowie nasi na seymie przy mówić się raczą.

Caetera activitati et dexteritati i. ww. ichmć pp. posłów ad puncta w. instrukcyi expraessa poruczamy praecavendo, iż w materiach status przeciwko prawom kardynalnym y ustawom rzeczypospolitey, iako też w tych, które do wiadomości województw nie przyszły y assensu onych rezelwowane nie są, mocy stanowienia imć pp. posłowie nasi mieć nie będą.

Insuper recomendant i. ww. ichmć pp. posłom naszym, ażeby reassumendo dawne konstytucie o zbiegłych poddanych domówić się raczyli, aby ten, u którego by się znajdował zbiegły poddany, ad requisitionem primam inquantum by wydać nie chciał, takowy wszystkie szkody hoc motivo wynikające zapłacił y nadgrodził dziedziców, tudzież instabunt i. ww. ichmć pp. posłowie, aby commercium soli zamorskiej Gdańskiej było wolne w województwie Brzeskim, gdy z soli suchedniowey nie bierze.

Ponieważ województwo nasze vigore konstytucyi convocationis tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego pocztę opłaca, pieniądze zaś z czopowego szeleżnego idque złotych tysiąc ośmset na opłacenie teyże pocztę z województwa naszego były destynowane: zaczym takowe tysiąc ośmset złotych, iako nad komput trzydziestu tysięcy złotych będące, aby do dyspozycyi województwa należały y

przywrócone były, domówią się imć pp. posłowie.

U tey instrukcyi podpisy i. ww. imć pp. dygnitarzów, urzędników y obywatelów województwa Brzeskiego temi słowy; Józef Sosnowski—pisarz powiatowy w. x. Lit., marszałek konfederacyi y starosta województwa Brzeskiego, Alexander Buchowiecki—podkomorzy województwa Brzeskiego, assesor, Felician Józef Weraszczaka — chorąży y assesor województwa Brzeskiego, Xawery Hornowski — sędzia ziemski województwa Brzeskiego y assesor, Ludwik Suzin — stolnik województwa Brzeskiego, Zenon Wisłouch—podstoli województwa Brzeskiego, assesor, Paweł Buchowiecki—pisarz ziemski Brzeski y assesor mp., Paweł z Woroney Czyż—sędzia grodzki, podczaszy województwa Brzeskiego, assesor mp., Ignacy Oziembłowski s. b., Antoni Ratolf Zadarnowski—marszałek województwa Brzeskiego, chorąży Petyhorski, Józef Duleba—horodniczy województwa Brzeskiego, Antoni Henryk Laskowski—komornik ziemski województwa Brzeskiego, assesor mp., Antoni Buchowiecki—komornik województwa Brzeskiego, Józef Matusiewicz—półkownik i. k. mości, Ignacy Sierakowski, Ignacy Paszkowski — rotmistrz województwa Brzeskiego, Władysław Dunin Mieczynski s. z., Hiacynt Zbirowski Kościa—g. ad. b. p. w. x. Lit., Bernard Buchowiecki—g. ad. b. p. w. x. Lit., Ioachim Laskowski—chorąży i. k. mości, b. p. w. x. Lit., Józef Grzegorz Bęklewski—rotmistrz województwa Brzeskiego, Stanisław Niepokoyczycki, Jan Włodek—r. g. województwa Brzeskiego, Ignacy Hruszewski — r. z. województwa Brzeskiego, Antoni Korowiecki—sędzia mp., Józef Kraiewski—komornik województwa Brzeskiego, Adam kniaź Szuiski—starosta Zapolski, Ignacy Boreysza—starosta Lewkowicki, Wojciech Turski, Stani-



sław Żardecki, Franciszek Kostka Junosza Zawadzki, Wincenty Hurynowicz, Tokarzewski, Tomasz Suchodolski, Michał Bagieński—i. z. p., Franciszek Janiszewski, Michał Boreysza mp., Zygmunt Karczyc, Andrzej Worotynicki—w. cześnik, Franciszek Michał Jankowski mp. Która to takowa instrukcja, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podana, iest do xiąg grodzkich województwa Brzeskiego przyięta y wpisana.

1766 r.

Изъ книги за 1766—1771 годы, стр. 533.

413. Пункты въ дополненіе къ предыдущей инструкціи посламъ, отправляемымъ на сеймъ.

Прибавленіе въ предыдущей инструкціи, за-  
ключаетъ въ себѣ слѣдующіе пункты:

1) Послы обязываются ходатайствовать предъ  
королемъ: о возвращеніи обывателямъ захвачен-  
ныхъ земель, луговъ и бортей въ Бѣловѣжской  
пушѣ, которые до уніи были во владѣніи  
шляхты.

2) О возвращеніи разнымъ лицамъ деревь  
изъ Бѣловѣжской пушѣ, оплаченныхъ при коро-  
лѣ Августѣ III и не выданныхъ имъ по при-  
надлежности.

3) Просить о внушеніи ловчему этой пушѣ  
Вольскому болѣе приличнаго обхожденія со  
шляхтой.

4) Просить также о разрѣшеніи воеводству  
пользоваться казеннымъ лѣсомъ на дрова и по-  
стройки.

5) Настаивать, чтобы диспозиторамъ столо-  
выхъ королевскихъ имѣній было воспрещено,  
подъ предлогомъ емфитевтическаго права, взи-  
мать незаконныя пошлыны со всѣхъ вообще  
товаровъ, привозимыхъ въ мѣстечки и города.

Roku tysiąc sedmset sześćdziesiąt szó-  
stego, miesiąca Augusta dwudziestego szó-  
stego dnia.

Na urządzie i. k. mści grodzkim y przed  
aktami storościńskimi województwa Brze-  
skiego, comparens personaliter i. p. Da-  
niel Laskowski, punkta desideriorum i. pp.  
obywatelów województwa Brzeskiego i ww.  
i. pp. posłom do remonstrowania nayia-  
śnieyszemu królowi iego mości, panu na-  
szemu miłościwemu, przy instrukcyi dane  
ad acta podał, które, w xięgi wpisując  
słowo do słowa, tak się w sobie mają:

Punkta desideriorum ichmo-  
ściów panów obywatelów woie-  
wództwa Brzeskiego, iaśnie wiel-  
możnym ichmościom panom po-  
słom przy instrukcii dane do re-

monstrowania nayiaśnieyszemu  
panu naszemu miłościwemu.

Primo. Różnym kompatriotóm na-  
szym nad rzeką Lsną y na innych miey-  
scach, z puszcami y dobrami i. k. mości  
pana naszego miłościwego graniczącym,  
pozabierano gwałtownie puszcze, barcie  
y łąki w uchodach puszczy Białowiez-  
skiéy, za przywilejami ante unionem w  
possesyi szlacheckiéy będące, w takowéy  
okoliczności i. ww. posłowie nasi mają  
adire maiestatem y suplikować, ażeby o-  
bywatele województwa Brzeskiego przy  
swoich dawnych przywilejach et circa pos-  
sessiones et usus wchodów swoich zоста-  
wali.

Secundo. Drzewa opravne, ieszcze  
sub regimine nayiaśnieyszego Augusta



trzeciego zapłacone, różnym obywatelom województwa Brzeskiego w puszczy Białowiezkiej pozabierano; w takowym pokrzywdzeniu iasnie wielmożni i. panowie posłowie suplikować mają maiestat i. k. mści, ażeby swoją satysfakcją w odebraniu drzewa otrzymać mogli.

Tertio. Tych wszystkich wiolencyi y wielorakiey uciążliwości iest instrumen-tem pan Wolski, łowczy puszczy i. k. mści, który aby przez zwierszchność administracyi do lepszego obchodzenia się był upomnionym, suplikować będą iasnie wielmożni imci panowie posłowie.

Quarto. Województwo Brzeskie, w zapolach położone, ani na budowisko, ani na opał drzewa niema, dotąd za ułożoną taxą swoje potrzeby z puszczy i. k. mści miało; teraz, z dyspozycyi iasnie wielmożnego imci pana podskarbiego nadwornego wielkiego xięstwa Litewskiego, puszcze są zamknięte, taxa nadzwyczaj droga ustanowiona, tak iż obywatele ani drew na opał, ani drzewa do budowli mieć nie mogą. Te primae necessitatis potrzeby zabronione nieznośną uciążliwość obywatelom przynoszą: przeto suplikować będą iasnie wielmożni posłowie i. k. mści, aby raczył uczynić zalecenie, gdyby opał et necessaria, bez których mieszkancy obeyść się nie mogą, za taxą sprawiedliwą, bez uciążenia obywatelów było wolne, tak iak za nayiasnieyszych praedecessorów i. k. mści było.

Że po miastach y miasteczkach dóbr stołowych i. k. mści, pana naszego miłościwego, ichmość panowie dyspozytoro-

wie bez żadnego prawa wynayduią sobie iakowe wyderkafy, prócz cła generalnego konstytucją novellae legis w. x. Lit. oznaczonego od soli, wołów y różnych żywności na targi, nie tylko przez żydów, chłopów królewskich y ziemskich, ale etiam yprzez szlachtę sprowadzanych, z wielkim od kaźdey rzeczy zdzierstwem; dokładnemu staraniu iasnie wielmożnych ichmość panów posłów, ażeby odtąd takowe inkonweniencie nie były, prześwietne województwo rekomenduie.

U tych punktów desideriorum podpisy rak iasnie wielmożnych imci pp. dygnitarzów y urzędników tymi słowy: Józef Sosnowski—pisarz polny w. x. Lit., marszałek konfed. y starosta województwa Brześciańskiego, Alexander Buchowiecki—podkomorzy województwa Brzeskiego y assesor mp., Felician J. Wereszczaka—chorąży województwa Brzeskiego mp., Xawery Hornowski—sędzia ziemski województwa Brzeskiego, Paweł Buchowiecki—pisarz ziemski Brzeski y assesor, Ludwik Suzin—stolnik województwa Brzeskiego mp., Zenon Wisłouch—podstoli województwa Brzeskiego, Paweł z Woroney Czyż—sędzia grodzki y podczaszy województwa Brzeskiego mp., Józef Duleba—horodniczy województwa Brzeskiego, Antoni Ratolt Zadarnowski—mieczny województwa Brzeskiego, Antoni Buchowiecki—koniuszy województwa Brzeskiego. Które to punkta desideriorum, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podane, są do xiąg grodzkich województwa Brzeskiego przyjęte.



1773 г.

Изъ книги за 1772—1774 годъ, стр. 1241.

414. Универсалъ генеральной конфедерации Короны польской и вел. кн. Литовскаго въ которомъ отвергается образъ дѣйствій Варской конфедерации.

Маршалки генеральной Варшавской конфедерации обоихъ народовъ, полагая, что причиною слабости и неминуемаго распада Польши были какъ упадокъ и сокращеніе войска, такъ и дѣйствія Варской конфедерации, образовавшейся вслѣдствіе потрясъ и происковъ враговъ рѣчи-посполитой, сямъ универсаломъ увѣдомляютъ всѣхъ вообще обывателей, что они назначили 12-ти-дневный срокъ для принятія участія въ ихъ конфедерации лицамъ, находящимся за границей и 6-ти-недѣльный—лицамъ, проживающимъ внутри государства, съ тѣмъ, что въ случаѣ неявки ихъ, или неувѣдомленія, всѣ они какъ враги отечества, будутъ лишены должностей, имѣній, чести и будутъ изгнаны изъ отечества.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzeciego miesiąca Julii dziewiętnastego dnia.

Uniwersał generalney konfederacyi obóyga narodów, do województwa Brzeskiego przysłany, podługъ заlecenia іасніе оśweconego хієcia імci Michała Radziwiła—miecznika marszałка generalney konfederacyi w. x. Lit. w akta grodzkie województwa Brzeskiego wprowadza się, w te słowa pisany:

My marszałkowіе generalney konfederacyi oboyga narodów, przybranemi y przysięgłemi konsyliarzami związkiem nierozerwanej iedności spoieni, wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, do wiadomości podaiemy. Niech każdy, kto tylko znał postać kwitnacej rzeczy-pospolitey, kto іey wzrostu y chwały z mocy, bogactw y konsyderacyi własną zasiągnął pamięcią, lub w niepodchleбныхъ wyśledził pismach żywą y nieparcyalną zastanowi się uwagą, a przyzna zaiste, iż stan dzisieyszy, okropny kształt rzeczy wyrażający, z stanem przed lat kilkunastą upłynionym, żadnym wyrazem porównany byдз nie może: ostatnie bowiem podniesienie broni nayistotniejszą było przyczyną upadku tey

такъ wielkiey y sławney rzeczy-pospolitey naszej, które po utracie sposobności odparcia cudzoziemskiey, a nas przemagaіacey mocy po wyniszczonych siłach w oreźnym żołnierzu, po wycięczeniu dochodów publicznych, po straconey nadziei pozyskania iakiey kolwiek obrony determinować nakoniec będzie rzecz-pospolita, iż kraie wiekami przez nią dzierżane pod podział przemagaіacych siłami potęgi podobno poddać będzie musiała. Niech sądzi ten, który nayskrytsze serce y myśli ludzkich przenika skrytości; niech sądzi cały naród, w oczach którego wszystkie nasze stawiamy czynności; niech sądzi Europa cała, kto tych powszechnych nieszczęśliwości, ucisków, gwałtów, bezprawiów, nakoniec obawianych rozdziałów y rozerwania korony winnym w oczach całego zostaje świata: zapewno nie terazniejsza konfederacya w prawnym spoiona y zostaiąca związku, która podług doswiadczań oyczystych, wzięwszy środki do ratowania iuż zgubionej prawie całej oyczyzny, z ostatniey onę wyrwać usiłuie przepaści, do której іа smutne zbliżyły nieprawego spisu y zbroynych ludzi intrygi, nienawiści y prywatne ułożenia. Te to podniety, stawszy się sprężynami



machiną, Barskiego spisku utrzymujące-  
mi, dały niesforemu y do słuchania nie-  
przywykłemu ludowi broń w ręce, któ-  
ra na wydarcie bogactw, majątków, oba-  
lenie sprawiedliwości, a nawet życia sa-  
mego obywatelów zażyta była y moc  
swoię bezprawną, bardziey nad swemi,  
niżeli nad temi, których za nieprzyaciół  
liczyła, rozpostarła; ten to nieszczęśliwy  
spisek zrumieniwszy wprzód różne części  
kraiu krwią braci y obywatelów swoich,  
na ofiarę przemagającej mocy wystawio-  
nych, niesłychanym postępkiem swoim,  
okropne ogłosił bezkrólewie, a tym sa-  
mym okazał cel prywatnych myśli y  
zamierzenia czynności, iż nie dobro pu-  
bliczne, ale ambicja rządu uroczyście o-  
branego króla y pana znosić nie chcąc,  
było prawidłem iego. Nie wspominamy  
szkaradnego królobóystwa, do popełnie-  
nia którego publikowane dało okazję bez-  
królewie y gdyby królującego nad król-  
mi wszechmocna nie wstrzymała ręka,  
zapewne od wyrodków narodu iaszczur-  
czą iadowitością uskutecznione by było.  
Te powody y poprzednicze dzieła Barskie-  
go spisku, coż miały lepszego sciągnąć  
za sobą, ieżeli nie wygubienie obywate-  
lów, zruinowanie miast, zniszczenie bo-  
gactw, rozlanie krwi braterskiej, obale-  
nie prerogatyw narodowych, a nakoniec  
oderwanie y dyzmembracją kraiu, iako  
bezsilnym y wszelkiej obrony pozbawio-  
nym? Tak więc szkodliwy spisek gdy do-  
tąd w swojej zostając zaciętości, istot-  
nie y prawnie złączonemu narodowi  
przez skargi y zażalenia tak dawniey, ia-  
ko też teraz pod dniem dziesiątym Kwiet-  
nia uczynione nieprawnie y nieprzyzwoi-  
cie drogę zawierać stara się y za gra-  
nicą przyduszony, dotlewaiące wypusz-  
czać waży się iskiereki, a niemi nieiako  
troskliwy podpalać naród usiłuje: więc  
generalna konfederacja korona y w. x.  
Lit. uchylwszy wszelkie dzieła spisku  
Barskiego y iego nieprawnych marszał-

ków, konsyliarzów, y iakimkolwiek imie-  
niem wymyślnych, cywilnych y woysko-  
wych urzędników mieć chce, ażeby  
wszyscy iakiey kolwiek kondycyi y sta-  
nu, w spisku Barskim zostaiący, w cza-  
sie niedziel dwunastu od daty ninieysze-  
go uniwersału rachować się mianym,  
recessa urozyste (podług kopii do tego  
uniwersału przyłączoney) czynili, a uczy-  
nione do kancelaryi generalney konfede-  
racyi, w Warszawie będącey, odsyłałi,  
który to czas niedziel dwunastu dla osób  
za granicą będących służyć ma; co się  
zaś tycze osób w kraiu zostaiących, ci  
w sześć niedziel od daty ninieyszego uni-  
wersału zadosyć onemu uczynić powin-  
ni. Gdyby zaś ninieyszemu rozkazowi ge-  
neralney konfederacyi zadosyć uczynić  
nie mieli y tym wyrokom sprzeciwili się;  
tedy onych po upłynionym czasie, w te-  
raznieyszym uniwersale zamierzonym, za  
nieprzyaciół oyczyzny ogłosiemy, urzę-  
dy ich za wakujące podamy, dobra tan-  
quam post perduelles et hostes patriae  
ad fiscum deklarować będziemy, osoby  
pro exulibus ogłosiemy. Który to uni-  
wersał, ażeby wszystkich iak nayprędzey  
doszedł wiadomości, do wszystkich gro-  
dów, w koronie y Litwie będących, sposo-  
bem oblaty podać y onego z ambon pu-  
blikować deklaruiemy. Dan w Warsza-  
wie dnia dwunastego miesiąca Czerwca  
roku pańskiego tysiąc siedmset siedm-  
dziesiąt trzeciego.

U tego uniwersału przy wyciśnionej  
na czerwoney massie pieczęci, podpisy  
i. w. i i. o. marszałków generalney kon-  
federacyi korony Polskiej w. x. Lit.,  
tudzież w. i. p. sekretarza konfederacyi  
koronney y seymowego drukarskim pis-  
mem wyrażaią się w te słowa: Adam  
Łodzia Poniński—marszałek konfederacyi  
generalney koronney y seymowej, kuch-  
mistr koronny mp., Michał Radziwiłł—  
miecznik, marszałek konfederacyi general-  
ney w. x. Lit. mp., Florian Janusza Drew



nowski—cześnik ziemi Łomżyńskiej, generalney konfederacyi koronney y seymowy sekretarz. Który to uniwersał podług zalecenia wyż wyrażonego w xięgi grodzkie województwa Brzeskiego spraw wieczystych iest wpisany.

1775 г.

Изъ книги за 1775—1776 годы, стр. 505.

415. Универсалъ ликвидационной комиссії, установленной сеймовой конституціей для погашенія долговъ рѣчи-посполитой

Коммиссія, назначенная рѣчью-посполитой для ликвидации государственныхъ долговъ, постановила раздѣлить ихъ на двѣ категоріи:

Къ п е р в о й отнести: 1) 7,000,000 злотыхъ, назначенныхъ королю государственными сословіями на настоящемъ сеймѣ; 2) 1,500,000 на удовлетвореніе войска и обывателей, понесшихъ

отъ него обиды; 3) жалованье департаментское за 1768 г.; долги эти должны быть уплачены безотлагательно и непременно.

Ко в т о р о й—все частные долги, которые коммиссія подвергнетъ предварительному своему разсмотрѣнію и потомъ уже предложитъ на утвержденіе будущаго сейма.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca Julii dwudziestego czwartego dnia.

Do urzędu i. k. mości grodzkiego województwa Brzeskiego Litewskiego y akt tegoż grodu przysłany uniwersał od kommissyi, likwidującej długi rzeczy-pospolitey, konstytucyą seymową wyznaczoney podług injunkcyi, w nim znaydującej się do xiąg tegoż grodu województwa Brzeskiego Lit. od słowa do słowa wprowadza się, którego tenor sequitur estque talis:

Kommissya likwidująca długi rzeczy-pospolitey, gdy seym świeżo zakonczony przyzwoite podał środki uspokojenia zadawnionej obywatelów troskliwości—winną każdemu własność dostatecznie nagrodzić sposoby obmyślił, fundusz umarzający długi rzeczy-pospolitey niezawodny uczynił z naypotrzebniejszych expens pewne dochody na zaspokojenie tak dawnych y licznych pretensyi odłączyła, a dla dokładnego poznania słuszności y wielości tyczące długow rzeczy-pospolitey

ustanowił prawo w następującej osnowie.

Actum in curia regia Varsaviensi, feria quinta magna Coenae Domini, videlicet die decima tertia mensis Aprilis, anno millesimo septingentesimo septuagesimo quinto. Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Varsoviensia personaliter veniens magnificus Florianus Junósza Drewnowski, pocillator Łomzensis, confederationis generalis et comitiorum extraordinariorum regni secretarius, eidem officio et actis eius sancitam commissionem infra scriptam obtulit et ad ingrossandum in acta praesentia porrexit tenoris talis:

Kommissya do likwidacyi długów rzeczy-pospolitey dla rozeznania y zaspokojenia długów rzeczy-pospolitey. Wszystkie dawnieysze quorumvis actum likwidacye uchwalając, kommissyą z senatu et ex ministerio z osób sześciu, z stanu rycerskiego po iedney osobie z każdego województwa składać się forma iudicialia et pluralitate secretorum votorum de-



cydować mającą do ieneralney likwidacyi wszystkich rzeczy-pospolitey długów y pretensyi, do skarbu oboygą narodów reguluiących się ustanawianym, wszelkich wywodów, dowodów y odwodów iey urzędowi potrzebnych, nakazania władzę nadaemy y do wykonania przez tę kommissyą ninieyszego prawa, z senatu: i. wielm. Jerzego Mniszka — kasztelana Krakowskiego, wielmożnych Wacława Rzewuskiego, Krakowskiego, Ludwika Dombskiego Brzeskiego, Kuiawskiego, Józefa Podolskiego Płockiego, Józefa xięcia Radziwiła Mińskiego wojewodów, Józefa Tyszkiewicza — kasztelana Mscisławskiego; z stanu zaś rycerskiego: z Korony — urodzonych z województwa Krakowskiego Rychtera — szambelana i. k. mości, z województwa Poznańskiego Lubę — starostę Sławiszyńskiego, z województwa Sędzińskiego Krasnowskiego — podstolego Opoczyńskiego, z województwa Kaliskiego Miaskowskiego — starostę Gnieźnieńskiego, z województwa Sieradzkiego Mostowskiego — cześnika Piotrkowskiego, z ziemi Wieluńskiej Sucheckiego — stolnika Sierackiego, z województwa Łęczyckiego Saryusza Gomolińskiego — instygatora koronnego, z województwa Korzeckiego Kuiawskiego Chełmickiego — podczaszego Rypińskiego, z województwa Kiiowskiego Kwaśniewskiego — starostę Wierzchowickiego, z województwa Inowrocławskiego Łuszczewskiego — sędziego ziemskiego Szukłaczewskiego, z województwa Ruskiego Szydłowskiego — szambelana i. k. mości, z województwa Wołyńskiego Józefa Drzewieckiego — szambelana i. k. mości, z województwa Podolskiego Alexandrowicza, z województwa Lubelskiego Jakuba Radziewicza — podsędką Sędzińskiego, z województwa Bełskiego Sadowskiego — starostę Robczyckiego, z województwa Płockiego Bromirskiego — starostę Płockiego, z ziemi Dobrzyńskiej Osmiałowskiego — łowczego Rypińskiego,

z województwa Mazowieckiego Drewnowskiego — podczaszego Łomżyńskiego, z województwa Podlaskiego Czarnockiego — łowczego Drohickiego, województwa Rawskiego Mikorskiego — podkomorzego Gostyńskiego, z województwa Chełmińskiego Małowieskiego — regenta Wyszogrodzkiego, z województwa Malborskiego Czapskiego — podkomorzego Chełmińskiego, z województwa Bracławskiego Zabłockiego — pisarza ziemi Gostyńskiej, z województwa Pomorskiego Gurowskiego — podkomorzego Gnieźnieńskiego, z województwa Inflantskiego Bachńskiego — dworzana i. k. mości, z województwa Czernehowskiego Bogatka — podczaszego Winnickiego, z województwa Gnieźnieńskiego Korytowskiego — podsędką Gnieźnieńskiego; z prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego: urodzonych — z województwa Wileńskiego Alexandra Horaina — woyskiego Wileńskiego, z województwa Trockiego Józefa de Raes — sędziego ziemskiego, z xięstwa Żmudzkiego Dominika Kossakowskiego — stolnika Żmudzkiego, z województwa Smoleńskiego Andrzeja Malczewskiego — podczaszego Smoleńskiego, z województwa Połockiego Józefa Sielickiego — woyskiego Połockiego, z województwa Nowogrodzkiego Chryzostoma Radułtowskiego — starostę Kazimierzowskiego tegoż województwa, z województwa Witepskiego Hurko — podkomorzycą Witepskiego, z województwa Brzeskiego Litewskiego Jacka Paszkowskiego — koniuszego tegoż województwa, z województwa Mscisławskiego Józefa Ciechanowickiego — ienerała adiutanta w woysku w. xięstwa Litewskiego z tegoż województwa, z województwa Mińskiego Samuela Horwat — chorążego hussarskiego w woysku w. x. Lit. z tegoż województwa, — za kommissarzów wyznaczamy. Którzy w grodzie Warszawskim (wykonają) przysięgę in eam rotam: Ja NN przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu w Trócy Świętej ie-



dynemu, iako przy likwidacyi, rozeznaniu y postanowieniu długów y pretenzyi, do rzeczy-pospolitey regulujących się, szczególnie na prawo y sprawiedliwość względ mieć będą; żadnych od kogokolwiek darów directe vel indirecte, teraz lub na potym ofiarowanych, nie przyimę, faworem lub nienawiścią uwodzić się nie będą; sekret dawanych sententii, zdań, zachowam, y ten urząd kommissarski wykonywając ściśle prawa o nim przepisy sprawiedliwie sprawować będą, tak mi Panie Boże dopomóż y niewinna męka Syna iego. Wykonawszy, tu w Warszawie u prezydującego iurydykcia ab actu publicati prawa tego za niedziel sześć, w komplecie naymniey osob pięciu, za fundują ordynacją urzędowi swemu potrzebną, ułożą do likwidacyi wszelkich rzeczy-pospolitey długów y pretensyi, którą, cum rigore szkód skarbow publicznym powrócenia, iak nayscisleyszą y naysprawiedliwszą mieć chcemy w dopilnowaniu się urodzonych instygatorów koronnych y plenipotentów skarbu koronnego przystając ieneralność onych na dwie klasy podzieliły. W pierwszej klasie ma być, — primo: summa siedm milionów złotych polskich nam królowi od stanów rzeczy-pospolitey prawem seymu terazniejszego ofiarowana; secundo: summy milion pięć sto tysięcy in recompensam zaległych summ w woysku na umorzenie zobopólnych pretensyi tak woyska do rzeczy-pospolitey, iako też obywatelów do woyska postanowiona; tertio: pensie cywilne tylko departamentowe ab anno millesimo septingentesimo, sexagesimo octavo zaległe; inne zaś tąż konstytucyą millesimi septingentesimi sexagesimi octavi na różne expensa cywilne naznaczone summy, osobnym rejestrem teraz opisane, uchwalone mieć chcemy, etiam cum subsidio duo milliona pięciu kroć sta tysięcy złotych polskich, wtenczas od stanów rzeczy-pospolitey nam

królowi ofiarowanej, którey na seymie terazniejszym tam pro praeterito quam pro futuro odstepujemy. Kommissya zachowując ściśle y sprawiedliwą zaległych pensyi cywilnych likwidacyą onych wielość postanowiwszy wszystkie te pierwszej klasy summy za niewątpliwe rzeczy-pospolitey długi w równey proporcji rocznie wypłacone być mające deklarować powinna.

W drugiej klassie chcemy mieć umieszczone wszystkie inne, do pierwszej nie wchodzące wszelkiego tytułu y prawa nawet konstytucyami wsparte pretensie, których kompetytorowie in spatio pół roku, od daty reassumpcii kommissyi rachować się mającego, prawa y dokumenta swoje, pod zupełną onych utratą, przed urzędem teyże konstytucyi produkować mają, z których reprodukeyi y innych wszystkich potrzebnych wywodów y dowodów kommissya, non obstantibus legibus, in favorem cuiuscunque latis, takowe pretensie likwidować, wszelkie kompetytorów iura petendi nie decisive, ale demonstrative rozeznawać będzie. A tak wylikwidowane, rozeznane y rzetelnie opisane, drugiej klasy pretensie do decyzii seymu przyszłego ordynaryinego pluralitate zdań odeszłe. A w nadgrode tej pracy kommissye skarbowe rzeczy-pospolitey obojga narodów od wszystkich summ pierwszej klasy, przy wypłaceniu onych, grosz sześćdziesiąty odciągać y ten kommissarzom likwidującym, exclusis a iurisdictione absentibus, wypłacać będą. A że długi rzeczy-pospolitey teraz do rozeznania y postanowienia likwidacyi przychodzą, więc przez względ na powszechność różnemi klęskami ucieszoną, wszelkie od długów rzeczy-pospolitey prowizye, choćby onych kto żądać miał, prawo lege praesenti generalnie abrogujemy. Antoni Ostrowski b. k. y p. praeses, Adam Łodzia książę Poński — marszałek generalney konfede-



racyi koronney y seymowey mp., Michał Heronim Radziwiłł m. m. k. g. w. x. Lit. y seymowey mp. Post cuius quidem sancitae commissionis superius per insertam in acta praesentia ingrossationem, originale eiusdem eidem offerenti praevia officii quietatione est extraditum: przeto z mocy takowego prawa na dniu dwudziestym czwartym miesiąca Maia roku bieżącego iuryzdykcyą naszą w mieście i. k. mości w Warszawie utworzywszy, ordinacyą potrzebną seymowym postanowieniem nam zleconą ułożywszy, dwie kadencyi sądów naszych postanowiliśmy: iedną dla długów pierwszey klasy, nieodstępnie ab actu reassumpcyi iuryzdykcyi swoiey zlikwidować determinowane; drugą zaś dla powtórney klasy długów, na dniu piętnastym miesiąca Października roku terażniejszego tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego przypadającym, rozpocząć się mającą wyznaczając. Dla czego wszystkim w ogólności y szczególności każdemu z osobna oboyma narodów obywatelom, żeby się nikt na potym pozorem niewiadomości nie zasłaniał, do powtórney klasy, podług prawa wyżej wciągnionego mieścić, się mających zalecamy, aby w czasie kończącego, prawem pozwolonego półroka na drugiej kadencyi sądów naszych przez siebie lub umocowanych do plenipotentów prawo swoje przed urzędem sądu naszego, pod utratą onych, produkowali y, w regestr sądowy spisawszy się, tak podług wyrażoney konstytucyi, iako stosującej się do teyże ordynacyi naszej rozeznania pretensyi swoich y decyzyi sądowey pilnie attentowali obowiązujemy; a tak w registra tey klasy wprowadzone y wpisane sprawy że porządkiem aż do skończenia zupełney likwidacyi y obrachowania dostatecznego długów rzeczy-pospolitey wołane będą, obwieszczamy. Który uniwersał z kancelaryi naszej wydać rozkazujemy y onego do wszystkich grodów rozesłać zale-

camy, obowiązując urodzonych regentów lub na mieyscu przy aktach będących susceptible, aby go zaoblatowawszy do wszystkich parafii dla publikowania nieodwłocznie rozesłali, ku powszechney wiadomości podali y ogłosili. Działo się na sessyi w Warszawie, dnia dwudziestego ósmego miesiąca Maia, tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego roku. U tego uniwersału podpisy takowe: Józef Podoski—woiewoda Płocki, kommissarz z senatu prezydujący mp., Stanisław Łuba—starosta Stawiszyński, kommissarz z województwa Poznańskiego mp., Ignacy Sariusz Gomoliński—instygator koronny z województwa Łęczyckiego, komissarz mp., Józef Antoni na Łuszczewie Łuszczewski—starosta Szczonowski, sędzia ziemski Sochaczewski z województwa Inowrocławskiego, kommissarz mp., Adam Szydłowski—podkomorzy nadworny i. k. mości, z województwa Ruskiego kommissarz mp., Józef Drzewiecki—podkomorzy nadworny i. k. mości, z województwa Wołyńskiego kommissarz mp., Onufry Bromirski—starosta Płocki, z województwa Płockiego kommissarz mp., Florian Junosza Drewnowski—podczaszy ziemi Łomżyńskiej, z województwa Mazowieckiego kommissarz mp., Jan Czarnocki—łowczy z ziemi Drohickej, z województwa Podlaskiego komissarz mp., Józef Mikorski—podkomorzy Gostyński z województwa Rawskiego kommissarz mp., Antoni Czapski—podkomorzy Chełmiński, z województwa Malborskiego komissarz mp., Alexander Gurowski—podkomorzy Gnieźnieński, z województwa Pomorskiego komissarz mp., Samuel Horwat, z województwa Mińskiego kommissarz mp., Ignacy Bachmiński, z województwa Inflantskiego kommissarz mp. U tego uniwersału drukowanego podpisy ręk iasnie wielmożnego komissarza, pióro trzymającego y regenta przy pieczęci kommissyi likwidacyiney długów rzeczy-



pospolitey takowe: Jan Czarnocki—łowczy ziemi Drohickiey, komissarz pióro trzymający mp., Moszkowski—komornik Brzeski-Litewski, regent kommissarz likwidujący długi rzeczy-pospolitey mp. Który to uniwersał, od kommissyi likwi-

dującej długi rzeczy-pospolitey dla publikowania w województwie do grodu województwa Brzeskiego-Litewskiego przysłany, iest do xiąg tegoż grodu przyięty y wpisany.

1775 г.

Изъ книги за 1775—1776 годы, стр. 887.

416. Универсалъ короля Станислава Августа объ отысканіи поіезуитскихъ имѣній и имуществъ, захваченныхъ разными лицами.

Король Станиславъ Августъ сямъ универсаломъ доводить до всеобщаго свѣденія, что по удаленіи іезуитовъ изъ предѣловъ рѣчи-посполитой, всѣ ихъ имѣнія и движимости были предназначены для воспитательныхъ цѣлей; съ этою цѣлью была учреждена особая распорядительная коммиссія. Но какъ въ настоящее время оказывается, что многія изъ имѣній и богатствъ поіезуитскихъ утаены не безъ вѣдома люстра-

торовъ, не смотря на ихъ присягу; то король и предлагаетъ въ этомъ универсалѣ вопросы: гдѣ и какіе находятся инвентари означенныхъ имѣній, описи движимостей и денежные счета? и проситъ обывателей обо всѣхъ этихъ пунктахъ сообщить все, что они знаютъ сначала распорядительной, а потомъ эдукационной коммиссіямъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piętego, miesiąca Oktobra piątego dnia.

Przysłany z prześwietney kancelaryi nayiaśnieyszey rady nieustaiącej uniwersała nayiaśnieyszego króla i. mości Stanisława Augusta, za zdaniem rady przyboku iego nieustaiącej, końcem odzyskania alienowanych funduszów z dóbr ex-jezuickich na edukacyą narodową wyznaczonych, do kancelaryi grodzkiey województwa Brzeskiego w akta grodzkie tegoż województwa ingrossatur, którego tenor sequitur estque talis:

My Stanisław August, z Bożej łaski król polski, etc. Za zdaniem rady nieustaiącej wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej oznaymujemy ninieyszym uniwersałem naszym. Iż widząc zbawienną rze-

czy-pospolitey intencyą obrócenia funduszów wszystkich suppressae societatis Jesu w Koronie y wielkim xięstwie Litewskim na edukacyą narodową, gdy pomimo dozoru y staranności kommissiów rzeczy-pospolitey, rozdawniczey y sądowej, niezbyte są ślady y dowody przeświadczaiące, że z okazji niektórych urodzonych lustratorów, mimo przysięgi swojej, niedokładney dosyć w spisaniu funduszów ex-jezuickich adtencyi zachowujących, tudzież xx. ex-iezuitów fundusze niektóre zataiających y bezprawnie iura quaesita do summ y dobr funduszowych alienujących, część argentarii y kościelnych prywatnie sobie przywłaszczających, wywiezienie z kollegiów y dobr ruchomości wszelkiego gatunku sobie y innym dozwalających, rektorom kollegiorum lub innych iakiego kolwiek na-



zwiska dochody przeszło iezuickie powierzone sobie mających osób chciwością między niemi y innemi *condictis* do tego zażytemi donacyami, kwitami umownie utworzonemi, tranzakcyami y innemi zakazanemi sposobami znacznie ubliżoną y w nayistotniejszych szkodkach upodloną, lub *quocunque litulo* zataioną y alienowaną, chcąc wskrzeszać y utrzymywać skuteczność naszej ku dobru całego narodu troskliwości przez naydokładniejsze tych na tak zbawienny koniec wyznaczonych funduszków ściąganie y ocalenie, kommissyą do rozsądzania spraw *ex-ieuickich* od rzeczy-pospolitey wysadzoną, już prawem na to upoważnioną y do nayściślejszey investigacyi takowych malwersacyi obowiązana, do tey powinności wykonania zachęcamy, to-iest, aby taż kommissya, *sub nexu* wykonaney przysięgi swoiey tu w Warszawie, osobliwy do tey czynności wyznaczwszy *registr* osobom *cuiuscunque status et conditionis*, bądź duchownego, bądź świeckiego stanu, o bezprawne alienowanie lub posiadanie funduszków *in ante-ieuickich* obwinionym za poprzedzającemi pozwami przed sobą stanąć nakaze, y rewindykowanie tychże funduszków, niżej wyrażonemi drogami uskutecznić y dochodzić powinna będzie nieodwłocznie, sądy swoje reasumując y bez limity kończąc, to-iest:

*Primo*. Gdzie miedź, cyna etc. z kollegiów litewskich?

*Secundo*. Srebra kościelne, które ieszcze nie są oddane, tak iako y srebro, ukryte w różnych miejscach, gdzie się znajdowały?

*Tertio*. Domy, ogrody kollegiów, które ieszcze w różnych miejscach powinny być przedane przez licytacyą.

*Quarto*. Ruchomość domów *ex-ieuickich*, bielizna, stoły, szafy etc. w różnych kollegiach.

*Quinto*. Summy y dobra w ogólności,

których *cessie* przez rektorów lub innych iezuitów są uczynione *condictitiae*.

*Sexto*. Zbytek aparatów y srebremniej potrzebnych kościołom y których dostatkiem zostawiono dla osobliwych względów w różnych miejscach, y które wszystkie *via licitationis* powinny być plus offerenti sprzedane.

*Septimo*. Rachunki lustratorów z administracyi dóbr, *stante functione* ich przez dziewięć miesięcy, y *summ remanentowych* w lustracyach wyrażonych.

*Octavo*. Rachunków inwentarskich oddanie, iako to: bydła, narzędziów, porządków rolniczych y sprzętów gospodarskich w każdym dobrach.

*Nono*. Magazyny żywności w każdym kollegium, wina, korzeni et cetera gdzie się podziały?

*Decimo*. Instygacya magazynów zbożowych osobliwie z roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzeciego, w każdym dobrach.

*Decimo primo*. Summy za kordnem, dla czego powtórzenia nalegania o rekuperacyą onych iest zaniechane.

*Decimo secundo*. Odkrycie różnych innych *summ* na bok wyszłych y dla czego?

*Decimo tertio*. Zważenie *expensy* y *examinowanie* rachunków lustratorów.

*Decimo quarto*. Ułożenie tabelli wszystkich kapitałów z oznaczeniem dla kommissyi edukacyney, gdzie są lokowane? tudzież tabelli pozostałych prowizyi od tych wszystkich kapitałów, oraz inwestygacya: kto powinien zapłacić prowizyą od świętego Jana *millesimi septingentesimi septuagesimi quarti ad millesimum septingentesimum septuagesimum quintum*, tudzież prowizye należące edukacyi y dóbr przez kommissyą rozdawniczą rozrządzonych?

*Decimo quinto*. Ułożenie osobney noty kapitałów lub już odebranych, lub destynowanych, zakupne już ustanowie-



ne domów, ogrodów y funduszków ex-ieuizickich, zupełnie do kollegiów należących.

Decimo sexto. Do teyże należeć będzie uformowanie tabelli summ nie podzielonych ieszcze, ściąganie onych y lokacya in bonis mundis.

Decimo septimo. Biblioteki kollegiów czy są według przepisu prawa rozrządzone?

Z takowych inwestygacyi przewidzionych ratae fidei possessores, ukaże y do powrócenia funduszków przyciśnie, adhibito post binas condemnatas brachio militari. Wszystkich zatym obywatelów koronnych y w. x. Lit. nayusilniey napominamy y zachęcamy, aby z powodu winney nam y oyczyźnie wierności, mając lub powziawszy o takowego rodzaju, w wyżej opisanych punktach opisanego, lub innych malversaciach wiadomość, niebawnie o tym kommissyi rozdawniczey, póki trwać będzie, a potym do edukacyi narodowey, do tego od nas y rzeczypospolitey upoważnionej, donieśli, a za to z takowych powróconych a przez ich delacyą doszłych y odzyskanych funduszków pochodzącej summy nadgrody po pięć od sta vi gratitudinis delatori wyznaczamy; vicissim zaś, iż ci, którzy by

maiąc teraz lub w przyszłości o takowych malwersacyach wiadomość, oney zamilczali lub ukrywali, qua complices prawem opisaney karze podpadać mają, kładziemy rygor. List ten nasz uniwersał podpisaliśmy y on wydrukowany per copias pod pieczęcią rady przy boku naszym nieustaiącej, z podpisem urodzonego sekretarza teyże rady rozesłać po grodach Lit. rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego, miesiąca Sierpnia roku Pańskiego tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, panowania naszego iedynastego roku:

Stanisław August król.

U tego uniwersału, drukiem exprimowanego, przy wyciśnionej na czerwonej massie pieczęci nayiaśnieyszej rady nieustaiącej, podpis ręki iw. sekretarza Lit. y teyże rady takowy: Andrzej Ogiński w. x. Lit. y rady nieustaiącej sekretarz mp., a niżej podpisu i. w. ichmć adskripcya takowa: Uniwersał nayiaśnieyszego pana, za zdaniem rady przy boku iego nieustaiącej końcem odzyskania alienowanych funduszków z dóbr exieuizickich, na edukacyą narodową wyznaczonych. Który to uniwersał iest do xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego wpisany.



1778 г.

Изъ книги за 1777 — 1778 годы, стр. 1095.

417. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на Срѣтенскомъ сеймику.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на громничный сеймикъ въ костелъ ксендзовъ Бернардовъ Брестскихъ, постановили:

1) Во исполненіе конституціи послѣдняго сейма объ избраніи для воеводства военной формы мундировъ, принять слѣдующую форму: бѣлый жупанъ, голубой кунтушъ съ амарантовыми отворотами съ золотыми пуговками, бѣлый поясъ и бѣлую шапку.

2) Въмѣсто Станислава Бѣльскаго, назначить ротмистромъ Забужнаго тракта Осипа Буховецаго.

3) Въслѣдствіе неисправности почтовыхъ сообщеній съ Бѣльскомъ, а чрезъ него и съ Варшавой, производящей опаздываніе на цѣлую недѣлю, увѣдомить почтъ-генерала и просить объ устраненіи этого зла; въ случаѣ же отказа, съ его стороны просить самого короля.

4) Въ вознагражденіе трудовъ земскаго регента Игнатія Грушевскаго по регистратурѣ земскихъ актовыхъ книгъ, которую онъ общаетъ сдѣлать въ теченіи трехъ лѣтъ, назначить для него подать по мѣдному грошу со всѣхъ имѣній земскихъ и духовныхъ, во время этихъ трехъ лѣтъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Februaryi dziesiątego dnia.

Na urzędzie i. k. mości przed aktami grodzkiemi woiewództwa Brzeskiego, przede mną Tadeuszem Laskowskim—regentem przysięgłym grodzkim tegoż woiewództwa, comparendo personaliter imć p. Antoni Grodzki—komornik woiewództwa Brzeskiego, laudum seymiku pogromnicznego gospodarskiego woiewództwa Brzeskiego do akt ksiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego podał, które, od słowa do słowa w też xiegi wpisuiąc, w następującym iest wyrażeniu:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy y grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, stosuiąc się do prawa w. x. Lit., o seymikach pogromniczych opisanych, na dzień dziewiąty miesiąca Februaryi w roku teraźniejszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym, do miasta i. k. mości Brześcia, do kościoła xx. Bernardynów,

zwyyczajnego obradom naszym mieysca zgromadziwszy się pod prezydencyą i. w. imć pana Józefa na Bystrach Bystrego—kasztelana woiewództwa naszego, i. ww. ichmć pp. sędziów na trybunał główny w. x. Lit., w kredensie wyrażonych obraliśmy, na dniu zaś dzisiejszym, to iest, dziesiątym Februaryi do obrad gospodarskich woiewodzkich wyznaczonym.

Stosuiąc się do konstytucyi seymu ostatecznego, w roku tysiąc siedmdziesiąt szóstym zaszłey, mundury woiewództwom obierać determinuiącey, mundur woiewództwu naszemu, to iest: żupan biały, kontusz błękitny z wyłogami amaranrowemi y guzikami złotemi, szlifami złotemi, pas biały, czapkę z wierzchem białym unanimiter uchwaliliśmy.

Oraz na mieysce w. imć pana Stanisława Bielskiego—teraz sędziego grodzkiego woiewództwa naszego za rotmistrza do traktu Żabużnego w. imć pana Józefa Buchowieckiego obraliśmy.



Tudzież, ponieważ wszyscy obywatele województwa naszego w interessach swoich w prowincjonalnych iurisdikcyach w Grodnie sądzących się, iako to: w kommissyi skarbowey, w assesoryi y w trybunale częstego zawodu ztąd doznają, że poczta z Bielska do Brześcia y na odwrót nie prostym traktem iest udysponowana, lecz z publicznego przez Kuszczę, Połousie, Wołkowicze, Wysokie, Lutę, Juszynie, traktu na obydwie strony do różnych dworów wstępując, mil trzy drogi przyczynia y w niektórych na stronie dworach bywa bawiona, przez co nie tylko że zawsze w Brześciu ieno na noc przychodząc y bardzo tam odchodząc, krótki czas do odebrania listów y odpisywania zostawia, ale też częstokroć opóźnia swój powrót do Bielska y tam niedostawiona na przeyscie poczty Warszawskiej, idącej do Grodna, aż do nadeyscia drugiej Warszawskiej poczty zalega do tygodnia, iako w przyszłym roku czasu sądzącego się trybunału dwa razy, a czasu kadencyi okobrowey kommissyi skarbowey drugie dwa razy zdarzyło się; więc obligujemy i. w. imć p. kasztelana naszego, ażeby imieniem wszystkich nas obywatelów województwa Brzeskiego doniósł i. w. imć p. generałowi poczty o to y kursu iey nieregularności, y dopraszać się raczył o nayprędsze oney na trakt wyżey wymieniony uregulowanie, a za niezyskaniem uczynności i. w. imć p. generała poczty, aby o też u nayiaśnieyszego pana naszego miłościwego y u przyjaciół iego rady dopraszał się.

Demum, ponieważ w. imć p. Ignacy Hruszewski — regent akt ziemskich województwa naszego, zacząwszy registraturę tychże akt od początku onych, to iest, od roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt ósmego, ieden tom teyże registratury swojej na dniu dzisieyszym przed nami

prezentował y kontynuacją oney, ieszcze we trzech tomach zawierać się mającej, w spisaniu zupełnym wieczystych akt dopełnić w przeciągu trzech lat od daty ninieyszey przyrzekł y zintroligować tomy rejestrowe y xięgi akt wszystkich ziemskich przed nami obowiązujących; więc premiando takową pracę, pro comodo publico przedsięwziętą, y expens do oney stosujący się compensando, temuż imć p. regentowi ziemskiemu z każdego dymu dóbr wszelkich duchownych y świeckich po groszu iednym miedzianym na rok przez trzy następujące lata, w racie marcowey wypłacać się doancellaryi grodu województwa naszego niezawodnie mającym, determinujemy.

Datum w Brześciu roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Februarij dziesiątego dnia. U tego laudum podpisy rąk są takowe: Józef na Bystrach Bystry — kasztelan Brzeski Lit. mp., Ignacy Wygonowski — podkomorzy Brzeski Lit., Ignacy Morikoni — sądowy województwa Brzeskiego starosta, Bernard na Buchowiczach Buchowiecki — chorąży województwa Brzeskiego, Xawery Hornowski — sędzia ziemski województwa Brzeskiego, Paweł z Woronney Czyż — stolnik Brzeski, Hilary Puszkapisarz ziemski Brzeski, Adam Antoni Ancuta — sędzia grodzki województwa Brzeskiego, Bogusław Wereszczaka — łowczy województwa Brzeskiego, Stanisław na Bielsku Bielski — sędzia grodzki województwa Brzeskiego, Ignacy Laskowski — cześnik województwa Brzeskiego, Jan Wereszczaka — rotmistrz województwa Brzeskiego, Ignacy Snieszko Błocki — rotmistrz, Paweł Dąbrowski — rotmistrz województwa Brzeskiego, Stanisław Laskowski — chorąży Petyhorski w w. x. Lit., Antoni Grodzki — komornik województwa Brzeskiego, Jan Kulesza, Ignacy Laskowski — r. w. sm.,



Michał Tokarzewski, Jacek Laskowski mp., Franciszek Wołkowicki, Jan Płuszczewski, Józef Solecki, Tadeusz Krasucki mp. s. m., Truchnowski—d. i. k. mości, Bałtromiej Radecki, Jakób Nacewicki, Antoni Mańkowski, Stanisław Jankowski, Brunon Skulski mp., Krzysztof Jundził, Dominik Zaiączkowski, Adam Krahelski, Wawrzyniec Tokarzewski, Faustyn Dworzecki, Maciej Radecki, Gabryel Radecki, Franciszek Antusiewicz, Antoni Lasota, Konstanty Szulc—s. w. sm., Ludwik Starowolski, Ignacy Buchowiecki, Adam Bielski, Ignacy Piotr Laskowski mp., Augustyn Starowolski, Ignacy Terpiłowski, Adam Czerniewski. Które to laudum, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podane, iest do xiąg grodzkich województwa Brzeskiego przyięte y wpisane.

### 1780 г.

Изъ книги за 1779—1780 годы, стр. 1655.

#### 418. Инструкція депутатамъ Пинскаго уѣзда, отправляемымъ на ординарный Варшавскій сеймъ.

Дворяне Пинскаго воеводства, собравшись на предсеймовый сеймикъ въ г. Пинскъ, дали своимъ посламъ слѣдующую инструкцію:

- 1) Благодарить короля за сохраненіе ихъ свободъ и вольностей;
- 2) домогаться институціи постановленія относительно соединенія рѣкъ Мухавца съ Пиною;
- 3) стараться о скорѣйшемъ окончаніи апелляцій въ трибуналь;

4) требовать, чтобы складъ податныхъ суммъ оставался при городской канцеляріи;

5) войти въ соглашеніе съ провинціями объ уничтоженіи процентной подати;

6) позаботиться о благосостояніи литовскаго скарба посредствомъ уменьшенія торговыхъ пошлинъ, препятствующихъ торговлѣ.

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiątego, miesiąca Augusta dwudziestego szóstego dnia.

Przed urzędem i. k. mości y aktami grodzkimi województwa Brzeskiego, przede mną Tadeuszem Laskowskim—regentem grodzkim tegoż województwa, stanawszy osobiście imci p. Michał Kołb, instrukcyą powiatu Pińskiego na seym ordynaryiny warszawski iasnie ww. ichmć pp. Kaietanowi Korzeniewskiemu—regentowi kancelaryi w. x. Lit., kawalero-

wi orderu ś. Stanisława, y Ignacemu Kurzenieckiemu—podstaroście sądowemu grodzkiemu powiatu Pińskiego—porucznikowi kawaleryi narodowej woysk koronnych, posłom obranym wydaną, ad acta podał, w te słowa pisaną:

Instrukcyą od nas urzędników, szlachty, obywatelów powiatu Pińskiego na seymiki przedseymowe do miasta i. k. mości Pińska, na dzień dwudziesty pierwszy miesiąca Augusta, tysiąc siedmset ośm-



dziesiątego roku ad locum solitum consiliorum zgromadzonych iasnie w. imci p. Kaletanowi Korzeniewskiemu—regentowi kanclerzowi w. x. Lit., kawalerowi orderu ś. Stanisława y w. imci p. Kurzenieckiemu—podstaroście sądowemu powiatu Pińskiego, porucznikowi kawalerii narodowej woysk koronnych, pluralitate votorum legalnym posłom dana.

Nayprzód. Ciż iasnie w. posłowie nasi winną maiestatowi uczynią rekognicyą y za troskliwą y prawdziwą oycowską i. k. mości około pomnożenia dobra narodu staranność za światobliwe prawdochowanie y swobód naszych ochronę głosem serc, miłością króla swojego na pełnionych dzięki uczynią.

Secundo. Uskutecznienie konstytucyi względem połączenia rzek Muchawca y Piny promować będą.

Tertio. Sprawy commissionum z regestrów termini tacti w trybunał wpłynione, że cały czas tej registratury zabieraia, a obywatele prowincyi z rejestru appellationum ku punktowi ostatniemu sprawiedliwości zbliżeni na niey długim oczekiwaniem osychaia, aby ad fora competentia podług gatunku spraw etiam praecisa appellatione odesłane były, starać się będą.

Quarto. Skład podatków powiatowych, że prawem y zwyczajem do kancelaryi grodzkich należał, aby tymże był powrócony, dopraszać się maia.

Quinto. O zniesienie podatku procentowego do zdania prowincyi stosować się będą.

Sexto. Skarb wielkiego xięstwa Litewskiego aby w najlepszym był urzędzeniu; cła handel trudniące, zmniejszone były, dopomnią się.

Resztę dexteritati iasnie ww. posłów polecamy y takową instrukcyą podpisujemy.

U tej instrukcyi podpisy ww. imci pp. obywatelów powiatu Pińskiego temi wyrażaia się słowy: Ludwik Orzeszko—podkomorzy powiatu Pińskiego, Michał Płaskowicki—sędzia ziemski powiatu Pińskiego, Antoni Uszak Kulikowski—krayczy powiatu Pińskiego, Samuel Olesza—budowniczy powiatu Pińskiego, Benedykt Orzeszko—marszałkowicz powiatu Pińskiego, szambelan i. k. mości, Klemens Orzeszko—strażnik powiatu Pińskiego, Karol Orzeszko—starosta powiatu Pińskiego, Wincenty Orzeszko—podkomorzyc powiatu Pińskiego, Andrzej Kiniawicz—podtmistrz powiatu Pińskiego, Marcin Łotocki—komornik powiatu Pińskiego, Stanisław Kierdey—czeszniak powiatu Pińskiego, Stefan Siemaszko, Wawrzyniec Klepacki, Jan Koławar, Józef Ciemierzyński, Marcin Lubański, Antoni Jarmański, Jan Komornicki, Ferdynand Ramuld, Symon Ciemierzyński, Michał Kołb, Gabryel Szulakowski, Kazimierz Pałchowski, Tadeusz Żegliński—łowczy Lat., Jan Protasewicki, Michał Kiniewicz, Antoni Butman—porucznik, Jan Weremicz Stachowski, Jan Junkiewicz Płotnicki, Jan Kołb m., Franciszek Karpowicz, Jan Hoffman, Samuel Komar, Antoni Baryczewski, Witalis Hoffman, Paweł Płotnicki, Samuel Mokdok, Józef Piotrowski, Michał Wyłaski, Bazyli Szpakowski, Lawrenty Kaczanowski, Józef Poźniak, Piotr Krupecki, Maciej Boryczewski, Samuel Wabiszczewicz, Mateusz Kozaryn, Józef Songayło, Hrehory Dzikowicki, Roman Nozdryna, Benedykt Komar, Piotr Szoldmicki, Teodor Weremicz, Paweł Szoldmicki, Bazyli Połchowski, Bazyli Lipski, Alexander Massalski, Mikołay Lemieszewski, Hryhory Kuradowski, Jan



Łozicki, Andrzej Nozdryna, Andrzej Karpowicz, Paweł Niekraszewicz, Paweł Szolomicki, Benedykt Dubayski, Stefan Wysocki. Która to instrukcja, od obywateli powiatu Pińskiego iw. w. ichmć pp. posłom na seym ordynaryiny Warszawski obranym wydana, przez wyż wyrażonego imć p. Michała Kołba ad acta podana, iest do xiąg grodzkich województwa Brzeskiego przyjęta y wpisana.

КОНЕЦЪ IV-го тома.





# ОГЛАВЛЕНІЕ.

## II.

Акты, относящіеся къ администраціи Западнаго края.

(Продолженіе).

1665 г.

	Стран.
215. Универсалъ в. гетмана Павла Сапѣги, данный городу Кобриню .	3.
216. Окружное письмо надворнаго короннаго маршалка Яна Браницкаго	4.
217. Присяга королевскихъ крестьянъ въ дѣйствительности причиненныхъ имъ разореній и убытковъ татарскою ротою подъ командою Абрамовича и Асзановича . . .	7.
218. Реестръ разнымъ убыткамъ, причиненнымъ польскими войсками въ селахъ лѣсничества Бѣловѣжскаго	8.
219. Постановленіе дворянъ всѣхъ воеводствъ в. кн. Литовскаго на Городненской конвокаціи . . . . .	12.
220. Рескриптъ короля Яна Казимира дворянству в. кн. Литовскаго .	21.
221. Рескриптъ короля Августа III-го Брестскому воеводству . . . . .	23.
222. Универсалъ канцлера в. кн. Литовскаго Христофа Паца, которымъ онъ даетъ знать городамъ и мѣстечкамъ о наложеніи постановленной на Городненской конвокаціи пошлины на соль и сельди	25.

223. Универсалъ подскарбія в. кн. Литовскаго Іеронима Криспина Киршенштейна о сборѣ подымнаго .	26.
224. Ординансъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Павла Яна Сапѣги о томъ, чтобы войско шло немедленно къ обозу и не занималось грабежами	27.

1666 г.

225. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца объ освобожденіи города Брестя отъ военныхъ постоевъ . . . . .	28.
226. Упоминальный листъ короля Яна Казимира суперъ-интенденту Брестскаго-монетнаго двора Киру Бандинели, чтобы работники монетнаго двора не дѣлали оскорбленій Брестскимъ жидамъ . . . . .	29.
227. Универсалъ короля Яна Казимира депутатамъ, отправленнымъ въ Брестскую экономію, чтобы они не требовали военныхъ повинностей отъ сказанной экономіи и духовенства латинскаго и греческаго исповѣданій . . . . .	30.
228. Универсалъ короннаго гетмана Станислава Потоцкаго о томъ, чтобы войска не смѣли проходить чрезъ Брестское воеводство . . . . .	31.



229. Универсалъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца о томъ, чтобы войска не обременяли обывателей военными повинностями во время перехода чрезъ Брестское воеводство . . . . . 32.
230. Универсалъ польнаго гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца о доставкѣ изъ г. Брестя провіанта для проходящаго войска —
231. Листъ короля Яна Казимира на опечатаніе монетнаго двора въ Брестѣ . . . . . 33.  
1667 г.
232. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Паца оберштеръ-лейтенанту Станцелю . . . . . 35.
233. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца объ укрѣпленіи города Брестя . . . . . 36.
234. Привилегія короля Яна Казимира Феодору Савицкому на взиманіе мостоваго мыта . . . . . 37.
235. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца объ увольненіи отъ службы 3-хъ ротъ и изъ каждой роты—опредѣленнаго количества солдатъ . . . . . 38.  
1668 г.
236. Упоминальный листъ короля Яна Казимира Стефану Зембоцкому . . . . . 39.
237. Листъ короля Яна Казимира къ Ходкевичевой—старостинѣ Мозырской по дѣлу мѣщанъ м. Мальча . . . . . 40.
238. Приватный листъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца . . . . . 41.
239. Универсалъ короннаго гетмана Яна Собѣскаго на свободный проѣздъ изъ Константинополя въ Мо-

скву царскому посланнику Мануилу Ивановичу съ освобожденными плѣнниками . . . . . 42.

240. Универсалъ Михаила Казимира Паца в. гетмана в. кн. Литовскаго о порядкѣ въ войскѣ, оставляемомъ въ Брестской экономіи на время междоцарствія : . . . . . 43.

1669 г.

241. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймицѣ . . . . . 44.
242. Привилегія короля Михаила, данная городу Старому Быхову . . . . . 46.
243. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на избирательный сеймъ . . . . . 49.
244. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная избраннымъ ими депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ . . . . . 59.
245. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца оберштеръ-лейтенанту Станцелю, чтобы онъ не вымогалъ отъ жителей города Брестя какихъ то ежемѣсячныхъ денежныхъ взносовъ . . . . . 70.
246. Универсалъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца, которымъ онъ предостерегаетъ драгунскую роту, чтобы она не смѣла вымогать у крестьянъ по сорока злотыхъ съ уволокъ, вопреки его ординансамъ . . . . . 71.
247. Универсалъ митрополита Кіевскаго Гавріила Коленды ко всѣмъ чиновникамъ воеводства Брестскаго о томъ, чтобы они помогли комиссару его Гавріилу Купяльскому снять крестъ, поставленный на неприличномъ мѣстѣ . . . . . —



248. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства . . . . . 73.
- 1670 г.
249. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на предсеймовый сеймъ Варшавскій . . . . . 74.
250. Универсалъ короля Михаила объ увольненіи Брестской экономіи отъ военного постоя и о назначеніи вмѣсто него денежнаго взноса . . . . . 85.
251. Довѣренность Брестскаго дворянства депутатамъ, избраннымъ въ трибуналъ . . . . . 86.
252. Подтвердительная привилегія короля Михаила королевскимъ крестьянамъ села Хорощанки на грунты и повинности . . . . . 87.
253. Охранный листъ короля Михаила экономическимъ крестьянамъ села Сѣнна относительно натуральныхъ повинностей . . . . . 90.
254. Подтвердительная привилегія короля Михаила, данная мѣстечку Песчаткѣ . . . . . 91.
255. Универсалъ Яна Собѣскаго—маршалка и великаго короннаго гетмана на свободный провозъ его собственной соли въ г. Брестъ . . . . . 96.
256. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на вальный шестинедѣльный сеймъ въ Варшаву . . . . . 97.
257. Протестація дворянъ Брестскаго воеводства противъ Василя Красинскаго и постановленіе о неутвержденіи за нимъ захваченной части королевскаго имѣнія . . . . . 106.
258. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на пописовомъ сеймикѣ 108.
259. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца о поголовной подати . . . . . 109.
260. Привилегія короля Михаила Брестскимъ Базилианамъ (уніятамъ) на учрежденіе при церкви св. апостоловъ Петра и Павла братства чулочниковъ и шапочниковъ . . . . . 110.
261. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ . . . . . 112.
262. Универсалъ подкоморія Оршанскаго Іеронима Котла о порядкѣ взиманія назначенныхъ для короля пошлинъ съ соли и сельдей . . . . . 114.
263. Универсалъ короля Михаила о назначеніи пошлины съ соли . . . . . 116.
- 1671 г.
264. Грамота короля Михаила, подтверждающая комиссарское постановленіеотносительно крестьянъ Воинскаго ключа, съ показаніемъ количества владѣемой ими земли и податей . . . . . 117.
265. Листъ короля Михаила къ администратору Кобринской экономіи объ оставленіи крестьянъ этой экономіи при правахъ, предоставленныхъ имъ ревизорами . . . . . 119.
266. Листъ короля Михаила администратору Кобринской экономіи Котовичу, чтобы онъ, кромѣ установленныхъ для крестьянъ податей, никакихъ другихъ не взималъ . . . . . 120.
267. Привилегія на ярмарку мѣстечку Высокому . . . . . 121.



268. Упоминальный листъ короля Михаила Гавріилу Колендѣ, архіепископу митрополитанскому всея Руси, чтобы пресвитеры греко-унитской церкви не дѣлали обидъ жидамъ . 122.
269. Присяга тивуна Филимона Грицевича и лавника Грица Грузовича о томъ, что рота подъ командою крайчаго в. кн. Литовскаго Дольскаго, слѣдуя въ обозѣ изъ Шерешева, причинила убытку въ имѣніи Ельной на 330 злотыхъ . 123.
270. Листъ короля Михаила подстаростѣ Одаховскому, чтобы онъ, по случаю пожара въ селѣ Рудиѣ, не взималъ съ королевскихъ крестьянъ даяла въ теченіи одного года . 124.
271. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на конвокацію въ Вильну . . . . . 125.
272. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на сеймикѣ, собранномъ по волѣ короля . . . . 126.
273. Универсалъ администраторовъ таможенъ рѣчи-посполитой о назначеніи чиновника въ Брестскую таможню, по поводу повышенія пошлинъ . . . . . 128.
274. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ . . . . . 130.
275. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ . . . . . 131.
276. Охранный универсалъ гетмана вел. кн. Литовскаго Казимира Паца Брестскому воеводству . . . . 132.
- 1672 г.
277. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву . . . . . 133.
278. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная на пописовомъ сеймѣ послу, отправляемому къ королю . . . . . 147.
279. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства о всеобщемъ ополченіи 149.
280. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на генеральный сеймъ въ Варшаву . . . . . 150.
- 1673 г.
281. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца объ охраненіи города Брестя отъ вымогательствъ проходящихъ войскъ рѣчи-посполитой . . . . . 155.
282. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казимира Паца, данный для охраненія греко-унитскаго духовенства отъ военныхъ повинностей . . . . . 156.
- 1675 г.
283. Универсалъ короля Яна III о назначеніи дня коронаціи . . . . 157.
- 1676 г.
284. Универсалъ короля Яна III администраторамъ Кобринской экономіи на счетъ продовольствія казаковъ . . . . . 159.
285. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ . . . . . 160.
286. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ,



отправляемымъ на предкоро-  
наційный сеймъ въ Варшаву . . . 162.

287. Универсалъ короля Яна III-го,  
выданный г. Брестю, для защиты  
его отъ грабительствъ и вымога-  
тельствъ жолнеровъ и Запорож-  
скихъ козаковъ, долженствующихъ  
проходить чрезъ него въ непродол-  
жительномъ времени . . . 175.

288. Универсалъ гетмана в. кн. Ли-  
товскаго Михаила Казимира Паца,  
которымъ отъ предписываетъ вой-  
скамъ, расположеннымъ у Камен-  
ца Подольскаго, какъ можно скорѣе  
спѣшить къ Днѣстру . . . 176.

289. Подтверительная привилегія Яна  
III-го на права и вольности горо-  
ду Старому-Выхову, дарованныя  
ему его предшественниками . . . 177.

290. Инструкція дворянъ Брестскаго  
воеводства, данная депутатамъ, от-  
правляемымъ на сеймъ въ Варшаву 182.  
1679 г.

291. Постановленіе дворянъ Брестскаго  
воеводства о назначеніи поголовной  
подати . . . 189.  
1681 г.

292. Листъ королевы Маріи Казиміры,  
супруги Яна Собѣскаго, на сво-  
бодную продажу русской (галиц-  
кой) соли въ г. Брестѣ . . . 190.

293. Универсалъ в. гетмана в. кн. Ли-  
товскаго Бенедикта Сапѣги Ярмо-  
ловичу . . . 191.  
1682 г.

294. Постановленіе дворянъ Брестска-  
го воеводства на срътенскомъ сей-  
микѣ . . . 192.  
1683 г.

295. Духовное завѣщаніе конюшаго в.  
кн. Литовскаго Франциска Сапѣги 194.

1685 г.

296. Универсалъ короля Яна III-го объ  
обязаностяхъ военной службы для  
шляхты позднѣйшаго происхожде-  
нія . . . 199.

297. Универсалъ короля Яна III-го о  
поимкѣ дѣлателей фальшивыхъ ше-  
ляговъ . . . 201.

1686 г.

298. Универсалъ маршала надворнаго  
короннаго Іеронима Любомірскаго  
о взысканіи налога съ новой шлях-  
ты . . . 202.

1688 г.

299. Отвѣтъ изъ королевской канце-  
ляріи посламъ Брестскаго воевод-  
ства . . . 203.

300. Универсалъ короля Яна Казимира  
на свободный проѣздъ чрезъ зем-  
ли польскія въ Валахію православ-  
ному монаху Теофисту по дѣламъ  
Антиохійскаго патріарха Макарія  
и спутнику его Яну Заборов-  
скому . . . 204.

1689 г.

301. Универсалъ короля Яна III-го о  
назначеніи экстраординарныхъ по-  
дзей, по случаю сорванія сейма.

1693 г.

302. Постановленіе дворянъ Брестска-  
го воеводства . . . 208.

303. Универсалъ короля Яна III-го о  
таможенномъ сборѣ . . . 210.

304. Универсалъ подскарбія в. кн. Ли-  
товскаго Бенедикта Сапѣги объ  
отдачѣ въ арендное содержаніе та-  
моженъ: Брестской, Пинской, Янов-  
ской и Каменской жидамъ Айзи-  
ку Нагумовичу и Шаѣ Якубови-  
чу . . . 211.



1694 г.

305. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Казимира Яна Сапѣги о назначеніи квартиръ для нѣмецкаго пѣшаго полка. . . . . 213.

306. Инструкція короля Яна III-го дворянству Брестскаго воеводства на сеймикъ предсеймовый. . . . . 214.

307. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Казимира Сапѣги объ освобожденіи отъ постоевъ и войсковыхъ повинностей имѣній, находящихся въ воеводствѣ Брестскомъ и принадлежащихъ къ администраціи Владимірскаго епископа Заленскаго. . . . . 223.

308. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Казимира Яна Сапѣги, данный на имя офицера Бутлера объ освобожденіи отъ поста имѣнія Линова, принадлежащаго Ошмянскому маршалку. . . . . 224.

1695 г.

309. Ординансъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Казимира Яна Сапѣги военнымъ начальникамъ, чтобы они вывели войска изъ мѣстъ жительства шляхты Гущанской, Тучнянской и Виской. . . . . 225.

1696 г.

310. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на сеймикъ передъ конвокаціей. . . . . 226.

1697 г.

311. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймиѣ. . . . . 234.

312. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на срътенскомъ сеймиѣ. . . . . 236.

313. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на реляційный сеймъ предъ конвокаціей. . . . . 238.

314. Универсалъ короля Августа II-го, данный Татарамъ, жительствовавшимъ въ Брестской, Городненской, Могилевской и другихъ экономіяхъ. . . . . 244.

315. Подтвердительная привилегія короля Августа II-го мѣстечку Ломазамъ на магдебургское право и другія льготы. . . . . 244.

1698 г.

316. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на сеймикъ предкомиціальномъ. . . . . 253.

317. Реестръ убыткамъ, причиненнымъ польскими войсками разныхъ командъ Бривовербскому ключу. . . . . 255.

318. Реестръ убыткамъ, причиненнымъ панцырною хоругвью въ Вѣрецкомъ ключѣ. . . . . 260.

319. Реестръ убыткамъ, причиненнымъ польскимъ войскомъ въ Рѣчицкомъ ключѣ. . . . . 265.

320. Присяга крестьянъ о причиненныхъ имъ убыткахъ войскомъ, состоящимъ подъ командою кн. Радивила. . . . . 272.

321. Постановленіе всѣхъ дворянъ в. кн. Литовскаго на Городненскомъ сеймѣ. . . . . 273.

1699 г.

322. Постановленіе Брестскаго воеводства вслѣдствіе сѣзда депутатовъ всѣхъ воеводствъ 21-го Декабря 1698 года. . . . . 286.

323. Инструкція депутатамъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ къ королю. . . . . 291.



324. Частное письмо подскарбія в. кн. Литовскаго Венедикта Сапѣги, въ которомъ онъ поручаетъ своему служителю Рору возвратить его заемныя письма жиду Іоилію Быховцу 293.
325. Рескриптъ, содержащій въ себѣ отвѣтъ короля Августа II-го на инструкцію дворянства Брестскаго воеводства, данную депутатамъ, отправленнымъ къ королю . . . 294.  
1700 г.
326. Универсалъ короля Августа II-го объ истребованіи отъ Брестской и Кобринской экономій денегъ на содержаніе придворной гвардіи . . . 295.
327. Универсалъ короля Августа II-го по поводу опасностей, угрожающихъ польской республикѣ . . . 296.
328. Листъ рѣчи-посполитой Брестскому воеводству, чтобы оно готовилось на защиту отечества отъ Шведовъ . . . 299.
329. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства по поводу предстоящаго сеймика . . . 300.  
1701 г.
330. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ Варшавскій 305.
331. Указъ Его Императорскаго Величества Государя Императора Петра перваго Василю Андреевичу Ржевускому о порядкѣ сбора провіанта въ Литвѣ . . . 318.
332. Привилегія короля Августа II-го подбанцлеру в. кн. Литовскаго Щукѣ на управленіе пошлинами . . . 320.  
1702 г.
333. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ 321.
334. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на лимитаціиномъ сеймикѣ . . . 326.
335. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на пописовомъ сеймикѣ 330.  
1702 г.
336. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ . . . 335.  
1703 г.
337. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства по поводу всеобщаго ополченія . . . 336.  
1704 г.
338. Предсеймовое постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства . . . 338.  
1705 г.
339. Манифестъ депутатовъ Сандомірской конфедераціи . . . 341.
340. Актъ конфедераціи в. кн. Литовскаго, составленный въ лагерѣ подъ Бѣльскомъ . . . 344.  
1706 г.
341. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ . . . 346.
342. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на лимитаціиномъ сеймикѣ . . . 349.  
1707 г.
343. Сеймиковое постановленіе на счетъ провіанта, податей и прочихъ сборовъ . . . 352.
344. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ 354.  
1710 г.
345. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву . . . 360.



346. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сейми-  
кѣ . . . . . 366.

1711 г.

347. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сейми-  
кѣ о сборѣ провіанта . . . . . 368.

1712 г.

348. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сейми-  
кѣ . . . . . 373.

1713 г.

349. Протестація депутатовъ, отпра-  
вленныхъ на Варшавскій сеймъ,  
противъ акта сейма и заявленіе о  
томъ, что не они были причиной  
сорванія сейма . . . . . 375.

350. Постановленіе дворянъ Брестска-  
го воеводства о содержаніи Саксон-  
скаго союзнаго войска . . . . . 379.

351. Инструкція, данная депутатамъ  
Брестскаго воеводства, отправляе-  
мымъ къ королю . . . . . 381.

352. Постановленіе дворянства Брест-  
скаго воеводства на сеймикѣ фи-  
скальномъ . . . . . 383.

353. Постановленіе дворянъ Брестска-  
го воеводства о податяхъ, по слу-  
чаю постоя саксонскаго войска . 385.

1714 г.

354. Постановленіе дворянъ Брестска-  
го воеводства на сѣтенскомъ сей-  
микѣ . . . . . 388.

355. Постановленіе дворянъ Брестска-  
го воеводства на фискальномъ сей-  
микѣ . . . . . 394.

356. Постановленіе дворянъ Брестска-  
го воеводства на лимитаціонномъ  
сеймикѣ . . . . . 399.

357. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на лимитаціонномъ сей-  
микѣ . . . . . 403.

1715 г.

358. Постановленіе дворянъ Брестска-  
го воеводства на сѣтенскомъ сей-  
микѣ . . . . . 406.

359. Рескриптъ изъ комиссаріата ко-  
ролевской камеры Брестскаго вое-  
водства о взносѣ суммы для са-  
ксонскаго войска . . . . . 413.

360. Привилегія короля Августа II-го  
мѣстечку Вишницамъ на двѣ яр-  
марки . . . . . 414.

1716 г.

361. Протестъ дворянъ Брестскаго вое-  
водства о насильственномъ раз-  
рывѣ сѣтенскаго сеймика и несо-  
гласіи, происшедшемъ между ними 415.

362. Постановленіе дворянства Брест-  
скаго воеводства на мартовскомъ  
сеймикѣ . . . . . 418.

363. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляціонномъ сеймикѣ 421.

1718 г.

364. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на сѣтенскомъ сеймикѣ 426.

365. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на сеймикѣ предсеймо-  
вомъ . . . . . 429.

1719 г.

366. Протестація дворянъ Новгородска-  
каго воеводства . . . . . 433.

367. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на сѣтенскомъ сеймикѣ 434.

368. Дополненіе къ инструкціи двор-  
янъ Брестскаго воеводства, состав-  
ленное ими на сѣтенскомъ сеймикѣ 438.



1722 г.

369. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства на господарскомъ сеймигѣ . . . . . 440.

1723 г.

370. Универсалъ епископа Познанскаго Станислава Гозиуса объ избраніи короля . . . . . 444.

1726. г.

371. Постановление Брестскаго воеводства на срѣтенскомъ сеймигѣ господарскомъ . . . . . 446.

1727 г.

372. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ къ королю . . . . . 450.

1729 г.

373. Универсалъ короля Августа втораго объ открытіи сейма въ Городиѣ 452.

374. Привилегія короля Августа втораго на Владимірское и Брестско-Литовское епископство Корнелію Лебецкому . . . . . 454.

375. Универсалъ короннаго подскарбія графа Оссолинскаго Могилевскимъ купцамъ въ обезпеченіе ихъ торговли съ Украиной . . . . . 455.

1730 г.

376. Письмо митрополита Кіевскаго и всея Руси Афанасія Шептицкаго къ епископу Владимірскому Теофилу Годабскому, чтобы онъ уступилъ епархію Пинскому номинату Юрію Булгаку . . . . . 457.

377. Протестъ дворянъ Брестскаго воеводства противъ сеймиковаго акта 458.

1732 г.

378. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву . . . 459.

1733 г.

379. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, посылаемымъ на сеймъ . . . . . 464.

380. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства на предъизбирательномъ сеймигѣ . . . . . 471.

381. Универсалъ маршалка рѣчи-посполитой Антонія Понинскаго, запрещающій укрывательство грабителей почтъ . . . . . 482.

382. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства въ Чернавчицахъ . 483

383. Ординансъ князя Вишневецкаго о томъ, чтобы всѣ партіи въ теченіи одного мѣсяца покорились власти Августа III-го и существующему порядку . . . . . 485.

384. Универсалъ Новгородскаго воеводы Николая Радивиля Брестскому дворянству о высылкѣ депутатовъ на сеймигъ въ Чернавчицы . . . 487.

385. Универсалъ генераль-аншефа войскъ Русскихъ Петра Ласси Брестскому дворянству о доставленіи войскамъ провіанта . . . 488.

386. Постановление дворянства Брестскаго воеводства на сеймигѣ въ Чернавчицахъ . . . . . 490.

387. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву . . . . . 493.

1734 г.

388. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, посылаемымъ къ великому стражнику и главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго Антонію Потѣю . . . . . 497.



389. Свидѣтельство маршалка конфедераціи воеводства Брестскаго объ исполненіи присяги Іосифомъ Пачомъ—старостою Хвейданскимъ въ вѣрности рѣчи-посполитой . . . 499.

390. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ 1735 г. . . . 501.

391. Сеймиковое постановление дворянъ Брестскаго воеводства . . . 505.

392. Постановление дворянъ Брестскаго воеводства по поводу универсала полковника русскихъ войскъ барона фонъ Веделя . . . 507.

393. Инструкція депутатамъ, посылаемымъ къ кн. Вишневецкому, главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго . . . 509.

394. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ расіісationis . . . 512.

395. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ къ королю Августу третьему . . . 519.

396. Постановление реляційнаго сеймика Брестскаго воеводства . . . 522.

397. Письмо князя Михаила Вишневецкаго—воеводы Виленскаго, великаго гетмана в. кн. Литовскаго къ чиновникамъ гродскимъ о взносѣ податей, прежде назначенныхъ на содержаніе литовскаго войска; такъ какъ по причинѣ сорванія сейма расіісationis относительно другихъ источниковъ на сей предметъ ничего не постановлено . . . 525.

1836 г.

398. Универсалъ полковника русскихъ войскъ Юрья Ливена о доставленіи провіанта его войскамъ. . . 526.

1740 г.

399. Протестація обывателей воеводства Брестскаго противъ акта антекомиціального сеймика . . . 527.

400. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, посылаемымъ на Варшавскій сеймъ. . . 529.

1746 г.

401. Потвердительная привилегія короля Августа III, данная панцырнымъ и путнымъ боярамъ Полоцкаго воеводства—Лопуху, Киселю и Никонову на право владѣнія Непоретовичами и Нетчею, съ принадлежащими къ нимъ имѣніями—на вѣчныя времена имъ и ихъ потомству . . . 536.

1748 г.

402. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная посламъ, отправляемымъ на Варшавскій сеймъ. . . 539.

1754 г.

403. Просьба жителей крестьянской общины села Бородичъ княгинѣ Сапѣжинѣ по поводу захвата у нихъ земли и сѣнокосовъ Брестскимъ судьей Кропинскимъ . . . 551.

1757 г.

404. Привилегія короля Августа III на взиманіе мостоваго мыта въ Тересполь, данная подскарбію Флемингу . . . 552.

1758 г.

405. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства посламъ, отправляемымъ на ординарный сеймъ въ Варшаву . . . 554.



1762 г.

406. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная посламъ, отправляемымъ на ординарный Варшавскій сеймъ. . . . . 559.

1764 г.

407. Инструкція депутатамъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на конвокаційный сеймъ въ Варшаву 564.

408. Дополненіе къ сеймиковому постановленію дворянъ Брестскаго воеводства . . . . . 468.

409. Инструкція депутатамъ Брестскаго дворянства, отправляемымъ на коронаційный сеймъ . . . . . 571.

1765 г.

410. Тарифъ доходовъ со всѣхъ староствъ, державъ и войтовствъ магдебургскихъ, находящихся въ Брестскомъ воеводствѣ . . . . . 577.

1766 г.

411. Универсалъ короля Станислава Августа о назначеніи сейма и о предметахъ его дѣйствій . . . . . 580.

412. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на ординарный сеймъ 582.

413. Пункты въ дополненіе къ предыдущей инструкціи посламъ, отправляемымъ на сеймъ . . . . . 589.

1773 г.

414. Универсалъ генеральной конфедераціи короны польской и вел. кн. Литовскаго, въ которомъ отвергается образъ дѣйствій Барской конфедераціи . . . . . 591.

1775 г.

415. Универсалъ ликвидационной комиссіи, установленной сеймовой конституціей для погашенія долговъ рѣчи-посполитой . . . . . 593.

416. Универсалъ короля Станислава Августа объ отысканіи поіезуитскихъ имѣній и имуществъ, захваченныхъ разными лицами . . . . . 597.

1778 г.

417. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на срътенскомъ сеймикѣ . . . . . 600.

1780 г.

418. Инструкція депутатамъ Пинскаго уѣзда, отправляемымъ на ординарный Варшавскій сеймъ . . . . .



# О п е ч а т к и.

Стр.		Напечатано.	Слѣдуетъ читать.
—	V, 13 ст. св.	отторгнутыя	отторгнутыя
—	— 23 — —	въ инструкцію	въ инструкціи
—	VIII, 21 — —	въ v lumina legum	въ Volumina Legum
—	— 28 — —	тнем	отнем
—	XV, 13 — св.	непредвидѣть	не предвидѣть
—	XXIX, 19 — св.	нужныя извѣстія	ложныя извѣстія
—	XXX, 12 — —	отчаянія	отчаянія
—	XXXII, 13 — св.	подписываться	подписывается
—	XXXIV, 18 — —	кое-гдѣ же	кое-гдѣ уже
—	XXXV, 20 — —	и изъ Стежицы	а изъ Стежицы
—	XXXVI, 4 — —	Пошлины	Пошлины
—	— 3 — —	Юрбургъ	Юрбургъ
—	— примѣч. 1)	Ком.	Ком. III,
—	XXXIX, 20 ст. св.	сословіемъ	сословіямъ
—	— 15 — —	который	котораго
—	XLVI, 6 — св.	подъ Мухавцомъ	надъ Мухавцомъ
—	XLVII, 19 — св.	Теофілъ Гудебскій	Теофілъ Гудебскій
—	XLVIII, 9 — св.	по ходатайству	по ходатайству
—	XLIX, 4 — св.	Буховцы	Буховцы
—	L, 3 — св.	подтверждаема	подтверждаемы
—	— 17 — —	мѣщанами, не	мѣщанами не
—	LI, 8 — св.	удовлетворенія	удовлетворенія
—	LII, 7 — 8 — св.	34,9843 зл.	34,984 зл.
—	LIII, 2 — св.	сэами	сэами
—	LIV, 8 — —	гиберны—20 злотыхъ.	гиберны—20 злотыхъ. 3)
—	LVI, 5 — св.	ни кievскій	ни кievскій
—	LVII, 5 — —	статей 32,0693;	статей 32,069 зл.;
—	21, 1-й столб., 11 стр. св.	за instruksia	за instruksia
—	— 2-й — въ изл. сод. 5 ст. св.	за мобилизацію	за мобилизацію
—	23, въ заглавіи	Августа III	Яна Казимира
—	26, въ излож. сод. 2-й столб. 1 ст. св.	изъ	съ
—	93, 2-й столб. 15 ст. св.	разшигитися	разширитися
—	182, въ изл. сод. 2-й столб. 13 ст. св.	западнѣиыхъ	за владѣнія
—	248, 1-й столб. 21 ст. св.	важное	важное
—	273, въ изл. сод. 1-й столб. 5 ст. св.	1699-го года	1698-го года,
—	283, 1-й столб. 23 ст. св.	elementia	elementia
—	294, въ изл. сод. 2-й столб. 1 ст. св.	откладаетъ	откладываетъ
—	360, — — 1-й — 15 — св.	виновники	виновники
—	375, — — 2-й — 4 — —	прѣнія	прѣнія
—	407, — — 1-й — 9 — св.	по профессіи	профессіи
—	413, — — 2-й — 2 — —	къ 22 и къ 23 Февраля	къ 22 Января и къ 22 Февраля
—	— 2-й столб. 6 ст. св.	vero die	vero—die
—	458, — — 3 — —	Telalyski	Talalyski
—	493, въ изл. сод. 2-й столб. 11 ст. св.	польской бузавы	польной бузавы
—	505, — — 1-й — 2 — св.	подтвержденномъ	подтвержденному
—	521, 1-й столб. 17 ст. св.	Zardeckiego	Zardeckiego
—	540, въ изл. сод. 1-й столб. 21 ст. св.	Литовскаго	Литовскаго
—	— — — — 18 — св.	захватывалъ	захватывая
—	552, — — — — 4 — —	въ слѣдующихъ	въ слѣдующихъ
—	554, — — — — 17 — —	не совѣтами.	по совѣтамъ).
—	558, 2-й столб. 17 стр. св.	propedycyi	propedycyi



## Изданія Виленской Археографической Коммиссіи:

- 1) Томъ I. Акты Гродненскаго Земскаго суда. Вильна, 1865 г., въ 4-ю д. листа. Стр. XXIV, 377. Ц. 1 р., пересылочныхъ за 3 ф.
- 2) Томъ II. Акты Брестскаго Земскаго суда. Вильна, 1867 г., въ 4-ю д. листа. Стр. X, 361. Ц. 1 р., пересыл. за 3 ф.
- 3) Релизія пушъ и переходовъ звѣриныхъ въ бывшемъ Великомъ Княжествѣ Литовскомъ, съ присовокупленіемъ грамотъ и привилегій на входы въ пушъ и земли, составленная старо-стою Мстисловскимъ Григоріемъ Богдановичемъ Воловичемъ въ 1559 году, съ присовокупленіемъ другой актовъ книги, содержащей въ себѣ привилегіи, данныя дворянамъ и священникамъ Пинскаго повѣта, составленной въ 1554 году. Вильна, 1867 г., въ 4-ю д. листа. Стр. V, 381. Ц. 1 р., пересыл. за 3 ф.
- 4) Краткія таблицы, необходимыя для исторіи, хронологіи, вообще для всякаго рода археологическихъ изслѣдованій и въ частности для разбора древнихъ актовъ и грамотъ западнаго края Россіи и Царства Польскаго. Вильна, 1867 г., въ 4-ю д. листа. Стр. II, 49 (объяснительнаго текста) и 17 таблицъ. Ц. 50 коп., пересыл. 2 ф.
- 5) Томъ III. Акты Брестскаго Гродскаго суда. Вильна, 1870 г., въ 4-ю д. листа. Стр. XX, 416. Ц. 1 р. 50 коп., пересыл. за 3 ф.
- 6) Томъ IV. Акты Брестскаго Гродскаго суда. Вильна, 1870 г., въ 4-ю д. листа. Стр. LXIV, 617.